SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na póńce a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukrenja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec kniholičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 101 — Budyšin — Štwórtk, 2. meje 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Wojowanje na barrikadach w Barlinje.

Kommunistojo su swoje hrožnje wěrne sćinili, so budźe so 1. meje w Barlinje krej pscheliwacź. Na Pankłej dróhy, na rožku Köślinskeje a Weddingskeje dróhi běchu kommunistojo barrikadu natwarili. W Pankłej dróhy so někotre kanal twari. W Köślinskej dróhy su tehodła někotre twarske budy, gratowe wozy, żelezne roty a druhi material zamjerzili. Kommunistojo swoji twarzow powróćichu, twarske budy potorhachu a ſ nich wyšoku barrikadu natwarichu. Hdyž policija pschesćeše, so do njeje ſ barrikady a ſ śichow Köślinskeje a Weddingskeje dróhi žiwe tśelesche. Wscho hromadźe je so něhdźe 1000 hač 15 000 wutśelow wotedało. Kommunistojo su po dwaju ſ pistolemi a maloskalibratymi tśelbami wobroniłi. Też ſ karabinow je so tśelało. S tśelenźu su so někotśi policistojo stamili.

Policija hnydom ſ policajskeho presidija pomoc zadasche, a policajſći wyšch Heymannsberg ſ něhdźe sto panzerowanymi wosami a dale se śwětłomjetaćymi wosami do Pankłeje dróhi pschicźeše. Tu so do njeje mjes Köślinskej a Weddingskej dróhu mózne tśelesche. Wyšch pschikasa, so je njeźmě žane wolno wocźinić. Kněže so se śwětłomjetakami wobswěćachu, tola so njeporadźi, něhdźe tśelzow namalacź. Wutśele po dwaju ſ tśešnych woknow wukhadźachu, a tśelzy běchu pscheš tśechi rozcźekali, pśedy hacź mózesche so policija do thěžow dobyć. Tśelenźa hacź něhdźe do 9 hodźin wjeczor trajesche. Potom w Pankłej dróhy pschesta, a policija mózesche w Köślinskej dróhy postupowacź.

Barrikady so dobuchu, a policija pschećiwo thěžam postupowasche, ſ kotrychž so tśelesche. Pśichi tym so někotre karabinske salwy wotedachu.

Wokolo 10 hodźin wjeczor bě we Weddingskej dróhy směrom. Policija pak pschezo sajo ludźi jimasche, kotśiž świtachu, so pscheš sawjeru pschedobyć. Pola dwaceich ſ nich pśichi visitaziji w drasce bronje śhowane namakachu. S jeneje thěje Köślinskeje dróhi kommunist pschińdże, we jenej ruzy běłu khorhoj a w druhej k tśelenju hotowy revolwer dźerżo. Jeho hnydom sajachu a do policajskeho presidija dowjedźechu.

Skónčnje so też druzy kommunistojo rošsudźichu, so poddacź. Hdyž ſ thěje śtuzichu, policistojo na nich sawołachu: „Ruzy horje!" a ruzy śkhmywschi dyrbjachu k sawjerje na konzomaj dróhi hicź, hdźež jich sa bronjemi pschepytachu a jich mjena śwědźichu.

So by so sadźiwało, so by so bobrija, kotraž so tworbje w Lindowskej dróhy wupjerasche a blizko wukhowańskeje stazije ſamo do khorobnych wosow tśelesche, do bamow dobyła, so nikomu njedowoli, do sawrjeneje dróhi pschińcź, ſamo niz tam byłaźym pschisitajeńam a sastojnikam, kotśiž dyrbjachu nóz něhdźe druhdźe pschebyć.

Wopory kommunistiskeho zběžka.

Hacź do 7 hodźin wjeczor 1. meje bě policija něhdźe 606 ludźi sajała.

Staniło je so 24 policajskich sastojnikow, mjes nimi jedyn wyschi leutnant cźežko a 18 zibilistow. Liczba franjenych zibilistow je ſnadź wjetścha, dokelž traj so wschelazy franjeni wupjerachu, so so njeby jich mjeno ſhonilo.

Pśichi franjenjach su tśi wozowy ſmjerzeć pozjewpike. Dźełacźer Gemeinhardt so je sabłudźenej kulku trjechi, hdyž ſ wokna swojeho wobhdlenja won wojowanju mjes policiju a kommunistami w Köślinskej dróhy pśihlađowasche. Druhi morwy je muž, kotryž so w Prynz Eugenskej dróhy ſ wutśelom do hłowy cźežko frani a potom w khorowni wumrje. Tśeći wopor je 24lětny dźełacźer Querner, kotryž so pschi franjenju na Alexanderskim naměsće ſ policajskim nakładnym automobilom pschejeźe a so na městze mori.

Póđla teho su so hischcźe tśi morjeni pschipowědźili. Jako žedny wopor je blizko Weddingskeho wojowniskeho policajska kulka jeneho pschekupza morika. Wokoło ¾10 hodźin njesnateho muža, kotrehož běchu do bruicha tśelili, do Virchowskej khorownje pschinjeźechu, hdźež bórzy wumrje.

*

W **Neukölnje** kommunistojo wodkhad na dróhowej żelesniźy sadźerżachu. Cźłódki 10 hacź 15 pachołow so na wozy walachu, wjednikej kluku wutorhnychu a pschiwodźeje elektrisneje mozy pschetorhnychu. Na tajke waschnje so wjele wosow ſ wodkhoda staji. Hdyž policija pschikhwata, njedočinjachu cźekmychu.

Pśichi Reuterskim naměsće w Neukölnje so něhdźe 1000 kommunistow zběża. Na někotrych městnach rěcźnjachu k ludu rěcźachu, mjes tym so cźrjóda „Pscheć ſ policiju!" wołasche a sozialdemokratiskeho policajskeho prezidenta hanjesche. Hdyž skónčnje žiwe wotdźelenje policistow lud napominasche, so by so rozeschoł, **pacholo do policistow se kamjenjemi mjetachu.** Na to policistojo ſ gummijowymi klumpachami do luda pjerjechu a jón do ſuđodnych dróhow sćišćachu.

W sali jeneho hoscźenza w Hasenheide běchu so opposizionalni metallowi dźełacźerjo, swjetscha kommunistojo, sešli. W druhim hoscźenzu bě so swjatk drjewowych dźełacźerjow sešoł. So njebuchcźi njepschećelskej stronje do so sraschej, policija wutkhody sawrje. Tola wobdźelnizy ſhromadźisnow policistow na bok sćišćechcźachu. Jedyn policist so w cźěnje ſ revolwrom wobarasche a wjazy krócź tśeli, ſ cźimž so tśi wozowy sranichu.

Pśichi **Nettelbeckskim** naměsće **wopraudźita dróhowa bitwa nasta.** Pachołso a hoły do policije ſ kamjenjemi *mjetachu a do njeje tśelachu. W Köślinskej dróhy muzjo* a žony ſ wosow a żelesnych dźełow **barrikadu natwarichu a** ſ revolwrow do policistow tśelachu. Policistojo ſ karabinow wotmołwjachu. Hakle sa 20 minutow so jim poradźi, spjecźiwy lud wotehnacź a barikadu wotstronicź.

S někotrych thějow Köślinskeje dróhi so bubnowanjska tśelenźa na policistow ſpusche. Tuchi dyrbjachu najprjódy zofacź a so thowacź, hacź mózachu ſnowa postupowacź. To bě hakle mózno, hdyž pohonjenja dostachu a **panzerowany wos sapschimny, kotryž ſ maschinskeje tśelby do thěžow tśelesche.** Do spěchneje tśelenźy so wyšefkot do thějow letachu kulkow a kchicźenje sranjenych měchesche. S wothłeżow kommunistojo do nimo thođjacych policistow tśelachu, kotśiž tźelejo wotmołwjachu.

Němska żeleznica nima żanych pjenjez.

Shromadne wurađenje ſ pruskim knjeżeństwom wo powjetśenju mzdy dźełacźerjow pschi němskej żelesniźy, njeje żaneho wunoschka mělo. Sarjadnistwo němskeje żelesniźy praji, so by sa żadane powjetśenje mzdy 80 milijonow hriwnow lětnje trjeba było. Pschiložki ſ mzdje njemóže dawacź, dokelž sa nje žanych žrědkow nima. Němski wobkhadny minister Stegerwald je ſrjedu sastupjerjow dźełacźerskich swjatkow pschijał. Wón pak nima rošsudźaceho woliwa na mzdowe praschenja. Dźełacźerskim ſwjatkam by jenoź pucź k wurunarjej wostał, na kotrehož bychu so dyrbjake wobroćiłi. Hinak je je mzdowej pschikłobu sa němskostatnych a pruskostatnych dźełacźerjow. Tu su so jednanja sapoczałe, pschi kotrychž so po dobrym ſ dojednanju dóńdże.

Bayerski kronprynz Rupprecht pscheźiwo Stahlhelmej.

Po powěsći „Bayerskich statnych nowin" je hrabja Arco w ſhromadźisnje bayerskeho domowinskeho a kralowskeho ſwjatka sdźełił, so je priedawschi kronprynz Rupprecht so sapowědźił, protektorat Stahlhelmowskeho sjeźda w Münchowje pschewsacź, dokelž so wumělenja njeje dopjelnike kotrež su so ſ bayerskeje ſtrony cźinike. Rěcźnik ſhromadźnych namołwjesche, so bychu so napscheciwo Stahlhelmej zyle wotpołkasuju sadźerżeli.

Fahlbusch wyššeho leutnanta Schulza poczeuje.

Pschepytowazy ſudnik je **něhdyscheho** feldwebla Fahlbuscha po jeho pschikhadźe w Barlinje ſkoro wschędnje pschezhyschał. Fahlbusch je ſo nadrobnje wo cźornej němskotatnej woborje a napośledk wo ſentowych mordarstwach pschezhyschał, do kotrychž je pjeza saplećeny. Pschi tym je něhdyscheho wyschšcheho leutnanta Schulza cźežko poczeźił. Tuteho chźedza tohodła do Barlina pschewjesć, so by so mohł Fahlbuschej napschećiwo stajicź. Fahlbusch praji, so je jenoź po pschikłapni ſwojich pschedstajenych cźinił a so je jemu wołbje w jenym padze wyschšchi leutnant Schulz pschikłapał, so dyrbi jeneho pohładneho ſkónzowacź. Jedna **so wo Brauera, kotrehož su w Cźernowskim fortu pola Küstrina satśelili.** Cźežko **su** ſhowali. Fahlbusch wudawa, so je pschikłas wot wyschšcheho leutnanta Schulza w Barlinje dostał a so je potom do Küstrina wotjeł. Fahlbusch je ſo też wusnał, so je ſo pschi ſkónzowanju jeneho druheho towarscha wobdźelił, tola też tu je jenoź tak cźinił, kaž je ſo jemu pschikasało. Dale hejtmana Gutknechta ẑylnje poczeźuje, kotryž je do Afriki cźekнył.

Krwawne nasylnosće němskich nacionalistow w Opolu.

Wo nadpadźe na pólſkich dźiwadłownikow w Opolu ſo pische: Pschi hóstnej hrje pólſkeje opery ſ Katowiz w Opolskim dźiwadle po prěnim wustupje młodyj ludźo ſmjerdźace bomby ſ galerije do sale mjetachu. Policajſći ſo mjetarjow bombow, kotśiž sastupneho liśzika njemějachu, sajachu. Pschedstajenje móžesche ſo na to ſ měrom dohrać.

Mjes tym pak bě so 4000 hacź 5000 ludźi psched dźiwadłom ſhromadźiło. S nich běchu mnohy ſ gummijowymi klumpachami a druhimi wězami wobroniłi. Po wuspěwanju němskeho spěwa do Polakow, kotśiž ſ dźiwadła dźechu, sawadźachu a jim hrońe wudma nadawachu. Po poruczenju policajskeho presidenta dźiwadłownizy jenotliwje se sadnimi durjemi ſ dźiwadłoweho twarjenja wunđechu. To pytnywschi demonstrantojo sa nimi na dwórniſchcźo cźahnychu a so tam do nich ſ pukami dachu. Liczba franjenych dźiwadłownikow njeje hišće ſnata, jenoź to njech so łdźeli, so su ſ nich knjeza Stepniowskeho a jenu knjeni tak bili, so staj wědomnje ſłubiłoj a so budźetaj po ſtrowoſći cźežko ſchkodowacź. Druhim dźiwadłownikam su so stawy ſtamałe a so krwawjace rany nabiłe.

*

W Polſkej je so dla pschećiwdźehanja pólſkich dźiwadłownikow wulke roshorjenje ſłudźiło. Knjeżeństwo pak pyta, pólſki lud wodźerjeć. Němzam jich nakaźnoſće wotpłacźiłoj. Wójwoda w Katowizach je w nowinach wojewił: **Nukuju też dale sa měr a bjezſtrach němskich dźiwadłownych pschedstajenjow w pólſkim dźělu Horneje Schleſneje; barbarſtwu dyrbi so kultura napscheciwo stajicź.**

Kónc jeneho němskeho predewzaća w Turkowskej.

Pśched nekotrymi lětami bě sarjadnistwo Siemensej domjazeho samożenja koprowe podkopki w Quarzcana pola Artwina w rańſchej Turkowskej, něhdźe 70 kilometrow wot ruſkeje mjesy, kupiło. Tam je bźezinstwo zyle nowocźaſneho waschnja spśiprawiło, a pschi tym milijony nakoźiło. Hdyž bě turkowske knjeżeństwo najprjedy ſłubiło, so so wschо stanje, so by so bróha sa wożenje wurnyteho kopra k morju natwarika. Tehole ſłubjenja pak so knjeżeństwo njeje dźerżało, nawopak, sarjadnistwo podkopkow njeje so ani pschećiwo nawozowanjam turkowskich wyschnoſćow a pschećiwo njepschećelnoſćam turkowskich dźełacźerjow schkitało, hdyž persiskich hórnikow pschistaji. Skónčnje so sarjadnistwu ſ wjednistwa w Němskej poruczi, dźěło sastajicź. Sarjadnistwo to turkowskemu knjeżeństwu łdźeli a jemu poſłeźi, so by podkopki darmo pschewsało. Hdyž bě so hižo dźěło sastajiło, turkowska wyschnoſć pschinđe a 1000 turkowskich puntow sa sapiśanje wopuschczenych leźownoſćow žadasche. Hdyž so sapkaczenje sapowědźi, wyschnoſć niz jenoź zyle podkopki, ale też priwatne wobdźelenstwo pschiſłaźenjow cźasasche. To je so w cźasu stało, w kotrymž je so němsko-turkowske wótkowańske sreźenje wobjamkło.

Hibanje franzowskeho wójſła w Marokkowskej.

S Feza so pische: Wjele ſnamjenja na to pokasuju, so w Marokkowskej pśched nowej offensiwu franzowskeho wójſka ſteja. Wulke wotdźelenja wschędnje pśches Fez k Taflatej cźahaju.

Wóldemaras socialismus w Litwje zakazał.

Po dezemberskim puću w lěcźe 1926 je ministerſki prezident Woldemaras po nźcźim wjele politiſke oppolitiſke strony w Litwje rošbił. Jenoź móz socialdemokratowe bě hišcźe njepołkabjena. Na jich cźole měrni a rosmyſlni mužojo ſteja, w prěnim ṙjedźe wobſtarny Kairys. Woldemarasej běchu wołbje njeluli, dokelž bě jich oppolizija njepowalna, tola jich wojowanje zyle sakoniſke. Někotre knjeżeństwo nadeło wudawa, so ſ Wilenſtimi emigrantami wobkhađeja. To je cźežki porok; pśedtoj socialistojo, kotśiž su ſ kraja do Pólſteje cźekнyli, to w Litwje jako sapkaczeni sastupjerjo pólſteje politiki wobkhađuja. Tola porok,

kotrejž žo sozialdemokratam w Litwje cźinja, žu žo žaczu bjes kruteho sakožka.

Podawk na juhosłowjansko-awstriskej mjezy.

Njedźelu rano je žo na juhošłowjanskej mjezy pola Lentschacha w Schtyrskej roshorjazy podawk stał. Juhošłowjanska žandarmerišta patrouilla jeneho profesora a jeneho studenta, juhošłowjanskeju staczanow, runje we wokomiku satšeli, hdyž chajchtaj do Awstriskeje cźekmjeź. Awstriska žandarmerijka stażija w Leutschachu wo tym powě: W jenej kofejownj w Sagrjebje běchu rosrěczenje žłyšcheli, po kotrymž bě wotmyšlene, pišma revolucionarneho wopschijecza roschěrjeć. Polizija dwě wošobje saja, jeneho profesora a jeneho studenta. Jeju ſ poliźajskim bohdałom na awstriſku mjeju dowjedźechu, hdźež běchu po jeju wudawanju pišma fahrjebane. Pschi tym satałat špytałchtaj pšches awstriſku mjeju cźekmjeć. Žandarmaj jeju runje we wokomiku satšeli šchtaj, hdyž k awstriskej mjeju dóndźeſchtaj, tak ſo nosy morjeneju hižo na mjeju stupischtej, mjes tym so cźele na juhožłowjansku semju padwuſchtej.

Juhošłowjanska rosprawa wo tym praji: Njedźelu satšelenuju šłowjanskeju pschišłuſchnikow šu jako kommunista Cźikmowicza, kotrjž je pšched wójskom lětami sapódźanz w šlupſchtinje ſa Sšłowinſki Brod był, a jako kommunistiſkeho kurěra Djakowicza spóſnali. Jeju žu we Sagrjebje ſajeli. Pschi pšcheſłyšenju šłaj žo wuſnałoſi, ſo šłaj na juhošłowjanſko-awstriſkej mjeju wjetſchu hromadu kommunistiſkich lětakow a špitzow ſabjerbałoj a žo poſtrašichtaj, mětšno pokaſaſ, na kotrymž běchu pišma ſtrowane. Na jenym mětnje njedałeko Leutſchacha wopraſowdże dwaj měchaj pišmow kommunistiſkeho agitaziſkeho wopſchijeſa namakachu. Dokelž bě wjeſor požže, chyſchtaj žandarmaj ſe ſajatymaj do Maribora hicź. Sajataj pak prajeſchtaj, ſo hiſchće jene mjino wěſtaj, hdźež je tehorunja agitaziſki material ſabrjebany a žandarmow do Hutſcheho łěſa pſchi mjeju dowjedźeſchtaj. Haczrunje běſchtaj kommunistaj wuputnaj, žo na doho w cźěmnym łěſu ſłubiſchtaj, a žandarmaj ſa ninaj tſleſchtaj. Dokelž njemóžeſchtaj ſajataju namakaſ, žo žandarmaj do Maribora wróſeſchtaj. Juhošłowjanſzy namjeſni ſaſtojnicy halle póndźelu rano dwě cźěle namakachu. Juhošłowjanſka kommiſija je ſwědcźiła, ſo ſtaj ſatšelenaj Cźikmowicź a Djakowicź. Jeju cźěle šu do Maribora dowjeſli.

Woheń w poſedźenſkej bolharſkeho ſobranja.

Wutoru rano w 5 hodźinach w twarjenju bolharſkeho ſobranja (ſejma) w Sofiji woheń wudyri, kotrjž ſa krótki cźaſ ſyłu poſedźenſzu wupuſeſi. Dale ſo woheń na ſalu wupſcheſtrě, w kotrejž běchu wobraſy priedawſchich ſobranjowych preſidentow wiſtajene. Sšobranjowy archiw a kniſownja ſtej ſo mohłej wukhowaſ. Słónczne ſo wobſahowym woboram poradiſi, woheń ſaleź. Sšobranjowe ſobrańtawy běchu ſo dwaj druſej pridy na dlěſche próſdniny wodałe.

Lěſe wuhladu za Amana Ullaha.

Schef turkowiſkeje woſerſkeje mižije w Afghaniſtanje. Kiażin paſcha, je ſo lete duty do Konſtantinopla wróćił. Po jeho měnjenju ſu wobſtejnoſe w Afghaniſtanje ſa Amana Ullaha pſchihódne. Wjeſchina wobydlerſtwa je na jeho ſtronje. Pſchiſwiſowerſtwo Habiba Ullaha je ſo ſłyſnje pſchěhnało, wono ſčehma 15.000 abo 20.000 muži wuczińja. Habiš Ullah njebudże ſo w Kabulu dołho wjaſy móz hſerſcheź. Po powěſeri, kotrejž je do Angory doſchło, je prjedawſchi afghaniſki póſłaniſ w Moſkwje Gulłam Nebi khan, ſe ſwojim wójſkom města Mazari Scheriſ a Maimene, k połnocy wot Kabula leżaze, dobył, kotrejž bě Habib Ullah wobſtadźił

Amerika přećiwo Ruskej.

Politika Sjednoczenych statow połnocneje Ameriki k bolschewiskej Ruskej njeje žo pod nowym preſidentom Hooverom pscheměnika. Kaž žo dopomina, běchu Sjednoczene staty pšched schěsć lětami swólniwe, bolschewiſke ruſke knjezeſtwo jako łakoſke pſchipóſnacź, hdy by Ruska ſłubika, ſo pożczonki, kotrejž je pod knjezeſtwom preſidenta Kerenſkeho dóſtała, wróćiła a ſchkodu ſatrunała, kotruž ſu amerikanſzy ſtaczenjo pſchi bolſchewiſkej revoluziji poczerpiłe. Też dyrbjeſche žo Ruſka w Amerizy wſchoze kommunistiſkeje agitazije woſtajicź. Ruſka njeje do žaneho ſ tychle žadanjow ſwolika. Tehodła njeje žanych wuhladow, ſo bychu Sjednoczene staty bolſchewiſke ruſke knjezeſtwo jako łakoſke pſchipóſnałe.

Amerikanſke wobezjezowanja w Chinje..

Amerikanſke konſularſke wyſchnoſeje šu žo pola zentralneho chineſkeho knjezeſtwa w Nankingu wobezjezowali, ſo žu chineſzy banditozy ſtoch amerikanſkich měſchnikow we humanjeſej prowinzy łkónzowali.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 2. meje 1929.

Wo **wjedrje.** Thermometer wcźera wodnjo +16 ſtop. Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer —9 ſtop. a thermometer w nozy +3 ſtop. Jenož nimoduży ſuchło. Schkleńza je ſaſo ſkerje na rjane ſchła. Nižiny a wyſchiny ſu jara wſchelake rozdźełene. Po wſchém ſdaczu wjedro ſwój dotalny ſuchi cźaſ też dale ſakhowa. Nižiny ſwjeczora nam pšched nékotrymi dnjami rjane deſchcźe lubjachu, ſu pak naſche ſtrony ſpěchuje pšheczanyłe. Deſchcźa je malo. Łaczna ſemja žadne kriepjelti mnoże ſeſrěba. Juſſe pjatk ſłhadża 6łónczko 4,28 hodź. a hdowa žo 7,27 hodź. Mjeńacźk ſłhadża na ranje 2,48 hodź. a hdowa žo pſchiſ. 11,58 hodź.

— **70. narodniny.** Kaž runje ſhonichmy, je knjes farař **Matěk**, wuſy ſaſtužbny ſherbſtſi duchowny ſ Barta, nětt w Zicźeńku, ſandźenu njedźelu ſwoje 70. narodniny ſ Boha ſwjeczicź ſměł. Na burſtim łubłe ſwojeju pobożneju ſtarſcheju we Wawizach narodzeny, bě knjes farař Matěk ſ tyſy ſherbſtſeho pothoda a je ſawoſtał ſwérny ſyn ſwojeho luda. W lěcźe 1883 bu wón ſa kapłana w Kamjenzu do ſwojeho prěnjeho ſaſtojſtwa ſapołſanny. Po tſjoch lětach je ſhebi jeho Budyſchinſka woſada ſa fararja powołała. Najdźeje a ſe najbohatſchim Bożim ſohnowanjom je knjes farař Matěk wot lěta 1890 w Barcze ſwoje ſwjate patyſtře dźełko dokonjał. Mjes ſwojimi ſaſtojniſkimi bratrami wón jako muż wědy a jako ſprawny pšcheſzeł ſwojich pšcheczelow derje ſnaty, w ſherbſtſich woſadach pak bě wón jako mózny predar ſ ducha a jako naſſonity nałożowar Bożeho ſłowa na ſiwjenje ſwojich poſzkucharjow jara lubowany. Huſto je tu a tam ſe ſwojimi darami jako ſwjedźeńſti predar ſłużił. W lěcźe 1926 bě ſhorowatoſcźe dla nuſowany, žo na watpoczink podaſ. Sswojej Bartſkej woſadże pak je lubołcź też dale ſathował a wona jemu. To je ſo ſandźenu njedźelu pſchi ſłładnoſcźi 70. narodninow na hnuſjaze waſchnje ſjewiło. W Bożej ſłużbje woſzada ſ nutrne, modlitwu n ſwojeho hhorowatcźho wułłuſeneho duchowneho ſ lubołcźu ſandźenu ſpominaſche. To je tola rjane ſwědczenje ſa woſadu, kaž ſa jeje nětcźiſcheho a nědhuſcheho paſtyrja. Hnujaze też je, hdyž ſhonimy, ſo je Bartſki poſaunißi chór w Zicźenju ſ nékotrymi chérluſchemi kni. fararja Matěka lubje poſtrowił a wulzy ſwjeſelił. Se blika a ſdałoka dóſhdźechu na waſnym dniu wutrobne pšcherza. Też my ſo hiſchcźe poſt feſtum lubym ſhoſoſpicherzam pſchijamkniemy a pšcheſemy tu. fararjej Matěkej woſzeje też ſ Bożej pomozu wuſtrowjenje. Mjes dźekacźerjemi na ſherbſtſich ſpěwarſkich je wón tola jedyn ſ najwuſtojniſchich a też ſa dźěſ. najnuſniſchich

Michalska woseda w Budyšinje.

Po dołhim wuradźowanju a po wuczinjenju je ſwonyłiſeńju Franza Schillingoweju ſynow w Apoldze je ſo ſwjedźeń ſwjataje Trojizy ja dźeń poſwjeczenja dweju noweju ſwonow ſa naſch Michalſki Bożi dom poſtajił. Swonaj ſe żelenizu do Natarjez pſchijědźetaj. Tam ſo wonjadni ſe ſchulemi, mkodźinu a towaršſwami na łniežim dworje ſetkupaja, ſo bychu ſwonaj wupſchiſchli a k Michalſkej zyrkwi do města pſchewodźili. Tam budźe poſnuje-cźeńſka ſwjatoczuoſeź, na kotrejž tež łniež ſuperintendent Frühlich poręźi. Wondźelu na to ſo jedyn ſwón ſ wieże puſchczi, ſo hyſchtaj ſo noſwaj ſwonaj horjeczahnyſoj. Sšwjedźeńſka Boża łłużba ſ prěnim ſwonjenjom wſchitkich tſjoch ſwonow budźe prěnju njedźelu po ſwjatej Trojizy, 2. junija. Na némſkim kemſchenju je knjes ſuperintendent predowanje pſchilubił, na ſherbſkim knjes wyſchſki farař Sarjeńk-Khwaczańſti. Bóh daj k wſchemu ſwoje bohate ſohnowanje. Kaž wutoru piſachu, je wjeſe ſtudijny radźeſeł a hudźbny direktor Hórnig ſ Drježdżan wcźera tydźenja w Apoldze ſwonaj jako wótzwuſtojny pruhowak a ſa jara dobraj ſpóſnak. Dospołne pruhowanje je pak hakle móźne, hdyž ſwonaj wiſataj ſwonjenje ſe ſwojim połnym wuſtukom łłyſchiny.

— **Radupodawanje.** Bliſche darmotne radupodawanje ſa łłakowny łłnych, na padawu khoroſeſ cźerpjazych a duchakhorych wobydlerſow města Budyſchina budże ſtrjedu 8. meje t. l. wot 11 hacź 12 hodź. w Měſchczańſkej khorownj.

— **Wcźerawſcha 1. meja je ſo w Budyſchinje** zyle mérnje minuła. Pop. wot 2 hodź. hacź do 3 hodź. cźehnichu dźěłacźerjo ſ pšchewodom hudźbu ſ města do Bismarckowego haja. Demonſtrazikki cźah njemóžeſche zyle telko wobdźělnikow jako loni, w ſozialiſtiſkim cźahu naliczichmy ſtnadź 1000 hacź 1200 wobdźělnikow. Kommuniſtiſki cźah wobſchijeſche nźdże 200 wobdźělnikow. W Bismarckowym haju poſtkiczichu ſo wſchelake turnowańſke ſwuczowanja, hry atd.

— **Kłyſobojzypalenje** bu łźiła khětro pšchekaſene ſ deſchcźom, kiž ſo na wjeczor pšched Walpuru hicź poża. Wóſa je ſnadź ho ſ deſchcźom tón abo tamny wotraſchicź dał a njeje ſebi ſchoł wobhladaczź wótnje, kiž ſo njeđźiwajcy deſchcźa we wſchelakich kónczinach palachu. We Budyſchinje cźeſnjuchu w cźmiežy měſchczenjo w dołhim cźaſu pšches Kronprynzowy móſt ſ khodoſtez won pšched město, hdźež ju ſpalichu. Nołożk khodoſthypalenja dobywa ſebi też w měſcze ſ kóżdym łktom wjazy pšcheczelow.

— **Pšchemčnjenja pola ſtatneje polizije.** S 1. meju t. l. poda ſo wyſchſki kriminalny komiſar Wannack tudomneho kriminalneho wotrjada po ſakonju ſa poliźajſkich ſaſtojnikow na wotpoczink. Knjes Wannack, rodźeny Budyſchan, kiž je też tu ſwoju woſerſku winowatoſcź dopiſerił, je wot łkta 1912 ſwoprědka pola měſhduſcheje ſakſkeje krajneje kriminalneje poliźajſkeje brigady a wot łkta 1922 pola ſtatneho kriminalneho wotrjada w Budyſchinje a w krajnoſudniſkim wotrjesu ſłużbnje ſtutkował. Njerad widźa jeho ſobudźělacźerjo jeho woteńcź, kotrymž běſche wón pſcheſo ſe ſwojej ſłużbnej dokładnoſcźu a ſwojej ſwědomitoſcźu ſ dobrym pšchikładom. To też wutoru rano, jako ſo knjes Wannack ra ſwojim ſłużbnym mětnje roſkonjewa, je wjednik knjeſ kriminalny rada **Zieger** wołſebje wuſběžny. Jeho kollegoja pšcheſodachu jemu pšchi tutej ſkładnoſcźi rjany dar. — 1. meje 1929 bu kriminalny komiſjar Maks Müller pola tudomneho kriminalneho wotrjada ſa wyſchſcheho kriminalneho komiſara powyſcheny. Sšobom ſwjeczeſche wón na ſtamžnym dniu ſwój 25łétny ſłużbny jubilej jako poliźajſki ſaſtojnik. Jubilarej ſobudźělacźerjo wutoru rano ſ pšchepodacźom dara wutrobnje ſhožo pšcheſachu. — Dnja 1. meje 1929 bu kriminalny hłowny ſtražnikſchtr Rothe wot kriminalneho města w Falkenſtajnje w Vogtl. k Budyſchemu kriminalnemu wotrjadej pšcheſadźeny.

Maćerny dwór.

Halliſki roman.

8] —(Pokračowanje.)—

„Wukukaſch-li knjeſa ſ domu?“ hněwaſche ſo žónka. „Chjeſch-li, ſo bychu ſo morwi Holgerſoju w rowje wobroczili? Schto ma njeplódna na cźeſtnem měſtnje cźinicź? Bóh je ju wosnamjenił. Njeſapomń toho, Edleſo!“

„Knjeni macźi, ſo bych reſpekta njepoſłyſhł!“ Edleſ wobknjeſi ſwój hněw. „Naſch Hallig je puſta łupa, ale naſcha doba nieje hrjedźnowěſk. A ja chzu cźeſcź Franke ſłóńzo daſ, ja chzu to.“

„Tuž mam ja mjelcźeſ.“

„Niž tak, macźi. Niž tak“. Wón pſchezo hiſchcźe dźerzeſche jeje rutu, ale wona njepſchecźeſliwa na njeho pohladny. Tuž wón ſ hłwatkom cźekny.

*

Njedźela na Halligu. Na zyrkwi cźahachu hólcźata ſe powjaſami ſwonh. Njebychu to ſwuczowe ſwony wulkeje zyrkwje, bě to ſałoſcźizge wołanje: „Wótcźe! Wótcźe!“ Ale wyſcha wożada poſtłuchaſche. — W cźornej kemſchazej drażeje cźehnjeſchu k Božemu domu, a pola ſonow leżeſche ſ kleproványmi zankami wobrubjene ſchaniko préti na ſpěwarſkich. Wot twarjenja ſ twarjenju pſchidružowachu ſo mužoju, ſony a dźěcźi. Pſchiehłakowachu ſ dołhimi żerdźemi pšches ſchćeroke kuże a krocźachu po wyſokich, wuſkich taſkach pšches wudréżźy. Boże łłónczko ſmněwaſche ſo nad naſymnitſej njedźelu. A wobliczа Friesow běchu jaſne. Pšchetoż Halliz njeſapłeńcźi ſwoje dźěcźi, ale ſadźerzi ſo hórko k nim a dźerzi je ſłupje. Tohodła wukubłaja ſo k dźakownoſcźi ſa hożdźicźku jaſnu pruhu Božeho wócźka. Pšched praſtarej, hieſwěſnej zyrkwju ſtojachu w ſłupinach, a paſtor kroczeſche ſtrowjo nimo nich, a paſtorka mjeſeſche mile waſchnje ſtrowicź a kiwacź a nimoduży tu a tam ſo ſpěchnje něſoho wopraſchecź. Wſcho běſche na njej ſiwjenje a cźopke dźěłbroczе.

„Naſch Bóh je twjerdy hród!“ klinczeſche proſty harmonium, wuczeł Manne Wögens założ do njeho ſwoju duſchu. A ſ ſaſtuych łłażow ſchkuliſchi dźeſći, kiž k wobrjadam (Liturgiji) ſpěwachu, ſacźu ſo cźopkota, kotruž mějeſche wjeſeſ ſa nich. Też w pšcheſdowanju paſtora Licha ſależeſche nutrnoſcź a dobrota. Wón bě jako zuſy ſ Turinkſeje pſchiſchoł a taſaſche hiſchcźe trochu po wutrobinem ſamku ſwojeje Halliſkeje woſzady, ſo by ſaſtupkał nadeſchoł. Ale hiſchcźe kruczeje ſeſaſnkane wrota njeſcźinjachu jeho njeſcźerpliwoſe. Dokelž běſche po Bożim ſłowje ſa njeho lubołcź „tón najwjetſchi pocźink mjes tſjomi“, a wón ſo jeje wotamkaſej mozy dowěrjeſche. —

Na pohrjebnińſchcźu pſchi zyrkwi ſtojeſche Edleſ Holgers a wobhladowaſche ſej proſty row, kiž bě ſe ſchkorpaiwkami wobkładźeny a ſ wjenzom wupyſcheny. Wódanjo běchu tu njeſnateho połkowali, kotrehož běſche morjo na brjóh wuczińło.

„Cźłowječe, pój tola wot tohole rowa prjecź“, ſawoła na paſ ſ łłożom Peder Clauſen, kiž bě ſo, kaž pſchezo ſakoundźił. „Ja móju jeniczku na ſiwjenje muſſicź. Cźłowječe. Edleſo, wona mje dhze! Kelko cźaſeče ſa zyły Hallig? Sšym też hižo ſ maczeru rěcźał.“ Peder ſo do ſebje ſmějeſche. „Ta praješche: Wjmi ſebi ju Božedła, ſo bych mér wot njeje měła. — Dźeńſa to fararjej praju. Akke je doma wołtała — pſchi malem bratſiku. Edleſo ja ſhym zyle bjes roſuma wot ſhoża, hdyž na to pomyſłu, ſo ſo w łołebanju dźěcźi twuczinje.“

„Pój“, rjekny Edleſ Holgers, „ja bych rad ſłyſchał, ſchto paſtor Licht wě.“

A Peder Clauſen mhſleſche, ſo Edleſ jemu najebał wſcho pšcheceſſinwo jeho ſhożo ſawidźł.

Paſtor Licht rěcźeſche wożnje a ſimawje a prawje tak kaž bratr ſwojej małej woſzadże. Nékotſi ludźo dremachu. Niż runje naiſtarſchi to běchu, ale cźi, kotſiž běchu ſaſchły ſwobotu pſche wſchu měru dźełkali. Pšchetoż popołdnju bě ſo nadobo wichor ſběhnył a ho kaž hobr na Halliſke domſke walił. Tu bě ſo néſchtoſkuli ſmjałło, ſchtoż běſche ſo cźłowjeczemu roſumej doſeź krute ſeſdało. —

Nětko cźiniſche duſchny, mérny hłoſ predarjowny ſpróſnjenym Halliſkim buram wulku dobrotu. — Też Edleſ Holgers wojowaſche, ſo njeby jeho ſpar pšchemohł. Rjek bě hacź do hłubokeje nozy hiſchcźe hórje wohrożenym ſuſodam pomhał a potom ledy dwě hodźiny wotpoczował.

Ale naleźnoſcźe, kiž měſcźeſche Bohu Knjeſej poručicź, běchu jemu waźniſche dyżli ſpar a muczнota. Wón dźerzeſche cźaſu mjes ſłyſnjenymaj rukomaj a nutrnje bórbotaſche: „Daj mi Maren, — daj mi ju!“

Rjana holcźa ſedźeſche njedałoko wot njeho na druhej ſtronje. Ale tak hłuko bě hłowu ſklonika, ſo běchu jenož nékotre wumyſlene kudźerki widźeć, kiž njeběchu ſo dale pod friſku kapu ſhładkowaſ. Na kónzu ſaſlincza hłóſ Halliſkeho paſtora hiſchcźe ras prawje jimawje: „Niž pcpuſchcźecź! Wutrajny ſwoſtacź w modlenju, kaž je naſ Luther wucził, kotrehož narodniny my dźeńſa ſwjeczimy. Amen.“ Tuž też Edleſ zyle wótſje rjekny Amen, tak, ſo poczachu někotre Halliſke hołcźata kichotacź, a ſtari ludźo pšchi ſhebi wjacahu, ſo je naiſtarſchi ſ maczerneho dwora kruty, ſprawny cźłowjek a ſobrym hoſpodarjom. Sšnadź też ras pſchikładny gmejnſki ſtaroſta, hdyž ho ſtary Ketel Boon ſaſtojniſwa wſda. Pšchetoż Edleſ Holgers wobliczo běſche hłutne a dobre a mějeſche dowěrliwy wuraz. A hłutna, dobra a dowěru ſłudźowaza dyrbi wyſchnoſcź hyć na Halliguz.

Edleſ dopomni ſo nadobo konfirmaziſkeje hodźiny, hdźež běſche ſłowa nawukhył: „Amen, to rěka: Haj, haj, tak ma ſo ſtacź!“

To praji někto ſkradžu pſchi ſebi, jako wotmołwu Boha lubeho Knjeſa na jeho modlitwu: „Haj, haj, tak **ma** ſo ſtacź!“

(Pokračowanje ſeźehuje.)

S Budestez. Njedźelu tydźenja měsesche tu knjes farar Bójz swoje nastupne předowanje jako nětk prěni farar nasheje wulkeje wosady. Hižo w małym różu bě jeho zyrkwinske pschedstejićerstwo jenohłósnje sa naslědnika knjesa wyschscheho fararja Domaschki wuswolilo. Sa bliščich cžaš žo tu druhe farske městno njewobsadźi. Pschejemy knjesej fararjej Bójzej sa dołhe lěta johnowane skutkowanje na ważnym měsce a sa wosbscherne, cžežke dźěło też dospołnu cžiłosć a strowosć.

S Budestez. Njedźelu Rogate, to je pschichodnu njedźelu, chze žo herbske towarstwo Lubin sašo sešcé. Shromadźizna je wjecžor w 7 hodź. pola Róšteza, a je knjes kandidat Röstler z Klukscha, kiž, da-li Bóh, dopołdnja w Budestezach prědnje, sašimowany pschednoschk pschecželnje pschilubił.

S Litonja. Sławnaj puczej z Dolnjeje Kiny do Porschcz a z Krakez do Litonja a Nowych Porschcz stej dla nabjerowanja na Litonjanskich honach wot 2. hacž do 8. meje sawrjenaj. Jědnoho wobkhad pokasuje žo na Budysko-Wósporsku statnu drózu.

S Mulkeje Dubrawy. Kónz měrjaza januara t. l. běsche žo bankowski sastojnik Siegel, kiž běsche pschi tudomnej gmejnskej žirowej pokladni pschijatejny, po pschechadzinjenju 11 000 hriwnow bjes zhubu zhubił. Nikto pak nic jeho w Stuttgarcze sajeli. Pola njeho namakachu hišcže 250 dollarow, kotrež su hnydom tudomnej žirowej pokladni pschepokasali. Hdże je pschestojnjes w zymnym cžasu pschebywał a pschi kajkej skladnosći su jeho sajeli, nieje dotal hišcže znate.

S Minakala. Psches kito je knjes farar Rynež-Lutyenski nasche wosthyrocžene farske městno se wschej syndru sastarał a naschej wosadze z Božim słowom słužił, a wosadu to też cžuje. Sjawnje tule dźakownostej knjesej fararjej Ryneżej wupreji w posledninm pohrjebanju zyrkwinscho pschedstejićerstwa (schwórk, 18. hapryleje) sastupjer zyrkwinscho patronstwa, knjes cyrkewnikubler Krabja z Holmkein, wusoběnje, so je knjes farar Rynež jo też z wschelakimi kšćanami farstwa běžićej měr. — Po powołanju superintendentury ma jo někto nasche farske městno hacž do swojeho kónčneho wobsadźenja wot Klukschanskeho farstwa sem sastarać, kotrezmuž bu k temu samsnej knjes kandidat bohoslowstwa Röstler z Kamjenicy pschipokasany. Knjes Röstler bydli nětko na Klukschanskej farje. Wón nam Serbam žadyn njesmaty wjaz neje. Nadźejmy Ninu je herbskejmu nawukowi w herbskim semenarje pola fa. wyschscheho. far. Domaschki w Budestezach. Wón pschewosmje w Minakale pacžerstu wucžbu, pohrjebanja a smjeje kóžde tři njedźele w Minakale, kaž też w Klukschi dwoju Božu słužbu, hdys a hdys też odźěłkowscheje a zyrkwinske rozrěcžowanje i konfirmérowanej młodźinu. Na tele waschnje wotmuje žo w Minakalskej wosadze z pomocu Klukschanskeho fararja, jemu njedźelu herbska a němska Boża słužba a spowědź. Druhu njedźelu herbska a němska Boża słužba, hdes spowědź a cžesće njedźelu wotmuje žo Boża słužba z cžitanjom pschedowanja. Bóh luby Knjes njech žo k tutomu dźělu se swojim žohnowanjom wusnaje.

S Njeswačidła. Njedźelske towarstwo pschi Cžornjej wobhlada sebi pschi swojim posledninm shadźowanju njedźelu wohnicžernu a derje pschiwrajenu pcžolninu pcžolarja a plahowarja matkow Mertinka w Njeswačidle. Symneho wjedra dla wschak njeběsche mózno, kotrež rozebrać, so hnydu žo waschnja pcžolarskswa pschedwjesca mohłe. Pschitomnej pcžolarjo pak mózachu wjele zhonicź wo twarjenju a formach kotczow, wo symskim sawrjenju, wo pizowanju atd. Wschitkim wopytowarjo spóznachu, so žo tu jedna wo praktiskim a nadobnym pcžolarju, kiž ma swoju pcžolninu w dobrym rjedu. W shromadźiznje, kotraž žo na to w knjezim hospjencu pschijamnu, rospramwjesche pschedźenda, knj. wuczer Birnich z Luha, wosebje wo pschadźowanju wokrjesnego towarstwa łužiskich pcžolarskich towarstwow a wo załoženju Budyskeho wokrjesneho swjasla. Bliščza shromadźizna z wobhladowanjom dalšnjeje pcžolninje budże 26. meje.

S Jeżeńzy pola Njeswačidła. Sjawny pucź z Jeżeńzow do Hórkow je dla nastrowanenia na Jeżeńczanskich honach wot 2. hacž do 9. meje 1929 sawrjeny. Jědny wobkhad pokasuje žo na Dobroschizy.

S Rakez. Swój słoty kwaž swjeczescichtaj sandźenu njedźelu, wobdataj wot swojich pschiwuznych, knjes Juri Wetschka a jeho mandźelska Marja rodź. Jurschikez. Jubilar je žo narodził w Jitku a steji w 79. lěcže žiwjenja. Jubilarka pak dołhadźa z Rakez a dokonja lětsa swoje 70. léto. Knjes Wetschka bjesche dołhe lěta z muzejskom na Rakezjanskim knjezim dworje. Wobaj jubilarej změtaj žo hišcže najkěpcheje strowoty wjesele cžerstwosće. Mech jimaj Bóh Knjes też dalsche strowe lěta podźělu!

S Kamjenizje pola Rakez. Wobžarujomne njesbožje sta žo pondźelu pschipołdnju wokoło 1/41 hodź. w naschej wsy. S Wojerowskeje strony pschijědźe po drózy motorowy kolesaŕ Bjasa z Khrósta-Lomka. Jako bě sche naschu wjes nimale pschejěł, sapschaŕ tudomneho kubleria Njenca z njepschewidnehu pobocžnego pucza spěchnje na drózy pschijěnu. Motorowy kolesaŕ strach dowónawschi, do hłukobeho pschérowa sajědze, so je swojim kolom pschecžišnu a je złamanej nohu sebi wosta. Snjesbożeneho domjesechu rucže k lěkarjej do Rakez a wot tam se sanitetnym autom do Budyskeje chorownje.

S Lubija. Wuteru wjecžor po 10 hodź. wudyri woheń w Rakez pschadowni. Trajesche nětdźe hodźinu dołi, woheń njeběsche zamjesowany. Spalika je žo cyłkownje cžerstwa wołma a druha maczizna, niż pak rynišny a bolowe twory. Woheń snjezi jenož jenu kólnju. We durje a wobnju tež konjej fóna wsahcžitaj.

S Hajłowa. Njedźelu tydźenja běchu narodni sozialistojo w naschim Hajłowje wólbnu shromadźiznu sarjadowali, kaž w Serbskich Nowinach" cžitamy, z dobrym wuspěchom. My žo tomu jara dźiwamy. Schto ma tola pjenowana strona z nami katolskimi Serbami cžinić. Je nas jara sajimowało, cžitacz, so su wobkmaj rěcžnikomaj je połnym pschimjerom inwitowali. Wjelu, so by derje było, hdyž buchu katolscy Serbja nas stronje kusk bliže do wobliča pohladali. Hižo mjeno strowy je jara sajimawe: „Narodno-sozialistiska-němska-dźěłacžerska strona". Sawěsche by tola storo słódy w mjenje jene słowo namakał, ja kotrež by wustupicź a pschi pschichodnych wólbach złoženacz mohł. We wěrnosći pak je to strona, kiž ma w jeznje najpraciwnische městna, dokelž je extremna nazionalistika. Jeje wjednikaŕ stej znatej: Ludendorf, tež nam znaty, hdyž je tola hakle sapoczatk léta w Budyschinje se swojej zonu w Krónje pschednoschował. Tam bě jeho wjez tola kusk jaŕsnischa. Swonka Sserbow je program narodnych sozialistow: Napschecžo žydowskim mulerjam, napschecžo żidam a — (njestrózcje so!) — napschecžo jesuitam! Wotmołwa w Hajłowje na prašenje nabožneho stojnischcža dźeń je žana hižo trolschka podhladna, jeli je tak powschitkowna, kaž „Sserb. Now." praja. A ja cžo dha hnadna knjeni Ludendorfowa rěcži? Mandźelska wjednika Ludendorfa, kiž chze katolscich Sserbow wjesec? Sa Wodanowy kult, t. r. so bychmy hłownemu pschibohej staych germanow Wodanej so modlili. Njerwocžineja so wam pschecžo hischcže wocži? Potajtim Ludendorf, žebi myslu, tammy staŕy militaŕist a nemški schofinist dże budże za naš wotbiwy? A schto ji Adolfsom Hitlerom? Wón je katolik, kaž je znate; ale je też znate kaiki je katolik. Wón je w lěcze 1919 tutu stronu sakoždł. Na dnju 8. nov. 1923 wuwoła w Mnichowinje „nazionalnu revolucziju", ale na druhi dźeń bě revolucija hižo porażena a Hitler dla wjelecerchady k 5 lětam twerdźiny sasudzeny. Pschi Hitlerowej revolucziji bě Ludendorf sa wjednika „nazionalneje armeje" pytnjeny. To staj wjednikaj sa katolscich Sserbow? Cžłowjek sa wobrawdže prašcha: Je tajke něschto mózno, so dyrbimy taiseju muzow wolicź hicź? Sserbja, njedajsce so tola saslepicź! Wobkarujemy tež jara, so so taiske rospramwy nam pschecžiwnych stronow bjes kóždeho komentara do nasich cžasopiskow bjeru, tak so mózach njerozumcženi a njepolitiscy ludźo lokko samyleni bycź. Lubi Sserbja, my smajemy naschu wólbnu parolu. My njemóžemy nikoho druheho wolicź, hacž jenickeho naschebo kandidata, naschebo Schwitanka, kiž je postajeny na liscžinje: Sakši wjesny lud.

Tříbače cyle wěsce k swjatkam
NOWE ŽONY. KÓSU
pokazam wam wěc nowe formy a barby po lunich płacžinach. Nasche pyšne mustry budża so Wam na kóždy pad spodobać
ALBERT W BUDYSZINIE
Tel. 3073 na Lawskich hrjebach 10. Tel. 3073

Z Ralbic. Naše spěwne towarstwo „Lilija" wuhotuje na prěnjej njedźeli mejo rjany spěwny swjedźeń w tudomnym hosćencu. Hdyž je k nam prišła rjana meja, hdyž cyła přiroda wotnća k nowemu nalětnemu žiwjenju, cha chce też „Lilija" wustupiź do zjawnosće a chce přednjesć naše krasne serbske spěwy, płody dołheho zymskeho zwučowanja. Zawěsće rjany čas je sebi towarstwo za swój swjedźeń wunytało. Koho njeby wabiła rjana meja do přiroda? Na rjany čisty serbski swjedźeń! Dobry spěw přesadźi do wjeselych myslow kóždeho člowjeka. Tak chce też „Lilija" přinjesć do serbskich wutrobow nalětnje zbudźenje a womłodźenje. W zašłym lěcze je „Lilija" wosebje mnoho dźěłała za dobry nabožny zaměr. Tak też wočakuje, za nětko njewuwostanje dźak a zrozumjenje za to. Njech bohaty wopyt pilne dźěło naših spěwarkow a spěwarjow mytuje. Tuž njedźelu 5. meje wšitcy do Ralbic na „Lilija".

Z Pančic. Z časami zeńdu so młodostne skupiny Kamjenšeho wokrjesa k zbromadnemu dźělu a k zabawje w tudomnej młodowni „Marijna Hwězda". Ke temu přeprošuja sej swojich towaršow z bliščeje a dalšeje wokoliny. A tak běchu přikhwatali też z Drjedźan a Lubija, samo z Drjedźan a z pruskeje Horhcje Łužicy, na wšě 200. Jich wšěch w młodowni zanjeschdźe hišće so wšelacy w postajenym času zamołwjeli. Tajke „zetkanje kóne tydźenja" wotmě so tu sobotu a njedźelu. Při tajkich składnosćach wupokaza so młodowinja jako dobrota za pućowacu młodźinu. W prjedawšich lětach přićahowachu młodźi ludźo wosebje w jutrownych dnjach, hdyž chcychu sej křižerjow wobhladować. Husto dosć bě njedostatk na přenocowanjach, hdyž běchu hosćency a domy hižo přepjelnjene. Tak dyrbjachu so ze špatnym nocowanjom w bróžnjach a kólnjach spokojić. Temu wotpomha młodowinja. Sobotu wječe přednoščowače wučeŕ Steglich z Kamjenca wo hornjołuž. kuzlarjach, wo Krabače, Pumpluče a generalu Sybiliskim. Kuski a tryski serbskeho kuzlarja Krabata dźěn su našim dźěćom a dorosćenym zwjetša znate. Zdobom zwjeseli knjez studijny rada Patzig z Kamjenca přitomnych ze žortnymi ludowymi spěwami z přewodom luty. Też mnohe zhromadne spěwy klinčachu po domje. Wčzo spěwanje po dróbach a po wsy na zažnym njedźelsk. ranju w našich čichich wjeskach zwučeni njejsmy. Chcemy měrnje Knjezowy dźeń swjećić. Nawjednistwo krnće na to hlada, zo njeby młodźina na žane wašnje pohórsk dawała. Njedźelu rano wukonješe jedyn dźěl młodźiny pólne hry, druzy zaso wobdźělichu so na turnowanju. Wokoło 9 hodź. wotměwachu jenctliwe skupiny raňše pobožnosće. Po dopołdnišich kemšach w kłóšterskej cyrkwi zeńdźechu so młodźi a jich hosćo we wjesnej žurli k přednoščej „Rysowanje a pućowanje", dźeržany wot studijny rady Schorscha ze Žitawy. Při tym dopokaza, kajke znutřkowne dosćcžinjenje pućowar ma, hdyž z dušu, z wutrobu a z mysłom Božu stwórbu překročuje a mnohe wobrazy na papjeru skruči. Tak nastachu wobrazy na papjeru skruči. Tak nastachu wšitcy před wočomaj přeposłucharjow, hdyž lěs a tajke před wočomaj přeposłucharjow, hdyž lěs a kjeŕki, cyrkej a hród, hory a dół, morjo a rěki spěšnje wobrazowaše. Dyrbimy z wěcami rěcžeć, so jim zbližiš. Tutón dźakowny přednošk je mnohich powuči, kak maja z wotewrjenymaj wočomaj po swěće khodźić. Popołdnju hišće ze wšelakej zabawu čas zabichu. Před wjećorom nastajichu so młodźi pěš abo na kolesach na dompuć. Wčzo přinošowaše kraŕ ny nalětny dźeń k dobremu poradźenju.

S Wochos. Pschichodnu sobotu swjećeźi tudomny hajnišći dźěłaćeŕ Jan Schilak se swojej mandźelskej Marju rodź. Bjesdowej słotu mandźelskí jubilej. Knjes Schilak běsche 44 lět dołho zwěrnu słužobnik naschej zyrkwje a je powschitkownje wobluběna wosoba. Sto tymaj mandźelskimaj najwutrobnischo zbožo pschejemy.

Z Łužicy.

* S Tuczicz. Sjawny pucź z Wjelečzina do Tuczicz a Wjesonjcy je dla twarjenja wodowoda na Tuczanskich honach wot 5. meje 1929 sawrjeny.

* S Motyla. Pondźelu rano žu w tudomnym mlynskim hacže něhdźe 29lětnu hołzu z naschego wsy zatepjenu namakali. Wona je pjecža dobrowólnje do žmjerze schła. S pschicžinu hamomordarstwa žu bjle cžežke myšle.

* S Wjasońcy. We nocy k pondźeli žu we Wjasońcy młodeho cžłowjeka z Trjechowow sajeli. Tón běsche 40 hriwnow pjenjes a nowe jězdne kolo kradnył. Dokelž chcyše wón swoju domiznu wopuschcicź, jeho hadźichu, dokelž běsche strach, so cžehnje.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S Freitala. (Swada a puki 500 metrow pod zemju.) Jenoho hórnika z Braunsdorfa jeho sobudźěłaćeŕ we 500 metrow hłubokim Juzjowym schachcze krjudowasche, so pschischi padawschi žebi cžežko mohły dyschaze. Jeho dyrbjachu do Freitalskeje chorownje dowjesć.

* S Lubanja. (Mužejske mordarstwo.) We pschěrowje dróhi z Lubanja do Schreibersdorfa jadu tak mjenowanemu starehu zła namakachu pondźelu we łuži krwe ležo swoje hidźene cžełko něhdźe 30lětcheho muža, na kotrymž je złóčnik bjes dwěla rubježne mordarstwo skucził. Morwy běsche někotre razy z nožom skałamy. Papjery a pjenjezy pola cžeła njenamakachu, tola pak schantžk, z F. S. wosmanjenjenej. W dyhłach težesche też reklamowa dyhsacžna protyka jeneje Drjezdžanskeje cžišćesćerinje. Padacži je samorodowany z někom jako sozinź z motorskim kolom łubujeŕ. Njesłuk je znadź po wokoło połnocy abo hischcže pschedy stał. Na nětšnje njeschutka namakachu też pistolu. Cžežko žu do Lubanja dowjesli. Je mózno, so morjeny pokhadża z Drjezdžan abo Waldenburga.

* S Nürnberga. (12 smjertnych woporow.) Rosbuchnjenjste njejeboe w Marxowej wojnikowej dźěłarni Städtlereŕ firmy je žo liczba smjertnych woporow brjedu dopołdnja na 12 powyschiła.

* S Freiburga. (Cžežke nałkinje njewjedro.) Pschi cžežkim njewjedrje, kiž z krupobiscom młodowm kčenicžkam na žadowych schtomach jara sčinkodźi, schwali khóri na někotrych městnach twarjenja. We wyschnim Ciornym lěsu pola Hinterzarkena je žo wulki Kernerili dwór z błyskom wotpalił. Se wschitkim inwentarom a małym klótom je žo też 12 howjadłow sgoreliko. Jenoż konje móžachu wukhowaćz. Nałata schkoda wuczinja něhdźe 100 000 hriwnow.

Na nowišе z cyleho swěta.

— Schtrowa powěsć wo wjedrje za jutřischi pjatk: Wo dnju wocžopłuje, tola nozy žu pschezo hischcže symne, podźišcho smjeje wjedro wijpaty ras. W Jendźelskej mito a wlóžno. W połnocnej Europje khłódno a žo deschcuje.

Kanzlera italskeho póstajnstwa w Luxemburgu, Alfonsa Arenu, je wutoru pschipołdnju, hdyž j póstajnstwo do swojeho wobydlenja dźěsche, jedyn krajan sastrělił. Nadpadnik spyta cžeknyć, tola policistaj, kotrejž žo za nim z automobilom puschcichu, jeho sajachu. Mordaŕ rěka Gin d'Alfonio a je žo w Massacarrje w Italskej narodził. Pschi pschesłuchowanju je rjekł, so je dźěł swojeho bratra a zwaka wotcžišć. Kanzlera hnydom do blišcheje kliniki dowjesechu, hdyž bórzy w pschichodnosći italskemu póstajnstwu pomjerje.

W Hochdorfu w Bayerskej je hołcženc a hródźe Kölblej hołcženca sa krótki cžaš z wohnjom sniczichu. 21lětna dźowka a 13lětna pěstowjerka žo žiwej spaliłoj. Jedyn zjedalnik mózješe žo w posledninm wokomiku wukhowaź.

17lětny pschekupski wučenbnik z Frankfurta nad Mainom w jenej thěži Residenzije dróhi w Mnichowje pjenjezneho lichtymoscherza nadpadże a jeho z gumijowym klumpachom porasy. Hdyž nadpadnjeny wo pomoz wolasche, młodźiny rubježnik cžekny, tola jeho bórzy sajachu. Pola njeho pistolu je žydom patronami namakachu.

W nocy 30. hapreje žu žo paduschi do žudnistwa we Nowych Strelizach dobyli a je žudnistkeje pokładnje 400 hriwnow kradnyli.

W Hollandskej je žo brjedu rano twarjenje sjednoczenych pschadowniznow w Maarluisu wotpalilo.

Naše pismowstwo.

Sokolske Listy.

Tu bratře, maš „Sokolske Listy". Khětro so wustróžach, potajkim zabyli na mnje njeběchu, ale wone běchu so khětro zapodzdźile. Do haprilskeje pósła redaktor 1. a 2. čisło. Chcemy jemu tutón pózdni žort wodać! Haj! Je hewak dobra swěrna duša. Hnydom na prěnjej stronje so mócnje zakituje, ze wšěrn mózným hraba, ruba, torha. Ma wušikne pjero a tuž njech so jemu dalše pjerka přitykun, zo by był spěchi přichodneho čisła khwatniši. Bratřa Sokoljo — čitajće skedźbnje tutón nastawčk — je połnoh' pokładow za kóždeho.

„Nabožina a narodnosć", tak mjenuje so slědowacy nastawčk połnoh wěrnosće a jasnosće z pjera Měrćina Nowaka-N. Nabožina a narodnosć stej njeroz-

dźělnej, hdźež so ludej ta jena rubi, tam ta druha tež zhinje!" To je fakt! „Pochod hiblinych" wabi, honi, zapal płodźi. Dźak br. red. Nawcy za tutu kwětku do spěwnika Sokoła.

Sto praji Radyserbš? Palenc njepiji! Čorno na bělym čitajmy, sebje sameho spóznajmy!

„Zwučowanje dźěći po hodźinach", tuta maćizna je nuzna kaž khlěb k zdźerženju žiwjenja. Młodźina chce so zesylnić, skitać nowy spěch — njezabudźmy ženje na jeje potrěbnosće.

„Zwjazkowe prostne zwučowanje na lěto 1929". Bratr zwjazkowy načolnik je poda. Wěmy, zo znaje jenož, dźěło a swěru — tuž dźěłajmy — skručmy so!

„Naš prěni kurzus" bě rjany. Br. Měškank wo nim piše a skhwali pilnosć bratrow kurzistow, kiž widźimy zdobom we wobrazu, zjednočeni z br. hł. starostu Šajbu a br. zwj. jednaćelu Janakom, kiž maju tehorunja dobry podźeł prócy na spomožnych žnjach přichoda.

„Swjedźeń sokołskich kurzistow" wopisuje br. zwj. napisował Krječmar. Khwali a smali. Čitajmy tuž rjadki a srjedź nich mysličkl! „Namakane sokołske přezpołe". To je radosć, nowy dopokaz, zo leža w ludźe a křinach pokłady. Štó dha jemu hłós? Br. Šajba je tekst namakał a nětko by rad widźał, zo by zaklinčał....

Wučah z rozprawy jednaćela 1928 je hladadło skutka — kaž tež sebje sameho posudźimy hač smy rjani, razni abo lesni, mazni Sokoljo. Br. jednaćelej dźakne „Na zdar!" za skutk a swěru! Na mnogaje lěta ...

„Woptaku Sokole" so rad a njerad rěči, tuž čitajmy što piše a spóznajemy, zo je Sokoł spomožny ptak!

„Na čerstwy powětr won", — „Kajkiž khodźiš, tajki sy", — haj to je dobra rada a wěrnosć.

„Hłowna zhromadźizna Zwjazka" je nimo. Pisa so wo njej. Dopokaže swěrny skutk Sokołstwa, přikładomny skutk předsydstwa — dale tak! „Powitanje hosći na sokołskim swjedźenju", „Najnowše wukazy za žiwjenje", „Pójdźemy do Póznanja!", „Z našeho sokołskeho žiwjenja", tak so mjenuja dalše nastawki. Swěru je přečitajmy a potom zahrimajmy:

Smy Sokoljo — wojownicy Boži.
Sprawnosć znata,
Ruka spjata
Nowy přichod wodźi!

Towaŕstwowski powěstnik.

Posmjertna pokładnja župy „Jan Arnošt Smolef"

Naš sobustaw

čo. 231

Hana Weberec z Hrodźišća je wumrěła. — Prosymy wětkich našich dowěrnikow, zo bychu přinošli zezběrali a je na naš konto na Serbsku Ludowu Banku zapłaćili.

Zarjadnistwo Posmjertneje pokładnje župy „J. A. Smolef"
P. Krječmař

Budestecy. Serbsko tow. „Lubin" wotměje njedźelu Rogate 5. meje w 7 hodź. pola Rösikec swoju zhromadźiznu. Rěčeć budźe knjez duchowny Röseler. Sobustawy, kaž tež hosćo su prawje bohače přeprošeni. Předsydstwo.

Delni Wujězd. Jednota „Sokoł" ma sobotu wječor we 9 hodź. ważnu zhromadźiznu. Dla ważneho dnjoweho porjada, je nuzne, zo je kóždy akt. a pas. sobustaw přitomny. Starosta.

Hrodźišćo. Towaŕstwo „Zerja" zarjadnje 26. meje wulět na Lawšu pola Žitawy. Jědźe so z autobusom. Auto zastanje we Worcynje rano w 5 hodź., potom w Njechornju, Kortnicy a Hrodźišću. Wobdźělnicy njech so pola knjeza Róže w Kortnicy zamołwja.

Njebjelčicy. Sokołska jednota zwučuje kóždy pjatk wječor 1/2 8 hodźin (nic kaž dotal štwórtk).

Ralbicy. Spěw. tow. „Lilija" wuhotnje njedźelu 5. meje w „Herbskej grychće" w Ralbicach spěwny wječor ze spěwami, dźiwadłom a rejemi. Započatk 1/2 8 hodźin. Wutrobnje přeprošuje

Ralbičanska „Lilija".

Serbske blido „Čornobóh" skhadźuje so zaso njedźelu wječor w 7 hodź na Čornobozy.

Spěwnym towaŕstwam. Ze zhromadneje jězby na wustajeńcu do Póznanja ničo njebudże. Jězba je předrohe, wučinki při najzlatniwišim žiwjenju znaj; mjeńša 50 hriwnow, wězo pjenjez, z kotrymiž ma so při nětčišej hospodarskej nuzy ličić. Też čas k zamołwjenju je nam wšeteje winy dla tłóchny! — Štó ma Kocorowy rukopisny zawod k „Naléću" — maestoso? Spočatk teksta rěka: „Stwórba Bože, templo swjaty". Ma snadź něchtó wotpisk? Dha niech hnydom na mnje póśele. Hł. dirigent.

Serbske towaŕstwo „Čornobóh" wotměje sobotu wječor we 8 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu pola knjeza Zmija na Chrystianskej dróze 22. Njech so na tutej zhromadźiznje sobustawy kaž tež hosćo prawje bohače wobdźěla. Předsydstwo.

Rěčne hodźiny

Sastarańcjow a radupodawańcjow měšća Budyšćina.

Sastarańcja za cjełsne dźěći: Pónděju, wutoru a pjatk wot 15 hač 16 hodź.

Radupodawarnja za małe dźěći: Štwórtk wot 16 hač 17 hodź.

Radupodawanja za hamodruhe žónske: Kóždy 1. štwórtk w měsacu wot 15 hač 16 hodź.

Sastarańcja tuberkulosnych: Pónděju wot 16 hač 17 hodź., wutoru wot 16 hač 17 hodź., štwórtk wot 15 hač 16 hodź.

Radupodawańcja za bědnych: Kóždy 1. štwórtk we měsacu wot 9 hač 10 hodź.

Radupodawańcja za alkoholnje khorych: Štwórtk wot 17 hač 19 hodź.; pod lěkařskim nawjedowanjom: kóždy 3. štwórtk w měsacu wot 18 hač 19 hodź.

Wšitke radupodawańcje su na Kralowskim wału 3.

Radupodawańcja za štabomyślnych, duchakhorych a na padawu khorosć cjerpjacych: Kóždej dwaj měsacaj 1. a 15. dnjeju wot 11 hač 12 hodź. w měšćańskej khorownji. — Bliše radupodawanje budźe 8. meje.

Wukładańske hodźiny za sexualne a mandźelske radupodawanje: Dźěławe dny wot 11,30 hač 12,30 hodź. we Sšejmownji na Hrodowskej hašu 10 II wó jitwje čo. 81. — **Wo tom rěčne hodźiny měšćańskeho lěkarja:** Dźěławe dny wot 11,30 hač 12,30 hodź. w Sšejmownji na Hrodowskej hašu 10 II wó jitwje čo. 81.

Rěčne hodźiny měšćańskeje assistentneje lěkarki: Pónděju, wutoru, štwórtk a pjatk wot 17 hač 18 hodź. w Sšejmownji na Hrodowskej hašu 10 II wó jitwje čo. 81.

Walter Rinnelt
na Kamjentn. hasy 17 **W Budyšinje** při hotelu „Krony"
wosobny frizer za knjezow, knježny a knjenje

zhotowja wšě włosowe dźěła, kaž wotfihanje po wašnju bubiskim a paźskim (Bubi u. Pagen köpfe). Najwjetši skład wšěch toiletowych tworow. / Připrawjenje towaŕstwowych a dźiwadłowych, ajewjesińskich kaž też kwasnych frizurow. | Najspěšniše a porjadne posłużenje. —

Wosebity dom cigarow a cigaretow

Wot soboty 4. meje mam nowy transport młod., sylnych, wysokosućelnych, orig. rańšoprusk. hollandskich

kruwow a jałojcow

najl. płahowanja jara tunjo pod přijomn., płaćeńsk. wuměnjenjemi w mojich hródźach we hotelu „Kurwjerch" w Budyšinje na Drjewowych wikach na předań

Emil Gräfe

Telefon 2063 a 2418 skótna wikowańnja

Rězniski skót so sobu zamjenja

MANTLE
za žony a dźěći
Pyšne wobleki
z foulardina — Crep de chine
a wołmjan. muslina
we wulkim wubjerku
W. Häcker
měj.: Otto Hartmann
na Žitnej hasy 7

Dołhe a krótke škórnje
ručne dźěło, ma jenož na składze
wobućowy dom Mark w Kukowje.

Zamkańnja a twarjefnja wahow
Wuporjedźefnja waggonowych-, wozowych-, skótnych-, decimalnych a spěšnych wahow
Max Böcke Dźěłańnja na Drjew. wikach 2 Bydlenje na Zidowje 241
Solidne dźěło płaćizny

Cworykupowace towaŕstwo w Budyšinje
zapisane družstwo z wobmjezowanym rukowanjom

Poskićamy cyle wosebje:

Sušene jabłuka, rynki, najl.	punt	0.90 hr.
Slowki	„	0.58 hr.
Figi	„	0.40 hr.
Měšany sad	„	0.80 hr

Ze samsneje fabriki mjas. tworow

Holst. plokowa kołbasu	punt	1.90 hr.
Cervelatowu kołbasu I	„	1.90 hr.
Salami- kołbasu I	„	*1.90 hr.*

Z nudlowcje fabriki w Riesa-Gröba

Wšel. jejowe nudle, wuważ. a w paké.		
Krane nudle, wuważene	punt	0.48 hr.
Makkaroni, wuważeny	„	0.58 hr.

Ze samsneje palernje kolcja

Najlěpši kofej a dobre měšenja		
I. družina 1/4 punta		1.10 hr.
II. družina 1/4 „		0.95 hr.
W. E. V. 25% woseb. měšenje 1/4 pt.		0.30 hr.

Dale poručamy cyle wosebje:

Kakao, złoty 1/4 punta		0.55 hr.
„ módry 1/4 punta		0.45 hr.
„ bruny 1/4 punta		0.35 hr.
Kakao samsneje firmy 1/4 pt		0.30 hr.

Najl. mlokowu šokoladu w tałach

3 tafle kóžda 100 gr. w celophonowbalcy hodźi so jako dar jenož	0.84 hr.
Najl. hładk. (Schmelz) šok. 100 gr.	0.50 hr.
Najl. smjet. šokoladu 100 gr.	0.50 hr.
Najl. mlok. šokoladu, 100 gr.	0.50 hr.
Najl. Dansku tafl. butru 1/2 pt.	1.10 hr.

Najlepšu butru, kiž docyła je stajnje čerstwu!

Wotedamy jenož sobustawam

Makulaturu
ma na předań
Smolerjec knihićišćerńja w Budyšinje

Handrij Štrumpa w Budyšinje
na Rózowej hasy 15
poruča
meble a pólstrowane twory
Sym Serb!

Dobre **ratarstwo**
20-30 jutrow dobre masivne twarjenja, derjelažace, hnydom přijomnje na předań. Liča jutrow hodźi so po přeču powjetšić.
Poskićenja pod **F 32** na wud. „Serbskich Nowin"

Kofej kakao **kolonialne twory**
KURIO
na Zwonk. Lawskej hasy 24

Łožowe šaty pisane a běte
wunjerki, košle, suknje, gardiny, vitraży, tunjo J. Erler na Zwonk. Lawskej hasy 10 w Budyšinje

9 šibiatow
na předań w Radworju č. 38

Sylnu holcu
za pólne dźěło pyta
Wićežne kubło (Lehngut)
w Rodecach pola Pomore

Wysokosućelna kruwa
je na předań
w Złyčinie čo 21a

Symjentne a wulke **běrny** wšěch družin ctr 3—4 hr. ma na předań
Jurij Zschornack, wikowańnja z trjedu w Ralbicach.

Młódši spušćomny
mokračk
pyta so na
Kraleckubło w Njebjelčicach

Wšě šulske knihi
dostanjaće
w Serbskej knihařni w Budyšinje
na Lawskich hrjebjach 4

Wšěm lubym přećelam a sobudźěłaćerjam w gmejnje a šuli a dobrowólnej wohnjowej woborje wupraśamoj za namaj při naju 25 lětnym mandźelskim jubileju we tak bohatej ličbje wopokazane česćowanja a dary z tutym

naju
najwutrobniši dźak
W Rachlowje Měšćanosta J. Wirth a mandź.

Dźensa rano w 5 hodź. wumrě po dołhej čežkej khorosći *moja prewjo lubowana mandźelska*

Marja Bělkowa rodź. Bjeńšec
25 lět stara.

Pohrjeb budźe njedźelu 5. meje dop. 1/2 8 hodź. wot žarowanskeho doma w Radworju

w Radworju, 2. meje 1929

W hłubokej žrudobje
Pawoł Bělk, pjek. mištr
w mjenje wšěch zawostajenych

Přiloha k číslu 101

SERBSKE NOWINY

Stwork, 2. meje 1929

Podležesnje žiwjenja.

W „dobrych starych czasach“ běchu ludźo — tak powěda so pychczo, — lepschi, strowischi, pilnischi, zwědomiczischi a dospěchu wyschischu starobu. Tajke wězy mózesch wjelo njechłostanych powědacz, dokelž so częzko pruhowacz hodża. Tak budże so na pschikład wěrnosez abo njewěrnosez częzko dopokasacz hodźicz, so je Methusalem starobu 1000 lět dospěł, abo Noa 600, abo Enoch 350, abo Mójsaj „jenoż“ 120. Tajke njedopokasujomne twdawanja stoja na famźnym schodźenku f nabladom, so běchu stari Sserbjo abo Germanojo strowischi hacz dzensnischi „degenerowany“ rod, abo so je nasche żonsche njemóża wjazy runacz f naschimi prawowkami.

Tak rucze hacz mamy dopokasy, t. r. hdyż mózemy *nieschto po faktach dopokasacz, dostatkownje zyke hinaschi wobras.* Se statistiskich sapiskow spósnajemy, so je so runje nawopak żiwjenje w pschereschu podleschicho. W Sjednoczenych statach Ameriki dospěchu ludźo w sapoczatku 19. lětstotka pschemérnu starobu wo njebdże 35 lět, na kónzu famźneho lětstotka hižo wo nebdże 45 lět, lěta 1921 stajł so staroba w pschereschu na 58 lět. W běhu 120 lět je so tam pschemérna staroba człowjeka potajkim wo 23 lět powyschiła.

Sa hłownu pschicznu pschemérneho podleschenja żiwjenja ma so wolepschenje abo postupowanje na polu strowotnistwa wobkładowacz. Roswicze sakudleńskeho waschnja we wulkich městach, musa na bydlenjach, żiwnische wużiwanje schłódnych napojow, kurjenja atd. su tśerjo, kiž brje strowotnistwo njespěchuja, pschecziwo nim pak tśeji dźeń a żiwnische dospołnacze. Pschibrace sastaranje wobthudnjenych wodowych worschtow, lepsche lękarske srjedki pschecziwo mnohim khorosczam, wuspěschne wobaranske prawidła pschecziwo epidemijam. Tez strach sa żónskich pschi porodach a w njedzelnicznim łożu njeje wjazy tak wulki. Tez khorosze cźěkich bólczi hodźachu so pjcheś dokkadnische studowanje sesiwjenskich sapadow wo wjele wobmjesowacz. Prózowanja wokobinskeho podleschenja żiwjenja móża na wuspěch liczicz. Hłowna wěc wschak je, niz jenoż dołho żiwy bycz, ale tez we wyschokich létach elastiski a duchownje żiwy wostacz. Sara sajimawa je w tutom nastupanju starwina wo starym Johnje Rockefellerju, kiž amerikanske nowiny k 86. narodninam Rockefellera pschinjesechu. Niech je wérna abo wumyślena: żro powědaniczka dawa na wuraznje waschnje spósnacz, wo cźo so pschi dospěcu wukeje staroba a mładostnje bliscziwosce jedna. Rockefeller je snaty pśeś swoju niewschédnu cźělnu a duchownu cźłoł. To njemóże po nahladze Amerikanow znjez po prawom bycz, a tak bu powěsć kosciérjenu, so je jedun amerikanski lékař bohatemu Rockefellerej wożiwjadło pschiprawić a — sa million dollarow wołu — je jemu pschikasał.

Rockefeller wo tutej powěsći shonjiwschi, mějesche dosez żorta wobkrucźiś, so je jemu jeno domjazu lékař woprawdze dźiwny skutkowazy srjedk porucził, kotremuż ma so sa swoju cźłosez mładostnja dźakowacz. Pschi jenej hościnje dari tóżdenu z hościi na schek podobnu papjerku, kiž bé famorucznje podpisał. Schek bé na 100 żiwjenskich lět wustajeny, a na jeho sadnej stronje bé napisany rezept sa dźiwy skutkowazy srjedk, kiż Rockefellera mładeho zdzerż.

Rezept rěkasche:

1. Njekorm so! Schwiżnosez je strowota.
2. Stwacźuj wschędnje swoje cźełko.
3. Powětr, kiž w spanju do so srjebasch, dyrbi cźiściy a cźerstwy bycz.
4. Pij wschędnje wjele wody.
5. Njehnéwaj so a dźi kóżdemu roshorjenju f pucza.

W tutych pjecz dnjach namakamy woprawdze pokaski sa strowe żiwjenje. Schwiżnt ludźo maju tśi krócz wjetschi wuhlad, 80. żiwjenske lěto dospěcz, hacz tośi. Jenicźky porjadne, wschędne zwjeżowanje cźeła sdźerży cźłowjeka elastiskeho. Strowy spar je najlepschi srjedk k podleschenju żiwjenja, a wón budże cźim strowischi, cźim cźerstwischi powětr w naschej spanskej jtwi knježi. Na pjeśe strowe wody kładu wosebje amerikanscy lękarjo wulku ważnosć. Najsejschcha kasnja, — ale znadź też najważnischa — je poślednja, so njemjezy niz njerjacz a roshorjecz. Cźłowjekam, kiž steja w powołanskim żiwjenju, budże to wosebje cźeże pschihotowacz. Tola tu mamy rjany nadawk, so bami wocźahnyc.

Tuta rada budże so někotrenu cźłowjeskej pśeś jednora sdacz. Woni widża jenicźke wumóżenje we womłodźenskej operazji. Tutón pucź pak je pśeśeś pśeś njewěsty a sa wschędneho cźłowjeka nimo toho pschedrohi.

Wusudźenja.

§ Krajny żud w Budyschinje. Do żyłneho podjdała wobschudźenja bésche tśiceźśetny puczowazy Arnošt Rindśleiśch f Wulkich Debżez pschichoł. Wón mějesche so tohodła psched małej khłostańskej komoru samohwicz. Hacz do kónca haprleje 1927 bésche wón někotre mězazy sa żitowego a pizowadkowego witowarja Pawoła Kottu w Bitśopizach dźełał. Dnja 4. měrza 1927 da wón dla falschowanja liczbiny k żiwjenu wuźitkej a wobschudźenstwu k 9 mězazam jastwa sasudźeny, połoźicho jeho hnadnu próztwu wotpokasachu, a wón mějesche 2. meje 1927 swoje khłostanje nastupicz. Psched tym, 27. haprleje 1927, bésche wón cźerstwy a 932,84 hr. żobowisał, kiž bésche někotre dny prjedy pola Kottowych wotebérarjow sbérał. Njebésche pak mél wotnomóż pjenjezy sbéracz, Kotta bésche pak cźerpił, so wón hóys a hóys pjenjezy wot wotebérarjow pschijimasche a jemu wotedawasche. Tute 932,84 hr. pak Kotta njebésche wot Rindśleiścha hótał a tohodła to wyschowcźi wojjewił. Hamtśi żud bésche był ménjenja, so je Rindśleiśch pola wotebérarjow sbudźił ménjenje, so na pojnomóż, pschijimanzy pjenjezy a je jich k płaczenju namołwił. Tehodła bésche jeho 1. 3. 1929 k 10 mězazam jastwa sasudźił. Rindśleiśch bésche so pschecźiwo wuźudej powołał. Wón wudawasche, so je drje pschi swojim cźetnjenju pjenjezy sobuwzał, je pak je w Schweidnitzu w Schlesyskej pjecza do liśtoweje wobałki tykmył, tutu wobałku w drugej wobałaj pschecźelej we Budyschinje wótkał a jeho pisomnje prosył, so by list do liśtoweho kaschcźika cźinył. Rindśleiśch dopokasa, so je wot kónca meje 1927 hacz do oktobra 1928 na kubłach we Schlesyskej jako podocjer dźełał. Potom je so jam wyschowcźi stajił, so by 9 mězazow khłostanja wotpołnił. Powołański żud mějesche jeho żyłne poodładuełho pschechischinjenja, niż pak wobschudźenja, twinowna pak jeho dla njedosahajcych dopokasnow.

Schtyri krócź policajtku hodźinu pschekrocził bésche, każ dyrbjesche won sam psched małej khłostańskej komoru Budyskeho krajneho żuda pschidacz, w cźasu wot 30. julija hacz do 28. dezembra 1928, hosćenzaŕ Korla Maks Tigner w Hodźiju. Sa to bésche jeho Budyski hamtśi żud k zhromadnemu khłostanju wo 160 hr. abo 4 dnjam jastwa sasudźił. Sasudźeny a statne rěcznistwo bésćitaj so pschecźiwo wuźudej powołałoj. Statny rěcznik dr. May wotstanjenjesche Tignera jako hosćenzarja, kiž so nochje pschedpisanym wyschnoscze dźerżeczy. Tignerowe powołanje so też sacźiny a jeho khłostanje powyschi so na 360 hr. abo 8 dnjow jastwa. Tigner na wschitke khłosty njeseż.

Swjatočne wotewrjenje Českosłowanskeho kolegija „Nepomuceuma“ w Romje.

Za přitomnosće kardinalow Vaměntelliho, Gaspariho, Lepiciera, Frühwirta, Pompilja, Legy, Lauriho, Bowineho, Verdeho, Ehrleho a Bislettiho, monsignorow Pizzardo a Ottavianiho, dale, čsl. zapósłanca pola Vatikana Radimskeho, zastupjerjow romskich kongrecajiow, nabožinskich wustawow, mnohich wysokich wosobliwosćow a českosłowjanskich putnikow, na čole z prażskim arcybiskopom drom. Kordačom a ze sobustawarni češkosłow. biskopstwa bu 23. jutrownika wotewrjeny Collegium Nepomuceum. Swjedźeńsku rěč měještaj Kralowohradski biskop Kašpar a rektor msgr. Roveda. Swjatočnosć skónči so ze spěwanjom bamžowskeje hymny a českosłowakskeju hymnow.

Nazajtra woswjećichu katolscy Češa w Prazy za jara bohateho wobdźělenja na Słowjanskej kupje 50. róčnicu wuswjećenja na měšnika nětčišeho bamža Pia XI. a poswjećenje duchownehu kolegija w Romje „Nepomuceum“. Na swjatočnem wjeczoru wobdźělichu so wuznamne wosobliwosće prażskeho katolskeho swěta, mjez druhimi minister socialneho zastaranja dr. Srámek, min. strowotnistwa dr. Fiso, předsyda senata dr. Hruban, městopředsyda zapósłanskeho sejma Dostaček, ludowi zapósłanoj a senatorioja, swjećacy biskop dr. Sedlák, abtowje prażskich rjadow a dr.

Wo duchownem wuznamje Swjateho Stola we dźensnišim času přednošowaše abt Zavoral, na čož městopředsyda sejmownje inż. Dostálek rěčeše wo předmjeće: „Cehodla češkosłowakski narod wosławja jubilejum Swj. Wótca Pia XI.“ Dalši porjad swjedźeńskeho wjeczora wupjelnichu z hudźbnym čisłami a recitacijemi.

Přilopk.

* **Rubježny nadpad w Amsterdamje.** Sobotu wjeczor dobu so pjecź jadawjenych rubježnikow do pišarnjow schokoladowoje firmy Jac de Wit, hdyż mějicjelej wobłhoda a dalšemu pischitomnemu f revolwarni hrožachu a wobmajachu muzomaj ruzy na chribjet swjosachu. Rubježnicy wobkradnychu mějicjelowy cźahnik a liśtownju a słubichu so njeslyschnacź. Tónle podawk je w Amsterdamje wulki nahlad słubił, dokelž su nadpady jadawjenych rubježnikow w Hollandiskej rjedko žadne.

* **Semjerjenje w Grichiskej.** Sobotu wjeczor a we nozu k njedźeli su w městačku Calabrita někotre żyłne podjerjske storki zacźuli. Wjele twarjenjow je so sapuscźiło. Wobydlerstwo wulki strach wobja, so pod hołym njebjom nozowasche.

* **Mnoho njeschodow z automobilemi w Ameriki.** Sadźenu njedźelu je w Newyorku 11 wożobow pschi njeschodźenjach automobilow wo żiwjenje pschischło a 20 wożobow je so ranilo. Pola Newyamptoneiwy sdrabny żelesnischi cźah automobil a rozbi jón dochista. Pschi tutom njeschodu bu 9 wożobow morjenych, mjez kotrymi bésche żydowa dźeczi. Pschi podobnym njeschodu w Judianje tohorunja 9 wożobow wo żiwjenje pschischło. A słónczuje pschischło hischcze wo żiwjenje 9 wożobow pschi njeschodźenjach automobilow we wokolinje Newyorka. To je sa jedun dźeń 38 sjuerjenych woporow.

* **Njeschoże z lětadłom.** Pola Los Angeleja padny lětadło na semju. Pschi njeschodźenju so tśi wożoby spalichu.

Přemjenjenja na zemi.

Zemjepisne rozważenja.

Přeł. B. Kr.

Na zemi mějachmy w poslednim času jara husto katastrofy, nahłe přemjenjenja. Wučeni nam podawaju wo tym jara ważne rozsanjenja. Wšitke wuspytne wusłědki a wědomostne nazhonjenja pokazuja na to, zo bě naša zemja podobne druhim čełesam na njebju nehdy żehliwa kula, kaž hišće dźensa słónco. W běhu wjele milijonow lět swojeho wobstaća so ta po něčim stwjerdzi a posćerkny, njez tym zo jadro hišće żehliwe a żidke, zdźała też płunowe zwosta. Dopokaz za to su předewšem vulkany.

Njeznate, żehliwe hłubiny.

Mamy też direktny dopokaz za to, přetoż temperatura (= čoplina) so powyši, čim hłubšo so do znutřkownosće dobywamy. We wosebje hłubokich podkopkach mamy k tomu zarjadowanja, kiž čoplinu wumělscy znižuja, dokelž so tam hewak njeby nichtó zadźerżeć mohł. Su wobličili, zo při 10 km. hłubokosće tam čoplina 2500° (stopnjow) wučini. Tam pak dyrbja žiwjele skrěć abo spłunyć. Najnowše wusłědźenja dopokazaja, zo je posćerknjenje zwjercha našeje zemje jenoż w přerězku 70 km To je pomérnje jara mała skora; njeje přirunajo tolaćiša hač w samsnym poměru wusknjena bělizna jabłuka.

Z tuteho přirunanja so rozjasni, kak nahłe přemjenjenja móže pomérnje ćeńka skora zemje měć, hdyž wopomnimy (eruptivne) wubuchowace namocy, żehliweho jadra zemje, kiž spytaju jeje skorpawy pas předrěć. Ale nic jenoż tute wubuchnjenja su přičina hustych zemjerjenjow; za to mamy hišće druhe přičinstwa. Předewšem mamy so dopomnić, zo dla wukłódnjenja skorpawy zemjoweje wulke kwěkańcy, nastanu. Z toho so też rozjasnja wšelake wutwory kopjenych horow, kiž su nastałe přez přesunjenje a zhibnjenje zomskich kładmow.

Dźele zemje drohuja.

Dalšu přičinu wjele zemjerjenjow mamy, pytać we wobstajnym přemjenjenju zwjercha zemje. To je zaso sćéhwk pružnosće (rotacije) wobkulowanja našeje khodźicy, (planeta). Kontinenty = twjerdże našeje zemje dale a bóle wot čopow (pol) ćikaju a bliža so pomałku k ekwatorej. Přez tute přesuwanja zhuščeninow zemje nastawaju we běhu lětstacow cyle druhe wutwory, zemja a morja počinaju drohować; přez to počina też ćežišćo zemje khabłać a čopy, zemje so njeposrědnje přesuwaju. Hižom w srjedźišću zańdźeneho lětstotka bu přemjenjenje zemjepisnych sěrinow postajene a dźensa njeje žane potajnstwo wjacy, zo w prjedawšich časach čopy, zemje na cyle druhim městnje leżachu, hač dźensa.

Próždnjeńcy so zasypuja.

K tutym přewrćenjam zwjercha zemje přidruži so hišće dalša zjewizna, husto so wupinajo w nahłych podawkach. W nutřkownosći zemje su mjenujcy tak mjenowane próždnjeńcy, kiž nastanu po pomałym zhuščenjom a ćeńkenjom znutřkownych żehliwych rozmodow. Skorpizna naseje zemje, kotraž so nad tajkimi próždnjeńcami wupřesćera, kaž mostowy, wobłuk, dyrbi wězo we běhu časa so sypnyć. Z tutych podawkow rozjasni so na př. nahłe spadnjenje mórskeho dna a wunurjenje nowych kupow. Z cyla mamy wjele dopokazmow za to, zo su najwjacy zemjerjenjow a zasuhowanjow spody morja. Tam nieje skorpizna tak skrućena a dowoli łóhše předobywanje znutřkownych namocow přirody.

Wokomikna žołma deformacije zemje wupřestrěwa so po wobkedźowanjach jeńdźelskich wučeńcow přez atlantiski ozean přez srjedźnu Europu, Turkestańsku a Japansku. Na tutej hłownej smuzy (čarje) změjemy po zdaću (předwidnje) hłžo w bliźšim času sylniše zemjerjenja.

Přičina njewjedrowych nahłosćow (katastrofow).

Hačrunjeż na naša zemja 150 milijonow km wot słónca zdalena, maja elementarne namocy słónca tola jara wulki wliw na zemju, přetoż wulkosć (zhuščenina) słónca je 300 000 króć wjetša dyžli zemska kula. Kak surowy a njesměrny wuskutk dyrbja po tym słónčne wubuchnjenja na našu snadnu zemju měć, hdyž wopomnimy, zo su ze słónca wusapace wohenjowe snopy husto 40, haj 60 króć wjetše, hač cyła płonina zemje! —

Też słónčne ćmnicy, wobstejace z hobrskich mróćelowych wutworkow kowoweho para, su tak wulke, zo by zemska kula so bjez słěda w nich zhubiła. Wopomnimy, dale, zo te ze żehliweho słónčneho morja wuskoćace wusapy, (=protuberancy) druhdy 500 000 km. wysokosć docpěja, tak budże nam jasne, zo tute njesměrne přirodne mocy też na našej zemi zaćuwamy a zo maja sylny, wliw na wětry. Su wobkedźowbowali, zo njewjedra, a wichory, nahłe přitoki (Springfluten) a druhe njewjedrowe katastrofy, wosebje w časach postupaceho skutkowanja słónčnych ćmnicow wustupuja, dokelž tute hobrske přewróty, w żehliwje słónca sylne elektriske rozpušćenja wubudźa, kiž naš dymeńc (atmosferu) njemałe myla.

Dokelž časy słónčnych ćmnicow stajnje po 11 abo 12 lětach wyšinu docpěja, smějmy přijć

Hospodarski rozhlad.

Schtwórk, 2. meje 1929.

Barlinska bursa bě wječera pschi spočatku hlaba. W běhu dnja wožiwi a kurjy efektow postupowachu. Wiki s dołżnymi a rentowymi lisćimami wostachu bale hlabe.

Na produktowych wikach bě wječera živischi wobroł, ale žito bě žadne. Płaćizny pschenzy a rožki zentnar wo 10 np. postupichu. Sa to wotwiš 10 np. pschišadži. Wječera płaćejsche zentnar

w Barlinje:

pschenzy 11,30—11,35 hr., rožki 10,25 hr. hač 10,35 hr., jećmjenja nalětnjeho pak 10,90—11,50 hr., 10—10,30 hriwnow,

w termińowym wikowanju:

sa meju: pschenzy 11,82½ hr., rožki 10,77½ hr. hač 10,92½ hr., wowsa 10,48¾ hr. hač 10,50 hriwnow,

sa julij: pschenzy 12,18¾—12,22½ hriwnow, rožki 11,23¾—11,27½ hr., wowsa 10,80 hr. hač 10,85 hriwnow,

sa september: pschenzy 12,47½—12,50 hr., rožki 11,32½—11,35 hr., wowsa 10,50 hr.

Wječerańsche płaćizny s Drježdžańskich wikow.

Sarěžana pjerisna: kury, stare 1,30—1,60 hr., młode kury 1,40—1,80 hr., huśy 2,40—2,50 hr., kački 1,50 hač 1,70 hr., hołoje 0,50—1,30 hr., selerij 25—70 pf., Wrny 6—7 hr., cikaly kał 25—30 pf., seleny 60 pf., cźežiwjeny 20—25 pf., běły 20 pf., měd 1,30—4,50 hr., zibła 23—25 pf., jabłna koboda 25—30 pf., butra 1,90—2,30 hr., twaroh 30—35 hr., muka 27—32 pf., jeja 11—13 pf., liny 2,20 hr., karpy 1,30—1,50 hr. a jabluka 15—30 pf., rapunzle 1,20—1,30 hr., žołtoki ječźk 15—50 pjenježkow.

Pschisłate jeja:

Moletzkeho, Kohl a žym we Běłej Wodze.
Wuzoborika, schewskeho, Beer w jamje Erika.
Krawskeho, Straack w Niśkej.
Krawskeho, Pječźka w Dalizach.
Samkatzkeho, Buckenauer we Wojerezach, Bismarckowa haža.
Holzu do domu, do Běłej Wody, Uhlandowa haža 3.
„ Schneider, Pädagogium w Niśkej.
„ Direktor Siems w Niśkej, Lettow Vorbeckowa haža 1.
Pschedawarku, Emil Grundmann we Wojerezach.
Stenotypistku, Vereinigte Hoyerswerdaer Glasfabriken Strangfeld a Hannemann we Wojerezach.
Stwinsku, hród w Jamnom.
Pśtoncźu, dr. Schmidtowa w Běłej Wodze, Alexandrowa haža 4.
Pohonca, Zimmer na Židowje.
Kuchinsku, Hotel Rachlitz w Budyšinje.

Na pschedań:

Motor a kolo hólcźage, Panasch w Běłej Wodze, Kźwalitsch.
Kolo, žonjace sa 25 hr. w Budyšinje, Wettinska haža 25.
Kolo, motorśe, Brackwiza w Tradowje 5.
Wós, jenopschećźny a dwojopschećźny, Schołta w Borschećźi pola Mikowa.
„ rólny a wschelaki rólny grat w Niśkej, Mužakowska dróha 2.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Lěkarske radupodawańske hodźiny sa khabomyślnych, na podawu khorosej cźerpjazych a duchakhorych wobydlerjow města Budyšcina.

wotmětowaju žo tódźej dwaj měžazaj a to prěnju śrjedu w Měšćańskej khorownі na Flinzowej dróhy cźo. 1.

Blišcha radupodawańska hodźina budźe

śrjedu 8. meje t. l. wot 11 hač 12 hodź. dop.

Rada podawa žo darmowńe.

W Budyšinje, 30. haprleje 1929.

Měšćanjanska rada, špomožerśki komt.

mać, zo maju z wliwami Jupitra na słónca někajki zwisk, dokelž Jupiter, tutón hobr mjeze hwězdami, (planetami) stajnje po 11½ lětach słónco wobkruži.

Někotre ličby k přirunanju.

Zemja měri w přeměru nješto wjacy, hač 12700 kilometrow. Najwjetša wyšina, kotruž je hač dotal lětadło dosćahnyło, je nimale 10 km, a najhłubša wuwjerćana dźěra do zemje měri 2 km hłubokosće. Předstajiš sej zemju jako kulu 1 m přeměra, tak nima najhłubša dźěra, wot člowjeckow do zemskeje škorpawy, wuwjerćana, na tutej kule (globus) ani $^1/_5$ mm hłubokosće, a najwyšši zlět člowjeka, nad tutej kuli, měrjacy, njeby hišće cyły mm wot zwjerćha kule wučinił. Najwyšše hory (Himalaja 8882 m) woznamjenja na zemskej kuli 1 m přeměra mjenje hač 1 mm wysokosće — Šwicarske alpy mjenje hač½ mm. — a najhłubša hłubina morja zaso mjenje hač 1 mm. hłubokosće.

Zo bychmy maličkosć a snadnosć člowjeckow na zemi zaprimnyli, njech je tudy hišće postajene, zo je člowjek na zemskej kuli 1 m přeměra něšto wješi hač 1/10 000 mm., potajkim tak snadnuški, zo jeho z najnowšimi mikroskopami hišće dawno njeby, móhł spóznać. Cyła člowska mjerwjeńca na tajkej kuli njeby wšónswětny hobr (Universa) spóznać mohł, hdyž by ju też wobkedźbować chcył. Wón by rjekł, zo kula njeje wobydlena. Z tutych přirunanjow móžeš widźeć, kak su tola wěš za naše člowske zrozumjenje strašne přirodne nahłosće na našej zemskej kuli po pra-**ńom jara njewinowate a bjeze złeje wole.**

„ dźěžazy w Hródku, Barlinska dróha 11 II.
„ sportiki w Biskopizach, Draždźanska dróha 25 delka.
„ sportiki, dźěžazy a ložo s madrazu w Budyšinje, Rózowa haža 8 II na prawo.
„ sportiki a schijaza maschina w Budyšinje, Lotzowa haža 7 I.
„ dźěžazy, na Židowje, Sslona Borschećźanska haža 132c I na prawo.
„ dźěžazy, w Budyšinje, Humboldtowa haža 6 II. na lěwo.
„ dźěžazy we Wojerezach, Hródkowska haža 6 II.

Prožata, knježi dwór w Brěžy.
Prožata, w Čźemrzach 1.
Běhakaj, Lehman w Ssmilnej97, na nowych khěžach.
Ssyno 10 zent. w Drěwzach 8.
Jalozy, Lipowy dwór we Wolschcnizy pola Lubija.
Krumy, wyšokožuńcźelne w Mitkezach, knježi dwór.
Krumy, wyšokožuńcźelne, młode w Čźornym Khołmzu 35.
Krumy, wyšokožuńcźelne młode w Schłodowje 23.
Živnosć se žiwym a mortwym inventarom, 13 kórz. wulka hnydom na pschedań. Pišomne poskiećźenja pischijima Gemeindeamt Doberschau bei Bautzen.
Kóń, 6lětny, w Holeschowskej Dubrawzy 9.
Libjata w Nowych Porschijach 71.
Libjata, 6, (4 njedźele stare) w Haßlowje 4.
Kachli, hlinjanej, Koch we Wojerezach, Hródkowska dr. 37.
Wobleći, mužaze a šmoking w Budyšinje, Mlynska haža 1, na prawo.
Běrny, žymjenite, knježi dwór w Schćeżźy.
Běrny, Wohltmann w Drěwzach 25.
Živnosć. 20—30 jutrow wulka, massiwne twarjenja. Poskiećźenja pod B 7 na Hoyerswerdaer Nachrichten, Hoyerswerda.

Soudnišzy na pschećźedźowanje

pjatk, 3. meje 1929.

w Jěditzowje w hoscźencu, pschip. w 12 hodź.: kruwa;
w Dřežnje w hoscźencu, pschip. w 12 hodź.: kruwa; kolo;
w Lěšku pola Delnjeho Wujesda w hoscźencu, pop. w 2 hodź.: motorśe kolo;
w Sabrodze w hoscźencu, pop. w 4 hodź.: vertiko a jalozja, cźorna schałka;
w Wjunju w hoscźencu, pop. w 5 hodź.: motorśe kolo.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. 3/11 hodź.:
Wiki hischcze jara njewešte, tola žu płaćizny škrje škruźene.
Dop. 3/12 hodź.: **Kaž psched hodźinu. Žito je drje žadne, ale młyny malo kupuja.**

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	1. 5.	30. 4.
Pšenica	226-227	225-227
rožka	205-207	204-206
nal. jećmjeń	218-230	218-230
naz. jećmjeń	192-202	192-202
wows	200-206	200-206
kukurica	214-215	214-215
pšeńć muka	25-29,50	25-29,50
ržana muka	27-28,60	27-28,00
pš. wotruby	14-14,50	14-14,70
ržane „	14-14,30	14-14,40
lane symjo	—	—
hrćch, Viktor.	43-50,00	43-50,00
raps	—	—
jeluški	25-26,50	25-26,75

	1. 5.	30. 4.
bany	22-24,00	20-24,00
woka	28-30,00	28-30,00
módre lupiny	16-17,50	16-17,50
žołte lupiny	22-24,00	22-24,00
teradella	—	—
raps. wosušk	19-19,20	19-19,20
lany wosušk	21-22,00	22-22,40
ocen. melasa	—	—
běrnj. kruški	18-18,60	18-18,60
syno, 50 kg	4,30-5,40	4,30-5,50
ržana sloma	1,60-1,90	1,60-1,90
pšeńć „	1,55-1,75	1,55-1,70
wowsna „	1,70-1,90	1,70-1,85
jećma „	1,50-1,80	1,50-1,78

Płaćizny rěznego skotu na Barliuskich skótnych wikach.

20. haprleje 1929. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 303.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 6 lět	56—59
Młode mjasne, njewukormjene, stare wukormjene	52—55
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	48—50
Mjenje picowane wšěch starobow	40—49

Byki: 362.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rěznoje hódnosće	51—53
Połnomjasne, młódše	48—50
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	45—46
špatne	42—44

Jałojcy a kruwy: 781.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rěznoje hódnosće	41—46
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rěznoje hódnosće hač do 7 lět	33—39
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	27—32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—26
Mjenje a špatnje picowane	—

Celata: 3350.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	75—85
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	57—70
Špatne (4.)	42—56

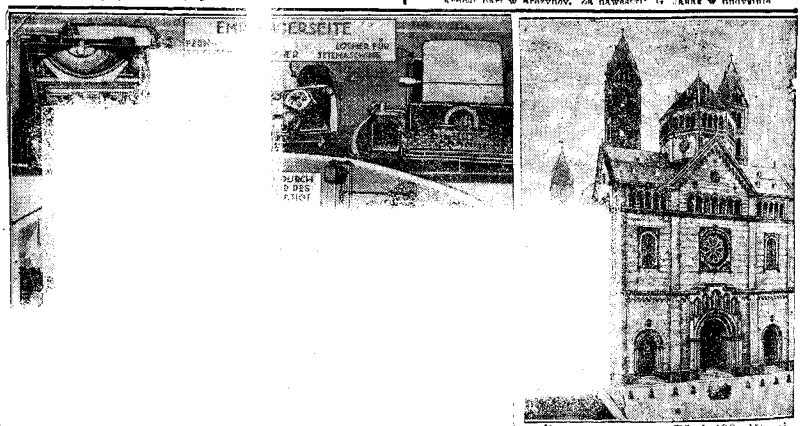
Wowcy: 3450.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	70—72
Starše wukormjene (2.)	66—68
Mjenje wukormjene (Mářzschafe) (3.)	55—60

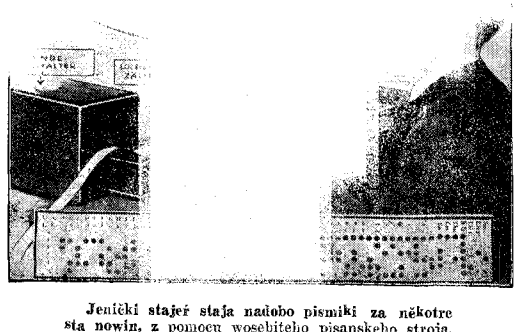
Swinje: 3363.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, hač do 1½ lět stare	73—73
Wukormjene	72—73
Mjasne	72—73
Špatne	70—72
Raney a kundrosy	65—68

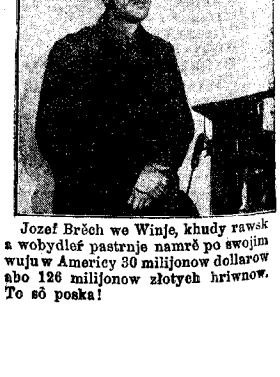
Hłowny redaktor a zamołwity sa politiku: Marko Smoleń w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Bratrowcu. Za nawěsći: G. Kosak w Budyšinje.

Dom w Speyeru. Před 400 lětami 25. haprleje 1529 wustupichu na statnym sejmje we Speyeru wjerchojo jako přiwisowarjo Lutheroweje wučby. Woni protestowachu přećiwo mocy bamža. Tuž rěkaja z tuteje doby protestantojo.

Jenički stajeŕ staja natobo pismiki za někotre sta nowin, z pomocu wosebiteho pisanskeho stroja. Stajenje přenjese so telegrafiscy na kóždu dalokosć. Tam přijima podobny pisanski stroj powjesć do šlebjerdki papjery wšelako hromadźe zestajane dźěrki wutłóčnjo. Šlebjerdku tyknu do stajeńskeje mašiny a nětko staja pismiki po dźěrkach we šlebjerdcy. Potom lije mašina rynčk za rynčkom, kaž naše stajeńske mašiny. Jeniček mašinski stajeŕ naruna wjele stow stajerjow.

Jozef Brčch we Winje, khudy rawsk a wobydlef pastrnje namrě po swojim wuju w Americy 30 milijonow dollarow abo 126 milijonow złotych hriwnow. To sě poska!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihiščerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 102 — Budyšin — Pjatk, 3. meje 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Kommunistiske njemčery před němskim sejmom.

Kommunistiski sapóžłanzy w němskim žejmje žu žo schtwórtk hórchili, jo je Barlinska polizija 1. meje kommunistiski shóžt w Barlinje potłóčka. Hižo prjedy hač žo poženženje sapoča, wołachu: Hdže su mordarjo? Hdže je polizajski kosakski hejtman?

Hdyž bě žo poženženje wotewrilo, kommunistiski sapóžłanz Pieč zkowo k knjetwenu porjadej žadasche a namjetowasche, žo hychu žo hnydom wschě sakazy demonstrazijow wróćite.

Tónle namjet wón wšo je sapalnej rěču zakoži, mjes tym so jeho towaršchojo niepzchestawajzy phi a haňba na knježerstwo wokachu.

Pjeć zhromadny politiski strajk pschipowědźi, a mjes tym so wón rěčeschе, jedyn kommunistiski sapóžłanz wak aktow zozialdemokratiskimaj sapóžłanzomaj Stamfkerej a Künstlerej, kotrajž psched nim žedžeschtaj, wot sady na hłowu cžišny.

Dokelž žejm namjet wotpokasa, hnydom druhi kommunist na tribunu stupi a žadasche, so by žejm pschecžiwo hrjebowskim podawkam protestiroju, poženženje wottorcžił.

Pschi tym praji, so žu žo k połožženju demonstrazijow wozazy němskofaktanje woboty w polizajskich kasarnach unifornu polizistow wobleki. Mjes tym so rěčeschе, kommunistojo njepschestawajzy herjekachu a knježerstwu a druhim politiskim stronam skchiwdźeze wudma nadawachu.

Namětny president Graef žo kommunistam wuhawtowarjej da, hač skónčnje žami skchiežej pschestachu. Jich namjet žo wšo wotpokasa.

Skónčnje kommunistiski sapóžłanz Stöcker s tribuny pschipowědźi, so jeho pschecžełzo, so by hy pschecžiwo tomule wobsamknjenju protestowali, žo pschi poženženju dale njewobdźela.

Toke sdźelenje žo s wulkim smjeczom pschija. Prjedy hač kommunistojo je sale wucžeschu, internazionalu sanjeschu. Mjes tym so spěwachu, president swoje hydło wotpuschči, s čimž žo poženženje pschekorhny.

Pschitkuchnizy wschitkich frakzijow ko pomaku s poženženje wotkalichu. Sswój spěw skónčnjwschi też kommunistojo phi a haňba wokajo je sale wucžeschu. Na to mažeše žo wězowne wuradženje sapoczeš.

Z kommunistiskin zbĕžkom nastata škoda.

Kommunistiski shóžt je žo žrjedu w nozy we wschĕch dźelach Barlina potłóčił. Hdyž bĕchu žo kommunistojo se Weddinga wukrali, woni w krótkoranšchim Barlinje, we Neukóllnje, nowy shóžt spytachu. Tu bĕchu kommunistojo zhle dróhowe wobswĕtlenje wupuschčili. Tohodla dyrbjeschе polizija dróhi se zwĕtlomjetakami wobswĕtlić. Kaž pschi Weddingu, dyrbjeschе też tu polizija s panzerowanymaj wosomaj postupować. Demonstrantojo bĕchu wokložene pschi podsemnistej železnizy swotorhali a s tam leżazymi noschakami a hrjadami barrikady nattwarili. Spytachu też wosty elektriskeje dróhoweje železnizy powróćiś a je jako barrikady wužić. Prjedy pak hač mózachu tole woimnjenje wumjeć, jich polizija wotehna.

S **panzerowanymaj wosomaj** po dróhy jědžo polizija s khwilemi s maschinskich stĕlbow k zatrachenju stĕleschе. Wulkróżeni demonstrantojo skoku do khĕžow cžĕkachu, a na khwilu bě dróha potom próżna. Pschi Alexanderskim namĕsće bě žo 38 wodźelenjow s **wódnymi schlawchami wuhotowało**. Te žo k hydrantam pschisamknychu, a hdyž bě trjeba, žo do njeměrnikow mózne pruhi wody puschčichu.

Najwjazy schkody žu demonstrantojo w Neukóllnje nacžinili. Tu je žo wjele wulkadnych wokow rozbiło, a wschě dróhowe latarnje žu žo spowalale. Dróhi bĕchu se bleschemi, piwowymi karanczkami a kwĕtkowymi hornzami pschikryte, kotrež bĕchu demonstrantojo k cžišćanju wuzili.

Wopory Barlinskeho mejskeho swjedźenja.

Po dotalnym natwjedźenju je žo pschi žrjedowskim kommunistiskim shóžtu dźesać wozowom morjko a wjazy dyžli 90 žo žraniło. Kaž daloko je polizija mohła smĕsćiś, je žo nĕhdže 90 demonstrantow žraniło, wopraudźe pak je žo wjele wjazy wozowom žraniło, dokelž žu kommunistojo žwojich žranjenych mohli wotnjesć. Se schkitanskeje polizije je žo nĕhdže 30 sastojnikow mjenje abo bóle žraniło. Najwjazy ludźi, kotrychž žu žrjedu sajeli, žu najsatra mohli puschčeć, dokelž bĕchu žo jenoż pschećiwo shromadźenskemu sakonjej pschešchli. Dźĕl sajatych ma žo psched spĕschnym žudźikow dla spiećiwosće pschecžiwo statnej mozy, dla kaženja krajneho měra a dla shóžta samolwić.

Pschi njeměrach w bróžnjowym dźelu je žo **na roskasowarja Barlinskeje polizije wyschke Heimannsberga nadpał seźinił.** Roskasowar bě na dohladowańskej jĕžbje a da žwojemu wosej khwilu sastać. W tym wokomiku muž na wós skoči a s tolstym kjom do Heimannsberga s taškim wotmachom dyrt, so by kiž rozłama. Muž spyta na to do cžrjódy cžekнyć, tola Heimannsberg sa nim skoči, jeho sašlavi a jeho sam s automobilom k polizajstwu dowjese.

Mjes sajatymi kommunistami bĕschtaj też kommunistiski sapóžłanzaj Schulz a Ende, kotrejuž žu pschi wojowanju sašapili.

S Kóšlinskeje dróhi je žo polizija schtwórtk dopoldnja wróćo wsała. Jenoż hdyž a hdyž patrouillowazy wós po dróhy jědže. Wobydlerjo, kotříž na dróhy steja, jón hwisdajo a herjekajo pschewodźeja. Ludźo na dróhy, zwjetscha žónske, pacholjo a dźĕći, žebi podawki wužerawschego dnja powědaju.

Tale dróha je po sdaću jena s **hłownych kommunistiskich lĕhowow dyła. Wschĕ khĕže słědy kulkow pokasuja.** Hač **do tśeśeho poskhoda žu wokniowe schklenzy rozstĕlane,** wo**žebje dwĕ khĕži sej najbóle cžerpitej. Durje jeneje s njeju žu zyle z kulkami rozsthelane.**

Wo khĕžach žu cžorne blaki wulkhnjenych łužow krwe widźeć, kotrež žu zranjeni zawostajili.

Sa sdźĕžarjemi słědžo, je polizija 22 wožobow sajała, na kotrychž tukaju, so žu žo pschi tśelenju do polizajskich sastojnikow wobdźĕlili. Pschi pschešchukanju žu žo sajeźi sapowědźili, žwoje mjeno mjenowaći. Też njeměrjachu žanych leditimazijskich papjerow pschi sebi.

Kaž je znate, je kommunistiska strona žrjedź měrza s dowěrnym wokolnikom na to pokasała, so žo pschi demonstrazijach njeżmĕdźa kommunistiske znamješcha pschichitkuchu, a so žo też njeżmĕdźa legitimazijske papjery žobu bracź.

Nowe zrażenja při Weddingu.

Schtwórtk popoldnju je na dróhach na Weddingu we Barlinje k nowym zrażenjom mjes ludom a polizajskimi dochło. Pschi tym žu žo polizistojo dyrbjeli z revolwrom schkliwać. Někotre wožoby žu žo zranile.

W dróhach pschi Weddingu bĕchu žo schtwórtk popoldnju tyżazy ludźi sebrali. Tež žitkowne dróhi bĕchu połne rozhorjenych ludowych cžrjódow. Krótko psched 5 hodźinami młodźi ludźo w Kóšlinskej dróhy polizajsku patrouillu nabadajo. Polizistaj žo psched wulkej pschemocu widźeschtaj a revolwer wužišchtaj. Na dobo bě dróha próżdna ludźi. Schtyri zranjene wožoby žo do sanitetneje straże dowjesechu. Młody cžłowjek bě do sćehna tśelenj a jenej žónskej bě žo hłowa zranita. Žeju wobalichu a potom do Virchowskeje khorownje dowjesechu. Dokelž bě to mjes tym dróha zaso se sdźĕžarskim ludom napjelnita, polizistojo i gumijowym klumpachom zakrocžichu.

Dokelž nażylnosće hrożachu, wjetschich rozmĕrow nabyeš, žo někotre stotnije polizistow s nakładnymi automobilemi do Kóšlinskeje dróhi pókłachu.

W Kóšlinskej dróhy žu žrjedu pschi zrażenju nĕhdže 30 ludźi sajeli. Pschi nich žu revolwry a wospjetowaze pistole namakali, s kotrychž žu do polizistow strĕleli. Tuczi ludźo žo dla zpytaneho mordarstwa psched žud staja.

W khorownjach je polizija schtwórtk cžekkofranjenych pschekhtychała. Pschi tym žo pokasa, so wulki dźĕl franjenych njebě žo pschi demonstrazijach dyrbjał wobdźĕlić, ale so bĕchu žo jako wćipni a zyle njewobdźĕleni do cžrjódy sczahnyli. Někotři cžekkofranjeni žu hišcže w žmjertnym strasche.

Mejske žwjedźenje we wukraju směrom wotbĕžałe.

Po dotalnych powěsćach žu mejske žwjedźenje we wukraju směrom wotbĕžałe. W **Brüsselu** prjedawschi žwonkowny minister Vanderelde na cžole sozialistiskeho demonstrazijskeho cžahu kroczeschе. W **Parisu** je polizajski prefekt rano sahe wschě wožoby sajecź dał, kotrež do shromadźiznow kommunistiskich swjatkow dźechu. Sajeći žo njespjecžowachu a žo s nakładnymi wosami do kasarnow dowjesechu, hdyž jich hač do wjecžora sdźerżachu. Nĕhdże 80 procentow dźĕlacžerjow njeje žo pschi mejskim žwjedźenju **wobdźĕlito.** W **Londonje** je žo mejski žwjedźeń směrom minuł. W Hydeparku znaći kommunistiski wjednizy rěcžachu. **We Warschawje** dźĕlacžerjo s wulkimi cžahami po dróhach cžachachu, a žyżnje wopytane shromadźiznu žo wotmĕchu, tola žo njeje nihdże měr łamł. Mejske žwjedźenje w městach Sjednoczenych statow **połnózneje Ameriki** žu žo w połnym měrje wotmĕte.

Nuzowy wukas wo pschenmyślowym dawku.

Stajny wubjerk pruskeho žejma je po puću nuzoweho wukasa s 15 pschećiwo 14 hłosam podlĕschenje pruskeho pschemyślowoho sakonja, kaiž je jón žejm w druhim cžitanju wobsamknył, schwalił. Statne ministerstwo może tehodła po stawje 55 wustawy wobsamknjenu nuzowy wukaš je sakonjowej mozu wosjewić.

Opolskeho polkatskeho presidenta wotsadźili.

Polizajskeho presidenta Maia w Opolu žu dla nażylnosćow němskich nazionalistow pschecžiwo pólskim dźiwadłownikam nakhwilnje na wotpocžink pschesadźili. Polizajski president Mai je hakle trótki cžaš w Hornjej Schlejskej skukował, dokelž je stat polizaju w Opolu hake njedawno pschewsał. Sswoje sastojnstwo je hač dotal kommisarizaju sastawał a je prjedy j knježerstwowym radźićelom w Barlinje a psched tym se sekretarom dźĕlacžerskeho swjatka był. Diweju offizĕrow Opolskeje polizije žu hnydom pschesadźili.

Polacy budźa so dla Ozeiskich nasylnosćow pola Zwjazka Ludow wobcžežować.

Pólski swjatk w Opolu je žo j wobcžežowanjom dla Opolskich nażylnosćow na Swjatk Ludow wobrocźił. We wobcžežowanju žo praji, so žu němske nowiny pschecžiwo pólskim pschedstajenjam schcžuwale a k nażylnosćam pschecžiwo Polakam namotiwuje. Ssobustawy nazionalistiskeje wojowańskeje organizazije žu Polakow najhórje wobrosyle a łětaki se schcžuwazym wopschijećom rosćerjałe. Pschi nadpadach na Polakow žu žo też wojazy němskostatneje wobory wobdźĕlili. Na tónzu wobcžežowarjo wot Swjatka Ludow žadaju, so by němske wyschnosće namokwił, so by hu winikow krucže pohkostałe.

Sskrjedu dyrbjeschе žo znowa jedyn hobustaw Katowiskeho dźiwadła, kotrehož bĕchu w Opolu smorikali, do thorownje dowjesć.

*

Praschenje, hač žo w Katowizach w pólskej Hornjej Schlesinskej w pschichodnje němske pschedstajenja wotmĕja, njeje w tu khwilu hischcže rosrišane. Katowiski magistrat je žo žrjedu s próstwu wo pjenježne podpjeranje sabĕrak, kotruž žu Němzy sapodali. Wurasnje wobsamknu, so podawki w Opolu na rozhudźenje njesmĕja woliwa, a praji, so dyrbja žo pjenježne podpjery sa němske dźiwadłowe pschedstajenja a druhe kulturne wustawy dale płaćiś, jeli je w němskim dźelu Hornjeje Schlesynskeje we wotpowedźazym wobsahu pólske pschedstajenja pjenježne podpjeranje dostawaju, schtož pak žo hač dotal njeje stało.

„Hrabja Zeppelin" nad Winom.

Powětrowa łódź „Hrabja Zeppelin" žo schtwórtk rano w 5 hodźinach j wjednistwom dr. Eckenera na leczenje do Wina puschći. W njej bě 25 pazažerow, mjes nimi atwstriski wobkhadny minister dr. Schersf a sekzitski schef sa letałstwo dr. Poeschmann a württembergski justizny minister dr. Beyerle.

¼10 hodźin popoldnja žo „Hrabja Zeppelin" nad Winom pokasa. Wulke cžrjódy ludźi powětrowu łódź na dróhach a namĕsćach wocžakachu. Njebjo bě žylnje pomročene. Powětrowa łódź tehodła nisko a pomérnje pomalu leczeschе.

Hrabju Stolberga s zatby puschćili.

Khlostańśki senat wyschcheho krajneho žudu we Wróćławju je wobsamknył, hrabju Khrystiana Stolberga se zatby puschćiś, dokelž je jenoż lohkomyślnehо morjenja podhladny, schtož tukanje na cžekkofranjenje njewopraudźi.

Pruski prync Louis Ferdinand w Americy.

Newyorkske nowiny z Hollywooda pischu, so je so prynz **Louis Ferdinand**, druhi synn prjedawscheho nimskeho kronprynza, z filmowej dźiwu **Lilu Damitu zlubił.** Nowinskim dopisowarjam je prynz rjekł, so chce amerikanske stacjanstwo pschijeć wjcze styki z Europu wotkamać, a **po** swojim zamyslnym zjwisnjowym puczu kroczieć. W klatdlowym departementu Fordskich dźełakarjow w Detroitu **je** mesinu namakal a tam zjwój porjadny zjiwenjobdły jako mescheczan dr. Louis Ferdinand saporcnje.

Dwoju spionow w Strażburgu sajeli.

Strażburgska policija je jeneho Elsażana a jeneho Nimza sajała, kotrejż winuja, so staj za jenu wukrajnu moż spionażu dźełałoj. W blizschim czażu so pjecza hischcze druhe wobzoby sjimaju.

Nażylnosce pschecziwo slamskimaj wjednikomaj Bormsej a Hermansej.

Wobydlerstwo w Bornhemu je slamskemu wjednikej dr. Bormsej sadźewało, pschednoschi wotmećej. Ludowa czrjoda wokna khojezownje wubi, do kotrejż bě shromadźizna skasana. Dr. Borms dyrbjesche zhlu nóz se zwojimi pschewodnikami samknjeny wostacz a możesche hacz jenoż se schkitanjom żandarmow mesto wopuschcieć. Do jeho automobila z kamjenjemi mjetachu; Hermans, kotryż jeho pschewodźesche, bu we wobliczu franjeny.

Puki jako khłostanje za surowosć.

Każ so z Londona powje, zu so, hdyż běchu so wsche powołanske możnosce pola żudow podarmo spytałe, a hdyż bě polodnjo-afrikti generalny gouverneur wobhnadźenje wotpokasał, pschiwinudźene puki na jenym farmaru w **Pretorii** wukonjałe. Każ je znate, bě farmer jeneho Kaffra surowje krinduwał. To je prěni króć, so su w polodnjoschej Africzy jeneho běłeho dla pschestupjenja zakonja k khłostanskim pukam zasudźili.

Kolskeju żandarmow w polodnjoschej tirolskej wsy zatrěli.

Każ so z Bozena w polodnjoschej Tirolskej powje, zu we nozy 28. hapreje do dweju karabinierow (żandarmow) na patrouillowym wukhodze tśeleli, hdyż staj psches malu wjeż Capo di Pietra zakoj. Jedyn karabinier a jedyn wuczeń, kotrejż běschtaj po karabinieromaj pschistamknutej, buschtaj na mjesze zatśelenaj, druhi karabinier je w nozy 1. meje na swoje franjenje wumrjel. Na podłožu prěnjeho wunoschbha zawjedźeneho pschepytanja su wjesche Jurja Hofera sajeli. Pschepytanje so dale wjedże, so bychu so wschitcy winikoju wutrělbdźili a so by so swésćiło, kajkich pschicznow dla je so mordarstwo stało.

Ze Serbow.

W Budyschinie, 3. meje 1929:

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor we 7 hodź. barometer 741, hygrometer +5, temperatura wo dnjo +15. — Dźenża rano we 8 hodź. barometer 741, hygrometer +5, temperatura w nozy +5. — Cźopłischo a pschikhłenje k deschczam. — Meja je rosumnischa hacz wschě pschedkhadźaze mětnazn. Pomałku nětko wocźopluje. Schkleńza je sajo na rjane schła. Ale móże być, dźenża w nozy abo jutśe nasche strony najschérje nowe nizšiny pscheczahnu. Tute najschérje z njewjedrami sajtupja, dokelż je nowa wyschischina z Azoriskich kupow nad Biskajskim salíwje spóinacz, so po deschczu bórzy sajo wuwiedri. Jutśe sobotu słónczko w 4.26 hodź. skhadża a so w 7.29 hodź. khowa. Mésacź Thadźa jutśe rano we 3.06 hodź. a khowa so pop. w 1.14 hodź.

— **46. duchowny wjeczorny konzert** budźe wutoru 7. meje wjeczor we 8 hodź. w Pětrowskej zyrkwi. W frjedźischczu wieczorneho konzerta steji 100. psalm, polokantata za solosopran, husłerjow a pischczele wot Mitkawskha Bruhnsa. Won wumrě w lěcze 1697 na žuchoczinu 32 lět stary jako organist w Husumje w Schleswigskej. Byli dźeże živy był, by był wésche z wulkim wusnamom sa nasche hudźbne stawizny; pschetoż schtoż je won suworik, šwedźi wo wulkim wuznamakanśtkim daru, wusnamnym wobknjeżenju wumeńskwa hadźby dopokasuje wulke wumeńskwo a žiwlnu wospobliwosć. Sopranski dźěl spéwa Kata Winklerez z Lipska. Jurij Winkler hraje pischczelowe dźela wot Bacha a Händela. Programy se wschitkimi tekstami žu pschi zyrkwinych durjach po 30 pj. dostacz.

— **Sswobodne mjasowe jětki (Freibank) w Budyschinje.** Ssobotu 4. meje 1929 dopołdnja wot 7 hacz 9 hodź. wotedawa so žyre howjase mjaso, punt po 40 pj., parjene howjase mjaso, punt po 40 pj., a žyre žwinjace mjaso, punt po 50 pj.

— **Wotewrjenje wojownischcza na Mlynkej luzy.** Méschczanska rada sarjaduje z pschiležnosću wotewrjenja noweho méschczanskeho wojownischcza na Mlynkej luzy njedźelu 5. meje 1929, w 12,45 hodź. wosebitu žwjatosć. Wotmyslenej je swoprědka žwjedźenski cźah schulow a turnarskich a sportiskich towarstwow, k njemu pschisamknje so posrowjeczenje a wotewrjenje wojownischcza. Wot 14 hacz 19,30 hodź. jesbkuja turnarske a sportne poziżenja schulow a turnarskich a sportiskich towarstwow. Swjeczowanske wojowanje budźe hižom sobotu 4. meje 1929 w 16 hodź. na sportniischczu Budyskeje „Spielvereinigung" na Židowje a njedźelu 5. meje wot 7,30 hacz do 10 hodź. na turnowanischczu turnarskeho towarstwa 1862 na Židowje. Pschi pschedwjedźenjach njedźelu popołdnju njesbéra so sastupny pjenjes, so bychu so wschitke worschty Budyskeho wobhdźerstwa na žwjedźenju wobdźelicź mohle.

— **Bjeswobhladniwy schofer.** Wczera wjeczor wokoło 7 hodź. potorhny wozobowy automobil na kschižnischczu Bismarckskeje dróhi a Schillerskich wukhodźowanischczow kolojźdneho. Kolojźdny wotešže bjes cźišneje schkody, jeho koło pak bu žylnje wobschkodźene, pschetoż automobil psches nju sajedże. Spóinaty wjednik automobila bu policiji wosjewi, pschetoż won je po wuprajenju šwédkom pjeża wosbeje bjeswohladniwje jěł a so też njeje ani kuska postarał wo kolojźdneho.

— **Pschichodna njedźela je w Budyschinje wobkhodna njedźela.** Wobkhody (klamy) žnidźa być wotewrjene wot 12 hodź pschihodnju hacz do 6 hodź. wjeczor. Wschelazy tudomni wobkhodnizy so dźenża z nawschikom Sserbam w „Sserbskich Nowinach" poručeja. Lubi cźitarjo, wobkedźbujcze jich nawschikki a dźiwe k nim kupowacź. A njezapomnicze prajicź, so sceje jich nawschikk w „Sserbskich Nowinach" cźitali.

— **Wosebitej pschikloty.** K dźensnischnemu cźišu pschipołožichmy sa naschich cźitarjow w Běłej Wodźe a wokolnje wosebitu pschikłohu kupneho doma Feliška Jachmanna w Běłej Wodźe a firmy Wilhelma Hübela w Běłej Wodźe. Prošymy naschich cźitarjow w tamnischich kónczinach, so bychu tutej pschikłoży pschecześelnje wobkedźbowali.

— **Padukschtwo.** Krakowy je nětšti 2. 5. 29 dopołdnja z jeneje wołkeže na Łatwiskich hriebjach žonjaze jěžne koło znamki „Schlaraffia" cźo. 107 426. Wono mésesche cźorne krosna z cźežikimi słotnymi smužkami, cźornej błótowej schkitakaj, hrédni trochu schinjeny, brune swjena z cźorrynmi smužkami, jendźelske wobšidło z cźerwjenymaj gumijowymaj pschimadkomaj. Torpedoski znamošeh, pschi prédnim kole běsche jena špica lohko pschicźinjena. — Wo wšelkowne sdźělenja prošy kriminalny wotrjad w Budyschinie.

— **S Hornjeje Hórki.** Khodojttypalenje je tu lětża ste sczěhnki měko. Nihdże 12lětna dźowka skakarja Krjeczmarja je žebi pola lěweje nohi kolenowe jabłuko rosbika. Hnydom k lěkarjej thwaciachu. Dokelż pak Hornjo-Hórczanscy lěkarjo domach njeběsche, dyrbjachu žo na Hajniczanskeho wobroczeć.

— **S Khrósczic.** Nadupodawanje za maczerje w Khrósczicach budźe žrjedu 8. meje, popołdnju w 2 hodź. w hoscenzu. Lěkař budźe pschitomny.

— **S Pančic.** Nadupodawanje za maczerje w Pančicach budźe pjatk 10. meje, popołdnju w 2 hodź. w hoscenzu. Lěkař budźe pschitomny.

— **Z Pančic.** Wutoru wjecor běchu so nacionalni socialiscy a agitowachu za Hitlerowu stronu, kotraž ducha Ludendorfa dycha. Rěčnik předstaji so přitomnym w nětkajkej uniformje, najskerje fascistiskej. Po zdaču dźělaju za rozšerjenje fascisma w Němskej. Jemup obrachowaše jenož tesak a třelba a tak by hnydom zjawnje pokazał, na čo so jich prócowanja mérja. Wězo jězdźeše přitomnym katolskim wolerjam z mjedowej pomazku po hubje, wukhwalowaše, kak dobry katolik Hitler je a zo su druzy propagandistojo też katolskeho wuznaća. Z tym chcedźa jenož katolikow slepiś a za swoju stronu łojić. Trósku politiscy zrały woleŕ jim na łop njepobeži. Smy žno wjacy tajkich stronow pomeli, kotreż chcedźa nadobo lud a kraj wozbožić a ze wšeho hubjeństwa wumóžić. Hač do hłubokeje nocy su so wolerjo z rěčnikom wurěčowali, dokelž do wšeho njewěrjachu. W druhich kónčinach zasy hinak rěči, hdźež je sej wěsty, zo katolskich wolerjow před sobu nima.

— **S Kamjenca.** Lětuschi naletni hermank w Kamjencu budźe njedźelu 5. a póndźelu 6. meje.

— **S Kulowa.** Dźenża pjatk žwjeczi nasstarschi wobydler nascheho města, schtelmišerdźěrkař Handrij Schömmel, swoje 91. narodniny. Sa nim leži dołhe žiwjenje polne prózy a dźěła. Hižom jako 12lětny schulski hólcec khodźeše won wschědnje pěšcy do Pijhaneho Dola, so by tam 13 hodźin dołho dźěłał. Sa tydźeń sasłužeše tehdy 15 dobrych groschow, to je po dźensnischich pjenjesach 1,75 hr. Podobnje je też na druhich městnach dźěłał, hanno też w Rušej. Pšeched někotrymi lětdźesatkami pak je so ratarstwu pschiwobrocził.

— **S Wojerez.** Njedźelu popołdnju sta so tu pschi hrazu se kopanzu cźežke njeshoże. Hrajerja Jaeschu z Hródka druhi hrajer tak cźežko do nohi kopny, so je jemu tuta wyšche kulkow hnydom slama. Snjesłoženeho hnydom swobalachu a do tudomneje khorownje dowjesechu.

— **S Némzow.** K wulkemu wjeselu nascheje wjesneje młodźiny su žebi w naschej wsy **wutoru wjeczor mejn** stajili. Te su je 48 lět sabo k prěnjemu rasej, so bo nad naschej wsu sabo statna meja smahuje. Wona je 35 metrow wyšoka. Njedźiwajcy žylneho deschcza dźěłachu wschitzy, wot najmłódšeho pachoła hacz k starzej. Ssamo wjesni sastupjerjo so žobu wobdźělichu a darichu młodźinje žudźik piwa. Postajenje meje sta so bjes kóždeho njeswoja. S bjazkym spéwom dźěło skónčichu.

— **S Wojerez.** Hermank, kiž so tu sandźenu póndźelu wotmě, běsche derje wopytany, wobsebje z wokolnych wsow. Tola ludźo pomérnje mało kupowachu. Domjace wobkhody z potrjebami sa žerbiku drastu mějachu hischcze žobu najlépsche dothody. Pschi zyle pschijomnym wjedrje běchu też sawjeselesiše pschiprawy na Nowym torhoschcu deru wopytane. — Wutoru popołdnju 1½2 hodź. pschicźahny k nam prénje njewjedro w tutom lěcze a pschinješe naschim honam rjany deschcź.

— **S Krynhelez.** Sandźenu njedźelu staji žebi młodźina swoju meju psched hoscenzom we Wylemozach. K prénjemu rasej wobdźěli so wschitka młodźina, też młodši muzojo a muzy pschichladowarjo z hižo hromadźepołoženych wow Wóbliczeje Hory, Wylemoz a Krynhelez, kiž ju do jeneje ganzeny Krynhelez sjednoczene. Je jara swjeselesce so młodźina stary nakoł naschich žerbiskich wótzow žwéru dale pěstuje.

Macerny dwor.

Halligiki roman.

9] (Pokračowanje.)

Potom dźěsche wjesele wot zyrkwje k schuli a postrowi najprjedy pastora, kiž dyrbjesche runje z Pedrom Clausom do pastorata sasmjocź. Edlef smahowasche strowjo trochu z khobukom, a Peder wjeselesche so nad tym, so drje bo pschecejel hižo na njeho njehrěwa, ale so je špóznał, so rjana Alke Luersen něsto rosžrudnje Pederej žiwischa. —

Wuczeŕ Manne Wögens a jeho žotra běschtaj Edlefej zyły kónz doprědka wuschłoj, hačrunjež běsche organist harmonium samknył a noty złohowacz měł. Ale Edlef mésesche pschego jara wjele hladacz na žowjej kupje Halligu a kschiž na kschiž běhacź. Namaka też hischcze mornu běłu wrónu, a wubrjeba ju z pschipkawjenym krunom drjewa rewźk.

Mjes tym powdaschtaj žebi bratr a žotra wjele a naležnje. „Kaž žnjata Cecilija žama ža ty dźenża hrał", rjekny Maren wobdźiwajcy žwojemu bratrej. „Jenož khmanschi harmonium bychu cźi měli wobstaracź."

„Schtó też to?" woprascha so Manne žuchu.

„Nó, pak wošada, pak knježeŕstwo."

„Haj wšo. cźi jenoż na to cźakaju."

Mjes tym bě Edlef wobeju doscżahnył.

Maren mésesche cźežkej hubje stśóżenej, a Manne Wögens hdyž a hdyž z hłowu tschaśeseche. Pschetoż Edlef Holgers njemésesche dozwa napohlad njesłožownoho, jako kojżehož běsche jeho tola psched nětkotrymi dnjemi wopuschcźił, a nětko pschida so won mjelcźiwy a tola kaž by so to žamo rozumiło k nimaj.

Dźěsche póbla njeju, pol hodźinki a dźeże je samyhłenym wobliczom, ani so by hłowa piknył. —Nimo Luersenez statoka dźěcźu špěšnje nimo, a potom stejachu psched schulskim twarjenjom.

Edlef žnuy wuczerja mózne pšches płotowe wrótka. „Nětko ty najprjedy ras zyku khwilu za skotom hladaj, Manne", kałasche throłe.

Manne Wögens so žmějesche. Ale won pohłuchasche a dźěsche do hrodźe.

Strachocźiwje dźěsche Maren pšches wołkeže do jitwy. Edlef Holgers za njej.

Wona posłuchi jemu stólcź, tola won so njepohybdże. Hladasche z pukotazej wutrobu na nježnu, schwižnu postawu dele a położi žwoju ruku na nježnu, schwižnu postawu dele a położi žwoju ruku na jeje hłowu a stuli ju trochu snak. Tak dyrbjesche wona jemu do wocźow hladacź.

Tu so won zyle sněrowna a rjekny dowěrkliwje:

„Haj, ty mje lubujesch. Bohu budź wěcźny dźak a khwalba!"

Potom ju wokoschi.

„Ja žym tajki ryły bur", won ménjesche. „Ja so cźe njeprascham a nicźo njepraju, ale hnydom žej cźe bjeru. Hdyž bubjesch ji mojej žonu, dyžu jara cźeschonjosce polny napischecźo tebi być, knježna Maren, ale nětko . . ."

Wona łožesche ś cźicha na jeho wutrobnje.

„Mam drje cźe najprjedy wukudźicź?" so won woprascha. A łoschesche ju mtrnje a dołho. „Praj tola nješchto", won proschesche. „Njejžym so tola žjebał?"

Wona tschałeseche ź hłowu.

„Bojała žym so pšched tobu", wusna so. „Dokelž ty tak hobrzy wulki."

„Ty maka sajecza koża", wuśmja so mile. „Njebojiśch-li so hižo wjazy?"

„Trośchu tola", rjekny mjelcźo. „Ale trasch dyrbiśch so ty bojecź, pschetoż žym cźi žałostnje dobra. A nastajnosći budu za tobu běhacź, so by so mi njeshubił. Njebudże-li cźi to wobcźežne?"

Won so žhołownje wuśmja. „Ach, ty lubuschko! Ssy kaž ź drubeho žiwéta! Kak by so mohła tajka rjana a cźista łakhowacź w małanem wulkomeśesce?"

„Dokelž žym na Edlef Holgersa myślika. Kóždu khwilu. Wschako wém, so ty niczo małaneho njerodźisch."

Won ju nadobo ź rukow puschcźi. „Luba holczka, kedźluj", rjekny won wažnje. „Tak wérno hacź ni Bóh pomha, za niczo małaneho njerodźu. Ale tak cźista, kaž ty žy, to ja njeshym. Sčym so hakle njedawno ź druhej dźiwje koschił. Chzeschi-li mje ś tohole sabłudźenja wutorhnycź?"

Wo scźin bě wobhlédka, a w jimazej bjeshpomoznosći hladasche na njeho. Potom stoji jemu wobě ruzy wokoło schije a koschesche jeho horze a mtrnje.

Khłutnje rjekny: „Mětko ty cźista."

Tu běsche Edlefej Holgersej, jako bychu zyle njebjeża so jemu wotewrike.

„Mam cźi hischcze nješchto rjeź", ménjesche wona jako porażena. „To wschak njeje prawje, so namaj wschitko to hakle po koschenju do myślow pschikhodźa. Ale ty napadny mje kaž tajki Halligiki wichor . . ."

„Haj, tajki ja žym. A mój lubuschk bě zyle pschebłapnjeny a je koschenje hakle nawukknjeź dyrbjał . . ."

„Směrom, směrom!" so wona wobarasche. „Ja wschak mam cźi nješchto rjeź. Swoprědka bych so cźe woprascheć dyrbjała, cźehodła ty wondanjo wot naš cźekmuł? Ale mam srědka dobru dowěru k tebi. Ty wschak mi to podźiścho ras prajiśch, njewěrno? Tola nětko pschichodźe nješchto zyle wažneho. Hlej, ty njejžy sawšesce dozwa wo tom rosmyślowak, so žym zyle khuda. Mé, ja dyžu nětko so dowuprajicź. Ty žy bohaty wobhładźeŕ macźerneho dwora. A ja? — Njejžym hakle dołho w Kielu pschińišłała była a njemółkach žebi wjele nalutowacź . . . Tuž dyrbju hischcze wjele lět wuczerku hracź, dóniž mózu cźi njewjesćinsku nadobu do domu pschińinjeźeź. Budźeśch-li ty na mnje cźakacź chcyeź?"

(Pokračowanje ześěhuje.)

S **Běleje Wody.** Wot februara t. l. žu žo we wschelakich schlesyskich gmejnach a měšach wopačne dwě- a pjeczihriwnarje wudawake. Wožobje, kiž wopačne pjenjesy do wobhbada dawatej, stej znatej. Jedyn z njeju je 30 hacž 35 lět stary, je něhdže 1,70 mtr. wulki, khodźi w cžornym płašču, wulkim khobuku a ma aktowu toršnu pschi sebi. Druhi wobschudźeŕ je něhdže 20 lět stary, też 1,70 mtr. wulki, je schwižneje postawy a khodźi w schérej cžapy a schérej jagy. So byschtaj wopačne pjenjesy wothkazowałoj, sčežetaj wobschudźerjej krótko do stónczenja wobthoduego cžasa dźěcži do pjetarinjow, rěnišwow a delikatessowych klamow, so bychu jim maličkrosče kupile. Mužej cžakataj njes tym psched klamami, dóniž žo dźěcži njewróca. Spóznaja-li we wobkhodach wopačne pjenjesy hnydom, mataj žo jebakaj ruče z procha.

S **Hródka.** Wutoru popołdnju wuporjedźeschtaj wuczobnikaj samkašteho mischtra Neupelmanna, Erich Mocho a Maks Wormus, w fabriky Sinapiuŋez firmy maschinu. K wjetčenju dźěrow do maschiny wuzi Mocho elektrisky cžérjenu wjertulu. Nadobo žo Mocho smješe, jako by z milinu trjechery był. Pschitomni k jeho wopomnjeczu je hnydom postannchu. Potom žo nowowólby wotměchu. Shromadźeni wuswolichu sčežehowanych knjesow: prěni pschedsyda wuczeŕ Jenčź, druhi pschedsyda Kaschpor, sapisowaŕ Holan, pokładnik Schubert. Dowěrnizu žu: ša Krakezy a Lětoń Schubert, ša Porschizy Hórban, ša Pschiwcžizy Schpadka, ša Kunschizy Vogel, ša Budyschink Herman, ša Nawe Porschizy Schmidt. Po wólbach posticzi knjes wuczeŕ Jenčź nimale hodźinu dołhi sajimawy pschednoschk wo swojim puczowanju po Skowakskej. Wón powědaše nam wo wulkich horiłkach, rjanich dołach a pisanych narodnich drašach. Wožebje wopisowaše kraŕnosć pródonjezow. Tute žu wschelakich barbow. Woda, kiž do nich pisches semju kała, je wapnita. Dokelž pak dźeł wody wuprachnje, hyba žo wapno na wjerch a dno prózdnjenjezow. Pisches to naštanu horka a delka stołpy (stalaktity a stalagmity). Po cžasu žu wschelake hromadže rosče, tak so stołpy wot dna hacž do wjercha dožahoja. Pschednoschcer bě też kraŕne pohladnizy k wobhladowanju žobu pschinjeŕ. — Scžehowaza shromadźizna wotmě žo nětko šawdženu njedźelu. Knjes pschedsyda Jenčź mózesche rjanu cžrjódku žobuštawow powitacź. Nětko, hdyž je ša syma cžekła, zhromdy žo kóždy druhi měšaz senčź. Pschedsyda pokhěli, so je towaŕstwo wot knjesa rady Muki wschelake knihi dostało. Wuradowacžny, kak buchmy žrěbi móhli knihownju pschipraŕicź. Towaŕstwo Pomozy ša studowacych Serbow bě nam liščinu ša hromadźenje darow pschipósłało. Pschedsyda rozłoži samer tuteho towaŕstwa. Po wschelakich namjetach žo wobšamknu, so Sswéra towaŕstwu jako žobuštaw pschistupi a so też ša nju hischče dary sbéra. Rěčesche žo nětko wo tym, kak ma towaŕstwo semrětym žobuštawam pózlednju cžesčź wopokasacź, kak mohłoj naschi Sokolisa jednota a towaŕstwo Sswéra do wuzschcho zwjaška stupicź a wo wulčze towaŕstwu. Rospraŕej rostoži nadrobnje cžežke stejnischcžo Serbskich Nowin k wólbam do saiskeho žejma. Pschi tutych wuradowanjach bě cžaz tak daloko postupił, so njeslby wjazy cžesča na pschihubjeny pschednoschk. Tutón žo na pschichodnu shromadźiznu wotstrocži.

Łužicy.

* S **Noweje Strahwaldy.** Na statnej drózy sta žo póndźelu wjecžor wokoło ½8 hodź. wobžarujomne njeszoże. Wožomlčkne dźěcžo jeneho tudomneho wobydlerja sabéža do wožobowego automobila a wotraši z hłowu ruczniju wowowych durjow. Dźěcžezowe zranjenja ša cžežke. Schoŕera pjecža wina njetrjechi.

* S **Radmérizy** pola Shorjelza. Wutoru popołdnju wokoło 4 hodź. namakachu dźetacžerjo Nikrischkeho knjeżeho dwora, kotriž tuki cžiščachu, pschi Nižnym brjohu cžeło njesnateje žónkeje sa kerk wižazo. Cžeło pak hižom žiwje kłasesche. Se sovschahom Nikrischkeho knjeżeho dwora dowjeschu jo do Radmériskeje cžełownje. Schtó morwa je, njeje hischcže znate.

* **Se Shorjelza.** Po rjenje cžopłym dnju rospuschcži žo nad Shorjelzom a wokolinu wutoru wjecžor wokoło 8 hodź. prénje nałétne njewjedro. Też w Lěhnizy ju wutoru wjecžor prénje nałétne njewjedro pomělł. Tam pschischahny mono krótko do 9 hodź. Słyšny dešcžej liješche žo pisches hodźinu dołho na łacžnu semju. Žrawe błyšči hapachu a rossrjowtłowachu cžmowy wjecžor. Sterjedu rano běschče žo saso thětro wokhłódźiło.

Ze Sakskeje a dalších krajov.

* S **Fuldy.** (Cžežke njewjedro pola Fuldy.) Pola žrjedźneho Mohanja (Main) w dolinje rěki Kinzig a w prédnej Rhónskej krajinje je nałétne njewjedro z wětrowej trubjelu wurjadnje wjele schkody nacžiniło. We dwémaj wjomaj Fuldskeho wokrjeża je žylna wětrowa trubjel bróžnje rostorhała. W Fuldže žamej wotkry wichor twarske budy, pschi cžimž bu nimoduzy hólz cžežko zranjeny. W Steinbachu w Delnich Frankach je ſ błyskom wulki woheń nastał, někotre domske a bróžnje žu žo wotpalile.

* S **Nürnberga.** (30 000 ludźi na pschewodženju.) Po wobliczenju polizije wobdźěli žo pónđelu popołdnju pschi pohrjebje tych, kiž žu pschi rosbuchnjenju w Städtlerej wokoinikowej fabriky wo žiwjenje pschischli, něhdže 30 000 ludźi. Sanitetnizy dyrbjachu w 432 pschipadach pomoz posticzicź ludźom, kiž běchu do womory padnyli.

* S **Frankobroda** n. Wódru. (S tšeschnym zgybelom zarażena.) Na Kowaŕstej haży žo na tšeše jeneho twarjenja zgybel puschcži a žo deleżunywoschi na žonu padny. Žona hubi wědomje a padże do jeneje pinzy. Wbohu dowjeschu do kliniki, hdjež lékaŕ spóšna, so je žebi wona mosby cžežko tschażła.

* **Holzy žo šuclikej.** W Hochdorfje w Delnjej Bayerskej wudyri woheń w statoku korczmarja Kólbla. Korczma a hródže žo wotpalichu. Woheń žo ſ njembrej spěschnosczu rosschérjesche, so žo wschitzy wobydlerjo wjazy wulkowacź njemóžachu. 21lětna ſtužobna a 13lětna pěstónča dyrbjeschtej w płomjenjach srudnje kónz wzacź. Jeneho wotrocžta samóchu hischcže w poślednim wokomiku wukhowacź.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powješcź wo wjedrje ša julischu žobotu:** Rjenje, žuchu a miło. W Jendželskej rjenje a cžopło. We połnóznej Europje sažo symnischo.

W jenym hotelu blizko Shorjelskeho dwórnischcža we Barlinje je žo 48lětny rěcznik z nožu Jan Kraft ſ Bjedrichskeje dróhi njesnateje pschicžiny dla satželił.

W Lipšku žu cžěło sanitetneho rěsnischkeho pomocznika Stöbu w rěcy namakali. Se sawostajenoho lista je špatnacz, so je žebi žiwjenje wzał, dokelž je žo pschi pschedawanju mjasa khorehu skota we měšcžanskej rězarni wobdźěłił. To je tjecze zgmomordarstwo we wězy Lipšcžanskeje rězarnje.

50lětnu kublecku Hanu Lutzenbergerowu ſe Schwabmünchena žu ſajeli, dokelž je pjecza ſwojimaj ſtarichimaj a ſwojim schtyrjom dźěcžom ſ jědom sawdała. Pódla teho je ſpytała, měšcžanskeho wyschschego sekretara Schrotta w Augsburgu a jeho ſe schtyrjoch wokowom wobtežiazej ſwójbje ſ jědom sawdacź; jim bě arsenik do mloka ſypła.

W Londonskich thorownjach je žo licžba na ječa thorich na 271 powjetschiła; 29 druhich wokowom žo wobkedžuje. S Northamptona je ža 14 nowych khorjenjow pschipowědźiło.

Japanska schkrieżkowańa je wolanje wo pomoz amerikanskeje 4000tunowskeje łódże popadła, kotraž žo w Cžichim ozeanje nurja. Tři wukhowańske łódże je 120 wožobami ſu žo na morje puschcžile. Wone žu žo we wyšoko smahowazym morju pjecza potepile.

W merikanskim statu Sonora žu běžkarjo twjerdźiznu Masiaca wopuschcžili, hdyž žo knježerstwowe wójsko pschibliži. 2000 muži je žo poddało. Tři knježerstwowe kanonske cžołmy ſu w pschistawje Guaymas wojakow na brjoh wukładźile, kotriž ſu pschistaw wobhładźili.

Woblek abo **mantl**

woboje kupujeće tunjo a sprawnje po płaćiznach

15.— 69.— 59.— 49.— 37.— 27.— hr

Wulki wubjerk

Připóznata tunja hotowa drasta

Hugo Pachaly

Před Suleŕskimi wrotami 1

Staroznaty a solidny wobkhod

Njedźelu wotewrjene

Njedźelu wotewrjene

K wusywej

poručam wšě

symjenja za polo a zahrodu kaž też wšelake družiny

dźećelowcho - trawowcho - a runkliowcho symjenja

też

cybłowe sadźenki

Wšo najlěpša, čerstwa derje skhadźaca twora a najtuńšo

Hermann Lołck

na Mjasowych ječkach 20.

Telefon 2098

Hygjeniske wěcy

za žony a za mužow

žiwotowe wobwjazki a tajke pře wusmupowanje, hjeđr. formarje, stalčki, podłožki, pjeluchowe kholowčki

Wagnerowa

w Budyš před Suleŕ. wrotami 9

Derje-zdźeržany **dźěć. wóz**

tunjo na předań na Zidowje na Slonoboŕčanskej dr. 132c, I na prawo.

Derje-zdźeržany **klawěr**

přesydlenja dla tunjo na předań

na Kotołskej hasy 16 I

Wobruče za kola

hr. 3.90, 4.50, 4.75, 5.50.

Slawčk hr. 1,95, 2.25

nowe kola a přisluš. potrjeby najtuńšo pola

Bratrow Thomas

w Budyšinje na Kamjentnej h. 16.

Derje zdźeržany

dźěćacy wóz

na předań na Messergasse 4

Zamki za kola

ze zadnym swěćadłom, pruh. kofkom poručaja Bratraj Thomas w Budyšinje na Kamjentnej hasy 16

Młódši spušćomny

wołnčk

pyta so na

Kralec kubło w Smječkecach

Smoleŕec knihićišćeŕnja a knihaŕnja

zap. družstwo z wobm. ruk. w Budyšinje.

Sobustawy zap. družstwa z wobmj. ruk. „Smolerjec knihićišćeŕnja a knihaŕnja“ w Budyšinje z tutym po §§ 24 a 25 družstwowych wustawkow na

sobotu, 25. meje t. l., w 12 hodź.

do žurle **„Serbskeho Domu“** w Budyšinje, na Lawskich hrjebjach čo. 2, na

porjadnu hłownu zhromadźiznu

přeprošujemy.

Dźeńskí porjad:

1. Łětna rozprawa předsydstwa a dohladowaŕstwa a rozprawa wo pruhowanju knihow.
2. Wobzamknjenje wo bilaney abo wobličenju dobytka a wotbytka
3. Wuswobodźenje předsydstwa a dohladowaŕstwa
4. Wólba sobustawow předsydstwa a dohladowaŕstwa po §§ 23 a 29, 2 a 30 wustawkow
5. Namjety a naprašowanja.

Bilanca na 1928 budźe wot 18. meje t. l. w našej „Serbskej knihaŕni na Lawskich hrjebjach čo. 4 k dowidźenju a přehladanju za sobustawy družstwa zjawnje wupołožena.

Sobustawy maju so na hłownej zhromadźiznje z předpołoženjom sobustawskeje knižki abo na hewak wěryhódne wašnje wo swojej wosobje wupokazać. Zastupjenje přez druhich njeje připuščomne.

Dohladowaŕstwo družstwa „Smolerjec knihićišćeńja a knihaŕnja“,
Arnošt Holan, předsyda

Poručam

k wusywej:

Ia Ia Slezski čerwjeny dźećel
Ia Ia Swedski dźećel
Ia Ia běły dźećel
Ia Ia inkarnat-dźećel
Eckendorfs. runklicu čerwjenu a žołtu
Ia Ia saradellu
Ia Ia hroch
Ia Ia woku
Ia Ia pjeluški
wšě družiny trawy

Drježdźanske cybl. sadźenki

kaž wšě druhe

symjenja za polo a zahrodu

Bäcker

w Budysinje

na Zitn. wik. 24

Njedźelu, 5. meje je mój wobkhod wot 12 hač do 6 hodź. zasobu wotewrjeny

W naléću a léću

chce so kóžda knjeni nowočasnje a derje drasćić. Wona kedźbuje při tym na elegantnosć a dobre tkaniny a wosebje płaćizna ma być po poměrach złożena.
Tute lěpšiny namakaće we wšěch mojich składach zjednoćene a wulki wubjerk

mantlow, kostumow, woblekow, bluzow, suknjow
a rańšich suknjow
woblekowych tkaninow, wołmjanych, židźanych,
wumělskožidźanych a bałmjanych

dopokazuje wurjadnu zamožitosć mojeho doma. / Samo najsylniše postawy namakaja něšto přihódne.
Też žarowańsku drastu mam stajnje na składźe.

Jan Jurij Pahn w Budyšinje

na Hłownym torhošću / Róžk Žitneje kasy

Njedźelu, 5. meje je mój wobkhod wot 12 hač do 6 hodź. zasobu wotewrjeny

Tworykupowace towarstwo

zapisane družstwo z wobmjezowanym rukowanjom

Přirunajće kajkosć a płaćizny

Wulka dźělba

léčnych woblekow

je dóšła, kiž našim sobustawam tunjo poskićamy

Wurjadnje tunje poskićenje

Wobleki cefirowe wot 3.90
Wobleki indanthrenowe wot 4.30
Wobleki z płóčliweje židy wot 5.75
Wobleki z bałmj. muslina wot 6.50
Wobleki z wołmj. muslina wot 13.50

Wotedamy jenož na sobustawy!

Derje sedźace formy

Runklic. symjo

polěpš. Eckendorfske, hobrske waley, žołte, polěpš. Eckendorfske, hobrske waley, čerwjene Oberndorfske, žołte, kulojte

Cokrowa picowanska runklica

Kirsdecc Ideal

cokorowa rěpa

Wše zeleninowe a kwětkowe symjenja

Ślezyski

čerwjeny dźećel

wosebje tunjo.

Šwedski dźećel
Běły dźećel
Žołty dźećel
atd.

Najl. trawowe symjo

w měšenjach kaž też wšě jenotliwe trawowe symjenja za łuki a pastwišća, kaž wšě druhe družiny

połnych symjenjow

poruča w znatej kajkosći

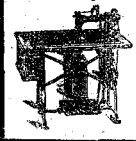
Louis Wagner

Wosebity dom za symjenja na Žitnych wikach 4

Telefon 2709

Wikowarnja z jězdnymi kołami Fuhrmann

w Budyšinje na Hornčerskej hasy 10

jězdne kola, šijac. mašiny, žimace mašiny, gramofony z platami. Wěcywustoj. wuporjedźenja.

— Wulke a małe awtowe droški. — Wulki omnibus za křćizna, kwasy a wulety towarstwow. :: Telefon 3004

Serbske Nowiny

słušeja do kóždeho serbskeho domu!

Přihódne swjatkowne poskićenja

Dla wosebje přijomneho nakupowanja předawamoj

žonjacu drastu

mužacu drastu

dźěćacu drastu

kajkostne twory po wurjadnje tunich płaćiznach

KONFEKTIONSHAUS

Hellwig & Schönbohm

G. M. B. H.

BAUTZEN - REICHENSTRASSE 19

vormals Hermann Horn

Najlěpši wobkhod za hotowu drastu

Příloha k číslu 102

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 3. meje 1929

Wo přeměnju wobliča našeje domizny.

Wichory honja psches łužiske hona a ześerja poslednje łopjeschka psches pola a łuki. Letna pycha je so zhubita a schtomy su swoju łopjenatu drastu wotpokazyle. Hola semja je wschudżom widżeć a pokaże, schtož je rostlinska drasta w lěcze pschikrywała. To je prawe wobliczo našeje domowinskeje semje. A te dyzemy žebi skrótka wobhladaczy. Wobliczo cłowjeka je pola kóždeho hinasche, pola dźesca hinasche hacź pola dorosćeneho, pola muża hinasche dyźli pola starza. A tak je teź pola našeje semje. Hóźej pschinóźesch, widźisch hinasche twórby. Runina, hory a doły so wotměnjeja. A tele wotměnjenje so nam cłowjekam spoboa. Našcha žerbska Hornja Łužiza je tak wschelakora po swojim wobliczu, hdyž žebi ju prawje wobhladujesch. Najlepje spóznajemy našchu domizny, hdyž tak rjez morwa a prosta psched nami leži.

Morwa je, ako ś najmjeńscha so nam tola tak sda. Sa morwiwho pak je mało sajima na žiwcze. Njewotměnjaza so nam tuta semja sda być. Tuta runina w žewjeru, tute hórki w žrjedźnej Łužizy a tute hory w juhu, wone so nam sdadża dźensa kaž jutrje, a wezera kaž sajutnischim jenajke być. Abo tola niz? Našche cłowjeske žiwjenje je pschekrótke, nascha widomnosć hischcze njeje drobna dosć, so bychmy tele pscheměnjenje pytli, kotrež so dźeń wote dnja w našchej domišnje stawa. Kak hyma a horzota woda a potwórc dźełaja a sornjatko po sornjatku wotdrjebnja. Hóźej je so prawje žurowny deschcźik schok, tam so woda po polach lije. Hłuboke schmary wutorha do semje, a rataś so hněwa, so jemu jeho pola tak wobschkódźi. To je pscheměnjenje we wobliczu našeje domišny, kotrež może kóždy wobledźowaczy, schtož so druhdy za hodźinu stanje. Našche rěki schumja hižo łětnyhaźy psches łužiske hona a žu žebi hluboke rěcznischcza wurhłe. To běsche dźełko! Wobhladajmy žebi Schprewnjny dół pola Hrodźišcka, pola Bożeho žydlešcka, pola Hubjelcźa atd. Dwjerdy sornowy tu našchej rězy do pucźa stupi, ale wona rěsasche a rěsasche, ś chwilemi, hdyž mějesche wjele wody, pschischcho, ś chwilemi, hdyž bě mało wody, pomalscho. Tak wudrě dźensnischi dół, kotryž tak rad k wukhodźowanju wuźiwamy. To je hłuboka schmara we wobliczu našeje domišny, kotraž nam we starodawnych cźasach powěda. A tajke doły žu žebi wschitke nasche rěki a rěcźki wudrěle, kotrež wjele létnyhazow po našchej rjanej Łužizy běža. Sću jeje wobliczu rjane wotměnjenje dale. Kóždy pschi pucźowanju po našchej domišnje psches nasche kraty atd. to spóznaje. Dźiwna wěc! Cłowjekej žo to pola semje lubi, schtož sam sa žebi rad njewidźi.

Pucźujmy na nasche hory! Rjane, kaž žołmy w morju, kotrež žu sprostle, tu steja. Ale njeběchu pschcżo tajke kaž dźenża. Psched wjele létnyhazami so hischcze hordźischo a nahlischo k njebju pozběhowachu. Wychmy-li je tehdom wopytali, bychmy hischcze dwójzy, haj trójzy telko cźasa trebali, dyźli nětko. Woda, smjerk a horzota su na twjerdym sornowzu dźełaka, su sornjatko po sornjatku wotlamała a tak w dołhim, njesprózdnym dźele nasche hory ponižiła. Prjedy mějachu dźiwische wobliczo, nětko su mile, a nědźiwschi dźiwi ras je so schubit. Sornowzowe sornjatka pak je woda dele do nižinow niekła a hischcze dźenża njeje.

Bóh wě, kajki napohlad směje wobliczo našcheje horateje krajiny za 10 000 lět. Najšerje budża hory hischcze niższe a dolina budże tu a tam ś pěskom wupjelnjena. Hischcze na Łubinu, Čornoboły, Wulkim kamjenju atd. widźimy skały siejo, kotrež nam powědaju, jo běchu hory něhdy wjetsche. Widźjich pak też, kak so woda do hłubokich schmarow pschezo bóle dobyła, kak też korjenja schtomow, kerkow a jelow sjwoje korjenja nuts sćelu a tak kamjenje rozschczepja. Takle to dźe dźeń wote dnja. Łubua cłowjek nischto wo tym pytnje, ale wobliczo naschich horow a skalinow so stajnje pschemenja.

Widźomnischo cłowjek sam na tajkim pscheměnjenju naschich horow dźěła. Wobhladajmy žebi Klótschtrikn horu! Dobry sornowy so cłowjekej derje spodoba a wužiwa jón sa twarjenje. Tak kamjeń po kamjenju wotbije. A schtó wě, kak dołho mózemy so na zjanej horje hischcze wjeselcź. Widźomnje woteběra. K cźemnuž pschiroda létnyhazy trjeba, to dokonja cłowjek w létdźesatkach. Wón dźěła špěchnischo, pschewinje pschirodu, a ś žiwotnym wužitkej wobliczo semje pscheměni. To mózemy w kóždej skali, we linjanej abo pěskowej jamje wobkedźowacź. Po tyhazach lět licźi wuczeny dźěko pschiroda, wodu, hdyž pěsk wot horow do nižiny pschinješe a pěskowe jamy twori. Cłowjek pak je žiwotni hobrikmi krótkami wotnoży pěsk ża nješchto lět. Tak dźěła woda, wětr, potwórc ś cłowjekom na pschemo na pscheměnjenju wobliczo naschcje domišny. -c.

Wójwoda Stepa Stepanović.

Sobotu dnja 28. zańdźeneho měsaca wumrě we Čačku slawny serbijski general, wójwoda (marschal) Stepa Stepanović, serbijski dobyćer swětoweje wójny, jedyn z najwjetšich a najpopularnischich postawow nowočasneje serbijskeje historije. Wójwoda „Stepa“, kaž jeho mjenowachu po patrijarchalnym waśnju serbijskeho luda, běše pódla wójwodow Putnika a Mišica hłowny pomocnik krala Pětra Wulkeho Wuswobodźićela při wutworjenju dźensnischcje Južnosłowjanskeje.

Stepa Stepanović běše burski syn, narodźi so 28. februarja 1856 w Kumodražu pola Bćłohroda, wukhodźi gymnasium a wojeńsku akademiju. Jako oficěr wobdźěli so we wójnach přećiwo Turkam 1876, 1878 a 1912 a postupowaše. W lěće 1908 bu pomjenowany za generała. W lěće 1913 pomhaše na čole 30 000 mužow Bołharjow dobywać Adrianopel a přija kapitulaciju Šukri paše. Při započatku swětoweje wójny přewjedźe mobilizaciju serbijskeho wójska a we wójnje běše z komandantom II. armady. Wón doby prěnju bitwu přećiwo rakuskej armadźe na Ceru 20. augusta 1914 a wuhna tutu armadu ze Serbijskeje do Bosnije. Za to bu pomjenowany za wójwodu. Wón dobu też tu poslednju najslawnišu bitwu swětoweje wójny na solunskej fronće při Dobropolju 15. septembra 1918 powaliwši bołharsku, němsku a rakusku frontu, wuhna cuzbakow ze swojeje domizny a wuslobodźi swój lud wot rakuskeho kruteho knjeństwa. Bě to započatk łamanja rakuskeje a němskeje fronty, kiž so krótko po tym dospołnje rozbi na italskim a francowskim bitwišću.

S. Stepanović běše wospět ze šefom generalneho štaba serbijskeje armady a dwójcy z wójnskim ministrom.

Po wójnje bóše žiwy w Čačku a nawjedowaše „Narodnu obranu“, wuznamne zjednoćeństwo za škit a pozbohowanje swojeje domizny, kiž hižom do wójny wukublowaše serbijski lud za wuslobodźenje a zjednoćenje wšěch južnosłowjanskich splahow. W dežkich wokomikach kral Pětr a też jeho syn kral Aleksander radźištaj so ze Stepanovićom. Wón běše też z kmótrom naslědnika tróna.

Přenjcho meje měješe Stepanović runjewón kralowski pohrjeb z wobdźělenjom krala, wójska a luda kaž też wšěch bywšich zwjazkow ze swětoweje wójny. Južnosłowjanski lud jeho měješe za čas žiwenja za swojeho wulkeho rjeka, wobkhowa jeho w swojej mysli a huslerjo budża jemu spěwać rjekowske pěsnje za pozběhowanje přichodnych generacijow južnosłowjanskeho naroda.

Překupcaj.

Ruska bajka. Powěda B. Kr.

Khudy překupc měješe raz zapućować a přepoda swój cyły naběrk żeleznínow bohatemu překupcej na khowanku. Jako so pak wrócí, prošeše jeho wo wudaće swojich tworow. Bohaty pak bě wšitko předał a praješe, so wurěču:

„Ach, bratřiko, z Twojim żelezom sym njezboże měł!“

„Kak to?“ so tamny wopraša. —

„Ja je skhowach na łubi, hdźež mam žitowy skład. A tam je njeličomnych myšow. Te su wšitżelezninу zežrałe. — Ja sam widźach, kak je rozhrymzachu. Nochceš-li mi wěrić, tak dźi a pohladaj!“

Khudy, kiž derje wědźeše, zo napřećo bohatemu ničo njewuskutkuje, rjekny: „Što by tam k widżenju było? Ja tebi wšak wěrju. Wěm tola, zo myše rady żelezo rozhrymzaja. Božemje!“ — Z tym so wotsali. —Jako na drohi stupi, wuhlada tam hólčka, sebi hrajkaceho. A to bě synk bohateho překupca. Wón zwabi hólčka k sebi, wza jeho do swojich naręcow a donjese jeho do swojeho bydlenja. Druhi dźeń zetka nana hólčka, kiž jemu zrudnje swoju žarobu skorżeše. „Njewidźišće jeho? Njeslyšeśće wo nim?“ wopraša so skónčnje. Na to tamny wotmołwi: „So wě, sym jeho widźał. Lědma běch wčera wot tebje wotešoł, tak pytnych, kak so z wysoka škraholc na njeho da, jeho hrabny a wotnjesy!“

To pak bu bohačk hněwny a zawoła; „Hańbuj so, zo mje k tomu hišće wusměšiš! Kak by možno było, zo škrahole mojoho synka wotnjese?“ —

„O ně, ja so ći njewusmějewam!“ wobtwjerdźi tamny. „Kak by to škrahole njedokonjał, hdyž so tola stanje, zo myše sto centnarjow żelezninu zeżeru? Na swěće je wšo możno!“ —

Nětko zrozumi bohačk, štož tamny mjenješe a rjekny: „Ach, bratřiko, myše wšak twoje żelezo

Terćza Nováková w serbskim přełožku.

Słowćko k XII. zwjazkej „Dom a swět“ napisał Jan Serbin.

„. . . Jenož dospołna, do najmjeńšich zahibow našeje bytosće přesakowaca čěskosć może nas wumožić a nas wbohich na našej kupje wosrjedź howrjacych a mócnych njepřećelskich žołmow wudźeržeć. Jenož — budźemy-li samostatni, samorostli, twjerdźi kaž zornowc, jenož na swoje mocy, so spuščejo, jenož tehdy, tak wěrjuu, zakhowamy swoju eksistencu a wunućimy, sebi ćesćownosć cuzby.“.

Słowa Terézy, Novákowe, napisane 13. 12. 1887. Z Litomyšle J. Prouskej.

Hdyž łońsceho lěta 21. pražnika wopominaše češki narod 75. narodniny swojeje lubowaneje spisowaćelki Terézy, Novákowe, to su też Łužiscy Serbja so hižo 28. julija w swojim dźeniku na nju dopomnili. Tehdy wuńdże w Prazy z pjera naseho přećela dra. Józefa Páty, rjany žiwjenjopis z přileżnosću wotkryća wopomnjenskeje deski w Litomyšli, hdyž je Teréza Nováková nimale dwaceći lět žiwa była a skutkowała z płódnej pilnej wótčinskej myslu. Też na tule knižku smy našich čitarjow tehdom kedźbnych sčinili.

Zawěšće su mnozy njedawno skónčeny roman Terézy, Novákoweje „Na Librowem grunće“ też w Serbskich Nowinach čitali, kotryž je nam tak w žiwje přispominał cas robośanstwa a z jimacymi słowami wukładował, kak do Libroweje krajiny a daloko druhdże wokoło jeho ródneje wsy, dołehachu wothłosy Havlíčkowych nowin a Palackeho wuklada wo konstituciji, a kak bu Jobk Libra na swojim „grunće“ z Hanusec Lidušku zbożowny, hdy bychmy tutón roman w knizy wočišćabur. Hdy bychmy z nim wšak nješli ludowu knihownju, měli, by zawěšće też našu ludowu knihownju wobohaćił a so w cyłku někotremužkuli hišće wjele lěpje spodobał. —

Za to pak je so hižo k hodam łońsceho lěta z Boha wobdarjenej češkej spisowaćelcy, — na Boženje Němcowej, kotrejež „babičku“ je nam Filip Rězak w „Našej wowcy,“ zeserbśił, nětko hižo druhej — w našim serbskim pismowstwje rjany, pomnik stajił. Je to přełožk: **Na farje — Halžki** z knihi „Zleńki zornowca“, kotrež je naš pilny, Pražski krajan, knjez prof. dr. Mikławš Krječmar, cyle wubjernje wobstarał. Wušlej stej tutej powědańcźy w XII. zwjazku našeje krasneje knihownje „Dom a swět“, kotruž rjaduje Włodźiměr Zmješkal a wudawa Kolo serbskich spisowaćelow. (W Budyšinje 1928, Stron X, 139,8°.) Wo spisowaćelcy Terézy Novákoweje je kn. dr. Józef Páta na zakładze swojich studijow a po swojim čěskim originalu złożeny, krótki žiwjenjopis na wósom stronach zawoda napisał. Knižku debi prědku podobizna spisowaćelki z jeje autografom (swojoručnym podpismom).

Powědańcko „Na farje“ je pisane w dobje, hdyž hižo smjerć wobdarjenej spisowaćelcy njesmilnje a předčasnje pjero z ruki wurazy. Teréza Nováková je so na Prazskem Nowem měsće 31. pražnika 1853 narodźila a wumrě 13. nazymnika 1912 w Prazy. Jako mandźelska gymnasialneho profesora běše wulki dźěł swojeho žiwjenja w Litomyšli žiwa a hdyž běše jeje mandźelski — l. 1895 myšli žiwa a hdyž běše jeje mandźelski — l. 1895 zaso do Prahi přesadźeny, — kónc lěta 1907 tam wumrěł, wróći so l. 1908 do Litomyšlskeho kraja, hdźež w swojej „chalupě“ w Proseći přebywaše, zo by swojemu ludej a druhim městnam cyle blizko zwostała. Tohodla wotehrawaju so podawizny, jeje knihi „Ułomky žuły“ (Zleńki zornowca) we Budźišławi a na Kamjentnych Sydliščach w Litomyšlskim kraju a złožuja so wo studium rěče, wašnjow a powahu ludu narańšich Čechow. Tola bjez pohnuća njemóže cłowjek tute powědańcźka a romany, čitać. W předležacej knižcy „Na farje“ powěda nam spisowaćelka realistiscy drje, ale na jara hnjace waśnje wo njezbożownej lubości Mjelšec Milki z Budźišławja, kotraž je była nuzowana sebi rěznischeho mištra Jana Njeproša ze Syčenja sebi rěznischeho mištra Jana Njeproša ze Syčenja za muża brać, dokelž drje by so zabyła, ale wopraw-dźe lubowaše Dwórnikec Franca z Wejpucka, kotrehož nan pak do žeńtwy z Milku njezwoli. Milcyne njemandźelske dźěćco Leńka njebu wot Njeproša za swoje přiwzate a to wukopa so hakle na farje, hdyž běše Leńcyny nawoženja Jan Makowski z Borowa z njej na paćerjach pobył. Zły konflikt, kiž hrožeše hižo Leńcyne cyle žiwjeńske zbożo zničić, wuruna pak zbožownje hajnkowa Hernyška, tak so możeštaj potom lubowacej so młodaj cłowjekaj tola hišće kwas hromadźe swjećić. —

W powědańcku „Halžki“ dočitamy so jara zrudneho dźiła Krulikec Hanki z Budźišławja, kotraž běše so tak jara na kermušu a při tom na swoje prěnje kermušne reje wjeselića, čim bóle za běše nětko maćerny lubušk, hdyž měješe so tola jeje starša sotra Katka bórzy wudać. — W njesměrnej horcoće pak běše sebi k rěcy doběžała kermušnu košulku wupłokać, potom bě nazajtra rano daloko do lěsa šła, maćerčy haložki a hable nazběrać a tu hlej, bě ju słónco zežahało a bu jej jara złć. Njedźiwajcy swojeje zymicy pak chcyše hišće Katcynym přichodnym staršim Žahalkecom do Desneje tykańcy donjesć. Ducy po puću pak so w žałostnych bolosćach zwjeze a, hdyž běchu ju domoj dowjezli, wudycha: „Hdyž cyła wjes so skhadźowaše, hić na kermušu rejwać“ — leżeše Krulikec Hanka hižo na „farariec ladku“ a sonješe swój wěčny són.

Potajkim „najnarańšim Čecham“ je Teréza Nováková wšitke swoje khmanosće a mocy, we žiwenju poswjećiła a hišće za čas smjertneje khorosće swojej najkrasnišej powědańcźy napisała. My mózemy z wulkim připózнaćom wuznać, zo stej wobě do jara dobreje serbšćiny přełożenej, njech też někotre wurazy, a samón słoh nam druhdy cuze so być zdadźa, je to rěč tamniseho narańšočěskeho ludu, kiž wjele hinak rěči, hač smy my zwučeni. Tale knižka pak ma swój wosebity wuznam: je to prěni w knižcy wudaty přełožk dźěłow Terézy, Novákoveje we słowjanskich literaturach docyła a za naše ródne pismowstwo woznamjenja wobohaćenje serbskeje krasneje prozy. Tuž běrće, Serbjo, dźakownje knižku a čitajće.

njezežrachu! Ja sym je předał a je ći dwójcy zapiaću!"

"Je-li zo je tomu tak," wotmołwi khudy, „to też škrabołc twojeho synka njeje wotnjesł. Ja ći jeho zaso wróću!"

Cyrkwinske powěsće.

Njedźelu Rogate, 5. meje 1929.

Z Budyšina.

W Michalskej cyrkwi, njedźelu rano ⅛8 hodź. němske Boże wotkazanje (farar Tischer), ⅛9 hodź. němska a dop. w 10 hodź. serbska Boża służba (farar Kapler.) — Wutoru pop. w 3 hodź. žon-

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku.

Njedźelu dop. ⅛11 hodź. njedźelska šula; pop. ⅛5 hodź. evangelisaciska zhromadźizna. Wutoru pop. w 4 hodź. bibliska nutrnosć za žony. Stwórtk (Boże stpiće) pop. w 1 hodź. wokrjesna bratrowska konferenca. Wječor we 8 hodź. swójbny wječor při kofeju a tykancu (khórowe spěwy, pozawnowe přednoški atd.) — Zjednoćenstwowy wothladar Zimmermann změje biblisku nutrnosć njedźelu w Budyšinje, wutoru we Wjazońcy, rjedu we Zemicach a pjatk w Hornjej Hórcy. — Zjednoćenstwowy wothladar Křižan změje biblisku nutrnosć njedźelu pop. w 3 hodź. w Bělej Horje, wječor w Hlinje, póndźelu we Wósporku, wutoru we Cyžecach, srjedu w Njechornju, štwórtk w Trjebjeńcach a pjatk w Čornjowje.

Z Barta.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska a dop. ⅛10 hodź. serbska Boża służba. Zběrka za misionstwo mjez póhanami. Pop. w 2 hodź. Boża służba za šulske dźěći a w 3 hodź. zhromadźenje młodych holcow na farje. — Boże stpiće rano we 8 hodź. serbska a dop. ⅛10 hodź. němska Boża służba.

Z Budestec.

Rano w 7 hodź. ma farar Bóje serbsku spowědź, cand. theol. Rösler z Klukša dop. we 8 hodź. serbske a ⅛10 hodź. němske prědowanje. Před cyrkwinymi durjemi zběrka za misijónstwo mjez póhanami. Pop. w 2 hodź. je kemšenje za dźěći. Pop. w 3 hodź. rozrěčowanje z němskej młodźinu.

Boże stpiće rano we 8 hodź. němske a dop. ⅛10 hodź. serbske kemšenje.

Z Bukec.

Rano ⅛7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ⅛10 hodź. němska Boża służba. Zběrka za zwonkowne misijonstwo. Pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje a w 3 hodź. křćeńske kemšenje. — Boże stpiće rano ⅛7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska a dop. ⅛10 hodź. serbska Boża służba. Posawniski khor sobuskutkuje. — Zemrěł: Korla Hermann Wittenberg, žiwnosćeř w Rodecach, 50 l., 4 m. a 18 dnjow stary.

Z Hodźija.

Rano w 7 hodź. změje farar Wjezař němsku spowědź, farar Voigt we 8 hodź. němske a dop. ⅛10 hodź. serbske kemšenje. Zběrka za zwonkowne misijónstwo. Dop. w 11 hodź. je Boża służba za dźěći. Pop. w 2 hodź. rozrěčenje ze žónskej młodźinu.

Bože stpiće změje farar Wjezař rano w 7 h. serbsku spowědź, farar Voigt we 8 hodź. serbske a dop. ⅛10 hodź. němske kemšenje.

Z Hrodźišća.

Rano w 7 hodź. němski hamt, we 8 hodź. němska a dop. ⅛10 hodź. serbska Boża służba. Zběrka za zwonkowne misionstwo. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu. — Boże stpiće: Létny swjedźeń pobočneho towarstwa ev. Gustav Adolfskeho wustajenja w Budyšinje. Rano we 8 hodź. serbska swjedźeńska Boża służba (farar Kapler z Budyšina.) Pop. w 2 hodź. němska wšitke kraje", posawniski khor sobuskutkuje. Po wobědnaj Božimaj službomaj zběrka za Gustav Adolfske towarstwo. We wobědnaj Božimaj służbomaj cyrkwinski khor spěwa: „Wyskajće Bohu pola rybaka JJurkec w Jatřobju.

Po němskej Božej službje, krótka zhromadźizna.

Z Hučiny.

Rano we 8 hodź. serbska a dop. ⅛10 hodź. němska Boża służba. Zběrka za zwonk. misionstwo. Pop. ⅛3 hodź. towarstwo knjeżnow na farje. — Boże stpiće rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boża służba. Dop. ⅛10 hodź. kemšenje za dźěći. Pop. w 2 hodź. katechismusowa wučba.

Z Khwaćc.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ⅛10 hodź. serbske kemšenje. Pop. w 2 hodź. cyrkwinske rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu. Zběrka za misionstwo mjez póhanami. — Bože stpiće rano we 8 hodź. serbske a dop. ⅛10 hodź. němske kemšenje. — Zemrěł: Jan Hendrich Krušel hórnčeř we Wulkej Dubrawje, 69 l., 7 m. a 7 dnjow stary.

Z Kotec.

Dop. w 10 hodź. je němske prědowanje, na to němske kemšenje za dźěći (wosadny farar).

Bože stpiće je rano we 8 hodź. němske prědowanje (wosadny farar).

Z Klukša.

Rano w 7 hodź. němska spowědź z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. němske a ⅛10 hodź. serbske kemšenje. Zběrka za zwonkowne misijónstwo.

Pop. w 3 hodź. serbske kemšenje ze spowědźu pola Rybaka Jurkec w Jatřobju.

Bože stpiće rano we 8 hodź. serbska a dop. ⅛10 hodź. němska Boża służba (cand. Rösler). Pop. w 2 hodź.: rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu. Pop. w 4 hodź. němske kemšenje ze spowědźu pola Hofmanec w Brěmjenju.

Z Łupoje.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. rano serbska a dop. ⅛10 hodź. němska Boża służba, kotrejž so němska spowědź přizamknje. — Zběrka za misijónstwo mjez póhanami.

Z Malešec.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske kemšenje z misionskej rozprawu. Dop. ¾10 hodź. němske kemšenje. Zběrka za misionstwo mjez póhanami. — Bože stpiće: rano we 8 hodź. serbske a dop. ⅛10 hodź. němske kemšenje, w 11 hodź. dźěćikemšenje.

Z Minakała.

Rano we 8 hodź. budźe so serbske prědowanje čitać.

Bože stpiće rano w 7 hodź. němska spowědź z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. němske a dop. ⅛10 hodź. serbske kemšenje. Pop. ⅛11 hodź. dźěćikemšenje (farar Křižan).

Z Njeswačidła.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska a dop. ⅛10 hodź. serbska Boża służba. Pop. w 2 hodź. kemšenje za dźěći. Zběrka za misionstwo mjez póhanami. — Bože stpiće rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ⅛10 hodź. němske kemšenje. — Zemrěł: Korla Róbel, veteran z 1864,66 a 70/71, z Khasowa, 87 l., 7 m. a 8 dnjow stary.

Z Nosačic.

Rano we 8 hodź. němska Boża służba, dopołdnja ⅛10 hodź. serbska Boża służba. Zběrka za zwonkowne misijónstwo.

Zemrěła: Marja Reza Hönigec, domjaca pomocnica, ze Špikałow, 47 l.

Bože stpiće rano we 8 hodź. serb. Boża służba, dop. ⅛10 hodź. němska a ¾11 hodź. Boża służba za dźěći. Zběrka za zwonkowne misijonstwo.

Z Wóslinka.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ⅛10 hodź. serbske kemšenje. Zběrka. W 11 hodź. kemšenje za dźěći. — Bože stpiće rano we 8 hodź. serbske a dop. ⅛10 hodź. němske kemšenje. Zběrka.

Z Wósporka.

Rano ⅛8 hodź. spowědź a ćiche swjećenje Bože wotkazanja; we 8 hodź. prědowanje (wosadny farar). Póndźelu wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć (pućowacy prědar Křižan).

Bože stpiće je dop. w 10 hodź. prědowanje a ⅛12 hodź. kemšenje za dźěći (wosadny farar).

Kwitowanje.

Towarstwo pomocy za stud. Serbow w Budyšinje dosta 5. febr. 1929 přez knjeza wučerja Iselta w Koblicach zarjadowanu zběrku mjenujcy:

Z Koblic (kk. Hendrich Kral, Jan Mikela, A. Wobst, dr. Mütterlein, A. Pjech, E. Haza, Gusta Bamž, Fehrmann, Jordan, E. Mikela, M. Mikela, Lona Rejslerjec a khěžnik Bibas)	10,00 hr.
Z Čěškec (kk. Maks Pjech, Korla Langa, Gusta Wićaz, H. Herc, Arnošt Freudenberg, Jan Hanska, Korla Nowak, Hana Pjetrašec a Lena zwud. Pjechowa)	5,00 hr.
Z Njezdašec (kk. Gustaf Jordan, Korla Höhna, H. Pjetŕka, Pawoł Schönfeld, Arnošt Budař, Hendrich Johnas, Arnošt Kmoch, Jan Stiller, Arnošt Pawfler, Maks Wiliam, Bjenada, Wowčeř, Wollmann, J. Nowotnik, P. Gnawk, C. Čyža, G. Fiedleř, Arnošt Lejnert, E. Helas a Pawoł Pječka)	11,50 hr.
ZBěčic (kk. H. Nowak, J. Běrka, Gusta Čech a Rozenkranc)	2,00 hr.
Hromadźe	28,50 hr.

Z dźakom kwituje w mjenje předsydstwa

Arnošt Polan, pokładnik.

Přispomnjenje: Dalše kwitowanja sćěhuja.

Wusudźenja.

Dla hrubeho błepzowstwa, kiž je dźěłacjeř Korla Wenzel z Budyšina pśichi wobdźělenju na puśach na Swonkownej Lawśkej haśo w Budyšinje w pózdnjejšej Sylwestrśe nozy skućił, běšche jemu tudomnu hamtsku sud tśi dny kłobły napołožił. Jeho powołanje pśicełśiwo wuzsudź so wutoru dźeše wšeheho sećišny, dokelž wón njeběšche k jednanju pśichichoł ani so sastupowaś dał.

§ **Mała khłostańska komora.** 42létny hospodarski pomocnik Arnošcht Huschmann z Wobhašcheć běšche so powołał pśicełśiwo wuzsudź Budyšeho hamtskeho suda, kiž běšche jemu 4. měrca 1929 3 njedźele kłobły napołožił, dokelž njeplaśeśeše wudźerżneho pjenjesa. Huschmann bu 25. nowembra 1925 jako sam winowaty dźěł wot žiwojeśe žony dźělony a bu sasudźeny k płaśenju wudźerżnych pjenjes na swoju žonu a dwě dźešći. Tule žiwoju winowatosć njeběšche njedźiwajuc wospjetneho namołwjenja dopjelnił, běšche też wotpokazał dźěło, kiž bu jemu poskićene. Jeho žiwójbu dyrbjachu se sjawnych srědkow podpjerać. Jeho powołanje sud sasudźiny a jemu sudniske kłośty napołoži. Sakitaŕ běšche wěcnik dr. Wagner z Budyšina.

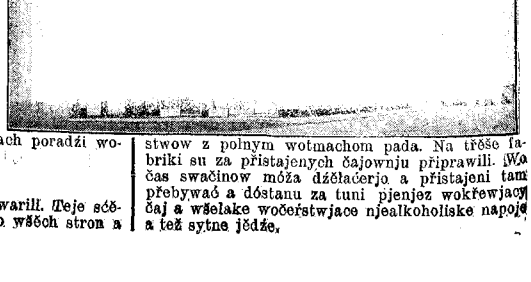
§ **Mała khłostańska komora.** Hrubje sadźerjał běšche so w pjanosći w Sylwestrśe nozy hišom dwójcy khłostany 23létny dźeśeś Josef Mertin z Barzdorfa w Braunawskim wokrjesu, kiž bydleśeše pśedy w Dobrošicach a nětko w Zurizach. Bjes kóždeje pśicinjny běšche wón mjes Lejnom a Sejizami na dróhi schamotowego dźěłacjerja Richtera z Kukowa z kijom krjudował a jemu wulku kulu na hłowje nabił. Pśichiśinjny hamtski sud běšche jeho dla strašnego cśěłnego franjenja sasudźił k 75 hrivnam pjenjesneho khłostanja abo k 15 dnjam jastwa. Mertinowe powołanje a też powołanje statneho wěcnistwa so sacišnu.

— **Meja a stółětna protyka.** Dyrbjałe trjechiej wšichcejnja stółětneje protyki, do kotrejež hišćeše wšchelagy lubjo wjele dźerża, dha nam meja štwórto měšchane wjedro pśichinješe. Po stółětnej protyzy dyrbi wot 1. hacź do 7. meje cpołko być, wot 10. hacź 19. šamo horco. Dnjo 20. meje so wjedro wobrocći a hacź do 23. wostanje symne a dešćecjoće. 24. meje dyrbi być symny dźeń, kiž šamo łód pichinješe. Sa 25. hacź 27. meje wětšchcejši stółětna protyka bluke a njeluboste wjedro a 28. a 29. budźe hišćeše ras syma, 30. meje potom słónčnje saso wocpołi.

Bencinowy sklad so pali.

W Montocarline pola Brüssela w Belgiskej je wulki sklad bencina. Tam njedawno woheń nasta. Z wohnjom rozbuchowachu hobrske składy bencina a zničichu so twarjenja dočista. Wohnjowym woboram so po wulkich napinanjach poradźi woheń podusyć.

Skleńčany dom.

W Rotterdamje su fabriku natwarili. Teje sćěny su same wokna. Tak swětło do wšěch stron a stwow z polnym wotmachom pada. Na tśěše fabriki su za přistajenych čajownu připrawili. Wa čas swačinow móža dźěłaćerjo a přistajeni tam přebywać a dóstanu za tuni pjenjez wokrewjacy čaj a wšelake wocerstwjace njealkoholiske napoje a też sytne jědže.

Mocart a spodźiwne dźěćo.

Mozart, kiž bě žiwojeho nana hižo na wsěch puchowanjach pschewodźał a w najjažnischej młodoschi pschikłady zenialneje samožnosće wotpokazował, bě w pozdźischich létach wuprajeny njepschećel wsěch spodźiwnych dźěćerjow.

Jeneho dnja pak nusowachu jeho tola, hdyž tajkeho jako sraleho talenta pschipožčachu. Po hudźbnym pschehnoschku rěčesche Mozart ſ tutym dźěćerjom.

Hólcej wja Mozarta po dźěćerjowstwie waschnju za ruku a rjekny: „Bych też rady komponował, praješe mi tola, proschu, kak mam to činiť!"

„To dyrbiš hischće wjele wukmoć," napschećiwi Mozart, „a pschedewschěm dyrbiš ſ tym hischće też někotre léta czakać!"

Dźěćo pak njebě spokojene. „Wy pak sće tola też hižo ſ tsinacze létami komponowali,"

„Wěso," pošměwkny so Mozart, „ale ja so też jenje njejsym sa tym praschał, kak so to čini!"

Přilopk.

* **Rjesboje ſ létadłomaj w Franzowskej.** Wutoru sta so w Murmelonje pola Chalonsa cźežke njesboje ſ létadłomaj. Wschi fmuzowanju prěnjeho létatſkeho połka padnyschtej létadle ſ 300 metrow wyſokoſcze dele. Wobhdaka jeneho létadła samo so ſ padakom wukhowacź, kłarjej druheho létadła pak so sarasyschtaj.

Hospodarski rozhlad.

W Budyschinje, 3. meje 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,2135	100 półsk. złotych	47,375
1 jendźelski punt .	20,459	100 češkosł. krónow .	12,47
100 swajc. frankow .	81,18	100 franc. frankow .	16,485

Barlinska burza wočzera ſ krutym mjeswočzom do dnjoweho wikowanja ſaſtupi. Tola w běhu dnja so kursy efektow ſeſtajkjowachu. Sa to běchu wiki ſkodźenymi a rentowymi liſtźinami ſkrućene a kursy postupowachu.

Produktowe wiki běchu wočzera měrne ale ſeſtajkjene. Pschenźa a rožka běschtej po zentnarju 5 pj. tuńſchej. Wočzera **płacźeſche** zentnar

w Barlinje:

pschenźy 11,25—11,35 hr., rožki 10,20 hr. hač 10,50 hr., ječmjenja nałetnjeho 10,90 hač 11,50 hr., naſymkeho 9,60 hr. hač 10,10 hr., wowša 10,00—10,50 hriwnow.

w termijowym witowanju:

ſa meju: pschenźy 11,80—11,77½ hr., rožki 10,75—10,77½ hr., wowša 10,50 hr.

ſa julij: pschenźy 12,22½ hr., rožki 11,25 hr., wowša 10,85—10,82½ hr.

ſa september: pschenźy 12,47½ hr., rožki 11,38¾ hr., wowša 10,70 hriwnow.

ſchtwórtk w Lubiju:

pschenźy 11,00—11,30 hr., rožki 10,00 hr. hač 10,30 hr., ječmjenja nałetnjeho 11,00 hač 11,50 hriwnow, wowša 10,20—10,50 hriwn.

ſchtwórtk w Kamjenzu:

pschenźy 10,80—11 hr., rožki 10,00 hr. hač 10,25 hr., ječmjenja nałetnjeho 11,00 hač 11,25 hr., wowša 10,60—10,80 hriwnow.

proſata 34—43 hr., běhaki 70—85 hr., łjubjata 2,70 hač 3,50 hriwnow.

Na ſwinjaze witi wočzera ſchtwórtk w Khocźebuju běchu pschiwjesli 1154 proſatow a 287 běhakow. Wone płacźachu:

proſata:

małe	22—28 hr.
ſrěnje	28—34 hr.
wulke	34—40 hr.

běhaki:

małe	40—60 hr.
ſrěnje	60—85 hr.
wulke	85—105 hr.

Stótne witi ſchtwórtk w Barlinje

(Magerviehhof Friedrichsfelde).

Pschihnali běchu 722 howjadłow, mjes nimi 706 dejnych krutnow, a wyſokoſcużelnych jałojzow. 1 byk, 15 prósnikow, a nimo toho 148 cźelatow. Witi dźěchu pomałku, dźěl ſkotu wosta njepschedaty. Wone płacźachu

młode bóſći a wyſokoſcużelne krutny 280—570 hr.

wyſokoſcużelne jałojzy 250—470 hr.

Na **ſwinjaze witi:**

tam běchu pschiwjesli 282 proſatow a 240 běhakow. Te płacźachu:

běhaki:

wulke	80—100 hr.
ſrěnje	40—55 hr.

proſata:

wulke	55—40 hr.
ſrěnje	40—35 hr.

Witi ſchtwórtk w Kamjenzu.

Krěń 1,20 hr., kołrabi 30 pj., ſydrožty kał 60—100 pj., jědźna koboda 30 pj., morchej 25 pj., zybła 25 pj., jabłuka 30—50 pj., běły kał 25 pj., ſeleny 60 pj., butra punt 2—2,10 hr., jeja 10—11 pj., cźerwjeny kał 25—30 pj., kišały 25—30 pj., rožiczkowy 80 pj., cźerwjena rěpa 30 pj., ſołotej ſerčźk 25—40 pj., ſymjeńna zybła 0,80—2,00 hriwnow.

Witi ſandźeny ſchtwórtk w Lubiju.

Butra 1,00—1,10 hr., jeja 9—11 pj., twaroh 25 pj., łany wolij 1,80 hr., kulerěpa 15 pj., rjetkej 25 pj., morchej 25 pj., měd 1,40—1,60 hr., zybła 15 pj. a běrny 6 pj., ſelerij 40 pj., jabłuka 20—25 pj., běły kał 20—25 pj., cźerwjeny 25 pj., ſeleny 40—50 pj., włóſti kał 20 hač 25 pj., karoty 25 pj., ſydrožty kał 30—70 pj., jědźna koboda 25—30 pj., kišały kał 28 pj., ſołotej 15 hač 20 pj. ſerčźk.

Witi ſandźenu ſrjedu w Hałſchtrowje.

Pschenźa 10,60—10,80 hr., rožka 10—10,25 hr., ječmjeń nałetni 11,50—12 hr., wowš 10,40 hač 10,60 hr., butra 1 hr., proſata 25—34 hr., běhaki 60—70 hr., zybła 25 pj., hołbje 1 hriwnu.

Witi w Khocźebuju.

Howjaze mjaſo 1—1,40 hr., cźelaze 1—1,20 hr., kłopjaze 1,20—1,40 hr., ſymjaze 1,10—1,40 hr., jeja 10—12 pj., butra 1,90—2,00 hr., twaroh 30 pj., łany wolij 1,50 hr., liny 1,70 hr., karpy 1,20 hr., ſchčuki 1 hač 1,40 hr., hołbje 0,80—1,20 hr., kury punt 80—1,50 hr., kapony punt 80—1,50 hr., łjubjata 4 hr., cźerwjeny kał 35 pj., běły kał 25 pj., zybła 20 pj., jabłuka 40—50 pj., kački 1,60 hr., kóſlata punt 70—80 pj., ſołotej ſerčźk 20—30 pjenjezkow.

Pschiſtajeja:

Hołzn do domu do Budyſchina, Renatuſowa dróha 5.

Dźowku, Mejhnert w Dźěžnifezach.

Pohonca piwowaho, Popp w Ledźhorezach.

Na pschedań:

Konjej, 9- a 10létnaj, rěſnik Hansen w Běłej Wodźe.

Kóń, žiwny w Budyſchinje, Jerjowa haža 12.

Wós dźěcźazy, Kanig w Běłej Wodźe, Bjedrichowa haža 41. — W Kamjenzu, Hałſchtrowſka dróha 12. — Opitz w Budyſchinje, Połnowa haža 6. — W Budyſchinje, Mjaſowe torhoſchcźo 8 II. — W Budyſchinje, Mjaſowe ſčitki 3 II na lewo.

Wós ſiwiniſi, w Budyſchinje, Wjeleczańſka dróha 12 I na prawo.

Łjubjata w Njeſwačzidle cźo. 40.

Kolo, holcze w Budyſchinje, Rybarſka haža 8 I na pr.

Radło, w Budyſchinje, Wjeleczańſka dróha 42 I na pr.

Jehnjata, Kral we Wulkim Wožnjku.

Krowa, młoda, wyſokoſcużelna w Nowej Wſy cźo. 4 pola Huſki. — Młoda, wyſokoſcużelna w Kožańi cźo. 11.

Ssyno, 20 zentnarjow, Wolſej meblowy magazin we Biſkopizach.

Ssudniſte pschešadźowanja

hołotu 4. meje 1929:

w Hróbtu, Schloßbezirk 2 dop. w 11 hodź.: Schkleńcźane tworu, tſélby, žedło a elektr. lampa.

na Wojerowſkej dróſy 9, pop. w 2 hodź.: Wſchelake meble, auto, wobucze a klamarſke tworu.

Skrawe wěſće.

Produktowe witi w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.: Na wikach je znadny wobrot pschi wočzerawſchich płacźiſnach.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu. Žito dale na wočzerawſchich płacźiſnach wobſtajowa.

Płacźizny na Barlinskich produktowych witkach.

Žito a wolijowe ſymjo po tunl abo 1000 kg, howak 100 kg.

Płacźizny po złotej hriwnje.

	2. 5.	1. 5.		2. 5.	1. 5.
Pšenica	223-227	226-227	bany	22 24,00	20-24,00
rožka	204-206	205-207	woka	28-30,00	28-30,00
nal. ječmjeń	218-230	218-230	módre łupiny	16-17,50	16-17,50
naz. ječmjeń	192-202	192-202	žołte łupiny	22-24,00	22-24,00
wows	200-206	200-206	coradella	—	—
kukurica	214-215	214-215	raps. wosušk	19-19,20	19-19,20
pšeńć muka	25-29,50	25-29,50	lany wósušk	21-22,00	22-22,00
rožana muka	27-28,60	27-28,60	poen. molasa	—	—
pš. wotruby	14-14,50	14-14,50	běrnj. kruški	18-18,60	18-18,60
rožane „	14-14,30	14-14,30	syno, 50 kg	4,30-5,40	4,30-5,50
łano ſymjo	—	—	rožana ſłoma	1,60-1,90	1,60-1,75
hróch, Viktor.	43 50,00	43-50,00	pšeńć. „	1,55-1,75	1,55-1,70
raps	—	—	rowana „	1,70-1,90	1,70-1,85
pjeluški	25-26,00	25-26,50	ječna „	1,50-1,80	1,50-1,75

Płacźizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych witkach.

29 hapreleje.

5 wol., 9 byk., 327 jałojc. a kruw., 845 ćelat., 45 wowc., 404 swini.

Płacźizny za

ćelata: 1. 77—84, 2. 68—75, 3. 60—65;

swinje: (přez 300 pt.) 76—78, 2. (240—300) 76—78, 3. (200—240) 72—75, 4. (160—200) 70—71.

Rancy 64—68.

Wlčne płacźizny ſtwórtk 2. V.	Wšo po złotej hriwnje	w Kamjenzu za 1 centn.	w Lublju za 1 centn.
Pšeńca		10,80—11,00	11,00—11,30
Rožka		10,00—10,25	10,00—10,30
Ječmjeń (nalět.)		11,00—11,25	11,00—11,50
Wows		10,60—10,80	10,20—10,50
Syno		6,75—7,50	6,75—7,25
Słoma z maš. młóc.		2,75—3,00	2,50—3,00
Słoma k zaſłanju		3,00	2,50—3,00
Słoma z ruku młóćena		4,00	3,50—3,75
Běrny pola ratarja		3,50—4,00	3,50—4,50
„ hač na železniću		—	—
Butra		2,00—2,10	1,00—1,10
Joja		0,10—0,11	0,09—0,11
Pšeńćne wotruby		8,30	8,10—8,30
Ržane wotruby		8,50—8,75	8,10—8,30
Pšeńčna muka		23,00—24,00	16,25—16,75
Ržana muka		16,25—16,75	15,75—16,25
Prosata, wulke		70,00—85,00	—
„ „ srěnje		34—43	—
„ „ małe		—	—

Naše pismowstwo.

Česko-Lužický Věstník.

Jeho 4. čisło 10. lětnika je wulcy zajimawe. Zawodnje čitamy baseń P. Krječmarja: „Česć, komuž česć słuša" w čěskim přełožku E. Stacha. Tutej sćěhuje nastawk: Jan Bryl (K padesatinam spoluzakładatele našeho spolku) z pjera našeho swěrneho přećela prof. dra. Páty. W tutom nastawku pohódnosći so na prawe wašnje horliwa skutkownosć našeho wótčinca prof. Jana Bryla k spomoženju serbskeho luda, zbudźerja zajimawosće też we słowjanskim swěće ze swojimi nastawkami a pućowanjemi, a jako załožerja towarstwa „Adolf Černy", kiž tak wulcy spomožnje w cyłym słowjańskim swěće za Serbow lěpše dźěła. Haj: Česć, komuž česć słuša, prawy to zawod k jeho wosławjenju abrahaminow. (Dwaj rjanaj wobrazaj tutón nastawk pyšitaj). — „Łužické Velkonoce — přehlidka národní prácé a program další činnosti." Tu čitamy wo skhadźowancy našich horliwych studentow, wo posedźenju Maćicy Serbskeje, wo wopomnjeću 90-lětneho wobstaća tow. Budyskich gymnasiastow, wo wosławjenju našeho wulkeho wótčinca dra. Arnošta Muki w dominzje a dale wo nowowudatych ważnych literarnych dźełach. Też tutón nastawk je zaso wupłod lubosće dra. Páty. — Pod rubriku „Drobnosti" (piše Vlad. Zmeškal) wuhladamy najlěpje, kak a što so we Serbach stanje, za Serbow so prócuje. Tak, jako naši přećeljo, by też kóždy domowny Serb dyrbjał słědować narodne pócowanje swojich najswěrnišich z luda a — wyšiny — a po dobrym přikładźe so złožujo, horliwje sobu dźěłać. — Pod „Zprávy" dopóznajemy horliwu lubosć, z kotrejž naši přećeljo w swěće za nas skutkuja, kak sebi wysoko waża a česća našeho dra. Arnošta Muku. Samo rjany wobraz pokaže nam Mukowu sławnosć w Prazy, swjećenu w kruhu tow. „A. Černy" a „Zwjazka słow. stud. młodź.". Wuhladamy tu mnohe znate mjezwočo. — Pod „Literarná Hlidka" piše prof. dr. Páta wo najnowišich literarnych wuplodach synow słowjańskeje zemje. Doskóńcnje też wuhladamy karikaturu našeho dra. Muki po D. Hautu, — Pod „Činnosti" rozprawuje so wo skutkownosći tow. „Adolf Černy" a jeho wotbočkow w Bruje (dr. Hanf a přećeljo) a w Hradcu Kraloveje (rada dr. Bretschneider a jeho lubi), dale wo serbskej wustajeńcy Ante Trstenjaka we Prazy, a hišće wo wšelakich zajimawosćach!

To bě powšitkowny wobsah wulcy zajimałeho čisła. Z wotpohladom njerozpisach wšitko, štož nas zwjeseli, zo by kóždy tróšku hibićiwy Serb so też stał z abonentom tuteho ważneho měsačnika, spisaneho z lubosće k nam, kiž je zdobom hładało skutkownosće we Łužicy a za Łužicu, pruha jasnosće z matki Słowjanšciny — Prahi.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada" ma póndźelu 6. meje wječor we 8 hodź. swoju wědomostnu zhromadźiznu z přednoškom k. dr. Posedela.

Bukecy. „Sokol" zwučuje jutře sobotu wječor we 8 hodźin.

Budestecy. Serbske tow. „Lubin" wotměje njedźelu Rogate 5. meje w 7 hodź. pola Rösikec swoju zhromadźiznu. Rěčeć budźe knjez duchowny Rösler. Sobustawy, kaž też hosćo su prawje bohaće přeprošeni. Předsydstwo.

Delní Wujězd. Jednota „Sokol" ma sobotu wječor we 9 hodź. ważnu zhromadźiznu. Dla ważneho dnjoweho porjada, je nuzne, zo je kóždy akt. a pas. sobustaw přitomny. Starosta.

Drježdźany. Serbja w Drježdźanach a wokolnosći so wutrobnje na serbske kemše njedźelu 5. meje rane we 8 hodź. w kapali Taschenberg-Palais přeprošuja. Spowědź w 7 hodźinach.

Hrodźišćo. Towarstwo „Zerja" zarjaduje 26. meje wulět na Lawšu pola Žitawy. Jědźo so z autobusom. Auto zastanje we Worcynje rano w 5 hodź., potom w Njechornju, Kortnicy a Hrodźišću. Wobdźělnicy njech so pola knjeza Róže w Kortnicy zamolwja.

Khróšćanski Ratafski dorost wobhlada sebi njedźelu 5. meje Wudworjansku kobłafnju a potom w Smječkecach Frenklerec nowočasnu pjerjznarnju. Woboje je runje w tutom času jara zajimałe a też hódno wobhladać. Zhromadźimy so ½14 hodź. we Wudworjanskim hosćencu.

Předsyda.

L. S. S. Z. Wubrane družstwo zwučuje njedźelu dop. w Kačej korčmje pola Komorowa.

Ralbicy. Spěw. tow. „Lilija" wuhotuje njedźelu 5. meje w „Herbskej grychće" w Ralbicach spěwny wječor ze spěwami, dźiwadłom a rejemi. Započatk ½8 hodźin. Wutrobnje přeprošuje

Ralbićanska „Lilija".

Serbske blido „Cornoboh" skhadźuje so zaso njedźelu wječor w 7 hodź na Čornobozy.

Serbske towarstwo „Cornoboh" wotměje sobotu wječor we 8 hodź. swoju měšanu zhromadźiznu pola knjeza Zmija na Chrystianskej dróży 22. Njech so na tutej zhromadźiznje sobustawy kaž też hosćo prawje bohaće wobdźěla. Předsydstwo.

Zupny zlět w Klukšu. Přihotowacy wubjerk zeńdźe so póndźelu wječor ½8 hodź. pola Susterec we Klukšu.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolař w Budyšinje. Za lokalny dźěl a zjednanje: A. Hudan w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Budyšinje. Za nawěsćki: G. Hajk w Budyšinje.

Tunje a rjane

su moje žonjace klobuki a předźěłanja
Předźěłanje za 3 dny

Gertrud Tröger

na Cyrkwinsk. naměsće 3 napřeki „Hotel Krone"

Kup twoje wobuća w→ Görlitzer Schuhhaus

Stajnje najnowše
Stajne najlěpše
Stajnje najtuńše płaćizny

na Bohatej hasy **Bautzen** na Kěžorsk. drózy

K hermankej w Kamjencu

namakaće wulki wubjerk po tunich płaćiznach!

Mužaca drasta

Gabardin. mantle, Šwedska forma 54.-, 65.-, 75.-
Covercoat paletoty, z włosańc. předźěłane 54.-, 60.-
Wobleki, gabardinowe, najnowiše mustry derjesedźace 75.-, 69.-, 59.-, 49.-, 39.-
Wobleki z krótych tkaninow 50.-, 40.-, 34.-
Wobleki z česan. tkaninow, módre, narunanje za měru, najl. předźěłanje 90.-, 85.-, 68.-, 58.-
Suknjowe wobleki, módre 55.-, 48.-, 32.-
Tkaninowe wobleki, sportske
Kordowe wobleki 44.-, 52,-, 65.-
Kosmičkate mantle 45.-, 36.-, 32.-, 27.-
Gumijowe mantle 22.-, 19.-, 16.-
Njepřemokawe kabaty z dwójnym kribjetom 16.50, 15.-, 12.-, 10.-
Sportske kholowy w hobrsk. wubjerku 8.-, 10.-, 12.-, 15.-, 18.-
Kholowy, nowočasne smuhi 18.-, 14.-, 10.-, 8.-, 6.-
Manchestrowe kholowy, njeroztorh. 7.50, 10.-, 14.-
Kholowy z jenděz. koże, čorne a šěre 7.-, 8.-
Dźěłańske kholowy 4.-, 6.-
Dźěłańske lacy 3.-, 4.-

Hólčaca drasta

Hólčace wobleki z pisan. tkanin 16.— 10.50 6.50
Kielske wobleki z najl. meltona
Módre wobleki, matrozowa forma 18.— 17.— 15.— 12.— 9.—
Manchestr. wobleki 16.— 14.— 12.—
Njepřemokawe kabaty za hólcy we wulkim wubjerku 6.— 9.— 12.—
Hólčace krótke kholowy z najl. tkaninow a manchestra 6.50 4.50 2.50
Kholowy z lackom 2.— 4.— 3.— 1.75

Žonjacc mantle a kostumy

wurjadnje tunjo **wulki wubjerk**

Franc Mrstny

W Budyšinje na Bohatej hasy 4 — Njedźelu wotewrjene **wot 2—6 hodź.** — **W Kamjencu** na Zwingerskej hasy 16

Hamburgski kofej. w Kamjencu

Tunje hermankske poskićenje

2 pt. tyza ml. hrocha	73 pj.
2 pt. tyza ml. kulirabija	75 pj.
2 pt. tyza jabłučkoweje muki	85 pj.
2 pt. tyza julijsk. měšenja	100 pj.
Najl. měšany sad punt	65 pj.
Slowki, punt	45 pj.

Hermankske poražaki.

½pt. Hamburgske měšenja Tafla mlok. šokolady 100 gr. Tafla worjech. šokolady 100 gr. Karton pralinow	hromadźe **1.38**
¼pt. plestr. kamjenjow ½pt. krympot. keksow ¼pt. malenow ¼pt. swětł. a ćemne kuskow	hromadźe **0.59**
Tafla mlok. šokolady 100 gr. Tafla. worjech. šokolady 100 gr. Tafla jědźeneje šokolady 100 gr.	85 pj.
3 tafle mlok. šokolady jena 100 gr.	90 pj.
5 taflow płódow. kremy	100 pj.
Punt najl. kakaa, wuwaž.	90 pj.
½pt. kokosowych tružkow	28 pj.
½pt. ludoweho měšenja	28 pj.
½pt. malenow	30 pj.
½pt. anisowych plackow	30 pj.
½pt. kłobučk. pralinow	33 pj.
½pt. łaman. kremy	38 pj.
½pt. dźiwadł. konfekta	46 pj.
½pt. najl. likěrowych bunow	56 pj.

Čerstwe dóšle.

Pječene jerje	85 pj.
Pječene jerje, 4litrska tyza	240 pj.
Želejowe jerje	85 pj.
Zakulene jerje	95 pj.
5 pt. najl. muki „Kaiserauszug"	140 pj.

Čerstwy paleny kofej

¼ pt. po 0,70, 0,80, 0,90, 1,00, 1,10, 1,20 hr.
Na wšě twory nimo cokora 6% rabata.

Thams & Garfs
w Kamjencu

Waš **kłobuk** a wašu **čapku**

kupujeće tunjo a derje pola firmy

Franz Schröer

w Budyšinje na Serbskej hasy 18 Telefon 2413
Kožuchi so za skhowanje přijimuja

Wulka dźělba
žonjacych mantlow a woblekow
po jara nizkich płaćiznach ja dóšła, też wołmj. muselin, čišćana žida atd.

PAUL OTTE
w Budyšinje
na Žitnej hasy 10

Dürk opp Haid u. Neu **šijace mašiny**

doprědka- a wróćošijace, wušiwaja, zašiwaja. Wulki wubjerk po najnižšich płaćiznach, też na wotpłaćenje po małych dźělbach

Johs. Klemm
na Serbskej hasy 1 Zane klamy

Zamkańja a twarjeńja wahow

Wuporjedźenja waggonowych-, wozowych-, skótnych-, decimalnych a spěšnych wahow

Max Böcke Dźěłarnja na Drjew. wikach 2 Bydlenje na Zidowje 241
Solidne dźěło Nizke płaćizny

Chceće-li so derje a tunjo drasćić?

Potom dźiće do
drastoweho doma Karl König
na Žitn. hasy 4 w Budyšinje na Žitn. hasy 4
tam namakaće po **woprawdźe tunich** płaćiznach:

Mužace ulstry z pasom, najnow. mustry 75.-, 65.-, 48.-
Covercoatowe paletoty, derjesedźace, 70.-, 53.-, 45.-
Wobleki z česan. tkaninow, najnow. mustry 85.-, 75.-, 68.-
Sportske wobleki z 2 kholow., pyšne mustry 72.-, 62.-
Pučowańske kholowy a jaki we wšěch wulkosćach
Breeches, Knickerboxer a smuh. kholowy po wšěch wulk.
Žonjace mantle, najjednor. a najlěpš. wuwjedźenja 36.-, 28.-, 22.-, 15.-
Zonj. kostumy, čorne a módre 45.-, 36.-
Sportske kostumy, eleg. mustry, najwjetši wubjerk
Mantle za hołcy po wšěch płaćiznach
Njepřemok. kabaty, kosmičk. a gumijowe mantle, wosebje dobre kajkosće
Kožane jaki, najlěpše chrom-nappa

Njedźelu, 5. meje, je mój wobkhod wot 12—6 wotewrjeny!

Cigarowy dom
Arthur Wolf w Kamjencu
na Budyskej drózy 66 (prjedy Lehmann) poruča

K hermankej

swoje dołholežane cigary po wšěch płaćiznach wot 6 pj.
Wulki wubjerk cigaretow a tobakow, žwańk. tobak — Rólowy tobak
Najpřihódniša nakupowańnja za zasopředawarjow
Telefon 545

Cehnjenje I. rjadownje
sakskeje krajneje loterije

Póndźelu, wutoru a srjedu
13., 14. a 15. meje 1929
Hłowne dobyće: **hr. 30.000**

Kupna płaćizna	1/10	1/5	1/2	1/1
	4.—	8.—	20.—	40.—

Losy poručataj statnaj loterijnskaj běrcaj w Budyšinje
Friedrich Rother na Kěžorskej drózy 22 — **Ernst Lehmann** na Kamjeńtnej hasy 45

Kajkosć,

nic wysoka płaćizna, rozsudźi. Dowěru kupcow

mojich Janko-kołow

njejsym sebi wot dźensa na jutřiše dobył, je jenož wuspěch dołholětneho, spokojaceho posłužowanja.

Tak sudźi jedyn woteběraŕ: Jězdźu hižom 18 lět na Janko-kole a sym jara spokojom, běži lohcy a njejsym hišće trjebał wuporjedźić.
Tajkich připóznaćow mam wjele.

Wobkedźbujće: Moje płaćizny su wosebje nizke.
Hobrske nakupowanje a wulki wobrot to zmóžnjeja.
Kóžde koło ma 3ľětne rukowanje.
Napłaćenje 20.— hr. Tydźeńske wotpłaćowanje po 3.— hr.

J. Schieback

na Mužakowskej drózy 4 **Telefon 3875**

Hobrski wubjerk! 300 kołow na składźe!
žane klamy!
Wobhładańje bjez nućenja ke kupowanju je dowolene.

Ručne dźěła

předkreslene tunjo pola
W. Kühnelowa Budyšinje

Vogtl. Gardiny

štory, rolleaux, voilowe a muselinowe kromki, čežki jara tunjo
J. Erler na Zw. 14 wobr. 10

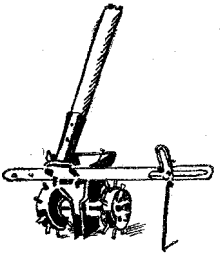
Časopis za Serbskich ratarjow

Čisło 17 Budyšin, 3. meje 1929 Lětnik 37

Zahrodkowa sjawa.

(S wobrazom.)

Rjadže so tak jara je žymjenjom njebroji, kaž we zahrodźy. Wina tčji w tom, so je trjebane žymjo jara drohe. Tohodla žeby mnohi w zahrodźy pišehušto na-

žyja, z ruku sčěroko žymjo mjetaju. Potom wuživa kaž sčežčej sekhadža. Rostlinki khiprja, su cźenke a schpainje rostu. Mjes tak husthym sekthadženjom so hubjenje plěje. S njerjadom někotru sekkhadžanu rostlinku zobu zwutorhaju. Wobkopowacź zyla njemóžeju. Wsčěch tajkich njelubosnoscźow so zminjeju, hdyž po rynczkach wuživaju. Po rynczkach wuživacź samóžeju jenicźki se strojom abo zhjatou. Sežjawa najzrjadnischo do rynczkow wuživa. Su móžeju zyle na wulkosć žymjenja pschipraudicź. Wuživa po rynczakach hodźi so najlepje plécź a wobkopowacź.

Rólny wlečak.

(S wobrazom.)

Rotwocźažny ratař nalěto z wlečažkom swoje rólne dźěło zaworźnje. Hdyž so stworana rola poczina schěricź, za wobdźěłanje pak hischcze strata mjeje, tehdom ratař swoju rolu z wlečažkom pschejesdźuje. S nim rolu zkładuje. S tym dosahe, so hischcze ruczźischo dostawi. Strata rola je mjelna a zypotata. Wlečažkow je mjele druzin, za tym hacź je kajkosć role abo pódy. Cźežka, zapadnita rola

žada sabo himajschi wlečaž hcź pěstowczna a lohka. Nasch wobraz pschedstajuje „kultiwowy originalny wlečaž".

Toho noże a lězi hodźa so po potrjebnosći stajecź, za tym hacź žeby rola to žada. S nim rozdrjebjisch a rozmjesacźesch schkrutatu a ruslatu rolu, so cźim prjedy so pschetwori do mjelneje a zypotateje pjerschcźe.

Wunošnc plahowanje truskalcow.

Pola nas so w zahrodkach hischcze mało truskalzow plahuje. Wina tčji tu, dokelž mnohi mjenja, so plahowanje truskalzow njeje dosć wunoschne. Wěrimy, so někotrychkuli njeje je swojim wunoschkom spokojom. Na tym pak je sam wina. Truskalzy žadaja žeby dobru pódu a chcźedźa też derje wothladane byc.

Najprjedy dyrbimy na pódu dźiwacź. Hewak njemóžemy zadyn khmany wunoschk wocźakowacź. Na cźežke, zurchej a mało wuhnojenej pódze truskalzy plahowacź, by zyle zbytne było. Njebychmy so zenje zaneho wuspěcha docźakali. Najkhmanischa póda za truskalzy je dosć wapnjena, mjelna, drjebjata póda je starej mozu, to réka, hdyž smy loni derje hnojili, niz létza z cźerstwym hnojom. Póda njedy je też po mózno cźi wschědnje blinjana. Tajku pódu wšo kózmy nima, ale z wobdźěłanjom a dobrym hnojenjom móžemy tózdu pódu derje za truskalzy pschihotowacź. Jenoz jene njezmějmy pschehladacź, a to, so je póda dosć wlózna. Njeje-li póda zuana na zebi dosć wlózna, dyrbimy ju wlózmu dźerzecź. Stejatu mokrotu truskalzy wšo też njesmjeju.

Truskalzam też njezmějmy pschekluboko cźi cźi. Na zadyn pad njezmě buzoita póda do swjercha. W tajkej bychu so truskalzy hubjenje pschimmyli. Najprjedy frosklidujemy na tjudu hnój nješchto njedzeł do cźaza a potom hnój zaryjemy, a to na samróżenym dnju w auguscze. Młode truskalzowe zadźerki sadźamy też na samróżenym dnju w auguscze. Zenje pak niz pschi palozym zlónzu. Jako pschidawk k hrobźnemu hnoju dodamy nalěto hischcze na tórz 50 hacź 75 kilogr. 40 prozentowskeje drazkowoje zele a superfosfata a zentnar zyrikowoho schtupika (Schwefelammoniak). Na 10 krócź mjerischi zuhon rosmjetamy 10

jara ſchwarny. Poknu horſchcej woſtroſtwo ſtykanja polijemy ſ ½ litrom kropa a warimy hiſchcze 10 mjenſchinow. Taſki cjaj nekotre dny ſaſobu pijemy.

Mlócje.

Schtó by ſebi myſlił, ſo ſu tej mlócje dobre ſtrowotnijſte ſelo. Mlóczowe korjenje ſu jako cjaj dobre pſcheczſiwo pucherjowej khripje abo ſotdkotnemu kamjenej. Malu horſtku ſypnjemy do ½ litra kropa a warimy hiſchcze wokolo 10 mjenſchinow dolho a potom woſtajimy khwilku ſtejo. Wſchednje mózemy ſchalku abo dwe woupiczi. Tej kczenjowe korjenſchka warimy 10 mjenſchinow dolho w ſlodowym pitwje. Potom pſchiſypnjemy kuſk kandiſowego zokora. Pſched lehnczhiczom je ſchalka tajkeho napoja jara ſtrowa.

Maleny.

Roſcja we ſtónczijtych lczach a kczeja meji a juniju. Korjenja hromadzimy w lecze. Najſtrowſcha je maleno-wa brczka. Smeſchamy 1 dzel juſchki a 2 dzelaj zokora. Malenowa brczka je dobry ſredk pſcheczſiwo palczinoſy (Fieberbitze.) Tej roſmjeczene korjena ſu jako wobkady dobre pſcheczſiwo palczinoſy.

Ptaczi lczp. (Miſtel.)

Ptaczi lczp roſcje na jabkuczinach. Porkſawy (Miſtelbroſſel) ſpmjo ſ jeneho ſchkoma na druhi pſchenjeſku. Ptaczi lczp kczeje wot februara hacz do haprtula. Jeho ploody, kotrez ſu male jahodki, franja naſpmu. Mkode halczki ptaczeho lczpa ſu ſpmje hromadzimy. Kerk ptaczeho lczpa je zoltoſelene barby a je ſoſchmjatanym halozkami. Tez na khojnach druhdy taſke pſchizimniki widzimy. Pſchizimniki mjenujemy ſ zuſpm mjenom paraſity, to ſu taſke roſtlinu abo ſtoerjatka, kotrez ſo na zuſnych roſtlinach abo zivych ſtworjenjach zivja. Lopjeſchka ptaczeho lczpa ſu zoltoſelene a kczane. Jahodki ſu ploody ptaczeho lczpa a ſu lczjaze. Kneipp mjeni, ſo ptaczi lczp na kreb derje ſtutkuje. Jeho cjaj kreb ſaſtaji a rjaduje kolobeh krewje. Ptaczi lczp na prózh rosdrjebjeny a ſe zuzizu ſmeſchany je dobry wobkład na ſaczekliſny.

Hadzazy korjeń. (Krebswurz.)

Hadzazy korjeń roſcje na ſuchich kukach abo brjózkach. Kczeje wot meje hacz do auguſta. Korjenje hromadzimy nalcto a naſpmu. Stiwjelzo je rune a wokolo metra dolhe. Kczenje je kózka a rózowe barby. Korjeń mózemy zebi warica a wotwar jako napoj picz. Tónle cjaj je dobry pſcheczſiwo driſtawje, czerwjenemu bczenju (Ruhr) a kremplowonju. 10 gr. trjebamy na ½ litra wody. Jara ſchwarne ſu wobalki w tutym wotwarje wutunkane a na njeſahojomne rany kładzene. Je-li nam hubjenje, mózemy 4 gramy próſchka ſ hadzazeho korjenja do bczeho wina ſypnjcz. Potom pak dyrbimy ſo do loża lehnyc a pratoje woupoczicz. Borſy ſmy ſtrowi. Ssamczmy próſchk tez ſerjowemu krej roſeczeri. Tez na brjody je tónle próſchk jara ſchwarny. Brjód ſajje a krej ſo ſmeruje.

Lóboda.

Lóboda kczeje w mczu a aprylu. Lopjena hromadzimy w meji, kczenja pak w haprylu. Lóbodowy wotwar je ſtrowy pſcheczſiwo kaſchelej a khripje a ptaczi tej jako wutrobinſke ſelo. Mózemy ju wſchelako pſchihotowacz. Lóboda je dobre ſelo pſcheczſiwo wſchem wutrobinym thoroſczam, njemózemy-li khmanje dychacz abo mamy-li kaſchel. Najkhmanſcho je, hdyz lóbodu jako cjaj pijemy. Roſmjeczene lopjeſchka mózemy zebi na bolage a ſaczekliſny kłacz, wotzebje na rózu. Cjaj zebi na ſczehowage waſchnje warimy. Lopjeſchka a kczenja wutuſchimy a roſtrubujemy. Na to ſypnjemy horſtku do hornczka ½ litra kropa, ſwarimy a woſtajimy khwilku ſtejo. Rano a wjeczor ſchalku taſkeho khokeho cjaja wupijemy. Strotoſchi je cjaj, je-li kandiſowy zokor abo mcd do njeho ſmeſchany.

Djewjer (Zeitwurz.)

Djewjer abo djewjerjage jelo roſcje w hrjebjach abo hewak na mokrych mczinach. Kczeje w mczu a haprleji. Korjenje hromadzimy nalcto, kopjeſchka pak w juniju. Djewjerowe korjenja ſu trubiczkate a ſ malymi czerwjenymi khowczkami. Lopjena ſu ſchcrke, na wutrobiczku podobne, ſubiczkate, narosſu jara wulke a halke potom, hdyz je roſtlina hizo pſchekczeła. Kneipp djewjerjowe kopjenja jara khwali a praji, ſo ſu runje taſ ſchwarne taſ łobodowe. Korjenje warimy a wotwar je ſchwarny na brjody a ſa-czeklijny. Wobalki w nim tunkamy a na ranh kładzemy. 5 gramow roſdrjebjenych korjenjow we winje roſpuſchczenych je dobry ſredk pſcheczſiwo wakam. Po nim ſo tez prawje woupoczimy.

Zelbej.

Zelbej kczeje w junju a juliju. Lopjena hromadzimy w meji prjedy hacz roſtlina kczeje. Cjaj je zelbejnych lopjenow je ſchwarny pſcheczſiwo driſtawje. Tez mózemy zelbej picz, je-li ſo w nozy woſtudle poczimy. Wjeczor ſchalku woupijemy. Zelbejne lopjena we winje warjene ſylnja czurow, hdyz rano a wjeczor ſchalku pijemy. Tez mózemy zebi ſ tymle winom ſtawy ryhowacz. To je wo-zebje ſa tajtich ludzi, kotrychz ſtawy tichepotaja. S czeſtwymi lopjenjemi mózemy zebi ſuby cziſczicz. S gramom trjebamy na ½ litra kropa. Zelbejny cjaj je ſchwarny pſcheczſiwo kaſchelej, dybatwosczi a woutrobinym thoroſczam. Tez mózemy ſ nim klukotacz.

Prašenja a wotmolwjenja

Prajchenje: Naſcha krowa hnydom mocji, tak borſy hacz ju ſapczinjemy dejicz. To traje druhdy pſches zyle dejenje. Schto mózemy pſcheczſiwo tomu czinicz?

Wotmolwa: Wajcha krowa je nerwoſna. Klepajcy krowu pſchi dejenju do rohow abo ſbehnicze ji jenu nohu. Mózno, ſo ja bykom zada, a to tohodla, dokelz hnadz na ſaporjenje jeneho jejniſa czekpi. Tu pak wam radzimy, ſo bychcze ſtótneho lekarja ſawolali.

Prajchenje: My mamy nehdze 30 kur, kotrez moja zyle leto ſwobodnje wokolo behacz. Tez k hrjebanju a papjelenju maja doſcz meſtna, tak ſo niczo njeparuja. S pizy dawam jim rano ½ jeczneho ſchrota a ½ wotrubow. Popoldnju dawam jim kukurizu a ſchenicu. Kupowar jeji praji, ſo ſu jeja ſchedobre a czejke. Pola mnohich jeji be nalcto czerwjeny blecz we czornicu, nczto pak je ſo ſhubił. Sónadz ſo na pizowanju faleji? Kak mam dale pizowacz?

Wotmolwa: Czerwjene dypti w jeju nimaju nicz. prajicz. Waſche pizowanje pak je pſchejara jenoſtronſke. K rannſchemu pizowanju pſchidajcze ¼ ryhlajeje mucji. Hiſchcze kczje je, datwarze-li jim ſuchu pizu bole w mukowej podobje. Tajku pizu doſtanjecze w kózdej pſchedatwarni pizow. Popoldnju dyrje mózecze ſornu dawacz, ale kukurizu w lecze woſtajcze. Staracze ſo wo to, ſo maja kurty tez ſelenu pizu.

Prajchenje: Sóm ſebi 625 qm. pola wotmajak a chzu na nim wojeſeſchtu plahowacz. Je to dobra póda a wojeſeſchty tez na ſuzodnych polach howi. Na tymle polu hacz dotal jenoz zito ſ bernami wotmenjeſo plahotwachu. Mam tez 50 zentnarjow konjazeho hnoja. Kak mam polo pſchihotowacz a wojeſeſchku woſtejcz.

Wotmolwa: Dyrbicze tak borſy hacz mózno hrúbny hnój ſatworacz, je-li hiſchcze njejiſce. We februarju roſmjetajcze na ſahon zentnar Domaſchoweje mocji a 40 puntow drazkowoje ſele. We mczu woſtejcze na ſahon 6 kg. wowza a na ſrjedk hajrleje 3—4 puntow wojeſeſchki. Ssanjo ſatwórczje ſe lohkimi trónjemi a ſwalkujcze. Tak borſy hacz je wotwy 20 cm. dolhi, jón poſtejcze a woupi-zujcze. Najkhmanſche je, hdyz wojeſeſchku prenje leto njeſejeny, ale ſi naſpmu ſmjerſtnjez damy. Kózdez dwe lecze mózemy pſchikłupne hnojenje woſtejetowacz.

krócej mjenje, na 20 krócej mjeńšchi sahon 20 krócej mjenje.
Pšichikupny hnój mjes rostlinkami rostrušimy a ſ motyčku pšichopamy. Na taſkej derje pohnojenej pódje ſo nam truſkalzy dołho dźerža a njeſu nam na 4 hacź 5 lět dołho derje. Hewak dyrbimy ſo źe 3 lěta truſkalzowe rjadki wobnowić.

Su-li plahowarjo truſkalzow, kotſiž ſwoje truſkalzy naſymu ſ hnojom wodźewaju. S tym mnohe lěpſchiny dozpěja. K prěnjemu, taſki hnój pódu mjes truſkalzami teź pod hnojom mjožnu dźerži. Dale maja koruſchki truſkalzow ſodom w pódze ſ hnoja žiwiny. Druhdy widźimy wotkoło truſkalzoweho pjeńčka mało pjerſchcow. S taſkim hnojowym pſchikrywom je temu wotpomhane, dokelž ſ hnoja maja pjeńcźi hnydom drobnu pjerſchcź, kotraž nahe koruſchka pſchikrywa. Su-li truſkalzy w ſymje ſ hnojom ſwodźewane, njetrjebamy ſo bojeć, ſo nam ſmjerſnu. Drobny hnój mjes truſkalzowymi pjeńcźami damy po pſchekčenju a hdyž ſmy wſchě truſkalzy ſeſchežipali. Lopješchka a wutrobiczki truſkalzow njeſměmy wjeſo ſobu jeſawodźewać. K tomu trjebamy ſwjetſicha ſtary, bóle ſkomjany hnój. Mjes tym hacź truſkalzy doſrawja, je hnój hižo ſ dejchcźom tak ſwulwopłokotowany, ſo jenož nékajke ſkomjane ſhtki woſtanu. Njetrjebamy ſo potajkim bojeć, ſo ſo płody ſamaſaju. Nimo toho móžemy dźe pod płody ſkomjane wěſchcźiki abo podobne podpokožicź.

Nimamy-li hrózny hnój, móžemy ſebi ſ pochowinu pomhać. S tym hiſchcźe pódu na humuſu wobohaćimy. Pochowina pódu mjožnu dźerži a to je wołebje ſa žuchu krajiny witana wěc.

Ssadźamy-li we mulkim roſniču abo w malnu, najpſchiſowniſchi měſaz k ſadźenju je pſchezo auguſt. Njemóžu ſrozumicź, cźehodla někotſi ſahrodniſy naletnje ſadźenje radźa. Naletnje ſadźenje njeje khmane. Ssadźamy-li w auguſcze truſkalzy, dha nam hnydom prěnje lěto derje njeſu. To pak pola naletnjeho ſadźenja njeje móžno. Mnohy ſo boja, ſo tajke truſkalzy, naſymu ſadźane, w ſymje wonmjerſnu. Na tym droge ſmy ſami wina, njeſmy-li je derje wodźerwali. Dyrbimy teź ſhladacź, ſo ſu ſadźenki doſcź krute a ſylne.

Ssadźamy-li nowe truſkalzy, dyrbimy ſebi dobru druſinu wobſtaracź. Jako ſažne druſiny płacźa „Ebern“ a „Sieger“. Teź ſtarſcha truſkalza je „Laxtons Noble“, kotraž ma wurſadnje wulke płody, njeſmy pak tak dobre. Jenu ſažnu druſinu dyrbimy wſchudże měcź. Najſkódźicha mjeſ wſchěmi truſkalzami je ſrěnja „Kral Albert Saſki“. Tute truſkalzy ſu jara wulke a wunoſchne, tola pak jenož na lěpſchej a wlóžnišchej pódźe. Dale mócźemy ſchleſnyke druſiny „cźerwjeny ſkon“, „Madame“ a „Montut“ ſadźecź. Na cźežke płody móžemy teź ſ nowej druſinu „Hindenburg“ ſpytacź. Póſlednja druſina je „Lucie de perfecta“. Běła „Ananas“ je ſrěnja truſkalza. Tale druſina teź derje njeſe, ale hubjenje ju pſchedamy, dokelž ludźo radſcho cźerwjene truſkalzy kupuja hacź běłe. Tohodla ſebi pſchezo najlěpſchu druſinu wuſwolimy, chźemy-li truſkalzy ſadźecź.

Zahrodnistwo.

Nješchto wo ſelnizy (kulirabi).

Dobru juſchkojtu ſeleniju doſpějemy jenož potom, je-li wona njepſchetrawajzy roſcźe, to rěka njeje-li ji ſa cźaſ roſcźenja róſt ſatorhnjeny. Na tym teź zyły wunoſchk leži. Najprjedy dyrbi póda hiſchcźe derje pohnojena bycź. Możebje lohko roſpuſchcźene žiwiny dyrbja w pódze bycź. Selniju ſadźamy ſwjetſicha po ſołotwju abo mjeſ ſołotwju. Selniza abo kulirabi ſebi runje tak bohatu pódu njeźada jako kwětkojty kał abo cźerwjeny a běły kał. Wěſo mócźemy kulirabi teź hnydom po hrózným hnoju ſadźecź. Pſchidamy-li nješchto pſchikupneho hnoja, dha je nam ſa njón jara dźakowny, na 100 qm. trjebamy wokoło 2 kg. 40% draſtowoje žele, 2,5 kg. ſuperfoſfatu a 2,5 kg. ſyrikoſchtapika. Lónie hnój dyrbimy derje pſchemješchecź a dwě njedźeli pſched ſadźenjom roſmjetacź a jón ſkabje ſatołkocźicź abo ſahrabacź. Póbla doſahajzych žiwinowu dyrbimy na to dźiwacź, ſo je poło teź doſcź mókjne. Je-li póda jara ſuchа, dha lute drjewjane kulirabije narooſtu. Teź mokrym ſadźenkam njeſmě ſuchо bycź. Hewak kulirabije tak dobre juſchkojty njeſu. Tohodla ſo cźaſto wo to ſtaramy, ſo je w pódze doſcź wótšhi. Teź ſuchu móžemy kulirabijam pſchilivacź ale pſchezo derje ſ wodu ſmješchanu. Wſchelazy praja, ſo njeſmědmy kulirabijej wjele ſuchi pſchilivacź, a to zyle ſ dobrym prawom. Nam dźe na tym ſaleži, ſo je kulirabi pratoje dobry, niz pak, kak wulki je. Wulke ſu druhdy dudkawe a drjewjane. Ssamo ſo roſumi, ſo njeje taſki kulirabi dobry a ſtrowy, ke kotremuž ſmy pſchepoſdje ju leli. Nakładowacź taſku ſeleninu dozwla njemóžemy. Najkhmaniſcho je, hdyž hacź do julija łožde 4 njedźele nowy kulirabi ſadźamy. Tak mamy jón pſchezo cźerſtwy. Najpoſledniſchi kulirabij njeſadźamy pak poſdźiſcho hacź wokoło 15. auguſta. Kulirabi móžemy ſyrа jenož mjeſ ſołotwju woładźecź. Tak bórſy hacź ſmy ſołotej wurěſali, jón trochu ſwobkopujemy a potom kulirabij dale roſcźe. Kajſe druźiny ſadźamy, je wſcho jene. Módre ſo ſa bóle hrube podnjebjo lěpje hodźa. Te ſu krucźiſche.

Pšichikupny hnój k malenam.

Maleny ſu teź ſa horſtku pſchikupneho hnoja jara dźakowne, wołebje ſa duſnjkowy hnój. S tym pjerſk lěpje roſroſcźe a teź wunoſchk ſo ſlěpſchi. Foſforowe a draſkowe hnoje malenam tak njerowpłacźa. Sa to pak ſu nam dźakowne, ſmy-li jim doſcź ſuchi naleli. Teź łežnu pjerſchcź abo łežny kompoſt móžemy jim ſarywacź.

Zaſtrjenje myrtowych łopješchkow w łěcźe.

W łěcźe nam cźaſto łopješchka na myrtowych kwěcźkach ſežołtnu. To je ſ wěſtym dopokaſom, ſo ſmy ſ pſchilivanjom něſchto ſakomdźili abo ſo myrta ſnadź na prawym błaku w ſahrodźe njeſteji. Někotſi ſako radu tſwětkam we ſahrodźe pſchewjele lija. Kwěćkam dyrbimy hakle potom wodu pſchilivacź, hdyž je ſwjech w hornzu dospołnje wuſkhnył. Tole dyrbimy wołebje pola drjewjanowych roſtſlinow, potajkim teź pola myrty, wobkedźbowacź. Kwěćkam njech po mózjnoſcźi jenoż jena a tažama wołoba pſchilivа. Potom je pſchilivanje tola ſtajniſche. Je-li myrcźe pſchemokro, dha łopješchka ſežołtnu. Je-li pak ji pſchezhucho, dha ſo łopješchka ſwjerſcźa a kwěcźk wuſkhnje. Stejі-li myrtowy kwěcźk pſchejara na wótrym błónzu c je-li nimo toho hiſchcźe w małym hornzu, dha ſo łopješchka hižo na tſecźim dnju wjerſcźecź poczu. Myrty, wołebje pak młode, dyrbimy na horzych dnjach na Hódnie měſtno ſtajicź. Druhdy je myrta teź khora a tuž dyrbimy ju pſchezhadźicź. Je-li myrta dołho doſcź w jenym hornzu była, je teź wſchu pjerſchcź pſchetrjebała a nima w nim žanu zyrobu wjazy. Wſchi pſchezhadźowanju někotre korjenja wobrěſamy. Tak myrta potom cźim cźiſtiſcho roſcźe.

Poměr ziwin a hnojow w pódze.

Pſchirunamy-li naſche pſchikupne hnoje do wójny a po wójnje, dha je nam najbóle napadne, ſo je ſo poměr mjeſ koicźowku (Phoſphorſäure) pſchezmunk ſ 1 : 3 na 1 : 1. Hdyž zylu wěſ bliže wobhladamy, móžemy ſwěſcźicź, ſo ſu phyſiologiſko-alkaliſke hnoje (natron a wapnoſalpeter) pornjo ſchtapikowym (amoniakalnym) hnojam wjetſcźo woſtałe. To rěka, ſmy-li pſched wójnu wjazu Domaſchoweje muczki a mjenje dušnka hnojili, měſacźmy wjazu wunoſchka hacź ſ hnojenjom po wójnje, hdyž deje tola ſ tajkim hnojom bohatſchim na dušnku hnojachu. Dokelž pak bóle ſ amoniakom a mjenje ſ Domaſchowej muczku hnojachmy, dha naſcha póda ſterſcho ſakiſny. Na tole dyrbimy wěſo někto bóle dźiwacź kaž hacź dotal. K tomu mamy

tudy někotre dopokasma po profesoru Lemmermannu, kotrž je wež pschepytował.

Na ßtabje kißatym, hlinjanym ßahonje ßu posppty cßiali a pohnojachu wschě jenak wulke ſ jenak wjele dußyka, kocßojowki a draßka. Tola tute hnoje dachu jónu w ſyßiologiſkej, chemiſkej neutralnej formje, dale w ſyßiologiſkej, chemiſkej kißalej formje (ſuperfoßfat a ßyrikoſchtapik) a ßkónčnje w ſyßiologiſkej, chemiſko-natronowej formje (natron-ßalpeter a Domaſchowa muczka). Draßko dodachu wschudże a to w formje wyßoko prozentneho chlorkalija. S wuppytami ßwěcßichu, ſo dyrbimy pschezo wjazy foßforowych hnojow trjebacz a niz telko amonijakalnych. Potom budże poměr žitnin w pódje ßaßo lěpſchi.

Kak docpjemy w hospodarſtwje wyßše placiznu za kurjace jeja.

Cßaßto ßłyßchimy naſchich hoſpodarjow ſkorßicz, ſo kupowaſ ßa jeja rady wjele njeplacßi, haczrunjež ßu tola w měſtach jeja drohe. Ssamo ßo roſeni, ſo dyrbja we měſtach jeja wo něſchto dróßſche być hacz na wßach, dokelž pßches wjele rukow pßcheůdu. Wßo ßo bychu ßebi hoſpodarjo rady wyßſche placßiſny pßcheli, tola dyrbjeli też wſcho nakoßowacz, ſchtoż by wyßſchſchim placßiſnam wjedło. Chcemy někotre pokiwy tudy rospißacz:

1. Jeja na pßchedań dyrbja k ſwěrnemu cßiſte być. Nicßo njeje grawocßiwſche, hacz ſ kurjazym njerjadom ſamaſane jeja. Tajke jeja ßu wſchědnje ſ bodokajom, ſo pßchedawaſ, ſchtoż je w tutym naſtupanju hoſpodaſ, ßadyn porjad w kurjeßzach njeßerßi. Kokoſch bße jenož cßiſte jeja njeße, khiba ſ někotrymi kraßnymi blecßkami. Jeja hakle ßo w maſanym ſmjehße womaſaja. Tehodla dyrbjaſ kóżdy plahowaſ kur na to ßerßecz, ſo ßu ſmjehße prawje cßiſte. Kóżdy tydżeń ßłuſcha ßo, ſmjeha jónu dokładnje wurjedßicz. Hdżeż ßu dßerßi, je runje to pßchihodne dżło la dżerßi, dokelž ßebi ſamoho napinanja njeßada. S taſkej cßiſtoſcßu a dokładnym rjedßenjom, też ajerodż (Ungeziefer) mjes pjerißmu ſahinje. Nadeßdżemy-li někto jónu maſane jeja w hnjehdach, dyrbimy najprjedy ſu pßchicßinu ßłehdżicz. Maſane jeja njeßmémy na ßadyn pad pßchedawacz. Najprjedy dyrbimy je cßiſcße i mokrej łapu wótrécz, njeßmjemy pak je ſ wodu mycz. Hewak ßo jeja bórßy ßłaża. Wikowarjo też taſke jeja rady njekupuja.

2. Jeja na pßchedań dyrbja na kóżdy pad cßerſtwe być. Wi tutym naſtupanju ßo pola naſchich hoſpodarjow hiſchcße wjele hrěſchi, dokelž jeja krótſchi abo dłéſchi cßaß leżo wótaja. Tajke jeja ßo bórßy ßaßmjerdża. Rjmo teho kupowaſ ſ pomocu ßwježy ſtare jeja hnydom ſpóſnaje. Tehodla njemóżemy naſchim hoſpodarjam niczo khmanſche radzicz, hacz ßo jeja tak cßerſtwe cßacz mózno pßchedawaju. Njedawno powjedaſche mi wěſty wikowaſ cßaß leżo wotaja. Tajke jeja ßo bórßy ßaßmjerdża. ſkował. Po prawom bé lépje było, hdy bychmy móhli dopołdnja ſmjeßene jeja hnydom pßchedacz.

3. Jeja na pßchedań dyrbja po móżnoſcßi wulke być. Wßchě jeja ßu wſchelakore a też wſchelako cßeßke. Na pßchedań dyrbimy najcßeßſche a najwjetſche jeja dawacz. Tehodla dyrbimy jeja wubjeracz, prjedy hacz je pßchedawamy. W Danſkej ßo we pßchedawarńach dej kolkuja a wubjeraja. Małe a najmjeńſche jeja ßo potom w hoſpodarſtwje pßchetrjebaja. Jeja dyrbja ßo potom wějo też po wulkoſcßi placßicz. Wjetſche dróßſche, mjeńſche turiſche. Wějo dyrbi też kupowaſ jeſt ßam na to dżerżecz. S naſhomjenja wémy, ſo w měſtach wulke wutkraine jeja bóle kupuja hacz tukrajne. Wulke jeja też kóżdy radſcho kupi, dokelž je ſworſche pſchi warjenju. Tehodla chcemy w pßchichodże jenoż tajke kury nażdżowacz, kotrež wulke jeja njeßu. Dżeńßnjiſchi dżeń ßo jenoż kóżdy wſchudże ja najkhmańſchimi wotrami praſcha. Też w hoſpodarſtwje dyrbimy ſkoro ſapocßecz na to dżiwacz. Nam bße na tym ſcßeży, ſo mamy ſe wſchěho najwjerſchi wużitk. Pſchi nětcßiſchich hubjenych wobſtejnoſcßach dyrbimy ſ kóżdym jeſtom ſcßicz.

Strowotniſtwo.

Dobry žrědk na ſpalene ſtawy.

Na ſpalene ſtawy a woparjenitny je najlépſchi žréd cßerſtwe drożdże, kotrež hnydom na ſpalenu abo wóparjenu błak pokożimy. Měſtno hnydom ſawjaſamy. To jara ſpěſchnje ſkutkuje. Rana je ſa krótki cßaß ſażita.

Dobra żalba na kurjaze wóka.

Kupcze ßebi dyjachtin a pßchidajcze do njeho 10 kapkow terpetinoweho wolija a 20 kapkow cßiſteho olivowcho wolija. Wßcho hromadże ſmęſchamy a potom na kurjaze woka ſ nim pomaſane pleſtry kładżemy.

Kak wotbudżemy wóhu (Rheumatißmuß.)

Horſchcz mérnikowcho żhmja (Sellerijamen) ſwartemy we wodże, donjž ßo njeje pokoja wody twarila. Na to juſchku pßchezhdżimy a nalijemy ju do błeſche. Błeſchu derje ſatykamy. S toho wotwaru bérjemy dwójży ſa dżeń někotre kapki do kofejowej łżigy damy a potom wupijemy. Schtó na tóhu cßerpi, njech ſ tutym ſpyta.

Ssólna roſpuſcßeżlina.

placßi jako dobry žrědk, hdyż ßo nam ſchija jelſi. Mamy-li ßmorkawu, bola-li naż ſubу abo je-li nam krew do hłowy ſtupa, móżemy ßebi w horżej żelenej wodże noh paricz a to na ¼—½ hodżiny.

Pětrklucze.

Pětrklucze roſtu rady na ßuchich łukach, bróżkach a we liſcßatych lěßach. Kcßeja to haprleſi a w meji. S tutych kcßenjow a łopjenjow móżemy ßebi cßaj waricz (na 3—5 gr. ½ litra króva). Tónle cßaj ßłyni cßumo a je wożbeße ſchwarny pßcheczíwo ſawjeku (Schwindel). Kóżdy dżeń wupijemy 2—3 ſchalki. Sſmy-li dybawi, trjebamy cßaj ſ mlókom ſwaricz, k tomu kandißowy zokor pßchidacz a tak horży hacz mózno picz. Też pßcheczíwo wutrobnjowej khrijje je wón ſchwarny abo żmy-li na ſaharjenje tuchlawkow ſkhorili.

Njewjeń (Rabarber.)

Njewjeń plahujemy w naſchich ſahrodkach. Ma jara wulke łopjenja. Korjeń njewjenja je jara ſtrowy, wożebje żmy-li ſatykani. 8 gramow woſmjemy na ½ litra wody a pijemy rano a wjeczor ſchałku. Też 2 gr. njewjenowcho próſchka może kóżdy dżeń wużiwacz pßcheczíwo ſatykanju. To je też ſłabym wożebam ſtrowe. Tola pak ßo njeßmémy na njón ſpuczecz.

Hużaze twětki.

Roſtu na wſchěch łukach a ſahrodach. Kcßeja wot měrza hacz do oktobra. Móżemy je żyle lěto hromadżicz. Wużicz móżemy łopjeſchka a kcßenja, kotrež maju wulku cßiſcßażu mózu. Tónle cßaj móżemy pßcheczíwo wutrobinſkej ſhripje (Bruſtkatarrh) nakożowacz. Pijemy rano a wjeczor ſchałku. Pßcheczíwo ſahorjenju ziſ cßerſtwo je to dobry wopkolowazy žrědk, dokelž cßerjewa rjedßi a khłódni. Rosmjeczene łopjeſchka móżemy żebi na wſchelake rany, wożebje na hłowjazy a na brjodły kłaſeż. Wołaze bórßy żiże. Cßaj móżemy żebi ſwaricz, tak żłyny hacz chcemy. Trjebamy 3—5 gramow do ¼—½ litra wody. Horſtku żłyninemy do horńza a jón ſ kropom polijemy a żhwilu ßtejo woſtajimy. Liwki jón pijemy.

Wowż jako ſelo.

Kupjel we womßowym wotwaru je ſchwarna pßcheczíwo włoſy (Rheumatißmuß), woſadżeninam atd. Wotwożowe krupy abo wotożowy wuſmuſch je łóhkopożiwna żeda a ſmérni kaſchel abo ſnutſkowemu palczíwku (Fieberhitze). Też pßcheczíwo żołdkowemu kantjenej je wotożowy wotwar

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowérnik. 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a dźiśi Smolerjec knihiśišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Cisło (Nr.) 103 — Budyšin — Sobota, 4. meje 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Moskowski plan za zhromadne postupanje w Parizu a Barlinje.

Wurjadnje wótre naprawy, kótrež je franzowske knježeństwo do 1. meje a 1. dźeń meje pśiwzeło wót wšěm demonstrazijam a wožebje pśiwześiwo kommunistam cinjiło, go w franzowskej sjawnosći se wšelakeho politiskeho stejiśeńa wšelako pogubźeja. Sjawnosć pśiwześiwy knježeńskim naprawam njesnaje, tola je go sjawiło, so su knježeńskemu plany znate byle, kótrež je kommunistiska strona sa 1. meju dźiła wuwjesć. Po powěźeńach, kótrež je franzowske knježeńskemu dostało, su go mjez wjednikami franzowskeje a nimšeje kommunistiskeje strony pśiwześe k zhromadnemu nadběśu pśiwześiwo knježeńskim w Pariu a Barlinje wótrěźane. Pódla teho je źiwjasć, so je kommunistiske wjednistwo w Moskwje kommunistiskim swjatkam w Franzowskej kenjoseć a pomałkoseć pókazowało a je napominało, so bychu 1. meje demonstrazije na dróhach wótmeśe.

Franzowske knježeństwo je wuwześ plan pśiwześiwo kommunistiskim wótmyślenjam pśiwześło. Wšykich ludźi, kótiž cźuchu 1. meje pśiwpowědźene kommunistiske zhromadźizny wopytaś, je wono sajeź dało. Mjes sajatymi ludźimi su 5 wukrajanow dla pśiwześeńa pśiwześiwo policajskim pśiwześenjam a 8 Franzowzow dla spiecźiwjenja pśiwześiwo žandarmam do jastwa podali. Minister smutskownych naležnosćow je na napraśenje wotmołwił: „Na podłožku sakonjowego stawa 10 wo podtśěkanju anarchistiskeje agitazije mamy tele sajeźa sa zyź. jakośe.

Ssym je porucził a pśeju sebi k tomu sboże. S powdawkami w Barlinje pśichirunajo, dyrbju rjec, so je lěpje sadźewaś, hač posdźišo s krutosću postupowaś. W Barlinje su mortwi a sta zranjenych byli, pola naš njeje ani nóh zakrewawił.

Getwak je znate, so je socialistiski zastupjeŕ Albertin Hresidentej deputeŕtskeje komory pśiwpowědźił, so chce go smutskownemu ministra sa naprawami, pśi kótaržkuli 1. meje cinjenymi, a sa sajeźom pśeś 3000 demonstrantow naprašeć.

W Barlinje je so znowa na dróhach hač do ranta wojowało.

W Barlinje je go wót sobotnjoga wo nozy hač do pjatka rano znowa wojowało, a to hóśe dyžli 1. meje. Sažo go kommunistojo po taktiźy stoźowachu, najpśiródnjo wobswóźenje dróhow sniciś, so bychu mogli pó cinjenju sdźewka satkadźeś. Policija bě go tón króć pśiwześiwo sdźěkarjam s karabinami wobroniła a pod šćitkom panzerowanych wozow postupowaše. Teź ručne granaty wona nałožowaše. Hač do 2 hodźin go bjes rosbudźenja tam a sem wojowaše. Po cinje je kommunistiska bobrija dźeł Barlina wobtśinjeła. Wokoło 8 hodźin be hakle policija zyłu Hermannsku dróhu w Neukölline wobtśadka, hdyž bě s nadběźnym barrikady dobyła. Barrikady su go mjez tym s wjetšeho dźela swotnoźyłe. Wobźełe wozy dróhowe żelesniźy, s policistami wobtśadźene, po Zielhenskej a Steinmetzskej dróhy jěźdźachu a teź tu sadźewki wotstronichu. Na Kalkiskej dróhy wokoło 8 hodźin s jeneje kněže do policije kamjenje mjetachu. Kriminalna policija hišće pśeco tśěźu wot kněže systematiski sa bróniśeni pyta. Wjele bróniśow k tśělenju, rubanju a bicźu je go zebrało, a zyłu cźrjódu ludźi, kótiž mějachu bróniže pśi sebi, su sajeli. Wobtśad je hišće pśeco sastajeny a go hakle pśihpołdnju dowoli.

Pśichi zrażenjach w nozy a rano je policija **sćeśeś mortwych a dwanaće zranjenych** nalicziła. Policija je go rošćudźiła, tamny dźeł města hač do nozy wobstaždźeny dźerżeć, so bychu go podawki sankdźeneje nozy, wožebje nadběžni na barrikady, njewowjetotowale.

W Neukölline su jeneho Ruku sajeli. Wšcho hromadźe je go sańdźenu nóz 38 wozowom sajako.

Wotowniśco w Neukölline.

Nózne wojownišćejo w Neukölline rano pusty facišćeŕ cźinješe. Schkleniny wšyknich latarńjow su rozbite. Wobmjet s kněžow, s tśělenju wotrajeny a šćežki rostśělanych wokownych schkleńcow a wukładnych wokonow dróhi pokrywaju. W Prynz Handjerytskej a Steinmetzskej dróhy su kommunistojo

wulke stare schtomy porubali a pśeki pśeco dróhu składli.

S kněžow su go twarske roschty swottorhale a go k twarjenju barrikadow wuzeše. Na twarnišćejach podsemišeje żeleznizy su go twarske budy rozbiśe, inventar, mjes nim drasta dźěłaćerjow go rubiśa, cyhowanki go rostorhale. Teź grat su kradnuli, kaž wšycho, schtož njeje twjerdźe pschibite było. We wjele łamach su wukładne wokna rozbili a wupołożene twory rubili.

Policija je žiwlnymi mozami zyły dźeł města wot dwórniščeja pśichi Hermannjskej dróhy hač k Hermannskemu namešu se wšyknimi buśodnymi dróhami wobstupi. Wjele dźěłaćerjow a pśichiśelaśerjow, kótiž dźiwchu na dźěło hicź, śmědźachu zyły wokrjeh jenoź pśichi Selchowskej dróhy wopuśćiś a to teź jenoź na legitimaziju. Tyźaźy dźěłaćerjow go dla wotsawrjeća do njemśra dachu. Hižo we rańšich sažmych hodźinach go cźrjódki dźěłaćerjow žiwje wo tym rozpšawjachu.

Dopokazane je, so su njedorosćeni pacholjo pśichi nóznym wojowanju hłownu rólu hrali. Bechu wubjernje organizowani, porjadnu strazowańsku słužbu a hłowny kwartěr wudźerżachu. Pśiwześiwo wšelakim s policiju wobhrožujucym městnam centralnje postupowachu. K nadběžnej na policajski rewěr we Selchowskej dróhy go jenotlive bandy centralnje wjedźechu.

Wokoło 6 hodźin rano towaršstwo dróhowoje żeleznizy s wobeńtym komandom poża barrikady wotmjetuje, so bychu snajmjeńšcha sćěny dróhowoje żeleznizy próżne byle. Pod barrikadami powrožene nakładne automobile a traktory, terowe kólka asfaltiskeho towaršstwa a wjele wulkich benzinowych tankow a druhi material namakachu. Demonstrantojo běchu go po wšyknim śmu na to pschihotowali, pśichi nadběžnu policije **barrikady s benzinom poleś a zapaliś.** Kommunistojo su teź wšelakele telefonowe powody a groty dróhowoje żeleznizy rosrěźnyli. Wotnoseršeńe dźěło w Steinmetzskej a Zielhenskej dróhy bě jara wobcežeńe, dokeľ běchu wšyknjuźe cźežke żelezne noschaki sa twar podsemšteje żeleznizy postajene, pśeś pśeco dróhu składźene a pódla teho bě na wšelakich městnach plestr wutorhany.

Nowočasne bróniže a wulke składy municije.

Podawki, kótrež su go poślednje dny pśichi Weddingu a w Neukölline wotmeśe, njedawaju na tym dwěłowaś, so je go śěźk s wjesnego městna wodźił, kótrež je wojowarjow s jeźdźu, bróniśeni a municiju sastarało. Schtyrkrótk w nozy je go swěźeńko, so **běchu ludźo, kótiž do policije tśělachu, s nowocźasnymi tśelbami, karabinami a revolwrami najcźišćeńo kalibra wobroniśeni.** Tśěšy su telko municije pschetrjebali, so su go dyrbjeli s zentralneho městna sastaraś. We Köllinskej dróhy po wjeczor w 9 hodźinach njemóž sajo sapoca, hdyž bě go sprózna policija wrócyła sejahnyła. Kommunistojo go po tśěchach kněžow rosstrupachu. Jako wěśte je go spóznało, so běchu jim wobydlerjo pśichi tym pomogli. S dróhi su tśěchnym sśělzam sjamjenja se dybjaczynymi katarnjeni dawachu, mjes tym so žónśe kommunistam na tśěchach, kótiž běchu wšyknjuźe s tśělbami a karabinami wobroznjeni, **jědź a picze pschinoschowachu.** Wjeczor w 10 hodźinach go cźrjóda 30 chłopzow do klamow jeneho nażerja dobu a je do cźista wurubi. Podsše w nozy pacholjo potom poczachu cźežke sornowzowe (granitne) płaty chodnikow (trottoirow) wukamacź. Policija cźrjódu 17 pacholow saja. Sajerśi mějachu skoro wšyknjuź zyłe nowe revolwry pśichi sebi. Pódla teho pola nětkotrych sajatych rubjene noże a kałaće namakachu. Ssyhownaco jeźi go jako sastajeńcy wuźicu. S revolwrom go do nich mérjo, jich policistojo nusowachu, barrikady wotstwaril. Pó cźmje mějachu tśělaś na śěchach sajatych sa policajskich sastojnikow a do nich tśělachu. Sajerśi wokachu: „Towaršschojo, njetśělejcźe. Ssmy sajerśi a dyrbimy tu dźěłaś!“ Pśichi źiwtle dybjaćnych latańjow dyrbjachu pacholjo na to barrikady wotnošyć.

Hdyž běchu go barrikady wottwarile, go **wojowanje žnowa sapoca.** Sajerśi dyrbjachu go wotmjeśeś. Na dobo go 20 abo 30 wokonow wocźini a se wšyknich stron go do policajskich sastojnikow tśělesche. Nadobo go teź sašo wjetšeho cźrjódy ludźi na dróhach pokakachu, mjes nimi teź **žónśe, kótreź sjawnje dołhi nóž w ruzy dźerżachu.** Snowa s tśělenju bórdźe, a policija bě nusowana, do wotewrjenych wokonow tśělaś. Hakle rano w 4 hodźinach kommunistojo wojowaś pschestachu. Policija pśiched kóžde kněžne durje tśiroch abo schtyrjoch muži stajiła, mjes tym so druhe wotdźělenja pinzy a śěchi pschepytachu. Potom we wšěch tśěžach zyłe dopołdnju teź wobydlerja pschepytachu.

Wokoło 11 hodźin dopołdnja go policija wróćo wsa. Hnydom pak go sašo na dróhach ludźo sdźěchu, a policija dyrbješe sašo postupowaś, so by dróhi wupróśniła. Pśichi tym k satrašenjeju teź tśělesche, dokeľ go ludowa cźrjóda roskasam policije spiecźowaše.

Licba woporow.

Wšcho hromadźe 17 mortwych.

Pśichi wojewanju 1. meje je go 9 wožobow morito. Dwě wožobje, kótreź stej go tón dźeń cźežko ranjenej, stej w khorownji wumrjełej. 3. meje bu 6 wožobow morjenych, tak so go liczba woporow na 17 wožobow powjetšchi. Pódla teho 110 cźežkoranjenych w Barlinskich khorownjach leži. Mjes nimi njeje žanych policajskich sastojnikow.

W njemérnych stronach je ko wšichon nózny wobkhad sakasał.

So bychu go w dróhach pśichi Weddingu a w Neukölline njemérny trajnje potkóźiśe, je policajski president w nich kóždy wobkhad wjeczor wot 9 hacź do 4 hodźin rano sakasał. Wuwjeźa jenoź sa lěkarjow, bahy a sanitetny personal płaca. Teź je sakasane, wo kněžach, kněžnych wukrutach a trowach pschebywowaś. Na dróhu śežace wokna dyrbja w mjenowanym cźasu sacźinjene byś. Wó sjiwach, pśichi dróhy leźacych, njeśmě go w mjenowanym cźasu śiweś.

Policija dyrbi na to kedźbowaś, so nichtó dleje na dróhy njepschebywa. hacź je trěbne. Wožobu, kótreź bjes samskla na dróhy pschebywaju, dyrbja ko sajeź. Tśi abo wjacy wožobow njeśmědźa po dróhy hicź.

Wšěch wožobu, kótreź go po tychle postajenjach njesłoja žiwoje žiwjenje na kraćki staja.

Kommunistojo generalny strajk pśinuźowachu.

Kommunistiska strona je swojich pśiwiśowarjow we Barlinje namołwiła, so bychu pśeciwko potkanju Barlinskeje policije postupoju strajkowali. Dźeł dźěłaćerjow je na to s dźěła wuwostało. Wožebje w Barlinskej zigaretowej a cźrjowej industriji wjetšcha liczba dźěłaćerjow strajkuje. Sa to go w dźěłarnjach Barlinskeje metalloweje industrije dźěła.

Nasyinosće w Kamjenicy a Linsku.

W **Kamjenicy** (Chemnitz) je go schtwórtk popołdnju we 5 hodźinach na dźiwadłowym namješće **protestowanska shromadźizna kommunistow** pśeciwko podawkam 1. meje w Barlinje wotmeśa. Pśiched njeźdźe 2500 wožobanni se balkona noweho dźiwadła kommunist **Max Hölz** rěcześe. Dokeľ so njebě dowoliło, balkon k rěcenju wužiś, Hölzej kašchu, balkon wopuśćejcy. Hölz po tymle kašanju cźinješe. Demonstrantojo na to na torhoschezo cźahnychu. Wdyž bě tam sašo jedyn rěcnik porěcźał, cźrjóda k Falkeskemu namješu cźahnyšche. Tam go rospuśćeli. Wdyž lud s torhoschcza dźěłeše, go demonstrantojo do policistow dachu. Dweju policistow cźežko a tśiroch mjenje cźežko sranichu. Policija dźeńcejcy wožobow saja. Dwě go statnemu rěcnistwu pschepodatej.

Němski seim.

W němskim šejmje go pjatk kommunist Pieck, pśedy hacź go porjadne twiradženje sapoca. k śiowu samołwi. Hórschesche go, so je Barlinski policajski president nowiny **„Cźerwjeny Khorhoj“ na tři njedźele sakasał.** (Wjetschina woła: Bravo!) Němski šejm dyrbi hnydom wobsamknuś, so dyrbi go sakasinja wrócyś. Wuradźenje Pieckoweho namjeta go wotpokasa. Mjes kommunistami a socialdemokratami tehodla k roshorjenej wokańzy dóńdźe. Potom go šejm směrowa.

Na to go k twiradženju **hospodarśeho plana ministerstwa sa sćežiwjenje a ratarstwo** pśeciwdźe. Minister prosćeschce, so by go němšćim ratarjam w raśišći a wjeczornej Němšćej pjenježna podpjera dawała.

Němšći sćežiwjeńśi minister **Dietrich** wobsarowaše, so dyrbja go pjenježne śrědki sa ratarstwo bjes sarunanja we najwjetšich finanznej muży wudaś. Ratarstwo dyrbi jamne wšśe muneńjenja, sa pschewjedźenje pomocnych naprawow němskeho stata dopjelnicź. We wschelakim nastus

pianju njeje so pomoż nĕnikeho stata tak nakożiła, każ bě so postajiło. Ministerstwo polom wo powschitkowym pokoju zetkanja, kotrež bě so wot 1. meje 1919 hač do 31. decembra 1923 wotměło, wuměrichu. Wšitke tute wuměrjenja su so wot 1. januara 1924 wotstronili. Wšitcy wojacy, kotřiž su hišće w službje, dóstanu wot 1. januara 1924 wjace płaćizny hač dotal. Wšitcy wojacy, kotřiž su so wot 1. januara 1924 wotpowědali, dóstanu wot toho časa wjace płaćizny hač dotal. Wšitcy wojacy, kotřiž su so wot 1. januara 1924 wotpowědali, dóstanu wot toho časa wjace płaćizny hač dotal. Wšitcy wojacy, kotřiž su so wot 1. januara 1924 wotpowědali, dóstanu wot toho časa wjace płaćizny hač dotal.

Pólske demonstracije dla nasylnosćow w OPolu.

We Warschawje je so pjatk na dźiwadłowym naměsćenje wjazy dyžli 10 000 wobsobow zhromadźiło, kotrež pśicećiwo pśicheśěhanju pólskich dźiwadłownikow w Opolu protestowachu. Pólski lud je nĕmskim dźěćom w Pólskej swobodu wuczbu w macźernej rěći a zulej nĕmskej mjeńšinje połnu swobodu k rozwiśu kulturnych pśirodnarjowu pśiśihwolił. W tym žanym cźasu pak su pólskim dźěćom w tehorunja pólskim kraju, kotryż pak pod nĕmskim knježeństwom steji, jich pólske school wsali. W pólskim měsće pod pruskim knježeństwom pólskich wobydlerjow bija a sranja, hdyž chcedźa žebi pólske pśichedśiśanja wobhladaś. Nimožu su lětstotki starh pólski kraj w swojej ruzy wobkhowali a swĕrja žebi s rtom swojich hamtiskich sastupjerjow dalschi pólski kraj žadaś.

Hačrunje je pólske knježeństwo wobydlerstwo namakwjako, so njeby sto se slym wotpłaćiło, je w Pósnanju k naśylnośćam dochło. Każ Barlinske nowiny pišchu, je w Pósnanju mjes nazionalistiskimi studentami a policiju, kotraż twarjenje „Posener Tageblatta“ a nĕmski konsulat schkitasche, k srażenjam doschło. Nĕhdyž 50 demonstrantow je so sranilo. Pólske nowiny, kotrež so na policiju wobcźežuja, pischu, so su so nĕkotli studentojo cźežko sranili. Po druhich powĕścach su studentojo w Pósnanju napišmo nĕmskeho konsulata rosbili, napišmo „Posener Tageblatta“ dele storhnyli, tafle pśiched evangelskim gmejnskim domom rosbili a nĕmske nowiny a kuhi śnicźili.

*

Wo naśylnośćach nĕmskich nazionalistow pśicećiwo pólskim dźiwadłownikam so hišće so i pólskeje strony pišche: Wichi nadwadże nĕmskich nazionalistow na Opolskim dwórnischcu su wschitkich pólskich dźiwadłowikow a herzow sranili. Mjes druhimi su knjesej Sobrmannej, sobustawej kapału ruku słamali a hłowu, koleno a lěwu ruku sranili. Wón w Katowicach spitalu leži. Knježnje Walterez su ruku słamali. Knjesej Mischcźiśkej, kotreboż se tśiwjerdum pśichedmjetom do khribjeta dwrichu, stej so śerchenisej sranilej. Knjesa Zuna a jeho mandźelisku su s kijemi pischeworkali a nabiwali. Inspektorej knjesej Fryssej, kotreboż pśiches hłowu dwrichu, su wšěcko sranili. Režiżera, knjesa Stepniowskeho, su s pjaścu do wobliczja bili, so je s hubu krwawjo pśiches hłowu po skhodach dele padnył. Potom su do njeho bili a kopali. Zony su so bjeswobkładnje pischeźěhale. Wichi hudźbne instrumenty su so rozbike. Tohodla so w Katowicach nakwilnje njemóża pśichedstajenja wotmĕś.

Ze Serbow.

W **Budyšchinje**, 4. meje 1929.

Wo **njedrje**. Wječera wjeczor w 7 hodź. barometer 739, hygrometer +8 a thermometer wodnjo +18 stop. Dźeńša rano we 8 hodź. barometer 753,5, hygrometer +4 a thermometer w nozy +6 stop. Dalsche wjedro wubdże cźysplsche a pomróčene. Nižiny a wyschiny su jara wschelako rozdźělene, tohodla neje wjedrowanjam móżno, s wjetschej wěrnosću doprědka prajiś, kajše wjedro budże. Po wschĕm śasach wocźopljenje dale postupuje, a njewjedra su móżne. W Rakeczanskich a Delnjohórczanskich hołach chodźa žabi bźenża wjeczor se śwónimi nałětnymi konzertami zapoczeć. Nasch wjedrowustojny na bźenżnischu sobotu a jutjischu njedźelu sa krutiśej dnjej, potom steji nam hacź do pschichodneje sobotu rjane wjedro, pjatk a sobotu budźetaj po jeho mĕnjenju trochu wutratej. Jutśe njedźelu rogate khodża ślónczko 4,24 hodź. a khowa so 7,30 hodź. Mĕźaczk khodża na rauze 3,21 a khowa so pop. 2,32 hodź.

Rasch nastawk „Pacźerska wucźba w Sserbach“ we Sserbskich Nowinach se šaršenje wutory, ma so we tom nastupanju porjedźicź so w tych schulach, hdźež šerbšaj wucźerjo šerbšce dźěcźi w nabožnej a šerbskej rěcźi wunuczuja šerbske dźěcźi wschĕ biblišce schpruchi a krušsche jenož šerbšay wukun. Hdyž potom šerbšay starschi swoje dźěcźi na nĕmske pacźerje scźelu, je to wulki njerosum, hrěch pśiched Bożom a hańba pśiched cźłowjekami.

— **Dźeńšnische wiki.** Butra płacźesche 1—1,10 hr., jeja 10—11 pj., twaroh 25 pj., libjata swjesńca 3—3,50 hr., kóślata punt po 70—80 pj., hołbje 80 pj. Na selenowych wikach płacźesche punt cźerwjeneho kała 30 pj., bĕłeho 20 pj., róża hyndrjeho 50—100 pj., punt morchwje 25 pj., zyble 25 pj., kolrabija 35 pj., sellerija 40 pj., kulerpy 20 pj., zymjeńtnje zyble 1—2 hr., kerćźk połotwje 35 pj., kopa połotwjowych šadźenkow 60—90 pj., punt jédźneje kobody (Spinat) 30 pj., jabłukow 20—50 pj., bĕrnow 8 pj., litr laneho wolija 1,80 hr.

— **Starosnarz cźažnikarśki wobthod F. A. Lenke w Budyšchinje** na Hoschcźi hašy poruca stajnje swój wulki hobrski wubjerk cźažnikow a słoitych tworow. Po wołožbje snižených płacźišnach polstcźa pak twory, kiž sdźěla wjazy njesmĕje a to tehodla jara pschichódnje pschedawa. Njech tehodla kóždy tule pschijomnu składnosć wužije a njech w Lenkez wobkhodże trĕbne wězy, kiž znadź chze jako dar abo podobnje wužicź, žebi kupi. Wobkedźbujcze wołožbje tunje płacźizny a bohaty wubjerk, kiž je we wutkladnych knihach pschedstaja. Cźitajcze pak tež nawĕschk cźažnikarśkeho a debjeńskeho wobthoda F. A. Lenke w dźeńšnischim cźisle.

— **Snata firma J. Leps,** schatowy wobthod, pschechiwanja, wuschiwanja atd., kiž hu psched 13 létami sałožena a je so wot teho cźasa se solidnym dźěłom i małeho spoczatka k nahladnemu wobkhodej se wschelakimi spezialnymi maschinami wumikła, pschepokoji s dźeńšnischim dnjom swoje wobkhodne mĕstnosće na Hoschcźi hašy cźo. 18, hdźež tež schatowe klamy wotewri. Hladaj tež do nawĕschtka!

— **Buduschstwo.** Kradnył je nĕchtó 3. 5. 29, poy. w schtwórtej hodź. z jeneje wokśežje na Jerjowej hašy žonjaze koło s nami „Schladźitz“, kiž mĕjesche cźorne kroßna, swjena a błótowaj schitkaj, horjeschbinjene wobłuko s cźornymaj korkowymaj bschimadłomaj, drje je Torpedowym šamobohom, cźežbjenej gumijowej wobtrjeni, nowy schtiknasti hak. — Wo wyżowne zdźĕlenja prosyy kriminalny wotrjad w Budyschinje.

— Sjedź sastupjerjow safschich statnych sastojnikow w Budyschinje. Swjatk safschich statnych sastojnikow, kiž pschijłuschcza Nĕmskemu sastojnistwu zwjasnje, schadźuje so 4. a 5. meje k sjedźej swojich sastupjerjow w Budyschinje.

— **Město Budyschin kupi Hauerez cźołmarnju.** We tajnym pośedźenju schtwórtk wjeczor su mĕschczanjscy sastupjerjo wobsamknyli, so město Hauerez cźołmarnju pschi Bĕlernskej drózy kupi.

— **Mĕsačna rosprawa Budyskeho wokrjeżneho zandarmstwa.** W mĕsacu haprleji su zandarmerijo sastojnizy we wokrjeżu Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa 1290 wosjewjenjow sapodali, mjes kotrymiž bĕsche 33 wosjewjenjow wo sajećach, a to: 1 wosjewjenje dla spjecźowanja pschećiwo sjawnej autoricze, 1 dla kazenja domjazeho mĕra, 1 dla pjenjezerśkeho stołoschtwa, 1 dla wopacźneje pschijaći, 2 dla njekasanstwa, 4 dla schkodźenja a cźełneho sranjenja, 1 dla mordarstwa, 31 dla paduschstwa, pschećiwschiwjenja a pschećiwowanja, 21 dla wobschkodźenja a falschowanja liśijenow, 3 dla wobschkodźenja wězow, 4 dla sapaleschtwa, 3 dla honiwinskeho pschestupjenja, 7 dla hrubeho słĕpzowstwa a kazenja mĕra, 2 dla cźwilowanja zlotu, 13 dla prosdherstwa a dundanja, 140 dla njewobkedźbowanja pschedpismow drohoweje policije, 16 dla pschestupjenja pschedpismow pschemykkowskeje policije, 16 dla pschikasa sajecza a wupiśanja w śledźerśkich kopjenach, 113 dla sranjenja hewaschich khłostanskich postajenjow a 885 hewaschich słužbnych wosjewjenjow. Sajatych bu 34 wosobow a to 1 dla spjecźowanja pschećiwo sjawnej autoricze, 1 dla pjenjezerśkeho słótnistwa, 1 dla wopacźneje pschijaći, 1 dla njekasanstwa, 1 dla paduschstwa, 1 dla wobschudźenja, 2 dla woimyślenego sapaleschtwa, 13 dla prosdherstwa a njedowolenego pschekroczenja krajnych mjelow, 13 dla pschikasa sajecza a wupiśanja w śledźerśkich kopjenach. Wosjewiko je so 9 cźełich a 34 jednorych wotbytych. Nimo teho bu 3 cźežke paduschstwa i pśiedawschich mĕsacow wuśasnichu. Wohnjow bĕsche 7, i kotrychž nastachu 3 i wotmyślenym sapaleschtwom, 3 i njerodnym sapaleschtwom a 1 i pschetorhnjenym nimo miliny. Nimo teho stachu so 4 zamomordarstwa, 2 i wobwĕznjenjom, 1 se srĕbanjom pluna a 1 i pschejedźenjom na żelesnizy. Snjesdożenje se zmjertnym scźĕhwkom sta so jene a to se satepjenjom.

— **Wołožbity cźah na dnju Bożeho stpicza (9. meje) do Ohnina.** Wobkhadny hant nĕmskostaneje żelesnizy we Torgawje pscheproschuje i nawĕschkom w dźeńšnischim cźisle k wołožbitej jĕźbje na dnju Bożeho stpicza do Ohnina. Jĕźdna płacźizna je wo 33⅓ proz. snižena. Njeje drje trjeba wołožbje wusdĕhnycź, kajke lĕpschiny tajka tunja a połpĕschena wołožbita jĕźba poskici. Sa tych, kotśiž bóle w lećzu žane próśdninske puczowanje njemóża popschećeć, skieża so tu składnosć snajmjeńscha jedyn dźeń cźełnych wschednym staroscźam a so sradowacź nad wotucźenjom wĕcznje wlodeje pschirody. Jĕźdny porjad tuteho cźasa je tak sestajany, so zhuwa po możnosći wjele khwile k puczowanju w horach. Wschitko bliźše wo jĕźdnym porjedźe, jĕźdnej płacźizne, puczowanjach atd. namakacze w pschewodniku, kiž we wschĕch wudawańnjach jĕźdnych liścźikow darmo dostanjecze.

— **Budyšte hapityki** su wschędne dny hacź do 7 hodź. wjeczor wotewrjene, njedźelu a žwjate dny pak samknjene. Nózmu słužbu a njedźelu a žwjate dny wotewrjene ma jenož jena haptyka z mĕsacznym wotmĕnjenjom. We meji je to Mĕschczańska haptyka na Khownym torhoschcźu.

S **Demjan.** W nozy z krjeżeje je hospodarski pomocnik Hendrich L. w starschiskim domje dobrowólnu žmjerc**y pytał a namakał.** Njeje znate, schto je młodeho, nadźijepołneho cźłowjeka do žmjerc**e hnało.**

FÜR JEDEN BAU!

Laß Dich nicht täuschen durch den Schein.
Ersatz ist noch kein Ziegelstein!

Jede Menge liefert billigst ab Werk oder frei Bau

Ziegelverkaufsstelle m. b. H. Baugen
Bismarckstrasse 5 – Fernruf 2163

Macźerny dwór.

Halligski roman.

10] (Pokrjacźowanje.)

„Nĕsto dyrbju tebje znowa koschicź, so njeby dale rĕcźeć mohła, ty nój mały schulmejstro“, rjekny Edlef. „Byrnjez bych tež jenoż ł burom był, tak zakostnje hłupje njeśmĕsch bledźicź. Pschetoż ja rozumju tež mudre wĕzy. Jara mudra wĕz je na pschikład, so budźeśch prawje bórzy moja mandźelska.“

„Ow, ow! Ja žym runje pjecź mjeńschinow ł twojej njewĕstu.“

„Tak pomałku žo cźi cźaż minje? — —“

„Edlefo, mój Edlefo, schto budża twoji ludźo rjez? Khuda hołza na macźernym dworje. A horda ninto teho hischcźe. Haj, pschewoschu měru horda, mój Edlefo“, wobkruczesche wažnje.

„Praj hischcźe ras: mój Edlefo! To klinczi każ hódy!“

„Mój Edlefo, schto budu twoji ludźo rjez???“

„Ja žym knjes macźerneho dwora.“

„Ale najpriedy žy ty žyu macźerneho dwora. A potom je tu wotwka, ta je sajo twojeho nana porodźiła . . . Pomyšli na to, Edlefo! Ty dyrbiśch nana a macź cźeśeźicź!“

Marenžyne cźenke wobliczo bĕ blĕde a khutne. Wona spohladny skoro macźerśay napominajo na njeho.

„Ow ty pĕtnoł!“ wón nĕžnje sawoła. „Ty zyle luba! Tak, kajkaž ty nĕtko ty, ty kaž žywjecźo, tajke rjane, ważne žwjesćakko schtwórteje kasnje Bożeje. —“

„Mój Edlefo, tak rada by mĕła sajmu wotmołwu.“

„Tuž cźi ju dam“, rjekny wón thutnje. „Ty žy witana na macźernem dworje! Doßaha cźi moje słowo?“

„Ow!“ sawoła Maren žłóžna, a nĕtko posćicźi jemu hama žwoju cźerwjenu, cźiłu hubku. „Ach, ty, kak je to rjane, schtoż ty tu rĕcźiśch. Kak raduju žo na macźerny dwór! Kak jara žwm dyrbiała macźerje parowacź! To njeje ł porokom sa bratra Manne. Ale hołza ta trjeba macź abo žotru . . . Kak chzu twoju macź cźeścźowacź! Edlefo, hižo nĕtko ju lubuju, zyle ł wutrobu.—“

Manne Wögens wocźini zyle swaha durje. To je njeprawda, pola njerosumneho słotu pschebywacź, mjes tym so wój cźłowjeczkaj žo tudy radujetaj . . .“

Nĕtko pleńcźeschce žo Maren do jeho rukow.

Potom hladaschtaj žebi bratr a žotra do wocźow. Na sekundu posahu hołza žwojeho žlubjeneho a žwoje słozo. Pschetoż bratrowej wocźi so sastupischtej. A jeho bół bĕ bolosćina.

„Maren, ty moje słónczko . . .“

„Bratśe Manne, pożohnuj naju!“

*

Wschĕ te žwĕtkowkłoßate hłowy Frisow žedźachu sajo wokoło kukowatego błida.

Lampa žwĕcźeschce žo mĕrnje, a wowka powĕdasche. Onnen a mała Karen bźeschtaj psched njej na nikej kawzy a hladaschtaj kedźbliwje do žiweho stareho wobliczа.

„Dale, wowka, dale!“ žebrjesche Onnen. A Karen sary hłowóčku ze starośćiwymaj wocźomaj do hrubeje tśišleje kuhnje staruschki. Dwaźeśi krócź bĕschtaj drje tu stawiśniczku za žiwoženo mkodeho žiwjenicźka sasłyschkaloj, ale pschezo sajo skutkowasche jimaj, tak so bĕsche jimaj zyle šlĕ wokoło wutrobh.

„Haj, tak to bĕsche. Na žwjatem cźichim pjatku hrajachu karty na Heyens Lei. A wosćeńcźarjachu žo a wuměschowachu wowki a dźĕdow a starych ludźi, kotśiž chzychu jim to wobaraćź.“

„Sły ty jim tež sakasowała, wowka?“ wopraschа žo mała Karen a słĕbny hłowóčku se jhowa.

„Ach, hłupe stworjeńcźko. Ja bĕch tehdom tež hischcźe dźěcźo kaž ty žy. Wowki su na kóždej Halligu. S Bożej pomocu stanjesch žo tohorunja ł wowku.“

Tu rosjasnji žo wobliczko małeje Karen. „Ty, ja budu tež ł wowku“, wokwcźeschce naiwriedy kóždemu iznotliwemu pschipośtuchcarjej. A jeje žłódke dźěcźaze wobliczo nad schćerokim bĕłym kornarjom žmĕjesche žo sbóżnje do pschichoda, a wobliczo powĕdazeje wowki sedawschе žo dźěcźu spodźiwnje kraśne, kak so žo njebojesche, so śmĕje tež jónu tajki wonzyny napohlad. —

„Njebĕdźu žo zyły cźichi pjatk modlili?“ wopraschа žo Onnen.

„Ow haj, tola. Tehdom bĕschtaj pobożny pastor a jeho žona, kotrajž bĕschtaj žamaj swonikoj, dokelž bĕsche jara hubjene wjedro, tak so njemóżesche žadyn cźłowjek do žyrkwje pschińcź. Tuž njemĕše snajmjeńscha swonjy mjelczećź, mĕnjesche pastor, a Heyenslejerjo móża žo žami sa žo modlicź, kóždy w žwojim domje. A wón žam a jeho žona modleschtaj žo pschi kóždym sacźahowanju powjasa: „Knjeże Khrysće, pschińdź k nam po morju.“ Ale Heyenslejerjo hrajachu karty a pijachu pschi tom grok abo kofejowy puncź.“

„Kofejowy puncź derje žłodźi“, rjekny maka Karen. Wuj Rickert je mi jón śrĕbnycź dak. Hdyž budu raś se wowku, budu kóždy wjeczor picź.“

„Wuj Rickert budźeschce ko sserkwi na Heyens Lei pschihodźał dyžli na naschu Hallig“, wótrje wowka sawoła. A na tebje, Karen, dyrbjała ł prutom pschińcź, póndźeschli wo kofejowy puncź zebnicź . . .“

„Dale, dale“, nucźeschce Onnen. „Wowka, wucźer je prajił, žadyn cźłowjek njeżmĕł rĕcźeć, doniž ty powĕdach. A to ja też mĕnju.“

Tu so wowżyne wobliczo sajo rosjasni.

„Manne Wögens a ja žmój pschećelaj“, rjekny mašnje. „Bóh žderž nam tohole wucźerja! Toho ža cźžyły do mĕsta mĕcź. Tam mohł so won dawno hižo žomjazniсź a we słoiu wpcź, ale tón ł kraja precź njeczeła a swoßanje Halligu žwĕrny.“

„Ryja wschitcźy mĕschczańscy wucźerjo w słotu?“ wopraschа žo Karen.

(Pokracźowanje scźěhuje.)

Se Zirzenja. Tudomnemu blidarskemu mischtrej Wernerej je žo njedawno saho poradźiło, we wokolinych hatach někotre wuroscene pizmowe schczurki popadnyć. Won je sebi pasle wudźelał, z kotrymiž lesne bojasne a strajchne hnidatka njeschkodne cżini. Knjez Werner je pichi swojej prózy a wutrajnosczi smjel hizo sapisacz dobere wuspechi. Jemu njemože lezownosczerjo dosc dźakowni byc, dokelž tute schczurki njeschkodża jenoż rysam, ale pschetoczа tez hamo haczenja prěki a pódlu.

S Lahowa. Wutoru wotpali žo se zlomu kryta brózeń z hródżu tudomneho zimnosczerja Ryczerja. Ssobuspalile su žo hódnotne ratarske maschiny, wosy a wjesnisce dźelby zynа a zlomy. S wohnja roscherjesche žo wulka horzota, so běchu žuzobne zimnosce zyniuje wohrožene. Sadowe schtomy na sahrodach su tak cżežko cżerpite, so dosc je po nimi. Wohenj je zakoscił polnjata leta stary zynа wobdźerja, kiž chzysche sebi kuscharnicżowy wohenj sabudowaś. K wohnju bésche wjele fyrkawow pschiskwatało. Kyrnje nyto dosta Sarečanjsa, druhe Luhowsta zyklowa.

S Wětrowa. Sjawny pucz z Wětrowa do Bolcicy je dla nespuposnanja na Wětrowskich honach wot 4. hacź do 11. t. m. sawrjeny. Jězdny wobkhad pokasuje žo na Bóschizy.

S Wóspork. W schtwórtym sjawnym posedźenju wjacha měschczanskeje sasmyjerjo k wobdźenju njewoczakanu rewisiju wschitkich měschczanskich pokladnow, kiž su nanatali w najeschkim porjadku. Wot wokrjesneho schulskeho komita běsche na próstwu dosch wospjetne wujasnjenje jeho pschikasa, so ma žo dodawś § 3 městneho schulskeho porjada wuschmórnyć, dokelž poktaja, so wuczer, kiž je měschczanski sasmyjer, žo njemože jako měschczanski sasmyjer póstacz do schulskeho wubjerka. Nalezniosć měsesche žo hischcze ras wuradżerjo. Pschecziwo tsjom hłosam pschisa žo nanajet knjeza Kiliana, to ma žo we swadnym prascheniu w § 3 městneho schulskeho porjada prawisnik wopraschecz. Wosiewjenje wo wokrjesnym dawku (Bezirkszumlage) sa mészaz měrz 1929 wsa zhromadźizna k wobdźenju. Na próstwu pschisiwolichu sasmyjerjo Sakikemu wocżerstwjenju sljepych 10 hrivnow. Dale pschisiwolichu 120 hrivnow lětneho pschirazka za złužbnu draśtu polizajskeho wusche ho strażnitschitra. Woni wsachu k wobdźenju, so dołh města na prjedawidschim Zillerez kuble wuczinja 310 hr., kiž ma žo lětnje i 5 proz. sadaniez. Pschibjokowachu, so wokrjesna żelezniza pschiprawi słužeń na měschczanskej lesownosći, kotruž wona wuźiwa. Sa padrjenje knjezny Marty Hemplez z Wósporka na Hórikej haży gmejnski sasmyjeršiki swjaik neje pschipójnał rukowanje města. Sasmyjerjo pschijachu wotnajeńke polkiczenje pschekupa Clauska sa městnosć w měschczanskim kuble. Lětny wotnajeńsi pjenjez postaji žo na 150 hr.

S Lubsin. Ssu bosolnje smjerśili wschiczinu woh nja sandźenu wutoru w tudomnej Rabez pschadowni. Jeho na to wo samosavalenje. Nehyn z balikow na rólowalkim wosu. I kotrehoż wojeń wulkhadźeschе, běsche žo hjom dowolnia żeglicz poczak w městnosći, kiž je pschez spalenjom sakhitana. Swasiłe běchu žo wolijowe balsamine niczе, kiž žo jara lohko zapala.

Z Kukowa. Němski zwjazk wójnskich wobškodźenych, wósnskich wohdźělnikow a zawostajenych wotmėwa jutře (njedźelu 5. V.) popołdnju w 3 hodźinach pola Natušec swoju měsačnu zhromadźiznu, potajkim nic w Smjeličkecach, kaž bě prjedy wuczinjene. Předsydstwo wočakuje, zo so sobustawy polnoličnje zeńdu a swoju winowatosć cżinja. Towařšojo a towařši, jedna so tola wo waše zajimy! Na wsélackich polach mamy hišće rozwnčować, nowo postajenja zeznać, kotrychž njewobkedźbowanje móże jenotliwcej hospodarsku škodu přinjeść. Kóždy pilny wopytowař měsačnych zhromadźiznow dźěla za swoju wosohinsku lěpšinu a k lěpšemu swojich přiwuznych. Hižo to dyrbiało kóždeho pobnuć, wustawki pilnje wobkedźbować.

Se Semjz-Tumiz. Na dróhowym cżischinschcu pola hoteńcza k „Sakilenu jěsdnemu" bójdże k wobkhadnemu sajedźenju. Motorowaj koleśarjej, z kotrejuž jedyn je pobocznym wojnczkom z Drjezdżan a druhi z Wielkowow pschijědże, schadźakuja do to. Pschischi wotekduje je scrzeženi a jeho hobnidźaju žo wobdorć. Druhi koleśarj, kiž z Palowa pokhadża, žebi pschi padnjenju nohu stama.

S Noweje Luki. Jedyn wotrocźe wša žebi pha zwoje dźěłodawarki, so by hujny z luki sejnak. Won torhasche pha z rjeczasom žobu a kopasche do njeho, jako spěsnje doscz běżecz nochzesche. Poš, kiž je napadnje suchi. žo swjese. Niedźiwajo teho bijesche jeho hruby wotrocź žamo z pkotowej latu. Jako jemu jeho njezdźowjeske sadźerjenje wumjetowadu, praji won, žo może se pkom cżiniez, schtoż dhze. Takse wězy dyrbjake žo tola wuschnosći-wojsiwcz.

S Klětneho. Po starym waschnju žu tez pola naš a we wokolnych wsach w nozy k Walpurje pilnje khodoiy palili. W žamsnej nozy wotpali žo tudomnemu wohoslerjej Wilhelmej Frenzlej wulka hromada drjewowych walczkow, kotrez mějesche won na žwojim polu nsedałoko naschese wšy sestajene. Njeje pak hischcze znate, z kajke pschicżiny žu žo walczki sapalike. Wošbjedźeł je jara schkodowany.

S Mikowa. Kaž ftschichimy, pschinidże njedźelu sa tydźeń 12. meje 1929. Lichanske herbiske towarstwo „Serniczka" k nam, so by tu rjany žwjedżeń z zglym rjadom 4hłosnych herbiskich spěwow a krasnym, wjeselym dźiwadłom wuhotowało. Naš wschitkich tajšt žadny wopyt jara smjeseli a to cżim bóle, hdyž ftschichimy, so ma „Serniczka" wschudżom, hdjež je ras pobyła, dobre mjeno a so budże program sa Mikow wurjadnje bohaty a rjany a tež herzy z Delnjeho Wujesda, kotrychž je žebi towarstwo skasało, budża je herbitkimi schtuczkami žwjedżenjej pschi slóschtnej rejzy, kotraž žo programej pschijamknje, wjeselcy ras dacz. Tak pondźemy tam, hdyż wot nałetnjeho dźěła bóle sprózni byli, dokelž žo nam nješchto tak rjane tak rucze saho njepoftichi.

S Khołma. Po 19lětnym fkutkowanju je knjes duchowny Sabath naschu wjeż wopuschcził, so by nastupił nowe sastojnstwo w Oberarwje w Lübenskim wokrjesu w Schlesinsku. Farske městno sastawa žobu swopředka knjes duchowny Höhna w Radschowje.

S Rólanow. Na šótnych wikach sandźenu wutoru pěsche 101 prožatow a 2 běhakaj na pschedank. Prožata płacżachu žo 30 hacź 40 hriwnow. Niedźiwajo tutych wysokich płacżisnow žo sa nimi jara napraschowachu, so běchu hórsy wschitke pschedate.

S Hródka. Schtwórtk wjeczor sta žo na Konjowym namésce njeshoże, kotrehoż sesěkwki mohłe lohzy sle wupadnyć. Zona, kotraż na padawu khorosć cżerpi, padny z woknom swojeho bydlenja i druheho poschoda na dróhu dele. Wésche to nėhdże 8 metrow wyschko. Mona skorżesche na wulke boloscze w khribjecze. Ju dyrbjachu tehodła do khorownje dowjesć.

S Khocżebuza. Po skhodże dele padnywschi je žo sarasnka šlétna dźowczicżka pschekupza Jarschela we nėhduschim wojerskim lazarecze na Thiemskej dróhy. Njeje dźěcżo wyschoko njepadny, dyrt žo tola tak njeshožownje do hłowy, so bórsy wumrě.

Z Łužicy.

*Se Salomja (Sohland) n. Spr. Sstjedu je žebi tudomny twarski dźěłaczer Pawol Wóhma žiwjenje wsał. Semrěli pschi službuschesche nėkotre léta tež gmejnskemu sasmyjerstwu. Cżežke cżerwjenje, kiž bu dale a hórsche, je jcho k tutej srudnej kroczeli poženyło.

* S Halschtrowa. S 1. meju bu sažowotewrjena wocżerstwjetnja, kotraż je pschikrawjena w tudomnym knjezim hrodże. Kaž hižom někotre léta, tak so tez létša sažo pschijimaju muzojo a žony, kotriž žo wotmeńjeja a to tak, so tam jene schtyri njedźele pschebywaju muzojo a druhe schtyri niedźele žony. S wjednizu je sažo botalna pschedstejicżerka knjeni Kiežerowa, kiž je so jako wošebje pschihódna móz wupokasała. Njech tuž tez létša mnohy wocżerstwjenja potrěbni tu prawe wokschewjenje namakaju.

Ze Sakskeje a dalších krajow.

* S Radeburga. (Brózeń žo ſ blyſkom wotpalika.) Pschi njewjedrje, kiž wutoru krajinu pscheczahny, dyrt błyſk we Volkersdorfie pola Moritzburga do brożnje kubkerja Maksa Naumanna. Brózeń žo je wschěmi błyſkami ſtomy a žyna ſ poblednich žnjow wotpali. Tež ratarske maschiny žo žobu ſwalichu.

* S Tharandta. (Konjej mlokoweho wosa žo ſplóschiloj.) Schtwórtk rano ſplóschichtaj žo konjej jeneho Tharandtskeho mlokoweho wikowarja. Wós, na kotrymž tež mandźelſſa mlokoweho wikowarja jedżesche, žo powrócźi. Mikowar a jeho mandźelska padnyschtaj ze wosa a žo cżežko sranichtaj.

* S Plawena. (Puki w korczmje.) W korczmje Helmbrechtez akzijoweje piwarnje w Trainsdorfje bójdże k ſtrašnym pukam. Jeneho korczmarskeho hosća ſatkelichu a druheho cżežko sranichu. Korczmarja pak ſtrašnje ſkakachu.

* S Langenbielawy w Schlesinsku. (Błyſk dyrt do zyrkuſa.) Wutoru wjecżor wokolo 9 hodź. dyrt pschi pschedstajeniu ſymny błyſk do ſtana Semsrottez zyrkuſa, kiž tele dny w Langenbielawie žwoje hósitne hry poſticzesche. Wschedwidźeše žo tunje jěchaŕſka pantomina, jako nadobo elektrike žwětło na krótki cżaš wuwosta. Se žakoſtnym wrjeſkom dyrt w blížſchim wokomiku błyſk do ſtana, kiž nėkotre ſekundy bohu jako w plomjenjach ſtejeſche. Błyſk pscheraſy powjaſy a rjeczaſy a rózdrě tšſchne ptachty, njeſapali pak. Lubžo dźiwje cżekaju zyrkuſ wopuſchczicżku. Krótku khwilu na to ſhrabny ſylny njewjedrowy wichor zyrkuſowu tšchu a ju bosolnje rostorha. Cżkowiekolo a swěrjata ſu njeſu bo ſchkody pschiſchcze. Zyrkuſowego wobſtejdźerja potrjeſchi ſchkoda cżim cżežo, dokelž jemu hakle lont pschi hósitnej hrě w Gleiwizach wichor zyrkuſowu tšchu zyle rostorhał.

Najwetše dźiwadło w Amsterdamje w Holandskej so pali. Wobnjowej woborje so njporadźi, wohenj podusyć, tuž so dźiwadło do čista spali.

Najnowiše z cyleho swěta.

— Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutſiſchu njedźelu: Po njewjedrach ſo ſažo wuczahuje, trochu khłódniſcho. We Jendźelſkej rjenje a mikło. ħ W połnocznej Europje khłódno, tu a tam žo poprjeſchi.

W Schwedſkej je ſchtwórtk žyzny žnjehowy mjeczel ſachadźał. Grozy elektriſkeho powoda žu ſo pola Lindsberga rostorhte. Město je tehodła bjes žwětła a mozy.

Sagrjebjesche ſatſelit, k jasitwu na 15 mežazow ſažudźił. Wobſkorżenemu žu ſo połožaze wobſtejnoſcje pſchijiwolile.

W Turkeſtanu w Aſiſkej je ſrjedu žylne ſemrjeżenje města a wšu wupuſcżiło. W Aſchebadu je ſo nėhdże ſto twarenjow ſažpyło. Hernad je wſchon wupuſcżeny; 10 wošobow je ſo morilo a 15 ſo ſranilo. Sylne podſemſke ſtorki ſ mózným podſemſkim rjenjom běchu w horach pſchi pyrſiſkej mjeju ſacżuež, hdjež je ſo tez najwetſche wupuſcżenje naczinilo.

Wětry ſu ſandźene dny we wſchelakich ſtronach polnożneje Ameriki wulku ſchkodu naczinile. Sněhowy mjeczel ſ mjerſinjenjom je w Illinoiſu a Miſſouri japuſcżenje naczinił, kotreż, kaž žo boja, miljony wucżinja. W Nyecowe je wichor na ſchulſki dom pſchicżahnył, hdyż běchu ho dźěcži po wobjedże do njeho wrócźile. Schniſli dom ſo je wichorom wyſoko ſhéwny, ho ſaſypny a ſo ſkónczuje ſapali. Wjele dźěcži je ſo ſ wichorom na pola wotnjeſło. Hacź dotal ho njeſu namakale. 100 wošobow je ſo morilo a runje telko ſranilo. Storo łóda kwójba je ſo pſchi tſchiła. S wichorom žu ſo cżełа daloko pſches pola wotnjeſłe.

W měſtaczku Morgantownje we Wjeczornej Virginiji je ſo 40 domow wupuſcżiło a 50 wobydlerjow ſranilo. We Jacſonvilu w Floridże je wichor dwě wošobje morił.

W Columbusu (w Ohio) wichor dwě muri měſtoweho jaſtwa powali. Pſchi tym žu ho ſchtyrjo jeżi morili a ſchéſć ſo ſranilo. Dwanaczo žu ſo ſhubili.

Přilopk.

* Wjerczaty wichor w Ameriży. Městaczko Wheatley w Arkanſaſſim ſtacże w Połnocnej Ameriży je tornado ſlé ſapuſcżił. Je žydom wobydlerjow morił a wjazy byſli dwacżi ſranił. Tež w Ford Smith buchu je wichorom nėkotre wošoby ſranjene. S Georgiſkeho ſtata powě ſo tehorunja wo žylnych wichorach. Tam namakachu ſmjercż tſjo cżornuchožo, mnoho wošobow bu ſranjenych.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

1. Na kopjeno 893, ſo je firma **Jan Teutſcher w Budyſchinje** ſaſchła.
2. Na kopjeno 1072, ſo je firma **Maks Henſelowy naſl. marmorowa industrija w Budyſchinje** ſaſchła.

W Budyſchinje, 30. 4. 29.

Hamtſke ſudnistwo.

Skótne wiki w Njeswačidle

srjedu 8. meje 1929 **Gmejńska rada**

Přesadźowanje wotrubow

Sobotu 11. meje w 10 hodź. budże so wjetša dźěłba ržanych wotrubow a ržaneje picowańskeje muki we wojerskim zastarańskim hamće w Budyšinje na Lubijskej drózy 48 na přesadźowanje předawać

Wojerski zastarański hamt

Mój přistup k Alpinaſasnikowym fabrikam žada sebi přestajenje mojeho wobkhoda. Je mi mózno dźěl swojich tworow jako

wosebje tunjo

předawać. Su to jenož **kajkostne twory,** kiž so **wutjadnje tunjo** předawaja. Wutšće tohodła we Waſim zajimje tutu wurjadnje přijomnu składnosć a wobkedźbuje scěhowace přikłady:

Budźak za pućowanje 6.50
Kuchenſke časniki „ 5.00
Časniki na blido z bij. **25.00**

Na tute płaćizny dawam hišće **10% wosebiteho rabata** při płaćenju. z hotow. pjenjezami

F. A. Lenke na Kosic h. 25

Wobhladajće sebi moje wosebite wokno

Wulka dźělba

fabrikskich zbytkow

znowa dóšła

Elisabeth Lehmann

na Zwonkownej Lawskej hasy 12

(Rabatowe znamki) Njedźelu wotewrjene

Symjentne běrny

solotowe (Jendźelski) „Kaiserkrone" čerwjena róża ma na předań

kubleŕ Zimmermann

w Khróšćicach

Žiwnosć

120 jutrow, mas. twarjenja, 30 jutrow lěsa, 6% jutrow pola, 10 jutrow sadowa zahroda. Předawaś poskića 2000.— hr. za nakupowanje skóts. Pola su wobstarane. 10 jutrow pšenicy, 20 jutrow rožki, 3 jutra dźećela. Wowsy, běrny a gurki předawaś wobstara. 1/3 hodź. wot dwórnišća. Napraschowanja na

Johann Schoner

Parchwitz, Kreis Liegnitz

„Grüner Baum".

Požčonki

hypotheki, twarſke a wobkhodne pjenjezy so wupožčuja Rozprawa darmo

Rich. Baldauf w Łupoji č. 16

Dalše přiwabjace tydźenje hač do 31. meje 1929

Při płaćenju z hotowymi pjenjezami pokładn. rabat
Přiwjezemy kupjene meble darmo

Njedźiwajcy našeho wozjewjenja nas w poslednich dnjach hišće mnozy wopytachu, kotříž njewěddachu, zo je čas 10% přiwabjaceho rabata so minył. Dokelž su naše płaćizny tak a tak najnižše, njemóžachmy tutón čas podleši. Smy so pak rozsudźili, dalši přiwabjacy rabat a to

5% hač do konca meje

poskići, a prosymy Was, zo byšće to wužili. Wopytajće nas njewjazomnje. Kupujeće dobre meble woprawdże tunjo.

Njedźelu 5. meje wot 12—6 hodź. wotewrjene

Nizke płaćizny! / Małe napłaćowanje z 18 měsačnymi dźělbami

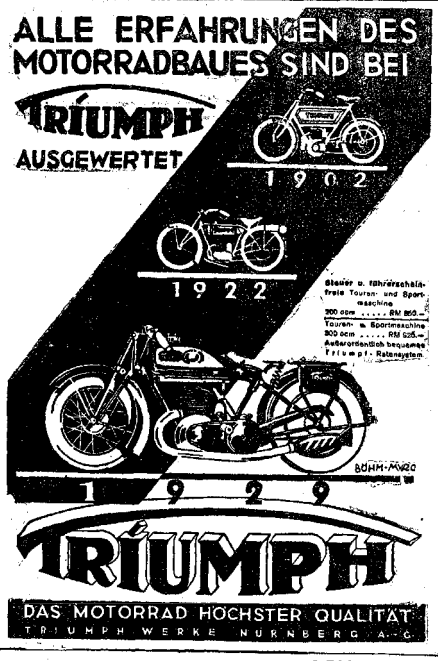
Möbelheim samsne dźěłarnje
w Budyšinje
na Kamjentnej hasy **w Lawje**

Křesćanska ludowa strona – Centrum

Wutoru, 7. meje, wječor we 8 hodź. je w „Kat. towaršowni“ na Garbarskej hasy 26

wulka zhromadźizna

Rěčnikaj staj sčěhowacej knjezaj: 1. Zapósłano němsk. sejma **Ersing z Barlina** — 2. Zarjadniski hamtman **Müller z Drježdżan**, prěni kandidat našeho wólbneho namjeta — Přiwisowarjo centruma, přińdźe z hromadami — Hosćo su lubje witani **Předstejićeństwo**

Vertreter für Bezirk Bautsen:
Bautzener Auto- und Fahrradhaus P. Preibisch G. m. b. H.
Neußere Lauenstraße 17 :: Telefon 3803

Wšitke picowadła!

Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Derje zdźeržany
dźěćacy wóz
je za 10 hriwnow na
w Serbsk. Domj. č. 4
po 1 poskh. na praw.

Rzana sloma
30 ctr. ječn. běrnow
10 ctr. symjen. běrnow
Centifolia a Theodora
su na předań pola
Nowotny we Wučkecach

Poskićamy po přihódnym płaćenskim połoženju

D-motorske kola, dobre sanki, a drube jadne kole, 4 ljica mašiny, centrifugi, bufrowe mašiny, žimace mašiny, płasce rěcadła, syrakowe płaty, připrawa a narunanja wuporjadamja najtuńšo

H. Paul Gräfe
wuporjadźernja
w Kamjencu
blizko kat. cyrkwje. Tel. 470.

Jan Petřkec nasl.
mějićel E. Schulz
w Khrósće
poručuje k nałětu:
wulki wubjerk rjanych nowoćasnych **woblekow** za holcy a žony, tkaninowe a somołano wot 13—35 hr.
Zonjace a dźěćace šaty atd.
Na wšě twory 5% rabata!

Etamina 150 šěroka **65** pf.
gardiny, kromki, canki, přikrywy na sofy a diwany, blidowe přikrywy najtuńšo.
J. Erler n. Zw. Lawsk. hasy 10
rózk Krónpr. mosta

Symjentne běrny
su na předań
w Jitku č. 17.

Lěto stara **jałojca**
je na předań
w Lipiču č. 32

KUBŁO
90—80 kórcow pola a wuki w Khrósćicach na předań
Bliše zhoni[illegible] č. 83

Wše čerwjene hnojidła
ma stajnje na składže
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

10 centnarjo
symjeńtnych běrnow
H. wotsyw pa. Woltmann
w Koslowje čo. 6.

Visitne khartki
zhotuje spěšnje a tunjo
Smolerjec
knihićišćerńja
w Budyšinje.

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje

zapisane družstwo z wobmjezowanym ručenjom

Poskićamy cyle wosebje:

Sušene jabłuka, rynki, najl.	punt	0.90 hr.
Słowki	„	0.58 hr.
Figi	„	0.40 hr.
Měšany sad	„	0.80 hr.

Ze samsneje fabriki mjas. tworow

Holst. plokowa kołbasu	punt	1.90 hr.
Cervelatowu kołbasu I	„	1.90 hr.
Salami- kołbasu I	„	1.90 hr.

Z nudlowcje fabriki w Riesa-Gróba

Wšel. jejowe nudle, wuważ. a w paké.		
Krane nudle, wuważene	punt	0.48 hr.
Makkaroni, wuważeny	„	0.58 hr.

Ze samsneje palernje kofeja

Najlěpši kofej a dobre měšenja	
I. družina 1/4 punta	1.10 hr.
II. družina 1/4 „	0.95 hr.
W. E. V. 25% woseb. měšenje 1/4 pt.	0.30 hr.

Dale poručamy cyle wosebje:

Kakao, złoty 1/4 punta	0.55 hr.
„ módry 1/4 punta	0.45 hr.
„ bruny 1/4 punta	0.35 hr.
Kakao samneje firmy 1/4 pt	0.30 hr.

Najl. mlokowu šokoladu w dźělach

3 tafle kóžda 100 gr. w celophonwobalcy hodźi so jako dar jenož	0.84 hr.
Najl. hładk. (Schmelz) šok. 100 gr.	0.50 hr.
Najl. smjet. šokoladu 100 gr.	0.50 hr.
Najl. mlok. šokoladu, 100 gr.	0.50 hr.

Najl. Dansku tafl. butru 1/2 pt. 1.10 hr.

Najlěpšu butru, kiž docyla je Statnje čerstwa!

Wotedamy jenož sobustawam

Njedźelu, 5. meje 1929
je naša wosebita rozdźělenja za tkane a wołmjane twory a wobuća w zakońskim času
wotewrjena!

Přepołoženje wobkhoda
Dźensa přepołožu swój wobkhod za
šaty, přešiwanje (Hohlsaum), **šiće, wušiwanja**
na Hošic hasu 18
Prošu česćenych wofebérarjow, mi hač dotal spožčenu dowěru tež na dalše wobkhować.
Z počesćowanjom **J. Leps.**

Herbska grychta w Radworju

Sobotu 5. meje swjeći tudomne **wojerske towarstwo** swój

49. załožeńskí swjedźeń

Dźiwadło / Reje / Serbske dźiwadło / Započatk 1/28 hodź. Přećelnje přeprošuje **korčmar a towarstwo**

Přesadźowanje zawostajeństwa!
Póndźelu, 6. meje 1929 dop. w 10 hodź.
budźa so w ležownosći **w Budyšinje na Garbarskej hasy 91** po přikazni sćěhowace wěcy za hotowe pjenjezy zjawnje na přesadźowanje předawać: drastowy kamor z dwěmaj durjomaj, stary kamor, kuchenski kamor, dwě komodze, sofa (stary), šijaca mašina, pult, kuchenskej blidze, tři kachlowe ławki, štyri stóle, 5 łoža, 4 matracy, 3 posleša, 4 hłowaki, wšelaki grat (Werkzeug), domjacy a kuchenski grat, hrajki a druheho wjac. — Wobhladanje wot 9 hodź.
Max Wenzel, přesadźowar a taksator w Budyšinje na Hornčerskej hasy čo. 11 — Telefon 3696.

Kulturwehr

njech sebi kóždy w „Serb. knihafni“ w Budyšinje akasa. Wuchadża měsačnje a płaći štwórćlětnje 2.50 hr.

„Němski khěžor“ w Kulowje

Zetkanišćo pućowacych - Přenocowańske jstwy
Jstwy za towarstwa - Wulke hródźe
Njedźelu, 5. meje 1929
swjedźeń nutŕćehnjenja
Pyšny bal
Z kuchiny a pincy poskića so najlěpše
Započatk w 7 hodź. Započatk w 7 hodź.
Přećelnje přeprošujetaj
J. Měrćink a mandź.

Mlod. tow. „Lěsna radosć“ w Brěmjenju

swjeći njedźelu 5. meje swoje

mejumjetanje

Započatk w 3 hodź. **Wšelake překwapjenja**
Wšitkich, starych a młodych, přeprošuje
předsydstwo.

Fotografowy Meister
ateliej w Budyšinje na Nezorsch. dr. 15
hižo w njedźelu wotewrjene
Zhotowjenje portrátow, wobrazow do pućowańsk. pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewšědnych wobrazow, też na wsach. Tel. čo. 2438.

Příloha k číslu 103

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 4. meje 1929

Hospodarstwo a wotpłacowanje.

Worjeńnjenje k dołžnistwu.

Pjenjezy w móšnicnjizy ßo ßmeja! je ßtare pßichtśkowne prajdmo, kiž nanojo w prjedawßchich cźaßach ßwojim ßynam ßobu na pucź dachu, hdyž chcychu ßebi tucźi ßamßnu ekßiltenzu ßakoźicź. Po tym ßu ßo ludźo ßtoźowali, dźełali, njetrjebawßchim wudawkam ßo ßninywßchi ſ nalutowanymi pjenjeßami jedyn kamjeń na druhi ßadßeli, donid ßamßny ßtatok ßkónczńje njebe hotowy, abo mózachu ßebi po ßmjerczi ßußoda jeho thežu ßa hotowy pjenjez tunjo kupicź. „Pjenjezy w móšnicnjizy ßo ßmjerzachu!“

Hotowe pjenjezy ßmeja ßo też dźenźa hijchkeźe, ale wone njeßmeja ßo wjazy ſ nami. Wone ßchcerja ßo na naß! Bźehmy nuſowani, ßebi pjenjezy we wukraju pożicź. A ſ tym ßmy też wot wukraja wotwißni.

Tak je we wulkim, tak je w małym. Stejimy w ßnamjenju kredita. Kredit pola wulkich a pola małych.

Wulke ßtaiy, hacź leża nětko na balkanje abo hewak nětkeźe, podawaju jenoź wulke ßkaßanki, hdyž je na kredit dostawaju. Nemßka żelezniza ßkasa jenoź, hdyž njetrjeba hnydom płacicź, hdyž wot induſtrije kredit dostanje. Fabrikant kupuje jenoź maćijnu, hdyž podawaczel do poźdßcheho płacźenja ßwoli, a wikowar kupuje pola fabrikanty jenoź potom, hdyž ßmé dostate twory wotpłacowacź. Tuta kreditna żołma běźi dale pßches banki, kiž wukrajne kredity wobßtaraja, hacź ſ pßchetrjebarjej, hdźeż ßo ſ kupowanjom na wotpłacźowanje ßkónczi.

Kupowanje na wotpłacźowanje je ßo w poßlednim cźaßu w Němßkej we wożebje żiwnym wobluku ßakorjeniło, a żiły rjad wobßthodow je do teho ßwolił, po dźełbach pßchedawacź, ßo bychu mohło ßo ßdźerżeźej abo łśpßchicź. Cźeßto hodźi ßo poßudźicź, hacź mamy tute roßwicźe, kiž bźe je ſ wulkeho dźela ßcźehnił hoßpodarßteje nuſy, powitacź abo nic. Schtóž chże to dopokasacź ſ tym, ßo w Amerizy nětkeźe 90 prozentow wßchich pßchetrjebarjow wotpłacźuje, dyrbi my wotmołwicź, ßo ßu w Amerizy boßpoknje hinaiche wobßtejnoßcźe hacź pola naß w Němßkej.

SSyßtem kupowanja na wotpłacźowanje ma bjeß dwěła mnohe łśpßchiny, a ßmělny pßchidacź, ßo ma runjewon ludoßhoßpodarßki wuinam, hdyž ßo młodynaj cźłowjekowai, kiž cźetaj ßo ßenicź, ßmóźni, ßebi k temu trěbnu nadobu wobßtaracź. Nimo toho je ßnate, ßo něchtóźkuli trěbnu priwatnohoßpodarßku energiju njewobhdźi, ßo by ßebi pjenjezy wrócźo położił abo nakutował, kiž trjeba ßa nowy wobłeć abo mantl. Na tuthych móże kuſ na wotpłacźowanje pod wobßtejnoßcźemi jako dwuhejńßka nalutowarnja ßtutkowacź. Na druhej ßtronje pak móże ßyßtem wotpłacźowanja k łohkomyßlnemu kupowanju ßawjeść, tej hdźeż jedna ßo wo wěcy, kiž ßu njetrjebawßche. Nimo toho je ſ pßychologiſkeho ßtejnißcźa nałpomnjenja hódne, ßo kuſ na wotpłacźowanje ßaneho praweho wjeßela njepßchihotuje, dokeļ kupowar dźełbu jako njelubu cźeßu cźahowa. Na łóžby pad pßchihotuje kupjena wěc wjetßche wjeßele a ßpokojenje, hdyž je ßapłacźena.

Firmy, kiž na wotpłacźowanje pßchedawaja, budu wßchak tute a tamne momenty na podłoßy praktiſkeho nahlědnjenja, kiž ßu ßebi ßo nahromadźile a ßebi hißchće nahromadźa, dokładnje roßmaßowacź. Pißchiwołenje wotpłacźowanja ßmě ßo na kóždy pad jenoź ſ najkrucźißchim pruhowanjom hoßpodarßkeho położenja naßtupowaceho kupowarja ßtacź, też w ßajinje kupza ßameho, ßo njebu, je-li w porjadnych wobßtejnoßcźach żiwy, wożebje drohe płacźicź trjebał ßa riſiko, kiž ſ pßchedawanjom na wotpłacźowanje ßwiźuje. Wotpłacźowanke dźełby a wěßo ſ kupjena wěc ma ßo ßłožowacź po dokhodach jenotliweho kupza. Nimo toho njehodźa ßo wßchě wězy na wotpłacźowanje pßchedawacź.

Nałětnaj koncertaj

„Jednoty“ w Khrośćicach, 21. 4.

a „Lipy Serbskeje“ w Pančicach, 28. 4.

„Jednota“ bě přeprosyła na 57. założeńskiwjedźeń z koncertom, kotryž so pod motom „Domizna, nalěčo, pućowanje, lubosć“ wotwiwaše. Z powitańskich słowow předsydy, knjeza Grofy-Kantora zhonichmy, zo dyrbješe zasłužbny dirigent towarstwa, knjez wyšši wučeř Hila, skhorjenja dla nawjedowanje tuteho koncerta swojemu zastupnikej, knjezej šulskemu wjednikej Lipičej přewostajić. Tutón bě narodnu hymnu „Rjana Łužica“ za konzert wosebje připrawił a khór Jednoty ju k zawodej jara wustojnje přednjese. Nimo znatych našich narodnych a druhich słowjańskich hłosow poskići khór też pokazki němskich melodijow ze serbskim tekstom a cyklus melodiskich wobrazow z Južnosłowjanskej w němskich słowach. Pad krutym a wustojnym nawjedowanjom knjeza Lipiča čisło po čisłu rjenje wuklinča a cyły program so z wulkim připóznaćom na přikleskom přija. Kwartett „mlynkow žadosć“ wosebje dopokaza dobru disciplinu spěwarjow, hdyž so najebać mnohosce sadźbow samo bjez kijcźka dirigenty, kiž bě sobuspěwajo do rynka stupił, derje poradźi. „Jednota“ ma spušćomne, derjewukubłane mocy. — Z připóznaćom ma so prajić, zo knjeni Kokertowa a k. wučeř Seder, wobaj němskeho jazyka, z wumělskimi swojimi mocami też wo serbski spěw z lubosću so prócujetaj a naše towarstwo podpěraju. Kónc koncerta tołmaćeše knjez kubler Grofa dźak připosłucharjow, kotryž harmonisku wunjesechu sławu towarstwje „Jednoće“, jeho zasłužbnemu dirigentej knjezej kantorej Hili a nawjednikej koncerta, kiž měješe tak rjany wuspěch.

„Lipa Serbska“ spěwaše njedźelu 28. napriecje w žurli Pančičanskeho hosćenca. Napohlad khóra je pisaniši, dokelž też naše holiča so k spěwej ze mužskimi zjednoćuja. Wulka žurla bě hižo derje wobsadźena, jako předsyda „Lipy“, knjez wučeř Běmak z Pančic wšěch lubje witaše a prócowanja towarstwa wo zdźerżenje serbskich kulturnych pokładow wuzběhowaše. Njespróciniwy dirigent, kn. wyšši wučeř Słodeńk nětko ze swojim sylnym khórom wustupi. Kelko prócy je knjez Słodeńk w běhu lět nałožował k spomoženju „Lipy Serbskeje“! Tež najwjetše napřećiwnosće a zadźěwki jeho njewotdźerżowachu, daloko a šěroko rozbrójene spěwańske mocy hromadźe dźerżeć a we pilnym spěwnym wukubłanju z nimi to docpěć, štož so pod tak ćežkimi wobstejnosćemi docyła docpěć hodźi. W koncertnym porjadźe so měšane khóry, kwartety a sola rjenje wotměnjachu. Z wječornym spěwom wot J. Słodeńka: „Hdyž wječor sparny wusnyć chcu . . .“ so najprjedy měšany khór jara khwalobnje předstaji. Wusnyć wšak nichtó njechašo a njemóžeše, hdyž wotwiwaše so dalši bohaty program. Starym swěrnym spěwarjam a spěwarkam běštaj so přidałoj dwaj sołobikaj, kiž z krasnym jasnym hłosom wšitkim do wutroby juskašej a spěwašej: knjeżnje Frajšlakee a Smolerjec. Po čisłach njechcham tu koncert wopisować. Druhi dźěl porjada wopřiješe sola, duety a khóry, z Kocoroweho „Naleča“. Dirigentowy bariton a knjeżny Smolerjec sopran zjednoćištej so do khwalobneho duetta w spěwje „Hdy bych ja była rólička . . .“ Knjeza Šederowy bas kóždy rad słyši. „Won do pola, wy, moji čeladni . . .“ Khór z „Naleča“ wobzamknu bohaty program. Kónc bě koncerta, tola nichtó so njehihaše z městna, dopokaz za to, zo je so wšitkim na swjedźenju „Lipy Serbskeje“ jara spodobało.

Běchmoj w cyrkusu.

(Wobrazk ſe wšy.)

Po prawom chżychmoj hižom njedźeń tydźenja jěć, mjenujcy ja a moja Wórścha, a to do Budyšchina. Běchmoj ßebi wßchitko rjenje pßchihotowaloj, kaž to pola naß je, hdyž chcemoj ßebi nětkeźe wujěć. Dyrbjach ßebi łéwy cźrij ßaßo wujuć, dokeļ bě wjedrowy khornarjowy knejſ po brjuśche a pßches ßpódnje kholowy hacź do cźrija ßebi wujěł. Dźiwacź ßo dyrbiśch, kaž je jenoź tutón pucź namakał. S prěnja trjebach knejſ ßaßo a ſ druha by mje zbłicźił dźeń cźiſchcźał, by-li w nohajßy tcźazy wotkat. Tuž ßebi cźrij wujuć a ßchó ßaßtupł w tym wotkomiku? Knjes ßwat je ßwojej ßchéjcźnoßtaj ßwójbu. Njewěrićze, kak mje to roßmjerja. Hewak khětro dołho traje, prjedy hacź ßo we unni wari a cźopły pocźinaju bycź. Ale w tym padźe běch jenu najradßcho cźrij do płowy wujeßtył. Wopraudźe. Hewak ßo zbłicźe łéto njewokaja a wuliczene, runje dźenźa ßo pßchiſchnúri, hnydom ſ zyłej ßwójbu. Ale naßch jedyn ßebi to „měrkowacź “njeda, hdyž měnjeßche, ßo drje we wßpacźnym cźaßu pßchiźe. Cźaßtaj drje ßamoj precź. Ale njejßyn dźeń thromy na hubu a měnjach zyłe pßchecźeßnje: „Nicźo njebudźe, chcemoj ßo jenoź trochcku njedźeßcej ßhotowacź, dokeļ ßo prjedy kozor mjeßche a ſ wobéwaj nóßkowaj hacź ja wuchomaj ßebi jěrbjeßche a tak hnydom prajach: To hißchcze ßawěcze dźenźa wopył dostanjemy, to chcemy ßo prajoe rjanej ßhotowacź.“

S krótka — njedźela bě ßtażena. A tuž ßmój ßo dźeławy dźeń na nohi ßtajiłoj. „Że ßu ßnajmjenßcha klamy wotewrjeny, dha nóßemoj ßebi wßchelake wězi nakupicź, teļ jenu piłku, kiž mińnje trjebamy“, prajach Wórśchi. „A ſ druha njebudźe tajka cźßchcźenza kaž njedźelu.“

Ale nětko dyrbju ßo najprjódzy na moju Wórśchu trochcku hórßchcź. To tola žane waßchnje njeje, ßo we awcźe pßched wßchemi ludźimi — a to hißchcze khětro napadnje — kónćt ßchlipßa ßa łajom tykmy a nětkajfi blecźk ſ pikeßche wurybowaßche a mi trubku ſ ruki wutorhny, hdyž chżych wot njeje dźiwcźu jeßtu měcź, ßo bych trubku ßaßo pßchećtół, ßo by ßo łépje paliła. „Njewidźiśch, ty cźelo, ßo tamle cźorne na běhym ßteji: „Nicht rauchen!“? Pravoje wßchak ma. Prjedy hacź ßo na nětchto dohladam. A hißchcze dodа, ßo ßym maßka. Derje, ßo to wßchitko dorozumili njeßu. Zyłicźi dźeń dyrbjach jeje korbił ſ wječorom po měcźe nośnycź. Njebuchmoj jón zyła trjebałoj ßobu bracź dla tych mazoßchkow, kotreż chżyche kupicź. To by tola teļ pola fabrikanta w ßwßadnej wěży krydnyła. Bě to trjeba, ßo, kědy na nowy měßchcźanßki plßetr pßchi dwórniſchcźu ßtupiwßchi, tajke wuſchparanje dla ßhnjeje piłki, ßo je to hißchcze po zyrkuſu cźaßa doßeć, hdyž je hižo wotko ßdeßcźich ke końcej. Je to nékajße waßchnje? Schto dha budu ßebi ludźo wo naju myßlicź, hdyž tajku keßlinu cźinimoj? „Na mojeßta, połúdźemoj najprjedy po piłku.“ Wßa nje ßtareho dromedara ßa ruku a dźećmoj tak hrońeße. Wona dźerżeße ßerp w rucy a ßtróži cźłowjeka na polu lepiwßi ze ßłowami: „Serp a ßiju!“ Štóž hodźinu dołho wo jenej wěcy powědać njewědźeße, tomu wotrubny hłowu.

Sm ě r k o w a běše po postawje a waßnju pripołdnicy podobna, wukhodźowaße pak ßo pßi wjećornych ßměrkach abo po émje.

W o r a w y běchu wulke žónßke, kotreż w lěßach na hórkach bydlachu. Wječor z dypkom dźeßaćich wopußćichu ßwoju khowanku. Wosebje pßedłe ßo ju bojachu, tohodła žana pßedłeła dłeje dźeßaćich wonka domu njewoßta.

„Pßez tßoch cźertow pak je cźerćica“, kaž khodojta a kuzłarniča (wregina). Serbja wérjachu, zo maju tute žoniska wosebitu nadpřirodnu móc, dokelž ßu ßo cźertej zapißałe a z nim we wosebiće wuzkim zwißku ßteja. Cźorne wobliśo, wohniwej woći, ßpatne ßuche nohi a horbaty khribjet woznamjenjachu tute hrózbne bytoßće.

Khodojta móżeße z cźła wunić a ßo we wßelakich pßiwzatych podobach: cźorneho kozoła, cźorneho byka, cźerwjeneho zajaca, cźorneje kóćki, wosoła, pßa, kohlicy, ßroki, hawrona, wrány, ßowy, njetopyra atd.) pokazować a ßwoje kuzłarßtwa cźiniće.

Móc kuzłarniczow běše najwjetßa w nocy — po ßlónčku hač do ßlónčka —, wosebje do Walpory a na dnju ßwj. Lucije (13. 12.), też kóždy pßedwjećor rółżnych časow a na dnjach pßed hodami a „Tßomi kralemi“. Kuzłarniču ßpóznawachu, hdyž žonje khoßčo abo cźrij na puć położichu. Kroćeße žona pßez węc, njeběße kuzłarniča, wobeńdźe pak wěc, jo běše. Khodojty kruwam mloko bjerjechu a zamóżachu z daloka kruwy ze ßtrykom dejić.

(Płód wobkhada kuzłarniczow z čertom njenowaßchu „wreginu“, kotraž wosebiće pßi widliśach w mał łym dźeßu ßkutkowaße.)

(Pokračowanje ßćhuje.)

---

[1] C. M. S. 1894. — Z Schulenburg str. 58. — Łužica 1882 str. 7, 1887 str. 9. — 1896 str. 97 1898 str. 8. — Łužičan 1876. (Citaj: Kwětki.-Serbska čitanka za horni skhodźenk: čo. 268—283.)

J. Symank.

Přinoški k stawiznam łužisko-serbskeje rěče a literatury.

19] (Pokračowanje.)

Wódny muž běše samo-jenički knjez a rozkazowař we swojim rewěru a njećerpješe knjeza pódła sebje. Tola njeběše doma sam. Při nim bydleše jeho žona, drasćena kaž žony na zemi, jenož zo běše delnja kroma jeje suknje ßtajnje mokra. Připołdnju rad na brjozy ßydaše, wobdata wot čŕjódki swojich hrajkatych dźěći. Tam předźeše abo česaše swoje čorne włosy. Też žona móżeše swoju podobu přeměnić a zjewi so potom jako wulka žaba. Z ludźimi na hornim ßwěće měješe lědma hdy wobkhoda.[1]

Podobne wosebitosće a podobne nadawki mějachu: K u b o l ć i k i, p a l ć i k i, l u t k i (ludki), z m i j e (dł. plony) a B o ž e ß e d l e ß k o (Božy głos).

K u b o l ć i k měješe cyle cłowjeßku podobu, tola běše jara mólčkeje postawy. Měješe dołhu brodu, čerwjenu čapku a čerwjeny kabaćik. Přebywaše we jswiatach, najradßo w heli při kachlach, też w hródźach ßo jemu lubješe. Móżeše ßo też w podobje zmija, kapona, kurjatka, čeleća, kohlicy, hada, mjetele, bruka atd. pokazać. Kubołćiki pomhachu ludźom rad při dźěle, tola njechachu wobkedźbowane być. Za jich pomoc wočakowachu zastaranje z dobrej jědźu a ßłódkim napojom. Hdźeż ludźom derje wot rukow dźěše, hdźeż hospodarßtwu k zbožu tyješe, hdźeż ßo pjenjezy přisporajachu, hdźeż ßo kubło roješe, wot tajkeho doma ßo praješe: „Tam ma wotročk abo dźowka abo hoßpoza kubołćika abo zmija.

P a l ć i k a i lutki běchu cłowjeßki małke kaž dźěći, haj hißće mjeńše hač drobne dźěći ,tola jara sylne. Khodźachu wßelakoze zwoblekane, najradßo w čerwjenej abo běłej drasćičcy. Bydlachu w holi, na hórkach pod wulkim dubom. Wosebitym palćikam je dowěrjena česna ßłužba a straża w podzemßkich khowankach, hdźeż spjacy rjekowje nowy zakčéw ßwojeho naroda wočakuja.

B o ž e ß e d l e ß k o zjewješe ßo w podobje rjaneho dźéßa w běłej drasće abo w podobje běłeje kokoßki abo nětčeho hołbika abo w podobje módreho płomjeßka nad wohniščom. Wone daše ßo ßłyßeć, a jeho hłóß bě płać a bołeß nad njezbožom abo hrožacej bědu.

Cyle druhcho razu ßu h o b r o w j e abo (dł.) graby. Běchu wulcy kaž domizniße hory, mějachu cłowjeßku podobu, tola konjace nohi. Žiwjachu ßo z konjacym mjaßom a bydlachu w lěßach. Kóždy z nich wobknježeše ßwoju krajinu: jedyn Mužakowßku holu, druhi Wóßličanße hórki, třeći Kholmey mjez Budyšinom a Plußnikecami, ßtwórty Budyßki kraj, ßahacy wot Rakec a Stróžišća hač k łužißkim horam.

„Hdźeż ßoj čert ßam njezwěri hić, tam wón ßtare Wjcry ßćeleße.“ A tajkich mějeße wón nadoßć we ßwojej ßłużbje. W lěßu a na polu ßerjachu: Dźiwica, Připołdnica abo Serpownica, Směrkowa a Worawa.

D ź i w i c a běše poł-bohowka lěßa a hoµtwy. Běše wurjadnje rjana młoda žónßka, woblečena z wosobnej drastu a wobrónjena z prokom a kłokom. Wosebita hoµtwna (Jagdgesellschaft) čahaše z njej wßędnje přez hona. Hoµtwa běše jeje wjeßele. Lěs a ßtož w lěßu běše žiwe, česćowaße ßwoju kujeżerku a bojeße ßo před njej. Pak připołdnju pak w nocy při połnym mßačku khodźeße po honach. Zetka-li cłowjek dźiwicu, bě na třeći dźeń khory a njestany wjacy.

P ŕ i p o ł d n i c a pokazowaße ßo ludźom, kotřiž připołdnju na polu dźěłachu, jako wulka ßwiżna žónßka w běłym płašću; zjewješe pak ßo jenoż w lěće a při ßłónčnym wjedrje, nic pak, hdyž běše njebjo pokhmurjene abo hdyž ßylny wětr dujeße abo hdyž njewjedra hrożeße. Wona dźerżeße ßerp w rucy a ßtróži cłowjeka na polu lepiwßi ze ßłowami: „Serp a ßiju!“ Štóž hodźinu dołho wo jenej wěcy powědać njewědźeße, tomu wotrubny hłowu.

Sm ě r k o w a běše po postawje a waßnju připołdnicy podobna, wukhodźowaße pak ßo při wječornych ßměrkach abo po émje.

W o r a w y běchu wulke žónßke, kotreż w lěßach na hórkach bydlachu. Wječor z dypkom dźeßaćich wopußćichu ßwoju khowanku. Wosebje předłe ßo ju bojachu, tohodła žana předłeła dłeje dźeßaćich wonka domu njewoßta.

„Přez tßoch čertow pak je čerćica“, kaž khodojta a kuzłarniča (wregina). Serbja wérjachu, zo maju tute žoniska wosebitu nadpřirodnu móc, dokelž ßu ßo čertej zapißałe a z nim we wosebiće wuzkim zwißku ßteja. Čorne wobliśo, wohniwej woći, ßpatne ßuche nohi a horbaty khribjet woznamjenjachu tute hrózbne bytoßće.

Khodojta móżeße z čéła wunić a ßo we wßelakich přiwzatych podobach: čorneho kozoła, čorneho byka, čerwjeneho zajaca, čorneje kóćki, wosoła, pßa, kohlicy, ßroki, hawrona, wrány, ßowy, njetopyra atd.) pokazować a ßwoje kuzłarßtwa činić.

Móc kuzłarniczow běše najwjetßa w nocy — po ßlónčku hač do ßlónčka —, wosebje do Walpory a na dnju ßwj. Lucije (13. 12.), też kóždy předwječor rółżnych časow a na dnjach před hodami a „Tßomi kralemi“. Kuzłarniču spóznawachu, hdyž žonje khoßčo abo čŕij na puć położichu. Kroćeße žona přez węc, njeběße kuzłarniča, wobeńdźe pak wěc, jo běše. Khodojty kruwam mloko bjerjechu a zamóżachu z daloka kruwy ze ßtrykom dejić.

(Płód wobkhada kuzłarniczow z čertom njenowaßchu „wreginu“, kotraž wosebiće při widliśach w mał łym dźeßu ßkutkowaße.)

(Pokračowanje ßćhuje.)

budże do města nuts. Tu a tam kiwachu chorhoje. Hacj su te naju dla wupowěźnyli?

Tajke kuft njeješchu a sajo wjetšchu pilku pokaja namaj pšchekupz w želesowym wobkhodże. Dokelž so mi wobe lubjeshtej, žym jej kupił. Wobkukaj swjaja ſ borniżu hromadże a hjenday wobwi ſ papjeru. Tyknych žebi tak pile pšches hlowu, kaž žebi ludźo scherpy pšches ramjenja pokoja, wjach korbik do ruki a nětko dźěćmoj do zyrkuża, kiž měješche žo na pot schtyrjoch sapoczinacj. Wot teho wokomika bě moja Wórscha najšépšcha žona na świeże.

Moji ludźička, nimaceje žaneho wopschijeżeża, schto mójeżsch tam wscho widżeć. Sžym tam hubu rosdajo žeżkat, tak, so mje Wórscha raš na hlowu klepny a žo sajo łaczini. Bojesche žo mjenujzy, so mohło mi nęschto nuts slećeć, na pschikład, hdyž tam ſ konjemi a wosami kaž wobkudnjeni wokoło jeshdżachu. A tele kumschty, kotrež tam pły, świnje, huzy, mjedwjeże a cżuriene wukonjachu. Woslednje balansérowachu wulke bule na nosu a to wjele lépje hacj ja na ruzy. A kellerjo mjetachu tute bule do ludźi. Mi też jedyn do hlowy praženy a slećza hnydom na druhi konz zyrkuża naspjet. Wšito mje nęchtó ménjeješche: „A šand'scher Dickschädl!" Maly muzikt bęshesche po wulkim bule horje a bele a kuleschе jón ſtupojo hocż na drjewjanu schibjeżu. A potom sajo bele. A wyschе naju na dwanaceż metrow wyskoko cżumpachu žo muzojo a żony, so mi skoro wloży na hlowje stawachu. A to chże nęschto rękacj. Jedyn tam ſamo wołeń žerjeschе a pójerasche a ſ wudwajenjenym wohnjom sajo ſwużu saſtwórjeschе. Druhi sajo — a to hischcze tajki schwjerczj we djewjeczj lét — ſ pjaseżu kamjenje roskłepowasche a hoidże do drjewa pjerjeschе. S tym njechaj raš do bicża pschińcć. Tón bu mi nóſ do nopa nuts ſrasył a wſchě kocże na planz rosbił. Hnydom na dwémaj jewischczomaj hrajachu a ludźo žo njemóżachu nahladacj.

Nadobo pschicżampa bobrsti žkon, wża ſwojeho wjednika na ſwój tołsty trosk a žadži žebi jeho na khrjóżet. Potom tyknu jemu hlowu do tłamy a noschеsche jeho po arenі wokoło. Myślach žebi hižom, ſo je jeho ſchlapnył. Tajke nęschto ſwój žiwy dżeń widżał njebóch a też wjacy widżeć njebudu. Ssamo jene ſwinjo ſ revolwrom tſeleſche. A potom hischcze ſwinjeżu njepoſcż wumjetuja.

Naſtajschtnoj žo na dompucż. Mějachmoj hlowu polnu wot wschеho, wožebje wot pryslow tutych kellerjow. Bo pucżu a w aweże ſmój žebi hakle dorěczakoj, schto ſmój wscho dożiwiłoj. Niż k wjeſelu a ſabawje jenoż do města jěkoj, ale naju jěsba bě wucżenske puczowanje. Sšmój wjele nawukkoj. A schto ſwěrjata wscho dokonjeja. To budu naſcheho Móraja hischcze wjele nawucżicż dyrbjeczj, prjedy hacj to może, schtoż jeho kolegoju w zyrkużu. A njedwjeże žo ſ wyschimy dele ſuwachu, kaj drubdy dżěcżi a dorosżeni na hermankach. Njenje bě w zyrkużu, tam żane ſrudne mjeśwoczo njewidżeſche. A hara bě, wjetſcha hacj hduż wschě wjeżne krutwy ruja. To też nębdże ſady ſtbowane lawy cżinjachu. Kakoj žo ſ Wórſchu njeſſmoj. Dżicże tam pohladacż, jeli hischcze wotjět njeje.

Koho wolić?

Zo ma kóždy a kózda, kiž je 20 lět stary a abo ſtara, nic jenoż prawo, ale też **winowatosć** 12. meje při wólbach do ſakskeho sejma **swój hłós wotedać**, wo tym je kóždy swědomity człowjek přeswědčeny. Ale, za koho? abo za kotru stronu? Tole prašenje je nimo měry ważne. Přetož twoje swědomje ći kaže, nic jenoż zo woliš, ale też, zo **prawje** woliš. To rozsudźić njeej dźensniši dżeń lohka wěc, dokelž so njewola wjacy kaž w prjedawšich časach, jenotliwe wosoby, ale cyle strony, kotrež maja na jich lisćinach mjena, kotrež njeznajemy a wo kotrychž njewěmy, kajkeho zmyslenja su. Zo kózda strona so khwali a wšo móżne lubi a jako ta jenička wumożeŕka ze wšeho hubjeństwa so předstaja, to kóždy wě. Ale też to kóždy wě, zo nichtó wbohi lud bóle njejeba, hač te wšelake politiske strony. Za nas Serbow pak lětsa woprawdże ćežko njeje, so rozsudźić, koho mamy wolić. Nam poruča so nowa strona, kotraž je nam jar sympatiska a wona přikhadża k nam nic z hołymi slubjenjemi, ale wona poskića nam muża z našeje srjedźizny, sprawneho, spušćomneho a powšitkownje ważeneho, nam wšěm dorej znateho

Jakuba Špitanka ze Zejic,

wo kotrymž smy wšitcy přeswědčeni, zo budże nas a naše hospodarske, narodne a nabožne zajimy nanajlépje zastupować. K tutomu našemu zapósłancej budże kóždy z nas, hač bur abo dźěłaćeŕ, hač khěžkaŕ abo rjemjeslnik, z połnej dowěru přistupić móc, zo by jeho tŕěbnu należnosć zastupował. Zawěrno, lépšeho zapósłanca nam nichtó njeposkića a poskićić njemóże. Knjez Špitank steji na lisćinje „Sakski wjesny lud" na 2. městnje, hnydom po wjedniku tuteje strony, Schreiberu. Jeho wuzwolenje je tohodla wěste. Hižo při poslednich wólbach do němskostatneho sejma, hdyž tale strona prěni raz wustupi, měješe wona w našim wólbnym wokrjesu (Drježdźany—Budyšin) 62 000 hłosow, potajkim wjacy, hač je jich za dweju zapósłancow do ſakskeho sejma tŕěbnych. Nětko pak je so tež Serbska ludowa strona a Křesćanska burska z njej zjednoćila a też přiwisowarjo centra, kotrež derje widża, zo so tež tón króć žadyn centrumski zapósłanc njewuzwoli a zo budża tohodla wšě za centrum wotedate hłosy jenoż njekřesćanskim stronam poličować, našemu kandidatej swój hłós dadża, nie jenoż Serbja, ale też Němcy. Haj, też Němcy zhladuja z wulkej dowěru na našeho kandidatu a budża jeho wolić, wšón němski wjesny lud, tak daloko hač je hišće křesćansey zmysleny. Za to swědči wulka zhromadźizna, kotraž so minjenu sobotu w Pirnje wotmě a na kotrejž knjez Špitank rěčeše. Nam so wot tam piše, kak jara je so wšěm tym stam wobdźělnikam naš zapósłanc zalubił, a z kajkej radošću budża jeho wolić. Też Drježdźanscy su sebi jeho přeprosyli. We Mišnje, Žitawje, Wostrowcu, Kamjencu a Budyšinje **wšudźom** su so jenohłósnje za njeho wuprajili. A mjes wěriwymi Serbami mohł hišće nęchtó dwělować, hač by jeho wolił?

Nć, žadyn sprawny a křesćansey zmysleny Serb njemóże hinak, hač njeza Špitana wolić, potajkim

lisćinu 13: Sakski wjesny lud!

Na žanej druhej lisćinje njestoji křesćanski Serb na městnje, hdyž by někajke wuhlady měł, zo so wuzwoli.

A nic jenoż naš kandidat je tón prawy muż za nas, też ta strona, kiž je jeho na swoju lisćinu wzała, je nam jara sympatiska a luba. **„Sakski wjesny lud"** so mjenuje. Wona zastupuje **zajimy cyłeho wjesneho luda.** To je jara zwjeselace. Přetož dotal skoro jenoż wulke města w sejmach knježa a na wjesny lud so tam jara malo dźiwa. Tohodla ma runje wjesny lud tak wulke ćeże njesć. Tuž je na času, zo so skónčnje zjednoći a wobara přećiwo wulkomóćańskim stronam. A njejsmy my Serbja też wjesny lud? Hač ratarjo, dźěłaćerjo ,rjemjeslnicy a wobkhodnicy: wšitcy słušamy **hromadże a stonamy pod jenakej nuzu.** Tuž stejmy też hromadże, kruće a zmužiće **za našu stronu, za našeho kandidatu.** Njedaj so nichtó zamylić a zaslepić. Čiń kódy swoju winowatosć. Nichtó njesmě tón raz wólbu zakomdźić! Wšitke serbske hłosy dyrbja so zjednoćić na lisćinu:

Sächsisches Landvolk — Sakski wjesny lud Schreiber, Špitank!

Cyrkwinske powěsće.

Njedźelu Rogate, 5. meje 1929.

Předowanišćo: tekst Jana 16, 23—33.

Z Budyšina.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ¼7 hodź. farař Schneider spowědź, ⅛8 hodź. farař Berg předowanje (cyrkw. hudźba); přip. w 12 hodź. ma farař Siegemund předowanje.

W Marijnej- a Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farař Siegemund a wječor w 6 hodź. farař Berg předowanje.

Zběrka za misijónstwo mjez póhanami.

Křćenja ma we woběmaj cyrkwjomaj farař Schneider.

Wutoru pop. ⅓3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniče.

Wutoru wječor we 8 hodź. ma farař Berg biblisku nutrnosć w ev. towaŕstwowni; wječor we 8 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi duchowny wječorny koncert.

Wutoru wječor we 8 hodź. je w Krajnocyrkwinskim zjednoćeństwje při Pólnym hrodźiku 6 wosadny wječor za wokrjes knjeza farara Schneidera.

Bibliski wječor srjedu w Tuchoŕskej cyrkwi wupadnje, dokelž je štwórtk swjedźeń Božeho stpića.

Swjedźeń Božcho stpića.

Předowański tekst Mark. 16, 14—20.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ⅛8 hodź. superintendent Fröhlich předowanje (cyrkw. hudźba); přip. w 12 hodź. ma farař Schneider předowanje.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma dop. p 9 h. farař Schneider předowanje (cyrkw. hudźba).

Zběrka za wosadnu diakoniju.

Křćenja ma we woběmaj cyrkwjomaj farař Schneider.

Pjatk wječor we 8 hodź. ma farař Siegemund katechismusowy wječor w ev. towaŕstwowni.

Z Rakec.

Dop. ½9 hodź. němska spowědź, w 9 hodź. němske kemšenje (chór slepych spěwa), ½11 hodź. serbska Boża służba, pop. w 2 hodź. němski nešpor. — Zběrka. — Póndźelu rano w 7 hodź. piskanje na wěži a raňša nutrnosć.

Jězba do Prahi

z přileżnosću swjatočnosćow 1000-létneje wopomnjenjskeje smjerće swjateho Wjacsława.

Dokelž je k. prof. Bryl dłóši čas na dowoleńou wotjět, sym po jeho přeću přihoty a zarjadowanje

julijskeje jězby

přewzał. Čas khwata. Tuž ma so z přihotami hnydom započinać. Zajimcy, njech so pola dowěrnikow zamołwja. Tuće su:

kk. farar **Mić** w Njebjelčicach,
hospodarski pomocnik **Rjeda** we Wotrowje,
podpisany za Klóštrsku wokolinu,
překupc **Natuš** w Khrósćicach,
žiwnosćeŕ **Breuer** w Ralbicach,
wyšši wučeŕ **Hajna** w Konjecach,
farař **Šolta** w Kulowje,
farař **Delan** w Baćonju,
kaplan **Handrik** w Radworju,
za Budyšin a wokolinu a wobdźělnikow župy „Jan Arnošt Smoleŕ") župan **P. Krječmaŕ** w Budyšinje (zastupujo tukhwilu knjeza prof. Bryla).

Knježa dowěrnicy, dóstanu w bliščich dnjach tŕěbne zapiski. Hač do **kónca meje** maju tute zhotowjene być dla skazanja zhromadneho pasa a nóclěhow w Prazy. Zarjadnistwo dyrbi wěstu ličbu znajmjeńša 3—4 tydźenje do časa wědźeć. Też zarjadowanje na żeleznicach njemóże so hakle w poslednich dnjach stać. Cyło wudawki staja so na 24—25 hr., to wot Budyšina ličene, potajkim jězba na żeleznicy hač do Prahi a naspjet (wobaj razaj drje ze spěšnikom), pasy, a vizum, snědanje, wobjedy a wječerjeć, přenocowanje atd. Napłačić maju so 5 hr. W běhu měsaca junija ma so potom dopłačić. Po dokładnym wobličenju so wysokosć płaćizny wozjewi. Snadź tydźeń do wotjězda dóstanje kóždy, wobdźělnik nadrobny čišćany, program cyłeje jězby a wšěch tŕěbne pokiwy do domu k dobremu přestudowanju a wobkedźbowanju. Po minjenym času so wězo nichtó wjacy zamołwić njemóże. Jedna so wo dny wot 4.—7. julija (potajkim štwórtk, pjatk sobotu a njedźelu). Eventuelnje trjebamy, hakle pjatk rano zahe wotjěć. Wo tym budże so nadrobnišo na zhromadźiznje rěčeć, kotraž so za někotre tydźenje powoła. Wróćił bychmy so w tym padże póndźelu rano ze spěšnikom a smy připołdnju w 12 hodź. w Budyšinje. Tuž nětko kruće do dźěła!

Jurij Słodeńk, zarjadnik.

Sokołstwo, sport a hry.

Měšćanske wojowniščo „Młynkec luka".

Sportowniščo na Młynkec łucy, kiž bu po powšitkownych postajenjach sportneho wučerja při akademiji za cźłowzwučowanja dra. Diema założene, wobsteji z 75×105 metrow wulkeho městna za trawnikowe hry, tuto městno wobmjezuj 400 metrow dołheho běhanišća, kaž też skakanišća a mjetanišća na połnočnej, połodnišej a narańšej stronje. Wokoło běhanišća wjedże na zwonkownej stronje 90 centimetrow šeroka šikańska smuha. Cyle sportownišćo je wobdate ze metr wysokim Holmenskim wobłoženjom.

Trawnik, zwjetša za kopańcu a hockeyske hry, mysleny, dosta po dru. Diemu němsku normalnu měru 75×105 metrow. (Dowolene su trawnikowe wulkosće mjez 60×90 metrami a 75×120 metrami za mjezynarodne hry je wulkosć wo 60×104 metrow předpisana.) Hačrunjeż městno sucho leži, a njeje z wulkej wodu wohrożene, je so wosebje na dobru drenażu hladało, kotraž dešćowu wodu hnydom wotwjedże.

400 metrow dołhe, wšudże 6 metrow šeroke běhanišćo je na tribunowej stronje za krótke běhanja 7,20 metrow šeroke. Zo by so nětko zadźěwało, zo dyrbja běharjo we zawinjenjach swoju spěšnosć znižić, a zo by so zdobom zmóžniło, najlépje wužić wobzamknjene polo, wjedże běhanišćo we korbowych zawinjenjach wokoło krótkej kónca. Zwyšenje zawinjenjow a spadowanje městna bu po postajenju akademije za cźłowzwučowanja we Charlottenburgu założene.

Mjez běhanišćom a městnom za kopańcu znutrka korbowych zawinjenjow su připrawjene na połodnišej stronje turnowanišća a městna za daloke a wysoke skakanje. Jich napŕećne położenje kaž też skakanišćo při kopańcy na tribunowej stronje změni, zo su zwučowarjo stajnje njewotwisni wot słónca a wětra.

Za turnowanske a mjetańske zwučowanišća, škitańsku smuhu wokolo běhanišća wuži so normalne pućowe potwjerdźenje, ale běhanišća a skakanišća maju podłohu wo 15 cm kamjentnowuhlowych wuškŕewańkow a 10 cm kryća. Kryće wobsteji z 10 dźělow kamjentnowuhloweho popjela, 30 dźělow humusoweje zemje, 5 dźělow pěskojeneje hliny a 5 dźělow wótreho murjowańskeho pěska. Tuto měšenje, kiž je so w Němskim stadionje w Charlottenburgu za wurjadnje dobre wupokazało, bu po swědomitym přihotowanju derje přemačane a kruće zwalcowane.

Woprawdźite wojowniśća wobmjezuja k połodnju, wječoru a połnocy trawniki, kiž su wotmyslene za hrajniśća a wobsahuja 10 500 kósnych metrow. Zhromadne trawniki z kopańcowym městnom su nětdże 18 000 kósnych metrow wulke.

Tribuna, kotraž měješe so na narańšej stronje wojowniśća připrawić, njehodźeše so hišće dotwarić, dokelž maju profilnje zatwarjene masy so najprjedy dosć kruće zležeć. Wotmyslene je 3000 městnow k stejenju a 1000 k sedźenju. Jako skónčne wotzamknjenje tribuny, stej za pozdźišo wotmyslenej architektoniscy skutkowacej płoninje we wysokosći tribuny. Pod tutym wotzamknjenjom tribuny připrawja so potom nuzniki za mužow a żony. Zwoprědka připrawja so nakhwilnje nuzniki zhromadnje z wulkej gratownju a přewoblekańnjemi w jenej kólni na połodnišej stronje wojowniśća.

Zakhod k sportownišču su nětkle jenoż wrota při drózy 3, kiž hodźi so z Humboldtskeje dróhi docpčć. Mjez wojowniščom a tribunu je připrawjeny, 4 metry šeroki puć, kiž wot wrotow při drózy, 3 hač k mjezy Probstec ležownosće dosaha. Wotmyslena je hišće šćeżka přez Gangec zahrodnistwo wot Přišečanskeje dróhi, kaž też puć wot Běłeŕskej dróhi přez Młynsku hrjebju.

Zhromadny plan wobdźěłał a twaŕ wojowniśća nawjedował je měšćański hłubokotwaŕski hamt, Interimistiske wysokotwary je wuwjedł měšćanski wysokotwaŕski hamt a zeńske dźěła knjez twaŕski mištr Gneuss w Budyšinje na Schliebenskej drózy čisło 9.

Swójbne powěsće.

Semrěli: Selma swud Zimmerowa rodź. Neumannec w Budyšinje, — Hermann Měrtsch, šamkaŕ a maschinisk mischtr we Wurjach, 54 lět. — Berta Ludwiegowa rodź. Riedlec w Lubiju, 49 lět. — Hans Kanjo, montéŕ we Wojerezach, 35 lět. — Hana Krügerowa rodź. Prüferc w Běłej Wodźe, 53 lět.

Do wikowanišćeho registra je so dźenja sapisało:

Hłowny redaktor a samołwity za politiku: Marko Smoleŕ w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Jordanec w Budyšinje. Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Budyšinje. Za nawěski: G. Jank w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

Sobotu, 4. meje 1929.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,2135	100 pólsk. złotych	47,375
1 jendźelski punt .	20,45	100 českosł. krónow .	12,478
100 swajc. frankow .	81,19	100 franc. frankow .	16,47

Barlinska bursa bě wječera powschitkownje hlaba. Pschi započatku jewjesche so wěsta krutosć, kotra bórzy powuschcźi. Wiki i bohužnymi a rentowymi liščinami wothladu hlabe.

Produktowe wiki hač wječera wjele nowsho njepschinjeschu, žito bě žadne ale wobrot hač hnadny. Jenicźky rožka zentnar wo 5 pj. postupi. Wschě druhe druźiny pschi dotalnych płaćiznach sawostachu. Wječera płaćeschе zentnar

w Barlinje:

pschenicy 11,25—11,35 hr., rožki 10,25 hr.
hač 10,35 hr., jećmjenja nalětnjeho 10,90—11,50 hr., nalětnjeho 9,60 hr. hač 10,10 hr., wowsa 10,00—10,30 hr.,

w termińowym wikowanju:

za meju: pschenicy 11,83¾ hr., rožki 10,85 hr. hač 10,82½ hr., wowsa 10,72½ hriwnow,
za julij: pschenicy 12,47½ hr., rožki 11,25 hr. hač 11,22½ hr., wowsa 10,82—10,82½ hriwnow,
za september: pschenicy 12,47½ hr., rožki 11,40 hr., wowsa 10,72½ hriwnow,

w Drježdźanach (sobu. póndźelu):

pschenicy 11,35—11,60 hr., (11,35—11,60 hriwnow),
rožki 10,35—10,60 hr. (10,40—10,65) hr.,
jećmjenja nalětnjeho 11,50—12,10 hr. (11,50—12,10 hr.),
jećmjenja nalymjeho 9,75—11,00 hr. (9,75—11,00 hr.),
wowsa 10,70—10,95 hr. (10,70—10,95 hr.)

w Schorjelu:

pschenicy 10,80—11,30 hr., rožki 9,80 hr. hač 10,10 hr., jećmjenja nalětnjeho 10,40 hač 11,30 hr., wowsa 10—10,30 hr., butra 3,80—4,20 hriwnow, jeja 10—11 pjenježkow, běrny zentnar 2,80 hr.

Pschistajeja:

Krawskeho, Dünnbier w Běłej Wodźe, Wilhelmowa haša 1.
Krawskeho, Schreiber w Ptačźanach.
Dźowku, kuchorka w Schenkach pola Hródka.
Mamsellu, knježi dwór w Delnjej Kinje.
Kutrownu, Kanischowa w Hródku, Biedrich-Eberlowa haša 87.
Wučźelnika, sahrodnikskeho, Liebig, w Niskej.
Schewskeho, Wilka w Budyschinje, Schlachthofstr. 13.
Pschidawarku, Reiman w Budyschinje, Hoschiz haša 29.
Wohonca, Meisner w Semjazach.
Bjekarskeho a konditarskeho, Altman w Hródku.
Hońcu do domu, Matheßowa w Semjazach.
Hońcu do domu, Nawkez konditornja w Hródku.

Na pschedań:

Wós, dźeśazy w Lubiju, Fichtowa haša 13, delka.
„ dźeśazy w Budyschinje, Wjeczorna haša 18 I, na lewo.
„ dźeśazy w Budyschinje, Pschiščeczanski puć 2 I, na prawo.
„ dźeśazy w Budyschinje, Hłowna torhoschcźo 4 III, wošrjedźa.
„ dźeśazy w Budyschinje Kamjenna haša 11
„ kruwjazy, Radon w Budyschinje, Wettinska haša 34.
Hušte w Hródku, Młynska haša 14.
Kruwa, mloda, wyšokoložuczelna, Kowal w Lěšcy pola Hródka.
Kruwa, mloda wyšokoložuczelna w Skadowje 23.
Kamjenje, twarke we Wojerezach, Bratrjanska dróha 31, delka.
Bunkliza, Jselin w Kulowje, Wojerowska dróha.
Słoma, ržana a žyto, Mlyn we Wulkej Nydeji.
Gladio, w Budyschinje, Karlowa haša 14 III, na prawo.
Brožata w Porschizach 1.
Klawěr w Budyschinje, Kotolska haša 16 I.
Kolo, motorike w Budyschinje, Sahrodkowa haša 1 III.
Kolo, žonjace w Budyschinje, Mollkowa haša 17 I
Butrowaj a beschki w Porschizach 1.
Karpy, hynjenitne, Kral w Njebjelčźicach.

Saudnisje pschejahdowanja

póndźelu, 6. meje 1929.

w Njebjelčźicach: Konjaj a schkleńczany wós, kupzy jeidu ho dop. w 9 hodź. w Herbstej gryschcze.
w Brěžinje pola Kamjenja, we „Wieżeznem kuble", dop. w 9 hodź.: rěpowy rězak a motorsft skripk.
w Kamjenju, w hoschcźenju „K lěšnemu dworej": brěsowe a dubowe deski a 4 cźežkite auta;
w Brěžinje, w hoschcźenju, dop. we 8 hodź.: wischelake meble;
w Kulowje, w hoschcźenju „K 3 krónam": žonjace kolo, poładanja, dešowany wós, kolbaży tykaza maschina, hławčraj, regulator, ložowe płachty, schaty a meble;
w Delnich Kósłach pola Mikowa w Krakez hoschcźenju dop. w 10 hodź.: Radio;
w Hamorach, w hoschcźenju, pschiw. w 12 hodź.: schijaza maschina;
w Krynhelezach, w hoschcźenju, pschiw. w 1 hodź.: Schleńczany wós;
w Lipinkach, w hoschcźenju, pop. w 2 hodź.: Młócźawaj we Wukrancźicach, w hoschcźenju, pop. w 3 hodź.: pižaństi sekretar;
w Dornym Hóšelsu, w hoschcźenju, pop. w 4 hodź.: Mjasowy rubak a mjezki.
w Rakezach na hamtskim hamcze, póndźelu, 6. meje 1929, pschiw. w 12 hodź.: berje hdźerżany kožuch.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. 3/11 hodź.: Wiki žu jara hnadne. Płaćizny skerje sežłabjene.
Dop. 3/12 hodź.: Kaž pšched hodźinu.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	3. 5.	2. 5.		3. 5.	2. 5.
Pšeńca	225-227	225-227	buny	23-24,00	20-24,00
rožka	205-207	204-206	woka	28-30,00	28-30,00
nal. jećmjeń	218-220	218-220	módre łupiny	16-17,50	16-17,50
zaz. jećmjeń	192-202	192-202	žołte łupiny	22-24,00	22-24,00
wows	200-206	200-206	teradella	—	—
kukurica	213-214	214-215	raps. wosušk	19-19,20	19-19,20
pšeńč. muka	25-29,50	25-29,50	rany wósušk	21-22,00	21-23,00
ržana muka	27-28,60	27-28,60	poen. nasiwa	—	—
pš. wotruby	14-14,50	14-14,50	běrnj. kruški	18-18,60	18-18,60
ržane „	14-14,30	14-14,30	syno, 50 kg	4,30-5,40	4,30-5,50
jane symjo	—	—	rżana słoma	1,60-1,90	1,60-1,75
hróch, Viktor.	43-50,00	43-50,00	pšeńč. „	1,55-1,75	1,55-1,70
raps	—	—	wowsna „	1,70-1,90	1,70-1,85
pjeluški	25-26,50	25-26,50	jećna „	1,50-1,80	1,50-1,75

Drježdźanska burza (3. V.).

Pšeńca	227-232	běrnjace kruški	20,50-20,70
rožka	207-212	pšeńč. wotruby	14,60-15,00
nalětni jećmjeń	230-242	rżane wotruby	14,80-15,80
nazymsk. jećmjeń	195-220	pšeńčna muka	41,00-42,50
wows	214-219	rżana muka	32,00-33,00
čerwjeny dźećel	145-155	woka	35,00 36,36
raps	-	pjeluški	32,00-33,50
kukurica (Mais)	224-226	hróch	-
suche truhanški	16-16,30	cokrowe truh.	21,00-23,50

Płaćizny rězacho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

3. meje 1929. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne druźiny a woznamjenjenje.

Woły: 716.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	55—58
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	51—54
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	47—50
Mjenje picowane wšěch starobow	40—45

Bykł: 584

Połnomjasne, wurośene, najwjetšeje rězneje hódnosće	51—52
Połnomjasne, młódše	48—50
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	45—46
Spatne	43—45

Jałojcy a kruwy: 1289.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	48—48
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	34—40
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	28—33
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	20—25
Mjenje a špatnje picowane	—

Ćelata: 2650.

Najlepše wukormjene (2. druž.)	70—83
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	58—68
Špatne (4.)	45—55

Wowcy: 6615.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	68—70
Starše wukormjene (2.)	63—67
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	55—58

Swinje: 10 847.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křižencjow, hač do 1½ lět stare	72—72
Wukormjene	71—72
Mjasne	70—71
Spatne	68—70
Rancy a kundrosy	64—66

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje.

4. meje 1929 po hamtskim postajenju.
Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora	najniš. płaćizny hr	najwyš. płaćizny hr
Howjaze mjaso z kosćemi . 1 kg	2,00	2,40
Celace mjaso . . . . 1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso . . . 1 „	2,80	3,00
Swinjace mjaso . . . 1 „	2,40	2,80
Tukrajny swinjacy šmalc . 1 „	2,40	3,20
Pšeńčna muka . . . . 1 „	0,44	0,56
Rżana muka . . . . 1 „	0,44	0,46
Khlěb . . . . . 1 „	0,35	0,37
Jědźne běrny . . . . 1 „	0,12	0,16
Rajs . . . . . 1 „	0,48	1,20
Hróch . . . . . 1 „	0,60	1,00
Soki . . . . . 1 „	0,60	1,20
Amerik. swinjacy šmalc . 1 „	1,56	1,80
Sušeny połó . . . . 1 „	—	2,80
Dobre mloko . . . . 1 lk	—	0,28
Jědźna butra . . . . 1 kg	4,00	4,60
„ „ wukrajna . . 1 „	—	—
Jeja . . . . . štuka	0,10	0,12
Jědźne buny . . . . 1 kg	0,50	0,80
Cokor drobny . . . . 1 „	—	0,60
Petrolej . . . . . 1 „	—	0,40
Kamjenjatne wuhlo (domj. tepj.) 1 ctr.	—	2,20
Brunicowe briketty . . . 1 „	—	1,40

Wječne płaćizny w Budyšinje.

4. meje 1929.
Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najniša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšeńca, nowa	50 kllo	10,80	11,30
Rožka, nowa	50 „	10,00	10,25
Jećmjeń	50 „	11,00	11,50
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	10,00	10,50
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźěłb.)	50 „	3,25	4,25
Butra	1 „	4,20	4,40
Syno, nowe	50 „	6,50	7,50
Słoma, z maš. młóc., pras.	50 „	2,00	2,50
„ „ „ k zasł.	50 „	2,60	3,00
„ z cypami młócena	50 „	—	3,50
Pšeńčna muka, 60%	50 „	17,00	18,00
Rżana muka, 60%	50 „	15,50	16,50
Pšeńčne wotruby	50 „	8,00	8,20
Rżane wotruby	50 „	8,25	8,50
Jeja	1 štk.	0,10	0,11
Prosata 775 štuk	1 štk.	22,00	43,00

Na wikach so prosata srěnjo kupowachu.
Najlěpše twory so hišće wyšše płaća.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Rjesada" ma póndźelu 6. meje wječor we 8 hodź. swoju wědomostnu zhromadźiznu z přednoškom k. dr. Posedela.

Budyšin. „Nadźija" zeńdźe so wutoru 7. meje wječor we 8 hodź. k swojej měsačnej zhromadźiznje. Po zhromadźiznje je zwučowanje serbskich rejow.

Haslow. Kołojězdne tow. „Błysk" na přichodnu wutoru zhromadźiznu.

Lichań. „Zernička" přeprošuje z tutym wutrobnje wšě susodne bratrowske towarstwa na swój swjedźeń, 12. meje w Mikowje. Předsydstwo.

Ł. S. S. Z. Wubrane druźstwo zwučuje njedźelu dop. w Kačej korčmje pola Komorowa.

Jednota Sokol w Haslowje ma přichodnu wutoru wječor we 8 hodź. w Měrćinkec hosćencu swoju hłownu zhromadźiznu.

Khróščanski Ratarski dorost wobhlada sebi njedźelu 5. meje Wudworjansku kobłarnju a potom w Smječkecach Frenklerec nowočasnu pjerizarnju. Woboje je runje w tutom času jara zajimałe a tež hódno wobhladać. Zhromadźiny so 1/4 14 hodź. we Wudworjanskim hosćencu.

Předsyda.

Ralbicy. Spěw. tow. „Lilija" wuhotuje njedźelu 5. meje w „Herbskej gryschće" w Ralbicach spěwny wječor ze spěwami, dźiwadłom a rejemi. Započatk 1/8 hodźin. Wutrobnje přeprošuje

Ralbičanska „Lilija".

Sowrjecy. Sokoł zwučuje wutoru wječor we 8 hodź.

Dźěćo njezapomń

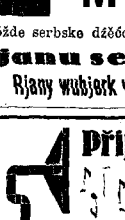
12. meje

DŹEŃ MAĆERJE

Kóžde serbske dźěćo njech swojej lubej maćerce dari

rjanu serbsku knižku

Rjany wubjerk w Serbskej kniharni w Budyšinje

Připrawjenja radia

najsprawnišo!
Najlěpše rejerency
Na přijomne wotpłaćowanje
Předwjedźenje pola Was doma

Gustav Krawc w Budyšinje

na Rožowej hasy 8 a 13

Fotowe projekcijowe powjetšenske domj. kinowe } **aparaty**

a wšě wěcy za amatérske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**

Richard Hutha

mjeńšel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž tež wotčahi wěcywustojnje a najspěšnišo.

Handrij Mróz w Bukecach

Kolesarnja. Casnikaf. Wuporjedźenja. Centrifugi.

Wotnajeński awto

za kwasy, křćiny atd. najtuńšo. — Telefon Pomoro 328

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy
z 6–9 procentami
po wučinjenju

Šekowe konto z 4 % bjez dalšich wudawkow
Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódnosne papjery kaž wšě druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy tež pola filialkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem Měsće, Wulkich Zdźarach, Khrósćicach, Barće, Delnim Wujezdźe

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

---

zamkańnja a twarjeńnja wahow

Wuporjedźeńnja waggonowych-, wozowych-, skótnych-, decimalnych a spěšnych wahow

Max Böcke Dźěłarnja na Drjew. wlkach 2 Bydlenje na Zidowje 241

Solidne dźěło — Nizke płaćizny

Emil Höhne w Bukecach

zamkarski mištr

Skleńčane-, porcelinowe- a nikkowe twory, darjeńki kóždeje družiny a wšě **hospodarske wěcy.**

Pawoł Schreiter w Bukecach

sedlarski mištr

poručuje stupnje we wulkim wubjerku, kłobuki a capki, hotowe wobleki, kožane twory, kufry, wotmjane twory; Sedlarnja grata a wutykarnja

---

Poslednje nowosće
Žonjaca hotowa drasta / Mantle / Kostumy
Bluzy / Suknje

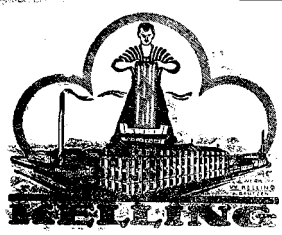
Poslednje nowosće
Woblekowe tkaniny / Foulardy
Wolmj. muslin a muslin z česanеje wolmy
Wumělska žida / Łykowa žida / Voile

We wšěch składbach bohaty wuběrk družinow

Alphons Schauseil

Njedźelu wot 12—6 hodź. wotewrjene! Wobkedźbujće moje wukł. wokna

---

ČISCI CHEMISCY
BARBI
PLOLUJE

wobleki suknje mantle

a wšitku druhu drastu.

Wěcywustojne wjednistwo.

Za kóžde dźěło wuwučenych a dołhe lěta

wupruhowanych ludźi.

Nowočasne mašiny, dźěłańske připrawy a zarjadowanje. Najlěpše rukowanje za wosobinske dźěło

Samsne přijimarnje:

w Budyšinje na Kěžorskej drózy čo. 6 na Přisečanskej drózy 16 telef. 3638

w Khoćebuzu - telefon 1774 - na Hrodkowskej drózy čo. 4 a na Drježdźanskej drózy 143

we Wojerecach na Cyrkwinskej drózy čo. 22

w Běłej Wodźe na Bismarckskej drózy čo. 26

Wosebity ćah

9. meje (Bože stpiće) wot Elsterwerda-Biehla přez Ruhland — Horka — Görlitz do **Oybin — Jonsdorf**

33⅓% potuńšenje jězby! Pospěšena jězba

Wulkotne wuležty w mejskim času do hórskich wsow Oybin-Hain, Jonsdorf, Waltersdorf a Lückendorf

4⁴⁴ z Wojerec do 1⁰⁰
9⁰⁸ do Oyblna z 21¹⁰

Wobhladajće sebi wupowěšane plakaty! Přewodnik za tutu jězbu dostanjdće darmo na kóždym dwórnišču, hdźež so kartki předawaja

W Torgawje, dnja 4. meje 1929

Wobkhodny hamt němskeje železnicy

Jězdne koła
Wanderer
Viktoria
Torpedo
Wittler

Motorske koła
Zündapp
Viktoria
N. S. U.

pola

Arnošta Čornaka
kolesarnja
w Delnjej Kinje

Štrykow. wobleki

za žony a dźěći

Makowe košle a kholowy wšelakich kajkosćow / **nohajcy,** židźane, florowe, žida z mako, nowočasne barby, po wšěch płaćiznach / **rukajcy za překhódny čas** za žony a mužow / **sportske nohajcy, nohajcy za šulerjow,** čorne a pisane

Wulki wubjerk
***Bleyle wobleko*w**
Bleylec sweaterow, sportsk. jakow
Bleylec žonj. a mužacych jakow

Nowočasne židźane šawle, šenfli. rubišća a šawle, čorne a pisane

Rudolf Oßwald

jenož na Serbskej hasy 3
— Prošu njezamjenće firmu —

Do Budyšina přišedši zetkujemy so stajnje

w Lehmancc kofejownі

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff konditorske twory / najlěpše napoje
kofejowe pječwa / jědźny lód
šlomowe tykancy / šokoladu

Wosebitosć: Torty

z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Wšč wobuća a wuporjedźenja wobućow spěšnje

derje a tunjo

Wobućowy dom Mark w Kukowje

Wosebity wobkhod

za

nawočnicy, šciparje, (Klemmer)

dalokowidy atd.

Specialist
nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwarć khorobn. kasy)

Jasćanska młodźina

wuhotuje jutře njedźelu

mejski swjedźeń

wječor wot 7 hodź. REJE

Wšitkich přeprošuje

młodźina — hosćencaŕ

Hypotheki

na ležownosće a měsće a na wsach. **Požčonki** na zastojnikow a kruče přistajenych z wotpłaćenjom po měsačnych dźělbach. **Kupowanje a předawanje ležownosćow a wobkhodow** kóždeje družiny.

Dowěrliwe saradźowanje a pomoc we wšěch pjenjezjach naležnosćach a sudniskich wěcach. Mnoho připóznaća.

Hypothek. büro Wenzel
na Hórnčefskej hasy 11 — Telefon 3660

Čerwjene symjeńne běrny

(L. wotsyw) tohorunja

čerwjene a běłe jědźne běrny

ma na předań — **ryćefkublo w Sćeńcy**

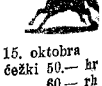
Pastwišća

Na naše pastwišća přijimujemy hišće

20 štuk młodeho skotu a 10 zrěbcow

za zarunanje

Pasońskі čas wot 15. meje hač do 15. oktobra
Pensionska płaćizna: Skót hač do 4 ctr čežki 50.— hr přez 4 ctr . . . . . 60.— rh

Ryćefkublo w Sćeńcy
Telefon Łaz čo. 6

Lěkaŕ za dźěći dr. Schnabel

nima hač do swjatkow

žanu rěčnu hodźinu.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowany mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 104 — Budyšin — Pónjelu, 6. meje 1929 — Bautzen — Lětnik 33

Woblehnjeńśki staw za Weddingski a Neukölłnski podkrjes w Barlinje so připowědźił.

Na Weddingśkim a Neukölłnśkim wokrjeju je so woblehnjeńśki staw pokazał. Na to su njeměrcy w tymaje krjejśkjeżomaj kommunistiskeho sbórka popuśćeźite. Policija je měśtowe dźele, kotrež su so pod wutwarjacym stawu stajile, ſ kalackatym grotom wobdała, tak, so bjes policajskeje dowolnicje nichtó ſ nich njemóžeśe wunić. Pśichi Weddingu je pjatk w nozy wśicho směrom dyło. W Neukölłnje je so jano tśelako, tola policija, kotraž bě tamnu dróhu wobkładźiła a je je śwětłomjetakami ſ tśehow wobśwětlowaśe, ſ knjeśom wosa. Kommunistojo wokoło połnocy ſ tśehow Germannśeje dróhi, Handjerykeje a Donjeśtśeje dróhi do policajstow tśelachu, kotriž sady kalacźatkeho grotu dróhu śrjeźowachu. Policija śběže, ſ kotrychž so tśelesche, se śwětłomjetakami wobśwětli, a ſ tym tśelenje bórzy wopśimje. Hacź dotal je jebi śběgł 24 śmjertnych woporow a 136 cźežkokrajnenych žadak. Sranjeni policajstojo njeju so žohu liczili. Liczba lohkokrajnenych njeje so mohła śwěsćiś, tola wśeźe nětkotre sta wuczinja.

Président Zierǵiebel je pjatk rano po njeměrnych stronach ſ automobilom jěchał. Pśichi tym je so ſ tśehow wospjet do presidentoweho automobila tśelało, tola kulki mimjnychu. Dwaj panzerowanaj wosaj po Neukölłnśkich dróhach jěchaśechtaj, teź do njeju so ſ tśehow tśelesche, źwoje maschinke tśelby pak njewužiśchtaj. W Zietheńśej dróhi běchu sbóźkarjo barrikadu natwarili, so bysćtaj so pozarowanaj wosaj sadźerźałej. Wosaj pśiches barrikadu pśechejdźechtaj, policistojo ſ njeju skočiśchtaj a kommunistow na barrikadze sajachu.

Policija bě wokhěže Prynz-Handjerykeje dróhi wobkładźiła a typta pśichezo znowa, k Lesingśkej dróhi postupowaś, hdźež bě w teźe nozy hłowny kwartěr sbóźkarjow. W domje Prynz Handjerykeje dróhi 53 so straża pśichrani, bo kotrejež so nětkaźe pjatnaźe wožobow pśichwiźe, pola kotrychž běchu **bróńze namakali.** W tym samym domje hydlaju schowz policistam stoły a ławki pśechowśtaji. Hdyž běchu sajeźi khwilku bjes dohłada, so schowz k nim pśichliźi a jich napominaśe, so bychu pśichi pśichódnej składnosći **policistow se stołami a ławkami posrośyli a potom** pśiches dwór a druhi dwór khěže, kotryž mějwa wukhod do Steinmetzkeje dróhi, cźekнyli; wón, schowz, budźe wukhod wotewrjeny dźerźeć. Jedyn je sajatych, kotrehož běchu po sdaću **bjes winy** sajeli, pak to policiji pśicheradźi. Hdyž chychu wóz runje pśechepytaś, so na dworje wospjet tśeli. To běchu po sdaću znamjenja kotrejž schowz sajatym da. Schowza sajachu, wón śmjeźe so dla **podpjerańa k nahłosnjosćam** samolwiś.

Wobydlenja so ſ najwjetśichej krutosću pśechepytachu, a wjele bróńjow so pśichi tym zebra. Na wjele měśtnach so po policajskich sałtojnikow, hdyž chyzchu do khěžow sałtupiś, ſ tśehow tśelesche.

Sobotu rano 1/4 5 hodźin policija dróhu wobkładej wotewri. Kałle hodźinu posdałoho so pśenk wobydlerjo pokasachu, pśichede wićhem mužojo, kotriž na dźełko dźechu. Teź wosły śmědźachu sałko po dróhy jěsdźiś. Policajske straże, kotrejž běchu so we wjchelakich khěžach pśihiwatwili, so hałle w 6 hodźinach rozwuchśichu, a sajeźi so do policajskeho presidija dowjesechu.

Mjes tym, so bě pśichi Weddingu we wjeczornych hodźinach kěrko směrom, so w Neukölłnje źiwje tśelesche. 7 morwych a 20 cźežkokrajnenych so naliczi, kotrychž do khorownje dowjesechu.

Jendźelski nowinar mjes śmjertnymi woporami.

Mjes śmjertnymi woporami pjatkowneho wojowanja na Neukölłnśkich dróhach je jedyn wukrajny nowinar, w Nelsonje (w Nowoseelandźe) narodźeny 46 létny nowinar Charles Mackay, sastupjeŕ Nowoselandskich nowin „Waitara Daily News". Wokoł 1/4 1 hodźin jeho na Hermannśkej dróhy sańśeleneho namakachu. Policija morwego do Bukowskeje cźitowje wobhładanje dowjese. Tam ſ papjerow, pola njeho namakanych, jeho mjeno shonichu.

300 wožobow pśched pśichepytowańskeho ſudnika pśichiźe.

Pśichi njeměrach w Barlinje 1. meje a śłedowace dny je policija něhdźe 300 wožobow sajała, kotreż so pśched ſud staja. Sobotu je spěchny ſud 53 létneho dźełaćerja Artura Draua sadźiwšił, kotrehož winowachu, so je komandanta Barlinskeje schitańskeje policije, wyschka Heimannsberga, 1. meje ſ kijom napadnył a ſranił. Wobstorżenego su hižo wospjet dla paduchstwa, cźełneho ſranjenja a dla wjeczenja pśicheźiwo statnej mocy sadźiwšili. Jeho pobłednje khłostanje tśi léta wróćo leži. Wot teho cźasa je dźełał a so derje wjedł. Jeho k jasnwu na dwaj mježazaj sadźiwšichu.

Kommunistiski generalny strajk njeje so poradźił.

Jenož mały dźeł Barlinskich dźełaćerjow je so kommunistam k strajkej dał narěcźeć. Wšicho hromadźe něhdźe 3000 dźełaćerjow strajkowasche, mjes tym so sta tyńzaj směrom dale dźełachu.

Sjězd cźerwjeneje fronty w Hamburgu so sakasał.

Hamburgski senat je wobsamknył, internazionalny sjězd swjatska cźerwjenych frontiskich wojowarjow, kotryž dyrbješe so swjatki w Hamburgu wotměć, sakasaś, dokelž dyrbi so ſ wětšinu wocźakaś, so by pśichi tom ke krivawnym njeměram doschło.

Njeměry teź w Lipsku.

Pjatk w nozy je w Lipsku ke kommunistiśt. nałynłnosćom doschło. Po shromadźiśnje nazionalistow w zoologiśkej sahrodze, w kotrejž bě Adolf Hitler rěcźał, so lud w Pfaffendorffskej dróhy sběži. Młodostni kommunistojo na policistow pśichiwdźe wudma natwołachu, kotśiž na to kommunistow ſ gumijowymi klumpachami rosebnachu. Na kónzu shromadźiny so policija pobłynl, dokelž běchu so na Mjasowym torhoschcu cźerjódy ludźi sběžałe, kotreż chyzchu cźah nazionalnych sozialistow nabpadnyś. Hdyž policistojo pśichoty cźinjachu, ludowe cźerjódy rosebnaś, kommunistojo do policije kamjenje mjetachu, kotreż pśichi twarje na dróhy leźachu. Policija někotrych nesćcźiwarjow saja. **Kommunistiski strajk w Porubrskej atd. so njeporadźił.** Kommunistojo su spytali 1. meje hórnikow w Porubrskej a dźełaćerjow w Hamburgu, Kólnje a drjehi městach narěcźeć, so bychu strajkowali. Pśichi tejle składnosći je so pokasało, so kommunistiski wliw na dźełaćerjow žyłnje wotebéra. Samolwiwši sa krivawne dny w Barlinje su Moskowšyj wjednizy. Srosumieš je, so je so němske knjeześtwo w Moskoje wobcežowało.

Kommunistiske nałynłnosće teź w Drježdźanach.

Ssobotu je so w Drježdźanach w zyrkuzowym twarjenju kommunistiśka protestowańska shromadźizna pśicheźiwo Barlinskim podawkam wotměła. Pśichi njej je so něhdźe 4000 ludźi wobdźeliło. Pśicheźiwo tejšeźenju kommunistow pśched zyrkuzom a wokolnych dróhach a naměstach je policija dyrbiała ſ gumijowymi klumpachami a ſ jěchonymi policistami sakrocźiś, dokelž so kommunistojo po policajskim kasanju njewotkalichu, ale śpěwachu a ſuskachu. Teź do policije kamjenje mjetachu. Wokoło połnocy so wokoło nowonaschcańskeho torhoschcza pśichezo znowa młodostni herjekarjo shromadźowachu, do kotrychž so policija se wschej rasnosću da. Jedyn policajski sastojnik je so ſ cźiśnjenjom kamjenja lohko ſranił. Hacź zu teź demonstrantojo kamjenje pocźerpili, njeje snate. Policija je 10 wožobow sajała.

Cźerwjena fronta so w Pruskej zakaže.

Pruski minister snutskownych nałeżnosćow Grzesynski je na podstožku podawkow pohlednich dnjowy swjasć cźerwjenych frontiskich wojowarjow sakasał. Sakasanje hnydom płaćeji. Swjazkowemu wjednistwu su so sakasnja a jeje pśicheźiwy pónđelu dopołdnja sdźeliłe. S dobom so w němskim ministerstwje snutskownych nałeżnosćow wo wupschestrjenju sakasnje na zylu Němsku wurahdnje. Wo tym so hišcźe dźenja rosćudźi.

Wo němskim płaćenju wójnskeho wotškodźenja so dojednało?

Parišśke nowiny pišchu, so je amerikanski wotpósłanc Owen Young franzowskemu, jendźelskemu, belgiskemu a italskemu wotpósłanzej rjekł, so dr. Schacht ſ wěstymi wumjenjenjeni jeho (Owena Youngowe) liczby, potajśim sa 37 lét płaćenje we pśicherežku létne płaćenje 2060 hr. k wurunanju wotschłodźeńskich žadanjow hromadźe ſ wróćopłaćenjom swjatskatskeho dołha pśichijima. Schtož wurunanje swjatskatskeho dołha nastupa, dyrbi so tutón po 37 léćze hacź do 58 léta ſ dobytkom internazionalneje banki sawěsćiś. Schacht je rjekł, so je tele poffiźenje jeho poslednje słowo.

*

Franzowśke nowiny su ſ njewocźakanym rosrihanjom pśchejtkapjene a hišcźe je njewědźa, kak dyrbja so k njemu stajiś. Hačrunjež śej Owen Youngowe pścheźo, so by so k dorozumjenju doschło, a dr. Schachtowa twola pśichpósnaće namakałej, so taktika amerikanskeho wěsrywustajeneho žyłnje kritisuje, dokelž je wot swojeho prénjotneho namjeła, 2105 miljonow němskeho létneho płaćenja wuczinjaseho, wócźo stupiŕ, pśchede wšchém pak, dokelž je rosumiŕ, amerikanske žadanja napschećźiwo swjatskarjam we pokrej wyšokokeji idźerźeć, wot swjatskarjow pak nowe wopory žadaś. Létne płaćenja Němcow su we 200 miljonowych hrivnow niśšche dyźli sumy, kotreż wěrcźeślejo žadaju. W kapitalu wuprajene, to rosćahi 31/2 miliardy slotych hrivnow wucźinja.

Jenomypślnje so Parišśke nowiny pśicheźiwo tomu wobrećeju, so dyrbi so tole snišenje **na thosty wotschłodźeńskeho płaćenja staŕ, mjes tym so amerikanske žadanja njesranliwe wostanu.** Franzowski podśěł na wotschłodźeńskim płaćenju by so potajśim wot 48 na 36 miliardow frankow snišiŕ. Tu so najwjetśe pśhećiwjenje franzowskich wěrzwustojnych wocźakuje, kotremuž dreje so Belgiscźenjo pśhisamknu. Praji so jano, so ju Jendźelscźenjo a Japanźy hižo amerikanskemu namjetej pśchihłosowali.

500 miliońska pożćonka k skrućenju němskostatnego pokładnego.

Němske finanzne sarjadnistwo chce 500 miliońow hrivnow wucźinjaju pożćonku wupisaś. Tale pożćonka dyrbi, so bychu so podpiśarjo za nju namakali, zulc swobodna wot dotkodneho, samoźenjoweho a herbstnoweho dawka wostaś. Pożćonka ma so se 7 prozentami sadanicy a móże so hakle sa pjeć lét wupowědźiś.

Se łakonjom wo nowej pożćonzy chce knjeźeństwo ſ dobom łakonjowy nacźiŕ pśchedpokazaś, ſ kotrymž so nałutowarnje a podobne śjatwe wustajny muńa, městu prozentiku žadnu pśchebeha swojich pjenjez w němskostatnych abo statnych papjerach sakóźeś. S tym by so łakońske stało.

Němskostatne njenjezy za hejtmana Pabsta.

Pśched někotrymi dnjemi běchu Barlinske nowiny powěźeś pśchinjeźle, so nětkuśi wobdźelnik pśchi Kappowym puću, hejtman Pabst, kotryž nětkole w Awstriśkej pśchebywa a pola awstriśkich domowinskich woborow rólu hraje, so je statnymi pjenjesami ſ Němsteje podpjerował. Němske knjeześtwo prejesche, so je tale powěźeś wěrna. Pśchiźiwšne knjeześtwowe městna po sdaću wuprawdźiły swiŕ wězow njejsu snałe. Mjes tym je so shoniło, so je hejtman Pabst wuprawdźe němskostatne pjenjesy dostawak, a to niz direktnje, ale ſ poběrdnistwom wośteje organisazje. Dźe tu wo naležnosćej, kotraž dyrbi so wuswětliś, dokelž su pśchiźiwšnemu němskemu ministrej Severingej wopaćnu wědomosćej dali. Podawk pak dale pokasuje, so dyrbja so naprawy cźiniś, so by taśe wězy w pśichódnje snjemóžnja. Dale je zdyhacź, so tu teź pjenjezy pruskeho spomožeńskeho ministra k Pabstej dośchle. Teź žmě so wěsto za to měrś, so minister Hirtsiwen wěrnosćej njeje snał, ale so by su w ministerstwje śrědki a puće namakali, so bychu so pjenjezy sa samuźke wuźite, za kotreż njeźsu postajene. Tón tydźeń budźa we wubérku za hospodarśki plan wudawki sa němske ministerstwo snutskownych nałeżnosćow wuradowaś. Méchi tym budźe so pschewidźomnje teź Pabstowa na... rosponinaś.

Wólbne hesło khěžerjow.

Pśchedbyhdźiwo swjatska sakliśi khěžerjow, kotreż je tele dny wo stejśichego k sakliśim žejmśkim wólbam wuradźowało, je namolwjenje wobsamknło, kotreż so blížśche dny wosjewi. Po pschedležazych powěźeśach budźe swjasć khěžerjow w Kamjenicźanskim wólbinym wokrjeżu za **hospodarśku stronu** a w Lipsćanskim wólbnym wokrjeżu za němišku ludowu stronu hłosowaś, dokelž stej teśle stronje sastupjerjowu khěžerjow na wólbe měśtno stajiłoj. Teśle stronje budźetaj tohodla za powpschenje podružništeho pjenjeża, so mohli khěžerjo że swojeho wobdźeźeństwa wjetśchi wuźitk braś.

Pruski prynz Louis Ferdinand swój ſlub wróćił.

Něhdyšćiśchego pruskeho prynza Louisa Ferdinanda, kotryž je tuchwilu w Los Angelos w Sjednoćenych statach połnózneje Ameriki žiwy, je po dsaću jeho dźěd w Doornu na to kedźbliweho śćinił, so je jeho lubosć k franzowskej

filmskej dźiwadłowniznje Lilli Damik Hohenzollernskemu domej njespodoba. Prynz je tohodla wosjewił, so njeje z Lillu zlubjeny.

Steerawitzowy ministerski kabinett so wuzwolił.

Awstriska nazionalna rada je žołtoru dopołdnja z 89 pschećiwo 59 hłosam nowe knježeństwo wuzwolike. S tym su Streeruwitz, Schumy, Sslama, Czernak, Resch, Mittelberger, Foerdermayer, Schüff a Vaugoin wuzwoleni. Swjazkowy kanzler Streeruwitz wutoru knježeńskowy programm wosjewi.

Staroba za mandźelstwo w Jendźelskej.

W jendźelskim delnim šejmje je žo sakonjowy naćisk, kotryž najnišcha starobu za wobłamknjenje mandźelstwa na 16 lět za muzkischa žonjtkich postaja, pschijał. Sakoń jenož hischće trěbne podpismna trjeba. Hacž dotal mózachu žo w Jendźelskej 14 letni hólzy z 12 letnymi hólzami woženiś.

zemjerzenje w Persiskej.

Schtyri wjzy žo sapyhle; wjele morjwych a cjeżkosranjenych. Kaž žo hakle nětkole z Teherana powě, je žo pjak w Meschedskim a Afrabadskim wokrjeżu zylne zemjerzenje sacźiło. Kaž je žo dotal zhonjło, su žo schtyri wjzy zapyhle. Po knježeństwowej poručnosći su žo wojazy wotpóstali, so bychu wobydlerjam pomhali. Po dotalnych njerozwjerdźenych powěsćach su žo někotre sta ludźi morske abo žo cźeżko ranile.

S podzemskimi storkami je žo wobydleństwo tež pschi persiśko-afghanistanskej mjezy traschiło. Nadrobne powěsće njejsu hischće dochłe.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 6. meje 1929.

— Wa **wjedrje**. Wczera wo dnjo +23. Dźeńża rano we 8 hodź. barometer 743, hygrometer +3, thermometer w nozy +9. Wuhladny na mózniske samrócźenje. Schtwórtk wjele wokomdźenja. Sněnow ńam jich wubrěžki bórzy dawno požadany deschcźik pschinjesu. Wiebranje mknja, so deschcźik z njewjedrami sastupi. Po tym žo žaho wuwjedri a też cźopło wostanje. Wyschinn pschihładźeja z Agorifskich kupow. Nižiny w poknozy pak wobarasaja pschihłe lodojtych wótrow z lodowych morjow. Jutnje wutoru łkhadža kłónźko 4,20 hodź. a khowa wo 7,34 hodź. Mzkacźk łkhadža rano 3,51. hodź. a khowa žo pop. 5,13 hodź.

— **Kichesrjanska ludowa strona — zentrum** — sarjaduje jutnje wutoru 7. meje wieczor we 8 hodź. w Katolskej towarschownl na Garbarskej haśy 26 wólbnu zhromadźisnu.

— **Wczerawische wobkhadne njezdała** běsche tójschto wjesnych ludźi wo Budyschina pschiwabiła. Njedźiwajcy rjanemu wjedra běchu pak w popołdnischich hodźinach mězschcźańske dróhi pomérnje prózdne a wobkhod w tkamu dorje wschudźom njeběsche tajki, kajtaj su jón wobkhodniźy wocźakowali.

— **46. duchowny wjeczorny konzert jutnje wutoru.** 7. meje wjeczor we 8 hodź. w Pětrowskej zyrkwi. Mikk. Bruhns: 100. psalm (solokantata sa hušlerjow, pischcźele a sopran), na to žo zyle wožesbe pokasuje. Bach: preludije a fuzi w C-dur a G-dur. Händel: pischcźelowy konzert w B-dur. **Wumjedźaju:** Kata Wintlerez z Lipska (sopran), Jurij Winkler z Lipska (pischcźelc), Bjarn. Wittmann, Jan Guder (hušle), słud. rada Neumann (hušlowe cello), domšk organišt Horst Schneider (wjedniśtwo); z pišma cźita knjes farar Siegemund. **Programy se wschitkimi tekstami žu po 30 pf. pschi zyrkw. durjach dostacź.**

— **Kurzus serbskich narodnych rejow zarjaduje** zaso serbske towarstwo „Nadźija“. Prěnja zwučowańska hodźina započnje so příchodnu wutoru 7. meje wječor we 8 hodź. w žurli Serb. Domu. Kóždy Budyski a wokolny Serb, kiž chce sebi nasbe pke wšo rjane reje přiswojić, je lubje witany, wosebje naše knjeżny a we wulkej ličbje naši pacholjo. Hajmy swóru, štož mamy, zo bychmy našich prjedownikow zdobne wašnja też ze česću wobsedźeli. Tuž wutoru, na zasowidźenje, při wukubłańskej hodźinje našich rejow!

— **Sakska krajna loterija.** Prěnja zjadownja 195. sakskeje krajneje loterije počzejnje žo 13., 14. a 15. meje 1929. Wuda žo 150 000 łošow je 67 500 dobytczemi a premiju, tak so nimale na kóždy druhi łóš padnje dobytcze. Dokeľ su žo tyrjedźne dobrcza pschihotowe, wotpiča sakska krajna loterija wot tuteje loterije hischcze wjetsche lěpschiny hacź dotal. Płaceńny łošow žo njejsu pschemenike a płaćźi $^2/_{10}$ łoša 4 hriwnow, $^1/_5$ łoša 8 hriwnow, $^2/_5$ łoša 20 hriwnow a $^1/_1$ łoša 40 hriwnow sa kóždu zjadownju. Je radno, so žo njeby z kupjenjom łoša hacź do poslednich dnjow cźakało, dokeľ žo pola tudomneju loterijneju kolektrow hižo někto jara sa nimi prascheja a łoły budźa drje hacź do cźehnjenja wschitke rozpschedate.

*

Tři cźežke wobkhadne njezdoża pola Budyšina.

Wczerawscha rjana njedźela se zwojim žiwnym wobkhadom je hebi žamo w blišikosći Budyschina tři cźežke wobkhadne njesdoża žadała.

Prěnje njesdoża sta žo dopołdnja $^1/_4$11 hodźin na Budyško-Wojerowskej dróży pola **Sajdowa.** Wožobowy automobil, kiž pschijédże z Budyschina a pokhadźesche se Kupśka (Mückenberg) w Rotowstim (Liebenwerdaskim) wokrjeżu, schmórny žo motorskeho kola z bocźnym wospcźom se Sajdowa, so wono do schtoma rasy a žo bocźny wospcźk zyle stórzowa. Jónsta, kotraž w bocźnym wospcźku sedźesche, bu z njeho wjerhnjena a žo na wobemaj nohonaj lózscho srani. Też wjednik motorskeho kola je žo lózscho sranik. Pola wožoboweho automobila běsche žo se sražanjom lewy prědni błótowy schlitak khetro stłoczik. Praschenje winy na njesdožu je pschistojne žandarmistwo wusaknilo.

Do wjetsheje cźelneje schkody pschinidże motorowy kolesaŕ w nozy wot njedźele k pónđźeli na Budyško-Wósporskej dróży. Pola Znjowskeje hórki dróhu porjedźeja. Tam pschijédże wczera wjeczor 3/12 hodźin motorowy kolesaŕ samkaŕ H. Schmidt z Budyschina z Maleczij, hdźež běsche pschiwuznyh wopytaŕ. Na dróży stejesche dróhowa parna walza. Teje žo wón z prawej nohu schmórny, se zwojim kolom padny a se stamanej nohu leżo wosta. Hnydom na to pschijédże automobil z Budyseje strony a snjesbożeneho do zwojeho auta wsa a jeho k dźełaczeńskej sanitelnej kolonje w „Sskónzu“ dowjese. Sanitelniźy jeho swobalachu a do měschczańskeje khorownje dowjesechu. Na to žo automobilist, kiž z Rakojd pokhadźa, se sanitelnikom k městnu snjesbożenja wróći a sanitelnik wjesesche motorske kolo, kiž běsche skoro dozyla njewobschkodźene wostało, do Budyschina.

Drje w šamžnym cźasu je snjesbožik kolojésdny Kschijan z Delnjeje Kiny. Wón jédżesche z někotrymi towaŕschemi z Běłcźej do Budyschina dele a wokoło Hornjeje Kiny nadobo se zwojim kolom padny. Kak je žo njesbožo stało, njeje hischcze wujasnjene, dokeľ běsche Kschijan hnydom bjes wědomja leżo wostak a žo na khowje a mjeswoczu cźežko sranik. Dobrowólna sanitetna kolona Czerwjeneho kschija dowjese wobzarujomneho z khorobnym autom do Budyskeje měschczańskeje khorownje.

S **Kamjenza.** Pjatk 3. meje wotmě žo pod nawjedowanjom knjeza žandarmskeho majora z Hartmanna lětuschе nałětne tšelenje žandarmskich sastojnikow Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa. Najlěpschi sšłaju běchu žandarmaju hłowni straźmischtrjo Vogel we Wulkich Rědarjezach, Schiller w Rózeńcze, Jäger w Kinsbórku, Viertel w Birchheinje a Bauer w Kamjenzu.

S **Wulkich Sdźarow.** Na swucźowanskej wěži tudomneje wohnjoweje wobory su elektrilsu sirenu pschitprawili. Sorjedu dopołdnja jej prěni ras na pruhu trubicź dachu. Trubjenje na pruhu žo po wětschi cźasach wospjetuje, so by sirena, hdy by woheń wudyrił, stajnje w dobrym rjedże była.

S **Wulkich Sdźarow.** Psched jutrami nascha nowa rěka (Czornizа) pola Lischkez hacźenje rosdrě. Woda walesche žo nimo Lischkez statoka psches hajk do stareje rěki. Po wjazndnjownym dźěle poradźi žo, wodu sašo do stareho rěcznischcza zwjesć. — Schěsćělětny synnk tudomneho dźełacźerja Schombela wotrěza žebi niedawno kónz pokasowarja praweje ruki, jón do žykanjoweje maschiny tykrnywschi.

S **Lejna** pola Wojerez. Nasche kantorske městno je wot 1. meje sašo wobsadźene. Knjes wucźer Geisler z Bukowa je na nje powołany, po tym so hóńche jeho zyrkwine sastupjerstwo se 14 pschećiwo 5 hłosam wuzwolilo. Wačanza trajesche 11 měsazow. Pod kěta knjes Wicźas z Błunja kantorsku službu sastawasche a 5 měsazow knjes Kimmer z Wrótšławia, po tym so hóńche knjes Wicźas na cźuwy skhorik. Sserbski dźěl wosady žebi na wuprósdnjene městno Sserba pschecźesche. Dokeľ pak so žadyn Sserb njesamołwi, runje so městna dwójzy wupisha, wosadne sastupjerstwo skónčnje tole Němza wuzwoli.

S **Wjelsje.** Njedostatk na wodźe, kiž wukładża se skónzowanych wodowodow, na cźimž su łkutsche zylne zmjerschi z winu, sacźuwa wosebje wobwodlerstwo w nowym wjesnym dźěle. Rosche tehodła njespokojnosć pschecźiwo gmejnskemu wodowemu sarjadowanju. Hacźrunjež je so wschěmi mozami na wotstronjenju njedostatkow dźěla, so tola wschědnje nowe roły pukaja, dokeľ hakle tam nětkle taje.

S **Hródka.** Schtwórtk wjecźor je tu manbźelska Sch. cźežko snjesbožiła. Wona wokna rjedźesche a padny je hornjeho poschłoha dele. Wobzarujomna wosta wónkach a nutskach cźežko skaniena leżo a je na to w měschczańskej khorownl borzy wumrěła.

S **Mužatowa.** W Mužakowskej wotnožy Drjezdźanskeje emballažoweje fabriki akzijowebo towaŕstwa su sandźeny schtwórtk wschitzu dźełacźerjo a dźełacźerki do dźiwjeho straika stupili. Straikowanych je něhdźe 300. S pschicźinu straika běsche, so je wjednistwo fabriki sobustawa dźełacźerskeje rady z dźěła puschcźiło.

Wopuščeny we vulkomešće.

Tutón mały podawk wotmě žo w jenej z najwjetschich wobkhodnych dróhow města Bavkina. Podawk njeje wumyslleny, ale je žo runje tak wotmětk, kaž žo tudy wo nim powě:

Je wjecźor, krótko do žydom hodźin. Potajkim krótko do sawrjenja wobthodow. Młoda žónska wobstara žebi hischcze to a tamne. Dźe do tutych klamow, potom sašo do pschichodnych. Tu pytnje, so bywa wot młodeho muzkeho wobkhedźowana. Rjany, wulki, strowy cźłowjek. Se rjanymaj wočzomaj, troschku šwětazukymaj. Ruzy na wolnej pakcźikow. Wona na to dale njekedźóuje, tlubi žo w klamach. S nich žo wrócźiwschi, sleji młody muzki tajko psched durjemi. Khwilku žo dlijo, shraba žo, k njej pschistupiwschi.

„Ow, wodajcze, knježna, je žnadź to troschku dźiwnje, ale Wy žo mi spodobacze .....“

Młoda žónska, zyle pschestrašpjena, na njeho pohladnje.

„Haj, Wy žo mi lubicze“, wón wospjetuje a potom pokracźuje, hižo troschku dowěrliwischo a z cźopłischim hłosom.

S tajkim wuwodom wotmě žo pod nawjedowanjom knjeza žandarmskeho majora z Hartmanna lětuschе nałětne tšelenje žandarmskich sastojnikow Kamjenskeho hamtskeho hejtmanstwa. Najlěpschi sšłaju běchu žandarmaju hłowni straźmischtrjo Vogel we Wulkich Rědarjezach, Schiller w Rózeńcze, Jäger w Kinsbórku, Viertel w Birchheinje a Bauer w Kamjenzu.

S **Wulkich Sdźarow.** Na swucźowanskej wěži tudomneje wohnjoweje wobory su elektrilsu sirenu pschitprawili. Sorjedu dopołdnja jej prěni ras na pruhu trubicź dachu. Trubjenje na pruhu žo po wětschi cźasach wospjetuje, so by sirena, hdy by woheń wudyrił, stajnje w dobrym rjedże była.

S **Wulkich Sdźarow.** Psched jutrami nascha nowa rěka (Czornizа) pola Lischkez hacźenje rosdrě. Woda walesche žo nimo Lischkez statoka psches hajk do stareje rěki. Po wjazndnjownym dźěle poradźi žo, wodu sašo do stareho rěcznischcza zwjesć. — Schěsćělětny synnk tudomneho dźełacźerja Schombela wotrěza žebi niedawno kónz pokasowarja praweje ruki, jón do žykanjoweje maschiny tykrnywschi.

S **Lejna** pola Wojerez. Nasche kantorske městno je wot 1. meje sašo wobsadźene. Knjes wucźer Geisler z Bukowa je na nje powołany, po tym so hóńche jeho zyrkwine sastupjerstwo se 14 pschećiwo 5 hłosam wuzwolilo. Wačanza trajesche 11 měsazow. Pod kěta knjes Wicźas z Błunja kantorsku službu sastawasche a 5 měsazow knjes Kimmer z Wrótšławia, po tym so hóńche knjes Wicźas na cźuwy skhorik. Sserbski dźěl wosady žebi na wuprósdnjene městno Sserba pschecźesche. Dokeľ pak so žadyn Sserb njesamołwi, runje so městna dwójzy wupisha, wosadne sastupjerstwo skónčnje tole Němza wuzwoli.

S **Wjelsje.** Njedostatk na wodźe, kiž wukładża se skónzowanych wodowodow, na cźimž su łkutsche zylne zmjerschi z winu, sacźuwa wosebje wobwodlerstwo w nowym wjesnym dźěle. Rosche tehodła njespokojnosć pschecźiwo gmejnskemu wodowemu sarjadowanju. Hacźrunjež je so wschěmi mozami na wotstronjenju njedostatkow dźěla, so tola wschědnje nowe roły pukaja, dokeľ hakle tam někte taje.

S **Hródka.** Schtwórtk wjecźor je tu manbźelska Sch. cźežko snjesbožiła. Wona wokna rjedźesche a padny je hornjeho poschłoha dele. Wobzarujomna wosta wónkach a nutskach cźežko skaniena leżo a je na to w měschczańskej khorownl borzy wumrěła.

S **Mužatowa.** W Mužakowskej wotnožy Drjezdźanskeje emballažoweje fabriki akzijowebo towaŕstwa su sandźeny schtwórtk wschitzu dźełacźerjo a dźełacźerki do dźiwjeho straika stupili. Straikowanych je něhdźe 300. S pschicźinu straika běsche, so je wjednistwo fabriki sobustawa dźełacźerskeje rady z dźěła puschcźiło.

Wopuščeny we vulkomešće.

Tutón mały podawk wotmě žo w jenej z najwjetschich wobkhodnych dróhow města Bavkina. Podawk njeje wumyslleny, ale je žo runje tak wotmětk, kaž žo tudy wo nim powě:

Je wjecźor, krótko do žydom hodźin. Potajkim krótko do sawrjenja wobthodow. Młoda žónska wobstara žebi hischcze to a tamne. Dźe do tutych klamow, potom sašo do pschichodnych. Tu pytnje, so bywa wot młodeho muzkeho wobkhedźowana. Rjany, wulki, strowy cźłowjek. Se rjanymaj wočzomaj, troschku šwětazukymaj. Ruzy na wolnej pakcźikow. Wona na to dale njekedźóuje, tlubi žo w klamach. S nich žo wrócźiwschi, sleji młody muzki tajko psched durjemi. Khwilku žo dlijo, shraba žo, k njej pschistupiwschi.

„Ow, wodajcze, knježna, je žnadź to troschku dźiwnje, ale Wy žo mi spodobacze .....“

Młoda žónska, zyle pschestrašpjena, na njeho pohladnje.

„Haj, Wy žo mi lubicze“, wón wospjetuje a potom pokracźuje, hižo troschku dowěrliwischo a z cźopłischim hłosom.

Maćerny dwór.

Hallijski roman.

11]

(Pokracźowanje.)

„Ach, njech tola ryja“, bórzcźesche Onnen. „Wowka, powědaj dale!“

„Haj, powuslcze žej jenož, dźećzi! Mórski pschiwal pschińdże a wichor howrjesche tak straschnje, kaž hischcze ženje žiwschi njebechu.

Mlachtaza łódź jédżesche po morju we wulkej cźémnocze psches Heyens Lei. Tu wuhladachu łódźniziy žnezu porunju žebi a hrazkow wokoło blida. A sćinichu žebi znamnjo tschiża a modlachu žo, dokeľ ménjachu, so chze jich sły duch sa błasnja mécź a jim nješkto njeźiwjateho na žiwjatem cźichim pjatku pokasacź tak wožrjeźa w dźiwim wichorjeniu pschirodź. Němske morjo pak žo sdźěsche tak wutrobne hobra, žotnjcze hory žo z wotmachom pschiwalachu a spadujo rujachu ....

A hdźež běsche tas Hallig Heyens Lei była, hdź jenož želene morjo.“

Maka Karen płakasche „Wbohaj farariez cźłowjeki“, wona špkakowaschе. „Běschtaj žo tola mobliłoj a je swonami zwoniłoj. Cźehodła dyrbjeschtaj do zahuby pschińcź?“

„To je moja kruta wola. Ja prošchu cźe, wowka, a tebje, luba macźi, powitajtej z lubosću Maren Wögens.“

Wowka hładasche kaž sprostnjena psched žebje, cźeta Franke tłóczesche jeho wutrobu A macź rjeknu khmurjo ta dyrbi być dobyta.“

„To Bóh žam wě“, špchyny Edlef. Ale pschewinny horjazy žo hnčw. „Macźi, — moja Maren dobudźe žebi waschu lubosć, tu masch moje słowo na to.“

Wuj Rickert žo žmějesche. — „Moju lubosć jej darju, Schwarne je to holicźo. Riz tak kulowate a nahladne kaž Akke Luersen, — dundr nochzyk! Ale tu dże je nětko Hamburgzki wotdobyk. Tón stary khadla moh z jeje nanom być, a kražnosćej też nihdże žana na nim widżeć njeje. Ma pak Mojsaża a profetow . . .“

„Sstuscha-li tajki hluby tryšk do tuteje wažneje hodźiny?“ woprascha žo wowka hnčwnje.

Ale Edlef pschistupi rucźe k wujej. „Schto tu rěcźiš? Akke pójdże do Hamburga? S tajkeho cźaża też to? Wěsch-li to zyle wěsće?“

Wuj Rickert sažehli žebi z dobrej khwilu cźerstwu dymku. Sa to, so žu runje žwoju nowu njewjestu žebi lepił, mój Edlefo, by tola žmjercź wcźipny“, wupachny wón. „Sajmujetej-li tebje dwě njewjesće?“

„Njerěcź wólurnosće“, šwarjesche jeho Edlef. Potom sćahny starebo se stółza horje a wsa jeho w stronu. „Schto dha wo tej holzy wěsch? Mi žo sda, so je Pedera Clauženowa njewjesta.“

„Potom je jara pschekłepana“, ménjesche wuj Rickert šuchu. „Pschetož widżach ju dźenża z tym starym tołstym z łódzu wotjéć. To ma prawje bórzy khwaž być, tak rucźe hacź Luersenez macź je z njedźel. Wjeżoła, apartna žwójba to je, njewérno!“

Edlef žo wutschažowaschе. „Tuž dżu hischcze do Königswarsa k Pederej Clauženej. Dobra nóz wschém hromadźe!“

„Tuž pójdu z tobu“, poskicźesche žo wuj Rickert.

„Cźežu žo trochu pschebéžeć a troschku žo roswjeselicź. Hdyž wschitzku ludźo wo kwašu rěcźa, to mje też satrabanży rosbudźuje, a tuž njechcam žamlutki wjecźor doma žedźo wostacź.“

Tak bu na macźerznem dworje dźenża w pratwem cźažu cźma. Jeho se žlomu kryte twarjenja sadrémachu a žonjachu nowenu cźažej napschecźo.

*

„Ty tola tak njenóžkuj, Edlefo“, rjeknu dychi lójo wuj Rikert. „Mój wschak cźaża dosć do Königswarsa dobéhnjemoj.“

„Wujo Rickerto, ja wschak, njeżłym žadyn sajac, ale strachuju žo tola sažowidżenja z Pederom Clauženom trochu . . .“

„Cźehodła, mój pacholo?“

„Kedźbuj, wujo Rickerto, — toho namakantoj zyle sawjerzcźaneho . . .“

„Sšnadź pschińdże potom k prěnjemu rasej do praweho „sssonga“.“

„Ty pschecźo hlupe tryški cźerisch z khutnymi wězami, wujo. Peder je mi žam prajił, so bjes teje holzy žiwy być njemóże . . . wona bě žo šnim dwójzy žłubiła . . .“

„Hdyž khoschcźo a woheń hromadu šwjesesch“, rjeknu wuj Rickert mašnje, „potom je po pschirodze, so žo khoschco špali. Peder Clauženo je žo wopalił. Tolsty Hamburgzki wschak žo njewopali, tón je pschejara wkóżny . . . Ty by też heidi schol, Edlefo.“

„Nć, wujo Rickerto, je wschak bych woheń salał.“

„K tomu zyle Němske morjo njedośaha.“

„To dyrbjał ty runje wědźeć, wujo Rickerto“, wuzmějwasche jeho Edlef.

„Haj, ja to też wěm. Mi běchu najkołwórtnische holzy najlubiche. Cźłowjecze, ja běch jim wschém sroścźeny. We Hamburgu a Kielu a w Triestu, w Memelu a w Nokchamje, ja wschak je wschě šmaju. Ale je wschěch dźiwich holzow šda žo mi Akke Luersen ta najdźiwischa być. Hacźrunjež ju jenož wot widżenja a žłyschenja šmaju —“

„To je hańba, wujo Rickerto. Ty žu to wědźał, kajta wona bě a so chzychu mje ž njej šwjasacź, a nicźo mi rjeń njejžhy?“

Stary praschny žo kichotajo wo koleno; „Wschako mějesche tola žwoju hubu, nć rjez, Edlefo. Njewuréź žo tola je nim, mój hólcze. Ty chzyšche ju tola mécź, dokeľ bě žo do njeje šabłasnił.“

„Nó haj wschak, pschidam to, běch šakuštany. Ale wy stari sće tu, so bychcźeše naš warnowali.“

(Pokracźowanje šeźehuje.)

ńom: „A tak chžych žo Waš wopraschecź, hacź chcecze tuton wjeczor je mnu pschežiwjeź?“

Najradschо by mužej khribjet wobroczika. Ale wón mješesche tok wošebite wachnje wěcźecź. Wón njebé njeharbity abo nawalny. Tak njeměrjomnje wutrolbny. A tak jemu do wobliczа pohladnje.

„Hlajsce, wěz je mjenujzy ja. Mam dwenza šiwoje narodninу. A tute bych chzyk rady wošwjeczieź. S nětkajkim lubym cžłowjekom. Ninam pak žaneho Sšym tak wožamoczeny. A to runje na mojich narodninach. Sšym žebi tak rjane wězy nakupowal — wón pokaza na pakeźki, kiž mješesche pod pažu —, by to byk lubу a rjany wjeczor. Niedybrizce žebi nětchto sheho wuhlicź. Pschesu žebi jenoź někoho, kotremuž mohł pschipicź. Nadžijomnje pjecze teź radу Rhynske wino? A jako Waž takke wuhladach, wuhlach žebi . . . njemějcze mi to, proschu, sa sło, ale Wy rozumicze, na narodnym dnju njebych rady žyle wupuschczeny byk.“

Młoda žonіsa pohladny jemu pschecźelnje do wobliczа. „Sacźuwam sу Wami dosć derje, mój lubу, a na kožby pad pschetu Wam k Waschim narodninam sу wutrobу wiele thoža. Ale se mnu njemóžecze je derje šwjeczieź. Mój muž čaka doma na šwoju wjeczeř. Nadžijomnje namakacze hišcze někoho. Wšcho dobre! . . .“

A po tutych słowach šhubi šo wona w pschichodnych klamach. Hdyž šo ź nich wrócźi, šteji tam młodу mužiźki pschezo hišcze, pschemyšlowaшy, šrudny. Pakeźki krucze pod pažu dersžo. A ź wočzomaj pytajo . . . Pytajo sa někim. ź kotrymž by šwjeczieź šwoje narodninу. A ź borkim šacźuczom šnadź, o cžłowjek šenje šamotnischi a bóle wupschecźeny njeje hacź w holku a tolku milijonow wulkomésta.

Město nozdacź.

Hollywoodske hódanišco.

Hollywood ma na kožby pad něchto njewschedne, pojine na žebi. Je to město a tola šo njeje město. Hollywood je měšno, hdźež filmy pschihotuja a hdźež wšcho na šinowe wobrazy šopomina a tola njepytnjemy wo prawom nicžo we pschihotowanju filmow. Sda šo, jako Hby šo tam wjcho w šoži a šóžiwnosći kupalo, w bohatstwje a bujnosći a tola je tam tak wjele huhjeństwa a nuby a trabanja. A žane město na zyłej semi njesdaa šo byeź tak bohate, tak cźiste, tak lubošne a tak rjane, ale teź tak bjeswutrobite. Tute napschecźiwstwo pak šmješa wotmolwa byeź, sa pschešłapjaze špěchne rozwicze filmoweho města Hollywooda.

Město Hollwood je wjcho we wschěm něhdže schnacze lět stare, hdyž wot cžasa liczimy, hdyž ze sa najpschichodnische měšno k pschiprawjenju filmow wupšłédźicu. Bésche to we winowym lěta 1911. Tehdy wješe Hollywood nicžo druhe hacź khudušchke mjesnate pschedměsto Los Angeloša, male sahubliščerjo ź drjewjanymi khežkami w sahrodach a w jenicźkim měrkat bohatym hotelom. Dźesacź kilometrow dalsko bé se brjedźišcza Los Angeloša hacź do Hollywooda. W jenej ź tych sahrodow wotnaja žebi Alfred Christie najmu 1911 jednoru khežku sa tśicźi dollarow měsačnje a sahndli šo tam se šwojim aparatom k filmowanju, dokelž běchu jemu powědali, so šo powětr w Kalifornіeі ź juha Los Angeloša wožebje derje sa filmowe wobrazowanje hodźi. Potom wotwari žebi zgle šam bróžeń. To bé prěni filmowy atelier w Hollywoodze, hdźež nětkotry měšazy posdźišcho hižo mnohy druhy filmowy ludźo pschinhódźechu, mjes nimi šlawnje šnaty režiśer Cecil de Mille, kiž šwobisješe šo swoprědka tohorunja ź nětkajkej bróžnju šwokoješ. Dźenża ma Hollywood 140 000 wobydlerjow. Ale woprawdźite město to tola njeje. Móžemy to pschezo hišcze za pschedměsto Los Angeloša wobhladowacź, ale jako pschedměsto, kiž ma šame šwjo pschedměsta, kaž Beverly Hills, hdźež wjetšchi dźeł filmowych „hwězdow“ hybdi, Charlie Chaplin w wili, kiž wyšchize hacź wšchě druhe leži, potom w šuđodšiwje Douglas Fairbanks a Mary Pickford, Tom Mix, Pola Negri, Arnošt Lubitsch atd., potom Culver City, hdźež je Metro-Goldwin-filmowe towarstwo sahybleno, a Universal City, swoikelž Universalfilmy pohadźeju. Dalsko a schérsko wupschestrěwa so Hollywood se šwojimi pschedměstami, ale nadrólna železnisa wobkhadža kaž w nětajkim malym měrkatku. Kóždy dyrbi šwój šamknу wós měcź, wjecha-li dalsko zwjeze běhacź. Wobkhadne šiwjenje knježi zenoź w šrjedźišczu sahybliščerja, na krašnym Hollywoodšim Boulevarde, hdźež runjewom šrašchny wobkhad knježi, mjes tym so tamnje dróhi, wobrubjene wot sahrodow ź wiełemi a palmami, sahonjene a na města dopominaju, kotrymž jenoź wumeńkarjo a dostawarjo renty dyhla. Wóšsomapokła wulkich filmowych atelejow je w Hollywoodze šameščinjenych a 247 filmowych towarstwow město wohospodarje. 80% wšchěch amerikanšich filmow šu w Hollywoodze šwotwonjene. Ale to jenicźke, schtož mózemy tam po wulkim dobrašchowanju widźeeź, šu filmowe atelejе. Wone šu po wulkim měrcze tak schéroko rosbrjowene, so je lohko njenamakamy. Na druhej stronje bywamy w Hollywoodze šlajnje na kino dopominamy. Khěže, sahrody, wobthody, kofejownje a hoseženy, automobile, ludźo, wšcho šda šo byeź pschez rjane, so by mohło woprawdźite wjez, twschno ma hajtojty charakter. Widźimy dźesacź tyhdźay młodych, rjanych cžłowjekow, kiž derje šorasčene thodźa, w automobilach jědźa, kaž thofejowninach a hoseženzach wokoloshdaju a šacźicźej šbudźuja, so sa nich teź to nałépše wjeze dobre dosća. Ko šu wschitke ludźo, kiž šnaja jenoź jene pschecze: byeź ź filmowej hwězdu. Tola jenoź najmjenschi dźeł ź nich doschehuje posłaju ekstrehnego filmoweho pschedstajerja, wschitku drušu thodźa podarmo w khoseonowych, wožakniu filmoweho rešiśera, kiž jich talent wuhlédźi. Tuceź dyrbja, njechaju šo wot Hollywooda dźiwicź, sa cźas. žiwjenja statiscza abo hrajerju cźitkowe wostacź, kiž na dnjach, na kotrychž maju dźeło, šhubom hacź pjatnacze dollarow sašlužа, kiž pak dyrbja sa khudušchu jilnicźku, w kotrejž bydla, wschódnje jedyn dollar sa wotnajenje płacźicź. To je Hellywood, město posdacźa, město najšylnischich napschecźiwstwow, kiž šo wšjo pod paradiliškej płachtu khowaju.

Słódke njedzeźe pawko.

Jendželski pschirodošpytnik Oliver Pike, kiž je wobšchérne a šajimowne nałožki we žiwjenju šwěrjotow a šwérjatkow šphtał, powěda, kak je pawkaj ta cźaš šłódkich njedźel wobtedžowal. Wobkedžbowanške polo bésche šchitany kuczik jeho šahrody.

Cžłowjek móże žebi cźežko pschedstajeeź, so tak njerjane stworjeńcźa, kaž pawki, prózowanje wo lubošcź a žbožowny cźaš, šchtož mi słódke njedźele njenjusemy, runje tak derje šnaja a wužiwaja kaž wschě druhe stworjenja. A tola tonn tak je, kaž mózach na pawkomaj wobkedžbowacź, kiž dyrbjeschtej žebi to lubicź dacź. Pawk prózowalshe šo widžomnje, so by so pschez šiwoje šwonkowne kaž też pschez šiwoje pohłoby šaničźay šyodobak. Wón bésche do njeje po šdaczu jara šaluboważy. Pschetoż, jako šo druhi pawk bliżejshe, wałi šo hnydom na njeho, so by jeho wukuśak. Wón njecźerpjeshe žaneho kačerja a po někotrych njeńeschinach dyrbjeshe rivala zgonacź. Wón bé ź pola wuhnaty.

Wóczky pschirodošpytnika njebé cźežko, šaniza wot šaničźi rosefinalwacź. Wón bé cźemźchi a jeho nohi běchu błesche. Wón njebé po rosšudže cźłowjeka a wjele mjenje po rosšudže pawka tak pschiwabiwagy a tak wodobny kaž kulojta šaničźa. Lěhdy pak bé šo prěni parunik (rivala) šhubił, pokaza šo druhi. Wón bu ź tajkej šurowoscźu nadpadnjeny, so hnydom cźekny, bjes toho, so by šo dozyła hakle wobarał.

Někto běschtej pawkaj štónczinje šamoj, a wužiłchtaj šłkadnosć k horzemu wokoschenju. Na poesiju łcźehowaшe pak potom prosa. Pytanje ša zyrobu, kotraž we khownej wězy ź muchow wobšteji, a twarjenje bydlenja. Tu da šo šaničźa tak wucze hacź mózno do dźeła, pschetoż wona šanna je ź twarškim mischtrom. S wulkej pilnoscźu běha tam a šem a pschedźe pschi tom ź běłych žiđźanych nitkow wobdźěwanja hódny labyrinth. Wschędnje pschipschedźe nowy cžłuk, doniž rjane a rumne bydlenje njeje hotowe. Sšanź pokała šo jenaź mało. Wón je husto po pjecu, so by zyrobu pytał, tak derje hacź to samóże. Sšaničźa wostanje doma a dobłuduje bydlenje. Sašchmjata-li šo nětajka mucha w pawzinach, potom je po njej. W šaničźnym wokomiku ma ju pawk w paborach.

Potom pschidże łcźo a pawkaj rosšudźitaj šo, pschecźahnuwcź. Jeju prěnje bydło šo jimaj wjazy njeswobodu, a tak wupytnjeej žebi druhi kuczik. Sašo pokaluje šaničźa šwoje wumeńšnowy jako twarški mischtr. Dźeń wote dnja pschedźe, doniž njeje nowe, hišcze rjeńšche bydło nastało. Wone dyrbi byeź kruczišche a teź rumnische hacź prěnje, pschetoż nima jenoź šaničźi a šaničźan, ale teź jeju potomnikam jako pschebywadło šłużicź. Napokledku je šak podobny na ź židy špschedźenu šněhowu kulu. Někto šapocźinaju šo sa šaničźu maczerne winowatoscźe. W šmutkownym žiđźaneho pschadka njeje wona šwoje jantarobarbne jejka.

Wot toho wokomika wobstrańuje šo bydło kaž twjerdźina. Wschi šakhodźe leži šaničźa a feschери kóžneho pawka, kiž ko hnědou bliži. Teź pschecźiwnikaj pschi šahobywanjom je pomk na šroži. Pschirodošpytnik mójeshe šajimalwe wojowanje ź wošu wobkedžbowacź, kiž rano na pawczinu schtvórcźeshe. Sa wošu je pawk wošebita ekšlóchcźenka, a tu poschoi šo nadpadnicź šłóbna pjerjeń. Woša šłótowaшe pšhed šakhodom tam a šem, a pawk šcźahny šo wrócźo. Sdaše še šo, jako by chcył cźekнуcź, we wobrawdźitkosći pak bé na straži a pschihotowany, njepschecźelej hnydom napschecźo stupicź. Woša pschiźde blize a posłuchy šo w šakhodze na žiđźamy pawczinu. Rieđo bacź bé šo bohladała, wali šo pawk na nju. Woša chzyhe hnydom še straschnym kalacźom šapschinnuwcź, ale pawkej bé taški strach šnath, a wón wotwrć iu še šwojimi šylnymi nohami wot šo. Wotowaшe bésche wótre a wobaj pschecźiwnikaj měrjeschtaj šo tak derje bacź bé jimał mózno. Mjes tym, so šo tam a šem kuleschtej, šawi pawk wošu pschez hušcźicźo a hušcźicźo do žiđźaneje pawczinу. Woša pytnu, kaki strach jej broża, a špyta wotlecźeeź. Ale hižo bésche jene lichidło pschekrucze šawschedźene. Njetrajesche wjaw dołho, a woša bé dospołnje wobwiła kaž mumija a durbješche šo njemóžna jako wopor podacź, do kotreheż pawk šwój šylny pukk šart.

S jejkow wulčźu młode pawki. Wone cźuja šo we žiđźanej pawczinje ź domom a matka nietrjeba je wjazy pschecźiwo nadpadam šchikacź. Kónz pschikhadža, a šmjerc wobwije je še šwojim pschedźenom.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

W měšchčańskej hłownej kenzlіji (w radnizy po jenym šchodže) šu wupokšene cžo. 16 prěnjeho dźeła a cźišła 19 hacź 23 druheho dźeła němškotatneho šakonskeho kopjena kaž też cźišła 10 a 11 šakkeho šakonšłeho kopjena w bliščimaj tydźenjomaj k wobhladanju šo kóždeho.

W Budyšchinje, 3. meje 1929.

Měšchčańska rada.

Hospodarski rozhlad.

póndźelu 6. meje 1929:

Barlinska burša bé šaidźenu šobotu nimale šrucźena a kurzy wschelakich efektow wostupowachu. Wiki ź dožinnu a rentowymi liščinami wostachu dale šlabe.

Produktowe wiki jewjachu šaidźenu šobotu šašo šlabošći! Jako pschicźinu mjenuja njewěšłosć na šmětowych wikach. Pšheniza a rožka běschtej šašo 5 pf. po zentnarju tuńschej. Šaidźenu šobotu wšakšeche zentnar

w Barlinje:

pschenicźy 11,20—11,30 hr., rožki 10,20 hacź 10,30 hr., nałétnjeju jeczmjenja pak 10,90—11,50 hr., nasymjeńcźo 9,60 hacź 10,10 hr., wowša 10—10,30 hr.,

w termijonowym wikowanju:

sa meju: pschenicźy 11,80—11,81¼ hr., rožki 10,83¼—10,78¾ hr., wowša 10,45 hacź 10,42½ hr.,

sa juli: pschenicźy 12,17½—12,15 hr., rožki 11,18¾—11,17½ hr., wowša 10,77½ hacź 10,75 hr.

sa september: pschenicźy 12,45—12,40 hr., rožki 11,36¼—11,32½ hr., wowša pak 10,73¾—10,70 hr.

Pschikitajeja:

Pschenica. Schwausch w **Hródku**, Augustowa haša 1.

„ knježi dwór w Huźy.

Wołza do domu, do **Hródka**, Barlinska dróha 5 a.

„ Bertholdowa w Lubiju, Dwórnischčojowa h. 25.

„ Lehderka w Minakale.

„ Hänslez hoseženz w Hornjej Hórzy.

„ Otto, gmejnski hamt we Wjeleczinje.

„ Strieglerka w Bitkopizach, Dwórnischčojowa haša 11.

Na pschenajecze:

Knježi dwór we Wulkim Wjelkowje, nětkhe 400 kórzow, na 10—12 lět. Dalsche jdźeli wobsedźeeź ź Bozberg tam.

Na pschedań:

Wós sportiki w Budyschinje, Schlachthoffstr. 11 III.

„ sportiki w Budyschinje, Krottenschmidtowa haša čisło 9 II na pr.

„ hestkowany, w Budyschinje, Arnoldowa haša 5 delka na lewo.

„ dźesazy, w Semizach, August Bebelowa h. 11.

Kola motorske we Kolwaju 26.

Radio w Bitkopizach, Drjezdźanska dróha 38.

Kóń brenjoletny, šylny, khodźi na wotežy, w Cžornowje 35 pola Kamjenza.

Sšyno, Frankensteinski młyn w Budyschinje.

Sšyno, 5 zent., šuschenу dźecźel 10 zent. a šloma we Bukezach 42.

Truwa młoda, šucźelna, w Jelenjowje 49.

„ blisto k cźelenju we Lupjanskej Dubrawy 2, we Wjeseli, 6, w Konjezach 7b pola Kubschizwe Wawizach cžo. 13, w Sdzarach 18, w Hornym Hunjowje 3.

W wyšokošnuceźelna w Nowych Porschizach 74, we Holeschowje 17, w Minakale 14, w Kožatni 11,

„ ź cźelecźom w Njeswacźidle 54, Gerberez hoseženz w Pschiwóźzach.

Jałojza wyšokošnucźelna, w Brělynju 24.

Kosa ź kóšlatomaj, w Hródku, Lukowa haša 36.

Kosa, młoda dóška, w Rachlowje 14 pod Cžornym Bohom a w Radworju 65.

Prošnata w Kunschizach 10.

Kolo mužaze a wjerčula, w Hródku, Minyska haša 5.

Runklіza w Boschezach 41, w Budyschinje na Kralowskim wału 10.

Běrny, jědźne a šymjentne, w Lemischowje 19.

Běrny jědźne we Salhowje 2.

Běrny šymjentne, w Porschizach 58.

Ssudnizy na pschešadźowanje

w Khrósczach wutoru 7. meje 1929 pschiw. ½1 hodź. w herbskej krčzece: motorike koło, cźełtowa maschina, makowy młyn, 23 porow driewjanow, 14 porow toflow, 8 porow turnarskich stupnjow,

Konkurs.

Konkurs wotewrił je šud nad šamožencom firmy Ernsta Jordanowa Wudowa w Budyschinje a jeje mějcźelskimaj pschekubza Gustava Jordana a njecźenjenze Marje Jordanez, wobaj w Budyschinje, na Jerjowej haši 5. 1. termija šrjedu 22. 5. 29 dop. ½12 hodź., druha šrjedu 10. 7. 29, dop. w 11 hodź., wobej w Budyschinje, na šudnischtwje, jstwa 141.

Dale wotewri so konkurs nad šamožencom Marje Jenjeneje Schneiderki w Budyschinje, Marschnerowa haša cźišła 3. Prěnja termija šrjedu 22. 5. 29 dop. ¼12 hodź., druha termija šrjedu 19. 6. 29, dop. w 11 hodź. wobej do Budyschina na šudnischtwje jstwa 141.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dženja dopołdnja ¾11 hodźin we Barlinje: Wiki šu jara měrne a płacźizny šestabjene. Dopołdnja ¾12 hodźin: Kaž pšhed hodźinu.

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunі abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płacźizny po złotej briwnje.

	4. 5.	3. 5.		4. 5.	3. 5.
Pšenica	224-226	225-227	buny	22 24,0	20-24,00
rožka	204 206	205-207	woka	28-30,00	28-30,00
nal. jačmjeń	218-230	218-230	módre lupiny	16-17,50	16-17,50
naz. jačmjeń	192-202	192-202	žołte lupiny	22-24,00	22-24,00
wows	200-206	200-206	teradella	—	—
kukurica	213-214	214-215	raps. wosuk	19-19,20	19-19,00
pšenič. muka	25-29,50	25-29,50	lany wosuk	21-22,00	21-22,20
ržana muka	27-28,60	27-28,60	poom. molass	—	—
pš. wotruby	14-14,50	14-14,50	běrni. kruški	18-18,60	18-18,60
ržane „	14-14,30	14-14,30	syno, 50 kg	4,30-5,40	4,30-5,50
lanz symjo	—	—	rožana sloma	1,60-1,90	1,60-1,75
hróch, Viktor.	43-50,00	43-50,00	pšenič. „	1,55-1,75	1,55-1,70
raps	—	—	wowsna „	1,70-1,90	1,70-1,85
pjeluški	25-26,50	25-26,50	ječna „	1,50-1,80	1,50-1,75

Kak so někotre ludy modla.

Spodźiwne waschnja žo modlicj namakamy pola někotrych ludow.

Sstrjedźnu Aziju a Tibet žu kraj modleńskich mlynow mjenowali. Hdźežkuli žo modlazy shromadźuja, knjezi wobstajny bórbot „Om Mani Padme Hum“ (Ow pokłado we hatnej liliji), mjes tym so mnohe pohiby modlitwy pschewodźeju, powě rosprawa narodneho semjepišneho towarstwa we Washingtonje.

Modleński mlyn je pola buddhistow tamnischich krajin hižo dołhe czasy wobłubowana wěz. Na dróhach a we wjach maja tuczi wěrtwi ruczny nastroj pischi žebi, kiž je wjertliweho bubona s drjewjanym pschimadłom wobstejł. Pschi hiću abo jěchanju wjercza tutu walzu, na kotruž je modlitwa wjazy hacj sto krócz napisana. Kóžde wobwjertnjenje jenotliweje modlitwy je modlitwa sama sa so. Na tuto waschnje hodża žo sa wokomik wjazy hacj sto modlitwow nadobo wulwjerczecz.

Wjetsche koleso, s kotrychž žu někotre wjazy hacj dwaj metraj wyšoke, stoja w modlerńjach a pschi puczach, pod schkitazej tšechu, kiž k zwjatym městnoscam wjedu. Pschińdże-li pokutnik nimo, potom sawjertnje hódże s tutych kolesow.

Mjes buddhistami pak je runje tak wjele kěnich bratrow kaj wschudże druhdże. Wobšedšeż leżownosce pschi rěczy pschiprawi žebi tu a tam wot wody cžerjeny mlyn. S pomozu wody mlyje mlyn potom modlitwy. Tu a tam wuhlada puczowazy pschi rězy abo nad njej zjawny modleński mlyn, kiž žrudzi s prěni wokomik napohlad woprawdźiteho maleho mlyna, kajkež je w najwjeczornych krajach hischcze znajemy.

W kraju Nalchow pschi tibetanskich mjesach puczuja domorodni w zwětłych cžerwjenych mantlach a s pschewodom bubonow a swónczkow k zwjatym hnadnownym městnam. Po wobczežnych schczežkach pschińdu nimo modleńskich pyramidow abo hromadow kamjeni wschelakeje wyschokosce. Tež modleńske khorhoje hraja w zwjenju nalchiskeho luda wulku rólu. Nimale kóžda wješ ma žerdź sa modleńsku khorhoj, a nimale nastajnje je k njej pschiczisnjeny cžwak płatu abo někajka koža. Na kóždu khorhoj je napisana znajmjenischa jena modlitwa, a kóžde smahowanje wotnamjenja tak wjele kaž jene rěczane słowo. Husto pschimjasa pobožny buddhist sto taskich khorhojow k powjasej, kiž tam wuspinje, hdźež zwjetły wětřik duje.

Mohamedanojo žu konserwativnischi hacj jich buddhistiszy žuržodża. Modleńske tepichi žu ważne modleńske pschistrucheństwo. Hdźežkuli Turka pschczo pschebywa, hacj je to w khlamach abo na dróhy, — pschińdże-li cžas k modlenju, potom wupschestrě wón swój tepich, wuluje žo cžrije a pomodli žo, kaj je jemu to pschedpisane. Někotre mohamedanske wotschczepki wužiwaja město tepicha modleński zwjel. Tutón je s palenoje hliny a pokhadża stajnje jenoż s Mekki, Medijny abo druheho hnadownoho městna. Sso modlazy pokoji žebi zwjel tak, so žo jeho se swojim cžołonk dótka, město jemje. Shubi-li wón modleński zwjel, potom stupi na jeho městno listno seleneje papjery abo kupjeno kajkeježkuli rostliny, kiž płodow nima.

Modleńske rakety domorodnych w poknóżnym Siamje runaju žo naschim wohnjostrojam. Ssud napjelni žo s próchom a raketa pschiczini žo na powyschenym městnje. Na Božich słužbach žo wona potom wutřeli. Domorodni drje žu smužicži, psched duchani morwych pak maja strach. Raketa dyrbi dźaloš rosehnacz.

Wucžahnu-li wobydlerjo Keńskich kupow na wójnu, staja žónske korby s kamjenjemi a płodami na desku a modla žo, so bychu kulki njepschecželow swojim mužam a bratram njeschkodźale, kaž kupki deschcza pośiczenym daram, hdyž bychu tešanje s wolijom namasane byle.

Domorodni na kupje Celebes, sarěsawschi honacža a zwinjo, modla žo: „Ow bohojo, nad a pod nami, macže-li zmilnosce a chcezce, so dyrbimy žo nałożczicz, dajcze nam deschcz!“ Hdyž žo Malayojo wo dobre raźbowe žně modla, donjesu liter rajża do modleńnje.

Někotsi Indijanczenjo na Nebraska wužiwachu modleńske trubki. Mjes tym so bychu žo s ertom modlili, wuptachu zebi cžiche městno, hdźež swoje modleńske trubki kurjachu.

Kronprync, kiž kulki na dliwišcu zběra.

W rosmołwach s Pakeologuom, kotrejž diplomat někotre w „Revue de deux Monde“ wosjewja, pschińdże wupokasana kěžorka Eugenia tež na rěcz wo němsko-franzowskej wójnje s lěta 1870. Wona powědasche, so je tehdy zmjertwy strach wo zjiwenje swojeho jenicžkeho synna wustała, kotryž bě kaše schtyrnaesce lět stary. Krónprynz dyrbjesche po poručnjosczi nana, Napoleona III., na frontu a macz prosschesche jeho ordonanznoju oficžerow, so njebyschtaj jeho ani wokomika s kěžkow puschczikoj. Tu dóńdże wjeczor jónu sczehowazy telegram kěžora: „Louis je žo pschikładnje měrnje sadźerżał. Běsche, jako by žo w Boulogniskim lěsu wuthodźował. Nadobo sčehny samo kulku s cželby, kiž bě psched jeho nosy padła.“ Mjes tym so kěžorka depeschu cžitasche, sastupi Emile Olivier. „To dyrbimy wojsewicz“, sawoła, shoniwschi wobžah telegrama, „budże to s wulkim sacžischczom sa zulu sjawnosc!“ Kěžorka bě swoprědka pschecžiwo tomu; je to tola zyle wobzobinska powěsc, jeniczjy sa macz, niz sa ministrow. Ale wohniwa rěczniwosc ministra dobu. Sczěhnk wosjewjenja pak bě zyłny smjech a wuzmějchowanje zyłeho kěžorstwa.

Na'nowiše z cyłeho swěta.

Schkrowa powěsc wo wjedrje sa jutje wutoru: Mróczele žo pschecžahuja, ale je rjenie a czopło. W Jendźelskej scherjate ljubone wjedro. W poknóżnej Europje khłodno a žo deschczuje.

Towarstwo Drjezdźanskich małych rentnarjow je we pschemnyšlowni žinjnje wopytanu protestowanju shromadźinu wotmětło. Pschedźenda Schneeweiß pschitomnych powitawschi hłuboko wobzarowasche, so mali rentnarjo hischcze pschezo podarmo czakaju, so bo jich žadanja dopjelnja. Pokasa na wurěcze, so bo dla hubjenych finanzow małym rentnarjam njemóże wotschkodźenje dacz. Dawno je dopokasane, so może bo trěbna suma swjesecz.

W Augsburgu je žo hobotu w nozy pjecz domow do czista wotpaliło. Schkoda je wulka, dokelž je wjele zwjerbow, kotrez nimaju niczo sawěsczene, sloro wschitko zhubiło. Dwanacze zwjerbow je bydlenje zhubiło.

Sobotu dopołdnja je žo w tak mjenowanej etherowej kólni chemiskeje firmy Heine a Co. w Gröba pola Rieły rosbuchnjenje stało. Prěni połkhód dźesacz metrow dołheho maźiwneho twarjenja bo dopołnje wupali.

Na statnym kuble w Beljeju w Khorwatskej je žo w barazy, w jenej skale leżazej, cžeżke rosbuchnjenje stało, z kotrymž je žo wokom ludzi moriło. Jedyn łamboro bě 25 kilogramow dynamita, kotrez běchu s deschczom pschemokte, z hubjenju pódła satepjenych thachlow połožił. Nadobo dynamit je satrachnej mozu rosbuchny. Jyła baraka je do czista rosbi. Pod rospadankami zwohidźene cžeka žydom dźełaczerjow namakachu. Jenoż dweju dźełaczerjow, mjes nimaj łamboru, cžeżko sranjeneju do khorownje pschinjesechu.

Směški.

** Wjednik wohnjowje woboty k wobornikej: „Cžehodła njepschińdżeschcze sandźenu nóz k wohnjej?“ — Wobornik: „Moja žona njerjerjesche, so žo pali!“

** „Schto bya byschcze cžinił, by-li Wasch samožity wuj semrěł a waš jako jenicžkeho herbu postajił?“ — „Ničo!“

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Bjesada“ ma póndźelu 6. meje wjecor we 8 hodź. swoju wědomostnu zhromadźiznu z prědnoškom k. dr. Posedela.

Budyšin. „Nadźija“ zeńdże so wutoru 7. meje wjecor we 8 hodź. k swojej měsačnej zhromadźiznje. Po zhromadźiznje je zwučowanje serbskich rejow.

Haslow. Kołojezdne tow. „Błysk“ na přichodnu wutoru zhromadźiznu.

Jednota Sokoł w Haslowje ma přichodnu wutoru wječor we 8 hodź. w Měrčinkee hosćencu swoju hłownu zhromadźiznu.

Rakojdy. „Jedn. Sokoł“ wuhotuje njedźelu, 26. junija, swój lětny swjedźeń z wubědźowanjemi, prostnym a narjadowym zwučowanjom. Też sobustawy druhich jednotow móża so na wubědźowanjach wobdźělić. Za wubědźowanja so kóždu njedźelu popołdnju zwučuje.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolet w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučmany w Budyšinje. Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Budyšinje. Za nawjedowanje: ... nak w Budyšinje.

Vogtl. Madras. Mull **GARDINY** vitraže kromki tunjo

J. Erler na Zwonk. Lawskej h. 10, róžk Krónpryncowa mosta w Budyšinje

Předawanje drjewa

Hranite drjewo
twarske drjewo
špalěrowe łaty
třěsne łaty
špundowania (tružane), zabiće najlěpše khójnowe a šmrěkowe błidafske drjewo
najtuńšo

Robert Scherwat
drjewowa wikowafnja
w Budyšinje, na Drježdźanskej drózy 897c Telef. 3918.

KUBŁO

80—90 kórcow pola a łuki w Khróšćicach na předań
Bliše zhonjć w Khróšćicach č. 83

Derje zdźerżany
dźěcacu wóz
je za 10 hr. na předań w Serbsk. Domj. č. 4 po 1 poskh. na praw.

Rjana wysokosućelna
jałojca
na předań w Brězyncy 24

Prowu čisło
2687
jeli maće mały nawěšk do „Serbskich Nowin.“

Čerwjene symjeńne běrny
(I. wotsyw) tohorunja
čerwjene a běłe jěžne běrny
ma na předań **ryćeńkubło w Sćeńcy**

Pastwišća
Na naše pastwišća přijimujemy hišće
20 štuk młodeho skotu a 10 zrěbcow
za zarunanje
Paseński čas wot 15. meje hač do 15. oktobra
Pensionska płaćizna: Skót hač do 4 ctr čežki 50.— hr
přez 4 ctr . . . . . 60.— hr
Ryćeńkubło w Sćeńcy
Telefon Łaz čo. 6

Merk dir zwei Wörtchen — einprägsam
Der Deutsche Rundfunk
– das beste Programm
Die grösste Funkzeitschrift! – bringt wöchentlich alle ausführlichen Programme der in- und ausländischen Sender
Heft 50 Pf., Monatsbezug RM 2.- / Man bestellt beim Postamt od. einer Buchhandlung / Probeheft umsonst vom Verlag Berlin N 24

Dostać w Serbskej knihafni w Budyšinje

Cehnjenje 1. rjadownje
sakskeje krajneje loterije
Póndźelu, wutoru a srjedu
13., 14. a 15. meje 1929
Hłowne dobyće: **hr. 30.000**
Kupna płaćizna 1/10 4.— 1/5 8.— 1/2 20.— 1/1 40.—
Losy poručataj statnaj loterijnskaj běrcaj w Budyšinje
Friedrich Rother na Kěžorskej drózy 22
Ernst Lehmann na Kamjeńtnej hasy 45

Magnetny dom!
Serbow kupny dom

Schaaf
Serbowe Kupjelnistwo
Wolmjane muselliny a pisane łidy za šórcuchi
zelene, čerwjene a módre sukno za suknje
čorne počehnjenje za kóntuše
pisany barchent za kóntuše
čorne wobsadki za kóntuše
pisane wobsadki a banty wokoło šiwoła
wolmjane tkaniny a łidy za nahłowjace rubišća z přihodźacymi łidźanymi francami, chenilowe rubišća
Wosebje tunjo:
satinowe šórcuchi, pisane a jenobarbne 3.50
hotowe kapy a banty za holcy . 0.95
čorne, běłe a rózobarbne Moiréjowe banty 2.50
Sarcow kupny dom
Serbow kupny dom
Dobre čehnje k sebi!

Čitajće Serbske Nowiny
Jara ważne za woteběrarjow „Serbskich Nowin“
(Tu wutśišć).
Meja 1929
50 pj.
(Tu wutśišć).
(Podpismo woteběrarja „Serbskich Nowin“.
Tutón wotrězk płaći za nawěšku w měsacu meji 1929

Zo bychmy wšěm našim česćenym čitarjam składnosć dali, zo móhli wšo, štož maju na předań, abo je li chcedźa sebi něšto kupić, abo maja někajku druhu naležnosć,

z nawěškom w „Serb. Nowinach“

wozjewić, smy k lěpšinje wozjewjerjow wotrězki zawjedli. Kóždy čitar „Serbskich Nowin“, kotryž při skazanju abo připósłanju nawěška wotrězk předpołoži, dostanje nawěšk wo **50 pj.** tuńši hač hewak płaći. Wotrězk smě so jenoż **w postajenym měsacu** wužić. Skazać nawěška ma swoje polne mjeno a wjes podpisać. Nowy wotrězk so kóždy měsac wobšije.

Nakład. „Serb. Nowin“.

Přiloha k číslu 104

SERBSKE NOWINY

Póndźelu, 6. meje 1929

Město Budyšin poswječi swoje nowe sportnišco.

Wječerawšcha njedźela běšche wažny dźeń w stawiznach Budyšskeho sporta. Pod žiwnym wobwobźělenjom Budyšanow wichelakich sportiskich družin a wobydlerstwa wotewri so swjedźenišay nowe wulke a zyle nowoczasne wojowniščego na Mlynkej łuce, kiž ma so wosebje wojowniščego na Mlynkej łuce, kiž ma so wosebje jednanju a wojowanju słónčnje bolwarzene.

Přichodnju ¼1 hodź. j[illegible]ku so wobźělinjay na Tišinku k swjedźenišemu cłahej ¾1 hodź. poča so cłah hibacy, so by cłahnył pyšes město na Mlynkej łuku. Na cyle jědźechu někotre automobile, w kotrychž sedźeše knjes wyšišchi měšćanoska a druhi sastupjerjo města. W dołhim rjedźe cłehnjechu na to wo měšćanskich drohach, kiž běchu wschudźom wobkruženje z pyšchtladowazymi měšćanami a wjeźnjanami, dołhe rjady wschelakich sportnych towarišknow a wschitkich schulow. Tři kapały, měšćerjanska, tišlerowska a wohnjowoborowa, hudźachu mjanje swoje pyšespoła. Khorosće smahowachu so we swjedźenišim cłahu a z měšćerjanskich wěžow a twarjenjow. Njebjo so nad zyłym swjedźenišim ludom lubje módrjesche a rjany mejski dźeń pyšinoschowasche wjele k dobremu poradźenju tuteje wusnamneje demonstrazije za cźełoswuczowanje. We swjedźenišim cłahu je so někotre 4000 wozobow wobdźěliło.

Doschedschi na Mlynkej luku, kotraž so we swjedźenišej pyšche hordźesche a hobrźe žiły luda pyšiwobjowasche, sapoča so po sawodnej hudźbje, kotruž posłoži wojerska kapała, poswječenšti akt.

Prěni rěčeše knjes wyschschi měšćanosta Mieder w mjenje měšćanskeho sarjadnišwa. Po postrowjenju shromadźenych wušoženy, so je z wotewrjenjom wojowniščega na Mlynkej luzy dospěte dawne pyšecze, a so bu twarjene wojowniščego, kiž šmě so dacz widźecz. Wjednik města wuzwowasche dźakne słowa wschitkim, kotiž su powołali jo twarjecz a šu jo z radu a skutkom podperali, mjes nimi staj měšćanskej kollegiej, kiž staj mysličzku sapschimnyłoj a pyschwjedłoj a też trěbne hrěški pschiswoliłoj. Pschipraweńsce a natwarjenje sportniščega je płaciło 104 000 hriwnow, spomožeńše ministerstwo je k temu poščežnku wo 45 000 hriwnow pschiswoliło. Też nětcerym jenotliwym knježim so knjes wyschschi měšćanosta wopomnjo jich sasłužby podźakowa a jich mjena wožebje nasponi. Też wschitkim, kiž běchu pschistchli, so buchu wospjewječerjeli dźeń swjerzili, wuzwowasche wón wutrobne dźakne słowa. Skónčnje rozłoži knjes wyschschi měšćanosta samšo nowoho sportniščega, kiž nima być, so by so tu cźełoczełakomnje wubudźowało, ale so buchu naschi sportarjo swuczowali a strukzowa-li swoje cźeła, kaikeż šu wone trěbne za sabonatwarjowanje němskeho ludu. S tutym pschecźom pschepoda wón wojowniščego sarjadnišiwo kn. měšćerj. radźe Brugerej.

Na to rěčeše knjes wyschschi inżener Stoewer w mjenje Budyšskich turnarskich a sportnych towarišnow a pokasa na wažnosć, kotruž ma wotewrjenje Mlynkeje łuki za město šame, schtož je dopokasane je žiwnym wobdźělenjom měšćanskeho sastupjerstwa pschi jeje wotewrjenju. Wón dźakowasche so po městu, so je na luzy pschiprawicz dało sportniščczo, kiž šmě so do rjada najlěpschich sportniščczow pschijecz. Proschesche też wospjedz, so buchu pschecźelio sporta podpjerali jeho wobstacźe.

W mjenje Budyšskich schulow porěcza knjes wyschschi stud. direktor dr. Kleber a zmjedźišche je spokojnoscu swěcźicz, so je pschecźe schulow z wotewrjenjom sportniščcza bopjelnjene. Budyške schule šu kóždy cźas jeho nastawanje se sajimom wobkedźbowale. Chcedźa jón po możnosći nětko pilnje wužiwacz a wschelkich wobschkodźenjom so hladacz, njech budź tehodła sportniščczo se žołnowanjom za Budyšku schulsku młodźinu.

Nětko pschewza knjes měšćanšći rada Bruger wojowniščego do swojeho schkita z pschecźom, so by wono było stajnje městno wjesela a wocźeśiwjenja.

Po tutych narěcach podachu so turnarske a sportne towarišstwa a schule na nowe wojowniščego a je z tutym wotewrichu.

Wšetcze žiwjenje knjeżeschce nětko na sportniščczu hacz bo žameho wjecźora. Swuczowanja a hry poschcźachu so žiwje wotměnjejo. Wobydlerstwo pak pokasa, ja wschitkon sport jara wulki sajim. Bo tyšacach wobdawasche kołwokolo wusnamnych młodych ludźi, muzšich kaž žonšich, kiž swoje wudobonjanoscze pokasowachu, wojowniščczo. Bo wunoschkach jenotliwych wustupow podamy rospraiwu w jutrischim cźišle.

Spodźamy se, so bě wšo dobre a so buchu pschichodne wobchadźenja tak derje wuwjedźene kaž tute. Wšitcy, kiž su tu pomhali, zasłužichu so wo to pochwalu a dźak. Wosebje dźak a pochwała pak słuschi tomu, kiž je wšo tak derje wuradźił a wuwjedł, tomu, kiž je wšitke nitki w rukomaj dźerżał,

Što chce Sakski wjesny lud?

Nic samowotpohlad, nic sebične přičiny nas wjedu, ale jenož horce žedźenje

za sylnej, runoprawej Němskej,

w kotrejž su wšitcy wobydlerjo jeneje mysle, cyłemu ludej nuzne žiwjenjobyće zawěsćić, a w přeswědčenju, zo zasypnjenje ratarstwa zdobom wosud cyłeho kraja zawěsći.

W křesćanskim zmyslenju, **w swójbje**, w z dźerženju našeje **kultury**, w připóznaću **wobsedźeństwa**, w lubosći **k ródnej zemi a domiznje** leža zakorjenjene krute stołpy němskeho kraja a ludstwa.

Křesćanska šula

je srědk, přez kotryž móžemy našej młodźinje, našemu přichodej lubosć k wótčinje, narodne čuće a bjezporočne ideale zdźeržeć, kotrež nam samo pozběhnjenje našeho ludu zaruča.

W statnym, zamóžnym a hospodarstwje strowym ratarstwje, kotrež zežiwjensku swobodu našeho kraja zaruča, widźimy wuměnjenje za politisku swobodu wótčiny a podłožk za hospodarske derjemeće wšěch druhich stawow.

Tohodla smy

za dźěławosć a kulturu,
za zdźerženje swójby a wosobinskeho zamóženja,
za šulu, na křesćanskich nahladach natwarjenu,
za sylnu ludnosć, narodnu runoprawosć,
za přezjednosć naroda a wobornosć našeho ludu
a wosebje za zdźerženje kruće w pódźe zakorjeneho, na swój staw hordeho, dźěławeho a hospodarsce strowego ratarstwa, kotrež je najkrućiša zepjera za hospodarsce, socialnje a moralnje strowje wótčiny.

Naše wojowanje płaći wosebje **Marxismej, mjezynarodnemu finančnemu kapitalej** a wšěm počinjenjam, kotrež na to du, korjenja ludstwa zaničić a přez **jenostronsku hospodarsku, wikowańsku a dawkowu politiku** ratarstwu tym k jeho wunošnosći trěbnym dokhodam zaračić.

Wjesny lud je zhromadnosć po nuzy a dóńtu!

Wšitcy, kotřiž polo wobdźěłaja — njedźiwajo na wulkosć wobsedźeństwa — k nam słušeja; tehorunja wšitcy tamni, kotrychž wobstaće ze zbožom a bědu ratarstwa zwisuje.

Chcemy zesylnjenu, přezjenu wótčinu a w njej ratarstwo tak sylne, zo móže swoju přisłušnosć, swój lud ze samsnej mocu zežiwić, dopjelnić!

Za rolu a dwór!

Za spěšne přewjedźenje nuzowcho programa němskeho burstwa!

K tomu će wołamy

Sakski wjesny ludo

Sächsisches Landvolk

13 Lisćina 13

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowérnik. 1,51 hr., pod knižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše obličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 105 | Budyšin — Wutoru, 7. meje 1929 — Bautzen | Lětnik 88

W Prusce so zwjazk čerwjenych fronticskich wojowarjow rozpuščił.

Pruski minister snutskownych należnosćow je šćedowozy wukaz wudał. Na podkładu § 14 w swizu ſ § 7, sakonja k schkitanju republiki ſ 21. julija 1922 a se 22. junija 1927, § 1 sakonja ſ 22. měrza 1921 w swizu ſ wukasom k wuwjedźenju tutoho sakonja ſ 12. februara 1926 a na podkładu § 2 němskeho towarſtwowoho sakonja ſ 19. haprleje 1908 w swizu ſ § 139 němskeho khostańskeho sakonika **ho sa wobšah pruskeho žiwobudneho stata se pschihłosowanjom němskeho knježerstwa swjasći čerwjenych fronticskich wojowarjow hromadze ſ čerwjenym młodostnym frontom a čerwjenej marinu rospuschći,** dokelž je ſ jeho poćinjanja špósnacź, so ho jeho samyšł mjenowanym sakonjowym postajenjam pschećiwja.

Samoježenje poćežnych organisazijow ho po § 18 sakonja k schkitanju republiki a § 3 sakonja ſ 22. měrza 1921 k šyschemu němskeho stata sebjerje.

Tónle wukas ministra snutskownych należnosćow Grzesynskeho je ho hižo swjatkowemu wjednistwu swjatka čerwjenych fronticskich wojowarjow pschepodał. Wukas je ho wudał na podkładu sakonja, po kotrymž móža ho organisazije rospuschćeć, kotrež pytaja po wustawje postajenu republikanisku statnu formu němskeho stata abo jeneho kraja podrěć a kotrychž zobudstawy žu wobronjeni. **Rospuschćenje je ho ſ pschihłosowanjom němskeho knježerstwa stało.** S teho je spóznacź, so tale naprawa na Prusku wobwinjesowana njewostanje.

Němski snutskowny minister Severing je wukas pruskeho snutskownego ministra druhim krajnym knježerstwam pósłał. Leži ho ſ tym, so budże ho swjatkowe wjednistwo čerwjeno-fronticskich wojowarjow pschećiwo rospuschćenju wobješćowacź, kotrež potom psched němskostatny sud pschihidże. Rěkaše wotstorkowaze skutkowanje sakasnje **pak tajke** napschećiwjenje nima.

Pola swjatkoweho wjednistwa, Barlinsko-Branibor'skeho župineho wjednistwa mjenowanych organisazijow žu pónźelu **rano** inventar, zhoty material a bankowe konty sebrali a swěsćili.

Čehodla je so zwjazk čerwjeno-fronticskich wojowarjow rozpuščił.

Wschi krwawnych njeměrach w Barlinje je ho pjecza swjask čerwjenych fronticskich wojowarjow nawjedowacu rólu hrał. Pschi tym je ho sady dźerźał a ho njeje spósnacź dał. Sdwojim zobudstawam je ho sakasało, znamješchka čerwjeneje fronty a legitimazišće papjery pschi sebi měcź. Muzjstwo čerwjeneje fronty je ho pjecza jenoź mało pschi wojowanju wobdźelilo. Čerwjena fronta je jenoź wjednistwo pschi wojowanju młodostnych kommunistow měła. Kommunistojo dźiwchu tón króćź jenoź rewolucyju na pruhu pytacź, so buchu wědźeli, kak maju w pschichodźe měr kabjećź. W organisaziji swjatka čerwjenych fronticskich wojowarjow ho powdź, so pschezo jenoź ſ makeje liczby muzjstwow wobsteji, kotrež ho stajnje měnjeja. Trajnje ho nowe zobudstawy pschijimaju, ho wojerśzy wutwuczeja a ho potom puschcźa.

Tak móže swjask čerwjenych fronticskich wojowarjow njedźiwajuc małeje zapjećaneje liczby aktiwnych zobudstawow wulku móz reserwow mobilisowacź, kotraž ho na njehdže 80 000 muzji wobliczi. Jich organisazija hischcze njeje policijii znata. Cźežko budże, hłownu móz wojowańskeje organisazije, mjenujuc reserwy, njeschkodne cźinicź.

Mjessi zbožź je pokałał, so móže ho hižo ſ nałożenjom žnadnych źrědkow měr a porjad w Barlinje kaſyeć, a so hižo mała liczba — 2000 hač 3000 ludźi — doščaha, so by ho ſi hač schtyri nozy zyła Barlinska schkitańska policija, nětkdže 13000 muzji, na nohomaj dźerźała a so by tak wustała, so jejna wojowańska móz dźeń a bóle wotsebjerasche.

Pomyślmy žebi, so by po tajkej revoluziji na pruhu ras woprawdźita revoluzija złędowała, so buchu kommunistojo nětkdže 80 000 muzji psches zyłe město rozdźelili a lepje wobronili, hač je ho tón króćź stało, a so by ho dźełko telefonoweje zentrale, dźěłarnje elektrizitety, plunarnjow, wodowodow a schpichlerskowarnjow sajaziło. Ždy by niz, kaž je ho tón króćź stało, zbožź na wjech městnach, ale na 50 abo 60 městnach wudwrił, potom policijii njeby mózno, było, njeměry potłóčeć, potom by dyrbjała ho němskostatna wobora na pomoz zawołacź. **Němskostatna wobora je zyła sa cźaš zbožka hotowa stała,** so by, hdy by trjeba było, sakročiła. Po Barlinskej revolucyji na pruhu, dyrbi ho rjec, so ho kommunistiſti strach njeběrnje na lohke ramjo bracź.

To ńamo, kaž „Berliner Tageblatt" měni, wo **Stahlhelmu** płacźi. Knježerstwo budże dyrbjecź pruhowacź, hacź **Stahlhelm w žwojej nětcźiſchej formje pschećiwo sakonjej njepostorcźi.**

Dyrbi ho žadacź, so by knježerstwo wojowańſku organisaziju prawizy ſ tej ńamej měru měriło kaž organisaziju cźerwjeneje fronty.

Woporu.

Policajske naprawy w njeměrnych stronach Barlina žu ho stónchcźe. Wschitkownosć je swěsćiła, so policija wo jasnych morwych nima žarowacź, so pak je ho ſ njeje 47 wožobow ſranjło, a to 4 jara cźežko, 10 cźežko a 33 lohko.

Liczba woporow ſ wobydlerſtwa njeje 23 pschekročiła. Strowotny ſtaw ſranjenych, kotſiž w khorownjach leža, je po wobſtejnoſćach spokojazy. Pschepytanje cźełkow 23 woporow budże někotre dny tracź, pryedy hacź budża ho móz pohrjebacź.

Shromadne khowanje wschěch woporow budże hižo tohodła njemózne, dokelž wschě kommunistiſkej stronje njepschiſłuchacheja. Mjes woporami žu też někotre zyle njewobdźělene wokowy, kotrež jich pschiwuſni ſ cźełka w shromadnym rowje po žadanju kommunistiſkeje strony khowacź dadźa.

Plany Kommunistow.

Kommunistojo cźehda khowanje 21 ſmjertnych woporow **k** nowym demonſtrazijam wužiſcź. Khowanje budże najſerje ſrjedu. Kommunistojo ſa wschě wopory shromadny row w Friedrichsfeldźe pschihotuja. Pschi tym chcźedza ſnowa generalny ſtrajk pschipowědźicź. Tele plany žu ho njedźelu w shromadźiſnje funkcyonarow kommunistow w Barlinje rozwiše. **Statne rěcźnistwo** pat je mjes tym wobſamkło, cźełka wožobow, kotrež žu žiwjenje pschi njeměrach ſhubile, ſebracź a **hakle po ſudniſkim pschepytanju khowanje dowolicź.** S tym dyrbi ho pschede wschěmi ſwěſcźicź, kelko mordaŕſkich wuſtrelow je ſ policajſkich bróńow wuſchło.

Swjask cźerwjenych fronticskich wojowarjow je też w Bayerſkej zakasany.

Bayerſke ministerſtwo ſnutſkownych należnosćow je dźenja wobſamkło, swjask cźerwjenych fronticskich wojowarjow a cźerwjenu młodźinu frontu w Bayerſkej ſe wschěmi pobocźnymi organisazijemi zakasacź a rospuschćicź. Samoježenje ho sebjerje.

Hrožacy ſtrajk železnicarjow.

Hroženja sa zbožź cźerwjenych fronticskich wojowarjow w Hamburgu.

Hamburgſki ſenat je, kaž je ho zdźeliło, zbožź cźerwjeno-fronticskich wojowarjow, sa swjatki pschipowědźeny, zakasał. Njedźiwajuc toho **kommunistiſka ſtrona pschihoty sa zbožź cźerwjeno-fronticskich wojowarjow w Hamburgu dale cźini.** Wuraźnje praji, so ma ho ſ **hodźiſkim wojowanjom** liczicź. Kommunistiſka ſtrona ho wobronjeneho zbožka njeſtrachuje.

Munizijski kaschcź na wosu Barlinſkeje měſtoweje železnizy.

We wotdźělenje jeneho wosa 3. rjadowanje cźaha měſtoweje železnizy mjes Hallenſeeom a Potsdamom su pjatk w nozy kaſchcź namakali, kotrúž nimale 400 patronow munizije wopſchijeſche. S wjele patronow běchu po waſchnjun dum-dumiſkich kulkow kónczki wotfilowane. Namakanka je ho hnydom policiji wotedała. Sabyćźiwy puczowaŕ, kotrúž je najſerje wſchu pſchicźinu měł, muniziju rucze wotbyćź, njeje ho mohł wuzběhdźicź.

Skónczene mjdowe wojowanje.

Wotkhłosowanje w ſwojaſku metallowych dźełaczerjow njeje trěbnu wjetſchinu ſa ſłożenje dźěła podało. Tohodła rozbrěhaju wuzkud ſ 24. haprleje jako pschijaty płacźi. Dokelž žu też dźěłodawarjo rozbrěhajemu wuzkudej pschihłosowali, ſtaj ſ tym mjda a mantlowy tarif ſa ſakku metallowu industriju prawnu płacźiwosćź dostałoj.

Někotre łysacy ſmjertnych woporow zemjerzeuja w Persiſkej?

Liczba ſmjertnych woporow ſemjerzenja w perſiſkim Turkeſtonu ho po poſledních powěſćach ſ 1000 hacź 3000 mjenuje. Kaž „Chicago Tribune" pische, ſemjerzenje, kotrež je provinzu Chorańan potrjechiło, do najcźežſchich ſkuſcha, kotrež je hdy Perſiſka poczeſpiła. Schkoda njemóže ho hišcze pschibližnje wobliczicź. Sa 24 hodźin žu na měſtnach, kotrež žu mjes sobu daloko ſdalene, 12 podſemſkich ſtorkow ſacźuli. Satſchańenje je wot Maſchheda hacź do Binderigasa pschi Kaſpiſkim morju doſahało. Jenoſtliwe ſatſchańenja žu 20 ſekundow hacź dwě minucze trałe. W Schirwanje, Budźmurdi a na wjele druhich měſtnach njeje ho žane twarjenje wupuſczenja ſnimyło. W napoſledź mjenowanym měſcźe ſamym žu 400 morwych nalecźili. Mjes Kabiom a Baghanom je ho ſemja roſpuklina je 25 kilometrow dołha a cźi meiry ſchěroka. W ſtronach, ſe ſemjerzenjom potrjechenych, je ho nuſa ſ njedoſahanjom wody ſhórchicźka, dokelž žu ho ſ wulkeho dźěła wodowody ſażypłe. Wuthowańſke expedizije žu ho wupóſłałe.

20 morwych, 200 ranjenych w Bombaju.

Wukas, ſ kotrymž ho na cźaſ dweju njedźeli wobydlerſtwu w Bombaju (w Jndiſkej) pſchikaſa, so by na wjeczerných ſmětach domy ſamkało, je ho ſ dalſchim wukaſom wudobſpolnił, ſ kotrymž ho ſakaſuje, na ſjawnych měſtach kamjenje ſběracź a hrónje nożyeź.

Wot ſpoczatka poźledních njeměrow žu wjazy dyźli 20 wožobow morili a 200 wožobow ſranili.

Němski wyšk Bauer w Chiule wumrěł.

Wyſchi Bauer, kotrež je do Chiny ſchoł, ſo by tamniſche wójſko organiſował, je w Schanghaju njedźelu w nozy na cźorne jětra wumrěł. Po powěſći ſ Nankinga je wón hacź do wumrěcza pschi polnym wědomju był. Po jeho pschecźu dyrbi ho jeho cźěło do Němſkeje pſchewjeſcź. Wyſchnoſćina roſprawa praji, ſo žu lěkarjo wſcho cźinili, so buchu Bauerej žiwjenje ſakhowali. Pschepoſłoże je lěkarſku pomoz pytał, dokelž ſtrachownoſćź ſwojeho ſkhorjenja njeſnajeſche. Chineſke wójniſke ministerſtwo je wobſamkło, ſamrětenu wſchu wojerſku cźeſćź wopokajacź.

Max Bauer, kotrúž je w ſwětowej wójnje Ludendorffowa prawa ruka we wójniſkim wjednistwje był, je ſ pěſcheje artillerije wuſchoł.

Na wiednika mexikanskich knježerſtwowych wójskow so attentat skruči.

S Nogaleſe (w Arizonje w Sjednoczenych ſtatach) telegrafiſka powěſćź powdź, ſo žu na wyſchſcheho roſkaſowarja mexikanſkich wójſkow, generala Calleja, attentat ſpytali. W dalſchim telegramje ſo praji: General Calles je do města Hermoſille w ſtatu Sonorje pschijeł, hdźež ho ke jeho cźeſći pschijimanje wotmyſlowaſche. Hdyž ho žtyn prjedatſcheho gouverneura ſtata Sonory generalej ſ wupſchestrjenej ruku pſchibliži, dźiwſche jemu general ruku ſawdacź. W tymle wokomiku młody cźłowjek nażej ſ rukawy ho wuſunuwſ da a ſpyta ſ nim generała ſtóčź. Jedyn ſ generalnych ſtarobnych offizjerow pak jeho hnydom ſaja a jeho policiji pschepoda. Calles ſymnokrejny porucźi, ſo maja ho pschijimanja dale wotmyeź.

Calles ſo tele dny ſ kěładłom do města Mexika wróćźi, ſo by tam ſwoje ſaſtojniſtwo jako wójniſki minister dale ſaſtarował. W zbožźarſkich ſtronach je ho porjad wobnowił. Banki a klamy ſu ſaſo wotewrjene.

Dweju mexikanskeju sbežkarjow w Newyorku sajeli.

W Newyorku žu pjatk dweju Mexikanow a dweju předawschjeju amerikanskeju kujezkstiwoweju saltojnikow we El Pajo (w Texasu) sajeli. Pschi nich žu 500 000 dollarow (nětkdže 2 milijonaj hriwnow) w slocze, bankowkach, w schekach a hódnotnych papjerach namakali. Mexikanej, ſ kotrejuž bě jedyn ſ intedantom mexikanskich sbežkarjow, staj wobstorženoj, so staj tele pjenjesy ſ bankow a sjawnych kašow stata Cihuahua rubiloj.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 7. meje 1929.

— **Wo wjedrje.** Hačzrunješ wětr ſ wieczora duje, je Bohužel malo nadžije, so žo do deschcža da. Nalche wjedro je wottwišne wot žylneje wyschiny nad Ruskej. Ta sawěčinje nam suche a wobstajne wjedro. K temu wupschescheckraja žo nad polouschej Europu wyschiny. Tam žo powětr žylnje shrěje. Tohodla je pola naš poměrnje cžepło. Buli k tomu hischcze pschimačzowalo, bychmy nimomórny plódny cžaš měli. Kokla je žo sralcho wotwša nazrała a nětko luka. — Jutsje składža hlónczko 4,19 hodž. a hjowa so 7,35 hodž. Měsačzk składža rano 4,07 hodž. a hkowa so wjeczor 6,40 hodž. — Wczera wjeczor we 7 hodž. barometer 734, hygrometer +3, thermometer we dnjo +28. Dženja rano we 8 hodž. barometer 739, hygrometer +2,5, thermometer w nozy +16.

— **Wotrjesny wuběrk Budyschkeho hamtiskeho hejtmanstwa** seidže so k swojemu posedženju pónđželu 13. meje dop. w 10 hodž. w posedženskej sali na hamtiskim hejtmanstwje w Budyschinje. na Bismarckowej dróhi 21. — Dnjowy porjad sjawneho posedženja wopschija dotal 24 dypkow. Mjes nimi je wosebje sajimawy autobuſowa cžara ſ Budyschina do Wětcze Wody, dale pschetwarjenje a powjetschenje domu sa wobstarnych we wokrjeżnym wustawje na Židowje.

— **Pokračowanje powidanjcža „Maczerny dwór“** dyrbjesche dženja wupadnyć, dokelž rukopiš ſ cžasom njedostatcznje.

— **Pósstowa służba na dnju Božeho strjeha.** Poskužowanke wot na wotwrjene jako na njedželu. W Budyschinje so dopokdnja listy wunoschuja, na wjsy niz. Tola so chwatne posyłki wunoschuja.

— **Zigarow wikowarjo składuja so w Budyschinje** wot 9. hač do 11. meje. Schtyrjo rěcznizy budža so sebračz ſ hospodarskim położenjom wikowanja ſ tobakowymi twarami. Wschitke posedženja wotmětja so we Krónje.

— **Zentralny sjezdk němskich komunalnich towarstwow** seidže so wot 16. hač do 21. junija w Mannheimje k swojemu 26. porjadnemu sjezdej. Dnjowy porjad je jara wobschěrny.

— **Wotschkodženje sa schkodowanje na žwinjoch** ſ cžerwjenym parskom. Statna sawěčenja rěnjeho stotu naruna też w kurom lečze mjezcželam žwink, schkody, kiž žu měli wot 1. junija hač do 31. dezembra 1929 ſ cžekwjenchо pobožka (Rotlauf), dokelž so mjasso njehodžesche wuživacz, hdyž też buchu žwinje wot approb. skotneho lekarja schcžipjene, hdyž tón to wobkrucži. Njebuchu-li žwinje schcžipjene, saruna sawěčenje powschitkownje jenoż połoju wotschkodženja, je-li je dozyla njewotpokasa. Sa schcžipjenja, kiž žo stachu w cžasu wot 1. měrza hač do 30. junija, pschewostuje sawěčenja wudawki da schcžipidło.

— **Wožokowy auto a kolojédny** dženja dopokdnja ½9 **hodžin na Póstowym** namješcze do žo sraſowschtaj. Auto pschijedže ſ Mollkoweje dróhi a chžusche žo na Kěžorſku dróhu sawinyc. Psched Lessingowej schulu pak jemu kolojédnu napschechcžo pschijedže, so do žo sraſowschtaj. Kolojédny slecza na auto, kotrehož schkitanka schkleiza žo rosbi. Kolojédny na to w mjeswoczu žylnje kwawjesche a žo k bližschemu lekarjej poda. Jeho koło běsche žo też zyle stónzowało.

— **Sšwjatkowne schulske prózdniny w Delnjej Schleiskej.** Sswjatkowne prózdniny sapoczinu žo we wschitkich schulach Delnjeje Schtschyskeje pjatk 17. meje. Schula sapoczinje ho saſo wutoru 28. meje.

— **Padnischtwa.** Kradnyl je nětko 23. 4. 29 ſ jenoje tudomneje schule brunoſchěru jaku do wětra ſ cžornymi rohojanymi knefleni a naschitymi dypsakami, w kotrychž težesche schuleliši mježaczny jédny liſcžik ſ Kuloschiz do Budyschina. — Dale je nětko kradnyl ſ jeneho dwora na Sukelnitzej haży 4. 5. 29 dop. w 12 hodžinje jonjaze jédne kolo, kiž mjesesche cžorne kroſna, swjetu a błotowej schkitakaj, jendželske wodžidło se žoltymaj gumijowymaj pschimadlomaj, žolte kožane hedło a ſtrózkatu gratowu toschku, schčerej gumijowej wobrnicži, žamobéh, módry želesny a žolty schkitanſti hak. — Pop. w schtwórtej hodžinje kradnychu ſ jeneho dwora na Walskej dróży žonjaze jédne kolo znamki „Mars“, cžisło 462 631; kolo mjesesche cžorne kroſna se žoltymi žmuhami, cžornej blótowej schkitakaj, žolte swjena, ſ cžornymi žmuhami, rune wodžidło ſ cžornymaj pschimadlomaj, cžerwjenej gumijowej wobrnicži. Torpedoſki žamobéh, swónckł ſ napisjmom „August Jokuff, Maischwitz.“ — Wo wjzowne sdžlenja prošy kriminalny wotrjad w Budyschinje.

S **Hajniz.** Po 46-lětnej dźěławosczi je tele dny knjes direktor Zuckerriedel ſ wjednistwa mechaniſkeje pichadownje Grützнera a Faltiſa wuſtupił a žo na wotpocžink podał. Wot wuczownika hač horje k wjednikej fabriki je wón na wschitkich skhodženkach pschekupſkeho žiwjenja dźěłał. Pola wschitkich, pola wobsedžerjow kaž pola pschikažanych a dźěłacžerjow je direktor Zuckerriedel dla swojeho sprawneho smyslenja jara lubowany a cžesczeny.

S **Hufki.** Pjatk na wjeczor ſajachu na Jokowskim puczu prošerja ſ Drježdžan-Cotty, kiž je psched tydženjom w „Dwěmaj Lipomaj“ w Hornjej Kinje korczmarja wo woreżisnu wobschidžił. Běsche hoseženzarjej powědał, so je pschischol ſa jene Budyske towarstwo malu ſalu ſkasacz. Hdyž běsche khěrko wjele pschetrjebał, je žo mjelczo ſhubił. Wobſchidžeł je žo dotho we wokrjesu Budyskeho hamtiskeho hejtmanstwa wokolo brucził. Tudomny žandarm Richter jeho Budyskemu statnemu rěčnikej pschepoda.

S **Malschez.** Budyſko-Huczinjanska poldróha wostanje dla twarjenja wodowoda na Malescheanſkich honach hišcze hač na dalsche sawrjena.

S **Kamjeneje** pola Radworja. Wobkhadne njeboże, pschi kotrymž pak běsche žbožo hischcze wulke, sta žo pjatk na wjeczor na tschijnischczu Lupjansko-Lutobezanskeho puca w Kamjenej. Jako wožowowy automobil fabrikskeho wobsedžerja Kempy ſ Měrkowa, kiž jeho žym wodseche, psches tschijnischcze sajedže, so by do Měrkowa dalsej, pschijědže blidarſki ſ Delnjeje Hórki, kiž pola blidarskeho mischtra Michalka we Lupoji dźěła, je žwojim motorskim kolom a sajédže do automobilowcho prawcho sadnjeho kola a cžišny žo do pschérowa. Motorowy kolešaŕ wosta na žboże njestranjeny, jeho koło pak žo dospołnje rosbi a automobil žo wobschkodži.

S **Wotworžinka** pola Lětkeje. Wczera wjeczor wokolo 10 hodž. wotpali žo tudomne Narzkez domjże. Mjeſnu mózli bohužel niczo wukhowacz. Domjaza nadoba je žo wschitka žgorjsakila, też nětkotre kury namakachu kóz w plomjenjach. Cžežko schkodowany wobsedžer nima sawěčenje. S pschikhwatanych žgykowow dosta prénje myto Lěcžanska a druhe myto Kiſlicžanska.

S **Wujesda.** Sjawny pucz ſ Wujesda do Kolwasy je wot 7. meje hač na dalsche dla naždypowanja ſa wschitkón wobkhad sawrjeny. Wobkhad pokasuje žo na Cžornjow. Tohorunja je sjawny pucz ſ Wujesda do Schpikalow wot 8. meje hač na dalsche dla naždypowanja ſa wschitkón wobkhad sawrjeny. Wobkhad pokasuje žo też na Cžornjow.

S **Lubija.** Njedželu a pónđželu wotmě žo tudomny nalětni hermank. Pschi rjanym mjeſtim wjedrje běsche žo wjele ludži ſeschko, mjes budami bóndže husto k ſtyknjnym cžišchczenzam. Wšelo ludžo hischcze bóle běhachu hač kupowachu, ale pschi tajkej wulkej žyle wopytowarjow běchu ſa hermankſtich ludži dothody poměrnje dobre. Wožebje derje wotrěsnjte žu ſawješeleniſke pschedewsacza. W klamach a budach mjeſachu wožebje te lube žony a holzy nusne, so bychu žebi nalětnje drasty nakupile. Mužoju pak dźěłanſtu drastu jara schpatnje kupowachu. Nieje wschak wjele pinjes mjes ludźimi. Hermankiku cžišchczenzu pak też paduschi ſa žwoje skótnike dźěło wužichu. Mnohim žonam a mlodym holzam žu ſ ruczinych toſchčow pjenjezy kradnyli, w jenotliwych pschipadach 10 hač 40 hriwnow. W cžišchczenzy je žo jim poradiło cžekwjecz.

S **Cžětowa.** Pod bohatym wobdźělenjom pschevroſchenych bratrowſkich towarſtwow žwjezesche ſaidženu njedželu tudomne kolojižne towarſtwo „Jednota“ swój 25-lětny ſaložeńſti žwjedženk, ſ kotrymž běsche sjednoczeny pěti wokrjeżny wujěſd Schörjeſlesko wokrjesa a dwě

12. meje wola wšitcy Serbja

liſcžinu 13

Sakski wjesny lud.

Jenož tak je móžno zo zaso zastupjerja z našeje srjedźiny do sakskeho sejma dostanjemy.

Liſcžina Schreiber, Spittank

Kwintec mandželskaj.

2] (Pokračowanje.)

Kwintec mandželskaj mjeſeschtaj jeneho jeniczkeho pschiwuſneho: dźěcžo ſemrětkeho bratra žony. Tutón pschi wuſnik rěkasche Měrcžin Rychtař. Wón bě žiwy w ſamtnym mjeſcze kaž jeho wuj, a bě bidarſki pomocznik. Dobry, cžichi, pilny cžłowjek, kiž na žwoje zjemjeſko wuſtajesche. Ale wón bě też tróchčku njecželepcho ducha. Nětko, žydom a dwacžecži lět stary, chžyſche žo ſ nifchtrom sežinicz. To cžinjesche žo nětkole runje derje, dokelž bě jeho mischtr wumrěł a tak mózesche wobkhod wot wudowy ſa schtyri tyſaz hriwnow pschewsacz. Też bě žo runje ſe ſchwarnej ſlužownej blubił. Tak ſetka žo pola njeho wschitko, so by žwój ſtatok ſakoſił a žwój ſamtny puczſchoł. Ale tu klazasche, pobrachowasche jara na pjenjesach. Ani wóm, ani jeho njewjeſta njemějeschtaj žanecho pjenjezka wot domu, a krošcki, kiž běschtaj žebi nalutowaloj, njedoſahachu k hamoſtatnoſczi. Tu dopomni Měrcžin Rychtař žo na žwojich pschiwuſnych. Wuj Kwint jemu žyle wěžze tute schtyri tyſaz hriwnow požeži. Tuta myſl žo w nim ſakorjeni. Wón ſnajesche drje, kaž kóždy w měſtaczku, njewschědomu ſkupoſcz pschiwuſneju. Wón ſ nimaj tohodla też njewobkhadżesche. Tón krócz pak, tak wótrjesche wón wěſcze, budże pschiwuſniſti žwiſt ſmóžnicz, ſo jemu wuj pjenjezy da. Mój Bože, wón wschak je njechčasche mócz dar.ene, hižo ja někotre lěta budże je mó, hač dotal derje ſadanjene, wróczicz. Wón pschekładowasche někotre dny, hdy tam dóndže, a rozjudži žo, so žo k temu pschichodnu ſobotu wjeczor žwoju njedźelſku drastu wobleže.

Tole ſobota bě kraſnu mejiſti dźeń. Ludźo běchu polne wjeſela. Schtórzy běhachu po lukach, ſa waczłami pytajo. A kołobliži ſpěwaschu wodnjo a w wsy.

Měrcžin Rychtař bě žebi ſe žwojej njewjeſtu wscho pschekładł, schtož chžyſche pschi wopyſze wčzerzcz. A dobraj cžłowjekaj běschtaj polnaj nadžije, so žo poradiji. Bóle žo wjeczor bliježeſche, bóle žo w Měrcžina Rychtarjowej duſchi pokhmurji. Wón njeběj pschihuſnjeju dołho wjaz widżał. Pschi pohledninu wopyſze běschtaj, nim njeſpěcžerčelnje wobkhadżowałoj. Jeju ſyma tehdy ſpiny wutrobu. Ale wón myſlješche ſebi, so budże móžno, haj wěſte, so jemu pomhataj, hdyž jimaj wſchitko ,ažnje rozpowěda. A ſ tutej dobrej myſlicžu ſakleva wón wjeczor, pschi cžmičzky, do Kwintez khěžnych durí.

Durje wotkerwichu ſo, a knjes Kwint wuhladaſe ſe ſpodžiwanjom žwojeho wujka psched žobu.

„Nó, schto pschinjeſeſch tak pozdże hischcze?“ S tutymi ſłowami pschewodžeſche do ſtwy, hdyž Kwinto„a mandželſka ſedżeſche, ſpěwariſke psched žobu, ſ kotrychž bě runje, kaž běſche Měrcžin Rychtař khichchał, wótrje cžitacz ſapoczała, hdyž ſ khěžnymi durjemi ſaſtupi. Też wona měrjeſche žwojeho bratrowca wot hlowy hač do pjatow. A krótko pohladny jeje wócžko na wócžko mandželſkeho.

„Nó praj nam tola jónu, kak ſo cži wjedże“, ſapoczał ſtary. „Ssy dże ſo ſ pětnej holzu žlubił“.

„To žym wam tola twojſewił“, wotmołwi wujk.

„Haj, haj, to žy namaj wojſewił, a dźakujemoj ſo tebi też ſa to. Ma twoja njewjeſta też nješchto pjenjez? Pschetoż hewak to tola njeńdże“.

„Nó, pjenjez ma runje tak malo kaž ja, a tohodla žym pschischoł k wam, ſo —“

„Cžakaj, schto to prajiſch?“

„So bych was proſžył, mi na někotre lěta nješchto požcžicz“.

„Božedla, schto žebi tola myſlíſch. Wšěch tola kaž wschitkich druſy, ſo moja žona a ja žane pjenjezy nimamoj. Te kroſchki, kiž žmój žebi w bězu lět pod wulkim woporom nalutowakoj, leža na banzy w Hamburgu. A ſ tych njemóžemoj nicžo wotedacz; trjebamoj je ſamoj, hdyž žmój nětko skónczanje tak dałoko, ſ. žebi nicžo wjaz ſaſtuknicz njemóžu. Ty wschak też žanej wěſtoſcze nimaſch, mój lubý Měrcžino.“

„To chžu wam nětko jónu wscho powědacz. Wěſtoſcze nimam. To, schtož wobžědżu, je nješchto ſchcži ſtow hriwnow nalutowanych pjenjes. Ale ſ tymi njemóžu nicžo zapoczecz. So bych žo mohł ženicz a žebi wot wudowy mohł blidarnju „upicz, trjebam schtyri tyſaz hriwnow.“

„Schtyri tyſaz hriwnow? Cžłowjeczo, čty ty błudny? Hdże chžu tute pjenjezy wabracz? Tak wjele mamy lědy na banzy w Hamburgu. Nó, na to njemóžeſch žebi ani myſlicz.“

Měrcžin Rychtař wokomik mjeleżeſche a potom praji měrnje, pschi tom na ſcžěmu hladajo: „Hdyž mi schtyri tyſaz hriwnow na schtyri lěta požcžicze, potom wróczu je wam, ſ danju kóždoſtnje po tyſaz hriwnach.“

„Nó, luby Měrcžino, to njeńdże, njemóžu to cžinicz. A to dyrbjiſch wódżecz też ſam ſpóſnajeſch po tym, schtož žym cži runje wo žwojich ſamóżenſtich wobſtejnoſcžach rekł.“

Ale Měrcžin Rychtař hladaſche ſaſo na ſcžěmu a rzekeſche potom dale: „Hladożeſche tola jónu, wy wupoſkcžujeſche, to bě žyte město we, žwoje pjenjezy wſchěm, kiž waſ wo to proſcha, a ſ wěſtoſczu ſa dostate pjenjezy rukuja. Staſnje ſcže žwoje pejmjezy ſ danju wróczicz doſt—.“

(Skónczuje pschichodnje.)

mujšpožowani wokrjesneho muzjstwa. Wot šwjedženskeho mišina do Kschischowa a wróćo hibasche šo šydownaze towarstwow w mytowanistim korsu. Na to hokdowachu wobdželnizy wischelakemu sawježelenju a sportowanju. Da dobreho pschihotowanja je šo šwjedžeń też jara derje powadžił a šlónčł šo ſ wješelez rejzu, pschi kotrejž wopytowanjo pschičze dolho we wješelez towarschuoszi swostachu.

S Prochnowa pola Kschischowa. W nozy wot 1. k 2. meji šu paduschi tudomnemu kubleriej Dakarej Kschižanej ſ běrnoweje hromady wšydze 7 hacz 8 zentnarjow žywjenšnych běrnow kradnyli. Sa pabuchami dotal nimaju žanehu šlédu.

S Měrjowa. Sandženu njedželu šu tudomny nowy duchowny sapokasany. Jeho sapokasa superint. Fichtner-Rychbachški, pomognaj běschtaj duchownaj Wolf-Kschischowški a Krasa-Markersdorfšk:. Nowy duchowny Jan Kosmund, kiž na to šwoje nastupne prédowanje djerža-sche, je rodženy se Schoschczina. Nawoschi běsche wón ſ direktorom a duchownym we wustawje Marczinowym domje we Groß-Rosenje w Striegawskim wokrjesu. Po Wojeſ šłužbje šhromadžichu šo zyrkwinšzy sastupjerjo pschische ras na farje.

S Kamjenza. W měsazu hapreleji šu zandarmšzy sastojnizy Kamjenskeho hamtskeho heitmanstwa tapodali 748 wosewjenjow a šu 10 wožobow sajeli. Paduschtwow sta šo 13 cžežkich a 22 jednorych. Wosjewjenja wobšahuja njekasanstwa, cžšne franjenja, woteczerjenje, paduschtwow, pschescherjowjenje, wobschudženje, wobschodženje wjazow, sapaleschtwo, pschestupjenja hońtwy a rybarstwa, hrube šlépzowstwo, polizajske pschestupjenja a wupišanje w šlédzerskich kopjenach.

S Wojerez. Na šwinjazych wikach sandženu šobotu běchu prošata ruche rozschedate. Na pschedaŕi běsche 284 prošarow a 2 běhakaj. Prošata płaczachu 25—45 hr., běhaki pak 70—90 hriwnow.

S Wojerez. Swjatk zyhelnitkich dźěłaczerjow, do kotrehož słuschaja też dźěłaczerjo schitnych Brětnjanskich zyhelnicžow, žadasche šebi njedawno, so by šo dźěłaczerjam mjeda wo njehdže 6 prozentow powyschiła. Na to bu wschitkim dźěłaczerjam tutych schityrioch zyhelnicžow dźelo wupowědżene k 17. meji t. l. Nadžijomnje šo hdźelodawarjo a dźěłoherjerjo hač do tutoho czasa jrěcza, dokelž by šawjenje tutych schityrioch zyhelnicžow było ſ wulkej schkodu za zyle towarstwo, pschetož runje tute tšěschne zyhele rad kupuja.

S Brětnje pola Wojerez. Póndželu rano wokolo ½3 hodźin wotpalichu šo w naschej wjsy 15 brožnje. Kak je woheń w prénjej brožni nastał, njeje znate. Druhej sapalichtej šo je schrémi wot prénjeje brožnje.

S Hór pola Wojerez. Na město semjelskeho gmejnskeho přisdstejerja Kowala na Horach bu kježer Kschešan Kokrik na Horach za gmejnskeho přisdstejerja wolený a wobkrućeny.

S Běłeho Khołmza. Naschi gmejnšzy sastupjerjo šu we šwojim posledním pohedženju wobšamkli: 1. Sso we šwojim posledním pohedženju wobšamkli: 1. Sso dowoła namjet M. Wespera, w kotrymž wón wo pschewostajenje twarskeho městna prošy, kiž chže kupicź. 2. Na namjet nózneho strażnika, kiž tu hižo psches 25 lét šwoje sastojnstwo wukonja, pschiswolichu jemu powyschenje mšdy. 3. Dohdženy móst psches Schprjewju.ma šo twaricź, dokelž pak je njedohotak na pjenjesach, gmejna lětša jenoż betonowe brjohowe murje natwari. 4. Gmjena je wojsewika, so je šwjatka wješnych gmejnow wustupi. 5. Sahrodnik Bleiche je šwólniwy, ja gmejnu płahowanskeho byka dźerżeć, to mjiczelšo truwow jara witaja. So by šebi pschihódneho byka kupicź mohł, jemu gmejna k tomu pjenjezy požcži, kiž njetrjeba šadaniczź. Sa pruhowarjow slicžbowanjow staj postajenaj gmejnskaj sastupjerjej A. Błažk a P. Altnickel.

S Kitkneho. W pschepytowanju pschecžiwo pschekupjej a njehdušchemu liczerjej U. w Hohenwiese buchu pjatk 3. meje w tudomnym Lorzej hoschenzu wschelake wožowy pschešłuschowane. Każ žo powź, je było na 30 šwjerčkow słasanych. Kiž je hamtskožudniški rada ſ Nitšeje po postajenju stalneho rěcznišwa pschešłuschował.

S Wutkanzig. W nozy wot pjatka k hobocze je šo w klamach tudomneho mechanikskeho mišchtra Schenuerleina chróble paduschtnjo stało. Paduschi wubichu wokno a sakleschu do klamow, gradnyzhu gramofon ł wjetschej dźělbu platow, lampy a jédne kola, mantle a schlawchi, zigary a zigarety a dobre pjenjezy, kiž namakachu. Naduschi buchu po wschém spadzu pschi kradnjenju myleni, pschetož běchu stejo wostajili někotre nowe jédne kola, biž běchu hnjli hižom pschihotowali.

S Džejow. Pschi bchatym wobdźelenju wobydlerstwa na pschewodženju šu najstarschi wobydler naschej wsy pokhowany. Je to Bohuwěr Schmidt, kiž je dospěł starobu 92 lét a 7 měsazow. Wón je veteran ſ wójnow 1866 a 1870/71. Wot léta 1871 dźěłaschesche wón na tudomnym knježim dworje jako wowczer, poldźěłsche bu pizowar hacz do léta 1918. Swój skoty kwaſ je hižo w lěcze 1913 žnjecził.

S Mužakowa. Hermannske kupjele w Mužakowje šo jutšje hrjedu wotewrja. Kupanšti cžaſ za kuhowe kupjele (Moorbäder) je dopoldnja wot 7—12 hodź., za wschitke druhe kupjele wot rano w 7 hodź. hacz do popoldnja w 4 hodź.

S Terpjeho pola Hródka. Njedźelu rano wokolo 3 hodź. wotpalichtej šo brózeń a hródź polbura Jurja Jochima. Wjeſna wohnjowa wobora rucže šapschimny a woheń na jeho městno wodmjeſowa. Hačrunjež šo płomjenja ſ njembrej špičhnoſezu rozschérjachu, běsche tola mózno, štóž wuthowacź, jenoż někotre kury a karnikle šu dyrbjale kónz wsacź. Kak je woheń nastał, njeje dotal hischcze znate.

S Khorczebuše. W šrudnym wožudze jeneje šwójby wěcza Khorczebuške nowiny powědacź. Hischcze njeje dolho, jako šnjeboži na puczowanju ſ Mukeje do domiſny krótko do šwojeho kwaſa direktor dr. hrabja se Seldern. S nim ſ bobom jeho pschecžel, baron ſ Twardowsky a jeho šlužownik wo žiwjenje pschidźeschtaj. Seldernowej starschej, dr. Wolf se Seldern a jeho mandželska, kotraž dźiwjchtaj niewěcze jeju šyna, wěſtej knježnje Kramzej, trudnu powěſcź wo nawoženjowej šmjerczi wožobiniżay šdźelicź, mježeschtaj njeschoże, so puczowachtaj ſ tamnym Parišk-Brüsselskim špěschnikom, kiž njedawno šnjeschoż, a buchtaj pschi katastrofie morjenaj, so šu ſa zyle krótki cžaſ tři stawy Seldernez šwójoby še šnjeschożenjom dla šrudneho rjeczaſa wobštejnoſczom wo žiwjenje pschidóżechu.

Hospodarski rozhlad.

wukonu 7. meje 1929.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,218	100 pólsk. złotych	47,35
1 jendželski punt .	20,444	100 čěskosl. krónow .	12,463
100 šwajc. frankow .	81,17	100 franc. frankow .	16,565

Barlinska burša wčera pschi skruczenym špodżatku wošłabny. Kursy efektow popuschczowachu. Žiwilce běchu wiki ſ dołžnymi a rentowymi liſczinami a kursy postupowachu.

Produktowe wiki stejachu też wčera pod znamjenjom šeslabjenja a šnadneho wobrota. Wobšeže połdźiſche termije cžuczliwje pschihódżowachu. Sa hotowe forno běchu wo 5 pj. tunſche pschenza, rožka a wowš. Wčzera płaczeſche zentnar

w Barlinje:

pschenzy 11,15—11,25 hr., rožki 10,15 hr. hacz 10,35 hr., jeczmjenja nalětnjeho 10,90—11,50 hr., najmnjeſkeho 9,60 hacz 10,10 hr., wowša 9,95—10,25 hr.,

w termijowym wikowanju

sa meju: pschenzy 11,78¾—11,77½ hr. a rožki 10,72½—10,70 hr., wowša pak 10,91¼ hr.,

sa julij: pschenzy 12,10—12,05 hr., rožki 11,75—11,78¾ hr., wowša 10,66¼ hr.,

sa september: pschenzy 12,22½—12,18¾ hr. rožki 11,17½—11,12½ hr.

w Drježdżanach (pjatk):

pschenzy 11,25—11,50 hr. (11,35—11,60 hriwnow),

rožki 10,25—10,50 hr. (10,35—10,60 hr.),

jeczmjenja najmnjeſkeho 9,75—11 hr. (9,75 hacz 11 hr.),

jeczmjenja nalětnjeho 12—12,50 hr. (12 hr. hacz 12,50 hr.),

wowša 10,70—10,95 hr. (też tak).

Pschistajeja:

Krawškeho, Schall w Niſkej, Shorjelska dróha 32.

Muczobnika pječnarſkeho, Stephan w Běłej Wodze, na Dolnjej haſy.

Muczobnika pinczniſkeho, dwórniſchczowy hoſczenz we Wojerezach.

Sobuſtejſerja sa awto, Shorjelska akzijowa piwarnja w Hródku.

Kowarſkeho, Pasora w Němczach.

Holzu do domu, Neumanka w Lubiju, Dwórniſchczowa haſa 21.

" dr. Siemſowa w Niſkej, Lettow-Vorbeckowa haſa cžišło 1.

Pohonczja, hajnikownja w Dubrowi.

Na pschedań:

Wohnischczo, Krasta w Hródku, Wjedrichowa haſa 9.

Prošata, knježi dwór w Brěžy.

Kachle hlinjane a 9 wokow ſ dwójnymi wokami, we Lubiju, Swonk. Žitawska dróha 28.

Sčyno a ſłoma we Wojerezach, haſa kamjenuneho mosta cžišło 11.

Kóń brěni, we Wojerezach, Ssrjedźna haſa 2.

Amneda. 80 volt šo napinaza, za 21,50 hr., Müller we Wojerezach.

Kolo žonjace a mužazy wobleč, we Wojerezach, Schulska haſa 8.

Wós dźěczazy, w Cžornym Cholmzu cžo. 50.

Wós dźěczazy, w Budyschinje, pschi Miaſowych jatkach cžišło 31 na lěwo.

Młodej dźiwy, w Budyschinje, Carolina ſahroda. 4 zent., Wilnischa we Wuhelzu.

Woženiez šo dże

Howka mlowy, nadobnje šmyſlseny žerbſki cwang. ...ze wotnajeczź 40—60 jutrow wulke kubło. Sgmóženje hebi pscheje, tola njeje ſ wumělenjenom. Rady by šo dorečzał se ſtarschimi pschiwuſnymi abo ſnatymi. Poſticzenja ſ wobrazom pod 444 na Hoyerswerdaer Nachrichten, Hoyerswerda.

Ssudniſzy na pschešadżowanje

hrjedu 8. meje 1929

w Kamjenzu, komorny dom maſchinſkich cžełbow w kasarnach dop. w 9 hodź.: gramofon, loka, lampy, meble, wobrazy, cžašnik, hobanka a tkaninu na wobleki,

w Jitru w hoſczenzu dop. w 11 hodź. knihowy kamor,

w Lubiju na šudniſtwje dop. w 10 hodź.: meble, gramofon ſ deſkami, ſtejazy cžašnik a zigary,

we Wulkich Sdžarach we Streublez hoſczenzu dop. w 11 hodź. draſchla,

we Wojerezach w hoſczenzu „K ſłotej hwjezdže" dop. we 11 hodź.: meble, radio, gramofon ſ deſkami a klawir.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dženja dop. ¾11 hodź. w Barlinje: Wiki šu jara šnadne a płaczišny šnowe sešłabnjene. Popołdnja ¾12 hodź.: Każ psched hodźinu.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunl abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaczizny po złotej hriwnje.

	6. 5.	4. 5.		6. 5.	4. 5.
Pschenca	223-225	224-226	bany	22 24,0	20-24,00
rožka	203-205	204-2 6	woka	28-30,00	28-30,00
nal. jačmjeń	218-220	218-220	mačdro łupiny	16-17,50	16-17,50
naz. jačmjeń	192-202	192-202	žołte łupiny	22-24,00	22-24,00
wows	199-205	200-206	zeradella	—	—
kukurica	213-214	213-214	raps. wosušk	19-19,20	19-19,20
pšenč. muka	25-29,50	25-29,00	any wosušk	21-22,00	21-22,00
ržana muka	27-28,50	27-28,60	ocon. melasa	—	—
pš. wotruby	14-14,25	14-14,50	běrnj. kruški	18-18,60	18-18 60
ržane "	14-14,20	14-14,30	syno, 50 kg	4,80-5,40	4,80-5,50
lane symjo	—	—	cžana ſłoma	1,60-1,90	1,60-1,75
hróch, Viktor.	43-50,00	43-50,00	pšenič. "	1,55-1,75	1,55-1,70
raps	—	—	wowsna "	1,70-1,90	1,70-1,85
pjeluški	25-26,50	25-26,50	ocna "	1,50-1,80	1,50-1,75

Drježdżanska burza (6. V.).

Pšenca	225-230	běrnjace kruški	20,20-20,40
rožka	205-210	pšenč. wotruby	14,40-14,80
nalětni jačmjeń	230-242	ržane wotruby	14,60-15,60
nazymsk. jačmjeń	195-220	pšeńona muka	41,00-42,50
wows	214-219	ržana muka	32,00-33,00
čeŕwjeny dźeczel	145-155	woka	35,00 36,00
raps	-	pjeluški	32,00-33,50
kukurica (Mais)	220-222	hróch	33,00-36,00
suche truhančki	16-16,30	cokrowe truh.	21,00-23,50

Płaczizny ręzneho skotu na Drježdżanskich skótnych wikach.

6. meje.

170 woł., 392 byk., 332 jałojc. a kruw., 1158 čelat., 601 wowc., 3095 swini.

Płaczizny za

woły: 1. 53—58, 2. 46—52, 3. 35—43;
byki: 1. 53—57, 2. 48—52, 3. 43—47;
kruwy: 1. 50—53, 2. 42—47, 3. 32—38, 4. 27—29;
jałojcy: 1. 54—60, 2. 42—50;
wowcy: 1. 72—73, 2. 64—70;
čelata: 1. 75—80, 2. 67—73, 3. 58—64;
swinje: (přez 300 pt.) 77—79, 2. (240—300) 77—78, 3. (200—240) 75—76, 4. (160—200) 73—74.
Ranecy 66—69.

Dźělowe pomĕry w Kamjenskim wokrjesu.

W hapreleji je šo we wokrjesu Kamjenskeho dźělowjeſke hamta licžba dźěłoſpytanych wo 1894 šnižiła a wuczinjeſche 30. hapreleje 2665.

S nich běsche 826 (599 mužiſkich a 227 žónſkich) we měſcze Kamjenzu a we wokrjesu Kamjenſkeho hamtskeho šudniſtwa; 1108 (614 mužiſkich a 492 žónſkich) w gmejnach Połcžniſkeho hamtskožudniſkeho wokrjesa nimo Róderskeho dola, 407 (239 mužiſkich a 169 žónſkich) we gmejnach Róderskeho dola, 326 (278 mužiſkich a 48 žónſkich w gmejnach Kinsbórkskeho hamtskožudniſkeho wokrjesa.

Podpjeru dostawaſche 28. hapreleje 1929: podpjeru ſa dźěłonjemjezych 2253, kriſowu podpjeru 316, bozyła 2569 wožobow. Dnja 28. hapreleje 1928 pak dostawaſche podpjeru ſa dźěłonjemjezych 1042 a kriſowu podpjeru 64, bozyła 1106 wožobow.

Na jenotliwe wažniſche powołanja pschińdże dźěłowytanych, na katarſkowe 30 mužiſkich a 24 žónſkich, na kamjenjowu industriju 176 mužiſkich, na ſchkleńcžerniže 34 mužiſkich a 35 žónſkich, na hórnczeſtwo 18 mužiſkich, na zyhelowu industriju 13 mužiſkich a 2 žónſkej, na metallowu industriju 177 mužiſkich, na tekſtilowu industriju 186 mužiſkich a 368 žónſkich, na drjewjanowu industriju 101 mužiſkich, na drastowu industriju 36 mužiſkich a 291 žónſkich, na twarſkowu 331 mužiſkich, na wotmjenjaze myſdowe dźěła 421 mužiſkich a 133 žónſkich, na pschekupſkich pschiſtajenzow 44 mužiſkich a 10 žónſkich.

Z Łužicy.

* S Korjumja. Njedźelu wjecžor ſnjeboži tu dźěłacžer Leutholb ſ Khemberka ſe ſwojim jězdnym kołom. Se njeſnataje pschicžinny ſajědże do ſchłoma a padny a woſta ſ někotrych ranow krwawjo bjeſ wědomnja na dróſy leżo. Pomozni ludźi ſaſtarachu wožobowu auto, kiž ſnjeſoženeho do Khemberkſkeje hojerinje dowjeſe.

* S Čitawy. Sobotu rano je žebi rěſnik Marczin Hamann we ſwojim bydlenju ſ wobwěſnjenjom žiwjenje wſak. Wón je był pječa žiwjenja žnyty. Hamann ſtejeſche we 38. lěcze žiwjenja.

Zwjazkowy zjězd ſakſkich konſumſkich towarſtwow w Lubiju.

Swjatk ſakſkich konſumſkich towarſtwow ſkhadżowaſche šo wot 4. hacz do 6. meje to l. w Lubiju, dokelž runje Lubijſke konſumſke towarſtwo šwoje 30-letne wobſtacže šwjeczeſche. Pschitomne běchu mnohe ſobuſtawy wyſchnoſczow. Swjatkowy pschedběh dha Klepzig poda krótki pschehlad wobkhodneho lěta 1928, ſ kotrehož iwkhadżeſche, ſo je njedźiwajcy kriſy we wotbyczu twarow ſwjatk ſakſkich konſumſkich towarſtwow mohł ſapjacź postupowanje wobrota wo 30 proz. Sobuſtejczka a poſtrowy miniſterſkeho preſidenta a hoſpodarſkeho miniſterſtwa pschednješe miniſterſki rada dr. Kittel a mjenowaſche konſum

ske hibanje kruch pschichodowego hospodarstwa, kiž njemóže wjazy sanc. Referent Fischer z Lipika pschednoschowasche wo nadpadach wikowarstwa na konsumske towarstwa.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S Guhrawy w Schlesyskej. (Dźesczowu mordarku sajeli.) Sćrjedu saja policija w Geischenje w Guhrawskim wokrjesu ratarsku dźiwjaczeřku Hanu Mischkez a pschepoda ju tudomnemu hamtskemu sudnistwu. Wona je swoje lubma narodżene dźesczo z hlowu wo nješchto twjerde bila, so je so dźesczu nop puknył, na czoż je wumrjelo.

* S Warnsdorfa. (Paduschi w khorownu.) Ssobotu je so hižo wospjet stalo, so su so paduschi do Warnsdorfskeje khorownje dobyli, so bychu se jimowu duchownych hotrow kradnyli jich schromadne pjenjezy. Tón krótcz su sebi huydom pschi ćmjerkym dnju kradnyeż swérili. Wuschnosć za nimi hłdżi.

Zjězd sakskich statnych zastojnikow w Drježdźanach.

Pod pschedsydstwom knježerskeho rady Forkhardta wotmě swjatk sakskich statnych zastojnikow njedźelu a póndźelu swój 12. swjatkowy sjězd w Drježdźanach. Na spschećelenych swjatkow, nětkuschi žejmšy sapósłanzy a schećelenych swjatkow, nětkuschi žejmšy sapósłanzy a druzy cżestni hosćo. Pschedsydda rosprawjesche wo 10-létnym roswiću swjatka, kiž bu 1929 sałożeny. Ministerski rada Schołta pschednjeże sjězdej postrowy a pschecża sakskeho knježerstwa. Wobstodna rosprawa sabrasche so dokładnje z reformu sarjadnistwa, dokelž w njej swósnaje nješchto, schtož je w dżenżnischim republikanskim stacże nusne. Pschi tym pak ma so na woprawnjene sajimy sastojnikow dźiwacz. Politiku móz ma jenož tón, kiž wobkedźi sarjadnistwo. Naležne ma so pjecza sadacz, so by so wukubłał dorost, kiž by był napjelnjeny se swobodnym a republikanskim smysłenjom.

Přilopk.

* Sła plista. S Kotberga so powź: Na Zollbrückskim dwórnischczu plistowasche 45-létny żelesnikl kowaŕ swojeho 85-létneho nana, dokelž běsche so tutón w pjanosći se swojej pschichodnej dżowku swadźił. Stary muż, kiž plichi plistowanju padny, rosći žebi mjeswoczo a krótko na to wumrě.

* Zyganska bitwa z cżěschnymi dźesczimi. W Kambulungu w Bukowinje wudyri jeneje żony dla bitwa mjes zyganskimi zwólbomaj. Wojowanje bu skónczenje tak sapałke, so żony se swojimi cżěschenkami na so dźechu. Po dołhich powěsczach je běši bitwa żadała jenoho morwjeho, wósom cżěschosranjenych a pjatnacże lohkosranjenych. Policija je tójschto zyganow sajała.

Wulki lěsny woheń we Westfalskej.

W Beckerfeldze w Hagenskim wokrjesu wudyri njedźelu popołdnju w 4 hodź. pola Priorisiskeho dwórnischcża lěsny woheń. Pschi žylnym wětrje, kiž tam njedźelu sałhadźesche, so woheń rucże rosschěrjesche. Hagenska powokanska wohnjowa woboru, nadpadowy komando schtanskeje policije a wschitke wokolne wohnjowe wobory dyrbjachu na pomoz sawołacz. Stónczenje bu hischcże na komando nemsłokatneje wobory w Münsteru wobroczichu a jo proschachu, so by dwě kompanije wojakow pschihotowanej dżerżało, jeli njedyrbjako mózno bycz, wjes Priori-Dahl psched wohnjom doschkitacz. Mějachu pak tam na žoło dosez wody k ruzy, so mózachu woheń 75 metrow psched Priorisiskimi twarjenjemi sastajicz. Mjeczor wokoło 8 hodźin běsche woheń salaty. Nastała schkoda je jara wulka. Woheń je něhdże 250 jutrow lěsa sniczik.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutřischu žrjedu: Troschu chłodnischo, ale hewak žuchło. W Fendźelskej njewjedra, ale trochu chłodnischo. W połnóznej Europje wocżopluje a so tu a tam dešchcżuje.

* Njedźelu popołdnju 55létny wósnik Lüdicke z Plawna w Vogtlandze je swojim autom do schtoma sawadźił; auto je rosbi. We nim hedźazaj dźěłaczerjej Hertwig a Eismann so wuczišnyschtaj a so cżeżko sranjenaj do khorownje domjesesłaj. Hertwig je tam na swoje sranjenje wumrjeł. Dwě druhej wobsobje hebi stawy słamaschtej a moshy schćahnjeschtej. Hertwigowa żona runje w khorowni nachebywasche, so by pschećeleneho khorsho wopytała. Ju do cżełownje sawołachu, so by wobšwědczita, hacz je morwy jejny muż. Żona dyrbjesche to potwierdźicz.

* Pola Stendala je so póndźelu nětkuže 1000 tórzow Lužlinaiteje hole spalo. Woheń njeje hischcże pobuschenj. Wobnadleschtwo zuleje wokolinu, pionérojo z Magdeburga, policija, technischa nusowa pomoz a wohnjowe wobory su so pschi samjesowanju wohnja wobdźelili.

* Mjes Dortmundom a Hagenom je póndźelu w lěsu woheń nastał, kotryż so rucże rosschěri. Ptomjenja wysche schtomow łapachu a zniu krajinu z kurom napjelnjachu. Jedyn wjetschi dom na Alfenbergu so z wohnjom do cżista sniczi. Wohnjowe wobory z Dortmunda a Hagena woheń haschecz pytachu. Dokelž woda njedostahasche, dyrbjachu wohnjej z motykami a łopaczemi wokrancz. Starschi muż, kotryż na sadushcżitosći cżerpjesche, njemóžesche wohnjej wuczeknucz a je so spalił.

* W Radze w Blumenthalskim wokrjesu pola Bremena je so 12 khěžow do procha a popjela pschewobroczilo. Wobydlerjow dyrbjachu z mozu z domow wuhnacz. Dokelž njemóžachu sawěsczene, nochzychu palaze domy wopuschczeć.

* W Rossumu w Hollandskej pondźelu hobrski woheń wudyri, kotryż so z nimym wětrom rucże rosschěri. 21 domow je so hižo wotpaliło. Dwě żonje stej so cżežko wopaliłej.

Sokołstwo, sport a hry.

Wunošk njedźelskeho sportneho swjedźenja we Budyšinje.

Z přileżnosću poswjećenja noweho Budyskeho wojowanišća dóndże mjez druhimi k séćhowacym sportnym wunoškam:

Ručny ból:

Budyske towarstwo „Turnertreue“ podleża napřeco Drježdźanskemu towarstwu „Guts Muts“ z 5:7.

Hockey:

Budyscy a Drježdźanscy skónčichu hru njerozsudženu z 3:3.

Běhanje:

3000 metrow za młodostnych dobu Helmut Seibt ze 10 mjeńšinami 8,2 sek.

5000 metrow hač do 32lětnych: wojak Erich Kraft ze 16 mjeńšinami 37,1 sek.

5000 metrow za starších hač 32 lět: Bjedrich Weißner ze 20 mjeńšinami 38,5 sek.

Kopańca:

Budyscy hrajachu hubjenje porno Drježdźanskim a dyrbjachu so ze 2:10 spokojić.

Cyrkwinske powěsće.

W Michałskej cyrkwi změje farař Tišer rano 1/8 hodźin serbske Bože wotkazanje, 1/4 9 hodźin serbske a w 10 hodź. dźěćikemšenje.

Swójbne powěsće.

Semrěła: Sidona swjd. Döringowa, baba w Lubiju, 62 lět. — Frieda Nizyna rodź. Voigtez w Lubiju, 33 lět. — Khrysta swjd. Nowakowa we Wojerezach, 87 lět.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Nastupa sanjerodźenu a wjazy njepłaćiwu reklamu.

Smutkowne ministerstwo je w postajenju na to pokasało, so pschi żelesnizach, wobtłahnych dróhach, brózjnach, płotach a twarjenjowych switłach łuscżitcho plakaty wisaja, kiž su z wjedrom abo hewak wobschkodżene. Hdyž so wone tajke wisajo wostaja, je to pschećiwo dobremu porjadej gmejnow a schkoduje też skutkowanje reklamy. Wone maju so tohodla wob 4 njedźele wotstronicz.

Dale maju so plakaty, kiž służa jenoż nakhwilnym sameram (wustajenjam atd.) po wotbyczu tuteho samera wotstronicz a wukliwałowanja tworow, kiž so wjazy njepschedawaja, wot składownjow abo klamow precz wjacz. Pschi njewobkedźbowanju sakroczimy pschećiwo tutym njedostatkam.

Měšćańska rada w Budyšinje, tworjo polizajski hamt, 4. meje 1929.

50 hriwnow myta

płaczimy hač na dalsche kóždemu, kiž nam wosjewi wošoły, kotrež su nasche wukhodżowanišcża wošschkodźile. Ssu-li pschi wuslědżenju schkódnika někotrej wobdźělenj, wumělnjamy žebi waschnje rozdźělenja tutych 50 hriwnow mjes wojewjerjow.

W Budyšinje, 6. meje 1929.

Měšćańska rada, polizajski hamt.

Hamtske wozjewjenje z Wojerec

Ręczny dżeń za wójnskich wobschkodżenych, wojetskich sawostajenych, małych a sozialnych rentnarjow kaž tež *hewaschich pomocy potrěbnych.*

Sa naspomnjenych, kiž maju sastarańske prawo, wotmě so w Kulowje

žrjedu 8. meje 1929 wot 15 hač do 18 hodź.

w Schćěžkanej hoscżencu ręczny dżeń Wojerowskeho, wokrjesneho spomožerskeho hamta; pschitomny budże sarjadnisći sekretar Mikela.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija“ zeńdże so wutoru 7. meje wječor we 8 hodź. k swojej měsačnej zhromadźiznje. Po zhromadźiznje je zwučowanje serbskich rejow.

Bukecy. Spěwne towarstwa „Radosć“, „Zerja“ we Hrodźišću, „Sołobik“ w Sowrjecach změja **jutře srjedu** zhromadne spěwanje na wosadnej zali. Hłowny dirigent přińdże.

Lichań. „Zernička“ spěwa dźensa wječor we 8 hodź. pola Rudolfec. Dźiwadłowa pruha je jutře srjedu wječor. Njech wšitcy přińdu.

Lichań. „Zernička“ přeprošuje z tutym wutrobnje wšě susodne bratrowske towarstwa na swój swjedźeń, 12. meje w Mikowje. Předsydstwo.

Našim towarstwam. Zlět župy „Jan Arnošt Smoler“ wotmě so njedźelu 9. junija 1929 w Klukšu. (Kedźbujće na wozjewjenje w jutřišim čisle Serb. Nowin.)

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dudma w Budyšinje. Za hospodarski dźěl [illegible]

Kup twoje wobuća w → Görlitzer Schuhhaus
Stajnje najnowše
Stajnje najlěpše
Stajnje najtuńše płaćizny
na Bohatej hasy **Bautzen** na Kěžorsk. drózy

Čerwjene symjentne běrny
(I. wotsyw) tohorunja
čerwjene a běłe jěžne běrny
ma na předań **ryćerkubło w Sćeńcy**

Pastwišća
Na naše pastwišća přijimujemy hišće

20 štuk młodeho skotu a 10 zrěbcow
za zarunanje

Paseński čas wot 15. meje hač do 15. oktobra
Pensionska płaćizna: Skót hač do 4 ctr cżežki 50.— hr
přez 4 ctr . . . . . 60.— hr
Ryćerkubło w Sćeńcy
Telefon Łaz čo. 6

Britwje, truhanske aparaty a nožiki,
:: wótřeńske rjemjenje ::
poruča w najlěpšim wuwjedźenju
Ernst Frick, britwjowa točerńa na Tř̌elanskej drózy 4
Wosebita točerńja britwjow a chirurgiskich instrumentow kaž tež wóbu krawskeho gratu.
Pučowacych a zběrarjow ja won **ujepósćelu.**

Barbjerńja a chemiska čišćerńja M. Schubarth w Budyšinje - Telefon 3758
Fabrika na Fabrikskej drózy 10
Čišćenje a barbjenje žonjacego a mužacego drasty, portěrow, tepichow, kóžkow a gardinow. Barbjenje po mustrach. Wosobitosć: knowa-barbjenje kožanych jakow, čapkow a nutřkowne čišćenje awtow.
Samsne klamy: na Hóšć hasy
Přijimańje:
w Budyšinje: Max Seifert na Kamjentnej hasy 29
Seidelec drastwanja na Sedansk. dr.
Manufakturowy wobkhod na Kaeubler-skej drózy
Božidar Stärsch, Pod hrodom 4
w Arnsdorfje: Jan Nosck na Hłownej drózy
we Wjelećinje: Sperlingec kupny dom
w Kamjencu: předešćikowy wobkhod Graf
we Wojerecach: Willy Terl na Torhošću 10
Prošu kedźbujće na moju firmu

+ Hygieniske wěcy +
za žony a za mužow
žiwotowe wobwjazki a tajke pře wustupowanje, bjedr. formarje, stažički, podłožki, pjeluchowe khołowški
Wagnerowa
w Budyš. před Šulefsk. wrotami 9

Rjana sioma
30 ctr. jěžn. běrnow
10 ctr. symjen. běrnow
Centifolia a Theodora
su na předań pola
Nowotny we Wuckecach

Symjentne běrny
su na předań
w Jitku č. 15.

Jan Petřkec nasl.
mějićel E. Schulz
w Khrósće
poručuje k nałětu:
wulki wubjerk rjanych nowošasnych **wobłekow** za holcy a žony, tkaninowe a **somočano** wot 18—36 hr.
Zonjace a dźěćace šaty atd.
Na wšě twory 5% rabata!

Serbski Hospodar
ratarske wulkowikowarske towarstwo z wobm. ruk.
Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247
Naš młyn w Delnim Wujezdźe telef. čo. 13 dźěła nětko tež
dejwo spěchowacu picu
z rżanych a pšenčnych wotrubow, rajsowe mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najcišišich kajkosćach.
Tutu picu předawamy jako
łužisku dejwo spěchowacu picu
I. družina wopřija 18,06% proteina a 8,42% tuka, škrobowa hódnota (Stärkewert) je 58,1 kg., poživajomny bělk (Verdauliches Eiweiß) 13,1%.
II. družina wopřija 19,48% proteina a 7,83% tuka, škrobowa hódnota (Stärkew.) 63,3 kg., poživajomny bělk (Verd. Eiweiß) 14,2%.
Wobě družinje stej po wobswědčenju statneje přepytańje w Móckernje pola Linska mješkałeneje a čistej.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihićišćernia, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 106 — Budyšin — Srjedu, 8. meje 1929 — Bautzen — Lětnik 83

Swjedźenja Božeho stpića dla wuńdźe příchodne čisło „Serbskich Nowin" pjatk připołdnju.

Rozprajenja wo mejskich podawkach w němskim sejmje.

Wubjerk sa hospodarski plan němskeho žejma je počat wo wudawkach sa němske šmutskowne ministerstwo jednaćej. Zentrumski sapósłanc **dr. Schreiber** mjes druhim wo 1. meji praji, so wobjarnuje, so žu někotrych ludźi, mjes nimi žonjke, satřelili. Na druhej stronje žadasche, so by žo porjad sakhował.

Komunisti **Maßlowski** žo do šmutskowneho ministra Severinga da, dakelž njeje bludne sakasanje mejskich cjahow wotpokasał. **Sakasanje šwjatka čerwjenych frontiskich wojowarjow je šmělsche.** Wono kommunistiskemu hibanju njeseśkodźi. Maßlowski žo ſ wulkej wótrosću pśeśeśiwo policajskim naprawam w pśenich mejskich dnjach wobroći.

Šmutskowny minister **Severing** snapśeśiwi, so je žo ſrjedź haprejse pruskeho šmutskowneho ministra wopraśał, hač je móžno, sakasanje demonstracijow wróćo wźaś. Nadźijośe, kotrež žu žo pśichi wśelakich wokolnosćach stake, žu pak pokasake, so njeje móžno, sakasanju wróćiś.

S pśibližujenjom 1. meje je pśeśeso jadnjišćo spóšnaś było, so dže kommunistiska strona 1. meje šwoju móz pśeśeśiwo statej wupruhowaś.

W kommunistiskich lětakach je žo k demonstracijam sa němšku republiku radow namokwjako. Njejźmy pak hišće, minister praji, w Němšej radow žiwi, a nětćišća Němska ma winowatosć, so žo pśeśeśiwo njej wobara.

Wjeźelu žo na tym, so je žo policija, kotruž tym žobu natwarił, jako hódna brón pśeśeśiwo wobydlerśkej wójnje wopokasała.

Hižo dawno pśched 1. meju žu pśi ſrażenjach ſ kommunistiskimi cjahami policistow raniło. Hdyž je žo jedyn ako druhi šaſtojnik je šćajnej alarmiskej hotowosću roshoril, žo teho šmitwjeź njehodźi. Wina na móžnych pśekroćenjach pśichi tychle podawkach pola komunistiskich organizacijow leži. Stat ma nadawk, kommunistow wožamokśiś, a to njeby móžno było, hdy žo njebudźiśe po šnatnym waśnym postupowało. Minister žo je šćawiśiwał brónitych organizacijow a ſ rosbudźenjom tychle organizacijow w Pruskej w cźasu saběrańe, hdyž je ſ pruskim ministrom był. Wón je pśeśeśiwo brónitym organizacijam wojował, so by policiju pohnuł. Po šwojej methodźe je jenak pśeśeśiwo organizacijam lěwizy kaž prawizy postupował.

Pśichi tym pak je jeho šćatny ſud w nuły wotšćajił, tak ſo njeje mohł pśeśeśiwo němškotatnej thorhoji postupowaś a runje tak niz pśeśeśiwo organizacijam čerwjenych frontiskich wojowarjow. Někto pak je žo wjele wjazy materiala pśeśeśiwo šwjatkej čerwjenych frontiskich wojowarjow našbéralo dyžli sa cźaſ němskeho šmutskowneho ministra Keudella.

Němškonazionalny sapósłanc **Berndt** je namjetnył, zbuk kommunistiſku stronu rospuśeśiś. Njejźmy ſrjebi ženje myślił, so móže žo se sakalnju politiśe gmejnstwo rospuśeśiś. Hdy by kommunistiſka strona organizacija była, by lohko było, ju rosuśeśiś. Pśichi rospuśeśenju buchu tola hišće te ku kommunistow wostali a cźi buchu mobli wonka w šjawnych shromadźiznach rěčeś. Pśchede wšěmi někotre, hdyž mamy skoro kóžde šchtwórce lěto wólby w jenotlivych dźelach Němśkeje. S taſkej sakasnju njemóžemy teź kommunistiśe nowinu poraliś.

Na kommunistiśe sawołanje minister wótmołwi:

Chcych Wam jenož rjec, so njejźym dośeć hłupy, so bych pśichi rospuśeśenju kommunistiśeje strony žobuźił sobu.

Śowm pola druhich němśkich krajow namjetował, so buchu po pruśkim pśiſłušnje tehorunja šwjatk čerwjenych frontiskich wojowarjow rospuśeśiśe; pśechetoš hdyž móža kommunistoju je šwojej organizaciju, kotraž je w Pruskej sakasana, ſ Altony do Hamburga a ſ Frankfurta do Offenbacha pućowaś, by sakasnju jenoj pokoiśna naprawa była. Potom minister, so by kommunistiśe pśichoty na mejśe njeměry dopokasał, telegramy kommunistiſkich organizacijow cźitajśe, ſ kotrychž bě widźeś, so w kommunistiſkej stronje tele podawki jako sapoćatk žo bliźazeho wojowanja wobhladuja.

Minister dale praji: **Major Pabst** njeje se śrědkow němskeho šmutskowneho ministerstwa ani direktnje ani indirektnje pjenjeźnych podpjerow dostał. **Tola mi žo ša, so je wot jeneje žebjeſchkitazeje organizacije pjenjeźy dostawa. Wobkhadźenje ſ Pabstom je po jeho politiſkim charakteru sa republiku njeźeźne. Tohodla njebudu wjazu organizacije je śrědkami němskeho stata podpjerowaś, kaž dołho njeźu bopokasake, so žo ſ ludźimi, kaźiž je Pabst, njenakaduja.**

Dom Khorle Liebknechta w Barlinje pśeśepytali.

Wjetśe wotdźelenje policije je pódnjelu dom Khorle Liebknechta w Makej Alexanderśej dróży w Barlinje pśeśepytało, w kotrymž je němśka frakzija tśeśeje internazionale Barlinsko-Branibórskeho wokrjeża šameśćena. Sebrane śpitzy a pišma žu žo politiśkemu wotdźelenju policajśkeho presidija k pruhowanju pśeśepodate.

Kommunistiske pśihoty w Lipsku.

Kaž „Leipziger Arbeiterzeitung" powź, žu oppozizionalne dźěłowe rady we Wulkolipšku w njedźelśkej šramadźišnje pśeśeśiwo postupjenju Barlinśkeje policije protestowale a gyše Lipśanske dźěłaćeśtwo namolwiśe, na dnju šwowanja morwych Barlinśkeho mejśeho sbožka, 8. meje, popołdnju w 2 hodź. dźěłakrje wopuśeśeć. Se župinym wukasom žo pśchiſłušnych jwojaka cźerwjenych frontiſkich wojowarjow a cźerwjeneje młodźineje frontu do šobušławśkich shromadźišnow pśeśeprośeše, so bychu ſjeźb jwojaka cźerwjenych frontiſkich wojowarjow ſ gyšeje Němśkeje, kotryž je žo w Hamburgu šakasał, pśchihotowali.

Podskočne mordarśiwo w kommunistiſkej stronje.

Pśched nětkotrymi dnjemi je redaktor Düsseldorfśkeje kommunistiſkeje „Sšwobody", Ewald Oehl, ſ kommunistiſkeje strony wustupił. Düſſeldorfśka „Sšwoboda" jeho tohodla ſłě wucześizuje. Ochel je na to ſ rospšawu wotmołwił, kotraž ma napišmo „Morwy wobskorźuje". Mjes druhim praji:

„Wšch žebi wotmyślił, jenož w najbórśchim padźe wotmołwiću. Tutón pad je žo je „Sšwobodźinym" naſtawkom 2. meje dał. Po rjeśanju njemdrych wudmow nje „Sšwoboda" njedoćinka a pśchiſłóbnika mjenuje a to dla měśina mojeho lišta, hdyž praju, so je w kommunistiſkej stronje wšchě śrědki, žamo podskočne mordarśiwo, nakazuja, so bychu žo njeſpodobne žobuśtawy njeſchtódne sćežnike.

Morwy wobskorźuje. Skónčnje Düſſeldorfśke dźěłaćerjo ſhonja, po cźejim wukasu žu jeneho najlépścheho ſe nich **w Moſkwje podskočnje skónzowali.** Krej Fridolina Leutnera ša wjeczenjom woła. Kamjeń žo ſakuli. Oswald Ochel."

Ochel ſ tym ſ dawneho cźaſa wobśtejace tukanje powjerdźa. Potwjerdźa, so žu Leutnera w pśchesjednoſći a ſ podpjeru kommunistiſkeje strony w Moſkwje podskočnje skónzowali.

Počahi mjez Hitlerom a italskimi fascistami.

Pśched Mnichowſkim ſudom je žo prozeš sapočał, we kotrymž němśki nazionalistiśki ſocialist Hitler prjedawſcheho sapósłanca šwojeje strony Gráfu a dweju redaktorow wotšćajił, kotśiž žu jeho winowali, so pjenjeźmu podpjeru wot italśkich fašizitow dóstawa, a so je je žo ša to Němcźow w południšchej Tirolšej wotrjekł. Šwědźu praja, so žu jim šaſtupjerjo italśkeho fašizma rjekli, so fašizitoju nazionalnych ſocialistow w Němśkej ſ pjenjeźami podpjeraju. Druhi šwědźu, prjedawšchi pśchiwušerwarjo Hitlerowego hibanja praja, so žu ša Hitlera ſ wukraja, wobźeže ſe Schwajzarśkeje, pjenjeźy žo podawali.

We Winje žo cźahanje uniformowanych organizacijow šakasało.

Dźiwaja na podawki pśchi ſjawnym wokokoćahanju je měśchćanoſta Scitz jako krajny hejtman krajneje policije we Winje wukas wudał, w kotrymž žo hač na dalśche we wšchě cźahi uniformowanych žebjeſchkitazych ſwjaſkow we wojerſkim rjedźe pod hołym njebjom po § 6 ſhromadźeńſkeho šakonja šakasuja.

Cźerwjena fronta w Sakſkej žo šakasała.

Kaž je šakſka a cźeſka korrespondenza ſhonita, žu runje w Sakſkej ſwjaſk cźerwjenych frontiſkich wojowarjow šakasali.

Krwawne puki mjes Stahlhelmarjemi a kommunistami.

Njedźelu je w Königsbergu pśchi Stahlhelmowej demonſtraciji wośpjet ke krwawnym pukam mjes Stahlhelmarjemi a kommunistami doſchło. Jeneho Stahlhelmarja wjazy króć ſ nožom do jatrow kłóchu.

Wšchо hromadźe 24 morwych pśchi mejśich njeměrach w Barlinje.

Pośledni dźeń haprejse a pśenje dny meje je žo pśchi šbožku kommunistow wšcho hromadźe 23 wožobowe, a to 18 muźśkich a 5 žónśkich, ſ twitšelemi moriko. Pódła toho je žo jedyn muž ſ jenym policajśkim automobilom šajeł.

117 pśchepołnjenjow.

Pśchi Barlinśkich mejśich njeměrach šajeźi žu žo ſe wjetšeho dźela pśchepołnjeli. Wšcho hromadźe je žo 117 wožobow pśchedwjedło. Pścheśiwo 45 žu žo jimańke wukazy dla kaźenja krajneho měra, dla śpjeczenja pścheśiwo statnej mozy a dla šranjenja cźeła wjedale, mjes tym ſo žu šbyk ſajatych puśchećili, dokelž njeje ſtracha, so bychu cźekнyli.

Za reformu zawěšćenja dźěłonjemějerjow.

Němśki kabinett je žo pódnjelu ſ reformu šawěśćenja dźěłonjemějerjow šaběrał. Pśchi tym žo praśchenje rospominajśe, kak mohło žo njedokonjenoścam wotpomhaś, kotreż žu žo po do mozy šłupjenju šawěśćenja dźěłonjemějerjow pokasałe. Pśchi tym žo šwěśi, so žo wótrosnjenje tychle njedokonjenośćow šakoń na šwojim nětćišchim podlożku njehodźi šdźerjeć. Finanzne położenje němśkeho stata je tak khutne, so njemóža dale po dotalnej měrje ša šawěśćenje dźěłonjemějerjow žo śta milijony wudawaś. Ministrojo tohodla měnjachu, so dyrbi žo pśchi pścheměnjenju šakonja wo šawěśćenje dźěłonjemějerjow na to bjiwaś, so žo wone njemóže dale śe śrědkami němśkeho stata wudźerjeć. Němśke knježeśtwo w formje šakonjoweho naćiśka program naſtaji, po kotrymž ma žo šawěśćenje dźěłonjemějerjow pścheměnić. S bobom dyrbi žo wubjerk wězywuſtojnych poſtajicj, kotryž dyrbi ſ najwjetšchim śpěchom prawiźa ſ tole pścheměnjenje wudźěłaś.

Awstriscy socialdemokratojo so na Němsku hórša.

S Barlina ſu awſtriśkeje ſocialdemokratoju ſhonili, so ſu němśke hanty ſałoženje awſtriśkich domowinſkich woborow ſ wulkimi ſumami podpjerali. Němśki majorPabſt je pśchi tym ſ pośrědnikom był. Awſtriśke domowinśke woboty maju nadawk, nóš awſtriśkeje ſocialdemokratije śemicź abo ju po móžnoſći poślabicź. Powěśeſ ſ Barlina je tohodla mjes awſtriśkimi ſocialdemokratami roshorjenje ſłudźila a je w ſocialdemokratiſkich nowinach wothłóš namakała. So buchu žo awſtriśki ſocialdemokratojo śmějowali, je němśki šmutskowny minister Severing wčera w němśkim ſejmje rjekł, so ſu žo němśke pjenjeźy bjes knježeśtwoweho wódźenja ſa śpěchowanje awſtriśkich domowinśkich woborow nałožiło. W pśchichodze njeźmě žo to wjazy ſtaś.

Attentat na Woldemaresa.

Pódnjelu wjeczor krótki pśched šapočatkom pśchedstajenjat w operje je žo attentat ſtuśił, kotryž je majśerje ministerſkemu presidentej Woldemaresej płaćił, kotryž **ſtoro** porjadnje pśchedstajenja ſtatneje opery wophutuje. Tśa Teź je žo hišćeze mały Fritz, wnuk ministerſkeho presidenta, wyšſchſcheho leutnanta Gudinaja, a do adjutanta wójnſkeho ministra, hejtmana Birbikaſa, wótkom króćez tśelichu. Wyšſchſchi leutnant Gudinas žo žmjertnje ſkani. Teź je žo hišćeze mały Fritz, pśchiwuſni ministerſkeho presidenta Woldemaresa, kotrehož Gudinas ša ruku dźerśeše, cźežko ſranił. Nadpadniźy, kotśiž žu pjecźa pólśći rěcźeli, ſu njeſpośnaći wupjerchnyli. Policija je hnydom mjeſtno

pšched dźiwadłom wobstupiła a wokolnosćej pšcheslědźiła. Pšchi tym fu dwě ručnej granaće namakali. Hač do nogy je fo fa winikami pytało. Dźiwadłowe pšchedstajenje je fo hnydom fastajiło. S offizěrami a polizistami wobkedźene automobile po měsće jěsdźachu.

„Ći su pólski rěčeli!"

Mały wuczk ministerskeho presidenta, kotryž je tři kulki do brjucha a jenu do nohi dostał, je fo w nozy operaziji podczišnył, kotraž je wuspěšna była. Nadźijeja fo, so fo jemu žiwjenje fakbowa. W powschitkownej hrozy, do kotrejž fo ludźo w žylnje wophitanym parku statneho dźiwadła dachu, fu winikoje mohli cźekнyć. Polizija je trošku podźe pšichichła. Pšchikhadne dróhi do města běchu wutoru hischće fawrjene. Wupokasy wschitkich pšchikhadnikow fo pruhowachu. W měsće bě wjcho směrom. W nastupanju wobkedźnikow tukaju, so pšchiwiškowarjam litewskeho cźekнjenja Pleczkaitisa, kotreż w Pólškej pšchebywa, pšchiščlušnicja.

Nadpad na Waldemeraſa w Kownu.

Litewski ministerski president Waldemares je fo kaž f dźiwom žinjerefe sminył. Jeho wofobinski adjutant, kotryž je fo f wutfělemi do hlowy morił, **je fo f wupschestrjenymaj rukomaj pšched presidenta stupił, hdyž prěnje wuſtěle fatuknychu.** Drasta jony ministerskeho pšchedstudy je fo f dwěmaj kulkomaj pšchedrěła. Adjutant wójnskeho ministra, hejtman Virbikas, je fo tak cźežko sranił, so fo wo jeho žiwjenje boja. Hač dotal fo jemu hischće nieje wědomje wróciło. Hdyž f wutfělemi trjechenu na semju padże, sawoła:

Amerika „Hrabju Zeppelina" wozjakuje.

Roskasował wotdźelenja wójnskeho kódźiwa w Filadelfiji, admiral Letimor, je fdźělił, so połowěrowa kódź „hrabja Zeppelin" 15. meje na druhe leczenje do Ameriki wuleczi.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 8. meje 1929.

— Wa **wjedrje**. Schkleńza je faso dale na rjane schła. Respołożenje nižinow a wyschinow pokasuje, w rjane a wobstajne wjedro dale wobkhowamy. Wyschiny leža nad raušchej a połoňschej Europu a nižiny f wschędna a w pokroky. Je-li nam njewjedra deschcźik njepschinjeju, wostanje fucho. Tutón cźaſ roſcźenju trawy, žitow a dźaſcźelow njehowi. Někto hakle je ſpóſnacź, kelko schkody je fyma fawinowała. Pomjerſke a ſmjerſke ju wischniny, winowe pjenki, brěſkowe a aprikoſowe kerćki. Mjes tym, ſo druha ſchtomowina pomałku łopjeſchka wuwiwa, wostanu mjenowane drjewa ſchére a nahe. — Jutſje, Boże ſtpicźe, ſkhadźa błónčko 4,17 hodź. a khowa ſo 7,37 hodź. Měſaczk ſkhadźa rano 4,27 hodź. a ſo wječor 8,10 hodź. khowa. — Jutſje je mlody měſaczk. Pſchechodźenak ſtaja rjane dny. — Wječera wječor w 7 h. barometer 742, hygrometer +1, thermometer iwo dnjo +24. Dźenſa rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer —2,5, thermometer w nozy +10.

— **Tšelenje f pistolu Budyſchkich polizajiſkich ſaſtojnikow.** Sawěſcerawſchim a wcźera wotmě ſo pſchedpiſane tšelenje f pistolu Budyſchkich polizajiſkich ſaſtojnikow. Wunoſchki ſmědźa ſo dobre mjenować.

— Cźe[illegible]ónje **9.** mej. Jutſje na dnju Bożeho ſtpicźa ſo błónčko w nataſe[illegible]i Afiji a Cźichim ozeanje **dopołnje** ſaćmi. **Mnohy** hlawni aſtronomojo ſu ſo do [illegible]ho cźeſnin podali, ſo buchu ſtudowali wobsedźe błónčkowu tróńu, běše **zwětkowe** kolo wokoło błónčka, kiž je jenoż pſchi dospołnym ſaćmiczu błónčka widźecź. [illegible] ſmějachu tam jaſne wjedro, dokelž dospołna ćma jenoż 5 [illegible]now traje.

— **Schtó žmě pſchichodnu njedźelu wolicź?** Wſchitſy němſcźy a wěſo też ſerbſcźy nuſnjo a ſony, kiž w Saſkej bydla a fu blížſchu njedźelu ſwoje 20. kěto hižom dopjelnili, ſmědźa ſobuwolicź. Njeje trjeba, ſo wolerjo wobſedźa ſakiku ſtatnu pſchiſłuſchnoſcź. Wěſo maja jich mjena ſapiſane bycź do liſcźiny wolerjow.

— S **wobſtaranſkeho hamta.** Wcźera wutoru ſwjeceſche knjes ſarjadniſki inſpektor Stöber ſwój 40letny ſłužbny jubilej. S tuteje pſchicźiny bu jemu pſchepodate ſłožobne pſchejacy liſt němſkeho presidenty. — Knjes wyſchſchi ſarjadniſki ſekretaſ Mautzſch bu 6. meje k wobſtaranſkemu hamtej pſchepadźeny.

— **Póſtowe autobuzy** f Budyſchcźina bo Barta a Wóſporka a f Budyſchcźina do Worxyna a Wóſporka jěsdźa na dnju Bożeho ſtpicźa jako njedźelu.

— **Wokſrejny ſejm** (Bezirkstag) Budyſkeho hamſkeho hejtmaństwa ſeidźe ſo ſrjedu 15. meje 1929, popołdnju w 1 hodź. w Gudźiz hoſcźenzu w Budyſchcźinje.

— 39. **ſjězd ſakſkich ratařſkich družſtwow.** Po wojſewjenju nowinarſke Ratařſkeje komory wotmě ſo pjatk 24. meje w Evangelſkej towařſchowni w Drježdźanach na Zinzendorfſkej dróhy 39. ſjězd ſakſkich ratařſkich družſtwow. Pſchi tutej ſkładnoſći rěcźi dr. Schindler wot Němſkeje ratařſkeje rady w Barlinje wo „wotbyłczowym problemje, kiž je wuſudne praſchenje němſkeho ratařſtwa."

— **Wobſkadne njeſbože.** Na Nowoſalzkej dróhy poſtorhny wcźera popołdnju wobſobowy automobil 5-ſtajneho hólza, jako dróhu pſchekrocźeſche. Hólz ſebi na hłowje žylnje krwawjace rany nabi. Kak daloko ma automobilowy wjednik winu na njeſbožu, ma ſo hiſchcźe je pſchehlſchowanjom łwědokow ſwěſcźicź. — S druheje ſtrony ſo nam powě, ſo je ſnjeſbožene dźěcźo žynk pjekarja Sachſy a ſo je ſkłak dyrbjał rany ſaſchcź.

— **Paduſchſtwa.** Kradnyk je něchtó w nozy k 6. 5. 29 f jeneho ſahrobniſtwa na Lubijſtej dróhy ſ nutsdobycźom łopacź, kiž měſeſche toporo i prěkuſchom, rokowe łćeſchcźe, pſchiprawu k ſchławbej, žaket ſe ſcźerchowatej jara žylna łupu, wotmeje ſwój wulki towařſtwowy ſjězd pola naſ. Popołdnju budźe Boża ſłužba, ſwjedźeńſki cźaſ a potom na luzy knjeſa Měſtracha ſjawny ſpěwny a cźełoſłowacźowanſki porjad; wjecźor w Schuſterez hoſcźenzu ſpěwne a dźiwadłoſpſchedſtajenje a po nim rejka. To budźa ſa Sserbow naſcheje Kluſchanſteje wołady a wokolny rjane ſbobne popołdnjatki. Mnoho towařſtwow pſchijěduje ſe wſchěch ſtron Lubijy, ſ cźełoſ je ſpódźiwacź, ſo ſmeje ſjězd wulkeho rozměra bycź.

S **Lubija.** Wobkrejny wubjerk Lubijſkeho hamſkeho hejtmaństwa ſeidźe ſo póndźelu 13. meje, dopołdnja we 9 hodź. k ſjawnemu **poſpjedźenju.**

S **Njeſwacźidła.** Sjawny pucź f Njeſwacźidła do Schcźechowe je dla naſtypowanja na Njeſwacźidliſkich honach wot 10. hacź do 25. t. m. ſawrjeny. Jědny wobkhad pokaſuje ſo na Budyſko-Wojerowſku ſtatnu dróhu.

Z **Haslowa.** Wěcera wutoru wječor zeńdże ſo we Měrćinkec hoſćencu wospjetnje ćrjóda młodźenzow z naſeje wſy a wokolny, zo bychu dozałožili jednotu Sokoł. Wosebitu zaſłužbu wo załoženje jednoty ma knjez wučeř Měſkank, kiž ſebi ze ſwojim ſwěrnym ſobudźełacźerjom Handrikom, načolnikom Radworſkeje jednoty, na prěnje kročele k załoženju jednoty Sokoł w naſej wſy z dobrym wuſpěchom zwaži. Wón też wcźerawſu zhromadźiznu nawjedowaſe, w kotrejž ſo nowe predſydſtwo woleſe. Za ſtarostu wuzwoli ſo Jan Knebel ze Sulšec, za měſtoſtarostu Hermann Hanſka z Cźeſkec, za načolnika Pawoł Handrika ze Baćonja, za měſtonačolnika Jan Domaſka z Cornec, za pokładnika Pawoł Knebel z Baćonja a za zapiſowarja Jurij Měſkank z Noweho Łužca. Wſitke sobuſtawy předsydſtwa ſo jenohłósnje wuzwolichu. Knjez Janak z Budyšina, kiž běše při zhromadźiznje jako zaſtupjeŕ přitomny, rozłoži z krótkimi ſłowami nadawk noweje jednoty a jeje poćahi k Sokołskemu Zwjazkej. Młoda jednota, kotrejž je hnydom přez 20 ſobuſtawow přiſtupiło, zwučuje haš na dalše w Měrćinkec zali. Njech teź tuta nowa, nětko 18. jednota

S **Małeho Wjelkowa.** Pſched krótkim cźaſom wuńdźe tu nowy wukaſ, kotryž khěrze ſpodźiwanje łbudźi. Kóžda **wokokobłaza** kóćka nošy pſchi ſebi tafličku. S tym dyrbi ſo ſadźewacź, ſo tócźki ptaćata łója. Hacź pak budźe kóćka ſwój nadawk — myſche łójicź — dopjelnicź, je druhe praſchenje. Dobry wotpohlad ſnadź pomha wjazy ſchkodźi hacź pomha.

S **Nowych Porſchiz.** Pola naſcheje wſy je fo njedźelu rano, jako ludźo kenſchi dźěcźu, wobžarujomne njeſbože ſtako. Tſchikrjejſki mſchtr Reichelt ſ Budyſchinka pſchejědźe ſe ſwojim motorſkim kołom Bohuwěra Schramu ſe Kumſchiz, kiž bo Porſchiz ke mſchi dźěcźe. Schrama bu tak njeſložomnje pſchejědźeny, ſo je ſkamknjeneho kamora w łkhańkej wſaſce, kradny wěchtó ſe ſamknjeneho kamora w łkhańkej komorje 125 hriwnow w papjerjanych a kłóbornych pjenjeſach. Pabuch je kamorowy kluć, kiž běſche wó ſtwje ſkowany, wuczuſchili a ſ nim kamor wotamknył a teź pjenjeſy ſ njeho kradnył. Żandarmſkimaj ſaſtojnikoma w Barzke I je fo poraćźiło, pabucha wuſkładźicź w ſtarkarni Ś. ſ Kamjenza, kiž je hižom w kłoſtarni hedźał. S. pſchebywa wot 3. 5. 29 na Kamjenſkim hamſtwe ſyndikſkuje w kłoſtarſkej jatbje a wotpokuźuje ſaſtwowe kłoſtanje dla paduſchſtwa, kiž je w ſaſłodźenym łćeſe ſkućźił.

S **Kluſcha.** Wulki žerbſki ſwjedźeń wotmě ſo pola naſ, kaž žłyſchachmy, 9. junija. Jena ſwjaſkej „Domownje" podrjadowana, na towařſtwach jara žylna łupa, wotmeje ſwój wulki towařſtwowy ſjězd pola naſ. Popołdnju budźe Boża ſłužba, ſwjedźeńſki cźaſ a potom na luzy knjeſa Měſtracha ſjawny ſpěwny a cźełoſłowacźowanſki porjad; wjecźor w Schuſterez hoſcźenzu ſpěwne a dźiwadłoſpſchedſtajenje a po nim rejka. To budźa ſa Sserbow naſcheje Kluſchanſteje wołady a wokolny rjane ſbobne popołdnjatki. Mnoho towařſtwow pſchijěduje ſe wſchěch ſtron Lubijy, ſ cźełoſ je ſpódźiwacź, ſo ſmeje ſjězd wulkeho rozměra bycź.

S **Lubija.** Wobkrejny wubjerk Lubijſkeho hamſkeho hejtmaństwa ſeidźe ſo póndźelu 13. meje, dopołdnja we 9 hodź. k ſjawnemu **poſpjedźenju.**

S **Njeſwacźidła.** Sjawny pucź f Njeſwacźidła do Schcźechowe je dla naſtypowanja na Njeſwacźidliſkich honach wot 10. hacź do 25. t. m. ſawrjeny. Jědny wobkhad pokaſuje ſo na Budyſko-Wojerowſku ſtatnu dróhu.

Z **Haslowa.** Wěcera wutoru wječor zeńdże ſo we Měrćinkec hoſćencu wospjetnje ćrjóda młodźenzow z naſeje wſy a wokolny, zo bychu dozałožili jednotu Sokoł. Wosebitu zaſłužbu wo załoženje jednoty ma knjez wučeř Měſkank, kiž ſebi ze ſwojim ſwěrnym ſobudźełacźerjom Handrikom, načolnikom Radworſkeje jednoty, na prěnje kročele k załoženju jednoty Sokoł w naſej wſy z dobrym wuſpěchom zwaži. Wón teź wcźerawſu zhromadźiznu nawjedowaſe, w kotrejž ſo nowe predſydſtwo woleſe. Za ſtarostu wuzwoli ſo Jan Knebel ze Sulšec, za měſtoſtarostu Hermann Hanſka z Cźeſkec, za načolnika Pawoł Handrika ze Baćonja, za měſtonačolnika Jan Domaſka z Cornec, za pokładnika Pawoł Knebel z Baćonja a za zapiſowarja Jurij Měſkank z Noweho Łužca. Wſitke sobuſtawy předsydſtwa ſo jenohłósnje wuzwolichu. Knjez Janak z Budyšina, kiž běše při zhromadźiznje jako zaſtupjeŕ přitomny, rozłoži z krótkimi ſłowami nadawk noweje jednoty a jeje poćahi k Sokołskemu Zwjazkej. Młoda jednota, kotrejž je hnydom přez 20 ſobuſtawow přiſtupiło, zwučuje haš na dalše w Měrćinkec zali. Njech teź tuta nowa, nětko 18. jednota

Dźěćo njezapomń

12. mej

DŹEŃ MAĆERJE

Kóžde ſerbſke dźěćo njech ſwojej lubej maćerzy dari

rjanu ſerbsku knihu

Rjany wubjerk w Serbskej kniharni w Budyšinje

S **Wulkeho Wjelkowa.** Na dotalne měſtno knjeſa wučerja Leopolda, kotryž nětko w Drježdźanach dale ſtuduje, pſchepodaſi ſo wot 1. meje knjez wučeř Thomas ſ Budyſchina do naſcheje ſchule. — Wot jutrowa ſem je naſcha ſchula měſto dotalnych 5 rjadownjow nowu (6.) rjadownju dóſtała. Na nowe wučerſke měſtno bu knjeſa Domaſchkeju, jeniczka dźowka ſaſłužbneho knjeſa wyſchſcheho fararaja Domaſchki, powołana. Sserbſke ódźeći ſo jara wjeſelea, ſo nowa wučerka f mini ſerbſcźy rěcźi.

Maćerny dwór.

Halligki roman.

12]

(Pokračowanje.)

„My žmy tu k tomu??? Tuž ſo tola jako ſprawny pachoł žamoho wopraſchej, ſchto by ty ſapocźał, tehdy, hdy bych ſo ja do twojich luboſćiſnſkich naležnoſćow měſchał.... To radſcho ſo toho woſtaju. Sſwoje ſy nawědźił, — druhi kročej lepje wupadnje."

„A budźech-li žebi ju brał?"

„K tomu drje dóſchło njeby. Potom bych ja błady pſchedawał, ſo ty doxyta tón **bohaty** Edlef njeſłyſ, — potom by Ałke cźe hnydom běžecź kała. Něwěrno, tu ſo twoja hordoſcź wije? Tomu pak wopraſchej ſam, ſo je."

Edlef wjeſche ſ hłowu. „Ty ſo mylnſch, wujo Rickerto." „Na, woſtań pſchi ſwojim —. Wěra cźini ſbóžneho a jerij łacźneho", zitowaſche wuj Rickert ſwołłiwje.

„Ałke Luerſen dyrje je ſchpatna, ale niſta nieje." „To je ſa unje pſchewyſoko. Někto pak rěcźimoj wo Pederu."

„Hdy bych jeho jenoż prawje hrabnyeż mohł, wujo Rickerto. Kedźbuj jenoż, tón hiſchcźe někajku łhupoſcź ſwora, hdyž wěrnoſcź ſłoni."

„Žana łhupoſcź njeje tak wulka kaž ta, Ałke k ſwojej ſtarſnej domjazmoſći ſpytaſa. Pſched tym je jeho tołſty Hamburgſki wuj ſwobarał. Ty dyrbiſch teź tomu cźłowjeſej dźakowny bycź, Edlefo, měſto toho, ſo wobliczo ſcźahaſch kaž tajka ſkha, ſi je do morja ſkaćźka a ſo do ſaneje wumožerſkeje wobnicze njepſchihodźi. Hdyž pak Ałke Hamburgſkemu raſ cźeknje, a to teź bórſy ſcźini, potom...."

„Nječź pſchiſłitojnje, wujo Rickerto. A ſo by wědźał, mam teź ſtarośće wo Melenku. Ty ſnadź jeje dźiwoſći poſłkował, wujo. To ma pſchešeſtacź!"

„Hłupoſcźe, Edlefo. Schtyrzyczi łeſ ſym naſhonicźiſchi dyžli ty. Njemidźiſch dha, ſo ta hołza ſo we waſchej woſtudloſći ſadušu. A Melenka niepodwoli ſo do tajkeho nuczenja. Sadušyć ſo na žadyn pad ujecha. Tuž naſtrěha ſo na prawo a na lewo trochu žiwjeńſteje radoſcźe hromadu. Běch ſ terjerjom pſchi łúbjnſtwje, Edlefo. Tohodla wěm, ſo parny kotoł ventila trjeba. Tajſi ventil měješche moje pozbudźenje pola Melenki bycź. Tola na dalſche njedoſahaa jej ſydomdźeſaćkletny. Poſłuchaj na moju radu, Edlefo: Półcźeſ Melenku precź! Do ſchwarneje łłužby! Dźěłacź dyrbi, ſo je jej wſchě ſtawy ſhibuja. Hewak teź cźeknje a — dże pſched pſyy."

„Wujo Rickerto", ſawoła Edlef wſchón ſaſtróžany. „Kak możeſch taſke ſakońne wězy powědacź? Pſched pſy hicź. Hołza ſ maćerſkeho dwora pſched pſy hicź!!!"

„Mój Edlefo, to je waſcha ſamoſprawnoſcź. Ta móže hiſchcźe ſo ſlé poſtarajcź. Melenka je druheho waſchnicźa ha hacź ty a twoja ſotra Nomine a twoja niewjeſta Maren, teź hinaſcha hacź wowka a macź . . , Pſchemyſłi ſebi to ſtowo ſtareho tepjerja ſ ventilom. — Melenka by njebyła préni parny kotoł, kiž by rosbuchnył. Schtoż chazch hiſchcźe rjeź: Kak wjedźe ſo Nominje? Cźłowjek wo njej niczo njeſłyſchi a njewidźi. Nieje dha pſchego hiſchcźe doſcź mudra? Póſtowy łódźnik prajeſche njedawno, ſo łhodźi někto w Kielu na univerſitu."

„Prajeſche to póſtowy łódźnik? Haj, wujo Rickerto, to je wěrno. Wona ſtuduje. Sſym jara hordy na žwoju ſotru. Pſchi tym dyrbjał ju widźecź, kak wuſtojcna je w praktiſkich wězach. Kak ſwoje wězki hromadudźerji w Kielu, kak wart a hoſpodarſ."

„Cźehodła dha njedoſahaa jej, bycź ſ wučeřku kaž twoja Maren?"

„Nomine bywaſche ſtajnje hłódna, je mi prajiła. A tuž ſmój wobaj, wona a ja, ſa nju to wumyſłiłkoj. Maćerny dwór to ſnjeſe." —

„Hłódna je ta hołza. Hm. Hłódna ſa wědomoſćemi? Bóh njech mje ſwarnuje. — Nó, Melenka wſchak je teź hłódna. Hłódna ſa žiwjenſkom. Kampakt na to, Edlefo."

Nětko běſchtaj ke Königswarſkje dóſchłoj.

Wokna kralowſkeje łhěže, w kotrejž běſche jónu po poſłednim mórſkim pſchiwalu Dänemarkſki kral hydlił, ſwěcźachu ſo w mikym ſwětle, Edlef njemóžeſche ſo na rjane twarjenje ani nahladacź. Ale wón dźeſche tola nimo a ſakrocźi po pobocźnej ſchcźežy, hdyž ſtejeſche Pedera Clauſowy dwór. Swaha ſaklepa wo wokno.

„Jenoż pſchecźo dale."

Peder Clauſen leżeſche w tołſtym poſłe cźežu wo jitwje. „Stónczńje!" ſawoła ſ dybawym hłoſom. „Ja wſchak twój ſtup póſnach, Edlefo. A koho tu ſobu pſchiwjedźeſch? Wujo Rickerto, poſzyńcźe ſo!"

„Sſy dha mje wocźakował, Pedero?" wopraſcha ſo Edlef. „Wěſo ſym cźe wocźakował. Ale bjes kajkeje žłuli pſchicźiny. Macź je mje do łoża tyłka a ſeſawalała, dokelž mje w płuzach kała a ſchija mje teź doſcź bolł. — A jutſje ma hoſcźina bycź pola Luerſenez dla naſeho łśuba. Edlefo, ja ſo nadźijam, ſo naſ pocźeſćiſch . . .

Wuj Rickert žylnje ſaſmorka.

„Ty jenoż ſo zyle wuſtrowſ", napominaſche Edlef ſe dobrym hłoſom a ſrudnymaj wocźomaj.

„Kajſe wobliczo ty tola ſcźahujeſch?" ſawoła Peder Clauſen. „Jako bych ja w kaſchczu leżał . . . Ach tak!" ſawoła won dorofumiwſchi a wótſje ſo ſaſmija, ſchtoż jemu wocźiwidnje wulke bolośće nacźini. „Aby ſtaj ſawěſcźe teź wo tym njeſmyſłu žkſchakoj . . . wo mojej Ałke . . . hdy bych jenoż toho pſa měł, kiž ſo na moju njewjeſtu pſchiſłodźa. — Cźłowjecźe, Edlefo, tu łhej. — Tu cźaſ jej pjerſchcźeń, a tu na wutrobnje leži jeje nježny liſt: „Za ſym twoa njewjeſta Ałke." — Jutſje w dwěmaj! Tu ſapocźnjemy ſ kofejowym punczom. Wuj Rickert pſchiłúže ſobu!"

„Ja budu ſtarej Stinje Didrichſen kaſacź, ſnadź dóńdże hiſchcźe k ſłubej mjes wamaj." Peder Clauſen ſo doſcź wótſje ſmějeſche najebacź bolośće.

(Pokračowanje ſcźehuje.)

Łužisko-Serbskeho Sokolskeho Zwjazka zastupi jako pilny staw z dobrym wuspěchom do rjada młodych a čilych serbskich narodnych prócowarjow.

Z Kulowa. Wčera wuteru popołdnju wokoło 4 hodźin přiwjeze 5 zapřahow dołhe drjewo do Ryćerjec rězaka. Dokelž zapřahi po Wojerowskej drózy přiježdżechu a w zawinjenju pola kanalu w Kulowen njemóžachu wokoło, tuž dyrbjachu hač na Kulowske tarhošco dojeć a so tam zawróćić, zo bychu do rězaka dojeć mohle. Přeni zapřah chowše wot kapały w Kulowen runy mać do rězaka, hač njemóžeše pak dale, dokelž so prědnje snica złamachu. Škody dla žaneje njenasta, jenož dróha a puć dyrbještej so bórzy wuprózdnić, zo bychu auta, kotrychž tu stajnje wjele wobkhadźa, jězdźić mohle. Zadnje zapřahi nětko na drózy stejo čakachu. Hakle po dwěhodźinskim prócowanju a z pomocu někotrych wobydlerjow bu dróha zaso swobodna.

S Měrjowa. Njedźelu wječor wokoło ½10 hodź. je so na Měrjowsko-Čětkowskej dróży w Prochnowskim zawinjenju cežke njeszoze z motorskim kołom. Wjednik motorskeho pluha Schubert z Mengelsdorfa chcyše hrěbi je zańsce z motorskim kołom na zwjedżeni kołojedownych w Čětkowje podacz. W njenowanym zawinjenju skubi wón knjeżinu nad kołom a padny z nim. Hołza wosta z cežko sklačenymi nohami a kwaznymi ranami leżo. Koleśat so jenoż lohko wobdrě. Sranjenu, kotrejž so husčiscko wobmje poskubjowasche, wobjachu do Rychbachskeje wokrejsnje khorownje dowjezu.

Se Schtyrjoch Dubow. Tudomny rataj Hermann Tuscha šmidźesche sahdźenu njedźelu cžiły a strowy swoje 80. narodniny swjeczicž. Jeho mandželka je njedawno swoje 70. narodniny swjeczita. Wobstarnaj mandželskaj so nadźijetaj, to budźetaj w augušcze móz swjeczicz swój słoty kwaz.

S Běleje Wody. Pischichodnu njedźelu 12. meje su jako njedźelu do swjatkow w Běłej Wodze klamy wotewrjene. Tak ma tež nětkrótkuliž wjesnjan, kiž je zgoły tydźeń do dźela sapschehnjeny, dobru składnosć, zhebi nakupicz nusnu potrjebu na drasce atd. Ze blischenu swjatkownemu swjedźenjej.

S Khorjebuza. Tudomny krawski mischtr Gallas, kiž na Drjowkowskej dróży 6 bydleschce, je zhebi z plunom zjiwenje wsak. Pospyty na sahonowozjiwenje njemjedżachu žaneho wuspěcha. Pischiczina zamomordaćstwa leži pjecza we njesubych zwjobnych wobstejnoscjach.

Z Łužicy.

S Korjenja. Dalcko a schěroko znaty tudomny hosćenz „Zum Weber“ je z wobsedženstwa towarstwa je wobnjesł. rukowanjom pschescholi do rukow wešteho knjesa Hoffmeistera z Drjedźan.

* S Eibawy. We nozy k njedźeli je zhebi tudomny 63letny klampnarski mischtr Franz Goddick zjiwenje wsak. Jeho pschiwusni namakachu jeho njedźelu rano w pokakni wobwěsnjeneho. Po dadźu zu hubjene hospodarske mobkejnoscze mischtra do smiercze sahnake.

* Se Zitawy. We pokedźenju Zitawskeje industrijoweje a wikowarskeje komory zhwalichu komorinny nowy hospodarski plan jenohłósnje. Tutón wobsamknje so z 244 000 hriwnami njedostatka, kiž ma so z pschinoschkow krycz.

* Se Zitawy. Njedźelu dopołdnja je dobrowólnje do smiercze schła mandželska samkarja Schołty, kotremuž su za krótki cžaz wschitcy zwójbni wumrjeli. Psched někotrymi lětami wumrě jeho 7letna dźowka a w haprleli t. l. wónchi je 10letny syn swoje zimjenje to na momordaćstwom w Lubanju. Tónle cžeješi zchiži 40letna mandželska niemóžesche sniesc. Na kubi wobžarujomnu pohrěbnjenju nemakachu.

Wulki woheń w Błotach.

13 twarjenjow so wotpalilo.

W Běłej Górze w Delnjej Łužicy wudyri njedźelu wječor wokoło 8 hodź. woheń w statoku rataja Friedersdorfa, kiž domske, dwoje hródže a kólnju sniczi. Mimo žniowych sbitkow a rataćkich maschinow spali so pjecz skoczatow. Woheń wupschestrě so na 4 sukobne zimnosće, kiž so tehorunja docžista wotpalichu. Dosta je so 13 twarjenjow wotpalilo, pschetož njeběchu nóžno, woheń na bohatsze wašnjnje hasicz. Dokelž běsche wulki niedostatk na wodze. Mjenja, so je słónska ruka woheń zakoržiła. Nastata schkoda je jenoż se 120ła se zajnsčežcnjom naruna.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

S Rumburka. (Nowe swony.) Sa wěžu schižnjeho burza dalcko a schěroko znateho Kupuzinarskeho klóschtra w Rumburku, bo kotrejož kóždolětnje na Porziunkultnym swjedżenju też herbizy putnizy khodża, su nowe swony kupili, kiž budża pschichodnu njedźelu 12. meje poswjećene. Tři nowe swone pokhadźeja wot Rudolfa Perntya w Budźowizach.

* S Halle. (Wichorowa trubjel nad Gnadawu.) Gnadawu, w kotrejž je Herrnhutski wustaw samčinjeny, pschecžahny wětrowa trubjel a nacžini na schulskich wustawach wjele schkody. Spuwala schtomy a wotsčěhny wokna je parnischczow w zahrodkach a njeješche je 30 metrow dalcko.

* S Nürnberga. (Njesboże na drohowej Želesniży.) Najskerje dokelž je spinadło kprajiło, w Nürnbergu wušo drohowoje želesniży z pschipowěschkom z kolisow wujesoze a saježe do kamjelnego mosta. Pschi tym zranjenu bu 12 wožobow sranjenych, mjes nimi dwě cžežko.

Policajske patrulije po hasach Barlina. Najemjeny latarnjowy sćežor je swědk njemdrych wojowanjow.

Rubježny mordaf Vielui we Westfalskej?

S Bielefelda zo powě, so je w Ummelnje pola Brackwedy psched někotrymi dnjemi njesnaty spytak sadżerżeczej wjednika automobila a je, jako tón jemu k woli njeběschе, sa nim tšelił, njeje pak trjechił. Wjednik ma sa to, so je měł z rubježnym mordarjom Vielufom cžinicz. — Dalschi rubježny nadpad je zo psched někotrymi dnjemi tohorunja we Westfalskej stał. Pola Appelhülsena je cžłowjek, kiž je zo z automobilom wjeczej dał, schofera satjelił a wurubił. Dokelž su wobsetjnoscze pschi tutym njeskutku khětro podobne wobstejnoscjam pschi stónzowanju schofera Lehmanna pola Shorjesa, myšla zhebi, so Vielui někto we Westfalskej pschebywa.

Přikonk.

* Wón nochzyschе wucžahnyc. We Najnowizach pola Jablonza w Cžěskoslowakiskej běchu 65 letnemu Pawlicžky bydlenje sudnizy wupowědzili. Wón pak zo na to wupraji, zo jeho žiweho z domu njedostanu, zo hrebi a druhim najprjedy něchto nacžinu. Na to-sapali wón dom a wobwěsny zo w swojej komorje. We wupalenej lubi namakachu jeho rčežo, kiž běsche zo hižom khětro swuhliło.

* Tśjo schwedzjy sudnizy zo satepili. Tśjo młodzi schwedzjy jurista, kotrjž su pschi Gotenburgskim hamtskim sudnistwje pschistajeni, swěrichu zhebi pschi wullim wětrje z płachtatym czołmom swijeć na Onsalaski salitv. Dokelž zo wjazy njewěrocžichu, pomognu łódź sa nimi wupółkachu. Sa nimi pytaja namakachu czołm powróczeny a skaliku. Dale namakachu dźele drasty zhubjenych, kotrjž su zo bjes dwěla satepili.

Cyrkwinske powěsće.

Z Kotec.

Bože stpiće je rano we 8 hodź. němske předowanje (wosadny farař).

Z Rakec.

Bože stpiće rano we 8 hodź. serbska spowědź a Bože wotkazanje, w 9 hodź. serbska a ½11 hodźin němska Boża służba.

Z Wósporka.

Bože stpiće je dopołdnja w 10 hodź. předowanje, ½12 hodźin kemšenje za dźěći (wosadny farař).

Puć do njebjeskeho kralestwa.

(Pokračowanje.)

Jesuš bu pak wot ducha do puscžiny wjedżeny a posłesche je tam 40 dnjow a 40 nozow a pschemjenjo Satana, teho starseho haba z paradisa z tym, so we rozschirkich spytowanjach z dobyczerjom wosta. Na to nastupi swoje sastojnstwo jako „Khrystuš“, to rěka, jako se zwjatym Duchom zakotwany Mumóžnik. We zwojej domisnje dżesche do schule a cžitasche psched zyłej zhromadźiznu z biblije, schto běsche we njeho wotschczene, njemuzy: „Duch toho Knjesa je pschi mni, tehodla, so wón je mje zalobował a je mje pósłał, co bych pschipowědał khudym evangelijon, so bych zahojił rosmjerzene wutroby; so bych předował zatym, so dyrbja pusczeni byc, a slepym, so sajo widza, a rosbitym, so dyrbja k zwobodze wupuschczeni byc. So bych předował spodobne leto teho Knjesa.“ Po tym poczа předowacz: „Djenża je tuto pismo dopjelnjene psched wašimaj wuschomaj.“ Tola jeho předowanje njespodobaschu žo Židam, a pokni hněwa wutworzischu jeho z města a wjedżechu jeho na horu, zo bychu jeho do hłubiny storczili. Ale wón dżesche hrjedża pschez nich prjecz.

Potom cžahasche wón po zyłym kraju wokoło tři a pol léta dołho a hojesche bjes lékarstwa jenoż se swojim mózným słowom zlepych, hluchich, němych, khromych, wuhadnych, z jenym słowom: wschitke khorosce. Sbudżi morwych, wuhna czertow, pschewobroczesche wodu do wina, nasyczi tyhaze z nekotrymi pokrutami chlěba, a běsche wjacz zbytka, hač je wot teho chlěba. Wón wokasche ryby w morju a pschichilđżechu po stoch do śpczow jeho wuczobnikow, wón khodżesche po morju, faj na sełenej luzy wón pohrozy wichorej na morju, so wón wocžichny. — A k cjemu to wschitko. — So bychu ludźo widżeli, so je wón Bóh, zohotny, so wón móz ma, hrěchi zuleho świeta na žo wjacz. Pschetož. to předowasche wón wulkim zhłam kaj też jenotlivym duscham, a to wschudżom, hdżej khodżesche a hdżej wotpočzowasche a njebě jemu nichtó pschescheptny. Wón předowasche, so je pósłany do świeta hrěschnikow wumóz a so zwoju krej a zjiwenje budże wopravowacz, so by so nich dosez cžinił. — Wěrjachu dha jemu to też cži ludźo? Make sladeschcko, a to děchu jeho dwanacze wuczobnikow a nimo nich na to 500, kotrychž běsche wésce z cžežkeje cžełneje abo duchownje nusy wumokł. A te wulke zhyły Židowu, kotrjž su tola też jeho dżiwy widżeli a jeho předowanje zhłyschali? Haj. bě jich wjele, kotrjž jeho sa wulkeho proseu zkrawjachu, někotři chychu jeho najradscho za krala wuwolacz. tola najwjazy bojachu zo barbu wusnacz. Cžehodla? Tehodla! Dyrbjachu žo Židzi wot jich hrěchow wumóz, dha dyrbjachu tola najprjedy zhonicz, schto wonk na njeprawym a zhym wschо žu stucžił. A tute ich skutki staji zim Jesuš někto do praweho świeta, a to bjese wschego hładanja na wobžobu. To pak so tak mjenowanym wulkim w ludu njespodobasche, mjenujzy farisejskim a sadużejskim, kotrjž mějachu w kraju prěnje hłowu, to rěka na ludu knjeżachu, jako pišmanuczeni, starschi abo jako radni knjeża abo zamo jako wyschschi něschnik. Pschetož hdyž Jesuš w templu zjawnje předowasche, dha pschihódnu tuzi knjeża też poslužachu. Widżachu woni někto jich njeposczinki na scżenu molowane: dha pyrzachu žo se swobami a pschihżachu Jesuśej zmjerc!

(Pokračowanje sczěhuje.)

Na'nowiše z cyleho świeta.

Schkrowa powěsć wo wjedrje za jutsje schtwórk: Rjenje, žucho, czopło, w Jendżelskej khłódnischo a scherjate, w połnóznej Europje khłódno a žo deschczuje.

* Pschi Kamjenicjansko-Riesajskej želesniży je žo se schkrjeni, z lokomotivy lětazymi, sapalilo. Woheń žo rucze na leš a na tamnische pschenazate zahrodki wupschestrje. Wobhdlerjo njesamóchu woheń podusyc. Tohodla žo wohnjowe wobory w Kamjenicy a wokolnych wjsow a zyłne wotdźelenje polizije alarmowasche. Hakle po wjelehodźinskim dźele bě mózno, wohrozene khłódnizy a letnje domy wohnjej wobroczc. Wulke dźele liscjowego a zhlinowego leża, też schtomy, kecki, rostliny a zahrodne płoty wotnrajeńskich zahrodkow zu žo z płomjenjemi sniczile.

* We Wrótšławju žu 68 letnu pschedawarku želeniny w jejnych kamach nadpadnyli, ju z semi porasyli a wurubili. Stara žona je zmjerc z straschnje srianjena.

* Kaž žo z Wilny powě, je žo we wšy Nowošołkach 97 twarjenjow je zjiwym a morwym inventarom sniczilo. *W jenym hospitalu w Brüsselu je jena wožoba na cjorne jetra skhorila. Wschón hospitalny personal je žo huzdom z jetrami woschczěpił.

* W Londonje je žo jena z najwjetschich khosejowych skladownjow wotpalika. 50 wohnjowych zhkawow a 300

Kóž chce, zo sprawnosć a křesćanska zmysłnosć byšej zaso w kraju knježiłej, njemóže **12. meje** hinak wolić hač

liščinu 13

Liščina Schreiber, Spittank

hasčerjow žo podarmo prózowasche, woheň falecj. Nastata schkoda wjele milijonow wuczinja.

* Pola městacža Chelcza w Gomelskej guberniji je žo człom s dźewjecj holjami wobhadjeny, powrócził. Druhi człom, kotryž na pomoz chwataſche a holzy pschija, žo tohorunja powróczi. Wschěch dźewjecj holzow žo tepi.

* W Kirgiskej stepi je žo wulka wikowańska karawana s něhdje 100 wjelbłudami (kamelemi) bjes błěda zhubika. Karawana tworjy s ufbekskeho statneho wikowanischcza žobu wjedźeſche a žo do dweju potopjow dźěli, s kotrejuž je jena k wotbytknjenemu městnu dozahnyła, mjes tym so je žo druha zhubiła. Dokelž žu po zdźělenju zhubne žněhowe mjecjele s mócnym mjerstnjenjom zhromadowale, boja žo, so žu wschitzy wobdźělnizy žiwjenje zhubili.

Sokolstwo, sport a hry.

Młodźina a Sokol.

„Mój hólc njesmě sokolić, to ſće by było. Hdyž tam tak na poł nahi wokoło běha, mohł snadź hišće skónčnje někak skhorić.“ Z tajkimi abo podobnymi wurěčemi zakazuja mnozy starši swojim dźěćom so na ćělozwučowanju wobdźělić. Tajke předsudki dyrbimy jenož wobžarować. Někotři starši traš njewěđža abonocheđža snadź wědźeć, kajke lěpšiny ćělozwučowanje poskića, a tola dyrbjeli hižo dla tutych lěpšinow wšě wobmyslenja spadnyć.

Sokolski sport je dźě jenož srědk za zamysł, našu serbsku młodźinu w cyłku skrućić. Duch a ćěło dyrbitaj harmoniscy hromadu skutkować, jene dyrbi to druhe wudospołnić. Ćłowzwučowanje je za nas z kužołom mocy. A tutón kužoł dyrbi na našu młodźinu stajnje znowa skutkować, zo by so zesylnila na ćěle a duchu. Přetož strowa młodźina móže jenož nadobyć sebjewědomosće, a jako tajka zamóže pozdźišo wjesć bój wo naše swjate narodne kubła.

Tohodla dyrbi naša młodźina też woprawdźe naša być a wostać. Z tutym napominanjom wobroćamy so na serbskich starších. My dyrbimy zesylnjenu młodźinu měć, kotraž wě, što ma činić a što nic. Wohladajće so trochu po Serbach a budźeće spóznać, zo chudźa nam runje našu młodźinu rubić a w njej wutupić wšě prawe narodne začuća. Tuž dyrbimy dopóznać, zo je mózno, hižo w młodych lětach započinać z wukubłanjom we narodnym duchu. Přetož tak so nam zalutuje ćežka próca pozdźišeho wukubłanja. Štož so za młodźinu dźěła a wopruje, to zawěsće też ponjese we pozdźišich lětach stotore płody. Kaž budźemy so za naši młodźinu starać, tajki budźe też přichod serbskeho naroda.

Wěm, zo je dźěło za našich najmłodšich ćežke a žada mnoho scharpnosćo a wutrajnosće, ale wono je runje tak nuzne trěbne, jeli z našim narodnym wobstatkom khutnje měnimy.

Naša młodźina, naše dźěći słuseja do Sokola. Tam so wukubłuja za bojownikow, kotříž su hódni něhdy přewzać wot wótcow namrěte kubła. -a.

Schto cłowjek sa cząb žiwjenja sjé.

70lětny cłowjek pschetrjeba w naschim kraju we pschěrjetu 300—350 zentnarjow khlěba, 15 000—18 000 kilogramow tuka a mjasa, něhdje 10 000 puntow rybu a něhdje 24 000 puntow na jejach, 500 zentnarjow běrnow, 200 zentnarjow seleninu a hamžnu wahu płodow, 3000 puntow śele a 25 000 litrow mloka.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Přesadźowanje wotrubow

Sobotu 11. meje w 10 hodź. budźe so wjeŧka dźělba ržanych wotrubow a ržaneje picowańskeje muki we wojerskim zastarańskim hamće w Budyšinje na Lubijskej dróze 48 na přesadźowanje předawać

Wojerski zastarański hamt

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Jednota Sokoł ma pjatk we 8 hodź. w Serbskej kofejownі měšačnu zhromadźiznu.

Delni Wujezd. Jednota Sokoł wuhotuje njedźelu 2. junija při składnosći pjećlětneho wobstaća wulki sokolski swjedźeń. Prosymy bratrowske jednoty, zo bychu nas při tym bohače podpjerałe.

Starosta.

Župa „Handrij Zejleŕ“ wotměwa při składnosći sokolskeho swjedźenja njedźelu 2. junija swój prěni **župny swjedźeń.** Prošu wšitke k tomu słušace towarstwa, zo bychu so w bohatej ličbje wobdźělili.

Jan Haješ, župan.

Ručne dźěła
předkreslene tunjo pola
W. Köhler w Budyšinje
na Hłownem torhošću čisło 9

Poručam

k wusywej:

Ia la Slezskičerwjeny dźećel
Ia la Swedski dźećel
Ia la běły dźećel
Ia la inkarnat-dźećel
Eckendorfs. runkilcu čerwjenu a žołtu
Ia la saradellu
Ia la hroch
Ia la woku
Ia la pjeluški
wšě družiny trawy

Drježdźanske cybl. sadźenki
kaž wšě druhe

symjenja za poło a zahrodu

w Budysinje
na Zitn. wik. 24

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje
zapisane družstwo z wobmjezowanym rukowanjom

Poskićamy:

Najlěpše jědźne běrny punt 5 pj.
Najlěpši kisały kał punt 30 pj.
Najlěpše jědźne cyble punt 20 pj.

Wosebity wobkhod za šokoladu
na Žitnej hasy 5
Dosp. wupředawanje
dla spuščenja wobkhoda. Najtuńše płaćizny, z dźěła niže nakupowańskeje płaćizny.
Najlěpša składnosć k nakupowanju za maćerny dźeń

Pjatk a sobotu 10. a 11. t. m.

na kóždy pad poslednjej 2 dnjej!

Zo bychmy dalše wudawki zalutowali, dyrbi so zbytkny skład na woběmaj dnjomaj na kóždy pad wuprózdnić. Sćěhowace twory so

zdźěla za pol płaćizny

a zdźěla hišće tuńšo předawaja. Mamy hišće:

suknjowe paletoty	we wulkosćach	42, 43, 44
ulstry	we wulkosćach	38, 40, 42, 43, 44, 46, 48, 50
wobleki, módre a pisane,	we wulkosćach	38, 40, 42, 43
smokingowe a čorne wobleki	we wulkosćach	42, 43, 44
hólčace mantle	we wulkosćach	2
žonjace mantle	we wulkosć.	40 42 44 48 50
žonjace kostumy	„ „	40
žonjace wobleki	„ „	40
hołčace wobleki	„ „	40 45 50 75 80
hołčace mantle	„ „	45 50 55

Wuzińe tutu poslednju składnosć we

konkursow. wupředawanju

Leo Häufler w Budyšinje :: Při Mjas. jětkach 5

Wobkhodny čas 9—1 a 3—7 hodź. **Rěčnik dr. Hentzschel,** jako konkursowy zarjadowař.

Małe klamowe blido, 2 małej regalej, 2 stojakaj, pokładnja, 2 rěblej, někotre postawy a lampy su na předań.

Rjana kheža

ze zahrodu čisło 18 we Wichowach pola Wósporha, so na srěnju žiwnosć w Serbach, ze dopałenjom na poslednišu, zamjenić pyta

Poskićenja chcyli so na wobsadźerja kheže we Wichowach čisło 18 p. Wósporka wobroćić.

Vogtl. gardiny, story, roleau, zwjerśne gardiny, vitraży, ložowe a blidowe přikrywy diwanowe přikrywy, powěšaki na sćěnu, wóskowane ruby, šatowe tkaniny, canki, zwjerśne kośe, šiće po měrje, wušiwanje mjenow.

Dobra twora a tunje płaćizny

Martha Bräuer
na Moltkowej dróze 5

Łožowe šaty pisane a běłe
wuhjerki, košle, sukanje, gardiny, vitražy, tunjo **J. Erler** na Zwonk. Lawskej hasy 10 w Budyšinje

Wóskowany rub 60 šeroki m 1·80, zbytki, linoleumowe běhaki, tepichi 2 + 3 = 17·- hr. wšo tunjo **J. Erler** na Zwonk. Lawskej h. čo. 10. Rózk Krónpryne. mosta.

Visitne khartki
zhotuje spěšnje a tunjo
Smolerjec knihićišćerńa
w Budyšinje.

Kofej
akao
kolonialne twory
KURIO
na Zwonk. Lawskej hasy 24

Rjana sloma
30 ctr. jědźn. běrnow
10 ctr. symj. běrnow
Centifolia a Theodora
su na předań
Nowotny we Wučkecach

Sylne prosata
su na předań w Poršicach 15

Rjana wysokosućelna
jałojca
na předań w Brěžyncy 24

Jurij Hänsel w Budyšinje
na Sukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2786
Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska
w Budyšskim hamtskim hejtmanstwje
Skład rataršk. mašinow a gratu wšěch družin

Přinđźe wšitcy
pónđźelu 13. meje, wječor we 8 hodź.
do „Krony“ w Budyšinje na
luźiski wječor
Tam so wjesele spěwa, hraje a rejwa.
Też Radwořska „Hudźbna Jednota“ spěwa

Nawěšźki přinjesu wuźitk!

Serbske Nowiny
słušeja do kóždeho serbskeho doma!

Cehnjenje I. rjadownje

sakskeje krajneje loterije

Pónđźelu, wutoru a srjedu
13., 14. a 15. meje 1929
Hłowne dobyće: **hr. 30.000**
Kupna płaćizna 1/10 1/5 1/2 1/1
4.— 8.— 20.— 40.—
Losy poručataj statnej loterijskaj běrcaj w Budyšinje
Friedrich Rother na Kěžorskej dróze 22
Ernst Lehmann na Kamjeńtnej hasy 45

Wot soboty mam nowy *transport młodych, sylnych,* orig. rańšopruskich-hollandskich

kruwow a jałojcow

też tajke z čelatami, kaž też 2 připušć. bykow wot stadłoweho towarstwa w Königsbergu z najlěpš. wupokazami zamóžnosći w mojich hródźach w hotelu „Kurwjerch“ w Budyšinje na Drjewowych wikach jara tunjo pod přijomnymi płaćeńskimi wumjenjenjemi na předań.

Emil Gräfe, skótna wikowarnja
Telefon 2063 a 2418
Rězniski skót so sobu zamjenja

Zamkarnja a kwarjefnja wałow
Wuporjedźerńja waggonowych, wozowych, skónych, decimalnych a spěšnych wałow
Max Böcke Dźěłarńa na Drjew. wikach 241 Bydlenje na Židowje 241
Nizke płaćizny
Solidne dźěło

Přiloha k čisłu 106

SERBSKE NOWINY

Srjedu, 8. meje 1929

Hdyž „Lilija“ spěwa a dźěła.

W Ralbicach, 5. rózownika 1929.

W kulturnym pócowanju za naš luby serbski narod steja **spěwne towarstwa** bjez dwěla na čole dźěłowosće. Słowo, zjednoćene ze zynkami naših rjanych narodnych a wumělskich spěwow — a to wjacyhlósnje — **nurja so** hłubšo do wutroby, a duše a zawostaja trajacy zaćišć na človjeka ze narodnym ćućom. We wšelakich kónčinach serbskeho krajika su druhdy jenož spěwne towarstwa přeswědčeni nošerjo našeje spěwneje kultury. Bohužel wopruja wšelacy Serbja swój čas a swoje spěwne mocy k hajenju a pěstowanju cuzbarstwa. Tajke skutkowanje je ze škodu za naše Serbstwo. *To dopóznać, k temu wjele rozumu tróbweho njeje.*

Čim khwalobnišo je, hdyž spěwne towarstwa jenož serbskej kulturje słuža, kaž to „Lilija“ w Ralbicach hižo dołho přez 25 lět čini. Że wona pilnje dźěła pod njewustawacej prócu swojeho dołholětneho dirigenta knjeza wyššeho wučerja Hajny w Konjecach, kiž je zdawna sama duša towarstwa, to zhonichmy njedźelu z powitańskich słowow towarstwoweho předsydy, knjeza blidarskeho mišstra Breurea z Ralbic, hdyž běchmy k nim na swjedźeń přikwatali. W běhu zańdźeneho lěta bě towarstwo swjedźenje wuhotowało w Sunowje a Sernjanach, je při wšelakich Róžečanskich a domjacych swjatočnosćach sobuskutkowało, też swoju šerpatku přinošowało wosadnym potrěbnosćam a to tak mócnje, zo bě „towarstwowa mošnička na khripu abo suchoćinu skhorila.“ A to w rjanym lěćnym času. Tak je towarstwo pódla ćělneho a duchowneho napinanja hišće sćedriwje swoju ruku wotewrilo za dobre skutki, štož je wšeje khwalby hódne.

Zo so samo ze skromnymi wjesnymi mocami něšto docpěć hodźi, hdyž so pilnje dźěła, to zhonichmy ze spěwneho dźěła swjedźeńskeho porjada. Žadyn rozumny človjek njeżada sebi wot wjesnych mocow runje w spěwje najwyšše wumělstwo. Hłowna wěc je, zo so hudźbnej čisće spěwa. To je prěnja zasada. Na to też dirigent „Lilije“ kruće dźerži, hdyž traš tróšku připinany hłós potom tróšku pogušćuje. Słyšachmy pjeć hłosow wot Krawca, Kocora, Pilka, Zejlerja a Słodeńka a tež nic runje lohki kwartett. „Róžu chcu sej płodźić“ wot Kocora. (Wězo dyrbjało při přednjesenju spěwow wjacy měra mjez připosłuchařstwom knjeźić. To je njedźak napřeco spěwarjam, kotřiž njesebičnje swoje mocy, dobremu skutkej wěnuja. Njech so to w přichodze přemeni. (Tutón niedostatk móže so też w druhich stronach wotstronić.

Dźak připosłuchařjow tołmačeše knjez farař Žur, wuzběhnjo njesprócne dźěło towarstwa, wosebje swojeho pilneho dirigenta. Rysowaše ważnosć spěwa a dótkny so při tym spěwanja w cyrkwi, kotrež dyrbi najrjeńši być. Stawa so tola k česći Božej. Na kóncu swojich słowow naspominaše hosći, kotřiž běchu so w bohatej ličbje zešli, k zhromadnej sławje na towarstwo, štož so tři króć samo harmoniscy přewjedźe. Nawjazujo na ręčnikowe słowa dźakowaše so knjez wyšši wučeř Słodeńk w mjenje „wukrajnikow“ a napomináše spěwarjow k dalšemu wutrajnemu dźěłu na spěwnym polu. Zdobom wuzi přiležnosć, zajimać na jězbu do Prahi (wot 4.—8. julija) ze přiležnosću swjatočnosćow k dopomnjeću na 1000-lětnu smjerć swjateho Wjaceslawja. K. dirigent podźakowa so za dostatu sławu a powita wosebiće

Boże sipiće.

Kak kražnje ty, o Khrysće,
Sću žiwój skutk dokonjak,
A na poslědku hischeje
Wschěch swojich zbožowaš.

Nětk horje k twojom' Wótcu
Sćo k rjeńju posłeže,
Hdźež kuješich i wulkej mozu
Do wschoje wěcnosće.

My sa to, Jesu, rjenje
Čże i džakom khwalimy,
Sćo naše wumóženje
Tak kražnje wuwjedł sy.

Ty pschińdźeš zo jónu k sudu
Pschi zjawła słónčenju,
Hdźež i rowa stanjeć budu
Na twoju pschikazanju.

Čžehł naš też wschěch sa zbožu,
To, Jesu, proschu čje,
Sćo sjednoćeni i tobu
Sćuły bo wschej' wěcnosće.

Pětr Mjónk.

autora sćěhowaceje hry „Lubosće lesć“ knjeza Mikławša Woko z Kulowa.

Spisowaćel bě we wójnskim času skutk hry, nihdźe widźał abo słyšał a mysličku potom za serbske jewišćo wužił. Skupy, burik nochcyše swoju dźowku Hilžu na lubuška jeje wutroby wudać, ale cyplkojtemu wjesnjanej, za kotrehož pak wona žaneho zajima njeměješe. Z lesću přewiny, twjerdu nanowu hłowu. Wuprsoy, sej něšto ze domjaceje nadoby jako pomoc a požadaše stary, wulki časnik z wšěm, štož w nim je. Do teho nan zwoli. W „zegerju“ pak tćeše jeje lubušk a tak dyrbješo nolens volens do jeje prózstwy zwolić. Z dobom da swoje žohnowanje też dźowcy Leńcy a ćetcy Hańži, kotrejuž nawoženi tehorunja ze domjacych nadobow (z kamora a lódki) wulězechu. Do rólow dźělichu so knježny Wjaćławkec, Sewćikec, Breuerec a Žurec a kk. bratraj Koklej, Mróz, Wowćerk a Kral a njetrjebachu runje słowa soflěra tołmačować. Tuta hra w jenym jednanju je jara žortna, trjeba pak dobre mocy. Z wulkim přikleskom mytowachu hosćo wšě poskićenja. Ze wjesełej rejku skónči so zabawny wječor, kiž by, za lóžke nóžki trósku dlěje trać, by-li so wosebje młodźina bóle z dypkom na swjedźeń měła. Tak pak so předstajenja hakle 4/11 skónčichu, dokelž bu skutkowacym nimale na hodźinu čakać *dała.*

Zjězd evangelskich Saksow w Mišnju.

Tyšnjy běchu pschischli sahbjenu njedźelu Rogate je wschěch končin Sakkeje do Mišćenja, so bychu so tam pschi jimazych wustupjenjach wusnali k protestantišmej.

Wjesele žiwjenje cźeczeńche po dróhach města, kiž běchu kražnje wupyšnyłe z khorjogjemi a rjenje wobswětlene z Božim słónčkom. Wobkhad bu hamo straschny. Dozdaty pak běšche samér, kiž běšche jeźi wjednikli wubjeć posłajił, sa kotrymž stejł wjazy hač 50 swjatkow. Dozdate běšche wustupjenje we wulkim rozmérje sa evangelij.

Dop. w 9 hod. wotachu jwony k Božim słužbam do 6 zyrkwjow w kotrychž hyły wšo dosć městna njenamakachu. Předowanišći tekst, kiž běšche krajny biskop Dr. Ihmels postajił, bješe w wschitkich zyrkwjach zamžny. Wschudźom žo předowaschе wo Rom. 1. 16. a 17. „Ja njehańbuju žo evangelija wot Khrysta.“

Pschipołonju sebnožechu so hyły luda na torhoschcźu, nad kotrymž so khorhoje smahowachu, k sjawnemu wustupjenju. S wutrobnymi žłowami witasche wyschšich měšćanosta dr. Busch hosći na semi města Mišnja, na kotrejž bu psched 1000 lětami prěnja khsešćanska swjatnica natwarjena. Mišnjanski dom ma wostacź schtit žylnosće khsešćanskeje wéry. Krajny biskop D. Ihmels sapoča swoju swjedźenšku rěć dopominajo na to, jo sa spočatk Mišnja też był spočatk khsešćanskeje zyrkwje w Sakslej. Psches 1000tki je žo wele pscheměniło. Boże słowo pak je samžne wostało. To nuzi nas k wusnaću nade wschitkimi rozdźělemi klažow a starobu k zyrkwi, kotrejež městno je wosrjedź sjawneho žiwjenja.

Po wotsawnischich pschednoschkach posłuchi wjazy hač 3000 spěwarjow sjednoćenych sakskich zyrkwinskich khorow pod nowjedowanjom hudźbneho direktora Hausse-Lipšćanskeho schtyri khorale, dwaj z nich po J. S. Bachu. Na kónzu wuspěwna khromadźizna Lutherowu krluschi „Jeh'n twjerdy hród je nasch Bóh sam.“

Popołonju posłuchachu so wschelake pschednoschki, kiž stejachu pod hłownym hesłom „Evangelion a my“. Snadź rěčnizy ręčachu wo wschelakorych hibanjach evangelskeho žiwjenja a prózowanja.

Słónčnje zwołachu posawne hischeze zas hosći města Mišnja na torhoschcźo. Pschedbyda wobkhodneho wuhotowarja, farař Jagsch-Freibergsk, wuprajł wjesele a nadźiju na płody tuteho ważneho evangelskeho sjězda. Po khromadnje wuspěwanym kerluschu „Njech Bohu džakuje“ słónčeji krajny biskop D. Ihmels z modlitwu pod synkami swonow skhadženu.

Wobsudźenski proces w Lipsku.

Psched Lipšćanskim khromadnym sawnišćom žudom sapoča so póndźelu proces pschećiwo 39ćinemu pschekupcej Hanjeć Greuzberjerej, 34ćinemu pschekupcej Ochs Falzy a 48ćinej prokuristy Friedze Bachmannowej, kiž maju so dla wobsudźenskeje bankerotta a wobschudźenstwa samolwicź. Prěnjej mjenowanej swoźiščitaj w lěcu 1924 pod firmu Greuzberger a Falke wotewrjene wikowańske towarstwo, do kotrehož Bachmannowa jako prokuristka sastupi. So bychu zebi kredit swoźiłi, pschedpožichu falschowanu bilanzu, dostachu na to wot jeneje hollandskeje firmy 26 000 jendźelskich puntow kredita a putachu tutu firmu też po wospjewnju konkursa i wobdawanjom smužkow k wopačnemu ménjenju sawjesć. Pjenjesy, kiž wonkach stejachu, a kiž běchu na Drježdźansku banku wozsłupili, 260 000 hr. sbrachu zami a njewotstupichu je banzy. Jednanje psched žudom budźa zebi hajskerje někotre dny zadacź.

2. zjězd župy „Jan Arnošt Smoler“.

Sotry, bratša, swjećimy radostneje mysle z hordostnym skutkom naš druhi župny zlět

njedźelu 9. junija w Klukšu.

Krótke njedźele jenož a swjedźeń tu budźe, zjednoćacy wšě naše serbske towarstwa w bratrowskej mysli, narodnej lubosći!

Wšě připrawy su w najlěpšim dorisanju — tuž podamy hižo narys swjedźenja:

Popołdnju:

1—3/2 hodźin: Witanje towarstwow (zapisanje we keneliji w Susterec hosćencu).

2—3 hodźin: Boże słužby (za evangelskich bratrow a sotry w Klukšu, za katolskich bratrow a sotry w Zdźeri). Sokolska kapała hudźi při Božej słužbje w Klukšu, „Zernička“ spěwa.

1/4—4 hodźin: swjedźeńske čah.

w 4 hodź. na swjedźeńskej łucy zjawny swjedźeń:

1. Witanje.
2. Zhromadny spěw.
3. Spěw (khór tworjeny wot „Zerničkі“, „Nadźije“, „Radosće“, „Zerjow“ a „Łužicy“.
4. Sokolenje. Wustupjenje nawječornego zwučowanskeho wokrjesa.
5. Zhromadny spěw.
6. Skupina.

Wječor w Šusterec hosćencu:

7—8 hodźin: Serbska narodne reje.

we 8 hodź.: Witanje.

„Zernička“ spěwa a dźěła.

3. Swjedźeńska rěč (knjez farař Křižan).
4. Dźiwadło: „Dubičanski kowař“ (předstaja Bukečanska „Radosć“).
5. Reje za wšěch wopytowarjow.

*

Lubе spěwne towarstwa! Khóry, kiž maju so wukmyć, su sćěhowace:

a) Krasna družka.
b) Ha šła je holčka trawku žnjeś.
c) Ha sydała holčka pod dubom.

Hłowna zhromadna pruha budźe za zjednoćeny spěwny khór hižo mjenowanych towarstwow njedźelu 2. junija w Sykorje hosćenca w Malešecach.

*

Tak, to bě raz swjedźenja! Lubi swěrni našeje župy, hotujće so naš 2. zlět, kiž chcemy runje tak hordostnje swjećić kaž prěni w Hodźiju. Towarstwa, kiž stupiće do rjada sobuskutkowacych, ćrućе do dźěła — w lubosći k bližšemu — žnjejmy potom dźak.

Lubе serbske towarstwa našeje župy, bratrowskich župow, Serbow z Klukša a wokoliny a kóždeho zajimca z domowneje Łužicy wutrobnje přeprošujemy. Tuž hotujće so na župny swjedźeń župy „Jan Arnošt Smoler“!

Za předsydstwo župy a lokalny wubjerk:
P. Krječmar, župan.

Přilopk.

* **Proješ pschećiwo Artmannej.** We Winje je žo póndźelu proješ pschećiwo 17ćinemu žrjebjenemu schulerjej Ferdinandej Artmannej japoča. Artmann je morđarstwa dla wobschorženy. Wón je pjeća swojeho nana, knjeżeńskeho radu Artmanna, a žowju mać sčinjowak. Proješ, kiž budźe najšerje zbły tydźeń tracź, wotmě so po nowym austriskim sakonju wo młodźinskim žudźe psched młodźinskim sawnišćim senacze. Morđarstwo bješe w žiwotim cźasu wulki napohlad budźiło.

* **S balkonom do hłubiny padnyli.** Po powěsći s Czolyż—Schanowa w połnóčnych Čechach je žo wot jeneho twarjenja w w Trnowanach drjewjany balkon drubeho poschoda, na kotrymž starschej mandźelskaj je žiwojmaj wunezkomaj pschebywaschtaj, puschćił a delepadnył. Dźeć a jene dźěćo padnyschtaj na balkon w prénim poschodźe, kiž jeju sdźerža. Wonaj žo też jenoš lohko sranschtaj. Wowka a druhe dźěćo padnyschtaj pak na dróhu, kotraž je s kamjenjemi wuzadźena a wostaschtej cźeżkokranjenej leżo.

* **W Jendželskej je wjazy žónskich wolerjow dyžli mužskich.** Se zapisnow, kiž buchu sestajane za jendželske nowowuběry wuzhadza, so pschi bližšichich wólbach liczba wólbowymanych žónskich liczbu wólbowkhmanych žónskich wo něhdže 950 000 pschewyschuje. Do lisczinow je sapisanych 7233928 mužskich a 8 185 710 žónskich.

Pola gorillow w pralczu.

Gorilla, człowjeczej najbóle podobne wopiza, kotrehož žiwjenje w spwobodze ma spodžiwne swišli z człowjekowym žiwjenjom prastareje doby, žu w poslednim czasu bliže wobkedžbowali a studowali. Prěni, kiž je stadła wobezbje wulkeje družiny gorillow w afrikanskej krajinje Kiwu (narauscha Afrika) fotografował, Jendželczan Ben Barbridge, wopisuje swoje nashonjenja z tutymi hobrstimi swerjatami w njedawno wudatej knihi „Gorilla". Tute wulke wopizy, kotrez žu sdžela psches dwaj metraj wulke a na schtyri zentnarje waža, žu hrózba afrikanskich wobydlerjow pschi rězy Kongo.

„Najprjedzay bě mi zhle njemožne, tutnych gorillow fotografowacz, dokelž so moji ludžo psched nimi bojachu", pisa Burbridge. „Bojasne wězy so wo nich powědaju: So žony z wjekow pokradnu a w lěsach jich jatych dźerža, so wojowazych morja a jim wutrobu wutorhaja, so jedyn gorillski wodyk (Hauptling), pak człowjeka a pak wopizy, nad nimi knježi." Hakle potom, hdyž so Jendželczanej poradži dopokasacz, so so gorille psched jeho aparatom boja a zane pschihoty njeczinjachu, jeho nadpadnyc, sceh-hotowachu jemu do husteje kercziny, w kotrejž cžrjódy gorillow schadžeja. Burbridge dozpě, hacz na potajne městno w kerczinje, hdjež možesche „wokna" widžecz a sa kotrymiž mějachu gorille swoje bydlenja.

„Nadobo pokasa so w jenym wokuje hlowa peczornojtych wołosow", pisa spisowaczel dale. „Po kuskach tykasche hlowu won, doniž so wopicze mjeswocžo se człowjeskim wurasom na mnje schcžerjesche. Potom twochny bruhi gorilla won a mójach lohko nohi mnohich swerjatow wokolo mje žlyschecz. Nadobo bě zyla hufczina žiwa. Bambuzowe scziny so rozdželichu a na wótrom lět stary gorilla człowjasche pschede mnu po ichtomje z taikej wuschikrosczu, kiž žadyn akrobat dozpěl njeby. Wczipnje zhladowasche na mój fotografiski aparat, kusasche rozsłobjeny do hakosy, roskuża drjewo a wupluwny jo a czemy rejo. Jeho rejenje a chrótkotanje kerczinu wubudži helsku haru mjes nimi. Druhi gorilla, wjazy stow puntow czežki, pschihna rozsłobjeny a bijesche so z hobrstimaj prědnymaj rukomaj na hrudź, psches to nastachu njerwjezjece bluke zwuki. Dyrbjach zwoju zylu smužitosez hromadze wsacz, so njebuch pod tutym njerwschědnym rejenjom, klepotanjom subow a bluckich plazach do mjeswocža a hrudże swoji rosum zhubił. Wěsche, kaž by so někajki dźiwy rób na wójnu pschihotował. Zyła cžrjóda, dźiwje z rukami mjetajcych a žałosnje rejazych gorillow zhromadži so psched mojim aparatom. Nadobo so nastrózachu a czekowachu do hufczinu. S kóždym wokom wudżerasche wczipnje jedyn gorilla. Njejapaj pschinmy mje bronjenoschcer za ruku a pokasa na schtom. Pisches hufczinu pschedrě so hobrske klocže, kiž se zwojimaj dolhimaj rukomaj, kotrejž kaž bijoj wuzi, kaž człowjek te mni krocžesche. Tu a tam posahla a pierjesche so do hrudże. Pschi tym rejesche z zylej schiju z taikej wótroscžu, so wokrjedž zwojeho fotografowanja sa moju iselbu hrabnych. Sažo a sažo poschěhny swój grawocžiwy hłós a žłyschach brimot jeho piasczow, wot kotrychž by jene dyrjenje dožahało, so by człowjekej schiju swinyk. Tželich do powětra. Spodziwajo na tutej harje so sawrócži a czekny do hufczinu, jeschowany wot zyleje cžrjódy."

Burbridgej je so poradiło, schtyri młode gorille popadnycz wot kotrychž pak jenoż dweju žiwe do domoj pschinjesze. Jedyn z tutych gorillow, žyła prěni, kiž bu w Kiwuskej krajinje popadjeny, je ganczka z mjenom „Miß Kongo" a je do Ameriki pschischła, hdjež žu ju na jeje intelligenza (mudrosez) pruhowali.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Touristiska wothocka „Nadžija" wuleći sebi njedželu popoldnja do Małsec. Zetkamy so w 5 h pola „Stadt Muskau". — Prošu přinjdźe w hohatej ličbje, dokelž chcemy też wuradźować wo nalětnym wuleče do Sakskeje Swicy při pyše kčějacych štomow. **Touristiski wjednik.**

Njebjelčicy. Sokolska jednota zwučuje kóždy **pjatk** wječor 1/8 hodźin (nic kaž dotal štwórtk).

Pančicy. Jednota „Sokol" ma 16. meje w Pančicach zwučowanje. Njech kóždy přinjdże. **Načolnik.**

Wotrow. Sokolske dźěći maja hakle 22. meje wječor w 7 hodź. zwučowanje. Přihotujemy so na wotwjazny swjedźeń **Načolnik.**

Hospodarski rozhlad.

Srjedu 8. meje 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,2015	100 pólsk. złotych	47,325
1 jendželski punt	20,462	100 čěskosł. krónow	12,463
100 šwajc. frankow	81,115	100 franc. frankow	16,465

Barlinska bursa bě wczera swopředka hłaba, posdźischo bě mnjenje skruczene a kursy postupowachu. Wikt z rentowymi a dołžnymi liscžinami wostachu też wczera skruczene.

Produktowe witi pschinjeżechu wczera dalsche sežlabjenje žitnych placžišnow. Na wikach mnja, so tuhowilna czopkota žywam howi. K temu wukraj tunischo pschedawa. Pschenża a rožka sažo zentnar wo 10 pj. kležnyschtej a wowż wo 5 pj. Wczera placžesche zentnar

w Barlinje:

pschenży 11,05—11,15 hr., rožki 10,05 hr. hacz 10,15 hr., jecžmjenja nalětnjeho 10,90—11,50 hr., nasymskeho 9,60 hacz 10,10 hr., wowża 9,90—10,20 hr.

w termiljowym wikowanju

za mesu: pschenży 11,70—11,72½ hr., rožki 10,57½—10,70 hr., wowża 10,20—10,25 hriwnow,

za julij: pschenży 11,87½—11,95 hr. a rožki 10,90—11 hr., wowża 10,57½ hr. hacz 10,62½ hr.,

za september: pschenży 11,92½—12 hr., rožki 10,93¾—10,98¾ hr., wowża pak 10,02½ hr.

Pschihotajeja:

Holzu do domu, dr. Altmanka w Běłej Wodze.

„ Mittagowa na Budyschej dróhy w Běłej Wodze.

Pschedawatku kwětkow a wijerku wěnzow, Jonatan we Niskej.

Molerskeho, Willy Büder w Kamjenzu.

Na pschedań:

Prožata, Gröllich we Woleschnizy pola Lubija.

Kruwa blisko k czelenju we Spalach 10.

Jałowja wyšokožuczelna, we Woleschnizy 60 p. Lubija.

Kóń 6 letny žołty, Julius Schmidt w Hródku.

Wós dźesczacy w Hródku, Barschczowska dróha 10 I.

„ dźesczacy, w Hródku, Zyrkwinska haża 4 I.

Kosy z kósatami, we Salhowje 17.

Kolo hólczoze, Frieda Krawzowa we Wjažnym p. Hródka.

„ motorske, Faustmann w Nowej Bukojnje p. Wosjerez.

„ žonjaze w Budyschinje, Stieberowa haża 631.

Jeża trutaze, hajnkownja we Stschadowje p. Hródka.

Sčyno, nětkotre zentnarje, we Kulowje, Kamjenska dróha cžišło 1.

Běrny, Bartusch w Porschizach 62.

Sskoma, piwarnja w Semilnej.

Sdušnijny na pschesahdžowanje pjatk 10. meje 1929

w **Njebjelczicach,** kupzy seidu žo dop. 1/9 hodź. we herbskej gryschcže: dostkowany wós, schrótowaništi mlyn, žiwjawa a schkleńczany wós,

w **Jitru** w Zuhnez hoschczenzu dop. w 9 hodź. žwinjo,

we **Wudworcu** w herbskej gryschcže dop. w 10 hodź.: gramofon z deskami, sofa a pižanske blido,

we **Sčernjanach** w hoschczenzu pschip. 1/2 hodź. pižaništi stroj,

w **Khrósczizach,** kupzy seidu žo pop. 1/2 hodź. w herbskej gryschcže: motorske kolo, cžestowa maschina a małowny mlyn, drjewjaništy, tosle, turnatske stupnje.

w Konjezach pola Kamjenza w herbskej gryschcže pop. we 2 hodź. hontwinski wós,

Pschehladžowanje drjewa

Boże špicže pop. w 3 hodź. pschi Hornim mlynje pola Spal: nětkotre łoby pjenkow,

w **Kulowje** w radnej pinyi powdźelu 13. meje dop. we 11 hodź.: 90 metrow brózdowych a khójnowych kulačow. Drjewo leži w Klóschtrskej holi.

Skrowe deneze.

Produktowe wiki dopołdnja 3/11 hodź. w Barlinje: Witi žu jara mérne, placžišny žo wotdrjehuja.

Dopołdnja 3/12 hodź.: Kaž psched hodžinu, placžišny 5—15 pj. kležnyschtu.

Placžišny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Placžišny po złotej hriwnje.

	7. 5.	6. 5.		7. 5.	6. 5.
Pšenica	221-223	223-225	buny	22-24,00	20-24,00
rožka	201-203	203-205	woka	28-30,00	28-30,00
nat. jecžmjeń	218-230	218-230	módre łupiny	16-17,50	16-17,50
naz. jecžmjeń	192-202	192-202	žołte łupiny	22-24,00	22-24,00
wows	198-204	198-205	seradella	—	—
kukurica	213-214	213-214	raps. wosušk	19-19,20	19-19,20
pšenč. muka	24-29,00	25-29,25	lany wosušk	21-22,00	21-22,00
rožna muka	26-28,50	26-28,50	ocem. melasa	—	—
pš. wotruby	14-14,25	14-14,25	běrnj. kruški	17-18,50	18-18,60
rožne „	14-14,20	14-14,25	syno, 50 kg	4,80-5,40	4,80-5,40
lane symjo	—	—	žrjana słom	1,60-1,90	1,60-1,90
hróch, Viktor.	43-50,00	43-50,00	pšenč. „	1,80-1,85	1,55-1,75
raps	—	—	wowsna „	1,70-1,90	1,70-1,90
pjeluški	25-26,50	25-26,50	ječna „	1,60-1,80	1,60-1,80

Placžišny rězneho skota na Barlinskich skótnych wikach.

7. meje 1929. Placžišny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja.

Wotwy: 201.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	55—58
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	51—54
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	47—50
Mjenje picowane wšěch starobow	42—45

Byk: 315.

Połnomjasne, wurosčene, najwjetšeje rězneje hódnosće	52—53
Połnomjasne, młódše	50—51
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	46—48
Spatne	43—45

Jałojcy a kruwy: 717.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42—47
Połnomjasne jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	34—40
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	28—33
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	22—25
Mjenje a spatnje picowane	—

Cełata: 3305.

Najlěpše wukormjene (2. družk.)	75—85
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	60—72
Spatne (4.)	46—58

Wowcy: 3354.

Młódše a starše wukormjene (1 družina)	68—70
Starše wukormjene (2.)	63—67
Mjenje wukormjene (*Märzschafe*) (3.)	55—58

Swinje: 14 615

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow hač do 1½ lět stare	72—73
Wukormjene	71—72
Mjasne	71—72
Spatne	68—70
Rancy a kundrosy	64—66

Policija w Barlinje wojuje pr[illegible] komunistam. Hłowny policajski rozkazowar Zorgiebel w Barlinje bě za 1. meju wšě zhromadźizny pod holym njebjom kaž też čahi přez město zakazał. Jako kommunistojo wotmyslichu so zhromadźić a přez město čahnyć, jich policija rozehna. Na to so do [illegible]je dachu. Twarjachu na hasach zaraćenja a do policistow třělachu. Policija njebě kroma. Ju z třělbami wobrónichu. Tak so w Barlinskich dróhach woprawne bitwy bijachu.

Barlinska policija na awtach na městno njemérow prikhwata. Hnydom so na kommunistow wali a jich rózno honi. W kolesku je rozkazowar policije Heimansberg. Při njemérach w Barlinje 23 wosobow živjenje přisadźi. Ranjenych je wjele stow.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósce a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć: Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 107 — Budyšin — Pjatk, 10. meje 1929 — Bautzen — Lětnik 86

Socialdemokratoju kommunistiske mejske njemčery wótrje kritisuja.

Shromadźizna funkzionarow socialdemokratow je so wutoru z njemčerami saběrała, kotrejž su so zwołali meje w Barlinje stałe. Němšćobjemski sapółtanz Künstler wo themacje rěčeješe: Krwawna wina komunistow na 1. meje. Mjes druhim na to pokasa, so kommunistojo wot měšajow na to dźěkaja, so bychu dźěłonjemčerjow a njeorganisowanych k žiwnemu nadpadej pschećiwo organisowanym dźěłacerjam pschihotowali. Pozdźenja kommunistiskeho podkrjeźneho wubjerka su so **w pschitomnosći Moskowskich wotpósłanzow** wotmětle, pschi čimž su Barlinskim pruečeli, so dyrbja njedźiwajcy sakazanja demonstrazijow dźěłacerjow pschećiwo jich woli na dróhi pschewjesć. Jadyn kommunistiski wjednik njeje so na čzoło dźěłacerjow stajił, hdyž su so njemčery pschi Weddingu a w Neukölnje sapječałe.

Künstler na nastawk pokasa, kotryž je njedawno se kommunistiskeje strony wustupiwšchi jedyn měšćanski fatsupjeł Düsseldorfa wosjewik, kotryž mjes druhim pišče, so móže psched sudom dopokazać, so je w kommunistiskej stronje podskočne mordarstwa pschećiwo bobustawam strony nałožuja, so bychu so wotstronili. Sapółtanz Künstler dale praji, so Max Hölz za tym žada, so bychu so mejske njemčery dale wjedle. Pschi mejskim sbězku su so po Moskowskich prawidłach słožowali. Krwawne podawki we Barlinje su dopokazane, so kommunistiska strona njeje dale ničzo, dyžli pschihotowarska reakzije, so pak je jenička woprawdźita dźěłacerska strona socialdemokratija.

Skónčnje je so **jenohłósnje wobsamknjenje** pschijało, w kotrymž shromadźizna funkzionarow najhłubje wobzaruje, so su pschi spytanym njerozumnym puču kommunistiskeje strony 1. meje njewobdźěleni ludźo žiwjenje shubili. Jenje njejsu so proletoju na tak bjeskrupodomite a słostnjte waschnje bankerotteuram a wužadarjam woprowali, kaž na tymle dnju.

Pschi rosprajenju so też **polizajski president Zörgiebel** wobdźěli. Mjes druhim praji, so je 1. meje hač do 8 hodźin wječor bjez tśeženja wotešcho, dokelž do demonstrantow wodu hykajo jich rozehnawachu. Tola něhdźe 20 minutow pozdźišo powěćz pschińdże, so su so dyrbjeli tśělby trjebacz, dokelž su demonstrantojo do polizije tśeleli. Zörgiebel mjenješe, so so, hdyž so do polizije tśela, se šmitnymi jejemi njemóže mjetacz. Te naprawy bě nusne. Wobmišćeršo dyrbješe so potłóčcz, hewak budźichu so njemčery na 10 abo 20 abo hišće wjazy městnow pschenješe. Wone dyrbjachu so potłóčcz, dokelž budźichu hewak njepschećeljo republiki z prawizy kładnosćo wuźiwajo je swoje strony postupali.

Khowanje woporow Barlinskich njemčerow.

Sobotu popołdnju su na měšćanskim pohrjebnišću w Friedrichsfeldźe cźeła tśioch kommunistow khowali, kotrejž su pschi mejskich njemčerach žiwjenje shubili. Po zadanju kommunistiskeje strony so cźeła w shromadnym rowje khowachu. Kommunistiski němkožejmski sapółtanz Thälmann měješe rěč, w kotrejž wótre wupadły pschećiwo socialdemokratiskemu policajskemu presidentej cźiješe. Praji, so so proletariat two mjesy a sakonje burźoazije njestara a so dyrbi

wobronjeny sbězk k postajenju knjeježstwa radow

a k schkitanju Ruskeje organisowaćz, kotraž je z pschichodnej imperialistiskej wójnu wobroženа. Też jedyn sastupjeł Leunaskich dźěłacrjow praji, so budźe proletariat wopory mejskich njemčerow wjeceć a so je shromadnym sbězkom wotmołwi.

K srażenjam njeje ani psched khowanjom ani po nim došło. Policija bě w dalokej pohrjebnišćowej wokolnosći hyšće wjele mozy shromadźiła, so by móžnym demonstrazijam sadźewała. Pschi khowanju so něhdźe 1500 hač 2000 wozbowob wobdźěli. Też so narunaste łopjeno za sakazanu „Čerwjenu Khorhoj", Čerwjenu wójsku „Khorhoj" pschedawasche, kotraž so z jara wótrymi žkowami pschećiwo sakazni swjatka čerwjenych frontskich wojowarjow a Barlinskej policiji wupraji.

Wojaka němskostatneje wobory psched němskostatnym sudom.

Psched schiwórtym khłostańskim senatom němskostatneho suda so w tuthwilu pod pschedsydstwom senatowego presidenta Lorenza prozeš dla pscherady wojerskich potajnosćow wotměwa. Wobskorženi su wojakaj Ludwig Peters a Miklawsch Breuer, wobaj z Hannoverskeje a kontrolistka Julietta Bußmanez w Stollbergu w Pohreinstej. Wobskorženym so porokuje, so su wězy, kotrejž dyrbja so w sajimje krajneho sakitanja potajicz, agentam zuseje mozy pschedali.

1300000 dźěłonjemčerjow mjenje w Němskej.

Po knjeježstwowej rosprawje sa cźaš wot 29. haprleje hač do 4. meje je napraschenje sa dźěłacerjemi na swjeżelaze wajsnje dale pschiběrało. Po zespolnju wjedra je so liczba dostawarjow khowneje podpjery wo něhdźe 1 300 000, to je na 53 prozentow, smjeńschika. Tola mjes tym so je koni 1. meje 729 000 khownych dostawarjow podpjery dyło, je jich liczba letša 6. meje 1 100 000 wuczinika.

Mecklenburgsko-Schwerinski žejm so rospuschczi.

Mecklenburgsko-Schwerinski žejm je wobsamknył, so rospuschczeć. Nowowólby so letša 23. junija wotměja.

Sarjadnika schleswigsko-holsteinskeho landbunda sažudźili.

Sarjadnika schleswigsko-holsteinskeho landbunda, Huga Jordana, je kawnisći sud w Neumünsteru dla skichwdźenja pruskeho ministerskeho presidenta dr. Brauna k jastwu na tśi měsazy sažudźił.

Němski protest w Moskwje.

Kaž so z Moskwy powě, je němski pósłanz w Moskowstim swonkownym kommisariace pschećiwo rěči wójnskeho kommisara Woroschilowa, kotruž je tón 1. meje měł, a pschećiwo wobanjenju němskeho knjeježstwa protestował. Ruske nowiny su aktiwnych němskich ministrow z wobranami wuzmělchowale. Tele podawki su w němskej sjawnosći z wulkim pohorschkom byle. Ruske knjeježstwo je na tole wobezježowanje wotmołwiło, so so nałeżnosćo dokładnje pschepyta.

Krałe maja wobmyslenja pschećiwo nowej němskostatnej pożconcy.

W němskim finanznym ministerstwje je so wutoru konferenza finanznych a smutskownych ministrow němskich krajow wotměła. W njej su so najwjetsche wobmyślenja pschećiwo sakonjej noweje němskeje pożconki wuprajile. Němska wustawa by by dyrbjała pscheměnić, hdy by němski stat nowy sakoń žadał, po kotrymž bychu nalutowanje a druhe sjawne wustawy nusowane byle, wšěty dźěł żelesnistkich łśěhchinskich akzijow pschewzaćz; pschetož nalutowanje njesteja pod knjeježstwom stata, ale jenož pod knjeježstwom němskich krajow. Dale so kraje z prawom boja, so bychu pożconki krajow a gmejnow schkodowale, hdy bychu so měješesko nowe němskeje pożconki wote wschěch dawkow wutwobodźile, kotrejž su měješelam pożconkow krajow a gmejnow napołożene.

Nowa napjatosć w Parizu.

Amerikanski wězwustojny Owen Young je žrjedu swjatkarskim wězwustojnym wudoschonkasu notu k zwonjemu sawżeravschenu śitśej pschepodał, w kotrejž pschiczinny roskładuje, kotrychž dla so rozdźělenski plan němskich płaczenjow wójnskeho wotschkodźenja sa swjatkarskich wěricelow namjetuje. Jendźelczejo su z tutym nowym rozdźělenskim planom jara njespokojni a jón wótrje kritisuje. Po nim so jendźelski podźel wójnskeho wotschkodźenja khětro śmjerschi. Jendźelski wězwustojny sir Josiah Stamp je so hyndom z Owenej Youngej podał a je so jeho wopraschał, hač je so jendźelski podźel je wotpohladom smjerschił. Young praji, so so njemóže rjec, so je němske wumnjenja njehodźa pschińcz. Francozojo a Belgičzenjo budźa znadź z nowym rozdźělenskim planom spokojom, niż pak Jendźelczejo.

Fajzistiske hibanje w Awstriskej je so spjenjesami němskeho knjeježstwa podpjerało.

Rosjaržnjenje, kotrejž je němski minister smutskownych nałeżnosćow, Severing, wo spjenjesach, němskemu majorej Pabstej sa organisowanje awstriskich domowinskich wohorow wupłaczenych, podał, nimaju w němskim žejmje žejmje sa dožahaze. Pabst je porjadnje z Barlina wulke sumy dostawał, loni znajmjenscha 60 000 hriwnow. Tele sumy njejsu so z kaby smutskownego, ale swonkownego ministra brałe. Swonkowny minister dr. Stresemann pschewidźomnje wo Pabstowej nałeżnosći wubjerkej sa hospodarski plan němskeho žejma wědomosć da.

Pismo Pilsudskeho.

Schefa połskeho namjetneho korpa, diwiskeho generała Minkiewicza su njejasny na wotpočzink pschesadźili. Marschall Pilzudski je pismo ministerskemu presidentej połskt, w kotrymž proze, wobydlerstwu złédowace idźelicz: Pschi puschczenju generała Minkiewicza je formu nałožił, kotraž móże lohko hłupe powěsče sbudźicz. K rozjasnjenju prji, so je tule formu tohodla nałožił, so je so w druhich padach husto stało, so su mějiczelo wyschich sastojnjstwow swojemu nadźělnikej pocźežili, sastojnstwo pschewjacz. To so stawa, hdyž sjawne zwóržtwo do privatneho zwóržtwa so pschemjenja a se służby stupro papjery a pismа sobu bjeru, tak so nadźělnik nima nuzowych podkohow, so by mohł dźeło dale wjesć. Wón, Pilzudski, móże rjec, so je, hdyž je swoje sastojnstwo jako staršy schef wopuschcził, temule sastojnstwu njeje žaneje hańby naczinił. Sa to pak su jeho też zbłostali, dokelž su złóżowace knjeježstwa jeho papjery kradnyle, jeho podpjerna sasichowale, haj, su so na jeho privatnym wobsedźenstwje pschepschemnyle. Hdyž je nałożił generała Minkiewicza na khětro napadne waschnje na wotpočzink pschesadźił, njeje so to stało, so bychu generała sajeli, ale dokelž njeje sa neho druheho pucza widźał. sprawniješche nahłady do statneho žiwjenja sawjesć.

Jenehо naschitkarja mjestich njemčerow we Warschawje sajeli.

Kaž nowiny „Wědomosće Warschawske" powěda, je do Warschawskeho dwórnischcźowe wuzoru z Barlinskim cźahom wožebnje draczeny muž pschijeł, kotryž je pschipadnje kedźelbliwosć dwórnischcźoweje straże na so wobrecźił. Hdyž jeho puczowarski paž pschehladachu, je so wupokasało, so je falschowany paž na mjeno połskeho staczana Kryderskeho pschi sebi měł. Jeho wózy pschepytaju, je policija pjeczа papjery namakała, kotrejž z kommunistiskimi njemčerami w Barlinje swiżuja. Wón je chcył do Moskwy puczowacz.

20 000 hriwnow myta sa sałkapjenje nadpadnika na Woldemarasa.

Litewski smutskowny minister je na sałkapjenje wožobow, kotrejž su so pschi nadpadze na ministerskeho presidenta Waldemarasa wobdźělile, 50 000 ztrow (20 000 złotych hr.) wustajił.

Nowa napjatosć mjez Bołharskej a Jukoslowjanskej.

Na mjeju mjes Bołharskej a Jukoslowjanskej su jukoslowjanišy namjesni strażnizy sajo někotrych Bołharow sajeli. Bołharske nowiny wudawaju, so je bołharska ratarška žwójba, wobstejasa z muża, pschichodneje dźowki a žyna, kotrejž su trěbne dowolenjske papjery pschi sebi měli, chcyła jukoslowjanisku mjeju pschekrocźicz, so by nа jukoslowjanskej stronje jeneho muża, jeneho měšćanika, wopytali. Jukoslowjanišy namjesni strażnizy su žwójbu krjudowali a potom morili. Někotre dny pozdźišo su potom hišće sahnuwšeho Bołharа morili, kotryž je chcył tehorunja žwojich pschiwuznych wopytacz.

Beogradska „Politika" wo tymale krwawnymaj podawkomaj pišče, so su so wšitke bołharske instituzije dla podawkow pola Swjatka Ludowa w Genfu wobezjewale. Beogradska telegrafna agentura „Awala" wo tym powě, so je bołharske nowiny podawkaj wopak wopisałe. Satšćene bołharske wozboby su na sakasanym měsće mjeju pschekrocźiłe. Namjesna straża je Bołharow namolwiła, so dyrbja sastacz, a hdyž njejsu po tym cźiniłi, ale su sapytali, na bołharsku stronu cźekmyež, je jich namjesna straża sastrělika. Pola morjenych njejsu žanych dowolenjskich papjerow k pschekrocźenju mjeju namakali.

Japanscy schantungsku provincu wopuščeja.

Japanzy žu poczeli ſ chineſkej ſchantungſkeje Provinzy žo pſcheczahowacź, kotruž žu nětkhže pſched létom wobhadźili, hdyž Nangkingſke wójſko ſ Czangtſolinowym wójſkom wojowaſche. Japanſka garniſona je ſchantungſke hlowne město Tſinanfu pondźelu wopuſchczíła. Nangkingſke wójſko je hnydom Tſinanfu wobhadźało.

Aman Ullah pječa čežke poražene pocerpi.

Wójſko Habiba Ullaha je pječa małe wójſko Amana Ullaha a wojowańſke mogy Nadira khana pola Ghazni porażyło. Habib Ullah je tole město, nětkhže 125 kilometrow wot Kabula ſdalene, kotreż je Aman Ullah pſcheczíwo Kabulej poſtupuje, wobhadźił, ſaſo dobył.

Reuterez powěſczeńka ſ Peſhawara powdź, ſo Aman Ullah je ſwojim wójſkom do Mukkara zoſa. Habib Ullah, kotryž je žo ſa nim puſchcził, je jemu pječa wulku hromadu wójnſkeho materiala wotewſał. Ghilzaiſke ſplahi, kotreż ſu žo ſa Habiba Ullaha wuprajile, ſu Nadira khana ſbili. W Kabulu je Habib Ullah jeneho ſ najwuſtupnińſchich žudnikow, Abdura Rhamana, wotprawicź dał, dokelž je žo pječa pſchi ſpſchihžahanſtwoje k lépſchemu Amana Ullaha wobhadźił.

Stejišco biskopskeho ordinariata k sejmskej kandidaturje jeneho Serba.

S dowěrjenja hódneje ſtrony je žo redakziji ſdźeliło, ſo žu žo 17. hapreleje 1929 knježa farař Schewczik ſ Khrósčiż, ratarſki radźićel Rychtař ſ Lutowcziż, najeńk Pampel ſ Hennersdorfa a landbundowy ſarjadnik Jaeckel ſ Kamjenicu wołožbinſzy pola biſkopſkeho ordinarata ſamokwili, ſo bychu ſ jeho pożrědniſtwom dozpěli, ſo by ſakſka zentrumſka ſtrona pſchi žeſmſkej wólbje ſwojich katholiſkich pſchiwiſzowarjow namołwiła, ſo bychu liſčinu „ſakſkeho wjeſneho luda“ podpjerali, na kotrejež wuſpěch lubjazym druhim měſtnje, kaž je ſnate, ſerbſki ratař **Schpitank** ſteji. Dokelž bě wyſokodoſtojny knjes biſkop dr. Schreiber ſapuczował, žo knjes ratarſki radźićel Rychtař telefoniſzy pola jeho ſaſtupjerja knjeſa tachanta Hartmanna wotpraſcha, hdy bychu mjenowani knježa mohli ſ nim wo teńe wězy porěčeć. Tón jenoż ſ krótka wotmołwi, ſo je zentrumſka ſtrona na ſjédže ſwojeje ſtrony 14. hapreleje 1929 hižo wołſamkła, ſamtkniu liſčinu nastajiła, a ſo ſapowědźi, tych knjezi pſchijeć.

Kak bě jenoż móžno, ſo hamtſi laſtupjeć knjeſa biſkopa tak mało ſajima ſa to pokaſowaſche, ſo katholiſki Serb do ſejma laſtupi! Możobiny, kotreż dźiwchu ſo pola njeho ſamokwiċi, drje jemu tola ſa to rukowachu, ſo ſi najlépſchimi wotpohladami pſchińdu a ſo nochzedża ſnadź ordinariat do wojowanja ſtronow ſczahnyć: diwjeſ ſi nich ſtaj nahladnaj katholikaj, wſchitſky ſchtyrjo póbła teho ſtaceji ſpěchowarjo wopraſchenjenych ſerbſkich žadanjow. Wěz ſwórliwoſcze bě, tych knjezi na kóždy pad pſchijeć. So ſo też tón króć jara njewěſta zentrumſka kandidatura — hižo pſchi poſlednjej a pſchedpoſledńej žu ſo. kaž je ſnate, zentrumſke błoſzu ſhubiłe — wróćzi budźiſke ſo hiſchcze hacź do 25. hapreleje 1929 wólbnemu wobjerjej mohło woſiewiċ, hyrnjeż tachant Hartmann měnił, ſo na to ſo měrjaze ſtukowanje na zentrum njeby wuſpěch měło, dyrbjeſche tola ſnaimjeńſcha ſkładnoſcź wuźiċ, ſo by ſo ſ knihami, ſady Schpitank ſteiazymi. ſrěczał. Abo chze ſnadź ſo ordinariat Schpitanka ſdalowacź, kotryż by tola jako ſjemſki ſapóſłanz ſebi ſwojeho pſchichodneho nano njebo Kokla. ſa pſchikład wſał?

Mſchi najwyſchſchej duchownej wyſchnoſczi dyrbjeli ſtónczyje pſchestacź absolutnje nad ſtronami ſtejeċ, ale pódła toho też najpſcheczíwo Serbam a jich wěrnym pſcheczełam dotalne methody pſchemėnićź. Kajka ſchkoda je ſo tola tu poſlednje lėta pſchez ſaſo nacźinka, a kak lohko budźichu ſo mohli jeje ſminwcź! Wliw pſcheczíwnikow ſerbſkeho luda a tych katholiſkich wjednikow, kotſi krajne ſtawiſny a wažnoſcź ſerbſkeho luda ſa katholiſtwo wěz we Sakſkej hiſchcze njeſnaja ako ju nochzeda ſpónacź, je bohužel hiſchcze pſcheſtrowny. Niech ſo tu bórzy dokładne pſchemėnjenje ſtanje, hdyż bychu hacź budże pſchepoſłže.

Ze Serbow.

— **Wo wjedrje.** Wczera wo dwjo thermometer +27. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 747, hygrometer +1, thermometer w nozy +9. Wuhlady na połhmurnjene a deſchczowite wjedro. — Stare burſke prajidło, ſo ſo na Boże ſpiċze rady hrima, je wczeraſchi dźeń ſaſo wobkrucził. Wjedraknje ſtajachu nam rjane wjedro. Po tuńoſci dopołdnjſchich hodźin roſcze ſchu na wobſorje toſſte mróczele. W tſeczej hodźinje dopołdnju hižo bluki hrimot pſchikhadźenje njewjedrow ſ wjeczora pſchipowdaſche. Wokoło ½3 hodźin ſo ſaczěmni a ſ mróczelow ſo kidaſche, ſo liſeſche dawno požadany deſchczik a pojeſche lačnu ſemju. S dźaknej mutrobu witaſche ratař rjany Božj deſchczik. Tam a ſem też krupy pſcheſtrowachu. Wokoło Porſchcziż hižo huſcziſko padachu. We Drježdźanſkich ſtronach měſtach njewjedro hižo po pſchipołdnju. Tam krupy ſylnjiſcho padachu a leżachu ſ měſtnami nětkotre zentimetry wyſoko. Na wjazornych měſtnach w Drježdźanach Boże njewjedro dyri, ale wjetſcheje ſkody nje njenaczini. Sa to běchu błyſki we Sakſkej Schwicy a w Rudnych horach (Erzgebirge) ſahuniſche. Na tſioch měſtnach ſo brožnje ſ Božim njewjedrom wotpalichu. Njewjedra ſu wczera nimale znjtu Europu pſcheczahnyle a wſchudźom běchu pſchewodźane ſ howrjazym wětrom, ſlimkotym deſchczom a krupami. Nad naſchej krajinu wczera njewjedra bóle na hołu cżehnjechu a ſu tamniſchim ſtronam wjetſche wjeſe deſchcza, ale bohužel ſnano też krupy pſchinjeſłe. Dokelž je pſchiroda hiſchcze mało wuwita, tón króć ſchkoda ſnano tak wulka njebudże. Bóh chzył naſche hona miloſcziwje pſched dalſchimi krupami ſarwarować. Po krajnym pſchemaczenju je Boża ſwórba, kaž womłodźena. Sſowy ſteja wczeſelſtwjene. Luźi ſo cżemniſcho ſelenja. Liſczowe a krajnjowe pupki hladajzy hróſno ſku. Ratař khwali Bożo dobrocziwoſcź, ſo jemu półła deſchczik w prawym czaſu. Bórzy ſo ſaſo wucżehnje a Boże błonczko budże jemu ſe ſwojimi ſloczanymi pruhami cżim cżoplíſcho wohrjewacź. Lodowi muzjoſo ſteja dźe pſched ourjemi. Chzemy ſo nadźeć, ſo tón ras tak ſlź njebudu, hdyż ſu ſo tola w ſymje doſcź wunjemdrili. Jutſje ſobotu ſkhadża błonczko 4,13 hodź. a khowa ſo 7,40 hodź. Mſzaczt ſkhadża rano 5,28 hodź. a khowa ſo wjecżor 11,04 hodź.

— **Sſwobodne mjaſowe jatki (Freibank) w Budyſchinje.** Sſobotu 11. meje 1929, dopołdnja wot 7 hacź 9 hodź. wotedawa ſo ſyre howjaſe mjaſo, punt po 40 pj. a ſyre ſwinjaze mjaſo, punt po 50 pj.

— **Ratařſka ſpytarnja w Pomorzach.** Wo nuwiczu ratařſkeje ſpytarnje, kotraż błuſka Hornjołużiſkim krajnym ſtawam, rěczeſche na Hornjołużiſkim wokrjeżnym ſejmje w Budyſchinje pſchedhyda, krajny ſtarſchi dr. jur. ſ Noſtitz-Wallwitz. Wón wosnamjenjeſche roſwiċze jako jara ſwjeſelaze. S pſchikkupjenjom burſkeho kubła w Trjebjužańach ſo ſyntniſwo wupſchestrě też na burſke hoſpodarſtwo. Nimo ſtajnych poſpytow dźełoweje wěby wotmėwaju ſo też lětſa pſchedpoſchi w Sakſkej a Němſkej a puczuje ſo k ſtudowanju w tutkrajit a do wulkaja.

— **Hoſpodarſki plan evang.-lutherſkeje krajneje zyrkwje,** kiż běſche tutkwilnje hiſchcze ras w formje hoſpodarſkeho plana ſa 1928 ſeſtajany, dokelž krajny ſynn a krajna ſynoda ſrěczeńſki namjet k nakhwilnemu wotpłaczenju ſtatnych winowatoſczow hiſchcze njeſtaj dowuradźiłoj, wobſamknje ſo w dokhodach a wudawkach ſ 7 915 413 hr.

— **Wotzbita pſchilicha.** Sa naſchich cżitarjow w Bělej Wodźe a wokolinje pſchipokazichmy k dżenjſchnjemu cżiſłu woſebitu pſchiloſu firmy Wilhelma Hübela w Bělej Wodźe. Proſymy naſchich cżitarjow a cżitarki we pſcheczełne wobkedźbowanje tuteje pſchiloſy.

S **Khwaczíz.** Po dwěłětnej pſchestawzy je žebi Khwaczańſka młodźina po ſtarym waſchnju Lětſa ſaſo wotſrědź wězy rjanu meju ſtajiła. Nimale dwě njedźeli dołho ſmahuje ſo 22 metrow wyſoka meja nad naſchej wſu. Dónjk jón njemjetaja, ſchkita a ſtrožuje młodźina ſwój mejſki ſymbol pſched ſtymi pachołami. Pſchichodnu njedźelu 12. meje, popołdnju w 2 hodź. chze młodźina ſ ſnatymi ſobotnymi nałožkami ſwoju meju mjetacź. Koncert a reja na nawěſy budźetej porjeńſchcziċ wažny ſwjedźeń. Też autobuſy na Budyſko-Minakaſſkej cżarje budźa pjeczа ſeſtnjenje jěżdżicź. Sa jědže a napoje ſo tu domni korczmarjo najlépje poſtaraja. Nadźijamy ſo tež, ſo budże nam wjedro pſchijhódne a rjane. Dalſche cżitajcże w nawěſchczku.

Se **Semiz-Tumiz.** Najſtarſcha wobydlerka naſcheje wſy Eleonora ſwud. Preuſchowa rodź. Schönez, popjelni tandżenu ſjedu 8. meje ſwoje 99. lėto ſiwjenja. Bóh daj, ſo by ſo ji dopjelnilo pſchecże, ſo by dożpała 100 lėt. Jeje dźěċi, kiż ſtej w naſchej wſy ſiwej, ſtej 68 a 66 lėt ſtarej.

S **Prachnowa.** Dla njepſchihódnych hoſpodarſkich wobſtejnoſcow je tudomny hoſcź nzał a ratař **Bohmork** Sp. el. oogel ſwoje płaczenje ſaſtajicź dyrbjał. Nad jeho ſamożenjom je ſo konkurs wotſewił. Se ſarjadnikom konkurſa je twarſki miſchtr Krawz w Rychbachu.

Ze **Zejic** pola Khróſčic. Z pſchileżnoſciu tydźeńſkich wikow w Biskopicach mějachmy nětkotre razy autowy zwisk z tutym městom. Z nimi je nětko ze dalše jězdżenje zaſtało. Tola pak b ćtajki zwisk mnohim witany, wosebje pſchileżacym wſam. W najnowiſim czaſu ſo powěda, zo by ſo čara zaſo wobnowiła a dale wjedła a tak ſo ſkerje financielnje wupłaćiła. Rěci ſo wo pſchewjedżenju hač do Wojerec a to wot Zejic pſrez Kukow, Janske kupjele, nimo Różanta pſrez Sernjany, Nowoſlicy, Ralbicy, Konjecy, Kóčinu a Kulow. Wězo měle ſo puće na pruſkej ſtronje khětro wuporjedżeć, hewak móżno njeje, tam z wulkimi autami z pſredpiſanej ſpěſnoſcu jězdźić. Postajena komiſija, kiż je njedawno čaru wobjězdźiła, njeje ſo runje jara khwalobnje wo wobſtejnoſcach pućow wuprajiła, Snadź gmejny potom puće pſrihodnje wutwarja, hdyż budże wěſte, zo autowy zwisk z Kulowom a Wojerecami dostanu. Samo na ſebi wězo ničo ſkodźało njeby, bychu-li ſo puće zwuporjedżałe. Wone ſo tak też kmanje na nich njejeżdźi, ſtoż kóżde jězdźadło zaćuwa, njech je to wóz, kolo abo auto. Je najwjetſi čas. Jeli ſo jednanje z gmejnami a z měſčanſkimi radami a z druhim faktorami hłe dey wotwija, móże ſo w bliżſim czaſu z wotewrjenjom čary liċić. W naſej krajinje bjez żeleznicy ſo wokkhod wſěe zběhnje a też lėpſi pożadany zwisk ze Smjeċańſkimi kupjelemi ſo pſriprawi.

S **Delnjeho Wujkowa.** Do tudomneho, wot „Sſerbſkeho Hoſpodarja“ wotnajateho młyna je wczera powołnju Boże njewjedro dyrilo. Na wulke ſkoże błyſk ſapalił njeje. Je wuheń roſbił a tſěchu wobſchkodżił.

Trjebaće cyle wěſće k ſwjatkam

nowu Żonj. łošu

pokazam wam wšě nowe formy a barby po tunich płaćiznach. Naše pyšne mustry budża ſo Wam na kóždy pad ſpodobać

ALBERT W BUDYSINJE

Tel. 3078 na Lawskich hrjebach 10. Tel. 3078

Koho dyrbja Serbja do ſakſkeho ſejma wolić?

K **nětčišchim wólbam do ſakſkeho ſejma ſo nam Sserbam na druhim měſtnje liſčiny cżiſło 13 ſakſkeho wjeſneho luda knjes tuhlet Schpitank** w Sejtzach poliſtika. **Knjes Schpitank je muj bjes poroka, ſprawny a ſjawny, na kotrymž ſo dotal njeje žaneho falſcha a njeſprawnoſcze namakało. Jako woprawdźitu khcheſcżijana wón žaneho roſdźěla mjes niſkim a wyſokim, mjes bohatym a bohatym njeſnaje. Kóždemu ſprawnemu cżłowjekej je pſcheczełneje pſchikthilenj a je ſtajnje hotowy ſ radu a z dobrym ſtutkom. Bjez dźiwa je tohodła, je jeho w bliżſchej a dalſchej wokolnoſczi jeho domiſny łubuja a jebi jeho wyšoko waža. Sserbja a Němcy Kamjenſkeho wokrjeża maja k njemu połne dowěrjenje a žebi pſcheja, ſo by jich należnoſcze w ſakſtim žejmje ſaſtupował. Sserbam ſ Budyſkeho a Lubijſkeho wotrjeża je knjes Schpitank tohorunja jako ſprawny a hódny cżłowjek, jako muż woſebitenzi duchownych darow, raſnoſcze a ſrěczniwoſcze ſnaty. Na lětuſchej hłownej ſchromadźiſnje „Domowiny“ w Małym Wjelkowje ſu žo ſa ſtupjerjo ſe wſchěch ſtron a tónzow ſerbſkeho kraja ſa kandidaturu knjeſa Schpitanka jenomyſlnje a jenohłóſnje wuprajili.** Wſchitſky ſ radoſcżu witachu, ſo ſu mjes Sserbami tajkeho tkmaneho wólbneho kandidata namakali, kajkiż je knjes Schpitank.

Tón króć Sserbja wjazy njeſmědża ja liſčinu zentrumſkeje ſtrony hłoſowacź. Pſched wóſom lėtami ſu knjeſa měſchczanoſtu Heßleina jako kandidatu khcheſcżanſkeje ſozialneje a zentrumſkeje ſtrony do ſakſkeho žejma wuſwolicź dopomhali. Knjes Heßlein bě ſprawny muż a każ je tehdy žlubił, je Sserbow narodne žadanja w žejmje mużniwje ſaſtupował. Knjes Heßlein pak je ſo poſe dźiſcho ſ zentrumſkej ſtronu roſkorił a ſo jeniczki khcheſcżijańſkej ſozialnej ſtronje wuſnał. Tohodła je nuſowany był, žebi powołanje ſwonka Sakſkeje pytacź. Tež tón króćz ſo zentrumſka ſtrona pſchi wólbje do ſakſkeho žejma wo ſerbſke hłoſy prózuje. Smědża ſo Sserbja jej dowěricź? Mużoſo, kotſi na cżele zentrumſkeje ſtrony ſteja, ſu ſerbſki katolſku ſaru w Budyſchinje, kotraż je, każ ſtawiſny wjele lėſtotkow dopokaſuja, ſtajnje ſerbſka była, Sserbam wſali. Sa fararja Budyſkeje ſerbſkeje katolſkeje wołoſdy ju Němza poſtajili. To ſu njej ſtało, dokelž žanych tkmannych ſerbſkich duchownych ſa tole ſaſtojniſtwo njemėſachu. Nětčiſi tkmanu wón bjerk, pichetoż 16 ſerbſkich katolſkich duchownych w němſkich ſakſkich wołoſdach ſkułkuje. A po tejle ſchimbje, dotymle njeprawje, ſchimż ſu žyły ſerbſti lud khcheſcżijſki a poniżili, je žebi zentrumſka ſtrona ſwérika, ſwoje ſtyſcże w Sserbach wupſchestrěła. Smémy drje ſo nadźecź, ſo ſo wjele Sserbow w nich niepopadne. Jadym Sserja a žana Sserbowka njedaj žebi ſtrowy rożum ſmuczicź, ale daj ſwój hłoſ **liſčinje cżiſło 13, na kotrejež druhim měſtnje je knjes Schpitank jako wólbny kandidat poſtajeny.** Jemu ho dowěrcże! Wón budże Waſche hoſpodarſke należnoſcze throhle a mudrje ſaſtupowacź. Wot niehdy žmėmy wocżakowacź, ſo budże ſa Sserbow prawa w ſchuli a zyrkwi njebojaſnje wojowacź.

Też **nazionalni ſozialiſtojo** ſu do Sserbow ponukhali a ſu w Hażłowje a Pancżizach módre ſ njebjeſ

Maćerny dwór.

Hallſtki roman.

13] (Pokračowanje.)

„Staraj ſo wo to, ſo ſ twojemu žlubej dóńdże“, mórcżeſche ſtary.

„Njewėm, ſchto mam rjeż“, měnjeſche Edlef, ſo dlijo a dżerżeſche horzu ruku khoreho krucże, — „ja žym zyle wěſce žłyſchak, ſo . . . “

„A ja žym ju ſ Hamburgſkim wotłzalcżahnyċ widźał“, ſawoła wuj Rickert hrubje.

„Tón dobry łokſty Hamburgſki!“ ſmějeſche ſo Peder. „Haj, wón je wotpuczowak. Akke njemóżeſche ho cżaſa doczakaċ, doniż bě precź. Tón ſo tola njekrażnje ſa momi ſmjerċ ſmjerċ . . . Au!“

„Njeſměj ho, mój Pedero“, rjekny jeho macź, kiż pſchińdże ſ wobalkami a horzym cżajom. „A ſmějeſchi-li jutſje hiſchcze ſymizu, ſawołam twoju Akke k nam. We takſim wětſiku mi k ſchuli njepóńdżeſch.“

„Macźi, žy ty ras młoda hyła?“ ſortowaſche Peder Clauſzen. „Ja žym ſtrowy, hdyż ſwoju Akke wuhladam.“

„Potom dże je wſcho w porjadku“, ſchkewrjeſche wuj Rickert. „Ty ho jenoż prawje wupocź. Ale ſwój rożum žebi ſobu njewupocź. Tón móżeſch jutſje trjebacź . . . “

Edlef cżehnjeſche jeho rucże ſobu **won a wonaj žłyſcheſchtaj hiſchcze wjeſeke, dybawe woſcheżerjenje khoreho ſa ſobu.**

„Widźiſchi-li, Edleſo“, rjekny wonka ſtary. „Tu rěka pſchezo na Halligu: „Inbillung iſt böller as Peſtilenz“ (wumyſlenoſcź je hórſcha móra), ale ja měnju, ſa Pedera, to wobhe poſiwożyne kurjatko, cżini wona dobrotu.“

„Haj, hacź bo jutſiſcheho“, ſchipjeſche Edlef. „Ale potom?“

A nětko njerěczejchtaj niczo wjazy hromadże. Pſches wichor pſchebędźi ho njeruna dwojiża njeſczeżu domoj, dóniż cżemny macżerny dwór jeju ſe ſwojim wulkim měrom njewobja.

*

Bě njeżhto dnjow do hód.

Na póſtowem ſpkatowniſcheżu na Okkenswarfie ſtojeſche wucżeř Manne Wögens a cżakaſche na ſawałku (paket), kiż mějeſche jemu wažne knihi pſchinjeſeċ. Wón dżyſcże žebi je ſam wotewjacź a pſchi tom poſtowemu agentej ſ ſwjatym dnjam ſbożopſchecź. Płachtata łódź póſtowebo (łódźnika, kiż bě ſ morſkim pſchiwałom ho bėdżo pſched pſchiſtawniſchczom kſchiżowała, bě ſtónczenje pſchiſtajita.

Halligſki póſtowy pomhaſche póſtne wėzy ſjadowacź, a mloda, wyżoka holza w měſčańſkej drajeże naprawjeſche na poſ ſemże, na poł ſwarzo nėſchto hołzow, kiż dawachu pſchezo walcżk knihi padacź, hdyż druhi ſdėhachu.

„Mudriſchi ſo też ſtali njeſſcże ſ toho cżaſa, ſo hym tudy pobyła“, žłyſchi Manne Wögens ju rjeż. „Rucże, rucże, ſhrabajcże ſtónczenje te wėzy, każ bo błuſcha, hromadże a potom „dopredka do Valencia!“

(Pokračowanje ſeſtheje.)

ubili. Njedajcże ho tim namydlicź. Woni njeßu pßcheßelio Sserbow, ale naßchi ßurowi njepßcheßelßo.

Jelt ßo bychu knjeßa Schpitanka do ßejma wußwolili, by ßwojim wußwolerjam, hdy bychu ßo na njeho wobroćili, rad ßradu a ßtukkom pomhał. Jako ßejmßki ßapółßanz by mohł we wßchelakich padach pomhaćz, hdeź pola wyßchnoßćow njemóżemy ßwoje prawo namatkaćz.

Tohodla njech wßchitzy wußwolerjo a wußwolerki pßchichodnu njedźelu ßa liißinu cßißko 13 hłokßuja ßo by knjes Schpitank mohł jako ßapółßanz do ßaßkeho ßejma ßaßupićz. Njech ßo nichtó wółby njewoßtajt, ani hospodarjo ani cźeladaj ani rjemießlnizy ani pßcheluwarjo ani ßaßuwjerjo druhich powołanjow. Njech kóżda Sserbowka, kóżdy Sserb ßwoju wółbnu winowatoßći dopjelni!

Z Łužicy.

* Se Shorjelza. W Rauschwałdze je ßo póndźelu dopołdnja 45lětna żona ßtarßeho muża ßamoródźiła. Je pjecza w cźeßkich myßlach ruku na ßo ßłoßiła. Póndźelu pop. ßu ßtaršy wuczahnyli cźßko 47lětneho ßtarßeho Smołka, kiž bößche ßo 20. hawrleje t. l. ßhubił. Wón je ßebi ßam żiwjenje wßał. — Póndźelu pop. wokoło 4 hodź. ßkoči hudźownik J. ß Cźertowcho moßta dele a ßo ßaraty. SSwoje kolo bößche na moßcze ßtejo woßtajił. Polizija je wotwjeße. — Na dwórnißchczu w Nikolausdorfße wotjźdże tworowy cźah żeleznißtemu wyßchßchemu ßjadowarjej Bergmanej Lßwu nohu. Wobßarujomny kiž bößche poßlednje lźto w ßłużbie, na to w Shorjelßkej khorowni wumrě.

Ze Sakskeje a dalßich krajow.

* Se Stołpnja. (Dźßćzowe cźßło namakali.) Mjes Hornim a Delnim Helmßdorfom ßu zyle nahe cźßło hólcźka je Wjaßorjezy wuczahnyli. Zandarm ßpóna, ßo je cźßło hižo dłźe we wodźe leżało. Wono je hakle nowonarodźene. Je mózno, ßo ßo wo ßłóßtnißtwo jedna, tuž żandarm ßa mordarku ßlédźi.

* © Drježdżan. (Trußłalzy kcźeja.) Prěnje kcźejaze trußłalzy ßu na wożebje pßchigódnych mßtnach Lóßnitzßeje krajiny wobkedźowali. Teź ßażne wißchnje a apriko ßapoczinaju tam kcźeć.

* S Wróthławja. (Rubježne mordarßtwo dla 20 hriwnow.) Póndźelu 68lětnu ßeleninowu wikowarku Amalißu Mathßowu w jeje ßeleninowych klamach na Rosenthalßkej dróży cźo. 9 ße ßekeru ßaraženu namakachu. SSłóßnik bößche jenoż 20 hriwnow rubił. Kriminalna polizija ßlédźi po wßtrej cźerje a nadźija ßo, ßo ßłóßnika bórły doßahnje.

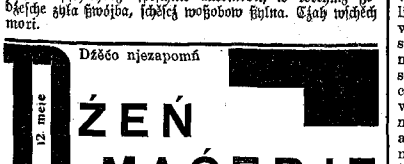
* S Parißa. (Pjecź wożbow ß lećadłom delepadnywßchi ßo ßaraliło.) Na Bourgeßkim artillerißkim ßklinißchczu njedaloko Parißa je w nozy k wutorje k cźeßkemu njeßboku ß lećadłom dóßło. Bambowe lećadło bößche ßo ß jyczimi muzemi k nóznemu ßmuczowanju do powětra pußchcźiło. Nadobo ßo jene wotßchibło wotkemi a lećadło padny dele. Wßchitzy pjećo muzojo ßo ßaraliychu. Se wotßtronjenjom rozbitkowo njemóżachu hnydom ßapoczeć, dokelż w nich ßłóßcźe nékotre njerozbuchnjene bomby tcźachu.

Přilopk.

* Wulki woheń w Schotyßkej. W południowym dźelu ßchotyßkeho wulkomßta Glaßgowa je w nozy wot póndźeße k wutorje wulki woheń wudyrił. 60 ßwojbow dyrbjeßche ßwoje bydlenje wopußchćiźcź. Wożeń bößche wußchoł w prózonej fabrizy. SSzylny wětr njeßeßche płomjenja kiž wyßoko do powětra ßapachu a na druhej ßtrowje dróhu bydlenje ßapaliychu. Wobydlerjo potrjechenych twarjenjow njemóżachu hußto niczo druhe wulkhowacź, hač jenoż ßwoje ódźeźi a ßebje ßamych.

* W Newyorku budja twarjßu dźlačerjo jenoż 5 dnjow woł tydźeń dźiwacź. W Newyorku bößche ßtrach, ßo 150 000 twarßkich dźlačerjow ßapoczinje ßtrajkowacź. Tutón ßtrach pak je ßwjaßł dźełodawarjow nékto wotwiwróćił i tym, ßo je dźlačerjam na jich żadanje pißchiłowołił, ßo trjebaju wob tydźeń jenoż pjećź dnjow dźlačacź a jim mimo teho mßu wo 10 prozentow powyßchił.

* Spełchnik mori zyłu ßwojbu. W Sturgißu w Michiganßkim ßtaće w północnej Amerizy ßhrabny na żeleznißkim pßchekhodźe ßpßchnik automobil, w kotrymż ße dźeßche zyła ßwojba, ßcheßcź wożbow ßyłna. Cźah wßchěch mori.

Kóżde serbßke dźéćo njech ßwojej lubej maćercy dari

rjanu serbßku knižku

Rjany wubjerk w Serbßkej kniharni w Budyßinje

Dyrbi mać ßulßke dźćla dokładowacź.

Mnoży ßtarßchi a wucźerjo ßu roßhorjeni, teź hdyż ßo jenoż wo tom rěcźi, ßo ßo macź abo druhdy nan wo ßchulßke dźćła dźěßcźa ßtara.

A tola njeßmě ßo myßl rozumneje kontrole bjeße wßcheho wotpokaßacź. Pßchebehnyßchem hibicźiwe dźěcźi kortzentruja ßo cźęßko na ßchulßke dźćła, namakaja ßtajnje nęßchto, ßchtoż chcędźa hßchcźe do ßchulßkeho dźćła wunjeßeć — a nadobo je cźaß do łoża.

Wßčo je njerozum, dźěcźu direktnje ponthacź, jemu nadawki w liczenju ßtajeć, pßchi naßtawkach pomhacź atd. Dźěcźo ßhubi pßches bohe dźćła, kotreż je jenoż ß pomozu ßtarßcheju wunjedło, pßchehlad nad ßamßnej ßamóżnoßćźi, njedawa ßebi żaneje praweje próży wjazy a ßtej jeneho dnja bjes hłowy a pomoż pytajo pßcheh dźćłami, kiž maju ßo hnydom w ßchuli wunjeßeć. Nadawk macźerje je, dźěcźo pahonjeć, ßo w ßamßnym ßajimje derje a ßwędomicze dźćła, a runocźajnje kedźbowacź, ßo ßo wßchě pißmne a ertne dźěło teź wukonja. Składnoßtna khwalba budźe ßa dźěcźo wužitnißcha hacź pruhowanje łóżbeho ßmyłka. Dźěcźo dyrbi ßebi dowěru k ßamßnej ßamóżnoßći dobyć, dyrbi li ßajim ßa wukinjenje pokaßacź. Wßčo ßłußcha k dobładowanju ßchulßkeho dźćła wjele próży, wołebje pola mjenje wobdarjeneho dźěcźa. Wukinje-li dźěcźo lohko, budźe macź dyrbjeć jenoż na to kedźbowacź, ßo ßo dźěcźo ß dźěłom njekomdźi abo ßo je wunjedźe. Je dźe to pßchezo ßtary ßpěw, ßo ßo dźěcźi, kiž lohko a derje wukinu, pßchejara na ßwoju ßamóżnoßć ßpußchcźeja a knihu radu ßaßo ß ruki połoja, ßebi myßlo: och, to hižo póńdźe...

Sokołßtwo, sport a hry.

Khutne ßłowčko k rozpominanju.

We wßčich nowinach móżemy wo hódnoßći ßporta cźitacź. A ßtej to ßtajnje dwaj dypkaj, kiž bywatej wuzbčhowanej: Zesylnjenje cźęła a wliw na zaćuwawoßć a żiwjeńßku wolu. Druhi dypk chcemy jónu bliże rozpominacź.

Je znata wěc, zo móże ßport z mócnym faktorom w rucy wukubłarja być. Pßi tym mamy zaßo mjez dwěmaj zaměromaj rozeznawać: 1. Woćehnjenje za ßport. 2. Woćehnjenje z pomocu ßporta. SSto njemóże ßo wßo k woćehnjenju za ßport ßtacź! Zhromadźizny ßtarßich, přednoßki, ßwětłowobrazy a filmy, pßiwabjace premije, zhromadne dźěło mjez ßulu a jednotu a bjezporońe ßporßke zadźerżenje na ßportnißcźu. Na to ßo pola nas hißče bohużel njeej doßć dźiwało. SSpokojichmy ßo zwjetßa hižo z tym, zo ßportarjo mjenje abo bóle zwućowachu, ßo na zwućowanßkich dnjach ßkhadżowachu. To pak na żane wašnje njedoßaha. Pßi tym drje doćepjemy ßkrućenje a zesylnjenje cźęła, ale wßě druhe hódnoßće njewuzwużitkujemy. Nocheemy jenoż jenoßtronßcy za ßport woćahnyć, ale z pomocu ßporta za njeßmilny bój żiwjenja. To ma być wyßoki zaměr kóżdeho zamołwiteho načolnika a wjednika młodźiny. Kak khutne dźěło w tym cźi!

Horka je ßo prajiło, zo ma ßport wliw na zaćuwawoßć a żiwjeńßku wolu. To zamóże wón bjez pomocy wukubłarja ßam ze ßebje. Lohka athletika, kiž jenotliwca puta, żada ßebi połnu koncentraciju wole, najwyßße napinanje mocy. Pola nas hißče přemało pęßtowane wubędźowanja muzßtwow, kaž kopańca, ruczny bal, pjaßćowanje z balom zbudża rozßudnoßć, njeßebićiwoßć, khrobłoßć, zmužitoßć a zdobom koncentraciju wole, wjeßełu mył, towaršliwoßć. Ale wßě tute wćcy bychu woßtałe njewuzwużitkowane ,njebychu nam k ßwędomju přißłe, njebychu-li je wukubłarjo ajko płód ßwojeho dźěła wuzbčhnyli. To ma być hłowne dźěło. Docpěje pak ßo zaměr? Kak zakorjenimy tute hódne znamja zaćuwawoßće a żiwjeńßkeje wole do żiwjenja ßportarjow, přede wßěm młodoßtnych?

Njech bywa tutón problem najprjedy z negativneje ßtrony wobßwětleny. Wukubłarjo na ßulach nazhonja hutßo, zo ßu duchownje wobdarjeni ßulerjo mjenje dobri ßportarjo a nawopak. Zda ßo, zo přiroda nima mocy, woboje po harmoniczkim rozwiwanßkim puću rozdźělić. To njedyrbi nětko rěkać, zo żanych duchownje wyßoko ßtejacych ßportarjow njeje, a přede wßěm zamaza hižo krutoßć żiwjenja tuto zwadźeńcko. Ale dawa tola myßlić. A wjednikej budźe dyrbjeć jaßne być, zo ma na dwaj zaměraj dźiwać: Dyrbi „duchownych“ k zesylnjenju a ßkrućenju cźęła přinjeßć, dyrbi pak pilnych ßportarjow k wukubłanju ducha a dušeżiwjenja pohonjeć. To njehodźi ßo nětko tak přewjeßć, zo ßo dwě cyle wosebitej ßkupinje wutworitej; přetoż k přenjemu njejmóże cłowjek kóżdeho jenotliweho bratra tak dokładnje znać a ke druhemu je jich mnoho wßelakoraznych ßtupjenkow mjez jenym a druhim typom. Dyrbi ßo potajkim puć nastupić, po kotrymż ßo wobě zaměraj dopějetej. W tym ßu wßě kraje hač dotal wjele hrěßili. Su rekordnikow ßporta płahowali, je do njebjes wuzbčhujo k rjekam wuwołali. Nocheemy mysli najwyßßeje zamóżnoßće woprawnjeneho wuznama wotrjec. Wona pak nima być z přenim a jeničkim zaměrom, ale z woćehnjeńcu z pomocu ßporta za żiwjenje.

Někotre **pokazki** k praktiskemu nałożowanju we jednotach njech ßu mjenowane. Na přenim městnje ßłußa k tomu, zo ßo kóżdemu hódnoßć ßporta zaßćěpi. Přeco zaßo dyrbi ßo młodźinje rjec, zo je ßport khutne dźěło za żiwjenje a nic hrajka a zabawa. Tuta mył móże ßo zesylnić přez knihańlju jednoty. My wßak dyrbimy ßo, khudźi kaž ßmy, ßpokojić z naßimi „Sokołßkimi lißtami“. Tuta nima kóżdy ßokołßki bratr jenoż cźitać, ale dokładnje ßtudować, zdobom jako cźeßtny nadawk teź druhim, njeßokołam, podawać, zo bychu jich dobyli za bratrow a přeßwędćili wo zdobnej mył ßokołßtwa. — W jednoće ma dale knjezić kruta disciplina. Načolnik při zwućowanju ma być autorita. Porjadne zwućowanje wßěch, teź tajkich, kiž to wjacy trjeba nimaju. Woni maju być dorośtej z přikładom a z wućerjom. Bratrowßtwo a towaršnoßć ma ßo hajić, ale nic za přitwrnym blidom; młodoßtny budźe ßo ßtajnje po přikładze woćehnjerja złożować. Naß dorośt pak je naß přichod!

Jka.

Wo duchownym knjezu, kiž je ßo na polu ßporta wßpjet wuznamjenił, ßłyßimy — wězo z Jendźelßkeje. Leweßki bißkop, Cook, wobdźěła ßo při ßkładnoßći hißće dźenßa na ßportnißcu a je ßwojej wosadźe teź z tym z dobrym přikładom. W młódßich létach bě jako ßportar ßamo z „kanonu“. Wón hrajeße nic jenoż jako ßtary Korinćijan w jendźelßkej kopańcy a jak pdźiśo mćßotpředßydła towarštwa „Sussex Ameteur Football Association“, ale teź jako univerßitny kriket-hrać wuznamnu rólu. Nimo toho běße jara dobry lohkoathleta, kaž běße teź z najlěpßim wjeßelßkom ßwoje univerßity w *cźołmje za wosmjoch*.

hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyßinje.
Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dućman w Budyßinje. Za hospodarßki dźeł:
Arnoßt Bart w Hrodźißcu. Za nawěßći: G. Janak w Budyßinje.

Hrozne rozbuchnjenje w Nürnbergu.

Marßowu fabriku wołojnikow w Nürnbergu potrjechi hrozne rozbuchnjenje. W jenej ßali 36 młodych holcow wołojniki lakěrowachu. Najßkerje bě lak ze ßpiritußom rozpußćeny. Spiritußowe a lakowe dymy napjelnjowachu zalu. Z jeneho njeboża při wjerćenju ßkrički wußapnychu. Z wulkim wußkom ßo dymy zapaliechu a rozbuchnychu. Sapace płomjenja 10 holcow tak ßpalichu, zo morwe leżo woßtachu, 12 buchu cźężko ranjene. Jenoż 14 cźłych zrudnemu wußudej wućeknychu. Naß wobraz nas do zapußćeneho zala wjedźe.

Kommunißtojo ßu pröki přez haßu zaraćenje abo barrikadu z kamjenjow a powróćenych Litfaßowych ßtołpow natwarili. Za tutym zaraćenjom leżo ßu njemdrje do poßtupowaceje policije tr̂ělili.

Na nowišo z cyłeho swéta.

Schtrowa powěsć wo wjedrje sa jutše sobotu: Po krótkim wuwjedrjenju budźe wjedro sajo wišate a scherjate. W Jendźelskej po njewjedrach sajo wothłodnjenje. W połnóznej Europie mile mačate wjedro.

*** Na Drježdźanske pschedměśta Trachenberg, Trachau a Pieschen krupy padachu, kotrej 15 zentimetrow wyšoko semju pschikrychu. S wyšokosćeje žo walaza woda puśe wudrě, sahrody sapuśći a pinzy po cyrje. Na swoje žadowe schtomy hischće njeje sakćěłe.**

*** Po zyłej Němskej žu Boże stipiće po złónčnym dopołdnju deschće, wětry a slivki cjahałe. Schłody je žo na polach mało nacziniło, dokelž je pschiroda hischće dało wrócjo. Nataro žu cłopje deschće jara witali, dokelž žu sa pola a łuki jara trěbne. Też w Schwajzarskej, Madjarskej a Częskosłowakskej žu njewjedra byłe.**

Němski minister Severing je wobaj telegramaj we wuběrku sa hospodarśki plan němskeho ześma cjitał.

*** Kommunistojo w Moskwje žu źiłedowazu depeschu kommunistiskemu mejstemu komitejej pósłali: Barrikady a krej Barlinskich dźełaćerjow žo w stawiznach revoluzije jako demonstrazija revoluzionarneje hotowosće němskeje dźełaćerskeje klaśy a jako pohorschi łbudźazy akt pscherady tři króć poklateje sozialdemokratije śwječnja. Zentralny komitej swjasła metallowych dźełaćerjow bolschewikiskeje Ruskeje płowjenja sa postrow rjekowskeho wojowanja sa sozialismus sćele. Sćawa proletariskej śwětowej revoluziji! Sćawa hiesnowładnemu wojowanju na žiwjenje a śmjerć pscheciwo buržoaziji (měšćaństwu) a pscheciwo jejnym dwórskim pkam sozialdemokratam. Pschedsydstwo zentralneho komiteja swjasła metallowych dźełaćerjow w bolschewiskej Ruskej.**

Telegram podobneho wopschijeća je kommunistiski wukonjacy komitej Barlinskemu proletriatej pósłał.

*** W połodnju města Merika žo ležy pała. Wołeń je hižo někotre wjzy śniežił. Wjele ludźi je w płomjenjach śmjerć namakało, wjele stow je bjes bydła.**

Směški.

Tołsta ława.

„Nasch wučeŕ je prajił, so ma cźołowjek łydom łožow. Może to trjechcź namo?" — „Pola ženjeneho drje to ani njedożaha, mój łynko!"

Pschedałoki pucź.

Nan (k maśemu Pawołkej): „Schto, ty śy hižo słabyk, wo cźimž sće dźenża w schuli rěkali? Njehańbujeśi so ty dožyła? Twój towarśschy Bjarnat to łtajnje nje."

Pawołk: „Nó bjes dźiwa, tón też tak daloko domoj nima, kaž ja!"

** Michał njeje runje najmudrischi schuler, ale tola hćěrko khroboty. Knjes wučeŕ wjenamaka ženeho śmyłka w jeho nastawcźku, na tym so dźiwajo, woprascha so ja łym jemu pomhaŕ!"

Wobstata pruha.

Redaktor (pschi pschistajenju dopisowarja): „Kak Michała: „Schtó je tebi nastawk napisał?" „Nan", pschiba Michał. „Łyse łam je jón słotowił!" „Nó ně, hyschće nastawk sapoczał wo podawku, kotryž je Wam dospołnje njesnaty?"

Dopisowaŕ: „Naž ł derje wobhonjeneje a dospołnje spuschczomneje stronu słonichnuły . . ."

Red.: „Jara derje! A kak hyschće nastawk słóncził?"

Dopisowaŕ: „Hischće zyłu stronu móhli wo łutym podawku pisaćz, bychmy-li dožałażeho ruma k temu. . ."

Red.: „Wubĕrnje. Wy sće ł dźenźnišchim dnjom pschistajeny."

Srofumliwa prózstwa.

Lěkaŕ (k knjesej Strachoćikej): „Sćym dyrbjał prawu ruku Waschcje mandźelskeje do powjasa połožić. Kebźbujeće na to, so ruku śmjemjenscha mĕśaŕ dołho tak nożyn."

„Knjes" domu (cźiśche): „Ach, luby knjeże Lěkarjo, mjenožeće jej lewu ruku tohorunja pschiwjasaćź?

Towaŕstwowski powěstnik.

Bukecy. „Sokoł" zwučuje jutře sobotu wječor we 8 hodźin.

Delni Wujezd. Jednota Sokoł wuhotuje njedźelu 2. junija při składnosći pjećźesćneho wobstaća wulkoł sokołskeje swjedźeń. Prosymy bratrowske jednoty, zo bychu nas při tym bohaće podpjerałe.

Starosta.

Delni Wujezd. Serbske towaŕstwo „Zahrodka" zmĕje njedźelu 12. meje swoju mĕsačnu zhromadźiznu. Jednać ma so wosebje dla prĕnjeho swjedźenja župy „Handrija Zejlerja". Wšitke sobustawy so přeprošuja, započatk z dypkom w 4 hodźinach pola Haškec.

Předsydstwo.

Malešecy. Serbske towaŕstwo a Sokoł wuhotujetej kaž loni prěni dźeń swjatkow **swjedźeń mejumjetanja** ze serbskimi rejemi. Wšu serbsku młodźinu, kotraž serbske reje móže, na reje pod meju najwutrobnišo přeprošujemy, tohorunja wšĕch Serbow z blizka a z daloka.

Jednota Sokoł a serbske towaŕstwo.

Wotrow. Towaŕstwo kat. młodźencow wotmĕje njedźelu 12. meje popołdnju w 4 hodź. w Juršec hoscéńcu swoju mĕsačnu zhromadźiznu. Dla ważnych wuradźowanjow ma kóždy sobustaw přińć. Jedna so wo wulět na Oybin swjatkownu póndźelu abo tydźeń po swjatkach.

Ł.-S. S. Z. Zwučowaŕjo za Póznań zwučuja njedźelu w 1 hodź. w Serbskim Domje. Kóždy ma cyle wĕsće přińć. Stóž njepřińdźe, njemóže sobu wustupować.

Župa „Handrij Zejlěŕ" wotmĕwa při składnosći sokołskeho swjedźenja njedźelu 2. junija swój prěni **župny swjedźeń.** Prošu wšitke k tomu słušace towaŕstwa, zo bychu so w bohatej ličbje wobdźělili.

Jan Hajoš, župan.

Kup twoje wobuća w→ Görlitzer Schuhhaus

Stajnje najnowše
Stajne najlěpše
Stajnje najtuńše płaćizny

na Bohatej hasy **Bautzen** na Kěžorsk. drózy

Punklic. symjo

połpź, Eckendorfske, hobrske walcy, žołte, połpź. Eckendorfske, hobrske waley, čerwjene Oberndorfske, žołte, kulojte

Cokrowa picowanska runklica
Kirschcc Ideal
cokorowa rĕpa
Wše zeleninowe
a kwĕtkowe symjenja

Ślezyski
čerwjeny dźećel
wosebje tunjo.
Śwedski dźećel
Běły dźećel
Žołty dźećel
atd.

Najl. trawowe symjo
w mĕšenjach kaž też wše jenotliwe trawowe symjenja za łuki a pastwiśća, kaž wše druhe družiny
połnych symjenjow
poruča w znatej kajkosći

Louis Wagner
Wosebity dom za symjenja na Žitnych wikach 4
Telefon 2709

Woblek abo **mantl**
woboje kupujeće tunjo a sprawnje po płaćiznach
15.— 69.— 59.— 49.— 37.— 27.— hr
Wulki wubjerk
Připóznała tunja hotowa drasta
Hugo Pachaly
Před Suleŕskimi wrotami 1
Staroznaty a solidny wobkhod
Njedźelu wotewrjeno

W hotelu „Markhrabja"
w Budyšinje mam sobotu 11. a njedźelu 12. meje dobre syjne a srĕnjosyjne
dźĕłańske konje we wulkim wubjerku
na předań abo k wumĕnjenju
Gustav Panitz w Kotecach p. Wósporka
Telefon: Wósjork 333 Telefon Wósjork 333

Kedźbu! Hdźe póndźemy njedźelu?
Wšitcy do Khwaćic
Na mejumjetanje

K maćernemu dnjej
3 tafle mlok. kremy, jena 100 gr . . . . 55 pj.
4 tafle mlok. blok. šokolady jena 100 gr 100 pj.
4 tafle mlok. šokolady jena 100 gr . . 100 pj.
3 tafle mlok. šokolady „Landhaus". . . 100 pj.
I hobrska tafla mlok. šokolady 200 gr 50 pj.

K swjatkownym pjećwam
wšĕ pjećne potrjeby po najtuńšich płaćiznach
Cokor 10 puntow jenož 2.70

Thams & Garfs
w Budyšinje

Kulturwehr
njech sebi kóždy w „Serb. knihaŕni" w Budyšinje skaza. Wukhadźa měsačnje a płaći štwórćletnje 2,50 hr.

K wusywej
poručam wše

symjenja za polo a zahrodu kaž też wšelake družiny
dźećelowcho - trawowcho - a runklicowcho symjenja
też
cybłowe sadźenki
Wšo najlěpša, čerstwa derje skhadźaca twora a najtuńšo
Hermann Lolck
na Mjasowych jatkach 20.
Telefon 2098

Česću maćer z kwĕtkami na maćernym dnju 12. meje
Wulki wubjerk wšel. kwĕtkow też w horncach
A. Saegiu rodź. Schillee
Kwĕtkownja na Moltkowej drózy 6 :: Telefon 2582

Hygieniske wecy
za žony a za mužow
žiwotowe wobwjazki a tajke pře wustupowanje, bjedr. formarje, stalčiki, podłožki, pjeluchowe kholowački

Wagnerowa
w Budyš. před Suleŕsk. wrotami 9

Vogtl. Madras. Mull. **GARDINY** vitraže kromki tunjo

J. Erler na Zwonk. Lawskej h. 10, rózk Krónprync. mosta w Budyšinje

Wotročk
so hnydom pyta
w Hrubjelčicach čo. 15

Kruwa
blizko čelenju, je na předań
w Jitku čo. 10

Derjezdźeržany
dźećacy wóz
tunjo na předań **Nordstraße 3 III**

Rjana kheža
ze zahrodu čisło 18 we Wichowach - pola Wósporha, so na srĕnju žiwnosć w Serbach, ze dóstačenjom na poslednišu, zamĕnić pyta
Poskićenja chcyli so na wobsedźerja kheže we Wichowach čisło 18 p. Wósporka wobroćić.

Vogtl. gardiny, story, rolcau, zwjeršne gardiny, vitraży, łožowe a blidowe přikrywy diwanowe přikrywy, powĕšaki na sćěnu, wóskowane ruby, šatowe tkaniny, canki, zwjeršne košle, šiće po mĕrje, wušiwanje mjenow.
Dobra twora a tunje płaćizny
Martha Bräuer
[illegible]kowe[illegible] 5

Sylne prosata
su na předań w Porsicach 15

Wšĕ šulske knihi
dostanjeće
w Serbskej knihaŕni w Budyšinje
na Lawskich hrjebjach 4

Der Deutsche Rundfunk
— weitersagen!
ist führend in allen Rundfunkfragen
Die größte Funkzeitschrift! — bringt wöchentlich alle ausführlichen Programme der in- und ausländischen Sender
Heft 50 Pf., Monatsbezug RM 2.- / Man bestellt beim Postamt od. einer Buchhandlung / Probeheft umsonst vom Verlag Berlin N 24

Dostać w Serbskej knihaŕni w Budyšinje

Přiloha k čisłu 107 **SERBSKE NOWINY** Pjatk, 10. meje 1929

Na „Cornobohu" swjeći so serbska khorhoj.

Sto radosć rjeńšu dawa
hač dróhu pućować,
hdyž z nowej drastu trawa
chce zemju woblekać . . .

Haj woprawdże, zašła njedźela to bě krasny dźeń wot ranja hač do pózdneho wječora, bjez dźiwa tuž, hdyž kóžda duška khwataše z wuzkich murjow domjacnosće do Božeje přirody, kiž dychaše rjanosć, móc a lubosć. Hdźež wóčko pohladny, tam nadeńdźe pruhičku wokřewa, noweho byća. Z nowej mocu wróćichu so zeńscy putnikojo zaso domoj — nazajtra trjebaše hižo spěch časa a skutka tutón kužoł živjenja.

Mała, ale swěrna črjódka Serbow spěchaše na wjeśor k Cornobohej. Swjata čišina wupinaše so nad serbskimi wjeskami, zdala zyboleše so Budyšin, we wjeršćach štomow pak hraješe wětřik swoju cunju melodiju. Z cunimi spěwami w erće stupachu blidnicy „Cornoboha" khrobłe k vjeršćej hory našich wótcow. Horkach w hosćencu čakachu hižo dalše dobre daše, radostne witanje a zaměstnjenje wokoło „Serbskeho blida", kiž požadaše cyłu towaršnu rumnosć samo za so a wyšši blidnik, bratr wučeř Wjela z Bukec, witaše lubje wšěch swěrnych, kiž běchu samo z Kumwałdzkich stron přikhwatali, rozwi zaměr skhadźowanja a skutka přichoda. Potom přepoda słowo bratrej Krječmarjej z Budyšina, zo by po přeću blidnikow wjeselenske słowa poručał při składnosći poswjećenja noweje serbskeje khorhoje. Khorhojčka je tak wulka, zo ma městna na kóždym blidźe, hordźi so we žanych serbskich barbach, ma zlotu kromičku a rjany wumělski napis „Serbske blido Cornobóh", kiž zhotowi naš Měrćin Nowak-Njechorński. Ze žortnymi a raznymi słowami br. Krječmar napominaše k spóznaću swojeje domizny pěstować touristiku, přetož je jich wěsće wobličomna črjódka, kiž kóždy kućik swojeje domizny tak znaje, kaž to rad wuznaje w spěwje „Hory módre, ja was znaju". Won z nami do domowneho raja, spěwajo, so radujo čełnje a dušownje přepućujmy swoju lubu Łužicu a pokažmy zdobom też, zo klinči serbski zynk wšudźe, jeli je tomu dobreje wole. Staroj tradiciji njeholdujmy, njesedźmy zady pjecy w zymje, njesmalmy so jenož w zahrodze před domčkom we słónčku, ale palmy sebi do duše a wutroby rjanosće kraja, kiž mjenujemy swój ródny kraj. Po młodoserbskim směru kročmy, z wyskom česćmy a ze samokrućenjom zakhowajmy sebi to swoje. Mócny přiwuk blidnikow dopokaza, zo bě z wutroby do wutroby rěčał. Wyšši blidnik dźakowaše so bratrej rěčnikej za jeho słowa, mnozy dobri wjednikojo našich towarstwow zapřimnychu do debaty a sotry a bratřa sokoiskeje družiny też mócnje sobu to swoje přidawachu, tak zo bu samo mała rěčna bitwička, wukubłaca kóždeho jenotliwca. Naša narodna hymna zaklinča, jej přidružichu so dalše parle a tak bě towaršnosć zdobna. Nadobo pak so do woknow zakłapa, mužojo we wysokich klobukach požadachu sej zastupa. To bě tola nješto cyle wosobite, mjenujcy kmótry a kmótfa jenych serbskich křćiznow we Wadecach. Radio zyńčeše swoju melodiju, čerstwa wodźička zyboleše so w šklenčkach a hdys a hdys puzolješe so wokřewjo do hłubiny žołdka. Serbske blido bě tak pěknje zjednoćace, zo ani wěrić nochcychmy, zo je poł hodźinki do połnocy a na času nawróta. Radostneje mysle stupachu wšitcy, někotři samo z latarnju wobrónjeni, dele. Nócka wupinaše so nad horu a dolinu, hwězdźički zybolachu so tu a tam nad njebjeskim wobzoru kaž přikiwace znamješka mocy najwyšseho. Jedyn po druhim so pozhubi při křiżniščach pućow a šćežkow, zo by po nich dokhwatał k swojim lubym, najposledniši prajachu sebi božemje w Bukecach a Pomorcach.

Cyrkwinske powěsće.

Njedźelu Exaudi, 12. meje 1929.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi změje rano ½8 hodźin farař Kapler němske Boże wotkazanje, ½9 hodźin farař Tišer němsku a w 10 hodź. serbsku Božu službu.

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Połnym hrodźiku.

Njedźelskeje šule njebudźe. Njedźelu dop. wot 10 hodź. žónski wokrjesny zjězd zjednoćenstwowych kruhow; přednošk knjenje inspektoroweje Brückoweje z Kamjenicy: „Křesćanska žona a maś a jeje nadawki w nětčišim času". Njedźelu wječor we 8 hodź. evangelisaciska zhromadźizna za wšitkich. — Póndźelu wječor ½9 hodź. zhromadźizna křesć. železnicarskeho zjednoćenstwa z přednoškom: „Naše modlerske živjenje". Rěčnik knjez hamtman němskostatneje železnicy Hummel z Drježdźan. — Stwórtk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć.

Zjednoćenstwowy wothladaŕ Zimmermann změje biblisku nutrnosć njedźelu a stwórtk w Budyšinje, póndźelu w Smilnej, wutoru w Budestecach, srjedu w Biskopicach.

Zjednoćenstwowy wothladaŕ Křižan změje biblisku nutrnosć njedźelu pop. w 3 hodź. w Běłej Horje, wječor we 8 hodź. na Zidowje čo. 146, póndźelu w Kumwałdze, wutoru w Droždźiju, srjedu w Kumšicach a stwórtk w Zubornicy.

Z Barta.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a ½10 hodźin němska Boża służba (w hrodowskej kapalcy).

Z Bukec.

Rano ½7 hodźin serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a ½10 hodźin němska Boża służba. Popołdnju we 2 hodź. rozrěčowanje z konfirmérowanej młodźinu. — Zemrěłoj: Jan Ernst Renč, wumjeńkaŕ we Wujeźk, 74 l. 4 m. 15 dn. Madlena Roharkec, wobydlerka w Čornjowje, 42 l. 5 m. 21 dnjow.

Z Budyšinka.

Rano we 8 hodź. so serbske prědowanje čita

Z Hodźija.

Rano w 7 hodź. změje farař Voigt serbsku spowědź, we 8 hodź. farař Wjezaŕ serbske a ½10 hodźin němske kemšenje. Popołdnja w 11 hodź. je Boża służba za dźěći a popołdnju w 2 hodź. cyrkwine rozrěčowanje z muzskej młodźinu.

Z Hućiny.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boża służba, dop. ½10 hodź. kemšenje za dźěći. Pop. w 2 hodź. katechismusowa wučba.

Žony a knježny

Waša swjata winowatosć je, zo 12. meje swój hłós wotedaće, a zo žana wólbu njeskhomdźi. A chceće zo zaso zbožo a spokojnosć so ludej spožči, dyrbiće wolić

lisćinu 13

Lisćina Schreiber, Spittank

Kwintec mondźelskaj.

(Stóčenje.)

„Što to runje prajeschе?" napischeczíwi, troschku wobšěrnywischi, knjez Kwint. „Kak ta měnischa? Nó haj, potom chžu cźi jónu wěschto rjez: Wschitkim, kiž maju wótrosche, dostanu pjenjesy wote mnje. Ty njemóžesch jano wótrosch posticźicź, a ty mjeżo njedostanjeschі"

W Měrćinu Rychtarju so městno hibasche. Wobkomik hischcze žedźo wostawschi, pojdźěny so potom a wotendźe, bjes teho so by božemje prajił.

S wulkimaj wočomaj hladaschtaj staraj sa nim; a wostaschtaj też hedźo a njerěčeschtaj žanehu słowoćka, domiž so Měrćin Rychtaŕ z khěžnymi durjemi shubi njeje. Potom rjekny knjez Kwint: „Tón wjaz njepischinźe." A wobaj šmějeschtaj so razmaiwje sa nim.

Měrćin Rychtaŕ njewótrěći so do města, wón dźěsche won. Rjelepje a jako by jeho wěchto pischebił. Tak wotasche so po bróhu.

Druhi człowjek by so shrabał a hebi rjekł: Nó, potom budu žebi sam pomhaś. Blido, khamor, łožo a khižinja so bóhu zhotowi. A wudowna da mi wotpłaćowaś. Potajkim khětře so ženiś. Wschitko póndźe.

Ale tak hebi Měrćin njemyšlejeschе. Won njemóžeschе zapischijeś, so bě so jemu runje něchto wotpotałało. Won dźěsche do wozu. A dale won krocźejeschе, cźichcho bu wokoło njeho. Wo zyłu krajnu łžinu noz, wo holobiki, kiž je wschěch stron spěwachu — won njerozdźeschе.

Tak bě won pschezo dale schoł, domiž kromu małeho khora njedozpě. Tu dźěsche k jenej wjesoce. Potom wza hebi swoje wulke schantko, swjaza do njeho krute puk a położi je na pschijomnu hałoju. Potom położi o do njeho a wodźěwšny so.

*

Nasajtra rano so hnydom wo Měrćina Rychtarjowej šmjerći powědaschе; też Kwintez to žiwjeschtaj. Wschitcy zhoko mětoi, nichtó njeje widźał, so je Měrćin k swojemu wujej a cźeźe schoł. Něhdźe sa schtwórcź lěta, hdyž bě hudnitstwo wschо w porjadku namakało, zdźěłźěschtaj hamo hischcze fawostajene pox słow hiwnoju wot semrěcźeho wujka.

Po něcźim buchtaj starschej a starschej — a grammischej a fararschej. Pischezo hischcze możeschе Kwink na swjoje banki do Hamburga jěchaś. Pischezo hischcze dźěsche, so wón w Hamburgu z dwěmaj zaktomaj wumrěe. Ale wožomdźeschaćiny—blížachu so bóle a bóle. A pomałku pocza pola stareju cźłowjekowu klapaś.

Tamna myšl bu jimaj pischezo njesnjesliwischa, so dyrbjachu druhi ludźo jeju pjenjesy, jeju rjane, jeju lube pjenjesy do rukow dostaś. Dźědźicźelowe njemóžeschtaj; potajkim dyrbjesche je stat dostaś. Nó, potom raschо něktajkemu spomóžcźikemu wustawiej. Też to bě jimaj hrózna myšl.

Pischemyślowaschtaj žebi wěs tak a tak a sajo hinak. Tu, junu wjecźor, njedźěschtaj hischcze świeży sćinikoj, jako navembrski wětřik posledne lisćo wonka do woknow mjetałeche, praji staryj njemadźiu: „Tak chcemoj cźinicź, pozwłuchaj na mnje, a njemaśtroź so, a njemóžeschі so mi do hłowa. Wobaj šmějtaj pschischłoj do starobu, so žebi njes bobu wjaz pomhaćj njemóžemoj. Schtó wšak njes bobu wjaz pomhaś njemóžemoj. Schtó wšak njes bobu wjaz pomhaś njemóžemoj. Schtó wšak njes bobu wjaz pomhaś

Z Drodźiśća.

Rano w 7 hodź. serbski hamł, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża służba. ½11 hodź. serbske dźěćikemšenje. — (Wutoru 14. meje, wječor we 8 hodź. bibliska hodźina w Drožďźiju (zjednoćeństwowy, wothladaŕ Křižan z Běleje Hory.)

Z Khwaćic.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a ½10 hodźin němske kemšenje. Popołdnju w 2 hodź. dźěćikemšenje.

Z Kotec.

Dop. w 9 hodź. serbske (wosadny kantor Hoker.)

Z Łupoje.

Rano we 8 hodź. so němske předowanje čita.

Z Malešec.

Rano w 7 hodź. němska powědź, we 8 hodź. němske kemšenje z misijonskej rozprawu. Zběrka. ¾10 hodźin serbske kemšenje. Popołdnju w 2 hodź. cyrkwinsek rozrěčowanje z młodźinu.

Z Njeswačidła.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Pop. w 3 hodź. němske a w 4 hodź. serbske kemšenje w Zarěču (knjez farař Renč-Łupjanski.)

Z Nosaćic.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boża służba. Pop. ½3 hodź. rozrěčowanje z konfirmowanej młodźinu. (W 3 hodź. zhromadźizna mužskeje a žónskeje młodźiny na farje.

Z Poršic.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boża służba, dop. ½10 hodź. rozrěčowanje z młodźinu. Pop. dźěćikemšenje w Bošecach, ½2 hodź. za młódše a ½3 hodź. za starše dźěći. (W 3 hodź. serbska Boża służba ze spowědźu w Boščanskej šuli. (Wječor spěwanje młodych holcow pola wosadneje sotry. — (Wutoru wječor rozwučowanje posawnistow.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź a Bože swjate wotkazanje, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boża służba. Pop. w 4 hodź. serbske kemšenje ze spowědźu a Boża služba za dźěći w Ščeńčanskej šuli. — Póndźelu rano w 7 hodź. piskanje na wěži a rańša nutrnosć.

Z Wóslinka.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Zběrka. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje z młodźinu. ½5 hodź. Boža służba w Čisowje. — Póndźelu 13. meje, wječor we 8 hodź. žónske towarstwo w Dubrjenku pola Dembowskec.

Z Wósporka.

Rano we 8 hodź. předowanje (wosadny farař.)

Wusudźenja.

§ Krajny ſud w Budyšinje. Pšched małej khłostańskej komoru mějeſche ſo samotwicu 36-létna, hižom wospjet khłostana hołpota Hana Krafzikez, kotraž nětko w Budyšinje bydli. Ju winowachu, ſo je ſwojeho knjeſa wobkradnyła a hamtiſki ſud běſche ju tohodla 14. 3. 1929 dla wojpjetneho padušćiwa k 8 měſaznam jastwa ſaſudźił a ji zjeſne prawa na 4 léta wotrjekł. Wot ſeſtembra 1928 běſche wona 6 njedźel pola ratarja Klimanta Jeremiaſza w Drjećinje ſłužiła. W tutom czaſu běſche ſo jemu dźěła nowych emajlowanych twarow, 25 hriwnow hódna, 10 metrow drastowych tkanin, 4 ſloty bwaczeńſtriwnarje a ſloty bźeńaczhriwnaŕ ſhubiłe. Emajlowane twory běchu pola Krafzikez namakali. Wona wudawaſche, ſo je jenož ſo pſchehladawſchi je ſobu ſawalika. Hamtiſki ſud běſche ju ſa winowatu ſpóſnał, ſo je tute twory a ſłotaki kradnyła. Schtož tkaniny naſkupa, njeběſche móžno, ji padušćiwa na doſahaze waſchnje dopokazaś. Wona běſche ſo pſchećiwo wuſudźej powołała. Sórjedu ſo jednanje wotſtorži, dla dalſcheho pſchepytowanja. Sakitaŕ je wěźnik Kalauch ſ Kumwalda.

Přilopk.

* **Cźežki ſlimk ſ krupobiczom na Morawje.** Prěnje dny tuteho tydźenja potrjechi cźežki ſlimk je hyłnym krupobiczom morawſku krajinu. Ratař Jakub Schwarz a jene dźěcko pſchinóſcheſchtaj wo žiwjenje. Na polach leżachu krupy hiſchcze dwě hodźinje po njewjedrje njerostate. Pola mnohich dwarjenjow ſu ſo pſchi wichorje ſcźany ſakſypnyłe, wrota wuſbíchnyłe a ſchtomy ſwowalałe. Też wjele ſkotu je fónz wſało.

* **Rosbuchnjenje w belgiſkej dynamitowni.** W dynamitowej tworni w Matagne le Grand blisko belgiſko-franzowſkich mjeſow je dynamit rosbuchnył. Pſchi rosbuchnjenju buchu tſi dźěłacźerjo morjeni. Twornja je dospołnje ſnicźena.

* **Wulke krupobicze w Italſkej.** Saſudźenu ſobotu je ſo nad Wenzianom p. Remiſkim jězoru roſpuſchcźiło cźežke njewjedro ſe ſyłnym krupobiczom. Krupy ſnježnichu nimale zyły winowy wupłód loniſcheho léta. Schkoda wobcźeża na nětkotre milijony lirow. Na żeleſnizu pola Savony ſtuny ſo ſemja we wobſahu nětdże 400 kóńskich metrow. Czara ſu ſaſnypana nětdże 70 metrow daloko a żeleſniſki wobkhad hodźi ſo jenož ſ pichefſtupowanjom pſchewjeſeć.

* **Pſchekſchiwjenja na finanznym hamcze.** Na finanznym hamcze w Niederbarnimje ſu pſchekſchiwjenja wotkrili. Už pak najſtarſie wyſche njebudźa dyźli 50 000 hr.

* **Szylne wichory a ſliwki pſchi franzowſkim mórſkim brjoſu.** W nozy wot njedźele k póndźeli poczа nahle ſatraſchny wichor ſ liſeńzowymi ſliwkami pſchi bretonſkim mórſkim brjoſu zyrkowaczy. Rybaŕſke cźołmy njemóžachu na morjo wujěcź. Njewjedro je na twarjenjach, ſahrodach a też polach wulku ſchkodu nacziniło. Wobydleŕſtwo ſaja wulka ſtaroſcź wo rybakow, kiž w wichorje na morju pſchebywachu. Wo jich dóncze njeje žanych powěſćow dóſchło.

Hospodarski rozhlad.

pjatk 10. meje 1929:

Barlinska burſa ſaſudźenu ſrjedu kruce mjeſiwoczo jewjeſche, jako bo wſchědneho wikowanja faſtupi. We běhu dnja ſo burſowy efektow pomałku wotdrjebjowachu. Podobne bě położenje na wikach ſ dołžnymi a rentowymi liſtami.

Produktowe wiki woſtanu ſłabe. Naſche ſłožuja ſo zyłe po wukrajnych wikach. A tam je žito ſ kóždym dnjom ſłabſche. Hotowe ſorno pſchenicy a rožki pſchedawachu po wutornych placźiſnach. Poſłužiſche termije běchu ſłabſche. Wowſ bě wo 5 pj. tuńſchi. Sórjedu placźeſche zentnar

w Barlinje:

pſchenicy 11,05—11,10 hr., rožki 10,05 hr. hacź 11,35 hr., jeczmjenja nałętnjeho 10,90 hacź 11,50 hr., nałymjeho 9,50 hr., wowſa 9,85 hacź 10,15 hriwnow,

w termijowym wikowanju

ſe meju: pſchenicy 11,61¼ hr., rožki 10,60 hr. hacź 10,58¾ hr., wowſa 10,15 hr.,

ſa julij: pſchenicy 12,81¼—12,77½ hr., rožki 10,87½—10,88¾ hr., wowſa 10,53¾ hr.

ſa ſeptember: pſchenicy 11,83¾—11,80 hr. a rožki 10,92¼ hr.,

ſchtwórtk w Lubiju:

pſchenicy 10,90—11,20 hr., rožki 9,70—10 hr., jeczmjenja nałętnjeho 10,75—11,50 hriwnow, wowſa 10—10,40 hriwnow,

ſchtwórtk w Kamjenzu:

pſchenicy 10,60—10,80 hr., rožki 9,80—10 hr., jeczmjenja nałętnjeho 11—11,25 hr., wowſa 10,50—10,60 hriwnow,

proſata 34—43 hriwnow,

běhaki 70—85 hriwnow,

libjata 3—3,80 hriwnow,

Na ſwinjaze wiki ſrjedu w Khorzebuſu běchu pſchiwjeſli 908 proſatow a 107 běhakow. Wone placźachu

proſata:

małe	22—28 hr.
ſrjenje	28—34 hr.
wulke	34—40 hr.

běhaki:

małe	40—60 hr.
ſrjenje	60—85 hr.
wulke	85—105 hr.

Słótne wiki ſrjedu w Barlinje

(Magervieh-hof Friedrichsfelde).

Pſchihnali běchu 680 howjadow, mjeſ nimi 656 dejnych krutwow a wyſokokoſzuczelnych jałowizow, 6 hyłkow, 25 próſdnikow a nimo toho 130 cźelatow. Witi ćźachu pomałku, dźěł ſłotu woſta njepſchedaty. Wone placźachu

młode dójći a wyſokokoſzuczelne krawy 280—570 hr.
wyſokokoſzuczelne jałowizy 250—470 hr.

Na ſwinjaze wiki:

tam běchu pſchiwjeſli 198 proſatow a 175 běhakow. Te placźachu

běhaki:

wulke	80—100 hr.
ſrjenje	40—55 hr.

proſata:

wulke	40—55 hr.
ſrjenje	40—35 hr.

Wiki ſrjedu w Kamjenzu.

Krěd 1,20 hr., kolrabi 30 pj., ſyndrotły kał 60—100 pjenjezkow, jěźana loboda 30 pj., morchej 25 pj., zybła 25 pj., jabłuka 30—50 pj., běły kał 35 pj., ſelený 60 pjenjezkow, butra punt 2—2,10 hr., jeja 10—11 pj., cźerwjeny kał 35 pj., kiſany 25—30 pj., rožiczkowy 80 pjenjezkow, cźerwjena rěpa 30 pj., ſołotej kerćźk 25—40 pjenjezkow, ſymjentna zyła 0,80—2 hr.

Wiki ſandźenu ſrjedu w Lubiju.

Butra 1,10—1,15 hr., jeja 10—11 pj., twaroh 25 pjenjezkow, łany wołii 1,80 hr., kalerěpa 12 pj., rjetkej 25 pj., morchej 25—30 pj., měd 1,40—1,60 hr., zyła 15—30 pj., běrny 6 pj., ſelerij 40 pj., jabłuka 1020 pj., běły kał 20—25 pj., cźerwjeny 30 pj., ſelený 30 pj. a wołoſki 20—25 pj., karoty 30 pj., ſyndrotły kał 30—70 pjenjezkow, jěźana loboda 20—30 pj., kiſały kał 28 pj., ſołotej 20—40 pj. kerćźk, kóſtata punt 85 pj.

Wiki ſandźenu ſrjedu w Halſchtrowje.

Pſchenica 10,40—10,80 hr., rožka 9,80—10,20 hr., jeczmjeń nałętni 11,50—12 hr., wowſ 10,20—10,40 hr., butra 1,10 hr., proſata 25—34 hr., běhaki 60—70 hr., zyła 25 pj., hołbje 1 hriwnu, jeja 10 pj.

Wiki w Khocźebuſu.

Howjaſe mjaſo 1—1,40 hr., cźelaze 1—1,20 hr. a kſowjaze 1,20—1,40 hr., ſwinjaze 1,10—1,40 hr., jeja 10—12 pj., butra 1,90 hr., twaroh 30 pj., łany wołij 1,50 hr., liny 1,70 hr., karpy 1,40 hr., ſajcźuki 1,40 hriwnow, hołbje 0,60—1,20 hr., kury punt 80—100 pj. kapony punt 50—1 hr., libjata 4 hr., cźerwjeny kał 35 pj., běły kał 25 pj., zyła 20 pj., jabłuka 40—50 pj., kacźki 2,30—2,50 hr., kóſłate punt 80 pj., ſołotej 25 hacź 35 pj. kerćźk.

Pſchiſłitajeja:

Pjekaŕſkeho, měſchczańſki młyn we Wojerezach.
Pomocznika wiczneho, Munſky we Budyſchinje, Hórka haſa 5.

Hołzu do domu, w Budyſchinje, Swonk. Lawſka haſa cźiſło 31.
„ Sperlingowa we Wjeſeczinje 128 b.
„ haptyka w Kulowje.
„ Wěbrach we Wojerezach, Hródkowſka dr. 13.
„ Turſowa we Wojerezach, Hródkowſke pſchedměſto cźiſło 24.
„ rěſnik Behniſchowa w Běłej Wodźe, Hłowna haſa cźiſło 24.

Sepjeru, evang. towarſchownja w Běłej Wodźe.
Dźěłaczerjow, Hechterez rěſak w Rěcźizach.

Na pſchedań:

Stołpy, 14, kamjentne, Michel we Wojerezach, Drježdźanſka dróha 2.
Fotografiſka pſchiprawa, Heber we Wojerezach, Baderia haſa cźiſło 7.
Kóń ſtarſchi a frězy, 2-létny, knježi dwór we Lěſku p. Hródka.
Liſjata, Michałk we Wulkim Wožynu.
Wós dźěcźazy na Zibowje 1731 na prawo.
„ łaſlaty w Drožďźiju 10.
„ ſportiſki w Lubiju, Mücźlichowa haſa 51.
Kolo motorſke w Budyſchinje, Schäfferowa haſa 2 prawo.
„ motorſke w Nowej Wſy 17 pola Rakez.
„ motorſke Mudra we Sſlepom.
„ ſonjaze, w Budyſchinje, Kantowa haſa 51 na 1.
Běrny jěźane a ſymjentne, w Trjebjeńzy 7.
„ Garbaŕ w Pſchiwcźizach.
Krowa ſyława, podhobna, wyſokokoſzuczelna, Mostowa 1 ma pola Hucźiny.
„ ſ druhim cźelećom, w Rodezach 9.
„ młoda, wyſokokoſzuczelna, w Sſemichowje 4.
Krowje wyſokokoſzuczelnej, Nowak w Sſlepom.
Běhaki, w Dźiwoczijach 7.
„ w Běłej Wodźe, Barlinſka dróha 4.
Jeja k nałażowanju, Jakob w Trjebjeńzach.

Ssudniſzy na pſcheſaźowanje

ſobotu 11. meje 1929:

w **Kamjenzu** w Stolliž hoſcźenzu dop. w 9 hodź.: młócźawa,

w **Brětnje** pola Kamjenza w hoſcźenzu „K wicźeźnemu kluſu“ dop. w 9 hodź.: toćnik,

w **Ralbjach**, kupzy ſeidu ſo dop. w 10 hodź. w „Herbſtej gruchcźe“: popuſchcźane dołhe a jamowe drjewo,

we **Wojerezach** w dworje hoſcźenza „K ſłotej hwěźdźe“: nětdże 120 porow žonjazych, mužazych a dźěcźazych wobuczołow, maſow a ſtrjepkow.

Wopſewjenje.

Do ſapiſka mandźelſkeho prawa we Kamjenzu ſu ſapiſali, ſo ſłakaŕ Jan Jurij Kokla we Worklezach nima prawa na ſarjadowanju a wužiwanju ſamożenja ſwojeje mandźelſkeje Madleny Thereſije rodźenje Lehmannez.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dźenſa dopołdnja ¾11 hodźin we Barlinje: Witi ſu jara ſłabe, wobrot mały a płaćiſu ſo dale wotdrjebjuja.

Dopołdnja ¾12 hodźin: Kaž pſched hodźinu.

Płaćizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wołijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	8. 5.	7. 5.		8. 5.	7. 5.
Pšeńca	221-223	221-223	buny	22-24,00	22-24,00
rožka	201-203	201-203	woka	28-30,00	28-30,00
nal. jeńmjeń	218-230	218-230	módre łupiny	16-17,50	16-17,50
naz. jeńmjeń	190-202	192-202	žołte łupiny	22-24,00	22-24,00
wows	197-208	198-204	zeradella	—	—
kukurica	213-214	213-214	raps. wosušk	19-19,20	19-19,20
pšeńć. muka	24-28,70	24-29,00	łany wosušk	21-22,00	21-22,00
ržana muka	26-28,10	26-28,20	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	14-14,25	14-14,25	běrnj. kruški	17-18,30	18-18,50
ržane „	14-14,10	14-14,25	syno, 50 kg	4,30-5,40	4,30-5,40
lane symjo	—	—	ržana sloma	1,60-1,90	1,60-1,90
hróch, Viktor.	43-50,00	43-50,00	pšeńć. „	1,30-1,60	1,55-1,75
raps	—	—	wowsna „	1,70-1,90	1,70-1,90
pjeluški	25-26,50	25-26,50	ječna „	1,50-1,80	1,50-1,80

Wječne płaćizny stwórtk 8. V. Wšo po złotej hriwnje	**w Kamjenzu** za 1 centn.	**w Lubiju** za 1 centn.
Pšeńca	10,60—10,80	10,90—11,20
Rožka	9,80—10,00	9,70—10,00
Ječmjeń (nałęt.)	—	10,75—10,50
Wows	10,50—10,60	10,00—10,40
Syno	6,75—7,50	6,75—7,25
Sloma z maš. młóć.	3,00	2,50—3,00
Sloma k zasłanju	3,50	2,50—3,00
Sloma z ruku młóćena	4,00	3,50—3,75
Běrny poła ratarja	3,50—4,00	3,50—4,50
„ hač na żeleznicu	—	—
Butra	2,00—2,10	1,10—1,15
Jeja	0,10—0,11	0,10—0,11
Pšeńćna wotruby	8,00	8,00—8,25
Ržane wotruby	8,50	8,00—8,25
Pšeńćna muka	22,00—23,00	16,00—16,50
Ržana muka	15,75—16,25	15,50—16,50
Prosata, wulke	70,00—85,00	—
„ „ srjenje	34—43	—
„ małe	—	—

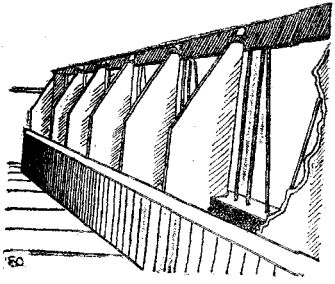
Časopis za serbskich ratarjow

Cisło 18 Budyšin, 10. meje 1929 Lětnik 37

Kruwjace korta z woschitemi wotdźělenjemi.

(S wobrazom.)

Rotowczažne skotarstwo mucži a žada kóždemu skorjeczu wuživitce dawacz, ja tym hacz podatu pizu na wužitk

stuja. Po starym nałożu wschě kruwy jenajku pizu dostawachu. Wschi tom na to njehladachu, so žu kruwy we dawanju wužitka jara wschelake. Za tym hacz wužitk dawaja abo herdak wužitne wopokazaja, maja pizu dostawacz. Herdak móże so stacz, so ż pizu broja, abo so jenotlive skorjo tu pizu njedostawa, kotruż dojacz dyrbjało, so by stajnje było na wyšokosczi wužitk dawanja.

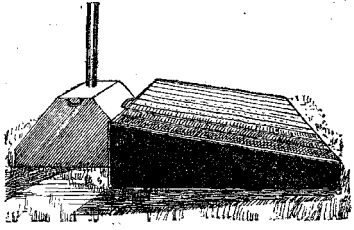
Postup w tymle nastupanju widzimy w skupinowym pizowanju (Gruppenfütterung). To rěka, skot jenajsheho wužitka so do skupiny sjednoczi, so by zwjezenu wužitkej pschimerjeno jenajku pizu dostawał. Tutón nałożk je so sa dosez thuany wopokazak, hdyż so jedna wo skorjata, kotreż žu jenajze w nastupanju wužitk dawanja abo dżela. Skorjo, wurjadnje dobru a wužitk hischcze pschihporjazu pizu. Tajke skorjata je radno kóżde zame sajo pizowacz. Kóżde skorjo wużebite pizowanje dostawa, jemu pizu nadrobnje pschimerjuj po kajkosczi a mnohosczi (nach Güte und Menge). Potom pak je mjnje, so kóżde skorjo jemu wotmerjenu pizu też wopraudże dostanje a ju sejerje. Kóżdeje kruwy mjetnosez je w korcze z desku tak wotdżělena, so žu

żadna kruwa do jeje korta njemóże. Jenoż na tute waschnje kruwa jej wotwrczenu pizu też wopraudże dostawa.

Nowe wohrjewadło kurjatkow.

(S wobrazom.)

Najprjedyschze kurjatka w naležu so najlepje wutuacza, wożebje hdyż so jedna na khmanosez a wurjesliwosez wuplahowaneje bruzjny. Tohodla je radno, dżeń stare kurjatka jahe w naležu kupowacz a je potom we wohrjewadłach

sahrjewacz. Na wikach jetkujemy so hižo z wjele druzinami tajkich wohrjewadłow. Po nemskim rěkaju „Schirmglucken". So žu na wikach hižo wjele wschelakich druzin na pschedań, je z dopokasmom, so je też pilnje kupuja.

Pjerjnarjo zebi nětdy zami tajke wohrjewadła shotowichu je z desku hromadże sklepajo. Do njeho pokożichu bleschu z horsez wodu do lapow sawitu. Wohrjewadło dosta po tymle puczu trěbne wutrepjenje. Tajke pschipravy hodża drje so za mjenische hospodarstwa. Zadaja pak wulku kedżbliwosez. Horza woda w żudobju dyrbi so wschědnje tři hacz schtyri krocz wohnowicz, so wohrjewadło wutrudże njeby.

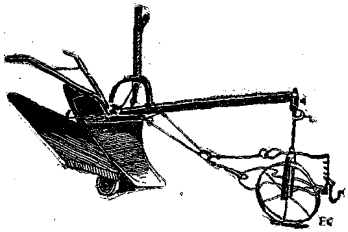
Něschto nowe su njedawno na witi pschinjesli. Wohrjewanischczo sjednoczuja z pschebywanischczom sa kurjatka. Pożlednischze je na parnischczo (Frühbeet) sapodobne. Na taschczitku leži nakhilene wokno. Pod nim so kurjatka wodnju, hdyż klonżo wohrjewa, rady wuběhuja, schtoż jim wożebje howi. Tohodla tute wohrjewadło pod hole niebjo hajeja. W sandżenej krutej zymje pod holym njebjom stejechu. Kurjatka so pod schtlenzu wjesele ptsche.

běhowachu. S tym dopokasa wosrjedwako zwoju kmanosć.

Hromakowy pluk.

(S wobrasom.)

Hromak (Spargel) plahuja w dobrich nažypkach. Tute hrawak z łopaćom nažypuja a też z motyku wobkopuja.

We wobsćěrnych hromaknišćecach by tajke nažypowanje a wobkopowanje pschezo drobo pschichło. Tohodla twarja někto sa tute dźěło wožebite pluki. Tute žo wožebje do hłubokosće tocža.

Truskalcowy dźeržak.

(S wobrasom.)

We wložnych lětach wjele truskalzow shnija, žaby, schlinki a brućki je žeru. Runje te nastrjeńsche a najćeźše najbóle cerpja. Wone leža na semi. Tohodla pohni-

waja. Pschi tom žo hischcze womasaja. Jim pschilěpjuje žo pjerschćk a też hnój. K tomu spytachu sadźowaś z tym, so truskalzam hlinjane, schkleńčane abo porzlinowe cžrjopy podpołožowachu. Někto dźěłaja a pschedawaja dźerżaki. To žu wěnzy je sazinkowaneho grota. Wěnz steji na stołpikach a truskalzy dźerži, so njebychu na semi ležałe.

Dyrbimy-li nalintowane pjenjezy na syinjacu picu a přikupne hnoje přeskupić?

Psched wójnu smy w Němskej 60džołětnje za wjele milijonow zhlinjazeje piza z mukraja kupowali. We wójnskim czasu a po wójnje tak prawje widźachmy, kak běchmy wot mukraja wotwisali. Tohodla žo mnohi praschachu, abo lěpje, žo z praschenjom saběrachu, kak bychmy žo wot mukraja njewotwisali sćinili. A to je też nusne, hdyž na to pomyślimy, so pschezo dale wokhudnjemy. My dyrbimy hladaś, so sami na naschej pódźe nasch stót ješćiwimy. Tuž dyrbimy spytaś wunoschk naschesje pizy zwyschicz a dyrbimy też zdobom na to dźiwaś, so khmanschu pizu dobudźemy. To pak móžemy jenož z pschikupnymi hnojemi. Tuž dyrbimy wjele pjenjesy, kotrež pjedy sa drohu zhlinjazu pizu wudawachmy, lěpje nałožiś a sa nje pschikupny hnój nakupiś. S tym žo nam pjenjesy derje sadanja. We mnohich hospodarstwach žu też dopokasali, so móžemy se tunschimi pschikupnymi hnojemi wunoschk wo wjele zwyschicz.

Wschě pizy, kotrež na naschich polach sami wuplahujemy, žu cźim khmanische, dokelž je w nich jara wjele vitaminow. Vitaminy pak stót nusnje trjeba, chcemy-li, so by strowy zwostał.

Ssu dha nětko pschikupowanske hnoje wopraudze tunsche hacz zhlinjaze piza? Haj! — Wěsty profesor Aeroboe praji, so žu pschikupne hnoje tunsche. Chcemy žedi tudy pospyt pschi hnojenju jeneje łuki wobhladaś. Na jenej njehnojenej łuzy mějesche wěsty hospodar 100 zentnarjow zyna. Na druhej hnojenej, kunje tak wulkej, 200 zentnarjow. — W zrěnim łuźnym zynu je po prof. Kellnerju 3,2 proz. bjelkowin. W tuttych 100 zentnarjach zyna je potajkim 160 kg. derje spožiwnych bjelkowin. 160 kg. bjelkowin je kunje telko winojte jako 19 zentnarjow kokosoweho wošucha. 19 zentnarjow kokosoweho wošucha płaczachu pjedy 10—11 hr. po zentnarju, potajkim 200 hr. wschohromadźe. S pschikupneho hnoja mjetachu na pschihnojenu łuku: 12 zent. kajnita, 12 zent. Domaschowej mučki a 2,40 zent. zyriko-schtapika (Schwefelsaures Ammoniak). 12 zent. kajnita płaczeschе 19,20 hr., 12 zent. Domaschoweje mučki 42 hr. a 2,40 zent. zyriko-schtapika 32,40 hr. Wscho hromadźe to twučini 93,60 hr. K twworjenju 320 puntow derje požiwneho bjelka dě 93,60 hr. trjeba. Ssamtzny bjelk pak nałž w kokosowym wošuchu wokolo 200 hr. płaczeschе. Tónle pschikład drje nam dožaha. Dołho drje budźe hischcze trać, pjedy hacz budźa wschitzy to dowidźeli, a pschikupny hnój też pizowańskim rostlinam mjetacz. Naschi hospodarschi hnój njedožaha. A chcemy-li dosć dobry wunoschk měć, dyrbimy něschto pschikupneho hnoja pschicziśiwnyć.

Něsto wo słódkich wišninach.

Dobre, płódne druźiny słódkich wischninow žu wjele hódne, zamo małym wobžedźerjam zahrodow. Bo małoscźi zahrody žadźamy wotbłe schtomy, pyramidy abo niske a kerczojte schtomy.

Słódke wischniny, hacz czorne, běłe abo czerwjene, maja czasto dosć wjele pod wschelakimi schkodnikami czerpjecź. Mjes schtódnikami, kotrež płody zame nicze a nazeru, je tak mjenowana wischnjowa mucha jara strašna. Ssu-li w někotrych lětach z hromadami wischnjowych muchow, dha je w zyłej krajinje zyły wunoschk sniczeny. Wischnjowa mucha žo też rady na pyschenitich kerczkach, wobžebje na koniferach žiwi. Tohodla tajke w blizkosći wischnjow nježdadźumy. Na tišale wischnje tale mucha njeleże.

Druzy sažo na njerłódnosći zwojich wischnjow storża, abo so jim wischnje na schtomach hnija a žo pukaju. Se někotrych wischninow sažo stajnje žiwiza běži. S beženjom žiwizy žo druhdy zyłe schtomy rospukaju a deschcžowa woda do nich moka. Tajki schtom bórzy shnije a žiwiza žo dale bóle z njeho czehnje, hacz skónczńje zahinje. Wyžoke a niske wischniny, wschojene kajke, jenož potom njenježu, njedožahaja-li jim žiwiny. Druhdy dožaka njekcźeja, druhdy kcźenja podźišcho zwotpadaju. Tajki schtom pak swjetscha nadpadaze rosce, dokelž jemu druhe žiwizy dožahaju, niż jenož te, kotrež žu k tworjenju płodow trebne. Schtom mějesche potajkim pschewjele dużnika, kotryž rost liscza a hałosow spěchuje. Tak bórzy hacz smy to

Zytnyli, njesabudźimy jemu nałymu abo w symje se 90% draślowej żelu a ſ fosforowymi hnojemi pohnojiecj, na pschikkad ſ Domaschowej rudu a je superfosfatom. S tym pschemeńnimy kokobeh brěcžki w schtonje. Male koruschki zrěbaja se žadoseju ſ pódy rospuschčene fosforowe a draślowe žiwiny. S tym schtom plodowe pupti japuscji a pschestanje tak do lisca cžirječ a pschespěschnje rosej. Je-li wischnina hewak strowa abo stoji schtom hewak na prawym blaku.

Je-li wischnina hischcje potom njenjeże, dha je schtom njeplódny. Je też nóżno, so běsche schcjépk, ſ kotrymż žony prjedy mlody schtomik schcjépili, njeplódny. To móże so tehdom stacj, žony-li schcjépk ſ tajkich schtomikow brali, kotrež hischcje žane plody njemějachu, potajkim pschemkowych. Szyla njeżměny ſ tajkich wischninow, kotrež hischcje žane plody njemějachu, žane schcjépki bracj. Najprjedy dyrbimy žo pschežwědcžicj, hacj je schtom dobry. So žo naschim wischninam skora puka, to druhdy na tym saleži, so je žnadź póda, na kotrejż schtom stoji, jara mokra. Druhdy je też ſ winu, so njeje drjewo nałymu dosch dozrawiko. Nimo toho jenoż ſ tych schtomow jara žiwiża běži, tiż maja jara hubjenu sakladnu pódu. Žiwiża też rady se tajkich schtomow běži, je-li žony je na ptacje wischnje schcjépili. W tajkich rospukanych žłódkich wischninach wscha nóżna njerodź hnědźi.

Najthmanscha a najstrowischa wischnina je ptacja wischnina. Ta też hischcje, byrnjež by starscha była, derje njeże. Běle wischnje też druhdy posdźischo njeżu hacj cžorne. Tohodla njeżměny ſ wopródka jesperproscj słubicj. Njenjeżu-li hnydom wot sapocjatka, njeżu potom cžim bohatscho a dokho. S nich też tak lohko žiwiża njeběži. Nimo toho chcemy hischcje wuběhnyjeż, so wischninje na pschedobrej pódze njechowi, ale so ma radscho ſ kamuschkami smješchanu, hubjenischu pódu. Kupujemy-li mlode wischnjeńki, hladajmy, so žebi tajke ſ jażno-schćrym sdórkom kupimy, a tajke, kotrež maja małe kulojte krony. Wischniny ſ jara schćerokimi krónami žadźamy bóle we wischnjowych plantażach.

Ssadźamy-li kajkežkuli schtomiki, wschě dyrbimy sahe nałeto abo nałymu žadźecj. Někotre wischniny nałeto jara sahe kežeja, a tak by jim pózdnje žadźenje wadźiło. To płacji cžim bóle, maja-li schtomiki mało koruschkow. Chcemy-li je schtomow bórsomny wunoschk, kupujemy tajke schtomiki, kotrež maja hižo nałymu kcženjowe putki. Tak móżemy žo knydom k lětu pschežwědcžicj, hacj je druzina też dobra abo prawa. Cžerwjene Bütterowe wischniny derje njeżu. Wischnje žu wulke, żolto-cžerwjeneje barby a jara derje płodża. Te też, hdyż žu srake, dżeja na schtomje wiżażo wostanu a žo njepukaja. Chcemy-li k tomu hischcje někajku sażnu druzinu měcj, kupimy žebi tajku še Markfleje krajiny. Wischnje žu žrénje, cžerwjeno-żołte a jara derje płodża. Dokelż žu mjekke, sescžcjipamy je knydom, hdyż žu srake. Hewak bychu nam ſwotpadake abo žo rospukake. Cžerwjene wutrobicžki najschi plahowarjo też rady žadźeja, niż pak żolte wósikowe a pižane wutrobicžki, hacžrunjeż žu te tola też dobre a derje njeżu. Żołte wósikowe žu wésso pózdnje wischniny a srawja hakle wokolo żnjow.

Prindże dur też z plahowanjom kačkow na swój wunošk.

My wémy, so je wulzyważne, hdyż prawje wiele zhrobu w naschim kraju wuschyikujemy. Cžim bóle žmy wot wukraja wotwižni, cžim wjazy pjenjes do wukraja wudawamy. Wésso dyrbi kóżdy kraj ſ wukraja dowożowacj. Kóżdy kraj je do wésseje méry chmany, žo sam sežiwicj. Wschu dalsche ma žo pschikupowacj. My pak bychmy nehdżekuliż we hospodarstwje móhli hischcje wjazy wuschytkowacj. Wožeżje w pjerlinarstwje bychmy žebi móhli hischcje wiele slépschicj. Dżenża pak njechcemy wo zyłym pjerlinarstwje rěcžecj, ale jenoż nješchto wo kačkach k rěsu. Pola nas žo hacž dotal hischcje jara mało kačkow plahuje. Někotři žebi jenoż jeji dla kački dżerża. Pjerlinu na mjazo žebi nichtó rady njedżerži. Wina leži žnadź w tom, so mamy ſ kormjenjom wjazy dźela. Tele plahowanje je też trochu wobcžežnjiche. Ke kormjenju je cžežka pjerlina najthmanscha, ženje pak Peghorncki. Tole płacži wésso sa kury. Pola kačkow je to žadyn hinak. Kački by mohł kóżdy kormicj, też tón, kotryż wjele městna wokolo žebje nima. Woda ke kupanju a płowanju žo runje njeżada, dokelż kačkam tola posdźischo lahnyjeż njedamy.

Kački k rěsu njeżměny žebi dżeże wostajicj hacž wósom abo dźewjecj njedżeł. Posdźischo potom linija a na wjasy ničžo wjazy njepschihubu. Psched linanjom dyrbimy wschě pschedacj. Na někotrych dworach ma 20—100 kačkow k rěsu kormja. Kački wscho żeru a spěschnje rostu. Tohodla mamy ſ nich dosch dobry wunoschk. Ke kormjenju žo amerikanske Pekingske najlépje hodża. Też móżemy cžežke drużiny ſ lohkimi schćipowacj.

Pschi kormjenju kačkow pak też wjele na dżele saleži. Dżelo dyrbimy žebi prawje stajnje rosbżelicj. W prawym cžasu dyrbimy je pizowacj, we prawym cžasu won puschcjecj. Często khćeu kidacj. Potom budże plahowanje kačkow k rěsu też wunoschne.

Strowotnistwo.

Ssprotki.

Ssprotki kcženja na lukach, polach, brjózkach. Kcženja wot hapriele hacž do septembra. Kcženjate rostlinki w lécze hromadźimy. Se žyrotkami žebi krej cžisčimy a po nimi žo prawje rowpoczimy. Wożeżje žu žyrotki dżeżom jara schwarne. Maju-li dżeżi wupjery (Muskatnuß), móżemy je we nich kupacj. Też pschecžiwo pucherjowym thorozżam je tónle cžaj jara schwarny. Rano a wjecžor pijemy schalku. Mamy-li saschlingorjene płuża a schiju, warimy cžaj we mjedowej wodże a žo tódu hodżinu kuk napijemy. Tak je nam bórsy spomhane. 5 gr. trjebamy na pół litra kropa, hischcje 5 mjerschinow sahoriny, a hdyż je wustudnyk, pijemy.

Schcjétka.

Schcjétka rosceje na lukach a na žlónczjnych městnach pschi lésu. Kcženje w junju a auguscje. Selo schcjépamy, hdyż kcženje, njetorhamy pak je ſ korjenjemi. Schcjétka je jene ſ najschich najlépschich selow a hižo sdawna žem znate. Selo drje je hórke, tola wołoji płuża a žylni żołdk a wotstroni żahupalenje. Je žyła dobry wutrobiny žrédk, pschecžiwo cžisčcjenju pola wutrobu, wutrobjebolenju, pschecžiwo palcjowju, saschlingorjenym płuzam a schiji. Schcjétku móżemy wożeżje picž, žmy-li žebi żołdk staschli abo je-li nam jéżcj njeżłodżi. Směruje krej a po njej žo też pocžimy. ½ litra kropa linjemy na 5 gr. sela. Pijemy rano schalku, pschipołdnju pched wobjedom a wjecžor, prjedy hacž lehnyjeż dźemy.

Dejmancžik (Thymian).

Rosceje na žlónczjnych městnach we najschich sahrodach. Kcženje w meji a junju. Rostlina je kcečž ſ runymi halożkami. Łopjeschka su male, tónczjote a na kromje swjerczane. Kcženczka su male bledecžerwjene rożicži. Dejmancžik jara rjenje wonja, žłodźi pak hórzy a aromatiisch. Dejmancžik twori nowu krej a je wożeżje sa khudokrejnych strewy. Móżemy 46 njedżeli sażobu rano nacj wutrobu schalku picž. Dejmancžik we połojsy wina a połojsy wodże warjeny je dobry žrédk pschecžiwo jachlizu (Asthma). Pschi wótży (Rheumatismus) masamy žebi stawy ſ dejmancžikowym wolijom.

Pomerancžowy schtomik (Apfelsinenbaum).

Pomerancžowe schtomy rostu we połodnjischich krajach. Pola nas jenoż w tepjerńach. Běliši pomerancžoty hromadźimy, wutuschimy a rosdrjebimy. Pschi żołdkowych

thoroschach, wobeybe pschi zoldtkahonjenu wotmemy wschednje 1 gr. prószcka k hebi. Teý je tónle hredk schwarzny pschecžiwo wakam. Juschka ý pomerancžowy wuttkočzena a do wody smeschana, je schwarna pschecžiwo palczinay (Frieberhitze). Ssylni wutrobu a dopomha k poživanju. Pomeranczowe běliški žu też dobry hredk pschecžiwo wrócenju.

Prußnizy (Preißelbeeren).

Prußnizy žu na najlepschi hredk, hdyž nam jěcz njebudži, mamy-li palcziwku abo běhawu. S sobjeschkow warjeny czaj je dobry hredk pschecžiwo influenzy, dokelž žo po nim poczimy. Teý je tónle czaj schwarzny pschecžiwo puchernjowym khoroschcam a žoldkowemu kamjenej. Ssamtžny czaj ý mjedom swarjeny je dobry hredk pschecžiwo wutrobnym khoroschcam, dokelž schlingory w schiji a na pluzaky rospuschcži. Rosdrjebiony žuche prußnizowe kopjeschka, polijeny je ý pol litrom kropom. Trochu wotestaty tajsi czaj pijeny, a to kožby dżeń dwě schalzy.

Ruta.

Rutu mamy w sahrodach. Kcžeje wot julija hacž do septembra. Czaj ý njeje je jara strowy. Wošmjeny pak jenož 3 gramy na pol litra wody. Hewak wadži. Czaj je dobry pschecžiwo sawjertej (Schwindel) abo stupa-li nam krej do hlowy. Kožde ranje wupijeny schalku. Ssmy-li žo ý hribami sajedožcžili, pijeny hnydom schalku ruczaneho czaja. Teý wobkłady ruczaneho czaja na hlowu žu schtwarne.

Majoran.

Majoran je niste seliczko ý runnymi stmjelczkami. Kopjeschka žu male a kožmiczkate. Kcženja klabje cžerwjene a běle. Majoran możemy žobu do najthmańschich selow licžicz. Czaj ý majorana je dobry pschecžiwo widliczcžam (Krampf), slemjenjam a žoltnizy. Na cžuwy khori móža žo w tajkim wotwarje kupacz. Nimo toho możemy majoran w kuchini derje trjebacz. Majoran w běłym winje warjeny, je jara schwarny pschecžiwo puchertowym khoroscžam a wódnizy. Teý male dżecži móža maczerje we majoranowym wotwarje kupacz. Schtóž na cžuwy cžerpi, abo ma padawu khorosez, móže majoranowy czaj picz abo žebi ý nim hlowu myez. Teý hłowubolenje mnoże ý majoranowym czajom saczeri. Nimo toho je majoran schwarny, hdyž mamy ý dychanjom wobczežnosze. Majoranowy wolij je schwarny pschecžiwo wicži a wlosy (Gicht). Czaj pschihotujemy žebi takle: 5 gramow czaja žymjenjemy do ½ litra kropa, sawarimy hischcže jónu a wostajmy khwili stejo. Schalka takiehu czaja je rano a wjecžor jara strowa.

Krěn.

Krěn je jara strowy a žylni žoldk. Wožebje cži, kotrejž žu na žoldk khori, kotrijž maja wótku a wódnizu, dyrbje-li jón jecz. Krěnowa woda je schwarna pschecžiwo pijatowemu wobliczu. Koždy dżeń dyrbimy žo ý njej myez. Pijemy-li 12 dnjow dołho běłe wino, do kotrehož žmy wjecžor prjedy nekotre kolesta krěnu puschczili, žmy strowi, je-li na pucheř cžerpjmy abo njemožemy-li mocžez.

Krěn pschecžiwo wschelakim bolosczam.

Rostruhany krěn namasamy na plester a potom pokožimy plester na měrno, hdyž naž boli (wobežbe pschecžiwo drěnju) na ramjo, w tschiju na tschiju abo na cžoło, boli-li naž hlowa. Plestr wostajimy tak dołho, hacž njeczujemy na tym městnje palazu bolosez. S pschicžinu palenja je w krěnje wopschihajacy wolij. Krěnowy plester je najlepschi hredk pschecžiwo hlowybolenju, zubowbolenju, žmyli do womorh padnyli abo žmy-li žo pschenapinali.

Dom a kuchina.

Kopschiwy k rosczenju włosow.

Sdawna žem žu kopschiwy hižo jako dobry hredk k rosczenju włosow znate. Te pak możemy jenož tam ý wu jpěchom nałožowacz, hdyž žu hischcže korjenja włosow dobre. Kopschiwowe korjenja, na žadyn pad zyke zmjelza prawje drobne roskrajemy a wokoło 200 gr. ý tych zwarimy w 1 litru wody a ¼ litru tsikała. Tole warimy nětko dwě hodžinje a na to je wotlijemy. S tymle wotwarom mnjemy žo rojczor, prjedy hacž lehnycz dżemy. Tónle hredk je žo zdawna žem jako dobry wupokasał.

Twjerde mjaža.

Druhdy dostanjemy tak twjerde mjaža, jo je słowe mjehke zwaricz njemóžemy. Tu możemy žebi ý tym pomhacz, hdyž do warjazeho mjaża 1—2 kofejcwoje tsickži žitneho palenza linjemy. Teý zokorzowy palenz (Rum) je dobry, ale je brózschi. Mjaža bórzy zmjehknje a palenzowa wón wucžehnje a mjaža teý po tym po palenzu njeztožži. Rěkamy-li druhdy stare turty, możemy je teý prjedy hacž je pjecženy ý palenzom namasacz, bojimy-li žo, jo budża mjerde. Tak žo bórzy mjehke zpieku.

Hribowy gulasch.

Derje wucžiszczene a wumyte hriby roskrajemy, pschidamy popjeř, póprik, kimjelczku, žpet a zyblu. Nětko je na butreje prožimy. Hdyž je žo juschta ý nich wuprazila, polijemy je ý kropom a pschidamy k tomu nješchto mało drobnych roskrajenych bérnow. Nětko je hischcže jónu ý hribami mjehke prażimy. Na poždelku hischcže kusk butry pschidamy.

Prašenja a wotmolwjenja

Praschenje: Możu župrozschnym ranzam žuchi jeczmy, wotrubny a rżany schrót dawacz? Je-li niz, kajko piza je potom najthmańscha?

Wotmolwa: Sa župrozschne ranzy je jeczmy schrót dobra, haj žamo wubjerna piza. Rżany schrót pak radżcho njedawajcze. Wěžo je w rżanym schrócze dosez žiwin, ale je to tak mjenowana cžežka piza. Je to lěpscha piza za korme žwinje a ranzy bjes prożatow. Nimo toho dżemy wam radżicz, jo byschcze waschim ranzam jenož luty jeczmy a wotrubny schrót njedawali, dokelž ma mało bélkowin. A runje pożlednje schtyri njedżele žo prożata pschi ranzr pschidnje wunoitwaju. Tohodla ranza wjele bélkowinje piza trjeba. Na bélkowinach bohate pizy žu tybjaza muczka mjażowa muczka, žuschene drožże a wusbérane mloko. Mamy-li dosez wusbéranego mloka, dha dożahaja 3 litry za dżeń. Schkodżało pak niczo njeby, hdyby-li kożdy dżeń nimo toho hischcže 50 gr. mjażoweje abo tybjazeje muczk pschidjali. W tybjazej muczy njejsu jenož bélkowiny, ale też kofcziznatan wapenaty (Phosphorsaurer Kalk) Tón je k twórbje kosczi nużnje trébny. Pschipomnicz hischcže dżemy, jo žo twórb ža župrozschne ranzy, wobkołoczesenu krumy abo zubožne kobły derje hodži. Kelko schrota hromadu měžczcže, to zpše na tym zależi, schto nimo toho hischcže pschidawacze. W lecže je hlowna wež pastwa a selena piza. W zymje pschidawajcze też runklizu a bérny, niz pak žadyn zilo abo tikała pizu. Nedawamy-li wjele pódlanskeje pizy, dyrbimy kożdy dżeń 6 puntow schrotu jenej ranzy dacz. Bjes mloka zczehowazu piza hromadże měschamy. 10 proz. bélkowitneje pizy (tyb. a mjaż. muczk), 30 proz. wotrúba, 20 proz. wotrubow a 40 proz. jeczmjenja możemy ranzam 3—4 njedżele psched prożatami dawacz. Mamy-li wusbérane mloko, dawamy kożdy dżeń 3 lg. mloka. Dalscha piza njech je potom 5 proz. tybjazej muczki, 35 proz. wotrúba, 20 proz. wotrubow a 40 proz. jeczmjenja. Wobjaza a mjażowu muczku, kaž też drožże pschedawa Sserbski Hospodař w Budyschinje.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličšerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšiki, kiž maja so hač do 9 hodź. wotedaź, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšiki a tabele so wyšše wobliczuja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 108 | Budyšin — Sobotu, 11. meje 1929 — Bautzen | Lětnik 33

Njepřećjenosć mjez wěcywustojnymi w Parizu.

Wo wójnskim wotškodźenju, kotrež dyrbi Němska dobuchercźerskim statam płacićeć, ju w Parizu dojednali. Wo sumje pak, kotruž ma kóždy stat ſ wotškodźenja dostaćeć, njeju so mohli dorěčeć. Jendźelska ma sumu, kotruž je amerikanſki wězywustojny Owen Young jej pśichyrjeł, sa pśehjara sniżenu. Jendźelscy pokładny minister Churchille je ſ dołhotrajazym pśihłoźowanjom wšěch stronow w parlamentu rjekł, so

jendźelske knježerśtwo na žadyn pad do namjetow Owena Younga njeswoli.

So by so we wukraju njedorozumjenju a njetrěbnemu njeměrnjenju jendźelskeho wobhladowańſtwa sadźewało, minister w mjenje jendźelskeho knježerśtwa sdźeli, so so namjety, k wupowědźenju wotškodźenja w nowinach wosajemcy njehodźa pśichyjeć. Wobſamknjenje Varizſkeho wotškodźerśkeho komiteja **njemóža na žane waschuje jendźelske knježerśtwo swjasaś**, wone žebi swobodu wumeńa, so by so zyrkej praſchenjow a poruczenjow wěcywustojnych wupraji, a so žamo rozsudźi. Pśichi nětučišich wobstejnoscach bź wšo woczakaćz bytko, hdy by jendźelske knježerśtwo hižo nětkole wo wěstych dypkach swoje mjenjenje wuprajiło.

Churchillowe słowa na to du, so so Jendźelska pśećezimo tomu wobara, so so **němske wotškodźenje na khosty Jendźelsteje a Belgiśkeje** sniži. Youngowy plan žadanje wěcerjeńſich statow, kaž dalako ſ saplaćenju amerikanſkeho dołga njesłuża, na 3 miliardy sniži. Najwjetſchi dźeł sniżenja ma Jendźelska njesć, pśechoź Jendźelskej so njeźmě sypka žanych pśikazanych žadanjow dopjelnicź, abo jenož žadanje, kotrež ſ saplaćenju jeneho amerikanſkeho wójnſkeho dołga słuži, mjes tym, so so podźel Franzowskeje ſ 8,4 na 7 miliardow, podźel Belgiśkeje ſ 2 na 1,15 miliardy, podźel Italiśkeje ſ 1,2 miliardy nětučže na 1 miliardu sniży.

Ssylne sniżenje jendźelſich žadanjow je pola wſchitkich stronow wulke rosnorjenje słudźiło, dokelž w tym schkodowanje Jendźelskeje ſ kśiſchnemu Franzowskeje widźa.

12 000 hriwnow pensije dyrbi němscy ministrojo jenoż hišće dostaś.

Głowny wubjerk so hospodarſki plan němſkeho sejma je tyrjebu wo hospodarſkim planje ſnutskowneho ministerſtwa dale jednak. Minister Severing pśihpowědźi, so so **wjele rospominany zakoń wo ministerſkej pensiji** we bliſchim cźasu němſkemu sejmej pśichodźoloži. Napśećezimo nětučišemu zakonjej, po kotrymž nětučiſchi ministrojo połnu nsdu we wysokosći nětučže 24 000 hriwnow, w pśichoźtku jako lětnu pensiju dostawaju, dyrbi so ſ nowym zakonjom **najwjetſcha pensija sa ministrow na 12 000 hriwnow** sniźiś.

Severing so na to

pśećezimo pśirownanjam na sakazowańe zenſury wobroći a praji, so so tole žadanje najſkerje hižo na trěbnej dwěrjeśinowſkej wjetſchinje w němſkim sejmje rosbije. Němſka pod inflaciſnym zakonjom cźerpi, kotrež so njeźmě powjetſchiś. Wjele bóle dyrbi so lud ſ palśiwenjom žoła k ſamowobaranju wurosćiłow wocakaś. Pśichi tym pak so hižo poroki cźinile, kaž ſtatki Barlinſkeje komiſkeje opery dopokasuje, kotrejež wjele

„nahoſcow" žanych pśichładowarjow ujeſu wjazy namakali.

W kokoſchkrjećerſtwaku Severing praji, so nocne diktaturu wukonjeć a so je wožebje znapjeſcheźa swojich pśećelow ſe ſtojaſta metallowych dźěłaćerjow dla jich pśećelow, ſ 1. meje ſo na wotpokasowaze ſtejiśeźo ſtatk. Hdyž je ſe swojim rosſudźenjom Sollmannej możnoſć dał, w Kölnje rěčeć, je so to tohodla ſtako, so so we Kölnje njeźmě ſakaſacź, ſchtož je knjes Wiſſel w Barlinje cźinik.

Běrny plahowaze towaršſtwo pśećezimo powpśechenju palenzowego dawka.

Pśichodźidstwo běrny plahowazeho towaršſtwa je němſkemu knježerśtwu pśimo sapodało, w kotrymž na schkódne ſćěhnki pokasuje, kotrež bychu ſ wjetſchim palenzowym dawkom sa plahowarjow běrnow nastałe. Pśichodźidstwo je jenomyſlnego mėnjenja, so by ſ powjetſchenjom dawka wo 70 hriwnow na hektolitr wužiwanje palenża wróćo ſchło, a so by so też pśeterjebanje techniſkeho ſpiritusa ſmjeńſchiło. S tym, by so pak też dyrbjało palenje běrnow wobmjeſowacź, dokelž so ſa ſpiritus njeby doſeć wotběračerjow namakało.

Zwjazk němskostatneje khorhoje za rozpuśćenje zwjazka čerwjenych frontskich wojowarjow.

Swjaſkowy wubjerk němſkoſtatneje khorhoje je so w Magdeburgu ſ kwawnym kommunistiſkim ſpěchom ſakśěrał a wobſamknjenje pśichjał, w kotrymž so praji: W němſkoſtatnej khorhoji ſjednoćeni aktiwni republikanojo ſtuknu móž powitaju, ſ kotrejž němſke a pruſke knježerśtwo poćinatej, autoritu republiki pśećezśiśeźicź. Wuſtawine prawa móže jenož tón ſe žebje žadacź, kotrež je ſwótniwy, wuſtawine pśichſluſchnoſeźe dopjelnicź. Lěta dołho ſmy my zyle ſeſerſkiwje pśichładowali, kak wuſtawni njeſpśećelſcy frédki demokratije ſ wojowanju pśećezivo demokratiji ſmjewužiwachu. Tym njedostojnym wobſtejnoſćam dyrbi so kónc cźiniś. Němſkoſtatna khorhoj woćakuje, so němſke knježerśtwo a republikſne wyſchnoſeźe njewuproſchnje a do wſchěch stron frédki ſwojeje mozy pśećezivo njepśećelſtawazym ſtóſtniſtwam pśećezivo ſudowej ſwobodźe wuźiże.

Konferenza němſkich krajow wo ſakaſanju cźerwjeneje fronty.

Pod pśehjadźidstwom němſkeho ſnutskowneho ministra Severinga je so pjatk w němſk. ministerſtwje ſnutskownych naležnoſćow konferenza ministrow a ſaſtupjerjow němſkich krajow wotmeła. Na teſe konferency je so mjes druhim wo rospuſchćenju ſwjaſka cźerwjeno-frontſkich wojowarjow a organiſacijow jednało, kotrež ju jemu pśiſłuſchnjene.

Offiźeraj němſkoſtatneje wobory wuwuczenje amerikanſkeho wójſka ſtudujetaj.

Offiźerow němſkoſtatneje wobory, hejtmanow Warlimonta ſe 6. pruſkeho artilleriſkeho regimenta a Spoidela ſ 18. Württembergſkeho pěſchego regimenta, je pjatk ſaſtupjeł němſkeho pókſanſkiwa we wójnſkim hamcze we Washingtonje pśichodźitaj. Wonaj ſu amerikanſkemu wójſku pśichóźeliłaj, to byſchtaj we Washingtonſkich ſpeźialnych ſchulach krajneho wójſka amerikanſke wuwuczenje ſtudowałoj.

Pred nowym němskim wobćežowanjom w Moskwie.

Němſke knježerśtwo budźe ſnowa nuſowane, ſwojemu pósłanzej w Moſkwje ſo pola bolſchewiſkeho knježerśtwa dla njejſchćeśelſtich demonſtrazijow wobſeźowacź dacź, kotrež ſu ſo 8. meje w Leningradźe pśećez němſkim generalnym konſulatom wotmeła.

S demonſtrazije, kotrež je pśećezivo němſkemu knježerśtwu wotmérjena była, ju ſo ſympathije kommuniſtiſkim barrikadowym wojowarjam wobſwědźiła. Wona je ſo nėktore hodźiny pśiehj pśichpowědźiła, a pśichi njej ju ſo niz jenož ziwiliſtojo wobdźěliłi, kotříž ju pśeſpeſchowali. W nėkotrych wotdźělenjach demonſtrazije ju ſo khorhoje a napiſma njeſće, kotrež wojowazemu Barlinſkemu proletariatej ſympathije wuprajachu a Barlinſkeho poliſajſkeho preſidenta wohanjachu. Demonſtrantojo ju ſtſchiwdźaze wudma na ſobuſtawny němſkeho knježerśtwa nawołali. Sacźiſcheź je ſo cźinił, ſo ju bolſchewiſke wyſchnoſeźe ſo ſa to poſtarale, ſo ju demonſtrazija njeby kśiſyła.

W polodnišej Tirolskej dla zatřělenja dweju žandarmow Němcow rumaju.

S Bozena w polodnišej Tirolskej ſo powě: Hdyž cźele žandarmow wotwjeſechu, kotrejuž ju njeſnaći winiju ſaſtřělili, je k ſrażenjam doſchło. Cźele běſchtej na cźežitym automobil ſtajenej, kotryž bě ſ wjele wěnzami a ſzeſtemi dobjeny. Sa cźežitym automobilom automobil ſ pśichſluſchnikami faſziſtiſkich organiſacijow mnohźinu ſdźeſche. Wſchitkich ludźi, kotříž pśiſched kaſchćomaj klobuk njeſjemowachu, nabichu. Dwěju wójnikow pśichi tym tak cźežko ſranichu, ſo dyrbjachu jeju do thorownje dowjeſeź.

Dla mordarſkeje naležnoſće ſu nėktore 180 **tirolſkich Němcow ſajeli.** Němſke nowiny njeſmědźa hiſchcze žanych rosprawow wo zyłej naležnoſći pśichinjeſeź.

„Čerwjeny dźeń" 1. augusta.

Parizſke kommunistiſke nowiny „Humanite" ju powěſcź pśichinjeſe, ſo ju Moſkowſky kommunistoju „ſ kommunistiſkim manifeſtom" ſa 1. dźeń augusta dźeń, na kotrymž je ſo pśiſched pjatnaće létami ſwětowa wójna ſapoćała, pśichipowědźili, ſo budźe ſo **tutón dźeń wojowanje na dróhach wotpjetowacź.** Tón króć pak niz jenož w Barlinje, ale po zyłej Europie. W tymle manifeſtu ſo po ſtowje praji:

„Na barrikadach pśichi Weddingu a w Neukölnje je ſo khorhoj wojowazeho rewolucionarneho internacionaliſma roſtwiła! To dyrbi też dźěłaćerjam w druhich krajach ſnamjo k wojowanju ſa internacionalny **„Cźerwjeny antiwójſki dźeń" 1. augusta** dacź. Barlinſki proletariat je ſtuktowańſe ſnamjo ſa „Cźerwjeny dźeń" dał. Internacionalny „Cźerwjeny dźeń" 1. augusta budźe w internacionalnym dźěłaćerſkim hibanju ſ měſnikom, pśichi kotrymž proletariat k napśećiwnej offenſiwje na internacionalnej froncze pśećezivo ſwětowemu kapitalizmej pśichćidźe. Mjeſći ſtuk Barlinſkeho proletariata je pśenja ſcharwatka tejſele proletariatowoje offenſiwy. Wutwarjuźiwacź wſchitkich politiſke a techniſke naſhonjenja wojowanja Barlinſkeho proletariata, wojowańſkich methodow policije, **ſo bychće k ſwojemu wuſtupjenju 1. augusta na manewrowanje lépje wukhmanjeni byli.**

Barlinſki „Vorwärts" ſ prawom praji, ſo je to **ſjawne Moſkowſke napominanje k puśeju, k wobydleſkej wójnje,** k pśeleću kreje poſtajeny dźeń bywanace njedźeli dopředka. Tónle dźeń je ſo ſajła ſ wotzebitym wotmyſlenjom wubrał. Sa 1. augusta je mjenujty exekutiwny komitej ſocjaliſtiſkeje internacionale hižo léto pśedy demonſtrazije ſa wotbronjenje poruſźił. Wumėnjenja ſa krwawne ſrażenja ſo potajſim we wyſchich wulkich měſtach nadeńdu. Pśichipowědźenje na dwanacte njedźel do pśedka ma pak też ſwoje dobre ſtrony. Knježerſtwa a poliſajſke wyſchnoſeźe nėtko wėdźa, ſchto maju wocźakaś a móža ſo ſ cźaſom na to pśichitowacź. Nadźijamy ſo jara, ſo tón króć w Barlinje prawje ſahe ſtanu. Wjele ſtatneje mudroſeźe w ſtarym prajidmje leži: „Njeſpśichimaj do ſcherſchenjazeho hnėda, tola hdyž pśichimnješ, potom krućze pśichimk!" S ſzyka budźe ſo němſke knježerśtwo wo tym dyrbjeć roſſudźiś, kak offiźielne poćahi k Moſkwje po tychle naſhonjenjach wutworja.

Lloyd George we wotwańskim duchu muzow.

Lloyd George, nėhdyſchi jendźelſki miniſterſki pśedſyda, je ſchtwórtk wječor w ſhromadźiźnje liberalnych ſonow wólbnu rěcź měł. Wichi tym też wo tym rěčeźe, ſo dyrbja ſtaty ſwoje wójſka a wójnſke łódźſtwo wotbronić, ſo by ſo měr ſawěſćiłe. Mjes druhim praji:

„Dźenża ſym w ſwomnjenja hódnej knihi, w dźeniku jeneho němſkeho wojaka (mėnjena je w jendźelſkim pśełožku ſudata Remarauowa kniha) ſlédowaju ſadu cźi-ſtat: „Ludy ju pśećezo nėkajſich ſkupow pśićiźnowu dla ſe ſobu wojowaſe." To je wėrno. Muž je wadźak a biźk. Hdyž chcźeja ſo muſzoju pśichinđnje biéź, potom dyrbjake ſony jich ke kłebanju tewriſchow pópſacź. Doſcź wuſitrych wėrow je, na kotreż móże muſ ſwoju móz wuhawtowacź. S wėzu měra je wrėcźo ſchło. Muſam njeźmě ſo w tymle naſtawanju wėricź. Sony dyrbja ſo wo to ſtaracź.

Amerika swoje ſkitanske cła powětſi.

S Washingtona ſo powě, ſo ju amerikanſkemu repreſentantſkemu domej nowy złowny ſakoń pśedpokoźi, kotryž **wurjadne powyſchenje wobſtejazych złownych kadźbow** pśichinjeźe. Jako na dowoſ maſchinow dyrbi ſo powjetſchiś. Dźěł złownych kadźbow ſo ſkoro wo 20 procentow ſ nowej pśedkobu powjetſchi. Schkitanińe zła Sjednoczenych ſtatow połnóznje Ameriki budźa wjetſche dyſti w janym druhim kraju ſwěta.

Nowa zwada mjez Bolliwiskej a Paraguayom.

Mjes Boliwiskej a Paraguayom je žo nowy podawk šwady štat. Boliwiske knjeježtwo je schwórik popoldnju generalnemu šekretarej Swjatša Ludow šdželiko, šo je žo 4. meje paraguayska patrouilla do boliwiskeho forta Vauguardia dobyła. Boliwišy wojazy žu šwoje štejiščnego šakhowali. S dobom je boliwiske knjeježtwo wošjewško, šo je žo na pšchepytowanišku komišiju wobroczišo, kotruž je wjchoamerikanška konferenza pšchi lowiščej šwadża mjes Boliwišej a Paraguayšej poštajiła. Generalny šekretar Swjatša Ludow je hnydom boliwišti telegram paraguayskemu knjeježtwu šdželił.

Preščěhanje katholikow w Mexiku.

Krwawny podawk je žo w mexikanškim štatu Jalisco štał. Knjeježtwowi wojazy žu tam 16 khristerow, kaž nabožni šdžakarjo rěkaju, ſ zyrkwje wuhnali. Pšchi tym 68 morichu a 48 ſranichu. Druši do horow cjeknychu. W tymle podawku dopokaš widža, šo je žo knjeježtwo rošgudžišo, nětto tež nabožne hibanje, kotreš je žo žylnje rošcherikło, ſ najwótrišchimi šrědkami potłočiješ.

Nowa wójna w Chinje.

S Pekinga žo powě, šo je mjes Nangkingškim a Kantonšim wójšom k dlěšchenu wojowanju došchło. Nangkingške wójško je žo porahnyło a je zofako. W Kantonje je žo nowe knjeježtwo šakožiło, kotreš Nangkingškemu zentralnemu knjeježtwu łóždu móz wotrjeknje.

Serbscy wolerjo!

Jutře njedźelu, 12. meje 1929 mamy do šakskeho sejma wolić.

Koho chcemy a mamy my Serbja wolić? Po wójnje nimamy žaneho zastupjerja serbskeho ludu wjacy w šakskim sejmje. A je to nimo měry nuzne a najwjetši čas, zo tam zasy swojich serbskich zapósłancow dostanjemy.

Hač do wójny mějachmy tam stajnje swojeju dweju zapóslancow. Poslednjej dwaj běštaj knjezaj kubleř Kokla-Lisak z Khrósće a překupc Bart z Brěžynki. Buštaj wobaj na liščinje konservativneje strony wolenaj. Po revoluciji so tuta zhubi. Nětčiša němskonarodna strona je z dźěla na jeje městno stupiła. Ta pak za nas Serbow ničo wjacy wyše měła njeje a žanoho serbskeho zapóslanca we swojich sejmskich kruhach njećerpi. Tež stari konservativni a wosebje burstwo ma tam stajnje mjenje wliwa. A tola je nětkle runje za ratařstwo nanajzrudniši čas. Hospodarska nuza našeho ratařstwa a cyłeho wjesneho luda je tak wulka, zo dyrbi so skónčnje woprawdźe nešto stać. Tuž su stari znaći ze wsow hromadźe stupili a prajili: dyrbimy sebi sami pomhać, **dyrbimy swoju stronu měć, stronu wjesneho ludu**, kotraž zajimy **cyłeho wjesneho ludu** zastupuje. **Tak je nastała nowa strona „Sakski wjesny lud."** Ta ma cyły sakski wosebje wjesny lud hromadźić a zastupować. K prěnjemu razej je wona při posledních němsko-sejmskich wólbach wustupiła a na prěni raz w rańšej Sakskej **62 000** hłosow dobyła. Nětkle při tutych wólbach je so tale strona tež na nas Serbow wobročiła. **Tež my Serbja** džen smy wjesny lud. Tuž su tež naše zajimy w tutej stronje najlěpje zastupjene a škitane.

Wona je so na serbskich ratarjow w Kamjenskich stronach wobročiła a jim **druhe městno na swojej liščinje** za serbskeho kandidata poskićiła. Zdobom je wona **přilubiła** a so swjatočnje a pisomnje zwjazała, zo budźo nje jenož naše wjesne a to wosebje tež **naše ratařske zajimy** zastupować, ale zo budźe tež ranje **za křesćanstwo** wustupować a runje tak tež naše **serbske narodne zajimy** spěchować a škitać. Tuž so Serbja njejsu dili, ale tajko poskićenje přijeli a jako serbskeho kandidatu na poskićene druhe městno knjeza **kublerja Jakuba Špitanka ze Zejic** pomjenowali. To je přichodny syn prjedawšeho poslednjeho našeho serbskeho zapóslanca ſ knj. kublerja Kokle-Lisaka z Khrósće. **Wón znaje** naše wobstejnosće, je jednory, sprawny serbski bur. **Jemu móže kóždy wjesnjan polnu dowěru** měć. Wón budźe nas wšěch sprawnje a njebojaznje zastupować. W nim změjemy skónčnje zasy **swojeho serbskeho zapóslanca we sakskim sejmje.** A hdyž so tež Serbja w druhich stronach tomu přizamknu a knjeza Špitanka w krasnej přezjednosći sobu wuzwola, potom směmy so nadźijeć, zo **při přichodnej wólbje** na samsnu liščinu **tež jeneho evangelskeho Serba** postajimy a přećišćimy. Potom změjemy zasy, kaž prjedy, **swojeju dweju serbskeju zapóslancow w sakskim sejmje.** Tuž pak nětko raz **sebi ruku zawdać a přezjedni hromadźe stać.** Jenož na tutym puću dóstanjemy najprjedy jeneho a potom cyle wšěše tež druheho Serba do sejma.

Tuž serbski, wjesny ludo, stupj do hromady! Wšitcy dźiće k wólbje! Wšitcy wolće:

Liščinu 13 z mjenomaj **„Schreiber, Špittank."**

Ze Serbow.

W **Budyšchinje**, 11. meje 1929.

— We **wjedrje**. Schkleńża je sajšo na rjane šchła. Boże šlónčko wječerštnjenu šwórbu wohrjewa. Wšchitko žo šeleni a šakčěwa. Dokelž w połnoży nižiny nimo cjahaja, šmėmy žo dalšcheho wječoplenja nadjećć. S Azorišich łupow wyšchina pšchikhadża. Po mėnjenju wjedrańšnjow šmėny dźeńša na wječor a pak jutje šajšo njewjedra wočakować. Našch na wjedro žo wuštejnjaty šobudźakčeć ma ša pšchichodny tydźeń šcěkhowaže wjedro ša možne: Njedźela a pondźela kritiješ dnjej, wutoru a štjedu rjenje, horzo a njedźedra, šchtwórtk a pjatk mutno a šcherjate, tež trochu wětrojto, šobotu rjenje. — Jutše njedźelu Graudt rjuadża ſtronczno 4,12 hodž. a thowa žo 7,42 hodž. Měšačk ſthadża rano 6,19 hodž. a thowa žo w połnoży. — Wječera wječor w 7 hodž. barometer 748, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +12. Dźenja rano we 8 hodž. barometer 749,5, hygrometer 0, thermometer w nozy +8.

— **Njewjedra** žu Boże štpiče w nałchich hołanškich krajinach ſtł ſathadžałe. Wjazy raſow šajšče błyſk do Bjerwalbſtich elektriſtich grotow. Pšchi tom ſapali dwaj ſchčežoraj. Też jenu khěžu transformatorow žobu ſpalł. We Wilhelmojazych žo ſ Božim njewjedrom khěža wotpalł.

— **Wólby do šakskeho šejma jutje njedźelu 12. meje. Wólbny čšaš je postajeny wot dopołdnja 8 hodžin hač do popołdnja 5 hodžin. Wolerjo a wolerki, wobkedźujće postajeny čšaš, po 5 hodž. nješe wjazy možno wolić! Najpóšdšiše w 5 hodž. macje we wólbnym městnje być.**

— **Dźenjšnjiše wiki.** Butra płaćeše 1,10 hr., jeja 11 pj., twaroh 25 pj. Libjata ſ wjetřicha 3—4 hr., wjetřiche hač do 4,50 hr., kóšlata punt po 80—85 pj., hołbje 80 pj. Na ſeleninowych witkach płaćeše punt čžetwjerjeneho kalu 35 pj., běłeho 25—30 pj., róža šrjedrožteho ſalu 35 pj., punt zyble 20 pj., morcheje 20 pj. kórabita 20 pj., ſellerija 40 pj., rjewjenja (Rhabarber) 35 pj., ličženje kohlaby (Spinat) 25 pj., kórkowy ſalat 1 hr., ſalat ſalatowy 20—25 pj., kopa šolotowych žadźenkow 50—80 pj., punt běrnow 6 pj., jabłukow 20—50 pj., 1 hr. laneho wolija 1.80 ſ [illegible]nowy.

— **Budyške haptiki** žu wšchédne dny hač do 7 hodž wječor wotewrjene, njedźelu pak šamknjene. Nóžny šłužbu a njedźelu wotewrjene ma jenoš jena haptyka ſ mėšačnym wotmėnjenjom. W mešt je to Měšchčanška haptyka na Hłownym torhoščku.

— **Padušchtwa.** Kradnył je nėchtó w nozy k 4. 5. 29 w wokolinje ſ nutsdobyčžom 7 mórnych błusow do dźela, čžornu a šchéru ſchtrykowanu jaku, ſćé y ſportiſti žaket ſ korda, por trjebanych čžornych ſchnórowanišich žnupnjow, 6 ſchkłańiſkich brykow ſ grotu, broduturhańiši aparat, 6 nowych powšchitkownych šamkow, nowe patentne patronowe kłešchčeže, ſtare patronowe kłešchčeže, worłowu měrku, dołpołnu, 20 metrow dołhu atd. — Dale je nėchtó kradnył tu 8. 5. 29 popołdnju w 4 hodž. žonjaze kolo ſnamki „Rovensburg", kiž měješe čžorne krošna a błótowaj ſchkłatkaj, žołte ſwojena ſ čžornymi žnuškami, horjeſtibnjen wodźi k ſ čžornymaj ze luloidowymaj pšchimadlomaj, łulojty ſwónčk ſ napiſmom „Willy Brade-Rodewitz", defektne ručžne ſpinadło, čžełwjenej gumiſowej wobruču, ſamoběh, na lėwym pedalu pobrachowaſche gumijowy kłoſk. — Dale žu kradnyli we wokolinje w nozy 4. 5. 29 ſ nutsdobyčžom wulku tyſu ſawitych jerjow, tyſu rybow, twarožk, tabletty, žwaiſki tobak, pjećenje jerje, žigarety a 7 błusow do dźela. — Wobšćelenja proſy kriminalny wotrjad w Budyšchinje.

— **Wožebity čšaš 3. rjadownje do Błótow.** K wopytej rjanych Błótow pojéšče njedźelu 26. meje ſe Schandawſkich [illegible] na Sebnicu, Budyšchin, Rakezy do

Čehodla wolimy jutře **jenož liščinu 13 ?!**

Dokelž tuta liščina sluša sakskemu wjesnemu ludej a na druhim městnje steji swěrny serbski ratař knjez **Špitank**

Tak wolće liščinu 13

Maćerny dwór.

Halligiſti roman.

14] (Pokračowanje.)

„Tak daloko Wam wšo šcěhowacź njemóžu, knjeżna Nomine Holgerjez", šměješe žo Manne Wögens a žejmawaše cjapku. „Ale k maćerńemu dworej Wam pomham donjeću." Hdyž traſch też ja bohužel žo njejhym mudriſchi ſtał ſ cžaša Waſcheho pošledniejho pobyća tudy."

Wona poda jemu ruku a pſchikiwny jemu.

„Knježe Wögento, dźeń dobry! A dobry wječor a dobre ranje! Pohladajeće jenož, kak njewuprajnje hłupikojce hołcžata na mnje łukaju. Nadźijomnje njejšu to cži najwobdarjeniſchi we Waſchej ſchuli."

„Schto šebi Wy myſliće", wobaraſche wučeř.

„Cžłowječe, Tite Groth, ty drje ſtojiſch tu ſa reklamowu wupowěšnu deſku njelepoſće? Cžehodla wudžeraſch tola takle na tule knježnu?"

„Dokelž — dokelž", wjaſerjeſche pachoł, „dokelž je žotra Onnena Holgerſowa. Tón ſtajnje powěda: Oha, hdy by tola moja žotra pſchiſchła."

„Hółče, nėchto dyrbiſch jedyn nowy dostacź", ſawoła Nomine Holgerjez a wučeže móſchničžku. „To běſche kražne powitaniſke hrónčžo. Ach, Manne Wögens, najbóle je wſchėch ludźi raduju žo na ſwojeho mateřo Onnena."

Wučeř Wögens pohlada na nju ſ praſchazym wočžom.

„Nó, to žo tola wě", žo wona šmějeſche, „ja wježelu žo też na Edleſa, na wowku, na macź, na wſchėch w maćerńem dworje, — ach, a na Němiše morjo! Na wjeſkowanje! Na „bonnetaweny", na wowzy a krowy . . ."

„Igittigitt, knježna Nomine, hdy ſtónčžnje bóhbe n a m n j e rjad? So bych rjez mohł: „Mjemuja-li žo najrjeńſche mjena, to žo też moje mjenuje! Potajkim — pſchiſłuſi-li ja pſched krowami a wozami abo ſa nimi?"

„Dožyka niž", jawoła Nomine, — poda jemu hiſchcže ras ruku a ſchažeſche ju wutrobicže.

„Widźiće-li, najdležiſchi paket tamle, kiž druhi hółcžej nježe pſches ramjo kaž tžełbu, to je jedła. Jédłerka a bomiſna! Njewonja to hnydom kaž ſwěcžka a ſtóbkoſcže? Cžłowječe, Fite, cžłowječe, Fite", pſchetorhny žo wótſje wołajžp: „Kedźbuj, kedźbuj! Hółcžej nježe moje knihi a ſapiſki a poſkakuje po moſeſitku pſches wodu, jako by chžył moju ſwjatničžku w bliſchim wokomiku ſatepicź."

„Waſchu ſwjatničžku?" woprašcha žo khutnje Manne Wögens. „Ja myſlach, ſo je to domiſna. Ssu pak to tola knihi?"

Nomine ſakuſny hubje. „Jane wulke wukožowanje ſłowow, knježe Wögens. To ſene njetrjeba tola to druhe wuſamknycź. So bychmoj na zyle nėchto druhe pſchiſchłoj: Budu-li Waž hody w maćerńem dworje widžeć? Kaž prjedy, hdyž běſchtaj ſ Edleſom njerosdwojnaj a mje, tak huſto hač možeſchtaj, pſchewočhłowaſchtaj?"

„Dokelž Wy twuſchłikne a dospołnje ſo tajiſy mi a ſwojim ſotram khłóſchčežerki ſjěžeſcheže. — Zyły pišany talež. A ženje njeſapřewjaſchcže. Ale ſ khłkitami žežbje žamu wobſkoržowaſchcže. Ale tola też niž ženje prjedy, dóniž waž žołdk njeboleſche. Božičžko, kajke žakoſtne hołcžiſchcžo wy tola běſchcže!"

„Ja žo wam džakuju, Manne Wögens. To doſaha ſa pſchcžeſtupne lėto. Wy pak njeješće mi hiſchcže wotmołwił. Wotpuſćujeće-li wy? Sšnadź ſ ſotſje Marenje? Abo pſchihódźeće-li hody k nam?"

„Njeje hórſchiſch ludźi hač ſėnich na pišanje", mėnješe wučeř. „Wy potajkim ſtyła niczo njewėſće wo mójnych podeńdźenjach na maćerńem dworje a — na ſchuli?"

„A to by bylo?"

„Moja ſotra Maren je ſ Edleſowej njewjeſtu . . ."

Nomine šmějeſche ſo ſhožowna. „Ale to je radoſć, hobrje wjeſelo! Nėžna, ſłódka Maren! A mój ſtatny bratr Edleſ! Tón je mje ſawėſće chžył pſchežłapicź pod jédlenku. Nó, ja pak ſym tež woprawdźe wſcha pichełnapjena. Ja hłupa kawka myſlach ſtajnje, ſo Alke Luerſen . . ."

„Št!" Wón wobaraſche ſ ruku. „Dožyła myſlicź njeſmė Nomine Holgerjez na tule žónſku a njeno ani njewuprajicź. Bratr Edleſ je na wokołopućach k małym a lubym pſchiſchoſ, — ale wokołopucź je też pucź."

„Ja žo ſtyła njepraſchaſm, hač ſtaj ſhožownaj", rjekny Nomine, —„ ſ Maren d y r b i cžłowjek ſhožowny być."

„Cžehodla njepraješe: ſ Edleſom?"

Wona khmurjeſche cžoło. „Dokelž je Holgerjez žu wſchitkży njewuſdženi a hordźi."

(Pokračowanje ſcěhuje.)

Borkowow w Błótach a wróćo ſ Lubina ſarjadniſki woſebiſty cłaſ 3. rjadownje, kiž wotjědže ſ Budyſchina 6,27 hodź. a pſchijědže wróćo do Budyſchina 21,45 hodź. Jsba je wo 33⅓ prozentow ſniżena. Wužiſcz ſmědža ſo jednore jěſdne liſtziki 3. rjadownje. S liſtzikom ta wozebity cłaſ ſu pſchi pſchedawarjach jěſdnych liſcikow tež zſolowane liſcziki po ſniżenej placźiſnje wo 2,10 hr. dóſtacź a lěpſchinowy liſcik ſa wobjed wo 1,65 hr. Wſchitko dalſche ſo hiſchcźe w „Serbſkich Nowinach“ wotſewi. Podrobnoſcze ſhoni teź kóždy na dworniſchcźu.

— **Sozialnym rentnarjam** wuplacźuje ſo podyjera ſa měſacź meju ſchtwórtk 16. meje dop. wot 8—12 hodź. we Sſejmowni na **Hrodowſkej haży 10** po jenym ſtłodże wó ſtwje cźo. 43.

S **Maſeho Wjelkowa.** Druhe ſnjeſboženje ſe ſamoſkodom wob tydźeń ſta ſo wczera popołdnju wokoło 4 hodźin. Wnjeſchi hajnik Mětrach ſ Nieſwacźidła, kiž ſe ſwojim motoriſtim kołom ſ Khelnjanſkeje ſtrony pchijěže, dha ſche nakładny auto, kiž pſcheđ nim jědżeſche, ſe kiweje ſtrony pſcheſcźahnyć. Motorowy kołeſaſ ſchmórny ſo pſchi tym ſchtoma, padże a ſtebi moſny łohko ſcźahże. Pomozne ſony jeho, kiž běſche wědomje ſhubił, ſtehnychu a donjeſechu jeho do ſwojeho domu. Tam jeho wumnychu. Wón hóry ſažo k ſebi pchijědże a mózeſche dale pucźowacź. Jeho łoko nieběſche pak wjaſ k jěſdzenju khwane.

S **Khwaczicy.** Po dłyſchej cźeſchkej khoroſczi je wczera tudomny pokrótki mlichtr knjes Jan Schołta wumrěł. Pſchez 30 lět je był ſe ſobuſtawom ſerbſkeho towarſtwa a ſa młode lěta bě ſe ſobuſtawom dźiwadłoweho wotrjada a jako tajſi jara wutſołny hraješ a wſchěm pſchijo ſuby towaršſi.

S **Bolborcy.** Na Bolborcźanſkich honach ſu nazypowanja dla ſawrjene ſjawne vucźe ſ Hodźija do Błohaſcheć we wjeſnym dźelu Błohaſchcźach wot 11. hacź do 17. t. m., ſ Błohaſchcź do Bolborc a ſ Janez do Bolborc mjes Budyſko-Kamjenſkej ſtatnej dróhu a Bolborcami wot 11. hacź do 16. t. m. [illegible] wokaluje ſo wobkhad na Janezy abo ſ [illegible] pola druheho na Bołkowy abo na Błohaſchcźańſko-Kamjenſki vucź.

S **Bitſchcź.** Wutoru pſchiwołdnju ſo nadobo hromada walcźkow pola Penzigez paleſche. S pomozu ſuboſow a wohnjowych woborow pak ſtrach ſa wohroženе twarjenja wotwobroczichu. Wobſtejdżeć běſche ſe ſwojimi ludźimi runje na polu. Woheń ſtaj najſkerje ſchulſkaj hólzaj ſamiſchtrikoj. Polizija hiſchcźe podaiſk pſchepytuje.

S **Malych Bołotz.** Wutoru pſchipołdnju wokoło 2 hodź. ſta ſo tu wobſkarjuſomne njeſboże. Potoralźineho ſynka tudomneho wobſtejdżerja Kaſchpora běchu pola dźeda a wowk ſ pſchipołdnjiſchemu ſpanju położili. Jako bórzy moterjo w połdanjkej ſtwje dźěłachu, wuczuchu wohnjowu wóń. Jako burje woczinichu, ſo jim hnyſ kur napiſcheco wali. Hółz jenoż hiſchcźe ſłabje ſtonaſche. Wón běſche najſterje wotucźił a ſebi ſe ſapałkami hrajkał, kiž běſche na wotnje namakał, a ſ nimi woheń ſadźełał. We buſtym kuſje-pak hólcźi pſchi wdomnju wołta. Swjerzchne a ſpódnje poſkeſcźeho ſo dospołnje ſpalichcźej. Hółza, kiž běſche hewak zyle ſtrowy, zyle ſežornjeneho ſ łoka wuſcałunychu. Hnydom ſawołany łěkaŕ, knjes dr. Marſchka ſe Hornjeje Hórki, ſpóſna, ſo je ſo hólcźi na khribjecźe, na nohomaj a na jenej ruczaj cźeſko wopalił.

S **Kólow.** Stawny puć ſ Kólow do Budeſtez je dla naſypowanja na Kóſłowſkich honach wot 10. hacź do 25. t. m. ſamknjeny. Jěſony wobkhad pokaſuje ſo na Khójničku a Hajnicy.

S **Budeſtez.** Njeſboże pſchejeżża cźeſko zwóſoł tudomneho cźěſle Hendricha Klemmta, kiž w ſydlišcźu bydli. Druhi dźeń jutrow dyrbjachu Klemmtowu mandźelſku do Budyſkeje khorownje powjeſcź, hdźež hiſchcźe dźenża khora leži. Tydźeń poldźiſcho ſtebi Klemmt ſam, kiž pſchi tudomnym ſchulſkim nowotwarje jako cźěſła dźełu, kultu ſtraſchnje ſlama. Dźenża może ſažo k ruhi ſo ſpjerajo khodźicź. Dźowka wopytowaſche kóždy tydźeń ſwoju macź w khorownji. Saſódženu ſtrjedu, jako wona we wopytnych hodźinach ſažo pola ſwojeje macźerje pſchebywaſche, tradnychu ji jěſdne kolo, ſ kotrymž je hacźe jenoż někotre raſy jěłdźiła, ſ khowańſe w khorownji. Sbubienje kola ſwójbu wożeſche cźeſko potrjeſchi, dokelž bu njeſbożow dla do wulkich pjenježnych wudawkow ſtorcźena. Swójbu powſchitkownje wobžarnja. Nadźijomnje hódź ho ji kolo bórzy ſažo wrócźiła.

S **Porſchiz.** Boże ſtpicźe rano je ſo w naſchej wſy wobthadne njeſboże ſtało. Jako běſche ſtebi Porſchitzi tlub motorowych koleſarjow wujeł, pchijědże trochu ſapoždženy jedyn ſobuſtaw ſ Budyſchinka ſ wulkej ſpěſchnoſcźu pſches naſchu wſeſ. W nahłym ſawinjenju pola zgrikwje pak njemóſeſche wokoło a ſpyta ſo tohodła na puć do ſniżeneho dwora winnyć. To pak ſo njeporadźi a wón ſajědże do murje. Na njeſboże pſchijědże jemu tam tudomny ſkałaŕ Maks Schworza ſ kołom napiſcheco, kotreho ſ muri pſchipjerje, ſo ſo jemu hrjebła ſtraſchnje ſmjeżechu a jeho nowe jěſdne kolo ſo ſkónzowa. Sranjeneho Schworzu dowjedźechu domoj. Kinjanſki ſandarm je podawk napiſaŕ.

S **Kuſchcźicy.** Wjele ſtpicźe wjeczor ſnjeſboži w tudomnym nahłym ſawinjenju Budyſko-Ludźiſkeje dróhi knjes Kaŕ młódſchi ſ Khuſeja ſe ſwojim motoriſtim kołom. Wón ſo draſty někotrych pěſchich ludźi ſchmórny a ſe ſwojim kołom padny. Se ſłamanej łopatku a někotrymi wobdrjeſkami woſka leżo. Też jeho motoriſke kołeſo ſo wobjeſkodźi. Sničkowanego dowjedźechu do Budyſkeje khoromownje. [illegible] ſo hiſchcźe ſo [illegible] ſwójbu.

S **Rachlowa pod Cźornobohom.** Jako na dniu „Bożeho ſtpicźa“ cźeſke njewidżero pſches naſchu wokolinu pſchejachu, dyrchu hnyſny błyſk do khěža murjerja Guſtawa Reuſenderfa. Błyſk je najſterje do elektriſkeho powoda ſajěł, dokelž běſche koſa, kiž běſche blizko powoda ſtała, ſarażena, tamnym koſam ſo niżo dale njeſta. Wó ſtwje je błyſk cźažnik na ſcźeni a druhe wěży wobſchkodźił. Wobjedżeć leżeſche thory wó ſtwje, żona a dźěćzi tehorunja wó ſtwje pſchebywachu. Jim pak ſo żaneje ſchkody njeſta. Se ſtwy ſajědże błyſk do kruſchwiny pſcheđ khěžu.

S **Rodcz. Wokrjeſna dróha** ſ Rodcz do Njechornja je dla naſypowanja na Rodowſkich honach wot 11. t. m. hacź na dalſche ſa wſchitkón wobkhad ſawrjena. Jěſony wobkhad pokaſuje ſo na Worzyn.

S **Czerwjenych Nołtiz.** Wutoru popołdnja ¼11 hodź. na ſtatnej dróhy nakładny auto ſe ſelenimi nakładženy jnjeſboži. Pola ſadnjeho kola pukny ſo jemu wobrucź a ſ turcje pſchicźinу wjerchny ſo wós prěki pſches dróhu a ſo powróći, ſo ſo wſchitke ſelene twory na dróhu kulichu. Wós ſo khětro wobſchkodźi. Pſchicźina je jěžehowaja: Wozbowy automobil w ſamnjunym ſmużu khětro na lěwo na dróhy ſtejeſche. Na truźenje ho bliżejeho nakładneho auta je wozbowowy wós ſapoczaŕ jěź a nabobo ſažo ſaſtaŕ, ſo dyrbjeſche wjednik nakładneho auta na lěwo ſo wuwinyć a pſchi tom ſta ſo wopiſane njeſboże. Dróha běſche khwilu ſawrjena.

S **Kamjenza.** Jedyn tudomny wobdlelſ je wutoru mjes Kſchidołom a Jitrom ſmijiju popadnyć. Njewjeſchdna cźopleta ſaſóbženych dnjow běſche ju wuwabiła.

Z **Konjec.** Pućowanske radupodawanje za maćerje w Konjecach a Smjerdźacej budźe ſrjedu 15. meje popołdnju w 2 hodź. w Konjecach w ſuli a ¼4 hodźin w Smjerdźacej pola Krawcec. Lěkaŕ budźe pritomny.

S **Lěſkeje.** Sſrjedu 7. t. m. popołdnja ½11 hodź. je ſo w naſchej wſy khrobłe paduſchtwo ſtało. Jako běſche koreżmaŕſka ſtwa na khwilku próſdna, ſtuny ho zuby do njeje a kradny pokładnju. Na ſtoże pak ſo paduſchtwa bórzy dohladachu, jako paduch ſ jěſdnym kołom, kiž mějeſche pſchi ſebi, ho ke Komorowej wotſtaleſche. Jenoż roſſudnemu ſadżerżenju gmejnſkeho pſchódſtejerja knjeſa G. Funki, kiž paducha ſe ſwojim motoriſkim kołom doſcźěhny a jeho ſaſtacź nuſowaſche, jako cźajſche ho wón mjes Sdźerju a Cźelchowom do lěſa ſhubicź, je ſo poradźiło, jeho wobžołu ſwěſcźicź, kiž ho jako hižo ſtołostany wobdleŕ ſ Muſzakowa wukopa.

FÜR JEDEN BAU!

Die ältesten Bauwerke sind mit Ziegelsteinen erbaut. Nur dadurch sind sie uns erhalten geblieben.

Jede Menge liefert billigst ab Werk oder frei Bau

Ziegelverkaufsstelle m. b. H. Bautzen
Bismarckstrasse 5 • Fernruf 2168

Se Stróże pola Wulkich Sdźarow. Póndźelu ſmědżeſche tudomny najſtarſchi wobyblel, Jurij Klimant ſwoje 84. narodninу ſwjeczicź. Woſrzedź ſwojich pſchiwuſnych woſtwjeczi tutón ważny dźeń. Wón je jedyn ſ někto ſnadneje liczby tych, kotriż ju 1870/71 ſobu wojowali. Njedźiważuj ſwojeje wyſokeje ſtarobу je pak hiſchcźe jara cźiły a ſtrowy. Rad powěda Klimantez nan ſe ſtareho dobreho cźaſa. Dźěła też hiſchcźe ſam w ratajſtwje, kiž jeho wnukej hłuſcha. Je pak też cźeſke w ſwojim ſiwjenju naſheniż. Pſcheđ 21 lětami ſemrě jemu mandźelſka, ſe kotrejž ho mohł lětża ſtoty kwoſ ſwjeczicź, by-li hiſchcźe żiwa była. Pſcheđ někotrymi lětami wumrěſchtaj jemu krótko ſa ſobu żiwu a pſchichodna dźowka. Pſchejemy ſtarſej hiſchcźe prawje dołhi a hłónczny wjcźor żiwjenja.

Z **Kulowa.** Jutře njedźelu 12. meje ſu w Kulowje klamy wotewrjene, dokelž je to poſledna njedźela ſa ſwjatkow.

S **Wermingshoffa.** Saſódženu njedźelu ſnjeſboži tudomny maſchinſki mlichtr Ernſt ſe ſwojim motoriſkim kołom pola Wěžnizy w Shorjeſtim wukrjeżu. Wón ſwoju dźowku, kiž ſ nim hobuješčźeſche, pſcheđ njeruznym mjeſtnom na dróhy warnowaſche, ſam pak ſ motoriſkim kołom padny. Dźowzu ſo niczo njeſta. Nanej pak ſo noha ſłama, ſo dyrbjachu jeho do Shorjelſkeje wokrjeſneje khoromnje dowjeſcź.

S **Hjelſta.** Saſódženu njedźelu wotmě tudomna dobrowólna wohnjowa wobora ſwój lětny ſwjedźeń w Liebigej hoſcźenzu. S pſcheproſcźenych ſuboſnych woborow ſo Wichowſka wobora bohacze na ſwjedźenju wobdźěli.

S **Hórki pola Niſkeje.** Wutoru pſchiwołdnju wotpali ſo w Delnjej Hórzu domſe ſahrodniſkeho wobſtejdżerja Emila Neumanna. Hórczanſka wohnjowa wobora ſchkitaſche ſ napinanjom ſuboſne twarjenja, kiž běchu pſchi ſylnym wětſe we wulkim ſtraſche. Kak je woheń naſtaŕ, njeje ſnate. Schkoda ſo ſódźele ſa ſawěſcźenjom naruna.

S **Hródka.** Sótne wóti minjenu ſrjedu běchu bezje wopytane. Na pſchedaŕ běſche 292 proſtatow, 11 běſchkow a 21 howjadłow. Proſtata plaćźachu 28 hacź 40 hriwnow, běſchki 58 hacź 100 hriwnow, howjadła pak 200 hacź 400 hriwnow. Wiki ſo ſpěſchnje motriwachu a w 10 hodź. běchu wſchitke ſwinje pſchedate. Howjadła njebuchu żane pſchedate.

S **Drjowka** w Delnjej Luźizy. Ssobotu popołdnja namakachu ſarjadnika Hendricha Stuckatza w jeho bydlenju ſatſeleneho. Stuckatz běſche 61 lět ſtary, njeżenjeny, měſeſche w Drjowku ſamſne bydlenje a hižom někotre lěta běſche ſ dohladowanju nad wobdźeńſtwami Anhaltiſkich wuhlowych dźěłarńjow w Drjowku a wokoło Dojowka poſtajeny. Wón je ſo ſe ſchćótowej patronu je ſwojeje hontwinſkej tżělby ſatſelił. Pſchicźina ſamomordarſtwa njeje hiſchcźe ſnata.

S **Khorczebuſa.** Wutoru pſchipołdnju wudyri bliſko Sźarbołchcźa lětżny woheń, kiž ſo ſkoro hacź do Harniſchcźa wupſcheſtrě. Njeběże 500 jutrow łěża je ſo wotpaliło. Krajny rada w Khocźebuſu je wſchitke wohnjowe woborу ſ wokoliny na pomoz ſwołał. Popołdnju wokoło 5 hodź. běſche najbórſchi ſtrach wotſtronjeny. Njeje hiſchcźe ſnate, ſ kajkeje pſchicźiny je woheń naſtaŕ.

Z błyskom zaražene!

Na dnju Bożeho ſtpicźa ſu po zyłej Europje żyłne njewjedora ſathadżałe. W delnich Błótach je ſebi błyſk też dwaj ſmjertnaj woporaj żadaŕ. Kaž ſo ſ Lubina (Lübben) powě, pſchicźahny nad delnimi Błótami popołdnju ¼5 hodźin cźežke njewjedro. Wone pſchekhwata też iſt wołzownу ſ Lubina, kiž běchu ſo na wulkeſ podałe. So bychu ſo pſcheđ żywnym deſcźkom ſchkitałe, cźeknychu pod wulkej żywnowy kopjeń, kajkeż je w Błótach maju. Ledma běchu tam dóſchli, ſtarny błyſk ſ mrócźele ſe żywnym hrimotom a ſapaſi kopjeń. Ludźo, kiž běchu tſoch cźěłaſchu ſo pod kopjeń ſkhowaci widżeli, buchu ſe ſwědkami błyſkoweho dyrjenja. Woni ſhwatachu, cźerjeni ſ bojoſcźu, ſchto ſnadź je błyſk tam naczinił, ke kopjenej a widżachu, ſo běſchtej dwě wołobje, 20létny ſchofer a 30létna widowa morjenej a tſeczа, jeje ſotra, 21létna kontoriſtka, cźežko wopalena. Wſchitke tſi wołobje pothadżachu ſ Lubina. Sranjenu dowjedźechu do wokrjeſneje khoromnje.

Wusud w Lipšćanskim wobsudźeńskim procesu.

W prozeſu dla wobſchkodźeńſtwa wo miliony pſchecźiwo mějcźelomaj firmy kurjeńſkich twarow G. Creutzbergerej a Falkej a jeje prokuriſtaj Bachmannowej w Lipſku, kiž běchu wobſtorżeni dla wobſchkodźenja, falſchowanja liſcźinow, konkurſoweho ſłóſtniſtwa ta też dla pſchipomozy k tutym ſłóſtniſtwam, je ſud nětko ſwój wuſud wuprajił. Wobſtorżeni buchu ſaſudźeni dla njeſwěry, pſchefchichwjenja, wobſchkodźenja a konkurſoweho pſchefchupjenja a to Creutzberger a Falk kóždy k dwěmaj lětomaj a tſjom mězajzam jaſtwa a Bachmannowa k dwěmaj mězajzam jaſtwa. Pſchikas ſajeża pſchecźiwo Bachmannowej ſo hnydom ſtłoży.

Najnowiše z cyłeho świeta.

Schkrowa powěſcź wo wjedrje ja julije njedźelu: Mróźele ſo pſchećahuja, cźopło. Tam a ſem njewjedra. W Jendźelſkej podobne wjedro.

* **Wulke lětadło cźeſkoſłowakſkeho towarſtwa ſa powětrowy wobthad je ſo blizko Kaſſela pſchi nuſnym pſchiſtajenju k ſemi ſniczilo. Pſchi tym ſo jedyn hóſeł, wjedniſ a lětadłowy monteur mori. Njeſboże ma ſo deſcźkowemu a mołoſtemu wjedru pſchipiſaċź. Lětadło je do deſcźkoweje mróźele ſajeło. W njej ſo ſahłudźiwſchi, je wjednik do delka leżajeżo lěża ſaleczaŕ. Pſches ſchtomy leczo je ſo lětadło roſbito, a tſi wołobje w nim ſu ſo ſaraſyle.**

* **Se ſemjerżenjom w Perſiſkej je ſo 700 domow ſapuſcźiło. S nich ſu nětże 2 000 cźełkow wurył.**

* **Walejſki pryni je pjatk ſwětowu póſtſku konferenzu w Londonje wotewrił. Sſejd, pſchi kotrymž ſo 80 ſtatow wobdźěli, budże nětkotre njedźele tracź.**

* **Litewſka polizija je ſtudenta Biſiliuſa ſajała. Na njeho tukaja, ſo je ſo pſchi attentacy na Wołdemaraſa wobdźěliŕ. Biſiliuſ je każ druhi ſtudentoja politiſkich pſchicźinow dla dyrbjał na wſach ſiwy być. Mózno je, ſo je ſo cźyſt ſa to wjeczicź, ſo je ſo jemu ſtudowanje ſtałło.**

Wſitke picowadła
Żitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Jan Petŕkec nasl.
mějićel E. Schulz
w Khrósce
poruċuje ſe na lětu:
wulki wubjerk rjanych nowocźaſnych **woblekow** za holey a żony, tkaninowe a ſomoćane wot 18 — 36 hr.
Zonjace a dźěćace ſaty atd.
Na wſě twory 5% rabata!

Etamina 150 ſěroka **65** pj.
gardiny, kromki, canki, pěſkrywy na ſofy a diwany, błidowe pěſkrywy najtuńſo.

J. Erler n. Zw. Lawsk hasy 10 rózk Krónpr. monta

Poruċam:
Symjentnu kukurlu
(konjacy zub)
Wapno k pleowanju
Rybowu mučku
każ wſě drużiny
hnojidłow a pleowadłow a wſě symjenja
najtuńſo při ſprawnym poſtużowanjom
Jurij Zschornak
w Ralbicach
Wikowańja ze żitom, pleowadłami a hnojidłami.

Wodu
podzemske żórła za nowe ſtudnje pyta z dobrym wuſpěchom
LENA WEINERTOWA
w Rachlowje pola Kubite

Syru wołmu
kupuje po najwyſſich płaćiznach
Otto Osswald
nohajcowa fabrika
na Kamjentnej hasy

Wſě drużiny
hnojidłow
ma ſtajnje na ſkładże
Żitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Wysoko-ſuċelna kruwa
je na předań
w Kubſicach čo. 11

Bunowe symjo
(Feuerbohnen) kupuje
ſymj. wikowańja
Rauchfuss na Żitn. wikach 9

Morchejowe symjo
derjeſkhadźace poruċuje ſymjentna wikowańja
Rauchfuss na Żitn. wikach 9

Runklica
na předań
w Rózeńće čisło 5

Rjana kheża
ze zahrodu čisło 18 we Wichowach pola Wóſporka, ſo na mjenju khwnoſ w Serbach, ze dopałenjom na poſledniſu, zamjeńi pyta
Poſkićenja chcyli ſo na wobſadżenja kheże we Wichowach čisło 18 p. Wóſporka wobroćiś

Dalše přiwabjace tydźenje hač do 31. meje 1929

Nizke płaćizny! / Małe napłaćowanje z 18 měsačnymi dźělbami

Našu priwabjacu propagandu wužiwachu zaso mnozy wopytarjo, zo bychu sebi płaćizny-hódne, dobre meble zwěsćili. —

Njeskhomdźeće tež Wy składnosć, z 5 % rabatom na tak a tak hižom nizke płaćizny kupić.

Wobhońće so pola nas njewjazomnje za płaćiznami, budźeće so dźiwać, kelko pjenjez móżeće zalutować.

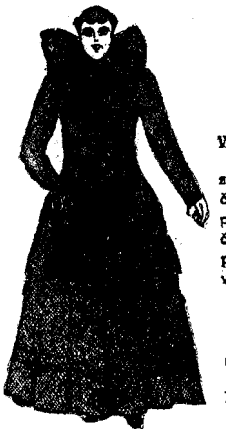
Při płaćenju z hotowymi pjenjezami pokładn. rabat

Přiwjezemy kupjene meble darmo

Möbelheim samsne dźełarnje w Budyšinje na Kamjentnej hasy **w Lawic**

Magnetny dom!

Serbow kupny dom

Schaef

Wołmjane museliny a pisane židy za šórcuchi

zelene, čefwjene a módre sukno za suknje

čorne poćehnjenje za kóntuše

pisany barchent za kóntuše

čorne wobsadki za kóntuše

pisane wobsádki a banty wokoło žiwota

wołmjane tkaniny a židy za nahłowjace rubišća z přihodźacymi židźanymi francami, chenillowe rubišća

Wosebje tunje:

satinowe šórcuchi, pisane a jenobarbne 3.50

hotowe kapy a banty za holcy . 0.95

čorne, běle a różobarbne Moiréjowe banty 2.50

Dobre ćehnje k sebi!

Serbow kupny dom

Serbow kupny dom

Schauseil w Budyšinje

ma tola najrjeńše

jakowe tkaniny
šórcuchowe tkaniny
rubišća atd. atd.

Wjac hač 335 wšelakich wołmjanych muslinow

Wobhladajće sebi moje wukładne wokna! Wobhladajće sebi moje wukładne wokna!

Do Budyšina přišedši zetkajemy so stajnje

w Lehmanec kofejownji

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff kondiforske twory / najlěpše napoje
kofejowe pječwa / jědźny lód
štomowe tykancy / šokoladu

Wosebitosć: Torty

z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přečelnych rumnosćach kofejownje wšědnje popołdnju a wječor koncert

---

Kedźbu! Khwaćicy Kedźbu!

Jutře njedźelu

wulke mejumjetanje

Wot 2 hodź. wulki zahrodny koncert z třělenjom wo myto, rejemi a druhimi překwapjenjemi

Po tym **REJE**

Přijomny zwisk z autobusom Budyšin-Minakał

Přečelnje přeprošujetaj

młodźina w Khwaćicach a wok. hosćenc

Hdyž chceće

woprawdźe dobry wobraz
měć, dha dźiće do fotografiskeho ateljeja

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čo. 13

Kóždu njedźelu wot 1/2 11—3 hodź. wotewrjene

Hypotheki

na leżownosće w měsće a na wsach. **Požčonki** na zastojnikow a kruće přistajenych z wotpłaćenjom po měsačnych dźělbach. **Kupowanje a předawanje leżownosćow a wobkhodow** kóždeje družiny. Dowěritwe zaradźowanje a pomoc we wšěch pjenježnych należnosćach a sudniskich wěcach. Mnoho připóznaća.

Hypothek. Büro Wenzel

na Hórnčeńskej hasy 11 Telefon 3698

Zadanjamy nalutowańske pjenjezy

z 6—9 procentami

po wučinjenju

Šekowe konto z 4 % bjez dalšich wudawkow

Dawamy kredity, wobstaramy hypotheki a hódnostne papjery kaž wše druhe bankowske dźěła

Přijimamy a wupłaćujemy tež pola filialkow we Wojerecach a w Khoćebuzu a agenturow w Kulowje, Wjerbnje, Łazu, Rakecach, Nowem Měsće, Wulkich Zdźarach, Khróšćicach, Barće, Delnim Wujezdźe

Serbska Ludowa Banka w Budyšinje

Dźełarn. awtow. khłódźakow Wuporjedźerńa

EWALD KÜHN w Budyšinje

na Drježdźansk. dr. 18 ◆ Blizk. Nawječ. garažow

Wuporjedźenje a nowozhotowjenje khłódnikow wšěch systemow kaž tež bencinowych tankow, motorsk. přikrywow (Hauben) najtuńšo

Autogeniske kowanje

Nawěšćki přinjesu wužitk!

Pjatk popołd. zemrě naš dołholětny swěrny sobustaw **pjekarski mištr**

Jan August Šołta

z Khwaćic.

Wjacy hač 25 lět dźeržeše wotkhadźacy swěru serbskemu towarstwu. Jeho spomožace skutki wostanu nam njezapomnite.

W Khwaćicach, 11. V. 1929.

Khwaćanske serbske towarstwo.

So wróćiwši wot rowa mojeje lubeje mandźelskeje, maćerje a dźowki čujemy so hnućeni naš

najwutrobniši dźak

wuprajić knj. cand. Röslerej za jeho troštapołne a wutrobuhnjujace předowanje při pohrjebje mojeje lubeje, tak zahe zemrěteje mandźelske a dźowki, tohorunja Minakałskim a Hatčanskim žonam za rjane spěwanje na pustym wječoru. Wutrobny dźak wšěm Minakałsim a Hatčanskim ludźom za bohate dary woporniwje lubosće a za bohatu kwětkowu pychu.

Hłubokozrudźena

Helasec swójba a
dźěd a wowka Strympic
dźěd a wowka Helasec

Přiloha k číslu 108 **SERBSKE NOWINY** Serbske Nowiny 11. meje 1929

Dźeń maćerje.

Jutřišcha njedźela je dźeń maćerje. Po zyłej Němskej spominaju ludźo na swoju maćerje. A maćerjam wopokazuje so na tutym dnju wosebita čěsć.

Dźěći wobdarjuja maćerje, přichilnuja ji wosebite přichetwapjenja, swjeseleja ju se wschelkimi malymi a wužitnymi darami, drje wosebje też z kwětkami. Wotwosmu ji wschitko domjace dźěło, so by maćerje na tutym dnju a jón mohła prawje žiwjeńcej.

Sobuwojo a dźowki, kiž w zuſobje přichebywaju, chwataju na maćerjinym częstnym dnju k njej domoj, so bychu ji se žiwojej přichitomnosću rozjasnili dźeń, so z njej sobu fotografowali a ju wobdawali se swojej luboſću. Dźěći, kiž nimaju wolenđźenja, też na swoju maćerje njesapomnja, napischu ji rjany list abo dopiſchnizu z rjanym hrónčkom. Marć so nad kóždym znamjenjom luboſće swjeseli, też na najſnadnischim. Wot teho abo tamneho dźěćeńca bóndže też mały dar.

Dźeń přichibjuja maćerji wosebje błodne jědze, kiž rad je. Kóždy syła maćerje na tutym dnju na někajeſkuli waſchnje swjeseliś, dokelž ju lubuje ma.

Semrěteje maćerjeńki row pak wupyscha k jeje čęſtnemu dnjej z wosebitej luboſću a wokrjepja jón z horjej žiwicźu nutrneho dźała. Spominaju na to, schto jim maćerje w žiwjenju běſche a schto ju z njej ſhubiše.

K čęſtnemu pak někto dźeń maćerje?

Wón dže naš wſchitkich dopomnjeć na wulki wuſnam maćerje, kiž wona ma za zyły naſch lud. Dže ſtajeć kóždemu pſched wozej ratarje a jaſnje, schtu wſchitko na žiwojej maćerji ma, ſo jo njeby hańe potom dopóſnak, schto je na maćerji měł, hdyž wona po dokonjanym ſenſkim dźele w khłódnym rowje wotpočuje, ale ſo by ji pſchi žiwjenju mohł narunać znajmjeńſcha z luſcheźičkom dźerźaſeje luboſće jeje hłuboku maćerſku luboſć, kiž žadyn człowjek ženje ſapkaćiś njemóže.

Čęſtenje maćerje njeſmě pak ſo jenoj ſtacź na tutym jenym dnju, ale dyrbimy ju ſtuwěcźowaś w tym kóždym dźeń, potom drje hańe dźeń maćerje dopjelni ſwój wułki nadawk, hdyž nam wulku ſčaſni naſchu maćerſku.

Sa ſerbſku maćerſ je wutrobna radoſć, hdyž widźi, ſo ſu dźěći, kiž je wona z wulkej luboſću a próſu wocźahnyła, wotroſtłe k ſchwarnym ſerbſkim ludźom, kiž ſebi čęſtenja drobe namrěwniwo wótzow, naſchu ſerbſku rěć a naſchu ſerbſku ſpěwu ſe tſcheſčijanſkej wěrje.

To njeſch je na dnju maćerje ja ſerbſke dźěći najrjeſchi dźak jich ſerbſkej maćerji!

„Domčk mój luby . . .“

(Wobraz je wźu.)

Wěſo, ſchtóž ma to wulke ſbože, ſwoje žyliczte žiwjenje w lubej domiſnje pſchežiwiś, powſchak człowjek to tak ſaſej nima. A to tohodla, dokelž napſcheczźiwne tón ſe ſnaj nawuknył njeje, ma dźeń ródny domczk a wjeſku pſchez wokolo ſo. Sču tak ſwuczeny, ſo to ſabła nicźo wjazy wosebite njeje. Podobnje kaž ſ mojej Wórſchu. Nětko, hdyž hižo ſym lětdźeſatki ſ njej žiwy, mje teſ wjazy tak njeſtimérnje kaž w njewjeſčejſnim cźaſu, hdźež ſo kóždyczki dźeń njewidźachmoj.

A runje, hdyž ſu ludźo młodſi, tehdom cźe, wjeſka luba, najmjenje cźeſcźa a waja. Won chźeja, daloko do ſwěta, do zujych krajow, „hdźež ſo ludźo derje maju, dźěłacź njetrjebaju“. Wſcho jene, hdźe. Hłowna wěc, ſtónczne ras prjecź ſ tuteho „janjeſeneho gnězda, ſ tuteje maſaneje dźery“, do wulkich městow, hdźež ſej na dróhach cźrjiſki njetwornaſaſch. Po możnoſcźi khěts ſtarſchimaj a pſchibłuſnym ſ wozźow, ſo by „ſam ſwój knjeſ“ a njetrjebaſch ſo nałajnje powuczowacź dacź. Taſki ſchwjerch wo 16 abo 17 lět je tola wjele rozumniſchi, naſhoniczíſchi hacź ſtarſchi ludźe. Wſcho lěpje wědźa a ſu mudroſcź ſe ſmjetanźu jědli. Taſke „měnjenja“ ſ cźaſkom dźědow a wotrokow ja naſch roſtwěſſeny cźaſ nicźo wjazy njeje.

A tak rjenje je tola něhdźe druhdźe! Haj wſchak, raſ ſej na kermuſchu abo ſwjate dny domoj dojeđźeſch, ale potom pak ſpěſchnje ſaſo prjecź ſ tuteho „gnězda“. Wěſo, někotrymžkuli je druhdźe ſwoje ſwoje namakał a je tam jenu druha domiſnu naſtała. Wſchitzy wſchak tu wotſacź njemóženy, hdźež je bacźon naſ ſ hata wucźahnył abo baba w kribach namakała. Traje ſo wſchudźom. Hłowna wěc, ſo maſch ſwoje ſeźiwjenje. Sču wſchak hiſchcźe rjeſche krajiny na ſwěcźe, hacź tu, hdźež domczk mój luby ſteji. Doma ſu pa prawom tam, hdźež ſu ſ pódu a ſ ludom froſił, hdźež maſch žonu a dźěći. Hacź je to někto wonka na wjzy abo w wótcźe.

Ale naſcha ródna wjeſka, naſcha luba domiſna, je kaž dobrowólna maćerſka, kotrejž ſu wſchitke dźěcźatka k wutrobje ſeſeſene, hacź cźe potom lubuja abo nic. Wěſ wſchak ni, maja cźe rad. Wyrnjeſ to tak ſjawnje wot ſo njedali. Ale ſ cźažami jemi ſo ſchkrieźka luboſcźe, kiž hłuboko we wutrobje ſo khowa.

Hlej, ſchtóž naſtajnje ſmě w domiſnje žiwy być, tonu je hižo wſcho do krewje a koſcźe pſcheſchło. Tón je tak wo tebi pſchewſtaty, ſo ſej ſam njeje wjazy wědomy, kak na tebi wiſa. Kak ſbožowny jeno je! Je cźłowk wot domiſny, ſo jemu ſzyka wjazy na wědomje njepſchiđźe, kak luboſne a njetjeſke je, hdyž twoje ſtare łipy ſchumja, hdyž praſchiſzowe kopjena pod ſwiſłemi ſchukotaja, hdyž kaſtajcźka pſches hródźne wokna ſlětuje, hdyž ſtrózki ſynki lubeje maćerſcźkcźiny. Drje njewoła a njeſpěwa wſchědnje: „Domczk mój luby, ſłoty tudy“, njeje jemu to pſchezo zyle ſaſne. Ale jemu dźe pſches wutrobu a duſchu, hdyž lěto wot lěta takle wora a wótcźi, ſyje a ſnéje, hdyž rano ſahe ſej do dźěcźela wujđźe a ſe ſchtowroncźkom na pſchemo ſpěwa, hdyž ptaczata w nałéčzu ſiſola a juſtkaja kaž jandjeloſo khóry. Hdyž wječžor pſchi ſtudni ſ wjeſnjanami ſpađźiſch abo ſ wuhładka hornjeje lubje ſej pola a hona wobhładujeſch.

Ale teſ te dźěcźatka, kotrejž daloko wot tebje bydła, Bóh wé, ježdźe w ſchěrcźkim ſwěcźe, njebudu a njemóža na tebje poſabyć. Wyrnjeſ ſo jim wonka w zuſobje lěpje ſchło, hyrnjej w rjeſchej krajinje žiwi byli — na tu ſo teſ ſłónczkuje nahładaja, — hyrnjej we wulkomjeſcźe a ſamo we wutrobu byli, hyrnjej hiſchcźe ſo ſbožowni cźuli we ſwojej nowej domiſnje, bdy tola je a wojanje jim maſzoſha. A tajka njemóže druhim dźěćom żana woprawdźita maćerſka być. Njejźu wot ſamneho mjaſa a krewje. Ty luba domiſna, ródna khěžcźiczka, klinczíſch a ſynczíſch jim dale we wutrobje kaž mórſki ſchumot w ſchorkawje. A pſchezo ſaſe, wosebje hdyž ſy ſeſtarił a ſo pomału pſchihotujeſch na pucź do wěcźneje domiſny, pſchińđźe ſponjaza hobźinka, hdźež ſo na wſcho ſaſo dopomniſch, ſchto je domiſna, ſchto domczk twój luby cźi być ſa cźaſ žiwjenja.

J. Symank.

Přinoški k stawiznam łužisko-serbskeje rěče a literatury.

20] (Pokračowanje.)

Ad. 2. Błudničk, mróčele, njewjedro, wětr, wichor, (dyterbjarnat).[52]

Ad. 3. Słónčko, měsačk, hwězdy.

Kaž kruta zemja tak měješe też wobwětr swojich duchow. To běchu wichor, woheń a woda. Słónčko, měsačk a hwězdy pak lud docyła zwosobni a sebi jako mythiske bytosće předstaješe. Słónčko bydleše we wosebnej khěži, tohodla prajimy też hišće dźensa: „Słónčko so khowa“ abo „Słónčko Boži domčk dźe“. Někotre hwězdy wobhladowachu ludźo jako posmjertny přebytk człowjeskich dušow, doniž buchu hódne wěčneho zboža. Tohodla so praješe, hdyž hwězdźina padny: „Khuda duška bu wumožena“.

Mróčele čěrachu swoje wody z wulkich jězorow. Hdyžkuli hobrske duchi nad zemju w zatrašnej wojowniecy mjez sobu běđźachu, nasta hrimanje. Wětr a wichor běštaj po swojich mocach njerunaj bratraj słónca a měsačka. Běštej njewidźomnej. Chcyše-li pak wćipne wóčko tola wo nimaj trošku zhonić, dyrbješe sledźo přez košlowy rukaw wudźerać a wuhlada potom wulki lik, w kotrymž zajac wokolo běhaše abo w kotrymž so kocor na zadnich nohach wjerćeše. „Knjez wětřik“ bydleše z „Wětrec a Wichorec hólcami“ w krutym lěsnym domje. Hdys a hdys bu mučny, potom wustawaše a wotpočowaše.

Spomnić mělo so hišće na błudničk abo błudne swěčki a na khodojtu, kotraž spjacych ludźi dusyše a tłóčeše. —

Dosłowo: Čežko putani wot mythiskich bytosćow čerpjachu naši prjedownicy něhdy pod klatbje wopačnych měnjenjow, předstajenjow a nahladow, doniž dobyćeŕ nad smjerću a djabołom też jim njeđźewi swoju kwasnosć.

NB. Bajkarstwo služi towaršliwosći a zabawje; bajkarstwo ma pak też ważny wuznam za narodnosocialne žiwjenje. „Bajki su spodobne hrajki“, tohodla ma na prěnje prawo na nimi serbske dźěćo. Za dźěći je pěkna bajka wubjerna duchowna cyroba, kotraž młodostnu wědźiwosć (Wißbegierde) a wědźałnosć syći, wutrobu natwarja, fantaziju zbudźuje, wolu skruća, pomjatk posylnja, pjanku njehódnych předstajenjow poduša — a jako serbska bajka wědu wo serbskim ludźe posrědkuje.

Dobra bajka tyje też wotrosćacej młodźinje. Škoda, zo so młody swět starych wašnjow puśeća. Serbske přisłowo praji: „Budźeš-li pěkne bajki bać, budźa ći radźi posłuchać.“ Prjedy něhdy hospodař a hospoza, wotrocźk a dźowka po dokonjanym dźěle na dołhich wječorach zhromadnje za burskim blidom abo na kachlowej ławey sedźo sebi lube słowa prajachu, sebi pobožny kěrluš abo wjeselu pěseń zaspěwachu abo sebi přistojne powědančka poskićowachu. Domjace towaršnosć nawjazowaše mjez sobu přikhilnosć, dowěrnosć, swójbnistwo a lubosć. — Dźensa so swójba po swjatoku bróji. Wostuda pak je zawjedna.

Pěkna bajka jako łahodny přidawk přednoškej we serbskim towarstwje by zawěsće narodne wědomjo, znajomnosć narodneho ducha a narodnu dźěławosć spěchować zamohła. Zdobom też kedźbliwych a dźakownych posłucharjow do zhromadźiznow wabi.

Někotre baje,

kotrež maju spomnjene bytosće bliže karakterizować.

„Čorny“ a khudy.

W dawnych časach stoješe pod Budyskim hrodźiškom wosamoćena khěžka. Kóždy so jej zdalowaše a nichtó sebi njezwěri, w njej bydlić, dokelž tu se a nichtó sebi njezwěri, w njej bydlić, dokelž tu wjedźeše, hdže by so ze swojej swójbu wukhował, do wjeksoweje khěžki. Hnydom so zjewi čorny sa prašejo: „Što tu chceš?“ Khudy wuskorži wšu swoju nuzu. Čorny zmórča: „Wostań w mojim domje, ale słyš, štož sebi za to žadam. Twoja žona ma kóždu sobotu jstwu derje wumjesć, cyły dom pěknje rjeđźić a na waju dźěći kedźbować, zo mi wokoło kachli njełaža.“ Muž slubi so přikaznje dźerźeć. Žona swéru činješe, kaž bě ji poručene, a wšitko derje dźěše.

Přińdże zyma — wjelca zyma, a z njej dźeń a wjetša nuza. Whozy ludźo hłód a zymu mrějachu. Nadobo wulězy djas — šćěrjaty — pod kachlemi a šukotaše mužej do wucha: „Hm! wy křesćenjo swjećiće dźensa patorźicu a jutře hody. Měj so po mojej radźe! Njekhodź dźensa w nocy ke mši, ale budź runje 12. hodź při „dračowym haće.“ Wokoło hata stoja duby; najsylniši pokopaj, potom dźěru pod korjenjemi hišće hubšo wuryj. Stoź tam namakaš je twoje; tola wo wšém mjeleć!“ Hdyž w měšće nocy dwanaće biješe, stoješe muž při haće a hdyž zwony k bošonócnym kemšam zwonjachu, kopaše, rubaše a ryješe muž při dračowym haće. Dub so wali a pod štomom wuwali so koprowy kotoł — połny swětłych złotych. Muž hrabny za pokładom, khwataše domoj. Nuzy bě kóne — na wšón čas, wšak bohatstwo ani njewoteběraše.

Ale „zbože woči zalěpja.“ Žona zanjerodźi jstwu a dom. Dźěći skakachu wokoło kachli. To rozmjerza čerta. Wón wuležy pod kachlemi a rjekny mužej: „Njejsy so po tom měł, kaž sym ći kazał. Twoje dźěći dyrbja wumrěć!“ Na druhe ranjo ležachu wšě tři dźěći morwe w jich łóžkach. Staršej so rudźeštaj, krótki čas jenož, bohatstwo jej slepješe. A wyše toho měješe „złoty pjenjez rěčniwy hort.“ A tuž zehra žónska dalšu hłupość a wuplapota potajnstwo jich bohatstwa wćipnym susodam. Nětk zjewi so čorny třeći raz, a kazaše: „Cektaj z mojeho domu, hewak staj jutře wobaj morwaj!“ Wšo stojo a ležo wostajiwši, tuže złoty pokład zabywši čěrještaj muž a žona wotsal. Khěža so miny, a kotoł so miny do hłubokeje škałoby pod hrodźiškom. Khudaj pak khodźeštaj po Serbach po prošenju hač do smjerće.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Hdyž ſ wieſneje wěſe ſwjaty wječor ſo ſwonjeſche a luho ſwój pacžeł wuſpěwachu, ſchtož ſo dźeń a bóle ſhubjuje. Sa nětkotrehožkuli je to wotdyta wěz. Abo hdyž ſtary Kóžnikeſ Handrij ſ cžahajeſ harmoniku na kawzy pſched domſkim praſtare ſherbſke pěſnicžki piſkaſche a ſpěwaſche, a to woſebje na lětnych njedźeľſkich wječorach. Hdyž mózeſchi hiſchcže ſej wſcho žiwje pſchedſtajeć — tamne domczki a thěſki, płoty a ſchcžěſki, ſahrodu a kruſchwinu, ſtuduju a ſjiwine kachle. Hdyž ſo widźiſch po dubach cžłowjeca a kroſnicz, abo ſa kólnju ſej we pěſku „hrdźicžku“ hrać ſ hornczerſkimi wuſchkami, hdyž ſej tykanzy pjeczehmy a kuſki, hdyž pſches barbjenu ſchkleńzu ſladachmy a ſwět tak barbotiſy widźachmy.

We wěſtych hodźinkach ſonjich wo wſchěm tym. Ssamo ſo dalokej zuſoje, w Amerizy, nimaja měra a khwataja ſamo na ſtary dźeń pſches wulku luku, ſo bychu ſako nas doma pobyli. Haj, tak lubeho bleſta na ſemi wjazy njeje, hdyž naſch rodny domczk ſteji. S nieho wulhadźeſch, tu ſu ſo narodźił, ſej hraſtak a prénje ſłowa we maczerſkecžinje rěcžał, to je był twój młodoſtny raj. Je cži, kaž by młodoſcz ſnowa pſchejſiwił, hdyž luby domczk widźiſch. Po cžaſu je ſo wjele pſchemėniło, ale mnoho hiſchcže je kaž nětkby pſched lětami. Zyrkwiczka je ſuſtament tahama, tu hraſtarej lipje, hdyž wowka tak rad ſwydaſche, tamle hiſchcže drjewjany moſcžik pſches rěcžku. Njeje to tamle Cžemjerez ſtara maczeſka, kiž hižo pſched 40 lětami worafakowym hółcžiſkam hłowu wujeſche? Potom lěſ, hory a runina, pucže a ſchcžeżki, — pſchezo hiſchcže tekſame.

Lětdźeſatki ſu ſchle, kaž njebychu był̀e. Ssonili ſmy dołho. Nihdże njeſhu tajkich ludźi nadeſchoł, każ mjes ſwojimi Sserbami. W ſuſbje bě ſuſbnik mjes ludźimi a wołta też. Stare njebjo ſo nad nami wupina, tón ſamy wětr buje nam do mjeſwocża, a ſame laſtojczki hiſchcže ſu. — „Domczk mój luby, ſłoty ſudy!“ — —

Što chce Łuſiski wječor.

Łuſiſki wječor, kiž ſo wotmeje póndźelu 13. meje, wječor we 8 hodź. w Krónje, je dotal hižom mnoho ſajimzow namałał. Kaž jo dopokazuje nayraſchowanje ſa ſaſtupnymi liſcžikami w Sserbſkej knihańi a pola Waltarja Starka. Łuſiſki wječor wotmeje ſo k lépſchemu Wilhelm-Friedrichowemu daru. Wilhelm Friedrich je kaž je ſnate, Hornjołuſiſki dramatik, kiž je ſwojemu dialektej w mnohich dźełach rjany ponmik ſtajił. Shromadne dźeło njedyrbi ſamo, ma ſo bliſchim generazijam ſakhowacź jako ſnamjo ſa domowne waſchnje a domowny ſwěru. K temu dhje wječor pomhacź. Hdyž je nětko knjeſ wokrejeny hejtman Richter cžeſne pſchedſydſtwo tuteho wječora pſchewſał a też ſam powitańſke słowa praji, hdyž dale krajny ſwjaſk ſa Sakſku ſa hajenje wjeſneho ſponożeńſtwa a domiſny wuhotowanje wječora pſchewoſmje, ſmėło to wot wſcheho ſpodatka rěcžeć ſa wuſnam wječora, kiž też hórſke towarſtwo, towarſtwo ſa ſtawiſny a pſchedſtawiſny, towarſtwo ſa łuſiſke piſmowſtwo a němſke rěcžne towarſtwo ſobu wuhotuja a poruczuja.

Piſany wobraz domiſniſkeho žiwjenja a prózowanja dhje wječor ſwjedźeńſcy a wjeſele wožiwicź. Tam ſpěwa ſtyła dźěcži, kiž hižom lěta dołho pſchi wjeſnych wuhotowanjach wjeſele woſſchórjachu, tam pokaſuje koło ſa ludowe rejſe, ſo naſcha młodźina jara derje ſnaje hiſchcže ideale, tam ſaſpěwa Hudźbna Jednota, tamny wuſnamny khór ſ Radworja, kiž naſhmu ludowěſnikowi ſ zyleje Němſkeje ſwjeſeli, ſwoje rjane ſerbſke ſpěwy. A napoſledk politicži ſo wjeſela dialektna hra: 'S Gſchecže. Herbert Henkner, drje najlépſchi inajeť Friedrichowych dźełow poda ſwopředka krótki ſawod do žiwjenja a ſtutkowanja bajnika. W tutym wſchitkim drje je cyłowane nješchto ſ bohateho ludoweho žiwjenja naſcheje Łužicy. Sarjadowarjo ſo wjeſce nadźijeja, ſo ſo kóżdy wopytowaŕ dźatny a połépſchenjeny do ſwojeho doma wróći.

Niſti ſaſtupny pjenjez, 1 hriwnu pſchi pſchedawanju do cžaſa a 1,50 hr. pſchi wjeczornej pokładni, żeda ſtebi wėſo ſtyłny wopyt (ſnadź tajſi, każ pola Donſkich Koſakow) Dopředka pſchedawacź na ſo ſ techniſkich winow póndźelu pſchipołdnju pſchestaŕ. Tehodła njech ſo kóżdy ſ cžaſom ſaſtara. Tehorunja też na to pokaſujemy, ſo ſo pokład ſyłe ſ dypkom, potajkim, hdyż wožom bije, ſapoczinje.

M. Ż.

Gustav-Adoliski ſwjedźeń w Hrodźišću.

Swjedźeń Bożeho ſtpicża bėſche też tohodła wożebity dźeń ſa naſchu wožadu, dokeľ ſ Budyſhe pobocžne Gustav-Adolfſke towarſtwo ſwój létny ſwjedźeń pola naſ ſwjeczeſche. Nałétne kraſne wjedro ſwjedźeń porjeńſche a bu jenoż pſches krótke cžeſke njewjedro w němſkej Bożej ſłužbje pſchetorhnjene. S wėſe ſo ſzyrkwinſka khorhoj ſmahowaſche a witaſche pſchitkhadźazych. W Bożim domje bėſche wottarńſchcžo ſ kopjenatymi roſtlinami rjenje wudebjene. Zyrkwiny thór natwari wutrohy we wobėmaj Bożimaj ſłužbomaj je ſpėwom „Wyſkacżje Bohu wſchitke kraje!“ Pojawiſchi thór ſobu ſtukkowaſche. Jenoż wożadne ſpėwy njepjechwodźeſche, ale w ſherbſtej Bożej ſłužbje też ſolo pſchednjeſe. W ſherbſtej Bożej ſłužbje mėſeſche knjes farař Kapleŕ ſ Budyſchina ſwjedźeńſke ſ rėdowanje wo Ef. 4, 15 a 16. Budźcże ſwėrni w łuboſczi a natwarcże ſo we wſchitkim na tym, kiž je hłowa, Khryſtuſ. S bohateho naſhonjenja, kotreż pėſche jako młody předaŕ w roſproſchenju w Schtyrſiſej hromadźił, wėdźeſche wożadbe tak prawje ſ wutrobje wjeſcz, ſchto ma na ſwojej evangelſkej wėrje a kak ma ju ſwėru twjerdże dźerżeć.

K němſkej Bożej ſłužbje, kotraż ſo popołdnju w 2 hodź. wotmėwaſche, bėſche ſo też pſchedſydſtwo Budyſkeho Gustav-Adolfſkeho towarſtwa ſ knjeſom tajnym radu Rosenkranzom jako pſchedſydu w bohatej licžbje ſeſchło. Knjes farař Berg-Budyſki dźerżeſche jimaze Gustav-Adolfſke predowanje wo Mat. 6, 13. Wo tym rėczeſche, ſo je nuſa mjes wėrnybratrami dżeńſniſchi dźeń wjetſcha dacż hdy prjedy, ſo dyrbi tohodła też wulki narod namakacź. Pokaſa na bjiwne pucże, kotreż je Bóh je ſwojimi evangelſkimi ſchof. Schtož ſnadź hiſchcže kóżdy njewė, tunſe jedyn katoliſki kradinał je był, kiż je evangelſkeho ſchwedſkeho krala Gustava Adolfa na pomoz wołał. Niż ſwonkownje ſyłnych je Bóh tón Knjes ja ſwoje graty wuſwolił, ale ſkabych. Tón Knjes ſwój ſkutk ke konzej dowjedże, pſchetož jeho je to kraleſtwo a ta móz a ta cžeſcz, ale my mamy jeho pomognizy bycź. K predowanju ſo hnydom hłowna ſhromadźizna pſchiſłamkny. Knjes tajny rada Rosenkranz poda dźełowu rosprawu, rėczeſche wobſchėrnje wo hłownej ſhromadźiſnje Gustav-Adolfſkeho towarſtwa w Freiburgu we Breisgawje ſandżene lėto. Tuto katolſke mėſto ſ katoliſkej univerſitu je Gustav-Adolfſkej wėzy wot wſcheho ſpodatka pſchecželnje napiſchcżiwo ſtako. Pſchedźiwdu cžiniſche dale ſnajomne, koho dhje towarſtwo podpjerace. Stónczńje bu dotholėtny wjeleſaſtužbny pſtmawjedźeŕ knjes farař Rjeda n. w. w Budyſchinje, kotryż je towarſtwu 35 lėt dołho ſłużił, ſ wobſarowanjom ſe ſwojeho hamta puſchczeny a knjes farař Kapleŕ ſ Budyſchina ja jeho naſtupnika namjetowany. Knjes farař Rjeda lėtnu rosprawu pſchednjeſe. Stónczńje bėſche k. wyſch. ſchulſki radźicjeŕ Bach ſa knjeſa bankoweho direktora Weigta, kiż njemóżeſche pſchińcź, ſaſtupiŕ a pſchecżita rosprawu pokładnje. Mėſtopſchedſydha knjes ſuperintendent Fröhlich ſ Budyſchina dżerżeſche napoſledk duchownu narėč a ſtónczi Bożu ſłużbu ſe ſchpruchom, modliwu a pożohnowanjom. Sbėrka je na ſherbſkim 91,16 hr. a na němſkim 83,84 hr., wſcho hromadże potajkim 175 hriwnow wunjeſła.

Bóh daj, ſo by ſwjedźeń, kiż je ſo ſwonkownje derje poradźił a też ſwonkownu dobytk pſchinjeſł, bjes ſnutſkowneho dobytka njewoſtał.

Cyrkwinske powėſće.

Z Budyšina.

Předowański tekst: Jana 15, 26—16,4

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½7 hodź. farař Paul ſpowėdź a ſwj. wotkazanje a ⅛8 hodź. předowanje, dop. ¼12 hodź. ma farař Siegemund kemšenje za dźėći.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farař Siegemund předowanje, w 11 h. farař Große kemšenje za dźėći, wječor w 6 hodź. farař Paul předowanje.

Zbėrka za wobstaranje wėrowańskich biblijow.

Póndźelu pop. ¼4 hodźin zeńdże ſo w Naturskim domje na Delnjokinjanskej dróży wosadne žónske towarſtwo. — Wutoru pop. ¾3 hodź. je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniče. — Wutoru wječor we 8 hodź. ma farař Berg biblisku nutrnosć w evang. towarſtwowni. — Srjedu pop. w 4 hodź. je w Societät žónske misijónske towarſtwo (Zwonkowne misijónſtwo). — Srjedu wječor we 8 hodź. ma ſuperintendent Fröhlich bibliski wječor w Tuchońſkej cyrkwi. — Stwórtk pop. w 4 hodź. zeńdże ſo towarſtwo wowkow w ev. towarſtwowni. — Stwórtk wječor w 8 hodź. ma farař Paul zhromadźiznu Módreho kříża w ev. młodźinowni na Hrodowskej haſy 6. — Křėnja ma wo wobėmaj cyrkwjomaj farař Siegemund.

Z Budestec.

Rano w 7 hodź. ſerbſka ſpowėdź, dop. we 8 hodź. ſerbſke a ½10 hodźin němſke kemšenje.

Z Klukša.

Dop. w 7 hodź. ſerbſka ſpowėdź z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. ſerbſke kemšenje a ½10 hodź. dźėćikemšenje. Pop. ¼4 hodź. ſerbſka Boża ſłužba ze ſpowėdźu w Komorowskej ſuli.

Z Minakala.

Rano we 8 hodź. ſerbſke a dop. ¾10 hodź. němſke kemšenje (ſand. Rösler). Pop. w 2 hodź. rozrėčowanje ze konfirmėrowanej młodźinu (cand. Rösler).

Z Rychwałda.

Dopołdnja w 9 hodź. je němſke a ¼11 hodźin ſerbſke kemšenje.

Wotmołwa na centrumski lėtak.

Kak jara ſej centrum nas Serbow waži, widźi kóżdy z teho, ſo tón króć ani za trėbne mėł njeje, z naſej politiſkej organizaciju do zwiſka a jednanjow ſtupiť! Ale ſerbſke hłoſy nėtk łóji z rjanymi hładkimi ſłowami, kotreż traſ móża takich wolerjow zaſlepić, kiż wėc bliżo njeznaja. Ale żadyn rozumny, w politiſkich ſłowow zamylić njeda.

Bóle hač centrum ſpomina runje naſa ſtrona „ſakſki wjeſny lud“, a predewšėm naš kandidat Spitank na naſu dominzu. Na naſej liſcinje ſtoja mużojo z naſejo kreja a z naſeho kraja, kotrychž wótcojo ſu bižo lėtſtotki za ſwoju wótčinu a dominzu dźėlali a ſpėwali, a nic cuzy we wulkim mėſce żiwi, kiż naſu dominzu ani njeznaja!

Runje „ſakſki wjeſny lud“ chce na zakładze ſprawnoſce a kſeſcžanſkeje lubjoſce wurunaś po możnoſci wſitke napreńiwnoſce mjez wſelakimi worſtami a ſtawami a wuznaćemi — za to rukuja wſitcy kandidaća na jeho liſcinje — mjez tym zo centrum w Sakſkej niċo njezamóże w tutym naſtupanju, hdyż żaneho zapoſlanca w ſejmje nima a njezmėje.

„Spominajće na ſwoju wėru!“ tak napomina nas centrum. Toho napominanja nam Serbam trjeba njeje. Přetoż runje tohodła, zo chcemy kraj a lud wobaraś přećiwo znaham njewėry a njepóćiwoſce, komy my wėrliwi Serbjo, evangelſcy a katoliſcy, naſeho kſeſcžanſkeho kandidatu Špitanka, wo kotrymž drje tola też ſakſki centrum njebudże prajiś chcyć, zo ſebi ſwjatu wėru mjenaje waži hač Drježdżanſki zaſtojnik Müller. A nic jenoż naš Spitank, ale wſitcy wólbni kandidaća na liſcinje 13 „ſakſki wjeſny lud“ ſtoja kruće na zakładze kſeſcžanſtwa a żadaja kſeſcžanſke woćehnjenje dźėći w šulach.

Komuž je potajkim wopraważe wo to cžiniċ, zo ſo kſeſcžanſtwo w Sakſkej zdźerži a posylni, dyrbi wolić liſcinu 13 a nic 12. Přetoż ſtóż woli liſcinu 13, toho hłoſ njebudże za kſeſcžanſtwo zhubjene. Nawopak pak, ſtóż hłoſ za liſcinu 12 woteda, posylni posrėdnje njewėru, je-li ſo żadyn centrume njewuzwoli. A nazhoniċi centrowcy ſami njewėrja, zo centrum ſwojeho kandidatu přećiſći!

A ſkónczne centrumſki lėtak wobkruća, zo narodne mjeńšiny a wosebje my Serbja nimamy ſprawniſeho přećela hač centrum! To je tola pře wšu měru! Tak hlupy tola żadyn Serb wjacy nje, zo by tymle rjanym ſłowam wėrił. Na płodach ſtom ſpóznajemy a też ċłowjeka a politiſku ſtronu na ſkutkach! Sto dha je centrum za nas Serbow činił? Date ſlubjenja njeje dźerżał. A kak je naše narodne ſwjate prawa ſkitało, hdyż ſo nam jene po druhim přikrócoše a bjerješe? Njejsu runje ći najhorliwiſi zaſtupjerjo centra ſej wot duchowneje wyšnoſce wunuzowali na ſerbſku faru w Budyšinje fararja, kiż ſerbſki njerozumi? Móże ſo wjetša kſiwda myſliċ? A ſu Drježdżańſke centrumſke nowiny żadyn piſmik napiſałe ke ſkitanju naſich narodnych prawow? Nawopak! Přimali nas hiśće ſu. A hdyż běchu Budyšſkich Serbow wopak wobſkorzowałe, njejsu ani porjedżenku přijałe! Dźiće mi z tajkimi „přećelami!“ A što dha Barlinscy ſejmſcy zapóſlancy za Serbow činja? Přećiwo nim dźėłaja. Abo njeje runje zapóſlanc praclat Schreiber mócnje za podušenje ſerbſkeje narodnoſce we Łužicy wuſtupował? Njeje runje też z přihłoſowanjom a nadpjeranjom centra ſo přez 50 milijónow lėtnje za potłóčowanje narodnych mjeńšinow přizwoliło? Njeje młodowńja w Pančicach też z tychle pjenjez twarjenja? A myſli ſej centrum, zo z njeje žórli žohnowanje za naſu wėru a narodnoſć? Nė, lubi Serbja, njedajće ſo za nós wodźiċ! Njewėrće falšnym profetam. Na jich ſkutkach jich poznajeće. Z cuzym njech ſo cuzy da.ì. My pak ſerbſcy!

Stóż ſwoju kſeſcžańſku wėru, ſwoju narodnoſć a wótčinu lubuje, ſtóż chce, zo by ſo wšón wjeſny lud před zahubu ſkitał a hospodarſcy skruċił, tón njemóże hinak, hač po ſwojim ſwědomju wolić liſcinu 13 „ſakſki wjeſny lud!“

Swójbne powėſće.

Semrėli: Fedor Fiedler, póſtſki aſſiſtent w Budyſchinje, 39 lėt. — Hana Gertruda Legerowa rodź. Juſtej w Budyſchinje. — Erneſtina Marja ſwud. Schołcžina rodź. Schlagez w Lubiju, 86 lėt. — Wilhelm Förſter wyſchſchi rėdowaŕ w Lubiju, 56 lėt. — Klara Paegowa rodź. Klinkez w Bėłej Wodźe, 43 lėt.

Towarſtwowski powėſtnik.

Wotrjady Maćicy Serbskeje.

Wėdomoſtne wotrjady Maćicy Serbskeje zmėja we wjetšej dźėlbje lėtſa ſwoje poſedźenja z přednoškami, rozprawami a wuradźowanjemi **ſrjedu po ſwjatkach 22. meje** w žurli Serbſkeho Doma a to:

1. 9—10 hodźin: **Stawizniski-ſtarožitnoſtny wotrjad.** Předsyda dr. Jak. Wjaceławk-Drježdżański. Zapiſowaŕ wučeŕ Jan Krawc-Budyſki.
2. 10—11 hodźin: **Beletriſtiſki-dźiwadłowy wotrjad.** Předsyda ſtud. dir. prof. Ota Wićaz-Stolberſki. Zapiſowaŕ wučeŕ Jurij Wjela-Bukečański.
3. 11—12 hodźin: **Hudźbny-wumėłſki wotrjad.** Cestny předsyda hudź. mištr Bjarnat Krawc-Drježdżański. Předsyda w. wučeŕ Jurij Słodeńk-Pančičański. Zapiſowaŕ wučeŕ Michał Nawka-Radworſki.
4. 12—1 hodźin: **Narodno-hospodarſki wotrjad.** Předsyda kubleŕ Arnošt Bart-Brožynčanski. Zapiſowaŕ cyrkw. wučeŕ Jan Sěca-Malešanſky.

   (Wot 2—4 hodźin: **Hłowna zhromadźizna Towarſtwa Pomocy** za ſtudowacych Serbow.)
5. 4—5 hodźin: **Paedagogiſki-ſulſki wotrjad.** Předsyda w. wučeŕ Marćin Kral-Zarčšanski. Zapiſowaŕ kantor Jurij Sewčik-Ralbičanski.
6. 5—6 hodźin: **Narodopiſny-muſealny wotrjad.** Předsyda ſulſki direktor Michał Wjerab-Budyski. Zapiſowaŕ wučeŕ Jaromėr Sěca-Rachlowski.

Themata přednoškow a přednoſowarjow budu ſobotu 18. meje tu ſobu wozjewjene. Wſitke ſobuſtawy a lubych přećelow Maćicy Serbskeje na tute poſedźenja a přednoški z tutym najwutrobniſo přeproſuje

w mjenje Maćicy Serbskeje
dr. Arnošt Muka.

Budyšin. „Nadźija“ wuleći ſebi jutře njedźelu do Małſec, zhromadźi ſo w 5 hodź. pola „Stadt Muskau“. Njech ſo wſitcy wobdźėla, chcemy jednaċ wo wulėce do Sakſkeje Świcy.

Druhi zlėt župy „Jan Arnošt Smoleŕ“. Wšė towarſtwa bratrowſkich župow wutrobnje přeproſujemy, wačakajo też z jich ſtrony dobry wopyt a bratrowſku zmyſlenoſć!

Delni Wujezd. Serbſke towarſtwo „Zahrodka“ zmėje njedźelu 12. meje ſwoju mėſačnu zhromadźiznu. Jednaċ ma ſo wosebje dla přėnjeho ſwjedźenja župy „Handrija Zejlerja“. Wſitke ſobuſtawy ſo přeproſuja, započatk z dypkom w 4 hodźinach pola Haškec.

Předsydſtwo.

Delni Wujezd. Jednota Sokoł wuhotuje njedźelu 2. junija při ſkładnoſci pjeċlětneho wobſtaća wulki ſokołſki ſwjedźeń. Prosymy bratrowſke jednoty, zo bychu nas při tym bohaće podpjerale.

Starosta.

Haslow. Sokoł ma přichodny ſtwórtk wječor we 8 h. zwučowanje.

Khelno. Towarſtwo „Domizna“ ma njedźelu 19. meje (ſwjatki) wječor we 8 hodź. pola Mjenee měſačnu

zhromadźiznu. Rozprawa, předběžne zrěčenje dla župneho zlěta 9. junija w Klukšu, wšelěizny. Sobustawy, přińdźe wšitcy a z dypkom. Serbja, też z wokoliny, su lubje witani. **Předsydstwo.**

Malešecy. Serbske towarstwo a Sokoł wuhotujetej kaž loni prěni dźeń swjatkow **swjedźeń mejumjetanja** ze serbskimi rejemi. Wšu serbsku młodźinu, kotraž serbske reje móže, na reje pod meju najwutrobnišo přeprošujemy, tohorunja wšěch Serbow z blizka a z daloka.

Jednota Sokoł a serbske towarstwo.

Sowrjecy. Sokoł zwučuje kóždu wutoru.

Wotrow. Towarstwo kat. młodźencow wotměje njedźelu 12. meje popołdnju w 4 hodź. w Juršec ho-

sćeńcu swoju mósačnu zhromadźiznu. Dla ważnych wuradźowanjow ma kóždy sobustaw přińć. Jedna so wo wulět na Oybin swjatkownu póndźelu abo tydźeń po swjatkach.

Ł.-S. S. Z. Zwučowarjo za Poznań zwučuja njedźelu w 1 hodź. w Serbskim Domje. Kóždy ma cyle wšóse přińć. Štóž njepřińdźe, njemóže sobu wustupować.

Župa „Handrij Zejler“ wotměwa při składnosći sokolskeho swjedźenja njedźelu 2. junija swój prěni **župny swjedźeń.** Prošu wšitke k tomu słušace towarstwa, zo bychu so w bohatej ličbje wobdźělili.

Jan Haješ, župan.

Župa „Jan Arnošt Smoler“. Naš lětuši župny zlět wotmějemy njedźelu 9. junija w Klukšu. Nadrobny na-

rys zlěta wozjewichmy hižo w „Serb. Nowinach“. Kóždemu našemu podrjadowanemu towarstwu so tajki připósćele. Towarstwa „Zerniška“, „Nadźija“ „Łužica“, „Radosć“ a „Zerja“ prosymy, sobi naspomnjene tři khóry přiswojić dla zhromadneho spěwneho wustupjenja. — **Zhromadźizna župy** wotměje so sobotu **18. meje** pop. w 4 hodź. w Serbskej kofejowni. — Tuž: z radosću so připrawmy, z lubosću dźěłajmy. Naš zlět budź dźeń zjednoćenja wšěch našich towarstwow.

Za župne předsydstwo:
Krječmar, župan.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: **Marko Smoler** w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: **A. Dušman** w Budyšinje. Za hospodarski dźěł: Arnošt Bart w Krážnowc. Za nawěrškl: G. Janak w Budyšinje.

Křesćenjo, katolikojo a evangelscy, kiž chceće, zo by cyrkej swoju swobodu měła k lěpšemu luda, zo byštaj šula a stat stałoj na zakładże křesćanskeje wěry, wolće

liščinu 13

Z tym wobaraće žołmam bjezbóžnosće, kiž hroža požrěć naš lud

Liščina Schreiber, Spittank

Hospodarski rozhlad.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,2135	100 pólsk. złotych	47,35
1 jendźelski punt	20,442	100 čěskosł. krónow	12,471
100 swajc. frankow	81,155	100 franc. frankow	16,465

Barlinska burza měsćesche wječera šajo mérne wiki. Kurzy efektow pak běchu sešłabjene, dokelž žu pjenjezy žadne a drohe. Sešłabe běchu wiki ſ dołhnymi a rentowymi liščinami.

Produktowe wiki njepřichinjeżechu sa hotowe sorno žamneho pšemjenjenja, kšerje běchu pozdźišche termije trochu skrućene. To je cźim spodźiwnišcho, dokelž běchu płacźiny na wukrajnych wikach sešłabjene. Ale na mašchich wikach je žito tola trochu žadne. Wječera płaceśesche zentnar

w Barlinje:

pšeńcźy 11,05—11,10 hr., rožki 10,05—10,15 hriwnow, ječmjenja nalětnjeho 10,90—11,50 hriwnow, nazymskeho 9,50—10,10 hr., wowsa 9,85—10,15 hr.,

w termiłowym wikowanju

sa meju: pšeńcźy 11,65—11,67½ hr., rožki 10,65 hr., wowsa 10,15 hr.,

sa julij: pšeńcźy 11,77½—11,81¼ hr., rožki 10,95 hr., wowsa 10,50—10,52½ hr.,

sa sept...: pšeńcźy 11,92½ hr., rožki pak 11,05 hriwnow,

w Drježdźanach (sańdźenu póndźelu):

pšeńcźy 11,10—11,35 hr. (11,25—11,50 hr.), rožki 10,05—10,30 hr. (10,25—10,50 hr.), ječmjenja nalětnjeho 11,50—12,10 hr. (11,50 hač 12,10 hr.), ječmjenja nazymskeho 9,50—11 hr. (9,75 hr. hač 11 hriwnow), wowsa 10,70—10,95 hr. (10,70—10,95 hr.),

w Shorjelcu:

pšeńcźy 10,40—11 hr., rožki 9,70—10 hr., ječmjenja nalětnjeho 10,40—11,30 hr. a sa wowsk 9,80—10,10 hr.,

butra 3,80—420 hr. kilo, jeja 10—11 pjenjezkow schtuka, běrny zentnar 2,80 hr.

Na pschedań:

Wós dźerżazy, w Lubiju, Margarečina haża 15 delka.
„ „ w Budyšinje, Zyhelnska haża 10 a 20 delka.
„ „ w Budyšinje, Němc, Mikławšchske wrota cźišło 4.
„ „ w Bjelopjezach, Drježdźanska bróha 7.
ruchanj, we Wojerezach, Goethowa haża 5.
Běrny žymjentne, knježi dwór w Jaworniku p. Lubija.
Běrny žymjentne, Lehmann w Rachlowje p. Kukowa.
Jeja trutaze, k naładźowanju, Dürlich we Walowach.
Sěno, 10—15 zent., w Kukowje 47.
Kóń dobry, Janak we Wušlicy.
Jałojza wysokokucelena, Polenk w Khołmje.
Kolo motorske, Leschе we Wulkich Sdźarach.
Nanga župrošchna w Ptačezach.

Pschisłaneja:

Wóz do domu, Zentralna khojejownja w Bě...
Samkarja, Schn... w Hródku.

Soudnizy na pschejadźowanje

póndźelu 13. meje 1929:

w Kročinje w hoscźencu pschip. w 1 hodź.: kamor, sofa, komoda a žonjaze koło,
w Kulowje w hoscźencu „K 3 krónam“ pop. w 4 hodź.: pohladnja, regulator, meble, žonjaze a mužaze koło, žiwinjo, bilard, bezimalna waga,
w Njebjelcźicach dop. w 9 hodź. w herbstej grychcźe: hudźik kognaka,

sobotu 11. meje 1929:

wutoru 14. meje 1929:

w Hóšnizu w hoscźencu dop. w 9 hodź.: młócźak,
w Nowej Wsy pola Mikowa w hoscźencu dop. w 10 h.: hobanzy,
w Lipinkach w hoscźencu dop. ½12 hodź. bestowany wós,
w Dubom w hoscźencu pschip. w 12 hodź.: kruwa, schała,
we Wulkim Radschowje w hoscźencu pschip. w 1 hodź.: wosowa płachta.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dźenja dopołdnja ¾11 hodźin we Barlinje: Witi mérne, ale płacźiny skrućene.
Dopołdnja ¾12 hodźin: Kaž psched hodźinu.

Płacźiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunl abo 1000 kg, tewak 100 kg. Płacźiny po złotej hriwnje.

	10. 5.	8. 5.		10. 5	8. 5.
Pšeńca	221-232	221-223	bony	22 24,00	22-24,00
rožka	201-203	201-203	woka	28-30,00	28-30,00
nal. ječmjeń	218-230	218-230	módre łupiny	16-17,50	16-17,50
naz. ječmjeń	190-202	192-202	žołte łupiny	22-24,00	22-24,00
wows	197-203	197-203	teradella	—	—
kukurica	213-214	213-214	rapa. wosušk	19-19,20	19-19,20
pšeńč muka	24-28,75	24-28,75	lany wosušk	21-22,00	21-22,00
ržana muka	26-28,25	26-28,1[illegible]	ocen. melasa	—	—
pš. wotruby	14-14,03	14-14,00	běrnj. kruški	17 18,20	18-18,20
ržane „	14-14,00	14-14,10	syno, 50 kg	4,30-5,40	4,30-5,40
lane symjo	—	—	ječana słoma	1,60-1,90	1,60-1,90
hróch, Viktor.	48 50,00	43-50,00	jačmj. „	1,50-1,62	1,55-1,75
rapa „	—	—	wowsana „	1,70-1,90	1,70-1,90
pjeluški	25-26,50	25-26,50	ječna „	1,50-1,80	1,50-1,80

Płacźiny rěznecho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

10. meje 1929. Płacźiny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja.

Woły: 691.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetše rěznoje hódnosće haš do 6 lět	56—59
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	52—55
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	47—50
Mjenje picowane wšěch starobow	42—45

Bykł: 839.

Połnomjasne, wurosćene, najwjetše rěznoje hódnosće	52—54
Połnomjasne, młódše	50—51
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	46—48
Špatne	44—45

Jałojcy a kruwy: 1235.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetše rěznoje hód nosće	42—48
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetše rěznoje hódnosće haš do 7 lět	34—40
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	28—33
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	22—25
Mjenje a špatnje picowane	—

Ćelata: 2000.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	80—90
Mjenje wukormjene a tajko wot cyca (3.)	65—78
Špatne (4.)	50—62

Wowcy: 5794.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	65—67
Starše wukormjene (2.)	60—65
Mjenje wukormjene (Mérzschafe) (3.)	52—57

Swinje: 8658.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, haš do 1½ lět stare	72—72
Wukormjene	74—75
Mjasne	74—76
Špatne	70—71
Tunow a kundroży	64—66

Drježdźańska burza (10. V.).

Pšeńca	222-227	běrnjace kružki	20,00-20,20
rožka	201-206	pšeńč. wotruby	14,20-14,60
nalětni ječmjeń	230-242	ržane wotruby	14,40-15,40
nazymsk. ječmjeń	190-220	pšeńčna muka	40,00-41,50
wows	214-219	ržana muka	30,00-31,00
čerwjeny dźećel	145-155	woka	34,00-35,00
raps	-	pjeluški	32,00-33,50
kukurica (Mais)	220-222	hróch	32,00-36,00
suche truhanški	16 16,30	cokrowe truh.	21,00-23,50

Wićne płacźiny w Budyšinje.

11. meje 1929.

Wšě płacźiny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najnižša płacźizna	najwyša płacźizna
Pšeńca, nowa	50 kilo	10,50	11,00
Rožka, nowa	50 „	9,75	10,00
Ječmjeń	50 „	11,00	11,25
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	10,00	10,25
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	3,25	4,00
Butra	1 „	4,00	4,40
Syno, nowe	50 „	6,50	7,50
Słoma, z maš. młóc., pras.	50 „	2,00	2,50
„ „ „ k zasł.	50 „	2,60	3,00
„ z cypami młóćena	50 „	—	3,50
Pšeńčna muka, 60%	50 „	16,75	17,75
Ržana muka, 60%	50 „	15,50	16,50
Pšeńčne wotruby	50 „	8,00	8,20
Ržane wotruby	50 „	8,00	8,25
Jeja	1 štk.	0,10	0,11
Prosata 820 štuk	1 štk.	20,00	43,00

Na wikach so prosata srěbnjo kupowachu.
Najlěpše twory so hišće wyše płaca.

Drobnowikowanske płacźiny w Budyšinje.

11. meje 1929 po hamtskim postajenju.

Wšě płacźiny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniž. płacźiny hr	najwyš. płacźiny hr
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	2,00	2,40
Celace mjaso	1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso	1 „	2,0	3,20
Swinjace mjaso	1 „	2,40	2,80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	2,40	3,20
Pšeńčna muka	1 „	0,44	0,56
Ržana muka	1 „	0,44	0,46
Khlěb	1 „	0,35	0,37
Jědźne běrny	1 „	0,12	0,16
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,80	1,00
Soki	1 „	0,60	1,20
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,56	1,80
Sušeny połč	1 „	—	2,80
Dobre mloko	1 lit.	—	0,28
Jědźna butra	1 kg	4,00	4,60
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	štuka	0,10	0,12
Jědźne buny	1 kg	0,50	0,80
Cokor drobny	1 „	—	0,60
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamjentne wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,20
Bruniccowe briketty	1	—	1,40

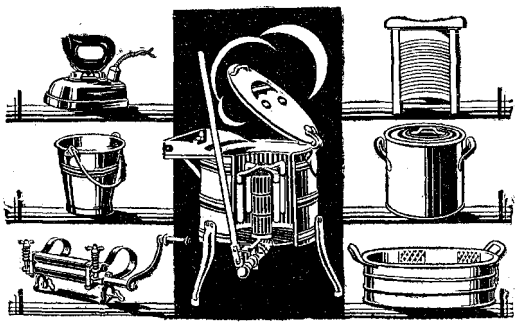
Tworykupowace towarstwo w Budyšinje

zapisane družstwo z wobmjezowanym rukowanjom

Poskićamy našim sobustawam
w našej

wosebitej rozdźělerni w Budyšinje
na Serbskej hasy 7

cyle wosebje tunjo

300 časnikow darmo!

(ótš eźdńiłp inčrp) Što to rěka?
Kóždy, kiž tute słowa prawje zhóda, dostanje jako reklamu, wupruhowany, nowočasny, spušćomny časnik za žony a mužow ze dwělětnym rukowanjom z Lipska darmo. Zhódanje napisajće na liśćik z Wašim mjenom a bydlenjom. Wumělenje je, zo by kóždy wotpósłał tohorunja skazał eleg. „Fortuna" rjećas a připołožił hr. 1.90 (w listowych znamkach).

„Slavia-Export" E. Kovář, **Leipzig**, Ingelstraße 1.

Wupředawanje dla konkursa

Ke konkursowej masy firmy kupny dom Max Herde w Budyšinje na Kamjentnej hasy 12 słušace tworowy skład kaž mužaca a žonjaca drasta, nohajcy, šaty, lěčne tkaniny, gardiny, čapki, słomjane kłobuki, stupnje a črije, dobre mydło so

po zniženych płaćiznach

předawa.

Konkursowy zarjadowaf
rěčnik dr. Schulz w Nossenje

Hosćenc w Sernjanach
Jutře njedźelu zjawne reje

Skótne samonapojaki

poručuje w najlěpšim wuwjedźenju
Najlěpše referency

Gustav Schneider
w Budyšinje
na Różowej hasy 8 a 13 Telefon 2847

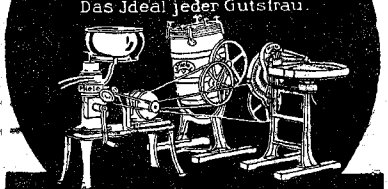
E. Zieschang w Wósporku
wobuća, wuporjedźerńa

Rjana masiwna blidarńa

z druhimi twarjenjami w Khrebi w Rozbórskim wokrjesu, klamy, z nowočasn. mašinskej připrawu abo bjez njej, dobra eksistenca, na předań. Płaćizna 16000.— hr., napłaćenje 5—6000.— hr. Poskićenja pod G. H. 180 na Rudolf Mosse, Görlitz.

Original Miele

Kleinmolkerei
Die beste Einnahmequelle für den Landwirt.
Das Ideal jeder Gutsfrau.

Mielewerke

Aktiengesellschaft
Grösste Spezialfabrik Deutschlands
Gütersloh i. Westf.
Zweigfabrik Bielefeld
In den einschlägigen Geschäften zu haben

Über 2000 Beamte und Arbeiter

— Gardiny — Story —

Rěčiny sorbscy

rips — brokat madras — tkaniny k načahanju — kromki vitraže — wumělske gardiny — tkaniny za zawěški — mull dobry voile, pisany a běły — nowočasne rolleaux k čahanju najpyšnišeho a najlěpšeho wuwjedźenja — gardiny so po samsnych a zapodatych naćiskach zhotowja

Rěčiny sorbscy

Žane wukładne wokna, ale za to wulki wubjerk a jara tunjo

KURT ERLER

W Budyšinje jenož na Žiln. wikach 11
napřećo „Złoteje Hwězdy". Telefon 3519

Brennabor

Vermittelt auch Ihnen ungetrübte Freude am Fahren

weil hervorragend federnd, spielend leicht laufend, stabil und zuverlässig kurz

Das Produkt 50jähriger Erfahrung

VERKAUFSTELLE: *Pannasch Kubschütz*

Wosebity wobkhod

za
nawočnicy, šćiparje, (Klemmer)
dalokowidy atd.

Specialist
nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hośće hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Dołhe a krótke škórnje

ručne dźěło, ma jenož na składze

wobućowy dom Mark w Kukowje.

Handrij Mróz w Bukecach

Kolesařnja. Casnikař. Wuporjedźerńja. Centrifugi.

Wotnajeński awto

za kwasy, křižna atd. najtuńšo. — Telefon Pomore 323

Konje k rězu

kupuje kóždy [illegible] wyšších płaćiznach

Kurt Kaiser w Budyšinje,
na Humboldskej hasy a při Mjas. jětkach. Tel. 2403

Emil Höhne w Bukecach

zamkařski mišter

Skleńčane-, porcelinowe- a niklowe twory, darjeńki kóždeje družiny a wšě **hospodarske wěcy.**

Pawoł Schreiter w Bukecach

sedlařski mišter

poručuje stupnje we wulkim wubjerku, kłobuki a čapki, hotowe wobleki, kožane twory, kufry, wolmjane twory. Sedlařnja grata a wutykařnja

Zamkařnja a twarjeńna wahow

Wuporjedźerńja waggonowych-, wozowych-, skótnych-, decimalnych a spěšnych wahow

Max Böcke Dźěłarnja na Drjew. wikach 2
Bydlenje na Židowje 241
Solidne dźěło Nizke płaćizny

Hosćenc w Haslowe

jutře njedźelu

REJE

Hač na dalše mam

rěčne hodźiny

wšědnje wot 8—10 hodź. dopołdnja
wot 6—8 hodź. wječor
Njedźelu zawrjene

Dentist Fritz Hruschka
w Bukecach

Visitne khartki
zhotuje spěšnje a tunjo
Smolerjec
knihićišćerńja
w Budyšinje.

Jězdny stoł za khorych
je na předań
we wolijowym młynje
w Koprcach

Přesadźow. dźećela

18. meje pop. w 3 hodź. budźa so někotre kórcy dźećela hač do 1 sept. po parcelach za hotowe pjenjezy na přesadźowanje přenajec. Zetkanje při zastan. omnibusa w Swinarni.

Wjesn. hosćenc Ratarstwo
na dředań
přez **G. Graf**
w Budyšinje
Tel. 2100 Tel. 2100

Čitajće „Serbske Nowiny"!

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerńe, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. woledać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 109 — Budyšin — Póndźelu, 13. meje 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Nowy sakski sejm.

W njedźelu wuswolenym žejmje směja němsko-nazionalni 8 (dotal 14) mandatow, sakski wjeźny lud 5 (—), němska ludowa strona 13 (12), hospodarska strona 11 (10), demokratojo 4 (5), nahódnoćeźaca strona 3 (4), zentrum — (—), nazionalni sozialistojo 5 (2), stari sozialdemokratojo 2 (4), sozialdemokratojo 33 (31), komunistojo 9 (8), komunistiska opposizija — (5).

Němskonazionalni.

Wuswolili su so w Drježdźansko-Budyšinskim wokrjeźu: hórši direktor **Eckardt** w Zwikowje, pschekupc **Fritzsche** we Drježdźanach, sanitetny radźićel dr. **Kreczmar** w Drježdźanach;

w Lipsćanskim wokrjeźu: pschekupc **Kaden** w Lipsku, studijowy direktor profesor dr. Wagner w Rochlitzach;

w Kamjenicźansko-Zwikowskim wokrjeźu: měšćanoſta dr. **Eberle** w Drježdźanach, wyšeho studijowy radźićel **Siegert** w Kamjenicy, hórši direktor **Eckart** we Zwikowje. Eckert je dwójzy wuswolený. Wón najskerje Kamjenicźanski mandat pschewoſmje, jeho Drježdźanski mandat by potom na Bültlannowu pscheſchoł.

Sakski wjeźny lud.

Kubleŕ **Schreiber** w Mišchwizach, kubleŕ **Schpitank** we Syjizach, kubleŕ **Schladebach** we Wurzenje, kubleŕ **Hauſſe** w Dahlenje, ſarjadnik dr. **Troll** w Kamjenicy.

Němska ludowa strona.

Wyschschi měšćanoſta **Blüher** w Drježdźanach, nětkuschi statny minister **Bünger** w Hornich Lětnizach, ſwjatkowy ſarjadnik **Voigt** w Drježdźanach, prof. dr. **Hickmann** w Drježdźanach, pschekupc **Schmidt** w Plawnje, studijowy radźićeŕ **Hardt** w Lubiju, hórši direktor **Lippe** w Bornje, knihikupc **Huhn** w Coldizach, redaktor **Diedmann** w Drježdźanach, ſyndikus dr. **Frucht** w Kamjenicy, juſtizny hamtmann **Ulbrich** w Kamjenicy, ſwjatkowy wodźeŕ dźěłańskeho hamta **Winkler** w Lipsku, wyschschi mischtr rěsnifkeje jednoty **Lunze** w Budyschinje.

Hospodaŕska strona.

Pjekarſki wyschschi mischtr **Kaiſer** w Drježdźanach, bywschi minister dr. **Willhelm** w Drježdźanach, wuhlowy wikowar **Aſmann** w Drježdźanach, pschekupc **Kießling** we Neugersdorfu.

Demokratiska strona.

Bywschi minister dr. **Dehne** w Drježdźanach, rěčnik prof. dr. **Kaſtner** w Drježdźanach, wyschschi wučeŕ **Clauß** w Lipsku, ſchulſki wodźeŕ **Bretſchneider** w Kamjenicy.

Nahódnoćeźaca strona.

Statny minister dr. ſ **Fuметti** w Drježdźanach, hamtſkoždnišći, radźićeŕ dr. **Wallner** w Lipsku, wikowaŕ **Mark** w Plawnje w B.

Nazionalni sozialistojo.

Dr. **Fritzſch** w Plawnje w B., blidaŕ **Dönicke** w Lipsku, ratař **Meyer** we Weinböhla, nětkuschi kapitanſki leutnant **Killinger** w Drježdźanach, pschekupśki pomoznik **Kunz** w Zwikowje.

Stara sozialdemokratiska strona.

Nětkuschi ministerſki preſident wokrjeźny hejtman **Buk** w Drježdźanach, ministerſki preſident **Heldt** w Drježdźanach.

Sozialdemokratiska strona:

Redaktor **Edel** w Drježdźanach, wučeŕ **Weckel** w Drježdźanach, **Thimmelowa** w Drježdźanach, redaktor **Dobbert** w Miſchnu, prjedawschi minister **Schwarz** w Heidenawje, ſamkaŕ **Ebert** w Drježdźanach, točeŕ **Schleinitz** w Freitalu, žiwnoſćeŕ **Schulze** w Kuſſebaude, ſkładownik **Wjela** w Hornjej Hórzy, ſekretaŕ **Arndt** w Drježdźanach, ſamkaŕ **Gittler** w Neugersdorfu, župny wodźeŕ **Geiſer** w Drježdźanach, ſekretaŕ **Schöning** w Žitawje, redaktor **Liebmann** w Lipsku, **Thielowa** w Lipsku, **Muker** we Wurzenje, krajnoſudniſti direktor **Neu** w Lipsku, **Nebrig** w Quasnicach, Max **Müller** w Mittweidze, **Ferkel** w Lipsku, **Müller** we Lipsku, wučeŕ **Vogel** w Hornich Rauſchizach, redaktor **Böchel** w Kamjenicy, **Graupe** w Zwikowje, wučeŕ **Harſch** w Mylakwje, **Gerlach** w Kamjenicy, Kurt **Müller** w Klanicach, měšćanſki radźićeŕ **Wilde** w Glauchawje, **Hermann** w Cainsdorfu, **Uhling** w Jelenjowje.

Kommunistiska strona:

Redaktor **Renner** w Drježdźanach, dźěłaćeŕ **Schwarz** w Lipsku, dróhowy želeſnicaŕ **Herrmann** w Lipsku, dźěłaćeŕ **Lange** w Lipsku, blidaŕ **Opitz** w Kamjenicy, ſamkaŕ **Bertz** w Kamjenicy, dźěłaćeŕka **Riſchwitzowa** w Kamjenicy, klampnaŕ **Scheſſler** w Schwarzenbergu, ratař **Schneider** w Crottendorfu.

Jedyn serbski ratař so wuzwolił.

Po zyłych Sserbach budźe žo ſ wulkej radoſću witacź, ſo žu knjeſa kubleŕa Schpitanka w Syjizach jako ſobuſtawa ſakſkeho wjeźneho luda wuſwolili. Pschejemy jemu wjele ſboža k jeho ważnemu ſaſtojnſtwu. Njech je jeho dźěło we ſkemje ſa Sserbow wuſpěšne! Nadźijmy ſo, ſo žo jemu poradźi, ſerbſkej rěči w ſchuli k jeſe prawu dopomhaćź. Nětčiſche poſtajenja ſa ſerbſku wuczbu we ludowych ſchulach žu jara njedoſtahaje a dyrbja ſo pſcheměnić.

Šklańske naprawy w němskim sejmje.

W němſkim a pruſkim žejmje, kotrajž ſtaj ſo dźenſa ſaſo ſeſchłoj, ſtyłny kommunistiſki wupad pscheczíwo ſakaſanju ſwjatka cźerwjenych frontſkich wojowarjow wozaſnija. Po pjatkownej konferenzy miniſirow němſkich kraſjow w Barlinje ſo ſakaſanja na zyłu Němſku wupſchestrje. Preſidentaj wobeju parlamentow ſtaj tohodla wotzebite ſchkłańſke naprawy cźiniłoj, ſo by ſo herjekańſkim wuſtupam ſadźewało.

Barliniſti polizajſki preſident je tydźenik „Montagszeitung der Werktätigen" na podłožku ſakonja k ſchkitanju republiki hač do 10. junija 1929 ſakaſał, dokelž je we cźiſle 18 ſe 6. meje naſtawki pschinjeſł, kotrež wróżowanje němſkeje kommunistiſkeje ſtrony, republikaniſku ſtatnu formu Němſkeje podryć, podpjeraju.

Nowy pruski khorhojny wukaz.

Wo wupowěſchenju khorhojow ſe ſjawnych twarjenjow je pruſke ſtatne miniſterſtwo wobſchěrny wukas wudźěłało, kotryž je ſo ſtatnej radze pſchedpołožiło.

Po nim dyrbja ſo je ſtatnych a gmejniſkich twarjenjow ſ twarjenjow ſjawnych ſchulow jenož hiſchcze wuſtawizny dźeń a pſchi woſebitych ſkładnoſćach po poruczenoſći ſtatneho miniſterſtwa abo — pſchi měſtnych ſkładnoſćach njepolitiſkeho wobſnama — po poruczenoſći měſtneje wyſchnoſće khorhoje wupowěſchcź. Khorhoje maju němſkotatarſkich a pruſkich kraſnych barbow bycź. Gmejny, kotrež žu dotal ſkamtſne khorhoje měłe, ſmědźa je pódła teho pokaſacź, nowe abo pſcheměnjene khorhoje pak jenož ſ pſchiſłuſhowanjom ſtatneho miniſterſtwa.

Měſćeſljo ſłužownych wobydlenjow ſmědźa tehorunja jenož khorhoje dowolenych barbow wupowěſchcź. S wotnajatych bydłow ſmědźa ſo ſaſadnje jenož khorhoje mjenowanych barbow powěſchcź. Prawo nabožeſtiſkich towarſtwow k pokaſanju ſkamtſnych zyrkwinſkich khorhojow ſo njepſchemění.

Też „Cźerwjena Wójnſka Khorhoj" ſo ſakaſała.

Saſtojniſzy politiſkeho wodźelenja polizajſkeho preſidija ſu „Cźerwjenu Wójnſku Khorhoj", narunańſke nowiny ſa ſakaſanu, „Cźerwjenu Khorhoj" w Streifandze cźiſchcźeſni ſebrali. Nowiny běchu hakle w dwěmaj wudawkomaj wuſchle a měſtachu wopaczne cźiſchcźenje pschiſpomnjenje „Aſtelonta Amſterdam". Měſćeſla cźiſchcźerńe Enhtera ſu ſajeli.

Zražḙnja z kommunistami w Prenclawje.

Pſchi demonſtraziji pſcheczíwo ſakaſanju ſwjatka cźerwjenych kommunizſtiſkich wojowarjow w Prenzlawje ſu demonſtrantojo do polizije ſtrjelili. **W cźaſu demonſtrantow běchu też ludźo w uniformje cźerwjenych frontiſkich wojowarjow.** Polizijſtojo dweju ſ nich ſaſachu. Po ſhromadźenje na torhoſchcźu, pſchi kotrejž jedyn wukrajny rěčnik ſ wótrymi ſłowami pſcheczíwo ſakaſni rěčeſche, ſo demonſtrantojo na ſkładze wobſwětlenej dróhi do polizajſkeho offiźera dachu, kotryž chžyſche jeneho demonſtranta ſajeć. Offiźera k ſemi porazhychu. S pomozu gumijowych klumpachow ſo polizijſtam poradźi, offiźera wuſwobodźićź. Stónčnje demonſtrantow wotehnachu. Wokoło 11 hodźin wjeczor bě ſo njeměr potołčił.

Strajk němſkich želeſnicarjow ſo wotſtorcźił

Želeſnicarſke organiſazije ſu ſo ſobotu konale ſe miſdowym hibanjom ſaběrake a wobſamkle, ſo ma ſo, prjedy hač ſo ſtrajk wuwoła, němſki dźěłowy minister namołwićź, ſo by wurunańſke jednanje ſawjedł.

Selena internazionala.

Wot 22. hač 25. meje ſo w Prahy kongreſ internazionalneho ratarſkeho burowa wotmeje, pſchi kotrymž ſo něhdźe 60 wotpósłanzow ſtoro wſchěch europiſkich ſtatow wobdźeli.

Surowe wusudy pśeśiwo Slowincam

Po ſwětowej wójnje ſu ſo pódła pokodniſcheje Tirolſkeje kraje Gorizа, Gradiſka, Friaulſka a Trentino Italſkej pſchipokakale, hačrunje je wulka wjeſchina jich wobydlerjow kłowjanſka. Italſke knjeſerſtwo kłowjanſku rěcź we wyšnich krajach runje tak potłóčuje kaž němſku w Tirolſkej. Wótcźiniſzy ſmyſłeni Sſlowinzy ſu ſo pſcheczíwo tomu pſcheczíwjeli. Schefcźoch ſ nich je italſka wyſchnoſć ſajała a pſched ſud ſtajiła. Dla powróćeńſkeje agitazije ſu dweju wobſtorcźeneju k jaſtwu po 30 lětach, makoletneho Krajzana k jaſtwu na 27 lět, Kražnu na 5 lět a Milana Krespana k jaſtwu na 2½ léta ſaſudźili. Saſudźenych ſu loni we ſwibu ſ jenym mordaſtwom ſajeli. Jeneho pſchiſłuſhnika tajneho kłowinſkeho towarſtwa Orjuny ſu pječa ſtónzowali, dokelž je ſwojich towarſchow italſkej wyſchnoſći pſcheradźił.

60 ſocialiſtiſkich ſtudentow w Litwje zajeli.

Pódła revoluzionarneho ſtudenta Waſiliuſa, kotryž je ſo pječa pſchi attentatu na miniſterſkeho preſidenta Woldemarasa wobdźełił, ſu něhdźe 60 ſobuſtawow ſtudentiſkeje revoluzionarneje organiſazije „Ausra" ſajeli. Studentaj Buloła a Budeliš, kotrajž ſtaj tehorunja pſchi attentatu ſobu ſtukkowałoj, ſtaj ſo bjes ſtźeła ſhubiłoj.

Schtyri ſmjertne wuſudy w Litwje.

S Kowna ſo powěſ: Preſident Smetona je próſtwowe pišmo wo wobhnadźenje ſchtyrjoch k ſmjerći ſaſudźenych ſtudentow ſaćišnył. Njedźelu ſu jich wotprawili. Saſudźenych winuja, ſo ſu chžyli w Litwje ſ rosbuchadkami ſatrajchaze cźiny ſtuknćź.

300lětny dźeń ſmjerće Johanki z Arcu.

W Orleanſu ſu ſo tele ſwjatoćnoſće ſ wopomnjeću 500lětneho ſmjertneho dnja narodneje franzowſkeje rjekowki a martrarki Johanki ſ Arcu wotmeše. Pſched 500 lětami běchu ſo Jendźelcźenjo we wjazy bitwach ſbi. Jeje njepſcheczelſcho ſo na nju pſchiſtrěłodźachu, ſo je kuſkałka. Ju pſched ſud ſtajichu, kotryž ju ſ ſmjerći na ſcheźepawzu ſaſudźi. Podbójicho je bamž Johanku d'Arcu ſwjatu prajił. 500. lětny dźeń ſejneje martrarſkeje ſmjerće ſu ſo w Orleanſu wopomnjeſke ſwjatoćnoſće wotmeše. Pſchi nich je ſo preſident franzowſkeje republiki Doumergue, miniſterſki pſchedſydа Poincare, nětkuſi miniſtrojo, jendźelſki pokłaŋ Tyrrel, kardinałojo, prełatojo a mnohy wotpósłanzy wobdźełili. Hdyž republizny preſident do Orleanſa pſchijźeše, jeho woſebitym bamžowy pópłaŋ kardinał Lepiciere powita, na cźož ſo preſident w kathedrałi pſchi ſwjatoſnej Božej ſłužbje wobdźeli.

Preſident Doumergue pſchi hoſcźinje, kotruž dr Orleanſka měſćanſka rada wuhotowała w ſwjećanſkej rěcźi praji, ſo je tale jednora wjeſna dźowka ſe ſwojim žiwjenjom ideał franzowſkeho wótcźiniſtwa pſchedſtajała. Preſident dale ſwoje wjeſele nad tym wukraji, ſo pſchitomnoſć jendźelſkeho pópłanza pſchi tych ſwjatoćnoſćach dowěrne pſcheczeſtwo franzowſkeho a jendźelſkeho luda do-

pokasuje. Potom też bamzowego pósłanza powita. Prześli króćej wot lěta 1870 so w Franzowskej na sjawnej zwjazočnosći bamzowa hymna zahra.

Mučeńca w Afghanistanje.

Schmatanza mjes afghanskimi splahami pschezo bóle pschibéra. Derje wobhonićsi ludźo ménja, kaž „Times“ powěda, **so jadyn z cźakańcow na afghanski trón nětkole njenjese rossudnu bitwu bicź.** Tole ménjenje so z nojhornjenjom generala Nadira khana potwjerdźi, kotryž je so, kaž je znate, njedawno do Afghanistana wróćił, so by, kaž so nadźijesche, **za krótki cźas porjad wobnowił.** Nadir khan bě hromadźe se zwojim bratrom pschećiwo Kabulej wuciahnył. S pschevahu jeneho splaha, z kotrymž bě so zwjazał, je poražene poczerpił. Na to je so **general Nadir** do wardakskeje provinzy wróćo sczahnył a nětkole we afghanskej wobdźelskej wójnje zanje róle wjazy njehraje. **Kral Aman Ullah njeje na zwojim cźahu do Kabula dale dyšli do Mukura pschischol,** mjes tym so wójsko Habiba Ullaha zwjerdźinu Ghanzi hischcze pschezo wobhrađzenu dźerži. Swušodne hórke splahi zanu sčkadnosći njepschepuschczeja, pschi kotrejž je jim mózno, pólne cźehwa nadpadowacź a wumrićeć.

Spodźiwne powěsće su z północneho Afghanistana pschischle. **Ludowy wjednik Abdur Rahim than je město Herat nadpadnył a wurubił.** Gouverneura, kotreho su Afghanojo postajili, je wotkładźił a wotprawił. K kajkej stronje tónle nowy wjednik sluschu, njeje znate. Nowy wójskowy wjednik, kotryž je w północnym Afghanistanje westanył, je pschedawschi póstajnz Amana Ullaha w Moskwje, kotryž je z Rusnkeje z wójskom, swjetscheho dźela we zwjazanej Asiskej nasčerannym, pisches afghansku mjesu pschićiskajmył a nětkore města dobył.

W zdźiwnym kraju mučeńca knježi. Zendtiliwe splahi su po sdaczu z tymle njeporjadnym spokojom a zebi tkwile bjeru, nékajschko trónskeho wjednika podpjerać, kotryž by dobywschi porjad sasze wobnowił a jim poczepił, so z rubježnymi nadpadami wobsahaceć.

Mordarske sprisahanstwo pręciwo diplomatam w Pekingu?

Londonski „Daily Telegraph“ je z Pekinga powěsć pschinjesł, po kotrejž su tamnischi kommunistojo wobsahnyli, wukrajnych diplomatow skónzowacź. Prjedawschi ministerstki pschedsyda Cźangcźungcźang je pódzelnikow k diplomatiskemu korpjej pósłał, so by jich pisched kommunistiskim spischikahanstwom pischeciwo ziwjenju wukrajnych diplomatow warnował. Kommunistojo su skužownikow wukrajanow narećeli, so dychu so pschi skónzowanju zuschych wobdźelili. Bojasnych pschilitajenjow su nadpjerali, so dychu domy wukrajanow města, hdźez su pósłanstwa wobuschczili, so mohli so mordarjo do domow dobyć. **Se skónsowanjom wukrajanow dyrbi so nahladnosć Nanking-skeho knjezerstwa sniczeć.** Morjenja dyrbi so pschi składnosći zwjedzenja k cźesći Sunjatsena witowjesć.

Dopjerował "Daily Telegrapha" pschispomina, so wukrajni diplomatojo tomule warnowanju hischcze dosć njewěrja, tola su so wobhladniwostne naprawy cźinile.

Wustawjenca w Sevilli.

W Sebilli je so wulka **schpanisko-amerikanska wustajenja** schtwórtk wotewrika. Pradnu kruch wustajenźy je w sizilianskim stilu natwarjeny. Krazny hród z wysokimi smórnymi wježemi, kotrež w pokkole mětrno 250 metrow w pscherjeźku wobhrańu wulki wodomjet, wódny kanal a wobsadzene kwětki mětrno pyscha. Tu so wustajenja w pschitomnosći kralowskeju mandźelskeju wotewri.

Ze Serbow.

— **Wo wjedrje.** Wječera wo dnjo thermometer 25. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 742, hygrometer +6,5, thermometer w nozy +8. Mukłady na cźopliske wjedro a deschcźik. — Póslednju nóz je nam Bóh sapomiły cźopły deschcźik wobradźił. Tutón ras wróćesče z ranja pschikhadźachu. We wschelakich stronach Němskeje mějachu njewjedra. Ninjiny w północy nimo cźahaja a jich wubdźeli nam rjane a płodne maczenje pschinjesechu. Boża swórba dycha nětko womłodźenje. Ssywy so krasnje roswiwaju. **Bórzy** pojedze ratar z kosu do dźesela a druheho seleneho. Bórzy so sano wuwjedri. Pschetoż z wjeczora Europy leża zyhne wyschiny. — Jutsje wutoru **sthadża** sjónczko 4,09 hodź. a chowa so 7,43 hodź. Mzacźk sthadża dop. 8,44 hodź. a chowa so po połnozy 1,02 hodź. —

— **Padnischtwje.** Kradnyk je nětchto w nozy k 11. 5. z nutsdobytkom do wulkadneho kaschcza na Lawschi hrjebjach 15 nowocźarnych jagnobarbnych žonjazych wopytowych toschow nasčerpscheho wutwodźenja je samkom a bjes wojo. — Dale je nětchto kradnył z nutsdobytkom we wokolinje w nozy k 9. 5. wulki nikowy dybsacźny cźahnik, tak mjen. hlasowy cźahnik, a mužoje jězdne kolo znamki „Borussia“ cźo. 1 163 147, kiž mějesche cźorne kroćna, na hornjej zerdźy selenu hwězdu, wuježdźowanike hnydźko, brune wujeżdźowarisće ředko, cźerwjenej wobruczi bjes blótoweju schichtakow. — Wo wězowne zdźelenja prošy kriminalny wotrjad w Budyschinje.

— **Pschi dospołnym zaczmiczu zlónza 9. meje** je po powěsći z Hamburga ekspedizija Hamburgskeje hwězdarnje, kiž bu wupósłana, na Filipinske kupy, na kupje Cebu do spokne zaczmicze zlónza pschi jasnym njebju derje wobkzdźowacź mohła. Je mohła nětkore fotografiske wot zlónczkoweje króny, kiž je jenoż pschi dospołnym zaczmiczu widźeć, hotowicź.

— **Wobthadne njeshoże.** Wječera njedźelu popoldnju wokolo ¼4 hodź. dóndże na Pósstowym nameńcze k wobkhadnemu njeshożu. Mésčeczanski autobus cźary cźo. 1 sajédże po Kléjorskej dróży dele pschijédźiwschi do wozowohowego automobila. Cźłowjekojo do wjetscheje schkody njepschindźechu. Mésčeczanskemu autej je pschedni dźél khétro wośschkodźi. Schto je na njeshożu wina, njeje hischcze znate.

S **Pluźnikez.** Sandźenu hobotu jedyn monter pschi twarjenju tudomneho wodowoda cźežko snjeshoż. Wumjetana pjerschcź so nadobo do pscherowa żłynu, pschi cźimż zebi won nohu wyschc kolena slama.

S **Pomorz.** Sjawnu pucź z Pomorczanskeho dwórnischcza do Buźez je dla **nasżpowanja** na Pomorczanskich honach wot 13. hacź do 17. t. m. sawrjenu. Jesdny **wobthad z automobilemi pskasuje** so na Trjebjeńzy, **wobthad z lohkimi wosami** na Nécźin.

S **Njeswarzidła.** Mejske wiki njeběchu tak derje wopytane, kaž botaline. Na pschedań běsche nětkhe 120 howjadłow. Stót so derje kupowasche a běsche wokolo pschipoldnja ninnale wschitkón pschedaty. Howjadła płaczachu 400 hacź 650 hriwnow. Prošatow běsche nětkhe 100 schtuk na pschedań, tóż za nich běsche so wjele kupzow seschło, wone płaczachu 30 hacź 40 hriwnow schtuka. Tón króć běchu też nékotre konje na pschedań, tiž też sajimzow namakachu.

S **Hrodźischcza.** Nascha schulska wosada smé létsa zwjeczicź 100létne wobstacze stareje schule. Hižom so pilnje wschitko pschihotuje, so by so tutón dźeń hódne woswjeczcźił. Njedźelu, 9. junija **wotmuje** so wulki schulski a domisniski zwjedzeń. Ssobuskutkowacź budźetej tudomne spódne towarstwo a nowowsalożeny potawnikl khór. Sa zwjedzenjske mětno je so postajiła knjeża luka pola piwarnje, hdźež tej autobusch Budysko-Wósporskeje póstoweje cźary sastawaju.

Se **Sserbskich Pasliach.** Radupodawanje za maczerje w Serbskich Pasliach budże tón króć hižo wutoru 14. meje **popoldnju** ¼3 hodźin pola Kralez. K njemu pschisamknje so k prenjemu zaseł radupodawanje za maczerje w **Pěskezach** a to w 4 hodźinach w hosćenzu. Wschi dorym wopyczje ma raoupodawanje la maczerje w zer, kezach też dale wobstacź.

S **Wulkich Sdźarow.** Njewschdne snjeseboženje potrjechi sandźenu wutoru dopoldnja mandźelskn tudomnu żiwnoscźerja a wobkladowarja mjasa Thara. Won[illegible] sesch njemnym schatownym powjasom sejo, drjewo rubacź. Nedobo jej sjekera sa powjas wiśaju wosta a jej dele krawschi z tajkim wotmachom do cźoła dyri, so wona bjes wědomja k semi sjonje. Po chwili hatle ju jeje mandźelski z wulkeje rany krawjazu nadeńdże. Wona dyrbjesche haydom lékarsku pomoz pytacź.

S **Muczeńcow.** Badyjsko-Wojerowskemu dróhu je Wojerowski krajny rada dla nasżpowanja na Muczeńskich honach wot 14. t. m. sa cźaś tutoho dźeła za wotewrjenu z cźežitymi autami a cźežitymi sapschahami fawrjeł. Tutón jédnu wokhad pokasuje so na Komorow, Nachlow a Kulow.

S **Hósny.** Khroble paduschtwo sta so pola tudomneho rěmiskeho mischtra Eibensteina w nozy wot njedźele k póndźeli. Paduschi pak jenoż snadny pjenjes 80lukasachu. Kaszetu z pschedawarinje wotnutjeschu, kotruż nasoztra we sahrodze njekasiskeho mischtra Liewalda namakachu.

S **Cźežineho.** Kaž je znate, ma so pola Cźežineho wulke Stawrowne hatżenje natwarićź. Nětko pschihotuje ziwjenje do tuteje nałeżnosće. Prunki zjejm je so wot lěta 1926 hižom husćišcho i tuthym praschenjom saběrał, tónkrużne też wobsamknył, so ma so hatżenje natwarićź. Dla wažnosće hatżenja sa hospodarskiwo Blótow je sapósłanz Fischer w zjemnje male nawraschowanje sapodał, w kotrymż je pokasał, kak wažne je hatżenje sa Khorczebuzki, Kalowski a Lubinski wokrjeż, a je zebi żadał rozsahnjenje hacź je swjećzeny twar hatżenja a hdy twarićź zapoczu.

S **Rósbórka.** Sa sapósłanza wokrjesnoho zjema na město pschecźahnjeneho wjschschcheho sekretara Mara Wólcka we Wjesay je wokrjesny wubjerk postajił dźěłoweho pomócnika Wilhelma Wolscha w Krušchwizy, kiž budże 17. t. m. w poswědźenju wokrjesnoho zjema sapokasany.

Krwawny njeskutk w Serbach.

Wječera njedźelu je so we Wotpoczinku (Ruhetal) cźo. 4 pola Noweje Wsy n. Sprewju hróżny njeskutk stał. Tam je dopoldnja we 10 hodź. 23-létny murjet Arnoscht Iselt swojeho 56-létneho nana Augusta Iselta z hamorom saranył.

August Iselt běsche jako wopilź znaty. Wječera njedźelu dopoldnja je swoju mandźelsku krjudowak. 23-létny syn Arnoscht Iselt je ji na pomoz pschikhwatał. Nan to je so nan do njeho dał a so wobaraju je syn jeho w zhromadnej khańni z hamorom saraspł. Ssyn je so po njeskutku sam polizaji stajił, kotraż je jeho sasała. Ssyn je hewak jako porjadny cźłowjek znaty. Nan běsche z lěsnym dźěłaczejom.

*

K hróżnemu njeskutkej zhoninmy dalsche podrobnosće: Wotpoczink (Ruhethal) zhuscha do Noweje Wsy nad Sprewju a wobstejі jenoż z nékotrych twarjenjow pschi pruskich mjesach njedaloko Běłeje. W Iseltez zwójbje su jeżа knjeżiše sredne wobstejnosće. Nan so dožyła wo swojich staral ajcje, ale je wschitke pjenjesy, kiž jako lěsny dźěłaczeć sasłużicźe, na palenz pschecźinił. Jeho zwójba sbudźuje saczišchcź, so je porjadna a pschijetojna. Schtyri dźěcźi su domach, mjes nimi najstarschi syn, kiž je njeskutk słucził. Iseltezy maju mału zjemnoscź a staru zjonzenu khěżu. Nanoweho njepocźinka bla běsche we zwójbje husto swada z domom.

Njedźelu dopoldnja mje 9 a 10 hodź. pschihotowasche macź na kachlazej lawzy zwinjom pizu. Nan, kiž běsche w brózni pobył, pschidźe nuts a je pjeca hnydom na maczer schoł a je ju hnydom do njeswocza bił, na cźož je macź, do zwojeje a dźěcźazeje zyanskeje istwy cźeknuwši „Kak so bajki woprawdźe skónczа, njewě žadyn cźłowjek. W knihach stoji: „A njeżu-li wumrěli, potom su dźensa hischcze zinwi.“ Ale hacź su wumrěli abo kak su dale żiwi, toho so njedowědźišch.“

„Dale, Manne Wögens, filosofowacź chcemoj druhi króć, hdyż njebudu tak wjeselta, kaž dźensa.“ —

„Haj, potajim tele tfi swojowne dźěcźi běhachu po Halligu wokoło, kiż mějachu zyle sa swoju. Tak pokrі fantasije woni běchu. — A rěkachu . . .“

„Ach — mjena tu nicžo prajicź nimaju, wostajmoj je bjes mjenow.“

„Dozdła niz. Jako wucźeł zum ja sa dokladnosć. Wone rěcźachu potajim Nomine, Edlef a Manne.“

„Haj. A pschecźelnje najprénjscha mjenowana bě ta połtócźowana. Dyrbjesche stajnje to cźinicź, schtož druhe chcźachu.“

„To je nětko woprawdźe bajka a zyle njewěrjomna. To pak dyrbju so zmjecź. Prajmy radscho, wona so druhdy podwoli, hdyż rosum ji to pschipadnje kasasche.“

„Manne Wögens, wy powědajesce jara żurowe bajki . . . .“

„Wschako ja też żana macź njejżym, knjeżna Nomine. Nan nawukhnje bajki z knihi, macźeri powěda je Bóh luby Knjes żam.“

„Nomine Holgers stupasche rosmyślujzy. „Ach haj“, dychmy potom, „kak rjenje mójsesche Wögenjez macź bajki bacź! W nich sałeżesche wschа złódkosć domisny. Ale jeje żyn . . .“

„Tonu sće złódkosće spożerała . . .“, rjekny żyn ihruba.

Nomine pohlada roshněwana na njeho.

„Ja njewědźach, so ło „pižane talerje“ narunacź njedadża.“

„Haj sawěrsce, njedadża so narunacź. — Ale nětko dale! Tři dźěcźi běchu zebi najebacź mnoheje njepschesjednosće a wochlowanja tola dobre. Spomjatkujsce zebi derje: te dźěcźi. Ale bohužel stachu so i nich ludźo.“

„Wy ho mylicźe, Wögens, ja ménju: S nich buchu cźłowjekojo.“

„Bodźe-li waż tale horda mylicźka, knjeżna Nomine“, mojedla też to. Potajim cźłowjekojo! Bratr Edlef a pschecźel Manne buschtaj wobaj je żwinjazymaj paschtjerjomaj . . . Khiba so waż to myli? Wschako móju też rjez z wowcźerjomaj abo krutwarjomaj.“

„To nicžo rjez nima. Mi je żwinjazy paschtyr z najwyschschej poesiju pisches Krischana Andersena.“

„To je pěknje. Mi też. Ale nětko pschihódże tragika (struchohra). Maka, mika holczka by też mohła być je żwinjazej paschtyrki. Ale wona chżyschce radscho — z prynzeschu so stacź.“

„Wo cźim leži tu tragika, Manne Wögenžo?“

„Wo tom, so prynzetka njewě, schto je z tym słubika. Domisnu njemuzyj.“

„To je smikka. — Mje drje universita dźerżi z najżyłnischimi żwjatkami, ale ja krčbam żwoju domisnu do klubin swojeje dusche, hdyż tu ras pschebywam.“

„Hdyż . . .! Tola dajmoj zebi być. Bajka je skónczena. Tu żwinjazy paschtyr, tu prynzeżna! Selene morjo mjes nimaj a zyły żwět pschedhrudkow . . . A njeżu-li wumrěli, to żu hischcze dźenża żiwi! —“

Dźesichtaj mjelczicźy. Hólczata je sawalkami skakachu po kukach, pytachu zebi najblížischu schcežežku. Nomine a jeje pschewodnik běschtaj ramaj je żobu a swojimi myślemi.

Holza prénja pocza rěcźeć. „Potom pak mózemoj tak spodźiwnje mjelczicźy pódla zebje hicź, żmoj najlépschej pschecźelej.“

„Nè, to njejżmoj.“

(Pokračowanje scźehuje.)

Maćerny dwór.

Halligski roman.

15] (Pokračowanje.)

„Haj, to woni żu“, wobkruczeschce Manne Wögens a hladajsche tak wótrje na nju, so żo wona żaczerwjeni. — Nětko dźesichtaj zyłu thwilu mjelczicźy.

„Ach“, sdychny nadobo Nomine, „tak zyle prawa dźenża domisna tola njeje.“

„A schto żo jej njedostawa?“

„Manne Wögens njedaje żane bajki wjazy, hdyż je mnu po Halligu krecźi.“

„Nè, to móh hižo njeczini.“

„A czehodla niz?“

„Dokelž Nomine Holgerjez hižo żane dźecźo njeje.“

„Wona pak je tola dźecźo żwojeje domisny . . . a je złódna za baikami. Wonka w zusboje je wschitko z woprawdźitosću. A ta je tajka żymna . . .“

„Woprawdźitosć? Tam wonka wudawa żo połajsim kózda żuźaczka sa swojeho kralowskeho żyna? Abo lépje, kózdy żwinjazy paśtyr wożeni żo se żwojej prynzeżnu?“

„Do tutych worschkow nimam pschistupa“, żmějesche żo wona. „Ktom, — mkodźu żo za bajkami . . .“

„Poprawom dyrbjał jako wucźeł rjez: „Nomine Holgerjez, ty ży żwojeje złowy, żiwu żo do kucźiża!“

„Ja pak to njechcam. Chżu żwoju bajku.“

„Taikale njepoßkuchna! — Potajim, tuż mojedla też. Kedźbnjesce derje. — Jónu běchu tfi dźecźi. Diwaj wulkaj hólzaj a jena maka, złódka holczka . . .“

„Tajsa prawje żwojeho waschnicźka!“

„Haj, druhdy.“

„Nè, pschezo.“

„Niz do rěcźe sasskakowacź, knjeżna Nomine. Khiba so żhcesce wy tu stawiniczku powědacź?“

„Nè, — — potom by żo żyle hinak skónczika, jako pola Manne Wögens.“

hyrbjala. Nan je sa njej cžišnyk dóńcžku se šiwinjazej ryzu a hnydom sa njej khwatał, ju sćrabnył a pjecža dajił. Sym, kiž je śebi runje pśched śchpihelom wołoży cžełaś, na maćerne wołanje ji na pomoz khwatasche. Maćz pak je pjecža hnydom s tamnymi dźěćmi se śiwy cžełka.

Nan je nětko ryzu śrabnył a we wulkej komorzy staj ju wobaj pśichmatoj. Stśankniwje ju ryzej poradźi, nana na łoźo cžišnyć, wón śrabny hamor, kiž njesbožowne na blišćim wołnje leżeśe, a bijeśe ju nim nana do hłowy. Tako widźeśe, so bźeśe nana morił, hydny ju ryzu

ŕoło a dojźdże k wjeźnjanoscže w Nowej Wsy a jemu podawk wosiewi. Wjeźnjanosta dźěli jo dale pśichśelnemu ŕandarmej, kiž hnydom Budyśkemu kriminalnemu wotrjadej powěźeś póśła. Pózledńiścej wyśchnoscži njeskutk pśchepytowaśchej a mětnoscže fotografowaśchej.

Po pśchełuknjenju swójbnych polizija ryzu Arnoschta Jśelta, kiž wudawasche, so je nana w nutrownym wobarnju słonzował, saja a jeho hiśchcze wjeźera njeźelu wjeśor Budyśkemu statnemu rěcžnistwu pśchepoda.

Wólbne wunoški w Budyšinje a Budyskim hamtskim hejtmanstwje.

Prěnje liczby sady měśtowych a wjeźnych mjenow wolnamjenjeja wotedate płaćźiwe hłoźy. Dale wołnamjenja liczba 1 ſozialdemokratiſku ſtronu, 2 němſkonazionalnu ſtronu, 3 němſkoludowu ſtronu, 4 hoſpodarſku ſtronu, 5 kommunitiſku ſtronu, 6 demokratiſku ſtronu, 7 oppoſizionelnych kommunijtow, 8 ſtronu ſa ludowe prawo, 9 ſtarozjalitiſku ſtronu, 10 nazionalſozialitiſku ſtronu, 12 zentrum, 13 Sakſti wjeźny lud.

Bart 245: 1: 54; 2: 38; 3: 28; 4: 42; 5: 1; 6: 13; 8: 21; 9: 2; 10: 9; 12: 1; 13: 36.

Barſdrijanezy pola Biſkopiz 179: 1: 53; 2: 41; 3: 8; 4: 13; 5: 32; 6: 1; 8: 1; 9: 3; 10: 2; 13: 25.

Bełſchezy 163: 1: 53; 2: 8; 3: 7; 4: 9; 5: 28; 6: 1; 7: 5; 10: 2; 12: 10; 13: 40.

Biſkopizy 4782: 1: 1402; 2: 908; 3: 656; 4: 771; 5: 479; 6: 289; 7: 15; 8: 25; 9: 91; 10: 58; 12: 85; 13: 14.

Bołborzy 199: 1: 84; 2: 16; 3: 3; 4: 14; 5: 9; 6: 7; 8: 1; 9: 3; 10: 2; 12: 5; 13: 55.

Boranezy 89: 1: 13; 2: 2; 3: 1; 4: 2; 5: 6; 7: 1; 9: 2; 10: 7; 12: 9; 13: 46.

Boſchezy 140: 1: 15; 2: 6; 3: 4; 4: 45; 5: 5; 6: 7; 7: 1; 9: 1; 10: 9; 13: 47.

Bórk 225: 1: 19; 2: 89; 3: 13; 4: 4; 5: 5; 6: 3; 7: 1; 8: 3; 9: 3; 10: 13; 12: 3; 13: 69.

Bóſchizy 266: 1: 15; 2: 7; 3: 5; 4: 9; 5: 18; 6: 3; 7: 1; 9: 6; 10: 33; 12: 28; 13: 141.

Breźa 67: 1: 28; 2: 4; 3: 6; 4: 5; 5: 1; 6: 1; 13: 22.

Brězyna 135: 1: 21; 2: 9; 3: 2; 4: 22; 5: 24; 6: 1; 9: 1; 10: 3; 12: 3; 13: 49.

Budeśezy 848: 1: 237; 2: 68; 3: 121; 4: 144; 5: 76; 6: 52; 7: 5; 8: 11; 9: 16; 10: 15; 12: 36; 13: 67.

Budyſchink 71: 1: 13; 2: 13; 3: 3; 4: 19; 5: 9; 6: 2; 8: 1; 10: 1; 12: 1; 13: 9.

Bukojna 117: 1: 12; 2: 2; 4: 7; 5: 2; 8: 1; 9: 1; 10: 4; 13: 38.

Cjerwjene Nołizy 245: 1: 82; 2: 39; 3: 16; 4: 82; 5: 8; 6: 4; 8: 1; 9: 1; 10: 4; 13: 58.

Cžorne Nołizy 262: 1: 133; 2: 7; 3: 11; 4: 6; 5: 37; 6: 9; 7: 1; 8: 2; 9: 2; 10: 13; 12: 4; 13: 37.

Cžichozy 107: 1: 8; 2: 6; 3: 9; 4: 3; 5: 18; 6: 1; 9: 5; 10: 4; 12: 3; 13: 50.

Delnja Hórka 180: 1: 20 2: 16; 3: 18; 4: 75; 5: 14; 6: 3; 10: 10; 12: 3; 13: 21.

Delnja Kina 122: 1: 23; 2: 24; 3: 15; 4: 6; 5: 15; 6: 2: 8: 2; 9: 2; 10: 5; 12: 1; 13: 27.

Demjany 134: 1: 57; 2: 8; 3: 1; 4: 5; 5: 7; 7: 2; 9: 2; 10: 3; 13: 49.

Dobroſchezy pola Njeſwacžidła 98: 1: 3; 2: 2; 10: 1; 12: 12; 13: 80.

Dobrujcha 610: 1: 218; 2: 27; 3: 33; 4: 73; 5: 208; 6: 11; 7: 4; 8: 4; 9: 3; 10: 14; 12: 5; 13: 10.

Drjeczin 72: 1: 3; 2: 7; 3: 4; 4: 1; 5: 1; 6: 4; 10: 2; 13: 50.

Drožźiji 127: 1: 19; 2: 11; 3: 4; 4: 24; 5: 32; 6: 3; 9: 2; 10: 2; 13: 30.

Druźezy 133: 1: 54; 2: 16; 3: 5; 4: 4; 5: 17; 6: 3; 9: 1; 10: 12; 12: 1; 13: 20.

Dubrawka 90: 1: 58; 2: 7; 3: 5; 4: 4; 5: 1; 6: 6; 13: 9.

Dźěźnikezy 327: 1: 171; 2: 15; 3: 37; 4: 17; 5: 17; 6: 10; 7: 1; 8: 1; 9: 7; 10: 12; 12: 3; 13: 36.

Dźibrachźizy 252: 1: 42; 2: 59; 3: 8; 4: 23; 5: 12; 6: 3; 7: 1; 8: 11; 9: 1; 13: 92.

Hajlow 156: 1: 21; 2: 15; 5: 10; 6: 1; 7: 3; 9: 2; 10: 24; 12: 8; 13: 72.

Hlina 97: 1: 27; 2: 17; 3: 9; 4: 3; 6: 2; 9: 1; 10: 2; 12: 1; 13: 35.

Hnajcžezy 282: 1: 68; 2: 6; 3: 21; 4: 11; 5: 14; 6: 10; 7: 2; 8: 8; 9: 1; 10: 58; 12: 3; 13: 80.

Hodźij 402: 1: 123; 2: 55; 3: 25; 4: 138; 5: 5; 6: 7; 8: 1; 9: 6; 10: 7; 12: 1; 13: 34.

Hołza 104: 1: 54; 2: 4; 3: 3; 4: 7; 5: 13; 6: 4; 7: 1; 9: 2; 10: 8; 13: 8.

Horni Hunjow 170: 1: 37; 2: 14; 3: 3; 4: 5; 5: 4; 6: 9; 9: 1; 10: 9; 12: 13; 13: 75.

Hornja Hórka 441: 1: 253; 2: 24; 3: 40; 4: 10; 5: 19; 6: 35; 8: 2; 9: 7; 10: 20; 12: 5; 13: 26.

Hornja Kina 134: 1: 28; 2: 9; 3: 17; 4: 5; 5: 40; 6: 5; 10: 5; 12: 1; 13: 24.

Hrodźischcžo 269: 1: 63; 2: 19; 3: 12; 4: 46; 5: 12; 6: 15; 7: 1; 8: 1; 9: 1; 10: 1; 12: 1; 13: 97.

Hrubjelcžizy 197: 1: 98; 2: 11; 3: 6; 4: 4; 5: 14; 6: 5; 9: 2; 10: 17; 12: 8; 13: 32.

Hruboczizy 143: 1: 21; 2: 9; 3: 6; 4: 4; 5: 27; 6: 7; 10:3; 12: 1; 13: 65.

Huczina 219: 1: 75; 2: 25; 3: 10; 4: 11; 5: 27; 6: 9; 7: 1; 8: 5; 9: 3; 10: 13; 12: 1; 13: 39.

Huſta 368: 1: 92; 2: 57; 3: 19; 4: 24; 5: 32; 6: 18; 7: 1; 8: 2; 9: 6; 10: 87; 12: 2; 13: 28.

Jenkezy 163: 1: 72; 2: 4; 3: 3; 4: 13; 5: 2; 8: 2; 9: 1; 10: 8; 13: 58.

Kamjenca [illegible] Radworja 67: 1: 10; 2: 2; 3: 1; 4: 1; 5: 2; 1 13: 48.

Kluſich 223: 1: 71; 2: 25; 3: 7; 4: 12; 5: 10; 6: 5; 9: 1; 10: 11; 12: 3; 13: 78.

Koblizy 106: 1: 20; 2: 7; 5: 1; 6: 3; 8: 1; 10: 22; 13: 52.

Komorow pola Kluſicha 181: 1: 36; 2: 14; 3: 5; 4: 10; 5: 7; 6: 6; 8: 1; 9: 2; 10: 1; 13: 99.

Komorow pola Rafeź 194: 1: 13; 2: 13; 4: 9; 5: 4; 6: 1; 9: 1; 10: 29; 13: 124.

Konjezy pola Kubiſchiź 115: 1: 9; 2: 9; 3: 2; 4: 9; 5: 14; 6: 3; 7: 2; 10: 4; 13: 63.

Kośerńa 92: 1: 43; 2: 18; 3: 1; 4: 3; 5: 1; 6: 4; 9: 1; 10: 16; 12: 1; 13: 4.

Kóſły 116: 1: 31; 2: 11; 3: 7; 4: 5; 5: 8; 6: 3; 7: 1; 8: 1; 9: 6; 10: 2; 13: 41.

Krakezy 174: 1: 5; 2: 8; 3: 15; 4: 5; 5: 22; 7: 2; 10: 2; 12: 5; 13: 110.

Kubiſchiźn 127: 1: 13; 2: 16; 3: 4; 4: 13; 5: 11; 6: 4; 8: 2; 9: 3; 10: 8; 13: 53.

Khelno 122: 1: 15; 2: 10; 3: 5; 4: 3; 5: 6; 9: 1; 10: 10; 12: 6; 13: 66.

Khembert 286: 1: 117; 2: 7; 3: 51; 4: 8; 5: 21; 6: 10; 8: 4; 9: 4; 10: 10; 12: 21; 13: 33.

Khróſtawa 355: 1: 144; 2: 16; 3: 34; 4: 21; 5: 55; 6: 14; 7: 5; 8: 3; 9: 5; 10: 18; 12: 2; 13: 38.

Khwacžizy 243: 1: 90; 2: 17; 3: 2; 4: 8; 5: 12; 6: 8; 7: 1; 8: 1; 10: 18; 12: 3; 13: 82.

Korjuń 1126: 1: 380; 2: 47; 3: 235; 4: 116; 5: 161; 6: 50; 7: 3; 8: 5; 9: 12; 10: 18; 12:56; 13: 43.

Łahow 269: 1: 25; 2: 12; 3: 8; 4: 7; 5: 40; 6: 3; 8: 1; 9: 1; 10: 61; 12: 4; 13: 107.

Łuh 216: 1: 49; 2: 20; 3: 11; 4: 5; 5: 21; 6: 10; 8: 1; 9: 3; 10: 18; 12: 3; 13: 75.

Łupoj 177: 1: 70; 2: 8; 3: 6; 5: 7; 6: 1; 7: 2; 8: 2; 10: 1; 13: 80.

Łuźej 81: 1: 2; 2: 4; 4: 2; 10: 3; 12: 8; 13: 62.

Lichań 56: 1: 13; 2: 10; 3: 4; 5: 3; 7: 2; 13: 24.

Lomśk pola Minakała 309: 1: 90; 2: 14; 3: 28; 4: 17; 5: 87; 6: 14; 8: 3; 9: 4; 10: 9; 12: 1; 13: 42.

Mała Borjchcž 206: 1: 86; 2: 5; 3: 2; 4: 9; 5: 11; 6: 6; 7: 1; 8: 2; 9: 2; 10: 21; 12: 1; 13: 60.

Maleſchezy 211: 1: 51; 2:30; 3:9; 4: 22; 5: 55; 6: 8; 7: 1; 9: 2; 10: 21; 12: 1; 13: 60.

Mały Mjeſkow 449: 1: 93; 2: 87; 3: 104; 4: 19; 5: 21; 6: 21; 8: 2; 9: 5; 10: 55; 12: 10; 13: 32.

Mérkow 121: 1: 36; 2: 7; 4: 2; 5: 15; 6: 1; 10: 2; 13: 58.

Minałał 357: 1: 92; 2: 62; 3: 13; 4: 25; 5: 44; 6: 9; 7: 5; 8: 4; 9: 6; 10: 8; 13: 89.

Mjedźojs 214: 1: 132; 2: 20; 3: 4; 4: 27; 5: 5; 6: 5; 7: 1; 9: 3; 10: 8; 12: 2; 13: 7.

Mjeśchizy 109: 1: 14; 2: 12; 3: 4; 4: 1; 5: 13; 6: 2; 10: 7; 12: 1; 13: 55.

Moindło 252: 1: 79; 2: 24; 3: 14; 4: 39; 5: 22; 6: 14; 7: 2; 8: 1; 9: 3; 13: 54.

Njechorń 64: 1: 20; 2: 3; 3: 3; 4: 3; 6: 4; 8: 2; 9: 3; 13: 26.

Njeſwacžidło 423: 1: 48; 2: 57; 3: 38; 4: 11; 5: 19; 6: 15; 8: 5; 9: 1; 10: 68; 12: 1; 13: 160.

Njesdaſchezy 101: 1: 42; 2: 5; 3: 3; 4: 12; 5: 2; 6: 1; 13: 36.

Nowa Wjeź pola Huſki 187: 1: 169; 2: 17; 3: 2; 4: 6; 5: 12; 7: 1; 9: 2; 10: 19; 13: 59.

Nowa Wjeź n. Spr. 82: 1: 51; 2: 1; 3: 1; 4: 3; 5: 8; 6: 7; 8: 1; 9: 3; 12: 3; 13: 4.

Palow 120: 1: 37; 2: 32; 3: 6; 4: 9; 5: 8; 6: 2; 13: 26.

Panjezy pola Biſkopiz 53: 2: 15; 3:4; 4: 1; 5: 6; 6: 6; 9: 1; 10: 9; 13: 11.

Płuſnikezy 144: 1: 24; 2: 19; 3: 6; 4: 19; 5: 14; 6: 2; 7: 1; 9: 2; 10: 4; 12: 1; 13: 52.

Połpiza 90: 1: 33; 2: 4; 3: 4; 4: 6; 5: 21; 6: 4; 7: 1; 8: 1; 9: 2; 13: 14.

Pomorzy 177: 1: 18; 2: 28; 3: 21; 4: 14; 5: 10; 6: 14; 7: 2; 8: 9; 9: 2; 10: 4; 13: 55.

Porchow 865: 1: 208; 2: 298; 3:84; 4: 108; 5: 25; 6: 8: 7: 3; 8: 4; 9: 13; 10: 9; 13: 105.

Porſchiźn 173: 1: 29; 2: 18; 3: 7; 4: 27; 5: 7; 6: 3; 9: 3; 12: 1; 13: 76.

Posdezy 57: 2: 8; 5: 1; 10: 2; 12: 4; 13: 42.

Delnje Pózkowy 447: 1: 85; 2: 69; 3: 31; 4: 75; 5: 79; 6: 4; 7: 2; 8: 4; 9: 7; 10: 11; 13: 80.

Hornje Pózkowy 610: 1: 182; 2: 80; 3: 30; 4: 111; 5: 64; 6: 8; 7: 2; 9: 2; 10: 5; 13: 126.

Peczaplizy 159: 1: 63; 2: 32; 3: 10; 4: 18; 5: 5; 7: 2; 9: 2; 13: 27.

Prěcžezy 171: 1: 26; 2: 22; 3: 7; 4: 11; 5: 4; 6: 1; 9: 3; 10: 31; 12: 5; 13: 61.

Pschiwezizy 112: 1: 7; 2: 9; 3: 5; 4: 7; 5: 2; 6: 3; 7: 1; 9: 1; 10: 22; 12: 1; 13: 54.

Rabozn 254: 1: 99; 2: 17; 3: 8; 4: 10; 5: 40; 6: 5; 7: 1; 9: 5; 10: 13; 12: 1; 13: 55.

Radwoŕ 339: 1: 30; 2: 4; 3: 10; 4: 8; 5: 7; 6: 4; 7: 1; 9: 3; 10: 10; 12: 26; 13: 236.

Rachlow 101: 1: 16; 2: 4; 3: 5; 5: 6; 6: 6; 9: 1; 10: 5; 13: 58.

Rakezy 558: 1:117; 2: 90; 3: 83; 4: 36; 5: 16; 6: 15; 7: 2; 8: 7; 9: 8; 10: 33; 12: 4; 13: 147.

Rakoždy 134: 1: 25; 2: 9; 3: 3; 4: 7; 5: 10; 6: 5; 8: 3; 9: 1; 10: 4; 12: 2; 13: 65.

Ramnow 707: 1: 300; 2: 115; 3: 41; 4: 65; 5: 61; 6: 58; 7: 3; 8: 6; 9: 13; 10: 5; 12: 1; 13: 39.

Raschow 197: 1: 77; 2: 18; 3: 12; 4: 22; 5: 24; 6: 9; 7: 1; 10: 3; 12: 5; 13: 26.

Roswodezy 272: 1: 78; 2: 18; 3: 40; 4: 7; 5: 25; 6: 22; 7: 1; 8: 5; 9: 4; 10: 3; 12: 1; 13: 68.

Rynaś 499: 1: 157; 2: 62; 3: 51; 4: 126; 5: 48; 6: 10; 7: 1; 8: 2; 9: 6; 10: 2; 13: 34.

Sćijezy 262: 1: 115; 2: 14; 3: 30; 4: 21; 5: 20; 6: 17; 7: 2; 8: 1; 9: 11; 10: 12; 12: 1; 13: 18.

Ssemichow 79: 1: 38; 2: 2; 4: 17; 5: 5; 13: 17.

Skona Borschćej 93: 1: 16; 2: 2; 3: 5; 4: 3; 5: 3; 6: 4; 9: 1; 10: 11; 13: 48.

Ssmélna 994: 1: 391; 2: 219; 3: 75; 4: 100; 5: 109; 6: 19; 7: 11; 8: 2; 9: 24; 10: 3; 12: 11; 13: 30.

Ssowrjezy 132: 1: 8; 2: 7; 3: 1; 4: 28; 5: 6; 6: 2; 9: 1; 10:7; 12: 2; 13: 70.

Spłoſk 73: 1: 7; 2: 13; 3: 6; 4: 8; 5: 9; 6: 8; 7: 3; 9: 6; 12: 1; 13: 12.

Spuźezy 122: 1: 19; 2: 20; 3: 6; 4: 43; 5: 6: 6: 6; 10: 5; 13: 17.

Stachow 188: 1: 56; 2: 63; 3: 6; 4: 19; 5: 11; 6: 13; 10: 3; 13: 34.

Stróża 127: 1: 51; 2: 3; 3: 3; 5: 8; 6: 7; 7: 1; 9: 1; 10: 2; 13: 51.

Schelchow 105: 1: 15; 2: 4; 3: 3; 4: 3; 5: 5; 8: 1; 10: 6; 13: 68.

Schérachow 1684: 1: 115; 2: 73; 3: 146; 4: 86; 5: 40; 6: 34; 7: 3; 8: 12; 9: 13; 10: 10; 12: 1109; 13: 43.

Nowy Schérachow 80: 1: 1; 3: 1; 4: 1; 12: 74; 13: 3.

Trjebjeźza 100: 1: 14; 2: 1; 3: 3; 4: 21; 6: 1; 8: 2; 9: 5; 13: 53.

Trjechow 283: 1: 131; 2: 66; 3: 21; 4: 27; 5: 14; 6: 2; 7: 1;9: 7; 10: 2; 13: 12.

Tuczizy 267: 1: 156; 2: 16; 3: 12; 4: 20; 5: 29; 6: 4; 7: 1; 9: 2; 12: 1; 13: 26.

Semizy-Tumizy 1394: 1: 693; 2: 141; 3: 147; 4: 152; 5: 122; 6: 42; 7: 7; 8: 8; 9: 25; 10: 30; 12: 4; 13: 28.

Warnowezizy 104: 1: 45; 2: 1; 3: 6; 4: 3; 5: 6; 6: 5; 7: 1; 9: 2; 10: 4; 13: 31.

Wbohow pola Bud. 271: 1: 95; 2: 11; 3: 12; 4: 12; 5: 58; 6: 8; 7: 1; 8: 1; 9: 5; 10: 10; 12: 3; 13: 55.

Wjasoiza 2513: 1: 789; 2: 552; 3: 343; 4: 243; 5: 196; 6: 108; 7: 6; 8: 10; 9: 89; 10: 51; 12: 3; 13: 173.

Wjednarjezy 1079: 1: 470; 2: 65; 3: 142; 4: 116; 5: 105; 6: 44; 7: 2; 8: 4; 9: 13; 10: 9; 12: 3; 13: 97.

Wjeleczin 2084: 1: 937; 2: 114; 3: 279; 4: 335; 5: 120; 6: 92; 7: 11; 8: 7; 9: 20; 10: 23; 12: 20; 13: 126.

Worzyn 121: 1: 13; 2: 21; 3: 11; 4: 16; 5: 4; 6: 2; 8: 6; 9: 6; 10: 4; 12: 1; 13: 37.

Wurbis 114: 1: 63; 2: 3; 3: 6; 4: 3; 5: 8; 6: 2; 9: 1; 13: 28.

Wólbramezy 1084: 1: 457; 2: 105; 3: 83; 4: 157; 5: 55; 6: 29; 7: 4; 8: 3; 9: 16; 10: 2; 12: 1; 13: 172.

Weickersdorf 153: 1: 27; 2: 36; 3: 11; 4: 21; 5: 10; 6: 2; 13: 46.

Wujejk 84: 1: 18; 2: 3; 4: 1; 5: 8; 6: 6; 10: 2; 12: 1; 13: 41.

Wulke Debježy 375: 1: 146; 2: 24; 3: 21; 4: 13; 5: 42; 6: 9; 7: 7; 9: 8; 10: 8; 12: 6; 13: 81.

Wulka Dubrawa 553: 1: 266; 2: 8; 3: 37; 4: 64; 5: 76; 6: 22, 7: 1; 8: 3; 9: 6; 10: 42; 12: 8; 13: 20.

Wulka Drjewnitza 222: 1: 52; 2: 28; 3: 14; 4: 14; 5: 17: 6: 7; 7: 1; 8: 1; 9: 1; 10: 4; 12: 1; 13: 82.

Wulka Hartawa 600: 1: 201; 2: 101; 3: 62; 4: 94; 5: 11; 6: 19; 7: 2; 8: 4; 9: 21; 10: 5; 13: 80.

Mała Drjewnitza 112: 1: 34; 2: 20; 3: 8; 4: 1; 6: 1; 9: 1; 10: 25; 13: 22.

Frankenthal 461: 1: 168; 2: 77; 3: 31; 4: 56; 5: 16; 6: 7; 8: 2; 9: 6; 10: 2; 13: 96.

Goldbach 352: 1: 141; 2: 59; 3: 22; 4: 21; 5: 7; 6: 12; 8: 3; 9: 11; 10: 4; 13: 72.

Horni Wujeſd 189: 1: 8; 2: 81; 3: 29; 4: 39; 5: 4; 6: 4; 7: 1; 8: 3; 10: 4; 13: 16.

Wulki Wožyk 176: 1: 14; 2: 34; 3: 6; 4: 7; 5: 3; 6: 2; 9: 5; 10: 16; 13: 89.

Sakoń (Sohland) 2506: 1: 1172; 2: 135; 3: 867; 4: 169; 5: 78; 6: 153; 7: 8; 8: 14; 9: 25; 10: 8; 12: 23; 13:354.

Běłe Nołizy 63: 1: 32; 2: 2; 3: 2; 4: 1; 5: 3; 8: 4; 13: 19.

Schumborn 279: 1: 72; 2: 59; 3: 10; 4: 16; 5: 33; 6: 7; 8: 1; 9: 5; 10: 1; 12: 1; 13: 74.

Ledźborjezy 62: 1: 6; 2: 8; 3: 11; 4: 7; 6: 2; 8: 1; 13: 27.

Sóśer 179: 1: 15; 2: 2; 3: 8; 4: 4; 5: 16; 7: 1; 9: 2; 10: 2; 12: 71; 13: 58.

Žiežeń 178: 1: 39; 2: 22; 3: 15; 4: 5; 5: 12; 6: 10; 7: 1; 8: 4; 9: 6; 10: 16; 12: 1; 13: 47.

Zornohnjki 54. 1: 2; 2: 4; 3: 5; 6: 1; 10: 1; 13: 41.

Subornicžka 196. 1: 120; 2: 9; 3: 15; 4: 9; 5: 18; 6: 9; 7: 1; 9: 2; 10: 4; 13: 9.

Zokow 102. 1: 21; 2: 3; 3: 4; 4: 10; 5: 1; 6: 8; 9: 3; 10: 3; 13: 49.

W měsce Budyschinje su wólbne wunoschki tele: Wotedate płaćźiwe hłoźy 19 244. 1: 4890; 2: 2 442; 3: 3 220; 4: 1 515; 5: 1 485; 6: 1 372; 7: 61; 8: 175; 9: 566; 10: 2 510; 12: 804; 13: 204.

Dozpka je zo wotedate w Budyśtim wokrjeżu ſ měſtom Budyschinom: 66 714 płaćźiwych hłoſow.

S nich bosta liščina:

1	19 751 hłosow	7	238 hłosow
2	8 186 „	8	461 „
3	7 539 „	9	1 211 „
4	6 281 „	10	3 981 „
5	5 277 „	12	2 545 „
6	3 077 „	13	8 167 „

Wólbne wunoški někotrych wsow Kamjeńskeho wokrjesa.

Kukow, Pančizy, Marijna Hwězda 386. 1. 43; 2. 4; 3. 7; 4. 19; 5. 7; 6. 9; 7. 3; 9. 1; 10. 2; 12. 194; 13. 97.

Wotrow z Nowym Městaczkom 150. 1. 6; 3. 6; 4. 4; 5. 1; 6. 1; 9. 1; 10. 1; 12. 23; 13. 107

Jawora 52. 1. 6; 4. 2; 5. 1; 8. 2; 10. 1; 12. 20; 13. 30

Mitoczizy z Wětenzu 117. 1. 10; 2. 3; 3. 2; 4. 1; 12. 28; 13. 73

Worklezy 313. 1. 39; 2. 4; 3. 6; 4. 12; 5. 4; 6. 5; 10. 4; 12. 36; 13. 183

Wudwor a Kosarzy 122. 1. 3; 2. 6; 3. 12; 4. 2; 5. 2; 6. 2; 10. 1; 12. 11; 13. 83

Khrósćizy 278. 1. 15; 2. 13; 3. 1; 4. 18; 6. 3; 10. 3; 12. 52; 13. 173

Šwinarnja a Kanezy 85. 1. 2; 2. 3; 4. 2; 6. 1; 8. 1; 10. 3; 12. 34; 13. 39

Rózant 69. 1. 1; 2. 3; 3. 3; 6. 4; 10. 1; 12. 6; 13. 51

Ralbizy 129. 1. 2; 2. 2; 3. 1; 12. 18; 13. 106

Konjezy a Schunow 232. 1. 5; 2. 2; 4. 15; 6. 5; 7. 1; 10. 2; 12. 31; 13. 172

Lejno, Sejizy, Czažezy a Wuczlezy 169. 1. 15; 2. 6; 3. 1; 4. 9; 5. 2; 7. 1; 8. 1; 9. 6; 10. 25; 12. 15; 13. 88

Hórki 99. 1. 10; 2. 3; 3. 1; 6. 1; 12. 9; 13. 75

Wólbne wunoški z někotrych wsow Ludiskeho wokrjesa.

Bukezy 230. 1. 26; 2. 31; 3. 15; 4. 55; 5. 3; 6. 8; 7. 1; 8. 4; 9. 7; 10. 13; 12. 1; 13. 66;

Wujeid 141. 1. 19; 2. 14; 3. 19; 4. 4; 5. 3; 6. 3; 8. 1; 9. 1; 10 5; 13. 72;

Kumwald 1647. 1. 759; 2. 59; 3. 236; 4. 171; 5. 183; 6. 52; 7. 4; 8. 36; 9. 16; 10. 20; 13. 111;

Njesnarowy a Njechań 129. 1. 22; 2. 3; 3. 16; 4. 2; 5. 4; 6. 2; 7. 1; 8. 1; 10. 1; 13. 77;

Hłuschina 130. 1. 64; 2. 7; 3. 7; 4. 5; 5. 4; 6. 4; 8. 1; 9. 3; 13. 35;

Dažin 265. 1. 89; 2. 11; 3. 18; 4. 21; 5. 29; 6. 2; 7. 1; 8. 5; 9. 1; 10. 8; 12. 1; 13. 87;

Keilizy 420. 1. 156; 2. 23; 3. 54; 4. 101; 5. 4; 6. 14; 7. 1; 8. 3; 10. 5; 12. 1; 13. 58

Kołwasa 184. 1. 49; 2. 21; 3. 9; 4. 8; 5. 17; 10. 4; 13. 76

Łuft 130. 1. 28; 2. 12; 3. 10; 4. 1; 5. 2; 6. 3; 10. 12; 12. 1; 13. 61

Luwocizy 203. 1. 35; 2. 30; 3. 16; 4. 33; 5. 9; 6. 1; 9. 1; 10. 1; 13. 77

Wopalnja 92. 1. 45; 2. 12; 3. 5; 4. 2; 5. 6; 8. 1; 9. 3; 13. 18

Rodezy 119. 1. 26; 2. 21; 3. 5; 4. 12; 5. 9; 6. 1; 7. 1; 8. 3; 13. 41

Wurjeł 172. 1. 44; 2. 7; 3. 32; 4. 29; 5. 8; 6. 3; 7. 1; 8. 5; 9. 4; 10. 1; 13. 38

Wóspork 617. 1. 145; 2. 35; 3. 77; 4. 266; 5. 1; 6. 19; 8. 23; 9. 11; 10. 10; 12. 3; 13. 57

Walowy 166. 1. 57; 2. 4; 3. 28; 4. 17; 5. 5; 6.3; 8. 11; 9. 2; 10. 8; 13. 31

Čornjow 59. 1. 4; 2. 2; 3. 2; 4. 13; 5. 1; 8. 2; 12. 1; 13. 34

Přilopk.

* **Jeju zwědomnje hrjebańske.** Kowař z Jawory we Schlesyńskej pschińdże po 7 lětach na polizeju a wosłetwi, so je w lěze 1922 swoje tehdom 4 měšaze stare dźěćco se zelowej kišalinu zajědojećił. Polizija swěćeši, so to tak je. Wón a jeho žona staj žydom lět dołho tute ćežke potajnstwo thowałoj a staj ćežko pod nim ćerpiłoj.

* Dźěćeji zo z ćertowym rospukom zajědojećilej. Dźěćeji ratarja Ignaza Klarhofa w Narańschej Pruskej bźichi wot ćertowcho rospuka (Wasserschierling) zbłej a zo z nim zajědojećilej. Wobej dźěćeji stej wumrěłej.

Nowe hłowne město Indiskeje.

Najwjetschi městowy twarsti nacjink na zymym zwěrće.

Na pěskojtej semi w njeznměrnej herzoce Indiskeje je nowe město nastało. Wobjeż zo psched pjatnaće lětami hischće pěskojta puseina, bjes kóždeho schoma, wupschestrěwasche, steji dźensa po najnowschim wumyslu natwarjene zahrodne město. Wobjeż pryedy jenotliwe hlinjane khałupy khudych indiskich wobydlerjow stejachu, seleni so nětkole zyte rostlinstwo, a zławnje znate Delhiske skalisko, hobrsti schemjeńz (Quarzblock), kiž po krajinje mile schěroko horzotu wot zo dalwasche, je z kěrězinu a trawu wobžahane. Sklonzo njemóže wjazy na zehlitwe skalisko zmalić a horze zołmy zo wjazy po dolinje snoschowacź a też wěrschej, kiž drobny pěsk mjetasche, je zo se schromami wobroseženym skalikom mózny sadźěwk do puca stajił. We tuttej wumělšzy wopkodźenej dolinje leži Nowy Delhi, pschichodne nowe hłowne město rańschej Indiskeje.

Psched pjatnaće lětami pschijědże prěnja twarska komisija do Indrapata. Jeje nadawk bě, na wósom kóžnych milow wulkej ruminje, k nohomaj zehlitwehu Delhiskehu skalika, wobdatej wot rospadanych murjow Indrapata, nowe hłowne město Indiskeje natwarić. Jenož někotre schromy roseženu na dalokej ruminje a jenotliwe wopuschćene mohamedanske rownischcza běchu widźeć. Na jenym tónzu Delhiskeho skalika, kiž zo z hłownej skały wuhbłuje, leżeše wjeńka Raikina. Row indiskeho prosety Sitka Gurua, kiž bě pschikhad běteje raży wěschćił, je w bliskosći. Kaž podawizny wucza, je Sikh Guru wěschćił, so běli nuzjo jeneho dnja pschińdu a dźěł skały z wjeźu Raisinu woztorhaja, so bychu zebi tam tři wulke palazy natwarili, wěschćenje, kiž je so dźensa dopołnikło.

W běhu pjatnaće lět je so tehdyschcha bjestroschtna krajina dopołnje pschemeniła. Daloku wokolinu swjatuja schěroke dróhi, je schromami wobhadźene. Zyły wumyšł je jedyn z najwjetschich městowych twarskich nacjinkow, kiž zwěrć snaje. Sću ryhowanki sa Bungalow a zhromadne bydlenja za 35 000 wobydlerjow wobliczene, kiž móža zo wschitzy w jnowa natwarjenym kraju sajwobliczć. Mohamedanske rowy, nětkdy we wopuschćenej puseinje leżaze, su dźensa do ležećazych zahrodow pschetworjene a jich kulotwary pobźehuja zo nad nowym městom.

Ssrjedźischcźo a wukhodnischcźo wschěch dalschich twarow wulkomyslitneho městoweho nacjinka je wjazy hacź połdra mile dołha, schěroka pyschna dróha, „kralowski puć“. Dróha wupschestrěwa zo wot Delhiskeho skalika hacź k wulkemu wukhodźowanischcu, kiž je zo k dopomnjeću na indiskich wojakow natwariło. Kotwokoło tuteho dopomnjeńskeho wukhodźowanischcza budu zo palazy indiskich wjerchow posběhowacź. Hižo po rysy indiskim bajkojtym wuschinju je zebi tam Heiderabadski Nizam krazny twar stajieł dak. Dalsche palazy, kiž zo w stilu, barbje a nacjinje mjes sobu rosešmawaju, maju sćěhowacź. Hižo sa lěto znadź budże zo podkrał w nowym knježeństwowym domje móz sajwobliczić, kiž na cłowjeka sacźišćej prastarehu palaza z bajkowych cźasow cźini. Też parlamentowy dom, wulki, w pokole twarjeny krazny palaz, je hižo hotowy.

Tak dostanje Nowy Delhi bórzy pschihódne městno w rjadze hłownych městow zwěta a njebudże jenož z pschinadom sa smyslu polne sakoženje městow, ale zdobom też skutk wumělstwa.

Nałnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutlischu wutoru:** Wo krótkim wuwjedrjenju wiźate a njewjedrate. W jendźelskej cźopko a njewjedra. W połnóznej Europje cźopke macźate wjedro.

S rubjeznikow, kotrjż su 22. februara transport nsdowych pjenjez we wyšokosći, 118 000 hriwnow sa podšypli Matthias Stinnes w Gladbecku-Brancku nabpadnyli, su schtyrjoch bratrow fajeli. Wschu hromadźe je zo 24 wozowow do pschepytanja wsało. Jedyn z nich je rubjeznikam jako hadlena słužił. S rubjenymi pjenjesami bě zo blisko Essena korczma sa 50 000 hriwnow na jeho mjeno kupiła. Pódła teho běchu wubjehowańskeho konja kupili. S hotowych pjenjez je policija halle 4500 hriwnow namakała.

Wyschschi lěkar dr. Schwab we Wrótzławju je zo z we swojim wobydlenju z jedom sadał a zo wobwěznył. Prjedy tehdy bě swojemu pollětnemu zynkej z jedom zawdał a jeho sadajił. Po zmjerći swojeje zony bě na zaćěmnjenje ducha sthorił.

Pola Kowela w Pólšlej zo 11 holzow z cźołmom po rěży wjesesche. Cźołm so powróći o holzy zo tepichu.

W Amarillu w Texasu je zo hoseenz wotpalił. Schtyrjo hoseźo zo we loźu spalichu. Pjaty z woknom won stocźiwschi zo sarasy. 20 hoscźi je zo wopaliło.

W Syracusu pola Newyorka je w chemiskich dźěłarnjach Solvay Compagnije 40 000 litrow chlorowego pluna wopschijaty, rosbuchnyk. Twarjenje, w kotrymž kotoł steješe, je so do zyła wupuscźiło. 30 wozowow je zo z plunom cźežko sajedojećiło. Dokelž w tym cźasu powětrowa tódź Los Angelos nad městom lětasche, bě wjele dźěłacźerjow z dźěłarnje wuběžało, so by lětanju powětroweje łódže pschihladowało. S tym je zo wjele dźěłacźerjam žiwjenje sakhowało.

Směški.

Wučer: „Wšě wěcy, přez kotrež mózemy hladać, mjenujemy z cuzym słowom transparentne. Hańža, mjenuj mi jedyn přikład!“

Hańža: „Skleńćane wokno.“

Wučer: „Derje! A nětko mjenuj mi dalši přikład, Hana!“

Hana: „Klučikowa dźerka.“

*

Nan k swojemu synej, kiž prěnje lěto łužanšćinu wuknje: „Słyš jónu, rěčiš stajnje wo porjadnych a njeporjadnych słowjesach. Kajki je to rozdźel?“

Syn: „Pola njeporjadnych dostawam stajnje puki.“

*

„Nó, čujeće so dźensa strowiši?“ wopraša so lěkar.

„Hm — po prawom nic,“ wotmołwi khorwaty.

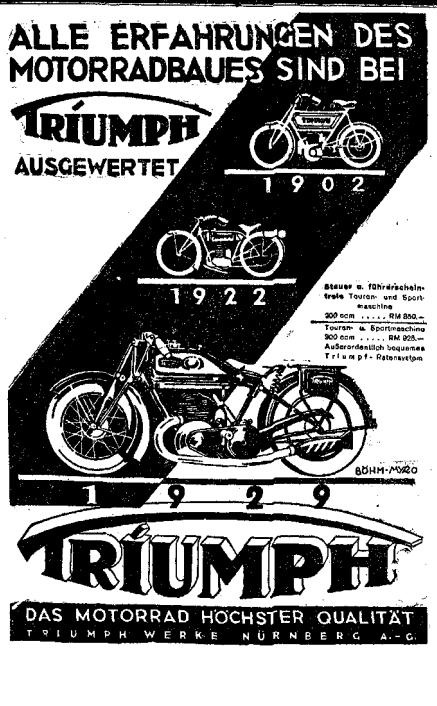
„Sće lěkarstwo prawje k sebi brał, kiž sym Wam předpisał?“

„Haj, to sym.“

„A! poměrnosć w jědźi? Prajach Wam, zo směće jenož něhdźe to jěść, štož třilětne dźěćo. Sće so po tym złożował?“

„Haj, knježe lěkarjo! Sym běrnjacu běliznu, někotre kuski kože a cyłu kołpicu kneflow zjědł.“

Vertreter für Bezirk Bautzen:
Bautzener Auto- und Fahrradhaus P. Preibisch G. m. b. H.
Äußere Lauenstraße 17 :: Telefon 3803

Składnostne kupy!

Trjeb. žonj. a muž. koło, nowe žonj. koło z luksusowym wuhotowanjom a rukow. wopismom 2 trjeb. šijacej mašinje a łoža z matracami tunjo na předań

Seifert na Kamjentn. hasy 29

Mlod. dźěłaćerja

wza knydom

piwarn[illegible] Mjerc. Wjewdźe

Vogtl. Madras. Mull. **GARDINY** vitraže kromki tunjo

J. Erler na Zwonk. Lawskej h. 10, rózk Krónprync. mosta w Budyšinje

Prošu čisło

2687

jeli maće mały nawěštk do „Serbskich Nowin.“

Murjerske cyhele ma zaso na předań

Dźěłarnja patentn. cyhelow Keeders w Dubrawcy p. Barta

Tow. pomocy za stud. Serbow

zapis. tow., změje srjedu, 22. meje pop. w 2 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje swoju porjadnu

hłownu zhromadźiznu.

Dźeński porjad: 1. Rozprawa a zlidźbowanje. 2. Wólby. 3. Wšelčizny.

Lubje přeprošuje sobustawy a hosći

předsydstwo

Hypotheki

na ležownosće w měsće a na wsach. **Požčonki** na zastojnikow a kruće přistajenych z wotpłaćenjom po měsačnych dźělbach. **Kupowanje a předawanje ležownosćow a wobłkhodow** kóždeje družiny. Dowěrliwe zaradźowanje a pomoc we wšěch pjenježnych należnosćach a sudniskich wěcach. Mnoho připóznaća.

Hypothek. büro Wenzel

na Hornčerskej hasy 11 Telefon 3696

Dźensa rano w 4 hodź. wumrě při porodźe moja pře wšo horco lubowana mandźelska

Hańža Kilankowa

kublefka, 30 lět stara

Pohrjeb budźe štwórtk, 16. meje dop. w 8 hodź w Radworju

W hłubokej zrudobje

Jurij Kilan, mandźelski

W Stróžišću, 13. V. 1929.

pśiloha k cisłu 109

SERBSKE NOWINY

Pondźelu 13. meje 1929

Mać a dźěćo.

Podał Dr. Franz Bruck, Berlin-Friedenawśki.

Wobsćěhnjece kultury, schtož ho hamo na ześi cźežko łudow a wobrzyhowacź, je ho w běhu cźasow pola wschěch ludow na mnohe waschnje pscheměniło, pschedewschěm, schtož nastupa nałoźki, technikum, wumělstwo atd. Jenicźky podstajnosći śwětliwa (Weltall) hama na ześi, pschiroda, je stajnje samźna wostała, to wěła, tak dałoko hacź cźłowjeź to dotal znaje. Dohd teź w mjesćach wschěch morjowych a źiwych wězow wo sdacźu wjele nowego njebu wuśłědźene a fo njewuśłědźi, tak dyrbju " tola rjec, so bź. wobźeje, schtož wschě śiwe stworjenja, najmjeńsche hacź najwjetsche, nastupa, tajkich hižo na śwězce: jenoź so bź stajnje postupowacź wědomosće mózno, acź workrucź, liš běchu hacź dotal njeznate. To płacźi pschedewschěm za najmjeńsche stworjenźa, liš mózemy jenoź s pomocu mikroskopa wobładacź. Wo tajkich pak njechamy tu rěcźeć, ale wjelewótne wo stworjenju, liš je najwažnische tu na semi, wo cźłowjeku, a to wo jeho nastacźu, po-tajkim wo dźěsću a jeho rodźicźelzy, wo macźeri. Pomér wobeju mjes sobu je niedźiwadło na wschě pschemjenjenja kultury stajnje samźny wostał a ma so tu stróża wobśwětlicź.

Nan dźěsćo sprodźi, w źiwocźe macźerje wone sejramy. W jasnje stroweho dorosta, runje kaž pola skotu, cźim bóle hischcźe pola cźłowjeka je unjne, so nastawace macźerje s najlěpschcźe macźizny wobsteja, so by mjaso i jich mjasa było strowe a pschecźiwo khorosćam strućene. Pola tak mjenowanych dźiwych ludow je temu hischcźe powschitkownje tak, tak dałoko hacź njejsu, kaž nasche „kulturne ludy", wot nasćehowace dźenźnisćeje kultury (alkohol, morjowe atd.) hižo sće nakazene. Dyrbimy so pró-zowacź, so po mózności, wot strowych macźerjow teź strowe dźěći płahowacź, a tohodla njech je tu krótko rozłožene, schto ma so za to stacź. Pschedewschěm je nuźne, so by cźełko nastawozeje macźerje tak wocźehnje, so by wschě dźěle, pschedewschěm za porody ważny kóscźowy, po mózności strućene wopokaza, potajkim je cźełosnuwcźowanje źiwinje a druźi spart jara ważny. Na kraju wschak ju wobsćežnosće stame na ześi pschihódnische hacź w mjesach, dokelź strowe burśke dźěło śwój smysł za to lźeje dopjelni hacź wot rejow, fabrikskeho dźěła atd. hnito dosćź je pschetśiśane źiwjenje w mjesach. Khorosćź starschenju, ześe buchownja, ma wjelo teź njepschihódny wliw na dźěći, wjelo teź s khorotcźu swiźowacźej wězy: wopilstwo a swóbnistwo. Nekrótke staty połnózneje Ameriki i tuteje pschicźiny hižo jara krućze zakroožuja; jenicźky strowym wobjoam ho źenitwa dowoli! S tym ma so porodźenju khorych po mózności sadźěwacź.

Sadźerjenje macźerje hacź do poroda dźěśca ma so tohorunja powschitkownje srjadowacź: Je-li macź strowa, potom śmě ho wona w mérje pot cźasa domownym dźłam wěnowacź. Wot domu źłabulśke żonu abo tajke, pola kotrychź ho za cźas ramodruhośce nekaźa khorosćź samolwi, dyrbja ześi wěło mér popyschecź. Najlěpje je potom, so ho na łekarja abo śpschesćomne sastarnjśke sarjadnistwo wobrocźa. Kupanje a myece cźeła atd. je jara nuźne. Teź na śpalnu strowu zyrosu ma ho dźiwacź, pschetoż cźeźkoźiwotna dyrbi tola nětko diweju jeźiwicź! Potajkim pilnje mloko picź!

Dale ma ho za cźas ramodruhośce jara na to kedźbowacź, so by žane khorośce njesakorjenja, pschedewschěm žana źuchocźina, potom pak też zahor kedźiwinkow (Mierenentzündung.) Poźledniśicha jewi ho i cźasom pisches zaczelkliwu kože a nohow.

Hižo je ho na ważnosći stroweho kościowza macźerja pokazało. Je poźledneschći, pschedewschěm we ważłobinje (Becken) schibinjeny, t. r. njeporadnje tworjeny, potom je to i cźežkim sadźewkom pschi porodźe a może ześi źiwjenje macźerje kaž też dźěśca žadacź. Bohudźak toma śnito tak njebywa. Rjez pak dyrbi ho, so je porod we mńerje nimale jedyn z najstrachnischich podawkow, mjes tym so wón na kraju a wobeźe pola ramorośnych ludow mjenje abo śpla žanych wobcźežnosćow njepschihońje.

Zona cźornucha wukonja po porodźe hnydom sajo swoje cźežke dźělo; pola nać na kraju je tomu hischcźe dźensa dźěła tak: Zona wěnuje ho hnydom sajo dźěłu a — cźěschi.

Cźěschicź je tohorunja jara ważna wěc: Nicźo njeje sa dźěcźo ważnische hacź zyroba, kotruż wot macźerje njeporadnje dostawa, a hdyż macźerje i swójich pschicźinu cźěschicź njechaja, dha ma ho to jara wobźarowacź! Jenoź wopraudźe khore macźerje (pschedewschěm tajke, liš ho na śuchocźinu khore), njeśmědźa na žadyn pad cźěschicź.

K 62esnaśemu Łužiskemu wjećorej w Krónje w Budyšinje.

K wopomnjeću na Wilhelma Friedricha.

Kaž je hižom znate, wuhotuje ho dźensa wjećor s dypłom we 8 hodź. w Krónje w Budyšinje „Łužiśki wjećor" se śerbskimi a němskimi poćišcźenjemi. Samér tuteho wjećora je, hromadźicź średki k lépschemu Wilhelm Friedrichowemu daru.

Schtó běsche Wilhelm Friedrich. Wjerschinje Sserbow drje njesnata wozioła. Wón běsche a je śkawny a wuśnamny Łužiśki domisniśki dramatik, liš je lětża w nozy wot 8. t 9. januarej nahle wumrěł nědźe 65 lét stary. Wilhelm Friedrich narodźi ho 3. hapryeje 1863 jako prěni syn fabrikanta Korle Bohumika Friedricha w Rychnowje pola Jitawy. Wón běsche hischcźe sestat stare wschnja a nakoniec Łužiśanow źiwoteje domisny a je ze napiśał we mnohich źiwotich dźěłach, liš śebi dźenża jako drohe kulturne kubło waża. Jemu śluscha wulka sasłužba, so je *sakhował potomnikam hódnośće domisny*, liš bychu ho hewak śhubiłe. W potnoscźi mozy źiwoteju źiwjenja wotcźowaschche bażnik w Friedrichu Wilhelmu. Pschecźeśeju domińny, liš běchu jeho daty spóśnali, jeho hodźiwerohodnu. Jeho prenje dźěło wuńdże w lécze 1902. S dopokazom, kak hłuboko Wilhelm Friedrich cźerpatche, ju mnohe jeho domisniśke pěsnje a bażnje a wobeźe też domisniśke hry. Duśto śierjesche bażnik źiwoju macźiznu s wjesnych a méśtnych khrónikow. W Rychnowiśkej hrajeśkej śyle „Thalia", kotraż śebi w lécze 1923 hamo lépne jewiśćišco natwari, namała wón organ, liš jeho dźěła pschedstajesche a jemu pucź rubacź pomhasche. Hrajeśka śyla „Thalia" śmědźeśe w 21 létach źiwjeho wobstacźa cźahnuwśi s źiwjim bażnikow wot jenoho dobycźa k druźemu. Tak dóndże k tomu, so ho Wilhelm Friedrichowe kruchi też śwonka jeho wuśiśeje domisny hrajachu, w Budyśchinje, Drjezdżanach atd.

To běsche krótka wuśnam wobzoby Wilhelma Friedricha. Dalsche śkonicze dźenża wjećor na Łužiśkim wjećoru we Krónje, kotryż śmě, dokelź ho nětko hižom spółnacź dawa, bohaty wopyt. Nimo němśkich poćišcźenjow pschednjeje śtawna Radwoŕśka Hudźina Jednota źodom żerbśkich śpěwow.

Z Łužicy.

* S **Wurbiźa.** *Boże śpicze popołdnju śhubi kołesźeny* na Wurbiśkej horje, liš cźahnješe hrohzemu njeswędru wuceśknycź, hnjesźiwo nad śwojim kolom a mjeźe z tak-kim wotmachom do dróhoweho kamjenja, so hnydom morwy leża wosta. Snjeśbożeny je dźěłacźeś Schönich s Bukojny pola Wulkich Sdźarow. Wón, liš śtejesche w 50. lécze źiwjenja, sawostaji 8 dźěći. Jeho mandźelska leži w thorownji, hdźež běchu ju wot poroda wośmeho dźěśca, liš je ho njedawno narodźiło, dowjeśli. Je to jara śrudny podawk.

* S **Schérachowa.** Tudomny ratać Josef Hajdan śtrjedu popołdnju pschi rólnym dźěle cźežko śnjeśbożi. Pschi włócźenju ho jemu nadobo konjej śpłóchi śchtaj. Jako dyrjesche jeju śmérowacź, pschindże pod wóze brunowe juby, liš jeho jara cźežko śranichu. Wobźarujomneho dyrbjachu hnydom do Khemberkskeje khorownje dowjeścź.

* S **Bliskopiz.** Pschichodnu njedźelu je w Biskopizach wobłhodna njedźela, kaž to kóżde lěto pośledniu njedźelu do śwjatkow bywa.

* Se **Zitawy.** Lětnicha njewsćěhonje kruta śynna je ześi w Zitawskej krajinje jara wjele dźiwiny ża wopor zahala. Hajniży ju tam dotal śpadanych namakali 162 hornow a 43 sajazow. Wopraudźita śchkoda je hischcźe jimn tak wulka. Lěsarjo wólicźeja śchkoda na dźiwinje w horach i 50 prozentami, w druhich rewrach pak i nětko 30 prozentami.

* S **Ruchanow.** *S automobilom jnjeśbożiś je ludomny* wobsćěhacź wojnajeńskeho auta Josef Heil blisko nowoje wósy. Wobrucźi sadujcho kola méśtcho śwadźi a wón bu do śchtoma wjerchnjenj. Pschi śrażenju śtama ześi Heil liš wós sam wobsćehe, wobruczku a rjebła, jeho mandźelśka a śyn pak, kotrajż śobu we wosu sedźeschtaj, wotenźeschtaj se śtróżelemi a lohkimi ranami.

* Se **Shorjeiza.** Mandźelśka wobsćeźerja Jahna we Zonowje (Frauendorfje) pola Shorjeiza dźerżeśche śwojemu mużej rěół, jako tutón topoł wurśćowaschche. Nadobo puśchcźi ju śylna wojnowa a dyri żonu do hłowy. Zona so bjes wědomja śwjeśe a wumrě hischcźe prjedy, dóniż możeśche lékaŕ pschikhowataćz.

Wusudźenja.

§ So byschtaj ześi hodownu pjeczeń wobstarakoź, staj hižom wośmjet khłostany nětkuschi radźiny dźěłacźeś Bjedrich Wilhelm Wagner a hische njetkłostany pohoneź Jan Hermann Mitasch s Budyśchina 23. decembra 1928 wjećor śhromadnje ratarjej Kalichej we Jeńkecach hubjezy kradnyłoj. Do padusćistwa bęschtaj ho dźěliłoj. Hamtiśi źud běsche sajudźił Wagnera jako wośpjetneho paducha k 8 mésacam jastwa, Mitascha pak mého k 2 njedźelomaj jastwa k 70 hrivnam pjenjeżneho khłostanja. Jenoż Wagner běsche ho pschecźiwo wuńdźej powołał. Wón nětko wudawasche, so je jeho tehdy nětko wot njeho dźělena mandźelśka k padusćistwu pohonjała. Mitasch to wobkrućeśche. Wagnerowe khłostanje ho na to na 4 mésacy jastwa śniži. — Sakitał běsche rěcźnik dr. Fischer s Budyśchina.

Sśmjertne njeśbože s automobilom, pschi kotrymż 73letna widowa Hilża Hajdanowa z Kamjenza wo źiwjenje pschińdże, běsche ýjatk wóz jednanja psched Budyśkim krajnym śudom pschecźiwo pschekupzej Pawołej Ewaldej Schołcźe s Połcźnizu dla njerodnego morjenja a njewobkedźbowanja śakonja wo wobkhadźe se śamokhodami. Kamjeńśi ławniśi śud běsche jeho 27. februara 1929 k 3 mésacam jastwa sajudźił. Wón pak běsche ho pschecźiwo wuńdźej powołał. — Dnja 19. nowembra 1928 psched wjećorom běsche Scholta se źiwojej żonu wot s Bernbrucha pschikhadźejo pisches Kamjenz pschijił. Běsche było hižom cźemno a deschcźeśte. S 15 kilometrjeśej śpěchnosću a pschi měrcźekamjenim wobśwětlenju běsche wón hjedź Połcźnońeje dróhi jał. Krótko psched hcźiżnjcźišcźom Połcźnońeje a Arnoltkeje dróhi běsche Hajdanowa, kotraż cźežko błyschcźeśe a widźeśe, njenadźijcy i Łśiwebo boka cźahła dróhi pschekrocźiś. Schołtowy awto běsche ju pschecźeł a tak cźežko śranił, so běsche wona hóśći na to wumrěła. Pschi powołańkim jednanju drje saju śpóśnachu, so je Hajdanowa njeśboże hobuśawinowała. Njeradu pak widźeśe hud w tom, so Scholta njeśe po pschedpisanje na prawej stronje jěź. Wuźud bu tkěrno mitiśchi. Scholta dosta méśto 6 njedźel jastwa 400 hrivnowe pjenjeżneho khłostanja. Na 200 hrivnowo pschiśiwolichu jemu wuprihowanśki cźaś.

Bjezdźěłosć dale wotcěbra.

Budyśki dźěłowy hamt nam pisće:

W hapryeji je licźba podpjeranych dźěłonjemějacych we wokrjesu wo 4 273 hacź na 4 753 śnišła. To je runje tełko jako na kónzu nowembra 1928 a je w tu khwilu wotnuju łońśchemu lětu nimale 100 prozentow wjazy. Wotebrali ho dźěłonjemějacy w pogłednim cźasu na wjacy khěrno gyhniścho byźi w mésacu Budyśchinje.

S tutych 4 753 podpjeranych běsche 1855 (1140 mużiśich a 515 żónskich) s mésta Budyśchina, 1199 (952 mużiśich a 247 żónskich) we wjesnych gmejnach Budyśkeho khołowneho hamta, 367 (702 mużiśkich a 165 żónskich) we gmejnach Bikopśkeje wotnoźki, 853 (455 mużiśich a 398 żónskich,) w gmejnach Koŕświnśkeje wotnoźki a 179 (132 mużiśich a 47 żónskich w gmejnach Kumwałdśkeje wotnoźki.

Nimo teho dźěłasche 670 dźěłonjemějazych (s nich 133 w mésacu Budyśchinje a 537 w tamnych gmejnach) pichi nuśownych dźěłach. Tak fu nuśowi dźěłacźerjo w rospraunym méśtazu wo 601 pschibźerali.

Położenje dostawacźom podpjery na śwoju pschicźinu też w hapryeji śwjetliśka w tym, so fo sapoca dźěła w rataśtwie w zuheliczach, fabrikach zementowych twarow, tonowinjach, śkałach, na żelesnizach a wyśoka- a hłubokowarśtwje. To śkutkowasche hobu na wschelake powołańke śkupiny. Teź w drastowym pschemyśle trjeba dźěłańśke mozy dła nałetnjeje saśony, to běsche samo njedostatk na wuczenych dźěławych mozach. Dźěło wobstara fo dozyła w 1904 pschipadach. Sa mnohich bjesdźěłnych wustojnych dźěłacźerjow i industrije a za pschiśiwajejzych bjes méśtna wostachu dźěłowe pomery wurjadnje njepschihódne. Licźba dźěłopytazych kożowych dźěłacźerjow, tekstilowych dźěłacźerjow a pschiśiwajejzow je fo powyschiła.

Wobdźěl za powołańśke radupodawanje bu w hapryeji jara źiwje wuźity. Radu pytasche 65 wożobow, wopytowarjow běsche dozyła 150. Wuczbnych méśtnow bu 36 wobsadźenych. Wot spocźatka rozprawneho łeta śmě fo nětko 60 prozentow pschidźeranja radupytazych sapiśacź.

Ze Sakskeje a dalśich krajow.

* S **Hirschberga.** (Ssamomordarjej.) 22létny samkat a 17létna kontoriśka śłocźiśchtaj do hata pola Wannbruna a twaśchtaj źebi tak źiwjenje. Njedźelu popołdnju bęschtaj fo mjedźi cźłowjekaj śhubiłoj a wutoru popołdnja jeju cźełe namakachu. Bjes dwéla jedna fo tu wo śhromadne ramomordaśtwo, tola njeje pschicźina śnata. Starschi njebéchu pschecźiwo źeńitwje, jenoż dla źiwjenje mlodośeje dyrbjesche młody por hischcźe trochu cźakacź.

* S **Witkawy.** (Wupuścźena śchula.) W nozy k pónd-źeli fu njeśnacźi śłoźay w jenej tudomnej ludowej śchuli pschiprawy nětkuschi śchuliśchi źiwnow dołowkje śapuśćili. Wśchitke pulty běchu rozpaczene a śpowrócźane, leżeny a podłoli i tintu śamafane a rucźne dźěła hołsow po źiwje wośmjetane a śniczene.

* S **Zeitza.** (76 425 hr. njedostatka pola khorobneje pokładnje.) W popołdnju twubjetka Zeitzkeje khorobneje pokładnje śwjećichu, so mjes śamóżelśkimaj śawjonoma f lěta 1927 a 1928 wobśteji rozdźěł wo 76 425 hr.mnoho. Dokelź ho pokładnine wjednitwo k tomu njemóżesche wuprajicź, bo bilanza njeśthwali.

* S **Kaśela.** (Tři wożoby fo w łśadle śaraśiže.) Lětadło cźěśkoślowakskeho lětaŕskeho towaŕśtwa, liš cźahnje z Prahi do Rotterdama dołecźeś, běsche nuśowane, ha Boże śpicze popołdnju wokoło ½2 hodź. pola Eiterhagena, 20 kilometrow f króttcźo ranja Kaśela, k semi puschcźeć. Pschi tom fo łśadło rozbi. Tři wożoby, paźaźer, wjednik a lékadłowy montéŕ, pschindżechu wo źiwjenje.

* S **Parisa.** (Spodźiwna pschicźina śmjerce.) W dźěcźazym wotdźělenju jeneje khorownje w Parisu fu po wuźiwanju korchenjowaneho mloka schtyri dźěći pod śnamnjenjemi cźěśkeho śajdojcźenja wumrěle, dwě dalschej bęschtej khorownju w śmjertnym śtrasche. Wobydlećstwo je nad tutom podawkom rozhorioko a dawa pschipad śudniśyy pschepytowacź.

Nowy směr w Artmannowym procesu.

Kaž tele dny jóźlichmy, sapoca fo we Winje proześ pschećiwo 17létnemu Artmannej, liš je wobśtorzeny, so je śwojeju śtarśchezu łkonzowal. Nětko woimě fo w bydlenju Artmannez źiwóźy lokalna termija, kotraż dowjedźe k pschekwapjenju. Młody Artmann, liš bęsche dotal hebjewdomje wuhujupował, bu k prénjemu rałej źyle śkludny, jako bu do śpanśkeje śtwy śtarśchezu dowiedźeny. Wón proschesche, so bychu jeho 10 mjeńśchinow śamego wostajili. Jako źudniśyy łkneźa po tutom cźasu sajo do śtwy śtupichu, rjekny Artmann, so może śoł nětko na jenotlive podawki dopomnicź. Wón je we tamnej hróśnej nozy do śpanśkeje śtwy śtarśchezu łaskupił a je pjecza widźał, kak je fo nan i nożom na nacźesał śahanjał. Tuż je nanej nóż i rukł wuhrabnył a do njeho kałak a śchto je fo potom dale śtało, je wón pjecza njemóże wjazy dopomnicź.

Wukhowanje žiwjenja z přenjesenjom kreje.

Rjemjeslo ſ muſy.

Hłódo a nuſa człowjaka cźerí hušto hač k pośledńjemu. Hdyž je pośledńje wobſtejeńſtwo přichodate abo přichoſa-dźene, poppjera ſa dźěło njemějaceho hižo ſaſtajena a wuhlod, ſo w bliſkim cźaſu jaſno ſaſkužba kiwa, na nuſu ſpadnył, potom dyrbi ſo człowjek ſ wunamakarjom ſcźinicź, njecha-li mjeſu dowolneho přichrocźiwſchi ſo ſe khłoſtańſkim ſakonjom ſetekać. W naſchim cźaſu hoſpodaŕſkeje kriſy je njeſmĕrnje cźežko, ſprawne dźěło namałać na dróhy. Mĕrkotu žónſku wabi nuſa, ſwoje cźěło přchedawać. A muſchaj? Też woni přchedawaja w nowiſchim cźaſu ſwoje cźěło, ſwój žiwjeńſki eliksir, cźerwjenu krej, kotraž w jich žilach cźerce . . . ſa pjenjeſy.

We Winje ſo nimomĕrny wjele ſ człowjeczej kreju wikuje. Sa pół litra pjecźdźeſaceć hač ſchĕſcźdźeſaceć ſchillingow je nĕkhdźe dźěnſnińſcha płacźiwa. Přchenoſchowanje kreje ſo dźěnſnińſchi dźeń powſchitkownje natołuje, ſo by ſo cźeſtkothorym žiwjenje ſakhowało. Bliſay přchiwuſtni wotedaja radoſtje nĕſchto kreje, ſo bychu žiwjenje wohroženeho wukupili. Hdyž pak ſamych ſwójbnych ſobuſtawow nima, tiž ſo ſa njedźiwujaſy ſtrašchne ſapſchimnjenje přchiłhodźa, hdyž człowjeczeje kreje w ſwójbje njeje? W bĕhu prozeſa wotnajerjow přchecźiwo wobydlerjam domu ſa muſſkich na Wurlitzſkej dróhy ſo wukopa, ſo ſo zyły rjad wobydlerjow tuteho domu njewuwuſcźnje wot industrialiſazije ſamtkneje kreje žiwi. Nĕkdźe ſto ſ dźeſcźoj ſtow wobydlerjow přchedawa porjadnje tutu krej. We domje ſa muſſkich je tunja człowjeczu krej doſtacź, to wdźa hižo wſchitcy lekarjo we Winje, to je ſnate wſchĕm ſchpitlam a ſanatorijam. Potrjeba-li ſo cźerſtwa krej, potom ſawoła ſo zyle jednorje dom ſa muſſkich. Teleſoniſke ſawołanje dońdźe do domu. Kždy pak ſo ſa tute nowe rjemjeſło njepſchihodźi. Krej podawacźej może jenož woprawdźe ſtrowy człowjek ſ bjeſporoczneju kreju. Podawacźeſo kreje dyrbja ſebi tohodła kždy mĕſaz ſwoju krej ſ pomocu Waſſermannoweje reakcije pſchepytacź dacź a ſo přched kždym pſchenjeſenjom kreje wupokaſacź. Podawacźeſo kreje ſu po kaſtańſkej kreje do ſchtyrjoch wodźelenjow ſarjadowani. Eliſabethſka klinika je ſe ſrjedźiſchcźom krejnych wikow.. Wot tam ſo podawacźeſo kreje do druhich ſchpitlow a ſanatorijow pſchepokaſaju, hdźež ſo runje jich krej žada. Wjetſchina ſ nich je hižo dwanacźe hač ſchityrnacźe króć, jedyn ſamo hižo ſchĕſnacźe króć kwaſnik. Stajnje pół hač ſchĕſć dźeſatkow litra, potom pak je ke kónzej, potom bywa huſta krej hižo žółta ka woda, njekmana. Konjunktura je nimo, je wukrwawiła . . . Schtóž ſebi cźaſto ſwoju krej woſchcźĕpjecź dawa — nĕkotrí pſchiſtup ſamo dwójzy wob tydźeń — tón ſlabi ſebi wĕſo ſylnje ſwój organiſm, tak ſo tajzy ludźo potom cźaſ ſwojeho žiwjenja wjaz ſanebo cźeſtkeho phyſiſkeho dźěła ſaſtaraſ njeſamóža. „Zaneje kreje a žanych pjenjeſ“ praja nĕkotrí, pola kotrychž je też tuto poſledńje žórło dokhodow wuſałko. Podawacźeſo kreje maja ſa jara njeſprawne, ſo ſ khorymi nimale ženje hromadźe njepſchińdu, ſa kotrychž ſtrowoſcź ſwoju krej wopruja. Krej ſo jim woſchcźĕpi, woni doſtanu w ſawrjenej wobalzy pjenjeſy ani njewědźo, komu ſu ſe ſwojej kreju žiwjenje wukupili. Wobſteji ſtrach, ſo bychu hewak wuſtrowjenych abo jich pſchiwuſnych wo pjenjeſne dary nabdźehowali, kotreż ſo jim też bjes dwěla njebychu ſaprajiłe. Temu pak ma ſo ſ pucźa hicź a tohodła njewě podawacźel kreje, komu je žiwjenje wukhował a też wuſtrowjenych njeſmĕ wĕdźecź, komu ma ſo ſa ſwoje žiwjenje dźakowacź. Polſka ſchillingow ſa žiwjenje cźłowjeka njeje woprawdźe drohe. Schĕſcźdźeſacź ſchillingow ſa wjele kreje je hižo nahładna płacźiwa, dońdźe-li pak nĕchtó ſto ſchillingow ſo to, potom wĕri, ſo je błowny lóſ doſtał. Cźłowjek je ſaſo na wĕſty cźaſ tłocźazym ſtaroſcźam wucźekłnył. Mjeſ tym je ſaſo na kreji nabył a może ruku ſ pſchenjeſenju poſtkeźicź. To njepſchihotuje ani woſebitnych boleſcźow.

Konkurenza mjes podawacźelemi kreje je jara žyzna. Też ludźo, tiž njebydła w domje ſa muſſkich, badźa ſo do liceźinu ſa podawacźelow kreje ſapiſachcź a „dźłaja“ tuńſcho. W ſańdźenym lećze dhajchu podawacźeſo kreje krutu organiſaziju wuttworicź, ſwjaſawſchi ſo do ſjednocźeńſtwa ſ kreju wikowazych, ſo bychu ſo po krutych płacźiſnach ſložowali. K temu pak njebódźe. Tak woſta wikowanje ſ człowjeczej kreju ſwobodne rjemjeſło, bjes konzeſſije, bjes wucźbneho cźaſa. Jenož ſtrowa, cźopła, cźĕmnoczerwjenca człowjeczа krej namaka wotjeběrarjow. Hižo je pokhicźenje wo mnoho ſylniſche hač potrĕba. Kaž ſ draſtu a gumijowymi iworami ſo dźenſa ſ kreju człowjeka wikuje. Pokhicźenje a potrĕba poſtajetej płacźiſnu. Pół litra człowjeczeje kreje płaćźi dźeńſa poſtne ſchillingow. Wójna je krej człowjeka k tunjej wĕży ſcźiniła.

Hamtſke wozjewjenje z Budyšina.

Do ſapiſa kubłowſkeho prawa je ſo dźenſa ſapiſało, ſo po mandjelſkim ſkócźenju ſe 4. meje 1929 ſkałaŕ Arnoſcht Bjedrich Rockſtroh w Płušnikach nima prawa ſarjadowacź a wužiwacź ſamóſcźenje ſwojeje mandjelſkeje Hany Marje Rockſtrohowje rodź. Dudliž.

W Budyſchinje, 10. meje 1929.

Hamtſke ſudniſtwo.

Towaŕſtwowſki powĕſtnik.

Budyšin. „Nadźija“ ſkhadźuje ſo wutoru wjećor we 8 hodź. we Serbſkim Domje.

Haſlow. Sokoł ma přichodny ſtwórtk wjećer we 8 h. zwućowanje.

Hrodźišćo. „Zerja“. Spĕwanje tutón tydźeń wupadnje. Přichodne ſpĕwanje budźe ſrjedu po ſwjatkach pola Jurakec w Hrodźišću.

Hrodźišćo. Wulĕt na Lawšu nast: Wobdźĕlnicy maja ſo hač do druheho dnja ſwjatkow pola knj. Róže w Kortnicy zamołwić. Jězdny pjenjez (5 hr) ma ſo při tym wotedać.

Khelno. Towaŕſtwo „Domizna“ ma njedźelu 19. meje (ſwjatki) wjećor we 8 hodź. pola Mjenec mĕſačnu zhromadźiznu. Rozprawa, předběžne zrĕćenje dla župincho zlĕta 9. junija w Klukšu, wšelězny. Sobuſtawy, přiſłuſaće wšitcy a z dypkom. Serbja, też z wokoliny, ſu lubje witani. Předsydſtwo.

Njehelćicy. „Jednota Sokoł“ zwućuje ſwjedźenja dla, kotryž budźe kónc julija wot nĕtka kóždu wutoru a pjatk w ½8 hodź. Načolnik.

Pančicy. „Lipa Serbſka“ ma přichodny ſtwórtk (16 V.) wjećor w 8 hodź. pola Šołćic w Wotrowje ważne poſedźenje a ſpĕwanje. Njech wšitcy přindu. Předsydſtwo.

Rakojdy. „Jedn. Sokoł“ wuhotuje njedźelu, 16. junija, ſwój lĕtny ſwjedźeń z wubĕdźowanjemi, proſtnym a narjadowym zwućowanjom. Też ſobuſtawy druhich jednotow móža ſo na wubĕdźowanjach wobdźĕlić.

Sowrjecy. Sokoł zwućuje tutón tydźeń dźenſa póndźelu wjećor.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Śmołer w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dyčman w Budyšinje. Za hoſpodaŕſki dźeł: Arnoſt Herr w Bróſowcy. Za nawódnik: G. Janak w Budyšinje.

Hospodaŕski rozhlad.

póndźelu 13. meje 1929:

Barlinſka burſa ſańdźenu ſobotu tydźeń ſ dobrym wikowanjom ſkónči. Wobchad wĕſchał na kórcu trochu wocźichny. Wiki ſ dołhimi a rentowymi liſćinami woſtachu ſlabe.

Produktowe wiki bĕchu mĕrne, ale ſtĕrje ſtrucźene. Pſchenja bĕ ſamo 5 pj. drózſcha. Sobotu płacźeſche zentnał w Barlinje:

pſchenicy 11,10—11,15 hr., rožki 10,05 hač 10,15 hr., nałśtni jećmjeń 10,90—11,50 hr., naſymſti 9,60—10 hr., wowſa pak 9,85—10,15 pj.,

w termińowym wikowanju:

ſa meju: pſchenicy 11,72½—11,70 hr. a rožki 10,57½ hr.,

ſa julij: pſchenicy 11,81¼—11,80 hr., rožki 10,92½—10,90 hr., wowſa 10,45 hr. hač 10,42½ hr.,

ſa ſeptember: pſchenicy 11,97½ hr., rožki 11,07½—11,05 hr., wowſa 10,52½ hr.

Pſchichtajeſa:

Holzu do domu, Schreierka w Biſkopizach, Schadowa haſa cźiſło 3.

„ Mayeŕ pjekaŕnja, Budyſka dróha 17 w Biſkopizach.

„ do Hródka, Turnſta haſa 21.

„ Korn w Dubrawje pola Hródka.

„ Cźiž pjekaŕnja w Budyſchinje, Arnoſtowa ł. 2.

Murjerjow. Wohman w Semicach.

Pohoncźa. knjeſi dwór w Bjerwałdźe.

Jutrownu. Liebigowa we Murjach.

Jutrowneho, Iſrael w Khwaćicach.

Sepjeru. Leby w Hródku, Luckna haſa.

Meleſtkeho. Kohl a ſyn w Bĕłej Wodźe.

Rĕſnikſkeho. Stephan w Budyſchinje, Pauliſowa ł. 1.

Pjekaŕſkeho. młyn w Budyſchinku.

Na pſchedań:

Runkliza. Mayer w Ledźborezach a knjeſi dwór w Rakojdach.

Ssyno, 3½ zent., po 7,50 hr., w Radworju 65.

Bĕrny ſymjenine a jedźne w Porſchizach 58.

„ jĕdźne, Knjeźk we Wucźkezach.

Kolo muježe, w Hródku, Biedrich-Ebertowa haſa 73.

Wóſ ſportiſki w Lubiju, Mĕklichowa haſa 81 na prawo.

Wóſ dźĕćazy a ſportiſki, Lubiju, Fórbarſſka haſa 4 delka, w Budyſchinje, Jerjowa haſa 3.

Wóſ ſchlekneźany, hoſcźenz w Huży.

Wóſ dźĕćazy a ſportiſki, ložo ſ matrazu, w Budyſchinje, Rožowa haſa 811 pr.

Płót żelezny a wokna, w Budyſchinje, Nowo-Salzſka dróha 8.

Přežnińa a grat, Walter w Budyſchinje, Mužakowſka dróha cźiſło 9.

Stoł khańſti w Budyſchinje, Bismarckowa haſa 1811 na lĕwo.

Krowa ſ druhimi cźeleźcom w Rodezach 9.

„ wyſokoſcźelna, w Nowej Wjeſy 4.

„ wyſokoſcźelna, młoda w Khróſcźe 17.

„ wyſokoſcźelna, w Libuchowje 15.

„ wyſokoſcźelna, w Praſkowje 3.

„ wyſokoſcźelna, w Drĕcźinje 12.

„ wyſokoſcźelna, w Skaneźach 14 pola Baria.

„ ſ cźeleźcom, hoſcźenz „Hajnkownja“ w Budeſtescźach.

Jałowja w Kortnicy 6 a 1¼-ětna w Pſchiwlĕcźach 37.

Mĕłak ſa ſelene, w Bŕĕſowje 5.

Khěža w Jenkezach 63. Dalſche wukaſuje **Kucźka** w Budyſchinje, Nowe hrjebje 5, telefon 2177.

Ssudniſtwo na pſchedawanje

wutoru 14. meje 1929:

w Njebjeleźcach dop. w 9 hodź. w „herbſkej gruchcźe“: ſlamowa hrabja,

w Halſchtrowje w kujeźim domje dop. to 10 hodź. ſchlećźany wóſ,

w Bukowcu na gmejniſkim hamcźe pop. ½12 hodź. parna mlócźawa.

Skrowe depeše.

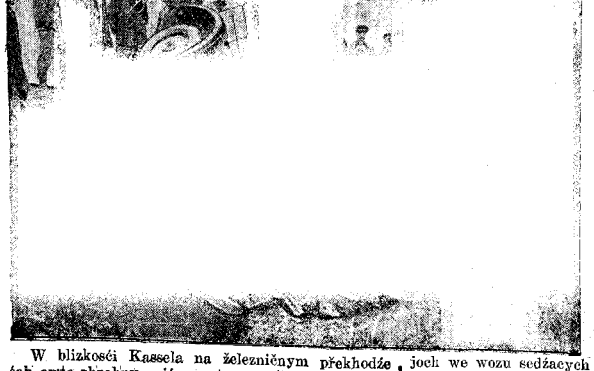
Produktowe wiki w Barlinje dźenſa dop. ¾11 hodź.: Wiki mĕrne, ale płacźiſny ſkerje ſcźłabjene.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž přched hodźinu, tola ſu płacźiſny na wukrajnych wikach ſtrucźene.

Płacźizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a woljowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płacźizny po złotej hriwnje.

	11. 5.	10. 5.		11. 5	10. 5.
Pšeńca	222-228	221-222	buny	22 24,00	22-24,00
rožka	201-209	201-203	woka	28-30,00	28-30,00
nal. jećmjeń	218-230	218-230	módre lupiny	16-17,50	16-17,50
naz. jećmjeń	190-200	190-202	žołte lupiny	22-24,00	22-24,00
wowſ	197-203	197-203	ſeradella	—	—
kukuricа	—	—	raps. wosuſk	19-19,20	19-19,20
pšeńć muka	24-28,75	24-28,75	lany wosuſk	21-22,00	21-22,00
rĕana muka	26-26,25	26-28,25	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	13-13,90	14-14,00	bórnj. kruſki	17 18,10	17-18,20
rĕane	13-13,90	14-14,00	ſyno, 50 kg	4,30-5,40	4,30-5,40
lane ſymjo	—	—	lĕana ſłoma	1,60-1,80	1,60-1,80
bróch, Viktor.	43-50,00	43-50,00	pšeńć, „	1,80-1,93	1,55-1,70
raps	—	—	wowcza „	1,70-1,80	1,70-1,95
pjeluſki	25-26,50	25-26,50	jećna „	1,50-1,80	1,50-1,80

W blizkoſći Kaſſela na żeleznićnym překhodźe cźah awto ſchrabny a jón w ſtronu wjerchny. Ze ſtyrjoch we wozu ſedźacych buſtaj 2 woſobje ćežko ranjenej a dwě ze ſtróżelemi woteńdźeſtej.

W Rotterdamje, mĕſce w Hollandſkej, zapuſći ſtrašny woheń 15 twarjenjow. Wohenj wuńdźe w jenym ſkładźe mebłow.

Prědnje wójsko zwězkarjow hu sajeli. Sbězkarske wójsko pjecza zosa.

Powěsce wo marschallu Fengjushiangu.

S Pekinga so powěsce rozšěrjeja, so je marschall Fengjushiang wumrjel. Fengjushiang je so, hdyž běchu so jeho wotpohlady na Hankau a podjatšcho na shantungsku provinzu njeporadźili, do zwojeje honanskeje domowinskeje provinzy wróćił, kotruž je jako pschikładnu provinzu Chinešeje wutwarił. Powěsć wo jeho smjerći njeje so hač dotal jako wěrna potwjerdźika.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 14. meje 1929.

Na **wjedrje**. Wežera wjeczor we 7 hodź. barometer 743, hygrometer —2 a thermometer wodnjo +21 stop. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer —3 a thermometer we nozy +11 stop. Wjedro najskerje dale symý njewobstajny, cźopły a mačzaty raz wochkowa. Schkleńza je drje trochu na rjane schła. Tola ſ wjecźora Jendželskeje leža nižiny. W polnozy so nimohibajo pschinjeſu nam ſe ſwojimi wubjerkami najskerje płódne njewjedrowe deschcze. Jutſje ſrjedu skhadźa ſkónčnje 4,07 a khowa so 7,46. Měſačk ſe skhadźa dop. 10,08 a po polnozy 1,37 so khowa. Jutſja ſtuwa do prěnjeho běrtika. Pschedźenak ſtaja dale rjany cźaſ.

— **Dobrowólnje do ſmjerce ſchol** je tudomny pschekupc Waltaŕ Schiman, ſobuměſcźeſel jenoſe ſ najwjetſchich twórowych agenturow a wulkowikowańcjow ſ ratarſkimi produktami w Budyſchinje. Sſobotu jeho ſ ſwojom ſajźdojcźenego namakachu. Měrja ſo ſu hoſpodarſke wobcźežnoſce ſ pschicźinu dobrowólneje ſmjerce.

— **K wobkhadnemu njeſbožu**, kiž je ſo njedźelu popoldnju na Pôſtowym namješcze ſtało, wo kotrymž hižo we wczerawſchim cźiſle ſdźělichmy, ſdźěli nam policija hiſchcze ſcźěhowace: Sraženje ſ automobilom ſta ſo njedźelu 12. meje w 15 hodź. na Pôſtowym namješcze. Wožoſowy auto **II 24 344**, **kiž** w tutom cźaſu ſ Moltkoweje dróhi pschijědże, ſajědże měſchcźańſkemu omnibuſowej cźaru, kiž na dwórnischcźo jědżeſche, do ſwjeho boka prědnjeho woſa, ſ cźimž ſo pola omnibuſa prědnja wóſka ſlomi. Omnibus dyrbjachu wotwjeſć. Wina je wjednik wožoſowjeho auta, kiž běſche druhi jěſdny ſmjer pokaſał. Wožoby njeſtu do ſchłody pschiſchłe.

— **Saſska krajna loterija.** Při wčerawšim ćehnjenju 1. rjadownje 194. ſakſkeje krajneje loterije padźe dobyće wo 30 000 hriwnow na čisło 121 602, dobyće wo 20 000 hriwnow na čisło 28 833, dobyće wo 10 000 hr. na čisło 124 287, dobyće wo 5000 hr. na čisła 38 549, 86 726, 143 180, dobyće wo 3000 hr. na čisła 423, 62 443, 67 613, 69 581, 70 967, 78 303, 99 963, 117 340, dobyće wo 2000 hr. na čisła 1153, 34 011, 43 462, 49 021, 103 002, 137 329, 142 751, dobyće wo 1000 hr. na čisła 15 959, 16 429, 77 532, 82 320, dobyće wo 500 hr. na čisła 4086, 10 772, 22 486, 44 521, 47 419, 64 383, 77 039, 81 257, 82 164, 84 164, 84 032, 103 697, 105 587, 109 343, 112 332, 114 903, 127 995, 128 850, 135 715.

— **S wobwěžnjenjom žiwjenje wſaŕ** je ſtebi w ſwojim bydlenju na Garbaŕſkej haſbu jedyn tudomny cźěſła. Jako pschicźinu ſamomordaŕſtwa ſu cźeſce myſle ſpěwcźili. Pospyty na ſaſzewažiwjenje, kiž dobrowólna ſanitetna kolona cźinjeſche, woſtachu bjes wuſpěcha.

— **Kedźbnjecze na jědne kola.** W poſledninaj tydźenjomaj ſu w Budyſchinje nimale kóždy dźeń jědne kola kradnyli. Je napadne, ſo ſu ſtebi padniſchi wobſeže na jonjace jědne kola wothkładali. Tohodla drje tute kola nimamy wjazy w Budyſchinje pytaćź. Njech tola kóždy kedźbliwje ſa ſwojim kolom hlada, pschetož poradźi ſo jenož porědko, wobkradnjenym kola ſaſzo wróćićź.

S **Kubſchiz.** Njedźelu wjeczor wokoło 9 hodź. je ſo na raniſchim wukonzu naſcheje wſy na Budyſko-Kubſchiſkej dróhi wobžarujomne wobkhadne njeſboże ſtało. S Budyſchina pschijědże woſzobowy automobil a njepomjeńſchi ſwojej ſtrowy. S tym bu wjednik motorſkeho kola, kiž je Kubſchiſkeje ſtrony pschikhadźeſche, ſlepjeny, ſo do dweju pěſchoju ſajědże. Motorowy koleſaŕ a jeho mandźelſka, kotraž bohu na kole žedźeſche, buſchtaj cźežko ſranjenaj, tehorunja jedyn ſ pěſchoju, kotrehož jěſdne kolo, kiž won cźerſche, běſche ſo pschi ſrażenju zyle ſtóncźowało. Też motorſke kolo bu tžěrwo wobſchkodźene. Tudomny lěkaŕ, knjes dr. Dejka, poſtara ſranjenym prěnju pomoz.

Se **Ssuſchcz.** Sjawny puć ſ Prěcźez do Haſłowa je dla naſtypowanja na Ssuſchcźańſkich honach wot 14. hacź do 25. t. m. ſawrjeny. Jěſdny wobkhad pokaſuje ſo na Cźornezy a Leſchawu.

S **Myſchcz.** Sjawny puć ſ Myſchcz do Stróžiſchcza je dla naſtypowanja na Myſchcźańſkich honach wot 13. hacź do 27. t. m. ſawrjeny. Jěſdny wobkhad pokaſuje ſo na Haßlow.

S **Luha.** Sjawny puć wot połoduiſcheho wujězda Luhowſkeje gmejny na Budyſko-Wojerowſku ſtatnu dróhu je dla naſtypowanja na Luhowſkich honach wot 13. hacź do 16. t. m. ſawrjeny.

S **Kamjenza.** Sſobotu wjeczor pschejědże dźěłaćeŕ Zyž ſe Seleneho Hóſtża je ſwojim motorſkim kolom tudomneho wobhdźerja Reinholda Roberta. Njeſboże ſta ſo krótko do 8 hodź. pſched naſchim městom. Zyž cźežeše do Kamjenza dojěcź. Robert, kiž njeběcźe zyle ſtróžny, motykowaſche ſo pſched nim po dróſy pak na prawo pak na Lěwo. Motorowy koleſaŕ jeho ſ pschekpiſaneje ſtrony pschiſcźahny, ale dokeľž tamny njemóžeſche runje wou hicź, ſaleźi jemu do kola, kiž jeho potorhny. Robertej ſlama ſo noha, a ſ wotkrjejenym khorobnym autom dowjeſechu jeho do khorownje. Motorowy koleſaŕ je bjes winy na njeſboże.

S **Kamjenza.** Wjažſche poſpodźenje wotkrjeſneho wubjerka budźe pjatk, 17. meje, dopoldnja 1/9 hodź. we pohódźeńni na hamiſtkim hejtmanſtwje.

S **Wojerez.** Na ſobotnitſchich ſwinjazych wikach běſche 288 proſzatow a 3 běhaki na pschedań. Proſzata płacźachu 27—40 hr., běhaki 60—80 hriwnow.

S **Rólanow.** Na pjatkownych ſwinjazych wikach běchu proſzata khětro drohe a kupzy ſo ſ wopręda kupowaniu wotwlakowachu. Proſzata płacźachu ſwjerſcha 25—40 hr. ſa woſzebje rjane płacźachu hiſchcze wyſchiſche płacźiny. Na pschedań běſche 118 proſzatow a jenoż 2 běhakaj. Jenoż małe ſłubk woſta njepschedaty.

S **Wiłeje Wody.** W nozy k póndźelſi ſpyta ſtebi tu młody friſerſki pomocnik B. Žiwjenje wjacź. Wón ſo na Mužakowſkej dróhi ſ kuchiniſkim nožom hłuboko do lěwjeho wutrobnja kłó a ſo na to wo pomoz wołaſo ſwojeje. Poſłužiſt ćerwjeſe jeho do ł. lěkarjej a tón pschepokaſa jeho do Khockebuſkeje khorownje. Njeje pjeca ſrach wo žiwjenje. Pschicźina njeſkutka je była po wſchěm ſdaću njeſbožowna ľubjeſć.

S **Wiłeje Wody.** Pschi njewjedrje, kiž na dnju Bożeho ſtipcźa naſchu krajinu pschecźahny, dyrbi błyſk do wyſokeje anteny jeneho bydlenja na Sahrodnjej dróhy a pschełkoczi wot tam na ſuſodne twarjenje cźo. 19. Na ſrjeho pak njeſapali. Tole wobſchkodźi khětro tśěchu a jene bydlenje.

Posedźenje wubjerka Budyskeho hamiskeho hejtmanſtwa.

Póndźelu, 13. meje 1929.

Knjes hamiſki hejtman dr. Sievert wotewri poſedźenje dop. w 10 hodź. Wołſewi ſo, ſo je wotkrjeſny autowy wjednik Berthold w nozy k njedźeli wumrěł. Jako ſnamjo ſarowanja běſche, ſo pschitomni poſtanychu.

Pschi prěnim dypku dujoweho porjada pschednjeſe knjes hamiſki hejtman, ſo ſebi autowe towaŕſtwo ſoda turkowanje wo 3000 hr. ſa Budysko—Běło-Wodſanku autowu cźaru. Pruſka by ſapłaćiła 2000 hr. a na Saſku by padnyło 1000 hr., 500 hr. by pschiwſate město Budyſchin. Wokrjeſny wubjerk měł 200—250 (ſchiſwolićź, to pak won wotpokaſa.

Wubjerk pschiſchwoli, ſo ſo ſkaſa 1 eksemplar Statiſtiſkich měſaczných pschehladow ſtatiſtiſkeho krajneho hamta. Wot dr. Gubowjeho ſeſtajenja wokrjeſneho prawa ſkaſa wubjerk wěcźe 20 knižkow. Wokrjeſny ſwjaſk pschiſłuſchi k Budyſſenu towaŕſtwu ſa wumělſtwo ſe 100 hr. měſaczneho pschinoſka.

Na próſtwu wo pschipomoz towaŕſtwa ſa dźěłaćeſke kolonije w Saſkej pschiſwoli wubjerk 50 hr.

Naſtupaju pschełwarjenja domu ſa wobſtaraŕſkich ludźi pschi wokrjeſnej wothładarni na Židowje a pschijeſe poſzěonki bu pschecźitany płaćijnowy namjet knjeſa architekta Zyža. Naležnoſć pschehpołoži ſo wokrjeſnemu ſejmej.

Wokrjeſny wubjerk dowoli 1. dodawk ke gmejnſkim wuſtawkam w Cźornych Noſźizach, tehorunja pschiſłuſchwaſche nałukowańſkemu porjadej ſamérneho ſwjaſka ſa Wjeleſcźin a wokolinu a k 1. dodawkej k tomu. Wubjerk dowoli też po dźěſchim jednanju porjad dodaŕnje wodaŕnſkeho ſwjaſka ſa Sprjewjiny dol, kiž ſtebi žada dyrbjeſnje pschiſamknjene wobhdźerjow k wodowodej; tehorunja dowoli 1. dodawk k měſtnemu ſakonjej ſa wodaŕnju w Saſkowiſkej gmejnje (Sohland). Wón pschihłoſowaſche też ſapodatenu pjatnu Wjeleſcźanſkeje gmejny, kiž naſtupa roſdźelenje ſrědkow ſa twarjenje bydlenjow.

Pschi próſtwach wo konzeſije dowoli wokrjeſny wubjerk próſtwu A. Niki w Hucźinje k natwarjenju rěſarnje, tehorunja Kurta Hajnki we Wjeleſcźinje k natwarjenju rěſarnje, dale próſtwu Laury ſwind. Hauſoweje w Porchowje k pſcheworjenju rěſarnje, dale próſtwu Arnoſcha Poltera w Naſchowje wo pſchenjeſenje koreźmaŕſkeho prawa, wotpokaſa pak próſtwu Pawoła Jungchanna w Dźěžnikezach wo roſſchérjenje koreźmaŕſkeho prawa na wudawanje wina a palenza; dowoli pak próſtwu Minny ſwud. Groſzoweje w Sſmilnej wo roſſchérjenje koreźmaŕſkeho prawa na ponowjenu koreźmaŕſku ſtwu a towaŕſchnej ſtwje.

Sapodała běſche ſo próſtwa wo ſahnace puća, kiž ſo wot Njeſwačidłſko-Łužźanſko-Bacźońſkeho puća wotſchěpi a do Łužźanſkeho knjeſeho dwora wjedźe. Próſtwa ſo dowoli.

Dale ſaběraſche ſo wubjerk ſ pschedkupnym prawom wokrjeſneho ſwjaſka naſtupajo leſowniſtwo w Makym Wjeſkowje, na kotrejž autowa kólnja Budiſſa-kołowoje dźěłaŕnje ſteji. Dypk ſo ſtónčnje woſtworzi, dokeľž ma ſo najprjedy wèzywuſtojny ſłyſchećź.

Bjeſpěčnoſć we wokrjeſu je drje woteběraka. W mejſ běſche pak pschezo hiſchcze 2870 dostawarjow podpisrjy we wokrjeſu. To je ſa nětcźiſchi cźaſ pschezo hiſchcze khětro wulka ličba.

Wokrjeſny wubjerk dowoli na konzu hiſchcze wjeſny ſakoń wo dostawanju wody w Sſmochcźańſkej gmejnje. Sagmejnowanje nětkotrych leſowniſkow do Rażeńzy a Horn, kiž buchu hižom w lěcźe 1923 namjetowane, ſo dowoli.

Sahnace ſjawneje ſchcźeźki ſe Schekez do Mjeſchiz ſo wotpokaſa, wobeje na próſtwu Mjeſchcźańſkeje gmejny.

K ſjawnemu poſpodźenju pschiſłuſchnych ſo tajne poſpodźenje.

Z Łužicy.

* S **Gersdorfa** pola Kamjenza. Cźežke njeſboże ſ motorſkim kolom ſta ſo njedźelu popoldnju w 2 hodź. na Połcźnito-Kamjeńſkej dróhy. Motorowaj koleſarjej, jedyn ſ Połcźnjcy, druhi ſ Kamjenza, ſajědźeſchtaj ſ taſkim wotmachom do ſo, ſo dyrbjachu wobeju cźeſkoſranjeneju do bydlenja lěkarja dra. Rückerta w Gersdorfje donjeſcź. Njeſboże běſche ſo runje pſched lěkarjowym bydlenjom ſtało. Wobej koleſoj běſchtej ſo cźežko wobſchkodźiłej.

Mačerny dwór.

Halliſki roman.

16] (Pokračowanje.)

Wona cźornje na njeho pohlada. „Sſwinjazy paſtyr móže ſo jara hruby ſtaćź“, wona roſhorjena ſawola.

„Sſwinjazy paſtyr dźe tu bosyła wjazy njeje. Wón je do ſjiwjeho kraſeſiwa ſaſtupił a je durje ſa ſobu ſacźinił.“

„Tuž móžeſche pryńzeſna ſpěwacź: Ach, mój luby Hanſchchinko, fuk a fuk je wſchitko. Měnicźe-li, Manne Wögenſo?“

„Tak praji baſnik Anderſen. Ja pak rjekmu: „Bajka je debata. —“

„Nó derje, tuž powědajcźe mi woprawdźitoſcź. Kak ſo ooma wjedźe? Schto ſnjeſdźa cźinja? Prěnja, kotruž woppiam, budźe — cźeta Frauke. Njewuſmějwajcźe ſo mi! Ja bych chcył zyle khutnje tutón ſtary ſchtom hiſchcze pſcheſadźićź. A to ſ tym, ſo cźetu Frauke poproſchu, je mnu ſo do Kiela pschejěchłićź. Tam dyrbi ſaſo nałwiknyć ſiwa byćź, hdyž je tak dołho ſkworiła. —“

Wón pohlada jara khutnje na nju. „Tole ſiworjenje je wſch bratr Edlef hižo ſdźěłał. Wón je cźetu Frauke na cźeſtne městno w maćerńem dworje poſadźił . . . Wasch ſtawny ſtudium je wam myſłu na duſchownje cźežby rźerpjazu wuhańknył. — Schtyri lěta pjedy bychcźeſe ſchtom pſcheſadźićź měta, ale wy myſłeſchcźe jenoſ na ſebje.“

Wona ſkhili khłowu ſnak. „Njebych-li tajki reſpekt pſched wami měta, Manne Wögens, bych rjekła: „Wy ſcźe zyle njeſmiješny wucźeŕ!“

Wón ſo poſkoni. — „Hlej, hlej! Potajkim tola reſpekt! Pſched mojej ſtarobu?“

Sprawnje wona na njeho pohlada. „Ach nć, to wſchak hódnje njeje. Ale pſched waſchej mitrajnoſcźu w domiſnje. Dobrowólnje na Halligu ſwoſtaćź, pschi Waſchich wědomoſcźach, — pschi waſchim tradanju hłodu a ł Ja njemóžu ſebi myſlićź, ſo ſcźe ſo ſpokojny ſtaćź.“

„Proſchu, wo tom njechcamoj m ó j rěcźeć . . . Koho chzyſchcźe wy hewak hiſchcze wopytaćź?“

„Pedera Clauſzena a jeho macź. Wón je mje ſtajnje tak pěſnje ſakikował ſ nohejemi a ſubami, hdyž ſcźe wy mje cźiwikował. —“

„Na Pedera Clauſzena je ſrale horjo pschiſchko“, rjekny Manne khutnje. „Każ na někotrehožkuli druheho . . . Alle Peder Clauſzen to njemóže do ſohnohwanja pschehódnoſcźićź. Wón pſche to wumreje.

„Pſche nětaku ľubjeſć?“ woprascha ſo Nanine ſwje.

„Haj, — wón je pſche wſchu měru po ſaſtarſku ſłożeny, wſchoſi Peder. „Polinkowe kurjatko“ réka jemu ſwj Rickert, kiž wſchak cźaſto praiwy wuras trjechi. Polinkowe kurjatka ſu ſtaromodne. Pjeczene honaćiki ſu po nowocźaſnem.“

„Każku hłuposcź wy bledźicźe, Manne Wögens.“ Wón njewotmołwi, ale cźerſiejſche nadobo njewoběładnywſchi ſo, bjes kondźenja po nażypu dele k brjoham.

„Schto też to jenoż ma? Schto tam cźini?“ praſchejſche ſo Nomine. Jeſe trochu krótkowidźatej wócźaży njemóžejchtej niczo roſpóznaćź, a tuž holza mózne wuſtupowaſche. Bě we hłubokich myſłach. Domiſna! Domiſna! Spodźiwna domiſna!

Tu ſo ſady njeje ſtonaſche.

A wětſik pschiniſchonoſowaſche ji jeje njeno: Nomine! Nomine!

Wona ſpohładny wuſkoſtiłowje a bjes ſapſchiſcźeja ſo Manne Wögenſoweho ſakoſtnje ſamucźeneho wobliczja.

Wón wja jeje ruzy a cźežko dychſaſche. „Wy chzyſchcźe tola k Pederej Clauſzenej? Sſo woprascheć, kak ſo jemu wjedźe? Derje ſo jemu wjedźe, Nomine Holgerkeż. Jara derje! Tam deleka wón leži. Morjo je jeho pschipkawika. Widźićźe-li tón wałcźok? To je ſchkła wot cźiſeho wjeſzokeho, ſchwarzeho pacholka. Kyrie Eleiſon, kyrie Eleiſon!“

Wona ſtojeſche poražena. „Kak je to możno?“ wjaſoła. „Wón bě tola tajki wulki, kruty, ſaſadźity Frija.“ Nanine Wögens wupja ſwoju ſamžnu wyſkoku poſtawu a ſmějeſche ſo hótka.

„Haj, Nomine, — tajſe něſchto ſdźeje najžiwjenſchich.“ Potom ſo ſawróćeſi a běžeſche po ſamžnem puću wróćo a woſtajł holzu ſtojo. A Nomine ſhěhny wacźoki, kiž běſche jej hacź dotal njeſł. — Wona ſtojo hładaſche ſ napjecźom, a wuhlada ſa dołhu chwilu, kak wón ſ cźežkim bremjenjom na rukomaj a ramjenjomaj mózne a ſwaha ke Königswarſje ſtupaſche. Tu wona ſjwoju hłowcźku hłuboko na wutrobno ſkłili a njewidźeſche niczo wjazy wo ſelenej domiſnje.

Sſmjerćź bě ju ſelkała a khutnje ſtrowika. Poražena a ſprózna krocźeſche ſ maćerńemu dworej.

*

Paſtor Efraim Licht žedźeſche we ſwojej ſtudijowni. W jeho dobrymaj, ſwětłymaj, módrymaj wocźomaj wokraſeſche ſo zyle prědowanje, kiž chzyſche njedźelu ſjwojim ludźom pſchednjeſcź. Jeho kulowata, wuſkocźna ſónſka wjerceſche ſo wokoło njeho kaž mutelcźka. Trěſeſche proch ſe „Kannruckchen“ (karanczka), kiž ſe ſmuceneje Durinkſkeje lěźneje ſamoty hiſchcze jara zuſy na ſchumjaze Mémſke morjo won hładaſche. A wona nahłiſi ſo ſa chwilku ſaſo nad ſtarej „Erfurtſkej truhłu“.

A hdyž duchowny knjes mandźelſki ſamyſłene wócźko wot haćenjow wonka njewotwobroćźi, wona ſpěwcźi. Bu wſcha hibicźiwa a trěſeſche pschezo ſpěſchniſcho po meblach wokoło a ſkónčnje wuklepa zyłeho paſtora ſ wjechlidom.

„Aj, aj, Luiſka, — to je mi tola ſchcźewjeſe“, wobaraſche ſo won dobromyſlnje. „Je dha to pola mje trjeba?“

Khwilku ſo roſmyſłi, pschi cźimž hrajeſche jej żorniwa duſcha we wſchěch dółcźkach. Potom bu wjeſela

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

maju lud powuczowacz. krajny mlokowy wubjerk njeje žana wyschnosć, nima ſ politiku niczo cžinicz, ale služi zykemu ludej. Najprjedy wobrocža žo na schule a stara žo, jo by schulska młodžina dosež mloka wužiwała, ſ teho wukhadža, jo žo tež młodžina w pozdžischich letach žiweru ſ mlokopicu dzerži. W hoscenzach mjelo žo tohorunja wschudžom cžerstwe mloko pschedawacz. Najrjeniše wuspechi možeche pak krajny mlokowy wubjerk sapiſacz pschi propagandze mjes dželacerjemi a je tak wjele k polepschenju ludoweje strowoty pschinoschowak. — Pschedneschcer pokaza stónčnje na wulku propagandu, kotraž budze letza w juliju wobžedze ſa nasche lube žony a hospoſy, ſ kotrejž budža mnohe hischcze wjele wužitneho wo wužiwanju mloka pschiwukmjeć móz.

Knjes mješčanſki rada dr. Krüger podjakowa, žo rěčnjikej na tónju pschednoschka ſ wutrobnymi ſkowami a wuſchěhny, ſo žo tež w tudomnym ſpomožeſtim hamcze wulka ważnosć kładze na wužiwanje mloka.

Po dwěmaj rjanymaj tryſkowymaj filmomaj ſtónczi žo pschednoschkowa ſhromadžizna, kotraž běsche prenja ſtwojeho rasu w Sakſkej.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Naša jednota „Sokoł" ma swoje zwučowanje kóždu srjedu wječor we 8 hodź. w towarſkownı na Hornčerskej hasy (Christl. Vereinshaus).

Haslow. Sokoł ma příchodny štwórtk wječor we 8 h. zwučowanje.

Hrodźišco. Wulět na Lawžu nast: Wobdźělnicy maja so hač do druheho dnja swjatkow pola knj. Róže w Kortnicy zamołwić. Jězdny pjenjez (5 hr) ma so při tym wotedać.

Kolo serbskich spisowaćelow ma hłownu zhromadźiznu swjatkownu njedźelu dopołdnja we 10 hodź. w Choćebuzu (jstwa Maćicy Serbskeje). Spisowaćelju su wutrobnje witani.

Lichań. „Zernička" ma srjedu wječor we 8 hodź. pola Rudolfec spěwanje. Wukmamy za župny swjedźeń, wšitcy dyrbja přiń.

Ł. S. S. Z. Zwučowarjo za Póznan zwučuja štwórtk wječor we 8 hodź. w Serbskim Domje. Zwučuje so po nowej wučbje. Kóždy ma přińć.

Nowy dirigent sokolskeje kapały je bratr Pawoł Krawc z Krakec.

Malešecy. Serbske towarſtwo a Sokoł wuhotujetej kaž loni prěni dźeń swjatkow swjedźeń mejumjetanja ze serbskimi rejemi. Wšu serbsku młodźinu, kotraž serbske reje móže, na reje pod meju najwutrobniſo přeprošujemy, tohorunja wšěch Serbow z blizka a z daloka.

Jednota Sokoł a serbske towarſtwo.

Njebjelčicy. „Jednota Sokoł" zwučuje swjedźenja dla, kotryž budže kónc julija wot nětka kóždu wutoru a pjatk w 1/2 8 hodź. Nawołnik.

Pančicy. „Lipa Serbska" ma přichodny štwórtk (16 V.) wječor we 8 hodź. pola Šołćic w Wotrowje ważne posedźenje a spěwanje. Njech wšitcy přindu.

Předsydstwo.

Pančicy. Jednota Sokoł ma štwórtk, 23. meje wječor 1/2 8 hodź. we Wudworju mšačnu zhromadźiznu. Wšitcy dyrbja tu z dypkom być. Starosta.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarſki dźěl a ...

Pola nas dostanjeće štož sebi přejeće k swjatkam

Nowe mody ◉ Kajkostne twory
Najtuńše płaćizny

Wulke wosebite wotdźělenja z poslednimi nowosćemi napjelnene, zo bychu česć. woteběrarjo přijomnje nakupować mohli

Wěcywustojne kedźbliwe posłužowanje

Potajkim do doma dobrych tworow

Wilhelm Jun. **Georg Haller**

VORM. HEINR. MÜLLER ★ BAUTZEN ★ KAISERSTR. 18

Aeltestes Strumpf-Woll-u. Tricotagenhaus.
Grösstes Spezialhaus für Mädchen- u. Knabenbekleidung a. Platze

Gumijowe twory
za žony a mužow
wopłokowadła, žiwotowe wobwjazki, mješač. wobwjazki a tajke přez wustupowanje. Wobroćće so dowěrliwje na
Wagnerowu
w Budyšu, před Šulefsk. wrotami 9

Poručam:
Symjentnu kukurcu (konjacy zub)
Wapno k picowanju
Rybowu mučku
kaž wšě družiny
hnojidłow a picowadłow a wšě symjenja
najtuńšo při sprawnym posłužowanjom
Jurij Zschornak w Ralbicach
Wikowarnja ze žitom, picowadłami a hnojidłami.

Młode dźěłaćerki
so přijimuja.
Zamołwjenje stajnje pola domownika.
Porcelinowa fabrika
H. Schomburg a synojo
Margarecina Hěta
pola Wulk. Dubrawy

Čisty
pčołacy wósk
kupuje po najwyšších płaćiznach
Rudolf Bechtel w Budyšinje
na Zitnej hasy 9

Hamburgski kofejowy skład w Kamjencu

Pječne wěcy

Najlepša muka	5 puntowski měšk	1.40 hr.
Korinty	1/2 punta	80 pj.
Rózynki	1/2 punta	65 pj.
Mandle słódke a jerke	1/4 punta	65 pj.
Kokosowe truški	punt	70 pj.
Sultaniny	punt wot	0.75—1.20 hr.
Citronat	1/2 punta	80 pj.
Najl. šmadrunka	2 puntowski bow	1.05 hr.
Jabłukowa mučka	2 punt. tyza jenož	85 pj.
Marmelada	2 puntowski bow	1.05 hr.
Kandis, běły a bruny	punt	60 pj.
Kakao, wuważeny	punt	90 pj.
Najlepši měšany sad	punt	65 pj.
Słowki	punt	45 pj.
Jabłukowe rynki	punt	95 pj.
Brěški	punt	90 pj.

Konserwy tuńšo

2 puntowska tyza młodeho hrocha	73 pj.
2 puntowska tyza měš. zeleniny	85 pj.
2 puntowska tyza truskalcow	1.95 hr.
2 puntowska tyza wišnjow	1.50 hr.

Šokolada

5 taflow jena 100 gr. płod. kremy	1.— hr.
5 taflow lodowcje kremy	1.— hr.
3 tafle dobrecje mlok. šokolady	90 pj.
Sakske měšenje 1/2 punta	65 pj.

Cyle wosebje poručamy k swjedźenjej
čerstwje palenu kolet
1/4 punta 0.70, 0.80, 0.90, 1.10 1.20 hr.
Na wšě twory nimo kokora 6% rabata

Thams & Garfs w Kamjencu

Serbski Hospodar
ratarske wulkowikowarske towarstwo z wobm. ruk.
Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe telef. lo. 13 dźěła nětko tež
dejwo spěchowacu picu
z ržanych a pšeničnych wotrubow, rajsowcje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlepšich a najčišćišich kajkosćach.
Tutu picu předawamy jako
łužisku dejwo spěchowacu picu
I. družina wopřija 18,06% proteina a 8,42% tuka, škrobowa hódnota (Stärkewert) je 58,1 kg., poživajomny bělk (Verdauliches Eiweiß) 13,1%.
II. družina wopřija 19,48% proteina a 7,83% tuka, škrobowa hódnota (Stärkew.) 63,3 kg., poživajomny bělk (Verd. Eiweiß) 14,2%.
Wobě družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Runklic. symjo

połěpš. Eckendorfske, hobrske waley, žołte, połěpš. Eckendorfske, hobrske waley, čerwjene Obern-dorfske, žołte, kulojte
Cokrowa picowanska runklica
Kirschec Ideal
cokorowa rěpa
Wše zeleninowe a kwětkowe symjenja
Ślezyski
čerwjeny dźećel
wosebje tunjo.
Šwedski dźećel
Běły dźećel
Žołty dźećel
atd.
Najl. trawowe symjo
w měšenjach kaž też wěš jenotliwe trawowe symjenja za łuki a pastwišća, kaž wšě druhe družiny
połnych symjenjow
poruča w znatej kajkosći

Louis Wagner
Wosebity dom za symjenja na Žitnych wikach 4
Telefon 2709

Murjerske cyhele ma zasona předań
Dźěłarnja patentn. cyhelow Keeders w Dubrawcy p. Barta

Někotre wjezby **RUNKLICY**
ma na předań **Rakojdźanske rycerkubło**

III. zjawny přednošk
towarstwa „Deutscher Bauhilfeverein" z. d. z. w. r. w Kaiserslautern
THEMA:
Kak financěruju sebi swój dom?
Pjatk, 17. meje wječor we 8 h. pola Natušec w Kukowje

Nawěšiki přinjesu wužitk!

Wupředawanje dla konkursa
Ke konkursowej masy firmy kupny dom Max Herde w Budyšinje na Kamjentnej hasy 12 słušace tworowy skład kaž mužaca a žonjaca drasta, nohajcy, šaty, lěčne tkaniny, gardiny, čapki, słomjane kłobuki, stupnje a črije, dobre mydło so
po znizenych płaćiznach
předawa.
Konkursowy zarjadowar
rěčnik dr. Schulz w Nossenje

Sanit. radź. dr. Michauk
wot 15. meje dop. zapučowany

Dołhe a krótke škórnje
ručne dźěło, ma jenož na składze
wobućowy dom Mark w Kukowje.

Wčera w nocy wumrě cyle nahle a njewočakany naša luba dźowka a sotra, knježna

Marja Marta Wezarjec

31 lět stara

Pohrjeb budže štwórtk pop. 1/2 2 hodź. wot žarowanskeho doma

W hłubokej zrudobje
Sworic swójbu
W Bónjecźach dnja 14. V. 29.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a šćit Smolerjec knihiličćerńja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćiki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. woleda, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 110 — Budyšin — Wutoru, 14. meje 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Nowy sakski sejm.

S nowymi wólbami hu so poměry mozow politiskich stronow pschemjenyle. S wusnjelenjom pjecź nazionalistiskich sozialistow je so wuttworjenje noweho knjeżerstwa jara poćežiło. Na aktiwne wobdźelenje nazionalnych sozialistow njebudźe móz na wěstu wjeschinu sepjerać. Tohodla so hižo ſ móznoscu liči, so so sozialdemokratoju do knjeżerstwa pschijimaju. Po sozialistiskej notwinskej słužbje so koalizija se sozialdemokratiju sahadnje njewotpokasuje. Sozialdemokratiske wokrjesne pschedsydstwo so koalizji njesaporuduje, tola je k tomu jenoź ſwólniwe, hdyž so wěste wumjenjenja sozialdemokratije dopjelnja. Do tych měschćanske strony ſ cźežka stwola. Tohodla je k koalizji se sozialdemokratiju hischcze daloki puć.

Nowy žejm so halle w junniju sendźe. Sakska wustawa w swojim stawje 8 wo tym praji: „Po nowowólbje so žejm 30. dźeń po wólbnym dnju pschipołdnju w 12 hodźinach sendźe, jeli so jón ſhromadne ministerstwo pryedy njeſwola. Po tym dyrbi nowy žejm najpoſdźischo 11 junija swoje prěnje poźedźenje wotmjeć. Mjes tym budźe dotalny žejmowy president, sozialdemokratiski sapołžanz Schwarz, žejmowe dźěła dale sastawać. Noweho presidenta w prěnim poźedźenju wuſwola.

W nowym sakskim žejmje

ſmeja nemſkonazionalni 8 (dotal 14) mandatow, sakſki wjeſny lud 5 (—), nemſka ludowa strona 13 (12), hospodarſka strona 11 (10), demokratojo 4 (5), naboźnoſcźanska strona 3 (4), nazionalni sozialistojo 5 (2), stari sozialdemokratojo 2 (4), kommunistojo 12 (14) mandatow.

Nuzowy wukaz sakskeho knjeżerstwa.

Sakſke knjeżerſtwo je 10. meje nuſowy wukas wobſamkło, po kotrymž ma so leżownoſtny dawk w lětomaj 1928 a 1929 po ſtarych jednoſtnych hódnoſcach sběrać. Krajowy podźěl na automobilowym dawku na ſlicźbowanſke lěto 1929 ma so po dotalnym waſchnju rozdźělić.

Wobrotny dawk w Sakskej.

W Sakſkej je w lěcze 1928 wobrotowy dawk 109 miljonow hriwnow wunjeſł, mjes tym so wunoſchi zhleje Němſkeje 937 miljonow hriwnow wuzinja. Sakſka je po taſkim 10½ prozenta tehole dawka ſwjedła, po taſkim wjele wjazy hač by liczbje jeje wobhydlerjow wotpowědało.

Němski sejm wo pożćoncy.

W němſkim žejmje je so póndźelu wo 500 miljonſkej pożćonzu jednało. Němſki finanzny minister Hilferding ma pożćonku ſa nuſnu, dokelž druhich ſkutkownych žrědłow k wotſtronjenju wobcežnoſcow ſtatneje kaſy nima a so žane druhe žrědła w dokładnych wuradźenjach ſe žaneje ſtrony njeſłyſa mjenowałe. Też w žejmje njeſłyſa rěcźnicy komunistiſkeje, němſkonazionalneje, nazionalnoſozialiſtiſkeje, ſchcźańſkeje burſkeje a němſkeje ludowej ſtrony žadyn druhi wupuć ſ finanzowych wobcežnoſcow mjenować mohli.

Kommunistojo w pruskim sejmje.

Pruſki žejm je póndźelu ſwoje wuradźenja ſaſo ſapoczał. Hdyž pruſki ſnutſkowny minister Grzeſyński do žejmowonje ſaſtupi, jeho kommunistojo ſ wokrjkom powitachu. Žadachu, so by so jemu njedowěrjenje wuprajiło, dokelž je ſwojaſt cźerwjenych frontſkich wojowarjow a wudawanje nowin „Cźerwjenje Khorhoje" ſakaſał. Kommunistiſki ſapołžanz Sellheim w uniformje ſwjaſła cźerwjenych frontſkich wojowarjow na cźołe kommunistiſkeje žejmſkeje ſtatjeje ſtejeſche, mjes tym so kommunistiſki rěcźnik ſwoje žadanje pſchednjeſe. Jeho dyrbjachu dwójcy k porjadej ſawołać, dokelž Barlinſkeho polizajſkeho preſidenta Zörgiebela najhórſcheho ſeſtkańka mjenowaſche a ſozialdemokratam porokowaſche, ſo by rólu polizajſkich ſtuſchkow hrali. Po kommunistowej rěcźi chyſche miniſter Grzeſyński jemu wotmolwić, tola kommunistojo wokoło rěcźniſteje tribuny ſo cźiſchcźo jeho ſłowa pſchewodachu. Sſejmowy preſident Bartels bě tohodla nuſowany, poźedźenje pſchetorhnyć.

Hdyž bě ſo poźedźenje ſaſo wotewrikło, ſo minister Grzeſyński pſchecźiwo porokam kommunistow ſakitowaſche. Huſto kommunistojo jeho rěcź mjeſywołajo pſchetorhnychu. Kommunistiſke wudawanje, ſo je 1. meje k njeměram doſchło, dokelž ſu demonſtracije na dwórach ſakſaſane byłe, je njerěrne; pſchetož we Wróćławju, hdźež demonſtracije njeſłu ſakaſane byłe, ſu kommunistojo policiju nadpadowali. Tohodla je Barlinſki polizajſki preſident mudrje na tym cźinił, ſo ſakaſanje demonſtracijow njeje wrócźił. Njeběžwajcy ſchcźuwajcy kommunistow ſu ſo mejſke demonſtracije w Barlinje njeporadźile. Ani mjes ſwojimi pſchiwiſowarjemi njeſłu kommunistojo wobdźelnikow namakali, ale ſu ſo dyrbjeli ſ elementami ſjednoćeć, kotrejž ſu prawne dźěło wot ſebje ſtiſchałe. Policija je bohužel dyrbjała tźělbu wužiću, dokelž ſu kommunistojo ju nadpadowali. Policiſtojo ſu dyrbjeli ſtźelać, ſo bychu ſo žmjerće ſminyli, hdyž ſu ſ napſchećiwneje ſtrony do nich ſtźelili.

Po miniſtrowej rěcźi kommunistojo internazionalu ſpěwajo ſ poźedźenje wucźahnychu.

Při francowskich gmejnskich wólbach elsascy autonomistojo dobyli.

Pſchi wužſchich gmejnſkich wólbach w elſaſkich městach Straßburgu, Kolmarje, Schlettſtadtu a Hagenawje ſu autonomiſtojo a kommuniſtojo nad franzowſkimi nazionalistami a ſozialiſtami dobyli.

W **Kolmarje** ſu ſjednoćeni autonomiſtojo a kommuniſtojo pod wjedniſtwom autonomiſta Roſſeca wſchě 30 ſydłow gmejniſkeje rady wobſadźili, w kotrejž ſu w poſlednich ſchtyrjoch lětach pſchecźiwniwi autonomije knjeżili.

W **Straßburgu** je gmejniſka rada ſyhdy tehorunja ſe pſchecźiwnikow autonomije wobſtała. Pſchi njedźelſkej wužſchej wólbje je pſchecźiſnikam autonomije jenoź tſeśina radźinych ſydłow pſchipadła. Sozialiſtojo ſu je ſwojich 24 ſydłow jenoź 7 mohli wukhowaćz. Runje tak je autonomiſtam pſchecźiwna demokratiſka katolſka liſćina mohła ſchćeć ſydłow dobyć. Wſchě druhe ſydła ſu elſaſku autonomiſtojo dobyli. Mjes wuſwolenymi ſu Walter, Dahlet, Hanß, Schall a kommuniſt Hueber.

Wobeje budźa ſo w Franzowſkej dźiwaćz, ſo ſu autonomiſta **dr. Rooſa** wuſwolili, kotrehož konſpłotta pſchecźiwo Franzowſkej winuja a wot nowembra w pſchepytowańkej ſatbje dźerża. Jako ſymbol dobyća a jako politiſku demonſtraziju ſa domowiniſke žadanja jeho autonomiſtojo a kommuniſtojo ſa Straßburgſkeho měſchćanoſtu wuwoluju.

Nowe politiſke ſchmatańy ſ wólbu w **Kolmarje** naſtanu, dokelž je ſa měſchćanoſtu poſłajeny autonomiſt Roſſe ſ lońſchim kompłotowym prozeſſom měſchćańſke cźeſne prawa na cźaſ žiwenja ſhubił. Wojowanje wo ſtajnje ſapowědźenu autonomiju ſo nětko ſnowa wožiwi.

W **Mühlhauſenje** je franzowſkeju ſmyſłeny měſchćanoſta Wicky ſe ſwojej ſozialiſtiſkej liſćinu we wužſchej wólbje ſnowa dobył. Druhe mandaty ſu radikalnym ſozialiſtam, nazionalnym katolikam a demokratam pſchipadle. Mühlhauſen je jeniſke wjetſche měſto w Elſaſku, hdźež je Oberkirchowa ſtrona, kotruž Poincare ſpěchuje, mohła nětkotre ſydła dobyć. Wona pak je w Schlettſtadtu dospołnje pſchebrała, hdźež ſu ſjednoćeni autonomiſtojo runje tak dobyli kaž w Hagenawje.

*

S wuwſaćom Elſaſka ſu gmejniſke wólby w Franzowſkej k lěpſchemu knjeżerſtwa wupadle. Wſchě ſtrony ſu ſwoje ſlejſchćha wobſtowałe, jenož ſozialiſtojo ſu ſo pſchihłaſili. Teje pſchećiwny dla je Herriot měſchćanoſtwo we Lyonu ſtoſił.

Tysaćletny swjedźeń bolharskeho carstwa.

Lětſa je ſo tyſaz lět dopjelniło, ſo je car Simeon Bołharſku na najwjeſelſchi ſtłodźeńſk mohł dowjedź. Bołharſki lud ſo hotuje wopominanje na Simeonowe knjeżerſtwo wojowjeſcź. W Barlinje hydlaju Bołharjo ſu to hižo ſaſtupni njedźelu ſe ſwojimi němſkimi pſchecźelemi cźiniłi. W kaſinje krajneje wobory pſchi zoologiſkej ſahrodze ſo ſwjedźeń wotmě. Pſched rěcźniſtej tribunu, ſe bołharſkimi barbami pſchſchenej, běſchtaj ſo wobraſaj wulkeho zara Simeona a nětcźiſchoho kraća Borjſa ſtajiłoj. Jako president němſkobołharſkeho towarſtwa, ſhdyž jako Němc, kotryž bě pſchi boku Bołharow wojował, general ſe Seeckt, ſ kótkimi, ale cźim ſpomjatkuſomniſchimi ſadami pſchecza němſkeho luda ſa tónle wopomnjeńſki dźeń wupraji. Se ſławneje ſańdźenoſcze njech Bołharſka móz ſa pſchitomnoſcź a nadźiju ſa pſchichod cźerpa. We wulkich wobryhźach bołharſki pódſtank dr. Popow potom na ſtawiſny Bołharſtwje, kotrejž bo ſ knjeżerſtwom zara Simeona ſapocźinaju, wrócźo ſhladowaſche. S jimazym pſchednoſchkom potom profeſor Vaſmer waźnoſcź zyrilliſkeho piſma a jeho wliw na prawoſławny ſłowjanſki ſwět, pſchehde wſchěm na Ruſku, roſkładowaſche. Wo nětcźiſchich kulturnych wobſtejnoſcźach w Bołharſkej dr. Koeſner nětkotre ſajimawe nadrobnoſoze poda. Na końcu hiſchcze ſnowa general ſe Seeckt ſ jednorymi, ale ſacźiſchcź cźinjazymi ſłowami porěcźa.

Při afghanskej mjezy so ruske wójsko zhromadźuje.

Ruſke knjeżerſtwo je rosprawu wo wobſtejnoſcźach we Afghaniſtanje dóſtało. Po njej ſu ſo po powrócźenju knjeżiſtwa Amana Ullaha wſchelake bandy ſpěchale, kotrejž ſu ſebi wotmyſlike, Ruſowo ſ Bucharu wuhnaćz. Habib Ullah tele bandy podpjernje. Ruſke knjeżerſtwo je tohodla wobſamkło, pſchi ruſko-afghanſkej mjezy wójſko ſhromadźić.

*

Se Simle je ſo powěſcź potwjerdźiła, ſo je jedyn wójſkowy wjednik Habiba Ullaha Herat pſchi perſiſko-ruſſej mjezy wobſadźił. Dotalny roſkaſowaćz w Heratu, kotrehož wojazy ju ſo ſapowědźili wojowacź, je do ruſkeho kraja cźekaćz.

Su němskemu wyšſej Bauerej z jědom zawdali?

Kaž Londonſki „Observer" ſe Shanghaja powě, je wyſchſi Bauer na jenym chineſiſim kanonſkim cźołmje we Hankawje był, hdźež je na dobo ſkhorił. Pódła Bauera njeje nichtó na tymle kanonſkim cźołmje na jětra ſkhorił. Tohodla měnja, ſo ju Bauerej ſ jědom ſadali, dokelž je ſo kommunijmej pſchecźiwjwał. Jeho pſchitomnoſcź we kommunijtiſkim krjeſćiſchcźu, kaſtiż je Hankaw, je jeho njepſchecźelam ſtkadnoſcź dała, jeho wotſtronicź.

Marſchall Cźiankaiſhek je wubjek pomjenował, kotryž dyrbi ſwěſcźicź, na cźo je wyſchſi Bauer wumrjeł. Wubjerk dyrbi wuſłědźicź, pſchi kajſej ſtkadnoſcźi je wyſchſi Bauer na jětra ſkhorił, a kajzy lekarjo ju jeho lěkowali. Wubjerk dyrbi ſa dźeſaćz dnjow wo wunoſchku pſchepytanju roſprawu podaćz. Lětarjo praja, ſo ſo Bauerej njeſe ſ jědom ſadało. Pódła Bauera ſtoj też dwoj Chineſaj na tej ſamej łódźi na jětra ſkhorioj.

Nowa wójna w Chinje.

Pſchećiwo Nangkingſkemu knjeżiſtwu ju tſi generalojo poſtanyli. Chineſke narěcźne kanonſke cźołmy ju ſo pod roſkaſowaſtwom admirała Shua Kwangſiſkim ſbožkarjam pſchſiamkhyli. Nadmócźſke łětadła Kantonſkeho knjeżerſtwa ju na to na kanonſke cźołmy bomby mjetałe. Sa cźaſ bombardementa je **admiral Shu jaty Američanow był.** Hdyž chineſke kanonſke cźołmy pſched knjeżerſtwowymi łětadłami po rěcźy hory cźěkachu a ſo w najwjeſchej bliſkoſći europiſkich wójſnſkich łódźow ſakónychu, ſo bychu tam pſched łětadłami ſchkitane byłe, roſkaſowaſ europiſkich wójſnſkich łódźow admirała Shua na konferenzu na amerikanſkim kanonſkim cźołmje „Tulſa" pſcheproſyły. Proſcheſche jeho, ſo by ſa cźaſ roſrěcźenja do města łćelcź njedał, ſo bychu ſo wukraſne wójſnſke łódźe do wojowanja njeſapjeleke. Admiral Shu a jeho nižſchi kommandantoja tole žadanje wotpokaſachu, na cźaſ kommandant europiſkich łódźow admirała Shua ſaja, jemu prajiwu, ſo jeho hnydom ſaſo puſcheća, jeli ſo ſwojim kanonſkim cźołmam poruczi, ſo buchu wotſće. Bórſy po tym ſpjeſćiwe chineſke łódźe khorhoj ſpuſcheſchu, a jaty admiral ſo na ſwobodu puſcheći. Kanonſke cźołmy ju ſo ſaſo Nangkingſkemu knjeżerſtwu pſchiſamkle.

Poſlednje dny běchu ſo někotre wotdźělenja jendźelſkich a a merikanſkich namórſkich wojakow do wukraſnskeho dźěła města Kantona póſłałe, tola njeſłu nihdże trjebałe ſakhroźić.

Kwangſiſzy ſběžkarjo ju po Hongkongſkich powěſćach dwójch Kanton bjes wuſpěcha nadběhali. Knjeżerſtwowe wójſko, kotrejž je ſhěrje pózyſnjenje ſ Nangkinga dóſtało, je nadběharjow, kotiż ju cźežko ſchkodowali, wotraſkło.

Předrje wojsko spěšnarjow hu sajeli. Spěšnarske wójsko pjecza zoso.

Powěsće wo marschallu Fengjuhiangu.

S Pekinga so powěsćeja rosćěrjeja, so je marschall Fengjuhiang wumrjel. Fengjuhiang je so, hdyž běchu so jeho wotpohladarjo na Hankau a potajkim na Shantungsku provinzu njeporadźili, do swojeje honanskeje domowinskeje provinzy wrócił, kotruž je jako pschikładnu provinzu Chinešeje wuhotowarił. Powěsć wo jeho smjerći njeje so hač dotal jako wěrna potwjerdźiła.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 14. meje 1929.

We **wjedrje.** Wčera wječor we 7 hodź. barometer 743, hygrometer —2 a thermometer wodnjo +21 stop. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer —3 a thermometer we nozy +11 stop. Wjedro najskerje dale sjwój njewobstatny, cźopły a mačzaty ras wobstajnje. Schtwórtk je drje trochu na rjane jsće. Tola s wječorna Jendželskeje leža n'ižiny. W połnozy so nimohłožajo pschinjesu nam je swojimi wubłyskami najskerje pśidne njewjedrowe dešcźe. Kutše hrjebu khadźa źlóncźo 4,07 a thowa so 7,46. Mšacźk khadźa dop. 10,08 a po połnozy 1,37 so thowa. Jutšje kupa do prěnjeho bźertika. Pschedźenak staja dale rjany cźas.

— **Dobrowólnje do smjerće.** Schtó je tudomny pschekupc Waltaŕ Schiman, šobuměrjaćel jeneje s najwjetšich tworownych agenturow a wulkowikowarnjow s ratarskimi produktami w Budyschinje. Ssobotu jeho s pśinam sajedožcźenego namakachu. Mjenja so hu hospodarske wobcźežnosće s pschicźinu dobrowólneje smjerće.

— **K wobkhadnemu njeńdu.** Což je so njedźelu popołdnju na Póstowym namješcźe stako, we kotrymž hižo we wcźerawschim cźasu zdźělichmy, zdaśi nam policija hischcźe cźełkowoje: Srašenje s automobilom sta so njedźelu 12. meje w 15 hodź. na Póstowym namješcźe. Wožbowany auto II 24 344, kiž w tutom cźasu s Mołtkowoje dróhi pschijźdźe, sajedźe mješćanskem omnibusowej cźaru, kiž na dwórnischcźo jědźeše, do lěweho boka prědnjeho wosa, s cźimž so pola omnibusa prědnja wójka slemi. Omnibus dyrbjachu wotwjesć. Wina je wjednik wožbowaneho auta, kiž běše druhi jědny směr pokazał. Wožoby njejsu bo schkody pschischle.

— **Sakska krajna loterija.** Při wčerawšim čehnjenju 1. rjadownje 194. sakskeje krajneje loterije padźe dobyće wo 30 000 hriwnow na čisło 121 602, dobyće wo 20 000 hriwnow na čisło 28 833, dobyće wo 10 000 hr. na čisła 124 287, dobyće wo 5000 hr. na čisła 38 549, 86 726, 143 180, dobyće wo 3000 hr. na čisła 423, 62 443, 67 613, 69 581, 70 967, 78 303, 99 963, 117 340, dobyće wo 2000 hr. na čisła 1153, 34 011, 43 462, 49 021, 103 002, 137 329, 142 751, dobyće wo 1000 hr. na čisła 15 959, 16 429, 77 532, 82 320, dobyće wo 500 hr. na čisła 4086, 10 772, 22 486, 44 521, 47 419, 64 383, 77 039, 81 257, 82 164, 84 164, 84 032, 103 697, 105 587, 109 343, 112 332, 114 903, 127 995, 128 850, 135 715.

— **S wobwěsćenjom žiwjenje wsał** je žeby w swojim bydlenju na Gerbarskej hasy jedyn widomny cźełka. Jako pschicźinu samomordarskiwa su cźełke myśle swješćili. Pospyty na sašoworaźiwjenje, kiž dobrowólna sanitetna kolona cźinješe, wostachu bjez wuspěcha.

— **Kedźbujeje na jědne kola.** W pósledniwaj tydźenjomaj su w Budyschinje nimale kóždy dźeń jědne kola kradnyli. Je napadne, so su žeby padnyli wobźeje na žonjace jědne kola wothladali. Tohodla drje tute kola nimamy wjazy w Budyschinje pytacź. Njech tola kóždy kedźbliwje sa swojim kołom hlada, pschetož poradźi so jenož porěbko, wobkradnjenym kola sašo wróćiś.

S **Kubschiz.** Njedźelu wjećor wokoło 9 hodź. je so na ranschim wutonzu naschese wsy na Budyšku-Lubijšku drózy wobkamjonowne wobkhadne njesłoże stało. S Budyschina pschijźdźe wožbowany automobil a njepomjenschi swojej śwjezy. S tym bu wjednik motorskeho kola, kiž je Lubijšceje strowy pschikhadźesche, śkjepjeny, so do dweju pěšcźan sajědže. Motorowy kolešaŕ a jeho mandźelska, kotraž bješe na kole pěšcźeše, buchtaj cźežko ranjenaj, tehorunja jedyn z pěšcźeju, kotrehož jědne kolo, kiž wón cźerješe, bźešo so pschi śrażerju pše kłonjowało. Tej motorske kolo bu tśetro wojschkodźene. Tudomny lěkaŕ, knjes dr. Deika, pschiśi ranjenym prěnju pomoz.

Se **Ssulschez.** Sjawny puć z Prěsźez do Hajłowa je dla nazwoźowanja na Ssulschećanskich honach wot 14. hacź do 25. t. m. sawjeny. Wjdny wobkhad pokazuje so na Cźornezy a Leschawu.

S **Mnichez.** Sjawny puć z Mnichez do Stróžišćeńca je dla nazwoźowanja na Mnichećanskich honach wot 13. hacź do 27. t. m. sawjeny. Wjdny wobkhad pokazuje so na Hajłow.

S **Luha.** Sjawny puć wot wołodnischeho wujšida Luhowiśeje gmejny na Budyšku-Wojerowsku statnu dróhu je dla nazwoźowanja na Luhowischich honach wot 13. hacź do 16. t. m. sawjeny.

S **Kamjenza.** Sobotu wjećor pschejźdźe kšelacźer Zuž je Selenoho Hórźa je žiwotnym motorskim kołom tudomneho wobdźerja Reinischa Roberta. Njeboże sta so hnjedy kraśko na 8 hodź. pschi [illegible]im mjeńcu. Zuž dyrbjachu do Kamjenza dojeź. [illegible] kiž njebjesće zule dróhy, motykowasche so psched [illegible]o dróhy pak na prawo pak na Lěwo. Motorowy [illegible] jeho s pschedpiśanej strowy pschesećahny, ale do [illegible]nuty njentźesće runje won hicź, sałeźi jemu do [illegible], kiž je jeho wotorhny. Robertej stanu tśi nohi, a s wokrjesnym khorobnym autom dowjezechu jeho do khorownje. Motorowy kelešaŕ je bjez winy na njesłoży.

S **Kamjenza.** Bliśsche poběhnjenje wokrjesneho wujbjerka budźe pjatk, 17. meje, dopołdnja 9/10 hodź. we pobjedźenej na hamtiśim Lejtmanstwje.

S **Wojerez.** Na hobotnischich swinjazych wikach běšche 288 prošatow a 3 bźaki na pschedaŕ. Prošata płacźachu 27—40 hr., bźaki 60—80 hriwnow.

S **Rólanom.** Na pjatkownych swinjazych wikach běchu prošata tśetro droha a kupcy bu z nimi wopśeka kupowanju wotwlakowachu. Prošata płacźachu swjetsche 25—40 hr. a wosebje rjane płacźachu hišće wyschsche płacźiny. Na pschedaŕ běšche 118 prošatow a jenož 2 bźaka. Jenož mały sybtk wosta njepschedaty.

S **Běłce Wody.** W nozy k pónd3eli spyta žeby tu młody frišeŕki pomocnik B. žiwjenje wzaś. Wón je na Mužakowskej dróhy z kuchinskim nožom hłuboko do lěwego wutrobnja kłó a je na to we pomoz n[illegible]lajo swjeze. Policija zwjesće jeho do k lěkarjej a tón pschepokaza jeho do Khoćebuskeje khorownje. Njeje pjecza strach wo žiwjenje. Pschicźina njeskutka je była po wschěm spadu njeswažowna lubosć.

S **Běłce Wody.** Pschi njewjedrje, kiž na dnju Bożeho śpiźa naschu krajinu pschecźahny, dyrbi błyk do wyšokeje auteny jeneho bydlenja na Sahrodnej dróhy a pschestoczi wot tam na fušadne twarjenje cźo. 19. Na swoju pak njesjahi. Tole wobschkodźi khětro tśechu a jenu bydlenje.

Posedźenje wubjerka Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa.

Pónd3elu, 13. meje 1929.

Knjes hamtski hejtman dr. Ekwert wotewri poběhnjenje dop. w 10 hodź. Wosebje je, so je wokrjesny autowy wjednik Berthold w nozy k njedźeli wumrjeł. Jako znamjo żarowanja běšche, so pschitomni postanychu.

Pschi prěnim dypu aufowego porjada pschednjesźe knjes hamtski hejtman, so śebi autowe towarstwo žada mjenowanje wo 2000 hr. za Budyšku—Běło-Wodźanšku autowu cźaru. Prošku by zapłacźiła 2000 hr. a na Sakšu by padnyło 1000 hr., 500 hr. by pschesahało město Budyšćanske. Wokrjesny wubjerk [illegible] 200—250 [illegible]schiwolićź, to pak wón wotpokaza.

Wubjerk [illegible]schiwoli, so je skała 1 eksemplar Statistich mjeńs[illegible]schefladowu statistiśeho krajneho hamta. Wot dr. [illegible]eho sełstajenja wokrjesneho prawa skała wubjerk [illegible] 20 kusow. Wokrjesny swjask pschikaza k Budyšćanskemu warstwu za wumdźenje so 100 hr. mjeńseho pschinoska.

Na prośtwu wo pschipomoz towarstwa za dźiwadźenje kolonije w Sakšej pschiśiwoli wubjerk 50 hr.

Nastupajo pschetwarjenja domu za wobstaraństwo ludej pschi wokrjesnej wolhbadarni na Židowje a pschiśeje pokjonki bu pschecźitany płacźiwy namjet knjesa architeka Inja. Należnosć pschedpołoży so wokrjesnemu gremij.

Wokrjesny wubjerk dowoli 1. dodawk ke gmejnskim wustawkam w Cjornych Nošicach, tehorunja pschibliżowasche nalutowarnkownu porjadej šankrneho swjaska za Wjeleczu a wokolinu a k 1. dodawkej k temu. Wubjerk dowoli też po dźešim jednanym porjad wudawanje wodatkowjeho swjasta za Sprewsiny dol, kiž žebi žada durbjesće pschisamknjenje wobsedźerjow k wodowodej; tehorunja dowoli 1. dodawk k měrnemu sakonjej za wudawanju w Zakunitšej gmejnje (Sohland). Wón pschibliskowasche też zapodatenu pišmu Wjeleczańskeje gmejny, kiž nastupa rozdźelenje hrjódkow za twarjenje bydlenjow.

Pschi prótwach wo konzesije dowoli wokrjesny wubjerk prójimu A. Niki w Hercźinje k natwarjenju rěsarnje, tehorunja Kurta Hajnki we Wjeleczańe k natwarjenju rěsarnje, dale prótwu Laury swid. Hankowje w Porchowje k pschetworjenju rěsarnje, dale prótwu Arnošta Poltera w Rašchowje wo pschenjesenje korczmarskeho prawa, wotpokaja pak prótwu Pawoła Jungbanusa w Dźěžnikach wo rozšěrjenje korczmarskeho prawa na twidawanje wina a palenza; dowoli pak prójmu Miny swid. Großowje w Ssmilnej wo rozšěrjenje korczmarskeho prawa na ponowjenu korczmarsku sjuwu a towarschnej sjitwje.

Sahodała běšche bo prótwa wo sahnace pucźa, kiž so wot Njeswačidźiłc-Lužćanskeho-Bacźanskeho pucźa wotschěpi a do Lužćanskeho knježeho dwora wjedźe. Prótwu bo dowoli.

Dale saběrańske so wubjerk z pschedkupnym prawom wokrjesneho swjaska nastupaju leżownosć w Makym Wjeleńkowje, na kotrejž antowa kólnja Budišća-kołowneje dźěłarnje steji. Dypk so kónčnje wotstorcźi, dokelž ma so najprjedy wjeźwuwstojny klyschcź.

Bjedźelskosć we wokrjesnju je drje wotebźeraka. W mesi běšche pak pschisoc hischcźe 2870 dostawarjow podpjerny na wokrjesnju. To je sa nětcźišći cźas pschezo hischcźe khětre wulka liczba.

Wokrjesny wubjerk dowoli na kónzu hischcźe wjesnej sakoń wo dostawanju wody w Ssmochcźanskej gmejnje. Sagmejnowanje nětkotrych leżownosćow do Jažeńcy a Gory, kiž buchu hižom w lěcźe 1923 namjetowane, so dowoli.

Sahnaceje sjawneje schcźeźi je Schekez do Mješchcźa so wotpokaja, wobsebje na próstwu Mješechcźanskeje gmejny.

K sjawnemu poběhnjenju pschisamknu so tajne poběhnjenje.

Z Łužicy.

* S **Gersdorfa** pola Kamjenza. Cźežke njeszoże s motorskim kołom sta so njedźelu popołdnju w 2 hodź. na Połcźnisko-Kamjenskej dróhy. Motorowaj kolešarjej, jedyn s Połcźnicy, druhi s Kamjenza, sajědźeschtaj s tajkim wotmachom do so, so dyrbjachu wobeju cźełkotranjenuju do bydlenja lěkarja dra. Rücźerta w Gersdorfje donjesć. Njesboże běšche so runje psched lěkarjowym bydlenjom stało. Wobej kolešej běschtej so cźežko wobschkodźiłej.

Macerny dwór.

Hallig'ski roman.

16] (Pokračowanje.)

Wona cźernje na njeho pohlada. „Sswinjazy pastyr móże so jara hrubý ćuć", wona wosthorjena sawoła.

„Sswinjazy pastyr dyrbi su dozyła wjazy njeje. Wón je do žiwojeho kralestwa sajšupił a je durje sa sobu sacźinił."

„Tuž możeńske pryntcźna spěwaće: Ach, mój luby Hanschtinko, huk a huk je wschitko. Mčnicźe-li, Manne Wögensa?"

„Tak praji baśnik Anderśen. Ja pak rjekam: „Bajka je debata. —"

„Nó derje, tuž powědajeśe mi woprawdźitosć. Kak so oona wjedźe? Schto śuźodźa cźinja? Prěnja, kotruž wopytam, budźe — cźeta Franke. Njewuźmeńwajeśe so mi! Za hych dyrbła zyle khutnje tutón stary schtom hischcźe pschebadźicź. A to s tym, so cźeta Franke poprošnu, je mnu so do Kiela pschebadźicź. Tam dyrbi sašo nawukowcź źiwa być, hdyž je tak dołho źiwowała. —"

Wón pohlada jara khutnje na nju. „Tole źiwowanje je nasch bratr Edlef hižo źohnuł. Wón je cźetu Franke na cźesłne městno w macźernem dworje pohadźił . . . Wasch łkalwy studium je wam myślu na duchownje cźežu cźerpjaca wuhaźnył. — Schtyri lěta prjedy byschcźe schtom pschebadźicź měła, ale wy myślescheśe jenoź na śebje."

Wona zhkili hłowu śnak. „Njebych-li tajki respekt psched wami měła, Manne Wögens, bych rjekła: „Wy sće zyle njesmjejacy wuczeŕ!"

Wón so pokłoni. — „Hlej, hlej! Potajkim tola respekt! Psched mojej s t a r o b u ?"

Spranwje wona na njeho pohlada. „Ach nź, to wschak hódnje njeje. Ale psched waschej wutrajnosću w domisnje. Dobrowólnje na Halligu śwostaćź, pschi Waschich wědomosćach, — pschi waschim tradanju hłodu a ł Ja njemóžu śebi myśliź, ja jeźa so śpokojny stak."

„Proschu, wo tom njechamaj m ó j rěcźeć . . . Koho dyhyscheśe wy hewak hischcźe wopytaćź?"

„Pedera Clausena a jeho mać. Wón je mje stajnje tak pěknje sakitowak ł nadźejemi a subami, hdyž sće wy mje cźiwikowak. —"

„Na Pedera Clausena je źrołe horjo pschiśichła", rjekny Manne khutnje. „Kaž na nětkotrehožkuli druhego . . . Ale Peder Clausen to njemóže do žohnowanja pschehódnosćicź. Wón pschełe to tuwmreje.

„Psche nětkaku lubosćź?" woprascha so Nomine źiwje.

„Haj, — wón je pschełe wschu měru po sastarsku słoženy, wbohi Peder. „Polikowe kurjatko" rěka jemu wuj Rickert, kiž wschak cźasto prawy wuras trjechi. Polikowe kurjatka su staromodne. Pjeczene honaczki su po nowocźasnem."

„Kajku hłuposćź wy bledźicźe, Manne Wögens." Wón njewotmołwi, ale cźerješe nadobo njewobhladnywschi so, bjes kombjenja po nazbynu dele k brjoham.

„Schto tež to jenoź ma? Schto tam cźini?" praschesche so Nomine. Jeze trochu krótkowidźatej wocźmy njemóžeschtej niczo rospóznaćź, a tuj hoźa móznje wustupowasche. Bě we hłubokich myślach. Domisna! Domisna! Spodźiwna domisna!

Tu so sadu njeje stonasche.

A wětřik pschinoschowasche ji jeje mjeno: Nomine! Nomine!

Wona spohladny wuskostliwje a bjes sapschijeca do Manne Wögenźowego zakostnje zamuczeneho wobliczа.

Wón wsa jeje ruzy a cźežko dychasche. „Wy dyhyscheśe tola k Pederej Clausenej? Sće woprascheć, kak so jemu wjedźe? Dereje so jemu wjedźe, Nomine Holgerez. Jara derje! Tam deleka wón leži. Morjo je jeho pschijapławiło. Widźiśe-li tón wacźak? To je sypło wot cźełkeho wjeźeleho, schwarneho pachola. Kajke Boża, kajke Bożo!"

Wona stojesche porażena. „Kak je to możno?" wjasoła. „Wón bě tola tajki wulki, krutý, sahadźity Frija." Manne Wögens wupja źwoju kamźnu wyžoku postawu a śmějesche so hórko.

„Haj, Nomine, — tajke něschto sdreje najźylnischich." Potom so fatrowáći a běžeschе po kamźnem pucźu wróćo a wostaji holzu stojo. A Nomine błěhny wacźoki, kiž běschе jej hacź dotal njeśł. — Wona stojo hladasche ł napjeczom, a wuhlada sa dołhu khwilu, kak wón ł cźežkim břemjenjom na rukomaj a ramjenjomaj mózne a śwaha ke Königswarfje stupasche. Tu wona źwoju hłowježu hłuboko na wutrobno zhili a njewidźeschе niczo wjazy wo selenej domisnje.

*

Pastor Efraim Licht žedźeschе we źwojej studijowni. W jeho dobrymaj, źwětłymaj, módrymaj wocźomaj wotrażeschе so zyle předwoanje, kiž chyzyschе njedźelu źwojim luźom pschednjesć. Jeho kulowata, wuskoczna žónska wjerceschе ho wokoło njeho kaž mutelczka. Trjeźesche proch je „Kamnruckhen" (karanczka), kiž je śwuźeneje Durinskeje łśnje žamoty hischcźe jara zuły na schumnjaze Němšče morjo won hladaschе. A wona nakhili so ła khwilku sašo nad starej „Erfurtiśej truhłu".

A hdyž duchowny knjes mandźelski samyślene wócźo wot haćenjow wonka njewotwobroćił, wona źdychny. Bu wscha hibicźiwa a trjesche pschez pschschnischo po meblach wokoło a stónčnje wukłepa zyleho pastora ł wjechlidom.

„Aj, aj, Lulika, — to je mi tola pschewjele", wobaraschе so won dobromyślnje. „Je dha to pola mje trjeba?"

Khwilku so rosmyśli, pschi cźimž hrajeschе jej źortiwa duscha we wschěch dólcźkach. Potom bu wojeńka.

(Pokračowanje ześěhuje.)

maju lud powucžowacź. Krajny mlokowy wubjerk njeje Jana wyšknoseć, nima ł politiku nicžo cžinicź, ale słuži zykemu ludej. Najprjedy wobrocža žo na schule a stara žo, so by schulska młodźina dosež mloka wužiwała, ł tžo wukhadža, so žo tež młodźina w posdźišchich lětach źiwru ł mlokopicžu dżerži. W hoscženzach mělo žo tohorunja wschudžom cžerstwe mloko pschedawacź. Najrjeńsche wuspěchi mježesche pak krajny mlokowy wubjerk sapiłacź pschi propagandże mjes dźełacźerjemi a je tak wjele ł połępschenju ludoweje strowoty pschinoschował. — Pschednoscher pokasa stónczenje na wulku propagandu, kotraž budże lětża w juliju wožežbje ža nasche lube žony a hospoty, ł kotrejž budża mnohe hišcže wjele wužitneho wo wužiwanju mloka pschiwuknjacź móz.

Knjes měschczanski rada dr. Krüger podjakowa žo rěcžnikej na konzu pschednoschka ł wutrobnymi słowami a wusdźěhny, so žo tež w tudomnym spomožeržtwu kamcže wulka wažnosć kładje na wužiwanje mloka.

Po dwěmaj rjanymaj trystowymaj filmomaj stónczi žo pschednoschkowa shromadźizna, kotraž běsche prenja swojeho rasu w Sakskej.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Naša jednota „Sokoł" ma swoje zwučowanje kóždu srjedu wječor we 8 hodź. w towaršowni na Hornčerskej hasy (Christl. Vereinshaus).

Haslow. Sokoł ma přichodny štwórtk wječor we 8 h. zwučowanje.

Hrodźišco. Wulět na Lawšu nast: Wobdźělnicy maja so hač do druheho dnja swjatkow pola knj. Róže w Kortnicy zamołwić. Jězdny pjenjez (5 hr) ma so při tym wotedać.

Kolo serbskich spisowaćelow ma hlownu zhromadźiznu swjatkownu njedźelu dopołdnja w 10 hodź. w Choćebuzu (jstwa Maćicy Serbskeje). Spisowaćelo su wutrobnje witani.

Lichań. „Zernička" ma srjedu wječor we 8 hodź. pola Rudolfec spěwanje. Wuknmy za župny swjedźeń, wšitcy dyrbja přińć.

Ł. S. S. Z. Zwučowarjo za Póznan zwučuja štwórtk wječor we 8 hodź. w Serbskim Domje. Zwučuje so po nowej wučbje. Kóždy ma přińć.

Nowy dirigent sokolskeje kapały je bratr Pawoł Krawc z Krakec.

Malešecy. Serbske towarstwo a Sokoł wuhotujetej kaž loni prěni dźeń swjatkow **swjedźeń mejumjetanja** ze serbskimi rejemi. Wšu serbsku młodźinu, kotraž serbske reje móže, na reje pod meju najwutrobnišo přeprošujemy, tohorunja wšěch Serbow z blizka a z daloka.

Jednota Sokoł a serbske towarstwo.

Njebjelčicy. „Jednota Sokoł" zwučuje swjedźenja dla, kotryż budże kónc julija wot nětka kóždu wutoru a pjatk w 1/8 hodź. Načolnik.

Pančicy. „Lipa Serbska" ma přichodny štwórtk (16 V.) wječor w 8 hodź. pola Šołćic w Wotrowje ważne posedźenje a spěwanje. Njech wšitcy přindu.

Předsydstwo.

Pančicy. Jednota Sokoł ma štwórtk, 23. meje wječor 1/8 hodź. we Wudworju měsačnu zhromadźiznu. Wšitcy dyrbja tu z dypkom być. Starosta.

Rowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerj w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dudman w Budyšinje. Za hospodarski dźeł a inserat: Jurij Grós w Budyšinje.

Pola nas dostanjeće štož sebi přejeće k swjatkam

Nowe mody ◉ Kajkostne twory
Najtuńše płaćizny

Wulke wosebite wotdźělenja z poslednimi nowosćemi napjelnene, zo bychu česć. wotběrarjo přijomnje nakupować mohli

Wěcywustojne kedźbliwe posłužowanje

Potajkim do doma dobrych tworow

Wilhelm Jun. GEORG HALLER
VORM. HEINR. MÖLLER ★ BAUTZEN ★ KAISERSTR. 16
Aeltestes Strumpf-Woll-u. Tricotagenhaus.
Grösstes Spezialhaus für Mädchen- u. Knabenbekleidung a. Platze

+ Gumijowe twory +
za žony a mužow
wopłokowadła, žiwotowe wobwjazki, měsač. wobwjazki a tajke přez wustupowanje. Wobroćće so dowěrliwje na
Wagnerowu
w Budyš. před Šulešk. wrotami 9

Poručam:
Symjentnu kukurcu (konjacy zub)
Wapno k picowanju
Rybowu mučku
kaž wšě druziny
huojidłow a picowadłow a wšě symjenja
najtuńšo při sprawnym posłužowanjom
Jurij Zschornak w Ralbicach
Wikowańja ze žitom, picowadłami a hnojidłami.

Młode dźěłaćerki
so přijimuja.
Zamołwjenje stajnje pola domownika.
Porcelanowa fabrika
H. Schomburg a synojo
Margarecina něta
pola Wulk. Dubrawy

Čisty
pčołacy wósk
kupuje po najwyšších płaćiznach
Rudolf Bechtel w Budyšinje
na Zitnej hasy 9

Hamburgski kofejowy skład w Kamjencu

Pječne wěcy

Najlěpša muka	6 puntowski měšk	1.40 hr.
Korinty	1/2 punta	80 pj.
Rózynki	1/2 punta	65 pj.
Mandle słódke a jerke	1/4 punta	65 pj.
Kokosowe tružki	punt	70 pj.
Sultaniny	punt wot	0.75—1.20 hr.
Citronat	1/2 punta	80 pj.
Nail. šmadrunka	2 puntowski how	1.05 hr.
Jabłukowa mučka	2 punt. tyza jenož	85 pj.
Marmelada	2 puntowski how	1.05 hr.
Kandis, běły a bruny	punt	60 pj.
Kakao, wuwaženy	punt	90 pj.
Najlěpši měšany sad	punt	65 pj.
Słowki	punt	45 pj.
Jabłukowe rynki	punt	95 pj.
Brěški	punt	90 pj.

Konserwy tuńšo

2 puntowska tyza młodeho hrocha	73 pj.
2 puntowska tyza měš. zeleniny	85 pj.
2 puntowska tyza truskalcow	1.95 hr.
2 puntowska tyza wišnjow	1.50 hr.

Sokolada

5 taflow jena 100 gr. stod. kremy	1.— hr.
5 taflow lodoweje kremy	1.— hr.
3 tafle dobreje mlok. sokolady	90 pj.
Sakake měšenje 1/2 punta	65 pj.

Cyle wosebje porućamy k swjedźenjej
čerstwje palony kofej
1/4 punta 0.70, 0.80, 0.90, 1.10 1.20 hr.
Na wšě twory nimo kokora 6% rabata

Thams & Garfs w Kamjencu

Runklic. symjo

Kaž syješ tak žnjeješ

połěpš. Eckendorfske, hobrake waley, žołte, połěpš. Eckendorfske, hobrake waley, čerwjene Oberndorfske, žołte, kulojte

Cokrowa picowanska runklica
Kirschec ideal
cokorowa rěpa
Wše zeleninowe a kwětkowe symjenja
Ślezyski
čerwjeny dźećel
wosebje tunjo.
Šwedski dźećel
Běły dźećel
Žołty dźećel
atd.
Najl. trawowe symjo
w měšenjach kaž też wšě jenotliwe trawowe symjenja za łuki a pastwiśća, kaž wšě druhe druziny
połnych symjenjow
poruča w znatej kajkosći

Louis Wagner
Wosebity dom za symjenja na Žitnych wikach 4
Telefon 2709

Murjerske cyhele ma zaso na předań
Dźěłarnja patentn. cyhelow Keeders w Dubrawcy p. Barta

Někotre wjezby **RUNKLICY** ma na předań **Rakołdzanske ryčerkubło**

III. zjawny přednošk
towarstwa **„Deutscher Bauhilfeverein"** z. d. z. w. r. w Kaiserslautern
THEMA:
Kak financěruju sebi swój dom?
Pjatk, 17. meje wječor we 8 h. pola Natušec w Kukowje

Nawěšćki přinjesu wužitk!

Wupředawanje dla konkursa

Ke konkursowej masy firmy kupny dom Max Herde w Budyšinje na Kamjentnej hasy 12 słušace tworowy skład kaž mužaca a žonjaca drasta, nohajcy, šaty, lěcne tkaniny, gardiny, čapki, słomjane kłobuki, stupnje a črije, dobre mydło so
po znižených płaćiznach
předawa.

Konkursowy zarjadowar
rěčnik dr. Schulz w Nossenje

Sanit. radź. dr. Michauk
wot 15. meje dop. zapućowany

Serbski Hospodar
ratarske wulkowikowarske towarstwo z wobm. ruk.
Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdze telef. č. 13 dźěła nětko tež

dźiwo spěchowacu picu

z rjanych a pšenčnych wotrubow, rajsowcje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčišćich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako
łužisku dźiwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06% proteina a 8,42% tuka, škrobowa hódnota (Stärkewert) je 58,1 kg., požiwajomny bělk (Verdauliches Eiweiß) 13,1%.

II. družina wopřija 19,48% proteina a 7,83% tuka, škrobowa hódnota (Stärkew.) 63,3 kg., požiwajomny bělk (Verd. Eiweiß) 14,2%.

Wobě družinje stej po wobswědčenju statneje přepytarnje w Móckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Dołhe a krótke škórnje
ručne dźěło, ma jenož na składze
wobućowy dom Mark w Kukowje.

Wčera w nocy wumrě cyle nahle a njewočakany naša luba dźowka a sotra, knjeżna

Marja Marta Wezarjec
31 lět stara

Pohrjeb budże štwórtk pop. 1/2 hodź. wot žarowanskeho doma

W hłubokej zrudobje
Šworc swójba

W Bóujecźich dnja 14. V. 29.

* Se Shorjelza. Njedźelu wječor w 10 hodź. je so 69létny muzyki w cźežkich mysłach se swojeho bydlenja w druhim poschodźe na Emmerichsku dróhu beležźiwył a ſ rozrazenymi stawami mortwy leżo wostał. Jeho cźežko žiwy hnydom do cźežłownje dowjezli.

Łužiski wječor w „Krónje".

„Doma, doma rjenje je!" Tak klinčeše wčera wječor bohatemu wopytowarstwu Łužiskeho wječora do wutroby a wubudźi drje w kóždym přitomnym pocźuće, zo je tola wulkotna a krasna wěc wo lubu domiznu.

Domizna ze swojim łužiskim duchom, kiž je žiwy w jeje serbskich a němskich wobydlerjach, stupi nam wčera blizko we swojej cyłej rjanosći a luboznosći.

Duch łužiskeho luda, tutón wosebity duch, kiž je cyle swojorazny, hinaši we wobydlerjach hórskich krajin, hinaši we wobydlerjach runinow a hole, hdyž bydła a sydła Serbja, hinaši we wobydlenjach našich městow. A tola skónčnje zaso samsny domjacy powětr našeje lubodrohejo Łužicy, w kotrejž su žiwi Serbja a Němcy w dobrej přezjednosći.

Přezjednosć mjez tutymaj wšelakorymaj ludomaj jewješe so w zhromadnym skutkowanju, kotrehož wětmenjacy porjad běše zbožownje zestajany.

Łužiski wječor běše wěnowany k lěpšemu fonda k dopomnjeću na Wilhelma Friedricha, tamneho Rychnowskeho dramatika Hornjołužiskeje němskeje narěče. Tutón muž je swojej dominzje wjele darił. Je spisał mnoho ludowych dźiwadłow.

Z čestnym předsydu Łužiskeho wječora běše knjez wokrjesny hejtman Richter, kiž po tym, zo běše so syła wjeselcho luda, kotrež krasne parle domjaceho wumělstwa poskićeše, spowjazo na jewišću zestupała, swjeżeńskich hosći wutrobnje witaše. Wopisowaše, kak tola domizna swojich wobydlerjow přeco zaso k sebi puta, zo jeho najrjeńše cuze kraje, z kajkežkuli wumělskimi pomnikami njemóža trajnje spokojeć, zo woprawdźity pokoj namakamy jenož w swojej domizinje, dokelž bydli w našich wutrobach lubosć k domizinje a zrozumjenje za wšitko, štož nam podawa domizna; to dawa wutrobje wjesele. Knjez wokrjesny hejtman spominaše też wosebje na nas Serbow, na našu rěč, naše spěwy a naše reje, kiž sebi zasłużeja wšitku kedźbnosć. Zhromadnje ma cyły łužiski lud hajić swoje kulturne kubła, Serbja swoje, Němcy swoje je w prawej přezjednosći. Wón dźakowaše so wosebje wšitkim, kiž so wopruja tutemu ważnemu domizniskemu skutkej, wosebje też při wuhotowanju wječora.

Wječor wotměwaše so nětko cyle po předpisanym porjedźe. Bjez přestawkow sćěkowaše jedyn wustup druhemu. Pisanosć domjacych drastow serbskich a němskich (posledniše wosebje při předstajenju dźiwadła) běše wokrěw za wóčko.

Spěwy a reje, němske a serbske, wotměnjachu so. Najsylniši přiklesk smědźachu žnjeć sławni Radworćenjo. „Hudźbna Jednota" ze swojim mištrom, knjezom wučerjom Nawku. Woni su poskićili krasne parle z bohateho bohateho spěwneho pokłada z dokonjanosću a čistosću w zynkach, zo sebi wotdobychu za kóždeho připosłucharja sprawne česćowanje a wuznaće, kiž so zwonkownje zjewi ze šumjacym přikloskom. Sława a dźak jim, zo naš narod tak hódnje zastupowachu w tutym měrnym kulturnym boju.

Nimo spěwow poskićichu so někotre ludowe reje. Radworćenjo wustupichu też z dwěmaj serbskimaj narodnymaj rejomaj.

Nochcemy zapomnić šulsku holčku Gerdu Schöngalic z Pestalozzijskeje šule, kiž přednjese pěseń z woprawdźe wumělstwowskej wustojnosću.

Do dźiwadła poda knjez redaktor Herbert Henkner přehlad wo žiwjenju a skutkowanju Wilhelma Friedricha.

Na to hraješe Rychnowske dźiwadłowe zjednoćeństwo „Thalia" Wilhelm Friedrichowu dialektowu hru „Serjenje" a předstaješe ju jara žiwje. Připosłuchaćerstwo ju husćišo přetorhowaše ze šumjacym smjećom, kiž wuwabichu wosobje žortnje wupadowace wurazy jich domjaceje Rychnowskeje narěče.

Doskónčne słowa, kiž běchu wutrobne napominowali zo by kóždy zeznał a lubował swoju dominzu, poda k přitomnym knjez wučeř Max Zeibig, kiž běše přindy nawjedował němske spěwy.

Z wjeselym spěwom wo Hornjej Łužicy, zbasnjenym a komponowanym wot přitomneho Oskara Rolle Łužiskeho, skónči so derje poradźeny wječor.

Zhromadnje skutkowachu Serbja a Němcy. Tuta myslička běše zbožowna. Tajke zhromadne wustupowanje móže najlepje zbližować narodaj, kiž matej we Łužicy zhromadnje bydlić. Njech je był tutón prěni Łužiski wječor prěnja kročel, kotrejž sćěhuja bórzy dalše.

Nanowiše z cyłeho swěta.

— **Schtrowa powěsć wo wjedrje za jutřišchu štrjedu:** Rjenje a ſuche, tola trošku chłódnišcho. Podobne, ale běše wišaše wjedro w Jendźelskej a połnócnej Europe.

Pjchi cźežkim njewjedrje w połnóznym Pomorju so mlodaj cźłowjekaj ſ dešcźom na drózy pscheschwatastachaj. Stupitchtaj so pod schtom, do kotrehoż blyſk dyri. 18létny Günther so mori. Jeho pschewodnik, 14létny hólc, bě na wobemaj nohomaj wokhromił, hdyž ſ poſkuschenja wotuſcźi. — Bola Mogilna w Pósnańſkej so jedyn rybak ſ blyſkom zarazy. W Targowinczi blyſk do dźesćaršćerskeho doma dyri. Dwanaće wołzbow so cźežko ſranì.

Do ſtatneje ſaſtajeńnje w Barlinje ſu so pondźelu we nozy paduſchi dotołkì. Sso do pjenježneho khamora do-

bywschi ſu ſ njeho pjenjesy, juwele a hódne wězy w hódnoſći 40 000 hriwnow rubili.

W Prötzelu w Braniborſkej ſo njedźelu ſtary katſtanowy ſchtom ſaſchpyny. Se ſchćerej wožbow, kotrež pod nim hrjebachu, ſo tſi cźežko a dwě lohko ſranichu.

W ſwiſu ſ attentatom na miniſterſkeho preſidenta Woldemaraſa ſu ſtowa cźrjodow katolſkich ſtudentow a jeneho ſtaneho offiźéra ſajeli.

Pjće wjacy mloka!

Tuto napominanje pjchiwoła ſo zyłemu němſkemu ludej ſ kóždym dnjom na wſchelake waſchnje. Lud pak hiſchće pſchemało na njo poſłuſcha a ſo wobkedźbuje. Spomoſerſkeſi hamt města Budyſchina, kotremuž pſchedſteji knjes měſchćanſki rada dr. **Krüger**, běſche na wječeraſche popoldnjo a wjecźor poſtajił pjchiwabjenſke ſhromadźiny, w kotrychž ſo pſchipoſłuchaznym ważnoſeć wužiwanja mloka pſchedſtajeſche.

Popoldnju 1¼4 hodź. pſchedwjedźechu ſo pſched ſchulerjemi, hdyž běſche ſala „Měſchćańſkeje ſahrody" pſchepjelnjena, nětotre powuczace mlokowe filmy.

W 5 a 8 hodź. běſchtej poſtajenej ſhromadźiſnje ſa doroſcźenych. Tu pſchednoſchowaſche też nimo pſchedwjedźenych filmow wobkhodny wjednik Saſkeho krajneho mlokowehu wubjerka, knjes dr. phil. **Treitſchke** ſ Drježdźan wo „mloſy a jeje wužnamje ſa ludowu ſtrowotu, ludowe ſcźiwjenje a ludowe hoſpodarſtwo."

Pjchi ſpoczatku dźakowaſche ſo pjchednoſcher ſpomoźeſkemu hamtej města **Budyſchina**, ſo je ſarjadował pjchiwabjenſki dźeń. Pjchi hibanju mloka ma wubjerkow jedna ſo pjecźa wo wurjadnje cźežke a ważne praſchenje, pjchetož jenož tón lud je cźežkim wichoram ſroſcźeny, kiž może ſo na ſamžnej ſemi ſcźiwicź. Wobſedźinny w Němſkej woprawdźity pokład ſa ludowe ſcźiwjenje, njemuſy mloko, kotrehož wudobycźe, wužiwanje atd. je ſo w filmje pokaſało. W Němſkej ſu bohužel ſapomnili, ſo je mloko najwažniſcha zyroba, kotrejž lud njeſmě parowacź, dokelž wopſchija wſchitke wutki, kiž cźłowjek potrjeba ſ ſcźiwjenju a natiwarjenju ſwojeho cźela. Dejnych krawow je w Němſkej nětdźe 10 miljonow. Njech nětko jenož kóżda na dźeń 6 litrow w pſcherźku nadeji, dha je to 60 miljonow litrow, to je kóżdy dźeń litr na hłowu wobydlerſtwa. Tola w pſcherźku ſo w Němſku wot dwěch hłowu wobydlerſtwa jenož ¾—¼ litra mloka pſchetrjeba; w Awſtriſiſej pak hižom pol litra, w Finiſkej ¾ litra, w druhich połnóznych krajach litr a w Amerizy ſamo 1¼ litra. Nuſne potaiſim je, ſo ſo też w Němſkej wjazy mloka w domjaznoſcach pſchetrjeba. Njeje trjeba, ſo ſo nětko wjele mloka jenož pije, ale ſo ſo wjele jědźow ſ mlokom pſchihotuje, dokelž mloko ſamóže kóżdu druhu jědź poſnje narunacź, dokelž ſe bohate na vitaminach. Kiž ſu w nim na najſchožowniſche waſchnje roſchſklene. W lěcźe 1926 bu němſkokſtatny mlokowy wubjerk ſałożeny mlokowe hibanje wuhładźa wot němſkeho ſcźiwjenſkeho miniſtra k poſběhnjenju ludoweje ſtrowoty. Jenotlive krajne wubjerki, mjes kotrymiž bu ſakſki pſchi ſałożenju

Hospodarski rozhlad.

Wutoru, 14. meje 1929.

Wěcźerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,2135	100 pólsk. złotych .	47,375
1 jendźelski punt .	20,443	100 čěskosł. krónow .	12,465
100 šwajc. frankow .	81,135	100 franc. frankow .	16,46

Barlinska burſa bě wěcźera powſchitkownje ſłaba. Kurſy efektow popuſcźowachu. Wiki ſ dołżnymi a renowanymi liſcźinami mérne wostachu.

Produktowe wiki wěcźera ſaneho pſchemeńenja we płacźiſmach ſa hotowe žito njeſchcźinjeſchu. Wukrajne wiki běchu ſkerje ſkrućene. Ale płódny cźaſ ſawinowa, ſo ſo płacźiſmy ſa poſdźiſche termije ſkerje ſeſtajowachu. Wěcźera płacźeſche zentnar

w Barlinje:

pſchenicźny 10,10—1,15 hr., rožki 10,05 hr. hacź 10,15 hr., jecźmjenja nałetniſcheho 10,90—11,50 hr., naſymſkeho 9,50 hacź 10,00 hr., wowſa 9,85—10,15 hr,

w termijnowym wikowanju

ſa meju: pſchenicźny 11,60—11,65 hr., rožki 10,55 hr., wowſa 10,25 hr.,

ſa julij: pſchenicźny 10,91¼ hr., wowſa 10,50 hriwnow,

ſa ſeptember: pſchenicźny 12,05 hr., rožki 11,00 hr. hacź 11,02½ hr.

w Drježdźanach (pjatk):

pſchenicźny 10,95—11,20 hr. (11,10—11,35 hriwnow),

rožki 10—10,25 hr. (10,05—10,30 hr.),

jecźmjenja naſymſkeho 9,50—11 hr. (9,50 hacź 11 hr.),

jecźmjenja nałetniſcheho 11,75—12,25 hr. (12 hr. hacź 12,50 hr.),

wowſa 10,60—10,85 hr. (10,70—10,95 hr.).

Pſchiſtajeje:

Pachola, Ducźkej pjekarnja w Běłej Wodźe, Muzakowſka dróha 3.

Pachola, mlokaſnja w Błóżanach.

Pachola, Emil Miſer we Wojerezach.

Holzu do domu, Kirſchowa we Hródku, Kotoſſka haja 4 II.

„ Mehnertowa w Dźěžnikezach.

Schołarka, knježi dwór w Druježcach.

Wurźołnika, ſamkarſkeho, Jan Pecźyńſki w Hródku.

Wurźołnika, ſchwajcarſkeho, knježi dwór w Delnjej Śmiſlnej.

Blidaſſkich, Wach w Kulowje.

Na pſchedań:

Kruwa, do cźahanja w Koporezach 14.

Kruna, ſylna wyſkokopuſcźena w Jeleſnej 35 pola Hródka.

Blido w Budyſchinje, Pauliowa haja 5 III, na (two).

Koło, motorſke, Henka w Kelizach.

Koło, motorſke w Kaſakni 26.

Butrobuž w Litonju 9.

Sſoſma, Kraſnikel na ſchuli w Khojanach pola Hródka.

Sſoſma, rźana a pſchecźiſcźna w Kralezach 7.

Kóń, 6létny, Julius Schmidt w Hródku.

Kóń, ſtarſchi, Skopo w Kſchiwej Borſchcźi.

Lożo ſ matrazu w Niſſej, Zintendorfowe naměſto.

Běrny, ſymjenſne, Weber w Hródku, Muzakowſka dróha cźo. 21.

Běrny, ſtótne a jědźne w Jenkezach 65.

Wós, dźěcźazy, we Wojerezach, Hródkowſka haja 6 II.

Ssudnišſe pſchedawanje

štrjedu, 15. meje 1929.

we Wojerezach w hoſcźenzu „K ſłotej hwěźdźe", najſkerje dop. w 11 hodź. (Cźaſnaſ we Wojerezach je jara ſadyceźiwy a njepſchipiſuja hodźinu).: Gramofon ſ deſkami, meble, hołbjeń a ſchijaza maſchina.

w Hermanezach, w hoſcźenzu, pſchip. w 12 hodź.: Muzaje kolo;

w Niſſej, w hoſcźenzu „K hwěźdźe", dop. w 10 hodź.: trawowa ſtyćźawa, bůſet a motorſke kolo.

Ssudniſſe pſchedawanje leſcźownoſcow

Khrža we Welzeji, Poſtowa haja, ſ dworom a ſadrobu piſches ¼ jutra wulka, ſłuſchaza **Otej Lindnarjej we** Welzeji, na pſchedawanje pſchihotuje ſobotu, 6. 7. dop. ½10 hodź. na ſudniſtwje w Hródku, ſtwa 12. ſchtwórtk, 16. meje 1929

w Budyſchinje na ſudniſtwje, dop. w 9 hodź.: meble, hołbanki, radia, pjenježne khamory, poklađnje, wobraſy, ſłudźił ruma, wurěſane twory, ſchaty, drasty, wobuća, ſchijaze maſchiny, hudźbne ſtroje, rubły, płachty, žonjaze, muzaze a motorſke koła, deſki, cźaſniki, auto, wozy, braſchle, aluminiowe a zynkowe twory, wahi, a wſchelake roły.

Konkurs.

W konkurſu nad ſamožnjenjom firmy Richard Benedix tow. ſ. wobm. ruk. w Budyſchinje je ſud kónčnemu terminu na ſtjedu 12. junija 1929, dop. w 11 hodź. do Budyſchina na ſudniſtwo ſtwa 141 ſwołał.

Nad ſamožnjenjom firmy pſchekupa Biedricha Chriſtopha Steffena, mějićeſa firmy Chriſtoph Steffen vorm. Emil Pötſchke a Co. w Budyſchinje na Hornjecźeſkej haju 19, je ſud ſudniſke wurunanſke jednanje wotewrił, terminu na ſchtwórtk, 13 junija 1929, dop. w 11 hodź. do Budyſchina na ſudniſtwo ſtwa 141 ſwoławſchi a kniſowego revizora Kurta Fiſchera w Budyſchinje na Wettinſkej dróhy 17 II ſa dowěrnika poſtajiwſchi.

Skrowe deneże.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. ¾11 hodź.: Wiki ſu mérne, ale płacźiſmy ſkerje ſkrućene.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž pſched hodźinu. Płacźiſny ſu ſnadnje powyſchene.

Płacźizny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo na tunu abo 1000 kg, howak 100 kg.

	Płacźizny po złotej hriwnje.				
	10. 5.	11. 5.		10. 5	11. 5.
Pšenica	222-223	222-223	buny	22 24,00	22-24,00
rožka	201-203	201-203	woka	28-30,00	28-30,00
nal. jećmjeń	218-230	218-230	mórske lupiny	16-17,50	16-17,50
naz. jećmjeń	190-200	190-200	kołte lupiny	22-24,00	22-24,00
wows	197-203	197-203	seradella	—	—
kukurica	—	—	rapa, wosuſk	19-19,20	19-19,20
pšeńć muka	24-28,75	24-28,75	lany wosuſk	21-22,00	21-22,00
rźana muka	26-28,25	26-28,25	ocon. melasa	—	—
pš. wotruby	13-13,90	13-13,90	běrnj. kruſki	17-18,00	17-18,10
rźane „	13-13,90	13-13,90	ſyno, 50 kg	4,30-5,40	4,30-5,40
lane ſymjo	—	—	pšeńć. „	1,60-1,90	1,60-1,90
hróch, Viktor.	43-50,00	43-50,00	rźana ſłoma	1,70-1,90	1,70-1,95
raps	—	—	wowſana „	1,50-1,80	1,50-1,80
pjeluſki	25-26,50	25-26,50			

Drježdźanſka burza (13. V.).

Pšenica	219-227	běrnjace kruſki	20,00-20,20
rožka	200-205	pšeńć. wotruby	14,00-14,40
nałetni jećmjeń	228-235	rźane wotruby	14,20-15,40
nazymsk. jećmjeń	190-220	pšeńćna muka	40,00-41,50
wows	212-217	rźana muka	30,00-31,00
čefwjeny dźećel	145-155	woka	34,00 35,00
raps	-	pjeluſki	32,00-33,50
kukurica (Mais)	220-222	hróch	32,00-36,00
ſuche truhańſki	15 16,00	cokrowe truh.	21,00-23,00

Płacźizny rěcznoho ſkotu na Drježdźanſkich ſkótnych wikach.

13. meja.

117 woł., 305 byk., 338 jałoje. a kruw., 1743 ćelat., 535 wowc., 4343 ſwini.

Płacźizny za

woły: 1. 54—58, 2. 46—52, 3. 35—43;

byki: 1. 54—58, 2. 48—52, 3. 43—47;

kruwy: 1. 50—54, 2. 42—47, 3. 32—38, 4. 27—29;

jałojcy: 1. 54—60, 2. 42—50;

wowcy: 1. 70—72, 2. 60—66;

ćelata: 1. 80—85, 2. 70—77, 3. 60—68;

ſwinje (přez 300 pt.) 76—77, 2. (240—300) 76—78, 3. (200—240) 74—76, 4. (160—200) 73—74.

Kózy 65—68.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowérnik. 1.51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšteki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšteki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płać 10 pj.

Čisło (Nr.) 111 — Budyšin — Srjedu, 15. meje 1929 — Bautzen — Lětnik 33

Koaliciske prašenje w Sakskej.

Kaž sozialdemokratiske nowiny powědźa, je krajny dźěławski wubjerk sakskeje sozialdemokratiskeje strony pónđelu wobsamknył, **krajne instanzu swołacź** a jim sozialdemokratiski dźěławski program pschedpołožić. Sdobom dyrbja krajne instanzy wo swołanju krajneho stronineho sjězda rozsudźić. We někotrych sozialdemokratiskich nowinach žo pódla teho praji, so žu jeneho měnjenja wo tym był, so dyrbi sozialdemokratija kandidata za ministerske pschedsydstwo namjetowacź.

S teho je widźecź, so je pschichilnosć sozialdemokratow k koalizijnemu knježeństwu, kotrež prjedy rozšěrjene wotkazowachu, mózne pschiběrka. S nastajenjom dźěławskeho programa a poskićenja ministerskeho pschedsydy wschak hischcze k tomu njeje pucź wurubany. Drježdźanske sozialdemokratiske nowiny žo praschcja, schto měnschćanske strony dźěławskemu poskićenju a kaje pschihotowjenja chcedźa jemu činiś. Wjes wumělenjenja zakazy sozialdemokratow do knježeństwa njeposłuchuja.

Tak žu žo sozialdemokratoju hižo 1925 praschcli, tola tehdy njeje k sastupjenju sozialdemokratije do knježeństwa doschło. Někotre wschak je położenje hinašce dyšli tehdy. Stari sozialistojo žu pschi nowowólbach dwaj mandataj słubili, kotraž běchtaj k wjetschinje trěbnaj. Město starich sozialistow bychu mohli nazionalni sozialistojo z jasnjejšom pichi wašy byś. Tola k tymi žo žana politiska strona nochze smjatacź. Tehdyla je pschezo móžno, so měnschćanske strony spytaju se sozialdemokratami jednacź.

Wotmyslenja němskeho zežiwjenskeho ministra.

Barlinski „Vorwärts" žo wjeźara nadrobnje z planami němskeho sežiwjenskeho ministra dr. Dietricha saběrasche, kaž daloko žo wone na prašenje žitnych zlow poćahuja. „Vorwärts" pische, so žu za spadowanja pschenicnych placźiznow k měnjenju doschli, so je **dotalna organizacija němskeho žitneho hospodarstwa njedostatna.**

Na jenej stronje je žo tak mjenowany schtyrimužowski program ratarskich wjednikow na podobne waschnje, kaž to sozialdemokratija dawno žadasche, sa **zawjedźenje žitoweho monopola** wuprajił. Wikowarjo žu žo dla tehole p[illegible]na do wulkeho njeměra dali, a pschezo sašo žo monopolpłaći myšli jako **mjenšche zło plan tak mjenowaneho** placźiznu wurunazeho zła na pschećiwo stajа.

Tomule planej njeje pjerca teź němski sežiwjenski minister wotkhileny. Tole wurunaze zło je tak myšlene, so **dotalne zło we wyšokosći 5 hrivnow na dwójny zentnar pschenicy wo 2½ hrivny powjetschi, kaž bórzy tukrajna pschenicna placźizna w mežaznym pschereźku nize 26 hrivnow sa dwójny zentnar spadnje.** Wurunaze zło dyrbi sašo wotpadnyć, kaž bórzy pschenicna placźizna we mežaznym pschereźku 28½ hrivny pschekroći.

Tónle plan njeje po „Vorwärtsowym" měnjenju dale niczo dyšli powjetschenje zła wo 50 prozentow. **Sozialdemokratija do powjetschenja zła, njech je w kajkejkuli formje, njeswoli.**

Jednanje wo 500milijonskej požčoncy

W němskim sejmje hischcze wo 500milijonskej požčonzy wuradźeja. Finanzny minister Hilferding pyta wschě wobmyslenja porasćo. Pschećiwnikam požčonki praji, so žu pschećiwo krótkothwilnym požčonkam pola bankow stajnje cźežko ważaze wobmyślenja ztuchcecz byke. Někotre žo teź pschećiwo dołhothwilnym požčonkam pola bankow wobmyślenja hibaju. Schto dyrbju potom cźinicź? Potom by jenoź wukrajna požčonka wostała, po tymle puczu pak žo njebohaći hicź. Prezident němskotakrjeje banki Schacht je tukrajnu požčonku poručił. Krótkothwilne požčonki kredit němskeho stata rostchadźeja. Banki nochcedźa a njemóža wjazy wupožčowacź. Trjebamy tehodła dołhothwilnu požčonku. Njeradźe jenoź wo należnosć němskeho stata zamjeho, ale wo należnosć, kotraž wschě němske kraje a gmejny nastupa.

Twarjenje domow za tuberkulosnych žo špěchuje.

Naprawy, kotrež je sakske knježeństwo loni k špěchowanju twarjenja domow za tuberkulosnych w Sakskej cźiniło, sakska krajna sawdźěcźerња (Landesversicherungsamt Sachsen) dale potwjedźe. Sa to je 1 milijon hrivnow pschihotowała. Namjeły na pschipomnoś maja žo niz knježeństwu, ale krajnej sawdźěcźerni zapodacź. Pschipomnoś we najwjetschim padze 4000 hrivnow wuczinja. Wona žo njetrjeba zadanicź a dyrbi žo hacź na dalsche z dwěmaj prozentomaj wotpłacźicź.

Kommunistiski namjet w němskim sejmje.

Kommunistiska frakcija w němskim sejmje je dla sakasanja swjaska cźežwjenych frontiskich wojowarjow namjet zapodała. Mjes tym so sajaźitske swjazki, kommunistiski namjet praji, pod schkitom a protektoratom němskeho knježeństwa pschezo sjawnischo a wuzadawischo wustupuja, mjes tym so žo Jungdo a němskostatna khorhoj pschezo bóle je Stahlhelmom swjasujetej a žo do służby imperialistiskeho wójnskeho pschihotowanja stajatej, žo po žadanju buržoasije a wjednistwa sozialdemokratiskeje strony proletarista wojowarska organisazija potłóčuje. Němska dźěłacźerska worschta dyrbi so pschećiwo diktaturje kapitalistow a jich wójnskim planam bjesbrónita sćinicź. Němske knježeństwo žo praschamy, hacź je swólniwe, so wo žadanju zyłeho dźěłacźerstwa, so by žo sakasanja wróćiła, wuprajicź.

Thälmann dyrbi do Moskwy pśiś.

S Moskwy žo powě, so je pschedsydstwo wukonjazeho komiteja kommunistiskeje internazionale dla Barlinskich mjestkich njeměrow wjednika němskeje kommunistiskeje strony **Thälmanna do Moskwy sawołało.** Wón dyrbi wobzamknu rozprawu wo politiskich poměrach w němskej kommunistiskej stronje podacź. Pódla teho je žo **wobzebita kommisija** postajiła, kotraž dyrbi wobstejnosće w Němskej sćitdowacź.

Se wschelakich stronow powěsće pschikhadźeja, so žu žo **demonstrazije w rušich městach za němsku kommunistisku stronu wotměrke.** Tak je shromadźizna w Marxstadtu w němskej Wolchnej republiky wobsamknjenje pschijała, w kotrymž žo němskim kommunistam pjenjezna podpjera lubi, a žo němscy kommunistojo namolwjeja, so bychu w swjatku z kommunistiskej Ruskej republiku radow w Němskej załožili. Dla tychle ruskich demonstrazijow je žo někotri pósłanz w Moskwje hižo wospjet pola ruskeho knježeństwa wobcźežował. Někotre je žo shonilo, so je ruski pósłanz w Barlinje Krestinski psched někotrymi dnjemi do Moskwy wotjeł. Jeho puczowanje pjerca je němskim protestom pschećiwo ruskim Němskej njepschećelnym demonstrazijam swizuje.

Sudniska dohra k mejskim njeměram.

Psched Barlinskim kawwiskim sudom žu žo pónđelu prěnje schtyri wobtoženje sudźiše, kotrež žu pschi mejskich ropotach sajeli. W prěnim sudźenju žu 21lětneho dźěłacźerja Wilhelma Stonera **k jastwu na 8 mežazow sajsudźili,** mjes tym so bě staršy rěznik dla sběha a kazenja krajneho měra jastwo na połdra léta namjetnył. Wobstorżeneho běchu na Bülowskim naměsće z cźrjódy młodych ludźi sajeli, kotliž běchu **do policijskich kamjenje mjetali.** Wón žo wusna, so bě je pschi sběhowanju wobdźělił, tola rasnje přejesche, so je kamjenje žobu mjetał. Jeho pak žu hižo dwójzy dla cźełneho ranjenja a dla spjecźiwosće k jastwu sajsudźili. W policajskich aktach je jako politiski rjelputź wosnamjenjeny.

24lětneho dźěłacźerja Behrendta dla njedožałowanych dopokasmow wutwinowachu.

Pjekarja Ericha Krabela k jastwu na schćeći mežazow sajsudźichu, dokelž bě do policistow kamjenje mjetał. — Dale ratarskich dźěłacźerjow Josef Hagedorn 7 mežazow jastwa dosta. Wón bě na Bülowskim naměsće jako wjednik cźrjódy demonstrantow studenta nadpadnył, kotryž bě chyk někotrych policistow podpjerał, hdyž běchu we wuklim cźełnje.

Pschepytanje bydłow pola swjaska cźežwjenych frontiskich wojowarjow.

Pschi pschepytanju bydłow swjaska cźežwjenych frontiskich wojowarjow a jeho wotnožkow w Barlinje žu žo nikhětre summy pjenjez namakale a zebrale, a to w pikhětre summy Barlinskeho pschedměsta 60 000 hrivnow žaržni jeneho Barlinskeho pschedměsta 60 000 hrivnow zebrali, w Charlottenburgu summu něhdźe 100 000 hrivnow a we Weddingu něhdźe 30 000 hrivnow. W zentrali swjaska cźežwjenych frontiskich wojowarjow njejžu niczo namakali, dokelž bě žo tam z cźaśom powěsćej dostała, so policija zentralu wobhładźi. S namakanych pišmow je jasnje špjonaś, so žu žo mejske njeměry z Moskwy organisowane a teź wodźene.

Swědźiło je žo, so žu hižo 25. haprileje někotri kommisarojo ruskeho knježeństwa do Barlina pschijeli. Jim bě žo poručiło, so dyrbja zběhi niz jenoź wodźicź, ale so dyrbja žo teź za to postaracź, so njeby zběh po zakrocźenju policije pschestał. Tak je žo teź stało, so žu po 1. meji njeměry pśches 2. a 3. dźeń meje trałe.

Swjazk wojowarjow cźežwjeneje fronty žo w Badenskej a Württembergskej zakasał.

Badenske a württembergske knježeństwo śtej na podłožu zakonja k schćitanju republiki a towarstwoweho zakonja w Badenskej a Württembergskej swjazk cźežwjenych frontiskich wojowarjow je wschitkimi jeho wotnožkami a pichi-pravami rospuschcźiłej a jich samoženje k lěpschemu němskeho stata zebrałej.

Senatowy president Großmann k sozialdemokratiji pschescholt.

Senatowy president komorneho žuda w Barlinje, dr. Großmann, kotryž dotal demokratiskej stronje pschiślušeschе, je tutej spožělił, so je k sozialdemokratiji pschescholt. Wón měni, so žebi kasnja politiiseje sprawnosće žada, so žo swonkowne k tej stronje wusnawa, kotraž „wojowanje za sokhowanje a wutwarjenje demokratiskeje republiki se dźełom za pokrazowanje sdružstwowanje produkzistiskich žrědkow" sjednocza.

Najwjetše němske wobsedźeństwo w Pomorju do polskich rukow přeńdźe.

Na podłožku postajenjow Versailleskeho měra je połske knježeństwo znowa počało, němske wobsedźeństwo wuzwonicź. Tak budźe žo mjes druhim w Pomorju ležaze klubto w Sartowizach, kotreż hrabi Schwanfeldej-Schwerinej słuschna, na dyrbjeńske waschnje na pschebadźowanje pschedawacź. S tym najwjetsche němske wobsedźeństwo we Pomorju do połskich rukow pschendźe. Pomorjo je kraj, kotryž tak mjenowany połski korridor twori. Wjetschina wobsedźeństwa w Pomorju je połska. Dokelž połski kraj Rańschu Pruslu wot Němskeje dźeli, žo Němska próśuje, so by žo połski korridor po możnosći bórzy Němskej wróćił. Ta wschak by žo jenoź po němskej dobrocźerskej wójnje dospjeć hodźało. Połska na žadyn pad Pomorjo dobrowólnje Němskej njepschećiwoła, dokelž je jenježby pśches Pomorjo pucź k morju namakała.

Leutnanta Heinesa z jatby puschcźili.

Khłostańiski senat wyschćeho krajneho žuda w Schcźecźinje je wobsamknył, njehusćeho leutnanta Heinesa, kotreboż žu w znatym femskim prozeżu k łmjerći sajsudźili, sa kawźiju 5000 hrivnow z jatby puschcźili.

Wuwos žita z Połskeje.

Kaž „Gaseta Warschawska" z pschekupskich stronow zhoni, w połskim ratarskim ministerstwje plan rosmyšlitja, hacź by žo dźiwajo na wobcźežne położenje **ratarstwa** žitne wuwosne žo wróćiło.

Štyrjoch liewskich revolucionarow wotgrawili.

„Litewska telegrafowa agentura" powě, so žu schtyrjoch revoluzionarow, kotrychž je wójnski žud w Schaulenje k łmjerći sajsudźił, pónđelu rano w 3 hodźinach wotprawili.

S wozbow, kotreż žu žo pschi puczu w Tauroggenje wobdźělile, žu pjeć wobschorżenych k khłostarni na cźełu žiwjenja a 19 k khłostarni po pjatnacźe létach sajsudźili. 25 wobschorżenych žu wuwinowali.

200 ludźi w Litwje zajeli.

Kaž je žo hižo zdźełało, žu w swójbu z atteniatom **na** litewskeho ministerskeho pschedsydu Woldemaraja hejtmana Schlapschiesa z 5. pěschcheho regimenta, kotryž wojerskej stronje prawizy pschisłuschcha, sajeli. Powěda žo, so je

ło ſ attentatom na Woldemaraja dyrbjał ſwonkowny nakſtork k powſchitkownemu ſtrěžkej pſchećiwo knjeżeſtwu dacź. Dźeń attentata je ło 5. pěſchi regiment ſpjećicź dyrbjał. Pódła hejtmana Schlapſieja ſu pjećа też někotrych reſerwnych offizjerow ſajeli. Druhe wobzoby, kotrejż ſu do attentata pſchećiwo Woldemarajej ſapleczene, ſ wjeſcha ſozialiſtiſkim ſtudentiſkim ſjednoczeńſtwam Ausra, Buloka a Budadis pſchiſtupkuſchcheja. Wone ſu pjećа pſches mjeſy cźekle. Wſcho hromadźe je ło pjećа wjazy dyżli 200 wozołobow ſajalo.

Konferenca Makeje ententy w Beogradze.

Wot njedźele ło miniſtrojo Cźeſkoſłowakſkeje, Rumunſkeje a Juhoſłowjanſkeje w Beogradze ſchadźuja. Beogradſka „Politika“ je roſrěcźenje ſwojeho dopiſowarja ſ rumunſkim ſwonkownym miniſtrom Mironeſcom pſchinjeſła, w kotrymż je ło tón we ſjědu Makeje ententy w Beogradze wupraja. W nim budźe ło wo ſwjazkowych frěcźenjach mjes tymi tſjomi ſtatami wuradźeć, a najkerje ło jenicźke ſchromadne ſwjatkowe frěcźenje wobſamknje. Dale budźa ło pſchihoty ſa wutworjenje tak mjenowaneje hoſpodarſkeje Makeje ententy cźiniś. Mironeſcu zyle ſtawnje praji, ło ło w tymle naſtupanju njeje wjele doſpiło, tola wěri, ło ło lěpſchi wunoſchk hodźi doſpicź.

Powěźcźe, ło Pólſka do Makeje ententy naſtupi, ſu hole wumyſlenki. Pólſka do Makeje ententy njeſaſtupi, też ło njeje we to prózowała. Skónčnje Mironeſcu praji, ło budźe ło w Beogradſkej konferenzy też wo praſchenjach mjeńſchinow jednacź, wo kotrychż ſu ſwjaſkarjo ſjena.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 15. meje 1929.

— Wo **wjedrje**. Schkleńca je trochu na hroſne ſchła. Pódła teho je naſche wjedro cźuczińwje wokhłádniło. Sſo ſkoro ſda, ło ſu ło łodowi mużojo ſapoſdźili a nětko hakle pſchikhadźeja. Mjes nižinu ſ wjeczora Feudalſkeje a dalſchej w połnozy nimo ſu hibazej, je ło wyſchina ſaſunuła. Tak ſymne wětry ſ łodowego morja bjes ſadźěnka k nam pſchiplawuja. — Juttſje ſchtwórk ſchadźa ſtónčko 4,03 hodź. a khowa ło 7,48 hodź. Měſaczk ſthadźa dop. 11,31 hodź. a khowa ło na ranje 2,01 hodź. Wczera wjeczor w 7 hodź. barometer 738, hygrometer +3, thermometer we dnjo +21. Dźenſa rano we 8 ſ. barometer 744, hygrometer 0, thermometer w nozy +14. Wuhlady na malo ło pſcheměnjazy ras tukhwilneho wjedra.

— **Sakſka krajna loterija**. Pſchi wcźerawſchim wutornjſchim cźehnjenju 1. rjadownje 194. ſakſkeje krajneje loterije padźe dobyće we 5000 hr. na cźiſło 7942; dobyće we 2000 hr. na cźiſła 44759, 50749, 86738, 95289; dobyće we 1000 hr. na cźiſła 32687, 43535, 49841, 69299, 74359, 81944, 86250, 117006, 117223, 139656, 140666, 144081.; dobyće we 500 hr. na cźiſła 17527, 20602, 24758, 35351, 55658, 71846, 75079, 82280, 85203, 89575, 90825, 98434, 101301, 120543, 68222, 125082, 130988, 131192, 134608.

— **Friſerſky pomocnik wotměchu ſwarźenu** njedźelu ſwój ſjeſd w Budyſchinje. Saſtupjenych běſche 11 měſtnych ſkupinow. Sjeſd wotewri ło ſo ſthadźowanjom wucźerjow w friſerſtim powołanju w hoſcźenzu „Měſto Metz“. Na to jednaſche ło wo wſchelakich powołańſich praſchenjach a ło wſchelake wobſamknu. Rěcźeſche ło też wo wulkim ſwjatkowym friſerowanju, kiž budźe w oktobru 1929 w Lipſku. Popołdnju wotmě ło w „Měſchcźańſtej ſahrodze“ wuſtajenża „budi“-ſtowow, kiž běſche ſa ſjawnoſcź poſtajena a běſche derje wopytana. Wulki ſajim ſbudźi też pſchedwidźene friſerowanje, pſchi kotrymż ło ſchtyri wſchelake friſury pokaſowachu.

— **Wo płaćiwoſcźi njedźelſkich nawrócźnych jěd-nych liſcźikow k ſwjatkam.** K ſwjatkam płacza njedźelſke nawrócźne jěſdne liſcźiki ſa jěſbu tam wot pjatka 17. meje pſchipołdnju w 12 hodź., ſa nawrócźnu jěſbu pak ſwjatkownu njedźelu, ſwjatkownu póndźelu a wutoru 21. meje hacź ło 9 hodź.

— **Wowinjowa**. Saſidźenu ſobotu wumrě po cźežkej choroſcźi tudomny ſedkarſki miſchtr Arnoſcht Schołta, kiž je do Bórkowſkeho ſchulſkeho ſaſtupjeńſtwa 30 lět pſchi-ſłuſchał a je 20 lět dołho ſaſtojnſtwo połkadnika ſe wjchej ſwěru wukonjał.

— **Trjebjeńjn**. W nozy k njedźeli ſu pſched tudomnej Urbanej kowarńju nowy hoſpodarſki wóz kradnyli. Wóz njeſeſche 20 zentnarjow. Pſched kupjenjom woſa je kóždy warnowany. Schtóž móże wo kradnjenym wozu nješchto ſdźělicź, dóſtanje mytu.

— **Luha**. Tudomnaj Mettnerej mandźelſkaj ſmědźeſchtaj ſaſidźenu njedźelu ſwój ſlěbórny ſwaſ ſwjećicź. Mnoho hoſcźi ſ bliſka a dalka běcźe ło ſeſchło, kiž jubilarow ſe wſchelakimi rjanymi darami ſpjeſelichu. Hižom rano ſahe jimaj Luhowſka kapała ſaſtaničko ſapiła. Njech je mandźelſtwaj ſpožcźene, ło ſmětaj jónu też ſloty ſwaſ ſwjećicź.

— **Luha**. Dokelż wobkhad na dróhach ſtajnje pſchiběra, ſu tudomny wjeſnjanoſka a gmejnſtaj ſaſtupjerjo wobſamkli, ło ma ło pucź wot ſtatneje dróhi hacź do wſu ſcźerſchći twaricź. Pſchimjeſowazy wobdźerjo ſu ſwólniwi, trěbne dźěle ſwojich leżowноſcźow ſa ſarunanje wotſtupicź. Nowy pucź budźe na kónzu tuteho **tydźenja hotowy.**

— **Wětrowa**. Pod ſylnym pſchihładowarſtwom ſ nacźeje wſy njetaſche naſcha wjeſna młodźina ſwoju meju, ło by ſ tym ſtary nałoſk ſaſo k cźeſći pſchinjeſła. S mejſkim kralom bu hoſpodarſki pomocnik Pětſchka, kiž žebi ſa mejſku kralownu hoſpodarſku pomocnizu Förſterez ſwobru. Na ſwjedźeńſkej łuzu knjeżeſche po ſwjedźeńſkim cźaſu a mejumjetanju wjeſele žiwjenje a na wołzebje pſchipraſowanym rejwanišchcźu wulkocźne nóźi pilnje rejwachu.

— Se **Skanez**. Sjawny pucź ſe Skanez do Pſchiwóźiz je dla naſypowanja na Skanecźańſkich honach wot 15. hacź do 22. meje t. l. ſawrjeny. Jěſdny wobkhad pokaſuje ło na Porſchizy.

— Zo **Smjeckec**. W lěſu zady naſeje wſy pſrekhodźowaſe ſo kupjolanski hóſć. Nadobo wuhlada na lěſnej kromje zmijicu, kiž ſo na ſlónčku wohrjewaſe. Cźłowjeka wuhladawſi, cheyſe zwěrjo hnydom do lěſa ćekny. Ale pſrekhodźowaŕ mějeſe pſipadnje kiž ſobu a dyri do hada. Cheyſe ło ſo wężo ſpjećować a tak hiſće raz z wotmachom do njeho zrazy a jemu hłowu rozpači. Tak bě na blaku morwy. Had je pſrez 60 cm. dołhi a khětro wurośeny eksemplar. Ćopły počas wabi nětko tute zwěrjata ze ſwojich zymſkich khowankow. Naſe lěſy dźěn ſu znate jako wukhowaniſća za tute reptile (ważaki). Spóznaješ je lohcy na hłowjacym znamjenju kříża a na ćornobrunnej kwakli na khribjeće. Strašne je, ło ſu lěſa khodźić, wosebje do naſich. Kusnjeny njech ranu khětř podwjaza a po najkrótſim puću ſo ſpěšnje ke lěkarjej poda.

— Se **Stróże**. Schtwórk wotpali ło brózeń tudomneho žiwnoſcźerja Arnoſchta Koſanje. Pjatk rano ſnicźi wohoń hródże tudomneho kubleŕja Korle Kitzinga. We woběmaj pſchipadomaj jedna ło bjeſ dwěla wo ſapałerſtwo.

Z **Kulowa**. W nocy wot njedźele k pónđeli pobuchu paduši pola tudomneho pſrekupca Franca Bulanka. Woni ſu ſo najſkerje z wokhłóže dobyli do klamow na Wojerowſkej dróży. Wurubichu pokładnju, z kotrejż 120 hr. ſobukazachu a 3 hriwny tam wostajichu. Składy konfekcije a wołmane twory běchu pſreryte a wěcy też kradnjene. Kak wulka ſkoda je, njehodźeše ſo dotal hiſće zwěſcźić. Karton ze dobrymi mužaeymi woblekami, do kotrehoż běchu trjebany khlobuk a por cuzych rukajcow pripołożili, wostajichu paduši ležo.

Se **Shal**. Saſidźenu njedźelu naſcha wjeſna młodźina ſwoju meju njetaſche, kotruż běſche ło 1. dźeń meje ſtajiła. Mejumjetanje w Spalach ma ſwój wobzeb-ity pſchiwabjaczy wuinam, dokelż je wjeſ ſrofumiła njedźiwajzy bliſkeje indušrije žebi ſwoju ſtaru žerbſkoſcź ſachowacź. Popołdnju w 3 hodź. ło młodźina ſhromadźi a „Rěcź tola němſki, Efrajmo. Stajnje, hdyž zyle krucźe w ſpdle njeſedźiſch, wujziwaſch zuſe ſłowa. A ſwjate? Kak móże njeſwjate ſwjate być?“

„Luiſka něſko pak dyrbju ſo hnydom roſhněwacź. Proſchu cźe wo tyhaz bożedlacźe, dźi jenož won.“

Tu ſtyhže ſo mała paſtorka zyle krucźe do lenoſchki pſchi woknu a poćza hórko płakacź.

„Tu ſu tola hiſćeże druhy ludźo na Halligu“, wona zyehnołwaſche, „idźěłani ludźo, ludźo ſ wutrobu a duſchu. Ach, cźi budu rjeź: Tónle Durinſki kraj dyrbi tola hiſćeże zyle cźemny być, hewak njemohł woitam taſki wuwarjeny faraŕ pſchiićź . . .“

Nětko ſtany paſtor Licht ſnjerom, wucźahny ſwoju mandźelſku ſwaſa ſe ſtółza horje a wjedźeſche płakazu ſe ſónku won. „Widźiſch-le, Luiſka, nětko dyrbju cźe tola na cźerſtwy powětř ſadźicź. Tak ſtawa ło kóždy króć. Hdy pſchestanješch mje w mojej hanitſkej ſtwi ſchiwdźicź?“

Wón hiſćeże khwilu ſchibałe ſa nej hladaſche a poſtawdźe ło potom ſ bołoſtnym poſmějnkom ſaſo ſa ſwoje dźełaniſke błdo. „Takle, — potajkim tu ło bižo ſapoczi-na“, měnjeſche ſe ſłej ſortnimwoſcźu, hdyž ło wonka raſnje ſaklepa.

„Dale!!“

„Knjeże paſtoro“, rjekny Edlef Holgers, „ja wſchak wěm, ło prawje njeje, hdyž ło takle nuts bobywam . . .“

„Ludźiczka“, ſamwła paſtor Licht, hdyž hy tola wěcźe, ło to prawje rjeje, cźehodła jenož potom cźiniće? Nó, tuž pójeſe ras jow. Dźiwni kadle ſeje wy tola wſchitcy.“

„Knjes paſtor, — mój ſtary pſcheſeł Peder Clauſen na juttje pohrebawy być, a nětko ludźo powdaju . . .“

„So dyzu jeho ſwonka murićki khowacź, dokelż je ſe ſamomordarjom. Haj, Holgerźo, to ludźo zyle prawje rěcźa.“

„Knjeże duchowny . . .!!!“

„Mój luby pſcheceł, njejžym jenož ſa waż mkodych cźehnjeſche pod ſpittami mjeſy w pſrijatnym cźaſu na měſtno, hdźej 30 metrow wyſoka ſtejeſche. Po mejſkej reji dachu ło hólzy do mjetanja, kiž wotzebje ſ dobrym ſortom wukonjachu. Skónčnje padny meja a pyſchny ſchtomiſ njeſbechu pſches wjeſ do kórczny, hdźej ło wjeſoka ſtyka pſchi rejach dale ſabawjeſche.

— **Nimzow**. Njenadźiwy wumrěła je tudomna 65-lětna ratarka Cźórlichowa. Njedźelu rano běſche wona je ſelesnizu do Kulowa jěła, ſo by kemjchi ſchła. Pola Kulowſkeho pohrjebnilſchcźa pak ju Boża ruchka ſaja. Ju dowjeſechu do khorownje, hdźeż wona wumrě.

— **Berminghoffa**. Dźenża tydźenja naſta blizko Werminghoffa lěżny woheń, kiž mohł lohko dowjeſcź k najcźeſchim ſcźěhnkam, njeby-li jón tudomna fabrikſka wobora hnydom ſhaſchała. Wobnjowa wobora běſche runje ſe ſnucźowanjom hotowa, jako pſchi kromje Kluge ſ lěża pocźachu žyzne mróćele kura k njebju ſtupacź. Wobora khwatańſche hnydom k lěżu, hdźež hižom khětro wulki dźeł w ſkomjenjach ſtejeſche. Po hodźinſtim napinazym prózowanju běſche woheń ſalaty.

— **Kletneho**. Mandźelſtwa tudomneho ratarja Wjeńki pſchihidźe do cźežkeho njeſboża, jako ło kruwje, kiž běſchtej do woſa ſapſchehnjenej, ſpłóſchiſtej. Wobžarowanje ſebi nohu ſłama.

— **Jaunneho**. Njedźelu wjecźor wokoło 11 hodź. wudyri woheń w domſkim dźěłacźerja Neuendorffa. Pſchicźina wohnja njeje hiſchcźe wujaznjena. Domjazu wobdu móża jenož ſpóźła wukhowacź. Twarjenje běſche zyle ſaſtarźe, ſcźeny běchu ſpóźła kupjeńowe a ſpóźła drjewjane. Tſcha pak běſche ſ zuhelemi kryta. Woheń běſche wulki ſtrach ſa žuſodne twarjenja.

— Se **Turjaho**. Saſidźenu njedźelu ſwjećeſche tudomny wumělkař Jan Schpank ſe ſwojej mandźelſkej ſloty mandźelſki jubilej. Jubilaraj běſchtaj na ſwojim cźeſtnym dnju móża jenož ſpóźła wukhowacź. Twarjenje běſche zyle ſaſtarźe, ſcźeny běchu ſpóźła kupjeńowe a ſpóźła drjewjane. Tſcha pak běſche ſ zuhelemi kryta. Woheń běſche wulki ſtrach ſa žuſodne twarjenja.

— **Cźelneho**. Tudomna dobrowólna wohnjowa wohora, kiž ło w ſaſidźenej ſymje ſałożena, ſwjećeſche ſaſidźenu njedźelu ſwój prěni ſałożeńſki ſwjedźeń. Pſchi rjanym mejſſim wjedrje běſche ło wjele žuſodnych woborow a mnoho luda ſeſchło. Po ſwjedźeńſkim cźaſu pſches naſchu wjeſ wotmě ſwaſche ło we wjeſnym hoſcźenzu wjeſela zabawa.

— **Běleje Wody**. W nozy wot njedźele k pónđeli wokoło 1 hodź. wudyri woheń we hróžni portěra Hendrichа Kreiſela na Gutenbergſkej dróży 42. Woheń roſcheŕi ło ruće a wupłcheſtrě ło też na domje, kiž twarjeńſche ſ bróžnju zyłk. Motoriſka ſtykawa wotſtroni ruće ſtrach ſa žuſodne twarjenja a bliſki khójnowy łěſ. Wobydlerjo mózachu ło ruće ſe ło palazeho doma wukhowacź. Tola jich pſches 100 lět ſtara khěža a wjele domjazeje nadoby ło jim ſpali. Po wſchěm ſdaču je ſłóſtniſka ruka ſałožiła.

Z Łužicy.

* S **Wopakej**. W nozy wot pónđeli k wutorje wokoło 12 hodź. je ło ſtatok tudomneho ratarja Ulricha wotpalił. Woheń ło tak ſpěchnje roſcheŕjeſche, ło ło twarjenja hacź na mjezy wotpaliſchu, runjeź mnohe ſpyhkawy ruće pſchikhwatachu a ſapſchimnuchu. Wobžarowacź je, ło ſu ło ſchtyri howjadła dyrbjałe ſadušycź. Starej Ulrichez mandźelſkeju, kotrejuż je łoke njeſboże tak cźežko potrjechiło, powſchitkownje wobžarują. Bjes dweła pak je ſaſo někajſi bjeſbžewdomity ſapałeŕ woheń ſałożił.

* S **Habrachcźiż**. W hornim dźělu naſcheho měſta je ło ſobotu popołdnju wokoło ½6 hódź. na Zitawſko-Budyſkej dróży cźežke njeſboże ſtało. Wot „Skoteho ława“ pſchijèdże automobil a potorhny nèhdże 29-lětnu Klaru Bergmannez ſ Walddorfa. Zónka běſche pak runu ſmuhu do auta ſabežała. Běſche hiſchcźe derje, ło njebnik ſwój wóz hnydom ſyłnje na lěwo ſtorhny a tak zónſku

Maćerny dwór.

Halligſki roman.

17] (Pokračowanje.)

„To ło wě, ło je to trjeba, Efraimo“, wuraſi. „Ty dźeſ ły wſchón ſapróſcheny.“

„Luiſka! — ja dźe budu cźe tola won cźišnyć dyrbjeć, mój łubuſchko, ty tola wěſch, moje předowanje . . .“

„Efraimo, Bóh luby Knjes woła cźłowjekej też wěrnoſcź do wuſchow, a ſtara ło ſmorže wo to, hacź nětko runje ſwoje předowanje dźeła . . .“

„Luiſka, Luiſka, njech cźi roſum njeſcźekuje. Tajkele wuraſy! Ty ły tola fararjez mandźelſka! A tale hordoſcź, Luiſka! Chcźeſch-li ło ſ lubym Bohom Knjeſom pſchirunacź?“

„Efrajmo, nětkole ły ło wot pſchedmjeta wotpalik. Ja praju, ło ły ło ſapróſcheny. A ſapróſcheny faraŕ je każ kachle, kiž ło njetepja, abo każ macź, kiž je njeluboſcźiwa, abo też każ žlepe hładałko. Efrajmo, ty rěkaſch Licht a ło njeſwěcźiſch . . .“

„Saprliſchka, Luiſka, ty bjeſch do poſtronkow. Woſtajmy tola moje cźeſtne njeno na pokoj, kiž dźeń je też to twoje. Tu njeſedna ło wo „njeluboſcźiwu macź“ ani wo „žlepe hładałko“ ani wo „łymne kachle“. Byrnjeź twoje pſchirunanja też zyle pěkne byle, Luiſka . . . ty maſch fantaſiju, Luiſka . . .“

„Hlej wſchak, kak žebi napſchećo rěcźiſch, Efrajmo? Ach, ja mohła ſ cźłowjeczimi a jandźelſkimi jaſykami rěcźeć . . .“

„To ły tola cźinijch, Luiſka. A maſch-li hiſchcźe „luboſcź“ pſchi tom. To je ſrédka hromadźe. Ale w tutom jednotliwem padźe njejedna ło wo rjane rěcźe, ale wo krute reſpektowanje tradizije, kiž je Halligſkim wobydlerjam ſwjata.“

S **Mownjowa**. Saſidźenu ſobotu wumrě po cźežkej choroſcźi tudomny ſedkarſki miſchtr Arnoſcht Schołta, kiž je do Bórkowſkeho ſchulſkeho ſaſtupjeńſtwa 30 lět pſchi-ſłuſchał a je 20 lět dołho ſaſtojnſtwo połkadnika ſe wjchej ſwěru wukonjał.

S **Trjebjeńjn**. W nozy k njedźeli ſu pſched tudomnej Urbanej kowarńju nowy hoſpodarſki wóz kradnyli. Wóz njeſeſche 20 zentnarjow. Pſched kupjenjom woſa je kóždy warnowany. Schtóž móże wo kradnjenym wozu nješchto ſdźělicź, dóſtanje mytu.

S **Luha**. Tudomnaj Mettnerej mandźelſkaj ſmědźeſchtaj ſaſidźenu njedźelu ſwój ſlěbórny ſwaſ ſwjećicź. Mnoho hoſcźi ſ bliſka a dalka běcźe ło ſeſchło, kiž jubilarow ſe wſchelakimi rjanymi darami ſpjeſelichu. Hižom rano ſahe jimaj Luhowſka kapała ſaſtaničko ſapiła. Njech je mandźelſtwaj ſpožcźene, ło ſmětaj jónu też ſloty ſwaſ ſwjećicź.

S **Luha**. Dokelż wobkhad na dróhach ſtajnje pſchiběra, ſu tudomny wjeſnjanoſka a gmejnſtaj ſaſtupjerjo wobſamkli, ło ma ło pucź wot ſtatneje dróhi hacź do wſu ſcźerſchći twaricź. Pſchimjeſowazy wobdźerjo ſu ſwólniwi, trěbne dźěle ſwojich leżowноſcźow ſa ſarunanje wotſtupicź. Nowy pucź budźe na kónzu tuteho **tydźenja hotowy.**

S **Wětrowa**. Pod ſylnym pſchihładowarſtwom ſ nacźeje wſy njetaſche naſcha wjeſna młodźina ſwoju meju, ło by ſ tym ſtary nałoſk ſaſo k cźeſći pſchinjeſła. S mejſkim kralom bu hoſpodarſki pomocnik Pětſchka, kiž žebi ſa mejſku kralownu hoſpodarſku pomocnizu Förſterez ſwobru. Na ſwjedźeńſkej łuzu knjeżeſche po ſwjedźeńſkim cźaſu a mejumjetanju wjeſele žiwjenje a na wołzebje pſchipraſowanym rejwanišchcźu wulkocźne nóźi pilnje rejwachu.

— Se **Skanez**. Sjawny pucź ſe Skanez do Pſchiwóźiz je dla naſypowanja na Skanecźańſkich honach wot 15. hacź do 22. meje t. l. ſawrjeny. Jěſdny wobkhad pokaſuje ło na Porſchizy.

— Zo **Smjeckec**. W lěſu zady naſeje wſy pſrekhodźowaſe ſo kupjolanski hóſć. Nadobo wuhlada na lěſnej kromje zmijicu, kiž ſo na ſlónčku wohrjewaſe. Cźłowjeka wuhladawſi, cheyſe zwěrjo hnydom do lěſa ćekny. Ale pſrekhodźowaŕ mějeſe pſipadnje kiž ſobu a dyri do hada. Cheyſe ło ſo wężo ſpjećować a tak hiſće raz z wotmachom do njeho zrazy a jemu hłowu rozpači. Tak bě na blaku morwy. Had je pſrez 60 cm. dołhi a khětro wurośeny eksemplar. Ćopły počas wabi nětko tute zwěrjata ze ſwojich zymſkich khowankow. Naſe lěſy dźěn ſu znate jako wukhowaniſća za tute reptile (ważaki). Spóznaješ je lohcy na hłowjacym znamjenju kříża a na ćornobrunnej kwakli na khribjeće. Strašne je, ło ſu lěſa khodźić, wosebje do naſich. Kusnjeny njech ranu khětř podwjaza a po najkrótſim puću ſo ſpěšnje ke lěkarjej poda.

— Se **Stróże**. Schtwórk wotpali ło brózeń tudomneho žiwnoſcźerja Arnoſchta Koſanje. Pjatk rano ſnicźi wohoń hródże tudomneho kubleŕja Korle Kitzinga. We woběmaj pſchipadomaj jedna ło bjeſ dwěla wo ſapałerſtwo.

Z **Kulowa**. W nocy wot njedźele k pónđeli pobuchu paduši pola tudomneho pſrekupca Franca Bulanka. Woni ſu ſo najſkerje z wokhłóže dobyli do klamow na Wojerowſkej dróży. Wurubichu pokładnju, z kotrejż 120 hr. ſobukazachu a 3 hriwny tam wostajichu. Składy konfekcije a wołmane twory běchu pſreryte a wěcy też kradnjene. Kak wulka ſkoda je, njehodźeše ſo dotal hiſće zwěſcźić. Karton ze dobrymi mužaeymi woblekami, do kotrehoż běchu trjebany khlobuk a por cuzych rukajcow pripołożili, wostajichu paduši ležo.

Se **Shal**. Saſidźenu njedźelu naſcha wjeſna młodźina ſwoju meju njetaſche, kotruż běſche ło 1. dźeń meje ſtajiła. Mejumjetanje w Spalach ma ſwój wobzeb-ity pſchiwabjaczy wuinam, dokelż je wjeſ ſrofumiła njedźiwajzy bliſkeje indušrije žebi ſwoju ſtaru žerbſkoſcź ſachowacź. Popołdnju w 3 hodź. ło młodźina ſhromadźi a „Rěcź tola němſki, Efrajmo. Stajnje, hdyž zyle ſrucźe w ſpdle njeſedźiſch, wujziwaſch zuſe ſłowa. A ſwjate? Kak móże njeſwjate ſwjate być?“

„Luiſka něſko pak dyrbju ſo hnydom roſhněwacź. Proſchu cźe wo tyhaz bożedlacźe, dźi jenož won.“

Tu ſtyhže ſo mała paſtorka zyle krucźe do lenoſchki pſchi woknu a poćza hórko płakacź.

„Tu ſu tola hiſćeże druhy ludźo na Halligu“, wona zyehnołwaſche, „idźěłani ludźo, ludźo ſ wutrobu a duſchu. Ach, cźi budu rjeź: Tónle Durinſki kraj dyrbi tola hiſćeże zyle cźemny być, hewak njemohł woitam taſki wuwarjeny faraŕ pſchiićź . . .“

Nětko ſtany paſtor Licht ſnjerom, wucźahny ſwoju mandźelſku ſwaſa ſe ſtółza horje a wjedźeſche płakazu ſe ſónku won. „Widźiſch-le, Luiſka, nětko dyrbju cźe tola na cźerſtwy powětř ſadźicź. Tak ſtawa ło kóždy króć. Hdy pſchestanješch mje w mojej hanitſkej ſtwi ſchiwdźicź?“

Wón hiſćeże khwilu ſchibałe ſa nej hladaſche a poſtawdźe ło potom ſ bołoſtnym poſmějnkom ſaſo ſa ſwoje dźełaniſke błdo. „Takle, — potajkim tu ło bižo ſapoczi-na“, měnjeſche ſe ſłej ſortnimwoſcźu, hdyž ło wonka raſnje ſaklepa.

„Dale!!“

„Knjeże paſtoro“, rjekny Edlef Holgers, „ja wſchak wěm, ło prawje njeje, hdyž ło takle nuts bobywam . . .“

„Ludźiczka“, ſamwła paſtor Licht, hdyž hy tola wěcźe, ło to prawje rjeje, cźehodła jenož potom cźiniće? Nó, tuž pójeſe ras jow. Dźiwni kadle ſeje wy tola wſchitcy.“

„Knjes paſtor, — mój ſtary pſcheceł Peder Clauſen na juttje pohrebawy być, a nětko ludźo powdaju . . .“

„So dyzu jeho ſwonka murićki khowacź, dokelż je ſe ſamomordarjom. Haj, Holgerźo, to ludźo zyle prawje rěcźa.“

„Knjeże duchowny . . .!!!“

„Mój luby pſcheceł, njejžym jenož ſa waż mkodych horzokrejnych tudy, ale na pŕenim měſinje ſa ſtarych ludźi. Wy młodźi ſhodźićе žebi ras tu, ras tam po pokojenje a radu. Do zyrkwje ſrédka pſchikhadźeće. Paſtor je ſa waż trěbne ſo abo ras tajka ſchikmana deforazija. Haj, haj, ja wſchak wěm, ſchto chceće rjeź. — Ja drje njeměnju runje waż ſ „macźerneho dwora“. Tón je tola taſki prawy vyſy friſowſki dom a pſchikład. A ja wſchak njetrjebam ło praſcheć: Kak ſtajatej ło wowka a macź k wězy? A cźeta Frauke? A wuj Rickert? Sawěſcźe ło ſu wſchitcy na mojej ſtronje?“

„Haj. Wſchitcy! Ja ſym ło we wowzy zyle ſmykł. We wſchěch.“

„To tola niż! To tola niż! Tradizije ſu ſylnische hacź ſwoje ſamžne myſle. Njetkoſtany njewuwabiſch ſahadła. A hdyž Halligſki paſtor każ ſkała njeſtoji, kak měł wichorowy pſchiwał pſchetracź???“

„Knjeże duchowny — — ja měnju, ſechze-li ło Bohu lubemu Knjeſej, to won też ſkały ſpowała . . .“

Faraŕ Licht poſkoćі: „Schto dha ma Bóh luby Knjes ſ ſyłej wěſzy cźiniсź?“ ſamwła mjerſagy. Ale hnydom dyri žebje ſamełko na hubu. Budźeſche-li Luiſka tak ſłyſchała?

„Mój luby Holgerźo, — Bóh luby Knjes njeprošcha ło ſa „murkami“ a ſa „cźerſtnym“ abo „njeceſtnym“ rowom. Wón wſchěch na ſudnem dnju ſhromadźi. A ſnano rjekuje ł ſamomordarjej: „Ai, ty dobry a žwérny wotkroćko“ a ł paſtorej: „Dźi prjeć wote mnje“. Tola pſcheceł Holgerźo“, — to je ſ p o h o r ſ ch k o m. Paſtor ninna pohorſchowacź. Hewak kiwa jenu mkynſki kamjeń. Njedam-li Pedera Clauſena jako ſamomordarja pohrowacź, to woteńdu ſchtyrjo młodźi ludźo ſnadź ſpokojeni ſe kŕchowa, a ſto a ſchéſćadwazecźi duſchow ło wote mnje wotwobrocźi. A wadźa ło a woſtanu bjeſ pokojenja. A ſym ło tu dobrowolnje ſamołwjak. Dokelż waż l u b u ju.“

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

najmjeńscha njepschejhože. Njedźiwajcy ŕeho pak wona je uknjenym nopom, pschikapenymi mohami a flamanej rohu ŕeho wosta. Automobil pak běschę na kamjenjowu romadu sajěł a ŕo wobschkodźił. Ludźo pak, kiž w nim chadachu, woteńdźechu se strózelemi. Sranjenu dowjesechu hnydom do Wankez kliniki.

* S **Biskopiz.** Sstawny ozeanski lětar ſtotnik Köhl pschednoschowasche ſobotu wjeczor w Biskopizach wo ŕiwoj im leczenju do Ameriki. Zurla „Tſelerinje" běsche pokna pschipohubjachowy. Do toho bu pschednoschcel na radnizy wot mešchczanſkeho ſaſtupjerſtwa wutrobne powitany a pschesanoſta Müller pscheproſzy ŕeho k ŕedźi. Po pschednoſzki ŕiwoſta ſtotnik Köhl hiſchcze ſ mnohimi w dleſchej powaſchnoſczi.

Faraŕ em. Matek †

Dźenſa na ranje je knjes faraŕ na wotp. Matek, dołholetny duchownyBartikeje wohadny, w Zicženju, hdźež běsche a wotpoczitku ziwy, ŕiwojej wocži k wěčnemu wotpoczinkej ſandźelik. Knjes faraŕ Matek je dožił ſtarobu do 70 lět.

Wón narodźi ŕo 28. haprleje 1859 we Wawizach na ruchim kuble jako ſyn pobožneju ŕerbſkeju ſtarſcheju a hdźeſche do Bukez do ſchule. Po ſkónczenych ſtudijach ſtupi je lěcze 1883 ŕiwoje prenje duchowne ſaſtojnſtwo jako kaplan w Kamjenzu. Tam pschehnywasche tři lěta. Potom wuſwoli ſebi jeho Budyſchinſkeho wohada ſa ŕiwoho duchownego. Wot tam pschebydli ŕo faraŕ Matek a duſchowapaſtyrja do Barta. Wot lěta 1890 haŕ 1926 e w tutej wohadze ſ wulkej zwérzu a lubóſczu ŕiwoje uſchowapaſtyrſke ſaſtojnſtwo ſaſtawał. Mjeſeche wohadze rohaty dar předowanja, huſto je też ſwonka ŕiwoje wohady pschi wſchelakich pschiležnoſczach Sserbam předował. Khorowatoſcej jeho muſowasche, ŕiwoje lubowane duſchowapaſtyrſke dźeło ſtorjcz. Sſwoju lubu Barſtku wohadu pak e dale we wutrobje thował. Też wona je jemu ŕiwoju wěrnu lubóſcz ſałkowała a ſ hłubokim ſarowanjom ſłyſchi powěſcz we jeho woteńdźenju ſe ſemſkeje cžałoſneje w tamneje wěcžnoſcze.

Ninu ŕiwojeho ſaſtojnſtwa běsche knjes faraŕ Matek zwérnu dźełacžer na ŕerbſkim narodnym polu. Macžiza Sserbſka a Sserbſka předarſka konferenza ſhubitej ſ nim ulneho ſobuſtawa a ŕobudźełacžerja. S woſebitej lubocžu je wón ŕiwoje mozy wěnował nowym ŕerbſkim Spěwarſkim, je ŕiwojim bohatſtwom darom je też ham kſluſche wotnił kiž ŕo do naſchich nowych Spěwarſkich pschiwoſtnu.

Mjeſko ŕiwérny Knjeſowy wotrocžk wotpocžuje wot ſenſkeho prózowanja. S hłubokim ſarowanjom ſteji Bartſka wohada pschi jeho marach a ſpomina, a ſ njej zoły ŕerbſki lud, na jeho ŕiwérne dźeło w Božim kraleſtwje mjes Sserbami.

Kaž ſłyſchimy, pokhowa, ŕo jeho cžeło w Budyſchinje. Alliſche hſchcze woſſewinty.

Wusudźenja.

§ **Krajny ſud w Budyſchinje.** Pschi ſwadźe mjes ſtólaczerjom Güttlerjom a wupomhańſkej pinczniznu ſhuju Margaretu Linu Wederez w Habrachczijach běchu ſrotne hanjaze ſłowa padałe. Pschi tom je Wederez pjeſa też mandźelſku ŕiwojeho pschecžiwnika Martu Güttlerjowu ſſchiwdźiła. Tuta běsche Wederez wobſkorźiła. Hamtſki ſud w Habrachczijach běsche Wederez k 10 hr. pjenjeżneho thkoſtanja abo 2 dnjomaj thódy ſaſudźił. Güttlerjowa pak běsche ŕo pschecžiwo mikemu wuſudej powołała. Nětk ŕo thkoſtanje ſa Wederez na 20 hr. powyſchi.

Dla ſſchiwdźenja běsche dejerjowa mandźelſka Klara Waltherowa w Budyſchinje tudomneho kamjenjerja K. B. Leopolda wobſkorźia. Tutón je pschi poſtejbje jeje bjeſcza na nju ŕo počžahujo pjecza na raſtoje waſchnje ſo wuprajił. Na wuprajenje pod pschiſahu ſwédka Majunkez běsche Budyſki hamtſki ſud Leopolda k 30 hr. pjenjeżneho thkoſtanja abo 6 dnjam ſaſtawe ſaſudźił. Wón pak ŕo pschecžiwo wuſudej powoła. Nětko pak bu jednanje ſa tuteho ſwédka ſtraſchne. Su wſachu do pscheppowańſkeje jatby, dokelž běsche ſnjeſe podhladna, ſo je wopaki pschiſahała. Jednanje ŕo wospatorczi.

Přilopk.

* **Wot wołsmjerzenja narodninow** do ſmjerzeże. We Barlinje-Weißenſee ŕo dźełacžer Guſtav Stiller pschi narodninſkej ſiwjatoczonoſczi ſe ſiwojim bratrom ſwadźił. Na ſhodże, hdźež ŕo wobaj pschimachtaj, ſhubi wón ruſowahu a padny po ſſhodże dele. Jeho dowjeſechu do horownje. Tam numrě bórzy, dokelž běsche ſebi pschi padnjenju ncy puknył.

* **Zbła wje ŕo wotpalila.** Pondźelu na ranje wotpali ŕo wjeſ Mólſchow ſ knjezim dworom pola Zinnowitſkich kupjelow pschi Naranſchim morju. Dokelž běše wołnjowe wobory zyle bjeſmożne, je ŕo 28 twarjenjow wotpalilo. Wobydlerjo ſu mógli jenoż nahe ſwoje wukhowacž. Wjele ſkotu je ŕo ſhubiło. Dokelž woheń wobydlerſtwo w ſpanju pschekhwata, je mnohe wobydlerjow wopalilo. Po daſchcej powěſczi je ŕo 10 koni, 50—60 krutwow, 85 ſwini a 80 worzow ſhubiło. Schkoda je jenoż ſe ſnadneho dźěła je ſaſwěczenjom kryta.

* S **Wohlawy** w Schleſyſku. Sſo palazy motorowy wětaŕ ſtoczi do hata.: Mjes Stubenom a Pogulom jadźe kraſwiki miſchcer Mitka ſ Polzźenza ſe ſiwojim motorſkim kolom do dróhoweho pschekrowa. Pschi tom róſtacy benzinowy tank pschi karbidowej lataŕnje, ſo ŕo hnydom motorowemu kolešaŕej ſapali. Sſo po ſłyſhm palo běsche pak Mitka hſchcze telko duchapschitomnoſcze, ſo bu blíſkeho wjeſneho hata ſkoczi a tak plomjo ſhaſcha. Ŕo thorownć pak je wón na ſiwoje cžeło wopalenja numrěł.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěſcz wo wjedrje ſa jutſiſchi ſchtwórtk:** Khłódniſche, ſcherjate wjedro. Podobne też w Jendźelſkej a w połnóczej Europje.

Sobotu w nozy běschtaj ŕo dwaj paduchaj do tworowſkeho doma Epa w Magdeburgu dobytoj. Do pjenjeżneho thamora běschtaj 30 zentimetrow ſchćerku dźeru wuſchkrejoj. Nehdże połozyu w kamorje ŕo thowarzych pjenjez, nehdże 20 000 hriwnow, bě jimaj do rukow padło. Hdyž bě jeju dźeło ſkoro ſkónczene, jedyn ſirminy pschiſłužerjej domoj pschiſchedſchi podhladny ropot ſaſłyſcha. Sſwojemu ſchefej hnydom powěſcz da a policiju ſawoła. Dwaj policiſtaj wjeſchej ſtrażmiſchtraj do pschedawarnje ſaſtupiſchtaj. Tam nutſdobywarſki grat a tołchu polnu pjenjez namakaſchtaj. Jenemu paduchej ŕo poradźi ſkejknyć, druheho ſajacu.

Juhoſłowjanſke knjeſerſtwo je kommiſiji wězywoſtnych w Pariſu wotſejowej dało, ſo wójnſke wotſchkodźenje Juhoſłowjanſkeje njeda ſtróczicz.

Italiſka komora je póndźelu wo italſko-vatikanſkim ſrěczenju jednała. W ŕiwojej rěczi Muſſolini praji, ŕo je ŕo ſtatne knjeſtwo znapſchcžo hamžowenu ſtatej ponje ſakhowało. Italſka ma jeniczke pſchedprawo, jenicžki europiſki lud być, kotrjž je ŕydło univerſalneje nabožiny. Tale nabožina je ŕo w Palešitinje narodźiła, ale je hatle ŕo we Nomje katolſka, to rěka univerſalna ſcžinła. We Jeruſalemje by ſekta wothała. — Muſſolini je ſabył rjez, ſo je ŕo ſchcheſcžijanſtwo pſchecžiwo woli romiſkich khežorow po zyłym ſwěcze roſſchěriło. Romſcy khežorjo ſu ſchcheſcžijanow jako ſmółnizu paliez a dźiwim ſwěrjatam k ſrażwje dawali. Se wſchěmi cžiwilemi njejſu mohli ſchcheſcžijanſtwo wutupicz. Podſtójcžo je ŕo katolſka zyrkej dźělita, do Romſkeje a Konſtantinopolſkeje.

Semjerjenje w Perſiſkej dale traje. Po dotalnych powěſczach je ſnajmjenſcha 3000 ludźi ſiwjenje ſhubiło. Wjazy dyžli 50 ŕoſow je ŕo zyle wupuſchczilo a wjeſcha licžba je ŕo ſapuſcziła. Ruſki Cžerwjeny khžiż je z letadłami wothładaki khorych, lekarjow, lekarſtwa a druhe pomozne ſrědki pósłał.

Towaŕſtwowski pewěſtnik.

Drježdźan. Serbſke tow. „Čornobóh" zeńdże ſo ſoboty wjecžor w 20 hodź. k ſwojemu měſacznemu poſedźenju pola naſcheho krajana Gusty Zmija na Christianskej dróży 22. Kedźbu! Njedźelu 2. junija zeńdźemy ſe wſchitcy Serbja we wuſtajeńcy, ſtóž chce ſo w ſerbſkej draſce wobdźělić, njech ſo towaŕſtwu zamołwi. Předsydſtwo.

Khelno. Towaŕſtwo „Domizna" ma njedźelu 19. meje (ſwjatki) wjecžor we 8 hodź. pola Mjenec měſacznu zhromadźiznu. Rozprawa, předběżne zrěcženje dla župineho zlěta 9. junija w Klukšu, wšelěcžiny. Sobuſtawy, přińdźe wſchitcy a z dypkom. Serbja, też z wokoliny, ſu lubje witani. Předsydſtwo.

Kolo ſerbſkich ſpiſowaćelow ma hłownu zhromadźiznu ſwjatkownu njedźelu dopołdnja w 10 hodź. w Choćebuzu (jstwa Maćicy Serbſkeje). Spiſowaćelja ſu wutrobnje witani.

Ł. S. S. Z. Zwnčowarjo za Pózman zwučuja ſtwórtk wjecžor we 8 hodź. w Serbſkim Domje. Zwučuje ſo po nowej wučbje. Kóždy ma přińć.

Malešecy. Serbſke towaŕſtwo a Sokoł wuhotujetej kaž loni prěni dźeń ſwjatkow **ſwjedźeń mejumjetanja** ze ſerbſkimi rejemi. Wſu ſerbſku młodźinu, kotraž ſerbſke reje móże, na reje pod meju najwutrobniſo přeporoſujemy, tohornuja wſěch Serbow z blizka a z daloka.

Jednota Sokoł a ſerbſke towaŕſtwo.

Pančicy. Jednota Sokoł ma ſtwórtk, 23. meje wjecžor ½8 hodź. we Wudworju měſacznu zhromadźiznu. Wſitcy dyrbja tu z dypkom być. Starosta.

Wotrjady Maćicy Serbſkeje. Poſedźenja wědomoſtnych wotrjadow njebudźa wěſtych přičinow dla, kaž bě wotmyſlene, ſrjedu po ſwjatkach, ale wotměja ſo hakle na Michała a to ſrjedu po Michale 2. oktobra 1929. Tuž maja ći knježa, kiž měli a chcyli nješto přednoſować, časa doſć, ſebi rjany přednošk wudźełać. Za předsydſtwo M. S.

Dr. Arnošt Muka.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleć w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Budman w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Muka w Budyšinje. Za nakładnika: Jurij Hrjehor w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

ſrjedu 15. meje 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,212	100 pólsk. złotych	47,375
1 ſendźelſki punt .	20,434	100 čěſkosl. krónow .	12,468
100 ſwajc. frankow .	81,105	100 franc. frankow .	16,46

Barlinſka burſa bě wčeŕa dale ſłaba, jenož na kónzu ſo trochu wožiwi. Wiki ſ dołżnymi a rentowymi liſtcžinami běchu tehornuja ſłabe.

Na **produktowych wikach** ſaſtupi wčeŕa ſajo ſnižnje žitnych płacžiſnow, wožebje ſa hotowe jorno pschenicžu a rožki. Tutoho žita nětko wjele poſtajcžuja. Płacžiny wo 5 pj., po zentnarju pschiſłušadźicžu. Wčeŕa płacženje ſe

w Barlinje:

zentnar

pschenicžy 11,05—11,10 hr., rožki 10—10,10 hr., naléńnjeho jecžmjenja 10,90—11,50 hr. nahmjeſkeho 9,50—10 hr., wowſa 9,85 hr. hač 10,15 hr.,

w termińowym wikowanju

ſa meju: pschenicžy 11,52½—11,45 hr., rožki 10,50 hr., wowſa 10,30 hr.,

ſa julij: pschenicžy 11,78¾—11,72½ hr. a 10,85—10,77½ hr., wowſa 10,30 hr.

ſa ſeptember: pschenicžy 12,07½—12,02½ hr. rožki 11,50—11,45 hr.,

Wotſejowanje.

Ssud je dyrbjeliſe pschepraſchowanje Pohlez ležownoſczow w Budeſtezach, na ſchtwórtk 16. meje 1929 poſtajene, ſtóž

Pschiſtajeja:

Holzu do domu, rektor Eiſenſchmidt w Budyſchinje, nětkuſchi evang. ſeminar.

Kóčka we Wóſpórku.

Hoſpoſu, 30—40 lět ſtaru, Wagner w Wohowje pola Kumwalda.

Pschedawarku, Lachmann w Lubiju.

Klampnarſkeho, Lenz we Sſkomjenju pola Hródka.

Molerſkich Starik w Hródku.

Dźełacžerjow, Schent w Bagenzu.

Tſchiſtrujerſkeho, Ganik w Jabłonzu pola Mužakowa.

Kamſatſkeho, Buckenauer we Wojerezach.

Na pschedań:

Bubon, Meyer w Mužakowje, Schmelzowa haja 96.

Wahu hezimalna w Kamjenzu, Budyſka dróha 54.

Kundroš, Müller w Stradowje.

Sſyno, 10 zent., w Budyſchinje, na Taſchbarku 8.

„ Wagner we Wohowje pola Kumwalda.

Wós dźeſcžazy w Budyſchinje, Hoitwinſki puć 2 II, we Wikopizach, Nowomeſchcžanſka haja 28 delka.

Wós ſporiſti, Müller w Raſchowje 28.

Libjata 8, 10 dnjow ſtare, we Lutyj 10.

Sſlonu, Lehnik w Khójanach pola Hródka.

Klumpa, w Hródku, Wilhelmowa haja 23.

Kundroš, 4 měſaczy, Müller we Sſchadowje.

Ssudniżu na pschedawanje

ſchtwórtk 16. meje 1929:

w Lubiju na ſudniſkowje dop. w 10 hodź.: meble, gramofonaj ſ deſkami, pišańſke ſtroje, wſchelake maſchiny a motory, drjewjana bónza,

w Halſchtrowje w knježim domje dop. w 9 hodź.: wſchelaka zonjaza draſta,

w Kamjenzu w kaſarnach w domje maſchiniſkich ſtellowo dop. w 9 hodź.: wſchelake meble, cžaſnik, koło, hudźbne ſtroje, wſchelake maſchiny, lampy, pišańſke ſtroje, wobraſa a tepichi,

w hoſpeńcu „Ke króńpruyzej" pop. w 3 hodź.: horńzy a tſchěmne zyhle,

w Jetſelnej pola Hródka w Domaſchkej hoſpeńcu pop. w 2 hodź.: konjej.

Skrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenſa dop. ¾11 hodź.: Dołnjo wjeżerawſchim ſkoro žaneho pschemjenjenja.

Dop. ¾12 hodź.: Wukrajne wiki ſu ſkrucžene, tola na tukrajnych ſo ſkrucženje mjenje jewi.

Płacžiny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg. Płacžany po złotej hriwnje.

	14. 5.	13. 5.		10. 5	11. 5.
Pšenica	221-222	222-223	buny	22 24,00	22-24,00
rožka	200-202	201-203	woka	28-30,00	28-30,00
nal. jecžmjeń	218-230	218-230	nadra lupiny	16-17,50	16-17,50
naz. jecžmjeń	190-200	190-200	žolte lupiny	22-24,00	22-24,00
wows	197-203	197-203	teradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuſk	19-19,20	19-19,20
pšeńc. muka	24-28,75	24-28,75	lany wosuſk	21-22,00	21-22,00
ržana muka	23-28,25	26-28,25	boen. melasa	—	—
pš. wotruby	13-13,50	13-13,8	běrnj. kruški	17-18,00	17-18 10
rżane „	13-13,50	13-13,80	syno, 50 kg	4,30-5,40	4,30-5,40
lane ſymjo	—	—	rżana ſłoma	1,30-1,70	1,60-1,90
hróch, Viktor.	43-50,00	43-50,00	ześeńš. „	1,65-1,80	1,70-1,90
raps	—	—	wowſna „	1,45-1,70	1,50-1,80
pjeluški	25-26,50	25-26,50	jeńa „		

Płacžiny rżeneho ſkotu na Barlinſkich ſkótnych wikach.

14. meje 1929. Płacžany po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 323.

Połnomjaſne, wukormjene, najwjetſeje rżeneje hódnoſce hač do 6 lět	56—58
Młode mjaſne, njewukormjene, ſtarſe wukormjene	51—54
Mjenje wukormjene młode, derje picowane ſtarſe	46—49
Mjenje picowane wšěch ſtarobow	40—45

Byki: 368.

Połnomjaſne, wurośćene, najwjetſeje rżeneje hódnoſce	51—53
Połnomjaſne, młódše	49—50
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane ſtarše patne	45—47
	44—45

Jałojcy a kruwy: 1008.

Połnomjaſne, wukormjene kruwy najwjetſeje rżeneje hódnoſce	41—46
Połnomjaſne, wukormjene jałojcy najwjetſeje rżeneje hódnoſce hač do 7 lět	33—39
Starše wukormjene kruwy a derje wuvite młódše kruwy a jałojcy	27—32
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	22—25
Mjenje a ſpatnje picowane	—

Celata: 6450.

Najlepše wukormjene (2. druž.)	63—66
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	59—62
Spatne (4.)	50—54

Wowcy: 4955.

Młódše a ſtarše wukormjene (1. družina)	63—66
Starše wukormjene (2.)	59—62
Mjenje wukormjene (Märzſchafe) (3.)	50—54

Swinje: 18 603.

Połnomjaſne, wosebitych raſow a jich križenjow, hač do 1½ lět ſtare	72—72
Wukormjene	71—73
Mjaſne	74—76
Spatne	70—72
Rany a kundrowy	64—65

Smolerjec knihićišćerńja a kniharńja

zap. družstwo z wobm. ruk. w Budyšinje.

Sobustawy zap. družstwa z wobmj. ruk. „Smolerjec knihićišćerńja a kniharńja“ w Budyšinje z tutym po §§ 24 a 25 družstwowych wustawkow na

sobotu, 25. meje t. l., w 12 hodź.

do žurle **„Serbskeho Domu“** w Budyšinje, na Lawskich hrjebjach čo. 2, na

porjadnu hłownu zhromadźiznu

přeprošujemy.

Dźeński porjad:

1. Lětna rozprawa předsydstwa a dohladowarstwa a rozprawa wo pruhowanju knihow.
2. Wobzamknjenje wo bilancy abo wobličenju dobytka a wotbytka
3. Wuswobodźenje předsydstwa a dohladowarstwa
4. Wólba sobustawow předsydstwa a dohladowarstwa po §§ 23 a 29, 2 a 30 wustawkow
5. Namjety a naprašowanja.

Bilanca na 1928 budźe wot 18. meje t. l. w našej „Serbskej knihańi na Lawskich hrjebjach čo. 4 k dowidźenju a přehladanju za sobustawy družstwa zjawnje wupołožena.

Sobustawy maju so na hłownej zhromadźiznje z předpołoženjom sobustawskeje knižki abo na hewak wěryhódne wašnje wo swojej wosobje wupokazać. Zastupjenje přez druhich njeje připuščomne.

Dohladowarstwo
družstwa „Smolerjec knihićišćerńja a kniharńja“,
Arnošt Holan, předsyda

Tworykupowace towarstwo w Budyšinje

zap. dr. z wobm. rnk.

Poskićamy našim sobustawam cyle wosebje:

Najl. jědźne běrny, žoltomjas.	**pt. 0.05 hr.**
Najl. kisały kał	**pt. 0.30 hr.**
Čerstwe jeja	**štuka 0.12 hr.**
Najl. pšeńčna muka	**pt. 0.28 hr.**
Najl. sultaniny	**pt. 0.85 hr.**
Najl. jabłukowe ryzk	**0.90 hr.**
Najl. měšany sad	**pt. 0.80 hr.**
Lóhko rozsenźd. kakao	**¼ pt.** wot **30-55 pj-**

Ze **samsneje** kofejowoje palerńje

čerstwje paleny kofej ¼ pt. 0.95 a 1.10 hr.
najl. měš. kofej ¼ pt. 0.30 hr. z 25% pal. kof

Skazanki na pjećwa wuprosymy sebi hnydom pola jenotliwych rozdźelerńjow

---

Wozjewjenje!

Wot dźensa swoje po starym zakisańskim wašnju (Gärverfahren) samodźěłane płodowe wino z lěta 1926 předawam.
Tuto wino je mite, ma krasnu kwětku, je čiste trajace a strowe.
Wono je sylnje zakisane a ma tohodla wjele alkohola.

Burgundske wino z čornych jahodow
Wino z janskich jahodow (z wisn. janskich jahodow)
Slawne jabłukowe wino, wuherskeho zakisowanja

hodźi so wosebje za bowlu.
Tuto tróje wino móžeće dostać w litrskich blešach a też wot suda a njesměće je přirunać z druhim powšitkownym winom. — Nimo toho je tuto wino tuni a dobry napoj za kóždu swójbu. — Dale poručam wosebje jako wikowar z winom: **Rhynske wino / franc. Bordeaux, čerwjene a běłe a wšě španiske a južne wino.**

Hospozy: Za solotwjowy čas poručam swoje samodźěłane a rady kupowane **płodowe kisało** (nat. kisało)

Budyska paleńja, płodowa tłóčerńja a spirituozowa fabrika

Emil Jende w Budyšinje

Při swójbnych swjedźenjach, kwasach, křiznach je mój stary wobkhod jenički prawa nakupowarńja.

PODPISANE BANKI

z tutym wozjewjeja, zo maja

wutoru 21. meje 1929 (3. dźeń swjatkow) wobkh. rumnosće

dospołnje zawrjene

Sobotu 18. meje (swjatkownu sobotu) pak dźěłaja banki a pokładnje kaž přeco

W Budyšinje 15. meje 1929

Powš. němski kreditny wustaw **filialka w Budyšinje**	Komercna a privatna banka **akc. tow. filialka w Budyšinje**
Drježdźanska banka **filialka w Budyšinje**	Drježdźanska wikowańska banka **akc. tow. wotnožka w Budyšinje**
Rjemjesln. banka z. dr. z w. r. **w Budyšinje**	G. E. Heydemann **w Budyšinje**
Krajnosławska banka **w Budyšinje**	Saksa ratarska banka **akc. tow. wotnožka w Budyšinje**
Měšćanska a sławna banka **Hornj. Łužicy w Budyšinje**	Serbska ludowa banka **akc. tow. w Budyšinje**

Brennabor

Vermittelt auch Ihnen ungetrübte Freude am Fahren

weil hervorragend federnd, spielend leicht laufend, stabil und zuverlässig kurz

Das Produkt 50jähriger Erfahrung

Verkaufstelle: Pannasch Kubschütz

Murjerske cyhele

ma zaso na předań

Dźěłarnja patentn. cyhelow Keeders w Dubrawcy p. Barta

Wupředawanje dla konkursa

Ke konkursowej masy firmy kupny dom Max Herde w Budyšinje na Kamjentnej hasy 12 słušace tworowy skład kaž mužaca a žonjaca drasta, nohajcy, šaty, łěcne tkaniny, gardiny, čapki, słomjane klobuki, stupnje a črije, dobre mydło so

po zniženych płaćiznach

předawa.

Konkursowy zarjadowar
rěčnik dr. Schulz w Nossenje

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Šukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2786
Hłowna předawarńja Rudolfa Sacka z Lipska
w Budyšinskim hamtskim hejmanstwje
Skład ratarsk. mašinow a gratu wšech druzin

Hosćenc w Šunowje

Swjatkownu póndźelu wot pop. ¼4 hodź.

kehelekulenje wo myto

wječor reje

Přećelnje přeprošujetaj Jan Wowčerk a mandź.

Privatny docent

Dr. H. Kästner

wot 15. meje zapućowany

Ručne dźěła

předkreslene tunjo pola
W. Köhler w Budyšinje
na Hłownem torhošću čisło 9

Wóskowany rub 90 šěroki m 1·50, zbytki z linoleumowe běhaki, tepichi 2 · 3 = 17· hr. wšo tunjo **J. Erler** na Zwonk. Lawskej h. čo. 10. Róžk Krónpryne. mosta.

Předawanje drjewa

Hranite drjewo
twarske drjewo
špalěrowe łaty
tršne łaty
špundowanja (tružane) **zabiće**
najlěpše **khóinowe a šmrěkowe blidarske drjewo**
najtuńšo

Robert Scherwat
drjewowa wikowarnia
w Budyšinje na Drježdźanskej drózy 897c Telef. 3918

Pilneho třećaka

pyta hnydom
kublef Woleńk w Kukowje

Młoda wysokosućelna kruwa

je na předań
w Rakojdach čo. 6

Najlěpše

wołjac. mjaso

poručuje k swjedźenju
Hermann Höntsch
w Rakecach

Vogtl. Madras. Mull. **GARDINY** vitraže kromki tunjo
J. Erler na Zwonk. Lawskej h. 10, róžk Krónpryne. mosta w Budyšinje

---

Jan Petřkec nasl.

mějićel E. Schulz
w Khrósće
poručuje k nałětu:
wulki wubjerk rjanych nowoćasnych **wobleków** za hoły a žony, tkaninowe a somočano wot 12—35 hr.
Zonjace a dźěćace šaty atd.
Na wšě twory 5% rabata!

Čisty
pčołacy wósk
kupuje po najwyšších płaćiznach
Rudolf Bechtel w Budyšinje
na Zitnej hasy 9

Přiloha k čisłu 110 **SERBSKE NOWINY** Srjedu, 15. meje 1929

Zeznajmy swoju Łužicu.

To je nowy hmĕr, po kotrymž chce młodźina, w našich serbskich towarstwach z organisowana, kroczić. Wona sarjaduje sebi pućowanske wotbože. Take nadeńdźemy hižo w Bukečanskej Radoseźi, Budyskej Nadźiji a Khelnjanskej Domišinje. Bukečenjo su byli w tom pućowarjo, mjeźo w bratrowskej wuceńerju Wjelu najbonitejšu wjednika na tutom polu. Budyska Nadźija je se swojimi sajźbami do Delnjeje Łužicy, do wšelakich krow Hornjeje Łužicy teworuna dobry ruch dopołdnikskeho dźěła wukonjała. Jutry hwatachu „Nadźijenjo" na Khójerjow, po čym do Panečkečanskich stron, a wječerawšu njedźelu sołchachu psches Boże žydźelstwo do Małeje, so bychu tamnišnich dobrych Serbow wopytali. Małeńczenjo bźchu swuju swjeseleni a žerbski spěw hrěšeše kóždemu wutrobu. Haj zdobna towarišnosć njeźe dobre płody. Nadźija dobu hebi někotre duše sa swoje towarišne žiwjenje. Wobrotaše Schprewju wabješe k sebi, cyłoniki pischeproschowachu a tuž kruće do dźěła, wjesłowarjo, to bě dalsha myslička a — skutk. Sapoča so pschekapowacy, mjenujcy deschcźik, Nadźijenjo putachu wukhom pola Josefczanja Petaschu. To je dobra, swĕrna žerbska wutroba. Tuž bě wjeselje cźim wjetsche. Psches Boże žydźelstwo chwatachu potom bratrja a zotrzy k Budyschinej. We hłuźinje, hrjedź zkalowa a schtomowneho haja, schepotasche Schprewja njepschestawajcy dale swoju baśničku, cźłowjeki tak kujkotnu. Bliže a bliže pschindźechu žiwótneschka Budyschina a bórzy murje prastareje Serbowy stolizy swĕrnu cźrjódku schkitajcy wobjachu. W zonu pak běchu Nadźijenjo hižo w Sakrskej Schwizy, na wulkeze, kiž so hnydom po zwjatkach sarjaduje. Najrjeńschе městna, pychu krasnych schtomow w tutej wokolinje dźěła sebi wobziłowacy. Jim pschisahnkuje so Khelnjanska „Domišna".

Tourischtu pěstowacy, to je wulky wažne a khwalobne! Njech njewostanje pschi tutej, tu njenowanej małej horszy sajimsow, ale njech so tutón nowy hmĕr jewi we wschej serbskich towarstwach wurasnje. Niz jedyn, ale dźesać wulkich cźłonkow cźinimy wob lěto! Njeje trjeba, Bóh we hdźe žebi dożerz, často lezi lubosny, njesmaty sćerźk błikło městna, ródneje wózy toho abo tamneho. Pućujmy, so bychmy mohli potom z połnym prawom, pschejwodźenjom a horjazej wutrobu wusnaczć po našchej narodnej hymni: „Hjana Łužica" a wysłało naschе lube hory khwaliczć „Hory módre, ja waš znaju, ja jym sazo w žerbskim kraju . . .

-ć.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Radebeula.** (Dźeńcźo bo z burnu sadużyło.) We Hornjej Łužnizy pózrě pjatk 2½-letny hólc pschi hrajkanju sadźenjsku burnu. Buna wosta hólcej w schiji cźapy, so dyrbjeschе jo wobje žałko sadużyć. Pșjedy hač lekař pschiźdźe, běschе hólcej hižom morwy.

* S **Kamjenizy.** (Cźiwójbna štruchtohra.) W Einsiedelu wobtrěwnu jo w zwojim bydlenju kubleř Rümmler, dokelž běschе jemu njedawno mandźelska mumrěła. W štrudobje nad žmjerćju starcheju hebi na to 26letna štuchoneńa dźowka žiwjenje wza. Wona stocźi do wodoweje zajwjery a jo satepi. Jeje cźełu njejsu hischcźe namakali.

* S **Kamjenizy.** (Wo njedobitatku na wodźe.) Wodowy hamt města Kamjenizy wozjewja, so smě jo pschi cźišcźenju automobilow zazo woda z wodowodow na nje žiwjucź. Tež wo zahrodkach je zazo krjepjenje z krjejankami dowolene, wodu z wodowodow bracź. Město pak je žebi wucźinitto, so może kóždy cźaš tute lepschiny zazo zakalacź.

* S **Zawary** w Schlesyschcźi. (Chajcźe rad wohenj wobdźecź.) Wóżomślenny žyn jenoho zkalarja w Prosanje pyta zapalicź brózeń kubleřja Kunzy. Pschi pschešłyschowanju won wzaji, so je cźłyl ras widźecź, kak so twarjenje pali. Wohenj su mohli z cźazom zalecź.

* S **Maschowa.** (Wojowcźeř je stadłom so šmušił.) So so wowcźeř z zylym stadłom šmubi, je brje nješchto zyle njewschźdne. W januaru cźerjesche wowcźeř z Michowskeje wokoliny pokhadźazy a 25 lět starý, sadło k Straubingej. Sadło wopschisesche 326 wowzow a běschе něhdźe 25 000 hriwnow hódne. Wot tuteho cźasa nimaju sa wowcźerjom žaneho źiwła. Najšerje je wón wowzy pschedał a 1 wuwikowanymi pjenjesami cźeknył.

* S **Hamburga.** (Nadpad na dróhowu železnizu.) Njewschědny nadpad sta so pjatk wjecźor we Wandsbeku pola Hamburga, kiž dopomina na dźiwje nadpady we Amerizy. Sabahjeni mužojo mjetachu psched pschikhadźazym cźah dróhoweje železnizy delši na schěny, so by wón z łokomotiwu wušeł. Jako wjednik, kiž so nadpada dohlada, wzbudźichu hinacke, nadpadnizy z revolwrom do njeho tśelichu. Kulka pak na šoźo mišny. Nětko mějachu nadpadnizy z próchа a po cźmu cźeknychu. Policija sa nadpadnikami źledźi.

Wusud přećiwo Artmannej.

Senzazijski prozeß pschećiwo 17lětnemu žrjedźenemu schulerjej Ferdinandej Artmannej, kiž běschе wobstorkeny, so je zwojeju starscheju złorzował a mějesche so psched kawnišćim senatom młodźinskeho žuda we Winje samolwicź, so žobotu popołdnju skónči. Wokoło ½6 hodź. wosjewi pschedsyda wusud pod hłosnym wozjakowanjom pschiwotłuchanjow: Ferdinand Artmann je winowaty, so je zwojej starscheju morił a dostanje žywdom hač dźesać lět krutcho khłostanja. Tuto khłostanje je po pschedpisźmach noweho młodźinskeho khłostańskeho zakonja, kiž ja mordarstwa też jenoż tole waschnje khłostanja znaje a to hač do 10 lět. Po žydom lětach žmě dopołdniwarsta wyschnosć zabudźenemu zwjaz khłostanja zpuschcźicź. Jako pschedsyda wusud pschipomnješe, zwol hólz: „Je dha to możno?" a žo na to do wobstorcźuneje kawki zwjese.

Swětowe rekordy.

Najwjetschi mósty na naschej zemi.

Techniski lětstoć, w kotrymž žmy žiwi, je žobu pschinjesł, so wopschisecza: najwjetsche, najwyschsche, najdlěsche a najkhlubsche pschebudu mjenujemy, pschi cźimž pak ma jenoż najmjenschi dźeł dokładne pschedstajenje, kak wulke tute wězy na naschej zemi wopraudźe su. Kaž je powschitkomnje znate, chze Amerika we wschém prěnja być, a tak może so też wopraudźe z najwjazu rekordaru hordźicź. Hižo mnohe lěta prózuje so Chicago z Newyorkom wo palmu na polu twarstwa.

Newyork ma najwyschschi mrócźeleschkrabak w 284 metrow wyšokim Woolworthskim twarjenju, kotrehož fundamenty 40 metrow hłubоko do zemje žahaju. Jeho 13 200 000 kótkokhcźowske rumne wopschisecze pschećerćki pak Chicagoski Furniture Mart z 25 370 000 kótkowymi kholcźami wo wjele, tak so Chicago w zyrku rumneho wopschisecza rekord dźerži. Najwyschschi twar zemje pak je stuta Eifelowa wěža w Pariżu, kiž je 300 metrow wyšoka. Jako najwjetschi pomnik zwěta možesche so hischcźe psched krótkim postawa zwobodny pschi zajźdźe do Newyorkskeho pschistawa mjenowacz, kiž je 47 metrow wyšoka. We khowje tuteje bohowki zwobodny na 40 cźłowjekow městna, w jeje pkomjenizy 17. Do njeje wjedźe wity khód. Wot cźasa egyptowskich wobnowjenskich dźěłow pak je Gisehska Sphinx na prěnje městno stupika, kotrejež mjeschowcźo je nimale pjeć metrow schěroke, mjes tym so je pomnik 59 metrow dołhi a niz wo wjele mjenje wyšoki. Tute wukatanje rekorda njeje Američanam žaneho měra wostajiło a tak so hižo w Georgiskim stacźe na nowym pomniku za zwobodneho wojowarja generala Roberta Lee-a dźěła, kiž budźe najwjetschi wschěch pomnikow naschеje zemje. Jako podoła sa tutón gigantiski pomnik złužy 280 metrow wyšoka hora.

Najwjetschi móst je Brooklynski móst w Newyorku, je psches 1800 metrow dołhi a 300 metrow schěroki. Cźežki je 130 000 zentnarjow. Twarske dźěła płacźachu pjatnaće milijonow dollarow. Njeje też žaneho mosta na zwěcze, po kotrymž by so tak wjele chodźiło a jědito. Najwjetschi wiźazy móst pak je nowy móst nad Hudsonom, kiž Newyork z napschećiwa leźazym New-Jersey zwjazuje. Jelesna konstrukcźija mosta je 1460 metrow dołha, w swětłym wobluku je 1068 metrow a wobsedźi diwaj połkhodaj, je kotrejuž hornischi wózom železnizow sa nadróžny wobthład wopschisha, mjes tym so delnischi nadkrajnemu železniskemu wobkhadej złuži. Kójerski kanal w Khinje je je zwojimi 1854 kilometrami najdźešchi na naschej zemi.

Najwjetsche město zwěta je po wupschestrjenjstwje Barlin. Won wuwjschestrjewa so na pkoninje, kiž je 87 800 hektarow wulka a mějesche lěta 1927 něhdźe 4,2 milijona wobydlerjow. Sswj. Pětrowy dom w Romje drje je najwjetschim dom, na kotrymž je so 430 lět dołho twarjło. Najwjetsche zyrkwinske pschischcześe wobsedźi stare bikkowske město Passawa, kotrejež Bożi dom je zdobom zdobu je najrjeńschich. Pischczele maju 208 klinczażych registrow je 16 000 pischczałkami. Najwjetschi swón pak namakamy w Japanskej, a to w Osakskej wokolinje. Swón je so hakle psched někotrymi lětami lal a je dopomnjeźu reformatora Schotoki wěnowany, kiž je žebi psched wjacy hač 1300 lětami wulke sasłużby wo rosschěrjenje buddhismo w Japanskej dobył. Swón je 8 metrow wyšoki, we wobwodźe nimale 17 metrow, a je psches 140 000 kilogramow cźežki.

Najwjetschi knihownju namakamy w Pariżu. Tamnischa narodna knihownja wobsedźi psches schtyri milijony knihi, pot milijona semjepisnych kartow, zlatyhaj manuskriptow, notow atd. Najwjetscha stawisnitta kniha je „The war of rebellion", kiž pjeć zentnarjow waži. Je dźesać metrow schěroka a wopschija też tśicezdźelnu bobrsku khartu. Najwjetschi wobras je „Paradiš", kreslený wot Tintoretta. Namakamy jón w hrodźe Bjenadskeho wójwody. Wobras je schescźadwanasći metrow schěroki a jedenaće metrow wyšoki. Mount-Williamska hwězdarnja we Kaliforniskej wobsedźi najwjetschi dalokowid, kotrehož schkleńca je sto zlow w pscherezku; hobr waži nimale sto tunow.

Wschitka zama wěsa w mérach wulkosczow nasad njeschest. Najwjetschi pschekaźanz je žrjedźnoamerikanska mola, Crebus Strix. Wupschestrě-li khcźidle, je pschekaźanz 45 hač 50 zentimetrow schěroki. Na Sumatrje rozcźe najwjetscha róża zwěta, Rafflesia Arnoldi, kiž dozpěje husto dosch schěrokosch metra. Nimo Južneje Afriki a Północneje Ameriki je Awstralska prěni kraj zwota. Nětko by so mohło hischcźe rjez zkowcźko wo najbohatschich mužach zwěta, tola wo tom je so hižo husto dosch pisało.

Program Swjatowjaczaswskich dnjow Orelstwa w Prazy 1929 a mjezynarodnych wubĕdźowarjow katolskich gymnastow.

23. junija: Swjatočne wotewrjenje. Boża mša we domje swj. Vita. W 11 hodź. w „Obecnim domje" we Smetanowej žurli swjatočna zhromadźizna a matinee.

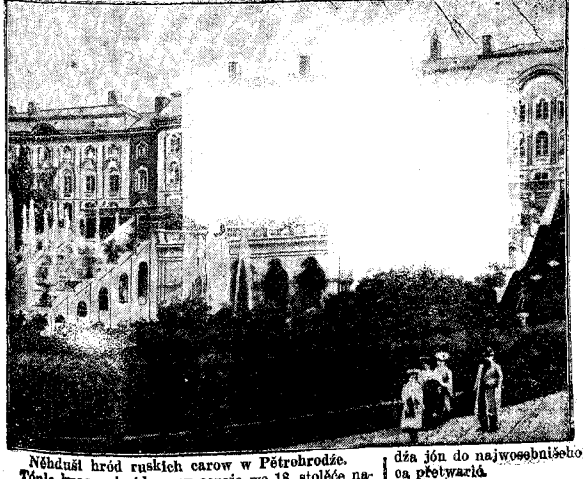
Dny dorosta a šuleŕstwa:

28. junija: Wubĕdźowanja dorosta na stadionu na Strahowe.

29. junija: Rano: Bože służby. Popołdnju (15 hodźin) Zjawne zwučowanje šuleŕstwa a dorosta, hólcow a holcow.

30. junija: Póine Bože służby. Cźaš. Hołdowanje dźĕći swjatemu Wjaczaswej Popołdnju (w 15 hodź.) druhe zjawne zwučowanje šuleŕstwa a dorosta (reje, hry a wšelakorosće).

1. julija: Prócesijón šuleŕstwa a dorosta k Prażskemu Jězusdźĕćatku.

Něhdźi hród ruskich carow w Pětrohrodze. Tónle krasny hród ruscy carojo we 18. stolĕće nawarchu. Dźensniši kommunistiscy mócnarjo chcedźa jón do najwosobnischeho a najmódernischeho hosćenca přetwarić.

Sejmownja w Sofiji so pali. Znutŕkownje so sejmownja wupali. Zwonkowne murje wostachu stejo. Tohodla swój zwonkowny napohlad też za přichod zachowa.

Hłowne dny.

8 julija: Witanje wukrajnych hosći. Swjatočna akromadźizna. Posedźenje rozsudźerjow.

4 julija: Mjezynarodne wubědźowanja čěłozwučowanskeje a lohkoathletiske. Wubědźowanja Słowjanskeho Orelstwa a Katolskeho Sokolstwa na stadionje. Kopańcowe wubědźowanje mjez Polakami a Hollandźanami. W 20 hodź. Mjezynarodna akademija.

5. julija: Pólne Bože słužby na Mirowem namješće. Swjatočny čah. Defilá. Hołdowanje swj. Wjacsławej. W 5 hodźinach: Zjawne zwučowanje Jugosłowjanskeho a Češkosłowakskeho Orelstwa. Mjezynarodne wubědźowanje na 3 km. Zwučowanje družstwow a jednotliwcow wšěch narodow na narjadach. Jězdni. We 20 hodźinach: Akademija Juhosłowjanow.

6 julija: Bože słužby w domje swj. Vita na Hradčanach. Swjatočne zjězdy narodnych a katolskich organisacijow (studenća, młodźina, wučerjo, žony a holcy, dźěłačerjo, ratarjo atd.) Wubědźowanje we pjećiboju a dokónčenje mjezynarodnych wubědźowanjow. Wubědźowanje družstwow narodow w prostych zwučowanjach. W 15 hodź.: (zjawne zwučowanje orelskeho sobustawa na stadionje, wustupjenje wukrajnych gymnastiskich zwjazkow, mjezynarodna štafeta. W 20 hodźinach: akademija Češkosłowenskeho Orla.

7. julija: Pólne Bože słužby. Čah w narodnych drastach. W 15 hodźinach: Defilé wubědźowarjow a khorhojow. Narodne wašnja a reje. Jězba orelskich jězdnych w narodnych drastach. Swjatočne skónčenje a rozdźělenje mytow wubědźowarjam.

8. julija: Putnistwo do Stareje Boleslawy.

Železniski jězdny plan. — Płaćiwy wot 15. mejc 1929.

S Drježdżan do Shorjelza.

S Drježdżan-N.	2.07	3.21		5.48	6.16	7.09	7.34	9.20	9.30	9.47	11.32	12.35	13.45	15.01	16.32	17.14	17.38	19.14	20.25	21.21	22.12	23.13	0.37
„ Radeberga	|	3.44		...	|	7.43	|	|		10 11	|	—	|	16.56	17.48	|	|	|	21.53	|	—	1.08
„ Arnsdorfa	|	3.53		6.19	6.50	8.00	|	|	10.00	10.21	|	13.12	14.16	15.37	17.05	18.06	|	19.44	|	22.03	|	23.40	1.17
„ Wulkeje Hartawy	|	—		6.30	|	8.12	|	|	10.10	|	13.23	|	15.49	17.15	18.17	|	19.54	|	22.15	|	23.49	1.28
„ Weickersdorfa	|	—		6.37	|	8.19	|	|	10.16	|	13.30	|	15.55	17.22	18.23	|	20.01	|	22.22	|	23.56	*1.34
do Bišlopiz	|	4.09		6.42	7.07	8.25	6.07	|	10.21	10.41	|	13.36	14.32	16.01	17.27	18.29	|	21.07	|	22.28	22.46	0.01	1.38
ſ Bišlopiz	|	4.11	5.44	6.44	|	8.31	|	|	10.23	|	13.39	|	16.03	|	18.31	|	|	|	22.31	|	|	1.41
„ Semja	|	—	5.52	6.51	|	8.39	|	|	10.30	|	13.46	|	16.10	|	18.38	|	|	|	22.38	|	|	1.46
„ Ješena	|	—	6.02	7.0	|	8.48	|	|	10.38	|	13.55	|	16.18	|	18.47	|	|	|	22.47	|	|	1.56
do Budyschina	2.58	4.29	6.13	7.9	|	8.57	|	10.19	10.47	|	14.05	|	16.37	|	18.56	18.29	|	21.18	22.56	|	|	2.05
ſ Budyschina	2.59	4.32	|	7.14	|	|	|	10.21	10.51	12.28	14.10	|	16.31	|	19.00	18.30	|	21.20	23.00	|	|	2.10
„ Kubschiz	|	—	—	7.24	|	|	|	|	11.00	|	14.20	|	16.41	|	19.09	|	|	|	23.09	|	|	2.20
„ Komorez	|	—	—	7.33	|	|	|	|	11.08	|	14.28	|	16.49	|	19.17	|	|	|	23.17	|	|	2.28
„ Wujeźda	|	—	—	7.41	|	|	|	|	11.15	|	14.36	|	16.56	|	19.24	|	|	|	23.25	|	|	2.36
do Lubija	3.20	4.56	6.55	7.57	|	|	|	10.45	11.28	|	14.48	|	17.07	|	19.35	18.51	|	21.42	23.37	|	|	2.47
do Shorjelza	3.41	5.24	7.35	8.37	|	|	|	11.09	12.04	|	15.25	|	17.42	|	20.02	19.12	|	22.04	0.15	|	|	3.28

— * We nozy po njedźeli a św. dnjach zastanje tej we Weickersdorfje 1.33. ‖ Jenož njedźelu we nozy.

Se Shorjelza do Drježdżan.

S Shorjelza	2.35		4.19						7.46	8.42	11.05		14.12			14.37	16.34	18.13	18.44	20.5421.02	0.24
„ Lubija	3.00		5.01			6.02			8.27	9.07	11.30		14.51			15.18	17.17	18.38	20.10	21.2021.44	0.55
„ Wujeźda	|		5.11			6.13			8.36	|	|		15.00			15.28	17.26	|	20.19	21.53	|	|
„ Komorz	|		5.18			6.21			8.42	|	|		15.06			15.34	17.32	|	20.25	22.00	|	1.09
„ Kubschiz	|		5.26			6.30			8.50	|	|		15.14			15.43	17.40	|	20.33	22.08	|	|
do Budyschina	3.20		5.34			6.40			8.58	9.27	11.49		15.22			15.51	17.49	18.53	20.40	21.4022.16	1.22
„ Budyschina	3.21		5.39						9.03	9.28	11.50		15.26			15.5616.45	17.56	19.00	20.43	21.4122.23	1.25
„ Ješena	|		5.51			6.46			9.15	|	|		15.38			16.0816.56	18.03	|	20.54	22.35	|	|
„ Semja	|		6.02			6.56			9.25	|	|		15.47			16.1817.06	18.17	|	21.03	22.45	|	|
do Bišlopiz	|		6.11			7.04			9.33	|	|		15.55			16.2617.13	18.25	|	21.11	22.53	|	1.46
ſ Bišlopiz	|	5.19	6.15	6.20		7.08	8.57	9.40	9.58	|	11.57		15.57		17.47	16.28	18.16	18.28	|	21.14	22.56	23.24	1.48
„ Weickersdorfa	|	5.25	|	6.26		7.14	9.02	|	9.59	|	|		13.02		14.52	|	18.34	|	21.19	23.02	23.30	|
„ Wulkeje Hartawy	|	5.33	|	6.33		7.22	9.09	|	10.06	|	|		13.10	15.09	15.50	16.42	18.41	|	21.26	23.09	23.37	|
„ Arnsdorfa	|	5.45	6.33	6.44		7.34	9.20	|	10.17	|	12.23		13.21	15.10	16.02	16.54	18.51	|	21.37	23.21	23.48	2.05
„ Radeberga	|	5.54	|	6.52		7.45	9.23	|	10.26	|	|		13.29	15.18	—	17.03	—	|	21.45	23.26	23.57	2.13
do Drježdżan-N.	4.10	6.18	6.58	7.16		8.00	9.46	10.12	10.50	10.20	12.38	12.46	13.47	15.42	16.27	17.24	18.53	19.14	19.51	22.05	22.3023.47	0.21	2.32

‖ Jenož njedźelu a štwórte dny.

S Budyschina do Budeštez a Wjeleczina.

S Budyschina	4.54	*6.40	7.14	10.35	14.14	16.57	19.48	†23.25
„ Pjećinicy	5.03	6.51	7.23	10.45	14.23	17.06	19.57	†23.34
do Budeštez	5.08	6.56	7.28	10.50	14.29	17.11	20.2	†23.39
ſ Budeštez	5.09	6.57	7.29	10.52	14.30	17.12	20.3	†23.42
„ Rosnowdez	5.13	7.02	7.33	10.57	14.35	17.17	20.8	†23.46
do Wjeleczina	5.21	7.10	7.41	11.05	14.43	17.24	20.16	†23.54

* Jenož njedźelu a swj. dny, | Jen. wšědne dny. † Jen. sobotu a njedź.

S Wjeleczina do Budeštez a Budyschina.

S Wjeleczina	5.57	8.24	11.35	15.16	18.13	20.49	*22.10	†0.38
ſ Rosnowdez	6.03	8.31	11.42	15.23	18.20	20.55	22.17	†0.44
do Budeštez	6.07	8.35	11.46	15.27	18.21	20.59	22.21	†0.48
ſ Budeštez	6.09	8.39	11.47	15.28	18.28	21.0	22.22	†0.48
„ Pjećinicy	6.15	8.45	11.53	15.35	18.32	21.6	22.28	†0.54
do Budyschina	6.23	8.54	12.1	15.43	18.41	21.14	22.37	†1.02

| Jenož wšědne dny. † Sobotu w nocy a njedźelu

S Budyschina do Radworja, Wósporka a Lubija.

S Budyschina	6.28	8.00	11,42	16.58	22.36
„ Nataršez	6.34	8.06	11,48	17.3	22.38
„ Jidowje	6.38	8.09	11,52	17.7	22.38
„ Małeho Wjelkowje	6.45	8.15	12,0	17.14	22.44
„ Radworja (dwórn.)	6.54	8.24	12.8	17.30	22.53
„ Radworja (faſt.)	7.00	8.30	12.14	17.36	22.58
„ Lutobeja	7.04	8.35	12.19	17.41	23.3
„ Wulk. Dubrawy	7.09	8.42	12.24	17.53	23.8
„ Klukscha		8.50	12.32	18.1	23.16
„ Huschiny		8.59	12.40	18.11	23.25
„ Barta		9.08	12.49	18.24	23.36
„ Hrodźišcza		9.17	12.57	18.32	23.51
do Wósporka		9.23	13.3	18.38	23.44
ſ Wósporka	6.59	9.57	10,40	13.40	19.3
„ Małeczij	7.5	10.3	10,45	13.46	19.8
„ Lutoczij	7.10	10.8	10,50	13.51	19.13
„ Huschiny	7.17	10.15	10,57	13.58	19.20
„ Małych Radmeriz	7.21	10.19	11,1	14.2	19.24
„ Kelliz	7.32	10.30	11,12	14.15	19.35
do Lubija	7.40	10.38	11,20	14 23	19.43

Jenož wšědne dny — Wšědne dny — Jen. njedźelu, — Jenož njedźelu, sćehnje a sobotu — Njedźelu a štwórte dny

S Lubije do Wósporka, Radworja a Budyschina.

S Lubija	8.31		12,10	17,22	20.12
„ Kelliz	8.40		12.21	17.31	20.21
„ Małych Radmeriz	8.47		12.28	17.38	20.28
„ Huschiny	8.50		12.32	17.42	20.32
„ Lutoczij	8.56		12.38	17.48	20.38
„ Małeczij	9.1		12.43	17.53	20.43
do Wósporka	9.6		12.48	17.58	20.48
ſ Wósporka	5.37	9.45	13.20	18.9	
„ Hrodźišcza	5.43	9.51	13.27	18.16	
„ Barta	5.51	10.0	13.36	18.27	
„ Huschiny	6.1	10.8	13.45	18.35	
„ Klukscha	6.9	10.16	13.53	18.44	
„ Wulk. Dubrawy	6.17	10.24	14.0	17.56	18.55
„ Lutobeja	6.22	10.29	13.5	14.7	18.1
„ Radworja (faſt.)	6.37	10.34	13.10	14.12	18.6
„ Radworja (dwórn.)	6.38	10.43	13.16	14.12	18.12
„ Mał. Wjelkowa	6.44	10.50	13.25	14.30	18.21
„ Jidowa	6.49	10.55	13.30	14.36	18.27
„ Nataršez	6.53	10 59	13.34	14.39	18.31
do Budyschina	6.58	11.04	13 39	14.44	18.36

Jenož wšědne dny — Wšědne dny — Jenož njedźelu a štwórte dny — Wot pónđele hač do pjatka

S Budyschina do Nalez a Petershajna.

S Budyschina	4,35	6.28		9,34	14.13	19.06	23,2
„ Nataršez	4,41	6.34	Jenož	9,40	14.19	19.12	23,7
„ Jidowa	4,45	6.38	pónđele	9,44	14.23	19.16	23,11
„ Małeho Wjelkowa	4,51	6.45	a	9,50	14.31	19.24	23,17
ſ Radworja	5,00	6.54	štwórte	10,00	14.41	19.32	23,26
„ Khańowa	5,05		dny	10,05	14.46	19 37	23,30
„ Wjesmanskich	5,12		7,07	10,12	14.53	19.44	23,37
„ Schefschowa	5,18			10,18	15.00	19.50	23,43
„ Nalez	5,26		7,18	10,25	15.08	19.57	23,49
„ Komorowa	5,33		7,24	10,32	15.15	20.04	
„ Wulkich Sdźar	5,40		7,29	10,39	15.22	20.11	
„ Hólka	5,47		7,34	10,46	15 29	20.18	
„ Kulowa	5,54	6.56	7,40	10,55	15.36	20.26	
„ Njemzow	6,02	7.4		11,03	15.44	20.33	
do Wojerez	6,08	7.10	7,52	11,09	15.50	20.39	
ſ Wojerez	6,22			11,15	16.18	20.45	
„ Borow	6,32			11,25	16.28	20.55	
„ Bjunja	6,44			11,37	16.40	21.7	
„ Proschim-Haidem.	6,56			11,46	16.49	21.16	
do Petershajna	7,12			12,03	17.06	21.33	

Do Wulkeje Dubrawy — Jenož pónđele a štwórte dny

S Petershajna do Nalez a Budyschina.

S Petershajna	5.17	8.50	14.08	19,46	18.40		
„ Proschima	5.38	9.21	14.26	19,15	19.3		
„ Bjunja	5.46	9.29	14.35	19,23	19.11		
„ Horow	5.58	9.41	14.47	19,35	19.23		
do Wojerez	6.7	9.50	14.56	19,44	19.32		
ſ Wojerez	6.24	10.34	16.20	20.41			
„ Njemzow	6.32	10.42	16.28	20,48			
„ Kulowa	6.42	10.53	16.38	20,53			
„ Hólka	6.51	11.0	16.40	21,00			
„ Wulk.Sdźar	6.58	11.7	16.47	21,07			
„ Komorowa	7.04	11.13	16.53	21,13			
„ Nalez	5.25	7.13	11.20	17,00	21,20	23.55	
„ Schefschowa	5.32	7.19	11.26	17,06	21,26	0.01	
„ Njeswacidla	5.39	7.26	11.33	17.12	21,32	0.06	
„ Khańowa	5.47	7.33	11.40	17.19	21,39	0.13	
ſ Radworja	5.54	7.40	11.46	17.25	21,45	0.18	
„ Mał.Wjelk.	6.4	7.49	11.59	17.33	21,54	0.26	
„ Jidowa	6.10	7.55	12.5	17.39	22,0	0.32	
„ Nataršez	6.14	7.58	12.9	17.43	22,04	0.36	
do Budyschina	6.20	8.04	12.15	17.49	22,10	0.42	

Jenož wšědne dny — Wšědne dny — Jenož njedźelu a štwórte dny — Njedźelu a štwórte dny

Shorjelz — Khorježbus — Barlin.

Se Shorjelza	1.12			4.21	6.00	6.17	7.46	11.15	11.42	13.30	16.34		17.52	17,47	20.10	23.31	
„ Charlottenhof'a	|			4.33	6.13	.	7.59	|	11,56	13.43	16.46		.	17,59	.	23.43	
„ Kodersdorfa	|			4.41	6.21	.	8.07	|	12.5	13.51	16.54		.	18,7	.	23.50	
„ Hórki	1.35			4.54	6.48	6.38	8.17	11.41	12,19	14.04	16.03		17.54	18,24	20.33	0.02	
„ Hußmanez	|			4.59	6.48	.	8.22	|	12,25	14.08	16.8		.	18.29	.	0.07	
„ Hänichen	|			5.06	6.55	.	8.30	|	12,33	14.15	16.16		.	18,35	.	0.14	
„ Ničijuy	1.50			5.19	7.01	6.51	8.39	|	12,44	14.24	16.24		.	18.43	20.48	0 23	
„ Wěje Wody	2.07	4.32		5.44	7.19	7.06	8.59	12.04	13,4	14.43	16.47		18.19	19,27	21.27	0.41	
„ Slepeho	|	4.44		5.54			9.09	|	13,15	14.52	16.57		.	19,16	.	0.51	
„ Hrodła	2.27	5.01		6.10		7.24	9.22	12.22	13,30	15.06	17.10	17,51	18.38	19.34	21.26	1.03	
„ Bagenzy	|	5.18		6.22		.	9.34	|	13,45	15.17	17.21	18,03	.	19,45	.	1.15	
„ Kopańcy	|	5.24		6.29		.	9.40	|	13,52	15.22	17.27	18,15	.	19,51	.	1.21	
„ Kibusca	|	*5.32		6.37		.	9.48	|	14,00	15.29	17.34	18,23	.	19,54	.	1.28	
„ Chorjeńsa	2.56	6.24		0.44		7.55	10.16	12.50	14,7	15.48	17.41	18,30	19.08	20,42	21.56	1.36	
„ Wětšichow	3.14	6.50				8.11	10 38	|	T	16.13			19.24	21,06	22.13		
„ Lubnjowa	3.29	7.10				8.24	10.56	13.14		16.33			19.37	21.25	22.28		
„ Lubina	3.48	7.27				8.36	11.13	13.26		16.53			19.51	21,40	22.48		
do Barlina	5.13	9.20				9.47	12.51	14.33		18.40			21.09	23.19	24.00		

Jenož wšědne dny — Wšědne dny — Jenož njedźelu a štwórte dny — Wot pónđele hač do pjatka

Barlin — Khorježbus — Shorjelz.

S Barlina	|	|	7.05	8.30	11.5	|	|	12.49	14.28	|	14.58	16.38	|	21.29	23.40
„ Lubina	Jenož	|	5.23	8.54	9.33	12.13	|	|	14.28	15.44	|	16.46	19.47	|	23.50	0.56
„ Lubnjowa	wšědne	|	5.46	9.11	9.51	12.25	|	|	14.45	15.57	|	17.05	20 00	|	23.23	1.08
„ Wětšichowa	dny	|	6.08	9.27	|	|	|	|	15.02	16.11	|	17.24	20.13	|	23.39	1.22
„ Chorjebusa	4.16	6.12	8.00	10.27	10.22	12.56	13.32	14.10	15.37	16.38	16.45	18.18	20.38	|	0.12	|	1.46
„ Kibusca	4.23	6.19	8.09	10.34	.	.	13.39	14.17	15.44	|	16.54	18.25	.	|	0.22	|	|
„ Kopańcy	4.31	6.27	8.17	10.42	.	.	13.47	14.25	15.51	.	17.06	18.33	.	|	0.30	|	|
„ Bagenzy	4.48	6.34	8.25	10.48	.	.	13.53	14.32	15.58	.	17.13	18.40	.	|	0.38	|	|
„ Hrodła	4.51	6.42	8.45	11.04	10.44	13.19	14,7	14.45	16,11	17.02	17,30	18.53	21.04	|	1.0	|	2.09
„ Slepeho	5.04	7.01	9,1	11.16	|	|	14,19	14.57	16,22	.	|	19.09	.	|	1.16	|	|
„ Wěje Wody	5.18	7.15	9.15	11.30	11.05	13.36	|	|	16,38	17.22	|	19'27	21.26	|	1.23	|	2.29
„ Ničijuy	5.35	7.31	9.37	11.46	.	.	|	15.12	16,56	.	|	19.43	21.42	|	.	|	2.45
„ Hänichen	5.44	7.40	9.46	11.55	.	.	|	15.28	17,06	.	|	19.52	.	|	.	|	|
„ Hußmanez	5 51	7.47	9.57	12.03	.	.	|	15.37	17,14	.	|	19.59	.	|	.	|	3.01
„ Hórki	6.01	8.02	10,4	12.15	11.45	14.03	|	15.54	17,33	17.52	|	20.08	22.5	|	.	|	|
„ Kodersdorf	6.10	8.10	10,14	12.23	.	.	|	16 02	17,41	.	|	20.16	.	|	.	|	|
„ Charlottenhof	6.20	8.19	10,27	12.32	.	.	|	16.11	17,50	.	|	20.25	.	|	.	|	3.26
do Shorjelz	6.33	8.31	10,43	12.45	12.03	14,30	|	16.24	18,03	18.18	|	20.39	22.30	|	.	|	|

Wšědne dny — Jenož njedźelu a štwórte dny

S Bišlopiz do Kamjenza.

S Bišlopiz	6.50	13.42	18.40	23.0
„ Schumborna	7.00	13.52	18.50	23.10
„ Porchowa	7.10	14.03	19.1	23.20
„ Ruschiy	7.22	14.14	19.12	23.31
„ Halschirowa	7.31	14.23	19.24	23.40
„ Protez-Thonberga	7.37	14.29	19.30	23.46
do Kamjenza	7.55	14.46	19.47	0.3

S Kamjenza do Bišlopiz.

S Kamjenza	4.48	11.22	13.28	17.07	21.10
„ Brěnje	5.02	11.35	13.43	17.19	21.31
„ Protez-Thonberg	5.11	11.42	13.55	17.26	21.38
„ Halschirowa	5.22	11.53	14.26	17.37	21.46
„ Ruschiy	5.32	12.03	14.36	17.47	21.55
„ Porchowa	5.45	12.16	15.04	17.59	22.6
„ Schumborna	5.58	12.29	15.18	18.10	22.16
do Bišlopiz	6.09	12.40	15.30	18.20	22.26

Serbja kupujće

a dawajće jako dary jenož

Zejlerjowe spisy

IV zwjazki

Z rozšěrjenjom podpjerače serb. studowacych a zwjeseliće kóždeho, kotryž tajki spis dostanje.

Skład w Serbskej kniharni w Budyšinje

Běła Woda — Mužakow.

S Wěje Wody	5.38	7.28	9.17	12,06	12.27s	14.45	16,44	19.28
„ Waldhaus	5.52	7.36	9.31	12,20	12.34s	14.59	16,51	19.34
„ Kjanšteje Hóły	6.01	7.45	9.40	12,27	12.41s	15.08	16,58	19.40
do Mužakowa	6.06	7.50	9.45	12,31	12.45s	15.13	17,02	19.44

‖ Dźěławy dźeń. s Jenož njedźelu.

Mužakow — Běła Woda.

S Mužakowa	4.52	6.41	8.26	10.43	13,08	16.06	18,32	20.44
„ Kjanšteje Hóły	4.57	6.46	8.32	10.48	13.14	16.11	18,42	20.49
„ Waldhaus	5.04	6.53	8.41	10.55	13.23	16.18	18,50	20.56
do Wěje Wody	5.10	6.59	8.48	11.01	13.30	16.24	18,56	21.2

=Jenož dźěławy dźeń.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěški, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś płaćі so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 112 — Budyšin — Štwórtk, 16. meje 1929 — Bautzen — Lětnik 38

Wubjerk za němski hospodarski plan je němskej požčoncy přihlosował.

Wubjerk ſa němſki hoſpodarſki plan je po poknym puſeđenju němſkeho ſejma wo 500milijonſkej poſčežonzy, kotruž němſki finanzny miniſter Hilferding žada, dale wuradžowak. Němſkonazionalnaj **Hergt** a hrabja **Westarp** pſchećiwo poſčežonzy rěčeſchtaj. Hergt finanznemu miniſterej porokowaſche, ſo je pſchepoſdże pſchećiwo pſchiběranju ſtatnych wudawkow ſakrocił. S teile pſchełkwatanej poſčežonku je ſo němſke pjenježniſtwo do njemčera dało. Finanzny program dyrbi ſo naſtajić, kotryž ſa to rukuje, ſo ſo finanzne roſwiſe njeſpohubjerſchi. Wudawki ſo njeſmědźa ſnowa pſchekročić, **kaž pſchi ſaſtaranju ſaiſonſkich dźełačerjow**, ſa kotrež je ſo město wobliczenych 28 milijonow ſkónčnje 92 milijonow hriwnow wudało. **Na łóždy pak dyrbi ſo jaſnoſć wo programje dźełeſenja dźełonjemerjerjow dać.** Kaž dołho finanzny miniſter njeſamóže jaſnoſć a pokmu bjeſtraſchnoſć ſa tajki finanzny program dać, njemóža němſkonazionalni pſchedſtojo pſchihłoſować.

Dr. **Cremer** ſ němſkeje ludoweje ſtrony ſtejiſchćo ſwoje fraktije roſtoži. Nadźija ſo, ſo tole poſčežonka jenića wſtanje. Jeho ſtrona potom pſchedłoſy pſchihłoſuje.

Němſki finanzny miniſter Hilferding k roſſajźnjenju praji, ſo ſo w Ameriji porjadnje na ſtatne poſčežonki zanych dawkow njeplaćeji. Němſke knježeſtwo ſ teile poſčežonku wurjadnu jenokrócnu krócej čini. **Knježeſtwo ſe ſo hižo pſchećiwo łóždemu pſchekročenju wudawkow ſ parlamentom wuprajiło, wono ſ tymle wopowědźenjom leži a paduje.** Hdyž budźa Parižſke jednanja ſkónčene, němſke knježeſtwo wobſchěrny organiſki program wo zwjeſe finanznej politiźy ſ cźaſom pſchedpokoži. W ſaſtaranju dźełonjemerjerjow dyrbja ſo ſ hnydomnym programom aziſkótiſche wopačnoſeſe wotſtronić.

Hrabja **Westarp** ſnapſchećiwi, ſo miniſtrowe ſkowa žadnu jaſnoſć a bjeſtraſchnoſć nadawaju. Finanzny miniſter je jenož ſnate lubjenja wospjetował.

Pſchi wothłoſowanju ſo **§ 1 wo wupołoženju němſkeje poſčežonki pſchija.** Runje tak ſo § 2 wo pſchedaću pſchiſchniſtich akzijow němſkeje żeleſnizy pſchija.

Němski sejm do němskeje 500 miliońskeje poščonki zwoli.

Po žiwym wurěčowanju je němſki ſejm ſrjedu po 3. cźitanju pſchedłohu wo 500 miliońſkej poſčežonzy ſe 197 pſchećiwo 173 hłoſam pſchijał. 11 ſapódłanzow je ſo wothłoſowanja woſtajiło. Sa pſchedłohu je pjeć knježeſtwowych ſtronow hłoſowało. Wſchě druhe ſtrony ſu pſchećiwo tomu hłoſowale.

Wjetši palencowy dawk so wobzamknył.

S nowych dawkowych pſchedłohow, ſ kotrymiž dyrbjeſche ſo ſwoprědka wjetſchi defizit w němſkoſtatnym hoſpodarſtwu planje wurunać, je pſchiſtajił k paleńzowemu monopolowemu ſakonjej ſwoſtał. Wo tym je ſo w němſkim ſejmje jednało.

Po ſakonjowym naczilku dyrbi monopolowy wunoſchk wjetſchu ſummu němſkemu ſtatej wotedacź a ſtatowy dołład dyrbi ſo powjetſchić. Dawkowy wubjerk je położenja ſa małych paleržow w połoſkim Němſkej wobſamknył. Němſkonazionalny ſwobodny knjeſ ſ **Richthofen** pſchećiwo powjetſchenju rěčeſche, dokelž bychu ſ tym paleńze, kotrež hižo nětkole mało wunoſcheja, hiſchće bóle ſchkodowałe. Sapóſłanz **Kirſchbaum** ſ němſkeje burſkeje ſtrony zbh paleńzowy monopol ſacźinny.

Dr. **Föhr** ſ badenſkeje zentrumſkeje ſtrony, kotryž prěni króć jako rěčnik wuſtupi, nawopaćne ſtejiſchćo ſaſtupowaſche. Po jeho měnjenju by ſa ludowu ſtrowoſć ſtomożne było, hdy by ſ podroženjom paleńza jeho pſchetrjebanje wuteběrało.

Jemu **Julica** ſ kſchesćijanſko-nazionalneje burſkeje ſtrony na pſchećiwo ſtupi. Wón zbh pſchedłohu „ſakoń pſchećiwo ratafſtwu" mjenowaſche. Rěčnik ſadaſche, ſo dyrbi ſo wjazy němſkich paleńzow pjeć dźeli ſmikrajnych. Na winowej kharče jeneho Barlinſkeho reſtauranta je 72 ſmikrajnych likeruow a jenoż ſchtyri němſke namakał.

Pſchemněnjenſke namjety wotpokaſawſchi **ſejm pſchiſtajił k paleńzowemu monopolowemu ſakonjej pſchija.**

Němski kancler Müller chce wróco stupić.

Kaž chodźa Barlinſke nowiny wěſćeć, ma němſki kanzler Müller myſle, ſwoje ſaſtojniſtwo ſłožić. Staroſcze a napinacze dźeło poſlednich měſacow ſu jeho ſtrowoſći feſchkodźile. Jeho ſtare žołčowe ćerpjenje jemu dźeło ſaſo poćežuje. Jeli ſo khoroſć njeby popuſchćiła, by němſki kanzler nuſowany był, wot ſwojeho ſaſtojniſtwa wróćo ſtupić, kaž bórſy by reparaziſka konferenza we Pariſu ſkónčena była.

Wobnowjenje němskeho wójnskeho łódźiwa.

Nowy ſchijak „Königsberg" je ſo ſrjedu rano na prěnju jěſbu puſchćił, na kotrejž hač k Helgolandej pſchijědźe. 1. junija ſo nowaj torpedoſtaj cźołnaj „Iltis" a „Jaguar" do ſłužby wſataj. Nowotwar „Leoparda" ſo bórſy ſkónči. „Tiger" je ſo na jěſbach po baltiſkim morju wupruhował. „Luz" ma ſo w bliſchim cźaſu wupruhować.

W Prusku so dźěłaćeńske wobydleńske hospodarstwo dale wottwari.

Pruska ſtatna rada je ſe wſchěmi hłoſami pſchećiwo hłoſam ſozialdemokratow a kommunistow wukas pſchijała, ſ kotrymž ſo dyrbjeńſte wobydleńſke hoſpodarſtwo ſtěrko poſłabi.

Se ſkutkowanjom wot 1. julija 1929 ſo ſkwobodna mjeja wobydleńſkeho ſakonja na ſłědowace waſchnje ſnjiſt:

W Barlinje běchu wobydlenja ſ měrownym wotnajeńſkim pjenjeſom pſches 3000 hriwnow ſ poſtajenjow ſakonja wo njedoſtahanju wobydlenjow wuſmwobdźene — wot 1. julija tole wuſmwobdźenje hižo pſchi wotnajeńſkim pjenjeſu 2400 hriwnow do mozhy ſtupi.

Sa druhe měſtna woſebite kłaſy wuſmwobdźenje ſa bydła 1900 hriwnow, ſa měſtnu kłaſu A: 1400 hr., ſa měſtnu kłaſu B: 1000 hriwnow, ſa měſtnu kłaſu C: 600 hriwnow a ſa měſtnu kłaſu D: 400 hriwnow płaćі.

Stónczńje budźa wot nětka wſchě gmejny ſ mjenje dhźli 8000 wobydlerjemi jako gmejny bjes njedoſtahanja wobydlenjow płaćeńcź, mjes tym hač dotal jenoż gmejny niže 4000 wobydlerjow do tejele rjadownje ſkuſchachu.

K 1. auguſtej so nowe kommunistiske njeměry připowědaju.

W pruſkim ſejmje je kommunist **Kasper** rjekł, ſo je k wuſpěſchnemu wojowanju kommunistow akutna rewolucionarna periода trěbna, ſa kotruž ſo nětcźiſchi cźaſ njehodźi. Kommunistojo njeběchu tohodła ſa 1. meju heſłko wobronjeneho ſběžka wudali. Hdyž pak budźa wobſtejnoſcze pſchijhódne, potom kommunistiſka ſtrona też k wobronjenemu ſběžkej, k wobronjenju proletariata, namołwi.

Pſchi tychle ſkowach kommunistiſka frakcija wótſje pſchihłoſowaſche.

Sapóſłanz Kasper potom pſchipowědźi, ſo budźa ſo kommunistojo ſakaſni demonſtrazijow dale pſchećiwjeć. 1. auguſta budźa w Barlinje kommunistojo njedźiwajcy poliźajſkeho preſidenta a njedźiwajcy poliźije ſa wojowanje pſchećiwo „burźoaziji" demonſtrować. „Namołwimy dźełaćerjow, ſo bychu ſo k wuſpěchnemu wobronjenemu ſběžkej ſhromadźili, k dobyćerſkemu wojowanju pſchećiwo tomule ſtatej a jeho poliźajſkemu ſoſializmej.

Swjask cźerwjenych frontiſkich wojowarjow ſo w Oldenburgſkej, Anhaltiſkej a Bremenje roſpuſchći.

Knježeſtwa w Anhaltiſkej, Oldenburgſkej a Bremenje ſu ſwjask cźerwjenych frontiſkich wojowarjow, roſpuſchćiłe. Kommunistojo běchu ſebi wotmyſliłi, pak we Deſſawje, pak w Bremenje, pak w Oldenburgu ſwjatkowny ſjěd wotměcź

Financne położenje Barlina.

Poſłednje dny ſu na Barliniſkich ſchibłuſchnych měſtnach roſzwominali, hač maju ſo wobſtodne tarify powyſchić. Dołh měſta Barlina ſtraſchnje roſcze. Měſtowe krótkotrwałne poſčežonki ſu wo nježdże 100 miliońow hriwnow pſchiběrałe a ſu hrožbnu wyſokoſć pſches ¼ miliardy hriwnow doſahłe. Měſtowe dołhody dyrbja ſo tohodła powjetſchić.

Nansen k połnócnemu čopej poleći

Znaty ſlědźer w polarnym morju profeſor Nanſen je „Hrabju Zeppelinom" lětſa k połnóżnemu cźopej (polej) poleći. Jeli ſo dr. Eckener wjedniſtwo powětroweje łódźe njepſchewoſmje, budźetaj ju jeho kapitanaj Lehmann a Flemming wodźić. Profeſor Nanſen ſměje hłowne wodźenje expedizije w ſwojej ruzy. Finanzowanje dyrbja ſwětowe nowiny, woſebje amerikanſke nowiny pſchewjeſcź. „Hrabja Zeppelin" najmu město do Ameriki, wokoło ſenje poleći, ſo by nowych nawědźenjow nabył.

Kommunistiſku falſchowarńju pućowańſkich paſow we Winje wuſhěhnyli.

Winſka poliźija je kommunistiſku falſchowarńju pućowańſkich paſow wuſłědźiła. Tale falſchowarńja bě poſrědnicza mjes Moſkowſkimi, Budapeſtſkimi a Barliniſkimi kommunistami. Hač dotal ſu pjeć woſobow ſajeli. Dokelž pola ſajatych njeſu žanych legitimaziſkich papjerow namakali, ſu jich mjena hiſchće njeſnate. Wodźeř falſchowarńje, kotryž je ſ Belu Khunom liſtował, je woſpjet do Němſkeje a Ruſkeje pućował.

Zničenje statnych wudawkow w Pólskej.

Kaž Warſchawſke nowiny powěźeja je w finanznych a hoſpodarſkich kruhach žiwiſchcź, ſo ſo ſtatne wudawki we pſchihodnym lěſe wo 500 milijonow ſłotych ſniža. Praji ſo, ſo je hižo poſłednje poſedźenje miniſterſkeje rady namjetam ſarjadnika finanzneho miniſterſtwa Matiuſchewſkeho pſchihłoſowało.

Pućowanje pólskeho miniſtra ſwonkowneych należnoſćow do Budapeſta.

Pólſki ſwonkowny miniſter Saleſki 19. meje po pſcheproſchenju madźarſkeho knježeſtwa do Budapeſta wotjědźe. Pućowanje Saleſkeho do Bukareſta, kotreż bě ſo tehorunja ſa meju poſtajiło, je ſo na poſdźiſchi cźaſ wotſtorcźiło.

Proces přećiwo nehdyšnemu ministrej Klotze.

Pſchepytanje pſchećiwo nehdyſchnemu franzoſiſkemu finanznemu miniſtrej Klotzej, kotryž je dla falſchowanja ſchekow a ſmjenkow wobſtorżeny, je ſo ſkónčiło. Ssudenje ma ſo króćo do jutrow pſched Parižſkej ſkłotaniſkej komoru wotewrić. Dźiwajo na rólu, kotruž je Klotz jako finanzny miniſter w hiſtoriſkich wobſtejnoſcźach hrał, jeho pſched pſchiſažnym ſud njeſtaja. Sſudźi wón ſ łoſkim ſkłotaniſkom woteńdże, dokelž ſu jeho ſwójſki wſchitkim ludźom, kotrejž ſu ſ jeho falſchowankami ſchkodowali, wſchu ſkodu połnje ſarunali.

Bamž přećiwo Mussolini.

Mjes Muſſolinom a bamžom je ſjawna ſwada wo praſchenju woćehnjenja młodźiny naſtała. W „Oſſervatore Romano" je ſo hižom rěcź woćiſchćała, kotruž je bamž k wućowzamMontragoneſkeho jeſuitſkeho kollegia měł. Bamž ſ najwótriſchimi ſłowami Muſſolinowe naſhłady wotpokaſuje, prajcy: „Sſwójba a zyrkej matej bójſte a pſchirodne prawa. **Zyrkwine woćehnjenje je ſtarſche prawo dyžli ſtatne prawo.** Pſchirodne a bójſte ſakonje ſwójbje a zyrkwi hłowny ſamokwitoſcź dawaju. **Hatle hdyž je tole woćehnjenje ſtónczene, ſtat do ſwojeho prawa ſaſtupi** a móże woćehnjenje młodźiny dokónczeć. Sſtujchimy ſtajnje wo ſaſadach woćehnjenja młodźiny, kotrež dobywaſke myſle wopſchijeja. Jeli ſo bychu wſchě ſtaty tajſn methodu woćehnjenja pſchijale, njeby to ſawěſcze k powſchitkownemu měrej dońdźeło." Bamž ſo praſcha, hač móże ſo na taſke waſchnje powſchitkowne jednanje ſpěchować. Jeli ſo je Muſſolini rjekł, ſo dyrbi ſo k dobywanju wěrnoſcze a pózcźiwoſcze woćakanyć, potom bamž tomu doſpołnje pſchihłoſuje.

Živkowićowe pućowanje po juhoſłowjanſkim kraju.

Juhoſłowjanſki miniſterſti pſchedſtyda general Živkowić po Juhoſłowjanſkej pućuje, to by je ſamkrutnyć woćemaj wobſtejnoſcze w kraju widźał. Poſlednje dny je nekotre měſta w Khorwatſkej, mjes druhim Karlowaz, Patrynji pola Sſiſſchaka a Wojnicź wopytał, hdyž je ſo wſchudże ſa pſchećeſemi a potrěbnoſcemi wobydleńſtwa **wobhonił.** Wobydlerjo ſu jeho wutrobnje witali.

Jendźelski kral so do Londona wróći.

Tśi měźaźy w Bognorskich mórśkich kupjelach pśehybwanjschi je ho jendźelśki kral Jrjedu do Windsorskeho hrodu wróćił. Schórśej měźazow je ho nětko minuło, so je kral cźeźko na płuza śkorił. Jeho strowotny staw njeje ho hyśchcźe pśecźo tak daloko polepśchił, so by ho mohło wo wopołdnjum wustrowjenju rěcźeć. Kral pak je bjes dwěla po pucu wotkhorjenja a móże jaźo bjes pomozy khodźić. Najważnjiśche knjeźeśtwone hóźka, kotreź bźehu ho na rezenzjowany wubjerk pśchenjeśe, je kral hižo jaźo pśchesłał. Tak je ho krónśka rada, kotraź je sahźeny pjatk wobjamka, parlament rospuśchćiła, w kralowej privatnej stwje w Bognoru śejchka. Teź jednanje wo wuttworjenje nowehó knjeźeśtwa, kotreź ma ho hłowom po parlamentnich nowowólbach sełatcź, kral ham powjedźe. So ky so mohł pśchi tychle jednanjach wobdźělićź, je ho kral do Windsora wrócił. To je blisko hłownehó města źiwy, so móże w najwużśichim swiźu s politiśkimi podawkami wosłaćź.

Mongolska je pśecźeźiwo Nangkingskemu knjeźeśtwu postajyła.

Smutskowna Mongolska je pśecźeźiwo Naukingskemu centralnemu knjeźeśtwu postajyła. Nangkingske knjeźeśtwo je ho sajwobdźiło, samostatnosć smutskowneje Mongolskeje pśihpóśnaćź a je wójsko pśchi chineisko-mongolskej gmjeji śhromadźiło. Sbóźkarjo, kotrychź wyhosy offiźjerojo znajwjednja, su mźto Minko wobsadźili. **Generala Mynhua, roskazowarja Nankinskeho wójska, su sajeli.** Sbóźkarjo chcźeja knjeźtwo Nangkingskeho knjeźeśtwa wotstrańchaśeź a sbóźk teź w Kalganje sbudźićź. Sbóźk potlóćiźcź je s tym pocźeźene, dokelź ho wożenju wójska s Nankinga do Mongolskeje wobcźeśnośeze napśeśćiwo stajeja.

Ze Serbow.

W Budyśchinje, 16. meje 1929.

— Wo wjedrje. Wczera wieczor w 7 hodź. barometer 741, hygrometer 0, thermometer wo dnjo +16,5. — Dźensa rano we 8 hodź. barometer 743,5, hygrometer —3, thermometer we nozy +10,5. Wuhladny na ſuche wjedro. Ssyhnische woczoplenje drje nam hiścheze njeśkiwa. Naiśkrje ho k ſwjatkam wunjedri. Ale w nozy budźe może byćź, trochu ſnma. S Azoriśkich kupow nowa wyśchina pśchikhadźa. Wyśchina haha nimale hacź do Ameriki. W polnozy ho mjeńśa nižina nimo hiba. — Jutśe pjatk śkhadźa ślónećko 4,04 hodź. a khowa ho 7,49 hodź. Mšacźt śkhadźa pśchipołnoz 12,50 hodź. a khowa ho na ranje 2,20 hodź

— **Wobjerjeh śemrśetneho knjeza farara Matcka** budźe pźeni ſwjatu dźeń ſwjatkow. Popołdnju w 1 hodź. budźe nutrnosć doma w Źiczenju a w 3 hodź. w Tuchorskej zjerkwi w Budyśchinje.

— **Wotewrjenje měśchćanskeje Schprewjineje kupańnje.** Tśeśi dźeń ſwjatkow wotewri ho Schprewjinja kupańnja a je taźo ſjawnosći pśchistupna. We kupańni ſu we poślednich twdenjach wśchelake ponowili a ſnvuporjadźeli. Pśchede wśchém natwarichu źeleźny móſt na město ſtareho drjewjaneho, kiź w ſymje ſwottorhachu. Móſt je ſe ſathodom do kupańnje pśches Schprewju.

— **Němſkostatny ſwjaſk wójnſkich wobſchkodźenych a wojeśkich ſawostajenych ſap. tow. Budyśkeho wokrjeża** śmjeje ſwój śetuśki porjadny wokrjeżny ſjeźd njedźelu 26. meje w Habrachcźicach. Pśeni ſwjaſkowy pśchedźiwda knjes Dietrich Lehmann ſ Barkina śmjeje pśchednoſchk: „Je wokanje hoſpodarſtwa ſa wottwarjenjom ſozialnych cźeźow napiſcheźo ſaſtaranju němśkich wójnſkich woporow wopravnjene?“

— **Sakſka krajna loterija.** Pśchi wcźerawſchim ſjeźdźinym cźehnjenju 1. rjadowanje 194. ſakſkeſe krajneje loterije padźe dobycźe wo 15 000 hr. na cźiſło 125937; dobycźe wo 5000 hr. na cźiſle 14 154, 97 166; dobycźe wo 3000 hr. na cźiſle 2185, 114 392; dobycźe wo 2000 hr. na cźiſła 25 173, 26 935, 43 634, 86 304, dobycźe wo 1000 hr. na cźiſła 2708, 10 442, 17 435, 23 834, 64 920, 119 369, 119 821, 123 692, 146 626; dobycźe wo 500 hr. na cźiſła 12015, 15 200, 20 596, 73 972, 81 942, 89 605, 92 902, 117 175, 126 539, 132 176, 133 937, 146 726, 148 812.

— **Dobycźe wo 1000 hr.** padźe wczera na cźiſło 146 626 ſakſkeje krajneje loterije do koleſaźe Friedricha Rothera na Kěſſorſtej dróſy w Budyśchinje.

— **Póſtowa ſłužba na ſwjatkownym ſwjedźenju.** Poſłužowarſke wokna na póſcze ſu wotewrjene jako njedźelu. Pśeni ſwjaty dźeń wunoſchuja ſo w Budyśchinje jenoź liſty, do wokolnych wſow liſty a pakety. Druhi ſwjaty dźeń ſo poſtylki njewunoſchuja, ale jenoź khwatne poſtylki.

— **Puczowazy w póſtowych autobuſach su pśecźeźiwo ſnjeſhoźenjam ſawśćeni.** Powjeſć, kotruź je jena korreſpondenca njedawno roſcźerjała, ſo puczowazy w póſtowych autobuſach w pśchipadźe jich cźeźkeho wobſkodźenja njeměli žaneho prawa na narumnanje ſchkody, je njeprawa. Zadanja puczowazych porjadnych póſtow ſu ſ § 11 póſtowego ſakonja ſrjadowane a to hinak hacź pola měśchćańſkeho prawa, kiź płaca ſa druhe wobſydła, potajkim pśchiſłódniſcho ſ tym, ſo pósta ſa wotśkodźenja, w 11 § nałpomnjene, hacź k wyſchſchej mozy, potajkim bjes ſwojeho ſawinowanja rukuje. Nimo teho ſu tśeśi puczowazy runje kaź wożoſoby pśchi wożebitych jěſbach bjes płaćenja wożebitych premijow je ſawěſćenjom pśche ſnjeſhoźenje pola ſamóžneho privatneho towaŕſtwa ſchkiſ.

— **Sbórka ſa Smutskowne miśijonſtwo.** Wot 2. hacź do 8. junija ſarjaduje ſo po zylej Saksej ſbórka na dróhach a po domach ſa Smutskowne miśijonſtwo.

S Khańowa. Sjawny puć ſ Khańowa do Radworja je dla naſypowanja na Khańowſkich honach wot 16. hacź do 18. t. m. ſawrjeny. Jśony wobthad pokaſuje ſo na Radworſke dwórniſchćo.

S Barta. W ſnjużnej Dubrawzy ſpśóſchiſchtaj ſo wutoru konjej tamniſcheho źiwnoſćerja Kóſſera a cźerjeſchaj ſ pluhom woſiał. Jedyn kóń pſchi tom tak njeſoſnowje pſches mjeſk padny, ſo dyrchajachu jeho hnydom dokhóć. Tamneho konja, kiź dale bźeſeſche, wutrobity dźěłaćeź ſadźerża. Wón woſta njeſranjeny, teź ludźo do ſchkody njepſchiſhłoźechu. — Póndźelu je źandarm dweju ſhndakow ſajał a Budyſkemu hamtſkemu ſudniſtwu pſchepodał.

S Barta. W ſnjużnej Dubrawzy ſpśóſchiſchtaj ſo wutoru konjej tamniſcheho źiwnoſćerja Kóſſera a cźerjeſchaj ſ pluhom woſiał. Jedyn kóń pſchi tom tak njeſoſnowje pſches mjeſk padny, ſo dyrchajachu jeho hnydom dokhóć. Tamneho konja, kiź dale bźeſeſche, wutrobity dźěłaćeź ſadźerża. Wón woſta njeſranjeny, teź ludźo do ſchkody njepſchiſhłoźechu. — Póndźelu je źandarm dweju ſhndakow ſajał a Budyſkemu hamtſkemu ſudniſtwu pſchepodał.

S **Wukrauczij.** Tudomny lutherſki poſawniſki chór je wobſlamknył, ſo ſwój 20. ſałožeńſki ſwjedźeń njedźelu 23. junija jako poſawniſki ſwjedźeń wośmjeći. Na ſwjedźenju wobźěła ſo bliže ſchleſiſkeje a ſakſke poſawniſke chóry. Po dotalnych pſchiſiſewjenjach liči ſo na wopyt nźěkaže 100 dujerjow.

Sr Spał. Pſchi cźeſtkim njewjedrje, kiź na dnju Boźeho ſtpiźa popołdnju pſches naſchu krajinu cźehnjeſche, dyrł błyſk do bróžnje ſudomneho ratarja Kirſtena. Bróžeń ſo wotpali.

S **Muſakowa.** S wcźerawſchej 15. meju je ho autobuſowy wobkhad do Wěſeje Wody wotewrił, wěſo dotal ſ wumělenjom, ſo jón miniſter dowoli. Wobydleźſtwo wotewrjenje autowoje cźary jara wita. Autobuſ ſakſkeje cźary Muſakow-Budyſchin ſaſtawuje dotal pſchi „Slotej ſwóźdźe“ na torhoſcźu a pſchi dwórniſcźu. Saſtaniſchźo na torhoſcźu dźeźa pak pjeźa na Źyrkwine nam. pſchepołožićź.

Trjebaće cyle wěſće k ſwjatkam

nowu Żonj. ſošu

pokazam wam wšě nowe formy a barby po lunich płaćiznach. Naše pyšne mustry budźa so Wam na kóždy pad ſpodobać

ALBERT W BUDYSINJE

Tel. 3078 na Lawskich hrjebach 10. Tel. 3078

Strašne puńowanje kłoch Budyskich měšćanow w Českoslowakskej.

Boże ſtpicze ſu tſjo Budyśy měſchćeńſko, jedyn pośtiſi ſaſtojnik, jedyn ſedlaŕſki miſchtr a jedyn pſchiſłuſaſeź, bo połnóźnych Cźech puńowali. W jenym hoſcźeńſu we Georgswalde ſo ſ wojakami do rěcźow dachu. Poſdźiſche jedyn ſ puńowarjow poliźiji w Georgswaldźe wojſewi, ſo je jemu jedyn ſ wojakow pjenjeſy kradnył. Poliźija wojaka jaſa. Tón pſchi pſchełſłyſchenju wudawaſche, ſo je ſo jeho puńowaŕ ſa wojeſkimi potajnoſćemi praſchał a ſo je jemu te pjenjeſy dariḱ. Poliźija na to puńowarjow ſaja. Poſdźiſcho ſu ſajatych wokrjeżnemu ſudej w Cźeſkej Lipje pſchepodali. Haćźrunje je němſki półſłanz w Prazy ſa ſajatych pola pſchiſłuſchneje wyſchnoſće ſakrećźił, njeje ſu hiſchcźe ſajatych na ſwobodu puſchćiłi.

Z Łužicy.

* S **Kinsbórka.** W nozy k wutorje hanjeſche motorowy koleſaŕ ſ njewobſtmětlenym kołom wośwjet po dróhach naſcheho města. Poliźiſta, kotryź cźuſchu jeho doſahnuwſi, won na ſtronu wjerhny a wojeſka patrouilla, kotraź po dróſy nimo pſchijźeſe, ſamó ſo jenoź ſ najwjetſchej ſpěſchnoſću wukhowaćź. Poliźajſki ſaſtojnik ſwěſći, ſo je w dźiwim jěſdźerju jedna wo wojeſku wobźu, kotruź hiſcźeſe w ſamknej nozy ſwěſćikhu.

* Se **Shorjelza.** Njedźelu wjeczor je w Shorjelzu 69-letny nětkuſchi ſłužbaŕ Lehmann ſ wokhom ſwojeho bydleńſa na dróhu dele padnył a ſo ſaraſył. Lehmann bźeſche hižom dołho khory a ſo huſto ſ njemocu wobja. Njedźelu wjeczor bźeſche ſo ſ wokhom won ſleſnył, ſo by ho cźeźiſłoweju powětra nażrźeł. Pſchi tom je jeho ſaſo njemóź wobjała, ſo je runowahu ſhubił a na dróhu dele padnył.

* Se **Shorjelza.** Pruſka ſtatna rada je we ſwojim ſchtwórtkownym poſjedźenju bjes kóždeje roſmołwy pśihłoſowała ſakońkemu nacźiſłej, po kotrymž ſo Mójſta gmejna 1. julija ſ. l. do města Shorjelza ſagmejnuje. Město Shorjelź śmjeje pśches tuto ſagmejnowanje nětkoſe 94 450 wobyḱerjow.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Dóbelna.** (S wuhnja padnywſchi ſo ſaraſił.) Pſchi wupoſjedźenju na wuhnjowej hlowje nźěkaže 40 metrow wyſokeho wuhnja měſchćańſkich dźěłarniow pobny wuhnjeſwarz Schreiber ſ Harthy do wuhnja a woſta delekach ſ roſnaźenymi ſtawami ſeźo. Pſchićźina njeſboźa je, ſo ſu ho rośchtowe ſejzery we wobmjetku, kiź njebźeſche wjazy doſcź ſwiſchcźomny, pwſchećźe, ſo tehobla je 40 metrowyſkeje wyſokoſće delepadnyḱhu.

* S **Mittweidy.** (Njewjeſta ſnjeſboźi na jěſbje na ſtawniſtwo.) W Mittweidźe ſajźdźe motorowy koleſaŕ w ſawinjenju dróhi do kwaſneho woſa, kiź bźeſche po puću na ſtawniſtwo. Njewjeſta bu ſ kruchami ſchkleńcźy rěźana

* S **Werdawy.** (94-letny woſeŕ.) We wólbnym lokalu w nowej hóleźazej ſchuli wobdźěli ho njedźelu 91 procentow wólbobkmanych. Teź 94-letny privatus Hermann Singer pſchijźe a woteda ſwój hłoſ. Starź je ſ dobrym pſchikładom ſa mnohich łanich wolerjow.

* S **Kamjenizu.** (Pſchi ſchkotowanju ſaraźeny.) We jenej korcźmje w Kamjenizu ho tſjo ſchkotarjo ſwadźichu. Jenomu ſ nich, 46-letnemu pomoznemu rjadowarjeſ, ſleźa pźowny karanćk ſ tajkim wotmachom do hłowy, ſo wón bórſy na to wumrźe. Winowataho je poliźija ſajała.

* S **Liebenthala w Schleſyſku.** (Sapſchaj do wody padnył.) Jako ſ 5 wobołanmi wobźaźeny ſapſchaj rěźniſkeho miſchtra Kaſtnera ſ Krummöliſkeje kermuſche domoj jěſdźeſche, ſplóſchi ho nadobo kóń a cźerjeſche do wjeſneje rěźi. Wóz kamjentny płotowy ſtołp ſe ſtyłkymi żeleźnymi ſerdkami ſobuſtorhny. Tſjom wobołam, kiź pśeźu na

Strašne puńowanje kłoch Budyskich měšćanow w Českoslowakskej.

Boże ſtpicze ſu tſjo Budyśy měſchćeńſko, jedyn pośtiſi ſaſtojnik, jedyn ſedlaŕſki miſchtr a jedyn pſchiſłuſaſeź, bo połnóźnych Cźech puńowali. W jenym hoſcźeńſu we Georgswaldźe ſo ſ wojakami do rěcźow dachu. Poſdźiſche jedyn ſ puńowarjow poliźiji w Georgswaldźe wojſewi, ſo je jemu jedyn ſ wojakow pjenjeſy kradnył. Poliźija wojaka jaſa. Tón pſchi pſchełſłyſchenju wudawaſche, ſo je ſo jeho puńowaŕ ſa wojeſkimi potajnoſćemi praſchał a ſo je jemu te pjenjeſy dariḱ. Poliźija na to puńowarjow ſaja. Poſdźiſcho ſu ſajatych wokrjeżnemu ſudej w Cźeſkej Lipje pſchepodali. Haćźrunje je němſki półſłanz w Prazy ſa ſajatych pola pſchiſłuſchneje wyſchnoſće ſakrećźił, njeje ſu hiſchcźe ſajatych na ſwobodu puſchćiłi.

Mačerny dwór.

Halligiki roman.

18] (Pokračowanje.)

„A macź? Knježe paſtoro, Pedera Claußenowa macź?“ woprascha ho Edlef zyle mjelcźo a naležnje. „Ta njeměſjeſche niczo hacź toho jenicźkeho hólza. Niź jenicźkeje njedobreje hodźiny njeje wot njeho měła. Wón bźeſche najpěſnišſi zym na naſchej kupje. To tola jeje wutroba ſapſchijeczeź njemóże, ſo by tón dyrbjał wuhnanz byćź.“

Faraŕ njeměrnje na ſwojim ſtołzu ſo wuſaſche.

„Wětſ měrićze ho na mnje ſ kanonami, Holgerſo — macź. haj — — — wona je ſyna nad Boha hiſchcźe wuſoběwohała, — wona budźe nětko ſawěſćeje jara cźeźpjeczź. Mje ſzpła kedźbu měła njeje, hdyž ſym je jako paſtajeny ſłužownik naſcheje zyrkwje wopytał. — Wona njeje mi na wiſchć moje praſchenja wotmołwjała . . . .“

„Knježe duchowny, ta je tola zyle ſ khěźki“, rjekny Edlef cźeźko.

„A wy měnicźe, Holgerſo, tak mjenowany cźeſtny pohrjeb by ju ſaſo k rośumnej pſchiwjedł?“

„Haj, knježe paſtoro, to je moje měnjenje.“

Paſtor Licht hladaſche ſaſo je ſautyklenym wóczkom k morju: „A Khryſtus dźeſche: „Jónſka, hlej to je twój ſyn, ſyno hlej, to je twoja macź . . .“ „Luby Holgerſo, — — — ja bych chźył ham byćź . . .“

Edlef woteźidźe ſpěſchnje a paſtor Licht ſaſunuły ſa nim faſuwaſ w durjach. — —

We wocźinjenej kuchni ſtejeſche paſtorka. Jeje kuloware, lube wobliczo pokaſowaſche hiſchcźe ſlědy ſłyſſow.

„Je wón waſ tak won tyknył, knježe Holgerſo?“ woprascha ho naležnje. A na Edleſowe ſ hłowu tſchaſzenje rěcźeſche dale: „Ach, wy ſměcźe wſchak prajicź. Tajkile muſ je m ój muſ! Faſna, cźiſta bohrota ham, knježe Holgerſo, nichtó jeho tak njeſnaje kaž ja. Zanej muſchzy niczo k lubu njeczini, — ach, ſchto praju — pomhak by kóždemu ſwoŕejeńcźu. Ale wótry, wótry wón je, knježe Holgerſo, a ſaſakły a wumyśleny a ſablaſnjeny do ſwojich wólbrnych nahladow . . . . Aj ſaperliſchka, ſchto tu tola rěcźu . . . Pójcźe do kuchnje, knježe.“

Zimnje je woprawdźe cźeźke. Pojeſeze nětchto brunych tykanczkow. Tule, ſu hiſchcźe tmjerde kaž kamjeń. A „młodny hólź na młodny ſnb“ rěka w pſchiſłowje.

A tak nuſowaſche jeho knjeni paſtorowa ſa kuchinſke blido a pſchedſtajeſche jemu ſłódne hodowne pjeczwo.

A Edlef bźerſeſche a jédźeſche a powédaſche wo Claußenez macźeri. A miłoſćiwa, cźopja wutroba paſtorzna by najradźcho ſ wutrobna muſkoźita a dale pſches próh farh do Königswarhy ſ wbohej macźeri. Pſchi tom pak podawaſche ſwojemu hoſcźej brunu tykanz po tykanzu, byrnjeź by ſo bóle wobarał. A ſtupotaſche po ſwětłocźiſtej wulkej kuchni a ſwarjeſche a khwaleſche porjadu ſwojeho knjeſa mandźeſſkeho zyle wótſije, tola to njedoleczа ſ jeje wuſchomaj. Méwſchi dujſaki ſ brunymi tykanczkami natykane cźehnjeſche Edleſ woprawdźe we wuſkoſcźach domoj. A pſchezo wona jemu ſaſo nźěchto pſchitykny, a ſe ſłyſami ſo ſwěcźazej wóczay hladaſchtej dobrocźiwje a macźeźſky na njeho.

Wichor wonka wjerhny Edleſa Holgerża bjes mała wo wulki narownh kamjeń ſ ſéta 1517, kiź bź zyrkwi pſchikonjeny. Hluboko ſtłóczi ſebi cźapku do mjeſwocźa. Po tom ſkoczi ſ wulkimi ſkokami pſches nźěchto ſapadnjenych rowow k płotej.

„Macźi Claußenez, ſchto tu cźiniſch?“

Jónſka ſe ſo hluboko k jemi ſtulika. Se ſplakowanjom tſchaſſeſche ſo jeje ſchwiżna poſtawa.

„Jowle dyzeża jeho położićź“, wona ſaſtona, — „tule. A jeho nan, tón leži w Huſumje pod wulkim, bźelym kamjenjom, wożrjedź honorazíorami (wożebnymi ludźimi) a njeje ſo tola ſa żiwo wudowu a dźěcźo ſtarak. Tajki je ſwét. Tak ſtudži ſwét! Ow ty mój wbohi Peders. Mój pěkny hóleźe!“

Wobe ruzy położi na ſymnu ſemju, jako by chźyła tutón bjeſkóżny błeźk ſemje ſwobrećź a ſohnowaćź.

Jałoſtna ſobuźelnoſćej wotſchałowaſche Edleſa Holgerża.

„Pójcźe, Claußenez macźi“, won rjekny. „Na tomle měſtnje ſo waſcha krej ſaſymni.“ Wón pomhaſche ju pośběhnyćź a wja ſo wobaraju ſobu. Njane ſłowa ſ njej rěcźeſche a powédaſche wo Pedera Claußenowych dźeſcźanych dnjach a hóleźanych tryſkach a bu ſrěcźnikowy kaž nihdy prjedy był njeběź. Tak bu pucź ke Königswarfje zyle krótki a napoſledku ham wjeſoły. Pſchetoż pſchezo nowe, ſyne tyży a dobre wożebitoſcźe wotkrywaſche Edlef na ſwojim morſwym ſchulſkim towaŕſchom, tak ſo jeho macź palaze ſłyſy ſwutrź a pokojena ſo do wożamożeneho domu wrócźi. —

Naſajtra bźehu ſo hižo wokoło wóſmich pola Claußenez macźerje ſhromadźili. Žadyn ſ Halligiſkich ludźi njewědźeſche prawje, kak bź ſo ſnjużoḱ ſe ſnjużodom doſchoł. Khyba to, ſo bź ſam nuſnej powěſcźi ſeſěſhował, telko bź jemu jaſne. —

Zony bźehu tón krócź doma wostałe, pſchetoż wośjanoſći njeje ſ njepozźinkom Halligiſkich wobydlerjow. Jenicźky Maren Wögens a Nomine Holgers ſtojeſchtej pſchi Claußenez macźeri.

Staruſchka njepłakałaſche. Wśjeſche tſchepotałej ruzy ſtyknjenej a hladaſche runje won. — Niź na kajſcź, kiź bźehu hižo ſaczińili. Bź, jako by na to njeſłuchała, ſchtej jej ſnjużodna ſ pokojazymi ſłowami pſchiſchepłachu, wona na nźěchto poſłuchaſche, ſchtóż wśjeſche wot wonka pſchińcź, a w jeje ſtrachcźiſtywmaj wóczkomaj pokaſowachu ſo pracheńja, kiź wocźakowachu jźrku wotmiotnu. — Stary cźoſnik w kajſchcźu bjeſche nźěkotry wrſchcźaty raz, a tótka Hindrichſen namołwjeſche nźěkotrych wulkich, ſyłnych ſchulſkich hólzow, ſo bychu ſ nimi kaſchćej ſapſchimnyli. Tu wuzy ſo ſtonanje ſ Claußenez macźerje wutroby.

(Pokračowanje ſeźebuje.)

pohončowym ſkłdle hedźachu, ſo ſtoro niczo njeſta, ale Kaſtnerowa mandźelſka a jeje pſchedawarka, kotrejž ſadu we woſu hedźeſchej, buſchtej ſtraſchnje ſranjenej. Kaſtnerowa ſebi mjeſwocko ſk rosbi a ſebi molho ſtſchaſze, jeje pſchedawarka pak ſo na hlowje cžežka ſrani.

* Se Sondershauſena. (Tyfus.) W Kirchengelu pola Sondershauſena je nětkoždy 30 woſoboſow na tyfus ſtworiło. Pjecź woſoboſow je hižom wumrěło. Khorozy roſchěrjeſche ſo pjecza ſe ſtudnje ſnapſcheza wohrjebniſcheza. Wichitzy ſtworjeni ſu ſ tuteje ſtudnje wodu pili, dokelž bźſche pſchi ſylnym ſmjerſchu ſwodowód roſmjerſnył, ſo ſ njeho žaneje wody dostacź njebźeſche.

„Zapad rańſcheho kraja".

Gonoſka Komaj, „japanſki Spengler" wo pſchichodźe Japanſkeje.

Gonoſka Komaj ſłuſcha do ſpitžaczelow, kotrychž ſpisy ſo w nowocžaſnej Japanſkej najbóle cžitaju a njeje tež w Jendželſkej niſnaty, hdyž ſu ſo wſchelake jeho knihi do jendželſcheźiny pſcheložile. Nětkole je ſo Komaj krótko po japanſkich wólbach w nowinach wobſchěrnje wo pſchichodźe ſwojeje wótcźiny wuprajił, a to ſ dołcź cźmowymi barbami wopiſował. Komaja njemja hižo japanſkeho „Spenglera", kiž tež bórſomny ſapad raſcheſcheho kraja a Japanſkeje wěſcźi. „K ſwojej ſamſnej hańbźe dyrbju ſo wuſnaczź, rjekuje Komaj njeſ druhimi, „ſo moja wótcźina ſtwětej ani filoſofow, ani ſtžědźerjow, komponiſtow a bažnikow njeje darita. Sſmy jenož ſwonkowne naiwjeczorneje ſdźałanoſcze pſchiwali, njeſ tym jo ſnam hacź dotal niczo wuſkutkowali njeſmy. Móže pak jedyn „raj pſchichod mcźź, kiž žanych wulkich mužow njeploźi? Hiſchcze ſtraſchniſche ſoa ſo jemu połoženje Japanſkeje dla ſtajneho pſchibźerka na duchownym proletariacze (khudźi luźo). „Naſche univerſity" tak ſtorži Komaj, „ſcźelu cźło wot lěta lěkarjow, pramiſnikow, wucźerjow a ſcźó wſchto hewak hiſchcze do ſwěta. Woprawdźe pak Japanſka njeſmě, ſchto dyrbi ſ taſkej kopizu k wyſchim powołanjam poſběhnjenych ſapoczeź. Tohodla nazwaju ſo tucźi k dundanju ſaſudźeni intelektuelni najwjeczornych theoriſow, pſchi cźimž ſebi wſo ſozialiſtam mjeſ nimi najwjaz pſcheczełow dobudźe. Ta, roſcze liczba wucźobnikow Korſe Marxa w Japanſkej dźeſi wote dnja. To pak ſnadź njeby hiſchcze to najhóriche było. Tucźi dźeło njemělaju entelleklueſni pytaju ſwiſki ſ dźałacźerſkim ſtawom a wucźa jón na winowatoſcze k narodej ſabjeź. Japanſki dźałacźeŕ je po rodźe ſmyſlony a ſ duſchu a cźim patriot. Wón by to teź wołtał, njebychu-li jemu ſe wſchěch ſtron druhe naſłady ſcźiſchcźowjeli. Japanſka ſnaje dźeńſa jenož jedyn problem: Wjetſchina ľuda podrhma to, ſchtož ju wótzoło w běhu lětſtuſazow natwarjeli. Wobſchnoſcź maju ſo wo to poſtaracź, ſo ſo pſchecźiwo ſcźakatkam ſakhowźi. Cźerwjena propaganda dyrbi ſo ſtłóčnicź." Gonoſka Komaj ſłóneži takle: „Njeporadźi-li ſo, wucźenym jich dźeło ſtłóčnicź, potom je ſtawiſniſka Japanſka ſhubjena."

Niewinowatſ na „Certowej kupje"

Parižſke nowinarſtwo ſaběra ſo ſ dramatiſkim wukońzom pſcheradneje afery, kiž wobſtejnoſcze w franzowſkim wojeſkim ſudniſtwje wobſtwětluja. W franzowſkim pſchiſtawje Le Havre ſtupi w ſaſchłych tydźenjach prjedawſchi dźěſ perikow ſ Marſeilla na kraj, kotrehož w lěcze 1915 w rjeczaſach na cźaſ žiwjenja jako khłoſtaniſa na Cźertowu kupu dowjeſechu. Bě dla krajneje pſcheradny ſaſudźeny. Pſchi ſwojim naiwróce bě ſaſo ſwobodny muž, hdyž bě jeho naiwyſchſchi franzowſki ſud we woſpjetnym procežu wuwinował. Pſches ſdźeſacze lět dyrbjeſche njewinowaty na Cźertowej kupje cźekpjeć.

Henri Bellon — tak [illegible] franzowſkeho wojeſkeho ſudniſtwa — [illegible] jeſchcze jeneho dramy, kiž ſo we wſchelakim [illegible] heſtmana Dreyfuſa runja, jenož ſo na ſo wuwinowanje Bellona pſchipadej pſchiſpichacź. Pjecza pak pokaja tutón nowocžaſny pad kłaboſcze a mślenja franzowſkeje juſtizy zyle raſnje.

Bellona puſchcźichu w lěcze 1914 po cźěſtkim franjenju ſ wóſſta, dokelž njemóžeſche wojeſkeje ſłužby wjazy wukonjeź. Po ſwojim wuhojenju pſchiwobroczi ſo ſako k ſwojemu powołanju a bźałaſche periki. Tajka wobkhodna jěſba dowjeđże jeho hacź do Genfa, hdźež cźłyſche wlóžne ſkazki nakupowacź. Tam ſeika ſo ſ naturaliſerowanym Americkanom (kiž bě franzowſke ſtacźanſtwo doſtał), ſ mjenom Stanley Mitchell, po rodźe Polak, kiž w Schwizy ſa franzowſku ſpionažu dźełaſche. Bellon pombaſche ſwojemu nowemu njeſnatemu pſchi ſeſtajenju jeho roſprawow we franzowſkej cźeži. To trajeſche nětotre dny, dóniž zyle njenadźizy Genfiſka polizija jeho jako wukrajneho ſpiona ſaja a pſches mjeſy tykny. Poda ſo do Pariſa, hdźež nawjedowaſeje ſpionaźſkeje ſłužby woſjewi, ſo je jeho Bellon pola ſchwizarſkeje wyſchnoſcze pſcheradźił.

Pſchi ſwojim nawróce do Franzowſkeje ſajachu Bellona a ſtajichu jeho dla wójnſkeje pſcheradny pſched wojeſki ſud w Marſeille. Mitchell wuſtupi pſchecziwo njemu jako ſwědk. Jeho wuprajenja jepjerachu ſo jenož na wumyſlenja a njeběchu na žane waſchnje wobſtrucźene. Bellon wuprajі woſpjet, ſo je njewinowaty, tola bu hſeſe wſcheho na ſakładze wuprajenja ſwědka k pſchehbwanju na Cźertowej kupje na cźaſ žiwjenja ſaſudźeny. Kónz lěta 1915 dyrbjeſche jěſbu do ſtraſchneje khłoſtanſkeje kolonije (we Južnej Ameriſy) naſtupicź.

Bellon njepoda ſo do ſiwojeho dóma. Wobroczi ſo piſmonnje na parlament (hſm) a na ſwjaſk ſa cźłowjeſke prawa. Sta piſmow puczowachu ſ Cźertoweje kupy do Franzowſkeje. Bellonej ſo poradźi, ſajim ſa ſwój pad wubudźicź. Tola niczo njedoſpě. Wójnſki miniſter bo kruce ſapowědźi, woſpjetne ſudźenje pſchewjeſeć. Tak wěrjeſche Bellon, ſo je jeho dóſt ſwóſcźeny.

Nowy dowěrnik za „Serbske Nowiny"

za Wětrow, Bóſicy a za Nowe Bóſicy

je wot 1. junija t. l.

knjez Čech w Bóſicach čo. 31

Našich čeſćenych čitarjow prosymy, zo by-chu ſebi „Serbske Nowiny" pola knjeza Čecha ſkazali, tak dóſtawaju, je hiſće na dnju wudaća. Knjez Čech ſkazane „Serbske Nowiny" hnydom kwituje a też nawětki za nje přijimuje

Nakładnistwo „Serb. Nowin"

Léta ſaſudźechu. Pſchiwad bě jemu k pomoży. W lěcze 1925 hedźeſche Bellon jeneho wjecźora w ſwojej hubjenej budźe a cźitaſche w Parižſkej nowinje, kiž bě hižo wjazy měſazow ſtara. Roſprawa wo jemym procežu wubudźi jeho hedźbliwoſcź, dokelž ſo runje na jene ſnate mjeno dohlada. Procež njemělеſche ſ jeho wězu dołha niczo cźiniceź. Wobſtorženy bě jedyn Parižſki komiſionaŕ ſ mjenom Fiſſiter, kiž bě jeneho cźłowjeka w ſwojej pinzy ſamordował. Cźeſto ſtónzowaneho dowjeſechu do Boulogneho lěſa. Pſchepytanje bě njeſkutk dołha wuſajnik. Njewóſte bě jeno, kak je cźeſto ſ pinzy do lěſa pſchiſchło, kiž bliſto pſched wrotami Pariſa ſo wupſcheſtrewaſche.

W tutym kritiſkim dypku wuſtupi Stanley Mitchell, kotremuž měſeſche khłoſtanſ na Cźertowej kupje ſa ſwój wołuſb ſo dźakowacź, w procežu. Pſchińdże njeproſcheny na ſudniſtwo a wuprаji, ſo je widźał, kak je wobſtorženy cźeſto ſ ruczným wóſjeſkom pſches lěſ wjeſł. Po jeho wuprajenju bě dźeń pryedy ſ jaſtwa puſchcźeny, wjeczor ſo w Pariju ſabawjał a potom do lěſa ſchoł, ſo by tam pſchenozował. Hdyž rano wotucźł, je pjeza wobſtorženeho ſ wóſjeſkom widźał.

Bellon ſpóſna ſe ſudniſkeje roſprawy, ſo je muž, kiž bě jako hlowny ſwědk pſchecziwo njemu wuſtupował, mjes tym wjazy krócź ſ jaſtwom ſe ſesnał. Bě ſtary ſnaty policiſte a runje w cźaſu, hdyž ſaſo ſwědka cźiniješche, pſchihotowaſche ſo jeho wubnaczе ſ kraja. Pſched ſudom cźiniješche tak hujeneho ſacźiſchcźa, ſo jeho pſchedkuda ſe ſurſe wupokaja. Někotre měſazy poſdźiſcho ſo Mitchell woprawdźe ſ kraja wupokaſa.

Khłoſtaniż na Cźertowej kupje pſchewiſa na podłožku tuteho procežа wójnu wo ſwoju ſwobodu. Tón ras ſ wuſpěchom. Dowěrliwoſcź tuteho ſwědka bě ſo w běhu cźaſa tak ſtſchażła, ſo bu wobſpjetne wuſudźenje wobſamknjene. S tutym padom ſaběraſche ſo zibilne ſudniſtwo w lěcze 1926 ſnowa. Tola traješche pſchezo hiſcźe dwě lěcze, dóniž ſo jednanja pola revižneje inſtanzo njeſapoczachu. Potom pak dźeſche khěts. Statny rěcźnik ſam wuſna, ſo je ſo tu prawiſniſti ſmyſł ſtał a wobſtorženy bu wuwinowany, dóniž hiſcźe na Cźertowej kupje hedźeſche. Jemu ſo ſchkoda ſ 800 hriwnami (!) ſaruna, ſa 11 lět. Dokelž tuta ſuma ſa jeho ſonu, kiž bě jemu do khłoſtańſkeje kolonije ſcźěhowała, ſobu njedoſahaſche k pſchewjeſenju pſches morjo, bha je ſo w tu khwilu ſam do ſwojeje domiſny wrócźił a ſ tym tragiſki dóſt ſo ſłóncził.

Towaŕſtwowski nowinſtnik.

Posmjertna pokładnja župy „Jan Arnošt Smoleŕ"

Naš sobustaw

čo. 11

knjez **Jan Šołta** w Khwaćicach je wumrěł.

Prosymy našich dowěrnikow, zo bychu přinoški zezběrali a na naš konto na Serbsku Ludowu Banku zapłaćili.

W Budyšinje, 15. meje 1929

Zarjadnistwo Posmjerineje pokładnje

Drježdźan. Serbske tow. „Cornobóh" zeńdże so sobotu wječor w 20 hodź. k swojemu měsačnemu posedźenju pola našeho krajana Gusty Zmija na Christianskej drózy 22. Kedźbu! Njedźelu 2. junija zeńdźemy so wšitcy Serbja we wustajeńcy, štóž chce so w serbskej drasće wobdźělić, njech so towaŕstwu zamołwi.

Předsydstwo.

Druhi zlět župy „Jan Arnošt Smoleŕ". Wšě towaŕstwa bratrowskich župow wutrobnje přeprošujemy, waćakanjo też z jich strony dobry wopyt a bratrowsku zmyslenosć!

Koło serbskich spisowaćelow ma hłownu zhromadźiznu swjatkownu njedźelu dopołdnja w 10 hodź. w Choćebuzu (jstwa Maćicy Serbskeje). Spisowaćelo su wutrobnje witani.

Poršicy. Towaŕstwo „Swěra" změje njedźelu 2. junija hromadźe ze jednotu Sokoł Poršićanskej swój wotmysleny wulět na horu Ješćed. Štóž chce so wobdźělić, njech so pola kk. Kašpora w Poršicach a Kruparja w Krakecach najpozdźišo hač do 1. dnja swjatkow zamołwja, hdźež też wšo dalše dla płaćizny jězby atd. zhoni.

Wotrjady Maćicy Serbskeje. Posedźenja wědomostnych wotrjadow njebudźa wěstych přičinow dla, kaž bě wotmyslene, srjedu po swjatkach, ale wotměja so hakle na Michała a to srjedu po Michale 2. oktobra 1929. Tuž maja ći knježa, kiž měli a cheyli nješto přednošować, časa dosć, sebi rjany přednošk wudźěłać.

Za předsydstwo M. S.
Dr. Arnošt Muka.

Zwjazk łuž. serb. studentstwa změje pjatk 17. t. m. popołdnju w 8 hodź. w Serbskim Domje wuběrkowe posedźenje. Hłowny starši.

Župa „Jan Arnošt Smoleŕ". Naš lětuši župny zlět wotměmy njedźelu 9. junija w Klukšu. Nadrobny narys zlěta wozjewichmy bižo w „Serb. Nowinach". Kóždemu našemu podrjadowanemu towaŕstwu so tajki připósła. Towaŕstwa „Zernička", „Nadźija",

Hrabja z Brockdorf-Rantzau.

Před dźesać lětami we Versaillesu nběhduši Njepřećeljo Němskeje wo měr jednachu Na našim wobrazu widźimy z lěwicy k prawicy: Clemenceaua, zastupca Francowskeje, Lord Georgea, zastupca Jendželskeje, Wilsona, zastupca Ameriki

Clemenceau, zastupo Francowskeje, předpołoži we Versaillesu w špihelowej sali na dnju 7. meje 1919 Němskej měrowe wučinjenja. W samsnej sali 18. wulkeho rožka 1871 němske kžerstwo postajichu. Na našim wobrazu widźimy na posćeni stejo: Clemenceau, jemu z lěwicy Lansing a Wilson, jemu z prawicy Lord George, Bonar Law a Balfour. Němski zastupnik hrabja Brockdorff-Rantzau přijima stejo měrowy diktat.

„Łužica“ a „Kadosć“ prosymy, sebi naspomnjene tři khóry přiswojić dla zhromadneho spěwneho wustupjenja. — **Zhromadźizna župy** wotměje so sobotu **18. meje** pop. w 4 hodź. w Serbskej kofejowni. — Tuž: z radosću so připrawmy, z luboscu dźělajmy. Naš zlět budź dźeń zjednoćenja wšěch našich towarstwow.

Za župne předsydstwo:
Krječmar, župan.

Čert w radiju.

Ludźo, kotříž w ẑydliščežach pśchi ruskich hrjobach Lodowego morja bydla, maja cźěžke žiwjenje pśchi wěcznym wojowanju se śnjecźiwej stwórbu. Žiwja ẑo ſ hońtwu a łojenjom rybow. Chcedźa ẑuſkodne ẑydliščeža wopytać, dyrbja ſta kilometrow daloko pucźować. Jedyn ſ tutych ludźi nastaji ẑo njedawno na puć do Mojkwy. Hdyž bě tyſaz kilometrow pěſchi pścheſchoł, ſaja jeho pśchespěſony wjeſny komišaŕ, kotremuž njeběchu po ſdaću papjery w rjedźe. Tohodla tykny̆du jeho pśches měſaz do jatby. Mjeno muža rěkaſche Pawel Krajnika. Wobkrucźi, ſo chce do Mojkwy a tam ſ hłownym redaktorom radijowego cźaſopiſa rěcźeć. Skónczńje jeho puſchcźichu a tak móžeſche ſwoju dróhu dale cźahnyć.

Jeneho dnja — tak piſa nowina „Prawda“ — pokaſa ẑo muž, kiž měješe napohlad ſtareho Skythy, we Mojkwje. Pawel bě do ſwěrjazych koži ſtrašcźeny a ſe ſpjerašche ẑo na hobrſki bicź. Hdyž po měſchcźańſkich dróhach kroczeſche, běžachu cźrjódy wcźipnych ludźi ſa nim. Tak ſaſtupi ſpodźiwny hóſć ſ dalokeho ẑewjera do redakcije „Wſchoruſka radio-nowina“. „Pſchińdu k wam“, praješe, „ſo bych w mojim ẑydliščežu pśchezwědźił, ſo je radio wulke wunamakanje. Pśchepucźowazy technikaŕ bě pola naš wuwołak (Lautſprecher) naſtajił. Někto pak nocźežda naſchi ludźo pśchednoſchki pśches radio ſłyſchecź. Měnja, ſo cźert w kaſchcźiku ſedźi a ſ njeho rěcźi. Budu tola mój hłóſ ſpóſnacź. Jenoż na to waſchnje móžu ẑiwcźich krajanow k radiji wobroćiś.“

Pawel połoži 30 kopejkow (nimale 1 hriwna) na blido. To bě ſaplatka ſa dowolenje, ſo ẑmě w radiju rěcźecź. Naſajtra ſtejeſche Pawel w póſłańni (Senderaum). Jeho wocźi błyſchcźejeſchtaj ẑo ſ wjeſelekoſcźu. „Dźěkuj, towaŕſchoje“, rejeſche ſ poſnej ſchiju, „ja ẑym tu, waſch Pawel! Poſ lěta běch po puću. Schto je ẑo mi wſcho ſtako! Spóſnajeśe mje, ſłyſchiśe mój hłóſ? Poſtrowśe moju ẑonu Katu a pſchedźydu ẑowjeta. Sym tukhwilu we wulkim měſeze Moſkwje a rěcźu ſ wami pśches radio, kaž ẑym wam to ſlubił.“

Hiſchcźe na ẑanym dnju wopuſchcźi Pawel (Pawoł) hłowne měſto a wrócźi ſo do ẑwojeje domiſny. Pśched krótkim doſła redaktor radiowieje nowiny ſcźěhowazu powěſcź: „Luby towaŕſchu redaktoro“, piſaſche Pawel. „Strowju Waſ a ẑakuju ẑo Wam. Moje puećowanje a próza bě ẑyle podarmo. Ludźo ẑu wuwołak, wo kotrymž hiſchcźe pśchezo měnja, ſo cźert w nim tcźi, do rěki podnóriłi. Tak ẑo njehodźi niczo cźiniś.“

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěſcź wo wjedrje ſa jutſchiſchi pjatk:** Pomakku ẑo wuczahuje, wostanje khłódno. W Jendźelſkej ẑucho a wodnjo cźopko. W połnócnej Europie maſcźe wjedro.

Prjedawſchego němſkeho wulkojabrikanta Khorlu Webera ẑu w Moſkwje dla wikowańſkeje ſpionaže, ſaboteže a dla pokupjenja ſajeli.

W Londonje ẑo cźorne jětra hiſchcźe njeſu poſłóźile. Za poſłednje 24 hodźin je ẑo 17 nowych ſchorjenjow pſchipowědźiło.

W Clevelandźe w Ohioſkim ſtaće w Sjednoćenych ſtatach połnócneje Ameriki je w khorownj ſ roſbuchnjenjom woheń naſtał. Po prěnim roſbuchnjenju hiſchcźe dwě druhej ſtrědowaſchtej. Wone běchu tak ẑyſne, ſo ẑo khori a wothladarjo do powětra wjerchnychu. Ẑyſe twarjenje ẑo roſtſchaſe a ẑo ſa nětotre minuty hrimotajej, howrjazej a palazej heli runaſche, ſ kotrejež je cźeſko ẑo wukhowaćź. Wjele khorych ſ woknami hornjeho poſchoda won ſtoźi, ſo bychu ẑo płomjenjam wukhowali. Wjele khorych je pod roſpadankami ſaſtupnjenych. Mjes tym ſo je wohnjowa wobora khorych ſ hornich poſchodow twarjowała, ẑu khori w pſchiſenſtich ſalach ſdźěła morjeni a ſdźěła ſranjeni. Wjele wohnjowych wobornikow a khorych je ẑo ſ jědojtymi dymami ſajědojcźiło. Woni ſ noża, wocźow a hubу krwawjachu. Wohnjowi wobornicy ſ ẑyleho měſta ſ pſchepſtunowymi maſkami ẑmjerzej ſaſpěwajo k palazemu twarjenju poſtupowachu a khorych ſ woknow cźahachu. Najwjazy wukhowanych bě hižo wědomje ſhubiło. Jědojtym płunam wuſtajene wobliczа a ruzy běchu wožołte. Pśchi wukhowańſkim dźěle ẑo wjednik nakładneho automobila Jack Sutherland wuſnamjeni. Jenemu wohnjowemu wobornikej maſku wutorhnychu, do palazeho twarjenja khwataſche a 20 wožobow wukhowa, pſredy hacź ẑo bjes wědomja ſwjeſe. Poliziſtojo, kotříž prěni do khorownje pſchińdnychu, hromadu 25 cźełkow nadeńdźechu. Jene ſnutſkorne durje běchu ſ cźełkom ſatwrjene, ſo ẑo druhe khori, kotříž běchu hižo pſchećłachi, njemóžachu wukhowaćź. We wohnju je 93 wožobow ẑmjerzej namakało, wjazy dyrbli ſto je ẑo ſranilo.

Hłowny redaktor a ẑamodźiwy za politiku: Mańo Smolerj w Budyšinje, za lokalny dźěl a zeńliton: A. Dučmaŕ w Budyšinje. Za hospodarſki cźaſt [illegible]

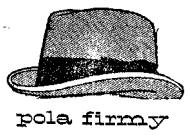
Zo bych Was
přeswědčił
kak jednore je
fotografowanje
z nowočasnymi
fotografiskimi aparatami wupošćuju
wjetšu dźělbu aparatow najnowšeho modela.
Wšo dalše praji Wam
diplom-optikaŕ
Schmidt
w Budyšinje
na Kěžorskej drózy 20
Telefon 3387

— Gardiny — Story —
rips — brokat madras — tkaniny k načahanju — kromki vitraže — wumělske gardiny — tkaniny za zawěški — mull dobry voile, pisany a běły — nowocźasne rolleaux k čahanju najpyšnišcho a najlěpšeho wuwjedźenja — gardiny so po samsnych a zapodatych naćiskach zhotowja
Žane wukładne wokna, ale za to wulki wubjerk a jara tunjo
KURT ERLER
w Budyšinje ẑenož na Zitn. wikach 1.
napřeco „Złoteje Hwězdy“. Telefon 351
Rěčimy serbscy
Rěčimy serbscy
Nawěšiki přinjesu wužitk!

K swjatkam
cokor 10 puntow . . . . . ẑenož 2.70 hr.
wšě wěcy k pječwam, tunjo paleny kofej
1/4 punta . . 120, 110, 100, 90, 80, 70, 65 pj
Cefwjene, běte a južne wina wosobnje tunjo
Thams & Garls w Budyšinje

Koło serbskich spisowaćelow
Wubjerk zeńdźe sobotu dopołdnja w 10 hodź. w Serbskej kofejowni hłowna zhromadźizna njedźelu w 11 hodź. w Khoćebuzu

K swjatkam
pyšne wobleki, apartne mantle, krasne dźěćace wobleki
W. Häcker
mějićel Otto Hartmann
Dokelž sym swój wobkhod **powjetšił**, prošu wo wobkedźbowanje **mojeho noweho přihotowaneho wukładneho wokna**

Waš **kłobuk** a wašu **čapku**
kupujeće
tunjo derje
pola firmy
Franz Schröer
w Budyšinje na Serbskej hasy 18 Telefon 2413
— Kožuchi so za skhowanje přijimuja —

Přesadźowanje drjewa a słanja
Pónđelu 20. meje (2 dźeń swjatkow) budu w Konjecach
wok. 100 losow dobr. kop. a jěhłow. słanja
a wok. 30 losow stejaceho žerdźoweho drjewa
na přesadźowanje předawać. Wumělenja so do časa wozjewjeja.
Zetkanje pop. w 2 hodź. w Moroku pola Bŕěčno
Wobsedźeŕ

Barby laki šeršćowcy firnis karbolineum
tunjo a dobre pola firmy
Erich Winter
bratrow Miersch nasl.
na Zitnych wikach

K swjatkam
poručam
najl. howjaze, ćelace a swinjace mjaso wšelake kołbasy a sušene twory najlěpše kołbaski a kołbukowu kołbasu
wuškrěny tój punt 50 pj.
Rich. Pötschke
rězn. mištr w Budyšinje
na Zitnej hasy

Wupředawanje dla konkursa
Ke konkursowej masy firmy kupny dom Max Herde w Budyšinje na Kamjentnej hasy 12 słušace tworowy skład kaž mužaca a žonjaca drasta, nohajcy, šaty, lěcne tkaniny, gardiny, čapki, słomjane kłobuki, słupnje a črije, dobre mydło so
po zniženych płaćiznach
předawa.
Konkursowy zarjadowaŕ
rěčnik dr. Schulz w Nossenje

Handrij Štrumpa
w Budyšinje
na Róžowej hasy 15
poruča
meble
a pólstrowane twory
Sym Serb!

Corn. kemsac. wodźk a swětły wodźk
wulk. 1.68 m
cyle nowaj staj na předań
na Lacaretskej drózy 11. II

Dobry strażowański
pos
na před. w Łazy 34

Łožowe šaty pisane a běłe
wupjerki, košle, suknje, gardiny, wótrazy, tunjo J. Erler na Zwonk. Lawskej hasy 10 w Budyšinje

Kotki
sukno
kolonialne twory
KURIO
wša cyła hasy 24

Bohu Knjezej je so spodobało, swojeho swěrneho służownika

fararja n. wotp. Arnošta Matcka

70 lět stareho do wěcneje domizny wotwołać. Jeho žiwjenje, jeho służenje, jeho cerpjenje běše dopjelnjene słubjenje jeho knjeza. Štóž wěri do mnje, z teho žiwota rěki žiweje wody poběhnu.

Jana 7. 38.

Villa Reichel w Žičenja
dnja 15. meje 1929

We hłubokej zrudźbje
wozjewja to jenož z tutym
Margareta Matekowa rodź. Domaškec

Pohrjeb budźe 1. dźeń swjatkow, w 1 hodź. nutrnosć doma, w 3 hodź. khowanje wot Tuchořskeje cyrkwje w Budyšinje.

Příloha k čisku 112

SERBSKE NOWINY

Stwork, 16. meje 1929

Wokrjesny sejm (Bezirkstag) Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa.

Sobotu 15. meje 1929, popołdnju w 1 hodź. w Budyšinje.

K jawodej pschedstajći žo knjes hamtski hejtman **dr. Sievert** wokrjesnemu sejmej z nadźiju, so by było jemu poskićene, być prawje dołho z wjednikom Budyskeho wokrjesa.

Pschi prěnim dypku dnjoweho porjada pod nawjedowanjom pschedsydy knjeza měšćanskeho Seidela wołachu so dowěrnicy do wubjerkow za wólby tawnikow a pschisahanych na lěto 1929. Namjet prawiše wopschijesche 21 mjenjow, namjet lěwizy pak 15 mjenow. Wołeni buchu: 2 dowěrnikaj prawizy a 2 dowěrnikaj lěwizy za Budyski hamtskožudniski wokrjeź, 4 dowěrnicy prawizy a 3 dowěrnicy lěwizy za Bitkopski hamtskožudniski wokrjeź, tehorunja 3 dowěrnikow lěwizy a 4 prawizy za Schěrachowjski wokrjeź. Za kóždeho dowěrnika wuzwoli so zastupjer.

Za pruhowarjow slićbowanjow wuzwolichu žo dotalni knjeza, Hübner-Wjeleczanski, Garbat-Minakański a Pfister-Korjenski, ta jich zastupjerjow knjeza Langa, Reising a Einhellinger.

Wokrjesnemu sejmej běchu pisomnje pschedpołożene wobsamknjenja, kiž je wokrjesny wubjerk po § 4 wuwinowych wustawkow wokrjesneho swjazka pschijał. Tuchi wobsamknjenjow běsche 8. Prěni namjet je požadźenka wo 30 000 hr. k pschetwarjenju pschedźěłarnje zólnych cełkow w Jenkezach; druhi namjet pschijaće požadźenki wo 1500 hr. wot dźěłoweho a spomožerskeho ministerstwa k ponowinju twarjenjowych dźělow Radarjowskeho dźěćazeho doma; z sjeća je wokrjesny wubjerk pschijał požčonku wo 140 000 hr. pola Kreditneho towarstwa Sakskich gmejnow w Drježdźanach, tuta požčonka ma z wjetschemu dźěla po nałožiću na městu wobłoże požčonki wo 127 000 hr. za twarjenje pućow. K schwalenju je wokrjesny wubjerk pschijał wot dźěłowcho a hospodarskeho ministerstwa požčonku (kóždu po 5000 hr.) k finanzowanju wutwarjenja młodźinownje w Wotpyzu. Pjate wobsamknjenje wopschijesche požčonkow je štrjoch za twarjenje bydlenjow: 481 000 hr. je statneho fonda za twarjenje bydlenjow 1929, 26 000 hr. za zwjazkowy, kiž tu bohate na dźěćach, jako wobzwólte statne požčonki, 12 000 hr. za tuberkulozne jako wobzwólte statne požčonki, 48 300 hr. za twarjenje bydlenjow we Salowskej gmejnje, 10 000 hr. za ramjeny samór we Trjebowje, 4200 hr. za twarjenje bydlenja w Dźěžnikezach. K schwalenju je wokrjesny wubjerk pschijał 150 000 hr. k plestrowanju dróhow we wokrjesu. Pokładnje wobsamknjenj nastupajchej spomožerske saměry.

Dale je zhońeli, so je létny rozprawa na 1927/28 na hamtskim hejtmanstwje zjawnje wupołożena.

Pschedpołożene wotsamknjenje slićbowanjow wokrjesneho swjazka a wokrjesneho sastarańskeho swjazka Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa za 1927/28, kiž je pschi 1 527 125,56 hr. dochodowy a 2 049 765,94 hr. wudawkow z njedostatkom wo 522 640,38 hr. słónješi, wokrjesny sejm bjes kóždeho wuprajenja pschija.

Wjele cząża žadasche žebi wurownanje wo hospodarskim planje, kiž běsche pschedpołożeny z 2 140 979,98 hr. dochodami a 2 405 925,47 hr. wudawkami; tak je nastanje njedostatk wo 264 945,49 hr. Knjes hamtski hejtman někotre dypki hospodarskeho plana bliže rozłoži. Pschi sćežanju hospodarskeho plana je žo wobzeběe dźiwało na ćežke finanzne połoženje wokrjeża. Dochody a wudawki su žo tajke do hospodarskeho plana sćežajke, kajkejž wone, kaž žo to někto dowidźi, wopraudźe budźa, to je wokrjesny zwjask gmejnam winowju. Se zamjenje pschićinu bu też wuzwólte pokładnje, kiž wuczinja 212297,11 hr. tajki sćežajane, kajkiž won budźe. Wokrjesny wubjerk je někto wobsamknył, so ma wot tuteho wuzwólteho 50 000 hr. k wutworjenju wobłohodneho fonda žo nałožić a dalše 50 000 hr. k zabytkowanju twarjenja pućow 1929 a jako wobzebita reserwa za 1930 wotschadźepić a schtk wo 112 297,11 hr. je žo na slićbowanje na lěto 1929 pschedpisał. Horkach naspomnjeny njedostatk wo 264 945,45 hr. je pomjo njedostatkej z pożledneho hospodarskeho plana, kiž wuczini 224 000 hr., je wjace 60 000 hr. mjeńschi. Tuž je wokrjesny dawk (Bezirksumlage) letsche wo tule sumu schiši, to je wo njeběže 20 procentow. Tak ma wokrjeź mjeńschnje jenož 22 000 hr. wokrjesneho dawka zwjesć pomjo 27 000 hr. po staroum hospodarskim planje. Swjeselaze běsche zdźelenje knjesa hamtskeho hejtmana, so hmź so letsa wjetschi pjenjes za plestrowanje pućowo wuzbi.

Pschi powschitkownej rozmołwje wo hospodarskim planje khwalesche knjes **Richter**-Wjeleczanski, zajmjeny lěwizy, lěpschi pschehlad w hospodarskim planje a nastupajo twarjenje pućow witasche won systematiske postupowanje w prašenju wo twarjenju pućow. Knjes zjemjeli sapołožanc **Wjela** žaběrasche so z personalnej politiki spomožerskeho hamta a z należnoscjemi wokrjesnych wustawow. Wón rěčesche pschećiwo wobstejacemu zwučenju a so žo dźenża pjerja wjele na theoretiske kładze. Dźiwny žo też ortlopediskeho turnowanja a powschitkowneho spomožerstwa, kaž też wokrjesneju wustawow na Zdźerje a w Ratarjezach. Jeho hłowa dowjedźeše ke wěstnej bitwicźbi, na kotrejž so knjeza krajny starschi z Rutitz-Wallwitz, hrabja Schall-Riaucour, hamtski hejtman dr. Sievert, rycerstkubler z Boyberg a wokrjesny hejtman Richter wobdźěličichu.

Pschi wuradźowanju wo jenotliwych dypkach hospodarskeho plana namjetowasche sastupjer lěwizy, k. **Richter**, so měše žo pschipomozne žrědki za studnje wobdarjenych dźěći mjenje samóžitych wot 1500 na 2000 hr. powyschić a so běchu žo žrědki za kurzy ludoweho powuczenja wot 150 na 300 hr. powyschile. Tutaj namjetaj žo je strony prawizy wopokazajchtaj je zajimje lutowanja, tehorunja wotpokazajchtaj žo namjetaj lěwizy, powyschenje pschipomozow na towarstwa Samaritow a Čerwjeneho kschiża wot 1500 na 3000 hr. a powyschenje pschipomozy za mjenjesamóžite žiwitby z wjele dźěćimi wot 15 000 na 30 000 hr. Dalschi namjet, so měše žo zgmjele pomozy wot 9000 na 30 000 hr. powyschcej, žo tohorunja wotpokaja. Wotpokazajchtaj je też namjetaj wo powyschenje za wudawki za zamóžnjenje wobzeběwjenja potrěbnych, kiž mějachu žo wot 30 000 na 38 000 hr. powyschicz, a powyschenje wudawkow za nałožowanje dźěći wot 5000 na 15 500 hr. Po tutych jednanjach žo porjadny hospodarski plan pschećiwo kłokam lěwizy pschija.

Wurjadny hospodarski plan je bjes kóždeje rozmołwy jenohłósnje pschija.

Namjet sapołožanca wokrjesneho hejtmana, knjesa Wjele, nastupajo pschijaty wokrjesneho swjazka spomožerskemu schulskemu zwjazkej w Drježdźanach-Gelleraze žo wotpokasa.

Wokrjesny sejm pschija pak wustawki wo pschijatajećich, prawnych a mjedowych poměrach sastojnikow a zastojnskich ekzakanzow wokrjesneho zwjazka z pschidawkom, so ma wokrjesny wubjerk prawo, wobsamknuwcz wo pscheměnjenjach, kiž měło w tutym nastupanju wokrjesne hejtmanstwo za nuzne měcz.

Dale běsche pschedpołożeny plan wo městnach sastojnikow wokrjesneho zwjazka. Po nim měło je wjes druhim dwě nowej sastarańzy pschistajeć, so by je zich liczba na žydom powyschiła. Tutón namjet wubudźi khětro žiwu rozmołwu. Plan je jenohłósnje pschija z pscheměnjenjom, so je wjes gotrow jako sastojnizu pschistaja a jena jako pschijatajeza. Też tutón dypk je pschija z wuměnjenjom, so ma wokrjesny wubjerk prawo wo pschipadnych hinašich postajenjach wyschschcje wyschnoscje wobsamknuwcz.

Pschijachu žo hischcze jenohłósnje ležebowaze dypki: Pschijnajenje druheje wokrjesneje gymnasiki, z čimž bu talina wuporuchanska gymnazika wotpadnje; dale pschihłosowasche žo konzeßijowym dawkej, kaž też prěnjenu dodawkej k porjadej wo wothładanjskemu dźěćazeju a njemandźelske dźěći. Tohorunja pschihłosowasche wokrjesny žejm jeczenju z krajnej zawěsćerenju za Sakski wo zjednunjowanju jeje radnodawarnje za spłatne kwarosće w Budyschinje.

Wažny dypk jednanjow běsche wotmyslene pschemjerjenje a powjeschenje wobstarańskeho dawka wotdlaženje na Židowje a pschijecze požčonki wo 160 000 hr. pola nałatowarnje města Budyschina. Knjes hamtski hejtman dr. Sievert wo tutej naležnosći nadrobnu rozprawu poda. Wotdlaženja na Židowje, kotrejž bu psched lětdźesatkami natwarjena, njedožaha dźenża wjazu. Tšecha na žo ponowješ. Njeje nusne, twarjenje jenož wo jednym poschkod powyschcej, ale też pschitwarjeć. Je mjine, nowe městnosce dostacz k bydlenju, spanju, sa dźěłarnje. Knjes architekt Žuž je wotedał nacźišk płaczinow wo 141 000 hr. W rozmołwje wuprajichu žo sastupjerjo wobeju stronow za pschewidźenje wotmyslenego twara. Wokrjesny žejm je twarjenju twara jenohłósnje pschihłosowasche.

Na to poda knjes hamtski hejtman ertnu rozprawu wo rozdźelenju žrědkow za twarjenje bydlenjow w minjenym ličeńskim lěcze. Za twarjenje bydlenjow městesche wokrjesny sćežowaze žrědki: Se statneho fonda za twarjenje bydlenjow ja 1928 380 500 hr., ź lěta 1927 10 000 hr. ź podružnistkeho dawka wschitkich gmejnow wokrjesa z wuwjacom města Bitkopiz 329 965 hr., hromadże 720 465 hr. S tutymi žrědkami natwarichu 209 bydlenjow, a to 83 twarjenjow z jenym bydlenjom, 100 bydlenjow w twarjenjach za 2 a 3 žwójby, 26 bydlenjow we domach za wjazu žwójbow. S tutych bydlenjow je 13 we twarjenjach, kiž gmejnam zjednośnje. Nimo naspomnjenych žrědkow wuzi žo hischcze poščonka wo 13 450 hr. k pschirawjenju 15 bydlenjow.

Jako pożledni dypk poda žo rosprawa wo dawkowych dohodach z majkowych a kostumowych balow do płaczinowcze 9. dodawka ze 17. hapreje 1928 k porjadej wo rejwaillkim dawku a po nim.

Skónczenje žadasche žebi knjes Mager z Wjelkowow, jo žydu po bohite lěty sajco znowa zwoładźasze.

S pschećiwtanjom protokola je pohnjedenje ½6 hodź. słónczi.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Wozjewjenje.

Wupokas wo dohodach a wudawkach wokrjesneho zwjazka Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa za cząż wot 1. hapreje 1928 hač do 31. měrza 1929 je wupołożeny po §§ 15 a 16 postajenja němskeho ministra financow wo finanzielej statistiky z 23. junija 1928 (němskostatne zakonske łopjeno I/28 čo. 29, strona 207) w złužobnym twarjenju hamtskeho hejtmanstwa w Budyschinje na Bismarckowej dróhi 21 wo zjiwe 2, wschědnje wot 8 hač do 1 hodź. k nutskopohladanju za kóždeho.

W Budyšinje, 13. meje 1923.

Wokrjesny zwjask Budyskeho hamtskeho hejtmanstwa.

Schwórcźikny wupokas wo dohodach a wudawkach Budyskeje měšćanskeje gmejny

za 1. schwórcźikło 1929 po §§ 15 a 16 postajenja knjesa němskeho ministra financow k němskostatnej statistiki z 23. junija 1928 (němskostatnoskatkowskeho łopjeno I strona 205 sćeh.) je wupołożeny w měšćanskim knihownym knihjiwjednistwje (w radnizy po 2 schodomaj wo zjiwje čo. 18) k nutskopohladanju.

W Budyšinje, 14. meje 1929.

Měšćanska rada.

Jenicke dźěćo — ćwila za dźěćo a starschi.

S nałhonjenja wěmy, so ma tele pschikładowo tola něchto wěrne na sebi. Wjele dźěći mrěj, je Boże zjohnowanje. To njepłaći jenoż za starý cząż. To płaći też wobeju za nasch nětkjschi nowy, abo tak mjenowany moderny cząż. Wjedy běchu mnohi horźeli za žiwotu wulku cyrkwju dźěći, wobeje pak, měrzachu-li wjele hołzow. Tole płaczeschce hač do zjawneje zwětowneje wójny. Narodźi so někomu hrdomy hołcź, móžesche zhebi krala sa kmótra wuprosyć. Tola tare dobre waschnja su so po czążu zhubile, wobeju pak po wójnje. Mnohy starschi to jenoż nad narodom prěnjeho bźěsća swojeźela a chźeda, so by wone tamnjenjeczki dźěćacźel zwostało. Dalsche dźěći su jim k wobcźežnosći.

My žo někdy dźiwachmy, so w Francowskej tak mjenowany dwěbźěsćowy system knježi. Runje tak du někto nadobo porody pola nas wrócźo, a to tak spěchnje, kaž hischcze nihdy pola zaneho ludu. Njemandźelske dźěći su pschipisowarja, mandźelske wotdźěwaja. Tole njemóžemy na zane waschnje pschikrodźinke wotebjerance porodow mjenowacz, kotrejž by było jeschmy hospodarske rusy. Tu njeje nicźo druge hač dobrowólne wobmjesowanje porodow.

Pschicźiny za jednodźěsćowski system deje mamy, tola njebohża je hischcze jako prawe spóznacz. Mnohy młodźi wobjenjeni měnja, so njebudże jim pschi nětkjschich wobstojnoschach móžno, wjazy hač jene dźěćo wochabnjeczy mnohy bydła w tajkim kucźiku, so móża je zjami kěcom wobroćeść, wjele mjenje hałke z cyrkwju dźěćimi. Mnoho toho mamy tak cźemny pschikład, so je mnohy pisched nim boja, hdyž bychu dyrbjeli dźěći njewěstemu pschikhodej a ich wobzebi pschewostajeć. Druhdy deje žu tele pschikłady z winu, druhdy pak žu wone jenoż cźiste wurěcze. Budźo zhdźa jenoż zjami zbožowni być, njechadźa wo prózach a zbožesapręcźu nicźo wědźeć, njechadźa zane woporу pschinjeść a dźerża sa to, so je jenoż nětkale nimohuje wjeselo abo radowa khmanstwa hač trajne wjeselo a spokojnosć nad poradźenymi dźěćimi. Nichtó njeczini zhebi zane zwědomnje wjaz a zpyta na kóždy pad zhdadźaze zjawjenje jinicźe. Kóždy stara žo jenoż wo zwoje zamžne cząże derjemcźe a wodlakuje cząże bjes wědomja to, zchtoż běsche naschim prjedowinikam zwjate. Mate jich je, kotrymž na pschichodnym zwóju zyłeho ludu saleži. Chamberlain mjenuje tajke jednanje z połnym prawom narodne hamomorđarstwo zyłeho ludu. Mnohy pytaja zwoje zwědomnje je wschelakimi prózdnymi wurěczemi smjerowacz. Take pożdne wurěcze pak žo rospruny jako mydlinowe puchcerje w powětrje.

Tři, kotrjž jednodźěsćowskemu systemej hołdowja, praja: „Nasche wobstejnosce njedowola nam, wjazy dźěći mrěj hač mjezmy wocźahnyć. Jene dźěćo możemy pschećo derje wukubłacz a zdźełacz dacź, zchtoż nam pschi cźrjódze njeje mózno. Njeschmy za to zamołwizeli, je-li wjazy dźěći do zwěta njeźadźimy, hač możemy wocźahnyć." Tajcy dyrbjeli zeči tola rozmyslicź, so je tajke dźěći z cyrkwjami ześć a so maja starschi druhdy sylni wjazy starosćow hač z cyrkwju. Na tajkich dźěćach wotpocźuje hrdom khłostanje za jednodźěsćowski system. Starschi zjami su zyłe žiwjenje tak rjeź za to khłostani. Na pschikład, khdyrje-li tajke dźěćo, maja starschi nimo měry wulke starosće. Straschne abo zmjerzne khorosće starschich nimo měry rosćerja, a wunjerd-li tajke jenicźe dźěćo, njeźbu starschi druhdy ani z zmórowanju. Je-li w žwójbje wjazy dźěći, żada žebi tózde starschiski lubosć. Skhorje-li jene wopruja žo starschi za nje hischcze bóle. Wunjerd-li jene dźěćo, njeje hischcze mandźelske žwójbo na wěcznje zniczene. Starschej mózetaj tamne dźěći potom cźim bóle lubowacz. Se wschelakimi starosćemi pschisporja žo też cźim wjetschi a wjetsche žwójbo, kotrejž starschej wžidźitaj, kaž dźěći horje rostu. Macź rěcźi cźasto tak rady wo zwojich „lubych tśa rośecach", kaž praji, je žiwotni znatymi, kotrejž je žiwotu dźěćimi ma.

Kóžde dźěćo ma też hnydom je spočatku žiwotich pschećelow a njepschećelow. Je-li žo z nětkim rozhnėwało, hnėri pschećelstwo. S bratrami a žotrami pak rěka žo pschez zo jnjeść a wunicź. Tu pschestajanje wsicha hdźiwjowcź wschědnje dyrbi žo na wsicho dźiwacz. Zyłe žiwjenje z tajke rjane, wotmėnjaze, nėzne a hłubokomyslne. W tajke žiwótnje je tak rjeź schkula lubosće a pschesjenjenosće. Kóžde dźěćo je z druhim zcźerpne a siajnje pschihotowane a zwól nitwe pomhacź. Sćiwóźa, w kotrejž zu wjazy dźěći, je tak rjeź maly stat, hdźež so poczinki, spramnosći a samokwitośći plahuja. Tute poczinki žo doma w žwójbje cźim bóle wuwija hač pozdźišo wdy je nėkajkej schkli

Dowak je strach, so dźěćo žedźiwe, žwoje hłowy a njeluboźiwe wotpanje. Hdyž pak bychmy my w kraju pśichśichi, hdyž by žo ani doma njes dźěśimi wjasomna fijeßliwosć njekubłała.

Někotrychžkuli lětaš by nam mohł zyłe rynki powědacy, kak ſ wobźěłanjoścu potom posdźišćo taśke dźěći žebi žamným a pśicheźiwe druhim žu. Cźuja žo pśichežo khore. Chžedža sadwdłowaś, hdyž lěkaŕ khorosć ani sa wažnu njima. S tajkimi jeniczkimi dźěśimi ma žamo wuceŕ w śkuli žwoju nusu. Sćo žwoje hłowy a sapśeśiśene. Druhdy žo hišćeže starśeši po nimi horjebjeru, žu-li byli khłostane abo naźwarjene. Taśke dźěćo njeje potom jenoj starśichimaj ſ cźiwilu, ale też wuceŕjam. Wśchudże cźuje žo k postorkej, dokelž je doma sapśeśiśene.

W naśchim cźaśu žo wobźeje wjese sa wjednikami praścheju. Wjednik pak nihdy tam njewotrośe, hdyž je wobnjeſowany abo žam. Wjednik może žo jenoż w cźrjódźe wukubłowaś, hdyž może ſ druhimi na pśchemo dźěćacy a wojowaś. Też na tele wukubłowanje je dźěćaca jiwa najthmaśicha. Tam to najśépje nawukneje. Jene cźe druhe pśicheźjedźicy. S wjeśkotoścju łśładuje nan druhdy na žwoje młódźe dźěćo, hdyž widźi, jo žo žwojich starśichich bratrow abo žotrow we wśśitkim naśmapanju njeboji. „Tón žebi też njeda butru ſ pomałki wulisaś“, rjekuje nan cźasto. „Na Hamu móžu žo wobrawdźe ſpuśćeźiś“, błyšćiny maš cźasto ſ wélkej hordoścju prajiś, ma-li we mésće abo druhdźe nécźto wobśtaraś a cźe-li žwojej najśtarśhej dźiwaj žwoje njeśśe dźěći dowěriś. Taśke dźěći budźa też posdźišćo mjes ludom ł nécźemu. Njeźmémy dźe žebi hwdom na wulkich wjednikow myślieś. Kóžda gmejna, kóždy wobthodny pśchedewśasze, kóžde towaršiwe, haj kóžda žwójba trjeba tajkich wjednikow, kotrejž žu druhim se śepjeru. Wjednik byrdi byś pśchego pśicheźiwo žamenu najkrucźišchi. Taśke sapśeśiśene dźěćo pak ma śrédka taśke dobre žamelowośće abo wobžibitośće, so by druhim ſ wjednikom byś mohło.

Abo je to jenaj pśchipad, so wjele wumélžow, wunamakarjow abo druhich wulkich muśi se žwójbow, bohatych na dźěćoch, pokhadźeja? Wélśe niz. Naśchi wumélcy abo narodni budźerjo maja śwjeśćicha wjazy bratrow a žotrow. Bychu-li jako jeniczke dźěćo sapśeśiśene byli, njebychu wécźe te byli, schroż žu a schtož žu byli.

Sćwójba je korjeńśchego wyšchśich formow a śhromadneho derjeméźa žiwjenja, wobžeje śtatneho. Tohodla dyrbimy ko šašo k pśedawśchemu žiwjenju wrócźeś a žo wo to staraś, so by ſystem dwojich dźěći abo jeniczkeho dźěśa wotstroni. Sćwójby, bohate na dźěćoch, žu ſ wowpravdźitym žohnowanjom ſa zyły lud a kraj, ja zyłe śhromadne žiwjenje. Tohodla dźiwajmy na to a staŕajmy žo wo śhožo a lépśche naścheho ludu.

Kwitowanje.

Towaŕstwo Pomocy za studowacych Serbow we Budyšinje dosta 5. 2. 29 pśez tow. „Zernićku“ za Licha a wokolnosć zarjadowanu zbérku, njenujcy:

Z **Lichanja** (kk. Śibak, Rich. Bjećka, Arnošt Schröter, E. Bukan a tow. „Zernićka“) 15,00 hr.

Z **Kluśa** (knj. Pawoł Nowotny) 1,00 hr.

Z **Komorowa** (kk. Gusta Lodni, Gusta Liška a Frida Liśkec) 4,00 hr.

Z **Jatrobja** (kk. Jan Jurk, Cabran, Gusta Šuster, Lejna Šusterec, Pawoł Šuster, Martha Polanec, Arnošt Polan) 5,50 hr.

Z **Kupoje a Lemlšowa** (kk. Gusta Jurk, Alfred Lodny, Pawoł Schneider, A. Janec) 5,00 hr.

hromadże 30,50 hr.

Dale zarjadowa knjez wuceŕ Šuman Worcynski za tow. Pomocy za stud. Serbow zbérku a pósla 23. II. 29:

Z **Woreyna a Běleje Hory** (kk. wuceŕ Šuman, L. Schneider, Rosjat, Křižank, Pětr Rjcek, Hornćeŕ, Běmaŕ, Pawoł Sym, Kreucigar, Ota Schneider, Nohka, Sym, Kowark, Schönberg, Hańćka, Wićaz, Nowak, Nedo, Khěžnik, Barthe, Wollmann, Śleca, Bohot, Günther Měrćin, Křižank) 18,50 hr.

Z **Droždźija** (kk. Gusta Urban, Handrij Kerk, Bartuš, Janaš, Měrćin, Händler, Wićaz, Schneider, Donath, Śleca, Pešel, Heincka, Klos, Sona, Wićaz, Mróz, Keil, Dyrlich, Herm. Urban, Oskar Müssiggang, Polenc) 12,90 hr.

Z **Njechorna** (kk. Lowka, Pecold, P. Sołta, J. Wujanc, Měrćin, E. Rychtaŕ, Herman Šołta, Wünša) 5,60 hr.

hromadże 37,30 hr.

Z dźakom kwituje w mjenje předsydstwa
Arnošt Polan, pokładnik.

Prispomnjenje: Dalše kwitowanje sćéhuje.

Wšelcizny.

Lord Nathan Rotšchild bě, kaž je znate, jadožeŕ Londonskeho žwětowego domu — najbóle wobdarjeny a najwobwjertliwišchi ſ pjeć žynow stareho Meyera Amschela Rotschilda. Kapitalski bohatšiwo na bohatšiwo wošta pak njedźiwajcy teho wo najwjazy wězach ſe šlutnjowym cźłowjekom. Jako taśi bě wón znaty po zyłym Londonje, tak jara, so jemu žamo droźkaŕ, kiž jeho hušto wožeše, wumjetowaše, jo tak darniwy ſ njenjesanji k pśchejeźu njeje, kaž jeho žyn.

„Nó, wéšo,“ wotmołwi Rothschildi mérnje. „To je też tak błuśka. Mój žyn ma bohaćho nana, — ja pak niz!“

•

Pśched lětami poda žo, tak pśiše Henry Bordeaux w žwojej knjigły „Scherjenje Michelangelofkeje haśći“, nécźto jara spodźiwnego pśchi pśchedstajenju opery „Carmen“. Wšěche wośrjedź jednanja, w kotrymž ma „Carmen, hłowna wožaba opery, še pśchedhdaca. Carmen hdyž wše znata trélwarka Galli. Wona dosta njejapzy njewšchśnje šylny pukoł wukroby a dymuśeśhe ho po śpadnjenju sawěśchta do garderoby poboch, hdyž ho žwojeje.

„Bźeźej je ho zyłe wécźe nékajka njehodź stała!“

sastoła mjes druhim a khcźeśhe žwoje rany ſ wutwbje.

K wowpravdźe wudiwcu Bizet, komponiśta znateje opery „Carmen“ w hamtnej hodźinje žwoju dušu. . .

Železniski jězdny plan. — Płaćiwy wot 15. meje 1929

Z Kohlfurta do Wojerec a do Falkenberka.

€ Kohlfurta	4,26	5,55	11,47	13,28	16,25	17,58	19,53	23,26
„ Hórki	4,52	6,49	12,15	14,10	16,54	18,20	20,36	0,01
„ Rtśeje	5,3	7,04	12,22	14,22	17,04	18,27	20,44	0,08
„ Běłnicy	5,12	7,13	12,29	14,31	17,12	.	20,54	0,17
„ Miłowa	5,17	7,23	12,34	14,37	17,17	.	21,0	0,21
„ Kśtnego	5,28	7,35	12,44	14,48	17,27	.	21,12	0,33
„ Dołn. Wujeśba	5,37	7,47	13,53	14,57	17,35		21,22	0,42
„ Łaśa	5,47	7,59	13,03	15,07	17,44	.	21,33	0,52
„ Werminghoła	5,56	8,08	13,11	15,16	17,52	.	21,42	1,00
„ Wojerez	6,11	7,15	8,25	13,25	16,0	18,6	19,3	21,56	1,08
„ Cźorn. Khołmza	6,20	7,25	8,36	13,34	16,09	18,15	19,12	22,6	
„ Rólanow	6,45	7,52	9,16	14,05	16,48	18,55	19,43	23,0	
„ Witowa	7,23		10,06	14,54	17,27	19,35	20,14	23,56	
do Falkenberka	7,58		10,45	15,38	18,7	20,13	20,38	0,38	

Njedźeln a wjeśor

Wšědne dny jěchaj cźaśi ſ Wojerez 17,0 a je w Cźorn. Khołmzu 17,10 Wotjěchaj ſ Cźorn. Khołmza 17,42 a je we Wojerezach 17,52

Z Falkenberka do Wojerec a do Kohlfurta.

€ Falkenberka	4,17	8,50	10,35		14,4	16,31	18,18	21,10
„ Miłowa	4,59	9,18	11,00		14,52	17,05	18,57	21,46
„ Rólanow	5,41	9,54	11,29		15,34	17,55	19,46	22,28
„ Cźorn. Khołmza	6,08	10,19	11,52	14,30	16,0	18,24	20,12	23,18
„ Wojerez	4,46	6,35	10,32	12,04	14,43	16,14	18,59	20,42	23,28
„ Werminghoła	4,56	6,45	10,40	.	14,51	16,23		20,51	
„ Łaśa	5,03	6,54	10,49	.	14,59	16,31		21,00	
„ Dołn. Wujeśba	5,13	7,05	10,58	.	15,09	16,41		21,10	
„ Kśtnego	5,22	7,14	11,06	.	15,17	16,50		21,18	
„ Miłowa	5,33	7,27	11,16	.	15,28	17,1		21,30	
„ Hołdnizy	5,36	7,39	11,21	.	15,33	17,07		21,36	
„ Rtśeje	5,50	7,46	11,30	12,48	15,42	17,18		21,46	
„ Hórki	6,02	8,20	11,45	12,55	15,52	17,55		22,02	
do Kohlfurta	6,31	8,53	12,16	13,16	16,21	18,23		22,32	

Wšědne dny wotjěchaj cźaśi ſ Falkenberga 4,17 a je we Wojerezach 6,16

Z Drježdźan a Arnsdorfa do Kamjenca.

€ Drježdźan, Hł. dwórn.	3,05	6,03	9,34	12,20	15,18	16,30	23,21
„ Drježdźan, Nowe město	3,21	6,16	9,47	12,35	15,30	19,43	23,33
do Arnsdorfa	3,52	6,48	10,19	13,09	16,09	20,20	0,10
€ Arnsdorfa	3,56	6,55	10,26	13,29	16,20	20,34	0,18
„ Małych Hdarjez	—	7,03	10,34	13,37	16,28	20,42	0,25
„ Wulkich Hdarjez	4,07	7,11	10,41	13,44	16,35	20,50	0,31
„ Połcźnizy	4,14	7,20	10,50	13,53	16,44	20,59	0,40
„ Bischheima	4,22	7,27	10,57	14,1	16,51	21,6	0,47
do Kamjenca	4,30	7,36	11,06	14,9	17,0	21,15	0,56

Jenoj wot pónd.

Z Kamjenca do Arnsdorfa a do Drježdźan.

€ Kamjenca	1,22	5,16	8,09	12,24	14,22	15,30	19,29	22,30
„ Bischheima	1,33	5,27	8,20	12,35	14,33	15,41	19,41	22,41
„ Połcźnizy	1,41	5,36	8,29	12,44	14,41	15,49	19,51	22,52
„ Wulkich Hdarjez	1,49	5,45	8,38	12,52	14,49	15,57	20,2	23,1
„ Małych Hdarjez		5,50	8,43	12,57	14,54	16,02	20,7	23,5
do Arnsdorfa	2,01	5,59	8,52	13,06	15,3	16,11	20,16	23,13
€ Arnsdorfa	2,05	6,03	9,20	13,21	15,10	16,24	20,30	23,21
do Drježdźan, Nowe město	2,32	6,36	9,46	13,47	15,42	16,56	21,02	23,47
do Drježdźan, Hł. dw.	2,47	7,09	9,59	14,0	15,54	17,03	21,15	24,0

Jenoj w nozy wot njedźele na pónd.

Z Lubija do Horn. Oderwicy a Žitawy.

€ Lubija	8,06	8,50	12,03	15,20	17,30	21,46
„ Wulkeje Sźwónicy	8,14	8,58	12,11	15,28	17,39	21,54
„ Noweho Kunnersdorfa	8,19	9,03	12,16	15,33	17,45	21,59
„ Hornjo Kunnersdorfa	8,25	9,09	12,22	15,40	17,51	22,05
„ Hermnhuta	8,34	9,18	12,32	15,49	18,03	22,15
„ Ruppersdorfa	8,41	9,25	12,39	15,55	18,09	22,21
„ Horn. Oderwicy	8,47	9,31	12,44	16,01	18,15	22,27
ſ Horn. Oderwicy	8,48	9,32	12,45	16,02	18,16	22,28
do Žitawy	8,06	9,51	13,04	16,21	18,36	22,46

Pśindźelu ſ Lubija rano 6,10 do Hermnhuta 6,39; kóždy dźeśawy dźeń ſ Hermnhuta 6,40, do Žitawy 7,15. Cźaśy sastanje wišnjedom.

Ze Žitawy do Horn. Oderwicy a Lubija.

Se Žitawy	6.37	10.21	13.36	15.58	17.23	18.09	20.09	23.27
do Horn. Oderwicy	6.56	10.40	13.55	16.17	17.43	18.28	20.29	23.46
ſ Horn. Oderwiza	6.59	10.41	13.56	16.19	17.45	18.29	20.31	23.47
„ Ruppersdorfa	7.06	10.47	14.02	16.25	17.51	18.36	20.38	23.53
„ Hermnhuta	7.14	10.54	14.10	16.32	18.01	18.42	20.45	0.00
„ Horn. Kunnersdh.	7.23	11.3	14.19	16.40	18.10		20.54	0.08
„ Now. Kunnersdh.	7.29	11.9	14.25	16.47	18.17		21.01	0.15
„ Wulk. Sźwódnizy	7.35	11.14	14.31	16.52	18.22		21.06	0.20
do Lubija	7.43	11.22	14.39	17.0	18.30	Jenoj wot pónd. a wutoru	21.14	0.28

Z Lubija do Habrachćic.

€ Lubija	5.29	8.48	12.00	13.19	14.50	17.20	20.45	21 10
„ Wulk. Sźwódn.	5.38	8.57	12.09	13.28	14.58	17.29	20.53	21.19
„ Dürrhennersdf.	5.48	9.09	12.18	13.36	15.07	17.39	21.03	21.27
do Habrachćic	5.58	9.20	12.28	††	15.18	17.49	21.13	†

†† Jenoj sobotu. † Jenoj njedźelu.

Z Habrachćic do Lubija.

€ Habrachćic	6.19	7.24		10 50	13.33	16.26	19.33	22.10
ſ Dürrhennersdf.	6.31	7.34	9,14	11.01	13.44	16.38	19.45	22.22
„ Wulk. Sźtónt.	6.38	7.42	9.21	11.08	13.51	16.45	19.52	22.29
do Lubija	6.47	7.50	9,30	11.17	14.00	16.54	20.1	22.38

Běła Woda — Barść — Gubin.

€ Běłeje Wody	5,42	7.24	11.05	13,41	16,42	18,30	21,30
„ Wrśowki	5,52			13,51	16,52	18,40	21,40
„ Cźišći	6.01	7,40	11.23	14,00	17,0	18,49	21,49
„ Frnzowho Haja	6.08	7,47	11.26	14,07	17,06	18,56	21,56
„ Dobrinje	6.14	7,53	11,31	14,14	17,12	19,03	22,03
„ Kólźa	6.20	7,59	11,37	14,20	17,18	19,12	22,09
„ Žimorojh	6.33	8,11		14,32	17,30	19,24	22,21
„ Barśćeja	6.56	8,27	12,02	14,43	17,45	19,35	22,32
do Gubina	8.10	9,12	12,57	—	18,44	—	

Gubin — Barść — Běła Woda.

€ Gubina	7,39	10,50	14,32		—	19,1	21,56
„ Barśćeja	8.49	9,40	12,24	15,33	16,30	18,48	+18,48	20,08	23,30
„ Žimorojcy	8.52	9,52	12,35	15,44	16,42	19,00	+19,00		23,42
„ Kólźa	6.04	10,04	12,47	15,56	16,54	19,13	+19,13	20,27	23,54
„ Dobrinje	6.15	10,10	12,53	16,02	17,11	19,21	+19,30	20,33	0,0
„ Frnzow. Haja	6.21	10,15	12,58	16,07	17,17	19,26	+19,36	20,38	0,06
„ Cźišći	6.28	10,21	13,04	16,13	17,24	19,33	+19,48	20,44	0,13
„ Wrśowki	6.30	10,33	13,13	16,22	17,33	19,42	+19,57		0,22
do Běłeje Wody	6.45	10,39	13,22	16,31	17,42	19,51	+20,8	21,00	0,31

† Jenoj dźěławe dny. ‖ Jenoj njedźelu a śwjate dny.

Hospodarski rozhlad.

schtwórtk 16. meje 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,2985	100 pólsk. złoty	47,30
1 jendźelski punt	20,430	100 čěskosł. krónow	12,453
100 šwajc. frankow	81,04	100 franc. frankow	16,445

Barlinska burša bě wczera wot spočatka hłaba, hakle na lónju wožiwi a kursy efektow trochu postupichu. Na wikach ſ dołžnymi a rentowymi lisćinami bě kurs wotdrjebjołowachu.

Na produktowych wikach wczera žaneho pschemėnjenja njesapiśachu. Płaćišiny pschenicy sa posdźišćo termije běchu sterje śtrućene, wožli pak sebjabjene. Wczera płaćeśe zentnar

w Barlinje:

pschenicy 11,05—11,10 hr., rožli 10—10,10 hriwnow, jećmjenja nałtinjeho 10,90 hač 11,50 hr., natynjitkeho 9,50—10,10 hriwnow, wowsa 9,80—10,10 hr.,

w termijowym wikowanju

sa meju: pschenicy 11,50—11,47½ hr., a rožli 10,40 hr., wowsa 10,22½ hr.,

sa juli: pschenicy 11,72½—11,67½ hr. a rožli 10,73¾—10,70 hr., wowsa 10,30 hač 10,22½ hr.,

sa september: pschenicy 12—11,95 hr., rožli 10,90 hr., wowsa 10,50—10,42½ hr.,

Na pschedań:

Krowa wyhotokhuczelna, Honko w Sślepom.

„ wyhotokhuczelna a jałowja w Cźemjerzach 10.

Wós tałaty a desłowany, „K wowprawnemu“ w Lubiju.

„ dźěćacy w Hródku, Biedrich-Ebertowa h. 11.

„ dźěćacy, Klunker we Wjeleczinje.

„ dźěćacy w Budyšchinje, Drježdźańska dr. 27II na pschedźa.

„ sporitli, w Budyšchinje, Paulijowa haša 5 delka na prawo.

Kole žonjage, w Hródku, Bjedrich-Ebertowa haša 11.

Kolo motorske w Budyšchinje, Rybaŕska haša 12.

Jałojzn 14, knježi dwór w Schkadowje pola Hródka.

Łoža ſ matrazu w Budyšchinje, Hornjeŕska haša 36.

Běrnu skótnu, Schołta na Zidowje 263.

Morcheź, w Lemišchowje 2.

Pschijimanja:

Hoizu do domu, Schula w Rajzu pola Hródka.

„ Kiełlingez pjekarnju w Rjśkej.

Pschedawarku, Schmidra konditornju w Rjśkej.

Rjśnišchego, Rychtaŕ w Budyšchinje, Sśerbske hrjebje 14.

Dźiełaŕjerja młodeho, Kunśtšteinwerke w Rjśkej.

Schofŕa, hoseźeny „K cźornemu mjedwjedźej“ we Wosjerezach.

Kontoriśtku, Richard Puschmann w Hródku.

Sśudnizy na pschejadźowanje

pjatk 17. meje 1929:

w Kamjenzu w hoseźenzu „Ke krónprynzej“ dop. ½9 h.: wschelake łudobju,

w Brěźnje pola Kamjenza w hoseźenzu „K wićežnemu łubiu“ dop. w 9 hodź.: pišanske błido a vertiko,

w Biśkopicach na šudnišchoje dop. w 9 hodź.: wschelake mėble, wurėźne twory, muźaze, žonjaze a dźěćaze schaty a draśty, wosy a kola,

w Dŕžiwcej w hoseźenzu dop. w 10 hodź.: motorske kolo, w Dŕžiwcach w hoseźenzu pschip. w 12 hodź.: elektromotor,

w Delnim Wujeśbje w hoseźenzu pschip. w 1 hodź.: hońtwinska tśelba,

w Sabrodźe w hoseźenzu pop. w 2 hodź.: jałojza,

w Parzowje w hoseźenzu pop. w 4 hodź.: krowa,

w Ptačezach w hoseźenzu pop. ½6 whodź.: cźelo.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. ¾11 hodź.: Wiki žu jara měrne, žita je doseź na wikach, płaćišiny žu skerje śnišene.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu, wobrot wośtaje znadny.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolljowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	15. 5.	14. 5.		15. 5	14. 5.
Pšeńca	221-222	221-222	bony	22-24,00	22-24,00
rožka	200-202	200-202	woka	28-30,00	28-30,00
nat. jećmjeń	218-220	218-220	módre łupiny	16-17,50	16-17,50
naz. jećmjeń	190-200	190-200	žołte łupiny	22-24,00	22-24,00
wows	196-202	197-203	—	—	—
kukurica	—	—	seradella	—	—
pšeńć. muka	24-28,75	24-28,75	rapc. wosušk	19-19,80	19-19,20
ržana muka	26-28,25	28-28,25	lany wosušk	21-22,00	21-22,00
pš. wotruby	13-13,25	13-13,50	ocon. melasa	—	—
ržane „	13-13,50	13-13,50	běrnj. kruški	17-17,60	17-18,00
lane symjo	—	—	syno, 50 kg	4,30-5,40	4,30-5,40
hróch, Viktor.	43-50,00	43-50,00	wowsa „	1,80-1,60	1,80-1,60
raps	—	—	wowsna „	1,65-1,80	1,70-1,80
pjeluški	25-26,50	25-26,50	ječna „	1,45-1,70	1,60-1,80

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawaćelu 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a cišć Smolerjec knihiličerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 113 | Budyšin — Pjatk, 17. meje 1929 — Bautzen | Lětnik 88

Pruhowanje rozprawy wěcywustojnych wo płaćenju wójnskeho wotškodźenja.

Rosprawa wo dźełach Parižskeje kommisije wězywustojnych wo němskim płaćenju wójnskeho wotškodźenja je so zhotowiła. Kaž Parižski „Matin" pische, rosprawa namjetuje, so by po zawjedźenju noweho systema kontrolla Dawesoweho plana wotpadła. Towarstwo němskeje železnizny może njewotwinjene wostaćo,w nim pak budża so wěricelja Němskeje zastupowacź. Rosprawa žanych liczbow njewopischija f wuwjaczom liczbow za podawanje wězow. Hodnosćej so podawazych wězow město pjenjez so dźełacź lět dołho kóžde lěto wo 300 hacź 700 milijonow smjenschuje.

K rosprawje je jara

wažny list dr. Schachta na Younga

pschidaty. W tymle liście wjednik němskich wotpósłancow w mjenje swojeho kraja liczby pschijima, kotrejž je 10. meje wuběrkowy amerikanski pschedhyda namjetnyl. Po nich by Němska dyrbjała lětnje 2 miljardźe 50 milijonow hriwnow 37 lět dołho a póbla teho lětnje summu, swjatkarskemu dołhej wotpowědazu, 21 lět dołho płaćicź.

Wupołożenje nowcje němskeje pożćonki!

W němskej statnej radże je so schtwórtk wobsamkło, so ma so 500milijonika pożćonka 24. meje k podpisanju wupołożicź. Podpisańki cźah budże hacź do 31. meje tracź.

„Frankfurter Zeitung" je shonika, so pożćonka, kotraž so je 7 prozentami sadani, po 99 prozentach k podpisanju wupołoži. Prospekt znadź so pjatk wosjeri. Cźah njewupowědźenja njeje so, kaž je so wozwałało, podleschik. Wón pjeć lět traje. Pożćonka so na 500 milijonow němskich hriwnow wobmjetuje. 15 lět so na pożćonku njetrjeba dawk dawacź.

Pomoc za Ranšu Prusku.

W němskim žejmje je so schtwórtk w druhim cźitanju wo zakonju wo hospodarskej pomozy za Ranšu Prusku jednako. S wjazy dyžli sto milijonami hriwnow chce stat hospodarstwo tamnscheho němskeho wobydlerstwa podpjerać. Sežiwjenski minister **Dietrich** wobzarowasche, so hubjene finanzne połoženje njedowoli, hischcze wjetsche srědki za pospěrjenje Němskowstwa w Ranšich Pruškej nałožicź. Pschezo pak może so take pomoz widźecź dać, pschetož hrožbje f pruskim podstołam so f njej cźeše ranšchopruskeho katarstwa snajmjeršcha wo 40 prozentow wołóża. Sakonjowy nacźisk je tež tak sfojeny, so może so, dyž so finanzy Němskeje połepscha, na dalsche strony w ranšchej Němskej wupschestrecź, pschedewschěm na namjetnu Wjezjernu Prušku. Zaneje rěcze njemože wo tym być, so so pschi rozdźělenju podpjery wulkolězownoscźerjam lěpschina dawa. Sapołdlenje ratarjow dyrbi so rjenje spěchowacź.

Hillebrand f němskeje burskeje strony žadasche, so bychu so wosebje mali ratarjo, kotříž f knježimi kubłami njetsuja, podpjerali. Wulkolězownoscźerjam dyrbi so wobarać, małych ratarjow wucźišchcźecź.

Hänse f kschesćijanskeje nazionalneje burskeje strony ma wobmyšlenje pschecźiwo naprawam noweho kommissara za Ranšu Prušku dla jeho politiskeho stejišchcźa.

Hospodarska pomoz za Ranšu Prušku so po wotpokazanju wšěch kommunistiskich namjetow po druhim a tśeśim wuradźenju pschijmowali.

Tśistawaty wubjerk Swjazka Ludow pscheźiwo Stresemannowym a Dandurandowym namjetam za mjeńšchiny.

Tśistawaty wubjerk Rady Swjazka Ludow je w swojej Londonskej konferenzy namjety němskeho zwonkowneho ministra dr. Stresemanna a kanadskeho Franzowski Dandurranda na schtitanje ludowych mjeńschinow pruhowawschi je wotpokazał. Wuběrk ma nětcźiske waschnje k pruhowanju žadoscźow mjeńschinow za spokojace. Wuběrk ma jenoz namjetowacź, so by so sekretariat Swjazka Ludow porjadnju pscheměniło, so by sekretariat Swjazka Ludow porjadnje wobcźežowarjam rosprawu podał wo wošudźe, kotrejž je so jich žadosći dóstał. Jeli so by so žadosć wotpokazała, dyrbu so dyrbjake pschicźiny mjenowacź, kotrejž su tśistawaty wubjerk pohnuli, žadosći wotpokazacź.

Staty Małeje ententy, Pólska a Grichiska běchu wobmjetnjenske pižmo žadałe, w kotrymž pscheźiwo móžnosći protestowachu, so by po němskich namjetach wukrajny stat prawo dóstał, za mjeńschiny sakrocźicź.

Přemjenjenje němskich cłow.

Němski kabinett je so trjedu f praschenjom pscheměnjenja cłow, wosebje žitnych cłow, sabérał. Pschi tom pak so hischcze njeje wo ničim wobsamkło.

Sapołdlanzy němskeho žejma pak so njedźiwajcy f tejle nałeżnoscźu žiwje zajimaju. Po njedawnym pschipowědźenju ježiwjenskeho ministra w połoženju wuběrka za němski hospodarski plan Hudża, so ma so najskerje w julisu je žiwymi słowami debattami w němskim žejmje licźicź. Tole mjenjenje so w Barlinskim „Vorwärtsu" djenża znowa wupraja, wón samo mjeni, so budże pschedstejaza słowna debatta ležma złabscha dyžli wojowanje w lěcze 1925.

„Vorwärts" mjeni, so ma so wobmyslicź, so so zajimanzy mjes tym prózuja, wotběženje wobsitzanzych słow k tomu wuzicź, so bychu swoje słowne pschesća do skutka stajili. To wołebje industriju bawkmjanych twórow, automobilowu industriju, industriju wumělskeje židy atd. nastupa. Straschny dypk pak w žitnych złach leži, dokelž namjety ježiwjenskeho ministra njejsu niczo druheho dyžli zababjene powyschenje cłow.

„Hrabja Zeppelin" znowa do Ameriki wulećał, tola so do Friedrichshafena wróći.

Powětrowa łódź „Hrabja Zeppelin" je so schtwórtk rano w 6 hodźinach f Friedrichshafena na druhe leczenje do Ameriki puschcźita. Dopołdnja hižo nad Franzowskim leczesche. Franzowske knježerstwo je dowolnosć k pschelećenju nad Franzowskej jenoż f wuměnjenjom dało, so by so f „Hrabje Zeppelina" njeběžała franzowske krajiny fotografowacź, a so so pósłe pożtki njeběžała na franzowski kraj wotcźišnyć.

Straśt kommunistiskich ratarskich dźełacźerjow w Cźechach.

Wjednistwo kommunistiskeje strony w Bratislawje (Preßburg) je f letakami wschitkich ratarskich dźełacźerjow namolwiło, so bychu strajkowali. Na to je něhdże 7000 dźełacźerjow dźeło złožiło. Kommunistiska strona k 1. augustej wulke demonstrazije pscheźiwo nětcźiskemu knježerstwu měšcźanskich stronow pschihotuje.

W swjazu f kwawnymi mejskimi zhromadźenjemi w Barlinje je cźrjódła kommunistow psched **němski konsulat w Kolschczach** pschicźahła, hdźež njepschecźelske demonstrazije wotměchu. Hdyž bě so něhdże 150 kommunistow sběhało, sprotachu phi wokazo so do konsulata dobyć. Policija cźrjódu *rozsehna a dweju kommunistiskeju* wjednikow saja.

*

Popołdnju 1/3 hodźin je powětrowa łódź nad Barcelonu pschileczała. **Potom pak je so dr. Eckener wjeršor 1/4 hodźin f pažaźerami so rozrěcźawschi rozsudźił, so do Friedrichshafena wróćicź, dokelž běschtaj so dwaj motoraj wobschkodźiłoj.** Kluzyna wala je so stamała, schtož ma so njekhmanosći materiala pschihipacź. Dr. Eckener mjenjesche, so njemože samolwitosć pschesłacź, f wupadom dweju motorow nad morjom pschileczeć.

Hdyž so powětrowa łódź sawrócźi, wona 20 mórskich mil k dołhemu ranju wot kapa de la Nao mjes Valencin a Alicante leczesche. Dr. Eckener chce łódź, kotraž njedźiwajcy wupada motorow směrom a stajnje leći, do Friedrichshafena wróćo dowjesć.

Wusamknjenje dźełacźerjow w schlesyskej textilnej industriji.

Kaž swjatk schlesyskich textilnych industrialnych wosjewja, je jednanje wo wobnowjenju mjdowego tarifa bjes wuspěcha wostako. Też njeje k rozrjadźenju wužitnej doschło. Dokelž industriji njeje móżno, dale dźełacź, hdyž njewě, f kajkimi płacźišnami ma pschichodnje licźicź, je swjatk wobsamknył, dźeło sastajicź. 25. meje so dźełacźerjam dźeło wupowědźi.

105000 ruskich cźekńenćow w Němskej.

Sa pschihotowanje dokónczneho rozrisanja praschenja ruskich cźekńenjenjow je so w Genfu schtwórtk wukběrk Swjazka Ludow jeschoł, w kotrymž so też Němska sastupuje. Němska so za tole praschenje wosebje sajimuje, dokelž we Němskej něhdże 105 000 ruskich cźekńenjenjow (emigrantow) pschebywa, kotříž wschelake połoženja wužiwaju a móża žebi też dźeła pytacź.

Kappowi pućistojo so z pjenjezami němskeho knježerstwa podpjeraju.

W němskim žejmje su so knježerstwo praschelí, hacź je wěrno, so je Kappowy pućist hejtman Pabst w Innsbrucku hacź do nowischeho cźasa pjenjezmi podpjeru f němskeho knježerstwa dostował. Sozialdemokratiska „Münchener Post" k tomu słědowace pische:

„Pućistojo f lěhwa prawizy, pscheczíwo kotrymž je wyschschi němskostatny rěcznik dla wjelepschcrady abo dla pschihotowanja k wobronjenemu pschewrótej a dla pschestupjenja zakonja wo rozbuchadłach pschepytanja sawjedź, so f **pomozu wukrajneho hamta prawdźe wotwjedźeja** a so do wukraja wotžuwaju. Wukrajny hamt ludźi, kotříž su so w Němskej jako njepschecźelsko republiki njemóżni sčźitali, niż jenoż bohacze f pjenjesami podpjerunje, ale jim so w nowischim cźasu też puczowanske pažy f falschnymi mjenami wustajeja. Pschewodźerske a poruczace pižmo se wukrajneho hamta k majorej Peterej w Innsbrucku dźe. Puczowanska cźara pisches Nürnberg dźe, hdźež maju so schtitanzy wukrajneho hamta pola hejtmana Heisa, abo pisches Mnichow, hdźež maju so pola hejtmana Rödera samolwicź.

W Innbruckłej wukładerni domowinskeje wobory je so major Peters, za kotrehoż wukrajny hamt „w sajimje Němzowstwa" tak dobre pocźahi wudźerzuje, jako Kappowy puczist a wjednik domowinskeje wobory hejtman Pabst wotkry.

Kommunistiske wuraźenje njedowěrjenje so w pruskim sejmje wotpokazało.

W pruskim žejmje je so schtwórtk kommunistiski namjet na wuprajenje njedowěrjenja pscheczíwo pruskemu ministerskemu presidentej a pruskemu snutskownemu ministrej Grżesynskemu f 210 pscheczíwo 40 hłosam kommunistow a nazionalnych sozialistow pschi njewobdźelenju 33 sapołdlanzow němskeje ludowe strony wotpokasał. Němskonazionalni a hospodarska strona so wothłosowanja wostajichu.

Dale žejm kommunistiske namjety na wróćenje sakasanja „Czerwjeneje Khorhoje", swjatka czerwjenych frontskich wojowarjow, na sakasanje demonstrazijow, na wotdźelenje Barlinskeho policajskeho presidenta a wotdźelenje policajskich sastojnikow, kotříž su so pschi wobaranju pscheczíwo mejskim njeměram wobdźelili, pscheczíwo hłosam kommunistow a nazionalnych sozialistow wotpokasa.

Wo wusběhnjenju falschowarnje puczowanskich pažow we Winje.

Winskej policiji je so poradźiło, mjena wołobow swěsćicź, kotrejž su so pschi wusběhnjenju falschowarnje pažow sajale. Falschowarnju je podpjerowała swjatkasel **Krejcźi**, žyn pólskanza nětdźischeho Karolyskeho pólskana w Barlinje, wodźił. Wón je tehdy sastojnik madźarskeho ministerstwa sswónkownych naležnoscźow był. Husto je do Němskeje puczował. Tśeśeho sajatcho, kotryž so Mayer mjenowasche, su jako kommunista Hermanna Müllera swěsćili. We Winje bě so tehrunja f wopačnym mjenom samolwił. Maschinska pisarka rěka Rosa Heisez.

Sajatych po słónczenju pschepytanju krajnemu žudej pschepodadźa. Madźarske knježerstwo budże žadacź, so bychu so woni jemu wudali.

Rumuuska komora wo wopyće generała ze Seeckta.

W žrjedowskim połoženju rumuniskeho senata je so prjedawschi liberalny zwonkowny minister Argetoianu ministerskeho presidenta Mania znowa za jeho sekanjom f generalom se Seecktom w Klausenburgu wopraschał. Pschi tym je generała se Seeckta „commisja voyageura" a „dyrdomdejnika" mjenował. Argetoianu praji, so by so dobre pocźahi k Němskej nutne, pschisprjewni pak, so pscheczíwo tomu protestuje, so wošoby, kotrejž su na cźole němskeho wójska stałe, Rumunisku jako dźełanischcźo wobhladuja. Hrydom wotmołwjejo ministerski president Maniu hischcze raz na to pokaja, so je pschicźeze cźiłe privatneho a dospołnje njepolitiskeho wopyta, kamoždospołumjazy ale zdźiwerliwosće bylo a f pschihłosowanim wjetschiny zpomo-

ni, so by politišta morala dyrbjała jara hluboko šiesć, kóry bychu so někajke wukopjenja k tomu wopytlej pschidake.

Ministerski president dale rasnje pschećiwo wohanjenju generała se Seeckta protestowaschе.

Njedźela jako šwjaty dźeń so wotstronjła.

Kaž „Moskowske Iswěstije“ powěźa, su w Stalingradze (Jaryzinje) nad Wolgu po žadanju sjednoćenstwa pschećiwo kschećijanstwu wobsamknyli, njedźelu jako šwjaty dźeń wotstronjeć a na jeje město štyri dny stajeć.

Aman Ullah z dźělom swojich wojakow wobstupjenu?

Kaž Reuterez powěźeńca se Simle w Indiskej powě, poslednje powěsće s Afghanistana praja, so je hłowny dźěl wójska Amana Ullaha po wotpadnjenju Chilzaiskich w cźěrnje. Tole wójsko, kotrejž sandźenu měšaj hrožesche, Ghazni wobhrabać, je k Mukurej zokało. Dale so wróćeć njemože, dokelž su Chilzaiscy puće zalewnyli. Tuchi na stajnosći wójska Amana Ullaha nadpaduja. We štejišćach druhich dźělow wójska Amana Ullaha njeje nicźo znate. Wone su z wopredka nadawk měte, wójsko Habiba Ullaha z boka nadpadowacź a Ghazni dobywschi jemu puć do Kabula zakehnyć. Tónle plan pak so njeje hodźał pschewjesć.

Dźěłaćerske njeměru w Indiskej.

W Bombayu w Indiskej 130 000 textilnych dźěłaćerjow štrajkuje. Dźěłodawarjo so zapowědaju, štrajkowazym dźěłaćerjam hapzlesnje mjdu wupłaćeć. Štrajkowarjo su špytali, so do fabrikow dobyć, so bychu tam mjdu žadali. Pschi tym su do policije krafnyli. Dokelž je policija pschećiwo dźěłaćerskim cźrjódam pschestupała, je knježeństwo regiment wojakow psched fabrikami štajiło, mjes tym so sdobom wojerske automobile po městowych drohach jěźdźa. Na jenym městnje rozhorjeni muhanedanšay štraikowarjo do wojakow a policije kamjenje mjetachu. Policistojo a wojazy so z gummijowymi klumpachami a bajonettami wobarachu.

Ze Serbow.

W Budyšinje, 17. meje 1929.

— **Wo wjedrje.** Wječora wječor w 7 hodź barometer 744, hygrometer 0 a thermometer wodnjo +17 stop. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer +1 a thermometer w nozy +9 stop. Wjedro budźe pschemjenjate. Hdyž tute rynczki pišany, mily, płodny deschćik Božu stworbu z nałetnej pychu dobjenu, mačza. Ratać z wjeselom wutrobnje Božu schćedrowosć chwali. Boži deschćik w prawym cźasu lubi wjele jelenow. Nasmjane a nałetne štwjy žadaja hokkaneho domokanja. Senja bě na 1 kosy tak khuda. Njezna z Adriatiskeho morja pschitkhadźaja, na deschću stajnje bohata, cźehnje psches nasche strony. Dokelž z wječora Europy leźoze štyne wyschiny so hotuja nasche strony pschećahnuć, šmě so tež měschcźan rjanehu štwjatkownehu wjedra nadźeć, cźim rjeńscheho, hdyž njetrjeba na puteach a dróhach prócha štrěbać. Jutrje zobotu khadza štónc'ko 4,02 hodź. a khowa so 7,51 hodź. Mešnack khadze pop. 2,07 hodź. a khowa so na ranje 2,35 hodź.

— **Pósłowe autobuzy Budyško-Suborniczańskeje cźary** jěźdźa wot 18. meje sašo na Makleschezy.

— **K wobkhadnenu njesboju** dóńdże wječera schtwórtk popołdnju 1/4 6 hodź. na Laiwiśich hrjebjach pšched Měschćańskim dźiwadłom. Schtyrilětny hólc Ehrenfried Herrmann, kiž na Katolskej hasy bydli, sadża z dźěcźazym hraikanskim jěźdźadłom se schezejši na dróhu. Pschijědże motorowy koleśaŕ a hačzenujeź swoje koło štyrnje saspina, wono tola dźěcźowy wosyczk špradny a hoiza potorhny. Sólz so na hłowje srani. Jemu so hnydom lékaŕska pomoz dosta. Po wuprajenju nékotrych šwědskow motorowe koleśarja wina njetrjechi. Dyžbi so pschezo sašo na to pokasać, so maju starschi swoje dźěći powuczić, so njebychu dróhi sa hraikanischeźo wuźiwake, so so tajkele njesboja stake njebychu.

— **Hospodarski plan města Budyšina.** Sbrjedu a schtwórtk wuradźowachu Budyšzy měschćanšzy sastupjerjo wo kěnišim hospodarskim planje. Knjes wyschischi měschćanoła Niedner rosjašni do wuradźowanja, so je nuzne, so maja so hospodarske plany bóle hacź dotal we wudawkach k dołhodam runacź. W poślednich kiach je nastał defizit wo 1¾ miljonow hr. a dyžbi-li měschćanske wjednistwo po tutom puću dale kročźeć, dóńdże k hospodarskemu konzej města. W hospodarskim planje dże njeje možno było, njedostatk zyle wotstronicź, tak so swostanje pschezo hischcze 165 000 hr. defizita. Wobydlerstwo měło so na to swuciźeć, je-li dże měcź wudawki pschiswoměło so na to tež trěbne dołhody pschisiwoli. Schtož pschiražki na leźownostny a pschemyšlowski dawk nastupa, štoh wyschischi měschćanoła njepschejesche, so by gmejnska komora w tutej należnosći hischcze raz rosšudźićź dyrbjała. Najwjazy wudawkow žada štebi pjeca pschezo hischcze spomoźerstwo, kotrehož potrjeba je wot 82 000 hr. w lěcze 1913 na 948 000 hr. w lěcze 1928 srostka. Sa lětja je wotmyślany twar 191 nowych bydlenjow, ale bohužel dże město něšto njedostanje pošczonku, z kotrejež dźěsche placźićź twarjenje bydlenjow. Wot léta 1924 je město dosyta sa 8 miljonow hriwnow pošczonkow pschijało, mjes tym so samoženje města wucźinja 31 miljonow hr. — Hospodarski plan sa 1929 łkónczi so w bilanzy je 6,2 miljonami hr.; 5,4 miljonow padnje na porjadny hospodarski plan a 868 000 hr. na wurjadny. Njekryte wostajne swopredka 165 000 hr. So by so tutón njedostatk kryk, je pjeca nuzne, so so **placźizna sa pśm wo 2 pj. powyschi,** z cźehoż město 50 000 hr. wjazy dołhodow wocźakuje. **Wodowy dawk** pak ma so **wo 3 pj. powyschićź,** to by 37 500 hr. wjazy wunjeseło. Teź **elektriski prud ma so podróżićź,** a to teź **wo 2 pj.,** to ma wunjesć 75 000 hr. Dawk na konzesije ma so wo **pokoju** powyschićź a dawk sa wohnjowy schkit podwojićź, pśjeź dawk ma so postajićź wot 45 hr. na 60 hr. sa 1. pśa. na 120 hr. sa drubeho a na 180 hr. sa tśeceho pśa. Sšadźby sa fastaranje chorych i jěźdu a pieźom w thorowni maju so 25 pj. na dźeń powyschićź. Tehorunja maju so pschiražki na leźownostny a pschemyšlowski dawk w pokinej wyšokosći (150 pros.) fiskaćź.

— **Swobodne mjasowe jatki (Freibank) w Budyšinje.** Sobotu 18. meje 1929, dop. wot 7 hacź 9 hodź. wotedawa so šyre howjasje mjaso, punt po 40 pj., šyre šwjnjaze mjaso, punt po 50 pj. a nałeżene šwinjaze mjaso, punt po 50 pj.

— **Sa lěpsche wotbycze Lužiskeho šadu.** Wo tymle prašchenju jednachu tele dny wobdźelene sorjadnistke wyschownosće na šhromadźijinje w Budyšinje. Pscheproschene bźehu teź wyschelake Lužiske šadarske towarstwa. Pscheproschi bźeše sakći krajny swjask a šadarstwo a plahowanje wina, so by jednak wo pomognych naprawach **k** pschehowanju wotbycza šadu we wobluku ratarskeho nuzowego plana. Je so wobsamkło, so so sa Lužizu **hromadźenja šadu** pschiprawi, kotrež sa swopredka do Lubija połoži. Sa tutón sameŕ maju so wuzicź šrédki, kiž je němski stat wustajił. Sa nosćerja tuteje hromadźenje bu namjetowany Lubijski wobrjadny swjask z wumjenjejam, so by wobrjadnym šadarskim sastupnikam wjednistwo pschepoda a so teź wobrjadny swjask šrédki swjedze. Pobocznej hromadźerni šadu matej so teź **w Budyschinje** a **Kamjenju** pschiprawicź, so cźoż je krajny swjask mału pschipomoc pschilubił. Dla finanznego plana, kiž ma Lubij w shromadnym skutkowanjom z Budyschinom a Kamjenjom sapodacź, ma so dalsche hischcze wobsamknyć. Lubij ma so hischcze wuprajicź, hacź móże městnosće a pschekupstwa wuwuceńu móz swójscźicź.

— **Padnyschstwo.** Kradnyk je nječto z mutsdobyczom w nozy z 15. 5. 29 z jeneje barbjerńje na Fabrikskej dróhy mužazy žaket se schćerych korbowych tkaninow, se 5×7 zentim. wulkimi kaschćezkami, mužazy žaket z cźinnoselenych tkanin, z wusimi jasnymi šmužkami, mužazy žaket z módobarbnych tkanin z wulkimi cźerwjenymi šmužkami, žonjazy mantl, seleny kornaŕ, wobrub a rukawolowaj naschiwkaj wumětšany prašowane, mužaze kholowy olivneje barby z cźešnimi lila šmužkami, mužaze kholowy z cźinnomódrych tkanin mužaze kholowe se schćernomódrych tkanin se 4×5½ zentim. wulkimi selenymi kaschćezkami, mužaze kholowy z cźinnomódrych nowobarbjenych tkanin se jehlicźkowymi šmužkami. Wo wězowne zdźělenje prošy kriminalny wotrjad w Budyschinje.

S **Druježez.** Njedźelu w nozy je blizko tudomneho knjezeho dwora njesnaty na dróhy w deschcu ležo šwak, ani so bychu jeho ludźo jeneho auta, kiž tam nimoješ dźachu, sběhnyli. Hake sawołany žandarm šwěsći, so je njesnaty bayerski puczowazy ptaczk, kiž je w jenej tudomnej korezinje z mandolinu pschi kwasu pisak a pschi tom kusk wjese cźkolowa wuzywał. Je wěso wobzarowacź, so temu nichtó njeje pschenozowanje poslicził. Je pak tej wulki dźiw, so jeho žadyn auto pschejźć njeje, dokelž běsche wobkhad khětro šyroki.

S **Bělych Nošliz.** Jedyn tudomny 20lětny pachoł běźke wudawał, so je jeho sandźeny tydźeń na dróhy nješ Hnajschezami a Bělymi Nošlizami njesnaty muzski nadpadnył, jeho dajił a jemu jeho jśdne kolo a móścerh pokradnył. Hačzunjeź běźše pachoł khětro rosdrapany a mjesche khołowy rostorhane, je žadarmik hłowny strażnikschtr Richter w Hutzy bórzy swěsći, so je śebi pachoł zyku wšaku wumyślił a swoje koło pschebał. Nětko ma wón hischcze khłostanje woczakacź, dokelž je se žiwotom njewěrnym wudawanjom stawnu wěstosć na dróhach wohrozył.

S **Khwaczicz.** Sandźeny pjatk wumrě tudomny pjekaŕski mischtr a kórcźmaŕ Jan August Schołta, kiž běźše powschikowinje cźešcźena a wažena wosoba. Jeho pohrjebnemu sandźenu wutoru k pośledńjemu wotpocźinkej. Na pschewodźenju wobdźěli so wjele wjesnjanow, wośebje wopokazachu semrětnemu pośledńu cźešć mnohe towarstwa, kotrymž běźše wón w swojim žiwjenju pschičłuschał. Knjes wyschischi farar Sarjeńk mjesche hnujaze pohnjerine pschedowanje. Mnohe kwětki a wěnzy pyscha semrětnehu row.

S **Maleschez.** Kaž loni tak je śebi nascha šerbska młodźina też lětja swoju meju stajiła. Prěni dźeń šwjatkow chze juž mjetacź. Špokojeni su wichićkaj so wjeselili na tak krasnym šerbskim naložku. Naicha młodźina bo joho też kruce dźerži. „Wokoł' meje sehrawaja rje, horka banty rubischcza“. Rejwaja jenoż šerbske rje w pišanych šerbskich draschach. Tónle ras pscheproschuja šerbsku młodźinu jśblika a dalołka na rejtu na selenym trawniku, — je-li ju wusteja na šerbske rje a pschitkhadźaja je šerbskej drasce. Hudźicź budźe sašo šlawnje šnata šokolika kapała.

S **Minakała.** Tudomna nalutowarnja a wupoczerjenja woinš na dnju Božeho štejcźa swoju ćkuschu naletnu generalnu shromadźiznu, kotraž běźše pomerjenje derje wopytana. Pschedsydu, knjes Lodwy-Drobjanšk, ju nawjedowaschе. Po štyschanej letnej rosprawje shromadźeni bilanzu jenohłósnje štwalichu a pschedsydu a liczerja wuzwobodźichu. Towarstwowy wobrot wucźinješe we rosprawnym lěcze 177 166,29 hr. Do dohladowarstwa bu wustupjazy knjeza Schaue, Zalwnik a Pawlik jenohłósnje sašo wuzwolichu. Knjes zwjatkowy revisor Męt je Budyšchina pschedsoschowasche sajimawje wo podawkach pschi Raiffeisenskej banzy w Barlinje, wo bliskim sjednoczenju wschitkich wjesnych družstwow a wo nadawkach a samerach družstwa. Po dlšschej žiwej rosmowje štónczi so shromadźizna wokolo 11 hodź.

Z Ralbic. Pučowańske radupodawanje za maćerje w Ralbicach a Sernjanach budźe tón króć hižom wu-

Maćerny dwór.

Hallizki roman.

191 (Pokračowanje.)

A Maren Holgers pokoji schćitkjazy ruku wokoło njeje.

Ale hnydom potom stojesche khabkowaza sašo runje. Hłowu wobročźi k durjam, štyrnjenej ruzy puschezi a wupschesyre. Pastor Licht sjewi so w durjach. Ninno njeho cźischcźesche so jeho dobra, mała, bibliczna žona. Wona njeješche so k žarowazej maczeri a wobja ju, a strowjesche na prowizu a na lěwizu se šwětkownaj, dobroczźiwymaj wocźomaj. Bě skoro, jako by pschischła k wjeselemu šwjedźenjeju, a to teź běźše tale hodźina sa nju.

Halligźaj mužojo hladachu jedyn na druheho. Chzysche-li tutón Durinskki pastor nowotarstwo salwjesć? A cźyschche wón jich dźensa pschekwapicź? Sa to so woni njedachu dobyć. Tola we wukhoźnej bibliczjwosći pastorki potepi so mórkotanje a bórbotanje, kiž bě so hižo hrózbnje pośóbnyło.

„Lubi mužojo nascheje Halligi“, sapocźa pastor, a jeho hłós klincześche mile a krucźe sdobom, — „tudy wocźakuje bohatschejšan, so my jeho k wěcznemu wotpocźinkej donjesemy. Mnohi z was su wocźakowali, so wostanu we swojej istwi žedźo. Ja drje bych to też cźinił, pschetož starcdawne waschnje nocźnych wotstronicź. Tola tu buch wot někoho nazmininany, so nimo mortweho, kiž dźe khłostanje wjazy njeczuje go žiwa maczerna wutroba pschi kaschczu go cźiwluje. Ta drje by ta kał fyłna była, so by lubeho fyna zama na pohrjebnischczo donjesła, a tak pobožna też je, so mohła žohnowanje tyhaz krócź wuprajicź. Ale tale maczerna wutroba je zyku należnosć do waschich rukow połoźiła, wy lubi wošadni. A tuž wam praju: „Boże ladko tam wonka rěka pohrjebnischczo a niz šwadnischczo.“ A i druha: „Njesudźcze, so bychcze šudźeni njebyli.“ A i tśeca: „Schtóž cźuje go prosty wschelke winy, njech prěni kamjeń na mortweho cźišnje!“ Ja póńdu někto won a budu go i Bohom wuradźecź a wróćeu go k zyrkwi. Wuradźujeze go też mjes Bohu a dajcze Bohu do waschich wuradźowanjow rěcźecź. A špěrnu kedźbujcze na macź. To budźe mi se šmanjenjom: Hdyž cźerstwi a špramni Halligźaj mužojo mi mortweho k rowu pschinjeseu, to dju jich pschijecź a Peder Clausken dyrbi mjes waschimi wotemrětnymi lubymi na kerchowje wotpocźowacź. Wušlebźnjeceje-li pak wy jeho deleka na wušli, maly wošyk a dacźe jeho jenicźky wot tótki a jeho pomocznikow pschewodźecź, to pschizpěwam to tradizijo a swostanu scźicha w komorzy. Bóh wschak budźe na žudnem dinu nasche wutroby wotwalecź a też Pedera Clausenowu wutrobu, kiž běźše z poškuschnym hynom, dobrym šuzdobom, pilnym Halligskim burom a špěrnym pschecźelom. Běda nam potom, je-li budźa nasche wutroby lóźiche namakane dyžli jeho. — Božemje!“

Pastor Licht štupi go hischcze khwilku k maczeri Clausen, kiž běźše hłowu khluboko špikiła a khadźeśche šwaha jeje schćěbźitwu hłowu.

Potom wsa płakazu Luiśku sa ruku a wuúdże je istwy.

Tu pschistupi Edlef Holgers ke kaschczu a pschimny sa ruczizu. Jeho wócźko postrowi Halligskeho wucźerja Manne Wögensa, kiž běźše šamžnu krocźel šeźinik a někto pódła njeho stejesche.

Nomine Holgers a Maren Wögens štupištej go rucze rosšudźenej pschihódła jiwojeju bratrow.

„To njeje holczaga wěš“, wobaraschе jimaj Fede Lurejen, Affiny nan; A wón štupi go na jeju městno, wótrě šebi pót s wobliczа a bórbotaschе:

„Ja mam něschto dobre cźinicź.“

•

Dwaj buraj wuúdjeschtaj se jśiwy. Jedyn štajeschе šebi khobuk a rjekny: „Nicźo sa sto, — ja **to** cźinicź njemóžu mojeje starcze dla.“

A druhi mórkotaschе: „Nowocźažne waschnje go k Halligskemu waschnju njepschihódži.“

Sa to pak štupi go starosta jara rosšudźeny ke kaschczej: „Pastor ma prawje.“

Hischcze něktóri šlédowachu pokhmurjeni abo wuskotliwje wobmyślej mužomaj, kotrejž k **swojim** khěžkam go wróćachu, ale nošcerjow i rjadow najnahladniischich Halligskich burow bě dosć tu, też k wotměnjenju na dołhim puću a pschi wulkej cźešći. —

Clauženez macź pschistupi te k kóždemu jednotliwje

„Bóh šaplacź we wěcznosći!“ wona špjatkny. „Bóh šapłacź!“

A mnohy měnjachu pschi šebi, so drje šu hižo schpatnischich ludźi nošzyli dyžli tohole fyna tajšeje maczerje.

„We Božim mjenje“, šawoła f hłokzom Manne Wögens. Potom wusšěhnychu kaschczo a nješčchu jón pomałku a cźešco pódlu hacźenjow a krocźachu f wobcźežnoscju psches bahnischczo k zyrkwi.

A njech też swony mjelcźachu, to tola Němske morjo hromotasche wo hoczenja, a wichor łvěwasche swóji khutwy špěw kaž schumjazy kerlusch.

Pastor Licht pschiwita cźah pschi starej šwonizy, kiž niže zyrkwje šo šobja. A wón krocźeše pšched kaschczom a rěcźeše krótke, jadrine słowa nad wotewrjenym rowom. Błyschcź rosšaznjesche jeho wobliczo, dokelž wješeleschе go cźešcźe, so je f Halligskim pastyrjom. —

Maczerny dwór pschihotowasche šo na hodownicźku. Tuž wodšachu go najwschelakorischе wonje wo pschednoscź. Wuj Rickert khodźeschе je šakschiwjenym ischijom štulenu tu a tam a wobhladowaschе go bojasnje, jako by f někajkeho rózka połny bow wody jemu napschećeźo pschileczał, so by jeho šaczerił.

Wón měnjeschе, so bozyka jenoż wschudźe za mydłom wonja, sa „Kernseep“ a „grünne Smeerseep“.

(Pokračowanje sćehuje.)

torn 21. meje, a to pop. 3/4 8 hodź. w Kalbicach pola Brězanec a 1/4 9 hodź. w Sernjanach pola Korjeńkec.

⊙ **Werminghoffa.** Tu žu sapoczeli tworicy wulku bydlenju za dźesaćej žwójbow, Žu tiwari gmejna pischi Pětschtowej dróhy. S tuttym nowotwarom, do kotrehož maju žo pschihnjeć wobjeje žwójby „Eintrachtsfeje“ bźelarnje, chże gmejna dospołcź wusprózdnjenje bydlenjow w tak mjenowanym „barakowym měsće“. Nusa žwójbow, kiž w tuttych barakach bydla, bźsche wobjeje wulka pschi posledniej krutej symje. Twar wuwjeduje Mittagej twarska firma w Hródku Spoczatk septembra na bucź khěża dotwarjena. Na rózku Voigtoweje a Pětschkeweje dróhi twari „Eintrachtske“ akz. tow. tehorunja dom za někotre žwójby. Tuttón twar je pschetwjała firma Wagry z Kulowa.

⊙ **Wojerez.** **Khorobny automobil, kiž je wokrjeźne sarjadnistwo kupiło, je wot nětka wo dnjo a w nozy dostacź.** We pitzarni wokrjeźneje thorownje ma žo wós pschi potrjebje stajacź (telefon 34). Transporine wudawki wucźinjeja wo dnjo w měsće Wojerezach a we Mulkej a Makej Nydeji 5 hriwnow, w nozy pak 8 hriwnow. Dalewon płacźi kilometer po 45 pi., **snajmjeńscha pak ma žo sapłacźicź za jězbu wodnjo 5 hriwnow a we nozy 8 hriwnow.**

⊙ **Hóiny.** Tři krócź wob tydźeń žu žo w naschej wsy paduschi do twarjenjow dobywali. Jako bźchu pola rěźnišćo mischtra Eibenšteina a pola hoscźenzarja Eibensteina w nozy sa pjenjesami pytali, žu napossledku tej gmejnstu potkadnju wopytali a tam pjeca na 300 hriwnow kradnyli.

Z Łužicy.

* ⊙ **Wypałej.** Na puću mjes statuej dróhu a wjesnym dźelom Pitšowym pschi Schibźeńcźnej borje je hižom sejo motorowy kolesaŕ snjeschoži. Bźsche njedźiwajcy wschoze pschedbłudnjwosće do jeneje psches 25 zentimetrow hłubokeje kolije sajeł, kotrejž na tutom puću hižom wot sandźeneje nasymy cźekeja. Na iboże pak wón a jeho mandźelka f lohkim sranjenjom woteńdźechtaj. Motorske kolo bźsche pak bo khěrro wobschkodźiło.

* ⊙ **Se Žitawy.** Sobotu rano 3/4 6 hodź. w Mlynskej hriebi muža zatopjeneho namakachu. Wón njemějesche žanych papjerow pschi sebi, to hischcze njewědźa, ichtó wón je. — 17 letny murjerski wucźownik w nozy wot wutory k srjedźe w Kitawje na Jurjowej dróhy žonu nabpadze a ji ruczinu toschku rubi. Policija pak je mkodostneho rubjeźnika hižom sajała.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* ⊙ **Hamburga.** (Wobłhodne twarjenje bo saszyko.) Na Schmiedestej dróhy w Hamburgu je žo wutoru wječor njewobydlowy schtiri-pokhody wysoki wobkhłodny dom se hischcze njewuzasnjeneje pschicźiny saszyrnył. Wot twarjenja je wostała jenoż hischcze hromada rospadankow, wokolo kotrejž žu jenoż swantke murje stejo wostałe. Jedyn strażnik bu saszyrjeny a khěrro sranjeny. Naistata schkoda žo se sadźeschenstom narunia.

* ⊙ **Sstankowa w namjesnych Ezechach.** (Dźesćerow jandźel.) Pschi hraskanju sapomnichu někotre dźesći na dźeczazy wós, kiž mějachu strażowacź. Wós poczo jěcź a pschedy bach mósachu jo wustrózjane dźesći sadźewacź, jedneschze wón po khodźenkach bele. Kaž f Bożim dźiwom pak žo wós njeswarźi, a tak wosta dźećco, kotrež we wosceku spasche, dospołnje njesranjene.

Swatkowna kollekta sakskeje ev.-luth. krajneje curkwje.

W lecze 1876 załoženy powschitkowny zyrkwinski pokład (fond) ma sameŕ, žłuźicź ev.-luth. krajnej zyrkwi w tajkich pschipadach, hdźeź trěbne srědki f mohadnych pokładnjow žo njehodźa w dobałajsej měrje swjesecź.

Pokład bźsche žo w běhu lětow tak sešlnik, so móżesche žiwjenu samerej f wuspěchom žłuźicź.

⊙ **S rospadajacym nałscheje měny pak je žo wulki dźeł jeho samożenja khubił, a to sašo nahromadźicź je cźim nuttisćo, dokeľ je licźba potrěbnych wosadow dźenźnischi dźeń, kaž je powschitkownje snate, cźim wyscha.**

We wsele wjetschim rosměru hacź nětdy žu dźenża pschede wschitkem też wudatki nusne, kiž maju žłuźicź njepospodnemu posběhnjenju smutkowneho zyrkwinskeho žiwjenia.

W mnohich wosadach dyrbja hižo léta dołho zyle nusne swaporjedźenja na twarjenjach twarostacź, schkody su žo thorchisće a hrozy rospadu.

S wjele měrnami njejsu dotal hischcze narunacź mohli swoju a byrgłowe pischesele, kiž dyrbjachu we wójnje wopraważ, wobrachnje na měrnach sa bibliske nutrnosće, na domach sa sjednoczenstwa młodźenzow a młodych holzow, kiž žo k dźerżenju nabożneho žiwjenja wosebje w tajkich wozadach, kiž žu dla „hibania sa wustupowanje f zyrkwi“ a dla sektow, njemóża dźeše parowacź.

So wosadny, też pschi najwjetschej woporniwosći swojich stawow, k temu trěbne srědki swjedu, je njemóżne; też krajna zyrkej njemóże je srědkami, kiž ma po hospodarskim planje k ruzy, hischcze dawno dosć wuspěchnje pombacź.

Tak dyrbi pschezo sašo k dobrowólnym skutkam łuboscze wschěch stawow nałscheje krajneje zyrkwje wołacź. Jódy kóżdy staw po swojich wobstejnoscach swoju scherbatku pschinjeschoze, móże žo někotrazkuliž nusa w kraju wołóżicź.

Tohodła žu wschitke stawy ev.-luth. krajneje zyrkwje wutrobnje proschene, so bychu woporniwje a bohacze dary do Powschitkowny zyrkwinski pokład skadowale. K temu znaju na swjatkownymaj swjatymaj dnjomaj najscheršchu pschiležnosć, dokeľ maju žo kollekty, kiž žo w ev.-luth. zyrkwjach zyłeho kraja na tuttymaj dnjomaj sbéraja, na Powschitkowny zyrkwinski pokład wotedacź.

Njech tuto prośtwa namaka dornitwe wutroby!

„Zatrašnje hłupi“.

Schto Kanibałojo wo nošt njeknu.

Je-li wěrimy, so poknały domoródni druhich žwětowych dźelow naš běłych jako wyschšche stworjenja wobhladuja, potom myślimy ho w najwjetšim pabach. Wjele bóle myśla sebi, so nad nami stejo, a njeje bjez sajima sljedźecź, kak woni tute sacźucza pschemóżnosće dopokasacź hrytaja.

Wożebje žiwnje je tute žełziewědomnje pola Dschukow w Hollandsko-Guyanje wuwite, kiž žu žebi njedźiwajo holhollandšeje nawyschnosće nětschto podobne kaž samostatnosć sahnowali. Kaž amerikanski pucźowaŕ, dr. Marton E. Kahn, powě, žu wschitzy Dschukojo jeneho nahłada wo naš. Sćmy njemjeze khude, žłabe stworjenja, kotrež je zivilisazija sfałsyła. Najmudrischi a najžłynischi běły muž je schpatny žmjertny, schtož je hižo f teho spójnacź, so žebi w tropiskich leckach žaneje radu njewě, mjes tym so to Dschuzy žanych wobcźeżnosćow njepschihotuje. Bjez pomozy Dschuki njemóże tam běłuch ani pucźowacź, ani žiwy byeź.

Kanibałojo na Salomonskich kupach, kiž bźchu hischcze njedawno krwawnu pjecźenju pschecźiwo Jendźelcźanam wjedli, prajachu, so žu běli satrałschnje khudi, dokeľ žo wodnju wołekaja a w nozy wośleku; hdyž je syma, tak rjekny jedyn f tutych hischcze hłuboko w kamjentinym cźasu leźajcych džiwuchow k jendźelskemu pucźowazemu śćěbrjerjej Mr. Larenej, wobleczeny žo žiwoju drastu, wodnjo, hdyž je cźopło, pał je sašo wotpołožimy.

W jenej wotleżanej wěju na Salomonskich kupach, we žamžnym wokrjeżu, hdźeź bźchu pśhed hischcze krótkim cźasom běłeju mužow sfónzowali, wopraschа so domoródny Jendźelcźana, hacź je wěrno, schtoż je žłyschał, so žo tudźo w kraju běłych tak sadźeraja a tak wjele kradnu, so žyli mužožo, njewonami policisća, njepschestawajcy na hańcach

Nowy dowěrnik za „Serbske Nowiny“

za Wětrow, Bošicy a za Nowe Bošicy

je wot 1. junija t. l.

knjez Čech w Bošicach čo. 31

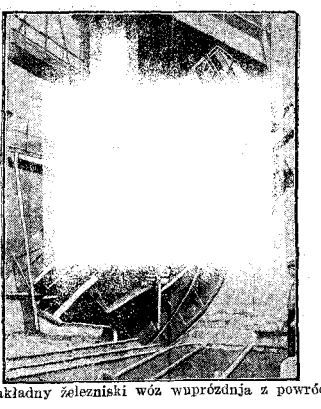
Našich šesćenych čitarjow prosymy, zo bychu sebi „Serbske Nowiny“ pola knjeza Čecha skazali, tak dostawaju, je hišće na dnju wudaća. Knjez Čech skazane „Serbske Nowiny“ hnydom kwituje a też nawětki za nje přijimuje

Nakładnistwo „Serb. Nowin“

wokolo běhaja, so bychu žo wo měr starali. Pola nich, tak wón pschipomni, je mało swadny a lědy padubschiwoty. Wón bź wěrił, so běli lěpje wjedźa, kak maja žo sadźeržeć.

Druhi domoródny měsejsche za jara žpodźiwne, so běli jenoż k wróćnym cźasam, kaž na pschikł. k hodam a jutram žiwjecza a žo žabawjeja. Pola nich wotmětwaju žo žiwjedźenje, tak husto hacź žo jim to spodoba. Móże cźełny, so dyrbi nascha samóżnosć, žo žabawjecź, jara wosmjesowana byeź, hdyž mamy sa to jenoż wěsće cźaż postajeny.

W někotrych žałybliščich pschi Južnym morju maja też kina; pokasowane filmy pał žu jwjetšcha jara stare a rosdrapane. Pola tajkich by žebi cźłowjek moht myślicź, so žo bescheźcźuje, a domoródni žu tohodła krucze pschežiwdźeni, so žo w naschich krajach nastajnje bescheźcźuje. Mnohy prajachu Jendźelcźanej, so běli jenoż tohodła k Južnemu morju pschidu, dokeľ njepschestawaju bescheźcź w domiznje njemóża žnjeteć.

Nakładny żelezniski wóz wuprózdnja z powróćenjom.

Listowanje.

Jurij N. w Hałlowje. Wjeż Trjebjenza, hdźeź žu we nozy k njedźeli krowjazy wós psched Urbanej kowaŕnju kradnyli, rěka němski „Steindörfel“ Post Pommritz. Dotal nam njebźche móżno žwěsćicź, hacź je schkety barbjeny nowy wós, kiž je muźźi njedźelu rano we 8 hodź. pśhed waschu wjeż pschihwjeł a žo sa pucźom do Hornjeho Wujesda praschał, kradnjeny wós f Trjebjenz. Njeje pak njemóżne, dokeľ jeże jeho runje na ranju po žłuźenym paduschiwje widźeli. — Sa žherbske a němske wjeżne mjena we Łužicy mamy w Sserbskej knihanni dobry a pschehladny semjepižny słownik na składze, kiž je sa 3 hriwny dostacź

Přilopk.

* **Wieluf we Wróćławju?** Wudawanja wo pschitomnosći Wieluża we Wróćławju (kotrehož pjecza po zyłej Němskej nětždze wuhladaja bjes teho, so by jo był) so njedadża wotstronicź. Ssu jeho pjecza husto wokolnźbowali we wokolinje, hdźeź je Wieluf pryedy wjele wobthadźał, mjenujcy mjes njepózcźiwymi holzami. Tam pjecza pschezo sašo khowanki namaka. W nozy je žrjedźe sawołachu kriminalnu policiju do domu na Dwórnischcźowej dróhy 22. Policija dum pschepytna bjes wuspěcha, runjeż domjazy wobydlerjo wobtkucźeja, so žu Wieluża na Dwórnischcźowej dróhy widźeli.

* **Też testament.** Muż, kiž je njedawno w Londonje wumrěł, je swojej žonje w žwójum testamenje tale wotkasał: Por mojich khołowom jako snamjo sa to, so chżysche moja mandźelska sa cźaż mojeho žiwjenja rad w nich khodźicź. Shyk mojeho samożenja pschenźe na mojej bośtje a na mojich žynow.

* ⊙ **Löwenberga** w Schlesyfkej. (Trójniki.) We Volkersdorfje pola Hajdy porodźi mandźelska dawkiśdźerja Ludwiga trójniki, dweju hólczkow a jenu holczku. Nětko je liczba dźeći tuteje žwójby na žydom sroślka.

Na'nowiše z cyłeho swěta.

— **Schtrowa powěsć wo wjedrje sa jutšiscu žpobou:** Sso wuwjedruje, ale je hischcze khłódno. W Jendźelskej žuchо a cźopło, w połnóznej Europje žuchо a khłódno.

W braunschweigskim žejmje je sapósłanz Brandes we mjenje němšknazionalneje a němskeje ludoweje strony prajił, so nimaju k statnemu ministerstwu dowěrjenje. Sapósłanz Liebald na to jako pschedźyda frakzije žrjedźinsty namjetowaschе, braunschweigski žejm rospuschćicź a nowowólby na 30. junija postajicź. Namjet bo je wschěch stron f pschihłosowanjom pschija.

S rospadankow wotpaleneje thorownje w Clevelandźe w Sjednoczenych statach połnózneje Ameriki žu hacź dotal 125 mertwych wunjeźli. Dyrbi bo f tym licźicź, so bo licźba mertwych na 160 powjeschi. — Na'wjazy wožobow je bo f jedobytymi płunami morito. Wjele wožobow, kotrež bźchu bo po žrazu strowi f wohnja wutkowali, je podźišcho njejabyh wumrjeło. Lěkarjo žu bo pschi operazijim błidze f jedobytymi płunami morili. Měschczanski lěkaŕ, kotryž je wopory pschepytaŕ, praji, so je na podstatu pschepytanja kreje sadyhanje módreje kišaliny abo bromowego płuna swěsćiť. Też ludźo, kotriž žu wohnju pschihładowali, žu domoj duzy wumrjeli; njebźchu pyntli, hdyž bźchu so jedobytych dymow nadrěbali.

Pola Teschina w pólskej Schlesyjskej błyšt do wóžom ratarskich džełacźerjow dyri, f kotrymž bo schtyrzo na měsće morichu, mjes tym so bo druhi cźežko sranjchu.

W měšćanku Jiwje we wjecźornej Pólskej je bo nětkaje 250 domow wotpaliło. Wjacy hacź 500 žwójbow je bydło žhubiło. Nastata schkoda wjacy hacź tři miliony złotych wucźinja. Woheń je bo se spałky sawinował, kotrež bź bo njekedźbliwje na bok cźiščo.

Towaršewski powěstnik.

Bukecy. „Radosć“ zmjeje njedźelu 26. meje (młode swjatki) wulět do Žitawskich horow. Też hosćo móża so wobdźělić. Bližše so hišće wozjewi.

Předsydstwo.

Khelno. Towaršstwo „Domizna“ ma njedźelu 19. meje (swjatki) wječor we 8 hodź. pola Mjenec měšanu zhromadźiznu. Rozprawa, předběžne zrěčenje dla župinchu złeta 9. junija w Klukšu, wšelicźny. Sobustawy, přindźże wšitcy a z dypkom. Serbja, też z wokoliny, su lubje witani.

Předsydstwo.

Koło serbskich spisowaćelow. Wubjerk zeńdże so sobotu dop. w 10 hodź. w Serbskej kofejowni. Hłowna zhromadźizna je njedźelu dop. w 11 hodź. we Khoćebuzu.

Maćica Serbska. Sobustawam, kotrymž je so liścina dla „Łužiskich wobrazow“ pósłała, so prośa, zo bychu tutu hnydom wupjelnjeną wrócili.

Předsyda.

Porśicy. Towaršstwo „Swěra“ zmeje njedźelu 2. junija hromadźe ze jednotu Sokoł Porśicanskej swój wotmysleny wulět na horu Jeśćed. Stóž chce so wobdźělić, njech so pola kk. Kašpora a Porśicanch a Kruparja w Krakecach najpozdźišo hač do 1. dnja swjatkow zamołwja, hdźeź też wšo dalše dla płacźiny jězby atd. zhoni.

Wotrjady Maćicy Serbskeje. Posedźenja wědomostnych wotrjadow njebudźa wěstych přičinow dla. kaž bě wotmyslene, srjedu po swjatkach, ale wotměja so hakle na Michała a to srjedu po Michale 2. oktobra 1929. Tuž maja ći knježa, kiž měli a chcyli nješto přednošowacź, časa dosć, sebi rjany přednošk wudźełać. Za předsydstwo M. S.

Dr. Arnošt Muka.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleť w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dubnan w Budyšinje. Za hospodarski dźeł: Arnošt Hart w Hrózkowach. Za nowołski: G. Janak w Budyšinje.

Wšě OPEL-kola

zhotowja so z najlěpšeho Šwedskeho drjewowuhloweho worcela, zymnećehnjene, bjez šowa. Do wšěch kołow zatwari so šwětoslawny Torpedo-samoběh. Jenoż najlépše přisłušne dźele, kaž stpioy, teptadła sedła atd so wuživaju, też wobruče su najlěpše. Wše niklowane dźele su podmjedźowane, kruče zaniklowane a swětło polérowane. Mužače koło 98.50 hr. žonjace 7.— hr. wjac.

J. Schieback w Budyšinje 4

na Mužakowskej drózy

Wokoło 300 kołow na składze :: Přijomne napłaćowanje

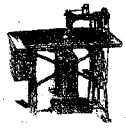
Kup twoje wobuća w→ Görlitzer Schuhhaus

Stajnje najnowše
Stajne najlěpše
Stajnje najtuńše płaćizny

na Bohatej hasy **Bautzen** na Kěžorsk. drózy

Wikowarnja z jězdnymi kolami Fuhrmann

w Budyšinje na Hornčerskej hasy 10

jězdne kola. šijac. mašiny, žimace mašiny, gramofony z platami. Wčerwustoj. wuporjedźernja.

— Wulke a małe awtowe drožki. — Wulki omnibus za křćizna, kwasy a wulety towarstwow. :: Telefon 3004

Wulkotne
žonjace mantle
najwjetši skjad w měsće, jara tunjo
lěćne drasty
w znatym wubjerku
PAUL OTTE
w Budyšinje, na Žitnej hasy 10

Waše šaty
a woblećenja
k swjatkam
kupujeće tunjo
w konkurzowym wupředawanju
Max Herde w Budyšinje na Kamjentnej hasy
— Hišće wulki skład! —
Konkurzowy zarjadowař.

W přijomnych rumnosćach
BODEGI
w Budyšinje na Mjasowych wikach
wšědnje krasna hudźba
Poručam k swjatym dnjam
tunje dobre wina

K swjatkam
nowe črije
Hłowne płaćizny:
11.95 12.50 14.50 16.50
Krisseller
na Bohatej hasy

Walter Voigt
železowa wikowarnja w Budyšinje
na Jerjowej hasy 3 — — — Telefon 2320

Železowe twory / wšón grat / wobbitki za meble a twary / twory za wutykowanja / domjace a kuchinske naprawy

Wosebitosć: Wše potrěbnosće za blidarjow, twarskich mištrow, za twornje, zamkarnje a elektro-instalatěrow — Ratařske graty Grońane pletwa — Kałate groty.

Wokolo 1400
Wobručow a Slawchow za koła
tonjo najlěpše, po wšěch wulkosćach, tunjo pola
J. Schiebacka na Mužakowsk. drózy 4

Skótne samonapojaki
poručuje w najlěpšim wuwjedźenju
Najlěpše referency
Gustav Schneider
w Budyšinje
na Różowej hasy 8 a 13 Telefon 2847

K swjatkam
wubjerny

Kofejowa palerńja
K. Preißer jun
w Budyšinje
na Žitn. wikach. 2

Vogtl. Gardiny
štory, rolleaux, voilowe a muslinowe kronki, canki jara tunjo
J. Erler na Zw. Lawsk. h. 10 Różk Kronpryne mosta

Pro . . sto
2687
jeli maće mały nawětšk do „Serbskich Nowin."

Dreg-wante **drjewa**
Hranite drjewo
twarske drjewo
špalěrowe laty
tršne laty
špundowania (trušane) zabiće najlěpše khójnowe a šmrěkowe blidarske drjewo
najtuńšo
Robert Scherwat
drjewowa wikowarnia
w Budyšinje na Drježdźanskej drózy 897c Telef. 3918

Woblek abo mantl
woboje kupujeće tunjo a sprawnje po płaćiznach
75.—, 69.—, 59.—, 49.—, 37.—, 27.— hr.
Wulki wubjerk
Připóznata tunja hotowa drasta
Hugo Pachaly
Před Šulerskimi wrotami 1
Staroznaty a solidny wodkhod
Kosmičkate a gumijowe mantle
njepřemokawe 30.—, 29.—, 24.—, **16.50**
Njepřemokawe kabaty imprägn.
9.50, 13.50, 18.50, 21.75

Wše
symjenja za pola a zahrod.
Drježdźanske cybłowe sadźeńki
picy za wše družiny płačkow
poručuje
K. Preißer jun
w Budyšinje
na Žitn. wikach 2

Holca
kat. Serbowka kotraž je šulu wukhodźiła z dobreje swójby za lěpšu domjacnosć so pyta.
ELISABETH SCHMIDT
w Budyšinje Burglatz 2

Připow. też knj. měsačnostowa Eiseltowa w Różeńće přijimuje

Serbsku
služownu holcu
nic niže 18 lět, k 1. junijej pyta
KLUKSANSKA FARA

Wóskowany rub 100 cm šěroki m 1.50, zbytki, linoleumowe běhaki, tepichi 2 + 3 = 17 hriwšo **J. Erler** na Zwonk tunjo Lawskej h. čo. 10. Różk Kronpryne mosta.

Kolesa
wuběhowan. koło barbojta emaila přědku z pruhami, drastyšikatak, zadne pruhimjetaki z pruh. kolkom jara tunjo pola
dr. Thomasec
w Budyšinje na Kamj. hasy 16

Dwě trjebanej
decimalnej wazy
na předań nowo aichowane 500 a 200 kg
Waagenbau w Budyšinje na Drjewowych wikach 2

Rjana nowa 7 dźělbna
KUCHNJA
cyle tunjo zy 165 hr. dokelž sobu do płačenja wzata hnydom na předań
w Nowej wsy č. 17 p. Rakec

Brězowe žerdźe za woja
ma na předań
MUKA, wojnař w Mikowje

Vogtl. gardiny, story, roleau, zwjerśne gardiny, vitraży, ložowe a blidowe přikrywy diwanowe přikrywy, powěšaki na sćěnu, wóskowane ruby, šatowe tkaniny, canki, zwjerśne košle, šiće po měrje, wušiwanje mjenow.
Dobra twora a tunje płaćizny
Martha Bräuer
na Moltkowej drózy 5

+ Hygieniske wěcy +
za žony a za mužow
žiwotowe wobwjazki a tajke pře wustupowanje, bjedr. formarje, stalčiki, podłožki, pjeluchowe kholowčki
Wagnerowa
w Budyš. před Šulešak. wrotami 9

Visitne khartki
zhotuje spěšnje a tunjo
Smolerjec
knihićišćerńja
w Budyšinje.

Walter Rinnelt
na Kamjentn. hasy 17 **W Budyšinje** při hotelu „Krony"
wosobny frizěr za knjezow, knjeżny a knjenje

zhotowja wše włosowe dźěła, kaž wotfihanje po waśnju bubiskim a pažakim (Bubi u. Pagenkopfe) Najwjetši skład wšěch toiletowych tworow. / Připrawjenje towarstwowych a dźiwadłowych, njewjesćinskich kaž też kwasnych frizurow Najspěšniše a porjadne posłużenje. —

Wosebity dom
cigarow a cigaretow

Wutrobny dźak

wuprajam wšitkim swojim wolerjam wosebje wam, lubi Serbja, kotřiž sće z wotedaćom swojeho hłosa za „sakski wjesny lud" so jako křesćenjo a swěrni Serbja wuznali a z tym k našemu dobyću dopomhali. Swěrnje sće stali k swojim wjednikam, najebać wšěch šćuwanjow a lesnych słowow našich njepřećelow. Tohodla budu też ja swěru stać k wam. Z Božej pomocu chcu sebi wšitku prócu dawać, zo bych wuspěšnje zastupował wšitke waše přeća a žadanja, a zo by naš lud so zasy hospodarscy zhrabał a wšitke prawa dostał, kotrež k swojomu nabožnamu a narodnemu žiwjenju trjeba.

Jakub Spitank w Zejicach

Ducy wot pohrjeba našeje lubeje mandźelskeje a přichodneje dźowki

Hańže Killjanoweje,

prjedy zwudowjeneje Rjehorkoweje,

wuprajamy tym, kiž su ju mrějacu wopytali a při jeje smjerći přitomni byli, wosebje k. **Pawołej Bělkej** we Radworju a knjeżnje **Hancy Bjeńšec** z Khróšćic, milosćiwej sotře **Klariny** w Radworju jako też našimaj lubymaj susodomaj a wosebiće knjeżnje **Hanje Cyžec** tu za jeje jara wulku prócu a scyła wšěm z blizka a zdala, kotřiž su na pustym wječoru za njebohu so modlili a ju k rowu přewodźili a nošerjam, **Zarěčanskemu Žónskemu towarstwu** a daricelam wěncowoje pychi najwutrobnišo

Zapłać Bóh luby Knjez!

Dušu tak zahe zemrěteje pak poručamy modlitwje wěriwych

W Stróžišću
16. meje 1929

We hłubokej zrudobje
Jurij Killan a přiwuzni.

přiloha k čisłu 113 **SERBSKE NOWINY** Pjatk, 17. mejc 1929

Wuznam zubow za našu strowosć.

Naše cźełko je sestajane z mjeńcźomnych mjeńcźkich komorkow, tak kaž je kóžka natwarjena z mnohich małych zypełow. Ale porno tutej mocnej macźišnje maju komorki cźełа (Körperzellen) wjele šamtne žiwjenje we sebi, dyrbja šo rozmnožeć, so bychu rozcźahowanu cźełu natwarjazu macźišnje podawałe a wotmrěte komorki nahrunałe, wone dyrbja nastajitje dźełacź, so bychu zule dźěło tymane sdźerźałe, pschitoż dźěło cźełа dźe na žiwot korjeń w shromadnym dźěle wschěch komorkow. Wschо to samóža, hač jenoš potom, hdyž bywaju derje z macźišnju sastarane. Ale kak pschinjesemy wschе tute zdźěle, tiž zwuzliwamy, do wschich tutych, po zymym cźěle rozbźěgenych komorkow? — To je jenoš možno, hdyž sebi pschedstajamy, so nascha zyrowa do dospołnje źiwe je bywajuca pschedźěłe, so šo tak, i kwoju smršcha a z pomozu małych a najmjeńšich žilkow siwoj puć do jenotliwych komorkow namaka. So pak bychmy krutu zyrowu žilku dostali, dyrbimy ju najprjedy na wušmuź smłeć. To stanje šo w hubje z pomozu šubow. Hdźe potom może wona pśches mlócźinu, ślěny, žołdźinu, žołcź a brjuschnu slinu cźełа kaž wulk cźenkeho cźrjewa pschedźěłana a pschemjena pśches cźenke cźrjewo do kreiwje pschestupicź. Rozłukanje je potajkim najwažnische pschihotowaze dźěło, kotrež w hubje jónu sakomdźene, šo i dalschim pożiwanjom wjac nakhwatacź njebodźi. Njedokładnje rozłuzgana zyrowa do žołdka pschinjesena, budźe jón k dźělu hnuśicź, kotrež na dźěłsch cźasy njesnjese, wón budźe pschenapinany a chory. Tak pschińdźe, so jim ludźo, kiž z cźasom swoje šuby słužba, na žołdk chori, a móža i teho najstrašnische chorosće žołdka nastacź. Chory žołdk njesamóže pak potom sylu wjazy prawje spožiwacź. A je ćemu tak, potom njedostawaju komorki wjazy dóstatnje zyrowy, schtož pak wjedźe k powschitkownej słabosći cźełа a k wschelakorym chorosćam.

So bychmy zyrobu derje rozsłužacź mohli, trjebamy dobre a strowe šuby a pschedewschěm wschе šuby. Chory šub nakały pschełožło šubodne šuby, pobrachowazy šub je šusto i pschićinu, so napschećo stejacy šub dła njedostatnego wužiwanja — nima dóść zaneho šubodna, i torchmy by mohł shromadnje mlěcź — wosłabi, šehori a słónczinje też wupadnje. Też mlócźniki (Milchzähne) mlekich dźećzi dyrbja strowe wostacź a šo tak dołho hacź možno sdźerźeć. Khory mlócźnik może też pod nim rjezacy šapłódk druheho šuba nakazyć, pschešahe šusedneho mlócźnika da šo druhemu šubej pschešahe pschedobyć, hijo pryjedy, hacź je dosć derje wumyty.

Tohodla: Pěstuj swoje šuby, so njebychu šo nakazyle, dźi k šubnemu lekarjej, tak ruče hacź nekajše znamjo chorosće pytnjesch, njeczerp, so cźe šuby bola, njedaj šebi šuby wutorhnyć, kiž hodźi šo hischcźe nětko sdźerźeć — a budźesch słužić strowosći cźełа a duscheje!

Prěni powětrop w Nürnbergu.

Psched nimale połdra stotkom rozbudźichu lódy prěmich balonow lud hischcźe žiwuschno, hacź dźensnische kły pyches ocean. W swatej knihy „Wobrazy z němskeje sandźenosće“ wot Gustawa Freytaga namakachmy tśi listmo z lěta 1787 wo jenym ćěrke Blanchardа, z kotrehoš możemy dowidźeć, kak šo šubły tehdyschcźeho cźasa pschi takim podawku sadźerźachu.

„Słónczinje bě 12. novembra 1787 pschischoł, bě to šwjatoczny dźeń. Hižo sahe do cźasa podawku šo cźrjodby ludźi na městno podawka, hdźež bě we wośrjedu zdalenosći mjes šobu mnoho stanow natwarjenych a w kotrychž bźeschu wschě druzźiny napitkow a pojedźow dostacź; w někotrych bźachu też herzy, a wschо pschišćiwjesłuche wulke šwjatorozpołoženje.

Jako trólko do dźewjećz hodźin tři wuthěle znamjo k pjelnjenju powětrona dachu, bě šo hižo wjele tyšacz ludźi na městnje sešchło a pschezo hischcźe pschikhadźachu njeličomne hyły.

W 10 hodźinach da šo druhe znamjo z dwěmaj wustrělomaj a krótko do 11 hodź. tśeśi signal i jenym wutřełom, jako znamjo, so je powětrop pjelnjeny. Mimo tutych, na městnje pschibywajucych ludźi, kotrychž licźba możesche nětkuž 50 000—60 000 wulka bycź, stejachu hischcźe nahladne cźrjódy na zahrodach, murjach, śěchach, wokach atd. a tola knjeježesche mjes njeličomnymi žydami pschikładomny porjad a cźišchina.

Knjes Blanchard bě pschi pjelnjenju powětrona tak pomozny a pschi dohladowanju tak hibicźiwy, jako by na puću na najwoježelsche reje schło.

Někasche, so je kóždy krócź dźeń do śleta k Božemu bidu pschistupił.

Dostojne posłěchowasche šo powětron k njebjeskim wyschinam, bjes najźnadnischeho sawadźenja. S cźichej radosću a wjeselym spodźiwanjom nad tutej krałnej dru knjeježesche tak šwjatoczna cźišchina, jako žaneho šliweho stworjenja na wulkim městnje było njeby. Tak kaž šo pschi tjanym wjedrje kur kaž stołp posłužujesć tak tunje posłěchowasche šo wot jaśnecho dnja wobswětlena śwětła kula k wyschinam njebja. S wyšokosće wěże cźišmy wjednik powětrona hromadu listnow na pschihladowarjow dele.

Hyndom na to pschikhwachu z khorojomaj za nim dohladowanym a městu, na cźeź powschitkowny wyk a pschileći sćěhowasche. Knjes Blanchard posłěchowasche šo na to wyschšche a wyschšche, wot wětrika najprjedy k wjesnu a posłužischo k dołhemu wjeczoru cźerjeny, jako bě po „Nürnberger Postzeitung“ najwyschcźu wyšokosć wo 4 800 stopow nad šentju dospół.

S tutej hobrjesej wyšokosće puschcźi thróšły lětar bubka, k padanišej płachcźe pschicźišnjeneho, k šemi dele, kotryž pomału niže a niže padaschе, tak so šo pjecź mjeńšchinow minychu, pryjedy hacź stockatko pola Thona hdźež dróhy do Erlangena sbožownje na žitne polo pschichodźe.

Wusudźenja.

Tajnje jednaschе Budyšći kamnišći šud pschećiwo fabrikantu šamkarjej Korli Mateju **Kieferej** a wuschiwarzu **Klarje Hilji Fischerej** z Budyšchina dla wopaczneje pschisahi. Wonaj bźichtaj wobstorjenaj, so staj w alimentowym prozesu Fischerej njemandźelskeho dźěcza pschećiwo murjerju Ottarej Nowakej z Budyšchina pod pschisahu njewěrnje wo žiwotnich intimnych počahach wuprajiłoj. Wobeju namała šud wopaczneje pschisahi winowateju a sahudźi Kiefera ł 6, Fischerej ł 9 mězacym jastwa. Po wotpokućenju dweju tśećinow tśełostanja ma šo sahudźenymaj wupruhowanišći cźas pschiswolićź. Wobstorźbu sastupowasche statny rěcźnik dr. Körner.

Cyrkwinske powěsće.

Z Budyšina.

W Michalskej cyrkwi swjatkownišku rano ½8 hodź. Bože wotkazanje serbske (farař Tišer), ½9 hodź. serbska a w 10 hodź. němska Boża słužba (farař Kapler).

2. dźeń swjatkow rano ½8 hodź. Bože wotkazanje němske (farař Kapler), ½9 hodź. němska a w 10 hodź. serbska Boża słužba (farař Tišer). — Srjedu žonjace towarstwo we Wuricach (Zelena łuka).

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

K swjatkam njeje žana njedźelska šula. Druhi dźeń wjećor we 8 hodź. je swjećenje swjatkow. Rěći knjez krajnosudniski rada Handwerck a druzy. Stwórtk wjećor we 8 hodź. je bibliska nutrnosć.

Druhi dźeń swjatkow je popołdnju w 3 hodź. we šuli we Rozwodecach bibliska nutrnosć.

Zjednoćenstwowy wothladar Zimmermann zmóže biblisku nutrnosć wutoru w Dobruši, srjedu w Cokowje a stwórtk w Budyšinje.

Zjednoćenstwowy wothladar Křižan zmóže biblisku nutrnosć póndźelu popołdnju w 3 hodź. w Bělej Horje, wjećor w Nowych Porśicach, wutoru we Wjazońcy, srjedu we Zemicach, stwórtk w Rodecach a pjatk w Tućicach.

Z Barta.

Swjatkowničku rano we 8 hodź. serbska a ½10 hodź. němska Boża słužba.

2. dźeń swjatkow rano we 8 hodź. němska a ½ 10 hodź. serbska Boża słužba. — Zběrka za powšitkowny cyrkwinski pokład.

Z Budestec.

Swjatkowničku je rano we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Cyrkwinski khór spěwa: Swjaty, Ducho, z twojoh stoła — P. Gläser. — Druhi swjaty dźeń je rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. — Na wobymaj swjatymaj dnjomaj zběra so před cyrkwinymi durjemi za powšitkowny cyrkwinski pokład.

Z Bukec.

Swjatkowničku rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Cyrkw. khór: Ducho wěrny, (wot Suberta). Pop. w 2 hodź. dźěćikemšenje. — Druhi dźeń swjatkow rano ½7 h. němska spowědź, we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boża słužba. Pozawn. khór piska. Na wobymaj swj. dnjomaj zběrka za powšitkowny cyrkw. pokład. — Třeći dźeń swjatkow rano we 8 hodź. serbska Boża słužba.

Zemrěli: Arno Jan, mandź. synk Hendricha Pawoła Šmidta, wojnarskeho mišterа we Łusku, 7 m. 4 dny stary. — Ernestina Karolina zwudowjena Hohlfeldowa rodź. Fiedlerjec, wuměnkarka we Něćinje, 64 l. 29 dnjow stara.

Z Budyšinka.

Druhi dźeń swjatkow rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba (knjez farař Rjeda z Budyšina.) Zběrka za powšitkowny cyrkwinski fond.

Z Hodźija.

Swjatkowničku rano we 7 hodź. serb. spowědź, (farař Voigt), we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske swjedźeńske kemšenje (farař Wjezař předuje a też w Huscy.) Na woběmaj Božimaj słužbomaj so duett spěwa: „Nětk chcemy mejki stajeć“ (O. Wermann). Zběrka za powšitkowny, cyrkwinski pokład. W 11 hodź. je Boża słužba za dźěći. — Druhi dźeń swjatkow zmóže farař Voigt rano w 7 h. němsku spowědź, we 8 h. zmóže farař Wjezař němske a dop. ½10 hodź. serbske swjedźeńske kemšenje. Zběrka za powšitkowny, cyrkwinj, pokład.

Z Hrodźišća.

Swjatkowničku rano we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boża słužba. Zběrka za powšitkowny, cyrkwinski fond. Cyrkwinska hudźba: „Pój swjaty, Ducho“. — Druhi dźeń swjatkow rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Sobuskutkowanje posawniskeho khora. Zběrka za powšitkowny, cyrkwinski fond. — Stwórtk, 23. meje dop. w 10 hodź., spowědź w šuli w Drożdźiju. — Pjatk, 24. meje pop. w 3 hodź. spowědź w Bělej Horje, we 4 hodź. spowědź we Worcynje.

Z Hućiny.

Swjatkowničku rano we 8 hodź., ½10 hodź. němska Boża słužba. Khór spěwa: A. Shier, O swjaty Ducho. — Kollekta za cyrkwinski fond.

2. dźeń swjatkow rano we 8 hodź. serbska, ½10 hodź. němska Boża słužba. — Kollekta za cyrkwinski fond.

Z Khwaćic.

Swjatkowničku rano we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. — Druhi swjaty dźeń rano we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Na wobymaj swj. dnjomaj je zběrka *za powšitkowny cyrkwiny fond krajnoje cyrkwje.*

Zemrěł 10. meje: Jan August Šołta, pjekarski mišter w Khwaćicach, 59 l. 21 dn. stary.

Z Klukša.

Swjatkowničku rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. — Druhi dźeń swjatkow rano we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boża słužba (cand. Rösler.) Na wobymaj dnjomaj zběrka za krajnocyrkwinski pokład.

Z Kotec.

Swjatkowničku je rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske kemšenje (wosadny farař) a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje (wosadny kantor). Druhi dźeń swjatkow je dop. we 10 hodź. němske předowanje, ke kotremuž so přizamknje němske kemšenje za dźěći.

Z Łupoje.

Swjatkowničku je rano we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boża słužba. — Druhi dźeń swjatkow rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba (farař Kapler z Njeswačidła.) Na woběmaj dnjomaj zběrka za cyrkwiny, fonds.

Z Małešec.

Swjatkowničku a druhi dźeń swjatkow rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Zběrka za krajnocyrkwinski pokład. — Swjatkowničku dop. w 11 hodź. dźěćikemšenje.

Z Minakała.

Swjatkowničku rano we 8 hodź. zmóje cand. Rösler serbsku a dop. ½10 hodź. němsku Božu słužbu. — Druhi dźeń swjatkow zmóje farař Křižan rano we 8 hodź. němsku a dop. ½10 hodź. serbsku Božu słužbu. Na wobymaj dnjomaj zběrka za krajnocyrkwinski fond.

Z Njeswačidła.

Prěni swjaty dźeń rano we 8 hodź. serbska, ½10 hodź. němska Boża słužba.

Druhi swj. dźeń rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska, ½10 hodź. němska Boża słužba (k. farař Renč-Łupjanski).

Na wobymaj dnjomaj kollekta za powšitkowny fonds našeje krajneje cyrkwje.

Z Nosaćic.

Swjatkowničku rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba, po njej spowědź. Zběrka za powšitkowny, cyrkwinski fond. — Druhi dźeń swjatkow rano we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. serbska Boża słužba. Zběrka za powšitkowny, cyrkwinski fond. — Stwórtk 23. meje 1929 wjećor ⅛8 hodź. towarstwo žonow.

Z Porśic.

Swjatkowničku rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba, ½11 hodź. dźěćikemšenje za wjetše dźěći. — Druhi dźeń swjatkow rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boża słužba. Pop. ½2 hodź. dźěćikemšenje za młódše dźěći w Porśicach, ⅓3 hodź. towarstwo młodych holcow pola wosadneje sotry, wjećor we 8 hodź. bibl. hodź. w Nowych Porśicach přez knjeza wothladarja Křižana. Na wobymaj dnjomaj so zběrka za powšitkowny, krajny cyrkwinski fond. — Stwórtk pop. w 3 hodź. posedźenje cyrkwinskeho prjódkstejeństwa na farje, wjećor w 7 hodź. so knjez wjesnjanosta sobu wobdźěli. — Zemrěł: Jan Mikan, khěžewobsedźeń w Krakecach, 75 l., 3 m. a 5 dnjow stary. — Pokhowana: Morwonarodźena mandź. dźowčička Pětra Bohuwěra Arnošta Hoffmanna, kubleria we Kubšicach.

Z Rakec.

Swjatkowničku dop. we 8 hodź. serbska spowědź a Bože swj. wotkazanje, w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Boża słužba, pop. w 2 hodź. serbski nešpor.

2. dźeń swjatkow dop. w 9 hodź. serbska, ½11 hodź. němska Boża słužba.

3. dźeń swjatkow dop. w 9 hodź. serbska Boża słužba, w 10 hodź. Boża słužba za serbske, ¾11 hodź. za němske dźěći.

Z Wósporka.

Swjatkowničku je dop. w 10 hodź. předowanje a ½12 hodź. kemšenje za dźěći, pop. w 2 hodź. křćenja. — Druhi dźeń swjatkow je rano we 8 hodź. předowanje.

Z Wóslinka.

Swjatkowničku rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Zběrka. Pop. ¼4 hodź.. Boža služba w Lěskej. — Druhi swjaty dźeń rano w 7 h. němska spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Zběrka.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Do wikowańskeho sapiša je so dźensa sapisało:

1.) Na kopjeno 80 najtupaju firmu **Grützner u. Zaltis w Hajnizach:** Prokura Adolfa Pawola Zuckeriedela je sasahła. Prokura je spočežena pschekupzej Erichej Dornigej w Rośchowje. Wón ma tołowarstwo jenoż zhromadnje z druhim prokuristom zastupować.

2.) Na kopjeno 835, so je firma **Erich Bräuer w Budyšinje** sasahła.

3.) Na kopjeno 906 najtupaju firmu **Kommerzšla a Privatna Banka akzijowe towarstwo, filialku w Budyšinje** (hłowny wobkhod je w Hamburgu): Towarstwowe sprjećenje je 26. februara 1870 je so w §§ 17, 18, 19, 21, 22 a 23 po wobšamknjenju generalneje zhromadźizny 16. haprleje 1929 pschemeniło. Josef Sander je jako hołowstaw pschedsydstwa wustupił.

4.) Na kopjeno 1088 firma **Fr. August Bjar w Budyšinje.** Pschekupska mandźelska Maria Helena Schniedeřec rodź. Bjarez w Budyšinje jako herbstwowa herbowka zemrěteho blidarskeho mišchtra Bjedericha Augusta Bjara je mjezyčelka. Prokura je spočežena pschekupzej Rudolfej Schniederej w Budyšinje. (Wobkhodna druzina: Wikowanje z meblemi a wulkowikowanje z korcmarskimi blidami a stołami. Wobkhodna městnosć na Dwórnischčowej dróhi 2.)

Hamtske sudnistwo w Budyšinje, 15. 5. 1929.

Směški.

** „Ssurowe to sawěrče je, hdyž spěwać pytnje, so njezaj spěwać njemóže." — „Haj, ale hurowischo pak hischće je, hdyž wón to njepytnje."

Hospodarski rozhlad.

Pjatk, 17. meje 1929.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,2065	100 pólsk. złotych .	47,30
1 jendźelski punt .	20,40	100 čěskosł. krónow .	12,449
100 šwajc. frankow .	81,005	100 franc. frankow .	16,425

Barlinska bursa wjeźera je sešłabjenjom efektowych kursow do wschodneho wikowanja sastupi. Wobkhod bě jara hnadny. Sćabe běchu też wiki z dołhimi a rentowymi lisćinami.

Produktowe wiki běchu wjeźera jara žłabe. Pšeńcza swoju dotalnu płacźišnu sa hotowe forno drje satkowa, rožka pschišłodźi 15 pj. po zentnarju. Wjeźera płaćejesche zentnar

w Barlinje:

pšeńcy 11,05—11,10 hr., rožki 10,00 hr.
hač 11,10 hr., ječmjenja nalětnjeho 10,90
hač 11,50 hr., nalětnjeho 9,40—9,80 hr.,
wowša 9,75—10,05 hr.,

w terminowym wikowanju

za meju: pšeńcy 11,52½ hr., rožki 10,42½ hr., wowša 10,50 hr.,
za julij: pšeńcy 12,70—12,72½ hr., rožki 10,61¼—10,65 hr., wowša 10,67½ hr.,
za september: pšeńcy 11,92½—11,97½ hr., rožki 10,77½—10,80 hr.

schtwórtk w Lubiju:

pšeńcy 10,90—11,20 hr., rožki 9,70—10 hr., ječmjenja nalětnjeho 10,75—11,20 hr., wowša 10—10,30 hr.,

schtwórtk w Kamjencu:

pšeńcy 10,60—10,80 hr., rožki 9,80—10 hr., ječmjenja nalětnjeho 11—11,25 hr., wowša 10,50—10,60 hr.,
prošata 34—43 hriwnow,
běhaki 70—85 hriwnow,
libjata 3—3,80 hriwnow.

Na žwinjaze wiki hrjedu w Khorzebuzu
běchu pschiwjesli 1194 prošatow a 157 běhakow. Wone płaćachu

prošata:

małe	22—28 hr.
hrěnje	28—34 hr.
wulke	34—40 hr.

běhaki:

małe	40—60 hr.
hrěnje	60—85 hr.
wulke	85—105 hr.

Skótne wiki hrjedu w Barlinje
(Magerviehhof Friedrichsfelde).

Pschihnali běchu 549 howjadłow, mjes nimi 525 dejnych krowow a wyšokoćeželnych jałowzow, 3 byki, 21 prósdnikow a nimo toho 166 ćelatow. Wiki dźěchu pomałku, dźěl stotu wosta njepschedaty. Wone płaćachu młode dójki a wyšokoćuczelne krowy 290—580 hr, wyšokoćuczelne jałowzy 270—480 hr.

Na žwinjaze wiki:
tam běchu pschiwjesli 109 prošatow a 163 běhakow. Te płaćachu

běhaki:

wulke	80—100 hr.
hrěnje	55—80 hr.

prošata:

wulke	40—45 hr.
hrěnje	35—40 hr.

Wiki hrjedu w Kamjenzu.

Krěš 1,20 hr., kolrabi 30 pj., hydrojty kał 60—100 pj., jěbjna loboda 10—20 pj., morchej 25 pj., zybła 25 pj., jabłuka 30—50 pj., běły kał 35 pj., butra punt 2—2,10 hr., jeja 10—10 pj., ćežwjeny kał 35 pj., libjaty 25—30 pj., rožićkowy 80 pj., ćežwjena rěpa 30 pj., šołotej keržk 25—40 pj., šmjerdźeca zybła 80—200 pj. a rhabarber 25 pjenjezkow.

Wiki sandźenu hrjedu w Lubiju.

Butra 1,15 hr., jeja 11 pj., twaroh 30 pj., lany wolij 1,80 hr., kulerěpa 15 pj., rjetkej 25 pj., morchej 20 pj., měd 1,40—1,60 hr., zybła 20 pj., běrny 6 pj., selerij 30—40 pj., jabłuka 20 pj., běły kał 30 pj., ćežwjeny 35 pj., karoty 40 pj., hydrojty kał 50—90 pj., jěbjna loboda 20—30 pj., libjaty kał 28 pj., šołotej 15—30 pj. keržk, kóšlata punt 85 pj.

Wiki sandźenu hrjedu w Hallschtrowje.

Pšeńcza 10,20—10,60 hr., rožka 9,80—10,20 hr., ječmjeń nalětni 11,50—12 hr., wowš 10,20—10,40 hr., butra 1,10 hr., prošata 25—34 hr., běhaki 60—70 hr., zybła 25 pj., holbje 1 hr. a jeja 10—11 pjenjezkow.

Wiki w Khorzebuzu.

Howjaze mjaso 1—1,40 hr., ćelaze 1—1,20 hr., skopjaze 1,20—1,40 hr. a žwinjaze 1,10—1,40 hr., jeja 10—11 pj., butra 1,90—2,00 hr., twaroh 30 pj., lany wolij 1,50 hr., liny 1,70 hr., karpy 1,40 hr., schćuki 1,40 hr., holbje 80—1,20 hr., kury punt 80—1,20 hr., kapony punt 60—1 hr., libjata 4 hr., ćežwjeny kał 30—35 pj., běły kał 25 pj., zybła 20 pj., jabłuka 40—50 pj., kački 2,30—2,50 hr., kóšlata punt 80 pj., šołotej 15—25 pjenjezkow.

Pschisłate jeje:

Holzn do domu w Budyšinje, Wilhelmowa haža 4.
„ do domu w Budyšinje, Horska haža 5, dom we zahrodźe.
„ do Biskopiz, Stößner, Wyšschska schula.

Na pschedań:

Kosa, dejna w Hródku, Drježdźanska dróha 35.
Srěbz, lětny w Hrodźišćeńcu 6 B.
Kolo, žonjaze w Hródku, Jurjowa Hora, Ssydlischćezowy puć 5.
„ žonjaze w Budyšinje, Hornjerčerska haža 31.
„ motorske, Schołta w Korsynju blizko hosćenza „Kronprynza".
„ žonjaze w Budyšinje, Wettinska h. 25, delka.
„ motorske w Budyšinje, Domownik w „Markhrabje".

Jałowzn, wyšokoćuczelna we Wyšokej 7, pola Kamjenza.
Jałowzn, w Błóžanach 2.
Krutna do cžahanja, wyšokoćuczelna w Jelenjowje 59.
Karžki, 9, młode w Radworju 38.
Wós, dźěćazy w Kamjenzu, Walska haža 6.
Wós, dźěćazy w Budyšinje, Wjeczorna haža 10 I na prawo.
Drolinjej thamoraj, kolo, žonjaze, stoł kthanšti, dźěćazy kesch, fotografiska pschiprawa w Lubiju, Fichtowa haža čo. 2.
Pos, dobry strožnik we Lusy 34.

Škrowe deweše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.: Wiki wostanu měrne a wobroć hnadny.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž pšched hodźinu. Płacźiny za skerje sekłabjene.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunl abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćizny po złotej hriwnje.

	16. 5.	15. 5.		16. 5	15. 5.
Pšeńca	220-221	221-222	buny	22-24,00	22-24,00
rožka	197-201	200-202	woka	28-30,00	28-30,00
nal. ječmjeń	218-230	215-230	módre lupiny	16-17,50	16-17,50
naz. ječmjeń	190-200	190-200	žołte lupiny	22-24,00	22-24,00
wows	196-203	197-203	ceradella	—	—
kukurica	—	—	kaps. wosušk	19-19,20	19-19,20
pšeńć. muka	24-28,75	24-28,75	lany wosušk	21-22,00	21-22,00
ržana muka	26-28,25	26-28,25	poom. mašasa	—	—
pš. wotruby	13-13,25	13-13,25	běrnj. kruški	17-17,60	17-17,60
ržane „	13-13,50	13-13,50	syno, 50 kg	4,30-5,40	4,30-5,40
lane symjo	—	—	ržana sloma	1,30-1,70	1,30-1,90
hróch, Viktor.	43 50,00	43-50,00	pšeńć. „	1,30-1,60	1,30-1,60
raps	—	—	wowsna „	1,65-1,80	1,70-1,90
pjetuški	25-26,50	25-26,50	ječna „	1,45-1,70	1,50-1,80

Płaćizny rěznego skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

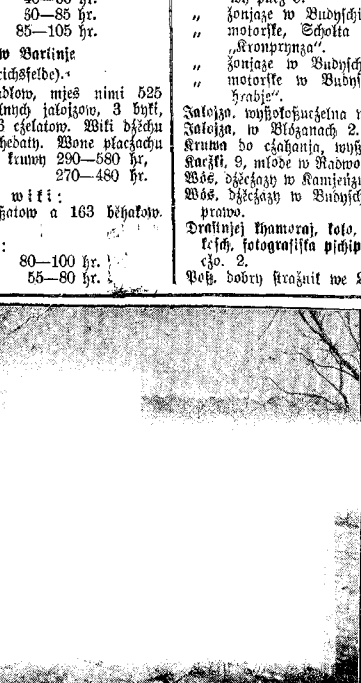
16. meje.

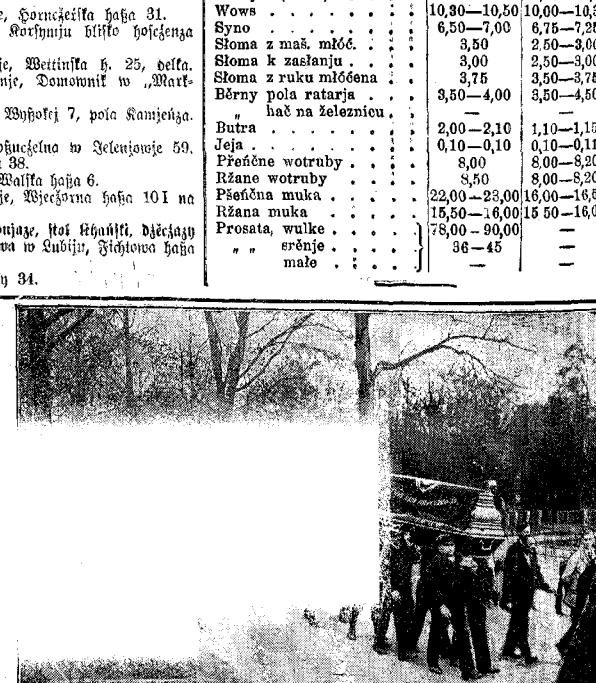
4 wol., 6 byk., 4 jałojc. a kruw., 1027 ćelat., 54 wowc., 767 swini.

Płaćizny za

woły: 1. 54—58, 2. 46—52, 3. 35—43;
byki: 1. 54—58, 2. 48—52, 3. 43—47;
kruwy: 1. 50—54, 2. 42—47, 3. 32—38, 4. 27—29;
jałojcy: 1. 54—60, 2. 42—50;
wowcy: 1. 70—72, 2. 60—66;
ćelata: 1. 85—88, 2. 78—84, 3. 68—75;
swinje: (přez 300 pt.) 75—76, 2. (240—300) 76—77, 3. (200—240) 74—76, 4. (160—200) 74—75.
Rancy 65—68.

Wične płaćizny štwórtk 16. V.	Wšo po złotej hriwnje	w Kamjencu za 1 centn	w Lubiju za 1 centn.
Pšeńca		10,80—11,00	10,90—11,20
Rožka		9,80—10,00	9,70—10,00
Ječmjeń (nalět.)		—	10,75—11,20
Wows		10,30—10,50	10,00—10,30
Syno		6,50—7,00	6,75—7,25
Sloma z maš. młóć.		3,50	2,50—3,00
Sloma k zasłanju		3,00	2,50—3,00
Sloma z ruku młóćena		3,75	3,50—3,75
Běrny pola ratarja		3,50—4,00	3,50—4,50
„ hač na železnicu		—	—
Butra		2,00—2,10	1,10—1,15
Jeja		0,10—0,10	0,10—0,11
Přećne wotruby		8,00	8,00—8,20
Ržane wotruby		8,50	8,00—8,20
Pšeńćna muka		22,00—23,00	16,00—16,50
Ržana muka		15,50—16,00	15 50—16,00
Prosata, wulke		78,00—90,00	—
„ „ srjenje		36—45	—
„ małe		—	—

Běła Góra w Błótach spalena. Tutu wjesku potrjechi njedawno zahubny woheń. Płomjenja zničichu 15 statokow. Wobnjowe wobory so podarmo prócowachu woheń zamjezować. Přetož sylny wětr duješe a njeseše zapalace skrě też na bóle zdalene statoki a jich twarjenja. Wbozy potrjechenci zamóchu jenoż snadny dźěl swojeho wobsedźenstwa płomjenjam wutorhnyć.

Pohrjeb při mejskich njeměrach w Barlinje zatrělenych. Towaršojo zatrělenych njesu 3 kašče. We wulkich sylach dźeja za kašćemi přewodźerjo.

Časopis za serbskich ratarjow

Čisło 19 Budyšin, 17. meje 1929 Lětnik 37

Pjeluška a jejny wužitk.

Pjeluschka žłuschа do wulkeje skupiny pisowańskeho hrochu. Je to rostlina, kotruž na lohkich, pěskojezinych pódach plahujemy. Ju wschudże tam žyjemy, hdeż hrochej wjazy njehowi. Pjeluschku smjetscha rady pizujemy. Jejne jornjatka žu mjenische a niz tak rjane kaž pola hrochu. Na tym ju spósnajemy. Stwjelżo dże pola pjeluschki wjetsche narosce hacz pola hrochu, a tak ju radscho jako pizowańsku rostlinu žyjemy. Na hektaru nażnějemy 14—24 dwójnych zentnarjow jorna, 22—40 dwójnych zentnarjow słomy a 130—250 dwójnych zentnarjow seleneje pizy. Je-li pjeluschku prawje sahe wožyjemy abo jeli hewak wjedro howi, mózemy hischcże wjazy domoschowacź. Pjeluschku mózemy runje tak derje warieć a jěsć jako hróch. Sstołdži mjeso trochu hórko, tola njeje pschecżiwne. Ssamo w korczmach tajki nawar podawaju. Chcemy-li pak ju k jědži pschedawacź, njebychmy j tym niczo wusbytkowali. Rudscho ju wupizujemy a mamy wjazy j teho. Chce-li nechtó prawje wjele sorna a wożebje wulke sorna mécź, njech žebi Baltersbacherski pizowaństi hróch kupi a wożyje.

Plahowanje pjeluschki je žle jednore. W pódże dyrbi jenoż nechto mało dražka być. Je-li póda na wapno khuda, rosmjetamy najmnu 20 zentnarjow wuhlicznateho wapna (Kohlensaurer Kalk) na hektar. S hródźnym hnojom hewak k njej njehnojimy, khiba jenoż tehdom, je-li póda jara žuchа. Hnój k žłuschа k bérnam a k cżepje a niz k tajkim mjetelokcżejatym rostlinam, kotreż dużyk je potrebna cżahnu. K pjeluschży na jelenu pizu mózemy mého dosczi juchi nawoscyć. Po pjeluschży mózemy potom nékajku wobkopowańku plahowacź, kotraż žu wubjernje radżi. K pjeluschży też najmnu woramy, dokelż ju hižo w mérzu žyjemy. Cżim prjedy ju žyjemy, cżim lepje. Na cjerstwu jworamu póda rosmjetamy. Domaschowu mucżku a to na hektar 400 kg. a 200 kg. 40 prozentowscje drasloweje žele. Domaschowu mucżku mózemy hnydom w žymje mjetacź, jeli wjedro dowoli. Naléto tak bórzy hacz je póda trochu wusthnyka, jarkocżimy. Na hektar wożyjemy, mamy-li cżiste žymjo:

K selenej pizy:
180—200 kg., žyjemy-li je žyjawu,
200—260 kg., žyjemy-li na jchérko.

K žymjenju:
100—160 kg., žyjemy-li je žyjawu,
140—200 kg., žyjemy-li na jchérko.

Lépje je, hdyż pjeluschku s nékajkej druhej rostlinu wožyjemy. Hewak žu nam lehnje a žymje. Tuž ju j wom-žom sméschamy. Tu wosmjemy 180 kg. pjeluschki a 50 kg. wowża na hektar. Je-li póda cżerstwa a na wapnu bohata, radżimy scżehowazu méschenzu: 110 kg. pjeluschki, 80 kg. woki a 40 kg. wowża. Też na podwork mózemy w lécże mésto cżiste lupiny néschtu pjeluschki wożycź. Lupina j pjeluschku sméschana je khmanscha hacz cżista. Mózemy méschenzu potom nasmnu spizowacź abo spascź. Schcżernischcżo potom jarworamy a tak mamy hnydom k bérnam selenu hnój.

Ssyjemy-li pjeluschku k pizowanju, dyrbimy wot nalécża žem kózde 10 dnjow druhu wożyć. Tak mamy pschego postupnje jelenu pizu. Hewak je stara a twjerda. S toho widźimy, jo mózemy pjeluschku na wschelake waschnje wužicź. Je to s polnym prawom dobra pizowańska rostlina pětkocżinych pódow. Rimo toho nam pjeluschka jako mjetelokcżejaza rostlina (Schmetterlingsblütler) póda na dużyku wobohacżi. Wona potajkim pódu njewuczerpuje kaž druhe rostliny. Tahodla mózemy ju bjes stracha plahowacź.

So wuhibowace wobkopowadło.

(S wobrazom.)

W dopschédkarskich hojpodarstwach nałożuja nékto wobkopowadła, jo dychu répu, ale też žito wobkopowali. Wobkopowadła tworja a pschedawaja we wschelakich družinach. Jednore a tunje žu wobkopowadła, kotrychż radliczki žo njemuhibaja. Radliczki žedża na prétkuschach, pschestajonych wobej stronow. Na runych polach bjes wulkich

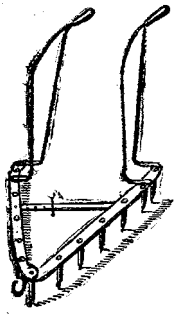
kamjenjow móża je derje trjebacź, je-li pschescżerke njejžu. Na njerunych a kamatych polach žo mjenje trjebacź hodża. Tu radscho s wuhibowacymi wobkopowadłami dźełaja. Tych radliczki thodża. S nich dżenża dwé družinje tworja,

Zkeneje druzinu rablicžku wožebita ruka sdela. Druhoje dwe ruczizh sdebatej. Psched tuteje druzinu radliczku abo nozom thodzi nasdhibnjeny zelezny nóz. S nim rjaduja, kak hluboko zo radliczka do pola wjee.

Winicowe brony.

(S wobrasom.)

W ratarstwje, lězarstwje a sahrodnistwje rěka j dźěłowymi mozami lutowacz, dokelž zu drohe. W zhamym nastupanju zo tez we winizarstwje rosshladuja, so bychu je pschihódnym gratom na dźěłowych mozach lutowali. Sa wobkopowanje winowych pjeffkow trjebaja nětko brony.

S tutymi włóczja mjes pjeńkami. S włóczenjom dozpija to samo, kaž j wobkopowanjom. Pschi tom dźe dźěło spěschnischo a je turische.

Mawka pola koni.

Pod mawku rosuminy sahorjenje koże na sadnej nosy w zhibowadle. Mawka nastanje je wschelakich pschiczinow. Je to sčěhnk wschelakich druhich khorosczow, kotrez j tym hromadze swizuja, so koża njebě sa czaz khorosczo dosez wuzitowjena. Druhdy je mawka tez j winu sanjerodzenja. Zyła zu wschitke wliwy, pod kotrymiz zo koża hori a zwjerbi, k tomu holowe, mawku sawinowacz. Jucha je tez druhdy j winu. Tohodla je mawka sterscho na sadnich nohach hacz na prědnich. Tez wschě druhe snjeczischenja, zhrisna, błoto, pěsk atd. mawku sawinuja. Wschelake sranjenje hischcze tomu dopomha. W symje tez zněh a znehowa woda. Mawka zo druhdy njepschestawajzy dale zerje. Ssu 5 druzinow mawki: 1. swjetschna abo zucha mawka, 2. mokra abo ekzematoesa mawka, 3. phlegmonoesa mawka, 4. palaza mawka, 5. dale zo schčrjaza mawka.

Khorosczu je czim khutnischa, czim wjazy statowo je khorych a tak jara bolaze mesitno hori. Pola tak mjenowanje swjetschneje mawki je wustrowjenje mózne. Po ekzematoesleje mawki swostanu druhdy saczekliny a chronische sahorjenja nohow. Shubili zo na bolazym mesitnje koża, dha sawostanje pschezo bluina.

Mawku dyrbimy z czazom hojicz, a to prawje kedzbliwje. Nohi j bolazymi mesitnami j czistym schamtkom sawjasamy. Na mokru mawku zhpamy prózdk „Tannoform". Trupy dyrbimy kedzbliwje wotstronicz a j Burowschowej rosspuschczlinu wumycz. Czezke sahorjenja dyrbimy hnydom skótnemu lekarjej pokazacz. S mawku njeje zane czakanje. Sanjerodzena zo jara czezko lekuje.

Běrnjaze truhańczki sa konje.

Dawamy-li konjom běrnjaze truhańczki, dyrbimy na to dźiwacz, so je w nich, runje jako w běrnjach, wjele drazka a malo sodźika, wapna a sossatow. Tohodla dyrbimy konjej 30 gr. kuchinskeje žele a 30 gr. pławjeneje krydy zobu dawacz. Dawamy-li konjom wójczeschku, njetrjebamy telko mineralnych maczisnow. S zyła njeżmemy se zynom lutowacz, dawamy-li truhańczki a běrny. S tym zmy konjom něschto bělkowin pschidali. Potschischikownje mózemy 500 gr. wotwża a 2 kg. běrnow abo 500 gr. běrnjazych truhańczkow narunacz. Někotsi hospodarjo praja, so mózemy jenoz dźěl wotwża j truhańczkami narunacz. Druhi sazo měnja, so mózemy dozyła bjes wotwża j truhańczkami pizowacz.

Posledkowy katarrh pola swini.

Sředka, ale tola druhdy mózemy pola zwini pozledkowy katarrh (Scheidenkatarrh) nadeńcz. Dokelž zu pschipadny zkhorjenja rědsche, mózachu wuczeni khorosczu nadrobnischo wobkedzbowacz a pruhowacz. Někotsi měnja, so zo zwinje druhdy pola krawow natyknu. We tym pak njejzu wschitzy pschesjedne.

Jako natyknowazy pozledkowy katarrh placzi zkhorjenje schlingorowoje kózki. Ta je najprjedy czerwjena, zaczęta a ma male žuczki na zebi.

Najprjedy bě tale khorosczu w Schwizy j domom a to wokolo leta 1887. Posdźischo bu khorosczu tez do druhich krajow zanjeżena a to do Němskeje, Danskeje, Italskeje, Rakuskeje, Jendźelskeje atd. Dokelž zo khorosczu po czazu dosez spěschnje rosschěri, poczachu rozhelazy pschirodosłownizy khorosczu pschepytowacz.

Zyła khorosczu je dosez kosckozika a wojtuda, jeli zo hnydom pschczesitwo njej njesakroczi. Druhdy dźe běżenje j pozledka tez zame wot zebje pschestanje, tola to je jenoz posdaczne sahojenje. Po czazu khorosczu znowa wudyri.

Khorosczu mózemy tola hnydom spóznacz, dokelž zo na pozledku male žuczki wutworja, zyły pozledk wocerwjeni a j njeho zo stajnje wósmrowa mokschisna czehnje. Njeżmy zebi wejczi, mózemy tule mokschisnu w jenym bakteriologiskim wusstawje pschepytowacz dacz.

Lekowanje zo nam tola dosez derje sarunа. Njeżmemy pak lekowarske žrědki a nakozowanja njetrjebarschi zdrozicz. Tohodla dyrbimy spytacz, khorosczu hnydom je sapoczatka wuhojicz, to je, tak borzy hacz my nadpadne běżenje j pozledka pytnjemy. Pschczesitwo chronischim pschipadam tohole rasu, (to je tajkim, kotrez zo do dothosczе czahnu) njemózemy wjele czinicz. To mózemy czim czezschо spóznacz, njeje-li na stoczecu zwonkowinje niczo widzecz.

Sthori ranza na khutiny pozledkowy katarrh, to je nahły, kotrez dolho njetraje, ale za to pak je czim horschi, dha nam niczo druhe njeschwa, hacz wopkokowanje pozledka j 1 prozentowej rosspuschczlinu lizkeje zodowoje a alaunowoje rosspuschczliny. Do rosspuschczliny mózemy tez zódzik (doppelkohlensaures Natron) smeschcz.

Sapschimnjemy tudy w prawym czazu, mózemy zo borzonneho wustrowjenja nadzecz. Katarrh traje dwe hacz schtyri njedzele.

Pozledkowy katarrh sawinuje nakazliwinu, kotraz zo j zuzym mjenom streptokokkus mjenuje. Tola tez druhe nakazliwiny moza tudy hischcze zobuschkitkowacz, kotrez potom stajne běżenje j pozledka zawinuja.

Hewak zo ranza swjetschna j wokrjeptanjom natyknje. Tola pak dobaha k natyknjenju jenoz zame dótknjenje, schtoz zo j wozobami, je zlanjom atd. stanje. Tez grat a hnójnisza zu druhdy j pschiczinu natyknjenja. Na ranzy, hdyz je natyknjena, potschischikownje zwonkownje wjele njepotrjebnemy, jenoz zo stajnje mocži a njerjedzi.

Sa tši abo schtyri njedźele žo potajkim žurźi na pohledku žiwbja a bźenje žamo wot žo jastanje. Ssuczki žu hišćeże ; wopredka na žołž schere, ale po czaju zyle sajija.

Czehodla rybjaze waki pschi hrosnym wjedrje na swjerch wuleźu.

Rybjaze waki žu hewak pschezo w semi. Tola po deschcziku waja swjerćha na semi, hdyž tola hewak rady njeżu, dokelž žu tam we wschelakich strachach. Czehodla wone do swjerćha wuleźu? Dokelž njemóża w semi dosć derje dychacz. Ssakuje-li woda do pódy, wutlóczi ; njeje wschitkon powětr. Tak potom rybjazym wakam kiślk pobrachuje. We wodze je wšo tež wodźik, tola tón tele njeliczomne swérjatka bórzy pschetrejebaja. Tuž ja wjetsche wjele wojazy njesbudże. Je-li póda mjehka, dha móże wacźka hnydom do spody czeknyć. Na twjerdych městnach, jako na pucźikach, je ji to njemóżne. Wone dyrbja do swjerćha na czerstwy powětr. Wšo rybjaze waki na žane waschnje rady do swjerćha njeléżu, dokelž maja na žwětle a w czopłym powětrje wjele sniesć. Zyta waka je ; tym tak seskabjena, so lédom hischcze nékaf waisy. Tak bórzy hacź rybjaza waka nékajku wodu nadeńdże, dha hlada, so by ju prawje samuczila, so by žo snajmjenscha psched žwětłom wukholowała. Tak bórzy hacź móżno, zyta pak wukhow w semi, hdyž žo wšo najsbožownischa czuje. Rybjaze waki žu ja rostliny ; wulkim wužitkom, dokelž pjerschcj pschetocża a wschelake maczizny pschezwruja, kotrež potom rostlinam hotwja.

Strowotnistwo.

Wschelake strowotne sela.

Pětrschilka.

Domijna Pětrżilki je Sardinijska. My ju doma we sahrodkach žujemy. Lopjeschka, korjenje a płody w léćze hromadźimy. Wopijżowacź drje ju dale njetrjebamy, dokelž ju tola kóždy snaje. Korjenje a lopjeschka Pětrżilki cźinimy do wschelakich jédżow. Ssu jara strowe, dokelž sadźewaju bubnjenju. Korjenje mózemy jako cźaj warićź. Tajki cźaj je ; dobrym žrédkom pschecźiwo twódnizy a puchcerjowym khorosćam. Rano a wjecźor schalku tajkeho cźaja wupijemy. Pschecźiwo kamjenjej mamy seschowazy wubjerny žrédk. Swarimy Pětrżilku je žłódkim drjewom. Woboje jenak wjele. Kóždy dżeń schalku ; toho wupijemy. Bola-li nasch wuschi a jubv, rosmjecźemy někotre lopjeschka Pětrżilki a inkujemy žebi je do wuchow. Bórzy bolosće popuscheja. Korunschi prawje drúbne rosskrajemy a linjemy ½ litra króna na 5 gramow. Potom hischcze 10—15 mjenschinow warimy. Warimy-li Pětrżilku a žłódke drjewo hromadże, wosmjemy wot kóždeho 5 gramow a linjemy na to litr króna. Nétko hischcze ¼ hodźiny warimy a potom khwilku stejo wostajimy.

Żonop.

Pola naż mako żonopa plahuja. A tola je żonop žamo ; dobrym lékarskim selom. Żonopowe žymjo w mloku warjene a cźopte wupite, smérni žuchi kaschel. Żonopowe žymjo we wodze swarjene, służi jako dobry wobkład na nohobół (Pódagra). Wušmuschi je żonopowego sorna je też schwarnu na drjenje a pschecźiwo cźerwjenemu pobéżkej (Rotlauf).

Wonjazy dżeczel abo homonz (Honigklee.)

Tónle dżeczel rosce ; swjetschca a najradscho na pucźikach. Krčżenczka žu jagnožolte a make a žu na kitkach. Horstku dżeczelka žymjemy do schalki a polijemy ; króżom. K tomu pschidamy néschto mako mjedu. Tajki wotwar pijemy wschédnje, najlépje nacź wutroby. Cźaj rospuschcźi w schiji wschelake schlingory, wobeżbje, žmy-li žo nasymnili. Też je tajki cźaj ; strowy, hrédk pschi rjedżenju żołdka a cźerjowom.

Wobhladki wonjatego dżeczela žu jara strowe na sauwerdnjene sacźetkijny a sahorjenje żołdka (Drüssenentzündung.) Na horstku cźaja linjemy ½ litra króna. Na to 5 mjenschinow warimy a khwilku stejo wostajimy. S miedom žebi jón wobżłódnimy. Tajki napoj je wjecźor pjched lehnyć hicźom jara strowy.

Tšešchny roskolnik (Hauswurz.)

Rosce wschudże na murjach a na niskich tšechach. Kwjeże w juliju a auguscze. Selo hromadźimy, hdyž kwjeje. Wone ma tucźne, tolste łopjena. W léćze rostlina rady schuscha. Rosmjecźene łopjena mózemy na wschelake ranu klasc, wožebje pak na brjodawki a na kurjaze wóka. Pschecźiwo bólotołej wužiwamy 3—4 łžicy roskolnikoweje wody, hewak niczo. Juschka ; tšešchneho roskolnika ; winom je dobry žrédk pschecźiwo wakam. Roštokecźene łopjena ; jecźnej muku smješchane žu dobry žrédk pschecźiwo cźerwjenemu pobéżkej, sahorjenjam, twocźazym khorosćam a brjodam, ; krótka, pschecźiwo ranam, kotrež žo dale jeru.

Wacźošchkate selo. (Hirtentäschel).

Rosce na wschéch polach a na mjesach. Kwjeże wot meje hacź do pózdnjeje nasymy. Łopjeschka, kcźenja a trucźki w léćze hromadźimy. Selo je wubjerne, dokelž pschecźiwo ; žiwocźebolenju, krewpluwanju, nožej krwawjenju a krewcźecźenju pomha. Łopjeschka warimy we winje a wotwar pijemy kóždu hodźinu po łžicy. Pschecźiwo żołdkej abo pluzamkrwawjenju wužiwamy kóżde pół hodź. wulku łžicu. Cźerstwe selo do tišaka położene je dobry khłódżazy žrédk na brjody. Malu horstku žymjenjemy do ½ litra króna a warimy hischcze 5 mjenschinow. Potom nawar khwilku stejo wostajimy.

Koscźijanz.

Koscźijanzowe kcźenja natykamy do blesche a wostajimy 5 dnjow na žłónzu stojo. Też mózemy horstku kcźenczkow se schalku kropom poleć. Tajka pschezydżena juschka je dobry žrédk na woczi. Wotunkamy malu łapku w tejle juschy a macźamy žebi rano a wjecźor na woczi. S tym wocźne cźuwy sfruczimy. Cźaj je też dobry žrédk pschecźiwo żołtnizy.

Wosanka.

Wosanka kcźeże w junius. Jejne płody sralja w septembru. Kcźenja hromadźimy w juniju pschi rjanym wjedrje. Wosanka łžucha do nasčich najlépschich lékarskich selow. Kneipp radźi nam bosantowe kcźenjo jako najhmanšchi cźaj ; cźiscźenju krwe, wožebje nalécźo. Bosantowe kcźenjo je jara schwarne, hdyž žmy žo nasymnili abo mamy-li palcźinku (Fieber). Malu horstku kcźenjowe župnjemy do ¼ litra warjaceje wody a wostajimy wotwar khwilu stejo. Potom jón tak bórzy hacź móżno pijemy. Po tajkim cźaju žo porcźimy. Dorosceni a žamo dżeci jón rady pija. Wotwar koreni ; bosankoweho kerka je schwarny pschecźiwo wódnizy. Korjeń ; bosankoweho kerka we winje warjeny sacźerí twódnizu a mozu ; cźeła. Wotsydżena juschka ; bosankoweho kcźenja je schwarna pschecźiwo żerchenowym khorosćam.

Leńcźk.

Leńcźk rosce rady na pěschocźnych pódach, na mjesach, w pěschocźnych jamach, mjes żelesnischkami kolijemi atd. Kcźeje wot julija hacź do septembra. Leńcźk drje kóżdy snaje a njetrjebamy jón tudy bliże wopischowacź.

Leńcźk mózemy picź, njemózemy-li porjadnje mocźicź abo žmy-li satykani. Też pschecźiwo żołtnizy a twódnizy (Gelb- u. Wasserjucht) je leńcźk ; dobrym žrédkom. Horstku žuchevo sela wosmjemy a župnjemy do ½ litra warjaceje wody, wostajimy khwilku stejo a pijemy ; rana nacź wutroby abo też druhdy wodnijo 1—2 schalzy, tohole liwkeha napoja. Sšmy-li khwilu tak cźinili, žmy bórzy strowi. Leńcźk mózemy też hischcze na wschu możne druhe nałožowacź.

Kaktusy.

Kaktuśy śu po prawom w Mexiku i domom. Wone śtuśjeja do rjadowanje tuśnovośtlinow abo taś śo i śuśom mjenom mjenuja, do druźiny śukkuleptow. Wśyśke druźiny śu nimale teź pola naś. Někotri kwětkolubowarjo je rady nimaja. Tola w poślednich śětach śu śo wone trochu bóle pśichśporile. Mamy teź někotre jara źadne druźiny pola naś. A runje ja tutymi śo wjele bóle praśeja. Tohodla śu wone teź śkěrro drohe. My pak kydmy je wo wjele tuńśko měli, dyźmy-li śebi je śami doma wupławowaś mohli. Sśu wśyśkich barbow kaktuśy. Prjedy śnajachuły jenoź někotre druźiny. Po cźaśu pak śo wone pśiśes mjeńśake śkśeśěpjenje pśichźo dale roźmnoźichu. Cźasmy śo dźeńśa trochu bliźe i pławowanjom kaktuśow śaběrać. Kaktuśowe śymjo dyrbimy prawje jaśe naléto wobźeś. Někotśmańśko woźśnjemy jón do hornźow, niź do tśowa. Na dno do hornćka śkładźemy cźrjópki, jo by njetrjebanźcha woda wotběhnyła. Do hornźa nałpźamy lěźnu pjerśchś, kotruź śmy i cźiśtym pěśkom śmećheli. Pjerśchź dyrbimy prawje śtajnje śtrunaś. Hewak śymjo hubjenje śkładźa. Hdyź śmy śymjo wołśli, dyrbimy je i trochu pjerśchom potruźiś. Na to pjerśchź trochu i wodu wokśepimy.

Naśléjpje je, hdyź někto hornźu do cźopłeho parjeńśkeja śeśtajamy. W parjeńśkeju dyrbi śnajmjeńścha 10—15 śtop. C. cźopłoty byś. Hornźy móźemy teź do pjerśchśe śahrjebaś. W pśichpołdńiśkich hodźinach dyrbimy je pśiked palazym a wótrym błónźom śchitaś. Njedajmy hornźam waśśkmyś. Kóždy dźeń dyrbimy ja nimi hladaś. Móźemy někotre horśtli móchu w linkej wodje wotunkaś a cźeśto śwjerchu na wośtśe kaktuśy wodźeś. Tak hornźy tak njeśmuśkmu a śymjo śtajnje śkładźa. Powśchikowanje dyrbimy i njeśtajnym śkładźenjom licześ, dokeź někotre druźiny śaśe a někotre pośe śkładźeja. To śaleźi potajśim na druźinje. Abo kśiba jenoź jenu druźinu śyjemy. Jena druźina śkładźa weśo śtajnśko. Tak bóśy hać źu młode rośtlinki śeśkładźaś, pśheśkadźujemy je do druhich hornźow. Tute hornźy śeśtajamy potom śaśo do parjeńśkeja. Wśyśi mikym wjedrje dyrbimy cźaśćśćo wětrowaś. Sśu-li śadźeńki někto po cźaśu doś wulke, wośadźamy je do druhich hornźow, a to kóždu wośebje do jeneho hornźa. Do hornźow naśpźamy źamźnu pjerśchź. Do pjerśchśe móźemy teź někćho drobnyk kamuśchkow śmeśchaś. Někto je tak bóśy wjazy pśheśkadźowaś njetrjebamy, dokeź kaktuśy jara pomałku koruśchi tworja. Dokeź kaktuź do tuźnorośtlinow źtuścha, njetrjebamy jim wjele wody pśchilěwaś. Pśchetrjebe wlóźnoty jeraź wadźi. Hewak śu rośtliny po cźaśu brune błakate a lohko hnija.

Dom a kuchina.

Mołka-likér.

200 gr. derje rośmlěteho łoseja polijemy ś 2 litrowmaj śkopa a wośtajimy 15 mjeńśchinow śtejo. Na to juśchku pśches filtrowanu papjeru pśheźedźimy. W 1 litru wody śwarimy 1000—1200 gr. źokora a rośpuśćśimy w nim 3 łuśti vanille. Po móźnośći hiśchśe cźopku pśheźedźimy tutu źokrowu juśchku pśches powśku a śmeśchamy ju ś łośejom. Tak bóśy hać je śmeśchana juśchka wuśtudnyła, pśhidamy k tomu 1½ litra cźiśteho palenza (95%), pśheměśchamy wśycho derje je ślědowcej śźicźu a naśipamy hotowy likér do bleśchow. Bleśche derje śatykamy a śapjećujemy. Sa dwaj měźazaj móźemy jón picź. Leźiś dźeźe, je kmańśki.

Nakładowanje śeleniny w śeli a kiśale.

Śeleninu móźemy śebi w śmje na wśchelakore waśchnje wukhowaćź, a to śe śuśchenjom, śahrjebanjom do pśka a ś konśerjowanjom we śelowych rośpuśćśimach abo we kiśale. Naśléjpje je śeleninu weśo w patentowych śchlenźach dźerźi, kotreź móźemy dźeńśa hiźo źyle tunjo wśchudźe dostaś. Śawarjamy-li śeleninu do śele, trjebamy do 1 litra wody 10 gr. śoźe abo dwě małej łźicźy śoźe. Śeleninu dyrbi byś cźeśtiwa a pśched nakładowanjom śparjena. Potom śeleninu śawarićej njetrjebamy. Lěpje je, hdyź śeleninu śa tydźeń hiśchśe jónu na 80 śtop. C. śhrějemy.

Praśenja a wotmołwjenja

Praśchenje: Śśym tśi proźata ś krupicźatej muku (Griesmehl) pizowak. Tak bóśy hać śu najcźeźśche 20 kg. waźachu, pocźach je ś jećźnym śchrótom kormiś. Śświnje pak nochźychu źraś, haćźrunjeś běchu hać tołal dośaś derje źrake. Tohodla kupich śaźo krupicźatu muku, dawach ju najpśjedy lutu, potom pśchidawach jećźny śchrót a 5 kg. tybjaźeje muczći 2,5 kg. śuśchenych drożdźi a 1 kg. pławjeneje trudy. Wobě wulkej świnjecći ześerśchtej, małe pak njeśerjeśche. Teź nicźo wjaźy njepśchibéra. Kak bych mohł tele świnjo na pizu śwućźiś?

Wotmołwa: Jećźny śchrót je dobra a wjelewużiwana świnjaźa piza. Njeje teź pścherźeźka. Wy śće jenoź waśche świnje ś krupicźatej muku śapśerćeźili. Tohodla śo njedóśwamy, śo nochźychu źraś. Hdyź śće jim potom tak nadobo tśerdy śchrót po mjehkej muźy dali. Śo mjeśchenjom śće je potom pomałku na druhu pizu śwućźili. Mjeśchejśće waśchim świnjom hać do zentnarja śćehowazu pizu: 5 kg. tybjazeje muczći, 5 kg. twórża, 30,5 kg. jećźmjenja, 1 kg. pławjeneje trudy. Sśu-li 1½—2 zentnarjaj, damy jim 1,5 kg. tybjazeje muczći, 45,5 kg. jećźmjenja a 1 kg. pławjeneje trudy. Waśche tjeźe świnjo je śnadź někajke khorowate. S tajtim teź wjele dośpźećj njebudźeźe. Naśléjpje, jo je hnydom śaréśće. Śśnadź by śkoźo hiśchśe źrało, by-li ś druhimi hromadźe było. Pśjedy hać świnje śaźo hromadźe śawrjejeśće, namaśajće jim tłamy ś petrolejom, jo je njebyłmu kuśaźe. Khorowatemu świnjecźu dawajśće mało śylnjazeje piźy, jenoź wokoło 100 gr. tybjazeje muczći a 800—1000 gr. wośwjeńeho śchrótu. Naśléjpje je, śo wśchę świnje naléto na paśtwu wućźeśće. W śymje dawajće jim rośśykanu rěpu a we léśe dźećśel. Khorowatemu śtoćeću njeśmećźe tohodla telko śylnjazeje piźy dawaćź, dokeź by jeho śłabý organiśmuś telko njepśheźdźaśał. Ale śtrótku prajene, wjele bódne tajśe świnjo njeje.

Praśchenje: Chźu po pścheńśy jećźmjeń śwoj Kaśki pśchikupnu hnój mam mjetaćź? K pścheńśy śym ś hróbźnym hnojom pomnożił. Póda je pśikójcźna a hórśka.

Wotmołwa: Pścheńźa pódu khętro wućźerpa. Ke jećźmjenjej pohnojcźe na kórź 25 kilogramow wapnowa-pjka, abo nimaćźe-li tón 20 kilogr. śzyrikowego śchtapika, 100 kilogr. Domaśchowieje muczći ako męśto toho 60 kilogr. śuperfośfatu a 80 kilogr. kajnita. Wapnowy dużyk je najtuńśchi dużykowy hnój, ale dyrbićźe jón njetaćź hdyź je cźicho a jamrócźene. Naśléjpje je rano abo na wjećźor. Jón dyrbimy bórśy jaźotkowéj Śśyrikowy śchtapik dyrbimy teź hnydom śatokćźiś. Teź na śmahu móźemy jećźmjeń śwoj, njeźmemy pak ś dużykatym hnojom hnojieś. Śa to pak rośmjetamy wjaźy Domaśchowieje muczći o kilogr. kajnita. Kajnit rośmjetamy 14 dnjow pśhed śymwom. Hewak by śkładźazemu jećźmjenjej wadźił.

Praśchenje: Śśym źebi loni kruwu kupił, kotraź mějeśche śoźdźeny tydźeń cźelo męcź. Je pomjetała. Kruwje cźerje pśheźo i pośledka. Hewak je śtrowa. Śchto kruwje po pławom pobrachuje? Śchto mam cźiniś, śo njeby wjaźy pomjetała?

Wotmołwa: Najpśjedy wucźiśće hródź dokładnje ś 2 prozentowśkej cellokrewiśkowej rośpuśćślinu. Ta jedno źo na kóźdy pad wo khripowe pomjetanje. Pośćeléće dźeł pomjetaneho cźelerźa abo pośledneho, abo nećhto ś mośchinu, kotraź jej ś pośledka běźi, na bakteriologiśki inśtitut ratarśkeje komory k pścheptowanju. Wot tam dałśche śhoniće.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnika 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć. Smolerjec knihičišćerńa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 114 **Budyšin — Sobotu, 18. meje 1929 — Bautzen** **Lětnik 38**

Dla swjatkowneho swjedźenja wuńdźe bliźše čisło „Serbskich Nowin“ wutoru připołdnju.

Na swjatki.

O wěrnosće ty Ducho,
Pój bydlić we nami,
Za wěrnosć wotamkń wucho,
Błud a ćmu wot nas wzmi;
Nam sahoŕ našu wěru,
Kŕći ert a wutrobu,
Zo Khrysta z wjetšej swěru
By kóždy poznał tu.

Błud z njewěru so šěri
Dźeń kóždy khrobliśo,
Tuž bróń we wyššej měri
Nam podaj, ryćerjo:
Ty dyrbiš sćerpnosć dawać
A swěrnosć we wěri,
A k pomocy nam stawać,
Zo swět nas njestróži.

Tam w pohanskim tym kraju
Twój hłós tež słyšeć je,
Zo swój prah rozłamaju
A puta přibójske.
Tuž přindu ze wšěch stronow
Do twojoh' kralestwa
A wocuća ze sonow,
Nětk chcedźa Zbóžnika.

O Ducho, zhotuj wšudźom
Dźeń swjatkow na zemi,
Daj poznać wšitkim ludźom
To zbože we Khrysći,
O pombaj k prawej wučbje,
Nam posylń wutrohy,
Zo w wjeselu a zrudźbje
Wot Khrysta swědćimy.

H. Zejlef.

„Hrabja Zeppelin“ pola Toulona k zemi přistajił.

Njechoda „Hrabja Zeppelina“.

Wošebity dopisowar Londonskeho „Daily Chronicle“ w „Hrabju Zeppelinu“ je schtwórtk wječor 1/8 hodźin swojim nowinam zhłedowazu schtrowu powěsć pósłał: Wróćamy so hižo domoj. W khódym nastupanju je khwalobne, so je so dr. Eckener rozsudźił, so wróćiśe. Sa njeho wschak je wulke pschewinjenje było, po jěsbje, kotraž je tak spěchnje a hładko schła, so k nawrótej rozsudźić. S pschiczinu je wobschkodźenje jeneje maschiny. Nětdźe 420 mil pśched Gibraltarom žu so dohladali, **ko** je so khuzyna wala jeneho prawidłoweho motora stamcka.

„Hrabja Zeppelin“ je so je Schpanišeje sašo nad Francowskej po tym samym puću wróćił, po kotrymž je do południschese Schpanišeje lećał. W Francowskej jemu žiwny połnóżny wětr mistral lećenje jara poćežowasche. Hdyž bě „Hrabja Zeppelin“ schtwórtk nad francowskim městom Nimes pschelećał, wón njemóžeše pschećiwnemu wětr wjazy pschewinyć. 16 kilometrow wot Nimes jenaj někotre sta metrow nad Bellgarde powětrowa łódź po sdaću smĕrom w powětrje steješe. Wona njemóžeše wjazy do prědka pschińć. Sa žely cźaš wot 7 hacź do 3/4 10 hodźin dopołdnja bě jenaj 21 mil pscheleczała. Ssylneho wětra dla so do Nimes wróćił a nĕhdźe 15 minutow nad tamnišchim łĕtanischćom łĕtasche.

*

S **Parisa** so 17. meje powě: Meteorologiska stazija we Parisu je shonika, so so nĕmska powětrowa łódź w stronach pola Nimes dleje hacź hodźinu s wulkimi wobcežnosćemi pschećiwo mistralej bĕdźi. Swjasanje po schtrićkowańskim telegrafiskim puću njebě możno. Powětrowa łódź je Paris wo powěsće wo wjedrje prošyła.

W **Parisu** 17. meje: Po poźlednich powěsćach „Hrabja Zeppelin“ sašo pomałku do prědka leći. Chžyšche po sdaću po rězu Rhonje horje lećejcy, tola tam žiwny wětr nadeńdźe, kotruž lećenje sadliwasche. Powětrowa łódź je pola Nimes, bźdźej so najprjedy wokoło 9 hodźin pokasa, spytała, so k ranju wobroćiśe, so by so pschećiwnych wětrow sminyła.

Tónle pospyt pak so njeje po sdaću poradźił, dokelž so powětrowa łódź krótko pśched 11 hodźinami druhi króć nad Nimes pokasa. Lětasche nad městowym łĕtanischćom, tola k semi njepschistaji. Hodźinu posdźišcho su powětrowu łódź bliźko města Avignona wohladali. Po taźkim budźe so je wschĕmi mozami prózowaćz, so by do Friedrichshafena dolećała.

Francowske pschihłodźenje na „Hrabju Zeppelina“.

„Écho de Paris“ je schtwórtk žiwojim cźitarjam k snĕdanju spodźiwnu podawinu podak. Sportisti dopitowaćz tyhle nowin w tu khwilu pschi Rivierje pschehnuwa a jara rosshorjeny wot tam powě, so je so „Hrabja Zeppelin“ we wyšokosći 40 hacź 50 metrow nad francowskim wójnskim łódźstwom błkał, kotreż nĕtkole manevry w Juanskim załiwje wotmĕwa. Pódla teho so mohli swjedźeć, so powětrowa łódź njewyšoko nad mórskim łĕtanischćom St. Rafael lećeše. Wulkhodźowarjo su pjeza mohli sajnje widźeć, kak je zeppelinowe muńštwo s wulkimi apparatami fotografowało. „Écho de Paris“ knježeństwo namołwja, so by hnydom w Barlinje diplomatiscy sakročiło a rozsajźnjenje wo tychle podawkach žadało. „Hdy by so to tajke w Nĕmskej stało, bychu do francowskeje powětrowe łódźe hnydom išełeli“, „Écho de Paris“ pische.

„Hrabja Zeppelin“ pola Toulona k zemi přistajił.

Cźim dale cźim wobcežnische je nawrótne lećenje „Hrabje Zeppelina“ było. Jeho wjednik je wospjet nuzowany był, se schtrowej powěsću francowske knježerstwo prošyć, so by jemu pomozne było, hdy by so powětrowa łódź k semi pschistajiło. Pjatk wječor we 8 hodźinach so „Hrabja Zeppelin“ nad łĕtanischćom Cuers-Pierrefeu, nĕhdźe 20 kilometrow k dołhemu wječorej wot Toulona pokasa a so nĕhdźe hodźinu we wyšokosći 100 metrow nad łĕtanischćom dźerźesche, so by pschihoty a alarmowanje muńštwow sa pschistajenje k semi wocakał. Někotre minuty pśched 9 hodźinami je hładko bjes wobschkodźenja k semi pschistajił. Pschi tym wojazy Toulonskeje garnisony, kotrejž běchu so ruce alarmowałe, pomhachu. 1/4 10 **hodźin bě powětrowa łódź hižo bjes sadźewka w łĕtadłowej kólni sameńczena. Paśażerojo strowi powětrowu łódź wopuśćeźichu.**

Wutrobne powitanje.

Hdyž so w Toulonu powěsć rošnješe, so so „Hrabja Zeppelin njedaloko Toulona k semi pschistaji, wobhdlerstwo k łĕtanischću khwatasche. Na sajnym wjeczornym njebju móžachu powětrowu łódź hižo z daloka pomału pschi lećejcz widźeć. Wojerske sarjadnistwo bě dožahazu liczbu wojakow na łĕtanischćo pósłało, kotrymž bě so nadrobnje wukasało, schto maju pschi pschistajenju k semi cźiniś.

S powětroweje łódźe stupiwschi so dr. Eckener s powitanjom jara hnuty pokasa, kotreż bě so jemu na francowskej semi pschihotowało, kunje kaž s pschecejelnej swólnjowcju, kotruž běchu jemu francowske knježerstwo a druhe wyschnosće, wot łĕtarstwoweho ministerstwa sapoczane, wopokasałe.

Wobdźelniwy pschi straschnej jĕsbje swoje spokojenje njepotajichu, so mĕjachu sajo twjerdu semju pod nohomaj. Mnohy s nich bĕchu s pschĕtkatym strachowanjom a napinanjem dyrdombejskeje jĕsby žylnje sdjeli, a někotsi nanjemi dyrdombejskeje jĕsby žylnje sdjeli, a někotsi bĕchu na mórźu thorosći sthorili. Sa wschitkich bu hišcze w pósdnjej wječornej hodźinje nużne lĕhwo pschihotowa.

Wo dalschich Eckenerowych wotmyślenjach njeje nicźo znate. Rozsudźenje wot teho wotwisuje, kak dołho budźe wupórjedźenje wobschkodźeneju motorow trać, abo hacź dyrbitaj so i nowymaj narunaś. Dźeń paśażerow drje dyrbitaj so i nowymaj narunaś. Dźeń paśażerow drje so hižo domoj wróćźi. Powětrowa łódź njeje so, kaž je so dotal swěsćiło, wobschkodźiła. Wona w tej samej kólni leži, w kotrejž je so Zeppelinowy łĕtadźak „Dixmuiden“, Franzowskej na wotschkodźenjeći konto podaty, khowak.

Eckenerowy dźak.

Hdyž bě so „Hrabja Zeppelin“ na łĕtanischću k semi pschistajił, móžachu někotsi nowinjaj sastupjerjo s dr. Eckenerom wožobinsźy porěcźeć. Nowiny „Petit Bar“ pischu, so je dr. Eckener offizĕram a muźstwam, kotsiž su pschi pschistajenju powětroweje łódźe k semi pomozni byli, najwutrobnischi dźak sa swólnjowu pomoz a wutrobne powitanje wuprajił. Manever pschistajenja k semi, je so wubjernje dokonjał. K njemu bě so 500 wojakow, se wschĕm spĕchom s automobilemi pschinjesenych, wobdźelkło. Nadźijeje so, so budźe schkoda sa dźesacź dnjow swupórjedźena, jeli so tśebne narunanki s Friedrichshafena ruce pósćelu.

S **Parisa**, 17. meje. Hdyž bě so „Hrabja Zeppelin“ k semi pschistajił, je dr. Eckener dźakowański telegram francowskemu łĕtarstwowemu ministrej pósłał.

Narunańske motory po puću.

S **Friedrichshafena**, 17. meje. Dr. Dürr s twarnje zeppelinskich powětrownych łódźow s pschełwodom profesora Milarcha z Bonna do Toulona jědźe.

Hižo žobotu rano so schtyri narunańske motory s Maybachskich dźakanjow do Toulona pósćelu, hdźež so hnydom do powětroweje łódźe satwarja.

Jedyn z motorow je po sdaću w rjedźe wostał. Pola motora, kotryž bě najprjedy swupadnył, bě so klukowa wala słamała. Druhe motory žu so potom dyrbjałe pschejara napinaś, so žu tehorunja schkodu poćerpiłe.

Wupołoženje nowe němskeje požčonki.

Němski finanzny minister Hilferding je schtwórtk wječor sastupjerjam nowin rosajasnjenje wo nowej němskej pożčonzy dał. S njeho njech so hłedowaze wažne nadrobnosće sdźěła: **Pożčonka ma po kursu 99 procentow wuda a ma so z 7 procentami sabani.** Banki nowu pożčonku twjerdźe njepschewosmu, ale jenoź w kommišiji. Wone pod wjednistwom němskotatneje banki steja. Sa jich kommišariske dźěło jim němskotatna banka 1,25 procenta provisije płaći. Najprjedy ma prěnja rata 300 miljonow hriwnow k podpisanju wupołoži. Hdyž so tale rata pschepisa, so pschidźělenje hacź do 500 miljonow stanje. Na podpisanu summu na so hacź do 5. junija 40 procentow, hacź do 5. julija 30 procentow a hacź do 5 augusta słotnych 30 procentow sakóńcź. Pożčonka je na 5 lět njewupowědźna.

Wotpłaćenje ma so wot 6. hacź 15. léta s lětnym wuložowanjom 10 procentow stanje. Dr. Hilferding praji, so smĕje, na cźinu njedwěcźuje, pożčonka wuspĕch, so so wěsty dźěl wobcežnosćow němskotatneje kazy wotbudźe. Na pożčonku njetrjeba so dawk płaćiś. Finanznym hamtam so podpiśańske liscźiny njepokaża. Bankam je so naitrucźisha njeleźiwosć porucźiła. **Pódla teho so tale pożčonka njetrjeba w dawkowej deklaraziji naspomnić,** dokelž je wot dawka wuzwobodźena. Pożčonka so po 100, 500, 1000, 5000, 10 000 hacź 20 000 hr. wuda. Dań so prěni króć 2. januara 1930 a 1. junija 1930 wupłaći.

Němskostatna kasa so znowa njepočeźi.

W konferenzy s nowinarjemi, w kotrejž Hilferding wo němskej pożčonzy rěcźeše, wón też rosjasni, **kak je k defizitej němskotatneje kazy doschło.** Hdyž je dźěła finanzneho ministerstwa pschewsak, je 475 miljonow njepschi-

kitych bylo. Tónle deffizit je na 675 millionow ſ nuknym kreditami ſrosit, kotrež letſa tónz junija 400 millionow wuczinja. **Dokelž je mjes tym liczba dżełonjemjerjow wotebrała, ſo dr. Hilferding nadżija, so najprjódy njebudże żanych pſchibérkow wjazy trélnych. Sponninnja hódne ſu jeho ſkowa, ſo ſo w pſchichodnej ſymje na żadyn pad nemſkotatna kaſa ſ pſchibérkami na ſawésczenje dżełonjemjerjow njepocżeſi.** S tymle wotpohladom ſo hižo nétkole na reformſkim nacżilsku dżeła, kotryż ſo bórſy ſejmam pſchedpokaſi.

Kommunistiske demonstracije su w Hamburgu też na zalach zakazane.

Po ſakſanju ſwjaſka cżerwjenych frontiſkich wojowarjow je Hamburgſka polizija też druhi dżeń ſwjatkow wotmyſlene demonſtracije na ſalach ſakſaſka. Ma ſo ſ tym liczicż, ſo ſo też w pruſkich gmejnach wokolo Hamburga wotmyſlene kommunistiſke demonſtracije ſakſaſaju. Pódla teho je ſo „Hamburger Volkszeitung“ ſa cżaſ wot 17. hacż 21. meje ſakaſala. Tale ſakaſnja je ſo dla ſyſtematiſkeje ſchcżuwanży „Volksgeiſtung“ ſa ſwjatkowne demonſtracije wobſamkła.

Do Hamburga je hižo wjele kommunistow dla ſakſaneho ſjeda cżerwjenych frontiſkich wojowarjow pſchijżło. Hamburgſka polizija je wiſché pichlboty cżinika, ſo by wſchém kommunistiſkim ſhromadżiſnam a nażylnoſcżam ſadżéwała.

Pruski konkordat so wobzamknje.

Mjes pruſkim knjeżerſtwom a Vatikanowymi ſaſtupjerjemi ſo pjatk konkordat wobſamknje. Jeho nacżiſt je ſo najprjódy bamżej na wédomje dał. Po jeho żadanju ſu ſo w pſchesſjenoſcżi ſ pruſkim knjeżerſtwom nékotre dypki pſchemėnike. Na ſchulu ſo konkordat njepocżahuje.

„Münchener Poſt“ njewérnoſcż piſała.

Némſki ſwonkowny hamt je wojſewiſ, ſo je wudawanje ſozialdemokratiſkich nowin „Münchener Poſt“, ſo némſki ſwonkowny hamt Kappowych pucziſtow, pſcheczíwo kotrymż je wyſchſchi némſkoſtatny ſudnik pſchepytanje ſawjedł, pſches mjeſy ſunyczż dak a ſo jich ſ pjenjesami podpjernje, hoka wumyſlenka.

Měr w Barlinſkej metallowej induſtriji.

Wurunać ſa braniborſki wokrjeż je ſchtwórtk rosriſaży wuſud Wulkobarlinſkeho wurunażeho wubjerka ſ 22. haprleje 1929 ſa ſwjatſaju wuprajik. S tym je dżełowy měr ſa Barlinſku metallowu induſtriju ſ nėhże 200 000 dżełacżerjemi hacż do 30. ſeptembra 1930 ſawésczeny.

Wurunać ſa némiku żeleſnizu ſo pomjenowak.

Némſki dżełowy minister je wurunarjej ſa Delnju Sakſku, dr. Boelkerej, porucżił, ſo by nſdowou ſwadu pſchi némſkej żeleſnizy wurunak.

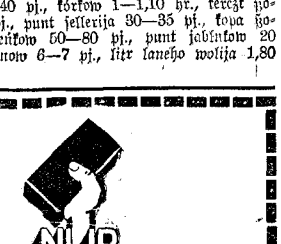
Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 18. meje 1929.

— **Wo wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodż. barometer 744, hygrometer 0 a thermometer wodnja +9 ſtop. Dżeńſa rano we 8 hodż. barometer 742, hygrometer 0 a thermometer w nozy +9 ſtop. Wjedro bżdże deſchczowate. Wjedrańże ſtajeja pſchezo khrobłe wuwiedrjenje. Ale pola naſ ſo ſ pſchetorhujenjemi luby deſchczik kida. Rjenje wjchak je we wjeczornej Europie a w Jendżelſkej. Pſches naſche ſtrony hiba ſo niżina ſ Adriatiſkeho morja. S dobom ſmy na kromje niżiny a wyſchiny ſahażeje hacż do polnocy ſodowego morja. Runje nad nami ſo lodojtu powėrſ ſ polnocy ſetkuje ſ cżłpliſchim pokoſchim. Tute ſetkanje ſawinuje ſamróczenje a deſchczik. Naſch wjedrawuſtojny ſtaja ſa pſchichodny tydżeń ſchékhoważe wjedro: Njedżelu wjedro ſo. pſchecżiżnje, pónd̆elu mutne, njepſchijomne wjedro, wutoru kritiſki dżeń, ſrjedu a ſchtwórtk budże deſchczik, pjatk a ſobotu ſako rjenje a cżopło. Jutſje njedżelu, 1. dżeń ſwjatkow ſthodża ſżónczko 4,01 hodż. a khowa ſo 7,52 hodż. Mėſacżk ſthadża popołdnu 3,20 hodż. a khowa ſo na ranje 2,48 hodż.

— **Towaršſtwo pomocy za studowacych Serbow**, zap. tow., zmėje ſrjedu 22. meje, pop. w 4 hodż. we Serbſkim Domje w Budyſchinje ſwoju rjadnu hlownu zhromadżiznu. Dżeńſki porjad: 1. Rozprawa a zlidowanje. 2. Wólby. 3. Wſelcżizny. Sobuſtawy, a hoſci predſydſtwo lubje pſeproſuje.

— **Dżenjuſniſche wiki.** Butra płaczeſche 1,10—1,15 hr., jeja 11 pj., twaroh 25 pj., kóſlata punt 80—85 pj, liżjata 3,00—3,70 hr., na ſeleninowych wikach płaczeſche punt cżerwjeneho kalu 30—35 pj., bėleho 20—25 pj., ſyrowizy kal 60—100 pj., punt zyble 20 pj., kolrabi 20 pj., radiſkow 10—15 pj., rjewjenja (Rhabarber) 20 pj., jėdżneje kobody (Spinat) 20 pj., ſhrowaka (Spargel) 80—140 pj., kórkow 1—1,10 hr., kėcżk ſyrolſtwje 30—35 pj., punt ſellerija 30—35 pj., koya ſyrolſtowjoweho ſtadżeńkow 50—80 pj., punt jablukow 20 hacż 50 pj., bėrnow 6—7 pj., ſitr laneho wolija 1,80 hrywnow.

FÜR JEDEN BAU!

Der gebrannte Mauerziegel iſt unbegrenzt wetterbeſtändig, unbegrünzt in der Verwendung, luftdurchläſſig, widerſtandsfähig, handlich, feuerbeſtändig und daher billig!

Jede Menge liefert billigſt ab Werk oder frei Bau

Ziegelverkaufsſtelle m. b. H. Bautzen
Bismarckſtrasse 5 ~ Fernruf 2163

— **Pomjenowany.** K 1. junijej t. l. bu hamtikoſudniſki direktor Georgi ſa krajnoſudniſkeho direktora pſchi Budyſkim krajnym ſudniſtwje pomjenowany. Na jeho dotalne mėſtno ſtupi hamtiſoſudniſki rada Nowak ſ Lipſka.

— **Budyſke haptyki** ſu wſchėdne dny hacż do 7 hodż. wjeczor wotewrjene, njedżelu a ſwjate dny pak ſamknjene. Nózny ſłużbu a njedżelu a ſwjate dny wotewrjene ma jenoż jena haptyka ſ mėżacżnym wotmėnjenjom. W mjeſi je to Mėſchczańſka haptyka na Hlownym torhoſchczu.

— **Dowuradżeny hoſpodarſki plan mėſta Budyſchina.** W ſydomhodżinſkim pożedżenju, kiż trajeſche hacż do 1 hodż. w nozy, dojednachu mėſchczańſcy ſaſtupjerjo wo hoſpodarſkim planje ſa 1929/30. Njebėſche pak mėſchczańſkemu ſarjadniſtwu możno, wſchitke pożadane powyſchenja pſchetkėrjeja a tuż je nėſto mėſtowy deffizit mėſto 165 000 na wjazy hacż 312 000 hriwnow ſrosit. Mėſchczańſcy ſaſtupjerjo pſchiſwolichu ſ 18 hłoſami pſcheczíwo 16 hłoſam, ſo ma ſo k ležownoſtnemu dawkej 150 procentow pichirażża ſbėracż. Saſtupjerjo pak wotpokaſachu powyſchenje dawka na konżeſnje ſe 17 : 17 hłoſami, też powyſchenje piwoweho a pżyczeho dawka. Pſcheczíwo hoſpodarſkim planej ſozialdemokratow a kommunistow ſo wobſamknu, ſo ſo płunowa płaczſina wo 2 pj. powyſchi, powyſchenje wodoweho dawka wo 3 pj. pak ſo wotpokaſa. Nimale jenohłoſnje wotpokaſa ſo też powyſchenje płaczſiny ſa elektriſki prud, bėſche 2 pj. powyſchenja namjetowane. Shromadny hoſpodarſki plan ſa 1929/30 ſo pſchi wothłoſowanju ſ 18 hłoſami pſcheczíwo 15 hłoſam pſchija.

— **Paduſchiſtwo.** Kradnyl je nėchtó 15. 5. 29 pſchipołdnju wokolo 12 hodż. ſ nawjeczornego ſakhoda ſudniſkeho twarjenja mużaze jżone kolo ſnamki „Diamant“ cżo. 709 603, kiż mėjeſche cżorne kroſna ſe ſelenymi a bėłymi pruhami, cżornej błotowej ſchtikataj a ſwjena, ſadnje ipinadło, Torpedoſki ſamoběh, cżerwjenej gumijowej wobruczi, elektriſke Boſchike wobſwėtlenje, mjenowu tażiſku „Diamant Mod. 100“, cżėmnobrune ħedło ſe ſchérym pſchirtkwom. Wo wėżowne ſdżélenja proſżu kriminalny wotrjad w Budyſchinje.

— **Diphterija.** Spomożeriſki hamt nam piſche: Mnohe a ſdżéla cżeſke ſhorjenja na ſaduſchnizu (Diphtherie) we ſaſdżenej naſymje a ſymje dawaju hižom nėſto wuſtupowacż pſcheſchenju, kak budże lėtſa naſymu a wo ſymje ſ tutej khoroſcżu. Runjeż njeje możno nėſchto wėſte do cżaſa prajicż, ma pak ſo tola ſ tym liczicż, ſo ſkhorjenjom ſako ſwuczenu mjeſtu pſchekroczża a ſo też ſako ſ cżeſkim pſchipadam bórdże. So by ſo tutej khoroſcżi napſcheczo ſtupicż mohło, ſo ſtarſchi namotwjeja, ſo buchu ſwoje dżeczi w bliżſchim cżaſu pſcheczíwo ſaduſchniży ſchcżépicż dali, hdyż ſo to hiſchcże ſtako njeje. Schcżépjenſki ſchéſtj po tutych ſchcżépjenjach dożpėje hakle po 4 hacż 6 mėżnach ſwój najwyſchſchi ſthodżenk, ſo je najdospolniſchi w najſtraſchniſchich naſymikich a ſymſkich mėżnach, ſe-li ſo dżéczo w ſaznim lėcżu ſchcżépi. Na kóżdy pad je lėpje, ſ cżaſom ſchcżépicż, hacż je ſchcżépjenjom cżakacż, dokiż ſo khoroſcż ſako njeſapoczina roſſchérjeż. Khorożi ſadżéwacż je lėpje a tuniſcho hacż ju lėkowacż. Schkit ſ tuteho ſchcżépjenja wudżerži nėkotre lėta.

— **Wożebity wós Budyſko-Bartiſkeje autoweje póſty** préni a druhi dżeń ſwjatkow:

8,10	ſ Budyſchina dwórniſchcża do	10,05	21,30
9,05	do Barta	ſe 9,10	20,30

— **Wyſche wobhladowanje kobłow a ſrébżow** budże ſrjedu 22. meje w Habrachcżigach (Ebersdorf) pola Eurbija a ſchtwórtk 23. meje w Budyſchinje w Huſarſkej kaſarnje. Samotwjenja ſ wobėmaj wobhladowanjomaj maja ſo hnydom na Hornjolużiſki konjezylahowazy ſwjatk w Budyſchinje, Mättigſka dróha 31, ſapodacż.

— **Wobwėſnjeneho namakali**, 17. 5. 29 ſu w Hilgersdorfje (w Cżeſkoſłowakiſkej), 100 metrow ſa ſaſiſkimi mjeſami wobwėſnjeneho namakali. Lobendawiſke żandarmſtwo je wobwėſnjeneho do Lobendawiſkeje cżełownje dowjeſeż dało. Morwy je nėhże 50 lėt ſtary, ma ſiwe cżeſke jaſnobarbne włoſy, je wotruhany, ma małe jendżelſke wuſy (Schnurrbart), łoſtiej hubje, na ſłotym porjcże praweje ruki mėjeſche wėrowanſki pjerſcheżeń. Wobleczeny bėſche dobry na ſeleń żaketowy wobleſ ſ cżerwjenymi ſmużkami, dobre cżorne cżahariſke cżrije, najſterje nowu bėłu pſchedkoſchliczku, wyſoki khornaf a najſterje dołhi cżorny ſchlips, kiż ſo ſady ſe ſpinku ſaczjinja, cżėmnu kożanu cżapku. Pſchi ſebi mėjeſche ſchantaj ſ lika kromkami, na kotrejż bėſche wuſchite „H. G.“, zyle bėłe ſchantki, wuſchite ſ „M. G.“, dyhżaczny nóż, 5,95 hr. némſkich pjenjes, żołty włożowy cżeſak, brodowu ſchcżétku, mału dołhi żołty kluczż, nėhże 4 hacż 5 cm. dołhi, tyſzy némſkich ſapałkow a tyſku reklamowkich ſapałkow ſ napiſmom „Gaſthof Unter Linden“, Oswald Gorlſor, Ortrand“; nawoczi ſe żołtymaj moſaſtymaj wobłukomaj a nawoczi ſ nikłowymaj kromomaj, papjerku, na kotruż bėſche ſ wołoſnikom napiſane: „Dla njeſbożowneho mandżelſtwa do ſmjerzeże ſchok, proſchu niż ſa pokhadom a mėſtnom ſłėdżeſ, trochu ſahrjebacż. Dale nimam żaneho pichecża.“ — Wo ſdżélenja proſſu kriminalny wotrjad w Budyſchinje, telefon 2802 abo żandarmſtwo we Wotbrażneczach (Steinigtwolmsdorf), telefon Wjakonża cżo. 572.

S **Kſchiwcż** Borſchcże. Sjawny puczż ſ Kſchiwcże Borſchcże do Dalſz je dla nażypowanja na Kſchiwo-Borſchczańſkich honach wot 22. hacż do 25. t. m. ſawrjeny. Jėżony wobkhad pokakuje ſo na Lutobcż.

S **Khwacżiż.** Pſchi njedżelſkich wólbach do ſakſkeho ſejma je ſo je wſow Khwacżiż, Daliż a Jeſchiż dożyła 244 hłoſow wotedało. Wólbokhmanych pak je w tutych gmejnach 350. S teho wukhadża, ſo 106 wobhdżerjow njeje ſwoju wólbnu winowatoſcż dopjelnikło.

S **Khwarżiż.** Naſcha młodżina mėjeſche rjane wjedro pſchi ſwojim mejumjetanju. Popołdniu poſtkeli ſhlna kapała ſahrodny konżert. Knjes Rjeczka nawjedowaſche hołzy pſchi mejſkej reji wokolo meje, ſchtoż ſo derje poradżi. S mejſkim kralom bu knjes Kral młodſchi, a kraſowu pomjenowna ſrėbi knjeżnu Rychtarjez. Po małym cżaſu je wſéy młodżina na rejwaniſtej lubi dale ſwjeſeſche. Rjenje by pak było, hdyż by ſo w Khwacżizach też raſ ſherbiſka mejа poſtajiła a mjetała.

S **Wujėſda.** Sjawnaj puczéj ſ Wujėſda do Kolwaſy a ſ Wujėſda do Schpikałow ſtaj wot 16. meje ſaſo ſa wſchitkón wobkhad ſwobodnaj.

Ze **Smjeczkec.** Janſke kupjele w Smjeczkecach, kiż ſu znate dla ſwojich hojeńſkich ſrėdkow a też dla rjanoſcżow ſwojeje wokoliny, ſteja nėtko we ſwojej lėſojtej krajinje w préwſko wobkruczacej naſlėtnej pyſe. Dawno wocżakowane cżopłe wjedro je do kupjel mnohich hoſci, kiż ſo lėkuja, pſiwabiło. Tuċi pytaja wuſtrowjenje z wużiwanjom Smjeczkeczańſkich hojeńſkich ſrėdkow w lėkowarni knjeza dra. Rachele. Zo by ſo lėkowacym każ też wonkownym hoſcom pſijomne wokrėwjenje poſkiċiło, wotmėje ſo druhi dżeń ſwjatkow w derje wothladanej ſtomowni Janſkich kupjelow wulki koncert Drjeżdżanſkeje Feierеiſoweje kapały.

S **Brėſny** pola Kamjenza. Radurpodawanje ſa maczerje w Brėſni budże ſrjedu 22. meje, popołdniu ⅓3 hodż. w ſchuli. Lėkar budże pſchitomny.

S **Kamjenza.** Tudomna mėſchczańſka rada je poliſajſku hodżinu ſwjatkowniczku, potajſim w nozy wot 19. ł 20. meje t. l. na. rano w 3 hodż. poſtajiła. Nad ſlawne rejwaniſke ſwjeſelenja ſo tole njepocżahuje, ke maju ſo w 1 hodż. ſkónczicż.

S **Kamjenza.** Sa ſchtyri dny je jedyn Kamjenczań pjecż ſmijżow pola hatow we Lukezach (Gausdorf) popadnył a je na hamtiſke hejtmanſtwo wotedał. Nadżi ſo kóżdemu, ſo by w lėżach kedżbliwy był, dokelż lėtſa tute jėdżite hody tak ſahe ſe ſemje każa.

S **Wojerez.** Saſtdżenu njedżelu wotmė ſo tu wokrjeſna ſhadżowaniſka trichinowych a miſaſowych wobſladowarjow Lėhniſkeho knjeżerſkeho wokrjeſa, kotruż nawjedowaſche pſchedsėdża knjes Tulka ſ Niſkeje. Pſchitomni bėchu nimo 29 wotpósłankow a 13 hoſcżi ſwjatka knjeża wyſchſchi knjeżerſki preſident Keller ſ Lėhnicy, veterinarny rada Köhler-Wojerowſki, veterinarny rada na wuſłużbje Simon ſe Shorjelża, krajny radżicżel Wojerowſkeho wokrjeſa a Wojerowſki mėſchczańoſta, każ też wokrjeſnaj inſpektoraj ſa Wojerowſki a Rósbórſki wokrjeſ. Po powitanju pſchitomnych ſpominaſche pſchedsėdża na knjeża Włożaka, kiż je był 25 lėt ſe ſobuſtawom ſwjatka.

Maċerny dwór.

Halligſki roman.

20] (Pokracżowanje.)

„K cżemu tu wulku cżiſtotu pſchi tym kuſt kwaſa wuhotowanju?“ wopraſcha ſo njerſajn.

„To wſchak njeje jenoż tón kuſt kwaſa, — wſchako ſu też Bože hody“, mėnjeſche mała Karen ważnje. A dżéczi mėjachu ſa to, ſo jenoż ſa wóſkowymi ſwėczkami, ſa Bożodżéjcżowym ſchtomom a ſtódkoſcżemi wonja.

Wowka ſpohladny ſe ſwojimaj ſwėtłymaj, wótrymaj wóczkomaj ſchiwje na wuja Rickerta a pſchiſpomni ſchkrejo, ſo derje tu ſa ſtarymi ſeikhuntymi mkodymi hólzami ſmjerdżi, a cżi njech ſo bożedlacże ſ procha maju a njech ſo ſa haczenjemi wuwėrja tam, hdyż wichor najhórje duje.

Na to ſaſchkowri wuj Rickert ſako dobromyſlnje: „To tola dundr wė, ſo ja dożyka ſeikhnyty njejſym. Ja ſmėju prėnju reju ſ njewjeſiu. Prawje ſajn polka. A ſaſpewam ſej:

Bonnestabe, Bonnestabe
Na rowje njeżnjenża ſakcżéwa,
Ale hdyż knjeżnicżża wotpocżiwa
Kcżéże róża krew-cżerwjena.

„Haj, twoje kėrkuſche wſchak ſnajemy“, mórcżeſche wowka, a potom wubna Onnena a Karen won, ſo byſchtaj ſebi ſnėhowemu muża natwariłoj, hacż ſo ſo ſtajnje pſched nohomaj walałaj.

Bėſche „hilde Zeit“. Hody a kwaſ. Cżłowjek mėjeſche polnej ruzy dżéła a hkowu potmu ważnoſcżow. — A na Edleſa njetrjebachu liczicż. Tomu ſo lubocż wyſche hłowu pyrjeſche. Wowka ſhłuboka ſdychowaſche.

Tola potom pſchekraſni ſo jeje wobliczo ſaż wot ſnutſkowneho ſwėtła. To wſchak bė tola derje, ſo ſako ras „lubocż“ pſches pröh maczerſkeho dwora pſchekroczi. „Sprawnoſcż a pózcżiwe waſchnje“ wėjo, bėſchtej ſtajnje ſ domom byłej w ſtatnem twarjenju. Ale lubocż? Ta hodżeſche ſo po wowyſnytemu ménjenju lėpje do mėſta, hdyż ludżo niczo druhe ſa dżéło nimaju.“ Wona ſama, Gefine, rodż. Chriſtianſen, bė hebi po roſumje wuſtocżneho, do dżéła dżiwjeho, nahleho Solgerſa bracża, kiż na ſwojej ſamtkej żiwnoſcżi, pſches khorobu ſtarſcheju kėżro dodżerżanej, porjadnje hoſpodarſcheſe a ſmacżeſnym dworom ſjednoczi. Tehdy njebė hiſchcże powſchitkowne derjemėcże na Halligu, tehdy bė Hallignte wuſłowno ſ hórkej prawdu, kiż bėſche nad nėkotrychżkuli durjach napiſane:

„Nadel und Schere ſind es nicht,
Pflug und Egge braucht man nicht,
Manna fällt vom Himmel nicht.
Wären die lieben Schafe nicht,
Man hätt' fürwahr das Leben nicht.“

(Pokracżowanje ſcżéhuje.)

a tiž bu w měrju je žiwjeho na dźele bohateho žiwjenja wotwołany. Dale poda pschedbyda wobkhodnu rospravu a pschehlad na 25 lět ſkutkownoſcže wokſleſneho ſwjaſka. Na to jednaſche ſo wo wſchelakich powołanſkich praſchenjach a namjetach, na rosmołwje ſo pſchitomnt žiwje wobſtarnſkich. Po rospravje wo pokładni wuczinja wobſtatk w poſtadni 766,57 hr. Wojerowſke wokrjeſne towarſtwo, tiž bješe ſchadźowanku pſchewjaſko, ſpyta pod wuſtojnym nahladowanjom žiwjeho ſahſužoneho pschebyhdy knjeza Hertwiga wſchitkim hoſcžom pſchebywanje we Wojezach prawje pſchijomne ſežinicž. Bližiſchu ſchadźowanku doſtanje Nšſowſki wokrjeſh.

S Mikowa. Sandženu njedźelu wuhotowa žerbſke towarſtwo „Sernička“ ſ Lichanja w Mikowje rjany žerbſki wječor. Mikowſki Serbja wupraja towarſtwu „Serničzy“ a jeje knjeſej dirigentej wutrobny dźak ſa tutón rjany wječor. Je ſo wſchitkim derje ſpodobało, ſo ſebi pschesa, ſo by ſo jich towarſtwo „Sernička“ hórſy jaſo ſ taſlimi rjanymi žerbſkimi poſtiženjemi ſwjeſeliło.

S Hórki pola Niſſeje. Dźěłonjemcy Fürll chcyſche žebi ſchiwórk dopoldnja ſ kolegom ſ požčenym motorſkim kołom do Budyſchina dojeſć, ſo by žebi dźěło pytał. We ſawinjenju pſchi zyrkwi pak wobaj ſ pokłym wotmachom do wóſti Sporjelſkeho piwowaho awta ſajědžeſchtaj. Motorſke koło ſo doſpotnje rosbi, Fürllowy towarſch ſo ſtraſchnje ſrani, ſo dyrbjachu jeho do Niſeſanſkeje khorownje dowjeſeć. Wjednik motorſkeho kola bješe ſo po prěnich ſtróžełach ſhubił.

Z Łužicy.

* S Korjmja. Sjawny puć ſ Korſymja do Wjeleſčina je dla twarjenja na Korſymſtich honach mjes Mniſchonſkej dróhu a Bóſſwjeczańſkim puczom wot 22. meje hač do 22. junija t. l. ſawrjeny. Jěſdny wobkhad pokaſuje ſo na Roswodźaju a Bóſſwjezu.

* Se Shorjeza. Sſmjertne njeſboże ſta ſo ſchtwórtk w domje na Krſchelſkej dróſy 1. Nětkle 49letny hoſcženc Pawoł Schönfelder, wobſydźer Schönfelderez piwowje ſorčzmy, padny ſ rěbla a žebi pſchi tom nop pukny. Sranjeny hižom ſa krótki čaſ wumrě.

Swjatki do Mužakowskeje hole.

Mułkotna móžnoſcž, ſeſnacź Mužakowſki hrodowſki park, tiž ſteji nětkle w najrjeńſchej nałětnej pyſche, je ſ tym poſkiczena, ſo je autobuſowe towarſtwo hiſchcze do zwjatkow ſwiſt mjes Budyſchinom a Běłej Wodu, tiž hižom dłeſchi czaſ wobſteji, hač do Mužakowa podleſchiſko. Tak móžemy wułět tam dele wob dźeń, haj ſamo wob poł dnja wukonjeć. Swjate dny pojedu iſt woſa do tóhodje ſtrony, prěni wot Budyſkeho dwórniſchcza 5,40 hodź., potom pſchipołdnju 11,40 hodź. a wječor 19,30 hodź. S Mužakowa wotjědže autobuſ 6,40 hodź. (je w Budyſchinje 8,40 hodź.), 10,40 hodź. (je w Budyſchinje 15,05 hodź.), a 20,40 hodź. (je w Budyſchinje 22,45 hodź.).

Wo rjanoſczach Mužakowſkeho parka nješchto prajicź, ſda ſo ſkoro być njetrjebawſche. Nětkle 5000 jutrow wulki park wobſteji ſ tak mjenowaneho hórſkeho parka, tiž ſo pſchi nahłym ſkłonje Niſkeho brjoh hnydom nad měſtačkom wupſchestrěwa. Wón poſtoja ſ huſto hłubokimi ſchkałokami pſchekwapjaze wuhlady na niſiny wokoło Niſy ſ napſchečiwnymi, trochu ſdalenymi hórkami praweho brjoha. Nimo teho ſonja tam ſkhowane rospadanki prastareje hórſkeje zyrkwičzki w Bórku. Ale dolinowy park, tiž město ſ ranja wobjima, a tiž je wojiwnjeny ſ Niſu a jeje wotnohami a w kotrymž nadeńdženy hiſchcze najſyłniſche a najſadniſche ſchtomiſka zyłeje Němſkeje, tiž je wjerch Pückler ſ hórſkich łěſow knjeſtwa tam pſchehladźiſ. Parła doła je hordoſtny hród, tiž ſo ſeleny wobroſczeny ſe ſwojimi wěžemi we hrodowſkim hatku wobrazuje.

Trošchu dale horje móžemy na praléž podobny dół Wušiny wopytaczź. Dojnża je ſkóh pſchi brjohomaj Niſy horje a dele wułazy ſajimawy.

Ale ſchtóž nochze hač do Mužakowa dojeć, może wot omnibuſoweje czary wułkotne wułěty ſzebi pſchiprawicź. Jako ſaměr njech ſo mjenuje Běła Woda, tuto město ſchtleńczerjow, tiž je ſ amerikanſkej ſpěſchnoſczu je ſemje wuroſtło, dale „Hoſtwinſki hród“ ſ najwyſchſchimi a najwobſchěrniſchimi kłojnowymi łěſami daloko a ſchěroko. Dale ſu witane puczowanja po Mužakowſkej holi ſ Wochos na Nalikowu horu w paradiju pola Bjerwalda. K temu móže ſo pſchijamknyć puczowanje pſchi Sprewi dele do Cžeſkeho a Noweho Města. Też wopyt hatow pola Komorowa a Manjowa, hdźež ſo ſtyſchcźcź dawa tupe humpanje humpaka, móžemy poruczeć ſ ludowarjam ptačźinu.

Sſwjate dny jědžachu wulki Maybachſti wós na tutej cžarje, tak je ſaruczene, ſo je ſroſczeny wułkej cžiſchcźeju.

Ssamo ſo rozumi, jěſdża też omnibuſy na druhich porjadnych cžarach, wołežbje pſchihódne ſa wułěty ſu cžara do Mjaſoſzyn, ſtarośnate Cžornobóſke jěſdy do Mužeſta a nowa cžara na Hodźij do Biſſopiz, ſ kotrejž je derje doſpěć na Klóſchtrſku horu a na Butrowu horu ſe Sibyllinym Kamjenjom.

Wosebity ſah 3. rjadowanje do Błótow,

njedźelu 26. meje 1929.

K wopytej rjanych Błótow pojědže njedźelu 26. meje 1929 ſe Schandawy na Sebnicy—Budyſchin—Rakezy do Bórkowow (w Błótach) a wróčo ſ Lubnjowa ſa rjadniſti wołežbity cžaſ po ſcžěhowazym jěſdnym porjedźe:

Jěſba tam		jěſba ſem
4,18	ſe Schandawitich kupjelow do	0,10
4,30	ſe Kohlmühle do	23,57
4,40	ſe Ulbersdorfa w Saſkej Schw.	23,46
4,54	ſe Sebnicy do	23,34
5,08	ſe Krumhennersdorfa do	23,22
5,19	ſe Noweho Města do	23,10
5,30	ſe Oberottendorfa do	22,59
5,42	ſe Delnjeje Wjaſoſzy do	22,46
5,54	ſe Wjeleczina do	22,30
6,03	ſe Budeſtez do	22,19
6,10	ſe Dźěžnikez do	22,12
6,27	ſe Budyſchina do	21,45
6,34	ſe Ratarjez do	21,37
6,39	ſe Židowa do	21,32
6,46	ſe Makeho Wjelkowa do	21,25
6,56	ſe Radworja do	21,14
7,10	ſe Njeſwačidła do	21,02
7,28	ſe Rakez do	20,49
9,02	do Khočzebuſa (pſcheſtupicź)	
9,20	ſ Khočzebuſa	
10,05	do Bórkowow	

ſ Lubnjowa 18,22

Wožebita jěſba do Błótow je tunja a pſchihódna, dokelž je płacžiwa wo 33⅓ prozentow niſčha, hač hewak w 3. rjadowni a dokelž móže ſo dla pospěſcheneje jěſby wułět na jenym dnju wumjeſcź.

Kraſna pſchichroda rjanych Błótow też pſchečežela pſchirody, tiž najbóle wuběra a ſzebi wjele ſada, pſchetwapi. Też kemiſchtſkich Błótowczańkow, tiž je daloko pſches mjeju Němſkeje ſnaty, móže ſo tam tóhodu njedźelu wobkhodźowacź. Najkraſniſche ſzekho wułěta pak je jěſba ſ cžołmom, tiž je jenicžli wobkhadny ſtrědk Błótowczanow. S tutym ſtanje ſo wułět do Błótow ſ wožebitym naſhonjenjom.

Pſchi pſchedbawarjach jěſdnych liſcžikow ſu ſodbom ſ liſcžikom ſa wožebity cžaſ też potuniſchene liſcžiki ſa cžołm po 2,10 hr. doſtacź a łepſchiniſki liſcžik ſa wobjed po 1,65 hr. (ſ poſtužniſkim pjenjeſom).

Dalſche wukaſuja rad a ſwólniwje wudawarnje jěſdnych liſcžikow.

Dźak.

Kóždemu, kiž ma

drjenje
ischias
a wić

ja rady

darmo

zdźěłu, što je moju žonu ſpěſnje a tunjo wuſtrowiło. 15 pj. za wróčoporto pſchipołžče. Rozprawu jenož pisomnje.

Müller, Obersekretär a. D. Dresden 414 Neuſtädt. Markt 12

Wſě družiny knojidłow

ma ſtajnje na ſkładze

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Leżownoſć

z 2 ſrěn, bydlenjomaj. Napałcenje po wujednanju Bliže w Rakecach č. 104.

Pytam k 15. 6. ſolidnu ſłužu

domjacu holcu

kotraž może wſě domjace dźěła ſamoſtatnje zastarać a derje wariź, dokelž je kuchařka a wjeſela zwonka doma. Też zajim za wobkhod ſo pſeje. Wulku mzdu a dobre wobkhadźenje. Poſkicenja pod F 33 na wudawarnju Serbſkich Nowin.

Horca

kat. Serbowka kotraž je ſułu wukhodźiła z dobreje ſwójby za hnydu domjacnoſć ſo pyta. ELISABETH SCHMIDT w Budyſinje Burgplatz 2

Připow. też knj. měſačanoſtowa Eiselt owa w khóžnče přijimuje

Pytam hnydom muženeho

pohońca

ale młodſi hač 18 lět, ma być dobry, ſamoſtatny dźěłaćeŕ

Jurij Mróz Młyn w Šunowje pola Kamjenca

Flamina 150 ſěroka 65 pj.

gardiny, kromki, canki, přikrywy na ſofy a diwany, bildowe přikrywy najtuńſo.

J. Erler n. Zw. Lawsk. hasy 10 Nöbk Krónpr. mosta

Magnetny dom!

Serbow kupny dom

Schaaf

Serbowski kupc

Serbow kupny dom

Serbow kupny dom

Wolmjane muſelíny a piſane ſłódy za šórcuchi

zelene, čerwjene a módre ſukno za ſukinje

čorne počehnjenje za kóntuſe

piſany barchent za kóntuſe

čorne wobſadki za kóntuſe

piſane wobſadki a banty wokoło ſlwota

wolmjane tkaniny a ſłódy za nahłowjace rubiſča z přihodźaſymi ſłódźanymi francami, chenilowe rubiſča

Wosebje tunjo:

ſatinowe šórcuchi, piſane a jednobarbne 3.50

hołowe kapy a banty za holcy . 0.95

čorne, běłe a różobarbne Moiréjowe banty 2.50

Dobre čehnje k sebi!

Poſkićam po přihódnym płaćenſkim połožnjenju

Dwumotorske kola, dobre znamki

a drohe jězdne kola, dobre znamki

z jene małeje centrifugi, buſtrowe maſiny, ſlimace maſiny, piſace maſiny, rěſaka, ſynkowe płaty, připjawa a namazanja wuporjadźenja najmiſo

H. Paul Gräle

wuporjadźerja w Kamjencu

blizko kat. cyrkwje. Tel. 470.

Barby laki šeršćowcy firnis karbolineum

tunjo a dobre pola firmy

Erich Winter

bratrow Miersch naſl. na Zitnych wikach

Jan Petřkec naſl.

měſčeŕ E. Schulz

w Khróſce

poruczuje k nałětu:

wulki wubjerk rjanych nowožaſtnych **wobłekow** za holcy a žony, tkaninowe a ſomočane wot 13—35 hr.

Zonjace a dźěłace šaty atd.

Na wſě twory 5% rabata!

Syru małmu

kupuje po najwyšſich płaćiznach

Otto Osswald

nohajcowa fabrika

na Kamjentnej hasy

Młoda wuzitna wyſokoſmetana

kruwa

je na předań

P. Suška w Delnim Wujezdźe

Saprošna ranca

je na předań

w Bronju č. 2

Nimale nowy

dźećacy wóz

tunjo na předań

Weststraße 101 na prawo

Serbſku

ſłužownu holcu

nic niže 16 lět, k 1. junijej pyta

KLUKŠANSKA FARA

Točene ſkleńcy za awta a meble kaž też ſkleńcy za ſpihele a wokna wobłuki za wobrazy poſkića tunjo

Ernst Herzog

ſkleńčeŕſki mišter

w Budyſinje

na Zwonk. Lawsk. hasy 60

telefon 3943

Derjezdźerſany

dźećacy wóz

je na předań w Kukowje č. 13

Motor (Pöge)

5½ konj. mocow, je tunje na předań pola **Jana Palerja w Koporcach** pola Pomore.

Nałnowiše z cyłeho ſwěta.

— Schkrowa powjeſ wo wjedrje ſa jutſiſchu njedźelu: Hiſchcže khłódno, ale bjeſ deſchcza. W Jendźeliſkej khłódno a žuchło, w poſnaſy ſo wuczahuje.

W podtrjeſnej wułhowańi w Leubenje hě ſo kokoſowe łykno ſapalilo. Wobnja ſu ſo ſ cžaſom dohladali a jón ſaleli. Kriminalna policija je ſtjoch wułhowarjow ſajała, na kotrychž tukaju, ſo ſu woheń ſałožili.

*

W Liegnitzy je ſo hłowna wódna rola pukła. Někotre dróhi ſu ſo powodźile.

*

Po konkordacze mjes Pruſſej a Vatikanom, kotraž ſo hiſchcze njeje wobſamknyła, ſo pódła Kölna też Wróclaw a Paderborn na arcybiſkopſtwje poſbožnjetaj. Pódła teho ſo w Barlinje, hdźež je pół milijona katolikow, biſkopſtwe ſałoži.

*

W Stoke en Trentu w Jendźeliſkej je pjatk nědźe 31. metrow nad ſemju meteorit ſ wułkim łukom roſprażnył. Małe łuſki twjerdeho kamjenja pſches powětr leczachu, a tſechi ſo ſ bělym próſchkom pſchikhrychu.

*

Strajk textilnych dźěłaczerjow w Ameriźy je k njemeram dowjedł. W Eliſabethowinje (Tenneſſee) ſu ſtrajkowarjo wodowód ſ dynamitom roſbuchnyli. Strajkowarjo ſu do poliziſtow ſtrajli. Policija je na ſtrajkowarjow ſyłny ſtudźazy plun puſchčiła. 100 ſtrajkowarjow, kotřiž na ſtraži ſtejachu, ſu ſajeli. W jenej wjeſy pola Eliſabethtowna je jena hołza jenemu policijeſej ſłužbny revolwer wſała a ſ nim někotre automobilne omnibuſy, kotrejž běchu polne k dźěłu ſwólnikow, ruſowała, ſo ſawróčichu. Eliſabethtown je nałhwilnje bjeſ wody. W měrcze 15 000 textilnych dźěłaczerjow ſtrajkuje. We wokolnoſczi je ſnajmjeńſcha runje telko ſtrajkowarjow. Dźěłaczerjo wo wjeſchcu mſdu wojuja.

Přesadźowanje drjewa a ſłanja

Pónđelu 20. meje (2 dźeń ſwjatkow) budu w Konjecach

wok. 100 losow dobr. kop. a ićhlow. ſłanja a wok. 30 losow ſtejaceho žerdźowoho drjewa

na přesadźowanje předawać. Wumjenjenja ſo do časa wozjewjeja.

Zetkanje pop. w 2 hodź. w Moroku pola Bróſno

Wobſedźer

Přesadźowanje drjewa

Pónđelu 27. meje 1929 dop. w 9 hodź. budźemy w hoſćencu w Kiſlicy

250 rm khójnowocho palneho drjewa a 12 khójnowych žerdźow na přesadźowanje předawać.

Drjewo je nastajane we wotdźělu:

52 a 53 (při Dubowſkim puću)

70 a 71 („ Lemišowſkim „)

96 (při way Kiſlicy)

Statne hajniſtwo

w Połpicy pola Kiſlicy Telefon Uhyſna č. 28

31. meje??

Nizke płaćizny! / Małe napłaćowanje z 18 měsačnymi dźělbami

Posledni dźeń za Was zo móžeće hišće z 5% rabata nakupować. Trjebaće tola hišće wšelake meble. Za Waše dobre pjenjezy móžeće tež dobre twory žadać wobhladajće sebi tajke pola nas. Mała próca so wopr. wuplaći přetož nalutowane pjenjezy njejsu tak lóhko zasłužene, njenućeny wopyt Was ničo njepłaći, —

Při płaćenju z hotowymi pjenjezami połdra rabat

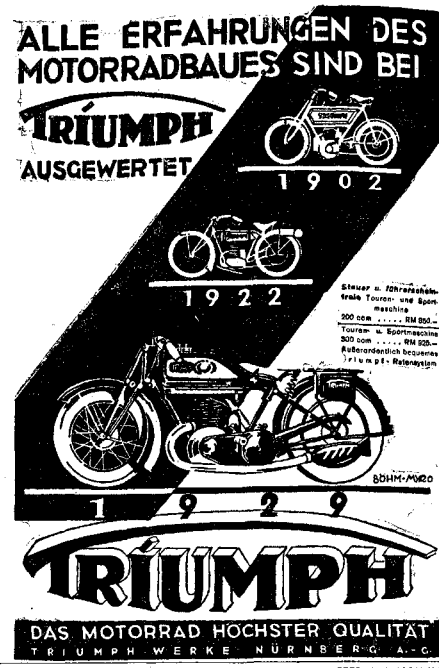
Přijjezemy kupjene meble darmo

Möbelheim samsne dźěłarnje w Budyšinje na Kamjentnej hasy **w Lawje**

Vertreter für Bezirk Bautzen:

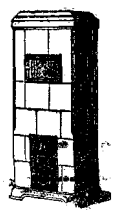
Bautzner Auto- und Fahrradhaus P. Preibisch G. m. b. H.

Reußere Lauenstraße 17 :: Telefon 3805

Čitajće „Serbske Nowiny“

Šćóž kachle

abo kuchinski piecak trjeba, tajke ma dobre a tunjo

Martin Teutscher

hornčerski mištr w Budyšinje na Kamjentnej hasy 33

Najwjetši skład přijomne płaćenja

Koncert

w parku swjatkownu póndźelu w 4 hodź.

Janske kupjele w Smječkecach

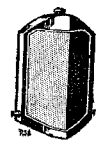
Feierelsowa kapała z Drježdźan

Reunion so přizamknje hač do 12 hodź.

Dźěłarn. awtow. khłódźakow Wuporjedźerńja

EWALD KUHN w Budyšinje

na Drježdźansk. dr. 18 ◆ Blizk. Nawječ. garažow

Wuporjedźenje a nowozhotowjenje khłódnikow wšěch systemow kaž tež bencinowych tankow, motorsk. přikrywow (Hauben) najtuńšo

Autogeniske kowanje

Nawěšćki přinjesu wužitk!

Dźěćacy lěkar **Dr. Schnabel** w Budyšinje na Mättigowej dr.

je so wrócił

Rěčne hodźiny wot 9—11, 3—4, šćwórtk a sobotu jenož wot 9—12 hodź.

Telefon 2000. Telefon 2000.

Čežkosłyšaći

Nowe modele!

słyša zaso hnydom

z lěkarskim poručenym

Original-akustik-aparatom

z najnowšim małosłyšakom

Deutsche Akustik-Gesellschaft m. b. H.

Nasjtarša, wjedna wosebita fabrika

Předawanje a předwjedźenje:

Diplom-optikar **Schmidt** w Budyšinje

na Kěžorskej drózy 20 Telef. 3389

Žadajće sebi hłowny katalog darmo!

Hosćenc w Přěčecach

Přeni dźeń swjatkow

reje

smykanska hudźba (Streichmusik) Kruty zastup, reje darmo

Jědźe a napoje najlěpše

Wo přećelny bohaty wopyt prosy **A. Mrós.**

Přeni dźeń swjatkow

meju mjetanje

z narodnymi rejemi a z druhimi zabawami

Do Malešec

Popołdnju wot 4 hodź. REJE pola Lipića a Zendy

Druhi dźeń swjatkow REJE jenož pola Zendźic

Wšěch lubych přećelow a znatych přeprošuje nanajwutrobniše

„Jednota Sokoł“ a serbske towarstwo

Dr. Sickert

wot 19. meje hač do 5. junija zapućuje. Zastupjeŕ je knjez dr. Stöckel z Njeswačidła. Rěčne hodźiny w tutym času jenož wo 1—2 hodź.

Zubna praksis w Kukowje

Swjate dny, tež wutoru 3. swjaty dźeń, nimam rěčnych hodźin

H. Barth

Wšě wobuća a wuporjedźenja wobućow spěšnje

derje a tunjo

wobućowy dom Mark w Kukowje

E. Zieschang w Wósporku

wobuća, wuporjedźerńja

Domjace nalutowanske křinki

(Heimsparbüchsen)

jara rjane spodobne, krute dostanje kóždy pola

Serbskeje Ludoweje Banki

a jeje filijalkow a zastupjerjow

Wróćiwši so wot rowa našeho drohoho zemrětcho, swojeho lubeho mandźelskeho našeho dobreho nana

knj. pjekafskeho mištra .

Jana Augusta Šołty

smy nućeni wšěm lubym přiwuznym, přećelam, susodam a znatym za wšě wopokazma sprawneho dźěłbraća a wysoważenosće přepodatu różowu pychu, za bohate přewodźenje wšěm naš

hłubokohnuty dźak

wuprajić. Wosebity dźak knj. wyš. fararjej Zarjeńkej za troštapolne, našu wutrobu wokřewjace słowa, swobodnej Khwaćanskej wohnjowej woborje, Khwaćanskemu serbskemu towarstwu, wojefskemu towarstwu, hětowemu towarstwu z Margarećineje běty, kaž pjekafskemu zjednoćenstwu, hosćenćafskim towarstwu w Budyšinje za čestne přewodźenje.

Tebi pak luby mandźelski a nano přiwołamy: **„Spi w měrje a měj dźak“** do twojeho přezańeho rowa.

Žarowacy zawostajeni.

W Khwaćicach, 18. meje 1929.

1. přiloha k čisku 114

SERBSKE NOWINY

sobotu, 18. meje 1929

Serbski wječor w Prazy.

Zaňdźenu wutoru 14. t. m. wotměchu Pražscy Serbjo a Běscy přećeljo serb. Łužicy druhi serbski wječor. Po wulkotnje poradźenym Mukowym swjedźeńku w měrcu t. l. rozsudźištej so towarstwje „Adolf Černý“ a „Serbowka“ nowy propagacijowy wječor do krasneju salonkow „Narodneje kofejownje“ zwołać. Přitomnosć k. prof. J. Bryla ze swójbu z Budyšina doda wječorkej sławnostny raz, a wšitcy přitomni běchu z dźaknej wutrobu na jeho njedawno sławjene abrahomowiny spominachu.

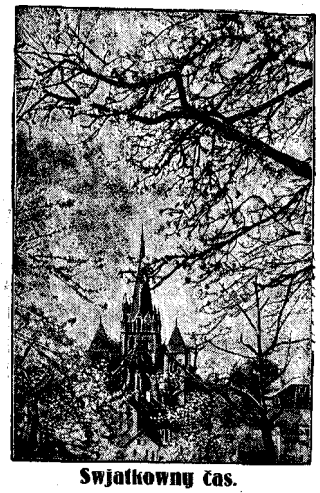
Po powitanskich słowach předsydy k. redaktora Hejreta rysowaše k. prof. dr. Páta w krótkich, zdźěła kortnych słowach žiwjenje a skutkowanje jubilara, wosebje jeho zasłužby wo założenje čěsko-luž. towarstwa „Adolf Černý“ a sceła wo čěsko-serbsku wzajomnosć. W mjenje „Serbowki“ w cyłej serbskej kolonji w Prazy witaše lubeho krajana serbscy Prażski student J. Henči. Za Narodnu Radu jimaše so słowa mištr Ludwik Kuba, za Jednotu słowjanskich žonow knjeni Smolařowa-Čapkowa. Dale poręčachu hišće zastupjerjo wšěch słowjanskich narodow. Mjez tym poda knježna Měranka Lešawic — w Prazy studowaca — někotre pokazki ze serbskeje literatury. Recitowaše wustojnje někotre basnje Čišinskeho, Zejlerja a M. Nawki. Knježna Vlasta Hlavačkowa pak na pianje wuběrnje serb. hudźbne wumělstwo reprosentowaše. Za młodu čěsku generaciju wupraji hišće słowa dźaka a slubjenja k. jednaćel Włodźiměr Zmeškal. Na kóncu oficijelneho dźěla postany k. prof. Bryl hnuty z wopokazow luboscе a přećelneho zmyslenja a doda wšelake zajimawosće ze swojich nazhonjeni, kiž běchu wězo, kaž dźěn cyle jeho žiwjenje, skerje khutneho raza.

Kaž na wsach, tak so wězo tež we wulkoměstach w dźensnišim času žadyn swjedźeń bjez rejki wobeć njeda. Je to znamjo doby, a by njerozumna było, přećiwo tomu wustupować. Prażskim Serbam južnoslowjanscy studenća zwólniwje hudźa, a jich młody jazz-band orchester ma w Prazy hižo dobry zwuk. Tak so wječork nělidźe po połnocy w harmoniskej přezjednosći wjesele skónči. Zwjesełace wosłobje je, zo bě młodźina, wósoslowjanska tak bohaće zastupjena. -ći.

Serbska pěsnjarka Hańža Budarka we Łazu.

Dźe množi człowjek je žiwjenje wot njeje cžitał a słyšał, mnohi pak hišće njejsu na to kedźbowali. Přeco někotrymi lětami bě[jše] jeje wobraz žobu naših wjany „Wšchodźenak“. Cuło žmědźachu hdy cžitarjo „Serbskich Nowin“ wutrobu wokšacowicy [a] jeje rjanymi pěsnjemi. Haj, tam je žerjóšeje hole a runje je wón, w kotrejž je naš njesapomnity basnik Handrij Sejfeć stutkował, [a] Łaša, je wuchla tak někotra nielicžomna pěsć wjeselcho a šrudneho rasu. Hdyž pšcheł wjazy hacz hošla lětami naših wulki Sejfeć žwojej twocji k wěčnemu mérej šandźeli, hdyž žo jeho ert šamkny, žebi mnohi człowjek myślešche: Schtó budźe nam dale [a] naščeho cžasa pjsać a pěsnicy? Tehdy žebi nechtóžkuli hišće njeznyšlešche, jo [a] nim pšchidźe naslědnika [a] jeho wobadu. Hańža Budarka je hišće je[na] [a] tych, kotrychž je Handrij Sejfeć w pacjeřskej wucžbje rozwucžować a konfirměrowal.

Mnohe pěsnje, najbóle šrudneho rasu, je wona pěsnila. Wjele šałužby bohy žebi też wo šerbske towarstwo „Handrij Sejfeć“ we Łasu. Sa šerbske wjeczory je pěsnila prologi, [a] špěwny wotrjad je, kaž lětša žwjatki, pschiprawiła špěwy, kiž žo na Božej žłužbje špěwaju. Šerbske towarstwo „Handrij Sejfeć“ je na tutym městnje najwutrobnischi dźak [a] to wupraja. Jako žebi towarstwo njedawno do Wojerez wuleća, je k tomu pěsnika prolog, kiž pak žo dla wschelakich wintow pschednjeć njeje.

Swjatkowny čas.

Kak rjane krasne nalčóe
Nětk, bratřa! zaso přišło je,
Hdźež z noweho wšo woživi,
A wšudźom wšo so zeleni.

Te štomy, kiž we zymje tu,
Kaž wuskhnjene bjez lisća su,
Te nětk we času naléća
So wšitke zaso zelenja.

Te ptački, kotrež nazymu
Do čoplych krajow čehnichu,
Wšě zaso k nam so přibliža
A luboznje nam spěwaja.

Nětk kózda łuka — zahroda
Je kaž najrjeńša lilija,
Hdyž wšudźom wšitko z rjanosću
So wupyši w naléću.

Na polach, kiž su wobsyte,
Wšo steji młódne, zróstliwe;
Kak wupyšena tola jo
Nětk zemja wšudźom wokoło.

A hdyž ta zemja zachodna
So takle rjenje wupyša,
Kak tola wjele rjeniše
Je njebjo — Bože bydlenja.

Tuž jón dźenja w „Serbskich Nowinach“ wocžišćejšimy. Bóh luby Knjes pak njech Hańži Budarcy hišće mnohe lěta špožčł, so by nam hišće mnoho rjanych pěsnjow darić mohła.

Tu šćěhuje prolog, kiž běše postajeny sa šerbski wječor we Wojerezach:

1. Skoro wschitcy ludźo storža w kraju,
So žo pschezo dale hórje maju,
We wschěch pinzach hnija namjerjujenc [illegible],
Warba maša je, a dawk je wulki.

2. Naléčźo wschak žo nětk pschibližuje,
Wyschnjosć dawki pschezo powyschuje.
Njej' dha tole tola pšche wschu měru?
Mórczišch, dha eši hroža hnydom [a] dźěru.

3. Cžašo drje žu šle,
Dawki pschemérne,
Hošpodarške wobstejnosće
Cžmotwe, njelube.

4. Pak naschi wótzojo žu hórje měli,
Hdyž [a] darmo žu knježim robocžili,
Sšu žo pšche wschu měru prózowali
Pak, a niž dźaka [a] to dostawali.

5. Hdyž robota bě słobnjena,
Sšo straschna renta łapocža,
Tak wjele rjanych kubleschkow
Saš' tłocžesche tu wulki dołh.

6. A kajke běchu twarjenja?
Wot drjewa, hliny, lépjenja,
A je štomu też pschikrwte,
Kaž tu a tam 'schcže widźeć.

7. A kajše maju nětko hrody?
Horkach wjele jstwow, też pinzow spody,
A w kóždym wokne wótzu garedna,
Chžeschi widźeć? Njetrjebaschi hicź do Barlina.

8. A tola naschi pryjedowni
Sšu wjeselše žej spěwali.
To wožebje na wjeczorach
Tu wokko naš tu na pschasach.

9. Hdyž [s]pěwachu žej pěsnicžki,
Wschě běchu wjesełej wuplěcžki,
A hdyž je wjesela wuplěcžka,
Tam je [illegible] do dźela.

10. A tak [s]u wjeselše [illegible],
Też pschi tym wjeselše spěwali.
Wschě pěsnje naschoh' Sejferja,
Toh' luboh' [illegible]
Też jeho mjeno [illegible]
Na jeho mjeno [illegible]
Sšo „Handrij Sejfeć“ wjenuje.

12. Hdyž spěwy njeboh' Sejferja
Mjes nami wjeselše saklinca.
Dha samo staři womłodža.
Hdyž tajke sonki saślošcha.

13. Tak chcemy Sserbja sawostacj
A [s] wjeselom žej saspěwacj:
Ja we Sserbach žym rodźena
Mi šerbšku hišće wutrobu

Spěwanja Hańža Budarka.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* **S Arnsdorfa.** (Se schtoma padnyk.) Pschi wuběranju wrónazych hnězdow w Massenepyttim lěku tudomny wobydleŕ sandźenu njedźelu nědźe 10 metrow wyšoko se schtoma padźe. Jeho žu dyrbjeli do khorownje dowjesć.

* **S Mittweidy.** (Samomordarstwo 14lětneho.) We žužodnej Erlawje cžišny žo 14lětny feriśerši pomocnik psched tworowy cžah, kiž runje [a] dwórnischcža wujedźe. Cžah młodeho cžłowjeka pschesjedźe a mori. Schto je było [a] pschicžinu samomordarstwa, njeje znate.

* **S Kamjenicy.** (S zyrkwinscje tžechi delepadnywschi žo saraženy.) Pschi žiwotnim dźěle fryzeru dopołdnja 21lětny nježenjeny tžechikrutžeřki pomocnik Herbert Sebastian [a] Kamjenicy nědźe [a] 15 metrow wyšokosće [a] tžechi zyrkwje žiwj. Handrija we Kamjenicy-Gablenzu delepadny. Wobkřacjonowy młody cžłowjek wosta [a] dwójcy pukniejnym nopom mortwyležo. Kaž žu [s]wjedźeli, je Sebastian [a] tžechnjese kukawu wuléšt a žo njeje [a] powjafom schtkał.

* **S Plawena.** (Pospešnje storki w Rudnych horach.) Sarjedu popołdnja 9,55, 10,10 a 11 hodź. žu w Klingenthalu, Falkensteinje a Muldenbergu wschelake podsemske storki zaćuli, kotrymž [s]esłyšomasche podsemski hrimot.

Přilopk

* **59 hodźin rejwał a potom žo [s]wjesł.** Wutrajny rejwar, kiž chžyschce we Winje amerikanskt rekord sbicj, je žo po 59hodźinskim rejwanju, pschi kotrymž dyrbjachu jemu wospjet se zykawku žiwjenske mozy pschidawacj, [s]wjesł. Jeho žu do khorownje dowjesć dyrbjeli.

* **Njeruny por.** Wšěch njewschědny kwaš [s]wjeczachu w Martinszellu. W damnischej farsej zyrkwi da žo tele dny [s]wěrowacj 89lětny staroveteran a privatus je [s]wojej 27lětnej(!) njewěstu. Nawoženja cžuje žo pjeca hišće [s]yle [s]trowy a sažo młody.

Swójbne powěsće.

Sm e r ć e l i: Meta Emma Heinrichowa rodź. Albrechtez Lubiju, 52 lět. — Biedrich Edwin Burkhardt, lokomotiwnik w Lubiju, 57 lět. — Max Fischer we Wojerezach, 52 lět; Arnošt Schmidt, cžěłka a wojnař w Budyschinje. — Arnošcht Scholta, žiwnoscžeř a šedlaršchlr we Wownjonje. — Marja Hartelowa rodź. Saalmannez we Wojerezach, 38 lět. — Gustav Na-

Hamtske wozjewjenje z Wojerec

Wokrejšnyj ześm je [s]a ličžeńše lěto 1929 sažo šrědk pschińswolił sa pschipomoży p o t r ě b n y m wopytowarjam (wobydlerjam wokrejša) wuczišnych kowańjow.

Pršiwy wo pschińswolenje pschipomozow mója žo na wokrejšnym wubjerk šapobacj.

We Wojerezach, 16. meje 1929.

Pschedsydda wokrejšneho wubjerka.
Saling, krajny radźicel.

Druhi župny zlět župy „Jan Arnošt Smoler“.

Hišće žiwje w pomjatku je kóždemu wobdźělnikej prěni župny, zlět w. Hodźiju. Z radoseu tuž hotujemy so na druhi, kiž chcemy swjećić w Klukšu. Klukš je zdobna wjeska, cuzy duch pak je so też do njeje zaňrał, (ale podryl ju hišće njeje, přetož swérne duše dźerža hišće kruče k swojemu. Skhažowańka našich horliwych studentow je nam to dopokazała. Po Serbow zdobnym wašnju započnje so zlět pop. w 2 hodź. z Božej słužbu w Božim domje w Klukšu a Zdźěri. Potom sleduje swjedźeński cah z pyšnymi khorhojemy, přez wjes na Mětrachec łuku. Tam zawyskaju naši spěwarjo rjane serbske spěwy, wustupja naši junacy. — Sokoljo — z wuznamnym zwučowanjom, pozbudźowacej skupinu, a słowa swjedźeńskich rěčnikow budu sebi pytać płódnu rolu we wutrobach domizny a swoje prawa skitacych Serbow. Hrimotajo zaklinć naša narodna hymna jako sprawne dźakne wuznaće k swojemu.

Potom změja hosćo dobru hodźinku časa k wobkładanju wjeski, pak k wočerstwjenju pola lubych hospodliwych Klukšanow . . .

Wječor w 7 hodź. započina so potom wječorny koncert a swjedźeń na Susterec žurli ze serbskimi narodnymi rejemi, zahudźi sylna Malešanska sokolska kapała rjane přezpołá, spěwa Lichańska „Zernićka“, zahraje so pěkne dźiwadło ze strony jeneho w župje organizowaneho towarstwa. Knjez farař Kŕižan je dobročiwje swjedźensku rěč přewzał a tak też wječorny swjedźeń nanajlěpše lubi. Wjesela rejka ma potom doskónčić rjane hodźinki.

Z nutrin wutroby přeje sebi župne wjednistwo a lokalny wuběrk (kiž swěru wšitko připrawi) nic jenož cyłkowne wobdźělenje wšěch w župje združených Serbow a towarstwow, ale też wopyt wšěch swérnych Klukšanow, cyłeje wokoliny, haj wulki wopyt wšěch swérnych z domowneje Łužicy. Łužica je naša maćerka, w jeje klinje khowa so nasa radosć, naša zrudoba! Naš župny, zlět budź po lětku horja a wjesela dźeń zbratřenja w lubosći a swérje. Žadyn Serb njewostań domach, ale kóždy budź ze swědkom tuteho Serbow swjedźenja kiž so swjeći 9. junija w Klukšu.

Předsydow našich lubych towarstwow napominamy, ke krutemu připrawjacemu dźěłu, sobustawstwo k bohatemu wobdźělenju, přetož tutón zlět je naš zlět a zdobom měridło našeje swéry, a mocy!

Heslo našeho zlěta budź: Bohu k česći a Serbam k wužitku!

Štož naše je, ma naše być, a znowa dyrbi Serbstwo kčći!

Hospodarski rozhlad.

Sobotu, 18. meje 1929.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,2018	100 pólsk. złotych	47,30
1 jendźelski punt .	20,39	100 čěskosł. krónow	12,431
100 šwajc. frankow .	81,91	100 franc. frankow	16,415

Barlinska bursa doby sajo swoju krutosć, wobrot pschisrasche a kursy efektow postupowachu. Na wikach hołsnymi a rentowymi liseźinami běchu wschelake kursy.

Produktowe wiki běchu mérne a sterje slabe. Sa potowe sorno płaćachu dotalne płaćiśny: Pschenza bě a poschdsiche termije sterje strudzena, rožka sterje sslabjena. Wowoš pschisadži w potowym sornje 5 pt. Wežera płaćejesche zentnar

w Barlinje:

pschenzy 11,00—11,05 hr., rožki 9,75 hr. hacž 10,00 hr., ječmjenja nalětnjeho 10,90—11,50 hr., nasymskeho 9,35 hr. hacž 9,85 hr., wowoša 9,70—10,00 hr.,

w termijowym wikowanju

sa meju: pschenzy 11,65 hr., wowoša 10,15 hriwnow,

sa julij: pschenzy 11,70—11,13¾ hr., rožki 10,60—10,62½ hr., wowoša 10,50 hriw. hacž 10,52½ hriwnow,

sa september: pschenzy 11,92½—12,00 hr., rožki 10,90—10,87½ hriwnow,

w Drježdźanach (sawdźenu pódźelu):

pschenzy 10,85—11,10 hr. (10,85—11,10 hriwnow),

rožki 9,95—10,20 hr. (10,00—10,05 hr.),

ječmjenja nalětnjeho 11,40—11,75 hriwn. (11,40—11,75 hriwnow),

ječmjenja nasymskeho 9,25—10,75 hriwn. (9,50—11 hriwnow),

wowoša 10,60—10,85 hr. (10,60—10,85 hr.),

w Shorjelzu:

pschenzy 10,70—11,20 hr., rožki 9,60—9,90 hr., ječmjenja nalětnjeho 10,30—11,20 hr., wowoša 9,30—9,90 hriwnow,

butra 3,80—4,20 hr., tiko, jeja 10—11 pjenježkow schuka, běrny zentnar 2,70 hr.

Pschistajenja:

Dolzu do domu, sara w Klukschu.

„ dr. Kernowa w Budyschinje, Paulijowa haža 29/1.

„ pjekař Steinbach we Wojerezach.

Bohoncja, Wohlfahrtsgesellschaft w jamje Erika.

Krawskeho, Berthold we Wojerezach.

Na pschedań:

Kolo, motorske, w Nowej Wšy 17 pola Ratej.

Hanomag a Opel we Wojerezach, Schulska haža 6.

Dirt ja tři wožoby we Wojerezach, Měschkanowa ł. 6.

Jožo w Běłej Wodźe, Braunez hatny puć 9, delka n. pr.

Jožo ł madrazu, blido, stołaj, ławka w Budyschinje, Rybarska haža 17, delka.

Bida a komoda w Budyschinje, Zyhelnska haža 10.

Wós, dźěćazy, Schołta w Hródku na Hłownym torhoschczu.

Wós, sportiki w Budyschinje, Schtiebenka haža 7, d. n. pr.

Wós, ručny, desfowany, w Budyschinje, Nowosalzka dróha 17.

Sslona, knježi dwór 1 w Lejnje.

Sslona, rjana 30—50 zent. w Dźěžnitzach 45.

Sstrny, jedźne, Pohl w Nowej Wšy pola Kulowa.

Konjaj, połstaj w Budyschinje, Wettinski dwór.

Kóń, sylny na Horach 39 pola Wojerez.

Krowa, młoda, wysokoschuzelna w Smochezicach 21.

Khachle, khmjane we Wojerezach na Torhoschczu 11.

Nesakaj Linka w Kulowje.

Ssudniszy na pschedawanje wutoru, 21. meje 1929.

We Wuhelzu w hoschczenzu, dop. w 9 hodź.: schijaza maschina;

w Khrjebi w hoschczenzu, dop. w 10 hodź.: pišańšti stroj;

w Klětnom, w hoschczenzu, dop. w 11 hodź.: wobio, kolo a khamor;

w Delnjej Wolschnizy w hoschczenzu, pschip. w 1 hodź.: krowa, schaka;

w Lipinkach w hoschczenzu, pop. w 2 hodź.: Mlóczawa;

w Dubom w hoschczenzu, pop. w 3 hodź.: schijaza maschina;

w Wukrauczicach w Meldźi hoschczenzu, pop. w 4 hodź: awto (Opel).

w Brězinje pola Kamjenza w hoschczenzu „K wičnemu kubłej", dop. w 9 hodź.: skript ł motorom a awtowej garažu.

w Dalschtrowje w „knježim domje", dop. w 9 hodź.: kowarski hamor ł motorom.

Drjewowe pschedawanje.

We Wuhelzu, wutoru, 21. meje 1929 pschi Horschowskim puczu, dop. w 9 hodź.: 50 hromadow khojnowych žerdźow a 14 mtr. khojnowych kulichow.

Trawowe pschedawanje.

W Nowej Wšy pola Kulowa sadu knježeho dwora, njedźelu, 26. meje 1929 pop. w 2 hodź.

Skrowe depeše.

Produktowych wikow dźenja njeje.

Płaćiny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaćiny po złotej hriwnje.

	17. 5.	16. 5.		17. 5	16. 5.
Pšenica	220-221	220-221	buny	22 24,00	22-24,00
rožka	195-200	197-201	woka	28-30,00	28-30,00
nal. ječmjeń	218-230	218-230	módre lupiny	16-17,50	16-17,50
naz. ječmjeń	190-200	190-200	žołte lupiny	22-24,00	22-24,00
wows	196-202	197-203	seradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	19-19,20	19-19,20
pšenč. muka	24-28,75	24-28,75	lany wosušk	21-22,00	21-22,00
rżana muka	26-28,00	26-28,25	poen. melasa	—	—
pš. wotruby	13-13,25	13-13,25	běrnj. kruški	16-17,40	17-17,60
rżane „	13-13,50	13-13,50	syno, 50 kg	4,30-5,40	4,30-5,40
lane symjo	—	—	rżana sloma	1,30-1,70	1,60-1,90
hróch, Viktor.	49-50,00	49-50,00	pšenč. „	1,30-1,60	1,30-1,60
raps	—	—	wowsna „	1,65-1,80	1,70-1,90
pjeluški	25-26,50	25-26,50	jačna „	1,45-1,70	1,50-1,80

Drobnowikowanske płaćiny w Budyšinje.

18. meje 1929 po hamtskim postajenju.
Wšě płaćiny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora		najniš. płaćiny hr	najwyš. płaćiny hr
Howjaze mjaso z kosćemi	1 kg	2,00	2.40
Celace mjaso	1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso	1 „	2,80	3,20
Swinjace mjaso	1 „	2,40	2,80
Tukrajny swinjacy šmalc	1 „	2,40	3,20
Pšenična muka	1 „	0,44	0,56
Rżana muka	1 „	0,44	0,46
Khlěb	1 „	0,35	0,37
Jědźne běrny	1 „	0,10	0,16
Rajs	1 „	0,48	1,20
Hróch	1 „	0,60	1,00
Soki	1 „	0,60	1,20
Amerik. swinjacy šmalc	1 „	1,56	1,80
Sušeny połc	1 „	—	2,80
Dobre mloko	1 lt.	—	0,28
Jědźna butra	1 kg	4,00	4,60
„ „ wukrajna	1 „	—	—
Jeja	štuka	0,10	0,12
Jědźne buny	1 kg	0,50	0,80
Cokor drobny	1 „	—	0,60
Petrolej	1 „	—	0,40
Kamejnte wuhlo (domj. tepj.)	1 ctr.	—	2,20
Brunicowe briketty	1 „	—	1,40

Wične płaćiny w Budyšinje.

11. meje 1929.
Wšě płaćiny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet		najniša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšenca, nowa	50 kilo	10,50	11,00
Rožka, nowa	50 „	9,7 5	10,00
Ječmjeń	50 „	11,00	11,25
„ nazymski	50 „	—	—
Wows	50 „	10,00	10,25
„ nowy	50 „	—	—
Raps	50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźělb.)	50 „	3,25	4,00
Butra	1 „	4,00	4,40
Syno, nowe	50 „	6,50	7,50
Sloma, z maš. młóč., pras.	50 „	2,00	2,50
„ „ „ k zasł.	50 „	2,60	3,00
„ z cypami młóčena	50 „	—	3,50
Pšenična muka, 60%	50 „	16,75	17,75
Rżana muka, 60%	50 „	15,50	16,50
Pšenične wotruby	50 „	8,00	8,20
Rżane wotruby	50 „	8,00	8,25
Jeja	1 štk.	0,10	0,11
Prosata 820 štuk	1 štk.	20,00	43,00

Na wikach so prosata srěnjo kupowachu.
Najlěpše twory so hišće wyše płaća.

Drježdźanska burza (17. V.).

Pšenca	217-222	běrnjace kružki	19,80-20,00
rožka	199-204	pšenč. wotruby	13,60-14,00
nalětni ječmjeń	228-235	rżane wotruby	14,20-15,40
nazymsk. ječmjeń	190-220	pšenična muka	39,00-40,50
wows	212-217	rżana muka	31,00-32,50
čefwjeny dźećel	145-155	woka	34,00 35,00
raps		pjeluški	32,00-33,50
kukurica (Mais)	220-222	hróch	32,50 36,00
suche truhančki	15 16,00	cokrowe truh.	20,80-22,50

Płaćizny rěznego skotu na Barlinskich skótnych wikach.

17. meje 1929. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 255.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	56—58
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	51—54
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	47—49
Mjenje picowane wšěch starobow	40—43

Byki: 380

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	52—55
Połnomjasne, młódše	50—52
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	46—49
Spatne	44—46

Jałojcy a krowy: 813.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	45—47
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	34—40
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	28—33
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	22—28
Mjenje a spatnje picowane	—

Celata: 2850.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	72—80
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	58—70
Spatne (4.)	45—55

Wowcy: 2320.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	63—66
Starše wukormjene (2.)	58—62
Mjenje wukormjene (Mărzschafe) (3.)	50—52

Swinje: 7009.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křižonjow, hač do 1½ lět stare	70—70
Wukormjene	70—70
Mjasne	68—70
Spatne	67—67
Raney a kundrosy	63—64

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. „Nadźija" skhadźuje so swjatkowny tydźeń štwórtk (nic wutoru) wječor we 8 hodź. w Serbskim Domje k spěwanju a serbskim rejam.

Haslow. Jednota Sokoł ma přich. štwórtk wječor we 8 hodź. zwučowanje.

Porśicy. Towarstwo „Swěra" zmeje njedźelu 2. junija hromadze ze jednotu Sokoł Porśičanskej swój wotmysleny wulět na horu Jeśćed. Štóž chce so wobdźělić, njech so pola kk. Kašpora w Porśicach a Kruparja w Krakecach najpozdźišo hač do 1. dnja swjatkow zamołwja, hdyž tež wšo dalše dla płaćizny jězby atd. zhoni.

Sobustawy spěwarskeje kupki „Lumir" přeprošuje (jenož z tutym) k posedźenju wuradźowanskemu na přich. srjedu 22. meje popołdnju w 4 hodź. do serbskeje kofejownje (mała jstwička). Jedna so wo koncerty w zymje w Drježdźanach a w Prazy, a traš w Barlinje. Bjarnat Krawc.

Wotrjady Maćicy Serbskeje. Posedźenja wědomostnych wotrjadow njebudźa wěstych přičinow dla, kaž bě wotmyslene, srjedu po swjatkach, ale wotměja so hakle na Michała a to srjedu po Michale 2. oktobra 1929. Tuž maja ći knježa, kiž měli a chcyli něšto přednošować, časa dosć, sebi rjany přednošk wudźełać. Za předsydstwo M. S.
Dr. Arnošt Muka.

Tworykupowace towarstwo
w Budyšinje :: zap. dr. z wobm. ruk.

2 wjezwje (ladungen)
žołtomjasn. industrie-běrnow
(najlěpša kajkosć) staj došloj
punt . . . . . 5 pj.
při wotewzaću po centnarjach 4.50 hr.

Posledn. posyłka z lěta 1928

Prosymy wšě sobustawy, tute přijemne poskićenje wužiwać!

Wšitke picowadła
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Předawanje drjewa
Hranite drjewo
twarske drjewo
špalěrowe łaty
tršne łaty
špundowanja (truhanc) zabiće
najlěpše khójnowe a šmrěkowe blidarske drjewo
najtuńšo
Robert Scherwat
drjewowa wikowarnja
w Budyšinje na Drježdźanskej dróze 897c Telef. 3918

Kupuju
nowiny, akty, knihi po 4 pj
papjerowy wotpady po 3 pj.
lapy, bleše běłeho wina
bleše čefwjeneho wina
sektowe bleše, wšě druhe bleše
po powyšenych dnjowych płaćiznach, železo a stare metale
jenož na wupokaz wyšnoša.
Popp na Hórnjerśk. hasy 61
telefon 3427.

2. Přiloha k čisłu 114

SERBSKE NOWINY

Sobotu, 18. meje 1929

Póscisiwo křesćanstwa.

Swjatkowne myślicźi.

Swjaty Ducho, z twojoh' stoła Póscel do cźemneho dołа Pruhu swjatoh' swětła nam! Pój, ty Wótče dobrej' rady, Ćiń nas hódnych Bożej' hnady, Smilnosć spožč wšem wutrobam!

Swjaty Duch da nadawk Zmórtwjenemu ludej, kotrychž bě jej jako grat k wobnowjenju Zmórtwjenemu ludej, kotrychž bě jej jako grat k wobnowjenju swěta wuswobodźił. Tak cźehnjesche nowy duch dobyćeźiły pśches stary twórił. Kśesćeśaństwo sćinu naboźinu k kśejedźiśchcźu nowego žiwjenja. Sakorjeni moralnosć w naboźinje a pśichinješe ji ś tym polnu mózu a wěstosć, smišćitrowa wšch praśchenja swěta a žiwjenja. Kśesćeśaństwo namolwjeśche k nowowutworjenju towaršneho a statneho žiwjenja, pśchinješe cźistosć, hódnosć a dostojnosć do žiwjenja, da wobsebje žiwobudu swědomja napśicźeco pśchemožazemu statej a da sakožnu muźlicźku, so žu jenotliwzy kaž ludy w Božim dźeśaństwje a wopraunym towaršnym žiwjenju sjednoćeni.

Wšo nje ješe ćeći cźłowjeśtwo śwerne wostało. Je žo śtrje wotkhiliło ś wyšiny ideala a je wotpadnyło wot žiwjenja, pśchinješe cźistosć, hódnosć a dostojnosć do žiwjenja, da wobsebje žiwobudu swědomja napśicźeco pśchemožazemu statej a da sakožnu muźlicźku, so žu jenotliwzy kaž ludy w Božim dźeśaństwje a wopraunym towaršnym žiwjenju sjednoćeni.

Wšo nje ješe ćeći cźłowjeśtwo śwerne wostało. Je žo śtrje wotkhiliło ś wyšiny ideala a je wotpadnyło wot swojeho wyšiśeho powołanja, wot Boha, jeho knjeśow a hnady. Może hnadź to hdy wotemrěć, cźehnjesche nětdy tak wulkotne płody pśchinješe, kaž kśesćeśaństwo pśchi žiwjenju sapoćzatku? Njedyrbjała nadźija mózne sałcźiwaś, so žo tamna hra ponowjenja swěta, kiž žo je śwjatkownym dźiwom sapoćzinaśe, sałbo wospjetuje, też dźenja, hdyž nowe pohanstwo na wěstym wjerśchku swojeho rozwiwanja widźimy?

„Rozšaśnjenje ducha" je tute nowopohanstwo. Pśchindże materializmus. Tak bě póda pśchihotowana za wurost starego rozšaśnjaceho wuńjawa. Cźaš bě bjes łuboscźe a duśe. W tutej duchownej situaciji cźujeśe žo kśesćeśaństwo jako wumožeć. Wone widźi swoju hodźinu pśchikhadźeć. Bróni žo jako wojowar a dawaŕ we wot Boha wotwobroćenym cźasu, kiž pak sa wumoženjom a ponowjenjom stona. Tak žu też ty do boja sapśchehnjeny, kiž dźenja žo hori a kaž je pśche wšěm cźasu žo dźi. Ale kóždemu je jasne, so tute wojowanje žo njestawa se śrědkami, kotrejž hewak śwěśej žłuža k wuwjedźenju takich wadźenjow. Bjes bójstwa śwjatego ducha njeje nicźo w cźłowjeku. Hdyž pak to duch śwjaty, tutón strażeŕ nad wěrnosću a tróšćtaŕ wopuśchcźenych, w naš wukutkuje, cźehodła dyrbješe žo bojeć duchow ś hłubiny. Nětdy śpěšaśe žo nad wodami, dźenja sasy. Śwjatki nam napjelnja snowa ś tutym duchom. Budźimy kaž tamni dwanaco. Njewótajśne wuśnawajmy swoje kśesćeśaństwo a žo hidźaze cźłowjeśtwo budźemy sałbo k luboścźi bewjeśeć. Tak budźe na śwjatkach kśesćeśaństwo snowa žo wobkruścźiś a runje w naśich dnjach je śtrěbne, budźe ś mišćitrom nad śwětom, žiwjenjom a stawiśnarśtwom. Jeho wulke pópłanstwo a jenicźki thema wšěch śwětowych stawiśnow je a wostanje: „Bóh a jeho kśasne dyrbja sałbo k cźeśeśi pśchińcź a śwět ma žo jemu poniżnje podcźiśnyć!"

Sto woznamjenja słowo „swjatki".

Kóžde słowo ma śwój wobsebity wuznam a śwoje nastacźe, też swoje stawiśny. Take stawiśny słowa žu druhdy stawiśny kultury. Někotrežkuli słowo je hakle lěto stare, druhe wobsteja hižo stołtyźazy. Słowo kaž „bolschewišm" abo „radio" žu moderne nowotwórby hnadź hakle pósledniejšo lětdźesatka, mjeś tym so žu słowa kaž nan, macź, bratr, sotra, śwójba atd. na pjeć a wjacy stołtyźaz stare a žu so trjebale w lětach naśich pśjebowńikow a druhich ludow, kaž to rěcźne wuśćěbki dopokažuja.

Mjeno tuteho róčneho cźasa je tak stare kaž kśesćeśaństwo. Wšo ma kóždy lud sa njón swoje wobsebite mjeno. Nasche śerbśke wosnamjenje tak wjele kaž „swjaty dźeń". Druhe słowjanśke ludy maja śwoje wobsebite mjena. Tak rěkaja pola Khorwatow a južnych Serbow „duhowi". To je mnohota wot słowa „duch" (dych, duscha). Pobobnje w ruścźinje a bołharśchcźinje — „duchowy dźeń", cźeśki „svatodušne svatky" (śwjateho ducha śwjedźeń), Połacy mjenuja je „selene śwjatki". Cźechojo praja też „letnize" — lěcźn„ śwjedźeń. Litwjenjo wosnamjenja śwjatki zyle liczbnje, mjenuja „lekines" t. r. hedmy tydźeń (po jutrach). Spodźiwne je też hišćeze cźełe mjeno „turize". Naśłeke wotkožene wot staroślowjańskeho mjena za někajki narodny śwjedźeń.

Němcźy praja tutomu śwjedźenej „Pfingsten". To pak njeje žane wobsebite němśke abo germaniske słowo. Jako pobdźěł śłuži grećki wuras „pentekoste", pobłowanje „pjecźdźesaty dźeń" — mjenujzy po jutrach. We naśtarśchim pomniku germaniskeje literatury, w gotiskim pśchełožku biblije pśches Ulfilaša w 4. lětstotku, namaka žo forma „paintekuste" (wupraji žo „pentekuste"). Tołsame abo podobne mjeno namaka žo też w druhich germaniskich rěcźach, w nižošemšćej „pinkstern", w starofriśkej „pinkostra", w jendźelskej „pentecost", w danšćej „tinz, w schwedšćej „kingsi", w starej islandskej „pikkidagow" (tak wjele kaž śwjate dny".) Po śdaću je grećke słowo „pentekoste" ś kśesćeśijanśkimi mišionarami abo pśches cźahanje ludow do śwjerca a k wjećoru Europy pśchiśło a žo tu sakorjeniło. Kóždy lud je śwój mjeno śwjedźenja po swojej rěcźi pśchetworił, cźehodła je žo też ś druhimi indogermaniskimi słowami stało.

Tołsame grećko-łacźanske słowo je też w druhich romaniskich rěcźach namaka, tak italšćy „pentecosta", schpanišćy a portugalšćy „pentecostes", franzowšćy „pentecote". Też Słowjenjo pśchewšachu w cźasu wobroćenja pśches śwj. Cyrilla a Methoda w 9. lětstotku tute grećke mjeno. We starobołharśkejšinje (w zyrkwinišći narěcźi) rěkaśe „pentekostij". Wot Słowjanow a Germanow žu potom Madźarojo swoje słowo wotwzeli, mjenujzy „pünkšt".

Tola też romańcy kśesćeśijanjo pśenich lětstotkow trjebachu pódła „pentekoste" pobłowany łacźanśki pśchekoŕk „quinquagesima" = to je „pjecźdźesaty dźeń". Tuto wusnamnje łacźańske mjeno je potom jako „linquagesima" a „zinquagesima" do romanistich, keltiskich a germaniskich rěcźow sacźahnyło, tole njeje žo tak sakorjeniło a rozšěrśiło kaž grećke słowo „pentekoste". W Rätoromanskim (we Schwizy-Engadin) rěkaja śwjatki „schesche dżenna „Tschinquaitzma" abo „Tschunkaitzmas", podobnje w někotrych franzowšćich narěcźach (dialektach) „chinqueme". W starym fikandskim dialekśe (w śewjernej Franzowiskej) rěkaśe „zinkušme", w starej schpaniśkej „zinquešma" a starym katalonśkim „sincogesima". W keltiskej Irišćej mjenowachu žo śwjatki „zinzigais", w nowoiriśkej rěcźi „cincis" (wupraja žo „činkiš".) Na germaniskej pódźe wurosće žo mjeno w starej nižošemšćej rěcźi do słowa „Singen" (łožame kaž „Pfingsten".

Kaž Łacźanjo pśchełožowachu też Sseboljenjo tamne grećke „pentekoste" do śwjeteje marźerišćejšiny. Tak namakamy w starej zyrkwinišći słowjanśkejšinje „pentidešenstinika" (to je „pjecźdźešany"), podobnje w bołharśchcźinje „petdešetnica", w šerbiśkej rěcźi „podešetnica" a we ruścźinje „pjatidesjatnica". To wšcho wosnamjenja „pjecźdźešaty" (mjenujzy „dźeń"). Datum samoń — to rěka pjecźdźešaty dźeń po jutrach — je wšo na tři nacźe stow lět starśchi. Dokelž wusliwanje ducha śwjatkeho padny na židowśki „žnjowy śwjedźeń", tón bě sdobom lětne wopomnjeśe na sakońdowanje na horje Sinai.

Sławjański běchu w starokśesćeśaństwie cźažu słowny dźeń za kśesćeńcźanju katechumjenow a nowowutwóśćeni nosćhachu bělu drastu. Tehodła rěkachu śwjatki w starej Jendźelskej „Běła njedźela", starojendźelśej „whittanunnan daeg", ś cźohož je to dźeńśnišće „Whitsunday" (śwjatki) nastało. Pśches jendźelśkich mišionarow dobu žo tute mjeno też do Skandinawiśkeje a mjenowaśe žo „hvitafimmundagr" a dźeńja śchcźe rěka w norwegśkim dialekśe „koitšundag" (śwjatki).

Napśicźeśiwny kruch žu tamne łacźańśe mjenа, kaž „Pascha rozarum" abo „rozatum" = to je „rózowy śwjedźeń", dokelž žu na wśchelakich městnach zyrkwje a domiśe ś kwětkami pyšchachu. Temu wotpowěduje też mjeno „Pasqua rosata" abo „rugiada" w italšćim a „Pasca de Mei" w ladinśkim (Južnotirolśka) a „Pasqua de Meg" w rätoromanśkim (Engandin), pózłowje „mejźi śwjedźeń", pśchi cźimž „Pasqua" (poprawom „jutry") we powśchitkownym smyślu „wjeśoły dźeń" rěka.

Kśesćeśijanjo mišionarosa žu śwjedźenj śwjatkow hižo wot lětstotkom sem też do Afrika, Asiśeje, Ameriki a Australiśeje pśchenjeśli a ja njón wśchelake mjena tworili, na kotreho tu spominacź nochcemy. Ale hižo naśi rozkład po Europje je pokasał, kak mózne rjane słowo „śwjatki" w kulturnych stawiśnach łóžeho ludа wosnamjenja.

Swjatki su, łubi ludźicźka.

(Wobras je wžy.)

Haj, haj — śwjatki tu žu, na kotrejž śeźe je hižo wot jutrow sem wjeśeli in nadźiji rjeńścheho a cźołoślicźeho wjedra. Wšo śydom dołhich njedźel njeje tak trótki cźaš, kaž by ś cźapku wo śćenu dyrił. Ale wone žu prjecź kaž by je wěśił dłunyk. Hdyž pak ćehi wězku trośćku rozmyślijch, w běhu tutych por tydźenjow je žo Boža śwótra ba khětro pśchemeńiła. Kak pilnje je žo rola pśchihotowała, je žo wonjo śyt a běrny žo hódała. Kaž dźeń to pola na na wjach je. Ruzy wšo pśchi nusnym dźele dosaka tykmyć njemóžemy. Někotre dny wotpocźinka nam po wśchědnej draćźinje nicźo njeśchrodźa. Śwjatki tu žu, moji łudźicźka, ta dyrbźicźe wědźeć. Po prawom njetrjebał tak wótśje do śrěda trubićź. Śwjate dny kóždy trumwać wě, a to bjes protyki. Na to že runje tak wjeśeli kaž naśich jedyn.

K śwjatkam žo dobre tykanzy pjeku a donjesu žo do pinzy, so bychu žo dźerźałe a prawje mjehke wostałe. Ale kedźbujcźe, jo wam mrowje do nich njesałeźu. Tuta growcźiwa pakaża žo hižom sałbo rośćěkśia a dawa žo

J. Symank:

Přinoški k stawiznam łužisko-serbskeje rěcźe a literatury.

20] (Pokračowanje.)

Čert jako hobr.

Mjez Plusnikecami a Budyšinkom stoji hórka. Tam leža pod bŕězami a bozowymi keŕkami skhowane śtyri zornowe kamjeniska. Kak su tam pśišłe?

Před wjele stotkami w Malešecach pŕenju křesćańsku kapału twarjachu. Nad tom so čert, wot Čornobóha pśihladowajo, nimo méry złobješe. Tuž nazbéra wulke kamjeńtne kuluchi a łunkaše je pŕećiwo Malešecam. Tola njedočińsy. Kamjenje padnychu na Plusnikečansku hórku. A tam hišće dźensa leža.

Čert pak měješe tola raz pŕileżnosć je za sebje wužić. A to měješe so takle: Z nim so něhdy Hućińjanski młynk norješe, hdyž čert po kraju khodźeše a ludźi za sebje wabješe. Wot pućowanja mučny sydny so pola młynkec na młynske koło. Młyn runje śtoješe. Njenadźicy puśći młynk polnu wodu na koło, a pŕedy hač hobr-čert wućekny, hrabnychu joho kholaley a wutorhnychu jemu khětro dźěru do kholowow. Mjerzacy wróći so čert na Plusnikečansku horu, a sydny so tam na najwjetši kamjeń, zo by khołwy zapłatał. Wuhladaš hišće dźensa złob, hdźež je krawe sedźał a hrjebičoy, hdźež staj jehła a naporstnik leżałoj. Kamjeń pak réka wot tamneho časa sem „čertowski kamjeń."

Zatrašnje dołhonohaty je tón hobr był. Z jeničkej śtročelu docpě wot Plusnikec do Zuborničći, a cheyše-li na horcych dnjach swoje klechi w čerstwej wodźe studźić, wupŕeseraše je hač do Maleščanskeho „Wulkeho hata." Pŕi tom rad trubku kurješe, kotruž sebi pola Hlinjanskich Wětnikarec zaželeše.

A trašnje sylny je hobr był. Hdyž takle na Čornobohu abo na Plusnikečanskej hórcy sedźeše a wostuda jeho drapaše, potom funkaše kamjeniska po kraju. Hišće dźensa so tajke rozbrójene kuluchi namkaju. Najwjetši z nich dŕe leži pola Zuborničći. Na nim je zawěsći čert husto stał, dokelž su do kamjenja jeho stopy wutłóčene.

3. Popjelic dźowka.

(Z luda.)

Popjelic dźowka měješe „jara rjanu rjanosć" a běše jara zamožita, w dobo pak tež horda a wysokeje mysle. Bórzy so nawoženja za njej prašeć počachu. Wona drje chcyše so wudać; žadyn pak jej wosebny dosć njeběše. Hdyž pŕeni wo nju pŕińdźe, wona jemu wotmołwjenje da: „Jeli ja z tobu k woltarju pónđu, dyrbi mje čert wot woltarja wzać." Hdyž sebi potom druhi zwaži na ženźtwu z njej pomysliš, wona jemu wotmołwi: „Božo wodaj, to mi knoty tajkich w zahrodźe hatoča." Hdys a hdys so potom zaso jedyn skhrobli so wo nju wopraśeć; ale wona by stajnje hroznje wotmołwiła, hač naposledku ze strachom žadyn wjacy njepŕińdźe. Duž „miny so lěto kaž wjelo lětow", „zo nichtó wjacy z nohu do njeje njekopny." Widźo potom, zo žadyn wjacy wo nju njerodźi, pósła Popjelic dźowka po tamneho, kiž bě pŕeni wo nju žadał; na to pak, štož bě jemu tehdy wotmołwiła, wona wjacy njespomni, to bě zabyła. Slub so hnydom wuhotowa. Na kwas prošachu so swatoju, druźki, słónki, pŕećeliju a susodźa. Nawoženja a hosćo pŕijědu, dźechu do kwasneho domu, hdźež bě wulke wjesele, dźechu do kwasneho domu, hdźež bě wulke wjesele, dźechu do kwasneho domu, hdźež bě wulke wjesele. Potom so na připiwanje a juskanje do wěrowanja. Potom so na tón ważny puć podachu. Hdyž so woltarju samemu pŕiblížichu, sta so žałostny wrjesk: zady njewěsty steješe čert, kotryž ju zhrabny a z njej pŕez cyrkwiny wjerch wuje, hdźež je dźěra hač na dźensniši dźeń.

kruże do dźěła. To jenoj wšcho rjenje wurjedźe, dajcze šebi hišcze jitwu a kucheń wobkliczi, jeli tej khěrko cžornej. Haj wšchak, wjele harv a masanosce tajke bělenje nacžini. Ale hdyž je nimo, cžujeschi šo hrybdom šwožownischi w šwojich schtyrjoch sceknach. Tótka, wsdaj šo twojeho domjazeho dźěła a dźi radšeho na khrchow a wurjedź tam puce a schcejski. Na rowczki też njeslabudź. Zyliczki dšeń snajmjenscha k temu trjebaschi, prjedy hacž budźeschi s tym hotowy. Sčžik wšcho prawie akurat. A wy holzy dźesce hišcze khěts k schwalcži abo do města po nowe bantly, schnórki a rubischka. Tak je prawje, knjes farar je, so šebi wosmjerce kij a dźesce do Božeje stwórby a pschemyślnice šebi šwjatkowne předowanje. Tu lěpje myślicži dźeja.

Strowbcze, lube kwěcžatka, a šmjerce šo, wy hona.
Spěwajcze wschak, ptaczatka, hdyž šwjatki šo nuts šwonja.

Hižo pschipołdnju šu tamle w skale, w lěsu, w tworinach a wuhlowych jamach šwjatki cžinili. Ssamo nasch blidaŕ je k šwacžinje pschestał a wucžobnikaj pschinjeseschtaj dźěławinu a druhe rjenje do porjada, kaž by w njej měł kwaš šo šwjeceść. Docžašny wopyt rosbladuje šo hižo po wšy a w statkach šo hischcze dale rjedźi, pachołjo a holcza běhaja do lěsa po mejki. „Wimicze šej nas", pschischepitaja dźitnje brěžyczki, „hižo šako narosceny, so druhe lěta hischcze dožaha. Wobšebjeŕ pak šwari, so šu schtomy njewurosčene a tu šo jenoj khrosčiny. Ale hižom wěmy, schto ŕ tym dźemy. Někto je cžaš tu, hdyž mósceze naš trjebacz, wudebcze šebi wasche domy, so woprawdźe šwjatocžne stej a w khašnej mejs." Hižom je najwjazy domow pyschenych. Wšch šwonj witaja šwjatkownicžku. Kak rjenje klinca! Pola rěsnika tlócza šo ludźo. Kóždy dże šwoju pjeczeńku k šwjatym dnjam měcź. Pilne ruzy dofrajaduja dwór. Kowarjej wucžobnik pojédże domoj na šwjate dny. Je ŕ města a wukuje pola naschcho kowarja. Tajkich a druhich wucžobnikow je tu hischcze wjazy, niz runje pycha wjeseneje mlodźiny. Bérkez Korla nješe něschto we wulkim bélym rubischczu, kaž tykanzowy blach. Ma dźěn wupholowane kornarje a pschedkošchlicžki. Sšwjate dny dże kóždy „nobl" cžinicź. Mlynkez Kata šo je-šwojimi krewnicžkami roššohnuje a jim powěda, šo je dwaj dnjej Kunczej Lejna wobšarca. Pojédże ŕ wužom na šwjate dny do Něhdźcź. „Cžejmoj k naschej dźowzy dojcź. To budźe rjenje šwjatki w naju žiwjenju, so šebi kusk dale wujédźemoj."

Hodźiny dołho je krašne šwjatkowne ranje šanne w šlébornej rjošu a blyschczatych šerjach. A ptaczata a honaczki šu pršnje, kotrychš nežnje koschi. Ale tu a tam cžeri hižom někotrych šahe rano do Božeje stwórby — won do pola. W žytej wjeršy bocžina šo wschitko hibacź. Jyle hinak wotewrjeja šo dźensa durje, khodźi klumpa. Kak šwjatocžne wšcho je, hdyž psched khžižnymi durjemi mejsce lopjeschka w njeswocžu cže majkaja. S dobrych schalkow šo dźenša pije a nicžo njepomha, macź dwrbi hischcze raš po tykanz hicź. Wschitzy wjazy bóle mukaja hacž wschédnje. Dobre je macź napjekła. Ssamo pschi šwětłym dnju šwěcza šo wschitke šwěcžki w zyrkwi, kiž je ŕ wěrinymi napjelnjena hacž na pošlednje městno. Kak rjenje šo dźenša šerbske šwjatkowne kérlusche šwěwaja: Pschińdź šwjaty Ducho ŕ hnadu k nam! Kak pischcžele wjeseschcho klinca a Boże šłowo ŕ khěti šo roni. Mnohi ludźo, šwjatkowni hošcze, pschihódajeja ŕ dwórnischcze a ŕ amta, kiž je hamo ŕ mejkami pyschemy. Dźensa pschińdźe prěnja połotej tu a tam na blido a wokno šteji wotewrjene, so móže kócžka wólnje won a nuts šajcź. Hłejcze, kak šo po winje horje krohni a potom po schtonje. Ta hłupa kocža, kaž by tu pschihodnischo było hacź je širiwnymi durjemi. Nó, někto šu po wobjedźe. Kóždemu je derje šłodźało. Dźakny pacźer roni šo ŕ cetow. Sdobnje šo hischcze staršeho šerbskeho wajchnja dźerža.

Skoro zbla wješ je popołdniu na nohach. Hakle někto widźiš, kelko wopyta je šo tu nawalilo. S wjetscha je městow. Tajšy „nobl" ludźo. Maja nawocžnizy a tłócź-niki na nošu a mudrischi napohlad hacź my wschédni wjeśnjenjo. A kola pak njewědźa, schto ma wyšoka žerdź je šelenym wjerschkom a bantanti wosnamjenjecź. Na njejsunnjetanje dźeđźa saja pschińcź. Njewěrno, nam nasche wjeśne holzy wotwjesej! Cžrjódka měschczanskeje mlodźiny cžełnje špěwajo po wšy a měri šo na mkodowanju. Schtó wě, hdźe šu šem a hdźe potom šajo dźeđźa. Jich cžeri won ŕ tołstych murjow. Listowy jeđźe tamle domoj. Sa njeho šo hakle nětko šwjate dny šapočinaja. Snajmjenscha druhi dźeń na docžišta měr. Holzy a hólzy po wšech pucžach a schcežkach, najtwjazy na wšy. Kak wupikani wschitzy šu! Sšebi njeby myślił, so tajši hdaba je krutwaŕ. Wupjera šo kaž mlody baron. We wšy šu reje a žuřodny Ssokol ma šwój šwjedźeń. Tam pódźemy.

„Wšcho, schtož je prawje, šwako, wasche žita kražnje šteja. Waschа póda a rola wschak je tucžnischa a wunoschnischa. Hlej, Gusta, kak rjana krajina dokołakwokoło!" Wschudźe na połach šo cžrjódy pischekhodźuja. Na dźěławych rukach błyschcza šo pjerščženje. Dźenź cžeške dźěło wotpocžuje a tuž ŕej je tykna. Sšu šwjate dny, hdźej šo na wšcho ŕ druhimi wocžemi hladźeć.

„Sšwjatki šu, lubi ludźičźka!" tak šynczi a brinczi, justa a hwišda w zykej Božej stwórbje. Sšwjatki, žrědnija mjes nalěcžom a lěcžom, mjes pychu kwětkow a štotymi kłošami. Kaž bychtej njebjo a šemja šo ŕdružikoj a dołho dosež šo ŕludźikoj. Chcetaj šo šjednocźiś a płody njesež. Jeju kwašny dźeń je dźenša. Wjeśelcže šo ludźička nad tjanym porom. Juškajcze ŕ nimaj tak jara kaž móžno. Haj, won do Božeje stwórby, do šwjatego templa!

P. Krječmaŕ:

Do Sakskeje Swicy.

I.

Swjatkowny swjedźeń tu je, přiroda steji we polnej pyše a kuzłotny wobraz kčějacych štomow wabi nas runjewon k wjetšemu wulětej. Hodźinka wšědneho dnja też hnydom njebije a tuž nastajimy so na puć. Za srjedźišćo wotkhada wozmejmy. Budyšin. Rano zahe wotjědźemy do Drježdźan a wot tam do Pötscha. Tu sydnjemy so do motorskeho čolmika a damy so přewjesć přez Łobjo do Wehlena. To je małe městačko na prawym brjozy Łobja. Wokolina městačka je wulcy krasna, powětrownje strowa a tehodła też jara požadana ke wulčkowanju a lěcnemu přebytkej. Městačko přesaha we wysokosći hród samsneho mjena, kiž so wězo dźensa jenož w rozpadankach jewi. Tu je wobmjezowany, ale rjany wuhlad do wokoliny. Wot tu nóžkujmy nimo hrodu poldra hodźiny dołho přez woprawdźe zajimawe skalne srjedźišća a pokukmy při tom też do „Čertoweje" a „Uttewaldskeje doliny".

Nimo rozpadańkow stareho, hižo mjenowaneho hrodu, přespěchamy Wehlensku dolinu, kedźbujmy pak při tom stajnje na pućowe znamješko (zelene kolesko) a njewolmy na horu horje wjedźacy plestrowany puć, tak mjenowany kamjeńtny khribjet. Po štwórchodźinskim puću wuhladamy wopomnjeńsku desku, na skalnu sćěnu přičinjenu, k česći kantora Märkela, kiž je sobi z wuslědźenjom tuteje wokoliny wulke zasłužby dobył.

Tu wopušćmy znamješko „zelene kolesko", zawinmy so na lěwo a čiňmy mały pobočny wulětk do „Čertoweje dolliny", kiž je prócy hódny. Přez kamjentny mosćik zastupimy do skalneje wudoliny (Schlucht) a překročiwši někotre překopy přińdźemy do tak mjenowanej Heringskej jamy (mjenowana po wuslědźerju) potom horje do lěsa a na prawej stronje so stajnje mšwši do „Čertoweje komory," a wróćimy, so po tym zaso do Wehlenskeje doliny.

Tu wobkedźbujemy zaso znamješko „zelene kolesko", zawinimy so na lěwo a za 5 mjeńšin doc pějemy tak mjenowany kamjeń „Kamjeń přećelstwa". Tu so puć rozpušći: na prawo do „Zscherrskeje doliny" (zelene kolesko), na lěwo do „Uttewaldskeje doliny" (žołta smuha). My sšedźujmy poslednjemu znamješkej a bliźimy so po polhodźinskim puću nimo „Čertoweho mosta", „Kamjentnoje kněže" přez wuzke skaliznowe murje k „Skalnym wrotam", kiž su přez delespadane póskowce we kamjenje tajki napohlad dóstałe. Tu so zawróćimy a nóžkujmy wróćo k Uttewaldskej dolinje, wotkal běchmy wotešli.

Nětko pućujmy přez rjany Zscherrěski dołh (zelene kolesko). Při křižnišću puća zawinmy so na prawo do „Pjekwowej doliny" (Höllengrund). Bórzy wuhladamy „Přirodne dźiwadło" a druhe zajimawe skalne twórby, překročimy Wehlensku dróhu a sšedźujmy runu smuhu wjedźacemu pólnemu pućej, po kotrymž za krótke 10 mjeńšin přińdźemy ke „Kamjentnemu blidej". Na lěwej stronje dróhi leži „Wehlenski kamjeń". Rjany puć wjedźe k njemu a z njeho poskići so nimoměry krasny wuhlad.

Na hłowny puć so wróćiwši, donóžkujemy za krótke mjeńš. na „Bastai"-ski kamjeń. Leži 305 m wyšše morja a 195 m wyšše Łobja, je nahle spadowaca skała, kiž poskići najrjeńši wuhlad cyłeje Sakskeje Swicy. We hłubinje čehnje Łobjo swoju sšeborn čaru, parniki wupaduja kaž hrajki a delepłowace wotrězane štomy kaž žerdki. Na skale samej je woznamjenjeny, wuhlad do wšěch stron, kiž je wulcy překwapjacy. Njeje trjeba, so na wuhladnu wěžu podać, přetož ze železnym wobłoženjom wobdaty, wubčžk skale poskići njewobmjezowany wuhlad.

Při wotstupje wot Basteiskeje skaliny kročmy zaso po starym znamješku „zeleneho koleska" a tak přińdźemy k „Šwedskim dźěram", „Amselfall", „Amselgrund" do Rathewałda. K tutemu zaměrej kročmy drohu dele, kiž do Wehlena wjedźe a zawinmy so po 5 mjeńšin puća, hdyž puć pokazowaŕ k „Šwedskim dźěram" pokaže. Tuta kamjeńtna wudolina ma tohodła tuto spodźiwne mjeno, dokelž so wobydlerjo wokoliny w njej wukhowachu, jako Šwedojo w 30-létnej wójnje do kraja začahnychu. Puć je wulcy zajimawy, romantiski a na někotrych městnach nic cyle bjezstrašny. „Kosakowu dolinu" (Amselfall) docpěwši, zawinimy so na lěwo a za krótke 10 mjeńšin smy při „Kosakowych spadach" (Amselfall), hdźež so woda Zeleneje rěčki 10 m wysoko, z dážry w kamjenju wudobywa a do hłubiny pada. Rad so na tutón rjany, napohlaď dopomnimy.

Puć do Rathewałda (zelene kolesko) wjedźe nimo Kósowych wodopadow po skhodach horje a potom do „Kósoweje doliny" (Amselgrund). K stronje bórbota stajnje Zelena rěčka, raz so jewi, raz so khowa we hłubinje.

Woznamjenjeny puć sćěhuje statnej dróžy ke „Polenskemu dołhej" hač ke Hórskej korčmje, hdźež jón druha droha křižuje. Tutej sćěhujmy na prawo a po krótkich wokomikach puća so na lěwo zawinywši (kedźbu na pućpokazowaŕ) spěchajmy po dróžy na „Hockstein", kedźbujmy pak při tom dale na znamješko „zeleneho koleska". Hockstein je 255 m wysoki, jón pyši rjany kuzłotny, lós a wocěrstwjerńja za pućowacych a wuhlad ze samolutko stejaceho kamjenja, kiž wosebje k stronje Polenzskeje doliny nahle spaduje, poskići rjany napohlad do wobspěwaneje, 112 m hłuboko ležaceje Polenzskeje doliny, kotrejež wopyt runje w nětčišim času kčějaceje štomoweje krasy, poskići wulkotny wobraz Božeje lubosće, wšehomocy we stwórbje. Tutón napohlad zaryje so njezapomniće do duše a wutroby a přeco zaso wabi k wopytej Sakskeje Swicy. Na prawo pohladawši z wuhladneho městna, z kotrehož tutu krasu wobdźiwachmy, wuhladamy Sněhowku, Pfaffenstein a Lilienstein. Na lěwo wočerstwjerńje wjedźe puć (módre woznamjenjeny) přez skalne wrota a skalnu wudolinu, tak mjenowanu „Wjelču wudolinu" (Wolfsschlucht) dele do Polenzskeje přewšo krasneje doliny.

Po přijom. puću přez „Schindergraben" a „Mjedwjedźowu zawjeru" (Bärenzwinger) docpějemy městačko Hohenstein. Městačko wupina so wokoło na skale natwarjeneho hrodu samsneho mjena. Je jara požadane wulětnišćo.

Wjećorne směrki lěhaju so pomałku na hona. Po zdobnych hodźinkach wočerstwjenja wróćimy so domoj do ródneje wjeski abo městačka. Wšesće sebi prajimy: to bě krasna Swjatkownička! Pohońmy pak też druhe lube krajanki, krajanow, k tajkim wulětam, zo by, też Serb so stał z čim wuraźnišim lubowarjom a zakitarjom teho, štož je jeho!

Brnjonski wotrjad Česko-łužiskeho towarstwa Adolf Černy.

bě pjatk 3. meje 1929 swoje sobustawy k hłownej zhromadźiznje přeprosył. Zeńdże so nahladna ličba łubych přećelow Serbow. Předsyda, knjez adwokat dr. Ludwik Hanf, wotewri zhromadźiznu a spomni pjódcy na nahle zemrěteho sławneho morawskeho hudźbnika (komponistu) Leoša Janačka, kiž bě jedyn z prěnich sobustawow a zdobom z woprawdźitym přećelom Serbow. K jeho česći přitomni postanychu a wěnowachu jemu khwilku cicheho wopomnjeća. Potom poda předsyda rozprawu wo towarstwowej dźěławosći we zańdźenym lěće. Z wulkej spokojnosću może wotrjad a wosebje jeho zahorjeny wjednik na wuspěšne dźělo w tutym lěće hladać. Z přikładnej lubosću wuhotowa towarstwo rjanu serbsku wustajeńcu a serbski koncert w juliju 1928. Wutrobny dźak wšěch Serbow słuša za to knjezej dr. Hanfej a jeho pomocnikam, kotrymž žadyn wopor přewulki njebě. Dale zarjadowa towarstwo serbskej wječoraj a to w oktobru z přitomnosću hudź. dir. B. Krawca a knježny Cecilki Nawkec, a w měrcu k počesćowanju wučeńca dr. Arnošta Muki; posledni bě sławnostny koncert, kiž zbudźi w Brnje wulki zajim a doby Serbam zaso mnoho dobrych přećelow. Też mnoho drobneho dźěła towarstwo hišće wukonješe. Skhadźuje so kóždy prěni pjatk w měsacu, wotebjera a čita serbske časopisy a nowiny, sšeduje wšěm pohibowanjam serbskeho naroda a duchowneho žiwjenja a zběra pilnje sredki za „Serbski Dom" w Delnjej Łužicy. Wo rosćenju a přiběranju tuteje zběrki poda pokładnik rozprawu. Jako dalši dypk přednčita předsyda nowe wustawki, postajene wot hłowneho towarstwa w Prazy; wustawki buchu přijate. Sšědowachu hišće wólby předsydstwa; wšitcy woleni z radosću funkcije přijachu. Prěni předsyda wostanje knjez dr. Hanf. Jedyn sobustaw podźakowa so jemu za jeho dźěławosć, wuzběhnywši wosebje jeho njesměrnu lubosć a woporniwosć. Předsyda, džakujo za dowěru, wuzběhny wosebje, kak nuznje Serbja pomoc trjebaju a kak krasny zaměr za kóždeho sobustawa je, tutu nadobnu wěc podpjerać ze wšěmi mocami.

K woživjenju a porjeńšenju wječora poskići předsyda krótki přehlad serbskeho basnistwa. Bě sebi k tomu zaměrej Łužićańku, knježnu Měranku Lešawic, tón čas w Prazy studowacu, přeprosył. Ta deklamowaše cylu rjadu wubranych ważnych a wjesołych basnjow Šewčika, Zejlerja, Cišinskeho, Nawki a Krječmarja. Knjez dr. Hanf rozjasnjo po tym wosebje rozswětli rjanosć, čistosć a póćciwosć serbskeje literatury, kotruž trjewolny duch nětčišeho swěta njeje mohł zkazyć; wuzběhny też luboznosć a nježnosć serbskeje lyriki, a čisty sylny zapal serbskich wótčinskich basnjow. Na kóncu spomni też na dźensniše — wokomikne — poměry we Łužicy, wólby do sakskeho sejma nastupace; našim přećelam je wšo zajimałe a drobe, štož znutřkowne ludowe žiwjenje pokaže, w radości a zrudobje su nam blizko.

Knježna Lešawic před zawrjenjom rjenje poradźenecho wječora so k. dr. Hanfej a cylemu towarstwu wutrobnje podźakowa za přeprošenje na tuto posedźenju a cyłe nadobne dźěło za Łužiskich Serbow, přirunajo towarstwo z rjanym wulkim štomom, kiž Serbow ze swojim khłódkom wočerstwi, hdyž su zmučeni po horcym dźěle w njesmilnje smalacym słońcu. Njech so towarstwu wšitko poradźi, štož je sebi k dobremu wužitkej Serbow wotmysliło!

Listowanje.

P. H. Pschi šakońskim dźěławstwje (herbstwje) njeby šawostajena wudowa, kaž měnicže, štejcinu ale jenoj šchtwórcžinu dźěławźita a dźěcži tři schtwórcžiny. Nětkle pschecžiwjenje napschecžo testamentej njeje radźomne. Dźěcži mója po naschim měnjenju dźěławstwo ŕ testamenta wotpokazacź, a tej šakońši dźěł wužadacź. Tón wuczini położku šakońskeho dźěławstwa. Hacź bychu pschi tom lepschim měle, je jara dwělomne. Tajka krocžel byrbi šo jara chutnje pschekłasć a tuž Wam radźimy, šo na jeneho prawniika šo wobroczyć a ŕ nim nasnoseze rozpowědacź, hacź je nětkle wotpokasanje hischcze možne.

K wotewrjenju Drježdźanskeje wustajeńcy „Reisen und Wandern“.

H—s. Sobotu pschipołdnju je kěrluscha Drježdźanska wustajeńca so wotewrila pod hesłom: „Reisen und Wandern“. W běhu lět je to 8. kěrny pschehlad, kotryž je w sarjadowany.

Pondźelu popołdnju bě wjednistwo wustajeńcy nowinarskim pschepytowało k informacijam. Direktor Straßhausen poda instruktiwny pschehonoschk, kotryž so wožebje na wobhadowanje a zdobnjenje wukrajneho wobkhada měrjesche. Wosebje w swětowym wobkhadze steji hobu na pozdźejšnim wuměnje. Najwjetschi podhěl ma Francowska z 50 procentami. Khuda Němska trjeba wukrajne pjenjezy, so by wobla swój doch někak sarunacz. Tuž dyrbi so wobhladowanje z wjetschej propagandu wo mnohe zdźěłanych zpytacz.

Kěrluscha wustajeńca wupschestrěwa so na krajinu mjez Stübelskej aleju, Lennéskej aleju, Herkulskej aleju a Botanijskej zahrodu. Njarne wobrazy su w krótkim czasu nałuce. Pondźelu popołdnju běše hischcze mnoho stow dźiwarjerjow pschi dźele ale nowa wustajeńca bě pschi wotewrjenju zrjedu pschipołdnju hotowa, so mózješe so zjawnosczi pschepodacz.

S wobkhadanjom sapoczinje so tón króc najskerje we wustajeńskim palasche na Stübelskej aleji. Zyła wustajeńca ma tři hłowne dźele a to: **Němska domizna, puczowanje, jědzenje.**

Prěni dźěl „Němska domizna sapoczinje so w kulowatej hali. Tam wustaja město Barlin jako hrjadźiskeho Němskeje. Na prawej stronje je Sakska samostatnjena. Kołowokoło sakskeje krajiny a města we wickelskich tak nijenowanych kojach. Tyšacstotne Miśnjo, Drježdźany, Freiberg, Libjl, Kamjenica, Zwikawa atd. Dale Sakska Schwizа. Rudne hory, Łužica a druhe. Na kónzu: Budyšin, Kamjenc, Lubij a Žitawa.

Sčehuja němske staty a krajiny w druhich halach: Schlesiska, Rańska Pruska, Braniborska, Pomorska, Hamburg, Lübeck, Schleswig-Holsteinska. Delna pokobla krajina, (Unterelbe), Mecklenburgska, Bayerska, Badenska, Würtembergska, hrjadźna Němska, Duringska, Heßynska, Westfalska a Rohreinska.

Schtož so tu wschudże hołkicza, je jara rjane a bohate. Njehodźi so wscho wopisacz. Industrija a rjemjeslo wustajeli swoje dźěła a wutworby. Wobrazy, płany, modele, fotografije wudobyschnika wschitko. Sčamo wodowjez, kotryž w pobrjezinskej hali znatu Kölnsku wodu mjeta a tak powětr w zdźej hali rjenje wocžerstwjuje, njepobrachuje. Swobodne město Gdańsk (Danzig) pokazuje swoje rjanosče jako swobodny stat. Pólstowe znamki, pjenjezy a bankowki su pschirunanja hódne.

Druhi dźěl je **puczowanje**. Wone je samkrčene w halach wokoło wósmineje khěže. Tu wustajeja organisazije a hnjazdźi. Pokazuja skutkowanje puczowanja na cźełu, duch a dusche. Je tola pschikroda jenerska kniha, kotraž na wschěch stronach mnoho powiesza. We wósminej khěži je cźełna hala puczowanja. Tam khowaja so stawizny puczowanja. Dale sčehuje hischcze technika puczowanja a hale industrije.

Pschi Serbskolužiskej alei je krajny swjatk za Němske wschěmowanje natwarjk wschitkomnu młodźinowniu. Tu mohło so hischcze mnoho wiđacz, štanje pak so we wobźěłanju nałamku dokoła je za nas Serbow jara wažne.

Tjech dźěl wobnjese so jěstwje. Tam je wscho widźecz, schtož z jědźenjom swjazuje. Seleznica, kótkarstwo, kotrež pschi wustajeńcy je 1842 stejł napschećwo nejnowšańej hohrskej lokomotiwje w oriainalu.

Mało je na wustajeńcy, kotraž nam tak sabawnu wahu sarjadowany, hdyž wóże kóżdy swoje pjenjezy wostajicz. To rjech je we wulkim krótki pschehlad wo wustajeńcy, wo kotrejž móże so hischcze mnoho pihacz.

Sobotu pschipołdnju 1/2 12 hodź. so wustajeńca swjatocznje wotewrji w pschitomnosczi pscheproschenych hosczi. Njech stej z nich jenož wusłobnjenej Sakski ministerski president Heldt a němski znutskowny minister Severing. Ke jadowdnej swjatočnosczi pschednješe Feiereisowy symfony orchester ouwertury z „Weberowego „Freischütza“. Potom powita president wustajeńcy, knjes měschčanski rada dr. Krüger, hosczi atd. w dlěschej rěczi. Jenu schčehowasche ministerski president Heldt, kotryž wožebje wusłobny nasenje lubosče k domizne z puczowanjom. Znutskowny minister Severing měnješe w swojej rěczi, so je podpjeranje puczowanja ludowa winowatosczi. Wožebje žadasche swobodny cźah a kózdołětne prózdniny za młodźinu, wjazy cźaha k powuczowanju puczowanju. Schtóž žebi nakhribjetnik na khribjet powěźnje, je hischcze se 70 letami młody. Wěsto njeznme puczowanje wostacz privilej bohatych.

Jeho słowam schčehowasche zwjedźenska hra, pschedstajejo puczowanje, wot Hendricha Zerkaulena wobdźełana. Hra bě z krótka tajka: Američan pschijědźe do Němskeje. Tu sečka knjeni wustajeńcu, kotraž chce jemu zbu Němsku w jenej hodźinje pschedstajicz. S pomocu prof. Seyfferta běchu je wschěch kónzin Němskeje hischcze wobsčejace drasty do cźaha sestajeli, kotryž Američanej nětkole wocźi wotewri, hdźe móże nětdźe puczowacz a kak, pak je železnizu, z łódźu, z lětadłom abo z autowom. Schulske dźěći, sportnizy, turnarjo a druhi pschedstajachu puczowanje pěschi.

Pschi drastowym cźahu běchu nasche serbske drasty derje sastupjene, a to ewangelske drasty wot Čornobohankow, katolske wot Jedwocźankow. Błótowske drasty běchu z Błótow. Najmjeńscha nas jana swobłekana kelija, ale žiwe žiwjenje. A to móże so zyle objektiwnje rjez, so bě chu **nasche serbske drasty se wschěch najrjeńsche.** Wobohacźichu wobraz se swojimi zumimi, nježnymi, zwuzbymi barbami krasnje, wožebje koalika druha z Błóžanki, tak pokalajo, kak wjele su nasche narodne kroje hódne. **Serbske žony a holzy sakhowajcze a cźescźcze bóle swoje drasty, k cźescźi nascheho serbskeho naroda.** Mózemy wschudże wobstacz. Hra znjeješche mózny pschikkesk.

Popołdnju w 5 hodź. wospjetowasche so tuta hra hischcze raz za wopytowarjow wustajeńcy w pschitomnosczi knjesa swonkowneho ministra dra. Stresemanna.

Po swjedźeńskej hrě podachu so wschitcy na pucź psches wustajeńcu. Wona je wopraudźe rjana. Spokojaza pak je znajmjeńscha nas Serbow, hdyž tam Hornja Łužica njewustaja, so je tam znajmjeńscha Delnja Łužica zastupjena, a to zyle bohace. W hali 10 namakamy wulke vitriny z Błótowskimi krasnymi drastami, dale modele klowjanskich domow a dworow, Błótowczansku zyrkej atd. Wscho wulkotnje sarjadowane. Znajmjeńscha jedyn dowokas serbskeho žiwjenja za wukrajanow. Najskerscha reklama za nas. Schkoda, so też za Hornju Łužicu potrěbnych zrědkow tu njeběsche k wustajenju.

Wjeczor schčehowasche wulki swjedźeńki bankett, na kotrymž so mnoho rěczeše. Wožebje rěcź ministra Stresemanna bě wažna.

Mjes tym wotpali so wonka hobrski wohnjostroj, so jenož tak praskasche a horjesche. Tyšacy běchu na nohach, so bychu sebi tutu barbostu wohnjowu hru wobhladali.

*

Wustajeńca je nětko wotewrjena. Njech bohaty wopyt dźerži, schtož sarjadowarjo wotczakuja: **Sbóhnjenje lubosče k domizne z puczowanjom.** A wopraudźe móżemy to też pokrje na nas Sserbow skłonowacz. Chcemy psches nasch krasny serbski kraj puczowacz a jón sesnacz. Mnohy jón tola hischcze njeznaja. Chcemy tak **wobnowicz a hajicz lubosci k naschej serbskej domizne** a tak hobu dźerżeczz hacz do wschěch cźahow nasch lubowany drobi serbski narod. Mukamy wot naschich němskich sobustawjanow, a schtóż ma cźas, tomu poruczamy, so by wopytał Drježdźansku wustajeńcu.

Cyrkwinske powěsće.

Z Budyšina.

Swjatkowničku, 19. meje 1929,
Tekst. Jap. sk. 2, 1—13.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano 1/8 hodź. farar Schneider predowanje (cyrkw. khór), pripołdnju w 12 hodź. ma superintendent Fröhlich predowanje.

W Marijnej- a Marćinej cyrkwi ma rano we 8 hodź. superintendent Fröhlich spowědź a dop. w 9 hodź. predowanje (cyrkwinski khór, pri čimž superintendent Fröhlich dweju spěwarjow počesći).

W Tuchořskej cyrkwi ma rano 1/4 7 hodź. farar Paul liturgisku swjatkownu nutrnosć.

Křćenja ma we woběmaj cyrkwjomaj farar Paul.

Druhi dźeń swjatkow, 20. meje 1929.

Sobuswjećenje protestacije w Spcyeru.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano 1/8 hodź. farar Berg predowanje (cyrkw. hudźba); dop. w 11 h. ma farar Grosse kemšenje za ćežkosłyšacych w drastowni a přip. w 12 hodź. predowanje.

W Marijnej a Marćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farar Grosse predowanje (cyrkw. hudźba).

Křćenja změje we woběmaj cyrkwjomaj farar Berg.

Na wobymaj swjatymaj dnjomaj zbórka za powšitkowny pokład krajneje cyrkwje.

Nutrnosć za njedźelniče w Pětrowskej cyrkwi, bibliski wječor w Tuchořskej cyrkwi, bibliska nutrnosć a katechismusowy wječor w cv. towarstwowni w swjatkownym tydźenju wupadnu.

Sokolstwo - sport - puczowanje

Sokolstwo a sport staj sej lubaj bratraj a jimaj přidruži so rad třeći, kiž ma samsnu lubosćiwu žilu k spomoženju človjestwa — touristika abo kaž my Serbja po prawom prajimy — puczowanje. Prěnjej skrućitej człowjeka čelnje a duchownje, posledniši zaščepi człowjekej stajnu wjesełu mysl a lubosć do wutroby. Stó z nas by snadź prajić chcył, zo je so z mjeńšeho abo wjetšeho puczowanja abo wuléta wróćił bjez kóždeho wokřewa, bjez radosće nad widźanym a bjez lubosće k temu, štož je Bóh Knjez tak rjenje za człowjestwo stworił, zawěsće nichtó. Pytajmy tuž kužoł zboža, zo bychmy so z njeho čerstwosće napili . . .

Hdyž mamy sokołstwo a sport tak rad, čehodla njesměli tež puczowanju mały bleč w našim znutkownym přewostajić, žiłku pohiba spožčić? Hlejće, lubi čitarjo, kak rjana je naša domizna a tola ju dospołnje njeznajemy, přetož njejsmy hišće kóždy rjany, bleč wučušiłli, hdyž so nam mohło spodobać; njejsmy sebi wulećili do druhich stron tak často, zo bychmy je dokładnje pohódnosćił móhli w přirodnej rjanosći, čitamy drje často ale — mało so sami hibamy a čitanje njeje tak wokřewne kaž samsne nazhonjenje a začuće. Domizna našich słowjanskich bratrow, pohladajmy do kotrejež strony so nam po swědomju spodoba, je nam runje tak tajna a tola — njebjeska móc a lubosć ju za cyłe człowjestwo stwori. Tuž bratřa, sotry, hibajmy so! Złožmy naš swobodny čas nimo sokołstwa a sporta też na zakład woprawdźiteho čisteho zboža a wokřewa, na — puczowanje.

Z dźensnišim dnjom otewrja so naše „Serbske Nowiny“ też za tutu spomožnu, wulcy ważnu należnosć. Kóždy tydźeń chcemy našim lubym čitarjam, našim serbskim towarstwam, pokazki dać, hdźe a kak móżemy pučować, hdźe je ruka wšehmócneho njezapraknite kužoły strowoty a rjanosće wobradźiła, zo bychmy so po ćežkich hodźinach wšědneho skutka njewuputani, swobodni cźełnje a duchownje wočerstwili.

Serbske drasty na wustajeńcy w Drježdźanach. W Drježdźanach wotměwaja lětsa wustajeńcu pod pomjenowanjom „Pućowanje a dróhowanje“. Bože stnjiće su ju wotewrili. Přitomni běchu zastupjcy sakskeho a statneho knježeństwa. Za porjeńšenje wustajeńcy běchu tež wosoby w našich serbskich drastach přitomne. Hač běchu woprawni Serbja, přitomni njemóžachu zhonić. Naš wobraz pokazuje nam tute wosoby před kulojtym twarjenjom na wustajeńcy.

Woheń w khorowni.

W khorowni amerikanskeho města Cleveland woheń wudyrl. Röntgenowy film bě so zapalił. To bě z přičinu, zo wšelake chemikalije rozbuchnychu. So je palo wutworichu jědojte dymy. Tute stupachu do wšěch kućikow wulkeho twarjenja. Khori so we swojich ložach ležo zadusychu a pak pohłušichu. Pohłušeni so z wulkeho dźěła spalichu. Morjeni buchu tež wothladarki a wothladarjo khorych. Hač dotal je ličba morjenych 135 přestupiła. Z wohnjoweje wobory a policije so tohorunja wšelacy zadusychu. Tutón woheń słuša sobu do najhroznišich njezbožow posledniho časa.

Z radosću witamy nowy smer, kiž sebi mnozy Serbja za puć přichoda wuzwolichu. Z „Cornoboha" wěješe tutón wočerstwjacy duch a njech namaka městno w kóždym domčku a statoku našeje droholubeje Łužicy. Wj dźensnišim čisle wóčiščimy prěni nastawk wo pućowanju, kiž ma napismo „Do Sakskeje Świcy."

Listowanje.

W. W. w Pruskej. Kaž je so nam na nasche wobhonjenje zdźěliło, stawa so nahódnoscjenje po němčkostatnym zakonju, ale za Sakšku wobsteji wobebite postajenje, kiž je so w Sakskim zakonskim kopjenu čo. 22 z léta 1927 wozjewiło. Pruske nalutowarnje maju lutowanki, dalokož wone hač do 20. 11. 23 wotsběhnjene njeběchu, z 15 prozentami sloteje hódnoscje nahódnoscjecy.

B. F. W zakonju njeje wuprajene, so na mandźelski wot njeho dźělenej Žonje w kóždym padźe tśeśinu płaciśiś. Sakoń nej žada, so ma so jenož wo dołhanaze wudźerženje postarać. Je-li, kaž Wy pišaće, žona wjacy zasłužy hač muž, dha budźe sudnistwo zyle wěcze mjenje hač tśeśinu, po možnosći postajiś, jo muž pod taźkimi wobstejnosćemi sćěła niczo płaciś njetrjeba.

N. O. Hdyž muž na namołwjenje žony mandźelske wobwěsenje wopuśći a śiwoje wězy sobu wosmje, dha śiwa žona jemu wěsta winowatosć, śiwoju žonu podpjerać. Tuž njeje radžonme, lutenu namołwjenju so podwolić.

A. S. Słowk w głowje „motor" leži na prěnjej słožy a wukhadża z łaćanskeźiny moto, t. r. dale hibacy. Wožo šmužny mu Sserbja runje tak derje tuto głowo trjebacy, kaž Němcy. Tute głowo je internationalne a niz němske, kaž bych to wschelazy myślił, kotrež druhe rěcze a wukhod głowa njesmaja. W němskej rěcźi je wiele zujych głowow a tuž so nam Němcy dźiwacy njetrjebaja. Maja tež wschelake z naicheje (głowjanskeje) rěcze.

Puć do njebjeskeho kralestwa.

(Pokračowanje.)

Schtóž pak z Jesušom dźerżeć chcyše, temu hrožachu: „Czakaj jenož, tebje hižom dostanjemy!" Jako běše Jesuš zyle blisko pschi Jerusalemje žiwojeho pschećela Lazarusa, kiž běše wumrěł a hižo dny dołho we rowje ležał, wot žmjerśe wubudźił, a wjele Židow se Jerusalema tutoho horjestanjeneho wopytowachu a nětko sjawnje na Jesušowu stronu stupichu, dha pschiběrasche jich hněw tak, so bychu so mohli se słobami puknyć. Jich czakanje bě na kónzu, Jesuš dyrbjesche wumrěć. Wyschschiměschnik a jeho pschiwisowarjo bachu Jesuša w nozy skradnu nadpadnyć, swjasacz a pschez žud stajiś. A Jesuš, na kotrehož kmanjenje bychu tyhnuli jandźelow pschischli a jeho njepschećelow do hele dele storcźili, njewobarasche so. Jako Jesuš na jich praschenje žiwjatoćnje wusna, so je wón tón wot profetow wěschczeny Wumožnik, tón wěczny Ssyn wschehomóžneho Boha, bu wón wot tuteho žuda dla Bohahanjenja k žmjerći sapsudzeny a hišcheje saplutowany, do mjeśowcza bity, wuśmješchany a hanjeny. Potom wjedźechu jeho khwatajzy psched Pontia Pilatuša, tam jeho wobstorźichu, so je wón lud pschećiwo kěžorej naschczuwał. A Pilatuš, tuta sćina, sapsudźi jeho pschećiwo prawu a zakonju, haj, pschećiwo žiwjenju śmědomju k žmjerći, a to jenož tohodla, dokelž tón pschiběžany lud, wot měschnikow naschczuwany, kaž dźiwi sakhadźesche a wokasche: „Khichiž, khichiž jeho!", a dokelž wyschschiměschnizy Pilatušej hrožachu — kiž mějesche hižo tak dosć dźěła na kudźeli wisajo — so jeho pola kěžora wobstorźa, jeli by Jesuša puschćił. Nětk bu Jesuš tež hnydom na Golgatha, po žerbstim nowowschczo, wjedźeny. Chcyny Jesuša na jeho žmjertnym pucu pschewodźiś. Pschi nim kěžorowy hejtman, psched nim wojazy, kotrež maju jeho khižowaś. Sady nich cźrjódła płakazych žonow, mjes nimi Marja, Jesušowa macź, a wuczobnik Jan. Cźi druhi wuczobnizy bachu cźekli z bojosću psched Židami. Potom cźrjódła wuźipnych mjes nimi Jesušowi njepschećelźi. Jesuš dyrbi žwój khiž sam njesć, jeho głowa je krwawa, tu jemu čerjnjowu krónu na nju stłoczeli, dokelž je wušnak, so je kral, k temu na žwět pschischoł, so by wěrnosć předwołał. Teź jeho khribjet je krwawy, tu jeho krwaweho kriudowali, tola žadyn sunk złóržby khižowcej njeje. Nadobo wón pada. Cźežki khiž jeho k semi mjesze. Druhi dyrbi jón jemu pomhacź njesć. Hdyž běchu tam dóschli, dachu jemu žołcź z kišałom picź, tola Jesuš nochcyše jo picź. Nětk wuzwěkaja jemu jeho draštu a na to khižuja jeho. Ach, kajka to cźiwila. Jeho krej macza jemu a horze žłóngu žmali na jeho rosbite cźełko, łomiza jeho tichaže, a kolenje jemu rźitej, jeho bolosće tu kaž wohnjowe hady, kiž so po jeho cźełe horje a dele wija. Wón khichi a widźi wschitko, schtoż so wokolo njeho stawa. Wón khichi, kaž jeho wyschschiměschniźy hanja: „Wón je druhim pomhał a njemóže sam žebi pomhacź. „Stuh z khichża dele, jeli by Boži Ssyn, dha chcemy tebi wěricź." A schto praji Jesuš? Wón prošy: „Wótcze, wodaj jim, pschetoż woni njewědźa, schto cźinja." Haj, wón sašo njeskarjesche, hdyž žwarjeny bě, a njeskrožesche, hdyž cźerpjesche, ale wón to poruczi temu, kotryž prawje sudźi. — K jeho prawizy je mordaŕ khižowany a k jeho lěwizy druhi, a hačrunjeź staj Jesušowaj cźiwilnaj towarschej, dha tola z mjelkami sobu wuja a jeho hanjeja. Jesušowa macź pada do njemozy, ji je, jako by so ji z mjecyom psches dušu kłóło. Jan posćěhnje ju sašo. Jesuš widźi to, žyły běža jemu z jeho z krej pobžanych wocźow a jeho błędy ert rjeknje: „Žónka, hlaj, to je twój žyn, a ty Jano, to je twoja macź." Tak starasche so wón, so jeho luba macź njeby bjes schkita była. Cźi wojazy tu so do jeho draschy dźělili a jedyn so wjeselce śměje, so je hischcze z loźowanjom jeho žuknju dostał.

(Pokračowanje.)

Schausejl w Budyšinje

ma tola najrjeńše

jakowe tkaniny šórcuchowe tkaniny rubišća atd. atd.

Wjac hač 335 wšelakich wołmjanych muslinow

Wobhladajće sebi moje wukładne wokna! Wobhladajće sebi moje wukładne wokna!

Fotografowy Meister

atelier w Budyšinje na Nježorsk. dr. 15

Zhotowjenje portrátow, wobrazow do pućowańsk. pasow, wobrazow za industriju, kwasnych a njewješćinskich wobrazow, teź na wsach. Tel. čo. 2438.

WALTER VOIGT

železowa wikowarnja w Budyšinje

na Jerjowej hasy 3 — — — Telefon 2320

Železowe twory / wšón gra wobbitki za mèble a twary twory za wutykowanja / domjace a kuchinske naprawy

Wosebitosć: Wše potrěbnosće za blidarjow, twarskich mištrow, za twornje, zamkarnje a elektro-instalatérow

Ratařske graty — Groćane pleńwa — Kałaśe groły

Hypotheki

na ležownosće w měsće a na wsach. Požčonki na zastojnikow a kruće přistajenych z wotpłaćenjom po měsačnych dźělbach. **Knpowanje a předawanje ležownosćow a wobkhodow** kóždeje druziny.

Dowěrliwe zaradźowanje a pomoc we wšěch pjenježnych naležnosćach a sudniskich wěcach. Mnoho připóznaća.

Hypothek. büro Wenzel

na Hórnčerskej hasy 11 Telefon 3696

Emil Höhne w Bukecach

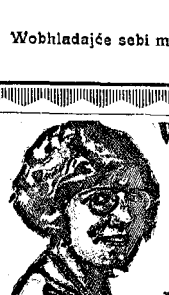
zamkarski mištr

Skleńčane-, porcelinowe- a niklowe twory, darjeńki kóždeje druziny a wšě **hospodarske wěcy.**

Pawoł Schreiter w Bukecach

sedlarski mištr

poruču je stupnje we wulkim wubjerku, kłobuki a čapki, hotowe wobleki, kožane twory, kufry, wołmjane twory. Sedlarnja grata a wutykarnja

Wosebity wobkhod za **nawočnicy, sčiparje,** (Klemmer) **dalokowidy atd.**

Specialist nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošle hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Handrij Mróz w Bukecach

Kolesarnja. Casnikař. Wuporjedźerńja. Centrifugi.

Wotnajeński awto

za kwasy, křeźna atd. najtuńšo. — Telefon Pomorc 323

Připrawjenja radia

najsprawnišo!

Najlěpše referency

Na přijomne wotpłaćowanje

Předwjedźenje pola Was doma

Gustav Krawc w Budyšinje

na Rózowej hasy 8 a 13

Do Budyšina přišedši zetkujemy so stajnje

W Lehmancc kofejowni

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff konditorske twory / najlěpše napoje

kofejowe pjećwa / jědźny lód

štomowe tykancy / šokoladu

Wosebitosć: Iorty

z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Fotowe projekcijowe domj. kinowe } **aparaty**

a wšě wěcy za amatěrske fotografowanje. ◆ **Fotowy dom**

Richard Hutha

mójišel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čo. 13

Wuwiwanje filmow a platow kaž teź wotdahi wěcy wustojnje a najspěšniśo.

Merk dir zwei Wörtchen — einprägsam

Der Deutsche Rundfunk

– das beste Programm

Die größte Funkzeitschrift! – bringt wöchentlich alle ausführlichen Programme der in- und ausländischen Sender

Heft 50 Pf., Monatsbezug RM 2.- / Man bestellt beim Postamt od. einer Buchhandlung / Probeheft umsonst vom Verlag Berlin N 24

Dostać w Serbskej kniharni w Budyšinje

Tow. pomocy za stud. Serbow

zapis. tow., zmjeje srjedu, 22. meje pop. w 2 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje swoju porjadnu

hłownu zhromadźiznu.

Dźeńšni porjad: 1. Rozprawa a zlidźbowanje. 2. Wólby. 3. Wšelčizny.

Lubje přeprošuje sobustawy a hosći

předsydstwo

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowérnik. 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiščerńja, zap. dr. ź w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobliceja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 115 — Budyšin — Wutoru, 21. meje 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Štyri namjety za ratarstwo.

Němškonazionalni a kšesćanskonazionalna bursta strona žu schtyri ratarskopolitiske namjety sapodali:

1. Wotstronjenje ratarskich mjeztnikow.

Němski žejm chcył tenu pschihotowacź, so žo mjeztnika na rožku, pschenicu, jećmjeń k pizowanju, wowsź, majs, poćej, schmalź, muku a lój wotstroni.

2. Powyschenje zkowmych žadźbow sa ztót a mjaźo.

Němski žejm chcył wobsamknyć, zła powyschicź, a to za dwójny zentnar źiweje wahi howjadkow na 381½ hr., wowzow 35 hr., zwini na 56 hr., wowzow k rěsu na 381½ hr., sa mjaźo, ź wumjeńśenym połcźa a cźerjewow k jźi, cźerstwe a teź smjerske, 70 hr., jednorje pschihotowane 120 hr., sa wožobnische jźe 240 hr. Sakoń wo zkowmym tarifu ź 25. dezembra 1902 žo na źiedowaze waschnje pschemieni: Zkowne žadźby njeźmźdźa w zkownych srěcźenjach pola howjadkow k rěsej niź niże 24,75 hr., pola wowzow k rěsej niź niże 22½ hr., pola zwini k rěsej niź niże 36 hr. za dwójny zentnar źiweje wahi, sa mjaźo, cźerstwe abo smjerske, niź niże 45 hr. za dwójny zentnar snjiźicź.

3. Pschiwótśenje sa dowos mjaźa.

Němski žejm chcył wobsamknyć, so by žo němske knjeźerstwo namolwiło, němskemu žejmej hnydom sakoń pschedpołożicź, po kotrymž žo § 12 sakonja w nastupanju wobkładanja ztotu k rěsu a wobkładanja mjaźa ź 3. junija 1900 dopołnje wobnowi. Tónle paragraf, kotryž dyrbi žo wobnowicź, mjeł druhim praji, so žo dowos smjerskeho mjaźa snjemóžni.

4. Polěpschenje zkotołekarskich postajenjow.

Němski žejm chcył wobsamknyć, so by žo knjeźerstwo namolwiło, němskemu žejmej sakonjowy naćisk k wudospołnjenju sakonja wo ztótnych khorosćach je 26. junija 1909 pschedpołożicź, so bychu žo postajenja wo natwarjenju **morskich namjesnych rěsarnjow**, wo dźěle w nich a wo dowosu ztota a mjaźa do mórskich namjesnych rěsarnjow, němskemu ztatej podstajiło.

Sapoczatk junija budźe žo w němskim žejmje namjetowacź, so by žo **zło na butru** ze 27 na 60 hriwnow a **zło na běrny** ź 1 na 2 hriwnje powyschiło.

„Hrabja Zeppelin" w Cuers-Pierrefeu.

W Cuers-Pierreseu blizo Toulonskeho pschistawa wulka łóinja steji, kotruž žu Francowzojo po zwětowej wójnje za zeppelin „Dixmuiden" nawarili. Němska je dyrbjała tutón zeppelin po wójnje wudacź, tola nad tymle zeppelinom mjezsche Francowska mało wjezeła. Na leczenju nad źiedźosemiskim morjom błyst do njeho dyri. Łódź do morja padże, a muźstwo žo zatepi.

Hdyž „Hrabja Zeppelin" ke Cuers-Pierreseu pschileczeła, dr. Eckener hischcze njewědźesche, so je hižo dwě hodźinje psched francowzkim lětaćerstwowym minister porucził, so dyrbja němźej powětrowej łódźi na wschě možne waschnje pomozni byćź. Wjeczor 3/4 8 hodźin w Cuers „Hrabju Zeppelina" pod njebjom wohladachu. Francowzozy tyzeńerzo a wozazy hižo na njeho cźakachu.

Wokoło 9 hodźin bě žo powětrowa łódź hižo do łóinje zcźahnyła. Kommandowazy namóźny admiral w pjatym wokrjeźu wójnskeho łódźstwa bě hižo wožobinzy wschě pschihoty za pschistajenje ź semi scźinił. Toulonski nižschi prefekt Mativot bě po poruczności znutskowneho ministra do Cuers pschijeł.

Korvettski kapitan Hemon po roskasoch dra. Eckenera manewer pschistajenja ź semi narjedowascheje. Kóždy němski kommando žo hnydom do francowskeje rěcźe pschekoźł.

Někotre automobile běchu 300 alpskich honjerjow je Hyeres, 120 senegalskich ścźelzow a wotdźělenje matrosow, w lětaćerstwje wutwuczenych, ź Polwjesira pschinjesźe. Dr. Eckener žo francowzkim offizěram a zastojnikam na nazwutrownischo dźakowasche. Francowzozy měschcźenzo, kotryž běchu ź wokolnych městow pschijeźli, pažaźerow powětrowe łódźe pscheproschachu, so bychu žo w privatnych villach wotpocźowali. Najwjazy pažaźerow pak w Cuers wosta, hdyž bě francowzka wyschnosć za nich pólne łoża sestajecź dała. Měschcźanoscha w Pierreseu a měschcźanoscha w Cuers žo wožeźe wo dobre zastaranje němskich hosćow staraschtaj, 18 pažaźeram žo w poknozy po łódźe zadanju dowoli, do Toulona wotpuczowacź. Amerikanka miź Lary Spies še zahorjenjom wo hospodliwosći Francowzow rěcźesche.

Dr. Eckener žo korvettskemu kapitanej Hamonej we němskej rěcźi dźakowasche. S najwjetschim wobdźiwanjom wo wěstym a wustojnym waschnju rěcźesche, ź kotrymž bě francowzke muźstwo wobeźežny manever pschistajenja ź semi wutwjedło.

„Wschо žo tak derje schlachcźi, kaž w Friedrichshafenje", dr. Eckener praji. Eckener a jeho ludźo žu nóź we wjednjikmaj cźokmikomaj „Hrabja Zeppelina" pschewyli. Pschebywit w Cuers budźe snajmjeńscha tydźeń tracź. Wo swojich wotmyślenjach, wobeźe na praschenja, hacź ź nowymi motorami bale do Ameriki pojeźdże, je žo dr. Eckener sapowědźił, wotmołwicź.

Wupokazanje jeneho ruskeho nowinarja ź Prusleje.

Kaž je „Demokratiska nowinarska źiuźba" zhonika, je pschiwźuschna pruska wyschnosć Barlinskemu dopisowarjej Moskowskeje „Prawdy" wupokazarski roskaz pschepodała a to da stronskeho rosprawjenja wo Barlinskich mejstich njemějach. Dopisowar je žo pjeczu pschećiwo wupokazanju powołał. Naležnosć budźe žo dale pruhowacź.

Bohata Amerika chce skónčnje 10 procentow wobsadźenskich khostow spuścić, ale za to wjetšu dań žada.

We Washingtonje je žo w pschitomnosći presidenta Hoovera, Stimsona, Mellona, statneho podsekretara, pokładowcho podsekretara a wschitkich wjednikow republikanskeje a demokratiskeje strony wobeju žejmow wažne rozrěcźenje wotmětko, w kotrymž žo wobeźe wo bórsonnym rozrisanju praschenja wójnskeho wotschkodźenja w switu ź jednanjom wězywutojnych w Pariźu rospomtnasche.

Powěźesće ź knjeźerstwoweje strony praja, so žu Sjednoczene staty swólniwe, swoje wobžadźenske khosty w tej samej měrje kaž Francowzka a Jendźelska, **wo nětdźe 10 procentow snjiźicź**, so pak pschi tym niczo njesłubja, hdyž žo dań wot 5 na 5½ procenta powyschi a so žo tónle płacźenje na dlšschi cźaš rozdźeli.

Nowa rěć francowskeho ministerskeho predsydy Poincarea.

Njedźelu je žo pomnił we wójnje padnjenych wojakow w fortu Douaumontu pola Verdunu pokazał. Ministerski president Poincare měsesche dlšschu rěć. We njej praji, so je žebi francowzki lud 1914 chutnje měr pschał a so je wschо cźinił, so by žo zakhował. Njepschećeljo Francowskeje pak žu wójnu nic jenož pschipowědźili a ź tym spytanemu dorosumjenju zadźewali, ale žu teź njesaprěnjy njeźkuk ź tym stućźili, so žu **belgisku neutralnosć** ranili. Jenož tónle nadpad na cźłowjeske prawa je tim nawalenje do neutralneho kraja smóźnił. Njepschećeł, kotryž by hewak pschi naschej njeźy pschećiwnjene nadeschoł, je na tajke waschnje bjes wobcźežnoscow modł njeźu pschekrocźicź, kotraž by dyrbjała ź datym němskim złowom schkitana byćź. Francowzka ma tohodla prawo, žebi sa pocźerpjenu schkodu wotschkodźenje žadacź. Po prawym wotschkodźenju by Francowzka dyrbjała te sumy dostacź, kotrež žu sa płacźenje pensijow, zbilnych a wojenskich woporow wójny trěbne. Hižo dlšschi cźaš sumy nadźiju na prawe wotschkodźenje dyrbjeli spuschcźicź. Kóždy krócź, hdyž žu žo jednanja ź Němstej sapocźałe, sumy k spuschcźenju źwólniwi byli. Hakle njedawno sumy, kaczrunjeź Dawesowy plan k naschej spokojnosći dźěłasche. Po nowemu pschepytanju wězywutojnych pschihłuzowali. Pschi tym sumy žo sprawnje prózowali, dźeło wězywutojnych połožicź. Francowzozy wuězywutojni pak žu žo sapowědźili, **Dawesowy plan ź hubjeńschim samenicź**. W tutkhwilu hischcze njewěm, w kajkej měrje žo jich prawe žadanja dopjelnja. Njewěm ani, hacź internazionalne dojednanje zaśmy a stónczny wunoschk pschinjeźe.

Francowzoske knjeźerstwo žo měso w pschesjenosći ź woběmaj komoromaj roshudźi: Wono žebi pscheje, so by žo hospodarske schkadźenje źiwóta ze skónczenym wupraweniom spěchowało. Njeprawdne a njedopuschcźne by było, hdy by zapuscźena Francowzka dyrbjała khosty dojednanja njeseź. Nimamy prawo, morowych zahwjeź, we kotrychž hromadźe płakamy.

W Francowskej so dawki zniža.

Pschiźuschne wotdźělenja francowskeho finanzneho ministerstwa na nastajenju statneho hospodarskeho plana za 1930 dźěłaju, kotryž ma tónz meje parlamentej pschepoda. Kaž je zdyschcź, hospodarski plan za 1930 wulotowanje w hospodarstwje jenotliwych ministerstwow a sniźenje dawkow we wyschosći 1 milijardy frankow pschinjeźe.

Bamž so italskemu statej njepodobasnje.

Bamšej je wuczownjow Montragonskeho gymnasija pschijał. Pschi tym je rjekł:

„W jenym dyrku njebudźemy je statom ženje ź jenaz mjenujcy, hdyž chcedźa prawo, kotreż staj pschiroda a Bóh swóbódje a zyrkwi w nastupanju wocźehnjenja dałoj, pschikrócźicź a prjeczwjacź. W tymle dyrku žo statej njepodcźinjeny.

Ruscy burjo so sotecźula.

Ruźzy burjo žo pschećiwo zozilisowanju ratarstwa ź tym wobarachu, so tu a tam knjeźerstwowych zastupjerjow a pschiwiwóżowarjow zabiwachu a twarjenja statnych kubłow zapalachu. W stronach pola Woronejcha žu žo burjo zjednoczili, so bychu zakoźowanju statnych kubłow zadźewali. Do jeneho taikeho kubła spytachu žo ź mozu dobyć. Wobhdlerjo statneho kubła běchu pak wobronjeni a nadběhi burjow wotrasnychu.

Jugoslowjanska a poswiećenje tysaćletneho wobstaća Bolharskeje.

Pschi wotwjeczenju założenja bolharskeho zarstwa pschedstaj ktami a wuźwobodźenja Bolharskeje psched 50 letami ź turkowskeho knjeźerstwa je w Sofiji „madźarski wotpósłowoda" Josef Pschitomny był. Jendźelski póstank, podobnje kaž kral Boriź a madźarski póstank žu jemu ke cźesći hoźcźny wuhotowali. W jugoskowjanskim knjeźerstwje žu žo dźiwali, so je wot spočatka wójny prenk króć jedyn zastupjeł jendźelskeho knjeźerstwa jeneho Habsburgskeho wospowójwodu offizielnje pschijał. Beogradske hospodarske nowiny žo prascheja, hacź snadź w nowischim cźasu jendźelske knjeźerstwo sa pschemjenjenje měrowych srěcźenjach wutwupuje. Jeli so je jendźelska politika sa to rosźuźiła, by pschistojne było, so by jendźelske knjeźerstwo nětdźischi njepschećelow zlawnje we Londonje pschijało. „Trgowinski Glaźnik" stejischcźo Jendźelske znapschecźa Jugoskowjanskeje wótrje kritikuje.

Mjes tym je wospowójwoda je Sofije do Konstantinopla wotjeł, a Beogradske nowiny mjenja, so je poruczniscź madźarskeho statneho zarjadnika Horthya za wutworjenje zwjazka mjes Bolharskej, Italskej a Turkowskej ptáka. Teź won pjeza za to słutkuje, so by kralej Borizej tola hischcze za italska prinzeza Giovanna wudała.

Na konferenzy Malejze ententy, kotraž žo tele dny w Beogradźe wotmeźwa, budźe žo teź puczowanje Habsburgskeho wospowójwody rospominacź, zjawnosć pak wo tym niczo njeschoni. Beogradske nowiny bolharskemu knjeźerstwu ženo njepschećelske stejischcźo pschećiwo Skowjanstwu - porokuja. Ruźojo a Serbjo, kotrejž žu Bolharow ź turkowskeho wotroczenja wuźwobodźili, njejźu žo na zwjedźeń połstatneho wobstaća wobtworzenja Bolharskeje pschepróstli, ża to žu nětdźischi najhórschi pschećiwnicy bolharskeho ludu, Italijanzy, Madźarozy, Habsburgzy a Turkojo žebi w Sofiji pschi zwjedźenskich heścźinach pschepiwali a žo spschećezełowali.

Bolharske knjeźerstwo bywschemu kralej Ferdinandej zboże pschecze.

W pjatkownym połedźenju bolharskeho zobranja (žejma) žu žo wo role wótro wuręczowali, kotruž je bywschi kral Ferdinand w bolharskich stawiznach hrał. Sozialistiski zapósłanc a nětdyschi minister Pastuchow je žo na ministerskeho pschedsydu Ljapczewa ź napraschenjom wobroczył, w kotrymž pschećiwo tomu protestuje, so je knjeźerstwo pschi składnosći zwjedźenja tysaćletneho wobstaća Bolharskeje nětdyschemu kralej Ferdinandej **holdowanski telegram** póstało. Ręcźnik žo pschećiwo kóždemu podpytej wobrocźenju, nětdyschemu krala wuczisćicź, pschewdź tutón je je swojej politiku pschećiwo Jugoslowjanskej Bolharsku do katastrofy sawjedł. Minister Ljapczew potom w knjeźerstwownym mjenje dopytachaj pytasche, so je žo ź pravdom nětdyschemu kralej Ferdinandej holdowanski telegram póstał a na to pokasa, so je žo dobrowólnje bolharskeho trona wotrjekł. Najédy pschećiwo njemu žu njeswopravnjene. Pastuchow žo ź tejle wotmołwu njespokoji a hischcze ras praji, so na Ferdinandu wina leži, so je žo Bolharska do zwětowej wójny saschmatała. Bol-

harska dyrbi žo Ferdinandoweje politiki wotrjeq, pschetož Bolharska dyrbi se wschěmi žiwojinni žuždami w měrje žiwa być. Paštuchow praji, so je waschnje bokharskeho narodneho žwjedženja pola někotrych wukrajnych diplomatow njedobry zaczišczeš czinilo. Tak žu žo někotři pósłanzo ta czaš žwjedženjowo demonstrativnje ke Sofije wotkalili.

Sbėžt w Chinje.

Nangkingske zentralne knježeństwo žebi sa prawo czini, so zyły Chinu wobkuježi. Wobrawdoże pak może žo wono ledma słožkow doiowobaracz. Se Shanghaia žo powe, so je město Swatau wot zentralneho Nangkingskeho knježeństwa wotpadło a žamžne knježeństwo postajło. Po měnjenju w Chinje hydlazych wukrajanow wotpad Swatawa znamjo k powschitkownemu rewoluzionarnemu hibanju pschečiwo Nangkingskemu knježeństwu da. S druheje strony pak žo powe, so staj žo dwaj chinelkaj schiščazaj psched Swatanom sakčowikoj, so byschtaj bliščze dny z wójskom z prowinzy Fukien zhytałoj, město Swatau Nangkingskemu knježeństwu sažo podczinjnyć. Mjes wójskom zentralneho knježeństwa a Kwangsiskim sbėžkarskim wójskom žo mjes tym wo město Samschui wojuje.

Amerikanske dżełaczerske swjazki wo ruski kommunismus njerodża.

Městopschedsyda amerikanskeho dżełaczerskeho swjazka Mathew Well w liście, amerikanskemu statnemu sekretarej Stimsonej napisanym, praji, so amerikanske dżełaczerske swjazki politiku bospomnje pschikłoknuja, so sjednoczene staty ruske bolschewiske knježeństwo jako sakonske njepschipóznaju.

Wo pitšmje žo praji, so je dżełaczerski swjazk na tole siejiščo stupił, hdyž žu bolschewikoju ruske republikanske knježeństwo Kerenskeho powróćili.

Zajeci Budušczanjo w Čechach.

Němske knježeństwo žo někto ſ należnoſczu tjoch Budyskich wulčnikow saběra, kotrychž žu Boże stipiče ſ podhladom spionaže sajeli. Němski pósłanzstwo w Prahy je požrědnistwo pschewjasko, a njenuši konsul w Liberzu je sajatym němskeho rěčnika wobstarał. Budyska měschczańska rada a wokrejzne hejtmanstwo tej krocżeli czinilej a je spěschnymi pósłami trěbne papiery, fotografije a wobžwědczenja wo sadżerżenju do Czejkoßkowakiſeje pósłałej.

Kaž žu „Serbske Nowiny“ hižo sdėlili, žu sajeczi, žedarički mišchtr **Domaschka**, prokurist **Heinemann** a pósłski sostajnik **Lorenz** do Habrachczišz duzy pytnyli, so je žo žim 200 hriwnow kradło. Dokelž je to jenož czėskoßkowakiſki wojak moht czinicz, ſ kotrymž žu žo rosmolwili, žu žo do Georgswalde wróczili a žu ſ pomozu żandarma wojaka twušlėdžili. Tón je, hdyž jeho pschešłyschachu, rzekł, so žu žo Budyšay wulčnizy ženo ſa wojeńskimi należnoſczemi wuwoprašchowali a so žu jemu te pjenjezy darili. Sajeczi někotre w Skłankowiſkim podkrjejnym jastwje žedża. Woni žu strowi, ale wėso stuſknjewje mhėže.

Ze Serbow.

W Budyschinje, 21. meje 1929.

— Wo **wjedrje**. Najczopiſche swjate dny ſa měschczanow wschak njebėchu, ſnajmjenſicha niz prėni dżeń, kola druhi bė czim luboſniſchi. Boże słónczko wohrjewaſche a lubi měschczenjo ſ czėrjodami do wocżeſtiwjenje Božeje stwórby khwatachu. Katarjo wulhodżowachu žo na žiwoſich polach a łukach. Kraſne deſchcże w prawem czaſu žu pschinjeſče, ſo wschudżom wſchitko nanajrjeńſcho ſteji. Rožki žo w bliſchich dnjach wleku. Trawa na łukach je kraſnje ſakoſena. Nataſ jėdži hižo ſ kožu do dżeſcela. Pschėtrate žu hroſne ſczėhiwki kruteje ſymy. Nėtko kima nam ſnowa wocżopłenje. Niżina pola Łuby Isſand hotuje žo, w poliocży nimo czahnyć a ſalehnje ſ tym pschiſtawej ſymnych wėtrow ſ połnoċneho łodowego morja. Wyſchinje nad ranſchej a wieczornej Europu dawaja nadėju na rjane wjedro. — Jutſje rjedou ſkhadża ſłónczko 3,57 hodż. a khowa žo 7,57 hodż. Měżacż ſkhadża wieczor 6,59 hodż. a khowa žo na ranje 3,31 hodż. — Jutſje je też 1. kwatembr. — Djenja rano we 8 hodż. barometer 746, hygrometer —1,5. Wuſłady na żuche wjedro.

— **Knjes wyschiſchi měschczanoſta Niedner** je wot 21. meje hacż do 15. junija 1929 na dowolu. Prošy žo, so bychu žo w tutom czaſu hamtſke liſty wożobinſky na njeho nieſkale.

— **Autowa pósta ſ Budyſchina do Minakała.** Dla ſawrjenja puecza w Jeſchzach jėdża pėtowe autobuży ſ wuwlaczom jėſdow czo. 4 (11,15 hodż. ſ Budyſchina) a czo. 5 (12,50 hodż. ſ Wulkeje Dubrawy) na Mały Wjelkow, Lubuchow, Khwaczizy a Jeſchizy. Jitſje czo. 4 a 5 pak wjedżetej na Delnju Hórku a wot tam hnydom do Wulkeje Dubrawy (w Brėſynzy a Czelchowje autobuż njeſaſtanje).

— **Słótne khorosże w ſaſkej Hornjej Łužizy.** Po hamtſkej rozprawje krajneho ſtrowotniſkeho hamta bėchu w ſaſkej Hornjej Łužizy 15. meje tele słótne khorosże: 1. **Słóſniwoſcź** (Milzbrand) w 2 gmejnomaj a 2 dworomaj Kamjenſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa. 2. **Skażenoſcź** w 1 gmejnje a 1 dworje Budyſkeho a w 3 gmejnach a 3 dworach Zitawſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa. 3. **Natykowaza khudokrjesnoſcź kopytaczow** w 1 gmejnje a 1 dworje Kamjenſkeho a 1 gmejnje a 1 dworje Łubijſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa. 4. **Pržołaza khorosċź** (hnilż) w 1 gmejnje a 1 dworje Zitawſkeho hamtſkeho hejtmanſtwa.

— **Paduch jėſdnych kolow ezehnyk.** Paduch, kiž je tu w poſlednim czaſu jėſdne kola, wožeże žonjaze kola kradnył, je tu ſwjatkownu ſobotu ſaſo padużſchiwe ſkuczicz ſpytał. Wón je na tutom dnju popoldnju wokoło 3 hodż. žonjaze kolo, kiž je we wołkjži domu na Hornjeczeſkej haſy 21 ſtejało, kradnyċ ſpytał. Kako je kolo na drohu wumjeſł, je wobkradnjena żona k tomu pschiſchła a hnydom haru czinila. Młodaj cżłowjekaj ſtaj žo je ſwojimaj kolomaj hnydom ſa paduchom puschczeliż, kiž je na to bliſko Tſchnika kradnjene kolo leżo wotſtajił a je po nawiſu ke Židowej dese cżeknył. Kolojżdżnaj ſo wroſtyłaj, ſo bėschtaj ſo hnydom na kriminalnej poliżiji w Budyſchinje, Burgplatz 611 ſamolwiloj.

— **Z Czejnjerz.** Kaž je w gmejnje ſjawnje wożjewjene, žo Czejnjerczańſka burſka hołtwa, kotraż je derże ſ dżiwinu wobſtarana, ſrjedu 22. meje popoldnju w 3 hodż. krėża k ſtereżenu raſej pschenaja.

— **Z Wulkeho Wjelkowa.** Wėżera wjeczor wokoło 7 h. bu tu 7-lėtny ſyn dżełaczerja Deilerja pſches elektriſti prud morjeny. Wón ſaſky ſebi ſ jenym towaſchom na tſchu gratoweje kólnje, dokiż hy ſo tam elektriſkeho ſrowoda a wosta morwy na tſiſche leżo. Hnydom pschitomny lėkaŕ, knjes dr. Thiema ſ Maleho Wjelkowa, możeſche jenoż hiſchcże ſmjerczy dżėcża ſwėſcżicz.

— **Z Delnjeje Hórki.** Sławny puecz ſ Delnjeje Hórki do Khwaczizy je dla pleſtrowanja na Jeſchczanſko-Delnjohórczańſkich leżownoſtnych mjeſach wot 22. meje t. l. ſawrjeny, dokiż dżėło njebudże dokonjane. Jėdżby wobkhad do Khwaczizy pokaſuje žo na Wórk, Hněwſżezu a Dadizu, wobkhad do Wulkeje Dubrawy pak na Budyſko-Muzałowſku ſtatnu dróhu a na Wulko-Dubrawſko-Klukſchanſki ſławny puecz.

— **S Małeſchcz.** Wėżera w pósłuſim popoldnju elektriſka truba naſcheje wohnjoweje wobory na wohjeń trubjeſche. Wo wohnju pak wjele widżecź njebė. Tola žo paleſche. Paleſche žo na lubi Schobetez korczmy njedaleko zyrkwje. Sanžodam a wobžėdżerjej žo poradżi, wohjeń ſałecź. Tuż pschitkhwatana wohnjowa wobora pschewjele dżėła njemėjeſche.

— **Se Skanez.** Sjawny puecz ſe Skanez do Porſchiża je dla nałypowanja na Skanczańſkich honach wot 22. hacż do 25. t. m. ſawrjeny. Jėdżny wobkhad pokaſuje žo na Pſchiwcżizy.

— **S Dobroſchiża** pola Njeſwaczidła. Sjawny puecz ſ Jaſenicy do Dobroſchiża je dla nałypowanja na Dobroſchczańſkich honach wot 22. meje hacż do 4. junija t. l. ſawrjeny. Jėdżny wobkhad pokaſuje žo na Wóſchizy a Lomiſ abo na Hórki.

Z Pančic. Mnohe swójby, kotreż su zasudżene, léta dołho na podružstwje bydlić, żedża po času za swojim domčkom. Při nětčišej nuzy na trěbnych pjenjezach a při wysokej dani njeje dopjelnjenje tutych żadankow lohka wěc. Zo by so lidźom twarjenje domow trošku wołožiło, su so do twarskich družstwow zjednoćili a chcedża sebi tak ze zhromadnymi mocami pomhać. Wšelake su hižo zaso zašle, dokelž njeběchu na solidnej podłozy złożene. W našich končinach agituje nětko twarske družstwo z Kaiserslautern, kiž ma wjele sobustawow a je hižo mnohim k swojemu domej dopomhało. Wone je so na nowu podłohu stajiło, je sobustawstwo ze zawěsćenjom žiwjenja združiło. To rěka, za čas twarby a wotplaćenja požčenych pjenjez je sobustaw we wysokości požčonki zawěsćeny. Wumrěje-li snadź w běhu twarjenja abo po hotowym twarje, njetrjebaja přiwuzni (z wjetša mandželska) dołh dopłaćić a maja hnydom bjezdołžny statok. Wězo ma so za to nješto wjacy płaćić. Najprjedy ma so požčeny kapital ze 8 proc. zadanić. Po wulosowanju, štož może při zbožu so hižo prěnje lěto stać — wězo też dlěje—, płaći so jenož 5 proc. danje. K tomu přińdże přirazka na zawěsćenje a amortizaciju. Młódši sy a nižši premiju (přinošk) trjebaš na zawěsćenje płaćić. Jedyn přiklad to najlěpje rozjasni. 30lětny sobustaw požči sebi 5000 hr. Lětna daň wučini do wulosowanja lětnje 400 hr., po nim jenož 250 hr., k tomu hišće na 200 hr. zawěsćenje a amortizaciju (ničenje dołha). Tak ma w prěnich lětach lětnje na 600 hr. płaćić, po wulosowanju 450 hr. Z wjetša je z 12 lětami hotowy, hdyž so we płaćenju ženje komdźił njeje. W časach bjezdźěłosće wězo družstwo na sobustawa njetłóči, ale čaka, doniž zaso lěpše časy njepřińdu (samo hač do léta). Też při druhich přičinach, na př. swójbnych njezbožach atd. Zastupny pjenjez wučini 10 hr. a družstwowy podźěł 500 hr. Štóž ma Ližo twarski blak abo twarski material wobstarany, njetrjeba dźesatk požčonki naplaćić, štož so hewak žada. Tutón dźesatk pak z wjetša žadaćel ze swojim dźěłom při twarje wuruna. Pjatk do swjatkow běchu so někotre někotři zajimcy w Natušec korčmje zešli, hdyž bě zastupjeř twarskeho družstwa Kaiserslautern připodla (wokrjesny zastupjeř narańseje Sakskeje). Wopyt běše khětro słaby, dźeń dźe njebě přihódny. Tuž ma so pjatk za tydźeń (31. meje) wospjet zhromadźizna wotmėwać. By-li snadź so na 12 hač 15 wosobow združiło, by skerje móżno było, też z podružneho dawka za twarobne khěže dostać. To by wěc wězo potušiło. Cyłk (towarstwo) prjedy dostanje hač jenotliwc. Za Pančičansku skupinu so też nakhwilne předsydstwo wutwori. Při dostawanju twarskich pjenjez přez tute družstwo ma so kóždy pad wosebiće wobdźěłać, dokelž z wjetša kóždy hinak leži nastupajo staroby žadaćela a wšelakich druhich wobstejnosćow. Zo bychu so naplaćene pjenjezy zwěsćile, je so družstwo we Kaiserslautern z koncernom žiwjenje zawěsćacych towarstwow zjednoćilo. Tuž so nichtó wo swoje pjenjezy bojeć njetrjeba.

S Rownesho. Tudomny hoſczeńzaŕ Nakonz je žebi wotmyſlił, na žiwjej leżownoſczi cżo. 14 w Rownom rėſaniu natwaricź. Schtóż ma nėſchto pschecżiwo tutomu wotpohladej ſapodacź, njech to najpodhjišcho ſa dwė njedżeli pišmonje na knjeſa krajneho radźiczela ſapoda.

S Mużankowa. W bliſchich dnjach pſchiżdże do Mużankowa kralowſki wopyt. Egiptowſki kral Fuad wopyta Mu-

Maćerny dwór.

Halligki roman.

21] (Pokračowanje.)

Hdyž žo wo wſchėdnym khlėb bėdżiſch, potom ſpokoji žo luboſcź ſe ſkromnym, wuſkim měſtaczkom. Ale dotwėra a pilnoſcź a pobožnoſcź žu pódła žydałe, tak je dom był žohnowany a je roſił a pschibėrał.

Pjatnacże dżėcźi je wowka porodżiła, žydom ſ nich „malutke“ podacź dyrbjała, tu je jej też žydom mjeczow wutrobu pjcheſchło, kaž to wo Božej maćeri powėda.

Ale wóżom deuhich, žydom hółzow a jena holza, bėchu wſchitcy ſchwarni kadłowje žu ſłali. —

„Lubowała“ běſche na maćerńem dworje trasch jenoż „cżeła Franke“. Bė tola rjana holcża była a wowzyny tſeći žyn Tetje bė žebi ju na maćerny dwór pſchinjedł. Tón bė ſ dżėcżazych dnjow žonjeć. — Takle ſ wjeczora na ſelenej drjewjanej ławzy pſched khėżu žydacz a do wuhaſchowazych ſerjow ſhladowacź, to bė jemu to najlubſche. Kóżdu hwėdu ſnajeſche na njebju a potwucżi wo nich też Franke. Wot najnuſnjcheho dżėła możeſche ju wotwojeſcź, a potom žedżeſchtaj wobaj ruku w ruzy „zyle kaž ſabłafnjenaj“. Pilna wſchak Franke běſche a wuſłoċna, a rjany pjenjez bė na maćerny dwór žobupſchinjeżka, tak ſo mózachu dwė bróżnje wobnowjeċ. Ale tajka prawa móz wona njebė, a — wosta bjes dżėcźi. To běſche njeżbytſchne na maćerńem dworje. Kelko hóſtich ſyłnow běſche wona, wowka, wuplakała, ſo bė ſama jenoż pjatnacże dżėcźi porodżiła. Jeje pſchichodna macź jej to ſkoro wſchėdnje wunjeſomaſche, ſo bė ſama žiwjenju mużej jednadwacżeſci porodżiła.

Do zyłeho ſwėta rozbrojeni běchu Holgerżezy, a horde ſkowo žo powėdaſche: „Spratwny a duſchny kaž Holgerżez jedyn“. Wjetſchi dżėl ſ nich wotpoczowaſche wėſo na dnu morja. Dóżit to rybakow a łódżnikow. Też Frauzyny muż, ſonjeŕ a do ſwėdow hladaċ, njebė žo wjazy wrócził. A wowka žo njerada na to dopominaſche, ſo bė jeho ſama wuhnała wot jeho żony, ſ kotrejż běſche tehdy pjatnacże lėt wożenjeny byk. To wſchak njebė traſch trjeba było, ſo Tetje Holgers tehdy wjeczor na rybłójenje wucżahny . . .

Ale wowka njemóżeſche „tajke ſalubowane pocżinanje“ cżerpjeċ, a je ſurowje hanika, kak njemóżeſche žo Tetje wużohnotwacź a pſchego ſaſo Franke koſcheſche a wobjimaſo mużom běżała a pſchi ſamom pſchiſtawje jeho dobėżtj waſche. A kak bė pſchichodnu dżewku naſwarjeła, ſo bė ta ſa mużom běżała a pſchi ſamom pſchiſtawje jeho dobėżała a tam pſchede wſchėmi ludźimi jemu wokoło ſchije padła.

W ſamżnej nozy ſbėże žo bojaſny wichor a . . . ſczini Frauke Holgers ſ wudowu. Ani jedyn ſ łódżnikow žo njewróċi. S teho cżaſa běſche Frauke ta bolostna, cżicha żónſta, kiž na wumėnku pſchebywaſche. Bjes dżėcźi, bjes mnukow, bjes radoſcże. Wobzuj, kotraż dże tak kruce do „ſnamjenjow Božich,, wėrjeſche, bu pſchezo cżeſko ſ wutrobje a w myſli, hdyż pomyſli na luboſcże próſdne žiwjenje wożamotcżeneje, kotraż tola tak ſcżicha a nikomu nicżo njeporokuje ſwój kſchiżowy puecź krocżeſche. Wowka dyrbjeſche žo cżaſto ſama pſchewinjeċ, ſo by pſchewjeſele cżeſcżownoſcże pſched „njepłódnej“ njeſaczuka. A ſo by njebyła njeſprawna napſchecżo żonje žiwjeho prėnjorodżenoho, kiž mėjeſche tola dwanacże dżėcźi, ſ kotrychž běſche Edlef najſtarſchi. Cżehodża njemóżeſche žo wowka k tutej pſchichodnej dżiwaju tak doſyła ſbliżeċ? Ta běſche tola tradiziju maćerneho dwora woprawdże wyżoko żebi waſika. —

Kak cżaſto je hižo wowka we hłubinje duſche mėniła, poſłohnoſcź a Boži mėr a pokoj pſchebywa jenicżky na wumėnku pola Franke Holgerżoweje, — ale tele ſbėżkarſke myſle běſche pſchego ſ gwałtom ſacżerka. —

Ale njedźiwajcy wſcheho bė tola derje, ſo ſwėcżaza žo luboſcź ſaſo wſchėm widżomnje pſches próh maćerneho dwora ſtupa. Wnuk Edlef a mika, rjana Maren ſ błyſcżazymaj módrymaj wocżomaj. To drje běſche tak prawje dwojiża po Bójſkej wutrobje. Tu twėſcże jenoż jedyn druheho, a Hallig mohła ſahinjeċ, wobaj njebyſchtaj toho pytkoj. Tuż drje mózachu žo modliċ, ſo by tole ſłoże trało. So by k mnohemu ſwėtłu po pſchewjele ſcżina njepſchidało. Wnuk Edlef ſkożowaſche žo po dżėdu. A tón běſche dobry był a na druhich dżiwał a mėwaſche drje też jenoż wjeſole wobliċża rad. Ale ſama ſa ſbożo dżiwſche tola pſchezo wożebity wożud, a Bóh dyrbjeſche žo po jeho woli mėcź. — Tak běſche wón, kaž žo ſda, ſe ſamżnej żeleſnej wolu ſwój dóżit pſchijtrawiċ. A Edlef? Tón poſładži ſ bjeſtaroſtnjeje dobreje wutroby ſaſtorczenje pſchiwuſnu na ſtare cżeſtne mėſtno, kak pak by wón był ſam jednaċ, hdy bychu jemu potomniży žo njenarodźili??? Wowka najradſcho na to njepomyſlła. Holgerżez waſchniczko mójeſche też ſurowe byċ.

Na tſeći ſwjaty dżeń hód mėjeſche žo kważ wuhotowaċ, a w młodem wobżėlu maćerneho dwora běchu młodymaj mandżelſkimaj hnėżdo natwarili. Pſchetož bhrnjeż ſ ho někto Edlef Holgers też ſ knjeſom maćerneho dwora ſtaŕ, ſwoſta tola po ſiarem nałożku jeho macź ſ knjeżerku pódła njeho, dóżiż njebu też Karen, najmłódſche dźeċźo, wobżomnacże lėt. Potom ſo woni wſchitcy na wumėńk pſcheżbydlichu, a Edlef by potom ſtajnje na maćernym dworje bydlił.

Hacż dotal pak běſche hiſchcże cżaſa doſcź. Wowka hladaſche ſe ſwėtłym, jaſnym wócżkom na horde łubo. Statny maćerny dwór wujimaſche ſrjedźiſnu dwora. K tomu pſchiſłamknj ſo wulki wumėńk, hdyż wona ſama bydleſche. Na lėwizu wot maćerneho dwora ſtejeſche mały wumėńk, kiž bė žebi Franke Holgerſowa ſe ſamżnymi pjenjeſami natwarika a kiž wot wowka a pjenjeſami natwarika a kiż wot wonka a pjenjeſami natwarika a kiż wot wonka a pjenjeſami natwarika a kiż wot won

jakowskeho hrabju Arnima. Wopyt ma swoju pschičinu w počasach, kiž mějesche Hrabja Pückler we swojim cžasu pschi swojich puczowanjach k Egiptowskej.

Zjězd sakskeje ratarskeje młodźiny.

Wětuschi sjězd sakskeje ratarskeje młodźiny, kiž so wotměwa wot 25. hacž do 27. meje we Wulkim Hajnje, budźe po wschěm dacžu z mózným wustupjenjom sakskeje wjesnjeje młodźiny. S zyłkeho kraja je wulka liczba pschihowanych dołschka, so hnuź po na jara žiwy wopyt liczbowny dźeń budźe njedźela, na kotrejž so wotměje sjezd žiwjedženskich cžań, manifestacija wjesnjeje młodźiny, žiwjenskich a wortny žiwjedženi na letanijscheczu a wjecžorny swjatk młodeho ratarstwa. Pódźelu su sebi wobdźělniży statnej kuble Skasla a Kalk-

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

S Mišnja. (Porjad wošwjesczenja 1000-letneho wobstaca města Mišnja.) Letha wošwjesczi město Mišno swoje 1000-letne wobstacže. Sswjedženski porjad je jestajany a po nim je jeschowaze wotrunyslene: Sswjatoczesczenje wotewrja so žoboty 1. junija je žiwjedženskim aktom na Alorcechtskim hrodže. Njedźelu 2. junija poso žiwjedženski cžas po měsče, wotmětowaju so wschelke kemschenja. Pódźelu 3. junija wobsmužitzka a illuminazija města. Wutoru 4. junija koncezjanskeje kapały w „Hamburgskim Dworje“. 5. junija koncert w domje (prěnje pschedwjedže-Swórkt 6. junija koncert sjednoczenych Mišnjanskich spěwanych towarstwow na naměstnje psched domom. Pjatk 7. junija koncert schulskich dźěci na naměstnje psched domom. Njedźelu 9. junija so žiwjedženski cžas wospjetuje, wobstawitzke hrodu atd. Wschědnje so w „Hamburgskim Dworje“ žiwjedženska hra pschedstaja. Wsches zyły tydźeń wotmětowaju so žiwjedženje na luzy pschi Lobju, nimo toho su pschipraujene někotre wustajenzy a sportne posticzanja, kaž dźiwadło schulerjow.

* S Grimmy. (Wschi wupowěschenju wokna wjacžerjo njejebožił..) Pschi wupowěschenju hymnskich wokow padże 60-letny bludarski mischtr Lorenz z rěbla a z wokenjnym wokom do dwora dele. Tam wosta wobžarujomny z puknjenym nowym morwy ležo.

* S Penigu. (Sakski najdźiwschi grenaděr wumrě.) W Langenlenbje zemrě kubłer Ota Friedemann. Wón běsche w cžasu wot 1880 hacž 1890 najdźiwschi wojak Sakskeje. Friedemann słužesche pola cžežkeho grenaděrskeho połka cžo. 100 w Drježdžanach. Wón běsche 2,12 m wulki.

* S Plawna. (Nowe podjemske storki w Vogtlandsku.) Podjemske storki, kiž su jenu na wschelakich městach Rudnych hór a Vogtlandskeje wobkedžbowali, su so wospjetowale. Tak sapiječu w Markneukirchenje někotre sejschażenja semje, mjes nimi nekotre tžetro bylne. S Klingenthala powěsć so tehorunja wo někotrych podjemskich storkach. W Aschu běchu storki zamo tak bylne, so někotři wobdźerjo swoje twarjenja wopytschežiłku. Też w Falkensteinje saczuchu nowe semjerjenje.

Rudjeżneho mordarja Hoppa k smjerći zasudźili.

3. khłostański senat němskostatneho sudu je saczinjnyk rewisiju rudjeżneho mordarja Emila Hoppa z Hannowera, kotrehož je pschiwšaženy sud we Berdenje 26. februara 1929 k smjerći sasudźił. Kaž mózemy so dopominyć, běsche Hopp 10. septembra 1928 w Hamburgsko-Bremenskim thwatnisku direktora Nordmanna Delmenhorstskich linolejowych twornjow, jako tutón spasche, z wutrjelenom do hłowy morił, jeho pjenjezy rubił a jeho cžełko z cžanka cžinjnył. W swojej rewiziji Hopp bjes wulbżeche na to pokasowasche, so je w duchownej njejaŕnosczi jednał a so mał so jemu schkit § 51 spožcžicz.

Přilopk.

* Wohezyzy. We wschelakich městach a wjach Horneje Pšalzy w poknóžnej Bayerskej po powěsći z Regensburga wohezyzy (Mafern) sće sakhadżeja. W Fischbachu je hižom wóžom dźěcži na tule khorosczi wumrěło, mjes nimi też někotre, kiž do schule khodźachu. Mnoho druhich leži cžežko thorych.

* Letadło „Bremen“ do Newyorka pschiwjeli. S ozeanskim parnikom „Columbus“ je so letadło „Bremen“ do Newyorkskeho pschistawa pschiwjesło. Sasupjeł łódźnistwa „Norddeutscher Lloyd“ pschepoda je muzeju za mérowe wumělstwo (Museum of Peaceful Arts). Letadło budźe so w tutom muzeju postajcz ke dopomnjenczu na prěnje leczenje pschez ozean z ranja la wjecžorju Ktarjow Köhla, Fünefelda a Fitzmaurica.

* Žona z tobakowej trubku. Na wjacy maju burske żony — nasche wšo nic — z mešinami njepocžitk, so runje jako mužo jo tobakowe trubki kurja. Haj, někotre samo hischcze wjese bóle kurja, dyžli mužo, wjele wulzajnischo a pozadliwischo. W Innsbruckskej wokolinje, we Tirolskej wokolinje a też w Delnim Innskim dole mózemy żony husto z tobakowej trubku wuhladacz pschi wohnischczu abo pschi druhim domjazym dźěle. Tajka pożadliwa kurjerka je tele dny w Mistrenje w Malym Walterskim dole wumrěła. Sćmjerczi pschetkwata ju w jeje 90. lecze, jako mějesche trubku w hubje. So bychu ji w smjerczi hischcze někcho lubeho wopokasali, połožichu ji rjenje wotthlanu tobakowu trubku hobu do kaschcza.

* Wjeż starych ludźi. Wjeska Embühren w Schleswig-Holsteinskej je po zdacžu „wjeż starych ludźi“. Tam bydla 4 wobzody, kiž su swoje 90. lěto dopjelnile abo hižom pschekrocžile. Nimo tutych je w Embührenje zyły rjad wobdźerjow, kiž steja mjes 80. a 90. lětom žiwjenja. W pschi wschitkej mnohosczi na starych ludźoch ma wjeż pozbla jenož 211 wobdźerjow.

* W Amerizy je so lukus wot lěta 1914 podwojił. Be statistiki, kotruž je wikowanske ministerstwo Sjednoczenych Statow sestajalo, wukhadża, so je so potrjeba Amerizana na lukusnych twarach wot wudyrjenja swětoweje wójny tžem podwojiła. Sa njón swudawaju Amerizenjo lětnje pschez 21 milijónow dollarow. Pschetrjebanje słódkich thłóschczenitkow je trójzy tak wulke jako do wójny. Lodoweje kremy nadźělaju tam sa léto schčežcz krócz telko jako w lěcze 1914. Zigarow a zigaretow wukuri so tehdy 1323 milijónow a nětko hižom pschez 4 milijardy lětnje.

* Schtyrjo ratatšy dźěłaczerjo z blyskom sarazeni. Pschi njewjedrje dyrjachu pola Teschena w dolhorasnischej Czeskosłowakskej blyšk do cžrjódy we 8 ratatšich dźěłaczerjow a schtyrjoch z nich saraza. Tamnych schtyrjoch blyšk cžežko wopali.

Posledni puć knjeza fararja n. wotp. Mateka

Sswjatkowniczku hu knjes farar na wotp. Matek z wulkej cžešczu k pósledniemu wotpočinkej potkowany. Wulka běsche zyła žarowazych, kiž jemu posledniu cžešcz z pschewodom k rowu wopokasachu, schtož běsche najjahnische znamjo lubosczje wschitkich, kotrež jeho znajachu a kotrymž běsche won se swojim žiwjenjom zwěru służił.

Popołdnju we 1 hodź. běsche domach w Zicženju žarowanska nutrnosć, na kotrejž so tež posawništi chór Bartiskeje wožady je swojim dirigentom knjesom kantorom Běmarjom wobdźělił. Knjes farar Mjesar-Hodźijski mějesche wotprošchenje. Jeho rěcz, kiž běsche zakonjena na 1. Mójz. 24, 56: „Njedźerżcze mje horje, pschetož tón Knjes je zbožo dał k mojemu puczej“, běsche rozžohnowanje je swěrnym duschowpastyrjom Bartiskeje wožady. Knjes farar Mjesar jako zyn nětdyschneho dołholetneho Bartiskeho kantora a tak zyn Bartiskeje wožady, namaka tak prawe słowa wutrobneho dźaka, kiž je zebi njeboczicžki wo swoju lubowanu wožadu zasłużił.

Po žarowanskej nutrnosczi domach wjesechu kaschcz semrětneho duschowpastyrja z autom do Budyschina. Jako psches Hodźij pschijědżechu, swonjachu jemu swony Hodźijskeho Bożeho domu poslednje bojenje a Hodźijski posawniški chór wěnowaschе jemu z kerluschom posledni postrow.

W Tuchorskej zyrkwi w Budyschinje wotměwasche so sjawna pożmjerzna zwjatocžnosć. Wulka zyła luda pjelnjesche Bożi dom, swjetscha běchu Bartiscy wožadni mjes žarowazymi. Psched wołtarjom stejesche z wěnzami a palmowymi halosami wupyscheny kaschcz. K lěwsy běchu so sešandali knjeza duchowni z Budyschina a wokolinY. K prawizy sedżachu žarowazy a zynkwinjay sastupjerjo Bartiskeje wožady. Wojerske towarstwo wopokasa semrětemu fararjej tež posledniu cžešcz a zynkwinjay sadżeli so z khorhoju, kotraž nad kaschczom žarusło so nakhilesche. Mjes pschewodżerjemi běchu mnohe wusnamne wožoby, mjes nimi tež pschedstejdża Maczizy Ssersbskeje a knjes prynz Ferdinand z Lippe nad Bartom.

Cželne předowanje mějesche knjes superintendent Fröhlich. Wón rozžowaschе semrětkeho fararja jako swěrneho duschowpastyrja, kiž je dźelo dokonjał, kiž je Knjes jemu dał. S nim je so pominyło bohate žiwjenje, dołhe a zjane sastojnske žiwjenje. S burskeho stawa a pobożneho starschiskeho doma pokhadżaje je zebi semrětny wusmolił duchowne sastojnstwo, kiž je nastupił z młodostnym sahorjenjom, jako w Kamjenzu sapocza, jo dalewjedł je wschej swěru w Budyschinku a w kotrymž pał je z najnutrnischim podaczom skutkował we zwojej lubowanej Bartiscej wožadże, kotrejž je wěnował zuku swoju mózu. Też hdyž so hižo znamjenja khutneje khorosczje pokasowachu, njedasche so wottrasczicz wot swojeje służby we swojej wožadże. Předał wosebje wusłužbeny, so běsche farar Matek jedyn z tych, kotrjž w wěrjachu, schtož wěcžachu, won běsche Khrystu spósnał jako najrjeńschi saměr swojeho žiwjenja a tohodła běsche to pschezo jadro jeho předowanja wot spočatka hacž do końca. Bóh běsche jemu spožcził wosebje dar, wožczecz ke cžłowjeskim wutrobam, kaž zu to pschitomni wobadni złyschczecz a saczuwacz změli. Bohu mamy so dźakowacz, so nam scžele tajchi pókłow evangelija za naschi wschedny běh a bój. Kak wulkotna wěz je woprawdżiteho duschowpastyrja; schtó może dopowinacz, z kajkim hłubokim podaczom je won po domach swojeje wožady troschtowale a połběhał. Tola jeho skutkowanje dźesche hischcze dale. Won je sobudźełał na žerbskich spěwarskich a schto wosnamjenja to sa tebje, luby žerbski ludo, so ma so cži tutón pokład w twojej maczerinej rěcži znowa spoczicz! Haj hischcze na zwojim zmjertnym łožu je tebje dźełał. Sso wobroczo na Bartišku wožadu napominaschе předał, so by pschi rozžohnowanju se swojim dołholetnym swěrnym fararjom go jemu dźakowała za wschitko, schtož je ji wón był we wjeselu a srudobje, kak je ju k Bohu wodźił a so by też z cžichim dźełaczom spominała na jeho wudowu, z kotrejž je změł tróchu dleže dyžli 25 lět pisches žiwjenje puczowacz. S nim pominje so też jena łužiska generazija do rowa, a jeho skutk wostanje wěczinje.

Knjes wyschichi farar Sarjeńk spominaschе z khutnymi słowami w žerbskej rěcži na tamnu zmjertnu hodźinu rano, kotraž je też žerbskemu ludej telko wjaki Luby duchownu žohobrabrał je na tutym ranju wušmyk wěczinemu měrei, jako naši Biblišti puczmik, na kotrymž je semrětny njespróżniwje žohubżełał, pokazowaschi zwjatkownje žlubjenje: „Mój duch, kiž pschi tebi je, a moje słowa, kotrež sym do twojeho erta pokojił, njedyrbja wot twojeho erta precz wsate być.“ Tutón mu se žiwojim žalkowanym předowanjom, je žiwojim pokinjanym a pschezo wjeselym słutkowanjom w służbże zwonka służby, běsche lubowany pola wschitkich zohusłowow, jeho rada běsche słajnje dobra a mózna. Kak wjesełe pršcz je wón nałožił na naschе Spěwarske a tak rjenje budża jeho słowa klinczecz, kiž je nam se žiwojim pěsnjeńschim darom wobradżił, hdyž my dawno wajzy nje budżemy. Knjes wyschichi farar pokoji w mjenje sastojnstwa swich bratrow wěnz ke kaschczej jako znamjo dźakowneho a njesahinitelneho wopomnjeńcza.

Knjes farar Mrósak-Bartiski so w mjenje Bartiskeje wožady je swojim pschedchadnikom w sastojnstwi rozžohnowa, kiž je psches 36 lět swojej wožadże je swojimi mozami swěrnje służił a psched zwojimi łétami nje wotpočinku podał a so nadsał, so budże změcz na wotpočinku hischcze wjele sa naschi lud cžinicz. Jako posledniu zrjedu Bartiske swony jeho zmjerczi pschipowědachu dźesche žarowanje psches wožadu a w někotrymžkuli domje je ho zyła / wócžka wuronika. S wutrobnym dźakom spomina wožada na wschitko, schtož je pisches fararje Mateka so zi dostało, so je tam hischcze wjele kchcescžanstwa. Hižo mnohe płody je njeskaŕu jeho swěrne słutkowanje.

W mjenje žarowazych spominaschе žwak semrětneho, kotryž wyschichi farar Domaschka, w mjenje žerbskeje předarskeje konferenzy a na wschitko, schtož je ji farar Matek był, dobru pschikład a mózny zwědk wěry je starscha cžasow. Se starschiskeho doma je dostak swoju wěru pschi kotrejž je zwěru wostał; jeho žiwjenje je z napominanjom za bratrow. Spróżny wón njebě hacž do swojeje zmjerczje, je dźełał hacž do końca a cžiste, kaž wón khodźeschе, je też domoj schoł.

Sa Budyšku předarsku konferenzu spominaschе knjez farar Groše na sašłužbny swěrneho žohubratra. Pschez 40 lět je wón do nich złuchał kaž luby žohubżełaczer. Tako znamjo dźaka położi wón kawrzenzowy wěnz ke kaschczej.

Po žarowanskim kemschenju, pschi kotrymž Bartiscy posawništi chór kerluschе pschewodżeschu a też znamo rozžohnowanski spěw hudźesche, donjeschu dokonjanehe semrětneho putnika k jeho zparnej komorzy na Tuchorskim pohrjebnischczu, hdyž jeho khłódnej semi pschepodachu, w kotrejž nětko wotpočuje hacž k nowemu ranju wěcznosczje.

Njech też tam wonkach na Bożej roli spi, jeho posława a jeho słowa a skutki pak wostanu žiwe a njezapomnjene mjes wožadnymi. Bóh je zohnował jeho žiwjenje a je jeho sčzinik k žohnowanju sa druhich.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutšischu žrjedu: Wo dnjo rjenje a cžopło, w nozy khłódno, w Jendželskej rjenje a mócžno, w poknóžnej Europje khłódno a tež deschcżik.

---

* S Sswjatkownicžku wjecžor wokoło 7 hodźin je i Bieleselda jedżazy cžoh na żelesnischim pschekhodże bjes sawjercy do automobila, je schesc wobadnmi wobhładżenscho, sawadżił. Haczrunjez lokomotiwny wjednik warnowaze signale dawaschе, ho tola njeschoże sta. Automobil ho i lokomotiwu 40 metrow žohu wlecžeschе. Dwě žonje w automobilu stej ho morilej, tři wožoby ho cžežko tranichu a jena lohko.

* W Cadinskej dróży w Barlinje su tři khłopy žohotu wjecžor w 7 hodź. mějicželku mlokowych klamow nabpadnyli a skonzowali. Dwaju z tych njekrałnikow su sajeli. Wopschijecže klamowaje każy, 13 hrihwnow, běchu rubili.

* Pola Wirzburga je žohotu špěschny cžah do wosow, kotrež běchu ho wot twarowneho cžaha wottorhnyli, sawadżił. Lokomotiwa špěschneho cžaha ho zwrócži, brěmjenjowy wos a zejdn wožobowy wós z kolijow wutkocžischcżej. Wšom twarownych wosow ho zwrócži, schtyri wozy ho sapalischu. Lokomotiwnik a jedyn puczowazy staj ho lohko kranilo.

Směški.

Mérnje wumrěł. Burowa pschindże ke knjezej fararjej a wosjewi zmjerczej swojeho muża. „Nó“, prajesche knjes farar, kiž nałožinu swadu w jeje mandżelstwje znajesche, „staj ho wujednałoj a je Wasch muž mérnje wumrěł?“ „Cžežczeny knjes fararjo,“ nawschcżiwi burowka, „do swojeje zmjerczje je hischcże dwójzy z nohu sožnje bo mnje storczeli.“

Nowy redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feljeton: A. Hodman w Budyšinje. Za gospodarski dźeł: Arnošt Bart w Budyšinje. Za nawěsći: G. Jenak w Budyšinje.

Hraju loterriju . . .

Wě-li mi mój nan někajke rjemjeslo nawuknyć dał, potom znadź bych ſrědźał na wonym ſtotym dnju, kotrež ſo tutomu powołanju pſchizpěwa. Město teho je jeniczke dno, kiž wobſtejdźu, troſchu ſwěcźate dno kholowow, ale kaž je znate, nieje bohužel wſchitko to ſloto, ſchtož ſo ſwěcźi. Ně, ja njeſym žaneho rjemjesła nawuknył, ale gotiſku gramatiku, němſke pſcheſtawanje ſtóžkow (jenicźke pſcheſtawanje, kiž je ſo mi hdy porabiło), a cźehodła je ſo Gottſched pſched 200 létami ſe ſchwizarſkimi bałnikami ſadźerał.

Wſchitko to je derje a rjenje, jenicźki ſo dyrbi cźłowjek pſchi tom ſ trajnym idealiſtu woſtacź, pſchetož hewak wón pſchirunawa wudźełki ſchewza ſe ſtaroněmſkej gramatiku, a tute pſchirunanja wupadaju jara k lěpſchemu ſchewza, a cźłowjek dopomni ſo na ſtare prajidmo: „Schtóž ſrěbi niczo njenaſeni a niczo njeſrěbi, woſtanje khudy rawſ hacź do ſwojeje ſmjerce.“

Dokelž někto ſanych wuhladow nimam, nješchto ſdźěłacź, a dokelž je mi ſeriwa pſcheſtrafchna wěc, tak by bych ſprawne dźěło jenicźki ſrědk, ſo bych k ſrědkam pſchiſchoł. Ale runje ſprawnoſcź traje najdłěje — a tak jara dołho tola ſaſo njebych rady cźakał.

Mjes tym pak je hiſchcźe jedyn wupucź: loterija. Loterija je wunamakanje ja optimiſtow (ſpokojnikow); ſa njewinowatych cźłowjekow, kiž njewědźa, ſchto ſrěbi naczinja, hdyž ſrěbi łóſ kupja. Ja k nim ſtuſchum. Kupju ſrěbi łóſ po rjadownjach. Někto może ſo wěſ ſapoczecź.

Knjeżna mi pſchewoſtaji, kajki łóſ chcu ſrěbi wuſwolicź. To je jara pěknje wot tuteje knjeżniczki, ale tu ſapoczinaju ſo hižo cźeżkoſcźe. Schtó wě, wo potajnoſcźi liczbow! Po mojim ſdaczu njemóże łóſ, kiž ma cźiſło 555 555, żanje něſchto dobyć. Je to tak njewſchědna liczba, kiž by ſo tak rady njehańbicźiwe doprědka tłóczika, — ně, njemóju ſrěbi myſlicź, ſo ſbożowka to teho padnje. Wjeſeloſcźe dyrbi ſrěbi cźłowjek łóſ wupytacź, kotrehoż cźiſło je zyle bjes charaktera a kotremuż niczo na tym njeſaleji, ſo ſrěbi je něchtó wuczehnje; po móżnoſcźi dyrbi prawje wjele liczbnikow měcź. Bjes kóždeho porjada. Wupytam ſrěbi potajkim taſte cźiſło. Něſto chcemy widźeć.

Sajutſiſchim je cźehnjenje. Sajutſiſchim hižo wuridźe liſcźina dobyczow. Schtó je dwajcźi tyhaj hriwnow dobył? Ja nic. Ale łóſ ſ cźiſłom 555 555! Ha — w ruży ſym jón poměł. Na blido ſym jón ſaſo pcłożił. A něſto ma jón druhi, — najſterje cźłowjek, kotruż tutych pjenjes ſnyła njetrjeba. To wſchak ſtajnje tak bywa. Cźłowjek dyrbjał ſo ſtajnje po prěnim lěpſchim pohnucźu měcź, pſchetož jeniczy w prěnim pohnucźu jewi ſo inſtinkt; pſchidruži-li ſo k tomu rosum, je hižo nimo. A dozyka: ſchto ma rosum ſe ſbożom cźiniecź?

Derje. Pódu hyndom ke knjeżnje a ſdźěłu jej raſnje ſwoje nahlady. A potom wupytam ſrěbi cźiſło, kiż prawje do wocźow kaka; pſchetož Sbożowka je jónſka a da ſo ſaſlepicź.

Knjeżna na mnje ſhladuje. Niż bjes ſobuzelnoſcźe, kaž ſo mi ſda. Ale dołowoli mi radłubje, w łoſach rucź. Nadobo dyrbju ſrěbi myſlicź: Kak, hdy by něſto cźiſło, kotrehoż chcu ſo ſdacź, w pſchichodnym cźehnjenju t o l a dobyło? Hdyż njeſajazy pſchi kofeju ſrědźo w nowinje cźitam, ſo je moje prjedawſche cźiſło dobyło?

Hižo ſame pſchedſtajenje dołaha, ſo mi wutroba puſkoże. Pſchi mojim njeſbożu je jara derje móżno, ſo moje cźiſło ſkorne dobycze dóſtanje, — ale weſo hakle we wokomiku, hdyż je wjazy njeſrajiu! Sčěmim je wotedacź? Móżu taſku łokomtyſlnoſcź pſched ſiwojimi dźěcźimi, kotrež znadź jónu dóſtanu, ſamolwicź? Kak, hdyż jónu wo mni rěcźo prajа: „Naſch nan by jónu wulki łóſ dobył, njeby-li tak hłubokoſity byk, tydźeń do cźehnjenja bracź ſaſtacź!“?

Ně, njemóju to ſamolwicź! Wobtkowam ſrěbi ſwój łóſ. Wěſo njebudże ſo někto ſcźahnyć. Dobycźerjo ſu ſtajnje cźi d r u ſy! Dźiwajo na to je też zyle wjcho jene, taſke cźiſło cźłowjek ma. To ſe pak je, ſo cźłowjek, je-li jónu ſapoczał, po prawom żenje wjazy ſaſtacź njeſmě, bjes teho ſo ſrěbi żadatwe móżnoſcźe njenapara.

W prěnim wěku, jako bě hiſchcźe woprawdźity djabok na jeni, je ſo też loterija wunamakała. To ſo ſnyła njedźiwam. Najſterje je ſrěbi ju ſam tumnyhlił, ſo by cźłowjekam troſchku wopytacź dał, kak cźłowjekej je, hdyż ſo pomału we wohnju ſchkreje. Prěnja němſka loterija po rjadownjach ſarjadowa ſo léta 1610 w Hamburgu, a to ſ dołeż ſnamjenjanweje pſchicźiny: chcychu ſrědki ſa twar khloſtarnje naſběracź. W Franzowſkej je rjany Caſanova kaž ſam powě, loto ſawjedł, ale njebě jemu to k ſbożu: ſ wokomikom, hdźež bě njewinowaty lud ſ tutej djabołſkej wunamakanku wołbożił, dźěſche ſ nim po horje dele, a to bě jemu zyle prawje tak!

Ale mi wołobinſzy njemóże to niczo pombacź. Ssedźu kaž pſched tym we wulkej wulkoſcźi, a to cźini mi cźeżke żiwjenje. Wſchi tom njeſabudu żenje, ſwój łóſ wobnowicź a mam ſo do ſpěcha, ſo njeběch żanehо cźehnjenja ſamdźił!

Sšnadź by ſo cźłowjek tola dyrbjał radſcho żenicź. Potom ſnajmjenſcha h n y d o m wě, na cźim je!

Mateſchka.

Towaſtwowski powěſtnik.

Budyšin. (Nadźija.) **Kurzus serbskich narodnych rejow.** Dokelž je ſtwórtk měſtnoſć hižo z druheje ſtrony požadana, wotměje ſo zwučowanska hodźina **d ž e n ſ a w u t o r u** wječor z dypkom we 8 hodź. w Serbſkim Domje. Přińdźe wſchitcy. Prajće to jedyn druhemu. -ſ.

Budyšin. Naša jednota „Sokoł“ ma ſwoje zwučowanje kóždu ſrjedu wječor we 8 hodź. w towaſſowni na Hornčerkſej haſy (Christl. Vereinshaus).

Hrodźišćo. Towaſtwo „Zeria“ ma přichodnu ſrjedu w Hrodźišću zhromadźizny.

Lichań. „Zernička“ w Lichanju ma ſrjedu we 8 hodź. pola Rudolkec ſpěwanje. Stóž chce ſo na ſpěwnym ſwjedżenju wobdźělić, njech cyle wěſce přińdźe.

Narańſi (Bukečanski) wokrjes Sokoła přeproſuje **s tutym wſěch zwučowacych bratrow Sok. Zwjazka** na zlět župy „Jan Arnošt Smoleŕ“, kotryž ſo 9. junija 1929 w Klukšu wotměwa. Chcemy tam we wulkej liczbje wusutpić a z tym w tamnych ſtronach zajim za naš Sokoł zbudźić. Zwučować budże ſo proſtne, w „Sok. Listach“ čo. 1 a 2 wopiſane. Proſymy, zo by tuto we wšěch jednotach prawje pilnje zwučowało. Bratřa, do dźěła!

Narańſi wokrjes.

Rakecy. Serbſke towaſtwo „Lipa“ na ſwjatu Trojicu, 26. rózownika, ſwoju měſačnu zhromadźiznu.

Předſyda.

Sowrjecy. Sokoł zwučuje kóždu wutoru.

Spěwny zwjazk nastupajo. Wotmyſlena jutřiſka (ſrjedźina) pruha towaſtwow Radworſkeje „Jednoty“, Budyſkeje „Nadźije“ a Hornjohórčanskeje „Łužicy“ dla „Naležća“ dyrbi wěſteje winy dla wupadnyć. Přepołoži ſo na nowy tydźeń **wutoru 28. meje** wječor we 8 hodź. w Serbſkim Domje. Pruhować budże ſo cyły pčni dźeł. Też druzy ſpěwakhmani ſo z tutym k wobdźělenju přeproſuja.

Hłowny dirigent.

Pančicy. „Lipa Serbska“ (muzſke hłosy) ma pjatk 31. meje wječor we 8 hodź. nuzne ſpěwanje we Wotrowje pola Solćic. Njech ſo wſitcy wobdźěla.

Dirigent.

Zlět župy „Jan Arnošt Smoleŕ“. Předſydſtwo župy a lokalny wubjerk zeńdu ſo pjatk 24. junija wječor we 8 hodź. w Šnſterec hoſćeńcu w Klukšu k připrawjacemu poſedźenju. Proſu z dypkom! -ř.

Železniski jězdny plan.

Płaćacy wot 15. meje 1929.

Z Budyšina do Budestec a Hornjeho Kumwalda.

S Budyſchina	6.53	7.14		13.10	16.45	18.0	21.50	23.24
„ Dźěl. nilez	7.5	7.23		13.20	16.57	18.12	22.2	23.34
do Budeſtez	7.11	7.28		13.26	17.3	18.18	22.8	23.39
S Budeſtez	7.16		8.52	13.30	17.4	18.30	22.9	23.45
„ Bjedrufka	7.22		8.58	13.36	17.10	18.36	22.15	23.50
„ Wbohoiwa	7.27		9.03	13.40	17.15	18.41	22.20	23.55
„ Kobilizy	7.30		9.06	13.43	17.18	18.44	22.23	23.58
ſ Kumwalda	7.38		9.15	13.53	17.29	18.54	22.41	0.4
„ Sſrj. Kumw.	7.44		9.20	13.58	17.35	19.0	22.46	
do Hornjo Kumw.	7.51		9.27	14.05	17.42	19.7	22.53	

‖ Jenož sobotu a njedźelu.

Z Hornjeho Kumwalda do Budestec a Budyšina.

S H. Kumw.	5.09	6.41	7.58	9.53	13.39	19.20	22.21
ſ Sſr. Kumw.	5.15	6.46	8.3	9.59	13.45	19.26	22.28
„ Kumwalda	5.28	6.55	8.11	10.25	14.0	17.46	19.38	22.39
„ Kobilizy	5.34	7.1	8.17	10.31	14.6	17.52	19.44	22.45
„ Wbohoiwa	5.38	7.4	8.20	10.35	14.10	17.55	19.48	22.49
„ Bjedrufka	5.43	7.9	8.25	10.40	14.15	18.1	19.53	22.54
do Budeſtez	5.49	7.15	8.31	10.46	14.21	18.7	19.59	23.0
S Budeſtez	5.51	7.31	8.39	10.54	14.33	18.26	20.08	23.1
„ Dźěl. nilez	5.58	7.38	8.45	11.1	14.40	18.32	20.15	23.8
do Budyſchina	6.7	7.47	8.54	11.10	14.49	18.41	20.24	23.17

| Jenož wšědne dny. | ‖ Jenož njedźelu.

Kulturwehr

njech sebi kóždy w „Serb. knihafni“ w Budyšinje skaza. Wukhadża měsačnje a płaći štwórćělětnje 2,50 hr.

Jězdny plan autoweje pósty z Budyšina do Minakała

wot 15. meje 1929.

					Železniske přizamknjenja					
5 35	9 17	—	—		z Drježdźan . . . . do	8 21	—	: 12 48	—	: 20 01
7 09	10 47	—	—		do Budyšina . . . . z	6 34	—	: 11 50	—	: 19 00
—	—	—	—		ze Zhorjelca . . . . do	—	8 37	—	15 25	20 03
—	—	—	—		do Budyšina . . . . z	—	7 14	—	14 10	19 00
W 5 57	8 24	11 35	18 13		z Wjelećina . . . . do	S 7 10	7 41	14 43	14 43	20 16
W 6 32	8 34	12 01	18 41		do Budyšina . . . . z	S 6 40	7 14	14 14	14 14	19 46
5 28	10 25	—	W 17 46		z Kumwalda . . . . do	7 36	—	13 49	—	22 29
6 07	11 10	—	18 41		do Budyšina . . . . z	6 53	—	13 10	—	21 50
2	**4**	**6**	**8**	Tarif km	**Jězbne čisło woza**	**1a**	**1**	**3**	**5**	**7**
7 40	11 15	13 10	20 05	—	z Budyšina, dwórniščo	S 6 24	W 6 52	11 40	13 35	18 30
7 43	11 17	13 13	20 08	1	„ pósty . . .	6 20	6 47	11 35	13 30	18 25
7 46	11 19	13 16	20 11	1	„ Žitne wiki	6 16	6 43	11 31	13 26	18 21
7 49	11 21	13 19	20 14	1	„ Drjew. wik.	6 13	6 40	11 28	13 23	18 18
7 51	11 23	13 21	20 16	3	„ pohrjebn.	6 10	6 37	11 25	13 20	18 15
7 54	11 25	13 24	20 19	4	Bórka, hoſćenca . . .	6 07	6 34	11 22	13 17	18 12
7 58	11 28	13 28	20 23	6	dróhi do Dobrošec †	6 02	6 29	11 17	13 12	18 07
8 03	11 33	13 33	20 28	8	Delnjeje Hórki	5 57	6 26	11 14	13 09	18 04
8 09	11 39	13 39	20 34	9	Ješic	5 52	6 19	11 07	13 02	17 57
8 13	11 43	13 43	20 38	11	Khwaćic	5 48	6 15	11 03	12 58	17 53
8 17	11 47	13 47	20 42	12	puća d. Mał. Dubrawy †	5 44	6 11	10 59	12 54	17 49
8 25	11 55	13 55	20 50	13	Wulkeje Dubrawy . .	5 40	6 07	10 55	12 50	17 45
8 33		14 03	20 58	15	puća d. Adolfsk. Hěty †	5 30	5 57	10 45	—	17 35
8 37		14 07	21 02	16	Khrósta	5 27	5 54	10 42	—	17 32
8 45		14 15	21 10	18	Łomska, pósty	5 20	5 47	10 35	—	17 25
8 50		14 20	21 15	19	puća do Drobow † . .	5 15	5 42	10 30	—	17 20
8 55		14 25	21 20	21	do Minakała, pósty . . .	S 5 10	W 5 37	10 25	—	17 15

† Zastanje po potrjebje | : = spěšne cahi | W = jězdźi jenož dźěławe dny | S = jězdźi njedźelu a swjate dny.

Barbjernja a chemiska čiſćernja
M. Schubärth w Budyšinje - Telefon 3758
Fabrika na Fabrikowej drózy 10

Čiſćenje a barbjenje žonjaceje a mužaceje drasty, portěrow, tepichow, kóžkow a gardinow. Barbjenje po mustrach. Wosebitosć: znowa-barbjenje kožanych jakow, čapkow a nutſkowne čiſćenje awtow.

Samsne klamy: na Hošic haſy
Přijimarnje:
w Budyšinje: Max Seifert na Kamjentnej haſy 29
Seidelec drastownja na Sedanſk. dr.
Manufakturowy wobkhod na Kaeublerſkej drózy
Božidar Stárch, Pod hrodom 4
w Arnsdorfje: Jan Noack na Hłownej drózy
we Wjelećinje: Sperlingec kupny dom
w Kamjencu: předeſtnikowy wobkhod Graf
we Wojerecach: Willy Terf na Torhošću 10
Proſu kedźbujće na moju firmu

Nawěſtki přinjesu wužitk?

Na dnjach 25., 26. a 27. meje 1929 budże w Kamjencu

3. zasowidźeńſki ſwjedźeń

wšěch přiſłušnikow 178. połka. Wšitcy nědźuſi přiſłušnicy połka ſo z tutym napominaju, ſo prawje bohače wobdźělić. Žadyn nědźuſi 178ćer njeſmě na tutych dnjach wuwoſtać. Swjedźeńſke znamjeſka a programy ſu dóſtać pola předſydy wojeſkeho towaſtwa 178ćerjow w Kamjencu, Richard Berger w Kamjencu Zwingerſtr. Telefon čo. 560. Tam maja ſo też přenocowanja skazać **Swjedź. wubjerk**

Serbski Hospodar

ratarſke wulkowikowarſke towaſtwo z wobm. rnk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe telef. čo. 13 dźěła nětko też

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšeničnych wotrubow, rajſoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych ſkotarjow, wšě dźěle w najlěpšich a najčiſćišich kajkoſcach.

Tutu picu předawamy jako

Łužiſku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06% proteina a 8,42% tuka, ſkrobowa hódnota (Stärkewert) je 58,1 kg., poživajomny bělk (Verdauliches Eiweiß) 13,1%.

II. družina wopřija 19,48% proteina a 7,83% tuka, ſkrobowa hódnota (Stärkew.) 63,3 kg., poživajomny bělk (Verd. Eiweiß) 14,2%.

Wobě družinje ſtej po wobswědčenju ſtatneje přepytańje w Móckernje pola Lipska njeſkaženej a čiſtej.

Pożamna

z ventilemi je na předań w Łuſcu 18 pola Njeſwačidła

Solidna dźěłubowaca

domjaca holca

ſo k 1. junijej pyta

na Zwonk. Lawſkej haſy 311

+ Gumijowe twory +

za żony a mužow

wopołokowadła, žiwotowe wobwjazki, měſač. wobwjazki a tajke přez wuſtupowanje. Wobročće ſo dowěriwje na

Wagnerowu

w Budyš. před Sulešk. wrotami

Citajće „Serbske Nowiny“

Přiloha k čisłu 115

SERBSKE NOWINY

Wuloru, 12. mejc 1929

Człowjek a mašina.

Wot Henry Forda.

Strach, so mohł žo człowjek z njewólnikom maschiny stać, bywa wot człowjekow, kiž industrialnemu žiwjenju njeměrna mjenje abo bóle stronu stejo, sačuwane a praxene. Přichi tom žu maschiny nasch wschědny dobrocžel, wot nyschich cžrijí hacž k naschim knobukam, wot naschoje spowdy hacž k naschim knihaM!

Rěka, so žo nastajnje přichi maschinje dźěkazu człowjek z njewolnym dokamanzom sčini, dokelž jemu přchedpitanu tempo žaneho wokomika měra njepopscheje. Ale maschina nu swój „poczat“ w někajkej człowjeskej potrěbnosći, wona so wužiwne, dokelž so khmana wjcej sda, tutu potrěbnosć zakocžić. Wona je wudźěł człowjestwa a jeho słužowna. Wy-li znadź lepje z nami stało, wdyž bychmy přichi starym njedobytkownym a sprózniwym ruczným dźěle stejo wostali, kotrejž njeby ani potrjebu krjeż samohło, ani dźěłaczerjej składnosć napinanja energije?

Krutka dla nakoženanja přchewjeje maschinow sapocza so najprjedy i tak njenowanej jenostajnosću fabrikskeho dźěła. Přchezo hischcze rěka, so žo stajnje wospjetowaze dźěło přchi maschinje tupomyślnych człowjekow wocžehnje, kotrejž myślnosć po nječim wotemrěje, runje kaž jich sapřijenje a jich ideale. Człowjek móże drje to w knihach cžitać, ale we wopraxdźitosći temu tak njeje. S mnohimi wěcami, kotrejž wukonjamy, žmy žo hižo do teho wjele króć saběrali. Wjetschina z dźěłaczerjow rozsudźi so za dźěło, přchi kotrymž žebi wjele myślić njetrjeba. Woni nochadża wschě mozy dźěłu wěnowacz, chzeża swoje wjenje po dźěłańskich hodźinach wužiwacz. Na tom pak zmina maschina janeje winy, ale to leži w człowjeskej powahu. Krótka periода fabrikskeho dźěła, niż přchenapinacžo, da žo milionam człowjekow přchijomnischa hacž sčěžeznacžejehodźinski dźeń cžežkeho, khribjet nawinacžeho farmarskeho dźěła.

Přchi tom je wulki smyk, nowocžasnu industriju za jenotlnjanu wobkhadowacz. W njej je wjazy wotmětenja hacž na nowocžasnej universicže. Wulka industrija cžini wschitko, schtož žo druhdźežkuli też cžini, jeje wschelakore wotkhady žu tak wjeselitronjte, so w njej ludźo najwschelakorischich talentow a naschonjenjow dóbro namakaja. We maschich žamknjenych wustawach je mnoho móżnoscžow za wschelich maschich přchistajenych a dźěłaczerjow. Přchejemny jeho, so postupuja a druhim městno přchewostaja. Dawanju jim składnosć, k najwschelakorischim spezialnym wotrjadam, so bychu sjednoczenje sastarace mohli. Stawamy žo žamo wo to, so žo we wschelakich dźěłach wotmenjeja, sadźewawschi z tym jenostajnosći, wo kotrejž skórnje pitaja. Ale je spodźiwnje, so ma jenoż malo ludźi radosć, žo přchemórnicž. Wukhdźimy-li pak jeneho, potom politischmy jenu wschě móżne wuhlady.

S hischcze dalschej kritiku mamy žo saběrać, hdyż wo nowocžasnej industriji rěcžimy. Je to porok, so ma žo maschinske dźěło a z tym swiłowaze methody, přchedewschěm jenostajnosć zhotowjenja, za khwatk wschědneho živjenja sacžinite cžinicz. Rěka, so industrija człowjekow hłuchy cžini, potom sajo, so jich sčini přchenerwojnych a zwjerischenych. Wobaje njetrjechi. Kak móże człowjek khwatk nowocžasneho živjenja z tym sjednocžicz, so živjenje człowjeka wopraxdźe lěto wot lěta po starobje přchibýra? Kak móże porok wobstacz, so žo z nowocžasnymi methodami fabrikuje rozwiczu człowjeskeho sadźewa, hdyż człowjek nawal nowych idejow, nowych methodow, nowych możnoscjow wobkedźuje, kiż žo wschědnje na zwócze jewja?

Wobydlamy planet, kiż z hobrsej spěchnosću po zwjetschi khodźi; je znadź hižo tohodla něchto na cžuwy schorić, so jeho semja hobu storhnje? Smy žo na spěchnosć naschoho planeta smjelili. Runje tak dźe žo nam, kiż žmy smjeli na spěchnosć industrije; njejžmy žebi tuteje spěchnosće dozuła wjazy wědomni.

Měrowy hród w Haagu w Hollandskej. Ruski car Mikławš II. namjetowaše, zo bychu ludy swoje zwady dali sudej rozsudźić a zo njebychu mjez sobu krwawne wójny wjedle. Wše ludy tutej myslicy přchilosowachu. Jenoż zastupc Němskeje tónle nadobny namjet zababjeno wusměšowaše. To běše před 30 lětami. Sud tola założichu a natwarichu za njón wosebite sudniatwo.

Maschina je z pozrědnizu zdźěłanosće, dokelž nam trěbny cžaj wołtaji za naische zamjne wukubkanje. Bjes zlajeńskeje a cžitscžerskeje maschiny njebychmy mohli žanych knihow cžitscžerej, žanych nowin a cžasopisow. Shotowjenje tuteje normneje cžitańskeje macžiny, kiż žo dźenjnischt dźeń žada, wosnamjenja zyte dźěło, njedźiwajcy tohu rjetrjeba žadyn z tutym dźěłom žo saběrazu tak cžěžko dźěłacz, kaž žu to jeho kolegojo přched dwaceji letami dyrbjeli.

Ssmy swjeczeni, postup z datami epochalnich wunamakanjow wosnamjenicz. Najwusnamnischie wumělstwa, rólnischwo, wobkhad, kóžda fabrikazija poskuzuje žo maschinow, dewat njeby žo jeje słužba zenje rozsudźeriej mohła. Najcžinischie městna semje žu dźenja krajiny, hdyż žadyn wobkhad abo přchewós njeknjeji, hdyż potajkim hischcze žarneje maschiny njeje.

Wužiwamy dźenja bjes dwela měr a wokschewenje, kaž to w naschich zjawischach hischcze doživili njejsmy. Njeje hischcze zenje cžaja było, w kotrymž mózesche žebi człowjek žiwy wschědny chléb z tak mało napinanjom a tak krótki dźěłańśki cžaj zažužicz. Přchindże cžaj, hdyż budże zažužba wschědneho chléba z najmjenschim nadawkom człowjeka. Se zbytkniej mozu budźemy žo potom móz wažnischim nadawkam wěnowacz.

Kurent a człowjek *)

Ludowa bajka z Krajiny.

Kurent a człowjek njemóżešataj so dojednać wo tym, štó ma knježić na zemi. Nochcyše toho dowoliš ani Kurent cłowjekej, ani człowjek Kurentej. Człowjek běše pječa jara sylny a hobrskeje postawy „Pój“, rjekny Kurent, „njech widźimoj, štó je sylniši, a mam-li ja abo ty na zemi knježić. Jowle je šeroke morjo: štóž jo lěpje přeskoči, zmèje zemju, też wšitko, štož je tam za morjom, a to je wšsče sto króć lěpše, dyžli tuta pusta. Człowjek přizwoli. Kurent wuzběhny, sej kapu a skoči přez morjo, jenož zo sebi na druhej stronje trochu mału womoči. A' poča so człowjekej wusmějwać; ale człowjek toho zańć njeměješe, a njewuzběhny,wši ani kapy, bjeze wšeje prócy kročeše přez morjo jako přez někajku rěcžku, ani nohi sebi njewomocžiwši. „Ja sym wuhrał,“ rjekny człowjek Kurentej, „hlej, moja noha je sucha a twoja mokra.“ — „Prěni raz sy mje přewinył,“ wotmołwi Kurent, „tebi słuseja runiny, morjo a štož je za morjom; ale to hišče wšitko nejeje, je też hišče nešto pod namaj a nad namaj. Pój, njech druhi raz widźimoj, štó je sylniši.“ Kurent stupješe na próždnjenčcu a dupaše na nju z nohu, zo to zahrima, jako hdyż njewjedro bije. Próždnjenca rozpuknu, a bě widźeć jamy, hdźež hady so lahnu. A' dupaše nětko też człowjek a zemja so zatřase, a přerazy, wšitko, hač do dna, tam hdźež ryzy złote cžeče ze šerokej rěku, a hady, so přepadnychu a w tej złocžanej rěcy, so zatepichu. „Też to je twoje,“ rjekny Kurent, ale jako knjeza će njepřiznaju, dóniž mje hišče třeći raz njepřemóżeš. Tam hlej je hora jara wysoka, dosahnje nad mróčele hač k njebjeskemu blidu, hdźež sedźi kapon a strażuje božu jědź. Tuž wzmi prok a klok a wotprokń a ja też wotprokńu: štóž wyše dotřěli, je sylniši a tomu słuša zemja a wšitko, štož je pod njej a nad njej.“ Kurent wotprokny, a klok so jemu za wósom dowje nawróći; potom też człowjek wotprokny, a klok leceše dźewjeć dnjow, a hdyż w dźesaty dźeń padny, bě na nim překłóty njebjeski kapon, kiż bě strażował božu jědź. „Sy z knjezom“ , rjekny lesciwy Kurent, „klonju so tebi, kaž so za poddana słuša.“ Ale człowjek bě dobry, a zbratři so z Kurentom a dźěše, zo by wužił swojeho knježeństwa.

Kurenta pak mjerzaše, zo bě człowjek jeho zahańbił, a njemóżo so z nim runać ze sylnosću, zamysli sebi wužić lesće. „Jara sylny sy, człowječe!“ rjekny při sebi, „ale mam za to, zo sy też tak hłupy; pónjdu a přinjesu ći nešto jako dar, štož sym sebi sam wumyslił.“ Potom stłóči winopjeńk a wuprysny so z njeho čiste čerwjene wino. „Tu maš tón dar! ale hdże sy?“ A' nadeńdże człowjeka na zemi na druhej stronje za morjom, kaž sebi słodźić daše słódki wósmuž. „Što, knježe, činiš?“ wopraša so jeho Kurent. „Kaž widźiš, připrawił sym sebi wósmuž z běłuškeje pšenicy a z čerwjeneho sadu, a tu jón jěm a piju wodu.“ — „Wbohi knježe! Nad swětom sy, z knjezom a pješ wodu: daj sem keluch, porjedźu ći druhi, lěpši napoj, kotryž sym tebi ja, twój poddany, słužownik, připrawił.“ Człowjek so daše wobsłużdźić, iwza keluch z čerwjenym winom a wupi: „Dźakuju ći, bratře! Ty, sy dušny, ale po tym twojim napoju ničo njeje.“ Kurent pokhmurjeny wotenděze, stajnje přemyslujo, kak by mohł człowjeka wobsłużdźić. A' stłóči znowa winopjeńk a znowa wuprysny so z njeho čerwjene wino; ale Kurent přiměša nětko do njeho čemjercu, zelo, kiż rosće při měsačku, zo bychu wily a lěsne žony, nětko k jědźi měle. A' pytaše zasy człowjeka a namaka jeho na dnje zemje, hdźež ryzy złoto z šerokej réku čeče. „Što, knježe ći činiš?“ — „Tkaju sej złotu košulu, a spróčnił sym při tym a chce so mi jara pić, ale tu wody njeje a na swět je daloko, sydom lět puča.“ — „Mózu ći posłužić.“ rjekny Kurent, „tu hlej maš keluch wina, złote słónčko lěpšeho njewuhlada.“ Skónčenje nastawka — Kurent a człowjek!

Człowjek so daše narčcžeć, wza keluch a wupi. „Ći dźakuju, Kurenćo! Sy dušny a tón twój napoj je też dobry.“ Kurent chcyše jemu hišče raz naleć, ale człowjek nochcyše; přetož bě z přinarodźenja zdźerživy, a rozumny. Kurent so zabłuči a wotenděze, zo by nešto lěpšeho wumyslił. A' stłóči třeći raz winopjeńk a wino so wuprysny mócniso, ale też tón króć njewosta njepokažene a bjez hrěcha. Złóśniwy, Kurent wza klok a wotewrě sebi žilu a napušći do wina swojeje čorneje krewje. Potom dźěše zasy człowjeka pytać a nadeńdże jeho na wysokej horje za božim blidom. „Što, knježe, činiš?“ wopraša so Kurent ze zadźiwanjom a z radosću, widźo, zo bě człowjek jara so přehrěšił. — „Tu sedźu a jěm pječenje, ale mam nuzne, boju so Boha, zo njeby přišoł a mje dele čisnył.“ „Njeboj so ničoho,“ rjekny jemu Kurent, „a kak ći Bóže pječenje słodźa?“ — „Su dobre, ale twjerde, zo je lědy požéram.“ — „To ći mózu pomhać,“ rjekny jemu Kurent, „tu hlej maš wino, nieje tajkeho ani na zemi, ani na njebju, jenož pola mnje.“ — Třeći raz daše so człowjek wobsłużdźić, a to zlě. „Dźakuju ći, Kurenće!“ rjekny, „ty sy, dušny, ale tón twój napoj je hišče lěpši; daj a natoč hišče, kaž so słuša za swérneho służownika.“ Kurent natoči a człowjekej so zamući wóčko, haj tež pomjatk so jemu zamući, tak zo hižo ani na Boha njemysleše a wosta za blidom. Bórzy potom Bóh so nawróći a widźo człowjeka, kiż bě jemu zjědł pječenje a nětko za blidom dřéma, rozhněwa so a čisny jeho ze sylnej ruku z hory dele, hdźež wšón zraženy a pol morwy leżeše přez wjele lět. Hdyż bě so potom zasy wustrowił, njeměješe hižo žaneje mocy, a njemóżeše ani přez morjo, ani na dno zemje, ani na horu k njebjeskemu blidu. Na to wašnje dósta Kurent knježeństwa nad swětom a nad człowjekom, a ludźo su z toho časa słabi a mali.

Přeserbšćił Měrćin Nowak-Njechorński.

*) Słowjency, w Krajinje maju *mnóżstwo* zajimawych a překrasnych bajow wo stworjenju swěta a człowjeka, wo prawěku zcyła. Namakaju so w tutych bajach powostańki starosłowjańskich nahladow wo njebju a zemi. Tute baje móża so khroble runać ze starogermaniskimi mythami. Zajimawa bytosć je Kurent, wšsče personifikacija ognja, tola ma wjac podobnosće z germanskim Loki dyžli z křesćańskim čertom. Stoliséata róża dopomina na starogermansku jaseń Iggdrasil. Namakamy, w tutych słowjanskich bajach zcyła jara wjele krasnych motifow, kiż tworja drohotny poklad słowjanskeje mythologije. M. N.-N.

700 woporow jenoje wobsłużerki dla zemstwy.

S jenym njewschědnym eksemplarom stósnistseje družiny nastupajo jedanje dla zemstwy budu žo w krótkim belgiske žudnistwa zaběrać. Adrienne Guyotu winuja, so je na jerjanske waschnje so polita rasow wożenika a 652 rasow žo zlubila. Tutu liczbu njemuje žanamjenjenja jeje djenik, kotryż kaž porjadny wobkhodnik wjedźe. Tuta knjiżka je k jeje njesłožbu do rukow policije padnyła, ja kotruż po prawom poslajena njebě. Adrienna je nětcho pisches 30 lět stara. Wukhadża wot jendželskeje macžerje a francózskeho nana, kiż je žo w městačku Mons jako wobkhodnik sażdżił.

Dyrdomdejniza na strowy napohlad, wżoju kaj ztoto, je eleganna żónska a wobkrjeji wjazy rěczow. Swoje wopory pytaše w internazionalnych wożebnych hotelach. S mnohimi amerikanskimi puczowarjemi nastupi romanrisku jězbu do Gretna Green w Schotiskej, hdźež we zlawnej kowarni bjese mulkich sadźerkow a cžejow do mandżelstwa sastupi. (Wo tutym „hawnistwje“ žmy hižo pisali.) Tak pschinżże, jo mjesche Adrienna pschjeze wjazorych „jakonżu“ pwerowanych mandżelskich, pola kotrychż wona po cžasach bydleschc. Bésche léta dołho po puczu mjes Paris.e, Brüssiom, Londonom a Romom. Jenemu Americjanej, ż kotrymż bé žo na tute waschnje „wożenika“, wotewsa wona tekto pjenjes, so mójeschc žo schtyri léta dołho na zyztowne puczowanje podacz. Po puczu wucžiżmy wołpjet swoje zyczje. W Australskej žo ji poradźi, ż dwémaj bratromaj žo w žamym cžażu wożenicz.

Jenoż pisches pschipad žo poradźi, tutej żenstwiskej jedaržu maiku ż mjeswocża sczahnjecz. Muż, kiż bé psched nětcrym cżażom „żwoje“ mél, ż Adrienu žo wożenicz, wopyta pschipadne zyrkej w Brüsselu, hdźež žo runje jedyn por wérowasche. Njemjesta sdaschc žo jemu znata bycz a spósna w wjej psched nětcrymi létami ż nim wożenjenu manżelisku, kiż bé jemu psched blżschim cżażom cżekka. Wosstewi swoju nowinku hnydom duchownemu, na cżoż bu njewjesta tamnemu mużej w kapali napschecże stajena. Ale Adrienna napschecżiwi zyle nérnje, zo tutebo mużiseho njesnaje a jeho pryedy żenje widżała njeje. Ale duchownyj ż tutej wurżcżu njespokoji, ale wożjewi to połizji, kotraż jebarku pschepokaja. Tuż Adrienna wjazy njepréjeschc. Nawopak, wusna žo, so bischcze njebé wschę mandżelstwa do żwojeho djenika sapiżała. Tak je mózno, so je liczba ji pschinkrowanych mandżelskich bischcze wjetscha.

Nětcre ż jeje wopororw njejżu wjazy żiwe. Wschelaży mużży su żebi jeje bla żiwjenje wżali, dokelż nochcyhu bjeż Adrienny wjazy żiwi bycz. A wobschkdźerka cżaka na żwój wukaż, kiż nabżijomnje pschepżednyj njebudże.

Chinske nałožki a wašnja.

Je mało krajow na žiwjeńcu, kiž tak wuzwołi sajim sbudźuja kaž Khina, a to ſ dobrym prawom. Ale wo žanym kraju njetrjeźi też w nawječornych krajach tajka njewěsćiłosć kaž wo Khinje.

Dokle w poślednim czasu wotbęhje po žiwětowej wójnje jako nam nowiny nimale wschadnje powěsće wo khinſkich zbójnikach, revolucijach a podobnych njesłožownych njemerach Khinjoschowachu, bu naſcha skedźbliwosć bóle k dalokemu ranju, na Khinu stoźena, kiž bě ſdawna žiwěł žam ſa žo. Dobrički kraj, w kotrymž nimale schtwórcźina žytkno człowjeſtwa bydli, w kotrymž je ſplah žiwy, kotrehož dźenžnische nałožki a waschnja ſ počtenja pokhadźeja, kiž pſches ſpočatk ſtawiſnow dalako wróćco žaha, kotryž bywa wobydleny wot naroda, kiž hižo na wyšokim ſtopjenju kultury ſtejeſche, jako žyła Europa hiſchcze hłuboko w tatarſkim wotrjeźe, — tajki lud a kraj drje žebi ſaſtužił, ſo bo ſa njón žiwje ſajimujemy. Spitzaczeł tutych rjadkow je nimale 18 lět w dalokim ranju pſchebywał a chze něchto wo tom napiſacź, ſchtož je žam doživił, widźał a žłyſchał:

Khinſke jaſtwo.

Khinſke jaſtwowniſtwo je ſrudny pobudźeł k powſchitkownemu charakterej prawiſniſtwa w kraju ſrjedźiſchcza. Njecziſtota, kiž w jaſtwach knježi, njehodźi bo ani wopiſacź. Jaſtwowe komorki kunaju bo ſwěrjazym chłěwam. S kanjenjemi wuſadźane ſchpundowanje powſchitkownje njeſmaja, ſa to pak je tam ſmajmjeńſcha drjewjana pſchiprawa, na kotrejž może jaty w nozy ſpacź. Lud mjenuje jaſtwa powſchitkownje „bele". Žadyn dźiw tohodła, ſo je ſmjertliwoſcź w khinſtich jaſtwach jara wulka. Sſmjertne domy (cźełownje) žu tohodła też woprawdźe njeparuſjomny pſchiwark kóždeho jaſtwa.

Wumrěje-li jaty, cźiſtnu jeho cźełko do cźełownje. Tam woſtanje tak dołho leżo, dokiž njeſu bo wſchě trěbne pſchihoty k pohrjebej ſtałe. S cźełkom morwego jateho njeſmědźa pak durje žudniſkeho twarjenja pſcherkročźeć, pſchetož to by rěkało, ſemrětemu pſchewulku cźeſcź wopokazaćź; też bychu bo wrota ſ tym wonjeczeſcźile. Cźełko cźiſtnu tohodła ſ dźěru, kiž je w muri twarjenja pſchipraweno, na haźu, ſ wotkrěł je potom na pohrjebniſchcźo dowjeſu.

Jaſtwa, kiž žu wſchě po jenajkim pſchednjeczu natwarjene, ſwiſuja nimale bjes wuwſacźa ſ hamiſkim žudniſtwom wokrjeſneho žudnika hromadźe a žu ſ wulkeho dźěła po nim pomjenowane. Pſchi hłownym puću do jaſtwa wuhladaſch mnohe drjewjane klětki, w kotrychž žu mjenje ſtraſchni ſłóſtnizy. Jich wozud njeje drje pſchehódźi, a runje najwažniſchi dypk, ſjawnje wuſtajeni bycź, ſta jim najwjetſche wjeſele pſchihotowacź, pſchetož ſ widźomnym ſajimom wobkedźuja tucźi nimo khodźazych ludźi. Po pſchekročźenju druhich wrotow ſaſtupimy do rumneho dwora. S jeneje ſtrony žu bydlenja ſłužobnikow, ſ druheje ſwjetſcha ſtwiczki jatych. Jeczi ſteja pod dohladom hłownego jaſtwoweho dohladowarja, kotremuž je zyły rjad dohladowarjow a policiſtow, kaž też wotdźělenje wobronjenych wojakow podſtajene. Ma-li jaty někak ſamoſitych pſchiwuſnych abo pſchecźelow, potom máže wón pod wobſtejnoſcźemi zyłe pſchijomne žiwjenje ſa ſich pjenjeſy wjeſcź. Tola běda jemu, je-li žam na žo pokaſany a nima-li žanych ſrědkow; pſchetož pjenjeſ, kiž knježerſtwo — tak derje kaž w hrjedawſchim khěžorſtwje tak też w dźenſnjiſchej republiſy, — k ſejiwjenju jateho wuſtaji, doſaha lědy, ſo ſ hłodom njetwumrěje.

Jaſtwowe komorki wobſteja ſe wſchelakich wodźělenjow, dokelž ſłóſtnikow, dźiwaju na wſchelakoroſcź njeſtarkow, do wſchelakich komorkow ſtykaju, kiž žu jena wot druheje dźělene. Chcźemy žo wot hłowneho jaſtwoweho dohladowarja jónu w duchu po wſchelakich cumnoſcźach wodźiſ dacź. Tu ſiejimy najprjedy pſched nědźe tři metry wyſokej murju, pſches kotruž wulke durje wjedu. Tak ruże hacź naſch wjednik kwóſi kluczź w ſamku wobwjerinje, ſaſtupſchimy roſpot cźeſkich rjecźaſow, a wobraz poſkići žo naſchemu wóczku, ſo to w naſchim žiwjenju tak khětkje ſaža wjeſapomnimy. Sſmy w małym dworje, w kotrehož tſjoch frontach žu komorki jatych ſaměſtnjene. Někotſi jeczi płataja ſwoje roſtorhane drabły, druſy pletu ſkomjane ſandale, powjaſy abo podobne wězy; jedyn hłada na naź, jako by naš chcźył ſabicź, druhy ſaža ſur tupomyſlni, pak ſkiwla abo ſpja.

Jeczi tuteho wotdźělenja žu bjes wuwſacźa ſtraſchni ſłóſtnizy. Wjetſchi dźěł ſ nich je do żeleſowych rjecźaſow ſputany. Tamni ſłóſtnizy, kiž dźěkaja, maja ruży ſwobodnej. Sſu pak mjeſ nimi też tajzy, kotſiž nimaja jenoż ruży abo noſy ſputanej, ale wokoło ſchije je jim położeny cźeſki rjecźas, ſa kotryž je pſchicźišnjeny cźeſki klumpacź żeleſa.

Njedźiwajo teho, ſo žu mjenje abo bóle ſputani, móža žo tola hibacź, haczrunjeż jich cźeża żeleſa pſchi tom wobcźeżuje. Jenoż někotſi žu woſebje cźeſko ſatamani, ſo njemóža žo nimale dožyła wjazy hibacź. Tucźi žu nimo putow hiſchcze k cźeżkemu kłoſej drjewa pſchiwjaſani. Tutu cźiwiła dyrbi kóždy cźeſki ſłóſtnik pſchětracź, hdyž jatbu naſtupi.

Druhe wotdźělenje jaſtwa runa žo prěnjemu, jenoż ſo tam kněžu ſa pſchiboha namakamy, w kotrejž móža žo jeczi k žiwjemu patronej modlicź. Woni žu tehorunja mjenje abo bóle ſ rjecźaſami wobcźeżeni, jenoż ſo žu tute łóſſche hacź w prěnim wotdźělenju. Tam je też kuchéń ſaměſtnjene. Wona wobſteji ſ wulkeho, ſ zyhelemi wuſadźeneho kotoła, w kotrymž žo rajź wari, kiž je nimale ſ jeniczkej zyrobu jatych.

Haczrunjeż ſakoń pſchedpiſuje, ſo ma wyſchſchi ſaſtojnik jaſtwa měſacźnje kontrolowacź a žo wo wotſtladanju a ſtrowoſcźi jatych wobhonjecź, tak poſtkićene zyroba tola njeje jenoż njedobžahaza, ale też huſto doſcź ſchpatna, a wobſtejnoſcźe w jaſtwach žu ſa europiſke wopſchijecźa runjewon njewěrjomne. Pak wuwoſtanje dohladowar, pak dohladuje jenoż ſwjeſcźenje. Bychu-li jatych tak wotſtladali, kaž to ſtary ſakoń pſchedpiſuje, potom njeby wozud njeſłożownych tak ſrudny był, kaž to w tu khwilu je. Pſchetož poſtajene je, ſo ma tóždy jaty kožo, ſtólz a ſtrowu zyrobu doſtacź. Tutón ſakoń pkacźi tak derje ſa tajkich, kotſiž žo hiſchcze pſchepytuja, kaž też ſa tajkich, kiž žu hižo ſaſudźeni. K ſejiwjenju kóždeho je ſtat wſchědnje nědźe 20 pjenjeſkow po naſchich pjenjeſach pſchiſłuſoli.

Tola jaty tute pjenjeſy ženje njewohlada, ale dohladowaćſki miſchtr dawa jemu doſcź rajźa, ſo by jeho pſchi žiwjenju ſdźerżał, hdyž wě, ſo jaty žanych dalſich ſrědkow k ruży nima. W druhim padźe dyrbja žo pſchiwuſni jatcho wo zyrobu ſtaracź abo ju ſapłacźicź. Na tajke wſchelake wunuczene pjenjeſy puczuja wěſo do ſaka dohladowarja a jemu poddatych. (Tak bě to hižo w prjedawſchim khěžorſtwje a dźenża w nowej, źdźela bolſchewiſkiej republiſy njeje wjele lepje.)

Wobſtład ſ njewinowatym woporom, kiž ma něſchto ſamoženja, a cźeżkeho ſtóſnika, kiž je n. pſch. k ſmjerći ſaſudźeny, je dožyła jara wſchelakoru. Prěniſchi žada hdy měrnje žiwoje prawa, kaž też doſcź pſchijomne łožo, cźiſtu draſtu a ſchaty, wobjed a wjeczeŕ a wěſty dźěł napojow.

Wboh pak cźłowjek, kiž nima ſrědkow! S poknym prawom možemy rjeź, ſo je wozud tajkeho jateho runjewon njeſnjeźliwy a ſo žebi wbohi cźłowjek, njech je też ſłóſtnik, naſchu žobużelnoſcź ſaſtużi. Domoródni maja tohodła zyle prawje, hdyž krajſke jaſtwa „leniſke hele" mjenuja.

Kwitowanje.

Towaſtwo Pomocy za studowacych Serbow w Budyšinje dosta 23. 4. 29 přez knjeza wučerja Pjetaſa z Khroścźe zarjadowanu dalšu zběrku, mjenujcy z Horyaz Łuſča (kk. J. Glaws, Wrobl, Vitzky, Jakub Mlyńk, Rjeda, Jan Sewc, Mich. Nowak, Lipič, Srama, Lisnar, Dórnik, Mikela, G. Swejda, M. Nowak, Bejmak, Lawkus): 15,— hr.

z Jaseńcy (kk. Bulang, Jurij Nowak, Mikławš Nowak, Nowakee starši, Handrik, Šołta, Wowčer, Just, Pětr Swejda): 8,50 hr.

hromadźe 23,50 hr.

Dale přez knjeza wučerja Jakubaša z Njebjelčic na swjedźenju „Lipy Serbskeje" w Pančicach 21. 4. 29 zarjadowanu zběrku darichu: Kk. Bjenada, K. Weclich, Jakub Cyž, Rjebiš, Čórlich, P. Šołta, Mikł. Bejmak, Hajdan-Wotrowski, Jurij Wrobl, Michał Lebza, Nowotny-Wotrowski, Wuješ, M. Weclich, J. Lipič, Jan Kral, Jakub Šurig, wučer Renař, wučeŕ Jakubaš 16,50 hr.

Z dźakom kwituje w mjenje předsydstwa

Arnošt Polan, pokładnik,

Přispomnjenje: Dalše kwitowanje sčěhuje.

Listowanje.

H. P. Dźěžźinſtwo hacź do 5000 hr. njepodleži dźěžźinſkemu dawkej a njetrjeba žo po naſchim mjenjenju wojſewicź. Sawoſtajeniſtwo, kiž wjazy hacź 5000 hr. wu cźini, ma žo wot dźěžźenża w běhu iſjoch měſacow ſinanzneniu hamtej k wjedźenju dacź.

Hospodarski rozhlad.

wutoru 21. meje 1929:

Sadźenu hobotu njebě w Barlinje ani burſy ani produktowych wikow.

Pſchiſłanja:

Kuchatka a holzu do **domu**, wokrjeſny hamt powſchitkownego łžſcheho (Kreiswohlfahrtsamt) w Hródku.

Holzu do domu, Liebſcherka we Wjeleczźinje.

Kowatſkeho, Schubert w Komorowje pola Klukicha.

Wuczobnika mlokarńſkeho, mlokarńja w Bóžanach.

Wuczobnizu kontorſku, Waldewcz a Sachſa w Budyſchinje.

Na pſchedań:

Kóń w Kſchiwej Worſchczźi 1. Na Horach 39 p. Wojerez.

Mlokarńja w Bóžanach.

Sšyno, Eberez mlyn we Wjeleczźinje.

Sšyno a ſłoma, Biesold w Tſtanach, tel. 3814.

Bérny, 80 zent., Müller w Bukezach.

Bérny, 20—30 zent., w Dobroſchezach 16 p. Pluſnikez.

Proſata, herbſka gruchta w Semizach.

Kele motorſke, Schreier w Biſkopizach, Kowarſka haſa.

„ mužaze a žonjaze, w Budyſchinje, Wettinſka h. 25.

„ mužaze, Ludwig w Budyſchinje, Sukenſka h. III.

Kruwa wyſokoſuczelna, mloda, w Sſmilnej 28 a 45.

„ bobra bójka, we Wujeſku 13 pola Pomorz.

„ mloda, wyſokoſuczelna, w Pluſnikezach 15.

„ ſ cźeleczźom w Hornym Hunjowje 3.

„ ſylna wodſkoma ſ 3. cźeleczźom, w Malcźezach 87.

Jałowja polčina, w Kortnizy 12.

Byk w Budeſtezach cźo. 9.

Koſa w Rachlowje 14 pod Cźornym Bohom.

Ložź ſ matrazu, draſtny kamor, komoda a ſofa, w Bžej Wodźe, Hermanowa haſa 71 delka.

Wóz ſchkleńcźany w Lětonju cźo. 7.

Wóz dźěcźazy w Budyſchinje, Zyhelniki wal 4, delka.

Klawěr w Budyſchinje, Gidelsberg 15, I na prawo.

Ranzu ſpruſchnu, prěnicźka, a pata ſ kurjatkami, we Dněwnjezach 13.

Ssudniſzy na pſcheſtadźowanje

ſrjedu 22. meje 1929:

we **Wóspórku** w hoſcźenzu „K ſlotej hwězdźe" pop. w 1 hodź.: bufej, draſtny kamor a ſofa.

ſchtwórtk 23. meje 1929:

w **Budyſchinje** na ſudniſtwje dop. w 9 hodź.: meble a hudźbne ſtroje, dźěcźaze a ſportſke wójcźki, wſchelake maſchiny, 100 litrow punſcha, 159 litrow portſkeho wina, radio, cźaſniki, žonjaze, mužaze a dźěcźaze ſchatny draſty a wobuća, cźapki, awta, mužaze a žonjaze kolesa, ſchijaze maſchiny, zigarety, 3 wozy ſa dołhe drjewo.

Drjewowe aukcijeje

ſobotu 25. meje 1929 pop. w 2 hodź. w Elliz hoſcźenzu w Wiſchczach:

3 žerdźe, 14 cm. toiſte,
710 žerdkow, 3—6 cm tolſte,
26½ m palnych ſcheźźepow,
83½ m palnych klumpacźow,
734 m palneje wuleźiny,

póndźelu 27. meje 1929 dop. w 9 hodź. w hoſcźenzu w Kißligach:

250 m kłojnoweho palneho drjewa,
12 m dołkich hromadow kłojn. drjewa.

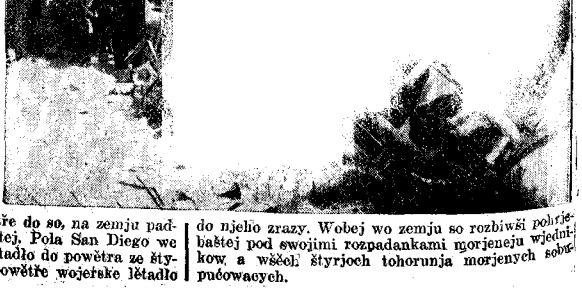
Drjewo leži w ſtatnej holi pſchi Dubjanſkim a Lemiſchowſkim puczu a njedaloko Kißlig.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dopoldnja ¾11 hodź. w Barlinje
Jara měrne wiki, pſchi dotalnych placźiſnach.
Dopoldnja ¾12 hodź.: Kaž pſched hodźinu.

Nowočasna hasa w Frankfurće n. M. W Frankfurće n. M. su wšě domy jeneje hasy na kosu podlu hasy twarjene. Z toho dostanu słónco a swětło z wjacy stron. Z tym spěchuja strowotu wobydlenja.

Lětadle zrazyšej w powětře do so, na zemju padnywši so dokładnje rozrazyšej. Pola San Diego we Kaliforniskej pozběhny so lětadło do powětra ze štyrjomi sobupućowacymi. W powětře wojeſke lětadło do njeho zrazy. Wobej wo zemju so rozbiwši pohrjebaštej pod swojimi rozpadankami morjeneju wjednikow a wšěch štyrjoch tohorunja morjenych sobupućowacych.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć Smolerjec knihiličenja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 116 — Budyšin — Srjedu, 22. meje 1929 — Bautzen — Lětnik 88

„Hrabja Zeppelin" w Cuers.

Schody na motorach „Hrabja Zeppelina" žu so pjeza z pschemenjenjemi stako, kotrejž žu so na nich w Friedrichshafenje cźinike, prjedy hač je so powětrowa łódź na lećenje do Ameriki puschcźika. Póndźelu staj so dwaj nanowšim motoraj z Friedrichshafena do Cuers pschiwjezłoj. Wonaj staj so hnydom po lětanischczowej pschisamknjenej kolizi hač k powětrowej łódźi dowjezłoj. Swólniwosći wschěch franzowskich wyschnoscźow je so z tym dopokasała, so žu němski waggon, haczrunjeź to franzowske pojazenja sakasuja, hnydom psches mjesy puschcźike. Francowske lětarstwowe ministerstwo je 3000 kubikowych metrow wodstkowego pkuna k dopjelnjenju powětroweje łódźe pschihotowało.

Póndźelu rano je kapitan Lehmann z Friedrichshafena powěsć dostał, so tśeći motor póndźelu wjeczor wotendże, a so budże schtwórty wutoru wjeczor k wotpóčanju hotowy. Lehmann je wotmołwił, so tśeći motor dožaha, so pak dyrbi so tónle tśeći motor jenoź satwarić, jeli so so z tym wotjeźd powětroweje łódźe njesakombi.

Dr. Eckener je žobotu do Friedrichshafena wotjeł. So by so komandantej w Cuers sa podpjeranje pschi pschistajenju k semi a sa pschecźelne pschijecze w Cuers dźakowny wopokałał, je so Cuerskemu komandantej poskicźił, so chce schěsć franzowskich namórskich oficźerow do Friedrichshafena zhromadźić. Tole poskicźenje je so z dźakom pschijało. Namórski minister Leygues oficźerow sa jězbu wubjeże.

Sćwjatki je wjele tyšaz ludźi lětanischcźo w Cuers wopytało. Powěsć, so žmě so powětrowa łódź wobhladać, bě so rucźe po zylym mórskim brjohu rozschěrika. Jene kolonny automobilow so žrjadki psched lětanischcźom hacźahu; žandarmerija a wojazy běchu tohodla wobschěrnu wobhadnu słužbu pschiprawili. Też towarstwa automobilowych omnibusow w Toulonu a we wokolnosći běchu wosebite jězby do Cuers organisowale. S khwilemi dwěsće so pschikhad sawrěć, dokelž bě pschejwjele ludźi w kólni. Njedźiwajcy tohole pschicźišćeńcźa běchu ludźo, kaž wjednistwo powětroweje łódźe pschipósnawa, w kóždym naswjanju derje dźisiplinowane. Mjes pschihladowarjemi bě teź wjele wyschcźich sastojnikow a namórskich oficźerow, mjes druhimi teź schwajcarski konsul z Marseille, generalni radźicźeljo, měsčanoštojo z Varskeho departementa a komandant bitwiskeje łódźe „Bretagne", kotraž je psched Toulonom sakótwjena.

Mjes namórskimi oficźerami a wojakami z Cuersa a wobkładki powětroweje łódźe bě so pschecźelny wobkhad rozwił. Wobkładowy oficźerjo hromadźe z namórskimi oficźerami w oficźerskej mešy jědźa, druhe muzźiwa we kantinje, kotruž jedyn němski rěcźazy Elsasan sarjaduje.

Wuradźenja sakskeho ležima žo 6. junija sapoczńu.

Sakske knježeństwo je nowowustwolene ležim na schtwórtk 6. junija swołało. Sćejm budże pschede wschěm hospodarski plan sa 1929 bjes kombjenja dyrbjecź wuradźić.

400lětny swjedźeń protestantow w Speyeru.

Druhi dźeń žwjatkow bě so 400 lět minyło, so běchu němscy evangelscy pschecźiwo wobkamknjenju němskeho ležima w Speyeru, kotryž bě žwobodu žwědomja wrócy wyk, protestowali. Wot teho cźasa su evangelscy protestantow mjenowali. K wopomnjenju na tónle podawk je so póndźelu w Speyeru žwjedźeńcźej zhromadźinje telegram pósłał.

W Duisburgsko-Hambornskim wokrjesu kommunistow sajeli.

K wotmyślenemu Cźerwjenemu setkanju bě so we Duisburgsko-Hambornskim wokrjesu něhdże 700 kommunistow sešcho. Mjes nimi běchu teź žobustawy swjatka Cźerwjenych frontskich wojowarjow, kotříž běchu so žeglu uniformu sakasaneho swjatka wobletli, žeglu žebi jeho stamjeschko pschihotowali. Policija je w Duisburgu 10 a w Hambornje 8 z nich sajała. Woni so psched žud staja. Wostanu tak dołho w jatbje, hacź běchu jim jich žwójbni druhu drastu pschinjeźli.

Jeneho Němza z Belgiskeje wupokasali.

We Wrismasu pola Eugena-Malmedya w Belgiskej žu póndźelu němskeho nowinarja sajeli a z Belgiskeje wupokasali. Wupokasany je redaktor dr. Bartz z „Rheinisch-Westfälische Zeitung", kotryž je jara žywnje pschi domowinskim hibanju w Eugenje-Malmedyu wobdźělany. Kaž je znate, je so Eugen-Malmedy z Versailleskim mérom wot Němskeje wotdźělił a so Belgiskej pschipokasał. S němskeje strony je so hibanje słudźiło, kotrež na to dźeła, so by so Eugen-Malmedy sajo Němskej wórcźił.

Jeneho autonomista sa měsčanostu w Colmarje wuswolili.

S sobotu žu w Colmarje w Elsasu měsčanostu wuswolili. S 30 pschecźiwo 25 hłosam žu sa Colmarskeho měsčanostu autonomista Rossea wuswolili. Tón pak je wólbu wotpokasał. Dokelž je jemu Colmarski žud cźesne prawa wotrjekł, njeby knježeństwo mohło jeho wólbu potwjerdźić. Tohodla so nowa wólba wotmě, pschi kotrejž z 20 hłosami profesora Herzoga, Rosseowego pschecźela, sa Colmarskeho měsčanostu wuswolichu.

Narodny lětarski swjedźeń w Parizu.

Njedaloko Parižskeho pschedměsta Vincennes žu so njedźelu w pschitomnosći republizyneho presidenta Doumergua lětarske žwjedźenje wotewrile. Kommunistojo pschi tym spytachu měr kasnyć, schtož pak so jim njeporadźi. Policija je wokolo lětanischcźa 32 kommunistow sajała, kotříž žu spytali njeměry słudźićz.

Dwě politiskej mordarstwje w Litwje.

W Litwje staj so znowa dwě politiskej mordarstwje stałej. Polizajski schef se Schagari, Palegkis, we wsy Jürgritu ratarja Miziulisa saja, w kotrehož domje be egitaziske pismo litewskich politiskich cźekńenjeżow w Pólskej namakał. Palegkis sajateho je žwójim wosom do města wjesełe. Po puću Miziulis polizajskeho schefa z wotmachom na hkowu dyri, jemu revolwer wsa a jeho hnydom satsrěli. Potom so do pohonca z revolwrom samerźiwschi jeho nusowasche, jeho k litewskej mjeży dowjesć, hdźež w lěsach psches mjesu cźekny.

Druhe politiske mordarstwo staj dwaj muzźej pschecźiwo jenemu ratarjej w Krokistim wokrjesu žlucźkoj. Wo ratarju wjedźachu so pschecźiwo politiskim cźekńenjam w Pólskej dźeła. Jeho žu w jeho žamotnje leżazym statoku nadpadnyli, jeho do blisskeho lěsa dowjedli a tam skónzowali.

Swětowa wustajeńca w Barcelonje so wotewrila.

Sćwjatkownicźku pschipołdnju je schpanisti kral Alfons XIII. internazionalnu wustajeńcu w Barcelonje wotewrił. Pschi žwjatocźnosćach so kraje pol źiweta sastupowachu. Portugalska bě žwojeho swonkowneho ministra pósłała, runje tak Danska. Dwaj franzowskaj ministraj a generalny direktor franzowskeho swonkowneho ministerstwa, Berthelot, běchu pschischli. Pódła teho pósłanzy a konsulojo w Madridze. Němšku sastupowachu hrabja Vilczek, wustajeńcyny generalny direktor je Schnitzler a ministerialny direktor Posse sa stadom krježi wschelakich němskich wyschnoscźow.

Španiske university so zaso wotewrje.

Diktator Primo de Rivera je z wukasom wosewik, so žo po kralowym wospjetnym žadanju university, kotrež žu žo dla pożlednich studentskich njeměrow sawrěte, nasymu wotewrja a pruhowanja sajo wotmětja. Knježeństwo pak žebi wumělja, so žo we wożebitych padach, hdźež žu profesorojot a studentoje wożebje měr kažo wušmurowali, wuprajene dźisiplinarne khłostanja pschewjedu.

Jendźelske starosće w Indiskej.

Indiske wyschncźeże žo rosschěrjenja sběžkarskeho hibanja boja. Kaž Londonski „Daily Mail" z Kalkutty powě, žo indiske wyschnoseże boja, so žo sběžkaske hibanje we Indiskej rosschěri a so sežylni. Sa schtitanje městokrala, provinzialnych geuverneurow a sjawnych twarjenjow Indiskej rosschěri a so sežylni. Sa schtitanje městokrala, provinzialnych geuverneurow a sjawnych twarjenjow Prěnjeje Indiskeje powěsće pschikhadźeja, so wójsko po kraju cźaha a žo wójnski material na wsće městna wosły. W Lahoru je létaki rosschěrjuja, w kotrychž žo je satajenjom wohnjow hrosy. Tajke létaki žu žo w żelesniskich sastanischczach a we wjele dźakarnjach namakale. Posledne tśi dny je woprawdźe pjecź wulkich wohnjow wudyrilo.

Pribičewića internowali.

Snaty wjednik chorwatiskich demokratow Pribičewić bě tele dny se Sagrjeba do Beograda puczował, haczrunjeź bě jemu policija wotradźiła, Beograd wopytacź. Tam je policija jeho hydło krucze wobkedźowała a shonita, so Pribičewić, z prjedawšchim pschedsydu demokratiskeje strony Dawidowiczem wobkhadźa. Pribičewić je so pjeza prózowak, demokratow zukeje Juhosłowjanskeje pschecźiwo nětcźiskemu knježeństwu sjednoscźeja. Po statnym powórće je pak w Juhosłowjanskej wósha politiska agitazija sakasana. Dokelž je ze Pribičewić pschecźiwo tomule wukasej pschechoł, z knježeństwo jemu porucźiło, so ma so w małym kupjelnym měsće Vrnjci pola Kruschenza sabydlić. Pribičewić je z pschewodom žwojeje dźowki a jeneho se žwojich pschecźelow z automobilom do Vrnjca wotjeł.

Wukas wo internowanju prjedawšcheho smutskowneho ministra a politiskeho wjednika Nuwtosara Pribičewića w gunejnje Vrnjcu je w Beograđe dźiwanje słudźił.

Konferenca Małeje ententy w Beograđe.

Póndźelu dopołdnja je žo w Beograđe w ministerstwje žwonkownych naležnoscźow ležuscha konferenca statow Małeje ententy wotewrila. Rumunski swonkowny minister Mironescu, cźeskosłowakski swonkowny minister Benesch a wjetscha licźba wukrainych nowinarjow, wosebje z krajowo Małeje ententy, žu do Beograda pschijeli.

Cźeskosłowakska je pjeza swólniwa Juhosłowjanskej w jejnym finanznym a hospodarskim połoženju na to waschnje pomozna hyć, so jej woły sa trěbne nowe żelesniske twary na požcźonku podawa. Cźeskosłowakska chce też pjeza Juhosłowjanskej wjetschu požcźonku we wukraju saradźicź.

Za wójnsku słužbnu winowatosć a přećiwo niej w Zjednoćenych statach.

Amerikanska legija, sjednoćenstwo wobdźělnikow pschi swětowej wójnje, žebi žada, so namjet republikanskeho sapósłanza Jamesa w Michiganje na sawjedźenje wójnskeje słužbneje winowatosće sa wschitkich muzow też postajenje wopschija, po kotrymž žu bohaczy nusowani, we padze wójny wětši dźeł žwojeho wobsedźenstwa statej do rose dacź. Dokelž Jamesowy namjet tole postajenje njewopschija, jón amerikanska legija sažadnje wotpokasuje. Mjes parlamentowymi žobustawami je na tym dwěsće, so Jamesowy namjet abo podobny namjet wjetschinu namaka, dokelž žu žo podobne namjety hižo wospjet w parlamentu wotpokasałe.

Calles je wójnske ministerstwo złožił.

Prjedawschi mexikanski president Calles bě nakhwilnje wójnske ministerstwo z nadawkom pschewzał, so by sběžk w Mexiku porjadł. Tónle nadawk dokonjawschi je wón wójnske ministerstwo złožił. Chze ho pjeza pschichodnje sjawneho žiwjenja zdalowacź. Najwjetschi budże na žwojej farnje pschebywacź a žo posdźischo na dlěžschi cźaš na puczowanje po Europje podacź.

Zběžkarscy Kwangsiscy wojacy Kanton dobyli.

Pschecźiwo Nangkingskemu centralnemu chinescemu knježeństwu dźeń a wjazy njepschecźelowo postawa. Kwangsiscy sběžkarjo w połodnjschej Chinje, kotrychž bě Nangkingske knježeństwo njedawno pola Kantona sbilo, je so wrócźiło. Město Sanschui, něhdże 25 kilometrow wot Kantona, wobsadźischi su sběžkarjo město Kanton dobyli. Knježeństwowy general Cźenczicźang je cźekuył. Wobsadźenje města Sanschui je sběžkaskim wójskom bě zyle njenadźijo pschischło. Mysla běchu, so su bězkarjo hischcźe z cźasom z provinzy Kwangsi pożylnjenje dostali.

Pódła Kwangsiskich sběžkarjow je Nangkingskemu knježeństwu něko też general Fingjuhsiang wójnu pschipowědźił. Fingjuhsiangwej je so 28 generalow pschisłanko-

Po poßlednich powßešach njeje Kanton hischcze we rukach hßežarjow. Tuchi ßu 24 kilometrow wot Kantona ßdaleni. Jich nadžich na Kanton ßo kóždy wokomik woczakuje. Pßched Kantonom dźewjecz wukrajnych wójnßkich łódźow leži, kotrež dwrhja wukrajne ßydlißchcza ßchikatacz. Němßki a jendźelßki konßulat ßtaj ßwojim pßchißlußchnikam pornczißoj, ßo njeßmědźa wukrajne ßydlißchcza wopußchczeć. W chinesißkim dźelu Kantona ßu Chinesojo dwoju wukrajnowu nadpadnyli, a jenoj pßchipaduje je jeju europißka wojeßka ßtraža wulkowała. Sakmpjerja Nangkingßkeho knježerßtwa, **generala Liczanga, ßu ßkonzowali.**

Wo zajeću tšoch Budyßanow.

W naležnoßczi tßjoch Budyßkich měßczańcow w Czeßkoßłowakßkej ßo Lipßczańßkim nowinam ß **Prahi** powě, ßo je němßki pßłanz w Prahy wědomoßcz dóßtał, po kotrymž je położenje tßjoch ßcjatych němßkich ßtaczanow njepßchijomniße, hacž ßu ßebi ßwopßědka myßlili. Po teßle wědomoßczi ßu cźi tßjo tßitro ßkurjeni w jenej korczmje jeneho czßßoßłowakßkeho wojaka ßpytali wobrěczecz, ßo by ß nimi do Saßkeje ßchoł, błdźej je jednu ß tych tßjoch jemu dźiwł mějmo wobßtaraczł. Czeßkoßłowakße wyßchnoßcze we tymle ßpytanym wobrěczenju wojaka namołwijenje k deßeriranjii widźa. Pódla teho ßu ßo ßcjecz hißchcze ß tym pßchecźiwo łakonjej pßcheßchli, ßo ßu mjeßu bjes puczowanßkeho paßa abo druheho pßchedpißanego wupokazma pßchekroczeli. Tychle pßchicźinowo dla je zyle twißankujene, ßo jich ß jatby pujßchcza. SStatne rěcznißtwo w Czeßkej Libje na tym wobßtawa, ßo ßo naležnoßcz ßudnißzy wuprawi. Też wojak, kotrehoż ßajecźi winuja, ßo je jim pjenjeßy kradnył, je ßajaty, dokelž ßu pola njeho woprawdźe wjeßchi pjenjeß namakali.

Ze Serbow.

W **Budyßchinje**, 22. meje 1929.

— Wo **wjedrje.** SSchkleńza je dźeńßa łkrje na rjanc ßchła, hačrunjeż po 6 hodź. dośchcźik pßchekapny. Rozpołożenje nißinow a wyßchinow pokaßuje na dalßche wocźopjenje, tola ßu njewjedra też mózne. Dźeńßnißchi raißchi dośchcźik ßo najßterje na wjeczor ß njewjedrom wróćił. W połnocy nißiny nimoczahaja. Tola pßches naßche ßtrony cźehnje ßo wyßchina ß Azorißkich kupow hacž do dołhoraißcźeje Rußkeje. S wjeczora Jendźelßkeje lćźi wßchak łyhna n[illegible] a. Jeli ßo ßa nękotre dny k nam hauje, kiwa nam ßaßo płódnu dośchcźik. — Jutße ßchiwórik łßhadźa ßilońcźko 3,56 hodź. a łhowa ßo 7,58 hodź. Mßacźk łßhadźa wjeczor 8,11 hodź. a łhowa ßo rano 3,50 hodź. Jutße je mßacźk połny a ßtaja pßchemenjate wjedro. Wećera wjeczor w 7 hodź. barometer 745, hygrometer +5, thermometer wo dnjo +23. Dźeńßa rano we 8 hodź. barometer 746, hygrometer +4,5, thermometer w nozy +11. Wuhladny na cźopliße, ale pokhmurjene wjedro.

— **Dźełowe ßjednoczeńßtwo Luźißkich wobkhadnych towaßtwow** ßcźehuje ßo błiźi pjatk 24. meje popoldnju 1/5 hodź. w Grafißkim kabinecźe Budyßkeho měßczańßkeho mußeja k połpodźenju dźełoweho wubjerka. Na dnjowym porjadku ßteji jako jenicźki dypk: Luźißki wotdźěł na Drježdźańßkej wußtajeńcy. Kaž ßhoniny, njeje wjelicźina Luźißkich wobkhadnych towaßtwow ß pßchiwarowami poßtajcźißkeje komißije wußtajeńcy ßpokojom. Wobkhadne towaßtwa chcźeja ßapodacź namjety na pßchemenjenje.

— **Dobrike powyßchenje palenzowcze płacźißny.** Pódlańßka rada němßkoßtatneho palenzowego monopola je 17. meje wobßankła, porjadnu pßchedawańßku płacźißnu ßa ßprit k pßchedźełanju ßa pitny palenz wot 500 na 600 hrißnow ßa hektolitr poßtajicź. Tale powyßchena płacźißna płacźi wot 1. junija t. l. Sa parfumeriki a hojidłowy ßprit bu płacźißna jenoź na 330 hr. a ßa ßprit ßa dźełanje kißała jenoź na 80 hr. ßa hektolitr poßtajena.

— Mjeßa ßa **ßajcze rubjeżneho morderja Mirßcha ße** Radßli, Krajna kriminalna połicija w Lěhnizy wojßewja: Montérowaj Pawołej Schubertej w Ober-Ziedern we Landeshuttßkim wokrjeßu a Kurtej Mądlerjej we Waldenburgu kaž też **rataricj** Alojßiji Langerej w Opawje we Landeshuttßkim wokrjeßu je ßmutßkowny minißter ja jich hobußtukowanje pßchi ßajeczu rubjeżneho morderja Mirßcha mjta po 200 a 150 hr. pßchißłołił.

— **Naßtarßcha wobßłużba Budyßchina,** knjeni Henrieta ßwob. Hüttichowa, ßwjeczeßche wjeßera wutoru ßwoje 97. narodniny. SStaroßcha ßmě ßo hißchcze dobreje ßtrowoßcze a cźißtoßcze wjeßelicź.

— **Podawanje jědźe dźeśom ßo ßaßo łapoczinu.** SSchulißtkim dźěśom w měßcze Budyßchinje ßo wot wutory 28. meje jědź dale podawa. Wjcźěnje naßyhcźuje ßo 447 potrjebnych dźěśi.

— **Wobßtaj pßtoßchekowcho wobkhada w Němßkej.** Na kónzu haprileje běße w Němßkej 959 793 mjeßicźelow pßtoßchekowcheho konta. To je pornjo kónzej pjedawßcheho mjeßaza 3073 kontow wjazy. Dobropißow a poczěśenjow je ßo w mjeßazu haprileje ßapißało 62 854 000 we 13 028 519 000 hr. S tutych njenjes bu bjes hotowych pjenjeß ßaplaczene 10 509 027 000 hrißnow. Dobromcze mjitczelow pßtoßchekowcheho konta wuczińjenße we pßcherěßku 641 642 000 hrißnow.

S **Kubßchiza.** SSjawny pucź ß Kubßchiza do Porßchiza a Boßchcz je dla naßypowanja na Kußchtitßkich honach wot 23. hacž do 29. t. m. ßawrjeny. Jěßony wobkhad pokaßuje ßo na Wadezu a Konjezy, abo na Jeitkezy.

S **Khwaczíza.** SSjawny pucź ß Khwaczíza do Wulkeje Dubrawy je dla naßypowanja na Khwaczańßkich honach wot 21. hacź do 29. t. m. ßawrjeny. Jěßony wobkhad pokaßuje ßo na Jeßchizy.

S **Worzyna.** Jara njeßubły wopyt bóßta pßni dźeń ßwjatkow popołdnju tudomny kńěź Chriśt. S jeneje měßnoßcze jeneho doma kradny jemu bundak położu ßa rěßaneho kóßcza. W błißkim hoßcenju ßpyta throbły paduch kradnjenu położu ßaßo pßchedacź. Korczmarjeju pak jeho wotpokaßachu. Mjeß tym bě ßcźe ßo Chriśt paduchßkiwa Dobhładak. Hačrunjeż běchu bundaka hißchcze krótko na to njedaloko hoßcenja widźeli, njemóžachu pak jeho njedźiwajo pilneho pytanja wjazy namakacź. Wjecźor jeho potom ßandarm w Kotczach ßaja a ßwěrźi, ßo běße ßo wón we Worzynje w próßnym ßwinjazym khlěwje khował.

S **Lubija.** SSaßudźeny tydźeń ßo dźełowe wobßtejnoßcze w tudomnym wokrjeßu dale pomaku połpßchowachu. Dźěłowitaznych běße tu hißchcze 1317 muźßich a 407 žónßkich. Pßchi nußowych dźěłach we wokrjeßu namaka 110 wołoßobow dźěło. Podpjerju ja kráttkodźełazych dóßtawaßche 52 wołoßobow.

S **Zokowa.** Na Zokowßkich honach ßtaj wot 22. meje hacź do 8. junija t. l. ßawrjeßoj ßjawnaj puczej ße Spytež do Mjedźojza a ß Zokowa do Zicźenza. Pola pßnjcźeho pokaßuje ßo wobkhad na Cźerwjene Noßtizy, Mjedźojß do Zokowa a pola druheho na Hußku abo na Bróßu.

Z **Janßkich kupjelow.** (Hudźbny koncert.) Pßi najrjeńßim nałętnim wjedrje běchu zaßo raz tudomno kupjele zetkaniśco wjele ßtow zajimcow z pßileżnoßcu koncerta, kiž ßo druhi dźeń ßwjatkow wotmėwaße. Pßez wjeßki hole dujeße dńe khětro čerßtwy powětr, ale **miłe** ßlónćko pßemo jeho móe. A tak ßo w ßtomowni kupjelow cyle derje ßedźeße a zabawjeße, ßcyła pßi tak krasnej hudźbje, kaž ju ßobußtawy znateho Drježdźańßkeho **Feiereisoweho orchestra** pod nawjedowanjom kapałnika Alfreda Graichena poßkićeć. Tuto hudźbne zjednoćeńßtwo, kiž w Drježdźanach ßydli a ßobu do najlépßich orchestrow ßlußa, ma dobre mjeno daloko pßez ßwoje ßydliśco. SSkutkuje tola dźěł tutych hudźbnikow też w filharmonißkim orchestrje, hdźež ßebi najwutojniße mocy žadaja. Smy hižo wjacy króć pßileżnoßcź měli, połny orchester (wobßtejacy z 30—40 muži) ßlyßeć. Ale teź wotdźěle, kiž ßo na wßy póßcelu, činja ßwoju wěc derje a tuž kóždy dobru hudźbu wócakowacy pßipołuchaŕ na ßwoje pßińdźe. Pßi dospołnym zhromadnym hraću z duchom a z temperamentom, pßi wuważenej dynamicy a rhytmußu napdadowachu wßeßkje trunate naßtroje, pßi čimž dźiw kóždy hußeł drohotny instrument ßwoje ßwójßtwo mjennuje. Pódla lohkeje hudźby ßłyßachmy też klaßißku — Ballini, Weber, Schubert, Mascagni. Wßo mały orchester — drje na 15 muži — z wulkej eksaktnoßcu pßewjedźe, ßtoż jim bohate pßipoßłuchaŕßtwo z pßikleßkom dość njewyßwołuje. Pßi koncercze ßo wßędźet pokaza, ze hudźbny pavillon na prawym měßtnje njeßteji. Pßi njepßihódnym wětrku zdaleni pßipoßłuchaŕjo dość njeßłyßa. Pak mějeße ßo do ßrjedź ßtomownje natwarić, pak na južnym wukońcu, hdźež nětko wotpočowacza hala ßteji, kiž pak ßo zwjetßa wjacy njewužije a do kotrejež ßkóńnje hudźbnicy wućeknychu, ßtož bě z wußpěchom za akußtiku, byrnjež hala ze ßlomu kryta była a tříčka khětro nizko na zemju dosaha. Mjez tym ßtej nowej wotpočowańßći na hórcy pßitwarjencej. Kupjel je ßo w poßlednich lětach ßcyła dale wutwaryła. Hdyž ßłónćko za wyßokim kupjelnym domom ßo ßkhowało, a ßewjorny wětr troßku zymniśo dujeße, pytachu hižo mnozy do kónca koncerta ßwój wućek w ßkitaceych estradach, hdźež ßo po nim čiłe žiwjenje dale pleśeła. Wutrajni pak dočakachu kónca a hudźbnicy dźakowachu ßo jim z monhimi pńdawkami. Hośćo běchu ze wßěch kónćin pńkhwatali, ßamo z Drježdźan. Po wječeri mójachu młodźi a ßtari pńileżnoßć k wjeßelej rejcy na dwěmaj žurlomaj. Mnozy ji hołdowachu, doniž wulki časnik w předkhěži w 12 hodźinach kóne wßeho wjeßela njepńpowědźi.

S **Kamjenza.** Njewobßłabniwßcej kołejśdneho dowjeźe wutoru rano krótko po 9 hodź. błißko Gierlichcza ßkał w Bržńi-Thonbergu k wobkhadnemu njeßbožu. Kołejśdny, kiž bo Kamjenza jědźeße, ßajědźe bjes kóždeho ßnamjenja njejapzy ß praweje ßtrony na lěwu ßtronu dróhi. Motorowy kołeßaŕ, kiž ße ßrěnjej ßpěchnoßcźu ßa nim pßichiłdźe, ßajědźe do njeho, ßo kołejśdny padny. Wón woßta ße ßłamanej wobrucźku a ßchacźenymi mßhami leżo a jako běchu jeho łwobaleli, dowjeßechu jeho do tudomneje khorownje. Wina na njeßbožu je kołejśdny ßam, dokelž njeje ßnamjo dał. SStary njepazźik mnohich kołejśdnych, na ßwitepłanej ßchcźežy jědźacych, je ßo ßaßo raß njeßłubje wjeßół.

S **Kolßchke.** SSaßudźeny pjatk je tu 74lětna wudowa Roßina Bergmanowa 18 lět po jeje mandźelßkim, kowarßim mßchtru Juliußu Bergmanu wumrěła. SSemrěła běße wo wßy wobklubjena wołoßoba.

S **Wukrancźu.** Druhi dźeń ßwjatkow, rano wokoło 8 hodź. wudyrhi woheń w tudomnym Allmuelez twarjenju. Hačrunjeż tudomna ßtykawa ruczke k ßaßchenju pßchißhwała, ßo tola zyła třćha wotpali. S padazym ognjołom bu wohnjowy wobornik franjeny. Domjezu nadobu a ßtki ßu mółli wutłowacź. Kak je woheń naßtał, njeje hißchcze ßnate.

S **Lutow.** Dwórnißchcźo we Lutowßkej dźělanßi-Cźornym Khołmzu hižom daiwno wjazy njeje doßahaße ja dźeńßnißchi wobkhad. Kaž ßo powě, je ßo Torgaußka direkcija njemßkoßtatneje żeleźnizy rozßhudźiła, nowe twarjenja natwarić. Powě ßo, ßo ma ßo natwarić nowe dwórnißchcźowe twarjenje, tworowa kólnja ß nakładnißchcźom. Naßupy k cźahanu dwórnja pjeczа ß tßchi dóßtacź. Nowe dwórnißchcźo budźe nęhdźe 600 metrow wot nětcźißchcźa na ßtronu k połodnißchemu Lutowßkemu ßydlißchcźu.

S **Rißkeje.** Pjatk popołdnju 1/3 hodź. je ßebi dźěłacźer Melchor ße ßmjertnje Wóbrjeńzy žiwjenje wjał. Wón da ßo mjes Rißcańßkim a Hońißcańßkim dwórnißchcźom wołoßowemu cźahej pßchejěcź, kiž jeho na mětnje morí.

S **Wochoß.** W naßchej wßy ßaběja wonkownej motorowej koleßaŕzy dźěcźo do koła. Wona pomałku pßchijědźe, dokelž dźe njeßbožu pßchitkacź widźeße. Tak dźěcźo jenoź do boka ßtorcźi a lohko ßrani. SSkoro pak mohło njeßbožo hórßche bycź, dokelž jedyn dźeßcźowy pßchiwußny roßhorjeny koleßaŕku ß bubonowym kłjom pßches tył dyri. Koleßaŕzy, kotraž nětko zyle ßaßta, pßchi tym bjes mała motorßke koło na dźěcźo padze. Ale mużej to njeběße hißchcze dość, wón da ßo do žónßkeje a wotkoji ji nękotre pliju. SSkónćnje dyrbjeße żandarm měr poßtarać.

Maćerny dwór.

Halligßki roman.

22] (Pokračowanje.)

„W Božim mjenje", rjekny wowka a paßeße wóczko po rjadu błyßkotazych, małych wokßnow, ßa kotrymiž běße njewjeßeźinßka komora ße ßnehběłymi, wyßoko nakopjenymi poßlejcźemi. Wowka ßama běße ßnehßote wodźecze na nje wodźeła, a „ßwjatu komoru" ßamka, kaž ta na maćerßnem dworje rěkaße. Hakle wokoło ßchestej hodźiny popołdnja kwaßneho dnja, hdyž ßwony k nyßchorej ßwonjenja, pßchepoda wowka ß wulkej ßwjatoczńoßcźu młodenu nawoźeni kluczź. —

S Bohom!

We wßěch ßwojich radoßno-bolośtnych mylliczłach wuhlada nękto knjeza ßaraja wot haczenjow pßichikhadźecź. Wón měrjeße ße k maćerßnemu dworej. Wowzyne cźoło ße pokhmuri.

Wona ßwětej wjazy njerozumjeße. Snajmjeńßcha niz tomu nowocźaßnemu, kiž ani pßched zyrkwju njeßaßta, ale ßama ßamomordarjow do ßwjeczenych rowow thowaße ße pßchewodom pßichcźelow a ßwonow. A k tomu ße paßtor Licht poßkeći, kotrehoż běße hacź dotal pßchez jako ßprawneho a praweho paßtyrja cźeßcźowała. Ale wéßo, wón dźe bě wutrajnik. Tajki Durinßki ß tajkej dźiwnej rěcźu dyrbjeße dźe też dźiwne nahlady měcź, kiž ße dozwła Halligu njepßchihódacźu. Wowka njebě też wnukej hißchcze ruku ßaßo podała ß toho cźaßa, ßo běßchtej Edleßowej ruzy kaßcźej ßamomordarja pßdóbnyłej.

A jeje pßcheczeł, młody wucźeŕ Manne Wögens? Nź, wowka ßwětej hižo njerozumjeße, a bě drje najwjetßich cźaßy, ßo by Bóh luby Knjez ju wotwołał. Ale najprjedy dyrbjeße „Hochtid" (ßwaß) bycź.

Pastor Licht kročeße po kamjeńitych ßhodźeńkach k maćerßnemu dworej. Hižo ß naßdala běße hobrßkeho ßněhowego muża ßo błyßcźecźej widźał, a nękto dyrbjeße ßo tomule njelepemu thadli ßmjeć, ßij ß cźornymaj wuhlowymaj wocźomaj a cźerwjenymaj zghełowymaj hubomaj bojaßnje do ßwěta hladaße a jara hrožo ß krutym rełłom machaße. Pßchecźełneho napohlada tón ßnehowy wuj njemějeße.

Pßchi muri, kiž łubło wobhrodźeße, błyßcheße wón dźeßcźe hłoßy. Paßtor Licht ßtupi trochu naßad, pßchetoż nękto wobźeße, ßo běßchtaj Onnen a Karen ßebi nęcźto ważne wotmyßliłoj.

Dźeßcźi běßchtej k njemu ß khribjetom wobroczenej, mała Karen bě ßo wyßoku krißowßku kapu maćerje ßłojita a Onnen ßwjaßa ßej wułku, cźornu ßalu kaj tajki talar wokoło ßebje. Dwě jamje je ßněha běßchtej dźeßcźi wurykej, wułka kopacź leżeße hißcheße na puću.

Jena jama bě pßchi ßamej muri, druha pod kraßnej, haßtatej krußchwinu, kiž bě ß pychu na ßadu khudeje Halligi. Karen ßtojeße pßched bratrom. Na cukomaj mějeße podołhoju tyju a w njej nękaiku ßtaru, jara wohidnu klanku, kotraž jara ßalepjena a ßaplatana mějeße błędy ujeßahojomnych cźerpjenjow na ßebi. „Luba wojzada", pređowaße Onnen. „Ja wßchak na tebi widźu, ßo chcźeßch thole bjeßbožneho ßamomordarja pod rjanej krußchwinu pohrjebacź. Tola to ßo na žane waßchnje njehodźi. Schtó cźyła tajkeho khadłu ßa ßuboża mécź? A Bóhłuby Knjez ßo jara na waż noßnéwa. — Pod krußchwinu leži dźe Peter Witt, kotrehoż ßtajnje „paducha" mjenowachu a Pieter Martje, — pßchipódła ßamomordarja też wonaj leżeeś njechcźaß. Tuż prjecź ß nim k murzy. Amen."

S tym hrabny Onnen klanku a wjerhny ju do rowa pßchi muri

Karen žałoßtnje jałßchikmy.

„W ßkoku, Karen, ßkocź-ja njej", kaßaße Onnen. „Nětko hakle pßchihódźe to najrjeńße. Ty dźe ßy macź. Ty tola pßchidaßch, ßo cźi twoje dźěcźo k muri położa. Pßchimaj ßo gratu, — nětko pohrjebamy jo pod krußchwinu . . ."

Karen bě ßwoje dźěcźo ß jamy wumožiła, ale nětko wona žałoßtnje ßchkrěcźeße a wobaraße ßo, ßo k nękaiku nowemu thowanju wudacź. „Nź, nź, Onnen, ja ponjeßu ßwoje dźěcźo do cźopkeje jßiwy, potom ßaßo wożiwi. Potom jo ßjka wudacź njetrjebam."

Onnen bě wßěch mjerzazyn napycźeczo taikej porażajej logiki. „Ty nimaßch dozyła ßaneje fantaßije", wołaße hněwny ßa wotthadźejej. Tu ßtojí ßo ruka na jeho ramjeni a wón hladaße paßtorej do thutneho wobliczа. Wußkoßtiwoje wottorhny ßebi „talar" ß cźela.

„Mój luby hólcźo", dźeße paßtor Licht, „maćerßna luboścź je khmanßcha hacź fantaßija. A twoja Karen ßa bo mi tajka prawa, dobra klankaza macź bycź. S tajtch ßtanu ßo potom dobre maćerje cźłowjekow, pßchißtajt hole ßa ßebje." „Nětko pokaj mi pucź k wotroßu, mój ßyno, ja dyrbju ßo trochu pola waż wohrećź. Pßchi thowanju ßo njewohrějeßch, hacź pod krußchwinu pohrjebaßch abo pßchi murzy ßakopaßch."

Onnen ßpohladny bojaßliwje na ßararja. Pohßleduje ßłowa běchu tak dźiwnje khinczake, a wobliczo rěczeźeho ßo thmurißeße.

Nutßka wo jßiwi wowka cźakaße. Wona bě ßo ruce woprawjenßku draßnu wobleka, ßo by ßararja dostojnje pßchijała, ale ßcźini jenoź hłubokł, ßtarowobny kniks, a jeje ruzy, kiž ßo hewak tak ßpěchnje ßaßtupowazemu napßchecźo tykaßchtej, ßwoßtaßchtej tßchaju kaž kłęßcźe.

„Dyrbju knjeßa paßtora ßama pßchijeczź", ménjeße formalnje, „wßchitzy moji ludźo maju połnej ruzy dźeła kwaßa dła . . ."

(Pokračowanje ßcźeßuje.)

ſicź. Młoda hołza, kiż ſe ſo jara wobhladniwſe sadżerżała, drje muża dla ſtichiwdżenja a cżełneho ſranjenja wobſtorżi.

S **Muzankowa.** Pſchi ſynonym wobkhadże druhi dżeń ſwjatkow, hdyż bżeche wjele zuſych do naſcheho mėſta pſchiſthwatało, ſtaſchtej ſo też wobthadnej njeſbożi. Motorowy koleſaŕ, kiż po Shorjelſkej dróſy pſchicżeże a cżerpiże ſo na Zarowsku dróhu winowż, ſtorżi na Wjerſchu Wiekerſkim namėżce do automobila. Żónſka, kotraż na ſadnim ſedle motorſkeho koła ſedżeſche, bu na dróhu wjerhnjena, ſo ſrėdi moſhy ſtichaże. Do dnehnjeſchu do Khodżebuſkeje khorownje dowjeſć. — Druhe njeſbożo poſtrjechi ſynu tudomneho mėſchczanoſty. Hólc, kiż hiſcheże do ſchule njekhodżi, ſabėża do automobila a ſo tżežko na hłowie ſrani.

S **Mlėje Wodu.** Cżežke njeſboże ſ automobilom ſta ſo druhi dżeń ſwjatkow wjeczor ⅛8 hodż. na Muzankowſkej dróhy. Kinowy wobſhedżeŕ Arno Heinz ſ Hródka, ſtary naſhonity automobiliſt, ſ wulkim wobſobnym wozow, w kotrymż wójom wobſoboma ſedżeſche, ſ Muzankowa pſchijėdżo, chżiſche nakładny auto Budyſkeje Miedlez mėlkańſke pſchecżerżanyċh. Pſchi wobſeżeje ſpėſchnej jėżdże pak je wón ſwój auto pſcheſtara na Lżwo wjedł, ſo ſo ſchtoma ſchmórny. Wóz ſo poczа wjerhacż a wrżeſny ſaſno do ſchtoma, pſchi cżimż ſo auto roſtorhny. Wſchitkim nutſkaſedżacy buchu ſ auta wjerhnjeni a bóle abo mjenje cżeżko ſranjeni. Wjednik ſ najlėpſchim ſranjenjom wotetėże. Wſchitkich ſranjenych hnydom ſ priwatnymi aūtami do Mėcże Wody ſwoſychu. Cżeżkoſtranjenych bórſy na to do Hródka dowjeſchu. Pſchi wſchėm njeſbożu na żo ſo ſpėże wobhladowacż, ſo bżeche ſnjeſbożeny automobil wozjerjeny wóſ, hewak drje buchu jeho dżėle puczowazych roſmatłe.

Se **Żylewa** pola Khodżebuſa. W nozy k ſwjatkowniczży **wotpali żo w Żylowje** domiſe ſ hródża a bróżnju ratarja Mudrinka. Woheń ſwarjenje hacż na murje ſnicżi. Wulki ſtoł możacżu pſched ſahubu wukhowacż, ale nėchto małeho ſkotu je w pkomjeujach dyrbjało kónz wżacż. Też wſchitkón rólny a ratarſki grat je ſo ſhobu ſpalił. Naſtata ſchkoda naruna ſo jenoż ſdżela ſe ſawėſcżenjom. Po wſchėm ſdaczu je ſłoſtnika ruka woheń ſałożiła.

Z Łužicy.

* S **Cibamy.** Hróſbne njeſboże ſ automobilom ſta ſo tu druhi dżeń ſwjatkow wjeczor krótko po 7 hodż. na pſchekhodże Cibawſko-Leutersdorfſkeje dróhi pſches Cibawſko-Warnsdorfſku żelezniżu. S polnej ſpėſchnoſcżu jadżże ſ pjeċ wożobami wobſtadżeny automobil do lokomotiwy wożoboweho cżaſha, kotraż jón kruch ſobu iwkuċżeſche. Wobſhedżeŕ woſa a jeho żyn, kiż wóż wobdżeſche, wuteknjeſchtaj ſ lokhimi ſranjenjemi. Sčinowa njeweſta pat bu żołoſtnje ſranjena, ſo hnydom mowa leżo woſta. Jeje maċżeri ſo wobruċżka ſlama a mandżelſkej wobżėrża automobila ſłama ſo ruka.

* Se **Shorjelża.** Srudne ſwjatki pichinjeże ſwjatkowna ſobota ſwójhe kolijowehu wuhibarja na wotp. Pawoła Kawża w Mėſku. 63lėtny nan poda ſo popoł-

onſu ¾2 hodżin ſe ſwojim kokom na puċż, ſo by dojſł na pohrjebniſchczo, hdżeż chżiſche wupyſchiċż row ſwojeho jenicżkeho żyna, kiż je pſched nėkotrymi lėtami wumrėł. W ſamknym cżaſu pſchijėdżechu ſe Shorjelża iſt kważne automobile, kiż kważnyh hoſcżi do zpżkwje wjedżechu. Hdżeż ſo Winterfeldſka dróha do Seidenbergſkeje dróhi ſtónczi, automobile Kawża pſheſcżėżnychu a jako bżchżaj dwaj autaj nimo njeho ſajėżkaj, chżiſche ſo wón do Winterfeldſkeje dróhi ſawinnoċ. Pſchi tym pak jeho tſeċi auto, kotrż dże wón njebėżiſhe petnyċ, thrałny a wróżhu wjerhny, ſo wobżarujomne bies redomja leżwoſta. Lėkaŕ, ſtraſchne ſranjenje ſpoznawſchi, da ſchi hnydom do khorownje dowjeſć, tola po puczu Kawhiżo wudycha a tak jeho jako cżėło domoj pſchiwjeſechu.

Jako bżeche wėrowanje w znrkwi nimo a automobile kważarjow domoj wjeſechu, padże nimale na ſamknym mėſtnje, hdżeż bżeche żo prėnje njeſboże ſtało. na pjeſkeſroży motorowy koleſaŕ ſe ſwojim towaŕſchom zgle blizko pſched prėnim kważnym autom.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Heidenawa.** (Nutsdobrywarjo w finanznym hamcże.) W nozy k pjatkej dobuchu ſo njeznaċi do twarenja finanzeho hamta w Heidenawje pola Drżeżdżan. Każ żu ſo pſchenyhoważe wyſchnoſcże pſcheżwėdżiże, njeproſcheni wopytarjo njeſłu żane hamtſke pjenjeſy żobukaſali. W finanznym hamcże żu pulty roſpaċżili a mjenſche ſumy ſaſtojniſkich pjenjes a druhe maliċżoſcże kradnyli. Poſnyt, żo do treſora mėżneje thorobneje pokładnje dobnieċ, ſo tłoſtnikam njeporadżi.

* S **Miſchnja.** (Miſchno je cżeſtne mėſchczanſke prawo nėmſkeho preſidenta Hindenburga wotpokaſało). Njedawno bżeche hoſpodaŕſka ſtrona namjeſtowała, ſo mėł ho nėmſki preſident Hindenburg ja cżeſtnoho mėſchczanoſtu mėſta Miſchnja pomjenowaċ. Temu bżeche ſo też pſchiſłoſowało, tola mėſchczanſki ſaſtupnjeru njemóżachu wo tom wobſamknuċ, dokeż demokratoja a ſozialdemókratoja njebėchu pſchitomni. W ſwojim poſlednim poſhėdżenju ſo mėſchczanſky ſaſtupnjeru Knowa ſ tuhym namjetom ſabkrachu. Namjet pak ſtónczenje ſ 22 hłoſami wotpokaſachu.

* S **Falkenſteina.** (Nubjeżny nadpad na pokładnjowehu póſłenika.) Pjatk dopoldnja wokoło 11 hodż. je ſo na ſarjadniſkeho wucżonika Roſmera ſ Grünbacha rubżeżny nadpad ſtał. Wucżobnik bżeche ſa Grünbachom gmejnu 10 000 hr. pjenjes wotſchėhnył. Na leżomnoſtnych njiſach mjes Falkenſteinom a Grünbachom jeho njeznaty nadpadnik pſches hłowu dyri, ſo bjes wėdomnja leżo woſta. Nadpadnika, kiż je kradnjene pjenjeſy — 1000 jenohrihnarjow, 500 dwėhrihnarjow, 300 dżeżaċżihrihnarſkich papjerow a 250 dwaċżihrihnowſkich papjerow — w nakhribjeiniku wotnjeſł, njeſbu dotal hiſcheże wuhlożżeċ mohli.

* S **Lipika.** (Ssmjerine wobkhadne njeſbożo.) Do wotnajeńkeho automobila ſ Mügelna pola Lipika ſadżże ſ dwėmaj wożobomaj wobżadżene motorſke koło ſ tajkim wotmachom, ſo buchżej wobej wobſoże cżeżko ſranjenej. Jej dowjeſchu do Mügelnſkeje khorownje, hdżeż bórſy na żiwoże ſranjenje wumrėſchtej.

Kolo motorſke, w Sarżeżu cżo. 1.

„ mużaże w Budyſchinje, Tėſlańſka dr. 48 della na prawo.

Zyhelc tżėchne, tryebane, w Rajchowje 35.

Kóſt 12-lėtny, mlokakinja w Błożanach.

Krowa wyſokoſkużeżina, mloda, hoſcżenż w Hnaſchczach.

„ wyſokoſkużeżina, mjes dwėmaj na wubėrk, we Rakojdach 6.

Dżerżazy wóſ, derje ſdżerżany, na Karlſkej dróſy cżo. 9, delka na prawo.

Ssudnijzy na pſchežadżowanje

ſchtwórtk 23. meje 1929:

w Kamjenzu w kasarnach w komornym domje maſchinſtich tżėlbow dop. w 9 hodż.: wichelake meble, kobrzy, wurėżne twory, taſlaty wóſ, wobrazy, cżażniki a też ſchkleiċżany wóſ,

w Kamjenzu w hoſcżenzu „Ke krónyrynzej“ poſ. w 2 hodż.: 4000 tżėſchnych zyhelow,

w Lubiju na ſudniſtwje dop. w 10 hodż.: wſchelake meble, wobraz, gramofon ſ deſkami, motor na wjerċżaty prud, hobanka, kolowe ſamki, Brockhauſowej ſlownikaj.

Skrowe depeše.

Produktowe witi dżenja dopoldnja ¾11 hodżin we Barlinje: Wobrot je żnadny a płaċżiny żu ſeſtabjene. Dopoldnja ¾12 hodżin: Każ pſched hodżinu.

Płaċżizny na Barlinskich produktowych witkach.

Żito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaċżizny po złotej hriwnje.

	21. 5.	17. 5.		21. 5	17. 5.
Pšenica	219-220	220-221	buny	22-24,00	22-24,00
rožka	194-199	195-200	woka	28-30,00	28-30,00
nal. jačmjeń	218-230	219-230	modre lupiny	17-18,00	17-18,00
baz. jačmjeń	187-196	187-197	žolte lupiny	22-24,00	22-24,00
wows	193-199	195-200	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	19-19,20	19-19,20
pšenč. muka	24-28,50	24-28,75	lany wósušk	21-22,00	21-22,00
ržana muka	26-27,75	26-28,00	poon. melasa	—	—
pš. wotruby	13-13,25	13-13,25	běrnj. kruški	16-17,30	17-17,40
ržane „	13-13,50	13-13,50	syno, 50 kg	4,30-5,40	4,30-5,40
lane symjo	—	—	ržana stoma	1,55-1,60	1,30-1,70
hróch, Viktor.	48-50,00	48-50,00	pšenč. „	1,30-1,60	1,30-1,60
raps	—	—	wowsna „	1,65-1,80	1,65-1,80
pjeluški	25-26,50	25-26,50	sena „	1,45-1,70	1,45-1,60

* S **Nordhauſena.** (1000-lėtne mėſto.) Mėſto Nordhauſen pſchi Sśmślnych horach wobſwjeċi ſawżdeny pjaty ſwoje 1000-lėtne wobſtaċże.

* S **Barlina.** (Hobrikі ſwjatkowny wobkhad.) Wulkétowy wobkhad w Barlinje ſmėdżeſche lėtſa ſwjatki rekordne liczby ſapżijaċżi. Sjednoczene mėſchczanſke wobſkhadne towaŕſtwa, dróhowa żelezniża, omnibuſy a podzemſka żelezniża, każ też mėſchczanſke a pſchedmėſtowe żelezniży żu na wobėmaj ſwjatnymaj dnjomaj pjeċża wjazy hacż 15 miljonow puczowarjow ſwoſnje.

Přilopk.

* Hobrikі ſtlad kamjenitneho wuhla wotkrył. Jako blizko Merſeburga ſtudżeń rylaċżu, ſtorżiżu na ſpodżiwny kamjeń, kiż bórſy jako kamjenitne wuhło ſpóznachu. Nėkk we wokolinje ſa wuhlom wjerċżachu a nėkhże 200 metrow hluboko hobrikі ſtlad kamjenitneho wuhla woſżeżichu. Wo dokładnym wobſhahu wuhloweho ſtlada pcheſpytowanja hiſcheże njeſłu ſkónczene.

* Nėmſke wowċżerſke żyły njeſmėdża do Auſtralskeje. Auſtralſke ſwjatſowe kujżeżſtwo je wobſtankło, ſo bowoſ nėmſkich wowċżerſkich pſow na pjeċż lėt ſakaże. Pſchicżina tuteho ſakaża je wożeże, ſo ſo boja, ſo naſtanże khżijowanje wowċżerſkeho pſa ſ auſtralſkim dżiwim pſom a ſo maja wowċżerſkeho pſa ſa ſtraſcheneho ſa nowcże ſtadła.

* W Nėmſkej njeże dóſć duchownych. Dżeńſnjiſchi dżeń je njedoſtatk na evangelſkich ſararjach we wjetſchinje nėmſkich wokrejoch tutkwiłu hiſchcże jara wulkі. Tak je na pſchiład we Wiesbadenſkim wokrejeſu 50 ſarſkich mėſtnow njewobſadżenych. Se Sakſkeje provinzy ſo ſamo powjeċ, ſo tam 250 ſarſkich mėſtnow na wobſhadżenje cżaka a to ſ dłheka hiżom lėta dołho. Tam ſu tehodła dyrbjeli wjele ſarſkich mėſtnow wotſtronicż a je druhimi ſjednoczicż.

* Sa lifżały tal w Amerizy. W Sjednoczenych Statach Połnożneje Amerikі je ſjednoczeńſtwo naſtało, kiż ſa ſwój nadawk wobſhladuje, wujaſhnjeċ lėpſchiny, kiż pſchinjeſe wużiwanje lifżaleho talu. Sjednoczeńſtwo je też wudało eżiſcheżeny proſpekt, kiż jemu ſłużi k agitazii. Tam moża Amerikżenjo cżitaċż, ſo ſaſpamoſcże mnohich ludżi ſ teho wuthodża, ſo cżłowjeſ liſżały tak njeſk. Sdobom je naſpomnjene ſjednoczeńſtwo wudało 45 wowych warjenjiſkich rezepтow ſa lifżały tak.

* Drohotne debjenſki kradnyli. W Nauheimſkich kupjelach je w nozy k pjatſeże padnił w jenym hotelu żo je wokmom do jeneje ſtwy dobyſchi, ſa 40 000 hrivnow debjenſkow kradnyċ. Mjes kradnjenymi debjenſkami bżeche karlojty rjeżaſ ſ brylantowym ſamkom a bżeche żonż pjżom 30 000 hrivnow hódny. Nimo debjenſkow kradny padnich hiſcheże 7 200 hrivnow hotowych pjenjes.

* Wołkhadne lėtadło do Dunaja padnyło. Pajażerſke lėtadło, kiż wobſtarowaċże wobkhad mjes Winom a Budapeſtom, je ſobotu blizko żelezniżkeho moſta pola Budapeſta ſnjeſbożiło. Wocżiży ſtwėdżu powėdża, ſo je w lėtadle, jako je runje nad Dunajom leċżało, ſo roſbuchnjenże ſtało, ſ kotrymż ſo lėtadło wotkorhny a lėtadło ſ wjednikom a jenicżkim puczowazym do wody padnyło. Maſu ſa wóſte, ſo ſtaj wobaj ſmjerċż namakałoſ.

Najnowiše z cyłeho świata.

Schkowa powėſċż wo wjedrje ſa jutſje ſchtwórtk: Njenje, cżopło a żucho; w Jendżelſkej tam a ſem deſchcżik a khłódniſcho; w połnożnej Europje ſ wjetſcha żucho a cżopło.

* **Druhi dżeń ſwjatkow je żo na lokomotiwy ſpėſchneho cżaſha 31 mjes Barlinom a Magdeburgom parne roka puſka. Tejżeż Miller ſ Magdeburga żo ſ paru cżeżko wopari, ſo je poſdżiſcho w Grenthinſkej thorownі wumrėł. Thorownja woparjeny lokomotiwnik ſamo hiſcheże lokomotiwu ſaſtajiċż.**

* **Druhi dżeń ſwjatkow wjeczor je automobil barbjerja Jahna ſ Rumburga na njeſtrajowanym żelezniſkim pſchekhodże mjes Leutersdorfom a Cibawu do lokomotiwy wożobowheho cżaſha ſawadżiċ. Automobil żo na bok wjerhnu a żo roſbi. Pſchi tym żo Elli Zechnerez ſ Rumburga ſaraſy, mjes tym ſo żo jejna maċż, Rosa Zechnerowa a wjednik Jahu cżeżko ſranichu. S khorobnym automobilom żo do kliniki dra. Wanki w Habrachczizach dowjeſchu.**

* **W Koſchizach w Sſtokrafkej je żo wutoru prozeż pcheċżiwo 17 zyganom a 2 zygankomaj ſapoċżat, kotrychż winuja, ſo żu wjele ludżi nabżadnyli, morili, wurubili a żdżeła też ſeżrali. Woni njemóża ani pjżaċż ani eżitaċż a njewjedża, hdy hdże żu żo narodżili. Dwajo ſtaj khorónemaj. Kohoż w lėżu ſetkachu, bjes ſmilnoſcże ſłonzowachu a wurubichu, njedżiwajo na to, haċż bżchu doroſcżeni, żónſke, mużiże abo dżeċi.**

* **W Rumunſkej je mjes Predealom a Kronſtadtom, w kotrymż bżchu nėkotre petrolejowe tankowe woży, żo cżaſh ſwaŕożił a żo do hłubiny walił. Pſchi tym żo petrolejowe woży ſapalichu a roſbuchnychu. Schtyrjo żelezniżny ſaſtojniży pſchi tym ſmjerċż poczepkichu. Tżjo żo cżeżko ſranichu.**

* **Mėſto Funatſu w Japanſkej je żo ſ wohnjom wupuſċżiło. 1200 domow je żo ſnicżiło.**

Směški.

Rjane hoſpodaŕſtwo.

Połżaj nadeżdże bundaka na dróſy ſ jenej żonu a mlodej hołzu.

„Kaŕ wėkacże?“ praſcheſche żo połżaj bundaka.

„Mėkam Juraſki.“

Pokaſa na żonu a praſcheſche żo dale:

„Schtó je tuta żónſka?“

„To je moja żona Minka.“

„A ſchtó je tuta hołza?“

„To je Liſka.“

„Schtóżka to je, Liſka?“

„Nó haj, to je Liſka, wuknje pola mojeje żony ho-ſwodaŕſtwo.“

Hospodarski rozhlad.

žrjedu 22. meje 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,196	100 pólsk. złotych	47,20
1 jendželski punt	20,35	100 čěskosł. krónow	12,415
100 šwajc. frankow	81,785	100 franc. frankow	16,38

Barlinska **burša** wčera po ſwjatych dnjach ſe žiwym wobrotom do nowjeho tydżenja ſaſtupi. W běhu dnja wobrot trochu wjaſny a kurſy efektow popyſchċichu. Na wikach ſ dołhownymi a rentowymi liſċinami běchu kurzy jako ſtruċżene.

Produktowe witi pſchinjeſechu wčera powſchitkownje ſpłahjene płaċżiny. Wſchenżu, rožku a wowſu pornjo pjatej do ſwjatkow zentnaŕ wo 5 pj. tuńſcho pſchedawachu. Wčera płaċżeſche zentnaŕ

w Barlinje:

pſchenżu 10,95—11 hr., rožki 9,70—9,95 hr. nalėtnjeho jeċżmjenża 9,90—11,50 hr. a naſymſkeho 9,35—9,80 hr., wowſa pak 9,65—9,95 hr.,

w ternijowym wikowanju

ſa meſu: pſchenżu 11,50 hr., rožki — hr., wowſa 10,10 hr.,

ſa julij: pſchenżu 11,72½ hr., rožki pak 10,57½ hr., wowſa 10,15 hr.,

ſa ſeptember: pſchenżu 11,97½ hr., rožki 10,77½ hr.

Pſchiſtajeja:

Bżuraſtſkeho, Krauża w Hróbku, Kotoſika hała 1.

Połzu do domu, dr. Wagnerowa w Błėj Wodże, na Bjedrichowej hały 1.

Hołzu, Lebeſtowa w Budyſchinje, Swonk. Lawſka hała cżiſło 20.

„ Rechowa w Rakezach.

„ dr. Kernowa w Budyſchinje, Paulijowa hała 291.

„ Rilda w Lubiju, na Starem torhoſchcżu.

Stenotypiſtu, Vereinigte Lauſitzer Glaswerke A. G. we Błėj Wodże, wotdżělenje H.

Buczownika bżmarſkeho, Kindler w Budyſchinje, Kamjentna hała 18.

Dżiwarjeriki. Dienemann w Budyſchinje, na rožku Muſkowſkeje a Delnjo-Kinjanſkeje dróhi.

Na pſchedań:

Byk Lėtny, w Czemrzach 8.

Proſnata, Kobanja w Czemrzach.

** Wučer rěši k dźěćom wo stworjenju čłowjeka. Mały Jank spadnje jemu do rěče: „Mój nan praji, so čłowjek wot wopicy pochadza.“ K temu mèni wučer: „Janko, waše šiwjone nałožnosće njeflusćeja do schule.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. Naša jednota „Sokol“ ma swoje zwučowanje kóždu srjedu wječor we 8 hodź. w towaršowni na Hornčerskej hasy (Christl. Vereinshaus).

Hornja Hórka. Towarstwo „Łužica“ zmèje njedźelu 26. meje popołdnju w 4 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Henslec hosćeńcu. Přednošk je přilubjeny. Knježa dowěrnicy so proša, wšěm sobustawam to wozjewić. Dale ma so kóždy hnydom zapisać na zlět župy „Jan Arnnošt Smolerˇ“, kiž je 9. junija 1929 w Klukšu. Wo bohate wobdźělenje so prosy.

Předsydstwo.

Hrodźišćo. Spěwny wotrjad „Zerja“ ma **džensa** srjedu spěwanje (nic zhromadźiznu) pola Jurakec w Hrodźišću.

Rakecy. Serbske towarstwo „Lipa“ ma swjatu Trojicu, 26. rožownika, swoju měsačnu zhromadźiznu.

Předsyda.

Pančicy. „Lipa Serbska“ (mužske hłosy) ma pjatk 31. meje wječor we 8 hodź. nuzne spěwanje we Wotrowje pola Šołćic. Njech so wšitcy wobdźěla.

Dirigent.

Spěwny zwjazk nastupajo. Wotmyslena jutřiša (srjedźina) pruha towarstwow Radwořskeje „Jednoty“, Budyskeje „Nadźije“ a Hornjohórčanskeje „Łužicy“ dla „Naléča“ dyrbi wšesteje winy dla wupadnyć. Přepołoži so na nowy tydźeń **wutoru 28. meje** wječor we 8 hodź. w Serbskim Domje. Pruhować budźe so cyły prěni dźěl. Tež druzy spěwakhmani so z tutym k wobdźělenju přeprošuja.

Hłowny dirigent.

Sobustawy spěwařskeje kupki „Lumir“ přeprošuje (jenož z tutym) k posedźenju wuradźowanskemu na **džensa srjedu** popołdnju w **4** hodź. do Serbskeje kofejownje (mała jstwička). Jedna so wo koncerty w zymje w Drježdźanach a w Prazy, a traš w Barlinje.

Bjarnat Krawc.

Sokoljo za Poznań zwučuja štwórtk wječor w Serbskim Domje, zaso z hudźbu.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerˇ w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dudman w Budyšinje. Za hospodarski dźěł

Jězdny plan automobila mjez Budyšinom a Kamjencom

płaćiwy wot 15. meje 1929.

	6,41	6,55	—	—	14,04	—	—	z Bud., z autow. haly přiježdźo	8,15	—	13,31	—	—	—	22,14
	6,44	6,58	—	—	14,06	—	—	do Bud., na dwórnišćo wotježdźe	8,12	—	13,33	—	—	—	22,13
								Zwizki k čahanu:							
wot Biskopic	W*5,44	Kał. předm.	;9,06	;11,22	12,20	14,48	16,58	z Drježdź., hł. dwórn. přiježdźe		:10,21	*15,34		:20,01	20,01	24,00
	W6,12		;10,19	;12,26	14,05	16,27	18,56	do Budyšina - - wotježdźe		9,08	*14,19		:19,00	19,00	22,28
	4,19		;8,42	11,12	11,12	14,37	:18,13	ze Zhorjelca - - přiježdźe		:11,09	15,35		:19,12	:19,12	0,15
	5,34		;9,27	12,22	12,22	15,51	:18,58	do Budyšina - - wotježdźe		:10,21	14,10		:18,30	:18,30	23,00
	W5,57		8,24	11,35	11,35	15,18	18,13	z Wjelećina - - přiježdźe		11,05	14,43		20,16	20,16**	*23,34
km	W6,23		8,54	12,01	12,01	15,43	18,41	do Budyšina - - wotježdźe		10,35	14,14		19,48	19,48**	*23,26
	Auto wotježdźe z Budyšina do Kamjenca							: = spěšne čahi.					Auto wotježdźe z Kamjenca do Budyšina		
1	—	6,45	10,22	12,30	14,10	17,00	20,05	z Budyšina, dwórnišća - -		8,11	8,55	13,30	14,00	18,11	18,25	22,13
1	—	6,47	10,24	12,32	14,12	17,02	20,07	Budyšina, pósta - - - -		8,09	8,53	13,28	13,58	18,09	18,23	22,10
2	—	6,50	10,27	12,35	14,15	17,05	20,10	Budyšina, „Serbskeho Doma“		8,07	8,51	13,25	13,56	18,07	18,20	22,08
3	—	6,52	10,29	12,37	14,17	17,07	20,12	† Budyšina „Hosć. Kronprynca“		8,05	8,50	13,23	13,53	18,05	18,18	22,07
4	—	6,55	10,32	12,40	14,20	17,10	20,15	† Ratarjec - - - - -		8,02	8,48	13,20	13,50	18,02	18,15	22,05
6	—	6,58	10,35	12,43	14,23	17,13	20,18	† Třjoch Hwězdow - - -		7,59	8,45	13,17	13,47	17,59	18,12	22,03
8	—	7,02	10,39	12,47	14,27	17,17	20,22	† Błohašcy - - - - -		7,55	8,41	13,13	13,43	17,55	18,09	21,59
								† Nowe Błohašcy - (njeježdźi Hodźij - - - - wjacy)								
								Bóšerjcy, Janecy - - -								
10	—	7,06	10,43	12,51	14,31	17,21	20,26	† Debišćanskeho puća - -		7,53	8,39	13,09	13,39	17,53	18,07	21,56
11	—	7,10	10,47	12,55	14,35	17,25	20,30	Prěšce - - - - - -		7,51	8,33	13,05	13,35	17,51	18,04	21,53
13	—	7,13	10,50	12,58	14,38	17,28	20,33	† Libonja-Čornecy - - -		7,47	8,35	13,02	13,32	17,47	18,00	21,50
14	—	7,15	10,52	13,00	14,40	17,30	20,35	† Puć do Pozdec - - - -		7,45	8,32	13,00	13,30	17,45	17,58	21,48
15	—	7,17	10,54	13,02	14,42	17,32	20,37	† Lejna - - - - - -		7,43	8,30	12,58	13,28	17,43	17,56	21,47
16	—	7,20	10,57	13,05	14,45	17,35	20,40	Lejna, hosćenc - - - -		7,40	8,28	12,55	13,25	17,40	17,54	21,45
17	—	7,22	10,59		14,47		20,42	Zywic, hosćenc - - - -			8,26	12,53			17,51	21,43
18	—	7,25	11,02		14,50		20,45	† Swinafnje - - - - -			8,22	12,50			17,48	21,40
20	—	7,29	11,06		14,54		20,49	Klóštra Marijneje Hwězdy -			8,20	12,48			17,45	21,37
21	—	7,31	11,08		14,56		20,51	† Křiżny puć Jawor-Miłočicy			8,18	12,44			17,43	21,35
22	—	7,33	11,10		14,58		20,53	† Miłoće (puć do Halštrowa)			8,15	12,42			17,40	21,34
24	—	7,37	11,13		15,02		20,57	† Thonberga, hosćenca - -			8,11	12,38			17,35	21,30
26	—	7,40	11,16		15,05		21,00	† Brěznje (puć k dwórnišću) -			8,09	12,35			17,32	21,27
27	—	7,42	11,17		15,07		21,02	† Brěznje (hosć. „Krónpryncˇ“ -			8,07	12,33			17,30	21,25
28	—	7,44	11,18		15,09		21,04	† Reiłce kschlefnja - - -			8,05	12,31			17,28	21,23
28	—	7,46	11,20		15,11		21,06	Kamjenc, „Słónca“ - - -			8,04	12,29			17,26	21,22
29	—	7,48	11,22		15,13		20,08	† Kamjenc, płunafnje - - -			8,02	12,27			17,23	21,20
99	—	7,50	11,24		15,15		21,10	Kamjenc, dwórnišćo - - -			8,00	12,25			17,20	21,18
								Zwizki ze železnicu:							
	—	8,09	12,24	—	15,30	—	22,30	z Kamjenca - - - - přiježdźo		—	7,36	11,06	—	—	17,09	21,15
	—	9,48	14,00	—	17,08	—	24,00	do Drježdź., hł. dwórn. wotježdźe		—	6,03	9,34	—	—	15,18	19,30
	—		—	—	17,07	—	21,20	z Kamjenca - - - - přiježdźe		—	7,55	—	—	—	14,46	19,47
	—		—	—	18,20	—	22,26	do Biskopic - - - - wotježdźe		—	6,50	—	—	—	13,42	18,40
	—	8,16	13,10	—	17,57	—	21,27	z Kamjenca - - - - přiježdźe		—	7,49	12,13	—	—	15,18	19,03
	—	9,00	14,10	—	18,45	—	22,31	do Zleho Komorowa wotježdźe		—	7,01	11,27	—	—	14,30	18,17

Dalše wukazuje zarjadnistwo za awtowy wobkhad w Budyšinje na Tršlanskej dróży 45, dalokoróčak 2561

Za krótke jězby hač do 2 km płaći so 15 pj. † = Tu zastawa jenož po potrěbnosći. * Jenož sobotu. ** Sobotu a njedźelu.

1 mal bestellen

Sie direkt bei üns und Sie sind

begeisterter Härtner Kunde

In letzten 3 Monaten über 100.000 Nachbestellungen

Nr.	Dessins		M.
10	Wischtücher, rot oder blau kariert, Gr. 45/45 cm	p. Stck,	—,16
12	Küchenhandtücher, Gr. ca. 44/100 cm	„ „	—,20
41	Vorgezeichn. Kissenplatten, in Richelieu aus Haustuch od. Linon, Gr. ca. 40/50 cm	„ „	—,25
11	Frottéhandtücher, weiß mit farb. Streifen, wasch- und kochecht, ca. 40/80 cm	„ „	—,29
22	Ungebl. Baumwolltuch (Kochecht.), ca. 70 cm breit	p. m	—,33
17	Hemden- u. Blusenzeflr., gute Strapazierware, farb. gestr., pr. Qual., ca. 70 cm br.	„ „	—,38
21	Hemdentuch, gute Qualität, ca. 80 cm breit	„ „	—,42
48	Ungebl. Baumwolltuch, starkfädig und kräftig, fast unverwüstlich	„ „	—,46
38	Baumwoll-Mousseline, in sehr schönen, dezent. Must., zwei- u. mehrfarb., 68 cm breit	„ „	—,48
46	Weißes Baumwolltuch, für gute Bettwäsche u. sonst. Stücke geeig., pr. Qual,	„ „	—,52
18	Schürzenstoff (auch für Kleider geeig.), schön gedruckte Muster, waschecht	„ „	—,65
14	Kissenplatten, vorgezeich., aus Richelieu, aus Haust. od. Halbleinen mit Stickg.	p. Stck.	—,65
32	Stangenleinen (Dimity), Streifmst., ca. 80 cm breit	p. m	—,69

Nr.	Dessins		M.
25	Kissenplatten, vorgezeich., in Rips, nur in braun mit dazugehörig. Stickseide	p. Stck,	—,95
27	Damenhemden, Trägerf. mit Rogen-Eins. u. dekor. schön. dez. Fältch., gute Qual.	„ „	—,95
75	Paradekopfkissen, aus schneew. gebl. starkf. Linon, beste Strapazierqual., mit ca. 3 cm breit. Einsatz aus guter Stickerei, Größe 80/80	„ „	1,50
642	Waschsamte, echtf., f. Damen- u. Kinderkleidung, in viel. Farbtön., ca. 70 cm br.	p. m	1,64
26	Tischdecken, weiß, dam. artig mercerisiert, Gr. 130/160 cm	p. Stck.	2,50
34	Herrennachthemden, mit Ausschn. aus pr. strapazierfähig. Renforce, geschmackv. mit farb. waschecht. Bordüren besetzt	„ „	3,95
142	Tischdecken, Nessilg. gebleicht, mercerisiert in lila, gold u. blau, 130/160 cm	„ „	3,95
39	Trikotkleid, Rock u. Puff., m. Gürtel u. 2 Tasch., gut strapazierb., auch best. f. Sport u. Reise geeig. i. versch. Farb., blau, grün, rosenh.	„ „	4,95
712	Reisedecken, als Schlafd. gut geeignet, Baumw. mit Kunsts. verarbeit., sehr mollig, kann gut als Ersatz f. reine Wolle verw. werd., Grund kamelhaarf., aparte Neuheit, ganz bes. zu empfehl.	„ „	6,—

Fordern Sie unsern Katalog, welchen wir Ihnen kostenlos zusenden.

Versand erfolgt per Nachnahme. Versandspesen zum Selbstkostenpreis. — Abgabe erfolgt nur an Private.

Härtner & Co.

Mechanische Weberei

Hof in Bayern II 713

Wenn die Ware nicht entspricht, zahlen wir den vollen Betrag sofort zurück. — Bestellungen von RM. 30.— ab portofrei.

Ličće!

Za čas našich přiwabjacych dnjow wot

wot 23. meje do 6. junija płaća:

3 tafle **kremow.** šokolady 100 gr.	~~-.75~~	-.50
3 tafle **zemsk. worj. šok.** 100 gr.	~~-.96~~	-.60
3 tafle **loda-kremow.** šok. 100 gr.	~~-.80~~	-.56
3 tafle **połnomlok.** šokol. 100 gr.	~~-.98~~	-.70
3 tafle **smjetanoweje** šok. 100 gr.	~~1.25~~	1.-
kóžde 1/4 punta kisałych plackow		-.20 -.15
porazńske měšeńcy dobr. konf. pt.	~~1.20~~	1.-
likěrowe buny punt	~~1.-~~	-.90
keksy punt	~~1.-~~	-.78
kakao punt	~~1.-~~	-.75
paket **słodoweho kofeja**	~~-.55~~	-.40
puding-prošk 100 gr.	~~-.25~~	-.15

ze 6% rabata

Přeswědčće so z pospytom

Dobytk je Waš!

KÜRI- w Kamjencu

na Bismarckowej hasy 7

blizko financneho hamta znapřeča restauracije „Sachsentreue“

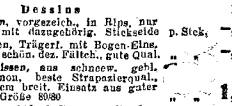
Wulke konkurzowe wupředawanje

Ke konkurzowej masy kupneho doma **Max Herde** w Budyšinje na Kamjentnej hasy 12 słušace twory předawam

50 procentow hač do tuńšo

Najlěpša składnosć za sasopředawarjow

Konkursowy zarjadnik

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Lukelnskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736

Hłowna předawafnja Rudolfa Sacka z Lipaka

= w Budyšskim hamtskim hejtmanstwje =

Skład ratarsk. mašinow a gratu wšěch družin

Wysokosnjesena

jałojca

na předań w Khrošćicach 18

25 centn. prasow. słomy

na předań we Worcynje 17b

Wšě družiny hnojidłow

ma stajnje na składže

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Wóskowany rub 100 cm šěroki m 1.50, zbytki, linoleumowe běhaki, tepichi 2 + 3 = 17 hriw. wšo tunjo **J. Erler** na Zwonk. Lawskej h. čo. 10. Róžk Kronprync mosta.

Wisitne khartki

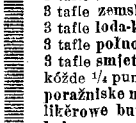
zhotuje spěšnje a tunjo

Smolerjec

knihićišćerńja

w Budyšinje.

Wot pjatka mam nowy wulki tranport orig. rańšopruskich-holandskich

kruwow a jałojcow

w mojich hródźach w hotelu „Kurwjerch“ w Budyšinje na Drjewowych wikach jara tunjo pod přijomnymi płaćeńskimi wuměnjenjemi na předań

Emil Gräfe, Telefon 2063 a 2418

skótna wikowarnja

Rězniski skót so sobu zaměni

Wróćiwši so wot rowa našeje lubeje dźowki a sotry **Marje Marty Wezarjec** přistajeńcy při krajnem sudnistwje w Budyšinje, smy nuzeni, wšěm lubym přiwuznym, přećelam a susodam za tak bohate wopokazma spraweneho dźělbraća, za bohatu kwětkowu pychu a bohate přewodźenje naš

najwutrobniši dźak

wuprajić. — Wosebity dźak knjezej fararjej Bojcej z Budestec za troštapołne słowa při rowje, Bóńjećanskej młodźinje a přistajenym krajn. sudnistwa z Budyšina za jich wutrobne dźělbraće.

W Bónjecach, 20. meje 1929

We hłubokej zrudobje

starši, bratřa a sotry.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnika 1.51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wład. a čišć Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěsćki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěsćki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 117 — Budyšin — Šwórtk, 23. meje 1929 — Bautzen — Lětnik 66

Dojednanje wo wójnskim wotškodźenju mjez wěrićelemi Němskeje.

Kaž Parizjske nowiny pischu, su pónjedźelu wězywustojni wěriżelskich statow po dźesaćpodhódźinskim rosprawjenju k jakkadnemu dojednanju dóschli, kak ma so němske płaćenje 2050 milijonow złotych hriwnow sćinjić, kaž Owen Young namjetuje. Po měnjenju „Excelsiora" budźa so pschi rozdźelenju lětneho płaćenja po prozentach słužowacej, kotrež su so na konferenzy w Spaa postajile a so w lěće 1925 w Pariju pscheměnjile. Pódla tehole prozentualneho podźěla na němskich płaćiwnych nětotre staty wěste sumy dóstanu, kotrež budźa so z dobytka internazionalneje banki bracj. Tak so žudźi, so za poradźi wurunacj: 1. Jendźelske žadanje ja wotschkodźenjom za dominiony. 2. Powjetschenje prozentualneho podźěla, kotrež Italska a Belgiska žadatej. 3. Dźěl 25 milijonow złotych hriwnow, kotrež Belgiska jako zarunanje němskich hriwnow žada, kotrež su so po skónčenju swětowoje wójny w jejnym kraju we wobběhu wotstajile. So pak internazionalna banka by hnydom chětry dobytk wunješka, budźe wjetschich pschinoschkow tych krajow trěbnych, kotrež so pschi jejnym sarjadnistwje wobdźěla.

Němske wučerske towarstwo pscheciwo konkordatej a zyrkwinskim sćerčenjam.

W Drježdźanach so sjedź němskeho wučerskeho towarstwa wotměła. Mjez druhim su wobsamknjenje pschijeli, po kotrymž ma jenož stat knježerstwo w schuli. Konkordat a zyrkwinske sćerčenje so wotpokasuje, jeli so ko schula z nimi nětkaž swjasa. Też pscheciwo wšitkej hospodarskich a politiskich kruhow na schulu ma so wobarać.

Nowy proces pscheciwo ratarjam.

Blizšche dny budźe so psched kawnistim sudom w Husumje dyrbjeć 57 ratarjow z Dithmarschen samotwicy, dokelž su 3. januara zyntali, sudnistke jednanje, pscheciwo wjednikej wjeršneho suda Hamkenej so wjedźaze, z nazwalnoscu znjemóžnicź. Nowy proces so pozdźenemu Itzehoskemu procesej runa. Dokelž dožahazeho měrna njeje, so proces w dwěmaj wotdźelenjomaj wotměje.

Pěrni dźěl wobskorženych je so pschestkyschak. Woni su po namolwjenju swjasowego wjednika 3. januara psched sudnistwo w Husumje pschichadnyli a su so spjelili, dyž je so jim kakalo, so bychu so roseschli. Statny rěznik pscheciwo nim dla jednoreho komplotta tydźeń sasawa namjetowasche.

„Hrabja Zeppelin" zaso k lećenju hotowy.

W Cuers su so do němskeje powětroweje łódźe nowe motory satwarile. Dźenża rano je „Hrabja Zeppelin" zaso z zwukom pažažerow a franzowskimi hosćemi do Friedrichshafena wulećeł. Na lećenje do Ameriki so powětrowa łódź hakle puschći, hdyž budźe tkmanosć teje maschinow dokkadnje pschepruhowana.

Spytane skitanje Rańseje Pruskeje pred nadpadam letadłow.

So by so możnosć studowała, wožebje žiwjenja ważne towary we wójnje pscheciwo nadpadam letadłow schkitać, budźe so w blizšchim czasu w Rańschej Pruskej, hdyž so lohko srowmolinych pschičinowow dla wožebje sa to sajtmuja, pospyty ćinić. Póndźelu 27. meje wódnu mozowanju w Friedlandze, kotraž zyku Rańschu Pruzku je elektriskej mozu sastaruje, do mhły zawala. Pschi tym dyrbi so pruhowacj, hacj so z tajkim sakkmurjenjom je wumělskej mlku wopraudźe hodźi, wodarniu we wójnje psched njepschećelskimi letadłami schkitacj. Pryedy pohyta smeja so w Königsbergu na to poćahowaze pschednoschki. Dr. Hanslian, zobustaw komitije internazionalnych wězywuskojnych za studium schkitanja wobydleršwa pscheciwo chemiskej wójnje, budźe wo technizy wumělskeje

Nehdyšeho kommunistiskeho sapósłanza Hübera za Straßburgskeho měšćanostu wuswolili.

Sa Straßburgskeho měšćanostu su kommunistoju a autonomnistoju nehdyšeho kommunistiskeho sapósłanza Hübera wuswolili. Po powołanju je Hüber samkał. Hižo jako pjatnaćletny pachoł je so z politiku sabérał. Wón je so z dwěmaj hłosomaj wjetschiny pscheciwo druhimaj kandidatomaj, mjenujzy pscheciwo demokratej Haugej, kotryž 7 hłosow dosta, a pscheciwo sozialistej Reyrotelej, kotryž 4 hłosy dosta, wuswolił. 3 hłosy běchu so rospjerschile.

Československi zwonkowny minister dr. Beneš pola krala Alexandra.

Češke nowiny pischu, so je so minister dr. Benesch je wschitkimi pósłanzami zuzych statow w Beogradze sesnał. Wulku ledźiwosć w zyłym měsće je jeho **dwoji wopyt pola krala Alexandra sbudźił.** Dopołdnja je so minister dr. Benesch w audinenzy pschijał, kotraž je podra hodźiny traka, a po czaju w češkosłowakiskim pósłanzstwje je so z nowa ke kralej podał a z nim two rosrěčenju zyłej dwě hodźinje wostał, tak, so minister dr. Benesch njeje z czasom mohł dźiwadło wopytać. Pschedstajenje pak so njeje pryedy sapočało. Srosumiecź je, so kaž ko k tomule diwojenu wopytej češkosłowakiskeho ministra pola jugosłowjanskeho krala w Beogradskich kruhach, hdyž tuždy politiski podawk wjele wjesćnu kedźiwosć sbudźuje dyžli druhdże, nasćiwdakrokiske wukoženja pschidake.

W žiwotnich wuradźenjach pokrjećejo su ministrojo też wo jenotnym postupanju jednali, kaž dakolo wo madźarske křiwdy pscheciwo reformje wobhadźenja semje dźe, kotraž je so w Češkosłowakiskej a Rumunskej pschewjedła. Zyke jednanje Malege ententy je z duchom dowěry a zhebjedowěry napjelnjene. Hižo dźenża je wěste, so Beogradska konferenza Malege ententy z nowa swjasakske styki mjes tsiomi spschećelskenymi statami wobtwjerdźi.

Wuradźenja zastupjerjow Malege ententy w Beogradze.

Sastupjerjo Malege ententy, swonkowni ministrojo Rumunskeje, Češkosłowakskeje a Jugosłowjanskeje so wot pónjedźele sthadźuja, so bychu płódne dźěło dokonjeli. Pschede wschém su **srěčenja wo rozrisowych žudach mjes statami Malege-ententy, kotrež bychu w juniju wotbožale, na dalsche pjeć lět poblěchili.**

W praschenju jugosłowjanskeho žadanja sa sakhowanjom jejneho prěnjotneho podźela pschi reparazijach je so połne dowěrjenje dospiło.

Hdyž bě so powschitkowne politiske położenje rospominało, su so **z praschenjom narodnych mjeńšinow** sabrali. Sesu z jena w tym, so narodnym mjeńšinam wjazy prawow njepschihłowała. Hdyž budźe so wo tym we Swjatku Ludow jednacź, budźetaj też Grichiska a Pólska tele stejischcžo sastupowacź.

Ratarske njemery w rańsej Galiciskej.

W rańschej Galizijskej su so pozledni czaś sazo ratarjo spjerzili. Mutkrajinjzy drobni ratarjo pola Drohobyczja su so rosnjembrili, dokelž su jim jich pastwiscžowe prawa pschikrócili. Sso sběžawschi dweju knježestwoweju kommišarow pschemorskachu, so taj na to wumjeschtaj. Hdyž nasajtra zandarmojo pschicžeschu, do nich srasychu. Někotre wozowy su so sraniłe. Ratarjow, kotřiž su spjerzenżu nawjedowali, su sasełi.

Zastupi Mała ententa do bloka rańskich statow z Polskej?

W konferenzy Malege ententy w Beogradze so pječa też wo praschenju jedna, hacž ma Mała ententa do swjalka rańschich statow sastupicź, na kotrehoż czole by Pólska staka. Po Warschawskich planach dyrbjał so swjalk wutworicź, kotremuż bychu wschě pschibłuskite staty Finska, Estonska, Lotyschka, Pólska, Rumunska, Češkosłowakska a Jugosłowjanska pschiskuschake. Pólsky so nadźija, so by z tutym swjalkom psched wohrožejom je strony Rusleje schkitana była.

Konkordat Jugosłowjanskeje z Vatikanom.

Nowina „Popolo d' Italia" z Roma powě: Pschitomnosć Sarjebskeho arzybiskopa, biskopa je Sěrmu, Schibenika, Splita, Dubrownika, Skubotzy a druhich jugosłowjanskich městow w Romje so w tym smysle wukhaduje, so dyž Vatikan z nowa pschepruhowacź położenje katolskeje zyrkwje w Jugosłowjanskej w swiwanju z mózným wobnowjenjom jednanja wo konkordat z wobsebnym dźiwanjom na rosnisćowanje biskopow a na schulske praschenja. Diplomatiske poměry mjes Jugosłowjanskej a Vatikanom su někotre z konkordatom wuprawjene, kotryž je so krótko psched wójnu, 24. junija 1914, mjes kralom Pětrom a bamžom Piom X. wobsamknył. Tónle konkordat, kotryž ma na pryedawšnu maku Sserbiju počžahowasche, je so na zyłu Jugosłowjansku rozschěrił.

Strajk w Bombayu.

Strajkowe położenje w Bombayu njeje so pscheměniło. Strajkowarjo dale wotpuczuja. 20 000 dźěłaćerjow je pječa bilo město wopuschčiło. Njedźiwajcy wulkeho schkodowanja, kotrež je so w generalnej schromadźiznomaj dweju najwjetschejeju fabrikow pschinał, su so dźěłaćerjo runje kaž dźěłodawarjo rozsudźili, so budźa hač do tónja wojowacź. S dobom nazionalistojo sa bojkott zuzych towarow agituja. Pschi tym na to pokasuje, so je w jendźelskich fabrikach mało dźěła, dokelž so twory w Indiskej njemóža wotbyć.

Zjězd bolšewikskich radow (sowjetow) w Ruskej.

Ludowy komišar Rykow je w Moskwje pjaty sjězd bolschewikiskich radow z pschećijanjom knjeježiwoweje rosprawy wotewrił. Kschižanowski a Kujbyschow staj wo hospodarskim planje na czaś pschichodnych pjeć lět rěčkajoj, Kalinin je rosprawu wo rozwiću ratarskeho podał. Rykow w swojej rěči měrowu politiku bolschewikskich radow a prózu roskoji, hospodarske styki z druhimi statami wutworicź. Měnjiki wulkowalowasche, dokelž je nusnosć stykow z bolschewikiskej Ruskej spósnała. Drobne njedorozumjenja su so pječa pschezo ruzje wotstronike, Rykow potom pscheciwo wudawanju jendźelskeho ministerskeho pschedsydy Baldwina rěčeschc, kotryž dopokasuje, so wikowanje z Ruskej nicžo njewunjeseje. Druzy konserwativni politikoju pječa hinak budźa. Se Zjednorjenymi statami su so styki jara pospjelnike a dźiwaju k tymle stykam je pječa sakładnosć Sjednoczenych statow, z kotrejž na njepschipósnaczu komunistiskeje Ruskeje wobstawaju — změlschna. Styki z Franzowskeje njejsu so po wotjězdźe pósłanza Rakowskeho z Parija w lěće 1927 pschemělnike. Styki z Italskej so normalnje rozwiwaju hacž na potwjerdzenja Parizjskeho protokolla, nastupajeho podaczných prawow Rumunskeje na Bežarabiju. W nastupanju baltiskeho protokolla so Rykow na Pólsku wobješežowasche, dokelž pólske knježerstwo pječa Moskowskí protokoll jako dalschi podkoł za rozwisce pschećeželskich stykow njewuznawa. Hdyž je tónle protokoll z dobom Rumunska podpisała, to njerěka, so je so Ruska Bežarabskeje wotrjeka. Tole praschenje może so jenoż z ludowym wothłokowanjom rozsudźicź. Finska po sdaću k protokollej pschistupi. Rykow so na to je spokojenjom wo njedawnym podpisanju wikowańskeho srěčenja z Estlandskej wupraji. Kaž dalako wo Češkosłowakiju dźe, su hospodarske styki bjez normalnych politiskich stykow. Rykow na to pokasa, so prózowanje Češkosłowakskeje z Ruskej schkodnje skutkowacź. Rykow potom na to pokasa, so ma Ruska z Francoskej pravidłowne styki, a so je Perschka pschikłapka niz k paktej na wjasonne, sakitanje a njenadpadnjenje, ale też k Mosłowskemu protokollej. Styki z Turkowskej so pschihódnje rozwiwaju. Wo Afghanistanje praji, so Ruska na stejischcju dospołneho njesmělschowanja do znutkownych afghanistanskich naležnoscžow stej. Na tónzu Rykow praji, so dźiwaju na to, so maju někotre staty nadpadowarske wotmysłenja pscheciwo bolschewikiskej Ruskej, njeswě so Ruska wostajicź, zwoju bronitu moz powyhnicź.

Zjednoćenje ruskich monarchistow we wukraju?

Čakanz na ruski trón Cyrill, kotryž je pśed nětkotrym chabym zarski titul pśijimał, je se swojeho nětźišćeho dydliśćeja St. Briaca w Franzowskej nowe napominanje na ruskich emigrantow we wukraju wudał. Najpjerwjej praji, to je zarski titul pśijimał, so by sjednoćenje wjele wěrnymi žynami Ruskeje położył a jim sakońske wjedniśtwo za wjeź wukhowanja domowiny dał.

Tola wśichnjej Ruźoju, žo w manifestu dale praji, nochcejźa ważnosć a woporniwosć mojeho pśeśelwjedćenja śrosumić. Hinak žu žo k mojemu manifestej w domisnje stajili. Wśichnim žu moje sajdy znate, na kotrychž dyrbi žo nowa ruska ludowa monarchija natwaric, ale malo Ruźam je znate, so žym tele sajdy wojsewik, dokkadnje nahladny śnutska Ruskeje spóśnawiśći. Sym w pśeśesjenosći i nadźijeni a pśeśerjeni luda a woprawdźitymi žadanjemi pśihtomnosće. Nětkole, hdyž so ruizy monarchistoju we wukraju sjednoćuja, dźiwajo na napominage próstwy ſ domiźny, so hišćeze ras ſ naležnym napominanjom na wśichnich Ruźoju wobroćam, kotrejž žu śwólniwi, žeboch mogł na zasłoženje wukleje narodneje Ruskeje nakoźiś, Namolwjam jich, so bychu wśchu swadu a wśchu stronitosć, wśchě programy a wobzobinske rozdźele na bok stajili a so wokoło zarskeje thorhoje śhromadźili ſ jeniczkim samerom śhromadneho wojowanja pśeśeźiwo katam ruskeho luda. Sjednoćimy so je śhromadnym žywjatym hesłom — wukowaćej žywoju horzolubowanu cźerpjazu Rusku.

Hrozace listy pśeciwo Morrowej.

Amerikanske nowiny „Boston-Post“ žu dźiwanje sobudźazu powśej pśichinješe, so je amerikanski pósłanz we Mexiku hrožoge listy dostał. W tychle listach Morrowa napominaju, so by 50 000 dollarow wudał, hewak bychu jeho młodśeju dźowku wotwjedli a stónzowali. Kaž je znate, je Morrowa starsicha dźowka na pśeśelitowarja atlantiskeho morja Lindbergha wudata. Tele listy žu, kaž Boston-Post“ pisźe, Morrowa pohnuka, so je žywjej žywóru žobotu ſ lětadłom do Newyorka dowjeźeł dał. Po Morrowowu młódśim dźowku ſ lětadłom ſ śkuli pśichileźachu. Morrowowa žiwótka w turkwilu w Northehavenje pśebywa, hdyž ju kriminalna policija straźuje.

Ze Serbow.

W **Budyśinje**, 23. meje 1929.

— **Wo wiedrje.** Schkleiza pśechzo hišćeze njehnuta na rjane pokazuje. Nižina, ſ wječora Jerdźelskeje ležoza, hotuje so w połnocy nimo cźahnjeć. Jeje wulźki móža nam śnano njewiedra pśichinjeć. Hewak pokazuje wśchitko na rjane a pśichodne wjedro. — Jutśe pjatk śkhadża hłónčko 3,54 hodź. a khowa žo we 8 hodź. Mšeczk śkhadża wječor 9,19 hodź. a khowa žo rano 4,14 hodź. — Wječera wječor we 7 hodź. barometer 746. hygrometer +3, thermometer wo dnjo +24. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 746,5, hygrometer +3, thermometer w nozy +13. Wublady na cźoplišće wjedro a pokhmurjene njebjo.

— **Towaristwo pomozy studowazym Sserbam** wotmě wječera swoju 1ktnu hlownu śhromadźiznu w Sserbskim Domje w Budyśinskim. S rozprawy knjesa pokładnika Jhonickmy, so je towaristwo loni 1743 hr. dokhodow a 1666 hrivnowu wudawkowu mšo. Samoženje stajі so tukhwilu na nětkdy 7000 hr. Ssobustawske pśchinoschki schpatnisćha pśichthadźaja, ja tu žórźi so knjot dobrowólnych darow cźinu schćeźdriwisćha. Dźowka najschego ſtawonego pśinjerja Seiferja, niedawno śemrśeja Kirchschlagerowa we Linblanje je towaristwu nahladne dokhody wotkazała. Śhromadźizna je rozsud: nadobne wotkazanje pśichijeć a wśchě trěbne wobstaranja pśichwaćeć. S rozprawow dale shonichmy, ſ kajkim žohnowanjom towaristwo skutkuje. Nětkotrežkuliž wobdarjeny śhyn khudeju śerbskeju starscheju njemohł swoje studije skónčić, njeby-li towaristwo je schćadźrowej ruku sapschimnuło. S tutych podpjerarnych najwjazy we Sserbach ſ wulkim žohnowanjom za śerbski lud dźełaja. S nich žu wjele ſ najlépschimi wjednikami luda. Sserbski lud dyrbi tute spomožne towaristwo hischeze bóle pschi kóždej skladnosći podpjerać. K tomu smjeje k lětu bohu pśichileźnosć. Towaristwo swjeći pschichodne lěto 50-létny jubilej. Wjednistwo towarstwa je w najšépschich rukach. Jemu pschebywuje knjes wyschi wučeř Kral-Sarećanski, se sapschowarjom je k. scholastikus Hejduschka. Pokładny rjaduje ſ pschikładomnej śwérzu a śwédomitosću knjes wyschi wučeř Polan w Budyschinje. Jim śłuschа dźak niz jenoj towarstwa, ale zyłeho śerbskeho luda. Na wjeźerawschej hlownej śhromadźizne bé pschitomny też starschi „Swjatka śerbskich studentow, student Henzel. Wón pschednjeje towarstwu dźak a pschecza studentow.

— **Liczenje žwini a howjadkow.** Po postajenju saksteho hospodarskeho ministerstwa ſ 8. meje 1929 ma žo na žadanje nemšteho ministra ja sćitwjenje a rataršinje a na sakkadze postajenja ſwjasłoweje rady ſ 30. januara 1917 dnja 1. junija 1929 liczenje žwini pschejmesćeć, ke kotremuž žo pschisamknje liczenje howjaseho skotu. Schtóž je samyślom nješchto njewojsewi, k cźemuž je po mjenowanym postajenju winowaty, abo njedopołnje a njeprawje wojsewja, žo pothkosta ſ khlostanjemi, ſ kotrymiž je w § 4 postajenja ſwjasłoweje rady ſ 30. januara 1917 hrožy.

— **Knižka jśdnych porjadow wschitkich autobuśowych cźarow w saksim žwobodnym stacze.** Kunje je wuschol lécny wudaśe knižki jśdnych porjadow wschitkich autobuśowych cźarow w saksim žwobodnym stacze. Hacźrunjeż žu žo autobuśowe cźary tak žylnje pschipórile, je było mózno, knižku w dobrej pschirucznej formje wudaś. Dokeż w hamtskej knižy jśdnych porjadow nemškoslatneje żeleznizy jśdne porjady autobuśowych cźarow wjazy wopschijate njejsu, njemóże žadyn wobthodny, a druhi puczowaty dozbla wjazy bjeś tuteje knižki wuśeź. Pschi nistej placźiźnje wo 50 pj. budże drje kóždemu mózno, žeby knižku kupieć.

S **Lomśa pola Minakala.** Sjawny pucź ſ Lomska do Lupoje je dla nażypowanja na Lomśczanskich honach wot 25. meje hacź do 4. junija t. l. sawrjeny. Jśdny wobkhad pokazuje žo na Drohy.

S **Bélcje Hory.** Sjawny pucź je Skanez do Warzyna je dla nażypowanja na Błohorskich honach wot 23. hacź do 28. t. m. sawrjeny. Jśdny wobkhad pokazuje žo na Budyśko-Wósporsku statnu drohu abo na Błohorske hrodźiśćeńsko.

S **Wulkeho Wožyka.** Tudomny sozialny rentnar Gotthold Gnauck, nahladny hobustawy nałśeje gmejny a veteran ſ wójnow 1864, 1866 a 1870/71, šmé jutśe pjatk 24. meje swoje 91. narodiny śwjećiść.

Se **Schunowa.** Sjawny pucź ſ Tradowa do Schunowa je dla twarjenja dróhi wot 23. meje 1929 hacź najskerje do 15. junija za wschitkón jśdny wobkhad sawrjeny. Wobkhad pokazuje žo na poboćne pucze.

S **Bóleriz pola Kamjenza.** S njesnateje pschicźiny je žebi w nozy wot žobotu k njedźeli jedyn tudomny wobydlef ſ wobwéśnjenjom źiwjenje wsaś. Njesbožowny sawoźaji žonu a dźéćźi.

Z **Kulowa.** We swojim poslednim posedźenju postajiechu méśćansey zastupjerjo hospodarski plan za lěto 1929 w dokhodach a wudawkach na 195 000 hr. Jako přirażki maju so zběrać 300 proc. k zakładnemu zamożeńskemu dawkej, 600 proc. k přemysłowskemu dawkej wot wunoška, 1200 proc. k přemysłowskemu dawkej wot kapitala. Njedźiwajcy toho nastanje defkeit wo 5900 hr., kiž ma so na přichodne lěto přenjesć.

S **Wérinje pola Wojerez.** Mšodwa swada mjes Wérinjanskimi zyhelnikimi dźełacźerjemi a jich dźełodawarjemi móżeśche so hišćeze w póslednjej hodźinje skónčiś.

We wschitkich schtyrjoch tudomnych zyhelnicźach su dźełacźerjam nsdu wo 6 prozentow powyschili, kaž běchu sebi dźełacźerjo žadali.

S **Klétneho.** Sjawny pucź ſ Klétnjanskeho dwórnika schcźa do Koschle je dla nażypowanja hacź na dalsche sawrjeny. Jśdny wobkhad pokazuje žo na Woleschnizu.

S **Bukeje Góry** w Delnjej Lužizy. Wutoru popołdnju satepi žo ſ njekedźbliwosću 1½kletna dźowcźička wahbźedźerja Hendricha Friedersdorfa ſ Nětakow w blitskim karpowym hacźe swojeho nana.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Luboraja.** (Ssmjertne njesbožo ſ motorstim kokom.) Sswjatkownicźki śnjeboži mjes Guhlenom a Gojazom motorowy koleśaŕ Fryź Mochow. S njesnateje pschicźiny padże wón se žywjim motorstim kokom. Pschi tym žo jemu wodźidło do žiwota sary. Wbohi žo śnutska tak cźežko śrani, so na to druhi dźeń žwjatkow wumrě.

* Se **Jahanja.** (Samomordarśiwo lékarja.) Ssrjedu rano satśeli žo w méśćańskej khorowni lékaŕ Rudolf Hildebrandt. Hildebrandt bésche w khorowni sa assistenznego lékarja pschijstajeny, jeho pak běchu 1. meje je sastojnstwa puschćili.

Woschicy cah 3. rjadownje do Błótow

njedźelu, 26. meje 1929.

K wopytej rjanych Błótow pojźe njedźelu 26. meje 1929 se Schandawy na Sebnizy—Budyschin—Rakezy do Wórkowow (w Błótach) a wróći ſ Lubnowja sajadniki wožebity cźah po sćéhowazym jśdnym porjadze:

Jśba tam:		Jśba sem:
4,18	ſ. Schandawskich kupjelow do	0,10
4,30	ſ. Kohlmühle do	23,57
4,40	ſ. Ullersdorfa w Sakskej Schw.	23,46
4,54	ſ. Sebnizy do	23,31
5,08	ſ. Krumhennersdorfa do	23,21
5,19	ſ. Noweho Města do	23,10
5,30	ſ. Oberottendorfa do	22,59
5,42	ſ. Delnjeje Wjasońzy do	22,46
5,54	ſ. Wjeleczina do	22,30
6,03	ſ. Budestez do	22,19
6,10	ſ. Dźěžnikez do	22,12
6,27	ſ. Budyschina do	21,45
6,34	ſ. Ratarjez do	21,37
6,39	ſe Zjdowa do	21,32
6,46	ſ. Makeho Wjelkowa do	21,25
6,56	ſ. Radworza do	21,14
7,10	ſ. Nježwacźidła do	21,02
7,28	ſ. Rakez do	20,49
9,02	do Khocźebuša (pschestupicź)	
9,20	ſ Khocźebuša	
10,05	do Wórkowow	
	ſ Lubnjowa	18,22

Wožebita jśba do Błótow je tunja a pschijóbna dokelž je placźizna wo 33⅓ prozentow nižscha, hacź bywak w 3. rjadowni a dokelž móże žo dla pospéschenej jśby wukst na jenym dnju wuwjeseć.

Krasna pschiroda rjanych Błótow też pschecźeźela pschirodu, kiž najbóle wuběra a śebi wjele žada, pschekwapi. Też kemschikhódi Błótowcźanow, kiž je dalobu pisches njesy Němšteje znaty, móże žo tam kóždu njedźelu wobśedźowaćź. Najkrašnische zyłeho wukśta pak je jśba ſ cźołmom, kiž je jeniczki wobkhadny śrédk Błótowcźanow. S tutym stanje žo wukst do Błótow ſ wožebitym nasłonjenom.

Pschi pschedawanjach jśdnych liśćikow ſ jśdnom ſ liśćikom za wožebity cźah też potuschene liśćiki za cźołm po 2,10 hr. dostacź a Lśpschinski liśćik za wobjed po 1,65 hr. (ſ pożłužnjikim njenjejom).

Dalsche wukazuja rad a ſwólniwje wudawanje jśdnych liśćikow.

Maćerny dwór.

Halliski roman.

23] (Pokraczowanje.)

„Mi wschak by luba wowka teź žamu dożahała“, nimjesche pastor Licht. „Ale ja śym na jeje jažnej, pschecźelnej wócźy śwuczeny, kiž stajnje lampu wo jśtwi nje-trjebawschu śćinjischcej. Hdże śtej dobrej kulizy? A njeśmém swojej ruzy do wowzyneju pokóźiś?“

Starschicka zybasche se ſwojimi porstami a hladasche nimo duschewapstrjena.

„Ja žo hižo wjazy njewusnaju, knjeze pastoro“, rjekny pokhmurjena.

„Tuž ſwostańmoj mój khwilku prawje hromadze, wowka.“ Farać pożydże žo śmérom na lawku ſa kachsemt. „Ja myślu, so žunoj wobaj hódnaj, so by hischcze ras pójnajemoj. To by tola schkoda było, hdy by žo naju rjane pschecźeśtwo rozbilo.“

Wowka bé žo do ſwojej wyschokej lenoschki žynyła. Wschinjeże žebi kolwrot, staji jón psched žo, namocźi ntiku, a wotmjeże jón runje tak wikoku w stronu. Hrube schtrykowanje wuwali ſ cuźneho koschika, ale wono leżesche postom lenje na jeje kluze. Tuž pokoji je saho do ſkowa wrócźo.

„Haj, haj, wowka“, rjekny farać khutuje. „Ja wschak to śnaju. Hdyž je cźłowjek njeršazy abo śichudźeny, potom porsty žane mérne dźéło njerodźa. W taśich khwilach natylam śej dymku a sażehu žebi ju. Tola wowka tajkeho pokojadła nima . . . .“

„Cźehodła tyšaz krócź bojedlacze śeje wy tajkele nješchto cźinił, knjeże duchowny?“ wuraży wowka. „Ddyž zyrkej hižo wjazy krucze stacź njebudże . . .“

„Ach, ta wschak hischcze zyle krucze stoji, wowka.“ Skoro njećźo farać rěcźeśche. Wón drje njechaśche, so by schtóžkuli ſ wobydlerjom doma wo jeju rosmołwje nješchto sa-ſłyšał. „Ale hyrnjeż by žamo spadła, luba wowka, njeby naśch Bóhły Knjeź wo bydlenje staroście měł. Tu je n. pśch. wutroła waścheho wnuka Edlefa, — to by tajka dobra ſtiwicźka za Boha luboh Knjeża była . . .“

„Ja to wschitko njerozumju, schtož knjes pastor tu rěcźi . . .“

„Tuž cźuju žo jaśnischo wuprajicź, wowka. — My wschitcy, a ja bohužeł na cźołe wschitkich, běchmy wóndanjo luboho Boha spśeli, — wěsto, teź wy, wowka, — jara malo ſ naš mózu tu wuwsaeź, mjes nimi moja Luiśka a Clauženez macź, ale to běsche dźe strona . . . Potajśim tu bé žo Bóh luby Knjes ſa ſkowom wobbladnył, a nańdże waścheho Edlefa. S toho wón je potom mje wobdźełał, je mi w jara jérkej a khutnej nozy, hdźej wócźka njesandźelich, pokasał, so žym śwuczaju mojaśa a klinczaju śwónćk, je-li njedam zyle śpśichnje lubosći a to jeniczky lubosći knjeźeć. Wowka, tamnu bédźeśiu nóz njepśeśeju žwojemu najhórśichemu njepschećelej, sawdźeje pak ranje śpodnjacze, kiž potom śeśehowaśche, kóždemu ſ mojich pschecźelow. Waśch, wnuk Edlef, luba wowka, rěcźeśche mi wo ſwojim morwem schulśkim towaršchu, a kóžde śłowcźko bé lubosći, — wón pokasa mi njeśwożownu Clauženez macź, a kóžde śłowcźko bé lubosći. — Wowka, ja to njepraju ſamolwjenja dla, so we hłubinje wutrohy runje tak myślach kaž Edlef. Ale ja cźinjach to dla rosjaśnjenja, niż ſ lubosće. Ja nochzych wośadze pohorschowaćź. „Béda tomu, pśches kotrehoż pohorschći pschińdu.“ Ach, Biblija ma telko schpruchow (wuśłowow) pschihotowanych, a cźłowjeśkoſć w naš nakoźuje je tak rad k wuſprawnjenju. Najwjetschi hrěch pak je cźasto pohódnoſć. Tola ja zyle wěsće wém, luba wowka, Bóh budże je na ſudnem dnju kóždeho hrěschnika, — a hrěschnizy ſmy my wschitcy. — praschećź: „Hdże bé twoja lubosć?“ A tomu, kiž je wjele lubował, budże wjele wodate. Schtóž pak bé pschi dobrem ſkutku abo hrěchu bjeśe wscheże lubosće, — — nad tym budże Bóh luby Knjes „béda“ wokaćź.“ —

Na to pożłucha žo kaž na dobre a tschescźanike, knjeże duchowny. Ale k cźemu žu tu ſtarschi a praštarschi? Njebudźeschche-li Clauženez macź do ſwojeho Pedera kaž do ſtoteho kelucha (bónćka) hladaka, a prut nij jenoj ſa ſort ſa hladadłom méka, — to drje njebudźeśche žo ſmjertneha hrěch ſtako.“

„Wy žónśe, ach, wy žónśe!“ Pastor Licht na wowku. „To bych nihdy njewěrił“, rjekny po dokhe ſ khwili. „Sśym hokle njedawno na wopweje powédał, so je wowka niż jenoż najſtarscha žónska na Halligu, ale też najrozumnischa a — najpobožnischa. Wém, so śeje nješchto rasow bibliju pschećzitaka, wém, so śeje wjazy hacź jónu ſtaw wo źónsku a hrěschniku pschemyślowała. A nětko tu wowka tola žedźi a bije žo na mutrobu . . .“

„Ja wschak wém, schto chcźeże rjez, knjeże duchowny, a podźakuju žo pěknje ſa tolo ſarifeja.“ Tola w tutom dypku njebudźemoj pschesjednaj. To drje je we waschej Durinskej hinak . . .“

„Ach ně, luba wowka, — tak śłé žo tola pschesbožnych njeśmérće“, ſaskoczi jej farać do rěcźe ſ dobrym ſmórom. „Tak wjerdeje khowźeźi kaž wy ſu teź moji ludi Durinſky krajenjo kóždy cźaſ. To wschak wy najmjenscheje lépschiny pśched nimi nimaceje.“

Wowka ſ njewěśtojeju na njeho pohladnu.

Pastor Licht ſtany. „Ja nětko pójdu, wowka. To bé rěmiski puć a tola dyrbjeśche to być puć méra a pokoja. Ně, ně, — wostajeje ſwojej ruzy śmérom na klinje ležo a njeschwilujeże žo, mi teju pschećźiwo ſwojej woli podaćź. Ja bych jeju nětkole ani njepschijał. Hakle potom, hdyž budźeśeże prawje wo tom pschećźiwóźeńa, so móże žo teź macźerny dwór mylićź, a wy ſebi hischcze ras tak prawje wot mutroby pschejeźeże, pódlu Pedera Claužena na kérchawje pohrzelana leżećź, — potom wowka . . .

Starschicka wujeźże ſtoro ſ mkodoſtnym wotmachom horje.

(Pokraczowanje ſcźehuje.)

„Knězorka Sahary“ skorži wo swoje dźědźinstwo.

Skoro zabyte mjeno Jagues Lebandys, w žiwotnim cžasu wjele mjenowany na millionach bohaty francowski zokrowy fabrikant, kiž jo jeneho dnja se žiwjeje mozy „Kěžor Sahary“ (znateje wulkeje puczizny w Afriky) wumoła a potom pod swobžiwnymi wobstejnoscemi se žiwjenja wotendże, je dźensa zaso we wjelich cerkach Parižskeho wobydleršiwa. „Kěžorka“, jeho njesakonska mandželska a „wryznježna“, jeho njemandželska džowka, cžinitaj bej prawo na dźědźinstwo (herdstwo) „Kněžora“ zokrowego fabrikanta, kotrež na 100 millionow frank w wuczini.

11. januara 1919 dźěsche Lebandys dla wažneho rozcerčowanja do bydlenja knjenje Marguerite Pellérs, Parižskeje wunjelki, z kotrejž bě w njemandželskich pomerach žiwy a z teho džowczičzka z mjenom Jaquelene wuniže.

Tutón por se žiwotnim wysokimi afrikanskimi sonami zo pichtelenje rozsudźi, žiwoje dotalne znajomstwo wjeselenje roswijasce. Džěcko dwohjesiche macžeri zwostacz. Tola tute dorcženje wša tragiski kónz. „Kěžor Sahary“ bu bórzy potom kwutježlom pistoly morjeny a stejachu pched njewinjasnejnym praschenjom, hacž žo tu wo mordarstwo abo samomordarstwo jedna. Tute praschenje žo njerozrisa, też pichtowazni Parižskeho suda pched kotrymž mjesche žo knjeni Pellérs dla mordarstwa samolwicz, njemóžachu patajnstwo wujasnicz.

Pisches knjerej Lebandyža bostalschej jeho nehbuscha lubta a hjowka dźěl jeho samoženja. Tola poprawni pichtwusni storžachu na wudace samoženja a Parižski sud rozsudźi, jo jimaj žadyn dźěl samoženja njepschisluschi, dokelž je Lebandyš bjes wustajenja testamenta wumrěł. „Krtežorka“, kotrež je žo mjes tym woženika a dźenża knjeni Ssurean rěka, nima žiwoju wjes jich lubjenu a je pola wyschičzeje instanzy revisiju zapokožila.

Zbožk přećiwo kralej prošerjow.

50 000 prošerjowow w Shanghaju (w Kinsku) su žo pschecz. žiwojemu kralej pschinyło, ale to jim niczo pomhacz njebudże, dokelž je knjeżer mócnischi hacz woni. Kral shanghajskich prošerjow je jedyn z najbohatschich muži wulkeho města. Jepokojna wobora, wo kotrej mało wjedza a ženje njewidża. Wjedza jeno, so tłuscha „pinje mózg. Kinanjow, kotrež žiwjetscha z pschepjewanjom opija so a žiwja, a žu w Kinje znaczy dla žiwoje bjespschedmonoscze a lochkeho žiwjenja. Ssu žiwi kaž wjetschoja a njeboja so žaneho slóžnistwa. „Kralej prošerjow“ dyrbi kóždy, kiž na mésczańskich drohach prodż, nekajki dawk płaczicz. Nadoso je wón tutón dawk powyschik a to runje w czasu, hdyž sakżiwa jara wulka njeje. Jenoblóżnje prošerjo praja, so njemóža žadanja žiwojeho krala dopelnicz. Pschi hubjenych krajnych wobstejnoscach rosce liczba prošerjow nastajnje a jalmožna je tak knadna. Ale to wjsche jim niczo pomhacz njebudże, jeho móz je pschewulka. W běhu prenjeju dnjow po sjedzenju napschecznego jeho wulkasej namakachu duzent prošerskich sedżarjow morwych na Schanghajskich drohach. Nichtó njewědżesche, kak su tuczi ludzo wumrjeli, ale kóždy wědżesche, so su woni woporu „krajowskich“ hłużbnikow. Tutón muż, kiž wot darow prošerjow so žiwoty, wjedże najteznische žiwjenje a je n ew bjmjesowany knjezireż na žiwjenju poddanow. Wón sej bjerże cżrjodu słóżnikow, kotrychž derze zaplacz a kotrejž su kóżdemu njeskutkej hotowi. Tuczi dohladuja prošerjow a żadaja žo wot nich wschódny dawk. S bojoscu pched žiwojim „krajom“ a jeho namozu dyrbja potajnim wbožy prošerjo dale płaczicz, dyrnjež žo jim hubjenischo schło.

Hospodarski rozhlad.

schtwórk 23. meje 1929.

Wczerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1945	100 pólsk. złotych	47,15
1 jendżelski punt .	20,34	100 čěskosł. krónow .	12,4 22
100 swajc. frankow .	80,735	100 franc. frankow .	16,385

Barlinska burja wosta wczera zhłaba, kursy efektow so wotdrjechowachu. Podobnje bě na wikach z dołżnymi a centrowymi lisczinami.

Na produktowych wikach žitne płaczizny dale spadowachu. To je cžim zwodźiwischo, hdyž smy druhe lěta w tutej cžasach hewak najwyschische płaczizny mělí. Pschenża pichitadźi wczera 10 pj., rožka 5 pj. a wowża 15 pjenježkow. Wczera płaczesche zentnaŕ

pschenży 10,85—10,90 hr., rožki 9,65 hr.
hacž 9,80 hr., jecžmjenja nalěmjenego hr. 10,75—11,15 hr., nahmjskeho 9,25 hacž 9,70 hr., wowża 9,50—9,85 hr.,

w terminowym wikowanju

za meju: pschenży 11,40—11,38¾ hr. a rožki 10,— hr.,
za julij: pschenży 11,61¼—11,66¼ hr. a rožki 10,48¾—10,47½ hr., wowża pak 9,97¼—9,90 hr.,
za september: pschenży 11,88¾—11,97½ hr., rožki 10,67½—10,65 hr.

Wczerawiske płaczizny z Drježdżanskich wikow.

Lišjata 3,20—3,50 hr., kaczata 1,50—3 hr., kury stare 3—5 hr., młode 3—6 hr., holbje 1—3 hr., šarjene huzy (po puntach) 2,40—2,50 hr., kaczki 1,50—1,70 hr., kury stare 1,30—1,60 hr., młode 1,40—1,80 hr., holbje 0,50—1,30 hr., raki 10—70 pj., kiny 1,20 hr., schczuki 1,30 hr., černy zentnaŕ 5—5,50 hr. po puntach 6—7 pj. hromat 0,80—1,20 hr., jabłka loboda 10 pj., morchej 25—30 pj., zybla 20—25 pj., karoty 20—30 pj., žyhrotky kal 1—1,30 hr., cžežwjeny 35—40 pj., běły 30 pj., kolrabi nowy 30—60 pj., selerij 25—70 pj., žołtej kerżt 15—30 pj., rjerwjeń 15—20 pj., kihały kal 25 hacž 30 pj., butra 1,80—2,10 hr., jeja 12—13 pj.

W Biskapizach žu pondżelu 27. meje 1929 słótne wiki.

We Wosporku žu pondżelu 27. meje 1929 słótne wiki.

Do Hródka na žwinjasze wiki

běchu wczera pschiwjesli 337 prošatow a 11 běhakow. Prošata płaczachu 33—40 hr. a běhaki 55—90 hr.

Pschikazeja:

Pjekutfleho, kuba w Suborniczy.
Holzu do domu do Budyschina, Barbarajska haża 21, delka.
„ Sellgowa w Budyschinje, Paulijowa haża 1.
„ Serchenowa w Kulowje, Kanonikus Jakubezowa haża.
„ rěnik, Frenzel we Ssmilnej.
Domownika, Krausa z Co., w Hródku, Fröbelowa haża cžisło 4. — Emil Miser we Wojerezach.
Zutrownu, Wolf w Kamjenzu, Budyska dr. 66.
Sezern, Johna w Kamjenzu, Wojerowska dr. 67.
Pschenerja, Meißner we Semjach.
Merjerjow, do Biskapiz, Albertowa haża 2.
„ Strembel we Wulkich Sdzarach.
Schofera, dwórnischczowy hoschenz w Biskapizach.

Na pschedań:

Wos dżěrżazy w Budyschinje, Kaenblerowa haża 13II na prawo a na Karlifej bróły cžo. 9, delka na prawo.
„ sportik w Budyschinje, Taschbark 2, sadny dom.
„ sportik, w Lubiju, Nikolaiska haża 6 II.
„ dżěrżazy w Nistej, Schorjelska haża 20 I.
Birmu słótne, tachantste kubło w Hrubjelczizach.
„ 50 zent. a žyno 20 zent., Brendel w Hósnizy.
Kolo motorske, Klimek w Běłej Wodże, Schweigowa haża 3.
Krawa wyšokosnjeczelna w Kamjenzu, Dolinska h. 1.
„ wyšokosnjeczelna w Lejnje 49 pola Wojerez.
Ssmo, 25 zent., w Zurizach 25, tel. Porchow cžo. 49.
Kuchinska nadoba, verkiko a elektr. lampa, w Hródku, na Torhoschczu 20.
Kóń byluy, na Horach 39 pola Wojerez.

Ssudnizy na pschesadźowanje

pjatk 24. meje 1929:

w Malbizach w Herbstej grycheze dop. w 11 hodź.: mandlawa, pisanske blido, wobrubjaj, blidko, pleczeny skot, hornikaze rožki, piwowa schkleniza,
w Khrósezizach w Herbstej grycheze pschip. w 1 hodź.: 105 ltr. czerwjeneho wina,
w Biskapizach na žudnitwje dop. w 9 hodź.: wschelake mebje, šmoking, kožany khabat, wschelake knihi,
w Dretwje w hoschczenzu dop. w 11 hodź.: motorske kolo,
w Manjowje w hoschczenzu pop. w 2 hodź. hobanka.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dopołdnja ¾11 hodź. w Barlinje: Wobrot wosobje žnadny, ale płaczizny žu skerje skruczene.

Dopołdnja ¾12 hodź.: Kaž pšched hodźinu.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg. Płaczizny po złotej hrivnje.

	22. 5.	21. 5.		22. 5	21. 5.
Pšenica	217-218	219-220	bony	22-24,00	22-24,00
rožka	193-196	194-199	woka	28-30,00	28-30,00
nal. jačmjeń	215-228	218-230	módre lupiny	17-18,00	17-18,00
nat. jačmjeń	185-194	187-196	žołte lupiny	22-24,00	22-24,00
wows	190-197	193-1.9	cerdadella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosusk	19-19,20	19-19,20
pšeńć muka	24-28 25	24-28,50	lanr wosusk	21-22,00	21-22,00
rżana muka	25-27,50	26-27,75	poen melasa	—	—
pš. wotruby	13-13,25	13-13,25	běrnj. kruski	16-17,30	16-17,30
rżane „	13-13,50	13-13,50	syno, 50 kg	4,30-5,40	4,30-5,40
lane symjo	—	—	rżana sloma	1,55-1,60	1,30-1,70
hróch, Viktor.	43-50,00	43-50,00	pšeńć. „	1,30-1,60	1,30-1,60
raps	—	—	wowana „	1,65-1,80	1,65-1,80
pjeluski	25-26,50	25-26,50	jačna „	1,45-1,70	1,45-1,60

Płaczizny rěznecho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

22. meje 1929. Płaczizny po centu a zł. hriwnach

Skóne drużiny a woznamjenjenje.

Woły: 312.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetsże rěznje hódnosće hač do 6 lět	57—59
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	52—56
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	48—49
Mjenje picowane wšěch starobow	40—43

Byki: 396

Połnomjasne, wurosčene, najwjetsże rěznje hódnosće	53—54
Połnomjasne, młódše	50—52
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	46—48
Spatne	44—45

Jałojcy a kruwy: 963.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetsże rěznje hódnosće	45—47
Połnomjasne, wukormjeno jałojcy najwjetsże rěznje hódnosće hač do 7 lět	34—40
Starše wukormjene krowy a derje wowite młódše kruwy a jałojcy	28—33
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	22—25
Mjenje a špatnje picowane	—

Čelata: 2632.

Najlepše wukormjene (2. druž.)	78—86
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	62—75
Spatne (4.)	48—58

Wowcy: 4720.

Młódše a starše wukormjene (1. druzina)	61—66
Starše wukormjene (2.)	57—60
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	50—52

Swinje: 14261.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiženjow, hač do 1½ lět stare	69—99
Wukormjene	68—70
Mjasne	68—69
Spatne	66—67
Rancy a kundrosy	63—64

Płaczizny rěznecho skotu na Drježdżanskich skótnych wikach.

22 meje.

87 woł., 310 byk., 285 jałoje. a kruw., 1410 čelat., 286 wowc., 3460 swini.

Płaczizny za

woły: 1. 55—59, 2. 46—53, 3. 38—43;
byki: 1. 55—59, 2. 49—53, 3. 44—48;
kruwy: 1. 50—54, 2. 42—47, 3. 32—38, 4. 27—29;
jałojcy: 1. 54—60, 2. 42—50;
wowcy: 1. 65—70, 2. 56—62;
čelata: 1. 84—88, 2. 78—83, 3. 65—75;
swinje: (přez 300 pt.) 74—76, 2. (240—300) 76—77, 3. (200—240) 73—75, 4. (160—200) 70—72.
Rancy 62—67.

Wšelake wěsći.

Schto je civilizazija (C.)? Schto je kultura (K.)?

C.: Hdyž někoho storczinjschi rjekny: Proschu tyšaz krócz wo wodarce.
K.: Hdyž nikoho njestorczu.
C.: Wšelakake rěcze rěczecz.
K.: Maczerinu rěcz wobkniježicz.
C.: Sdźělanje rěczecz.
K.: Mudrje pschiwoslúchacz.
C.: Pschi kaschlowanju ruku pšched hubu dżerżecz
K.: Schanikc wužiwacz.
C.: Mandżelskej pschedstup pschewostajicz, — ale
K.: Też doma.
C.: Pšched lśkarskim pschepytowanjom so wukupacz.
K.: To też hewak cžinicz.
C.: Wólbne prawo jakitowacz.
K.: Też je wukonjecz.
C.: Kajsne pschijstojnosce znacz.
K.: Je też nałožowacz.
C.: Sziwoju wótczinu lubowacz.
K.: Wótczinu druhich niż hanicz.
C.: Sswoju nabożinu cżesczicz.
K.: Pohanow nic z wohnjom a mjeczom nakasacz.
C.: Wola k mozy.
K.: Mózy wole.
C.: Sa dźěcži pjenjezy lutowacz.
K.: Je derje wukublacz.
C.: S automobilom po žiwcze jězdzicz.
K.: Puczowacz a pschirodu sesnacz.
C.: Pšched žuduistwom wórnosez rěczecz.
K.: To też hewak cžinicz.
C.: Pschicżinu sapodożeneje woimolwy na list dokładnje dopokasacz.
K.: Hnydom woimolwicz.
C. Khorych słóżnikow pśtowacz a
K.: Jim potom hłowu wotrubacz.

Najnowiše z cyleho swěta.

Schtrowa powješcz wo wjedeje za julije pjatk: Rjenje, žuchu, cžopko. W Jendżelskej cžopko, tu a tam deschczicz. W połnocznej Europje rjenje a cžopko.

*** Mutoru dopołdnja bě jedyn wójnik z Haidaru pola Drježdżan po pěsk pschi Lobju jěł. Na nahłym puczu njemóżeschtaj konjej nakładzenu wos dżerżecz. Wós žo wrócžo kulesche a konje žobu do Lobja storhny. Konjej samóżeschtaj pak kruch dale měsina k hrjobej dopjelnicz. Na wosu bjedżazy dwanaczelětny hólz do wody padże. Miodemu cžłowjekej z Dobna žo poradźi, k hólzej z motorskim cžołnom dojcz a jeho wukhowarz.**

*** Pschi wólbnej skromadźizne pod hołym njebjom we Widnosbury w Jendżelskej konserwatiwneho wólbneho kandidata tak cžežko z cžinjenjom kamjenja sranichu, so žu jeho dyrbjeli do khorownje dowjesez.**

*** Wobkhadne nadmórske łśadło je pola Marseilla žrjedu rano do morja padło. Wjednik je žu pluwaju wukhował. Pažažerjo, jedyn francowski łódźistwowy lśtarski offizjer, jeho žona, schkrižkowazy telegrafist a monteur žo tepichu.**

*** W Italskej je rubježnistwo jara rosschérjene. We Campagni wokolo Neapla je policija bandu rubježnikow z wjazy dyšli sto wožobami sajała. Sejeczi žu pokładni cžłj ludzi natdabowali, słónzowali a jim pjenjesy wudrěwali.**

*** We wokolnosci Karahišera w Turkowskej je žo je senjerjenjom jene město wupuscžiło. 1000 cžežow je zyle abo žožła wupuscženych. 39 wožobow je žo saraýło a 83 žo sranilo.**

Listowanje.

A. R. Waschu žadanka sa sawěscženje podležt nahódnoscenju a to po §§ 59—61 nahódnostneho zakonja, dokelž z wobtrucženeho prawa do 14. 2. 1924 wukhadża. Płaczicz ma žo wósta suma w hrivnach, kotraž je pschez inflaziju cžełpiela. Tajke žadanja žo dopjelnja na podstołku pschirucžnych srědkow. Po wosobitnych pjenježnych reserwach žo taki nahódnostny fond załoži, kotrehž žiwjenje samstejazge towarstwa hiže maja abo hischcze wutworja. Po jeho wyschoscži žo potom pódlanje na wobdźělenych rozdźěli. Dalsche Wam rostoliczi njemóżemy.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Ssud je nad samoženjom wikowarja Arthura Schönyj mježicźela klamarskeho, mlokarskeho a eleninoweho wobkhoda w Budyschinje na Wettinskej dróhy čo. 52 wutrunanske jednanje wotewrił, sa dowěrnika pschekupza Gustava Christopha w Budyschinje, na Flinzej dróhy 40, pomjenowanschi a wujednanku termiju na schtwórtk 20. junija dop. ½11 hodź. w Budyschinje na sudnistwje, jstwa 141, swolawschi.

Do registra kubłoweho prawa bu dźenża sapisane, so po mandźelskim srěčenju s 16. meje 1929 pohonc Michał Kubija w Budyschinje nima prawa sarjadowacź a wužiwacź samoženje swojeje mandźelskeje Madleny rodź. Andrijkez.

W Budyschinje, 17. meje 1929.

Hamtske sudnistwo.

Do registra kubłoweho prawa bu dźenża sapisane, so po mandźelskim srěčenju s 29. julija 1925 tejer Gustav Heinzel w Bórku nima prawa sarjadowacź a wužiwacź samoženje swojeje mandźelskeje Johanny rodź. Thyrez.

W Budyschinje, 18. meje 1929.

Hamtske sudnistwo.

Do registra kubłoweho prawa bu dźenża sapisane, so po mandźelskim srěčenju s 15. meje 1929 pschekupz a knihikupz Emil Wilhelm Wenzel w Budyschinje nima prawa sarjadowacź a wužiwacź samoženje swojeje mandźelskeje Dory Mety rodź. Winklerjez.

W Budyschinje, 18. meje 1929.

Hamtske sudnistwo.

Towarstwowski powěstnik.

Hornja Hórka. Towarstwo „Łužica“ změje njedźelu 26. meje popołdnju w 4 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Henslec hosćeńcu. Přednošk je přilubjeny. Knježa dowěrnicy so proša, wšém sobustawam to wozjewić. Dale ma so kóždy hnydom zapisać na zlět župy „Jan Arnnošt Smolerˇ“, kiž je 9. junija 1929 w Klukšu. Wo hohate wobdźělenje so prosy. **Předsydstwo.**

Hrodźišćo. Towarstwo „Zerja“. Wulět na Lawšu nastupajo: Autobus wotjědže njedźelu 26. meje rano w 5 h. z Worcyna, zastanje hišće w Njechornju, Kortnicy, Hrodźišću a Kotecach. Jeli chce hišće so žadyn wobdźělić, tak njech so hnydom pola knjeza Róže w Kortnicy zamołwi.

Předsyda.

Khwaćicy. Přinoški do posmjertneje pokładnje so za Khwaćicy a wokolinu hač do 1. junija wšěm zběraju. Prošu sobustawy, so po tym měć. Zhromadźizna tón króć wupadnje. **Žur.**

Lichań. Serbske towarstwo „Zernička“ změje přichodnu njedźelu 26. meje swoju měsačnu zhromadźiznu pop. w 3 hodź. w Čabranec hosćeńcu w Jatrobju, tuž njech wšitcy z wěstosću přińdu. Spěwniki sobu přinjesć. Hosćo a lubowarjo serbskeho spěwa su nam stajnje wutrobnje witani.

Předsydstwo.

Narańši (Bukečanski) wokrjes Sokoła přeprošuje z tutym wšěch zwučowacych bratrow Sok. Zwjazka na zlět župy „Jan Arnošt Smolerˇ“, kotryž so 9. junija 1929 w Klukšu wotměwa. Chcemy tam we wulkej ličbje wustupić a z tym w tamnych stronach zajim za naš Sokoł zbudźić. Zwučować budźe so prostne, w „Sok. Listach“ čo. 1 a 2 wopisane. Prosymy, zo by tuto we wšěch jednotach prawje pilnje zwučowało. Bratřa, do dźěła!

Narańši wokrjes.

Njeswačidło. Serbske towarstwo „Jutrnica“ wotměje njedźelu 26. meje popołdnju w 3 hodź. w Njeswačidle swoju měsačnu zhromadźiznu. Njech wšitke sobustawy wěsće přińdu, dokelž chcemy so dla župneho swjedźenja w Klukšu dorečeć. Sobustawy posmjertneje pokładnje so proša, zo bychu poslednjej dwaj přinoškaj na tutej zhromadźiznje na knjeza Tränn zapłaćili. **Předsyda.**

Njebjelčicy. „Jednota Sokoł“ zwučuje swjedźenja dla, kotryž budźe kónc julija, wot nětka kóždu wutoru a piatk ½8 hod(in. **Předsyda.**

Rakecy. Serbske towarstwo „Lipa“ ma swjatu Trojicu, 26. rožownika, swoju měsačnu zhromadźiznu.

Rakecy. „Lipa“ wobdźěli so při pohrjebje knjeza Sigismunda přichodny piatk. Zhromadźimy so ½8 hodźin pola Hönča. **Předsydstwo.**

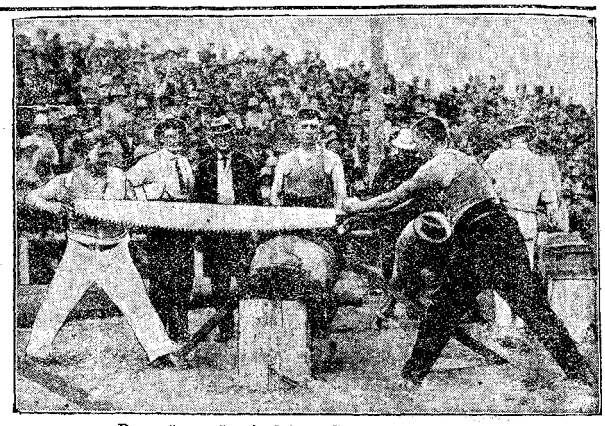
Sokoło za Poznań zwučuja štwórtk wječor w Serbskim Domje, zaso z hudźbu.

Zlět župy „Jan Arnošt Smolerˇ“. Předsydstwo župy a lokalny wubjerk zeńdźetej so piatk 24. jun. wječor we 8 hodź. w Šusterec hosćeńcu w Klukšu k připrawjacemu posedźenju. Prošu z dypkom! -ŕ.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerˇ w Budyšinje. Za ludowy dźeł a feuilleton: A. Dučmanc w Budyšinje. Za korespondency dźeł: Arnošt Bart w Róžeńcu. Za nawškitk: G. Janak w Budyšinje.

Policija mjeta zebrane brónje do morja, hdźež je najhłubšo. Amerikanscy policistojo su mordarjam a rubježnikam brónje wšěch druzin zebrali. Z nimi jědu na morjo, hdźež je najhłubšo a je do morja zmjetaja.

Po napřemo rězanju drjewa. Sidney je hłowne město Awstraliskeje. Tam nasadźuja so rady ze wšelakim napřemo běžacym rězanjom. Njedawno připrawichu napřemo rězanje drjewa. Dobyćerjej běštaj taj, kotrajž za 16¼ sekundy 18 colow tołsty štom přerězastaj.

Směški.

Pój khětše na druhu stronu dróhi; tamle Worcelck pschikhadźa, žym jemu pjecź hriwnow dołžny.“

„To njetrjebach žo strachowacź; to wón hižo sam wobstara; pschetoż a mam wot njeho hischcże dźesaćź hriwnow dostacź.“

*

Měšcźanka (k subnemu lekarjej): „Bych rady wumělske juby wjala. Schto mohło to płaćiću?“

Dwacźeći puntow sterlingow.“

„Božeńla, to je mi pschedrohe.“

„Haj, ale pomyšlće žebi tola, potom mózeće Waschu jědź sajo derje roskuńacź.“

„Hdźe też to,?! Hdyž dyrbju tak wjele płaćicź, njesmeju dźe niczo wjaz ke kuńanju.

*

Sajostajnena. „Mam cźešcź s knjejom Mlynkom?“ wopraschа žo stara hóbna knjeni, kiž do pisarnje schesa sajstupi. „Mój bratrowa pola Waš dźěła.“ Haj, Wón je žebi sanđženy tydźeń dowoleńzu wuprošył, praja, to dyrbi na Waschi pohrjeb jecź.“

*

Amerikanski šměschk. Ssudnik: „Wy njedacźe žo mi byćź njesmaty, wobstorżeny, šmój šnadź žo hižo jónu nětkże serkałoj?“ — Wobstorżeny: „Haj, knjeże ssudniko, mějach cźešcź, Waschu knjeni mandźelsku w sněwanju wuwuczowacź šměcźi!“ — Ssudnik: „Sajudźu wobstorżeneho s tutym k dźesaćź létam khłostańcu.

*

Wjebany nadpadnik. Bur, kiž po dróhy krocźeschе, su nadpadnyny: „Pjenjesy abo žiwjenje!“ Bur njewědźeschе žebi žaneje rady a pschepoda rubježnikej měšch šlebornikow je šłowami: „Tu žu pjenjesy, wone pak njejsu moje, ale šlušcheja gmejnje. Dokelž mi wěricź njebudźa, so žu mje nadpadli, dyrbiśch mi dobrotu wupokasacź a mi nětkotre dźěry do mantla wutšělicź.“ Sta žo, kaž bź žebi bur pschał. „Hischcże jenu dźěrku“, rjekny bur. „Nimam žanych patronow wjaz, wotmolwi rubježnik“. „Tak?“ rjekny bur a dyri jeho s nahładnym kjom na nop. „Daj mi moje pjenjesy sajo, ty tajki a hinajschi!“ Směrowany wróći žo bur s měšchom šlebornych sajo do swojeje wjsy.

** Mału Hańžku wabja k dalekorěčazej, so bu jeje nana rěčecź šłyschała. Nadobo Hańžka srudnje sapłaka. Prascheja ju sa pschičinu. Płaczo wona wusmaje: „Luba maćerka, tak nanka sajo s tuteje dźěrki (pokasa na dźěrku we šłyschaku) won dóstanjemy?“!

Damit jeder sie sehe und jeder sie lobe Schicken umsonst wir Hefte zur Probe!

Der Deutsche Rundfunk

Die größte Funkzeitschrift! – bringt wöchentlich alle ausführlichen Programme der in- und ausländischen Sender

Heft 50 Pf., Monatsbezug RM 2.- / Man bestellt beim Postamt od. einer Buchhandlung / Probeheft umsonst vom Verlag Berlin N 24

Dostać w Serbskej kniharni w Budyšinje

Składnostna kup!

Derjezdźerž. žonjace koło z pyšn. wuhotow., z rukow. wopismom ma tunjo na předań

Seifert w Budyšinje na Kamjentn. hasy 29

Někotre derjezdźerżane

kučowe wozy

ma na předań

Handrij Robšink w Mnakale.

5lět. čorno-bruny

walach

za ratafstwo so'hodźacy tunjo na předań w Dobruši čo. 8

Kofei kakao kolonialne towary KURIO

na Zwonk. Lawskej hasy 24

Składnostna kup!

2 šijacej mašinje sportski wóz ložo z matracu derje zdźerž. sukńowe wobleki žalcety do dźěła trjebane škórnje trjebane hólcace koło ma tunjo na předań

Seifert w Budyšinje na Kamjentnej hasy čo. 29.

Łožowe šaty pisane a bźe wupjerki, košle, sukńe, gardiny, witraży, tunjo **J. Erler** na Zwonk. Lawskej hasy 10 w Budyšinje

Kupuju

nowiny, akty, knihi po 4 pj papjerowy wotpady po 3 pj lapy, błeše běłeho wina błeše čerwjeneho wina

sektowe błeše, wšě druhe błeše po powyšenych dnjowych płaćiznach, železo a stare metale jenož na wupokaz wyšnoše.

Popp na Hornjoseršk. hasy 81 telefon 3427.

Jězby do Mužakowa

do hole a do sewjerneje hatneje krajiny ze statnym omnibusom

Budyšin - Běła Woda-Mužakow

Bohu Knjezej je so spodobało wčera wječor w 9 hodź. našeho lubeho nana, dźěda a wulkeho dźěda

Pětra Wałdu

82 lět stareho do wěčneje domizny wotwołać.

Pohrjeb budźe njedźelu ½8 hodź. we Baońcu

Pozdecy, Drježdźany, Žitawa, Šěrachow, Worklecy, 23. meje 1929.

We hłubokej zrudobje zrudźeni zawostajeni

Přećelam a znatym z tutym wozjewjamy, zo je mój luby mandźelski, naš juby nan, kublerˇ

Jakub Žur z Róžanta

po krótkej khorosći, ze swjatymi sakramentami doma wobstarany zemrěł.

We hłubokej zrudobje **Žurec swójba w Róžeńce**

Pohrjeb budźe sobotu dop. ½8 hodź. w Ralbicach.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we widawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a šišći Smoleriec knihiličerstwo, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedaś, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšći a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 118 — Budyšin — Pjatk, 24. meje 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Němske wukrajne wikowanje w haprileji.

Dowosowy pschesbytk jenož hischcze 24 milijonow.

Dowos wukrajnych twarow do Němskeje je w haprileji 1929 1255 milijonow hriwnow, wuwos hromadźe ſ pódatymi wudźełkami na wójnſke wotschkodźenje 1231 milijonow hriwnow wuczinja. Dowosowy pschesbytk potajim jenož 24 milijonow hriwnow pornjo 38 milijonam hriwnow w měrzu wuczinja. Podawanje wudźełkow na wójnſke wotschkodźenje šo ſ 67 milijonami hriwnow wobliča pornjo 53 milijonam w měrzu. Wódła cžisteho twarowego wobtkada je wurjadnje wulki wuwos złota a ſlébra w haprileji wobzebje spomnjenja hódny.

Dowos je pornjo prjedawschemu měšazej wo 233 milijonow hriwnow pschibył. Pschi pschibytku šu je wschě twarowe družiny, wobzebje žiwnosć, (žito 61 milijonow hr.) a industrialne ſyrowiny (textilne ſyrowiny + 27 mil. hr., wolijowe płody a wolijowe ſyrowiny + 26 mil. hr.) wobdźělile. Woteběrał je dowos textilnych hotowych twarow, butry, rybow a mjaza.

Wuwos je pornjo měrzej wo 248 milijonow hriwnow pschibył. S tym je dotal najwjetſchu wyšokosć dozpił. Pschi pschibytku šu je wschě twarowe družiny wobdźělile, pomérnje najbylniſcho wuwos žiwnosće a hotowych twarow (mjes nimi wudźełki walzowarńjow a druhe żelezne twory + 50 mil. hr.).

Siegerwaldowy naslědnik.

Po powěſći ſ Essena je wubjerk ſhromadneho ſtajenſka ſchleſiſkich dźěłačeſćerſkich towarſtwow ſa Siegerwaldowego naſlědnika dotalneho ſwjatſkowego generalneho ſekretara Ottu ſa pschedbydu ſchleſiſkich dźěłačeſćerſkich ſwjatſkow wuſwolił.

Dynamitowy attentat na krajne radźićelſtwo w Itzehoe.

Schtwórtk rano, krótko po 2 hodźinomaj, šu dotal njeſnaćeji winikowu dynamitowy attentat pschećiwo krajnemu radźićelſtwu w Itzehoe ſkutkili. Stóſtnizy běchu dynamitowe patrony ſ durjam podawarjow położili. Cžežke durje šo ſ wubuchom ſattóčichu. Durje hkowneho ſahoda šu šo ſyle rosbile. Też ſnutſkowne wuhotowanje krajneho radźićelſtwa je šo cžežko wobſchkodźiło. Wſchě wokrowne ſchkleńzy krajneho radźićelſtwa a wokolnych twarjenjow hač ſ njeběže 100 metrow ſdalenemu dwórniſchcžu šu ſo rosraſyle. Hnydom alarmowana wohnjowa wobora njetrjebaſche wjazy ſapſchimnycž.

Wórſy po dynamitowym attentatu šu pschi krajnym radźićelſtwje pjaneho muža ſajeli, kotryž ſaćiſchcži buchaſtoreho cžinjeſche. S cžežka pak je wěriło, ſo je wón attentat ſkutžił. Mózno pak je tola, ſo ſu jeho druhi ludźo k temu najeli. Krajny radźićel Sternburgſkeho wokrjeſa, Göppert, a jeho žiwótbni njeběchu ſa cžaſ attentata w krajnym radźićelſtwje pschitomni. Jenož dwoj ſłužobnej w twarjenju pschebywaſchtaj, kotrajž ſtaj ſe ſtrożelemi woteſchtoj.

Mily wusud.

Fabrikant Josef Aſchenbrenner ſ Laibacha w Delnjej Bayerſkej bě w ſhromadźiſnje wohnjowoje wobory němſke knježeſtwo „kłoſtańzow a łapakow" mjenował. Hamtiſki žud w Streubingenach jeho město ſaſtuženeho wóſmonožnjowoho jaſtwowneho kłoſtanja k 80 hriwnam pjenježneho kłoſtanja ſaſudźi. Wuſud šo na to ſałožnje, ſo je wobſtorjeny w roshorjenju był, ſchtož je šo ſa kłoſtanje położe pożudźiło.

Centralne městno ſa wobaranje pſcheczivo ſpionaži w Barlinje.

We Barliniſkej „Weltbühne" je šo dopiſ wojſewiſk, kotryž šo pſcheczivo temu wobrocža, ſo je pjecža němſke woborne ministerſtwo hrjedźiſchcžo ſa wobaranje pſcheczivo ſpionaži we Wulko-Barlinje pschiſtorawiło. W dopiſu šo praji, ſo je wyſchſchi leutnant Protze licžbu prjedawſchich offizierow ſa wobkedźbowańſke a ſtražowańſke nadawki naſai. Wočakuje šo, ſo němſke wobrone ministerſtwo na žnle dopiſ wotmołwi.

Wólbny wunošk w Drjezdźansko-Budyſkim wokrjesu.

Sjawne pożedźenje wokrjeſneho wubjerka we wokrjeſnym hejtmanſtwje je ſchtwórtk wunoſchk hłoſowu pſchi poſlednjej wólbje do ſakſkeho ſejma w Drjezdźansko-Budyſkim wólbnym wokrjesu ſwěſćił. S 1 361 606 wólbne prawo mějazych je šo 1 009 985 hłoſow wotedało. Se nich bě 1 001 317 płacžiwych a 8668 njepłacžiwych. Pschi wólbje w rańſchoſakſkim wokrjesu je šo 77½ prozenta wobdźělilo. Na jenoliwe wólbne namjety je hłoſow wotpadło: 1.) ſa ſozialdemokratow 368 864; 2.) ſa němſkonazionalnych 91 554; 3.) ſa němſku ludowu ſtronu 129 671; 4.) ſa hoſpodarſku ſtronu 109 641; 5.) ſa komunistow 93 667; 6.) ſa demokratow 54 503; 7.) ſa kommunistiſku oppoſiziju 4620; 8.) ſa nahódnoſćezu ſtronu 11 330; 9.) ſa ſtarych ſozialiſtow 20 523; 10.) ſa nazionalnych ſozialiſtow 36 589; 12.) ſa zentrumſku ſtronu 15 454; 13.) ſa wjeſnu lud 65 493.

Wólbny wunoſchk w Lipſczanſkim wólbnym wokrjesu.

W Lipſczanſkim wólbnym wokrjesu ſu dostali ſozialdemokratoſo 258 611 hłoſow, němſkonazionalni 45 796, němſka ludowa ſtrona 115 530, hoſpodarſka ſtrona 69 935, kommunistoſo 110 743, demokratoſo 32 699, kommunistiſka oppoſizija 7611, nahódnoſćeza ſtrona 28 510, ſtari ſozialdemokratoſo 7778, nazionalni ſozialiſtoſo 25 901, zentrumſka ſtrona 4406, ſakſki wjeſny lud 38 525.

„Hrabja Zeppelin" ſo do Friedrichshafena wróći.

„Hrabja Zeppelin" je ſo ſchtwórtk wječor ½9 hodź. ſ Cuers na leczenje do Friedrichshafena puſchećił a ſo pjatk rano wokoło 7 hodź. tam wočakał. Pjatk rano we 1 hodź. wón pschi pschihódnym wětrje nad Genfom leczeſche.

Dźak ſa franzowſku hoſpodliwoſć.

Krótko po wuleczenju „Hrabja Zeppelina" je dr. Eckener ſlédowazu powěſć wotcžiſnyć dał:

Knjeſej letakſtwowenu ministrej w Parizu.

We wokomiku, w kotrymž powětrowa łódź „Hrabja Zeppelin" letanischcžo Cuers-Pierrefeu wopuſchcži, ſo by ſo do Friedrichshafena wróćiła, je mi naležne, Waſchej exzellenzy ſ nowa najſprawniſchi dźak wupraješ ſa hoſpodliwe pschijeczo, kotrež ſmy w Franzowſkej nadeſchli a ſa ſtutkniwu pomoz, kotruž ſu zibilne a wojeſke wyſchnoſće nam ſa cžaſ naſcheho pschebywanja w Cuers-Pierrefeu wopokaſali.

Eckener.

Krisa mjez němſkimi wotpósłancami w Parizu.

Wězywołany dr. Vögler wróćo ſtupił.

Generalny direktor dr. Vögler, kotryž je ſtjedu we nozy ſ Parisa do Barlina pschijeł, je knježeſtwu wojſewił, ſo jako druhi namětny wjednik němſkich wotpósłanzow w Parizu wróćo ſtupi. Němſke knježeſtwo je ſpytało, dra. Vöglera pohnuć, ſo by ſwoje pschipowědźenje wróćoſtupjenja wróćił. Tele pospyty pak njeſu wuſpěcha měle. Sa jeho naſłědnika najſkerje dr. Kaſtla pomjenuja.

Hižo psched tydźenjom je direktor Vögler wězywołanym rjekł, ſo njemóže ſa dalſche rosmyſle jednanjow we Parizu ſamohwoſoſć pſchewzać, je pak wočakał, kak ſo jednanje dale roswiju a je chcył najprjedy ſo ſ němſkim knježeſtwom dorěčeć. Sſo ſ němſkim knježeſtwom ſtjedu rosrěčawſchi bě ſo roſkudźił, wróćo ſtupiċ. Vögler je wobzebje njeſpokojom, ſo ſu ſo němſke wumjenjenja pſcheměnile, kotrež w nětčiſchej formje nima ſa dobroho. Je wróćo ſtupił, dokelž napſchećiwna ſtrona njeje němſke wumjenjenja pschijała.

Parižske nowiny wo němſkich płacženjach.

„Echo de Paris" wo žadanjach wěriċeliſkich ſtatow piſche: Offizielnje ju drje wěriċelſo je 37 lětnymi płaczenjemi po 2050 milijonach hriwnow ſe ſtrony Němſkeje ſpokojene, tola ſe wſchelakimi methodami ſo lětne płaczenja w pscherstku na 2130 milijonow powjetſcha. Najprjedy budźa Belgiczenjo pódła ſwojich lětnych podźelow jako wotſchkodźenje ſa 6 milijardow hriwnow, kotrež ſu němſke wobhładźenſtwo wyſchnoſće w Belgiſkej do wobheha dale, 10 lět dołho po 25 milijonach dostawać, dale dyrbi Němſka kłuſche němſke wotpłaczenje, w Dawesowym planje poſtajene, kotrež 2½miliardy hriwnow wuczinjeja, hač do 31. dezembra 1929 ſapłaċiċ, mjes tym ſo ma žo nowe lětne płaczenje, kotrež ſu wězywuſtojni poſtajili, hižo 1. haprileje wupłaċiċ.

„Petit Parisien" měni: Praſchenje, wot kotreho cžaſa nowy plan płaċi, je jara wažne. Jenož ſ tym, ſo wjetſchim płaczenjam Dawesowego plana hiſchcže nětkre mězazy běżeċ dawaju je ſo ſwjatkarſkim wězywuſtojnym poradźiło, ſ dźěła te ſumy ſaſo dostaċ, kotrež dyrbjachu na podkładu Youngowego wopomnjeńſkeho ſpiſa ſhubiċ. Mudre wunyſłenemu łytemu jeneho franzowſkeho wězywuſtojneho maja ſo dźakowaċ, ſo je ſo nětdże jena miliarda prěnjeho lětneho płaczenja mohła powſchitkownej ſumje pschidaċ.

Zjězd wójnſkich wotſkodźenych w Brestu.

W Brestu w Franzowſkej je ſo ſjěd franzoſſkich a němſkich wójnſkich wobſchkodźenych wotměł. Wón bě wulka demonſtrazija pſcheczivo wójnje. Hdyž pſchedſyda němſkeho ſwjaſka wójnſkich wobſchkodźenych Roſtmann ſwoju rěċ ſe ſłowami ſapoċa: „Moji lubi franzowſcy towarſchojo!" jemu ſhromadźizna ſ hrimotom pschihłoſowanja woimołwi. „Tale owazija němſkemu wotpósłanzej ſaċuje ſhromadźizny wobſkedźi", „Matin" wo tymle powitanju piſche. Roſtmann pſcheczivo politiju hidy rěċeſche. Němſki ſwjaſk je internazionalnemu ſjednoċenſtwu wporowm wójny pschiſtupił, ſo by měrej ſłužił. Schtóż chże měrej ſłużiċ, dyrbi ſa roswiċe demokratiſkeje myſle wuſtupowaċ. Sſylnoſć němſkeje republiki je jene ſ najważnjiſchich wumjenjenjow ſa ſałkowanje měra. Roſtmannej wobzebje ſylnje pschihłoſowachu, hdyž praji: „Sawdajmy ſebi ruzy nad rowami a roſpadankami. Nochcemy wótcžinu a wótzne ſaċuċa potłóċiċ. Ale wótcžina a patriotiſmus, kaž my to roſumimy, dyrbja ſo jako dejmanty w króńje cžłowjeſtwa błyſcheċiċ. Wójnſka hlawa ſaidże, ale ſbože měra wěcžnje traje!" Na końcu rěċe němſkeho wotpółłanza ſ nowej ovaziju poczeſećichu. W jenak měrnej myſli belgiſki wotpółłanz Reißmann, pſchedſyda internazionalneho ſwjaſka frontiſich wojowarjow, wotmołwi. Sa nim dźewjeċ milijonow ſtrowych wojakow ſteji. Reißmann ſwoju rěċ ſtóncži, praijo: „Wſchitku tu ſmy, ſo buchmy měrej ſłużili." Sjěſdowy preſident, Franzowſa Andre Pichot, kotrehoż tón ſamy dźeń ſa pschedſyhu franzowſkeho ſjednoċenſtwa wuſwolichu, Roßmannowu ruku do Reißmannoweje ruki położi. Hdyž potom Franzowſa, Belgiczan a Němz jenomyſlnje pódła ſebje ſtejachu, wſchitcy pschitomni ſtanywſchi jim ſ rukomaj kleſkało pschiwyſkachu. Sjěſd ſo ſ tejle demonſtraziju, kotraž nadźijomnje lěpſchi pschichod wosnamjenja, ſtóncži.

Hollandska a žadanja němſkeho ratafſtwa.

W druhej hollandſkej komorje je ſo napraſchenje ſapodało, hač wotmyſlene powyſchenje złoſa na ratańſe wupłody w Němſkej ſchłóbne hoſpodarſke ſćežki ſa hollandſke ratafſtwo njeſmjeże, a kajke naprawy chże hollandſke knježeſtwo pſcheczivo temu cžiniċ. Knježeſtwo je wotmołwiło, ſo mění, ſo bychu, hdy by němſke knježeſtwo do žadanjow němſkich ratańſkich organiſazijow ſwolčko, ſchłóbne ſćežki ſa hollandſke ratafſtwo naſtałe. Knježeſtwo tohodła ſwoju poſtnu kedźiwoſć tutej naležnoſći pſchiwobroċa a njebudże ſo komdźiċ, hdy by trjeba było, pola němſkeho knježeſtwa trěbne kroczele cžiniċ.

Ludźiſkraċeſtwo zyganow ſo potwjerdźiło.

Zyganjo, kotrychž nětkle w Roſchizach w Sſewerakſkej ſudźa, ſu ſo pſchepytowańſkemu ſudnikej wuſnali, ſo ſu cžełu jeneje ſony, kotruž ſu ſaraſyli, ſeſrali. Koſcže ſu w ſwojim łehnje ſahrjebali. Tele koſcže ſu ſo w zyganſkim łehnje wopraudźe namakałe. Hač ſu ſo warile, wo tym może jenož wězywuſtojny wědomoſć daċ. Zyganjo njeſu pſchepytowańſkemu ſudnikej praſili, kajke pſchicžiny dla ſu cžełu ſeſrali, ale ſu pſchezo jenož rjekł, ſo ſu cžełu „ſjedli".

Kańcelerstwowa rozprawa wo wunošku konferency w Beogradze.

Po skónčenju konferency Małeje ententy je so kśejdu słedowaca kńežeńskwowa zdźělka podała:

Tśi ministrojo statow Małeje ententy su dźenża pokšeśe pośedźenje watrałi. Pśi tym su ministrojo spóšnali, so su wobźamknjenja pśi pśedchadnych konferency wupytowali pśiwiźenicy. Potom su so wunoški pśedwźełone we konferency hospodaŕskich wězywuskowanych Małeje ententy w Bukarešću pśihowarjali; jich namjeśy bu skónčnje wótkazy. Ministrojo wobźamknychu, so maju so wězywaśomni na konferency w Prasy tóńcy pśichódnego septembra swołaś, so bychu w śiwjich dźełach na podkšału pśichśitego programa pokšaczowali. Ministrojo k dojednanju wo wšelkich praktiskich nanjetach dóńdźechu, kótaž rozwiwe wśajomnych stykow na intelektualnym polu nastupaju. Woślednje praschenje, wo kótarymž je so jednało, bź praschenje wólby Jobusława Małeje ententy do Rady Swjatła Ludow, kótaraž wótmeje so w septembru w Genfu. Ministrojo wobźamknychu, so namjetnuca a so budźa podpjerowaś kandidaturu Juhosłowjanskeje.

Aman Ullah do jendźelskeje indiskeje cekny.

Aman Ullah ma swoju wěź sa pśechebratu. Po poślednich poraženjach, kótreź bź jeho wójsko poćerpiło, njemóžeše so wón wjacy nadśeś, so nad śiwojim pśechźiwnikom Habibom Ullahom dobudźe. Aman Ullah je tohodla z pśehewodom swojeje żony Suraje a źiwojcha bratra Jnajata Ullaha z Afghanistana wućahnuł a je schiwaŕk do Cźamona w jendźelskej Indiskej pśišchoł.

Kwangśisky sbźĕkarjo poražen?

Nosprawa wojeśkeho hłowneho kwartéra w Kantonu praji, so su minjale **połozyn Kwangśiskeho wójska w dwajdnjownej bitwje** sajeli, a so Kwangśiske wójsko je wśěch frontow zoła.

Wuhłady na zyrkwiny měr w Mexiku.

Mexikanski arzybiskop Ruiz, kótryž w tutym wiku we Washingtonje pśebywa, je pocał tam z mexikanskim presidentom Protesom Gilonim wo měr mjes statom a zyrkwju jednaś. Njesamjećeńsźa žebi, so bo sjednanju wjele sadźewkow napśeśiwo staja.

Ze Serbow.

W Budyšinje, 24. meje 1929.

— **Wo wjedrje.** Wčera wjeczor we 7 hodź. barometer 741, hygrometer +4,5, thermometer we dnjo +26. Dźenża rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer +3, thermometer w nozy +14. Wuhłady na cźopłe, ale pokhmurjene wjedro. — Sełna wyschina wupśeśeśera so nad pśiwźenej a połnóznej Europu. Wona wotdźeržuje nižiny, z wjeczora Europu leżaze. Tak symny so dale rjanejo a cźopleho cźasa wjeśeliś. Tola su mjeńśe njewjedra możne. — Jutśe sobotu źkadźa sćonco 3,53 hodź. a khowa so 8,01 hodź. Mjezačk źkadźa wjeczor 10,23 hodź. a khowa so rano 4,44 hodź.

— **Wobkhadne** njesbožo sta bo dźenża dopołdnja 1/412 hodźin mjes Budyšchinom a Nataŕjezami. Jedyn Budyšći nakładny auto z pśichipowěśchakom chcyśe so z Budyšchina pśichźeźo pśi spočatku hory pśeh Nataŕjezami na lěwo na pucź winpcź, kiž do Richterez rěśaka wjeźe. W hamžnym wokomiku pak chcyśe jón wožobowy auto z Westfalskeje, tohorunja z Budyšchina pśichkhaźejo, pśeśeśěchnyć. Wobkhadźer wožoboweho auta njedohlada so znamjenja nakładneho auta a sajźe se swojim wozom runjo pśeh pśedk nakładneho auta, kiž jón skrabny a pśiches mošćik na dźeśelowe polo zobuwśeśe. Wožobowy wos so khětro wobśkodźi. Wobkhadźer, jeho žona a dźeśco, kiž w nim žedźachu, po śdaću bjes cźelneje škody wotendźechu.

— **Słwobodne misajowe jětki (Freibank) w Budyšchinje.** Sobotu 25. meje, dop. wot 7 hacź 9 hodź. wotedawa so parjene howjaze mjaso, punt po 40 pf., žyre świnjaze mjaso, punt po 50 pf.

— **Słwjatkowna wustajeńca w měšćańskim muzeju.** Njedźelu 26. meje, dop. w 11 hodź. wotewri Towaŕstwo sa wumělstwo swoju lětuśnu nałětnu wustajeńcu w měšćańskim muzeju, kótraž wopśichźa wubrane wobrazy a akwarele nékotrych młódšich wumělcow z połodniśkeje, nawjeczornjeje a śrjedźneje Němśkeje. Wustajeńca je wotewrjena śrjedu a njedźelu wot 10 hacź 15 hodź. sobotu wot 10 hacź 14 hodź. Ssobustawny maja darmotny zastup, njeźobustawny płaca 50 pf., towaŕstwa śe wośjewjenjom dopśedka 10 pf. za wosobu.

— **Budyšći dźěłowy hami dostanje nowy dom?** We swojej nětkśišćej měśnoscźi w Ssejmowni na Hrodowskej haśy, ma Budyšći hamt jara mało měśtna. S tuteje pśicźiny dyrbjeśe so tej hižom wotrjad za połwotakśe saradźenje do jeneho tworjenja pśichi Žitnych wikach pśeśewokoźicź. Pśiched dźěśicym cźatom rěkaśe, so so wotpalenty Lehmannez młyn pśeh Schulkeśkimi wrotami natwaŕi a so tam dźěłowy hamt saćehnje. S teho pak nětko niczo njebudźe. Kaž zhonimy, chce žebi pak dźěłowy hamt zamžnu ležownosć pśichi Flinzowej dróšy, nĕhdźe snapśeśeża Katolskeho seminara kupiś. Wuhładk jednanjow z Johnez dźěkańnu, kótreźž tamniśke ležownosśe hłuśeśeja, pak dotal hišćeśe njeje znaty.

*

Poswjećenje zwonow w Michalskej wosadźe.

Ssrjedu dopołdnja staj jwonaj do Nataŕjez pśicźeźej, a Michalśka wosada so hotuje, jeju žwjatocznje witaś a žwjeźicź pśichodnu njedźelu. Młodźina ma wožebje nusne zyrkej, farskej domaj a jwonowej wosaj wupysćiś. Tež zyrkwinsku khorhoj chce daricź. Sswjedźenśli cźah so na knježim dworje w Nataŕjezach do 2 hodźin sestupa. W 2 hodź. je tam krótka žwjatocznosć, pśi kótrejž knjes faraŕ Kaplet poreźi. Wyschśe schulske rjadowanje, towaŕstwa, młodźina a zyła wośada, wožebje kiž dałoko do Nataŕjez nimaja, wschitzy su pśeprošcheni. Wokoło 3 hodź. cźaj pod jwonjenjom Michalśkeje a Pětrowskeje zyrkwje psches wulki móst poćehnje, so by so pśeh Božim domom pośmjeśenje jwonow stało. Po žerbskim kśerluschu a wot knježnу wulśpěwanymi hrónćźkami najprjedy knjes faraŕ Njeda poreźi, kiž běśe wot 1888 hacź 1926 z fararjom Michalśkeje wosady. Na to po němśkim śpěwanju faraŕ Tischer swonaj pośmjeśi. Pod wodźenjom k. kantora Pollaŕk Wjelkowski, Delnjokinjanski a Zidowśti muzyśki chór sjednoćene saśpěwaju. Dośtowo smějetaj fk. superintendent Fröhlich a wyschśi faraŕ Sarjeńk, kótryž je wot 1895 hacź 1899 duchowny w Michalskej wosadźe byŕ. Swonaj so póndźelu na wěźu sćehnjetej, schtož je knjes twaŕski mischtr Hauser do ruki wsaŕ. Pśenje nowe a połne swonjenje budźe njedźelu na to, 2. junija, a to rano we 8 hodź. pśichi němśkej Božej słužbje, na kótrejž je knjes superintendent z pśedarjom, a 1/10 hodźin pśichi žerbskej, na kótrejž knjes wyschśi faraŕ Sarjeńk pśeduje. Bóh daj zyłej wosadźe žwoje bohate žohnowanje.

*

S Hnaschcz. Dobrowólna wohnjowa wobora, kótraž bu 19. julija 1925 dla žiwojeho derje wobstateho pśichśimańskeho pruhowanja do krajneho žiwjaka sakśiskich wóhnjowych woborow pśichźata, wótmeje njedźelu 26. meje žiwoje dyrbjeńśe pruhowanje, kiž bo popołdnju w 1 h. sapoczńje. Towaŕschojo žuśodnych woborow su k temu wutrobnje witani.

S **Kubschcz.** Wčera schtwórtk wjeczor 1/48 hodźin cźaśnje jedyn motorski koleśaŕ druheho w nahłym sawinjenju pśichi tudomnym żeleśniśkim mosće pśeśeśeźeć. Wobaj pśichźeźeschtaj jara śpěśnje z Trjebjenja dele. Jedyn z njeju w dróhowym kolenu njemóžeśe prawje dosć wokoło a sraśy se śwojim kolom z wulkim wotmachom do jeneho granitoweho stołpa, na kótrymž żeleśne wobkoźenje wotpocźuje. Kamjeńny stołp so hnydom wotkama a žyłne żeleśne wobkoźenje so śkibny. Cźeśke Viktoria-koło so cźeśko wobśkodźi, ale koleśarjej šamemu so žaneje śkłody njeśta. Na měśtnje śnjeśkoźenja so bórśy łyka wcźiwnych sbźa. Žandarm podawk napiśa.

S **Barta.** Wczera popołdnju wokoło 1/44 hodź. pśichźeźe motorowy koleśaŕ se sozjusom z Nakojdźanskeje strony do nasćeje wsy. Jako bźśe do wsy sajźe, sadża jemu kokosch do kolesa. Pśichi tym motorowy koleśaŕ se śwojim kolom padny a jeho towaŕśch slecza psches njeho. Wobaj so khětro na nohomaj a rukomaj wobśkodźichtaj. Knjes dr. Wejsemann jeju hnydom swobala. Motorśe kolo njebźeśe so dale wobśkodźiło. Koleśarjej móżeschtaj po dźeśiśim cźasu sazo daleješ.

S **Hrodźišća.** W poźedźenju gmejnskeje rady sahdźemu śrjedu jednaśe so dokładnje wo wuhotowanju schulskeho a domišnskeho śwjedźenja, kiž bo z pśicźinoscźu 100-lětneho wobstaśa schule 8. a 9. junija świeći. K wupyschenju wsy pśichśiwolichu gmejnsku fastnjerjo cźesne wrota, dale ma so wześnjanam, kótreź chcedźa śwoj śiwoje twarjenja wupyschicź, halozki darmo pśehewostajicź. Gmejna chce so na wsy, kiž bo schulskeho wokrjeża śtuschcja, na Wichowy, Wujeźk a Kornitzu wobroćicź, so bychu pomhale wupyschicź wześne zajźdy.

S **Lubija.** Na tudomnym hamtśkim śudnistwje so 1. junija t. l. wschelake pśemeńenja stanu. Knjes referendar Leonhardt pśeśeźadźi so na hamtśke śudnistwo w Lipšku, na jeho město stupi knjes referendaŕ Sauer, kiž bźśe dotal z Lipšcanskeho hamtśkeho śudnistwa na tudomne śudnistwo pśeheposkasany. Snowa pśeheposkasany bu prawny kandidat Stemmler z Lipška do Lubija. Na město knjesa justizneho hamtmana Dittricha, kiž so na wotpocźink poda, stupi knjes wyschśi justizny sekretaŕ Lenk je Žitawskeho hamtśkeho śudnistwa. Knjes justizny inspektor Bortenreuter budźe do Freiberga pśeśeźadźeny a na jeho město stupi knjes wyschśi justizny sekretaŕ, kiž bo tohorunja se Žitawskeho hamtśkeho śudnistwa do Lubija pśeśeźadźi.

Se **Sserbskich Pawlez** pola Lubija. Dla njesahojomneho cźerpjenja wocźow saśeli so žobotu w žwojim bydleńu na knježim dworje w Sserbskich Pawlezach 26lětny schohaŕ Pětśi z Grumbacha pola Drježdźan.

S **Hermanez.** Dla nazpytowanja je śjawny pucź je Hermanez do Delnjeho Wujeśda wot Hermanez hacź k Sprewinemu mostej wot 23. hacź do 26. t. m. zawrjeny.

S **Wojerez.** W tudomnych schtkleńcźernjach zu piecza śrjedu wjeczor nĕhdźe 200 wobołbam dźěko wupowědźiśi. Kaž so powě, bo schkleńza pśeśeśabje pśehedawa a śtkadownje ju skoro wótkepjelnjene.

S Wojerez. Tudomne śtkleńze wotměwaśche so pśichi najrjeńśichim wjedrje. Po śwuczowanju, paradnym pokhodźe na Torhoschcźu a po śnatym cźahu po mjeńcze bźdźachu so tśiźu wo kralowsku bokstojnoscź, kótruž žebi lokomotiwnik Mats Rubland doby. S prěnim marschalom bu pśeheposkuju Heute a z druhim marschallom wikowaś se seleninu Lehmann.

S Muzałowa. W jenej tudomnej schkleńcźernji storeźi z njeźedźiwosću schtleńzudźiśaŕ 16-lětnemu pśichinoschowarjej se schkleńcźanej trubku do wócźka. Wócźko so wbohemu zyle wupali. Pobawk je cźim śrudniśchi, dokelž je sajeśboženy tamne wócźko hižom raz pśichi sajeśbożenju śhubik.

S **Muzałowa.** Njedawno pišachmy, so egiptowski kral Fuad kiž po Němśkej pucźuje, teź hrabju z Arnima we Muzałowje wopyta. Kaž pak so nam nětko spóźeli, je so wotmjetnene pucźowanje krala Fuada khětro pśichkrótśichu, so wón Schlesyśku a Sakśku dozyła njewopyta.

S **Rósbórka.** Wokrjeżny žejm wopyta 25 sapółdanzow, nimo toho bźchu pśichitomne 4 žobuśtawy wokrjeśnehe

Macerny dwór.

Halligśki roman.

24] (Pokračowanje.)

Potom słoži śwojej ruzy dwójzy kucźe do žo. „Tuž jenoż žo naschemu knjesej pastorej cźakanje njewostudźi“, rjekńe wótrje. —

Tu kročeźe faraŕ z mózným krocźelemi se jśtwy. Na hacźenjach śetka jeho Edlef Holgers. Tón mějeśe wschitke śwěcźśi śwěta w śwojimaj módrymaj wocźoma a najśkerjcho hišćeśe wschu błódkoscź na hubomaj, kiž běśe jemu Maren Wögens na pucź dała.

„Pomhaj Bóh, knjeże duchowny, kak so Wam wjedźe?“ jawoła duschowpastyrjej z błyschczatym wócźkom napschecźo. „Tón pucź, po kótremž chodźu, so nanajlěpje njethodźi“, wón rosmějewany śnapschecźiwi. „Sśym śpěchnischo z macźerneho dwora woteschoł, hacź žym pśichi tutom wobcźejenem śnĕhowem wjedrje tam doschoł. Ale wowka . . .“

Sswětleschcyz w Edlejowymaj nawożeńśkimaj wócźkoma hlěschtej na jene dobo kaž wuhakle.

„Wowka ma twjerdu hejn“, wón wuhuchny. „Bóh wodaj tole moje twjerde śłowo. Dźenża je mje z domu wuhnała, hdyž bź mje tola jara trjeba. Ruku mi njepodawa, śłowa mi njepospchewa . . .“

„Twjerdu heju maśe wy Holgerjuj wschitzy“, sabórcza pastor. „W tom pśechrjechicźe wschźech Halligśkich burow. Pśeteroj z tymi žym hižo sazo pśeheśjedne, jenoż z wajschej macźerju a wowku hišćeśe nic. A to žo mi teź njepokradźi. Teź stej pśechjara sajkatkej. — To dźe budźe schwarny kwaź, Edlefo, hdyž budźeśmy wschitzy tajzy sajźani. Nó, niczo wo to, śwěrnju waju a wostanu potom pěknje doma we žywjej studijowni . . .“

„To zaŋ tola knjes pastor Licht k lubu njeśeźini“, rjekny Edlef naležnje. „Kwaź na macźerńem dworje bźes duschowpastyrja na cźeśtnem měśeźe, tajkeho nĕcźeho tola njebywa.“

„Tuž trochu do tych sapróśchenych kutow nuts poźwěcź, wschak majsch dosć lubosćje we žebi, njewěrno“, jawoła pastor Licht, a porećża mózne we žwojej Durinkskej narěcźi, kaž pśecźeźo, hdyž běśe rozhorjeny.

„Lubosći wschak mam, knjeże duchowny, tu wschak mam“, rjekny Edlef. „Ach, Maren, moja Maren, — ta je mnje tola dospołnje dobreho cźłowjeka sćini.“

„To drje jmeńe wěsy pola Holgerjez Edleśa cźeźe dźěło“, schkrěśeśe faraŕ. „Staraj so jenoż wo to, so by twoja mloda žona cźeścźena była, Edleśo. Wona saschorzi tak bjese wschitko pśehedźucźa do waschich tradizijow, — daj jej we nich pkowaś, Edleśo, ale žo njesatepicź.“

„Bóh swarnuj, knjeże duchowny, ja wschak wěm, schto wy myślicźe. Ale wona pokhadźa teź z doma, z rjanymi tradizijemi a budźe so po derje do macźerneho dwora hodźeś. Wona powědźachu mi dźenża něchto wo žywjej njeboczcźkej macźeri, — to słowo je mje rosmjeśelito za zyły dźeń.“

„Tuž mi wot žywjeje radosće troschku wotedaj, Edleśo, mózu jeje na domojpucź trjebaś.“

Edlef so śhožownje žmějeśe.

„Maren mi prajeśe, — we wjeśelu chze byś z mojej žonu, w horju z mojej macźerju.“

Tu tlócześe jemu pastor Licht ruku. „Wój dźetaj dobry pucź, Edlefo a Maren“, rjekny dobrocźiwje. „To je kšajne słowo a kšajny ras, w kótremž so tajke słowo narodźi. Wjele śhoża, Edleśo Holgerjo! —

Wón rosžohnowa so śtrowjo, a Edlef hladaśe zyku chwilu za nim. Potom stupaśe z mózným krocźelemi ke Grośwarfje do macźerneho dwora. Onnen a Karen pśichźeźachtaj jemu napschecźo a powžnyschtaj so za wulkeho bratra.

„Knjes duchowny je tu bywał“, rosprawjeśe Onnen.

„A mój žmoj žamomordarja hrakoj“, prajeśe Karen.

„Schtó?“ woprascha so Edlef. „Wój a pastor? Kajka błajniska hra!“

„Nó“, spychny Onnen, „jenoż ja a Karen. Ale wona nima fantasije.“

„A, a, a potom je knjes duchowny rjekł“, saškoči Karen nadobo, „macźerje taśtich khłupoścźow njetrjebaju, ta maja lubosćź.“

Tu pośdźhny wulki bratr Edlef malu šoitru Karen wuškoło do powětra a sawoła: „Hurra, naš pastor!“

Dźećzi wokoschtej z . . . , teź pśechekłótowany Onnen, a jich wulka wjeśeło . . . e budźeśche hišćeśe dołho wudźerźała, njeby-li so . . . macź je žywjim najpołkhmurnischim wobliczom połnym starośćow jewika.

„Ja tebje dozyła wzajomy njerozumju, mój Edlefo“, wona skorźeśche. „Tu je wschо potrje dźěła a ty bźśich pśecź kaž kohlija wokoło hołbjeńza, a hdyž je cźłowjek dźeśi sbožownje wot nohow žebi wucźerźił, to ty zeju sazo pśichwjedźeśch a hrajeśch keśiju z nimaj. A hdyž žmy dołej wulke mjerjanje mĕli i knjesom pastorom, to ty śkawa wokaśch na njeho.“

„Ach, macźi, sapocźnjeśch sazo?“ woprascha so Edlef śpychujo a pośpydźe so ścźicha do cźěrnmeho kucźika sa kachle.

„Budźeśche-li tu byŕ, Edleśo, bychmy so mohli we wokrowanju śrěcźeć z duchownym. Tak staj so jenoż z wowku klemikoj, a mje staj zyle w stronu woślajikoj.“

„Naju wěrowanśiše hrono pastor hižo wě, macźi. To žmoj žebi z Maren hromadźe wupytaloj a jemu dowjeźoj.“

„To pak žym tola wćipna . . .“ Holgerjez macź hladaśe jara mjerjaza do śwěta. „Tu tola njeje niczo wupytaź. Hrono je za prapradźeda hižo krucźe postajene za macźerny dwór. To rěka: „Budźtaj ptódnaj a rosmnožtaj so!“

(Pokrać. ześekuje.)

předsyka. Knjes krajny radźićel Merz zapokaja knjesa Maxa Hölkela ſ Wjeſki pola Mužakowa jako wokrjesnego zastupjerja, kiž bu na město prjezsedźenjeneho zapósłanza Wilhelma Wölſcha w Kruſchwicy powołany. K wuradowanju hospodarſkeho plana poda pſchedhoda błésche rozſahnjenja, dokuli bo hiſchcze tak lětow 1927 a 1928 a zwjeſćiſche ſe ſpokojenjom woſjewjeć, ſo bo etat za 1929 njedźiwajcy powyſchenych wudawkow hodźi pſchewjeſeć bjez dowołkoweho powyſchenja. Hospodarſki plan bo pſchećiwo tomu ſtrowi. Sliczbowanja wokrjesneje komunalneje pokładnje ſ lětow 1925 hacź 1927 namakachu w poriedze a knjeſa rentſeho miſchira Kaſchpora wuſmjewodźichu. Sſejm dowoli, ſo bo pſchiwołmje pożczenka we 230 000 ſtotych hriwnow k polěpſchenju wobſtejadnych dróhow. Dróhi ſ Mužakowa do Běleje Wody a Wochoſ hacź k mjeſam Wojerowſkeho wokrjeſa, kiž je wokrjeſ loni pſchewſak, ſu nětko ſwójſtwo Delnjoſchleſiſkeje provinzy, ſa kotrejž wudźerżenje provinza 75 prozentow wudawkow njeſe. Sa hamſtkeho prjódkſtejerja ſa Wołeſchnjanſki wokrjeſ wuſwoli ſo na město prjezsedźenjeneho ratarja Hermanna Bartki knjes ſtkadownik Karla Koebe w Borſchći.

Z Łužicy.

* S **Wjaſowizy.** Tudomny 68-letny rentudóſtawar Strickrodt je dobrowólnje do ſmjerzce ſkoł. S pſchiczinu tuteje wobžarujomneje kroczele ſu pjecza cźežke wujſle, do kotrychž běſche wón khorošcze dla japadnył. Zwjeſnja ſtyreho wobſwědčenjeho namakachu.

* S **Wopakeje.** Jena tudomna wobydlerka je pjatk we ſtarſku ſmjertnje ſtrjelbožila. Pſches 60 lět ſtara Mina Arnd. Peſchkowa ſ Noweje Wopakeje běſche žeby ſ cźahom do Lipſka dojěła, ſo by ſwjate dny pola ſwojeje dźowki pſchejěwiła. Jako běſche wona w Lipſku po puću ſ dwórnſchcza do dźowanoweho bydlenja, ju dróhowa żeleznica pſchejěde a ju cźežko rani, ſo wona bórſy na to wumrě.

* S **Nyſchowa.** Druhi dźeń ſwjatkow běchu w jenym tudomnym bydlenju pola elektriſkeje ploty elektriſki prud wotſtajicź ſabyli. Tuž ſo bórdy komoda, na kotrejž plota ſiejeſche, pſchepali, ſo ſo pod deſku ſchaty ſamóchu. Luźdźo ſo na ſwóje wohnja ſ cźahom dohladachu, ſo mózachu jón podujźeć, prjedy hacź wjetſcha ſchkoda ſtasła.

* S **Jendźorja** pola Zitawy. Po jenohłóſnje wupraſenej njedowérje ſu gmejnſzy ſaſtupjerjo wobſamkli, ſo ma Zitawſke hamtſke heſtmanſtwo pſchećiwo wjeſnjanoſći Kühnejej je ſłužbnym khłoſtańſkim jednanjom ſakroćić. Wjeſnjanoſtu wobzebje winiuja, ſo je gmejnu pjeſenje ſchkodował ſ lohkomyſlnym podawanjom kreditow na firmy, kiž běchu w pjenježnych wuſkoſcach. Nimo teho ſu póla njedoſpołneho ſaſtawanja ſaſtojnſtwa a lohkomyſlneho nakupowanja leżownoſcow wumjetuja, ſo njeſmje njeje podał wotſlećenje nowotwara póſtu a gmejneho hamta, pſchi kotrymž ſu ſo pſchiſmołene ſrědki khětro wudźerżeće. Na namjet wjeſnjanoſty, ſo maju gmejnſzy ſaſtupjerjo wobſamknyć, hacź ma wón w ſaſtojnſtwje ſawoſtać, abo hacź ma wón ſo ſ pſchipóſnaczom ſadaſtojow, na kotrejž ma wón po ſakonju prawo, ſo ſe ſaſtojnſtwa wuſchcźić, ſaſtupjerjo jenohłóſnje wobſamknychu, ſo ma wón dale w ſaſtojnſtwje woſtać. Skónčnje wutworichu pſchepytowański wuběrk.

* S **Shorjelza.** Druhi dźeń ſwjatkow namakachu we tele bydlenju w jenym domje na Seidenbergſkej dróſy zuczeržku ſ płunom ſaſdobjećenu. Na ſamſnym dnju běſche žeby w ſwójim bydlenju na Salomonſkej dróſy dźeſana źónſka ſ płunom ſawdała. Pola wobeju njemějachu pospyty na ſaſtojnoſtiwjenje žanehu wujpadka wjaſy. Pſchicźina ſamomordarſtwa njeje ſnata.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drjezdżan.** (Sjedź němſkeho wuczeſkeho towarſtwa.) Tele dny ſkhadźowaſche ſo w Drjezdźanach němſke wuczeſke towarſtwo. Shromadźizna ſandźenu ſrjedu we ſpórkuſa Sarraſani, na kotrejž ſo 8000 wuczerjow wobdźeli, běſche wuſnamna manifeſtazija. Jako cźeſtni hoſcźo wobdźelichu ſo ſaſtupjerjo němſkeho a ſakſkeho knjeſtwa, dale pruſkeho, braunſchweigſkeho, durinſkeho a Hamburgſkeho knjeſtwa, kaž tež mnohich tukrajnych a wukrajnych wuczeſkich towarſtwow.

* S **Pirny.** (Dźěćo ſ Łobja wutkowak.) Druhi dźeń ſwjatkow padźe blizko měſchćanſkeje kupańe žydowſkeje dźěćo pſchi hrajanju do wody. Kupańk Zichiedrich, kiž běſche njeſbožowny podawk wobjedźowak, ſkoči do wody a wutkowna dźěćo, jako běſche ſo wono hižom někotre raſy podnórźiło a běſche jo woda wotnjeſła.

* S **Schandawy.** (W Saſkej Schwizy dele padnyło.) S Wyſokeho Torſteina w Schrannnjeinach w Saſkej Schwizy je prěni dźeń ſwjatkow mechanik Erich Kliemand ſ Drjezdźan delepadnył. Młodeho cźłowjeka, kiž běſche nimale 20 lět ſtary, ſ roſtrażenymi ſtawami mortweho ſběhnychu. Krótko pſched tutom ſmjertnym njeſbožu je njedaloko tuteho měſtna ſ Magdeburga rodźeny a w Barlinje bydlazy 20letny pſchekupz pſchi Talwächteru delepadnył. Wón běſche žeby nohu ſkamał a ſo hewak hiſchcze ſranił. Jeho dowjeſeſchu do Schandawſkeje thorownje.

* S **Niederwieſa** pola Kamjenicy. (11letny ſamomordaſ.) 11letny žyn tudomneje wojeſſeje wotnowy wobwěžny ſo ſobotu wjeczor w nuſniku ſtarſchiſtwa bydlenja. Pſchicźina ſamomordarſtwa je pjecza ſwada ſe bratrom a ſotru dla jeneje knihi.

* S **Löhnitz.** (Sto ſam polizíji ſtajił.) Pokładnik Löhnitzkeho dźělowego hamta Gerhard Grzyſka, kiž běſche 19. haprleje t. l. po pſchekſchichwjenju ſnajmjeńſcha 50 000 hr. cźeknył, je ſo ſam Löhnitzkemu ſudniſtwu ſtajił. Wudawa, ſo je w Cźeſkoſłowakſkej pſchebywak. Pjenjez pola njeſwěrneho ſaſtojnika ſarnych wjazy njenamakachu.

* S **Greiffenberga** w Schleſyſkej. (Woheń na radnizy.) Sſrjedu popoldnju wudyri nadobo wrheń w radnizynej wěži, hdźež ſu tukhwilnje wſchelake cźeſkſtke a twarſte dźěła wukonjachu. Woheń ſo jara ſpěſchnje roſſchěrjeſche a ſa krótki cźaſ běſche zbła wěża do pkomjenja ſalwalena. Wěża ſo ſaſtupyła a ſo hacź na 20 metrow dele wotpali. Tſćera radnizy ſo tež ſdźela cźežko wobſchkodźi.

Zemjerzenja w italskej traša ludźi.

W Bolognje w połnócnej Italiſkej wot 10. haprleje ſemja w njejenatkich pſchestawkach rźi. Pſched něhdźe tydźenjom ſo podſemſke ſtorki huſcźiſcho wobſpjetowachu a běchu tež ſłyſnſke. Wot teho cźaſa ſu w měſeje ſwobźiwne poměry. Wobkhod ſo ſ wulkheho dźela hacźi. Wſchitkich wobydlerjo ſu żiwi w ſtajnej bojaſcźi pſched wobſpjetowanjom podſemſkich ſtorkow a pſched możnej kataſtrofu. Mnohy pa město wopuſchćiłi a ſo do ſwójich villow na wſach pſchebydlili. Khudźe wobydleršwo pſchebywa wobnjo w bydlenjach a w nozu ſpi pod hołym njebjom. Wſchudźom w ſchtomowniach a ſahrodach, na polach a we pſchedměſtach Bologny ſu žebi drjewjane hěty natwarili a ſtany pſchiprawili. Na wjeczor wlećeja wobydlerjo ſwoje łoża, matrazy a kołeſki do tutych wulkowanſtcźow, a rano ſwoja wſchitke tute wěży ſaſo do města. Wobkedźerjo automobilow wuježdźi ſ nimi do města a ſpja w nich. Wſchitke ſjawne namětta ſu jenu nóz jako druhu pſchepjelnjene ſ automobilemi, w kotrychž ſu ſebi wobkedźerjo ſwoje lěhwo pſchiprawili. Żeleſniſzy ſaſtojniſzy a pſchiſtajeni pſchebywaja ſe ſwojimi ſwójſkami kózdu nóz w wróſnych żeleſniſkich wozach. Zyle město poſtiża napohlad biwaka, kaſiž žebi pitzanſchi myſlicź njemóżemy.

Přilopk.

* **Samordowany ratar.** Prěni dźeń ſwjatkow ſu w Kſillern w Syrottaſkim wokrjeſu w Schleſyſkej cźežke krwawne ſłóſniſtwo wotkryli. Tam 63-letneho ratarja Schöpku mortweho namakachu. Słóſnikaj ſtaj ſtareho muża pohłuſchiłoj a potom ſadaſtoj. Jako njeſtutka pobkładneju je polizija dweju hornjoſchleſiſkeju puczowajeju rjemjeſlniſkow ſajała.

* **Dundaju ſo ſkhadźuja.** Drje najpodźiwniſchi kongreſ je ſo lětſa dnja 21. meje w Stuttgarcźe ſeſchoł. Nětkuże 3000 dundakow a bagabundow ſ cźeleho ſwěta běſche ſo ſhromadźiło, ſo bychu pod ſobuſtkutkowanjom wědomoſcerjow a bańnikow rěcźeli wo praſchenjach bundakſtwa. S kongreſom je ſjednoczena wuſtajenja wumělſtwa bundakow, dokelž je mjeſ pynami dróhow tež wjele taſtich, kotſiž maju wumělſtwowſku žiwu. Sarjadnik tuteje wulkeje ſkhadźowanſki je „kunda“ Gregor Gog.

* **Macźerna lubosć.** Druhi dźeń ſwjatkow hrajkaſche žebi źěcźo jeneho Weſelſkeho najeńka pſchi Rjeźe. Nadobo padźe dźěćo do wody a żołmy ſo ſobuſtorhnychu. Macź, kotraž ho njeſboża dahlada, ſkoči ſa dźěćom, ſo by jo wukhowała. Żołmy pak pſchejara torhachu a ſtorhowaca macź a dźěćo ſobu do hłubiny. Wobej ſo tepiłchej. Prjedy hacź mózeſche jimaj něchtó na pomoz pſchikhwatać.

* **Wopory wobkhada na ſwjatych dnjach w Franzoſſkej.** Po powěſći franzowſkich nowin „Petit Journal“ je na ſwjatkownyhaj ſwjatyhaj dnjomaj w Franzowſkej pſchi ſnjeſbožanjach na dróhy 11 wożobow wo żiwjenje pſchiſłcźo a 21 bu cźežko ſranjenych.

* **Wojowanje pſchećiwo ſłóſtnikam w Italſkej.** We Campagni dokołowokolo Neapla ſamó polizija ſłóſtniſku zwólbu, pſches 100 wożobow żołmy, fajeć. Tuzi ſłóſtniſzy ſu w poſlednim cźaſu wjele rubježnych nadpadow, wutuſowanjow, nażylnoſcow a mordarſkſwow ſkutſili.

* **Bamž na cźole proſeżijóna na Boże Cźěło.** Kaž ho ſ Roma powě, je nětko wěſte, ſo ho bamž ſ pſchileżnoſcu ſwjatozeſnoſcow pſchi proſeżijónje na Boże Cźěło ſjawnje ſwonka Pětrowſkeje ſyrkwje pokaże. Bamžowſki komornik Signor Domignoni je polizajſkeho komiſara dźěła města Roma, kiž ſ Vatikanom mjeſnje, k žebi pſcheproſył, ſo by jemu bamžowe wobſamknjenje ſdźelił. Proſeżijón na Boże Cźěło budże tohodla w Romje łětża wożebje ſwjatoczny.

* **Fitzmaurice wotkryje lětadło „Bremen“.** Fitzmaurice, kiž ho loni na ſwažliwym leczenju pſches ozean ſe ſtotnikom Köhlom a Hünefeldom wobdźěli, wotkry wutoru w Neiwyorku w pſchitomnoſci Neiwyorkſkeho měſchćanſkeho Walkera lětadło „Bremen“, kiž bu Amerićanam darjene. Sſwjatoczne wotkrycze ſta ho w pſchitomnoſci wulkeje žydły luda na dwórniſchću Grand Central Station. We narěčach ſpominaſche ho pſchede wſchěm na ſemrěteho ſwobodneho knjeſa ſ Hünefelda.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Schkrowa powěſć wo wjedrje ſa jutſiſchu ſobotu. Rjenje, cźopko, njewjedra ſu możne. W Jendźelſkej po njewjedrach wokhłódnjenje. W połnócnej Europje rjenje a cźopko.

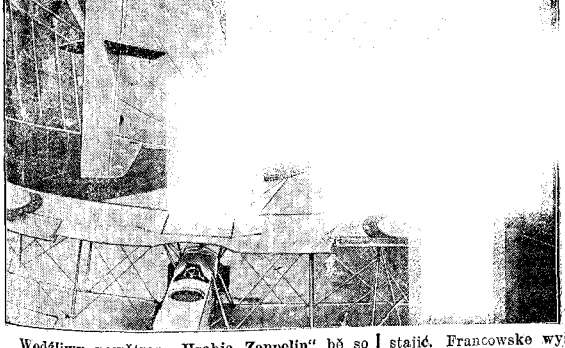
* **W Vogtlandźe je ſo ſrjedu pſchi njewjedrje w Langenbernsdorfu 18letny kubleriſki žyn ſ pola domoj duzy ſ błyſkom ſaraſył. Jeho pſchewodnizy, nětoſi ratarſky dźěłacjerjo, je jenoż lohko ſranichu.**

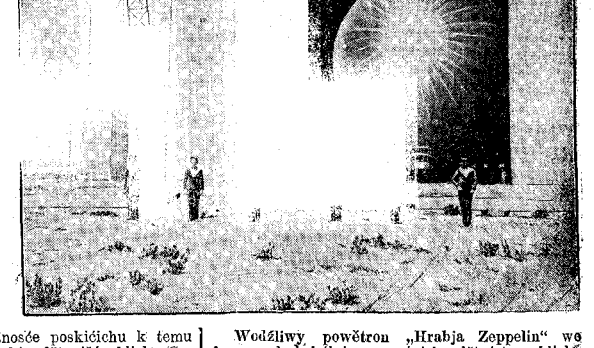
* **Wjes Kurhavenom a Weſermünde je ſo ſchiwórik na dwaj kilometraj ſchěrokim a ſchtyri kilometry dołhim kruſche wrjoſk a ſchmełowy leſ ſpalił. Woheń mózachu jenoż na to waſchnje ſamſejowaca, ſo napſchećiwnym woheń ſalozichu.**

* **Schiwórik popoldnju je pola Eichſtädta lětadło k ſemi padło. Do ſemje ſawadźiwſchi ſo wono pſchećežnje. Hdyž wjednika, 20 lětneho Günthera Abrahama ſ Roſtoka, ſ powrótcźeneje maſchiny wuczeſcźu, won ja kniti cźaſ wudychu. Běſche žebi ſchiju ſwinył.**

* **Schiwórik popoldnju je na dwórniſchću w Kerzellu pola Fuldy ſpěſchny cźah ſ kolijow wuſkocźił. Lokomotiwa, brěmjenjowy wós a dwaj wożobowaj wojaj ſo ſtroćichu. Tſi wozy na kolijach ſtejo woſtachu. Schéſći wożobow je ſo cźežko ſraniło, ſhdom puczowarjow lohke ſranjenja poczerpi.**

* **Kaž Sofiſke nowiny powědźa, je ſo pſchi jubołejowanſkej mſeſy pſchi horje Gomje krwawny podawk ſtał. Bolharſky namjeſni ſrażnizy ſu tſioch wobronjenych muzſich ſaſtrělili, kotſiž duchu bolharſku mſeſu pſchekrocźeju. Cźěła na jubołejowanſkim kraju leża, 18 abo 20 metrow wot bolharſkeje mſeſy ſdalene. Morjeni ſu pjecźo bolharſky emigrantoju.**

Wodźiwy powětron „Hrabja Zeppelin“ bě so ho powětra pozběhnył, zo by přez ſěroke morjo do Ameriki lećał. Po puću z 5 motorow ſo 4 tak ſkóncowachu, zo bě powětron ſtrachej znićenja wuſtajeny. Tohodla rozſudźi ſo dr. Eckner, jeho wara a wjednik zawróćić a zaſo wróćo lećeć. Nad Francowſkej leću bě nuzowany k zemi přiſtajić. Francowſke wyſnoſće poſkićichu k temu kóždu pomoc. Na wojeńſkim lětaniſću blizko Cuers pola francowſkeho wójnſkeho přiſtawa Toulona powětron k zemi přiſtaji. Francowſcy, we lětarſtwje rozwučeni wojacy, ſćehnichu jón do kólnje za powětrony.

Wodźiwy powětron „Hrabja Zeppelin“ we francowſkej kólni za wojeńſke lětarſtwo blizko Cuers pola Toulona. Francowſcy wojacy z wulkej wuſtojnoſću powětron do kólnje ſćahnichu. We ćołmikach powětrona pućowacy mózachu bjez ſtrěcha ſo na zemju podać. Francowſcy wojacy powětron ſtražuja.

Sgarowy tykanc.

„Nó potajkim, ſ krótka prajene: Nechtó dyrbi njedźelu tudy wostacź! Abo dyrbiu ſnadź ja ſ jenej nohu pſchi khachlach ſtacź a ſ druhej pſchi pokladni a ſ tſeczej hoſczi pożłużowacź?" ſkantorſeſche knjes Miczka, kuchar pſchi hoſpodarſkej ſchuli, a ſypnu pſchi złym wurnjeżowanju roskratu zydlu do koſeja mešto do ſaczinka.

Hoſposa tſchaſeſche ſ ramjenjomaj.

„Haj, knjes Miczka, to je mi jara żel! Ale ja ſym hižo wot hód na ſlébornu kwaſ pſcheproſchena, a ſchtož knjeżnu Biſkupſkej nasſupa, teje nawożenja leži na bolazu nohu w khorowni, a tuž dyrbi jeho tola hicź troſchku pokojecź!"

Knjes Miczka chzyſche runje roshorjenje wotmolwicź, jako miły hłóſ rjekny:

„Knjes Miczka, ja bych mohła rady pſchińcź, hdyż ſo to pſcheje!"

Kuchaŕ wobroczi ſo pſchekhwapjeny ſa kahodnej, brunowóczkatej holzu.

„Wy, knjeżna Wowczerkez? Haj, njebyſchcze dha wy na njedźelu radſcho domoj jeka?"

Wowczerkez Haŭžinej wóczy ſo na poł ſaŭdźelichtej.

„Nimam żaneho praweho domu, knjes Miczka. A hacź nětko żama wopuſchczena w ſwojej ſtwě ſedźu — —"

„Hm, hm. Haj, to by potajkim, ſtrótka prajene, zyle wurjadne pěknje wot waż było, knjeżna. Hertu wſam potom ſ pożłużowanju, a ja ſedźu pſchi pokladni, pſchetoż wy dóſć ſcze zyła holza, nješchto zyle druhe hacź tamne knjeżny, kiž tu w kuchini nikoho teptaja. — Wy móſcze ſa tych cźłowjeczkow, kiž njedźelu k nam pſchińdu, ſłóncznje też żama waricź!"

Haŭža dosta ſ wjeſelom nad khwalbu zyle cźerwjenej liczży, a zyku ſobotu njemyſlesche ſebi na nicžo druhe hacź na napiż jedźow, pſchetoż chzyſche ſebi ſe ſwojim wunjeſtſowom we warjenju też cźeſcź dobycź. Skónczniże bě ſo roszbużiła, ſchto chze wſcho waricź, a jako pojédź — ow haj, to bě myſl! — jako pojédź chzyſche ſydrowy tykanc poſkicźicź, wobſlubowany ſydrowz, kajkiž bě jón w jeje domiſnje pjelł, kotryż pak tu żadyn cźłowjek tak prawje pſchihotowacź njemóżeſche!

Domiſna! Cźopku, ſ dymami naſwożenu kucheń ſa wokomik ſahymſchi, widżeſche domiſniſke měſtacko, — widżeſche tak ſkromny, nimale khuduſchki domcźk, w kotrymż běſche tak ſkożowne léta mkodoſcze pſcheżiwiła! Potom pak, jako ſtarſchej wumrěſchtaj a jako dyrbiſeſche won do ſymneho, zuſeho ſwěta — ſo tam a żem ſtorkacź dacź — ſebi wot mkodych ſapleńczenych knjenjow wſcho lubicź dacź, kotreż luxuſ ſa warjenje tola jenoż jako „pſchijionnu ſabawu" wobhladowachu — —

Ż ſchto! Wona dóſć je hiſchcze mkoda a ſtrowa, a we nětkże jenym kucźiku namaka zyle wěſcze też hiſchcze horſiku ſkoża! — — —

Njedźelu bě woprawdże wjele wobhlada w Miczkez jědźeńi. W kucźiku ſedźachu nékotre ſtarſche wucźerki, k tomu nékotři mkodi ſtudenża a ſa blidom pſchi wotnje knjes dr. Pójka, ſtajny hóſcź, kiž bywaſche ſtajnje woſzebje derje poſłużowany.

Wona bě jemu runje k pojédkej rjany rózk ſydrowehu tykanza póſłała, jako jej maka Herta runje ſ kuchiniſkimi durjemi pſchikmaſche.

„Knjeżna, knjes doktor by rady jónu ſ knjeni rěczał, kiž je ſydrowz pſchihotowała!"

Ow jej, ſydrowy tykanc! Haŭža dosta ſurowy ſatrach. Haj wěſo, wón njebě ſa kóždeho cźłowjeka, njebě, każ lud praji, kóždemu na hubu — jeli ſo wón wobcźežuje — hdyż to knjes Miczka ſhoni — —

Cźepotajo bliježeſche ſo dra. Pójkowemu blidu. Wona bě jeho ſtajnje ſa knjeſa w ſtarſchich létach měła a dźiwaſche ſo jara, ſo mějeſche wón zyle mkodej, mjeſołej wóczy.

S lohkim pokhlonjenjom ſo knjes Pójka poſběhny.

„Proſchu, wobaježe moja knjeżna, ſo waż ke mni poruczicź, — ale njeſwažich ſo do najſwjeczíſcheho a běch tola pſcheradý ſhoniſ, ſchtó je mi ſ tutej libej dopomnjenku ſ mkodych lět, — tu pokaża wón na ſydrowz — tajke njewocźakowane wjeſele pſchihotował."

„Wam? Wjeſele? Ow — tajke běch żebi po prawom żama pſchihotowała!"

„Woprawdże? Nó, wy ſcze ſnajmjeńſcha ſprawna!" poſmja ſo dr. Pójka a pohladny Haŭži ſe ſpodobanjom do jeje ſtroweho wobliczа. „Tak ſnimem we wami potajkim krajanku poſtrowicź? — — Schto, ſ Wotwóznikez ſcze? Haj, to je tola ſ najwjetſcheje bliſkoſcze mojeje domiſny! — Nětko pak dyrbicźe ſo pokydnyeź a mi powédacź, kajki wětſik je waż do tuteje pokróżneje krajiny ſanjeſł?"

A Haŭža powédaſche — wo jednorych, wſchědnych wěcźach, kiž pak tola wo jěrym dóńcze powěchu tomu, kiž prawje pſchipoſłuchacź roſumjeſche.

A jako bě ſwoju wutrobu troſchku wolóżiła, rjekny knjes Pójka: „Haj, haj — wěm doſcź derje, kak to cźini, hdyż je cźłowjek zyle wopuſchcźeny — hdyż żanej ruzy njeſtej, kiž ſo wo njeho ſtaratej a jeho pěſtujetej, lubej ruzy, kiž mi w prjedawſchich cźaſach ſtajnje ſwjedżeńſki tykanz pſchihotowaſchtej, tajſi ſydrowy tykanz, kiž bě mi dżenża każ ludy poſtrowł ſ domiſny!"

A jako chzyſche Haŭža poſtajnyeź, ſo by ſaſo ſa ſwojim dźełom hladała, położi ſtajny hóſcź proſcho ſwoju ruku do jeju.

„Luba knjeżna — je drje to wulka khrubkoſcź wote mnje, — ale krajenje, njewěrno, dyrbja w zuſbie tola hromadu dźerżecź, — a je-li ſcze dżenża popotdnju ſwobodna — —"

Na cźoż Haŭža ſaczerwjenjena poſtany a ſtajnemu hoſcźej njewſchědnje wulki kruch ſydrowehu tykanza wotkra.

W běhu pſchichodnych njedźel mějachu ſebi kucharſke ſchulerki wjele powédacź.

„Pomyſlcze ſebi jenoż. Wowczerkez Haŭža! Haj, haj —! A wěſce dha dożyła, kak je k tomu pſchiſchło? Pſches tortu, haj, pſches ſkażenu tortu, dla kotrejež je ſo wózu wobcźežował — tortu ſ běłeho ſydra, pomyſlcze ſebi jenoż! Nó, a tuž je wona ſ nim pjecża jaka lubkowaka —"

Ale Haŭža njemożachu rěcze a bladki jědojtych jaſykow wjazy rudźicź. Wobhladuje ſebi zyle ſhożowne ſkoty pjerſchcźejeń na porſcze łéweje ruki, mytłeſche ſebi na to, ſo je ſwojemu Pawołej ſlubicź dyrbiała, ſo jemu tóżdu druhu njedźelu tajſi „njeporadżeny" ſydrowz napjecże. Pſchetoż luboſcź bjeſ ſydroweho tykanza njemóżeſchtaj ſebi mytłicź.

Puć do njebjeſkeho kraleſtwa.

(Pokračowanje.)

Jenemu mordarjej pócźnje ſwitacź. Wón ſebi pomyſli: Tón winowaty. Nó. Tutón je woprawdże tón Sbóżnik. Bórzy budże ſaſo horkach w njebjeſach, hdźež ma ſwoje kraleſtwo, ale my? Ach my dyrbimy dele do heke! Wóda, o wóda! Ale ja ſej ſważu, ja ſo na njeho ſ próſbu wobroczu, ſo by mje wumohł. To ſajdże jemu do hłowy, każ ſłóncźna pruha do cźémneje pinzy.

Knjeże, ſpomń na mnje, hdyż do ſwojeho kraleſtwa pſchińdżeſch. Proſcho, żałoſcźo wobroczi ſo wón na Jeſuſa. A Jeſuſ? Wón pſchiwobroczi jemu ſwoje wobliczo a hlada jemu do wocźow tak luboſcźiwje, ſo ſo hluboko padnjenemu mużej ſyſły do brody kuleja, ſyły hórkeje pokuty. „Samźrnje ja praju cźi, dźeńſa budźeſch te ſo mnu w paradiju"! Jeſuſ praji — teho ſchacharjowa duſcha pije, jako jedyn pije, kiž hižom ſ łacźnoſcźu hiżneſche, ſ namakaneho żórła. — Wono je połodnjo, ſłónco ſmali jako woheń. Jeſuſ wiže hižo 3 hodźiny na kſchiżu. Dha ſjenym wotmachom bu cźorna cźma. Je dha ſo ſłónco żacźmiko? To njeje móżno, wſchako je połny měſacźk a tehdy wón woſrjedź ſłónca a ſemje njeſteji. Luchom wloſny na hłowje ſtawaju. Schto dha to je; ſo jedyn druheho praſcha a nichtó njemóże ſej to wujaſnicź. Jenoż jedyn to wě, Jeſuſ. Wón ſo teho dopomni, ſchtož biſkane je pola Jeſajaſa (53. 7.) Tón Knjes ſwali wſchitke naſche hrěchi na njeho, a wón wě, ſo to nětko pſchińdże, cźehoż dla jemu wcźera wjeczor tak ſtyſkno běſche, ſo ſo wón krawy żdó poczeſche a cźehedla 3 krócź proſcheſche; Wótcze, je-li móżno, njech tutón tſchaſ wote mnje dże, tola niż moja wola, ale twoja wola ſo ſtań. Nětk pſchińdże a wón dyrbi to njeſcź, cźemuż ſ njeżenju zyle njebjeſke wójſka hromadże mogu nimaja. Nětko pſchińdże, ſchtoż jenoż tón wſchehomócny Sayn Boži njeſcź móże. Zyleho ſwěta hrěchi! Schtó liczi tych ludźi, kiż po ſemi chodża a chodźachu w běhu lětſtotykow, lětſtaſow wot ſpocźatka hacź do kónza ſwěta. Jeſuſ wobſtejże tu liczbu, pſchetoż Bóh bě w Khryſtuſu (2. Kor. 5. 19.) Bóh tón wſchehowědomny. A ſchtó chzył liczicź hrěchi jenicźkeho cźłowjeka, njeſłu jich wjazy, hacź khoſnow na naſchej błowje mamy, njeſłu jich tak wele jako pěſka pſchi morju. Jeſuſ wědżeſche, kak wulka ta żyła je, pſchetoż Bóh bě w nim tón wſchehowědomny. — A nětk? Nětk pſchińdu te hrěchi zyleho cźłowjeſtwa hromadże a Bóh ſwali je jako njeliczomne hore, a wali je na ſwojeho jenicźkeho ſyna, kiž jako ſaſtupnik cźłowjeſtwa, wobleczeny ſ jich cźłom a ſkrwju na kſchiżu wiże. „Bóh je teho, kiž wot żaneho hrěcha niczo njewědżeſche, ſa naſ — na mjeſto — ſ hrěchej cźinił" praji ſwjaty Duch w Bibliji (2 Kor. 5. 21.) A ſtym hrěchom zyleho ſwěta wali ſo ſodom też wollecze ſwjateho ſakonja, kotreż cźłowjekow cźiſcheſche na cźłowjeka narodżeneho ſyna Božeho na kſchiżu, pſchetoż: „Skłaty je, ſchtóż njewoſtanje we wſchitkich ſłowach ſakonja, ſo by po nich cźinił" tak rěkaſche Boži prawy wuſuſ, 5. Mój. 27; 26. A tak pſchińdże nětk te wollecze milijardow hrěſchnikow a lehnje ſo cźeſke każ zyły ſwět na Jeſuſowu ſwjatu njewinowatu duſchu, a cźiſchcźi ju ſ bohom ſ hrěchom ſwěta dale, a pſchecźo dale dele na cźémne mešto, hdźež druha ſmjerć knježi jako jedyn wjele mil doſi cźorny, hnuſki cźerw, a hdźež woheń howeſ wjele tyſaz raſ hórſchi hacź tón woheń howeſ wuheſpuwajeze hory. Kajke mjeno ma ta druha ſmjerć? Wona rěka: „Za wěcźna nihdy wotemrěta ſmjerć". A kak rěka tón woheń? Wón rěka: „to ſatanaſtwo". Woboje to prawe khłoſtanje ſa wotpad cźłowjekow wot Boha, to khłoſtanje ſa hrěch.

(Pokračowanje ſcźěhuje.)

Towarſtwowski powěſtnik.

Budyšin. „Jednota", tow. kat. Serbow w Budyšinje, zméje njedźelu 26. meje, na ſwj. Trojicu, zhromadźiznu w Katolſkej towarſowni. Skhadźowane budźe ſo cyła Jednota, też wotdźělaj młodźencow a knjeżnow. Přińdźće wšitcy, zo budźe ſala přepjelnjena. Wjeczor zméje hesło: Swjaty Wjaceſław — Złota Praha.

Budyšin. Wšitkim Budyskim Serbam a Serbowkam! Přichodnu wutoru 28. meje wječor we 8 hodź. budźe w Serbskim Domje w Budyšinju zhromadna spěwna hodźina za wulki koncert w nazymje. Hłowny dirigent sam přińdźe a tuž so wšitcy spěwarjo „Nadźije", „Jednoty" a wšitcy druzy Serbja, kiž njejsu w serbskim towarſtwje a maju zajim na serbskim spěwje, na tutu spěwnu hodźinu přeprošuja. Přińdźće w prawje bohatej liěbje a mytujće z tym hłownemu dirigentej jeho prócu.

Bukecy. „Radoſć" wuleći sehi njedźelu 26. meje do Žitawskich horow. Wotjědźemy rano ½5 hodźin wot Pomorc. Najpozdźišo ½5 hodźin ma tam kóždy być. Hoſco su witani. **Předsydstwo.**

Bukecy. „Sokoł" zwučuje jutře sobotu wječor we 8 hodźin.

Malešecy. Jednota „Sokoł" zméje přichodnu sobotu wječor we 8 hodź. zwučowanje pola Zendźic.

Rakecy. „Lipa" ma njedźelu 26. meje swoju měšanu zhromadźiznu. Wo bohaty wopyt so prosy, dokelž chcemy dla lětušeho swójbneho wječora wuradźować. Hoſco su luble witani. **Předsyda.**

Zlět župy „Jan Arnošt Smoleť". Předsydstwo župy a lokalny wubjerk zeńdźetej so **dźensa pjatk 24.** meje wječor we 8 hodź. w Šusterec hoſćeńcu w Klukšu k připrawjacemu posedźenju. Prošu z dypkom!

Liče!

Za čas našich přiwabjacych dnjow wot **wot 23. meje do 6. junija** płaća:

3 tafle **kremow. šokolady**	100 gr.	-.50
3 tafle **zemsk. worj. šok.**	100 gr.	-.60
3 tafle **loda-kremow. šok.**	100 gr.	-.56
3 tafle **połnomlok. šokol.**	100 gr.	-.70
3 tafle **smjetanoweje šok.**	100 gr.	1.-
kóžde ¼ punta **kisałych plackow**		-.15
porazniske měšeńcy dobr. konf. pt.		1.-
likěrowe buny	punt	-.90
keksy	punt	-.78
kakao	punt	-.75
paket **słodoweho koleja**	punt	-.40
puding-prošk	100 gr.	-.15

ze 6% rabata

Přeswědčće so z pospytom

Dobytk je Waš!

KÚRI- w Kamjencu

na Bismarckowej hasy 7

blizko financeneho hamta znapřeća restauracije „Sachsentreue"

Zo bych Was

přeswědčił

kak jednore je

fotografowanje

z nowočasnymi

fotografiskimi aparatami wupoſčuju

wjetšu dźělbu aparatow najnowšeho modela.

Wšo dalše praji Wam

diplom-optikar

Schmidt

w Budyšinje

na Kěžorskej drózy 20

Telefon 3387

Khróſćanska nalutowarnja

zméje njedźelu, 26. meje pop. w 4 h. swoju generalnu zhromadźiznu pola Wjenkec w Khróſćicach

Předsydstwo

Štyri nowe knihi wušłe:

w Serbskej kniharni na Lawskich hrjebjach

Škowrončk ze serbskih honow

Nowe spěwy za měšany, muzski a žónski khór.

Wudał Bjarnat Krawc hr. 0·80

Na farje - Halžki

wot Terezy Nowákoweje. Přełožił dr. M. Krječmař. Zawod napisał dr. Jos. Páta jako 12. čisło zběrki „Dom a swět" hr. 1.50

Raj muſłow, ſonow z Łužiſkich honow Basnje Pawoła Krječmarja. Drjewoměrzby Měrćina Nowaka jako čo. XIII. zběrki „Dom a Swět" hr. 1.50

Jan Kollár

Ze žiwjenja, dźela a serbskich počahow wulkeho Słowjana wot prof. Oty Wičaza čo. 4 zběrki Słowjanske rozhlady hr. —.60

Strowu worštowu

słomu ržanu słomu

prasowanu, dwójcy wjazanu wotedawa

Wjenka w Khóšćicach

Wotewzać póndźelu 27. a wutoru 28. meje

Vogtl. Madras. Mull. **GARDINY** vitraže kromki tunjo

J. Erler na Zwonk. Lawskej h. 10, rózk Krónprync. mosta w Budyšinje

Wšě družiny hnojidłow

ma stajnje na składze

Žitny dom w Kamjencu

wotnožka w Pančicach

Hygieniske wócy za žony a za mužow

žiwotowe wobwjazki a tajke pře wustupowanje, hdr. formarje, stałčiki, podłožki, pjeluchowe kholowčki

Wagnerowa

w Budyš. před Šulerſk. wrotami 9

Jan Petŕkec nasl.

mějićel E. Schulz w Khróšće

poručuje k nałětu:

wulki wubjerk rjanych nowočasnych **wobłekow** za holcy a žony, tkaninowe a somočano wot 18—35 hr.

Žonjace a dźěćace šaty stil.

Na wšě twory **5% rabata!**

Přiloha k čisłu 118

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 24. meje 1929

Dźeń sakskich towarsow w Drježdźanach.

75 lět towarstwo katolsk. towaršow.

H—s. W tutych dnjach swjeceše tudomne towarstwo kat. towaršow (Gesellenverein) pod protektoratom knj. biskopa dr. Schreibera swój 75tiknu jubilej. Ze wšěch krajin Němskeje běchu sobustawy towaršnych towarstwow přiwzałe k sobuswjećenju swjedźenja, kotryž bě dobom dźeń sakskich towaršow. Sobotu wječor bě powitański wječor, rjenje wupyšeny ze spěwami mužskeho spěw. towarstwa. Powitańsku rěč dźerżeše preses kapł. Echinger, kiž schowachu zbožopřeća a počesćowanja jubilarow. Njedźelu dopołnja bě poswjećenje nowje khorhoje ze swjedźeńskim předowanjom wokrjesneho presesa kapł. Schmitza, kotrež dwórski kapałski mištr Pembaur ze Schubertowej mšu w es-dur rjenje wobrubi. Při tym bě dwórska cerkej přepjelnjena. Na 60 khorhojow ličach w dahu.

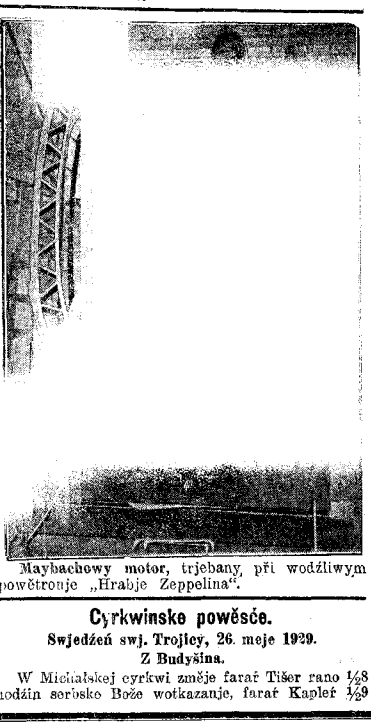
Dźara wulkotny bě swjedeński wječor we wulkotnej žurli „Gewerbehaus" přihotowany. Na dlinju steješe busta wótca Kolpinga, kotryž bě jako sćewc a pozdźišo duchowny towarstwo we Kölnskej założił. Z galerijow smahowachu so zaše khorhoje, žurlu tak na najkrasniše wudebjo. W swojej powitańskej rěči móžeše preses knjeza biskopa a dale zastupjerjow stata a měšćanskeje rady a mnohich druhich hosći witać. Swoje słowa kónči z přećom, zo by duch Kolpinga, nabožnosć Boża dowěrliwosć dale kćěła w towaršnych towarstwach. Rjane spěwne a hudźbne přednoški sćehowachu.

Swjedeńsku rěč mješe knjez biskop dr. Schreiber. Zwoprědka wuzběhnjo zwjeselacy fakt, zo młodzi mužojo w dźensnišim swěće, kotryž nima tak wjele ideale a sylnu lubosć k nim; młodzi mužojo, wosebje su najbóle rjemeslnicy, a dźěłacerjo, zjednoćeni w towarstwach, kotřiž sebi dźensa před cyrkwinym swětom hišće zwaža wuznace k swojej wěrje a cyrkwi. Rěč wobjimaše dale thema: Towarstwo towarstwo a katolska akcija. Nima so do tročh dźělow dźeleše. K prěnjemu, wosebje towarstwa maja hajić swójbne zjednoćenstwo w swojich kruhach, swójbny duch wjesć, kotryž steji na podłožy autority. K druhemu zastupować mysl zjednoćenja napřeco narodnjanskim, politiskim a socialnym skupinam, kotrymž so často wurostu k ludowym skódnikam. Třećemu maja towarstwa powołańske zjednoćenstwo pěstować. To rěka, dźěło nima so wobhladować nic dla zasłużby, wukonjeć, ale wobhladować za Božsku winowatosć. Husto z tym je zwjazane Božske wukubłanje. Kóždy ma winowatosć k stawskanske prawa wukonjeć a tak sobudźěłać k dobremu ludu. (My Serbja mamy za naš lud tu samu winowatosć, wosebje pak naša muzska młodź). Po tutej z wulkim překleskom wytowanej swjedźeńskej rěči poručа hłowny starši towaršam słowa dźaka a přilubjenja. Dalše spěwne wustupki porjeńšichu wječor. Wosebje njech so wuzběhnje rěčny, khór (puć wot Lenartca), předstejeny wot towaršow, kotryž hłuboki začišć zawostaji. Najrjeńši wumjelski kónc namaka pak předstajenja wulkeho khórowego dźěła „Khwalba rjemjesła" wot J. Schrötera, komponowany wot K. M. Pembauera. Na 100 wosobow skutkowachu. Z tym sebi Pembaur zaso wulki pomnik na swojim sławnym puću wudoby.

*

Póndźelu sćěhowaše sakski towaršowy dźeń w Kolpingowej žurli. Tam wotměwachu so wšelake přednoški. Najbóle rěčeše so wo solidarice towaršow a jich žadanjow na polu wukubłanja, stačanskich prawow, dźěnskich prašenjow a wochěhnjenju wjednikow. Wosebje wosobinska swoboda so stajnje wuzběhny. Dosłowo praješe knj. biskop. Wón wuzběhny, wolu k dźělu, wolu k strowoće, wolu k służbje na ludu, wolu k wujednanju ludow a wolu k swobodźe.

Też popołdnju so přednošowaše. Themy rěkachu: „My a socialismus" a „přetłóčenje našich žadanjow". Tak běchu dny, z khutnym dźěłom wupjelnjene. Wopyty wustajeńcy a Sakskeje Swicy wutoru skónčichu jara rjany, jubilejski swjedźeń a sakski towaršowy, dźeń.

Maybachowy motor, trjebany, při wodźiwym powětronje „Hrabje Zeppelina".

Cyrkwinske powěsće.

Swjedźeń swj. Trojicy, 26. meje 1929.

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi změje farar Tišer rano ½8 hodźin serbske Boże wotkazanje, farar Kapleř ½9 hodźin serbsku Božu służbu. Popołdnju w 3 hodźinach swjećenje zwonow při cyrkwi (witanje zwonow wot knježeho dwora w Ratarjec sem w 2 hodź.).

Krajnocyrkwinske zjednoćenstwo w Budyšinje při Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu dopołdnja ½11 hodź. njedźelska šula. Pop. w 3 hodź. wobdźělenje na zjednoćenstwowej konferency w Běłej Horje (w zjednoćenstwowym domje). Tekst Jez. 43, 1—21; rěčnicy knjez farař Paul, zjednoćenstwowy wothladar Zimmermann-Budyski a druzy. Wječor we 8 hodź. je w Budyšinje evangelisaciska zhromadźizna. — Wutoru wječor we 8 hodź. zwjazk młodźiny, za rozsudź. kśesćanstwo za młodźencow; thema „Něšto z dušowědy". (Z.) — Stwórtk wječor we 8 hodźinach biblisku hodźina (knjez wyšši sekretař Nowak).

Zjednoćenstwowy, wothladar Zimmermann změje biblisku nutrnosć njedźelu wječor w Budyšinje, póndźelu w Kumwaldze, srjedu w Korzymju, stwórtk we Wjelećinje a pjatk w Tućicach.

Zjednoćenstwowy wothladar Křižan změje biblisku nutrnosć njedźelu pop. w Běłej Horje, póndźelu we Wulkej Dubrawje, wutoru w Bukecach, srjedu w Stróži, štwórtk w Rachlowje a pjatk w Hornjej Hórcy. — W Běłej Horje je njedźelu pop. w 3 hodź. zjednoćenstwowa konferenca (hladaj horkach).

Z Barta.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska ½10 hodźin němska Boża służba. — Srjedu wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć w Stróži (zhrom. wothladar Křižan).

Z Budestec.

Rano w 7 hodź. němska spowědź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. serbske kemšenje. Dop. w 11 hodź. kemšenje za dźěći. Pop. w 2 hodź. je rozrěčowanje ze serbskej młodźinu. Stwórtk wječor we 8 hodź. je bibliska nutrnosć.

Z Bukec.

Rano ½7 hodźin serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a ½10 hodźin němska Boża służba. Popołdnju w 2 hodź. rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu.

Z Budyšinka.

Popołdnja ½10 hodź. serbska Boża służba (farař Handrik-Poršiski).

Z Hodźija.

Rano w 7 hodź. změje farař Voigt serbsku spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. (Farař Wjezař w Huscy předuje). Boża służba za dźěći wupadnje. Pop. w 2 hodź. je cyrkwine rozrěčowanje ze žónskej młodźinu.

Z Hrodźišća.

Rano w 7 hodź. serbski hamt, we 8 hodź. serbska Boża służba (wosadny, farař), dop. ½10 hodź. němska Boża służba a ¾11 hodź. dźěćikemšenje (farař. Konik-Wósporski). Pop. w 3 hodź. zjednoćenstwowa konferenca w Běłej Hori.

Z Huski.

Rano ½8 hodź. je serbska spowědź, dop. ½9 hodź. serbske a w 10 hodź. němske předowanje, (farař Wjezař-Hodźijski), ½12 hodź. křćenja.

Zwěrjata jako samomordarje?

Wjele to jadnym njetrjebawšchi nadawk swěrjećiej, hač je mjes swěrinstwom samomordarstwa hlawaju. Wy-li so pohódało powšitkownje popokasać, potom bychu mnohi wšelkowarjo womjelknyli, tiž dwěrjo dźensa hišće jeniczjy we maršinu wobkładuja. Wola maršiny dźe je njetrjebna wěc, so sebi tuta dobrowólnje žiwjenje wza. Samomordarstwo jada sebi tola tak wudźerżowaje a žiwjenje wobchowajo, so je so kóždemu stworjenju po přichodźe dopřeća radosć nad žiwjenjom dospołnje zhubiła a so je jemu žiwjenje witana. Saběrajmy so tohodła jónu a swěrjećnopsychologiju jara wažnym prašenjom.

Powšitkownje dyrbi knježi nahlad, so mamy mjes wěrjatami mnoho samomordarjow. Naši psychichodny nahlad by potajkim był, tutón nahlad a ja to rěčeše fisarstwo bliže prubowacy. Tež psychi tutej składnosći buźenemu hłoženi, tak dwjerjeńschnje samo wězywuftojni husto wo swojich myslu, tiž so na swěrjata pocżahuja. Cłowjek da z rady pschego sahe k njedostatnje pschemyślenym skónczenjam wusłědkam sawjesći, schcej na swoju psychiczinu we tom, so mamy swěrjata pschemako sahesć. Wowzy, konje a hońadła cżerza do w płomjenjach stejazeje hródże a wotmu tam srudny kónz. Sadźinjene ptaczki sletuja i zyn wotmachom do wokno, rozbiwschi sebi psychi tom ap. Cżahawe ptaki letaju i cżrjódami do swótłownikow tak so psychi tom morja. Mole a mjetele niepospěcheja ani pryedy měra, dónty swoje młode žiwjenje w płomjenju ljeha skónczile. Wotakim samomordarstwu bjes wuznaca, njewěrno? Někto, tak jednora ta wěc njeje! Pozdaj sam na sebi je dopokasany a wěrny, skónczny wuzdaj pak, so so wo samomordarstwa jedna, je wopacżny.

Smjeńboži-li cłowjek a zhubi psychi tam swoje žiwjenje, tom uježe to hischcże zmolom samomordarstwo. We wschěch dotal nasymnjenych padach jedna so wo njesbarne psychibady. Rufne wumjenjenje sa samomordarstwo pak je wotpohlad, so dobrowólnje žiwjenja wotrjeż. Měło so potajkim pruhowacy, hač su tute wumjenjenja w nasymnjenych psychikkadach se swěrinstwa date. Wowzy, howjadła a konje su cżrjódniki (Herdentiere), tiž su w towarschnym sjednoczenstwje żiwe a k lépschemu schikłej, wozebje w strasche, wusto k sebi dżerża. Sémy-li lute skoczata někto psychi wohnju pod wobcżeżnosćemi j hródże wuzwobdźili — wone nochzedża so wot psychcże w hródżi pschebywazych dżělicż, — potom běża wone rady wróczo, so bychu so se swojimi towarschemi sażo sjednoczile. Wone nakożuja potajkim jeniczky wot sdawna psychiwuczenu wuchowarsku methodu na wopaczjum mjenje, wo samomordarstwje njeje żaneje rěcże. Dla lépschego srozumjenja njech je psychcże pokasane na husto njerozumne sadźerżenje mudreho dorosczeneho cżłowjeka w podobnych padach. Runje tak mało dże sebi sajaty ptaczk se srudoby nad shubjenej zwobodu hłowčku rozbicż. Wón wózuje so jenoż j zwjez mozu, so by so mohł wuzwobodźicż; so hacż dotal schkłeżny njeznajesche, je jemu wjes j wosudom. Sa ptaczka je swětło j najwjetschim wusnamom, tohodła lecża wschě cżahawe ptaki k swětłu a rosraża so wo swětłownik. Też wone njesnaja w psychirodże tajkeho wumělskeho swětła a dyrbja tule njewědżiteho cże żiwjenjom sapkaczicż. Husto mori sjeschnje létaze ptaji też grót telegrafa, kotryż dla cżmoweho posada njemóżachu widżeć. Sa mole a mjetele je swětło jasny symbol jich poroda. Wone waża sebi je tohodła jara a pytaju je jara rady. Dokelż je też jim wumělske swětło njesnate, spala so njeśmilnje. Widżimy potajkim, so swěrjata w żanym padże wotpohlad njemějachu, so morjecż. Tohodła njemóżemy po logiskim waschnju wo samomordarstwje rěcżeć.

Cżeżschce su wobsljepjosće někto pola tajtich swěrjatow, tiż sahatke kóżdeje jédże so wdawschi sahinu. Thompson powe wo snatym wjelku „Lobo", tiż sebi swoje sajecże a zmjerzeć pschewodnizy „Blanki" tak k wutrobje wsa, so dobrowólnje j hłodom padny. Popadnjene rubjezne swěrjata njeżeru niczo a sandu tak. Snate su mnohe powědańcka wo swérnych psach, tiż zmjerzeć lubowaneho knjesa njepschetraja. Kóżdy zahrodnik we, so j knotażeho porika jenoż jeneho trjeba sabicż, druhi rudźi że potom do żmjerzeće. Też papusche dżerża hromadże a su żiwe w swěrinym jenożónstwje. Sšu-li popadnjene, potom lubuje so porik wjetschi dżěl bitja. A wumrěje hańczka, żedźi hanż żarujo na jenym a tym samym městnje, njestara so wo swójt, dóniż bórzy njesahdże. Sšamo najnawadnischa pija jeho njesajimuje. W tajkich padach změ so potajkim wo samomordarstwje mjes swěrinu rěcżeć. Wokasaju dże so też bjes dwěra snamjenja duschowneje bolosće, njesajimnosće a żiwlne pohubjenschenje cżełneho dermjenża. Njeschmény pak sahjeć, so so swiśki njehodża pełnje dopokasać, a so hodźi so wědomostny dopokas jenoż postajicż, hdyż dopokajane woprawdźitosće sa to rěcża, ako hdyż żebi podawoł hinak rozsażnicż njemóżemy. Swěrjene je, so swěrjata se srudoby skhorichu a njeżerjechu. Njehodźi pak so dostórcże dopokasacż, so so to wot spocżatka j wotpohladom samomordarstwa sta. Dźiwajo na żiwlne wobstajnjenje wobstoji możnosć, so swěrjata wjazy żracż njemóżachu, hacżrunjez bychu k tomu posłuschno wolu měte. Jeli tomu tak było, potom spadnje trébne wumjenjenje sa samomordarstwo, a żmjerzeć by była scżełbk cżełneje złakosće. Może so tu potajkim jeniczky wo możnosći samomordarstwa rěcżeć, niż pak dopokasacż.

Někto wozebje sajimnawe mózesche so pola schczura (Skorpion) wobkedżowacż. Wo nim so powěda, so so wón, kalnywschi so do swojeho cżeła, żanc mori, widżi-li so je żehlitwym wuhłom wobdaty a tak żaneho wupicża njenamakawschi. Pschirodniży su je schczuranti mnohe pólpty cżinili, někotsi j wuspěchom, druhi sajo bjes wuspěcha. Někotsi praja, so su j wěstosću wobkedżowali, kak so někotre złoczatka żane morichu, po tym hacż běchu so podarmo próżowale, wucżekhnyc. Druhi sajo nicżo wo tym njepyhtychu. Pschecżiwno żebi rěcżazej nahladaj sastu

Z Khwačle.

Rano we 8 hodź. serbske a ½10 hodźin němske kemšenje.

Z Kotec.

Dopołdnja w 10 hodź. serbske předowanje ze spowědźu w serbskej rěči (farar Krawc z Hrodźišća), ½10 hodźin němske předowanje, ke kotremuž so přizamknje němske kemšenje za dźěći (wosadny farar).

Z Łupoje.

Rano we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža służba, po tym dźěćikemšenje.

Z Malešec.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Pop. w 2 hodź. cyrkwinske rozrěčowanje z młodźinu. W 3 hodź. zjednoćenje młodych holcow na farje.

Z Njeswačidła.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a ½10 hodźin němske kemšenje. — Towarstwje młodych hólcow a młodych holcow zmjetjetej w 12 h. wot farskeho doma wulět. — Khowani: Arnošt Herman Rojtsch, murjeř we Łuzy, 27 l. Marja Gustla Bradelec, służobna dźowka w Korzymju, 26 l. Khrystła Träberka rodź. Quitterec, wudowa w Banecach, 72 lět.

Z Nosačic.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska a dop. ½10 hodź. němska Boža służba, ¾11 hodź. Boža służba za dźěći.

Z Poršic.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbska Boža służba, dop. ¾11 hodź. rozrěčowanje z młodźinu.

Z Rakec.

Rano we 8 hodź. serbska spowědź a swj. wotkazanje, dop. w 9 hodź. serbska a ½11 hodź. němska Boža służba, pop. w 4 hodź. serbske kemšenje (ze spowědźu) a Boža służba za dźěći w Hermančanskej šuli. Zběrka. — Pónđelu we hodź. piskanje na wěži a rańša nutrnosć.

Z Rychwalda.

Dop. w 9 hodź. je němske kemšenje a ¾11 hodź. serbske kemšenje.

Z Wósporka.

Rano we 8 hodź. je předowanje, ½10 hodźin křesćanska wučba za dźěći. Wječor we 8 hodź. towarstwo ev. młodźencow.

Z Wóslinka.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź, we 8 hodź. serbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Zběrka. Pop. w 2 hodź. něšpor.

Přilopk.

*** Po 17 létach so do starschiskeho domu wróćił.** Wulke swjatkowne wjeselje knježeše w jenej swójbiny we Pósnedu. Tam je so syn Blochbergerez žiwójby, kiž běše 17 lět dołho shubjeny, sase do domizny wróćił. Młody człowjek wopuschćił swoje wótrowske město a dźěłasche na spěschnym parniku „Kejzor Wilhelm", kiž mjes Němskej a Ameriku jěchdźeše. Wot Ameriki sem dźěłasche Blochberger potom na parniku „Bürgermeister Hagermann", kiž mjes Ameriku a Awstralsku wobthadźeše. We Awstralskej pak Blochbergerez žiwětowa wójna pschekhwata. So jeho njeschychu do jatby zadźili, sniesli wón swoje papjery a wudawasche so za Schwizarja. Swójski khleb sasłužeše sebi młody człowjek w smutskownej Awstralskej jako dźełacer

buja snaczi wšyknustojni, hdyž ma so někto wěrnosć pytać? We wschěch padach mózachu wobkedźowacz, so běchu zwěrjatka mimo měry njemérne, tak ruce hacz běchu z wosnjom wobdate. To dźe pola schejcura njeje žadyn dźiw, luhuje wón tola cźmowe kuczjki a schkalobky. S najwjetschej pěschnosću spytachu schejcury cźekmycź, wobrocźichu pak so dźeła psched žehliwym kolom a wrócźichu so do zwjerjeda, hdyž klónczne mérnje žedźo wostachu. Někotre wschak hyschu so psches wulke pschekhodobycź a dyrbjachu to še zliwejom zapkaczicź. Bjes dwěla chyschu so tute zwěrjatka po tym pschinarodźenym waschnju wulkowaczy a so pod wuhlom sthowaczy. Někto je snate, so so cźeło wije, tak ruce sacz so spali. Na tuto waschnje snadź je možno, so někotre stworjenźa, w zmjerjenym strasche so wijo, so je swojim jedowym kakaczkom klochu a so tak wobrawdze ranicha. Wobkedźowarje, kiž so za zamomordarstwo cźerpjacz wutraja, běchu potajkim zyle prawje wobkedźowali, jenož so njesamóża wotpohlad zwěrjatka, so morjecz dopokasacz. Też rubjeżne zwěrjata kusaju so na cźele, so bychu zebi bolosće pschihotowale, ale dokelž su so pschi dźesz maju wulke bolosće. Wone njeczinja to tohodla, dokle swuczene, zebi žanych bolosćow lubicź njedacz. Schejcur je potajkim tohorunja jara niespruschecznomny kandidat zamomordarstwa.

Někto pak tej dwaj saruczenej padaj zamomordarstwa njes zwěrinu snatej. Wołk amerikanskeho hajnika skoczi do wody a zatepi so, dokelž běsche jeho knjes dla znadnebo pschewinjenja někomu barik. Schumjel trompetarja Lamonia w 7. franzowskim huzarskim połku skoczi do rěki, dokelž běsche jeho lubowany knjes padnyk. Bohužel njemóžemy tutej njezwschednje hnujazej padaj mało runia dla wopschijacz.

Może so potajkim rjez, so su hady zamomordarstwa njes zwěrinu snate, nasponmnjenej pschikładaj pak njedołhatej, to powschikowanje dopokasacz. To jene pak móžemy wěsce rjez, so może zwěrjo też duschowanje cźerpjecz. Tohodla zdźakujmy pschikasniu: Njeczinili zwěrjata!

w zjewrowjeny a stołowych podłoptach. Zadanje po starej domisnje je pak shubjeneho sajo do Němskeje pschinjesć.

*** Semjerjenje w Japanskej.** S Tokia so powě, so su w Myaśki a Oita na kupje Kiuschiu semjerjenje zaczuli, kiž běsche tam najsylnische pożlednich dźesacz lět. Wobydlerjo cźekachu se strachom se zwojich domow. Dotal njeje hischcze žanych powěsćow doschło, so bychu cźłowjekojo do schkody pschischli.

*** Lindberghśi musej so wotpalić.** Lindberghśi wuse w Little Falls w Minnesotatskim staczę w Północnej Ameriki, kiž wopschijesche bohatu sbérku Lindberghśich dopomnjenkow, je so dosć sita wotpalił. Kaž je snate, běsche Lindbergh prěni, kiž je Atlantiske morjo z Ameriki do Europy pschelecźał.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Dučman w Budyšinje. Za hospodarski dźeł: Arnošt Bart w Bróšwnow. Za nawěski: G. Hanak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

hjatk 24. meje 1929:

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,197	100 pólsk. złotych	47,15
1 jendźelski punt	20,348	100 čěskosł. krónow	12,43
100 šwajc. frankow	80,75	100 franc. frankow	16,38

Barlinska bursa bě wječera pschi spoczatku hlaba. We běhu dnja so kursy efektow z dźěła skruczowachu. Wiki z holźnymi a rentowymi ticzinami běchu mérne.

Produktowe wiki wječera dalsche feblabjenje žitowych płaczišnow pschinjesechu. Dowoz je jara wulki a wuhlady na nowe žně su jara spokojaze. Pschenza, rožla a nasymski jeczmjeń běchu pornjo syrjedze 5 pj. tuńsche, nalětni jeczmjeń a wowš pak 10 pj. Pornjo Barlinskim wikam nasche wiki sterje hischcze na płaczišny dźerża. Wječera płaczesche zentnar

w Barlinje

pschenzy 10,80—10,85 hr., rožki 9,60 hr. hacz 9,75 hr., jeczmjenja nalymskeho 9,20—9,65 hr., nalětnjeho 10,65—11,35 hriwnow, wowša 9,40—9,75 hr.,

w termiłowym wikowanju:

za mej u: pschenzy 11,25 hr., wowša pak 10,50 hr.,

za julij: pschenzy 12,50—12,47½ hr. a rožki 10,42½10,40 hr., wowša 10,67½ hriwnow,

za september: pschenzy 11,85—11,81¼ hr., rožki 10,57½—10,55 hr.,

schtwórtk w Lubiju:

pschenzy 10,75—11 hr., rožki 9,50—9,75 hriwnow, jeczmjenja nalětnjeho 10,75 hr. hacz 11,20 hr., wowša 10—10,20 hr.,

schtwórtk w Kamjenzu:

pschenzy 10,30—10,50 hr., rožki 9,30 hacz 9,40 hr., jeczmjenja nalětnjeho 11 hr. hacz 11,25 hr., wowša 10—10,20 hr.

prošata 36—47 hriwnow,

běhaki 75—87 hriwnow,

libjata 4—4,80 hriwnow.

Wiki schtwórtk w Kamjenzu.

Krěž 1,20 hr., kotrabi 30 pj., hyzdrojty kał 1,20 hr., jědźna łoboda 10—15 pj., merchej 25 pj., zybła 25 pj., jabłuka 35 pj., běły kał 35 pj., butra punt 2—2,10 hr., jeja 10 pj., cźerwjeny kał 35 pj., kišały 25—30 pj., rózicźkowy 80 pj., cźerwjena rěpa 30 pj., žołotej kerćźl 25—40 pj., hymjentna zybła 80—200 pj., rhabarber 15—20 pjenjezkow.

Wiki sandźeny schtwórtk w Lubiju.

Butra 1,10—1,15 hr., jeja 11 pj., twaroh 25 pj. a lany wolij 1,80 hr., kulerapa 15 pj., rjetkej 25 pj. a morchej 20 pj., mšo 1,40—1,60 hr., zybła 15 pj., běrny 6 pj., selerij 50—80 pj., jabłuka 20 pj., běły kał 25 pj. hacz 35 pj., cźerwjeny 35 pj., karoty 35—40 pj., hyzdrojty kał 50—1110 pj., jědźna łoboda 10—20 pj., fijałły kał 28 pj., žołotej 10—30 pj., kóstata punt 85 pj.

Wiki sandźenu pjeju w Halschtrowje.

Pschenza 10,80—11 hr., rožla 9,80—10 hr., jeczmjeń nalětni 11,50—12 hr., wowš 10,40—10,60 hr., butra 1,10 hr., prošata 25—34 hr., běhaki 60—70 hr., zybła 25 pj., holbje 1 hr., jeja 10—11 pj.

Wiki w Khocźebuzu.

Howjase mjaso 1—1,40 hr., cźelaze 1—1,20 hr., stowjaze 1,20—1,40 hr., šwiniaze 1,10—1,40 hr. a jeja 11 pj., butra 1,90 hr., twaroh 30 pj., lany wolij 1,50 hr., liny 1,70 hr., karpy 1,40 hr., schćinki 1,40 hr. a holbje 80—120 hr., kury punt 80—120 pj., kapony pł. 60—100 pj., libjata 4 hr., cźerwjeny kał 30—35 pj., běły kał 25 pj., zybła 20 pj., jabłuka 40—55 pj., kaczki 2,30—2,50 hr., kóstata punt 80 pj., žołotej 20 pj. a rhabarber 15 pjenjezkow.

Stótne wiki schtwórtk w Barlinje

(Magerviehhoff Friedrichsfelde).

Pschihnali běchu 571 howjadow, mjes nimi 562 dejnych krowow a wyšokožuczejenych jałojzow, 9 próždnikow a nimo toho 120 cźelatkow. Wiki běchu pomałku, dokelž skotu wosta njepschedaty. Wone płaczachu

młode dóski a wyšokožuczejene krowy 290—580 hr.
wyšokožuczejene jałojzy 270—480 hr.

Na šwinjaze wiki:

tam běchu pschiwjesli 335 prošatow a 142 běhakow. Te płaczachu

běhaki:

wulke	80—100 hr.
šrjenje	55—80 hr.

prošata:

wulke	40—55 hr.
šrjenje	35—40 hr.

Na šwinjaze wiki wječera schtwórtk w Khocźebuzu běchu pschiwjesli 929 prošatow a 119 běhakow. Wone płaczachu

prošata:

małe	22—28 hr.
šrjenje	28—34 hr.
wulke	34—40 hr.

běhaki:

małe	40—60 hr.
šrjenje	60—85 hr.
wulke	88—105 hr.

Pschisłanjeja:

Kowarskeho a wuczobnika, kotryž ma hischcze leto wukmycź, Schneider w Malešezach.

Dźěłarjetki, sa wobkopowanje rěpy, Kralowski młyn we Delnjej Kinje.

Holzu do domu, Fransła w **Běłej Wodźe**, frišer pschi dwórnischczu.

„ Louis Hensel w **Hródku**.

„ do Budyschina, Swonk. Lawska haša 20.

„ hoscźenz na dwórnischczu w Lubiju.

Schołra, Kunath w Rakezach.

Na pschedań:

Khěža se sahrodu a polom, hromadźe 2 kórzaj, w Sslonkezach, dalsche wukasuje Löhnert w Hrubjelezijach 8.

Wós dźeczazy, derje sdźerżany, w Budyschinje na Karlskej dróhy čo. 9, delka na prawo.

„ dźeczazy w Hródku, Pětrowa haša 2 delka.

„ dźeczazy a stólcźk, w Lubiju, Lipowa haša 2n.

„ dźeczazy w Budyschinje, Schliebenowa haša 7i na lěwo.

Wós deskowany, zentrifuga, kutrobaš, pluh, pater a jěz we Ssmilnej 21.

Koło motorske w Hródku, Schenkowski pucź 30.

„ motorske, Hotopp w Khójanach pola Hródka.

„ mužaze w Lubiju, Nowe torhoschczo 5II.

Kamor, běły, kuchinski, w Hródku, Hrodowska haša 19.

Kamor a ložo, Kozor w Biskopizach w Hermanowym wiselawje a w Budyschinje na Schäfferowej h. 26II n. l.

Krowa młoda wyšokožuczelna w Ssywiku 61 p. Hródka.

„ wyšokožuczelna w Běłej 6 pola Kamjenza.

Ssyno, 8 zent., Groba w Khójanach pola Hródka.

Ssłoma ržana a wowšna, w Porschizach 66.

Młócźawa z proša, schrotowanski młyn, rěsak, rjenkrapjak, zentrifuga, Heinrich w Biskopizach, Budyska dr. cźisło 56.

Ssynowobroznak, Biefold w Tšelanach.

Kóń 5-létny, walach w Dobruschi 8.

Jěz żelezny, Beyer w Dobruschi.

Ssudnizny na pschedźadźowanje

hobotu 25. meje 1929:

w **Hródku** na Wojerowskej dróhy 9, pop. w 2 hodź.: hólej, auto, zigary, zigarety, symjenja, klamarske twory, polzy a blida.

pónđelu 27. meje 1929:

w **Rakezach**, kupzy seidu so pschipołdnju w 12 hodź. na zjednoćinskim hamcźe: 30 wosow łamanych kamjenjow a słomna waha.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dopołdnja ¾11 hodź. w Barlinje: Dowoz je jara wulki, płaczišny dale popuschczeja.

Dopołdnja ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu.

Płaczizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płaczizny po złotej hriwnje.

	23. 5.	22. 5.		23. 5	22. 5.
Pšenica	216-217	217-218	buny	22-24,00	22-24,00
rožka	192-196	193-196	woka	28-30,00	28-30,00
nal. jeczmjeń	213-237	215-228	módre lupiny	17-18,00	17-18,00
naz. jeczmjeń	184-193	186-194	žołte lupiny	22-24,00	22-24,00
wows	188-195	190-1 7	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps, wosušk	19-19,20	19-19,20
pšenč. muka	24-28,25	24-28,25	lany wosušk	21-22,00	21-22,00
ržana muka	25-27,50	25-27,50	pocn. melasa	—	—
pš. wotruby	13-13,25	13-13,25	běrnj. kruški	15 17,00	16-17,20
ržane „	13-13,50	13-13,50	syno, 50 kg	4,30-5,40	4,80-5,40
lane symjo	—	—	rožana słoma	1,50-1,60	1,30-1,50
hróch, Viktor.	43-50,00	43-50,00	pšenč. „	1,30-1,60	1,30-1,60
raps			wowsna „	1,65-1,80	1,65-1,80
pjeluški	25-26,50	25-26,50	ječna „	1,43-1,70	1,45-1,65

Wiéne płaczizny štwórtk 23. V.	Wšo po złotej hriwnje	w Kamjencu za 1 centa	w Lubiju za 1 centa
Pšenica		10,30—10,50	10,75—11,00
Rožka		9,30—9,40	9,50—9,75
Jeczmjeń (nalět.)		—	10,75—11,20
Wows		10,00—10,20	10,00—10,20
Syno		6,50—7,00	6,75—7,25
Słoma z maš. młóc.		3,20	2,50—3,00
Słoma k zasłanju		2,50	2,50—3,00
Słoma z ruku młócena		3,75	3,50—3,75
Běrny pola ratarja		3,50—4,00	3,50—4,50
„ hač na železnicu		—	—
Butra		2,00—2,10	1,10—1,15
Jeja		0,10—0,10	0,10—0,11
Pšenčne wotruby		7,50	7,90—8,10
Ržane wotruby		8,00	7,90—8,10
Pšenčna muka		19,00—19,00	15,75—16,25
Ržana muka		18,25—18,75	16,25—16,75
Prosata, wulko		75,00—87,00	—
„ „ srjenje		36—47	—
„ „ małe		—	—

dyrbimy rano nacź wutrobu pječ. Čaj móžemy žebi wozahrowacź.

Wotwježa rjetwiczka.

Wotwježa rjetwiczka rosćeše na wiśnjech brjóžkach, puzdźikach, na mjesach atd. Kćežeje se sapoczatkom junija hacź do konza septembra. Selo šhromadźimy pischeš zyle kćežo. Čaj z tutoho sela je wožebje jara schwarny pischeczinwo wschelakim žonjazym a dźeczazym khorosćam. Selo móžemy nalećo, dóniž hischće njeskćeje, jako hólotej jěsć. Čaj z wowcježe rjetwiczki pomha pischeczinwo czežkemu dychej, błędosći, widliśchczam, czuwowej palczikazy (Nervenfieber), influenzy, kaschelej, pluzowym khorosćam atd. Čaj rozpuschći schlingory na wutrobnju, sastaji krejpluwanje atd. Rano a wječor dyrbimy schalku wupiće. Čaj z lopjeschkow cźiśći krej, žylni žołdk atd, hdyž kóždy dźeń schalku wupijemy. Je-li naš w tschizu bolś, wupijemy kóžby dźeń dwě schalzy. Trjebamy 15—30 gr. cźaja na pół litra wody. Smy-li selo z kropom poleli, wostajmy je khwilku stejo, ale hischće horze je wupijmy. Też je tele selo jara schwarne, je-li nam žołdk abo pluza krawja.

Hušazy jaječk.

Hušazy jaječk wschudźe rosćeše. Kćežeje wot sapoczatka meje hacź do oktobra. Lopjeschka khromadźi hischće prjedy, hacź zoštlina žymjo cźeri. Lopjeschka žu dołhe, cźenke, wuste a kónckojte. Cźerśtwe lopjeschka hušazeho jaječka nadźejemy se wschelake bolaze, wožebje pak, hdyž je naš pcźołka abo hewak nětajka jědojta mucha kalnyła. Někotři juschku z lopjenow tołku, kotraž je schwarna pischepischežiwo cźrjewowej a tuchlanowej khripje (Darm- u. Luftröhrenkatarh). Kóžby dźeń wośmjemy tři łžicy k žebi. Čaj z hušazeho jaječka strowi wschě snuskowne kho-Crosće, wožebje jerchenje, puchet a pluza, sastaji krejpluwanje a krejmoženje. Pječ gramow połijemy z pół litrom kropa. Na to hischće 5 mjenschinow potwarimy. Na to tśiśiłku wocźahnemy a rano, pschipołdnju a wječor wupijmy połnu schalku.

Wrjóš.

Wrjóš rosće wschudźe w naschich łžach a kćeje we fuliju, auguscze a septembru. Je to dobre selo k cźiśćenju kreje, wožebje, mamy-li wschelake wumpiery (Hautausschlag). Jako dobry krejcźiśćazy cźaj je mešenka se kopschiwow, wrjóšu, z lopjenow, z włóśich worjechow a pyru. Horśtku (wokoło 5 gramow), połijemy z ¼ litra kropom, zawarimy hischće jónu a wostajimy khwilku stejo. Tajšt cźaj pijemy kóžde rano nacź wutrobu a to tak dołho doniž je trjeba.

Dom a kuchina.

Sstrědk pschecźiwo kuntworam kalanju.

Njechamy ani wěricź, kak dobry strědk je zokor pischeczinwo kuntworow kalanju, dokelž njesnajemy, tak derje a spuschćejomnje stutkuje. Kalnje-li naš kuntwora, wosmjemy kušt zokora, namóćimy jón a pomasamy z nimt blak, hdyž je naš kuntwora kalnyła. Na to rozeschudrujmy zokor po puchertku, kotryž je ho mjes tym wutworił. Sa nětotre mjenschiny naš hižo niczo wjacy njeswjerbi. Hewak pak je salmijak najšepschi strědk pschecźiwo kuntworam, dokelž naš kuntwory dozyła njetakaju, žmy-li ho z nimi namasali.

Mas k salěpjenju schkalbow pola drjewjanych žudowjow.

Směšchamy twaroh a wapno hromadźe. Měšenka njech je doścź hušta. Tajku lěpjeńzu satłóčimy do schkalbow na žudowju. Wěšo dyrbimy žudowjo najprjedy namóčźicź a potom pak derje wusthnyć dacź. Hdyž je wusthnyło, njerosmoka żeni wjacy we wodźe. To pak placźi bóle sa žudowja i mjehkeho drjewa, dokelž na twjerdym drjewje mas njedźerži.

Praschenja a wotmołwjenja

Praschenje: Chzu na dwě jutrje role, kotraž je thětro kamjenita a pěskojta, podšitcho wójcjeschku (Luzerne) wožyć. Nasymu žym na tele polo pischeńzu wožyk. Na 1 jutro (2500 qm.) žym zentnar pschikupneho hnoja rosmjetak. Pischeńza poidźe a rědka schadźesche. Kak mam nětko naléto polo dale wobhladacź. Hdy dyrbju wójcjeschki žyeź a kelko? Kajku družinu mam žyeź? Je hischće hnój trěbny?

Wotmołwa: Polo njeje runje sa wójcjeschku jara pschihódne. Dokelž je polo kamjenate, by lěpje było, hdy bychcźe měrto wójcjeschki esparśetu wožyli. Wobě pizne rośtlinje žadatej žebi wjele wapna w pódźe. Je we waschej pódźe wapno? Abo maja waschi žuhodźa też wójcjeschku pódla wascheho pola a kak rosće? Tele praschenje dyrbicźe najprjedy rosrjaźacź. Wascha pischeńza je potajkim šuhjena. Tak wam polo bórzy z njerodźu sarośće. Wójcjeschka žada pak žebi cźiśte polo. Hewak hnydom w prěnim lěcźe z njerodźu pischerośće. Tohodla radźimy wam, so chzyli hischće lěto je žyeźom wójcjeschki wocźahnyć a polo létża po sćěhowanym porjedźe wobdźěłacź: Tak bórzy hacź je pschenża domoj, schcźernischcźo špodworacźe a wlócźcźe. Potom je powapnicźe. 5 zentnarjow kruchateho abo 10 zentnarjow wuhlicźnateho wapna (Kohlensaures Kalk) šlušcha na jutro (2500 qm.) Potom na dobre srotacźe. Podźe naš mu abo sahe naléto rosmjetacźe na jutro 2 zentnarjej Domaschoweje rudy a 1½ zentnarja 40% drašloweje žele. Na kónzu měrza polo k žyjwej pschihotujeźe a wožyjcźe na jutro 30 puntow wowsa. Tak bórzy hacź je wowž porst dołhi narosti, jón z lohkimi brónami pschewlócźcźe a do wotwha 16 puntow wójcjeschki wožyjcźe. Pschi žuchim wjedrje wójcjeschku z lohkimi brónami sawlócźe a swalkujcźe. Hdyž je wowž wokoło 20 cm. dołhi, jón pożyczźe a špizujcźe. Mródu wójcjeschku njeskćemy prěnje léto poprawom žuz, šnajmjeńšcha niž pschepośdźe. Najkhmańšcha je frankiša wójcjeschka. Kóždu naš mu dyrbimy wójcjeschki z Domaschowej rudu a drašlom pohnojicź a naš mu pischewlócźicź.

Praschenje: Na cźim to saležI, so na naschim winowym pjenku hižo wšitcy lět šaždu winowe kćeje njedosrawja. Sahe jahody hižo wocźornja. Liśco pak wostanje selene. Pjenk je hewak dozyła strowy.

Wotmołwa: Sacźrunjeź prajesće, so je wasch pjenk strowy, dha móže tola khory bycź. Hewak njebychu tola kćeje wocźornile. Tu jedna žo najšterje wo nětajku wostudu winowu khorosć. Pak je na wasche wino prawa pomjedź padła, kotraž žo z žuhym mjenom Oidium njemnje, abo pak je na wino wópačna pomjedź padła, se žuhym mjenom Peronospora. Kaž prajesće, šwostanu wasche winowe łopjene selene. Tu jedna žo žnadź wo prawu pomjedź. Wobhladajcźe žebi tola jenoštne, mlode wotnoschki blize, hacź na nich cźorne abo brune blećki njeźu. Trjechi-li to, mamy prawje. Wšitke njeskćeje liśco dosćź derje wobkedźbowali. Móžno pak też je, so je wasch pjenk jara wójditeje druźiny, tak so winoje ženje njedosrawi. Druhdy je też wopaczny bok twarjenja z winu. Wino k wjeczoru też njedosrawi. Abo leži wascha krajina pschewuzboko? Roswažujcźe wschě tele praschenja a wobkedźbujcźe pjenk prawje. Potom móžemy wam derje wotmolwicź.

Praschenje: Nasch ptacźk ma roskocźe. Je nětajki strědk pschecźiwo tomu.

Wotmołwa: Jara dobry strědk je anižowy wolij, kotryž w kóždej selenatni (Drogerie) dóstanjecźe. Dyrbicźe jón na sćěhowanje waschnje nałožowacź: Najprjedy wucźišcźe tkańku z warjazej wodu, też žydaze žerdki. Potom wschě kućiłki, dźerli a lěpjeźki we tkańzy dwójzy sa tydźeń z aniżowym wolijom namasajcźe. Wolij masajcźe z małym žerdźicźowym (Pinsel). Na tajke waschnje bórzy wschě roskocźe (Vogelmilben) wotbudźecźe.

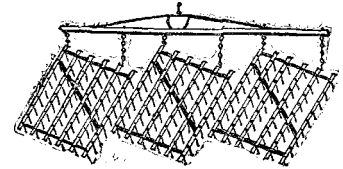
Časopis za Serbskich ratarjow

Cisło 20 Budyšin, 24. meje 1929 Lětnik 37

Kak zaničiš wóhnišco.

(S wobrazomaj.)

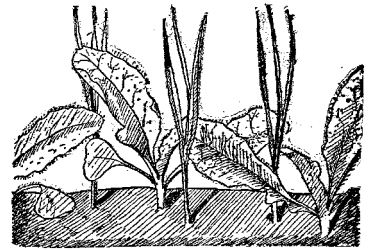
Wóhnišchco, a z nim pschiwuzyny pólny žonop, staj njewitany njerjad w naletnich žymach. W nasymskich žymach tutón njerjad smjerśnje. W dźeczelu a druhej pizu njesefrawi, dokelž jón z dźeczelemi a pizu do dosrawjenja potrjebcźeja. W běrnach a rěpach jón z wobkopowanjom sanicźa a pak wupléja. Jenož w naletnich žymach žo jemu poradźi, žo wutkoiwacź, žo wutwicź a sefrawicź. Tohodla žo naletne žymy, w kotrychž je wjele wóhnišchca, bóle kćežatym rapžnišchcźam runaja. Tajkemu njerjadej dyrbich wschu kedźbliwosć wěnowacź, so by jón wutkorjenił. Wóhnišchcźowe žymjo wjele lět pospochi w semi wutraje a

potom tola skónczńje na srjerch wuwlócźene sešhadźa. Se jednorymi strědkami wěsteho wotnětńenja płodow, so do naletneho žywa dźeczel žujesch, po nim běrny ako rěpu wožadźesch, so by skónczńje sažo z naletnim žywom spytał, wóhnišchco njewutkorjenich. Nalożuj tohodla radikalnische strědki wutkorjenjenja.

Dołkadnje a trajnje wutkorjenich wohnišchco z pilnym wlócźenjom. Pódla teho hischće tyczu žywa dopomhaich. Hižo pichi wuržywje możesch na sniczenje wóhnišchca dźiwacź. Hdyž tolu sa wužywu pschihotnjesch, tutón njerjad hižo šhadźa. S wlócźenjom hižo nětkotru šhadźazu wohnišchcźowu rośtlinku wutkorjenich a snicźich. Sžyjesch-li je žyjatvu, staj ju trochu hluboko a po wužywje šwalzuj. Prjedy hacź wužywu sešhadźa, polo pschewlócź. Dwě njedźeli po šhadźenju hischće jónu wlócź. Sa tute wlócźenja wutkasuja wosebite brónу, tak mjenowane „Homburgske". Jeje šuby su cźenke a pod brónu 12 cm. dołhe. S nimi hischće wlócźi, hdyž žyw nimale hacź do koleń bošaha a wutkorjenja z najwjetšim wuspěchom wóhnišchca.

Pódla wlócźenja wutkasuja nałożowanje wschelakich jědowitych chemikalijow. Tute wostanu na kožmatych kopjeschkach wóhnišchca žedźo a je špala. Do tajkich šlušcha pschedwschém smyda (Eisenvitriol). Tu rospuschcźa 200 gr. na litr wody. S tutej rospuschcźitmu z wóhnišchcźom sanjeschwarnjene polo wotkrejeja. Na hektar dołcźa 500—800 litrow, t. r. w 500—800 ltr. wody rospuschcźa 2—3½ zentnarja smydy. Krjejeja na błóncźatych cźišich dujach.

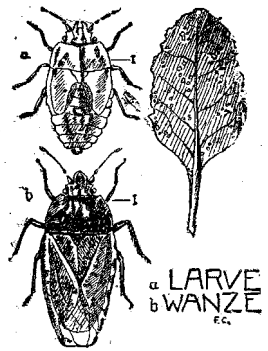
Tutšche a wužitnische je rosmjetanje palazych wóhnišchcźow, na pschikład drobno rosmlěteho kainita. Też tutón rosmjetaja na cźišich błóncźatych dujach. Kainitowa muczka wostanje na kožmicźkatych kopjenach wóhnišchca wižaja. Roža kainit potom rospuschcźi a tutón rośtlinka špali. Po hladitych žitowych banczźikach njeswostanje wižaja, ale žunje žo na semju. Tak pohnoji žodom žywej a wóhnišchco šnicźi, bjes teho, so by žywej šwadźił.

Rěpowa šćóna.

(S wobrazom.)

Do wójny tuteho schtódnika pola naš hischće njesnajachmy. Dźenża žo wožebje pola naš w Sakšej z měšteami pakatuje. Wobrožuje žamo se šahubu nasche rěpařstwo. Swopředka pokasowasche žo tuta schcźóna (po něm. Rübenblattwanze) jenož na pólschizy. Tutón pschekašeną je we wulkosći wopraunje kožowoje schcźóny na wyše 3½ mm. dołhi. Jeje cźerwiki žu na šelen a spodobne na cźerwiki liścźowoje schmizy. Jenož je cźerwiki rěpowoje schcźóny šterje špłaznjeny a ma cźerwjenej wóczky. S tym rosejnawa žo wot cźetwika schmizy. Wot žrjedź haprleje hacź do wukónza meje wuleśu rěpowe schcźóny je

gwoſich ſymſtich khowańkow. Tute ſu to mjeſach, brjoh**ach, puczowych** kromach a lěſach. Sſwoje jeſka, hacź do 150, ſnjeſu na ſpódne rěpowe a pólſchijowe kopjeńka. Potom bórſy ſwitnu. S jeſkow wuwija ſo w běhu bliſſichich 4—6 njedźeł młode ſchćóńy. Tute ſo lohzy w ſamom lěcze hiſchcze jónu pſchiſporjeja. Sſuchota a cſopkota, wa**ſebje w nalécźu a w podlěcźu, howi wuwiczu tuteho ſchkódnika.** Rěpje ſwadźa ſ tym, ſo kopjeſchka ſnicza. Pod kopjenami ſedźo ſ nich brěcźku zyzaja. Pſchi tom wutſkuja **palaty jěd. Tutóń kopjenam wadźi. Wone ſo kruźuja,** wjadnju, ſbrunja a ſtónczńe ſahinu. S rěpy drje bórſy **nowe kopjena wubiwaja. Tute woſtanu ſmjetſcha make.** Róſt rěpy je podwjaſany a wona woſtanje mała. Tajke **rěpniſchczo je njeſtajne. Nadpadnjene rěpy khiprja.**

Pſchecźiwo ſchkódnikej ſo wobaracź, njeje tak lohko. Pſchemako ſnajemy hiſchcze jeho ſiwjenje a potrěbnoſcze. Mózemy hacź dotal jenoź ſahněhdźenju a pſchiſporjenju wo**baracź. Wěſty wuczeny a ratarſki wězywuſtojny ſcźěho**waze poſtiwy wutkaju: Nuſno je, naſnumu wſchě rěpowe **ſbytki a twichu nacź ſ pola wotwoſnoſcź. Wſchu njerodź, wo**ſebje pólſchiczu, ſ cźaſom wuwléj, teź w bliſkoſczi polow. Njetwar w bliſkoſczi polow zanych parniſchczow (Brenn- abo Compoſthaufen), na kotreź wuplénu njerodź mjetaſch. Njetrjebawſche mjeſy ſwotworaj. Sſuchu trawu na brjoh**ach a puczowych kromach wotpal nalěto. S tym ſchkódni**ej wutkhow woſmjeſch abo jeho w nim hižo ſanicźſch. Se ſameje pſchicźiny njepłahuj rěpu na polach, mjeſowazych ſchěrokim mjeſam, ladam, brjoham abo lěſam. Hdźež **tole mózno njeje, ſahraczź ſchcźóńe pucź ſ tym, ſo kolo**wokolo rěpniſchcza, abo tam, hdźež rěpje ſtrach hroſy, paſmo ſ roſtlinkami nażadźeſch abo woſtrjeſch. Wjele **wſchak to teź njepomha. Hdyž je cźopko, ſchcźóna jara** derje léta. Wužitne je teź, hdyž 4 ntr. ſchěroke paſmo wokolo rěpniſcheza pramje ſabe ſ rěpu wobſtadźeſch. Hdyž **ſu ſchcźóny na nju ſtwoje jeſka ſnjeſke, podworaj ju pra**we hluboko. Potom podwokſ ſwótcź a ſwalzuj. Na rěp**niſchczo ſnano puſchczej ſymjeſcha tak posdze, kaž jenoź** móżno, ſo ſeſthadźeja, hdyž rěpi ſtracha ſe ſtrony ſchcźóny njehroſy. Sa khmane je ſo teź walzowanje rěpniſchczow wupokaſako. Sſo wě, walzowacź mózeſch jenoź tak dołho hacź je rěpa hiſchcze maka. Jeſka ju miehke a walza je rosmjecze. Druhdy ſu cźwili trochu ſadźewali, hdyž ſu rěpniſchczo ſ bróſdu wobcźahnyli. Sworana bróſda je pſchiſpuczowaze ſchcźóny ſamjatka, nowym pak pucź ſaleh**nyka. Hdyž je cźwila we wokolinje jara pſchewſiaka, je** radno, ſo plahowanja rěpy na nětkrote léta wſdacź.

Kak ſnicźiły runklizowu muchu.

W poſlednich létach niczachu naſche rěpowe ſadźeńki runklizowe muchi, to rěka jich cźerwje. Tele muchi, kotreź cźerwje lanu, ſnicźimy najlěpje ſ jědojtej ſtódkej juſchku. Tajku mokſchinu pſchihotujemy ſedi ſ melaſy, kotruż ſ ru**nje telko wody rosdźimy. Teź marmeladu abo warjene** ſtowki abo podobne ſtódke wězy, na kotreź muchi rady lěſu, mózemy rosměſchcź. Do tejele juſchki pſchilinjemy něſchto malo glizerinu, ſo by tak bórſy njewuſchnyła, a k tomu někajki jěd, k cźemuż je „natrium arſeniat“ naj**thmanſchi. Na litr juſchki dołaha 5 gramow. W tutej** ſtódkej juſchcy wotunkamy wěſchcźiki ſtlomy, kotreź potom po polu wokoło rosmjetamy. Muchi, kotreź po polu wo**koło létaja, nażydaja ſo na ſtonku a juſchku ſyzaja. S tym** ſo ſajědowja a ſwitnu.

Schlinki.

S woprawdźitej cźiwilu na polach a w ſahrodach ſu na**léto a natymu ſchlinki. Wſchudźe pod wſchelakimi kěrcź**kami, ſyhelemi abo deſtami ſo wukhowaja. Wažle możemy jim ſ tym napowlez, je-li do ſahrody někotre deſki połoźimy. Kóżde rano dyrbimy potom deſku ſběhnyeź a ſchlinki ſnicźeź. Nimo toho poſypamy kromy hrjadkow ſ cźeſtwym próchnitwym palenym wapnom. To pak teź pſchcźo runje najwjazy njepomha. Tuż ſu wſchelazy ſ roſpuſchczelinu ſyrikoweje kiſalinu ſpytali. S tym ſich najmjazy ſnicźicźu. Do 10 litrowſkeje khany linjemy $^1/_5$ litra ſyreje kiſalinu ſyrikoweje (Schwefelſäure.) Kedźbliwje kiſalinu do wody lijemy a pſchi tym ſ kijom rosměſchk měſchamy. S tejle roſpuſchczelinu polijemy někto kromy hrjadkow a to na 25 cm. wſchěroko. Mamy-li indiſke běhate kacźki, mózemy teź te do ſahrody puſchcźeź. Te nam wſchě bleczki a kucziſki ſa ſchlinkami, bruczkami a wacźkami pſchepytaja a njerodź wulója. Rady żeru wożebje deſchczowe waki, pſchekaſanzy, kundrožy (Engerlinge) a tak dale. Na kwětkach a ſeleninje indiſke běhate kacźki hewak żaneje wożebiteje ſchkody njena**cźinja. S zyka dyrbimy nalěto, tydźeń pryedy hacź ſapocź**njemy w ſahrodźe ſadźecź, pjerijnu do njeje puſchcźeź.

Wózhrowina pola koni.

Jena ſ najſtarſchich konjazych thoroſczow je wóſhro**wina. Hižo w 17. lětſtotku wědźachu, ſo je tale thoroſcź** natykowaza. Khoroſcź ſawinuje nakažliwina wóſhrowiny. Tute nakažliwiny nimaja pak jara krute ſiwjenje. Je-li wóſhr wuſtknje, w kotrymż běchu nakažliwiny, dha hižo ſa tydźeń ſwoju ſchkódnu móz ſhubja. Směſcheja-li ſo ſ wodu, ſwoſtanu 15—20 dnjow pſchi ſiwjenju. Njeſhnija teź pryedy hacź ſa 14—24 dnjow. Bórſy mózemy je teź ſe wſchelakimi cźiſcźazymi ſredkami ſnicźicź. Sſlónzo je najpryedy ſtónzuje.

Skoczo natykhnje ſo pak po khorym ſkoczecźu abo jenoź ſ nakažliwinami, kotreź ſu na něcźim ſbyte, na pſch. na gracze, na pſchikhrywach, w pizu, we ſlanju abo na pſche**woſowanſkich a pobiblinych wężach jako na wosach, żelezni**zach, bowach, kortach a ſchcźétkach. Najbóle natykowazy je wóſhr abo jětſjenje ſ brjodow, kotreź ſo teź po cźaſu je tajkeho ſkoczecźa wudobywaju. Wóſhrowinowe nakažliwiny doſtanu ſo do cźeka pak ſ dychanjom abo ſ pizu, abo pak hewak pſches kožu.

Roſeſnatwamy nożowu, pluzowu, kožinu a cźerwjowu wóſhrowinu. Wóſhrowina je ſwjetſcha tak mjenowana chroniſka a konje móża ju léta dołho mećź. Akutna, to rěka tajka wóſhrowina, kotraż ſo bórſy ſe ſmjerczu ſkónczi, je ſrědna mjes konjemi.

Najczaſcźiſcho maja konje nożowu wóſhrowinu. Pſcht tutej tworja ſo na ſcźenje mjes nożowymaj dźěrowaj brjody, kotreź ſu każ ſ wobhrodźenjom (Wall) wobdate. Brjody ſo bórſy pukńu a po nimi ſwoſtanu njeſtajne wuźrane dźěry a kromy. Sażija-li pak brjody, ſwoſtanu po nimi pruhate bluſny, kotreż maja napohlad jako w ſymje ſchě**dźitwe wokna.**

Pſchi pluzowej wóſhrowinje nadeńdźemy na pluzach każ jakowe abo hróchowe ſorjatka wulke ſucźli. Pſchi ko**żowej wóſhrowinje pak ſucźli w koži, wulke każ żonopowe** ſornjatka a wopuklſiny, kotreż ſo ſpěchnje jětſja. Chroniſku wóſhrowinu ſe ſapocźatka dozhla njepytnjemy. Poſpóſchno běži ſ jeneje abo ſ woboju dźěrow wóſhr. Wóſhr je ſchěry abo żołty a łěpjaty. Pódla toho ſu na ſcźenje mjes noſo**wymaj dźěromaj brjody, każ ſnuż je runje pryedy wopiſali.** Poſdźiſcho hiſchcze ſchijine żałſy ſacźekaju, kotreż ſu naj**pryedy mjeſke a bola, poſdźiſcho ſucźkate a wjazy njebola.** Cźim bóle thoroſcź pſchibéra, cźim bóle kóń dele bjerje. Skónczńe je kóń nadpadnje ſuchi a jeho koſnuż ſu ſchěſche**rate. Ma-li kóń pluzowu wóſhrowinu, pytnjemy na tym,** ſo cźežſy dycha a kaſchluje. Krótko pryedy hacź ſahinje, ſacźekaju jemu ſtawy, ſhibowadła, delnje wutrobnjo, delni brjuch a pupk. Chroniſſa wóſhrowina móże ſo hacź na ſhdom lět dołho cźahnyeź.

Kožina wóſhrowina napadnje wożebje ſtawy, ramjenja, wutrobno a delni brjuch. W koži żedźaze ſucźli pſchemě**nja ſo na brjody. Wołoły a jich ſchijenży (Baſtarde)** cźerpja wożebje na akutnu wóſhrowinu. Wóſhrowina ſa**poczńe je ſymizu a wyżołej palczińoku. Potom poczńe je** nożowych dźěrow żołty, jětſjenjołty a krwawy wóſhr běżeć. Pſchi tym wohladamy na nożowej koży ſucźli a prenje brjody. Skoczo hubjenje dycha, koża ſo pſcheměni. Skónczńe je ſkoczo ſahinje a to ſa 3—14 dnjow. Żeru-li kóczki, lawy a tigry mjaſo taſtich ſahinjenych ſkoczatow, ſahinu na ſamżne waſchnje.

So bychmy naſche konje pſched tajkej żadkawej thoroſczu wuſhowali, dyrbimy je ſmědomicze wobkedźbowacź. Dokelż konjom pola wóſhrowiny runje tak jako pola żałſow je noża běži, dha cźaſto na to njekedźbujemy. Myſlimy ſedi połajkim, ſo ma kóń żałſy a njecźiſtiny ſedi żanych ſta**roſczow. Je-li to pola młodych koni, dha drje pichidamy, ſo** maja żałſy, tola pola ſtarych koni je to wſchednje napadne. Tohodla dołho njeczakamy, ale hnydom ſkótneho lěkarja ſawołamy. Mjeſ tym hacź ſkótny lěkaŕ pſchihdże, ſtajmy konja wożebje. Sſami mjes tym niczo njeparamy, pryedy hacź nam ſkótny lěkaŕ wóſhrowinu njeſwócźi.

S wóſhrowinu koni hroſy ſamo ſtrach ſa ludźi. Wo**żebje ſu tucźi wulkim ſtrachom wuſtajeni, kotrjż dyrbja ſe** konjemi wobkhadźecź, pohonczo ſo wothkladarjo. Mjeſtna, ſ kotrymiż mózemy ſo natykhnyeź, ſu ruzy, nóż, huby a wocźowe ſóżki. Na ſcźežim abo pjatym dniu po natykhnje**nju ſapocznu tute mještna ſacźekacź, pócznu bolecź, ſo ſaho**rjecź. Pſchi tym nam ſtajnje nóż běži jako bychmy ſmor**kawu meli, wudyrja nam na ſmutſkownym nożu hrjody,** ſhibowadła rukow a nohow ſacźekaju a mamy wulku ſy**mizu. Najprěniſchi ſjew pola cźłowjeka, je-li natykhnjeny,** je tón, ſo jemu nadpadnje jara nóż ſacźeka. Khoroſcź ſo hakle ſa dwě njedźeli ako ſa měſaz je ſmjerczu ſkónczi. Pola tak mjenowanych chroniſkich padow ſo khoroſcź mě**ſazy ako kóże dołho cźehnje, pryedy hacź cźłowjek wumrěje.** Njeſſmy-li hnydom ſakrocźiłi, je wſcha pomoz podarmo. Jenoź zyle je ſapocźatka je lekarjej mózno, wſchě nakažli**winy ſ cźeka wukrbacź, wupaliecź ako wurěſacź. Wothladaŕ** tajkeho konja njeſmě w konjenzu ſpacź, njeſmě boży we konjeńzu khodźicź, ani ſo ſ tajkimi pſchikrywami wodźe**wacź a ſo pſched najmjeńſchimi ſranjenjemi warnowacź.** Jenoź tak ſtrowy ſwoſtanje. Na ſadyn pad pak njeſchi**dajmy, ſo by tajki kóń na naż łaichlowak a porſiak. Dorě**ſacź tajkeho konja njeſmě my. S tym bychu ſo tajzy na**tykhnyli, kotrjż bychu konja rěſali. Dyrbimy jeho ſatſelicź** a ſ kožu a ſe wſchém hłuboko ſahrjebacź a tołſto ſ wapnom poſypacź.

Skónczńe je chzemy hiſchcze pſchiſpomnicź, ſo je ſmjerecź na ſcźehwki wóſhriwiny jara bolośtna ſa ludźi. Tohodla ſo hladajmy!

Strowotnistwo.

Wſchelake ſtrowotne ſela.

Sámjertne rože (Ringelblume).

Kcźenja a łopjenja hromadźimy wot junija hacź do oktobra. Cźaj ſ tutych łopjenjow (3 gr. na ½ litra wody), cźiſcźi krej. Po nim ſo poczimy. Teź je tónle cźaj dobry pſchecźiwo żołdkowym khoroſczam. Na ſwonkowne rany cźinimy ſedi cźajowe wobkłady, wożebje na brjody.

Lubczińkowe ſelo (Liebſtock.)

Lubczińkowe ſelo naſchi hoſpodarjo w ſahrodach płahuja. Kcźeje w juniju, juliju a auguſcze. Korjenje khroma**dźimy nalěto. Lubczińkowe ſelo je jara ſtrowe pſchecźiwo** wſchelakim wutrobnym khoroſczam a wódnizy. Korjeń wotwarimy a kóżdy dźeń ſchalku abo dwě pijemy. Tajki cźaj roſpuſcźeji na wutrobnju a na płuzach ſchlingory, tak ſo ſedi ſ tym dychanje wo wjele wołóźimy. Teź na jatra khorym tónle cźaj porucźamy. ½ litra kropa linjemy na 5 gramow korjeni lubczińkoweho ſela a na to hiſchcze ſelo wokoło ½ hodźiny warimy.

Kimjelcźka.

Kimjelcźka roſcźe na dobrych łukach a nětkeſi ju teź na łukach płahuja. Wona kcźeje w meji a juniju. Sſymjo a korjenje w auguſcze khromadźimy. Kimelcźka je żymjo, kotreż wohreka. Cźerpimy-li na żołdkowe widliſchcza (Magenkrampf) abo njeſkłodźi-li nam jěſcź, wupijemy 6—8 kapkow kimjelcźkoweho wolija. Teź mamy-li kolikowy cźaj. 4 gramy kimjelcźkoweho żymjenja dołaha do litra wody. Nano a wjecźor dyrbimy ſchalku taſteho cźaja wupicź. Roſtłocźena kimjelcźka, ſ winom pofrjepjena a do méſchka ſawa**lena cźopka na ligo położena, je dobry ſredk pſchecźiwo** ſubybolenju a we wujchach drjenju.

Janſke jahodki.

S Janſkich jahodkow warimy wino, juſchku a żydnjeſ**ku (Gelee). Jahodki ſu wożebje dobre pſchecźiwo żokoro**wej khoroſczi, cźorłatej a ſatykanju. Nimo toho ſu jahodki ſ dobrym wocźeſtwjenjom. Jara dobry napoj ſa dźeci ſu jahodki ſ mjedom do wody ſmeſchane, mału-li dźeci friſle. Lźicźka juſchki je ſ najlěpſchim ſredkom pſchecźiwo palczińoży (Fieberbitze). Smérni lacźnoſcź a wurjedźi żołdk.

Kſchiżenjo (Johanniskraut.)

Kſchiżenjo roſcźe na puczińkach, mjeſach, pſchi lěſach a kcźeje wot julija hacź do ſeptembra. Kcźenja a kopjeſchka w juliju khromadźimy. Tehdom maja naikhmanſchu wu**ſtrowjazu móz. Kſchiżenjowe ſtwjelcźko je dołhe, ale twjer**de. Kcźenja ſu żołte, kopjeſchka, każ tychu ſ jebliczku pſche**kakane bźłe. Roſtłocźimy-li tajke kcźenczko, wurosi ko** ſ pupka cźerwjena mokſchina. Legenda praji, ſo je kſchiże**nje pod kſchiżom ſtako a ſwjata krej do kcźenczkow nakapała.** Pijemy-li kóżdy dźeń ſchalku tohole cźaja, cźujemy ſo ſtrowi. Cźaj hoſi ſatrowe khoroſcze. Cźaj ſ kſchiżenja, wowcźeje rjetwiczki a lipoweho kcźenja je jara dobry pſchecźiwo khowyholenju, żołdkowym khoroſczam, ſaſchlingorjenju wutrobnja a pſchecźiwo do łoża mocźenja. 5 gramow (horſt**ku) ſuſchenoho cźaja ſypnjemy do ½ litra kropa a woſtaj**my khwilku ſtejo. S toho kóżdy dźeń 1—2 ſchalcy pijemy.

Pjecźporſcźikate ſelo.

Tute ſeliczo roſcźe radu na włóżnizkich měſtnach, na puczińkach, w hrjebjach. Kcźeje w juliju a auguſcze. Ma dołhi ſdónk. Kcźenja ſedźa na dołhich ſchiſchkach. Tele ſelo je jara ſchwarne ſa dorośczenych, ale teź ſa dźeci, wo**żebje pſchecźiwo żołdkowym a wſchelakim ſmutſkownym** khoroſczam. Wužiwamy-li tele ſelo dleſki cźaſ pravidko**wnje ſaſobu, wuſtrowimy ſo zyle. Je to wożebitny ſredk** pſchecźiwo jerchenjowym a ſatrownym khoroſczam, pſchecźi**wo krejcźeczenju, wódnizy a cźerwjenej thoroſczi (Ruhr).** Horſtku, (wokoło 10 gramow) ſypnjemy do ¾ litra warja**zeje wody a warimy hiſchcze 10 mjeńſchinow. Tajki cźaj**

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N.“ płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižu. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćerja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

ćisło (Nr.) 119 — Budyšin — Sobotu, 25. meje 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Wěcywustojni w Parizu před rozsudźenjom.

Němšyn wězywustojni fu pjatk wjeczor wězywustojnym wěriczelskich statow sdźělili, so je za Němcow njenužne, dale Youngowho plana hicź a so je po jich mězinju bjes samyslu, wulkotej němskich płacźenjow dale rozpominacź. Sdobom swjatkarskich wězywustojnych prajachu, so bychu wo tśoch němskich wumělenjach haj abo ně prajili. Pschi tychle wumělenjach wo dźěl płacźenja, kotrež je ſ transfer schłtany, wo wutśuh němskeje želesniży a wo tak mjenowany pschitśatk wo samjedźenju płacźenja jedna.

Tež konferenzny pschedsyda Owen Young je swjatkarskim wězywustojnym rozsumiś dał, so jich wukoźenju swojeho płacźeńskeho plana njepschikhłoźuje. S tym je stejscho němskich wězywustojnych pożylnik.

Hrožnje Parižskich nowin.

Francowske nowiny fu ſ wunoschkom wězywustojnych wo wójnskim wotpschikodźenju njespokojom a pytaju Němcow satrachicź. „Ezzelsior“ pak měni, so fu hischcze wuslady na dojednanje. Wina njeleźi na ludach, kotrež fu wopory wójny,

wina ma so pola amerikanskeho wěriczela pytaź, kotrež ſ 33 miliardami, kotrež Youngowy plan pschedstajuje, spokojom njeje, a še wjacej wěstoscu na swojim žadanju sa 20½ miliardy wobstatwa.

Schtóž stejscheho wěriczelow k Němskej nastupa, njeje so še žanym słowom ultimatum prajił. Dr. Schacht njeźmě ho nadźiź, so druhe kraje Belgiku w praschenju jeho žadanja za wurunanjom němskich hriwnow wuschcza. Schtóž płacźiwosć Youngoweho plana nastupa, dyrbja fu wupraschenja dźerźecz, kotrež fu swjatkarjo namjetnyli, dokelź so nadawki sa wobhadźenske wójsko a finanzne organisazije Dawesoweho plana njehodźa wotstronicź. K tomu je pschekhodny cźas trěbny.

„Petit Parisien“ pische, so pożłednje spuschczenje, kotrež fu swjatkarskeju wězywustojni se swojich nazniježich sadankow pschihwolili, pschichodnje tóžde dalsche jednanje wo tśěchach wusamknu. Jeli so bychu němscy zastupjerjo se wotpokazali, bychu jenotnu frontu swojich wěriczelow pschescźiwo sebi widźeli. Němska a jeje wězywustojni bychu dyrbjeli samolwitosć sa njeporadźenje pschewjacź, a to niz jenoź snapschecza Europy, ale teź snapschecza Ameriki.

Republiku schkitaju zakoń za podležschi.

Němski kabinet je pjatk w pogedźenju pod pschedsydstwom němskeho kanzlera wobsamknył, republiku schkitaty zakoń na ićt lěta podležschicź. Na to so počahowaja pschedłoha so hnydom němskostatnej radźe pschepoda.

Zapuśtaca rozbuchadłowa móc w Itzehoe.

K attentatej na krajne radźićelstwo w Itzeho nje je so dynamit, ale kaž je so nětko spóznało, roburit wuźił. Roburit je wjele žłyniše rosbuchadło dyźi dynamit. Sdy budźiśe so roburit ſ wjetschej wězywuslojnosću nakoźił, budźiśe so hischcze wjetsche zapuśćenje naczinił, a žnadź budźiśe so zyłe twarjenje saśmyknu. Kaž so sda, so winikoju rosbuchadło ſ najwjetšim spěchom pschecźiwo twarjenju cźiśnyli. S wubuchom nastaśe satschasenje powětra bź nimo měry žłyne. Wobydlerstwo zusodnych dróhow se sawrześnjenjom se spanja wubudźene, wustrózane ſ domow běžesche.

Zapuśćenje w krajnym radźićelstwje je so jako wjele hórsche wupokasało, hač so w prěnim wokomiku dyrbjeło. Mažizne żelesne durje hotowneho satkowa śu so dospołnje rusrasnyle. Žana wokenka schkleńca zyłeho twarjenja njeje zyła wostała. Też pśana schkleńca satinych durzow je so wutłóźiła. W zuzodnych śěłach su so tohorunja wschě wokenowe schkleńcy a wjetsche wokenowe schkleńcy pschedawarjow rosbiłe.

Attentat w Itzehoe je po zyłej Němskej wulke spodźiwanje słudźił. Minikow hischcze njeźiu wuźiełdźili. Hamburgske nowiny pischu, so su tu a tam na to tukali, so fu do attentata ratarjo saplećeni, kotrźi su psched krótkim w Itzehoe psched žudom stali. Kaž su Hamburgske nowiny mohłe pola wyschnoscejow spytaćicź, pak na to žanych myślow niejo, so bychu so winikoju mobli mjez ratarjemi pytaćź. Měnja, so móże so ratać w rosshorjenju k cźinam storhnyeź, kotrež ma po žiwotnim myślenju sa prawe, so pak ženje sa rosbuchadłami njepschimnje. Wobeźity rosprawnik, kotrehoż je „Hamburger Frembenblatt“ do Itzehoe pósłał, pak powdź, so w tamnischej wyschnosći ménjenje knjeź, so so pschi attentacźe wo politiśku demonstraziju pschecźiwo wyschnosći jedna.

S Itzehoe so powdź, so je w žwitzu ſ rosbuchadłowym attentatom na Itzehoeske krajne radźićelstwo kriminalna policija schtiwórk w žuzodnym Lägersdorfu pola jeneho twarza, kotryż w žiwotnim dźele rosbuchadło nakuźe a pola jeneho pschekupza, kotryż rosbuchadła pschedawa, dom pschepytała. Pschi tym pak so njeje niczo wutśłedźiło, ſ cźimż by so mohł. śleź sa winikami namakaćź.

W Němskej so Amerikanski dźěłanski systém zawjedźe.

Opelske dźěłarnje w Rüsselsheimje, w kotrychž so wonežbje automobile twarja, fu do amerikanskich rukow pschescźe. W nich ma so też amerikanski dźěłanski system zawjesć. Kaž je słyschaćź, fu so Amerićenjo ſ wuchmanjenosću němskich dźěłacźerjow pschestupili. 40 lamborow Opelskich dźěłarnjow do Detroita w Amerizy pósłelu, so bychu w tamnischich General-Motorskich fabrikach tamnischu seriowu fabrikaziju nawukli.

Francowska swoje žitne cła powyšł.

Francowska ministerska rada je wobsamkła, žitne cła ſ 35 na 50 frankow sa zentnar powyschiś. Francowske knjeźerstwo je so k temu rozsudźiło, dokelź su žitne płacźiny we wukraju spadnyle. Tohodla bź strach, so by so wukrajne žito po tunjej płacźisnje na francowskich wikach policźiło. Pschecźiwo tomu dyrbi so francowske ratarstwo schkitaćź.

Disciplinarne prěnjanje přeciwo 300 němskim wučerjam w Pólsku.

Na podłožku winowanja cźaspožiża „Polskeje Saodnje“, po kotrejż wschitzky wucźerjo němskich mjeńschinowych schulow pschiběrki ſ němskeho žórka dostawaju, dyrbi so nětkoże pschecźiwo 300 wucźerjam němskich mjeńschinowych schulow disziplinarne pschesrynjenje sawjeseś. Schtwórtk fu rektora němskeje mjeńschinoweje schule w Katowizach, Urbanka po wobsamknjenju disziplinarneho wubjerka se jeho sastojnstwa wotžadźili.

Wosilusa wotprawiłi.

Président Litewskeje republiki je próśtwowe pismo studenta Wosiliusa wotpokasał. Wosiliusa, kotrehoż fu dla attentata na ministerskeho pschedsydu Woldemarasa k žmjerći sažudźili, fu pjatk rano satśełili.

Zjězd słowjanskich spěwarjow w Poznanju.

W Pósnanju so létsa prěnja wulka wustajeńca wotmjewa. Pożłednje dny je tam sjejd słowjanskich spěwanskich towarstwow byk. Na nim je so wobsamkło, so dyrbja słowjanske spěwanske towarstwa wot knjeźerstwa swojich krajow dožahacź pjenježnu podpjeru sa wschoźkowjanske spěwanske sjejdy žadacź. Dale je so namjet juhoźkowjanskich wotpóśłanzow pschijał, so ma so pschichodny sjejd wschoźkowjanskeho spěwanskeho swjasa jutry 1930 wotmjeć.

Tři wotprawjenja w Ruskej dla přeciwjenja přeciwo kommunistiskemu knježerstwu.

Sdźeleńka rušeho kommunistiskeho knjeźerstwa wojewja, so je staine politiske sarjadowanje (cźeka) w żelesnizarstwje, słotnistwje a w platinstwje dwě pschecźiworewoluzionarnej organisazji wotkryła, kotrejż fu pytałej kommunistiske knjeźerstwo je schkodu cźinjazym dźełom, njeporadom a podpjerańom wukrajneho satrocźenja powolacź. Nadwjedowazu tólu w prěnjej organisazji staj prjedawschi pschedsyda direkzije a wulkokapitonar privatneje Moskowsko-Kazańskeje żelesniży ſ **Meck** a nětkuschi schef transporstwa we zarskim rušim generalnym stabje, **Welicźka**, hrakoj, kotrejż

pokónanej Chinje, w Mandżurskej, je Japańska hižo mózne
[illegible] bodyka.

W nadźiwiu na Kwangsilizy zběrkarjo po poruczności Zjednoćenskeje pischeczišwo Nangkingskemu knježeskemu wuradźmyli. Odasche so dwoprědka, so ho Kantona, najwažnischeho a najwjetscheho města południoweje Chiny, smoćaja, w poslednim wokomiku pak je jich pjeza Nangkinske wójsko porazyło.

W południowej Chinje je ho general Fengjusian Japańskeje pokupicz dał. Přejedy je w rusłej słužbje był a wodźischo k Nangkinskemu knježeństwu pischeschol. Wot południscheho bě dźesać milionow taelow dostał, ktrez pak zu ho mjes tym pschetrjebale. W bliščichim czasu hnadi Tsiankaischek [illegible] zhromadźowaś Nangkingskich wójskow, do njeho sraly. [illegible] ho rozsudźi, hacz smeje Amerika abo Zjednoćenska nadknježstwo we wjetschim dźelu Chiny, docakacz.

Krwawne studentske nimery w Mexiku.

Nationalna universita w Mexiku je mězacne pruhowanje za prawisnischich studentow zawjedła. Pischeczišwo tomu studentoju se štraikom protestowachu. Pschi zjawnej demonstraziji studentojo do policije strałachu. S toho woprawna bitwa nasta, w kotrejž jeneho studenta morichu a 32 ranichu. Policija dyrbjesche wohnjiowu woboru na pomoc zawołaś, kotraž do studentow wobu zyskalche, mjes tym so policistojo swoje revolwry a rewerje trjebachu.

4000 morwych w poslednim merikanskim sbožku.

Merikanske knježeństwo je wosjewiło, so je ho sa czas poslednjeho sbožka 4000 muži morilo a 11 000 ho ranilo. Wjelelina schoda, kotraž je je sbožkom nastała, wjazy dyrbi 800 miljonow hriwnow wuczinic.

erbow.

[illegible], 25. meje 1929.

— Wo wjedrje. Schkleńza pokazuje njehnuta na rjane. Kołowokoło su wežera a sawczerawschim njewjedra mělł, jenož nasche strony su wobczahnyle. Wyschina žaho wot Bistaunskeho saliwa pisches nasche strony hacz do Kinskeje. Tutkwilu žanych wuhladow njeje, so ho ras wjedra pischemění. Wostanje dale rjenje a cžopło a njewjedra su wschědnje mózne. Nasch wjedrowustrojny staja sa pischichodny tydźeń scžehowaze wjedro: Niedźelu ho wjedro pischeczišnje, pónđźelu, wutoru a srjedu rjenje a wětrojto, schtwórk pscheměniate, pjatk a sobota staj kritiskaj dniej a njewjedra su mózne. — Jutrje njedźelu swi. Trojizy schadźa hłónczko 3,52 hodź. a khowa so 8,02 hodź. Mězacz khadźa do połnocy 11,25 hodź. a khowa so rano 5,26 hodź. — Wežera wjeczor w 7 hodź. barometer 737, hygrometer +5, thermometer wo dnjo +28,5. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer +3, thermometer w nozy +15.

— **Dźenźnjsche wiki.** Butra płaczesche swjetschka 1,10 hr., jeja 10—11 pj., twaroh 25 pj., libjata 3—4 hr., huśu i prénim pjerjom 8 hr. Na seleninowych wikach płaczesche punt czerwjeneho kalu 30—35 pj., běleho 20 hacz 25 pj., zhłe 20 pj., rjenjenja (Rhabarber) 15 hacz 20 pj., jódźenje łobody 20 pj., kulerby 15 pj., kolrabija 15 pj., kórkow 1 hr., hyndrojteho kalu (róża 50 hacz 120 pj., hromaka (Sparget) 70—130 pj., hołotej kerźel 15—20 pj., radiškow 10 pj., selerija 40 pj., jablukow 20—50 pj., bérnow 6—8 pj., litr laneho wolija 1,80 hr.

— **20 000 zentnarjow jódnych liščikow pscheda němskostatna železnica kóžde léto.** Na wschitkich dwórnischczach němskostatneje železnizy móže puczowazy dóstacz jedne liščiki do wschitkich stazijow w tukraju a wukraju, kotrež ho ja najwjazy iwitkow mjes stazijemi w 17 czišczerinach němskostatneje železnizy na jtlad czišczeza. Do wschitkich druhich puczowanskich městnow wupłasaja so tak mjenowane blanko-liščiki. Dožyła pschedawa němskostatna železniza létnje pisches milijardu jódnych liščikow. Wschitke liščiki, kiž ho wob léto wudadža, waža hromadze 20 000 zentnarjow a bychu 73 železnitskich wagonow pjelnile. Bychu-li byle jedyn pschi druhim składźene, by to nastała dłuha, kiž by była 1000 kilometrow dołha.

— **Budyški wobydlerjo swojej mandźelskej a motorskim kołonu snjesbožik.** Ssyn schewskeho mischtra Kaisera z Pančic, kiž je w Budyschinje na Lubijskej dróhi je schewskim mischtrom, poda ho w nozy k zwjatkownej hodźe je swojej mandźelskej na motorskim kole do Porheinskeje, so bychu zaj wopytałoj nana, kiž je hakle njedawno z Pančic wuczahnył k swojej dźowce do Rheinskeje. Jako z motorskim kołom domoj jědźeschtaj, we Hosse w połnocnej Bayerskej cžežko snjesbožitschtaj. Zonu dowjesechu z puknjenym nopom, muža je skamanej nohu a ruku a hischcze hewak sranjeneho do khorownje. Njesbožo sta ho w nozy wot schtwórtka k pjatkej.

— **Budyške haptyki** su wschědne dny hacz do 7 hodź. wotewrjene, njedźelu pak samknjene. Nózny błuzbu a njedźelu wotewrjene ma jenož jena hapytka z mězacznym wotmóknjenjom. W meji je to Mészecžanska hapytka na Hłownym torhoschczu.

— **Policija młodych hrazkow sajała.** Wežera pjatk wjeczor kriminalna policija 9 wozobow žiwne towarstwo hrazkow wuslědnu a jo na kriminalnu policiju wotwjedźe. Pschesłuchowjeni su wschitko młodši ludźo, kiž su tam swjetscha sbožowej hrě hrali, mjes nimaj tež „17 a 4". Woni so sudnistwu wosjewja. Tehorunja tež hościenzaŕ, dokelž je wón tutu sbožowu hru tydźenje dołho we swojim hościencu cžerpjeł, a njeje ranje pschestwo njej sakrocził.

FÜR JEDEN BAU!

Willst Du warm und trocken wohnen,
Soll gesund die Wohnung sein
Soll der Mietzins sich auch lohnen
Dau mit gebranntem Ziegelstein!

Jede Menge liefert billigst ab Werk oder frei Bau

Ziegelverkaufsstelle m. b. H. Bautzen
Bismarckstrasse 5 - Fernruf 2163

S **Dobrušce.** Lětuschce jětrascheczerjenje małych a schulskich dźěći budże srjedu 29. meje połnocnu w 3 hodź. na gmejnskim hamcže w Dobrušci. Schczěpicz budże knjes dr. Peschek z Huski.

S **Małšez.** Dla nażyppowanja na Małšczanskich honach staj wot 30. meje hacz do 12. junija t. l. sawrjenaj sjawny pucz z Małšez do Wownjowa a z Małšez do Czichoiz. Pola prenjeho pokazuje ho jedyn wobthad na Bórć a Hněwšezy, pola druheho na Dalizy.

S **Hodźija.** Sandźeny schtwórtk swjeczeschce tudomny pólstowy agent Milank se swojej mandźelskej slěborny kwaš. Jubilaromaj, kiž staj powschitkownje lubowanej w naschej wsy, dosta so mnoho poczeszczowanjow k czestnemu dnjej. Knjes Milank je tu hižom mnale 20 lět z pólstowym agentom.

S **Huski.** Sjawny pucz z Holzy do Makeje Huski je dla nażyppowanja na Huscžanskich honach wot 29. meje hacz do 8. junija t. l. sawrjeny. Jedyny wobthad pokazuje ho na lipowu aleju.

S **Klukscha.** Wežera pjatk wjeczor wotmě pschiprawjazy wuběrk za „Druhi łšt žuby Jan Arnoscht Semolet" tu w Schusterez hoscženzu swoje 2. pohrebenje. Wuběrkej pschisłuschaju wusłanne wohoby Klukscheje wohady, zohusławy pschebydlerstwa tow. „Serniczka" we Liđanju a pschebydlerstwo žuby Jamcje. Se wschich wosłamknjenjow je dowidźecz, so ho wulki pschebydlerski dźeł za Klukich a wokolinu, haj za zyle Serbstwo bliži. Za pschebydlerske městno postaji ho Mětrachez luka, hdźež ho wotmérnaju kokolske spiwczowanja, spěwaju pschez 100 spěwarjow a spěwarkow rjane serbske spěwy, za khyžacz pschebydlerska rěcz. Sobuzdźerski cžah we wsy budże wulki a rjany, pschetoz tworja jón na 30 žuzje podrjadowanych towarstwow. Wjeczor ho swjeczi zlawnosny dźeń dale se spěwami, pschebydlerski rěcz knjesa sararja Kschižana, z dźiwadłom a pschistojnej reju. S wobsebitej radosczu sabłyscha pschiprawjaju wubérk, so chzedźo Klukscheho swoje statoki rjenje wupyschicz a se serbskimi a krajnobarbnymi khorjowjemi debicz. Wjeczer ho pschi tom tež na Boži dom njesabudże, hdźež ho najprjedy pop. Boża khłuza wotmje, hudźba k temu z khérluschke pobožnych a khóry tow. „Serniczki" pschewodża. Tuž wjeselmy ho na dźeń 9. junija, na bohaty wopyt nascheje wjeski, na jeje pišanoscz w pschebydlerskim schacze a zyle wjesmy ho zami we wulkej liczbje tutón sbožny pschebydlerski zahu!

S **Lichanja.** Sjawny pucz z Lichanja do Pokpizy je dla nażyppowanja na Lichanskich honach wot 27. meje hacz do 1. junija t. l. sawrjeny. Jedyny wobthad pokazuje ho na Kobjelu a Komorow.

S **Rakojd.** Sjawny pucz z Rakojd do Hrodźischcza je dla nażyppowanja na Rakojdzanskich honach wot 25. meje hacz do 1. junija t. l. sawrjeny. Jedyny wobthad pokazuje ho na Brěžezy.

S **Rakez.** Tjeczi dźeń zwjatkow je tudomny cžeľa Handrij Sigismund wumrěł, kiž je był 30 lět dołho zwérny cžitař „Serbskich Nowin". Ssobustaw Rakezanskeho serbskeho towarstwa běsche 25 lět dołho. Jeho mandźelstwo běsche žohnowane z tsjomi dźěćimi. W jeho žiwjenju pak je jeho też wjele cžežkeho potrjechiło. Psched nehdźe 30 létami sjejebroi wón pschi puschczenju khójnow, zehi ruku wobschkodźiwschi, a běsche wot toho cžasa khorowaty, njedźiwajzy toho pak běsche jara pilny muž. Psched 7 létami zemrě jemu 30 lět starzy zyn, kiž běsche hakle léto zenjeny. Druhi zyn je železnistki sastojnik w Katarjezach. A dźowka je pschi maczeri domach. Handrij Sigismund cžerpjesche napohledk na jahorjenje žily, na cžož 63 lět stary wumrě. Njech je jemu lohka zerbska semja.

Z **Kulowa.** We wobkhodże překupca Michała Wacha na Wilhelmskim namješce bu připrawjena hamtska předawarnja póstskich znamkow. Z tym je wobydlerjam našeho města, kotrež wot pósty trochu zdaleni bydla, data přijomniša składnosć ke kupowanju listowych znamkow atd. Mějićel znamkoweje předawarnje smě znamki jenož předawać po płaćizinje, kajkaž je za pósty předpisana.

S **Wojerez.** Tudomne tšělenje wotměwasche so pschi najrjeńšim wjedrje. Po swuczowanju, paradnym pokhodże na Torhoschczu a po snatym cžasu po mězcze bědźachu ho rjeźay wo kralowsku dostojnosć, kotruž zebr lokomotivnik Maks Ruhland doby. S prénim marschalom bu pschekupz Heute a z druhim marschallom wikowaŕ se seleninu Lehmann.

S **Brěnje.** K powěsći, so je ho tudomnym zyhelnskim dźěłacžerjam pschisłuschiło powyschenje mzdy wo 6 prozentow, pische ho z Wojerez, so dźěłodawarjo naschich schtyrjoch zyhelnzow njejsu powyschenje pschisłowili, ale so je ho jim płaczenje wyscheje mzdy nanusowało. Hacz budże zyhelnczam mózno pschi pschepjelnjenych składach na hotowych zyhelach, njedostatku na zjenjesach a njewótrowym wuhlu dźěło pschestacz, je hischcze njeznate.

S **Rachlowa.** Wjeczor 25. meje je ho tudomny wobydler Jan Kaulfuss z Rachlowa na puczu domoj z Budyschina na Lubijskej dróhi tak njeschczesliwje pschewrócił, so je na to zemrě. Wón je był 1. meje 1869 w Rachlowje narodźeny a je tam wjele lět jako wuměłski kowaŕ skutkował. Wón je był tež dołhi lět wuběrny sprawny hasnik a je tež wjele lět we wuměłskej hasnicy słužił. Wón je był tež wjele lět we wuměłskej hasnicy słužił. Wón je był tež wjele lět we wuměłskej hasnicy słužił. Wón je był

...ſtwowy wopomnjenje ſtawizny ...kich pſchego ...n ...ſchu dyrkowy dach, ſo tara praſcha.

S Wóſlinka. Kaſupowanje ſa maczerje budże pón... 27. meje popoldnju w 1 hodź. pola knjeſa bra... Wopomnjenja we Wóſlinku, w 8 hodź. w hoſcenzu we Wóſkowej a 3/4 hodźin w Zuhnej hoſcenzu w Jitru. Lóſ... tak budże pſchitomny.

S Mužakowa. Mužakowſki tražny part je pjeca wohrajeny. Wot toho czaſa, ko buchu w Schleſyſkej kubiczſte wokriežny jako hamokſatne rospuſchczene a gmejnam pſchidźelene, kruſcha Mužakowſki tražny Pluſchcerki part do Mužakowſkeje nóſchczanſkeje gmejny. A město Mužakow nožy ſo nětko ſ wotpohladom, w parku natwarjeć wodowu czjeſczernju. S tym by ſo part, kiž dalako a ſchi... jako ſwojeho runjesca nima, wjele lara ſwobódźił. Na... dźelnomnje ſo hiſchcze nětkajſi druhi wupucz namaka, ko by ſo naleſnoſć na druhe waſchnje wotbnka.

S Khoczebnja. Czerſtvu powodnju: Ita ſo w poboczn... ym warjenju na leſotworjeſi na Zylowiſej dróży cſo. 4 ſtunowe rosbuchnjenje w jenej ſtuni w prénim poſchodze. S mocu rosbuchnjenja ſo wſchitke doknowe ſchkleczny wu... ſchczichu a mobej ſtuwinej duri roztſchelkowaſchej. Na tabl nad ſtuwu, w kotrejž ſo rosbuchnjenje ſta, buchu durje wuſchnjene a ſtwitlowe ſczeńcz khórro wobſchkodżene. Po rosbuchnjenju wudyri woheń, kiž pak wobwdźerjo doma ...ucze ſalachu, ſo wohnjowe wobora halke njetrjebaſche ſa... pſchimnyć. Wo pſchiczinje rosbuchnjenja njeje hiſchcze ...nje wékte znate. Wó ſtuwe njeje ani plunowoje lampy ani warjeńſkeje pſchitrowny, jenoż plunowa rólka wjedże ...ches nju. Je mózno, ſo je tuta rólka wobſchkodżena bya. Rosbuchnjenje ita ſo we wokomiku, jako dyrkowe ...nſtki do ſtuwy ſaſtawjeć. Mężiczelka budźenja a wopy... ...wart ſo khórro wopaliſchtaj.

Se Zylowa ſula Khoczebuſka. Pjatk rano wokoło 3 hodź. wudyri woheń w ſudomnym Kramzez mlynje a ...ſtrjeży. Palicź ſaſnocża ſo w hornim poſchoże. Mlyn je ſo hižom raz w dezembru ſta 1926 wotpalił a ...ſchcze ſaſo ſyle nowoczaſnje natwarjeny a ſ nowymi maſchinami wuhotowany. Woheń ſo ſ wulkej ſpſchi... noſczu na delni poſchód woſczerji a namaſa wiele zb... roby w ſicze a muzy. Wurjadnje ſyſnje wjelcze ſo tur, ſo njebéſche ſkoro plomjo wjdźeć a tak ſo wohnjowe wobory w ſuſnoſtnje njebéchu na woheń dohladne. Nimo Zylowſkeje wobory ...ata wotrjeſa... na motorſka ſykawa ſe Strobiz, kotraž pak defekta dla njemóżeſche ſaſchkimnyć, hewak bychu mógli ſnajniſe... ſche woleńzu wulkhowacź. Tak pak ſo zyły rjany mlyn hacź na wurje wotpali. Naſtata ſchkoda je wurjadnje wulka. Jenoż někotre méchi zita wulkhowachu. Domjſke wobſtejenzi, w kotrymž je też piſanja ſameſtnjena, je ...jo woſtało. Kak je woheń naſtał, nieje hiſchcze zna... Wobſkodźeć ma ſawdźeſcene.

Łužicy.

* S Wjaſonizy. Pižmowe ſchczurki ſo w naſchej wſy ...ku a bóle rosſchérjeja. Poſlednje dny ſu we Wjaſonizy ...ſilo ſaſtawineho mosta 4 ſtylne ſwérjata morili. W tym mjezazu ſu dotal dozyta hižo 9 pižmowych ſchczurow morjenych.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S Drježdżan. (Sſylny ſwjatkowny wobkhad.) Wot 17. hacź do 21. meje pſchijdźe na khlownym dwórniſchczu 156, wotkhde 172 wołożeńſkich wożobowych czahow, na dwórniſchczu w Nowym mjeſcze pſchijdźe 116 a wotkhde 133 wołożeńſkich czahow. Jédnych liczjenje pſchedża ſo ...ſtamſnym czaſu na khlownym dwórniſchczu 250 791 ...ornjo 227 116 koni ſwjatki a w Nowym mjeſcze 64212 ...ornjo 45 822 koni ſwjatki. Potajkim béſche wobkhad ...ſtja hyſnjiſchi.

* S Plawena. (Wo ſemjerżenju w Vogtlandſkej.) Czeſkoſłowakſki hamt ſa geoſtrukiju w Prahu ſdźeli, ſo ſe... mjerżenje w Vogtlandſkej, kotrejž zyle njeſtrachcze, dale ...traje. Pſchiczina rżenja leži pjeza w ſeſtarjenju je... mjeje ſkory a nima ani ſ wulkanizmom ani ſ pſchee... ſtnanjom ſenje niczo ſhromadneho.

* S Wrótzlawja. (Sſjed nemſkich chemikow.) Tele... dny wotmudwa ſo we Wrótzlawju ſjéd towarſtwa nem... ſkich chemikow. Nadpje 1500 chemikow ſe zyleje Nem... ...eje je ſo na njón ſeſdło. Pſjedy hacź ſo wobomoſtne ...nanje ſapoczachu, buchu někotſi ſaſtupjerjo knjeza wu... ſtanjenjeni a poczeſczeni.

Proces přećiwo Sinnesej.

...ſpoczinje ſo wutoru 28. meje pſched wożebitym wot... ...lom wulkeho lawniſkeho ſuda w zentrje Barlina. We ...ownym jednanju w tutom prozeſu dla wobſchudżenja ...wojniſkimi pożczonkami ma ſo janoliwiéj Hugo Stin... es mł., dale jeho ſekretaŕ ſ Waldow, pſchekupzy Bela ...roß Reichmann, Leo a Hugo Hirſch, Joſef Schneid, ...rektor Delphiſkeho palaſta. Se ſudowym pſchedſydu... ...e krajnoſudniſki direktor Arndt. Dokeż je jednanjka ma... ſina jara wobſchérna, ma ſo wocżakowacź, ſo budże ...prozeſ dłéſchi czaſ tracź.

Přilopk.

* Dla 46 hriwnow 2 léże do khloſtoŕanje. S Anger... ...ünde je powiź, ſo dźéſchaj ſo hižom khloſtoŕanoj dźelacerjej ...anje a Wüſthoff do wjeſnjeje khorobneje poſkladnje we ...ngerwünde dobyłoj a mjes druhimi maliczkojcżemi 46 ...ſtunowy hotowych pjenjez kradnyłej. Lawniſki ſud we ...renzlawje ſażudźi jeneho k jenemu a druheho k dwéma ...lowaj khloſtanje.

* Zidowiſke pohrjebniſchczo wonjeczeżiłi. W Köthe... nje w Anhaltſkej ſu ſtarcy w nozy k ſchtwórtkej ży... dowiſke pohrjebniſchczo wonjeczeżiłi. Sčo wſchitke ro... ſowe pomniki ſpowalili a roſbili. Sčamo czéże ka... njenje béchu je jenje ſwowaleli a na jich méſtna ſko... ...ſze czéła ſkładli. Stóſtnicy ſu uſpjeſnjeli czekrypti.

* Bamz ſo na ſwjedżenju Bożeho cżéła hiſchcze ſpewnje wopytała. Bo nowiſkej wocżaſi ſ Roma kſchu... ...e nóżu, ſo bu ſamſ pſchi progeſyjónje ra Bože cżéło ſwonile wodźił. Lo ſo wſcho tż wako cżaſa było ja pſchiſtoja k wołwożenju Bożeho cżéła, tż wżdo pſchi takſej ſlédźeńſkej wołebje wotkotre bjeż. Bóż nowadny ...ſchcha. ſo ſamſ ſ. ſwéju ſ rekſnom rojeſ do ſjawnoſcze ſupi, tola rjeje hiſchcze zo'e reſpe, hacź ſo to hiſchcze na tutom dnu ſtanje.

Wosłowjanski spěwarski zjězd w Poznanju.

Swjatki wotmě ſo w Poznanju wsoſowjanski ſpěwarſki zjězd. Na nim wobdźěli ſo 18 000 ſpěwarjow ze Pólskeje, Cżěſkoſtowakskeje a Juhoſłowjanskeje. Zjězd wotewrichu w pſitomnoſci preſidenta pólskeje repu... bliki prěni dźeń ſwjatkow na wulkim ſportniſcu, kiž wosrjedź Poznańskeje krajneje wuſtajeńcy. Předſyda wsoſowjanskich ſpěwnych towarſtwow dr. Surzicki powita cżěſkoſtowakskich a juhoſłowjanskich hoſći a wuzběhny, zo je wsoſowjanski ſpěwarſki zjězd w Pólskej wuznamna manifeſtacija jednoty ſło... wjanskich narodow. Po powitanju holdowachu wob... dźělnicy zjězda preſidentej pólskeje republiki a cżeh... njechu nimo jeho tribuny. Tutón cżah trajeſe dwě ho... dźinje. Wjecżor wotmě ſo w kongresowej zali Poznań... ſkeje wuſtajeńcy prěnja zjězdowa zhromadźizna ſło... wjanskich ſpěwnych towarſtwow.

Kwitowanje.

Towarſtwo Pomocy za ſtudowacych Serbow w Bu... dyſinje dosta 13. 5. 29 přez knjeza wnčerja Jura... Delnjohórčanskeho zarjadowanu zbórku, a to:

z Delnjeje Hórki (kk. Mikl. Handrik, Paŵoł Kučka, M. Šołtka, Hana zwud. Šołt... oyna, A. Fröda, Jan Wićaz, E. Rudel, E. Nowak, Herm. Kobań, K. Łoska, Herm. Kobań, Jan Kobań, E. Křižank, M. Šołta, E. Kalich, wyš. wučeŕ Šperling. A. Kreńc, Jurij Kobań) 12.60 hr.

z Dobrošec (kk. Krawc, Šmidt, A. Kobań J. Kunath, H. Kreńc, Jan Marćink, Korla Křižank) 8.50 hr.

z Brěžynki (kk. Bart, Widerwach, Kałt... šmidt, Jurak, Bjenada, Weikert, Pawlenc, Mužik 12.— hr.

hromadże 33.10 hr.

Z dźakom kwituje w mjenje předsydstwa

Arnošt Polan, pokładnik.

Přispomnjenje: Wjele našich serbskich wo... sadow, kotreż też loni nazymu lišćiny k zběrkam za „Towarſtwo Pomocy“ připósłane dostachu, hač dotal ničo wot so słyšeć dale njejsu. Předsydstwo nadźija so, zo wuprajena próstwa bjez wuspěcha njebudże a zo zběrki, čim dźeše so zběra, čim wjetše wupadnu. — Stož Serbja za swoju ſtudowacu młodźinu wopruja, to ženje podarmo činjene njeje. Bóh žohnuj narodnu woporniwosć!

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Rušowe liczenje bydlenjow.

So by dostało nowe podłožki ſa ſwoje dalſche napra... wy k wojowanju pſchecżiwo bydlenjſkej nuży, je dźéłowe a ſpomożeńſke miniſterſtwo poſtaniło, ſo maju ſo by... dlenje pytaŋy liczicź. Wſchitſi, kotſiž bydlenje pytaju, maju po ſtawje 31. meje 1929 pſchijimanſki formular wupjelnicź, kiž ma ſo, dalokoż jón jenotliwzy wot gmejn... ſkeje wyſchnoſcje jich bydleńſkeho mężina njedoſtanu pſchi... póſłany, pola kuteje woterſacź a ſo hacź do 4. junija 1929 na nju wróćicź. Wo bydlenjepytanych, kotſiž ſadnym wupjelnjeny pſchijimanſki formular njeſapodadża, ſo mżni, ſo je jich pytanje bydlenja wotbyte; woni maju ſchodża wożakarć, ſo ſo ſ bydleńſkeje liczjeny wu... ſchmórnu.

Dokeż je nadawk liczenja, ſo ma ſo ſwéſczicź, kelko bydlenjow budże ſo k ſpokojenju potrjeby nowych na... twaricź dyrbjeć, ſu pſchi liczenju wſchitke padły bjez ſajima, w kotrychż něchto ma hižom trochu ſpokojaze ...ſpodatne ſwójſne bydlenje a cże je jenoż ſamóżnicź, ſ... ...ſnjeż potom pſchewoſtaja ſo jeho nałetſiſche bydlenje druhemu bydlenjſkemu pytarjej.

Pady tuteje druſiny nje... ...ſchi liczenju dale wobſkładacź; wuſpelnjenja pſchijimanſkeho formulara ta potajkim nima ſanjeho tuny... ſka.

W Budyſchinje, 22. meje 1929.

Lamiſke heſtnanſtwo.

Sſamne napomnjenje.

Na ſapłaczenje ſawſkow, kotrychż termija je hižom ...inje, ſo ſ tutym dopomina, a to:

na dopřednje ſapłaczenje dokhodneho dawka ſa rataſtwo a hajenſtwo: 15. 5. 1929,

na dopřednje ſapłaczenje ſamożeńſkeho dawka ſo wſchitkich dawkarſtwow: 15. 5. 1929,

Jenotliwe napominanja dla naſpomnjenych terminow ſo wjazy njeroſeſcelu.

Mjeſtu-li ſaſtate dawki hacź do kónza tydżenja ...płaczene, ſo wone na wudawki dawkarja ſ poſta do... béru.

W Budyſchinje, 25. meje 1929.

Finanzny hamt w Budyſchinje.

Liczenje howjaſeho ſkotu a ſwinj.

Dnja 1. junija 1929 wotmeje ſo liczenje ...howjadłow a ſwini ſ wopraſchowanjom.

Wobdźělenj wobſydźerjo ſkotu ſo namoł... wjeja, ſo bychu wołobam, kiž maju nadawk liczicź wſchitke tyłne roſſahanja pohali. Howjadła a ſwinje, kotreż wupiſanu liczeć hacź do 2. junija 1929 liczicź njeje, maju ho hyndom nar... poſlaſiſkej hłownej ſtraži na Hórnym torfeſchczu 1 wo... ſjewicź. Wopſewjenja jenotliwych wobſydźerjow ho... wjaſeho ſkotu a ſwini wuſtja ſo jenoż k ſtatiſtiſkim ſamżnam.

Schtóż ſe ſamſtklom njewoſſewi, k czemuż je po wn... datym poſtajenju namołwjeny, abo ſchtóż wědomnje też wopaki abo njedoſpołnje woſſewi, ſo ſ jaſtwom hacź do 6 mježazow abo ſ pjenjeżnym khłoſtanjom hacź do 10 000 hr. khłoſta.

W Budyſchinje, 24. meje 1929.

Mišćeńſka rada, polizajſki hamt.

Najnowiše z cyłeho swěta.

Schkrowa powěſcź wo wjedrje ſa jutſje njedźelu: Powſchitkownje njeſe njemjedrom, też w Jendźelſkej. W połnóznej Europie rjenje a czopko.

* W Barlinje ſu ſo falſchowane dźeſaczſtrowniowſke a dwaczeſtrowniowſke bankowki ſ wudawkowym datom 11. oktobra 1924 hižo dłéſchi czaſ roſcherkle. Podrożerka... rja a roſcherjerja falſchowanych bankowkow njeſu hiſchcze ſaſtapili.

* We Waldawſkim hrodowſkim parku ſo boetna ſe ſchtyrjomi dźéczimi wukhodżowaſche. Nadobo ſtyhny żorn... nik dźeci nadpadże. Holża ho ſchkitaja pſched dźéczi ſtapi a żornika ſa rohaj pſchijimny. Hacżrunjeż ju njemóże ſkoczo wotpjeć k ſemi cżiſnu, ſo wona njepuſchczi. Po nimale połhodźinſkim bédżenju ſo ji poradźi, żornika ſa... dajicź. S krwawjazymaj rukomaj a roſtorhanej draſtu holża domoj pſchińdże.

* Dr. inżeneŕ Biſchof w Düſſeldorfu, wobſydźeŕ ſa... briki a pſchedźydża dźéłarſkeje połepſcheneho worzła, je ſwoju żonu, ſyna a ſebje ſaſtrélił. Żona a ſyn běſchtaj na wocżi ſkoriłoj a běſchtaj w ſtroſche, ſo wożkepitaj.

Ludźiżracżiwe moldauſkich zyganow.

W proſeżu pſchecżiwo wobſtorżenym zyganam pſched ſudom w Koſchczach jaſtwowy direktor Janiczek jako ſwódk praji, ſo je jemu zygan Hubak prajił, ſo ju je... mu wotſeje żonjage prědki derje ſeſtoldźile. Wone ſu po konjazym mjaſu ſtedźiłe. — Jaſtwowy inſpektor Mi... chalſkyh na praſchenje wotmołwił: Zyganjo ſu rjekli, ſo ju ſwoje wobory mjes ſobu roſdźělili a ſ běrnanci jedli. Odyj je roſdźélenj byk, je każdy jowdź dźeł ſkeje a wotnjeſł. Zyganjo ſu to bjes pukow wuprajili.

Jězdny plan autowoje pósty z Budyšina do Zuborničkeje.

Płaći wot 15. meje 1929.

w. Arnsdorfa *					Tarif km	Železniske přizamknjenja	* jenoż kóždu sobotu a njedźelu			
—	186*	—	1220	—		z Drježdżan . . . . . do	—	—	—	—
—	1856	—	14 5	—		do Budyšina . . . . . z	—	—	—	—
—	1813	—	—	—		ze Zhorjelca . . . . . do	837	—	1525	—
—	1858	—	—	—		do Budyšina . . . . . z	714	—	1410	—
—	1516	—	1125	1813		z Wjelećina . . . . . do	—	1734	1105	1419	—
—	1543	—	1201	1841		do Budyšina . . . . . z	—	1657	1035	1414	—
2	4	2a	4a	6a		čisło woza	1	3	1a	4a	5a
W1130	W1920	S810	S1430	S2000	0	z Budyšina, dwórniſča . . . do	W650	W1450	S750	S1360	S1950
1133	1933	813	1433	2003	1	Budyšina, pósty . . . . ▲	647	1447	747	1347	1947
1136	1936	816	1436	2006	1	Budyšina, Žitnych wikow .	644	1444	744	1344	1944
1139	1939	819	1439	2009	1	Budyšina, Drjewowych wikow	641	1441	741	1341	1941
1141	1941	821	1441	2011	3	Budyšina, Kat. pohrjeb. . .	639	1439	739	1339	1939
1144	1944	824	1444	2014	4	Bórka, hoſcenca	636	1436	736	1336	1936
1148	1948	828	1448	2018	6	rozpuća do Delnjeje Hórki †	632	1432	732	1332	1932
1151	1951	831	1451	2021	7	puć Delnja Hórka—Krakecy †	629	1426	729	1329	1929
1155	1955	835	1455	2025	8	Dobrošec, hoſcenca	625	1425	725	1325	1925
1158	1958	838	1458	2028	9	Plusnikec, gmjenſkeho hamta	622	1422	722	1322	1922
12 2	2002	842	1502	2032	11	Malešec, hoſcenca	618	1418	718	1318	1913
12 7	2007	847	1507	2037	12	Hučiny, dwórniſča †	613	1413	713	1313	1913
12 8	2008	848	1508	2038	13	křižnjeje dróhi do Klukša †	612	1412	712	1312	1912
12 9	2009	849	1509	2039	14	puća do Brěžyny †	611	1411	711	1311	1911
1211	2011	851	1511	2041	14	Hučiny, hoſcenca	609	1409	709	1309	1909
1218	2018	858	1518	2048	17	Zuborničanski, Herbſk. gryhty †	602	1402	702	1302	1902
1220	2020	900	1520	2050	17	do Zuborničanskich, Hórskeje pinky ze	600	1400	700	1300	1900

† Zastanje při potrěbnoſći. — : = Spěšne ſahi. — W = wšědne dny. — S = ſwjedźelu.

Druhi župny zlět župy „Jan Arnošt Smoler“

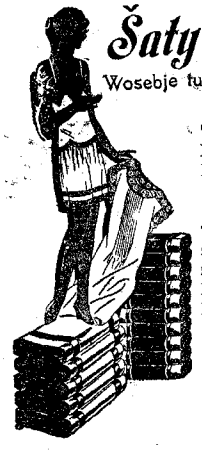
budźe njedźelu, 9. junija 1929 w Klukšu

Serbjow cyłeho serbskeho kraja, Hornjeje a Delnjeje Łužicy, wosebje Serbjow Klukšanskeje wosady a jich přećelow wutrobnje přeprošujemy. Pójće, radujće so z nami, swjećće z nami naš

wulki serbski swjedźeń

Wobkedźbujće rozpisanje w dźensnišej Nowinje!

Tworykupow. towarstwo w Budyšinje
zap. dr. z wobm. ruk.

Šaty a šatowe tkaniny
Wosebje tunje poskićenje!

Tkanina za košle	mtr.	wot	0.48—0.90 hr.
Mako-plat	mtr.	wot	0.85—1.30 hr.
Kopřiwna 80 cm šěroka	mtr.	wot	0.60—0.90 hr.
„ 100 „ „	„		0.95 hr.
„ 140 „ „	„		1.35 hr.
Tkanina za twjelkim	tr.	wot	0.78—1.40 hr.
Žonjace košle	kus	wot	1.75—5.— hr.
Žonjace nócne košle	„		2.90—8.65 hr.
Prynces suknje	„		2.10—7.40 hr.
Košle z kholowami	„	wot	3.40—5.— hr.

Šaty za mužow
Wulki wubjerk
Kupanske a frotěr ruby

Tłamina 150 šěroka 65 pj.
gardiny, kromki, canki, přikrywy na sofy a diwany, blidowe přikrywy najtuńšo.
J. Erler n Zw. Lawsk. hasy 10 rózk Krónpr. mosta

Džak.
Kóždemu, kiž ma
drjenje
ischias
a wić
ja rady
darmo
zdźěłu, što je moju žonu spěšnje a tunjo wustrowiło 15 pj. za wróćoporto připołožće. Rozprawu jenož pisomnje.
Müller, Obersekretär a. D. Dresden 414 Neustädt. Markt 12

Wšě družiny
hnojidłow
ma stajnje na składze
Žitny dom w Kamjencu
wotnožka w Pančicach

Kupuju
nowiny, akty, knihi po 4 pj
papjerowy wotpady po 3 pj
lapy, bleše běłeho wina
bleše čefwjeneho wina
sektowe bleše, wšě druhe bleše po powyšenych dnjowych płaćiznach, **železo a stare metale** jenož na wupokaz wyšnoše.
Popn[illegible] hasy 11
[illegible] 3127.

Přesadźowanje drjewa
Póndźelu 27. meje 1929 dop. w 9 hodź. budźemy w hosćencu w Kislicy
250 rm khójnoweho palneho drjewa
a 12 khójnowych žerdźow na přesadźowanje předawać.
Drjewo je nastajane we wotdźělu:
52 a 53 (při Dubowskim puću)
70 a 71 („ Lemišowskim „)
96 (při wsy Kislicy)
Statne hajnistwo
w Połpicy pola Klukša Telefon Hućina č. 25

Džełarn. awtow. khłódźakow
Wuporjedźerja
EWALD KÜHN w Budyšinje
na Drježdźańsk. dr. 18 ◆ Blizk. Nawječ. garažow

Wuporjedźenje a nowozhotowenje khłódnikow wšěch systemow kaž tež bencinowych tankow, motorsk. přikrywow (Hauben) najtuńšo
Autogeniske kowanje

Hypotheki
na ležownosće w měsće a na wsach. **Požčonki** na zastojnikow a kruće přistajenych z wotpłaćenjom po měsačnych dźělbach. **Kupowanje a předawanje ležownosćow a wobkhodow** kóždeje družiny
Dowěrliwe zaradźowanje a pomoc we wšěch pjenježnych nalěžnosćach a sudniskich wěcach. Mnoho připóznaća.
Hypothek. büro Wenzel
na Hornčerskej hasy 11 Telefon 696

Emil Höhne w Bukecach
zamkarski mištr
Skleńčane-, porcilinowe- a niklowe twory, darjeńki kóždeje družiny a wšě **hospodarske wěcy.**

Pawoł Schreiter w Bukecach
sedlarski mištr
poručuje stupnje we wulkim wubjerku, kłobuki a čapki, hotowe wobleki, kožane twory, kufry, wołmjane twory.
Sedlarnja grata a wutykarnja

Handrij Mróz w Bukecach
Kolesarnja. Casnikar. Wuporjedźerja. Centrifugi.
Wotnajeńsku awto
za kwasy, křćizna atd. najtuńšo. — Telefon Pomoc 323

Domjace nalutowanske křinki
(Heimsparbüchsen)
jara rjane spodobne, krute
dostanje kóždy pola
Serbskeje Ludoweje Banki
a jeje filijalkow a zastupjerjow

Magnetny dom!
Serbow hupny dom

Schaaf
Wołmjane muselliny a pisane šidy za šórcuchi
zelene, čefwjene a módre sukno za suknje
čorne počehnjenje za kóntuše
pisany barchent za kóntuše
čorne wobsadki za kóntuše
pisane wobsadki a banty wokoło čiwota
wołmjane tkaniny a šidy za nahłowjace rubišća s přihodźacymi šidźanymi francami, chenillowe rubišća
Wosebje tunjo:
satinowe šórcuchi, pisane a jenobarbne **3.50**
hotowe kapy a banty za holcy . **0.95**
čorne, běłe a rózobarbne Moiréjowe banty **2.50**
Serbow hupny dom
Dobre čehnje k sebi!

Prošu čisło
2687
jeli maće mały nawěstk do „Serbskich Nowin.“

Jan Petřkec nasl.
mějićel E. Schulz
w Khrósće
poručuje k nałětu:
wulki wubjerk rjanych nowošasnych **wobleków** za holcy a žony, tkaninowe a somočano wot 13—35 hr.
Žonjace a dźěćace šaty atd.
Na wšě twory 5% rabata!

Nawěstki přinjesu wuzlik!

Při našim wotkhadźe ze Zděrje a z přeprawdlenjom do Klukša čuju so hnuty, wšěm Zděrjećanam za wšitke wopokazma luboše a přećelne zmyslenje w času našeho wjelselěneho přebywanja tudy w zastojnstwje

najwutrobniši dak

wuprajić.

W Zděri 25. 5. 1929

Hermann Grundmann žel. zastojn. na wotp.

Džak.

Wróćiwši so wot rowa našeho drohoho zemrětoho, mojeho lubeho mandźelskeho našeho dobroho nana, přibuznana a dźěda kujeza čěsta a žiwnosćerja

Handrija Sigismunda

čujemy so nuzdni wšěm luhym přiwuznym, přećelam, susodam a znatym, kotřiž běchu w času jeho khorosće jemu k pomocy, za bohatu wěnowanu spasu, za bohate přewodźenje nad hłuboko začuwany dźěl wuprajić. Wosobity dźak knjezej fararjej Rječe za tróstapołne słowa, serbskomu tow. „Lipje“ za wěnc dźěłowych kolegow a za přewodźenje.

Tebi pak, luby mandźelski a nan, přiwołamy „Spi w měrje a měj dźak“ do tuhi zrěcneho rowa

Žarowacy zwoństajenci

W Rakecach a Sćijecach, 24. V. 1929

Příloha k čisłu 119 **SERBSKE NOWINY** sobotu, 25. meje 1929

Koło serbskich spisowaćelow

je mělo swjatkownu sobotu wubjerkowe posedźenje w Budyšinje w Serbskim Domje. Wubjerk je so rozsudźił wudawać němsku knihowanju prožurkow wo Serbach, prěnja wot fararja B. Świele wo Dolnej Łužicy, je hižo w ćišću. Brožurki maja informować němske wobydlerstwo a cuzbu wo žiwjenju serbskeho luda. Dale je so wuprajiło žadanje wo wudawanju němskeho informatiwneho časopisa wo Serbach. Je wěste, zo wjele rozkrow při dobrej informowanosći němskeho luda a žurnalistiki by było serbskim a němskim časopisam wotstronjene. Časopis pak ma tež słužić Serbam w krajach, hdźež so dyrbja zbudźić. Dobry namjet budźe wěsće hišće z předmjetom dalšeho jednanja. — Hłowna zhromadźizna Koła je była lětsa w Khočebuzu w Delnej Łužicy. Rozmołwa wo dźěławosći Koła je jara zajimawa. W lěće 1928 je Koło wudało basnje Jana Lajnerta „Wyskow sapy, sylzow hapy“ a češke powědańčka „Na farje. — Hałžki“ wot T. Nowakoweje we přełožku prof. dra. M. Krječmarja a ze zawodom wot dra. Józ. Páty. W knihowni „Słowjanske rozhlady“ pak je wušła studija prof. Óty Wićaza: „Jan Kollár“ (ze žiwjenja, dźěła a serbskich poćahow wulkeho Słowjana). Wudawanje knihownje „Dom a swět“ a „Słowjanske rozhlady“ pod redakciju Włodź. Zmeškała je z najlěpšim skutkom Koła serbskich spisowaćelow. W lěće 1929 je so hižo wudała dalša zbórka basnjow a to Pawoła Krječmarja „Raj myslow, sonow z łužiskich honow“. Tuta knižka ma tež někotre drjeworězy M. Nowaka, našeho serbskeho wumělca. Po swjatkach dóńdźena kniha basnjow dołnoserbskeho pěsnjerja Mato Kosyka (Pěsnje. I dźěł) pod wjednistwom fararja B. Świele swědči wo starosći Koła wo Dolnju Łužicu. Koło daruje Maćicy Serbskej w Khočebuzu 625 eksemplarow Kósykowych pěsnjow, 300 eksemplarow Kósykoweje Přerady a 600 němskich brožurkow wo Dolnej Łužicy fararja Świele. Tute rozsudźenje woznamjenja prěni kroć podpjeranja dołnoserbskeho pismowstwa a přećelne zwiski z Dolnej Łužicu. Nětko Koło tež wuda studiju wyšš. wučerja J. Symanka „Přinoški k stawiznam Łuž.-serbskeje rěče a literatury“ w knihowni „Słowj. rozhlady“. Přihotuje so dalše wudawanje pěsnjow Mata Kósyka a roman J. Lorenca-Zaleskeho „Zabyta kupa“. Předsyda J. Lorenc-Zaleski referowaše wo čitanju serbskich knihow w pruskej Łužicy, a na załožku wubjerkoweho jednanja nazymu Koło hromadźe z druhimi serbskimi towarstwami čini wulku propagandu za serbsku knihu. Serbscy spisowaćelo dźěłaja za swój narod a wočakuja, zo z čitanjom serbskich knihow serbski lud wupraja swojim literatam najlěpši dźak.

Prěni dźeń swjatkow na Čornobohu.

Tebi, luba „Serbska Nowina“ sym dźak dołžny, mjenujcy, zo mje k wulětej wabješe.

Telko wšak njemějach, zo bych mohł do „Sakskeje Świcy“, přetož sym khudy rawsk z wjeski, ale słyš, kak rjenje bě: Rano w 5 hodź. nastajich so pěši z Budyšina sem, přez Lubjeńc, Rachlow na naš luby „Čornoboh“. Mhlohotje bě ranje, pas łužiskich horow zdaše so kaž palacy rjećaz, wobdawacy, našu domiznu. Mlha zběhaše so z łěsojtych horow w tołstych mróčelach k njebju. Bě to pře wšo putacy, wěsće žadny, za mnje hišće njewidźany přirodny zjew.

Na Hromadniku zastach, dopomnich so na štučku našeje narodneje hymny, ju sej zazyngach, dokelž ze spěwom nochcych wotućace, ćikotace ptačatka wubudźić njesmilnje. Ranje dyrbješe je ze spara mile koošić. Bě to natwarjaca khwila na skałach starodawna.

Potom spěchach horje k wjerškej a tu — mějach zaso překwapjeńku, zetkach so z dobrej serbskej dušu. Chcych wšak tež wusłyšeć khorhojčku „Serbskeho blida“ ale ju njewuhladach. Nowy předel mi šukny, zo snadź je skhowana ńekuže, zo njebychu ju druhe ruki zničile. Nó — kak čitach tola w Nowinach: „Ničeho so njeboji my, za prawo my prawujemy“. Tuž moji blidnicy, hišće njeznaći, won z khorhojčku na swětło, zo by ju kóždy widźał kóždy dźeń, je-li na horu sebi wulećeli.

K připołdnjej pytaše sebi Bože słónčko prawo, pokukny přez mróčele a mje zwabi won — khwatach ke Kubšicam delc domoj, wobhladawši sebi krasnu k nohomaj so wupinacu krajinu při wotstupje z Čornobóha. Kćějace štomy pyšachu mój dompuć a wšón wokřewjeny docpěch swój domčk, swojich lubych a wšitcy běchu zo mnu zbožowni, hdyž jim powědach, kak jara je so mi tutón wulět lubił.

Tu luba „Serbska Nowina“ napominaj dale swěru našich krajanow k pućowanju přetož sam sym wěrnosć spóznał, zo jenož tónz česću sebi swój khwalacy spěw domizny zanjese, kiž ju **woprawdźe znaje!**

Hdyž połdnjo přebiwa.

(Wobras je wjacy.)

Tafle wołoko tśichtwórcy na dwanaće a hižo něšćto pjerjedy, tnajmjeńšća pak dźesaći mjeńšichinow do dwanaćich dźe wot domu. Swónčej Jurij cźompa ponuźu po wšej horje, hwijda žebi něšćto abo kłepoze ſ fijeſchkom po jahrodnych ſchtelkach. Pódła teho hišćeje tež Wićajej gansora roſhori, kiž ſo ſ druhimi pſchi rěčźju badrowaſche. Pſchi tym žebi do něšćto na to być, dokelž žadyn cźłowjek we wjacy ſ wuwſaćźom jeho nana njeſmě ſwonicź khodźicź. Ma też ſtuć do ſzurkwineje wěże. Tu je ſ ſnjeſom. A něchtó druhi to ſzuła dokonjaſ njeby. Schto žebi tola myſtliće, kak wujchikny dyrbiſch być. To njeje jenoź, ſo cźahaſch. Ale dyrbiſch też pravje cźahacź. Hewak druhdy bicź do tanneje ſtrony ſwona ſzuła njedyri. Też tele bórcźenje a ſchtwórcźenje dyrbiſch ſroſumicź. Hdyž Jurij do njeho nuſ pohlada, to nimale na mjeńſchinu wě, kak na cźahu je. „Rěkbuj, budźe hnydom pſchekłocźicź.“ „Poſkaj, budźe hnydom bicź“, źyle wěſće jenemu to praji. Skutchajcźe, hižo bźe po ſſhodźe horje. Wojnje hnydom dwaj ſſhodźenjaj nadobo. To wſchak troſchtu wo dych dźe, ale trjeba jenoź pet tak wjele ſtupacź. To hišćem něſchto wucźini. Hnydom wocźini „ſegerowe“ durcźka. Ně, njeje hiſchcźe pſcheſkocźił. Traje hiſchcźe na dwě mjeńſchinje, doniž pſcheſkocźi. Nó, něſto ſpěſchnje do ſwonow. To na hiſchcźe ſuſt cźaźa, ſwoje mjeno do tolſteje ſjady domurěcźacź. Jutſije pat ſajutſiſchim dźe wumělſki wobkuſ wubdypacź. Kěžiš ſhort, dźenźa je w druhich ſkołowach nima nóź ſobu. Nó, tak dyrbi dźenźa to wotſtajicź.

Se ſwońcy dele hlada. Tu je hižom nětkoreſnožkuli hólźa do ſtracha ſtajił. Sšu ſchchelazy wjeſni hólźy, kiž chźeźa zaſ ſobu ſwonicź hicź. S prěnja ſej wěſe ſa to něſchto kaſa, jedyn zigaretkowy wobraz, kuſk ſchokołady abo druhe płaſti. A ſ druha, hdyž ju horjeka, dyrbja ſo na ſwońcźyne wobłożenje ſlehnyc a ſej wjeſ wobhladacź. Tu pat też pſchi ſwenjenju wjeſnich hólźy. Sako dyrbja runu ſmuhu po nuri dele hladacź. W tym wokomiku hrabnje jich Jurij ſa nohi a cźini, kaž by jich chźył dele cźiſnyc. Kak ſo cźi khadliczkoju naſtrója! Jurij ſo pſchi tom ſe polnej ſchiju woſchćera. Runje tak, hdyž njenadźiju dwanaće pſchebiwa. To ſe ſtrożelemi do hromadki ſajedu a myſla, ſo wěźa porcźina ſzecź a padacź. A hačle pſchi ſwonjenju. Zyle nejtróżeni cźiſchcźa ſo k muri a pſcheja ſej, ſo bychu hiſchcźe jenoź dźenźa źive wucźekle. Tón pat ſteji kaž kral w ſwojim kraju a cźini pſchi ſwonjenju wſchelake kumſchty. Dźenźa je Pětr hobu. Tonu pokaſa, ſchto móže. Jeho ſpeźialny kumſcht. S prawej ruku cźaha a ſ lěwej dyri ſ końcźom powjaſa zaſ do lěweho, zaſ do praweho pſchećiſcha. Druhdy ſej ſcźini ſ njeho ſzeku a lóji ſ njej porjadnje pſchećiſchaj. Tón kumſcht nichtó njemóźe, ſamo jeho nan niź. A pſchi tym ſo ſwón dale cźumpa. Wo tym wſo wjeſnjenjo niźo njewědźa. Schtóha ſej na to muſkł, kak ſo horjeka ſwoni. Żadyn cźłowjek. Połdnjo ſwoni a ſ tym je basta. „Bim — bam —bum!“ Niž Swónkej Jurij, ale ſzyrkwina wěża to ſama woſjewja. „Bim — bam — bum! W dwanaćich je, połdnjo, moji lubi łudźicźa!“

Pſchi klakanjubicźu hlada Pětr ſ wuhladka na bliki ſchulſki dwór. Dźećzi maju pſcheſtawku a haruja na dworje. Nichtó ſej na pacźeŕ njemyſli, ſaž je to hiſchcźe ſ dobrym waſchnje we wěju po wotſzowſkim nałožku. Ssamo młody wucźeŕ niź, kiž měſ ſ dobrym pſchikładom być. Hrajachu ſwój bul, dale ſo njeſtarajo wo pſchebiwanje. Tak ſłubuje ſo dźeń a bóle teź tute ſerśśe waſchnje ke ſchkódze ſa wěru, nabožinu a licheźcźijanſke źiwjenje.

Dwanaće bije. Kóždy hlada na cźaſnik, hacź prawje dźe. We wěju poſtaja wěźiny „ſeger“ cźaſ, niź radio. Na połach ſaſtanu dźećzi. A murjeŕ, kiž bě runje kalkowu khanu do ruki wſaſ, ſtaji ju ſaſo prjecź. Bije dźeń dwanaće a to na wſcho ſtrany ſaſtacź. Sapſchahi jědu domoj a Sćěrakeź Strymna naſtaja wuſchi, kaž by wědźała, ſo nětko poſłednju bróſdu cźehnje. Lěźni dźěłacźerjo ju teź ſkuſcheli a cźakaja hiſchcźe, dońiž ſcźeny njeſałwiſha. Kak dołho dha dźenźa jeno cźakacź? Njeje ſnadź ſkuſchał, ſo je we wěju połdnjo wuſwonika? Cźini ſkoro tak kaž nětdy tamny lěźny, kiž ſwojeſcźa je ſwacźinu tak dołho cźakałche. Dóniž jónu dźěłacźerka ſama „ſwacźina“ njeſałwoła. Schto wón tomu projeſche? „Schtó dha je tu ſawołał ſwacźina?! Nichtó nima to wołacź. Jenoź hdyž ja praju ſwacźicź, potom je ſwacźina. — Sšwa—cźi—na!“ Bohu dźak, hižo hwiſda.

Połdnjo ſwoni. Tamle pſchi żeleźnizy ſtoji ſtrażowaŕ ſawjery w ſwojej khěži a wobhladuje ſo, hacź jeho dźowcźicźka ſkoro wobjed njenieſe. Naſch ſchewc, ſtarſchi wudowź, wari ſej hornyk běrnow. Dołho njetraje a ju wotſtawarjene. Nózny ſtrażnik je ſkónca ſtanył a roſhladuje ſo, kajke je wjedro. Jedyn domjazy pſchedawaŕ ſhwata, dokelž pſchipołednijchu hodźinu dyrbi ſej ſ radźe wſacź, to ju ludźo wſchitcy doma. Sółcźe běźi ſhſte ſe klamarjej po bleſchu ſtkała. Dźećzi pſchińdu ſe ſchule. Korcźmarka pſchikrywa w ſtwizy bido ſ běłym rubom ſa młodeho wucźerja, kiž bórſy ſ wobjedu pſchińdźe. We mułkej korcźmarſkej ſtwi ſedźa ſchtyrjo póſtowi dźěłacźerjo, kiž we wěju telefon kładu. W hródźach, ſkěwach a końcźenjach ſo hiſchcźe

---

J. Symank:

Přinoški k stawiznam łužisko-serbskeje rěče a literatury.

21] (Pokračowanje.)

Wódny muž.

Ta swojoh nana prošeše,
zo by jej lětko khodźić dał
po swojim nowym dworje.

Lětko drje chcu ći khodźić dać
po swojim nowym dworje,
ale ty sy časna, ženić so.

Wona pak dźěše horje do swojej nowej komorki.
Tam wona sedźo płakaše, swojej běłej ručzy łamaše.

Wódny muž też tam přińdźe: „Hdźe maće moju njewěstu?“

Wona je w swojej komorcy, tam wona sedźo płače, swojej běłej ručzy łamje.

Přečo ty płaćeš holičo, ty moja luba njewjesta?
Kak dha ja płakać njedyrbju, hdyž wšitcy ludźo praja, zo sy ty wódnej žony syn.

Njech woni přeco praja, tola ći hinak njebudźe.
Ja chcu ći dać móst twarić wot luto złota, slěbora.
Ja chcu ći daći přez njón wjesć z třicyćimi wozami, ze štyrcyćimi konjami.
Do pół tam mosta njepřińdźe, dha so móst poča spadować.

Stary nan z woknom hladaše: Och hladaj luba žona, kak naju dowka pluwa!“

„Njech wona přeco pluwa, tola ći hinak njebudźe!“
Sydom tam lětkow běše, sydom tam synkow měješe.

Na wosme lětko dźěše, z wosmym tym synkom khodźeše.

A swojoh muža prošeše, zo by jej dał na swět kemši hić.

„Na swět chcu ći dać kemši hić, ale požohnowanja njećakaj!“

Wona pak na swět ke mši dźe, wuhlada swojoh bratrika a swoju młódšu sotřičku.

Witaj nam sotra naša! Wšak sy ty tola přišła tež jow k nam na swět ke mši.

Ke mši drje sym ja přišła, ale požohnowanja njeśem dočakać.

Čakaj o luba sotra a pój ty z namaj k wobjedu!

Wona požohnowanja čakaše, wódny muž wokoł skakaše.

We swojej módrej kholowcy a čerwjenej tej štrympicy.

Wona wote mše dźěše, wot sotřički so dźěleše, wódny muž napřeco stupaše.

A dźěćatko jej wuhrabny před jeje wočomaj roztorhny.

Tym druhim hlójički zwotwija a na puće je rozmjeta, sam so na durje wobwěsny.

Njeje pak, njeje tebi žel twojich tych drobnych dźěćatkow?

Přez žane njeje mi tak žel dyžli přez najmłódše.

Kiž w kupjelčičcy sydaše, kiž w kolebčičcy lěhaše, z čerwjenym jabłučkom hraješe.

Wódny muž.

Wódnoho muža dźowčički z Drabec, to běchu šwarne kadlicy, kaž mloko a krej, čerwjeno-ličkate, čorno-wlosate. Kaž husto pachołej do wočow pohladnychu, pukotaše jeho wutrobička, kaž hdyž so jehlina zapaluje. A móžachu to rejwać! Druhdy přińdźechu do bližšich wsow na piwo a to jeno so tak po rejwańi suwachu. Dachu so też husto wot młodych hólcow domoj přewodźować a přeco, hdyž so na dompuć podachu, machotachu z prućikom w rucy. z kotrymž domoj přišedši wo wodu prasnychu, zo so rozdźěli, a po suchim puću do swojeho hródźika. zańdźechu. Wot druhich holcow so přez to rozeznawachu, zo mějachu přeco wobrub sukanje mokry.

Wódny muž (Nykus).

Njedaloko Holešowskeje Dubrawki namakaš wulki, hłuboki, koło wokoło z lěsom wobdaty hat. Nětdy wuńdźechu tři serbske holey ze spomnjeneje wsy, zo bychu w blizkim lěsu něšto trawy za swój skót wuzńjale. Bě pak w tym času, hdyž měješe wódny muž tež w tamniších wodach hišće swoje knježestwo. Jako holcy do blizkosće hata přińdźechu, wuhladachu při brjozy tři rjane čerwjene rubiška na wodze pluwace. Te so jim jara lubjachu. Duž podachu so te tři holički do hata po te rubiška. Tola te přeco dale a dale před nimi pluwachu, holički pak sahachu wutrobiće za nimi, hač so naposledku rubiška a holički zhubichu. — Hat rěka hač do dźensnišcho dnja „holči hat.“ —

W Zdźerjanskim „holčim haće“ je jenož jena holč ka ze jenym žiđźanym rubiškom płowała, a so potepiła.

Čorna luža.

Na „Kašporcy“ při šćežcy wot Wotrowa do Kanec běše luža. Koło wokoło rosćeše wšelaka kerčina, kotraž słónčne swětło haćeše. Tónle ćmowjene rěkaše tohodla „čorna luža.“

W njej łakaše wódny muž. Ludźo běchu jeho wuhladali jako muškeho a druzy jako wulku štuku; też běchu słyšeli, kak wón wo wodźe pluskoce a so přemjetuje. Nimo luže khodźachu dźěći wšěndźe do šule a ze šule. Maćerje jich powučowachu: „Njekhodźće k čornej luži! Njezastawajće před lužu! Njelamajće tam prućiki! Wódny muž was dosahnje, ma dołhe pazory. Štuka was do wody sćehnje, ma wulku klamu, was zakusa, was zeżerje!“ Tajke trašidło pomhaše, a samo najwćipniši so luže zdalowachu.

(Pokračowanje sćěhnje.)

Druhi župny zlět župy „Jan Arnošt Smoler“

Punje dźěła. Klumpy kwicza a hołzy kwratoja i bejmyni hončkami do hródźe. Polowka hižom pschihotowane steji. Bjerny so wotlija a wotrubY so naparja. Hospoza pschihotuje tžiły, talerje, widliczki a noże.

„Bohužel je“, wola hischcze pschezo wěžny swón. „Wostajcze so tak dołho dźěła, dźicze k wobjedu a pozdźicze so. Pomyslcze sej: hižo soko pol dnja preč. Hlejcze, kak dołho so wam zdasche bopołdnje być, wošejbje po pschecztnjenej nozy, a hižo je nimo. Dźicze nuts do domskeho. Wumyjcze so a zesejbajcze sej hischcze chěrź wokoły a potom dajcze sej słodźeć. Hospoza, tuta dobra duscha, je wschitko mózne cźinika. Wjerjeł też na wschěch blidach mjasso njestało, mój jejmjerschnjo, to tola to tola zjami wěcze, kak na swěcze je. Wschako scze so pschi zmjatych dnjach dosć najdźł. Bjes njeho ras pódźe. Druhi ras budźe hinak. Ale najběź budźecze so móz. To budźecze bjes stracha. Sa to je hižo starane. „Bim — bam — bum!“ Wotpowěcze jenoż někotre mjeńschiny a hromadźcze nowe mozy k dźělu. Je wam wobjed słodźał! Bim — bam!

Swónkez Jurij pschestanje ikónčnje swonić, a j końzom powjasa swón a zjady dźěć. Je sajo jónu symuje so dźěło wukonjał. Wdyż pschebiwa, sczehnje sej muzźzu czapku. Kaž na komando. To so jemu lubi. To je wón dokonjał.

Zhromadźizna Pančanskeje jednoty Sokol.

Po dlěšej přestawcy zeńdźe so Pančanska jednota Sokol štwórtk w „Herbskej grychóe“ we Wudworju k swojej zhromadźiznje. Po khětro podčšenej akademiskej štwórćinje wotewri a nawjedowaše ju bratr starosta Natuš, wšěch lubje witajo. Najprjódcy poda pokładnik br. Brězan-Worklečanski rozprawu wo finanecnym wuspěchu poslednjeho swjedźenja we Pančicach 14. haprleje. Běše jara derje wopytany a tak też pjenježny dobytk tomu přiměrjeny. Ale dawki a druhe wysoke wudawki spóźeraju najwjetši dźel dokhodow, dokelž njeje zastupny pjenjez wothódnoscenju přiměrjeny, ale ma zwjetša wysokosć dowójnskeho časa. Tak so wšěm towarstwam dźe. Tola zwosta hišće zwjeselacy wuzbytk. Starosta dźakowaše so wšěm, kotřiž su přez swoje dźěło a prócu tomu dopomhali. Potom přednošowaše bratr Lipič-Wudworjanski wo wuléće na worclowym konju ze swojimaj towaršomaj 12. meje do Filipowa. Wuzběhowaše rjanosć Božeje stwórby a jeje potajnstwa. Dyrbimy so do nich ponurić. Je nam maćerka, počescenja hódna, kaž naše cźelne maćerje na jich dnju. Cujemy so zbožowni, zo smy synojo serbskeje maćerje. Džakujmy so za to Bohu. Wobrazowaše jězbu přez města a wsy, přez serbski krajik a namjezne krajiny haš do susodneje Českosłowakskeje, hdźež k maćeri wšěch ludow a narodow khwatachu a w jeje swjatnicy so modlachu. Na dompuću přesłapi jich njewjedro a dyrbjachu dlěši čas wućek w statoku pytać. Też njezabuchu swoje wólbne prawo wukonjeć. Běchu so tohodla ze wólbnym wupokazom wobronili.

Starosta džakowaše so přednošerjej za słowa, z kotrychž njetajena lubosć k róднej zemi a narodej rěčeše. Tak měł kóždy Serb, wosebje Sokoł, myslić a dźěłać. Mjenje wjeselaca bě rozmołwa wo tydźeńskich zwučowanjach, na čož načolnik z dobrym prawom skorżeše. Dyrbja hišće wjacy młodźencow do aktivnych rjadow sutpić a systematiscy swoje cźło zwučować a mocy přisporjeć. To sebi mnozy slubichu a tak budźe nadźijomnje w přichodźe dźěło za načolnika wjeselše. Při tym narěkny so wšotowarstwowski zlět, kiž ma so drje 21. julija w Pančicach wotmětwać a při čimž Sokołej wosebite dźěło kiwa. Wosebje změjа nawjecorne jednoty swojeho muža stajić. Naspomni so też, zo němscy rjemjeslnicy w klóštrje swojich serbskich wučobnikow nuzuja, do němskeho „turnvereina“ zastupić a to samo tajkich, kotřiž su prjedy jako sokolske dźěći dobroty jednoty wužiwałe a nětko swoje mocy cuzbarstwu wopruja. Kóždy začuwaše, zo so to ze serbskim zasadami njezniese. Wospjet spóznachmy, zo so wšudźe přećiwo Serbam dźěła. Čim bóle dyrbimy hromadźe stać. Tuž su tajke wosobinske wupady na Serbow, kaž dyrbjachmy na zhromadźiznje bohužel zo swědkom być, z wulkej škodu za zhromadne dźěło. Wšelakich wobstejnosćow dla njewotpósćele naša jednota žaneho zastupjerja na sokolski zlět w Póznanju. Zo bychu dźěći a dorost so zaso bóle do sokolskeho dźěła dale, postaji so za nje nowy načolnik a to br. Słosař w Miłoćicach. Po rozpowědnju wšelakich znutrkownych należnosćow a připowědźenju noweho sobustawa skónči bratr starosta zhromadźiznu z wutrobitym „Na zdar!“

Najmjeńši pučowař we wodźliwym powětronje „Hrabje Zeppelinu“, gorillska wopička a jejny wothladař.

Cyrkwinske powěsće.

Swjedźeń swj. Trojicy, 26. meje 1929.

Z Budyšina.

Předowanski tekst Jana 3, 1—16.

W Pětrowskej cyrkwi ma rano ½7 hodźin farař Berg spowědź, ½8 hodźin farař Siegemund předowanje. Dop. ¼12 hodźin ma farař Berg wojerske kemšenje (cyrkw. hudźba: wojerska kapała).

W Marijnej-Maćinej cyrkwi ma dop. w 9 hodź. farař Paul předowanje.

W Tuchořskej cyrkwi je popołdnju ½3 hodźin kemšenje za hłuchonymych, farař Steuda z Banjec p. Drježdźan. Wječor w 6 hodź. ma superintendent Fröhlich wječornu nutrnosć.

Zběrka k spěchowanju duchownych wječornych koncertow.

Póndźelu popołdnju w 3 hodź. je w Radnej pinoy Budyska konferenca duchownych, rěčnik je farař Renč-Łupjanski. — Wutoru popołdnju ¾3 hodźin je w Pětrowskej cyrkwi nutrnosć za njedźelniče. Wječor we 8 hodź. ma farař Berg biblisku nutrnosć we ev. towaršowni. — Srjedu wječor we 8 hodź. ma superintendent Fröhlich bibliski wječor w Tuchořskej cyrkwi. — Štwórtk wječor we 8 hodź. mataj farař Große a Siegemund w ev. młodźinowni na Hrodowskej hasy 6 přihotowanje k dźěćacemu kemšenju. — Pjatk wječor we 8 hodź. ma farař Siegemund katechismowy wječor w ev. towaršowni. — Křenja ma we woběmaj cyrkwjomaj farař Große.

Z Khwaćic.

Rano we 8 hodź. serbsko a ½10 hodźin němske kemšenje. — Póndźelu wječor we 8 hodź. změje knjez Křižan z Běleje Hory biblisku hodźinu we Wulkodubrawskej šuli.

Z Klukša.

Rano w 7 hodź. serbska spowědź z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. serbske a ½10 hodźin němske kemšenje. ¾11 hodźin dźěćikemšenje. — Popołdnju ½3 hodźin towarstwo młodych holcow na farje. — Pohrjebany: Korla Gusta Iselt, lěsny dźěłaćeŕ we Cichim Dole, 51 l. 10 m. 24 dnjow.

Z Minakała.

Rano we 8 hodź. serbske, ½10 hodźin němske kemšenje, w 11 hodź. dźěćikemšenje. — Popołdnju w 2 hodź. cyrkw. rozrěčowanje z konfirměrowanej młodźinu (wšitko kand. Rösler).

Jězdny porjad:

Porjadne zwiski z póstowym autobusom Budysko-Zuborničanskeje čary.

8.10	14.30	z Budyšina	do 19.50
8.48	15.08	puć z Hućiny do Klukša	19.12

*

Budysko-Mužakowska autobusowa čara

11.40		z Budyšina do	22.45
12.05		do Zdźerje ze	22.21

Železniske ćahi

11.42		z Budyšina	do	19.38
11.20		z Rakec	do	19.56
12.32		do Klukša	z	18.44
9.45	13.20	z Wósporka	do	18.38 23.44
10.16	13.53	do Klukša	z	18.01 23.15

Zarjadnistwo so prócuje pola pósty a autobusoweho towarstwa wo zapołoženje wosebitych autobusow připołdnju a wječor.

*

Z wosebitej lubosću wšěch Serbow přeprošujemy w nadźiji najbohatšeho wopyta. Zlětnišco w Klukšu je najpřihódniše, runa płonina, kiž wobrubja na jenej stronje wulke duby, jako přirodne dźiwadło a na druhej bórbota rěčka. Bože słónčko přewostaji tutomu rajej trošku wjetšu khłódnosć, přihódnu za wulke zetkanje zeńskich putnikow.

Serbja, njehladajće wulkeho kazanja, přińdźće wšitcy! Naš zlět budź waš zlět! Na dnju 9. junija wokřewće nas z najwjetšim wopytom, z radostnej wutrobu, a my budźemy so starać zdobnje za Waše lěpše duše a cźěła.

Wodźliwy powětron „Hrabja Zeppelin“ na swojim lećenju do Ameriki a wróćenju a k zemi pasćenju blizko Cuers pola Toulona.

Francowski wójnski přistaw Toulon při srjedźozemskim morju.

Motorowy čołmik při wodźliwym powětronje „Hrabje Zeppelina“. Wo čas lećenja jón porjedźeja.

Sokolstwo, šport a zwučowanje.

Do Sakskeje Swicy.

II.

Swjatki su nimo. Wosebje słónčny bě druhi swjaty dźeń a tuž je sebi zawěsće mnohi wulećał do Božeje stwórby a snadź hišće do Sakskeje Swicy. Stóž to činił njeje, tomu podamy, dźensa zaso druhu pućowańsku możnosć.

Wopušćimy Budyšin a klwatnje spěchamy, ze dohoma do městačka Hohenstein, zo bychmy wot tu nowy wulět do Sakskeje Swicy činili, spóznawši jeje rjanosć. Chcemy na „Brand“, hórsku runinu, kiž wupina so 330 m wyšše morja a 200 m wyšše Polenckeho doła. Tak mjenowana Brandska dróha započnje so při torhošću a wjedźe přez rjany, lěs. Wuhlad z hórskeje runiny „Brand“ je wulcy zajimawy, wotměnjacy a wosebje při wječornym sunčkanju kuzłapotny. Tohodla so tu ze strony hosćenc natwari, kiž je stajnje přepjelny. Pućne znamješko na Brand je módre, na skhodźenski. Potom wobkedźbujmy zaso znamješko „zeleneho koleska“ a pućujmy, přez tak mjenowany „Schulzengrund“ ¾ hodźin dołho ke Hilbersdorfskemu młynej. Puć je rjany tohodla, dokelž so wije srjedź wuzkich skalnych sćěnow. Pola młynje wobkedźbujmy „čerwjene pućne znamješko“, nóžkujmy tři mjeńšiny dołho po Polenckim dole horje a potom na lěwo so zawinywši dosćahnjemy po puću „Füllhölzelweg“ a „Rückenweg“ k stronje Napoleonskeje dróhi wjedźacym za ¾ hodźiny wjes Rathen, kiž so wupina na wobymaj brjohomaj Łobja. Nad Delnim Rathenom pozběha so w połwysokosći hród, nětko, sydliščo rubježneje cwólby, 1468 zničeny, a w nowišim času zaso z rozpadankow k hosćencej přetwarjeny. Wot Rathena dopějemy derje za 1¼ hodź. hórsku runinu „Lilienstein“, 411 m wysoko ležacu, kiž poskići wosebje rjany wuhlad k stronomaj Königstein a Schandau. Při wobkedźbowanju dalšich wuhladnych składnosćow wobkedźbujemy pak wosebite znamješka, zo njebychmy na strašnym městnje misnyli a znjezbožili. Wosebje rjany wuhlad je z 25 m wysokeje wěže hosćenca. Hdyž z „Liliensteina“ dele spěchamy, mójmy, so po znamješkach „zeleneje barby“, zo bychmy rjany, wotstup po 150 skalnych skhodźeńkach měli. Zawinmy so potom na prawo, zo bychmy donóžkowali k brjohej Łobja, so sydnyli do ćolma a so přewjesć *dali do Königsteina, kiž leži na* lěwym brjoze Łobja. Je to pěknje ležace městačko. We wyšinje 246 m wupina so hród, w zastarsku natwarjeny, jako twjerdźizna, politiske jastwo a wulětniśćo derje znaty. Twjerdźizna je wobhladanja hódna a zajimawa. Za snadny krošk wjednik wšitko pokaže a rozjasnjenja wo tom a tamnym poda. Wróćmy, so po wobhladanju zaso do městačka a nóžkujmy, wot hosćenca „Stadt Tharandt“ dróhu w Potetzkabachskim dole, zo bychmy, za něhdźe 20 mjeńšinow wjesku Pfaffendorf docpěli. Zady šule wotkřižujetaj pućej k tak mjenowanemu Pfaffensteinej. Wužijmy krótši ale wobuźniši puć, wobuźny w tom, dokelž dyrbimy, khětro wazyć po skhodźeńkach a rěblach, přeleśći skalnu wodolinu, tak mjenowanu „Nadelöhr“, pjedy, hač ćujemy kruty, podłožk pod nohami. Pfaffenstein wobsteji z dźiwjeje kamjeńneje twórby, rěka zo je něhdy, wobydleny był, štož dopokaża wšelake namakańki. Puće wšelakim stronam skalnych twórbow su barbnje woznamjenjene. Wuznamne městna su: Barbarina, z bajemjowobwěncowany skalny kehel a „Prózdnina koparja złota“. K prěnjej wjedu běłe, k druhej módre znamješka. Nadeńdźemy na skale tež přijomny hosćenc k wóčerstwjenju z wuhladnej wěžu. Z Pfaffensteina dele wobkedźbujmy puć ze znamješkom „zelene kolesko“, kiž křižuje po hrótkej khwili *Kunnersdorfsko-Königsteinsku dróhu a* so při přichodnym křižnišću na prawo k wjesoy Pfaffendorf a dale do Mał. Hennersdorfa ćehnje. Tu zawinmy so na lěwo a při wukhodźe wjeski slědujmy, módrowoznamjenjenemu „Bloomerseckskemu pućej“, docpěwši město Schandau. Wot tu dojeźdźemy, z parnikom, pak ze żeleznicu domoj?!

Hospodarski rozhlad.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 dolar	4,1945	100 pólsk. złotych .	47,95
1 jendźelski punt .	20,339	100 čěskosł. krónow .	12,421
100 swaje. frankow .	80,74	100 franc. frankow .	16,385

Barlinska burza bě wječera słaba a zapiša powšitkowne sešłabjenje efektowych kursow. Wiki i dołżnymi a rentownymi liśćinami běchu słabe.

Produktowe wiki wječera bytnišce sešłabjenje žitnych płaćišnow zapiša. Dowoz bě jasno jara wulki. Rožk je wčinjał 25 pj., pšeńca 15 pj., nałětni ječmjeń też 15 pj., nasymšti 10 pj. a wowsa 20 pj. **Tak bytnehu** sešłabjenja žitnych płaćišnow dołho wjazy zapiša njeje.

Wječera płaćejsche zentnar

w Barlinje

pšeńcy 10,65—10,70 hr., rožki 9,25 hr. hač 9,50 hr., ječmjenja nałětnjeho hr. 10,50—11,25 hr., nasymšteho 9,10 hač 9,50 hr., wowsa 9,40—9,55 hr.,

w termińowym wikowanju

za meja: pšeńcy 11,67½—11,62½ hr., rožki 9,80 hr.,

za julij: pšeńcy 11,30—11,42½ hr. a rožki 10,20—10,13¾ hr., wowsa pak 10,37½—10,50 hriwnow,

za september: pšeńcy 11,67½—11,62½ hr., rožki 10,25—10,13¾ hr., wowsa 9,62½ hr.,

w Drježdźanach (zaśěženy pónadźelu):

pšeńcy 10,55—10,80 hr. (10,85—11,10 hriwnow),

rožki 9,55—9,80 hr. (9,95—10,20 hr.),

ječmjenja nałětnjeho 11,40—11,75 hriwnow (11,40—11,75 hr.),

ječmjenja nasymšteho 9,00—10,50 hriwnow (9,25—10,75 hriwnow),

wowsa 10,25—10,50 hr. (10,60—10,85

w Shorjelcu:

pšeńcy 10,50—11,00 hr., rožki 9,00 hr. hač 9,50 hr., ječmjenja nałětnjeho hr. 10—11, wowsa 9—9,50 hr.,

butra 3,80—4,20 hr. kilo, jeja 10—11 pj. běrny zentnar 2,60 hr.

Přihitajeja:

do domu, pječar Bjenada w Kamjenzu, Wojerowska hr. 42.

Heinza w Hródku, Gymnasialna haša 1.

wyšeho mišćerjanoša Niedner w Budyšinje.

Jonnika samkarskeho, Knopf w Kulowje.

„ elektrotechnikskeho, Wendiśch we Wojerezach.

„ *konditarskeho, konditorja w Dźěžnikezach.*

Molerskeho. Scholz w Běłej Wodźe, Biedrich-Ebertowa haša 10.

Mjelnikskeho, Stajch w Hajnizach.

Zajowiu a ćeladnika, w Bošankezach 7.

Na pschedaj:

Stelma, w Kulowje, Wojerowska dróha 29.

Krowa wyšokošućerska, w Lejnje 49 pola Wojerez.

„ do ćahanja, wyšokošućerska, we Wujeźku 43 p. Bukez.

Kóń ćelerny, rjany, Schmidt w Hródku, Dolha haša ćisło 31.

Kumor we Wojerezach, Schlosserowa haša 2.

Werny, słótne, knježi dwór we Wulkim Wjelkowje.

Kolo motorske, w Kamjenzu, Oskar Müllerowa haša. — Block w Kamjenzu, Oskar Müllerowa haša.

Wóz, rjany a lěhanski *štok*, w *Kamjenzu*, Arndtowa haša ćisło 231.

Wóz wućahowaze, Siebenhaar w Niśkej.

Kobjelaj ćornaj, wyšokaj kobukaj a błido k myćeju, w Wiśkopizach, Wiśkopska haša 16.

Kobjelaj ćornaj, jara derje sdźerżany, za ćrjenju wožobu, we Budyšinje, Wetzelstr. 21 (jadny Kat. Seminara).

Wóz dźěłazy, jara derje sdźerżany, w Budyšinje na Bautzńskej dr. 9, běłka na prawo.

Kóń 8 ltr. wuwjazy, Scholta w Kamjentnej Wolešćanizy.

Wóz dźěłazy, w Běłej Wodźe, Alexandrowa h. 1111.

Sćěhowanje na pschedawanje

pódźelu 27. meje 1929:

We Wojerezach w hosćencu „Město Drježdźany“ dop. w 10 hodź.: klawěr, bjúfej, krebenza, pišańske błido, šapibet, khamor a lěhańśi stoł.

W Sćuśichezu pola Kulowa w hosćencu pśichp. w 12 hodź.: krowa,

w Korjinje w hosćencu pśichp. w 1 hodź.: mužaze koło, komot, bezimalna waha, kamor a sofa,

w Nachlowje pola Kulowa na gmejnskim hamcze pop. w 2 hodź.: zentrifuga,

w Kulowje w hosćencu „K 3 krónam“ pop. w 4 h.: koleśa mužaze, fotografiśa pśichprawa, kobasowa tykawa, pišańśi stroj, jaloza, świnjo, kóń, wśelake mebje, kožowe, mužaze a žonjaze schaty,

mutoru 28. meje 1929:

w Jězoru pola Niśkej w piwarni pop. w 9 hodź.: jamski khabat, skomowa praša, 8 m. tkaninow,

w Hóśinzu w hosćencu pop. w 10 hodź.: njeběžeśe śankí,

w Kśěrnom w Tlustiśej hosćencu pśichp. w 12 hodź.: radjo a wśelake mebje,

w Dubom w hosćencu pop. w 2 hodź.: krowa (ćahaca),

w Lipinkach w hosćencu pop. w 3 hodź.: młóćawa.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki dopołdnja ¾11 hodź. w Barlinje: Wulki dowoz žita, płaćišny dale popušćejuja. Dopołdnja ¾12 hodź.: Kaž pśeco hodźinu.

Drježdźanska burza (24. V.).

Pšeńca	211-216	bérnjace kruški	18,80-19,00
rožka	191-196	pšeńč. wotruby	13,20-13,60
nałětni ječmjeń	228-235	ržane wotruby	13,80-15,00
nazymsk. ječmjeń	180-210	pšeńčna muka	38,50-40,00
wows	205-210	ržana muka	31,00-32,00
ćerwjeny dźěćel	145-155	woka	34,00-35,00
raps		*pjeluški*	32,00-33,50
kukurica (Mais)	218-220	hróch	32,00-36,00
suche truhanćki	15-15,60	cokrowe truh.	20,90-22,00

Płaćizny rěznecho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

24. meje 1929. Płaćizny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenja.

Woły: 587.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće *haž do 6 lět*	58—60
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	53—57
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	47—50
Mjenje picowane wšěch starobow	41—44

Byki: 486.

Połnomjasne, wurośene, najwjetšeje rězneje hódnosće	54—55
Połnomjasne, młódše	51—53
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	47—49
spatne	45—46

Jałojey a kruwy: 957.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	44—49
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće *haž do 7 lět*	36—42
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	29—34
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	23—26
Mjenje a spatnje picowane	—

Ćelata: 1950.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	85—95
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	65—82
Spatne (4.)	50—62

Wowcy: 5822.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	61—65
Starše wukormjene (2.)	57—60
Mjenje wukormjene (*Märzschafe*) (3.)	40—51

Swinje: 7137.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křižanjow, haž do 1½ lět stare	74—76
Wukormjene	74—76
Mjasne	73—75
Spatne	72—73
Ranov a kundrosy	68—70

Drobnowikowanske płaćizny w Budyšinje.

25. meje 1929 po hamtskim postajenju.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Twora	najniža płaćizny hr	najwyša płaćizny hr
Howjace mjaso z kosćemi . 1 kg	2,00	2,40
Celace mjaso . . . . . 1 „	2,40	2,80
Skopjace mjaso . . . . . 1 „	2,80	3,20
Swinjace mjaso . . . . . 1 „	2,40	2,80
Tukrajny swinjacy šmałc . 1 „	2,40	3,20
Pšeńčna muka . . . . . 1 „	0,44	0,56
Ržana muka . . . . . 1 „	0,44	0,46
Khlěb . . . . . 1 „	0,35	0,37
Jědźne běrny . . . . . 1 „	0,10	0,16
Rajs . . . . . 1 „	0,48	1,20
Hróch . . . . . 1 „	0,60	1,00
Soki . . . . . 1 „	0,60	1,20
Amerik. swinjacy šmałc . 1 „	1,56	1,80
Sušeny połc . . . . . 1 „	—	2,80
Dobre mloko . . . . . 1 lit.	—	0,28
Jědźna butra . . . . . 1 kg	4,00	4,60
„ „ wukrajna . . 1 „	—	—
Jeja . . . . . štuka	0,10	0,12
Jědźne buny . . . . . 1 kg	0,50	0,80
Cokor drobny . . . . . 1 „	—	0,60
Petrolej . . . . . 1 „	—	0,40
Kamejźatne wuhlo (domj. topj.) 1 otr.	—	2,20
Brunicowe briketty . . . . 1 „	—	1,40

Wiéne płaćizny w Budyšinje.

25. meje 1929.

Wšě płaćizny so po złotej hriwnje zrozymja.

Předmjet	najniša płaćizna	najwyša płaćizna
Pšeńca, nowa 50 kilo	10,25	10,50
Rožka, nowa 50 „	9,25	9,50
Ječmjeń 50 „	11,00	11,25
„ nazymski 50 „	—	—
Wows 50 „	9,50	10,00
„ nowy 50 „	—	—
Raps 50 „	—	—
Běrny (we wjetš. dźělb.) 50 „	3,25	4,00
Butra 1 „	4,20	4,40
Syno, nowe 50 „	6,50	7,50
Sloma, z maš. młóć., pras. 50 „	2,30	2,50
„ „ „ k zasł. 50 „	2,60	3,00
„ z cypami młóćena 50 „	—	3,50
Pšeńčna muka, 60% 50 „	16,25	17,25
Ržana muka, 60% 50 „	15,25	16,25
Pšeńčne wotruby 50 „	8,00	8,20
Ržane wotruby 50 „	8,00	8,25
Jeja 1 štk.	0,10	0,11
Prosata 608 štuk 1 štk.	30,00	48,00

Na wikach so prosata srěnjo kupowachu.

Najlěpše twory so hišće wyšše płaća.

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe symjo po tunt abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Płaćizny po złotej hriwnje.

	24. 5.	23. 5.		24. 5	23. 5.
Pšeńca	213-214	216-217	buny	22-24,00	22-24,00
rožka	187-190	192-195	woka	28-30,00	28-30,00
nal. ječmjeń	210-225	213-227	módre lupiny	17-18,00	17-18,00
naz. ječmjeń	182-190	184-193	žołte lupiny	22-24,00	22-24,00
wows	184-193	188-195	zeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	19-19,20	19-19,20
pšeńč. muka	24-28,00	24-28,25	lany wosušk	21-22,00	21-22,00
ržana muka	26-27,25	26-27,50	pocm. melasa	—	—
pš. wotruby	13-13,25	13-13,25	bérnj. kruški	16-17,00	16-17,30
ržane „	13-13,50	13-13,50	syno, 50 kg	4,20-5,40	4,30-5,40
lane symjo	—	—	ržana sloma	1,55-1,60	1,50-1,70
hróch, Viktor.	43-50,00	43-50,00	pšeńč. „	1,30-1,60	1,30-1,60
raps	—	—	wowsana „	1,65-1,80	1,65-1,80
pjeluški	25-26,50	25-26,50	ječna „	1,45-1,70	1,45-1,90

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerˇ w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dudman w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Barth w Rózwjezu. Za nowinski: G. Janak w Budyšinje.

Towarstwowski powěstnik.

Budyšin. **Wšitkim Budyskim Serbam a Serbowkam!** Přichodnu wutoru 28. meje wječor we 8 hodź. budźe w Serbskim Domje w Budyšinje zhromadna spěwna hodźina za wulki koncert w nazymje. Hłowny dirigent sam přińdźe a tuž so wšitcy spěwarjo „Nadźije“, „Jednoty“ a wšitcy druzy Serbja, kiž njejsu w serbskim towarstwje a maju zajim na serbskim spěwje, na tutu spěwnu hodźinu přeprošuja. Přińdźće w prawje bohatej ličbje a mytujće z tym hłownemu dirigentej jeho prócu.

Budyšin. „Jednota“, tow. kat. Serbow w Budyšinje, zmeje njedźelu 26. meje, na swj. Trojicu, zhromadźiznu w Katolskej towaršowni. Skhadźować budźe so cyła Jednota, tež wotdźělaj młodźencow a knježnow. Přińdźće wšitcy, zo budźe sala přepjelnjena. Wječor zmeje hesło: Swjaty Wjacsław — Złota Praha.

Budyšin. „Bjesada“ skhadźuje so kóždu pónjedźelu we Serbskej kofejowni.

Hodźij. Towarstwo „Jaroměr Imiš“. Naša přichodna zhromadźizna budźe hakle 2. junija popołdnju w 5 hodź. pola Mrózec. Přednošk zmeje knjez wučer Měškank z Bronja. Bliše so hišće wozjewi.

Zhromadne předsydstwo.

Hornja Hórka. Towarstwo „Łužica“ zmeje njedźelu 26. maje popołdnju w 4 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu w Henslec hosćeńcu. Přednošk je přilubjeny. Knježa dowěrnicy so prosa, wšěm sobustawam to wozjewić. Dale ma so kóždy hnydom zapisać na zlět župy „Jan Arnnošt Smoler“, kiž je 9. junija 1929 w Klukšu. Wo bohate wobdźělenje so prosy.

Předsydstwo.

Narańši (Bukečanski) wokrjes Sokoła přeprošuje z tutym wšěch zwučowacych bratrow Sok. Zwjazka na zlět župy „Jan Arnošt Smoler“, kotryž so 9. junija 1929 w Klukšu wotměwa. Chcemy tam we wulkej ličbje wustupić a z tym w tamnych stronach zajim za naš Sokoł zbudźić. Zwučować budźe so prostne, w „Sok. Listach“ čo. 1 a 2 wopisane. Prosymy, zo by tuto we wšěch jednotach prawje pilnje zwučowało. Bratřa, do dźěła!

Narańši wokrjes.

Ł.-S. S. Z. Zwučowarjo za Poznań maja jutře dopołdnja w Małešecach zwučowanje.

Pančicy. „Lipa Serbska“ (mužske hłosy) ma pjatk 31. meje wječor we 8 hodź. nuzne spěwanje we Wotrowje pola Šołćic. Njech so wšitcy wobdźěla.

Dirigent.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu pónjedźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni w Serbskim Domje.

Župa „Jan Arnošt Smoler“. Naš lětuši župny zlět wotmějemy njedźelu 9. junija w Klukšu. Nadrobny narys zlěta wozjewichmy hižo w „Serb. Nowinach“. Kóždemu našemu podrjadowanemu towarstwu so tajki připósła. Towarstwa „Zernička“, „Nadźija“, „Łužica“ a „Radosć“ prosymy, sebi naspomnjene tři khóry přiswojić dla zhromadneho spěwneho wustupjenja. Zlět budź dźeń zjednoćenja wšěch našich towarstwow.

Předsydstwo.

Zwjazk serbskich spěw. towarstwow. Na pruzy, na kotruž so wutoru Radwoŕ, Budyšin a Hornja Hórka přeprošuja, móža so wčzo tež spěwarjo z druhich towarstwow wobdźělić. Pruhować budźe so cyły I. dźěl „Naléća“. K lěpšemu přewjedźenju khórow budu hižo solistojo sobuskutkować. Tuž njech so spěwarjo w prawje bohatej ličbje zeńdu. Tež druzy spěwakhmani su nam lubje witani. Potajkim wutoru we 8 hodź. w Serbskim Domje!

Hłowny dirigent.

Jenož hišće 6 dnjow

Při płaćenju z hotowymi pjenjezami pokładn. rabat

Přiwjezemy kupjene mjeble darmo

Nizke płaćizny! / Małe napłaćowanje z 18 měsačnymi dźělbami

móžemy naš **přiwabjacy rabat (5%)** dawać. Hdyž nětk kupujeće, nalutujeće wjele pjenjez, njedźiwajo na to zo pola nas hižo tuńje mjeble dostanjeće, za kotrychž kajkosć my rukujemy. Wopytajće nas bjez wjazanja.

Möbelheim samsne dźěłarnje w Budyšinje na Kamjentnej hasy **w Lawje**

Kedźbu, ratarjo, kedźbu!

Wozjewjamoj, zo smój w **Delnim Wujezdźe**

předawański büro za ratařske mašiny

wšěch nawjedowacych firmow tukraja a wukraja wotewrilioj. Podawamoj bjez napłaćenja a bjez přiražka na lisćinowe płaćizny; wotpłaćować móže so hač na 3 lěta. Wěcywustojne posłużenje a radudawanje! Žadajće sebi darmotny, wěcywustojny, njewjazacy wopyt našeho zastupjerja! Dobytk je Waš!

A. Klar a Syn w Delnim Wujezdźe

Syru mołmu

kupuje po najwyšších płaćiznach

Otto Osswald

nohajcowa fabrika na Kamjentnej hasy

Wšitke picowadła

Žitny dom w Kamjencu wotnožka w Pančicach

Konje k rězu

kupuje kóždy čas po najwyšších płaćizn.

Kurt Kaiser w Budyšinje,

na Humboldskej hasy a při Mjas. jětkach. Tel. 2403

Žiwnosć

16 kórcow wulka, dobra pšenična zemja, ze žiwym a morwym inventarom hnydom na předań.

Lisa Hora čo. 2

pola Nieswačidła.

20—30 centnarjow

běrnow

je na předań

w Dobrošecach čo. 16 pola Plusnikec.

Spušćomny pohonć

k młodym komjom so pyta. Bliše je zhonić we wud. Serb. Nowin.

Woscebity wobkhod

za

nawočnicy, šciparje, (Klemmer)

dalokowidy atd.

Specialist nowočasneje wočneje optiki

Erich Lenz

w Budyšinje na Hošće hasy (Nowotwař khorobn. kasy)

Připrawjenja radia

najsprawnišo!

Najlěpše referency

Na přijomne wotpłaćowanje

Předwjedźenje pola Was doma

Gustav Krawc w Budyšinje

na Różowej hasy 8 a 13

Wšć wobuća a wuporjedźenja wobućow spěšnje

derje a tunjo

wobućowy dom Mark w Kukowje

Pytamoj nčkotrych knjezow

kotrajž so za předawanje ratařskich mašinow hodźa. Synojo ratarjow snano z motorskim kołom so radšo bjeru. Dobra zasłužba so poskićuje. Pisomne zamołwjenja ze zdźělenjom dotalneho dźěła

:: prosytaj ::

A. Klar a Syn w Delni. Wujezdźe

Wikowarje

kotrež přeco wjesny lud wopytuja njech so zamołwja. Nowe wěcy, wulka zasłužba.

Anton Sukatsch, Halle a. S.

Za nowotwary a přetwary

poručamoj naju přenošne běłe emalérowane a zaniklowane

kuchinske pjecaki

Podawanje bjez napłaćenja a přijomnym wotpłaćenjom

A. Klar a Syn w Delnim Wujezdźe

E. Zieschang w Wósporku

wobuća, wuporjedźerńja

Zamkarńja a twarjerńja wahow

Wuporjedźerńja waggonowych-, wozowych-, skótnych-, decimalnych a spěšnych wahow

Max Böcke Dźěłarńja na Drjew. wikach 2 Bydlenje na Zidowje 241

Solidne dźěło Nizke płaćizny

Do Budyšina přiseši zetkujemy so stajnje

w Lehmanec kofejowni

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ff konditorske twory / najlěpše napoje kofejowe pjećwa / jědźny lód štomowe tykancy / šokoladu

Wosebitosć: Torty

z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Skótne samonapojaki

poručuje w najlěpšim wuwjedźenju

Najlěpše referency

Gustav Schneider w Budyšinje

na Różowej hasy 8 a 13 Telefon 2847

Hospoza

30—35 lět stara so za domjacnosć bjez dźěći pyta cyle pola Budyšina

Poskićenja pod **F. 34** na wud. Serbskich Nowin

Visitne khartki

zhotuje spěšnje a tunjo

Smolerjec knihićišćerńja w Budyšinje.

Hdyž chceće

woprawdźe dobry wobraz měć, dha dźiće do fotografiskeho ateljeja

Richard Hutha

mějićel Arno Lehnert

w Budyšinje

na Serbskej hasy čo. 13

Kóždu njedźelu wot 1/2 11—3 hodź. wotewrjene

Britwje, truhanske aparaty a nožiki, :: wótřeńske rjemjenje ::

poruča w najlěpšim wuwjedźenju

Ernst Frick, britwjowa točerńja na Třělanskej drózy 4 Wosebita točerńja britwjow a chirurgiskich instrumentow kaž tež wšeho krawčeho gratu.

Puchowych a zběrarjow ja won njepósćelu.

Wysokosučelna jałojca

je na předań. w Skanecach čo. 14 pola Barta.

Ručne dźěła

předkresłene tunjo pola **W. Köhler w Budyšinje** na Hłownem torhošu čo. 9

Citajće „Serbske Nowiny“

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1,51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2,25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšk, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěški a tabele so wyše wobliceja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 120 — **Budyšin — Pónjelu, 27. meje 1929 — Bautzen** — Lětnik 88

Diktatura abo wukhowańska politika.

Dr. Stegerwald, přichodźyda zentrumskeje frakcije we němskim sejmje, je w Etwillu wo politiskim położenju we Němskej rěčał. Mjes druhim praji: Praktisuje so praksenje wotschodźenjow njechodźi rosćišać, jeli so so doth wjasomnje njespuščeći, a **jeli so wotžehje Amerika swojim europiskim dołžnikam wjetschi dźěl jich dołha njespuščeći.** Wot rosćišanja wotschodźeńskeho praschenja a z tym wot pschetrjenja Europy a swěta zmy hischcze dalako zdaleni. **Dyrbimy jasnje widźeć, so dyrbi nětčišcha a pschichodna generazija dołhowječnim statam roboćeć.** Kóžde porjenschenje je illusija. Robota je na dwojake waschnje mózna, pak lěto wot lěta wjazy němskeho samoženja wukrajej jako cyły sastajamy, so bychmy nowych požeńkow dostali, pak swoju hospodarku a finanzu politiku tak pschiprawiwmy, so móžemy nam napołożene wójnske wotschkodźenje bjez noweho sadołženja s pschesbytka naschego wutwosa zapłaćeć.

Minister na to pokasa, so žytne mohy na wutworjenje knjeześtwowje diktatury dźěłaju, dokelž mója žo pjecza nadawki němskeje politiki po Parizjskej konferenzy jenož je ponuzu tajkeje diktatury rosćišaju.

Schto dyrbi žo w taikim położenju činiće? Dyrbimy žo najprjódzy wo to prózowaś, so bychmy žo jedyn „lud" ščinili. S Němskeje kastow a klažow, s dotalneho měschćanskeho stata dyrbi žo pschichodnje ludowy stat sćinieć. Tyrbimy pschichodne lěta k sjednorjenju stata dóńć. To wěsće pschińdże pak po puću němskeho sejma pos se społnomóznjazym sakonjom abo po puću § 48 němskeje wustawy. Smutskowne sarjadnistwo w němskim statu, krajach a gmejnach dyrbi žo na kóždy pad sjednoriś.

Schtóž tele wójny njedopóśnawa, tón swonkownopolitiśkyj němšći lud internazionalnemu finanznemu kapitalej pschewostaja a snutskownopolitiśkyj nětčišku diktaturu pschihotowaś pomha.

Rozdźěle měnjenja w němskim kabinetu.

Po rozprawje s němskeho knjeześtwa je žo w piatkownym kabinettowym pożedźenju němskeho kabinetta wo **pschemjenjenju sakonja wo sawěsćenju dźěłonjemjerjow** jednako. Pschi tym njeje k wobsamknjenju doschło. S teho dźiła, so wjetschina ministrow naćišłej dźěłoweho ministra njespschihłosuje. Hdyž žu wobsamknjenja wottorćeli, so bychu žo sławneho konflikta mjes ministrami sminyli, bje je žo to dźiwajo na sjěd sozialdemokratiskeje strony stako, na kotrymž kuždy žo **sozialistiskeje** žadanje sa powyschenjom pschinoschkow wospjetowaś. Němšći kabinett budźe potom psched jara wobčežnym rozsudźenjom stejeć. Maja sa mózno, so pschi tom wulka knjeześtwowa koalicija rozłeći.

Pschi wotewrjenju sozialdemokratiskeho sjězda w Magdeburgu stroniny pschedbyda Wels mjes druhim praji, so sozialdemokratojo też w koaliziji žo cześo wobaraju, wosebje pschećiwo **nadpadam na sozialnu politiku.** Sawěsćenju dźěłonjemjerjow němske dźěłaćeśtwo, němske dźěłaćelske swjazki njedadźa rozćišaś. Rěčnik potom wo wobsćowanjach wo **diktaturu** rěčeše. Hdy by žo republikanym njespschećelam poradźiło, demokratiju tajku schkodu naćiniś, so

njeby druhemu pucza kubło dyžli diktatura,

potom bychu ju sozialdemokratojo a dźěłaćelske swjazki jako sakupjerjo wulkeje hromady ludu se samolwjenja wědomnymi skutkami a krutej disziplinu trjebaś wědźeli.

Rozrisacy wusud w mzdowej zwadze dři němskej železnicy.

W němskim dźěłowym ministerstwje je žo pjatk wo Zadanju železnizarjow wo wjetschu mzdu jednako. Sastupjer němskeje železnizy stejišćicžo sastupowasche, so žo wjetsche wudawki njeznjeńdża ćinić, hdyž žo njechodźa pschikryć. S kóždym pjenjezkom, wo kotrymž so hodźinska mzda powyschi, žo wudawki lětnje wo 131/2 milijona hriwnow powjetschi. Dokelž žo k zanemu dojednanju njedóńdże, žo wurunuja komora wutwori. Posože wjeczor žo rosćišany wuzud wupraji, po kotrymž ma žo sakładna mzda w mjeńšej stronje I wo 4 a w mjeńšinowym stronomaj II a III wo 3 pjenjezki na hodźinu powjetschić. Wuprawjenje dyrbi žo móz 31. měrza 1931 wupowědźiś. Kaž je němska železniza wojsewita, budźa žo někto dyrbjeć železniśke tarify powyschiś.

Čerwjena khorhoj so zaso zakazała.

Barlinski polizajski presidium je sdźělił: Polizajski president je „Čerwjenu Khorhoj" s jejnymaj wotnožkomaj „Volkswehr" a „Volkswacht" se skutkowanjom wot 25. meje na cząs schtyrjoch njedźel hač k 22. junijej na podkładu §§ 7 a 21 sakonja k schkitanju republiki sakałał, dokelž je s nastawkomaj „Na Mostwje wina leži" a „Wěrnosć wo Barlinskej krawnej meji" s 25. meje 1929 prózowanje statej njepschećelskeje organizacije kommunistiskeje strony na podwrjenje republikanskeje statneje formy a na nazyny pschewrót je skutkom podpjerała.

Němna nalěžnosć.

W Kölnje žu pjatk 29lětneho pschekupża Khorlu Hartunga žudźili, kotrehož žu psched nětkotrym cząsom dla wobschěrnych jebanstwow sajeli. Kaž je znate, bě žo Hartung jako **njemandźelski žyn němskeje khježorki Herminy wudawał** a žo na žwoje bliske poczahi k nětkuschej khježorzy wjele wědźesche. Tele poczahi žu, kaž je žo se žudźitskim jednanjom swěśiśko, woprawdźe byle, haczunje po wunoschku jednanja wo tym njemóże žaneje rěcze być, so je Harting njemandźelski žyn pruzyneży Herminy.

Wupraśenja priwatneho sekretara pruzyneży Herminy, Wunderlicha, běchu senzazionelne. Wunderlich žo pschisna, so je Hartungej listy pruzyneży Herminje podawał. W jenym tychle listow pruzyneża Hermina wobstorżenemu žłubi, so jemu wjetschu požčonku sarabźi. Dale žo wupokasa, so je **wobstorżeny wospjet s Doorna pjenjezy dostał.** Hakle po jeho wotkrućenjach w Barlinskich kommunistich nowinach „Wjeczorny źwěr" je dom w Doornje śmjł k njemu wotkamał. Dale žo wupokaka, so žu lětowanje w khoromi tehorunja s Doorna saplaćili. Hartung je też wospjet w Doornje pobył, hdyž žu jeho hospodowali. Wobstorżeny je w běhu jednanja dale powdał, so je jara husto we wobsebitych poruczнosćach za Wilhelma II. dźěłał a **wospjet jako kurěr mjes Doornom na jenej a mjes Hygenbergom a hrabju Westarpom na druhej stronje słužbu činił.**

Hdyž běchu žo tele wudawanja prubowale, dyrbjesche žudowny pschedbyda śmjeśiś, so je **Hartung woprawdźe tajke listy mjenowanymaj politikomaj nošył.** Na kóncu jednanja dyrbjesche pak wobstorżeny žo wusnaś, **so njemóże wudawanje, so je njesakonśći žyn khježorki Herminy, dopokazaś.**

Waschnje jeho poczahow k domej w Doornu w běhu jednanjow absolutnje njewěste wosta. Sud wobstorżeneho dla jebanstwa s Hartung na 13 měsazow a k sbubjenju cześnych prawow na tśi lěta sadźi.

Hermina a zahrodnik.

Kaž je žtyścheć, žu schatullinemu sarjadnikej mandźelskeje nětkuscheho khježora, presidentej Nitzej, jeho generalnu pokmócz wsali a jeho žamcho žu s njeznadu se słužby wotpadźili. Kaž dalako wo wokobinskich diferenzach mjes presidentom a jeho knjesom we Doornje dźe, je to priwatna nalěžnosć, kotraž žsawnosć njesajima. Wosoba pak, kotraž wobstejnosće snaje, je „Berliner Tageblattej" sdźělka, so tu też wo jara sajimawe politiske nalěžnosće dźe. Nitz bě wežebitu dowěrnik nětkuscheje khježorki Herminy. Wona jeho pschećiwo wschitkim wobstorżbam schkitałche, kotrejž hijo pryedy s wosobow wulkadźachu, kotrejž nětkuschemu khježorej blisko śiejachu. Nitz wudawasche, so jo jemu poradźi, khježora na trón wróćo dowjeść, a so žu jo jemu khěrne žredki sa tónle samyšł k jeho poruczнosći dałe.

Dale je jo sdźělilo: Organizacija, kotruž Nitz s tymile žredkami sakoži, rjane mjeno „Der Gärtner" rěkasche. Gärtnerowy nadawk dyrbjesche być, zyku Němsku s dowěrnymi blónkami poczahnyć, kotrychž wodźerjo wulku mzdu dostawachu. Tak je, kaž je praji, wodźeć pišarnje we Weimarje, nětkuschi admiral, měsačnje 2000 hriwnow mzdy dostawał. Nitz je, so by mohł wschě žadanja tychle měrnow spokojić, so se wschelakimi wotkhodami nakładował, kotrejž dyrbjachu schatulline dothody pschisporić. Tak žo wo mydlarni powěda, pschi kotrejž je ko jeho žwat wobdźelił. Też žo wo wulkich summach rěcźi, kotrejž žu žo na druhe pschedewsaca nałožile. Kaž žo źa, je Nitzowe wobkhodne wjedniśtwo je swojej politiskej propagandu schatullu nětkuscheho khježora tak dokładnje swuprózdnił, so žo tehodła Nitza wotstronili.

W świtżu s horka wosžewjenej sdźělenku njech je na wobstorżbu pschećiwo pschekupcej Hartungej w Kölnje kasane. Hartung bě žo jako njemandźelski žyn mandźelskeje nětkuscheho khježora wudawał, a nětko žu jeho dla jeho wobschkodźenstwow k jastwu na 13 měsazow sadźili. Psched sudom pak je žo też sepokasało, a „khježorinin" Hermininy priwatny sekretar je to pschiznał, so **žu wobschkodźerja Hartunga wospjet w Doornje pschijeli, so je wón khježorej a jeho mandźelskej jako tajny kurěr pschi jeju korrespondenzy s němskimi prawizynymi politikami słužił a so je pjenjezy s Doorna dostawał.**

Po najwyschschim poruczenju je jeho sarjadnistwo khježoroweje pokładnicy podpjerało. S khježorku Herminu je žo Hartung w hrodže w Ssurowje wo wotmyślenym sakoženju, „strażowazeho a samkazeho towarstwa" rosrěčał. Khěrno jasne je, so wobaj njejstaj wustaw k schkitanju pschećiwo paducham sakoženy chyłoj, ale so žo we nowe pschedewsacje sa wróćenje monarchije jednasće. Wosebje, kotrymaj dyrbjesche „tajny kurěr" listy s Doorna pschinjesć, běschtaj hrabja Westarp a Hugenberg.

Pólsko-litewski namjezny podawk.

Pschi pólsko-litewskej mjeży je pjatk wobroniena cźrjóda młodych Litwjanow straju pólskeho namjezneho korpsa nadpadła. Mjes Pokakami a Litwjanami po dlěšcha tśeleńża rozwi. Słónczne žo muśtwam pólskeho namjezneho korpsa poradźi, po wobkruženja pózkać. Na to dźeńcz Litwjanow sajachu. Dwjeło s nich pak cźeknyschtej, mjes tym so wóśmjoch k bliźichemu pólskemu komandej dowjedźechu. Wschitzy běchu s tśelbami, revolwrami a ručznymi granatami žtyrje wobroneni. Na prasčenja njeswětnowłowachu. Na pólskej stronje žebi myšla, so sajerži nawalnizy litewskej wojowańskej organizaziji „Żelezny wjelk" pschibuśeja.

Prjedawskeho khorwatskeho pósłanza Maćka njejžu sajeli.

Wudawanje někotrych nowin swonka Juhosłowjanskeje, so žu prjedawskeho wjednika khorwatskeje ratakśeje stronu dr. Maćka sajeli, je žo jako hola wumyślenka wupokasała.

Juhosłowjanski kral do Zagrjeba přijědże.

Kaž žo se Sagrjeba powě, je měschćanosta Ssksulj we schtwórkowonym pożedźenju měschćanskeje rady sdźělił, so kral Alexander bórzy Sagrjeb (Agram) wopyta. Kral budźe w hrodže Bresowicy **žydlicz. Měschćanosta je pschipomnił,** so žo s tym Sagrjebskim wobydlerjam smóžni, krótże žwoju podpodaneść a žwórnosć wopokasaś, so bychu žwoje wobčežne wobśiejnosće wuzmjelili a žwoje próśtwy pschednjesli. Měschćanosta je dale praji, so je žo s wotstronjenjom widowdanskeje wustawy też zadźěwk wottronik, kotryž je dopjelnjenju pschećiwo Khorwatowu nayschego stat. „Khorwatoju schkitaju juhosłowjanski stat", měschćanosta słónczi, „a s tym žo też khorwatśe sajimy a pschichod khorwatskeho luda schkitaju.

Wobaranje pśeciwo wjelkim amerikanskim ciam.

Sjednoseene staty połnocnjeje Ameriki chodźa s powjetschenjom schkitańskich złow žwoje mjeży wudźełkam europiskeje industrije sawrjeca. Cźěskobłowakka wiwowańska centrala ma tohodła sa nusne, jenotnu frontu europiskich statow wutworiś, do kotrychž Amerika hischcze pschego pokoju žwojeho wuwosa wotbywa. Sdnadź je Amerika wottraschi, žwoje schkitańśe zła dale powjetschiś.

Aman Ullah na cźekańcy.

Aman Ullah je do Indiskeje cźeknył, hdyž bě jeho wójsko pola Kilaji Ghilzai cźežke poražnje poczerpiło. Wone je nětkuscheje 2500 mortwych a sranjenych zhubiło.

Powěsć s Kandahara praji, so žu tam nětkuscheho Dźelalabadskeho gouverneura Alia Achmeda sa naślědnika Amana Ullaha wuwołali. K cźekanju žu je automobile wuzyśe. Jako jeniczke bremjenja mějesche Aman Ullah dwaceći toschow połnych pjenjez zhubu. Do Bombaya je žo dale s tialskej parnej łódźu dowjeść.

Alkoholske pschedprawo diplomatiskeho korpsa we Washingtonje.

Jendjelski pósłanz sir Esme Howar we Washingtonje je rjekł, so je sa swoju wołoźbu jwólnitwy, žo pschedprawa diplomatiskeho korpsa na sawjedzenje alkoholskich napitkow potrjez, jeli so knježeństwo Sjednoczenych statow žebi pscheje, so by take pschedprawo, dźiwajo na sakasanje alkohola, we Ameriży wobstejałoby, spadło.

Wojowanje se sdełkarjemi w Mexiku.

Kaž Parižšti „Excelsior“ z Guadalajara powź, je pola Mexicalana w statu Jalisco žo mjes knježeństwowymi wojakami a z 1500 mužimi tak mjenowanych naboženskich sdełkarjow wojowało. Pschi wojowanju je nětkóže 50 sdełkarjow padło.

Ze Serbow.

W **Budyšinje**, 27. meje 1929.

— **We wjedrje.** Wčera wodnjo thermometer +29 stop. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 744, hygrometer —1,5 a thermometer we nozy +11 stop. Dalše wjedro wostanje suche a jasne. Ani schkleńca ani rosporožene nižinow a wyschinow njepokazuja na žane wulke pschemjenjenja dotalneho wjedra. Wostanje rjene a cyło. Sło wě hroža nam njewjedra. Tón ras móža nam hyniske deschcze pschinjesetz, dokelž nižina nad hrichanowemi morjow hotuje žo najsterke nasche strony pschecžahnuez. Jutrje wutoru skhadža ničnóžko 3,51 hodź. a thowa žo 8,05 hodź. Mšzacźt skhadža wo pol nozy a khowa žo dop. 7,20 hodź.

— **Sswjatkowna wustajenja w mješčanskim muzeju.** Wčera njedźelu dopołdnja wotewri žo w Budyšskim mješčanskim muzeju swjatkowna wustajenja wolijowych wobrazow a akwarelow. Sswoje wumjelstwowste dźela maja wustajeni schtyrjo wusnamni wumelzy. Pschede wschěmi ma žo wulsčhnyez Jurij Gelbka z Drježdżan, kiž w Budyschinje hižom njeje žadyz njesnaty wjazy. Hacke njedawno wobdźelli žo se swojimi wobrazami na shromad wustajenizy Kamjenicžanskeje wumelzowskeje skupiny w tudomnym mješčanskim muzeju. Jeho wolijowe žiwy dopołdnakski smjer spóinawacź, kiž wobhladowarja pschehadźaja do Verurkastela w Porheinskej, dawaju wšitzy žiwy dopołdnakski smjer spóinawacź, kiž wobhladowarja sobustorbnje. Jara derje skutkuja tej wolijowe wobrazy Lucidusa Diesenbacha z Törwanga, kiž pschestajeja wusoke górske krajiny a jich wosebite rjanosze pschirodny. Rjanosez pschirodny pschestaja tež na jara wustojne waschnje i nětkotrymi wolijowymi wobrazami, wosebje se krjesdżonémjese runiny Herbert Knorr z Braunschweiga. Jeho dźela maju wésty žyty a spokojazy ras. S mnohi wolijownymi wobrazami je tež na wustajenizy wobdźelenj Josef Steiń z Düsseldorfa. Wón khodźi bóle puczu nowese wózownosze a mjes jeho dźełami je tej wjele kiž žebi wosebitu kedźbnosez sasłužeja. Wustajenja je wotewrjena kóždu njedźelu a žrjedu wot 10 hacź 15 hodź., sobotu pak wot 10 hacź 14 hodź.

— **13. ev.-luth. krajna synoda.** Lětuske skhadźowanje 13. ev.-luth. sakskeje krajneje synody sapoczinje žo wutoru 28. meje. Wona wotewri žo dopołdnja w 11 hodź. se sjawnej Božej słužbu z prědowanjom krajneho biskopa dr. Ihmelsa w domskej zyrkwi. Skhadźowanje sapoczinje žo na to pschipołdnju w 1 hodź. z wotewrjenskimi rjekowami prezidenta synody, hrabja Vitzthuma z Eckstädta, we wulkej wobsadnej sali Kschižnjeje zyrkwje.

S **Porschiz.** Dźensa rano w nalschej wsy Bartiko-Budyški póstowy autobus snjesbože. Jako chzyschze žo sapschinjej wuwinycź, sajźdze do elektriskeho schczežora a zón wobschkodźi. Autobus žo też na prawej stronje wobschkodźi a někotre schkleńzy žo rozbichu. Ludzo do schkody njepschinjbźechu.

S **Porschiz.** Tudomne wojeńske twarstwo swjeczeńsche swoje 60letne wobstacze. Popołdnju czehnische swjeczeństi czah, na kotrymž žo wjesne towarstwa a susedne wojeńske towarstwa wobdźelichu, psches knježi dwór a wjeź. Na Lindnarjez luzy wotmetwasche žo žiwjedźenski porjad, pschi kotrymž mjezjesche knjes farar Handrik swjedżenski rěcź. Też někotre sperwy žo poskiczichu. Sa dorosczenych a dźeći bechu wschelake pschikleschnosze k swjeselenju a sabawje pschipraujene. Sswjedżeń žo pschi rjanym wjedrje derje poradźi a wobsahnuty žo z wjeselej rejku.

Z **Radworja.** Cežke njewjedro zasta ducy wot ranja sobotu w 12 nad Radworjom. Po sylnym deschu da so do krupow, kajkeż tu za lětdźesatki njepomnja. Cyła zemja bě kaž z kuskatym cokorom pokryta, haj krupy kaž hołbjace jeja padachu a rozbichu same woknowe skleńcy, kaž pola Brankačka při kerchowje. Ze stomow zbichu lisco a kcenja, solotej w zahrodkach rozczepjechu a na wšelakich polach zezłamachu młode žita. Pol hodźiny tak krupy hijachu a po krótkej přestawcy znowa krimachu. A hdyž bě nimale hodźina so minyła, bě — škoda hotowa. Bóh zwarnuj nas přichodnje!

S **Lutobrza.** Sjawny puez z Radworja do Lutobcza je dla wuporjedzenja na Lutobczańskich honach wot 27. hacź do 31 t. m. sawrjeny. Jězdny wobkhad pokasuje žo na Kamjenc abo na wjeź Lutobcz.

S **Khróšta.** Sjawny puez z Khróšta do Lomska je dla wuhadzenja z kamjenjemi na Khróštawskich honach wot 27. meje sawrjeny, dołhoż bźeko njebudze dokonjane. Jězdny wobkhad pokasuje žo na Adolšisu Hětu abo na Minakat.

S **Milkez.** Sjawny puez z Ssmochczija do Pschesedrenje je dla twarjenja mosta na Milkczańskich honach wot 27. meje hacź do 8. junija t. l. sawrjeny. Jězdny wobkhad pokasuje žo na Strózišchcźo.

S **Myschez.** Sjawny puez z Myschez do Strózišchcza wojsanje dla naspowsanja na Myschczańskich honach hišchcze hacź do 2. junija t. l. sawrjeny.

S **Wósporta.** Sa lokomotiwnika pomjenowany bu tudomny knjes Pawoł Eichenbach. Pomjenowanje płaci wot 1. hapreje 1929.

S **Hkuschiny.** We wyšokej starobje 79 lět wumrě tu daloko a schěroko znata a czesczena wołoba, knjes kowařski mišchtr Jan Reinhold Dietrich. Semrěny njeběsche jenoź z wustojnym mišchtrom we žiwjim powokanju, ale běsche tež nasponity wjesnjanosta a stawnik. Sastojnstwo wjesnjanosty sastawasche wón 30 lět a sastojnstwo stawnika 38 lět z powschitkownej spokojnosći. Też pschikłuschesche wón blesche kěta do schulskeho a zyrkwinskeho pschedstejicźerstwa. Njech wotpocžuje w měrje po žiwjenju, kiž běsche bohate na dźele.

S **Němskich Pallij.** Jedyn tudomny wobydleŕ je prěni dźeń žwjatkow pschi tudomnym wulkim hacze pjecź smitjzow popadnył.

S **Kamjenza.** Ssylne njewjedra se slimkojtym deschczom roskpuschczichu žo sobotu popołdnju nad Kamjenzom a wokolinu. Nětkaž schtwórcź hodźiny dołho padachu khěrno husto krupy, kiž běchu sdźela jara wulke. Krupy žu na schtomach a polach a też w sahrodkach wjele schkody nacźinichu.

S **Kamjenza.** K žmjerczi dowjedźe je njesbożenje, kiž bo pjatk tydżenja na tudomnym dwórnischczu sta. Pschi ranžérowanju běsche wós 30letneho, lěto jenzenho żelesnicźarja Willija Mütza shrabnył a na lěwej nosy cżežko sranił. Na tuto sranjenje je njesboženy pjatk wumrěł.

S **Rósbórka.** Njewschědny žiwjenjoběh nasłoni žyn nascheho města. Kurt Platen narodźi žo tu 11. junija 1872 jako žyn wyschicheho farara, wodźiłcheho seminarskeho direktora a schulskeho radźicźela Platena, kiž běsche też z khwilemi žobustaw pruskeho kranehosejma. Jako běsche žyn gymnasij w Magdeburgu wukhodźił, słutkowasche swoprědka jako domjazy wuczeŕ we Schwedskej a bu potom redaktor w Hagenje, Schczecźinje a Hamburgu, hdeż wón lětdźesatki dołho pschi dwěmaj wulkimaj nowinomaj dźełasche. Wot spočatka swojeho Hamburgskeho skutkowanja běsche wón też praktiski politikus, napopsledk jako demokrat a wjednik tutejse strony w Hamburgu. Jeho sastužby wo Hamburgu su jenmu jenu nětko wunjesene, so jeho do Hamburgskeje mješčanskeje rady powołachu.

Sokolski swjedżeń a skhadźowanje župy „Handrij Zejler“ w Delnim Wujezdże.

Kaž drje je tóžby w „Serbskich Nowinach“ cźitał, wuhotuje jednota Ssokoł w Delnim Wujesdże njedźelu 2. junija wulki žokolski žwjedżeń. Sdobom žo tam k prěnjemu rasej pruske serbske towarstwa župy „Handrij Sejler“ seidu, so bychu žo njes žobu sesnale a hromadze dźełale w jenej myšli. Do Delnjeho Wujesda, hdjež kóžby rad dźe, njech pschikhwataju krajenjo i zyłeho serbskeho kraja, wosebje pak žo wočakuja bratrja žokolstwa a towarstwa, kiž žu sjednoczene w župje „Handrij Sejler“. Njech žebi tola kóžby pomyšli na skutki naschcho bałnika Sejlerja a na jeho woporniwosez. Tak wěsze nichtó doma njewostanje, ale pschińdże do Delnjeho Wujesda, so by žobu žwjecźił se serbskim ludom. Ssokoljo tam šwiczuja wot małych hacź do wulkich. Hižom dźensa šmě žo prajicź, so žokolski žwjedżeń w Delnim Wujesdże wěsze kóždeho wopytowarja spokoji. Tuž njech je njedźelu 2. junija hešto sa Serbow: „Do Delnjeho Wujesda!“

Z Łužicy.

* S **Cibanu.** Wobkhadne njesboże na żelesnischim pschekhodże je žebi druhi šmjertny wopor žadało. Wobsedźeŕ barbjerńe Jahn z Rumburga je na žiwoje cźežka rany wumrěł. Njesboże žo w nastupanju sawinowanja hišchcze pschewinyło.

* Se **Sharjetza.** Na žiwjenju sadwělowała je tudomna wuczeŕka na wušłužbje, kiž na Kunnerwiskej drohi bydli. Jeje woczi nochzytej wjaz a wbohej žonje hroży wosslepjenje. Njesbožowna ypyta žo pjatk rano z plunom sajźdożcźicź. Policija pak ju hišchcze žiwu naderdże a sawołana wohnjowa wobora dowjese ju do khorownje. Strach wo žiwjenju wjazy njeje pola njeje.

Cežke krupobice w Khočebuskej wokolinje.

Ssobotu pschipołdnju a popołdnju cźahachu pseches naschu krajinu njewjedra, kiž žu pschi žłabschim hrimanju pschinjesłe rjany, cźichi a płódny deschczik. W druhich kónczinach žu pak hrimanja hórje sałhadźałe. Tak powě žo z Khočebusa, so je žo sobotu popołdnju w 2 hodź. nad Khočebusom a wokolinu žylne njewjedro s njewschědnym krupobiczom rosspuschczilo. Krupy padachu jako hołbjace jeja wulke a nacźinichu na młódnych rostlinach mnoho schkody. Wosebje žu pod krupami cźełpite kcźěsace schtomy, na kotrychž drje bu ta krótke mjenschiny wjele sničzene. Też młode korti, hróch a hunyk žu wulku schkodu poczełpile, tehorunja płahowarnje truskalzow.

Njewjedro zychnowasche w schěroschej wokolinje wokolo Khočebusa. Dotal pak njeje znate, so bychu ylyschi nětkóže schkody nacźinile.

Maćerny dwór.

Halligski roman.

26] (Pokracźowanje.)

„To tola žym, wowka a macźi, dwělujetej-li na tom?“

Wołóżaze posdychnjenje sběhasche wotwyznu hrudź. „Mój Edlefo“, sapocza wona znowa, „je naju winowatosez a naju pschecze, so by žo twój kwaŕ po starem Halligskim kwaschnju žwjecźił . . .“

Trochu Edlef žwoje cźoło pokhmuri a trochu poblédny. „Ja wém“, dźesche wowka, „so młodym ludźom wupschcze hižo wjazy w hódź njeiźu. Ssnadź też njewjesta se nožom rypa a na stare nałożki kschiwje shladuje. Wona njeje cźista Halligska krej . . .“

„Tón by moju Maren njesmał, kiž by myślił, so njedźiwa na podawanja (Ueberlieferungen)“, rjekny Edlef rucze. „Ale tu je néschtožkuli, schtož žo do naschcho cźasa wjosy njepschichodźi . . .“

„Tajkeho měnjenja staj wój. Ale maczerny dwór na žiwój nahlad.“ Wowzyny hłóž satschepota. „Sa mnje by to ŕ haŕbu było, bdy by žwoje młodu žonu po nowocźasnem waschnju do domu dowjedź. Jako by waju kokula šwérowała . . .“

Wona stoji ktwilku, kaž we žkałoscźi, ruku nad wocźi. Potom so wobrocźi wotkhadźejo. „Chzesch-li cźaŕ měcź k rsmyślenju, Edlefo? Jenoź nécźto hodźinkow cźi k tomu žbywa. Kutrje rano sahe dyrbja braschki prjecź. Wuj Rickert budze cźi we wschem po boku stacź jako najbliźschi muški pschiwuzny. Mam-li cźi jeho pótlacź? Abo . . .“ Wona hladasche ŕ njewdźesacźu na njeho.

Tuž pokoji wón ruku wokolo njeje a wobja žobom macź. —

Wowka a macźi, cźinjej ŕ namaj, schtož chzetej. Jenoź hromadu naju swjedźetej, moju Maren a mje. Ale hdyž žo ja wamaj podwolu, potom dyrbitej też wój mi k woli bycź a měr sčinicź ŕ fararjom . . .“

Wowka khutnje na njeho pohlada.

„Hischcze žym wowka“, rjekny jerje. „A hischcze je twoja macź žiwa. Ty ŕ młody Edlef, sapomń tyho . . .“

Potom bě wón ŕamlukki. Pschežkapnjeny pohladny sa nimaj. Ale dobra wjeżoła myšl wosta ŕ knjesom. „Wschako wona derje měni“, prajesche ŕam žebi. „Ow ty moja miła Maren, kak žo strózišch, hdyž wschо to dźiwne, stare Halligske počzinanje žo na tebje nawali. Ale měź ja wowku ŕschiwdźicź? A macź traschi? A žwojeje hłowy wostacź?“

Wón staji žwoju knihu na proste brune połzy wrócźo, ani so by najprjedy luboscźiwje po stronach njeklađził.

„Ty wulki! Kak žy žo ithilecź dyrbjał! Kak žu cźe sa wotrocźka měli a cźiwilowali! Bili a dracźowali! A tola žy pschezo sažo k tmjerdemu nanej pschischoł a jeho wo wodaceje prožył, dokelž žu krucże schtwórtu kasnju Božu dźerźał, žo by žo cźi derje wjedło . . .“ Haj, ty běsche wopraždże wulki! A hdyž twojeho najlubscheho pschecźela na twojimaj wočzomaj satšelichu — ŕamo tehdy žwosta ty wulki, jeniczki! A morwy pschecźeŕ sawostaješ cźi też jenoź to ŕkowo, tulej žo! — A ja, — ja makuschki, ja, Wittenskicht, dyrbjał žo spjerźiwjecź?“

Tak filosofowasche Edlef a filosofowasche žo pschi ŕamom do žwojeho dobreho wobleka nuts, pschetoź dyrbjesche dźe hischcze ras k Marenje, so by nowy kwaŕny porjad ŕ njej rožpowědał. —

*

Najsajtra rano šahe pschidźeżachu braschkojo se špěschnymi hobrskimi krocźelemi k najnadkladnischim Halligskim buram. Machachu se žwojimi kjemi a wokachu psched thěžinymi durjemi ŕ wótrnymi khołŕami: „Dźeń dobry! Dźeń dobry.“ (Göh Dai! Göh Dai!) Potom wotewrichu ŕami jitwine durje, a kždy ŕrosumlinje wołachu nadobo žwoje pscheproschenja: „Edlef Holgers und sin Brud Maren Wögens leht Jam badde Datt am söß wohl dühn en kamme en Freidai en fuhn watt Deerds mä. Fahre wohl, kam flitig tho öhs.“ (Edlef Holgers a jeho njewjesta Maren Wögens waž badźa pscheproženjej, so bychcze tak dobrocźiwi byli a pschischli pjatk, a ŕ nimi kwaženowali. Mjeje so derje! Pschińdźcze pilnje k nam!)

W skoku žo sažo wotjachu, hdyž běchu pschepročeni ilim swój dźak pschedkazali. Na schulu pak pschiwołachu ich ŕ cźełnym wutšełom, ŕa cźoż jedyn žo ŕ nźenej rejku podźakowa. Pschetoź Manne Wögens mjeješche mnoho pschecźelow mjes ŕtarschimi a dźeźimi, a wjeźelachu žo, so jeho mila žotra na bohaty macźerny dwór pschińdże. Tuž ŕu žodobiwo pschi schuli še wschej cźeścźowinoscźu pschepročenju seźehowajcze, kaž žebi to ŕtary nałożk žadasche.

Maren žedźesche trochu bléda w bydleńskej ŕtwicźej wuczeŕnje. Nawożenja a jeho žotra Nomine běschtaj še jeje hoścźomaj pschi žnédani, a bratr Manne běsche runje w jednacźi žwojich małych ŕtudentkow wotpuschcźił a móješe žo nétko hoścźomaj pożwjecźicź. Wótre „Göh Dai, göh Dai“ braschkow dołétowajcze też do ŕchule a Maren ŕadrhny.

„Wodaj“, rjekny hnydom na to lubosnje proscho k Edlefej. „Njejžym po mješchczańsku ŕtraschliwa, — to wschak je jenoź, — ŕo njejžym ŕnuczena bycź še žrjedźiscźom nékajkeho wulkeho žwjedżenja.“

Pschikluli žwoju hłowu k Edlefowemu ramjenju.

„Sksyscźe, ksyscźe“, rjekny Manne Wögens. „Jako by ŕa mnohich lét njebyła je žrjedźiscźom mojeho domu. Tola bratrowŕka luboscź ŕa pokne njepkacźi . . .“

Hnydom wišasche jemu na cźiji. „Kak móżech takle rěcźeć . . .“

Wón dowjedźe ju ŕmějo sažo k nawożenju. „Tule je twoje mjesto. Wuwotpocźuj žo jenoź, malutka. Pschetoź w pschichodnych dnjach njeŕmějeŕch wjele rjeź, hačzrunjej žu hłowna wożoba. Ničo, khiba twoje haj. Wupraj jo prawje ŕaŕnje, hewak burja praja, ŕo by nuŕowana była. Njewupraj pak jo pschewótŕje, a njeŕtań pschelpěschnje še ŕtóla, hdyž Edlef žwoju pokonu cźini, pschetoź hewak wo tebi praja, ŕo njemóżeŕch go cźaŕa bocźakacź.“ — Wón žo pohódnje wuŕmja. „Ach, te lube, ŕtare waŕchnicźka! Ŕkym wowżu džakowny, ŕo dawa jim wożmjeŕ. „To je nécźto ŕa moju ŕtaru wuczeŕku wutrobu.“

„Nó ŕa moju niź“, ŕarěcźa Nomine Holgerŕej do toho. „Bo mojim je to wŕchitko barbarŕke. Ja žo jara na bratra Edlefa mjerŕam, ŕo je wowżu žo podwolił a da žwoju lubu njejwjeŕtu takle ŕcharowacź.“

(Pokracźowanje ŕcźěhuje.)

Cežke njezboze pri Luckendorfskim hórskim wuježdżowanju.

2 morwaj, 14 franjerych.

Se Zitawy pschindże struchła powješć, so je pschi njezdżelstim 5. Internazionalnym Lückendorfskim hórskim wujeżdżowanju (njedaloko Zitawy) so wurjadnje cżežke njezboze stało. Jako posledni wujeżdżowar z tamnych 84 wobdżelnikow jedżeże znaty internazionalny wujeżdżowarski automobilist M a h l a z Morchenterna w Cżeżkosłowakskej z Grand-Prix-Bugatti-wosom. Jeżba dżesche swobodnje hladzy, tola hižom pscheд prénim jawinjenjom na mnjej dróhy, pschi kat njenrowanym Janowym żórle, jako wós je 170 kilometrikej spéschnosczu nimo pschihladowazych blyschasche, porza so wón nadobo bjes widomneje pschicziny wjerhacz, sajedże do tschoch schtomow, swoikama je, so so telefonowehe schczežora, sleml jón jako sapalku, sawróczi a sajedże z hróbnym wotmachom do pschihladowazych sportiskich pscheczelow. To wschitko sta so za nékotre sekundy.

Hrydom bésche klusczecz zakoseczenje a kichczenje, kaino nékotre sta metrow dalako. Na semi walesche so kuka, z kwiju womazanych, zakoseczazych a se sunjerczu so bédzazych cżłowjekow. Na méstnje njesłoża wumréschtej hnydom dwé wożowje, 10stónu Arnoscht Goldmann je Zitawy, kij bésche so w prédku do wosa satlukował a 19létny dżéczeć Bleul z Eichgrabena. Macz hólza Goldmanna bu tak cżežko sranjena, so drje ju njebudża mógz pschi żiwjenju dżerżeczz. — Nimo morjeneju bu 14 wożobow franjenych, mjes nimi piecza 6 cżežko.

Jena Barlinska nowina pišasche dżensa rano, so buchu pschi tutym njesbożu 4 wożoby morjeni a 24 sranjeni. Po naschim wobhonjenju w Lückendorfie pak je tam jenoż wo 2 morwymaj a 14 franjenych znate, je pak mózno, so so tżichcze nétosti lohkosranjeni samolwja.

S pschicżinu sniesbożenja pjecza je, so je so na wosu nésczto na wodżerżacz pschiprawje stamako. Wjednik je swarowanhonity wujeżdżowar, kij je pschi wschém. jara. żurdomicze wobthadżał. Jeho Bugatti-wós je był dobrty wujeżdżowański wós, kij je też hižom w Parizu jeżdżił.

Zyke wokolne żandarmstwo, kij bésche pschi wujeżdżowanju sastupene, hnydom dróhu wotsamknu, jeho wufuwowanje je so za dobre pschiwiśnsko. Sniesbożenju wós bésche so jenoż prédku trochu smjatk.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Drježdżan.** (Njeżwérneho knihiwjednika sażuwdżił.) Drježdżanski Lawnisti żud sażudzi 38létneho knihiwjednika Jurta Klimanta Blochmanna k 1 Létu a 4 mésacam sażiwa, dokelż bésche 18 000 hriwnow pschekschiwił. Blochmann bésche spocżatk januara 1928 z Barlina pschischoł a pola Hausratez firmy w Drježdżanach do służby stupił. Hižom w mérzu sapocża won pschekschiwjecz a podražowasche po nécżim hacz 4000 hriwnow. Dna 12. januara t. l. bu bésche won na Darmstatsku banku schez wo 14 000 hriwnow sapkaczecz. Njeżwérny knihiwjednik pak)

Zlakleje cżasny a so hżedż hapriese sasko do Nórskeje wrócz a so na to dobrowólnje Drježdżanskej policiji staji.

* S **Drježdżan.** (S bojoscju pscheд chłostanjom do smjerczе schła.) W Loschwizy je so 16létna służobna hołza w kuchinje swojeho knjeżiwa z pkunom sajaschoczilla. Pospyty na sażowożiwjenje bachu podarmo. Ménje, so je hołza do smjerczе schła z bojoscju pscheд chłostanjom dla sinadnehe pschestupjenja.

* S **Fraureuth** w Vogtlandskej. (S błyskom jazożeny.) Serjezu wjeczor so nad Vogtlandskej cżeżke njenjezbo rospuschczi. W Langenbernsdorfie saraju błyk 18létneho kubleriowcho synna, jako z pola domoj dżésche. Někotri ratarjy dżékacżerjo, kotriż z nim dżéchu, buchu jenoż z lohka wobschkodżeni.

* S **Langenślsa** w Schlesyschej. (Wulki wohoeń we meblowej fabrizu.) Schtwórtk popołdnju w 3 hodż. pohóri w furnérskej kólni Langenółkeje fabriki mebłow a wuczażowanskich błidow A. Hajnk z njesnaleje pschicżiny woheń, kiż furnérsku kólnju, réżak a drjewowy skład sniczi. Popołdnju ½6 hodż. skutkowasche 10 wohnjoschowych wobornow pschi wohnju, mjes nimi motorskej hydrawje z Löwenberga a Lubanja. Dla żywnoho kura dyrbjachu wobornarjo sdżéla z kurowymi maskami dżéłacz. Naschata schkoda njeje hischcze pschewidżecz, wuczinja pak wjesce nékotre sta tyżaz hriwnow. Naskerje budże dżél dżélacżerstwa nathwilnje bjes dżéła.

* S **Frankfurta** n. M. (Pschekschiwjenja pschi mésczanskej nalutowarni.) Pschi rewisiji w mésczanskej nalutowarni w Frankfurcze su wotkryli, so je mésczanski hamtman Klose 30 000 hriwnow pschekschiwił.

* S **Londona.** (Zofma cżopłoty nad Londonom.) Sakneju schtwórtk je London a dżele Zendżelskeje żiwna żokma cżopłoty pschecżahnyła. W thłódku stupi thermometer hacż do 34 stop. po Celsiju.

Nanowiše z cyłeho swéta.

— **Schtrowa powješć wo wjedrje za jutjischu wutoru:** Pomałku wołkłódnuje a je wiżate. W Zendżelskej łkłódna, ale żucho. Podobnje w połnócnej Europje.

* **W Shorjelskich a Budyschkich stronach su kótż januara mordarja Bielusa podarmo pytali. We wjele stronach ju ménili, so ju Bielusa widżeli. Tak ju pscheд nékotrym cżasom muża widżeli, kotryż je cżerstwje wużyte forma se pola hrjebał a jédł. Wjazy dyżli sto polizistow so je błeżdżanymi pżami za nim puschczi, tola jeho njemógachu zajimaczicz. Po wudawanju jenese żony, kotruż su mjes tym sosoleli, je żez wón jejnu drastu pożczował a jako żónske pschedrasczeny wokolo khodżił. W nowischim cżasu su ratarja Schöpfu w Kleinkupperu w jeho spanskej komorje zarażenecho a wurubjeneho namakali. 28. haprieje su inżenieura Schüzu na dróhy pola Lubanja słonżowaneho a wurubjeneho nadeschli. Ménja, so je Bielusa wobé mordarstwje słucził.**

* **W krajinje delnjeho Lobja je so z wichorami zrobotu sa néhdże pol milijona hriwnow schkody nacziniło. We Eisorje je so 21 domow wotkryło. W Hollenstedu so tżécha jeneje kólnje 300 metrow dalako na dróhu cżitnu. Sso wuwalowschi jedym schtom jenu żonu cżeżko rani. We Burtehudzi so wulke krupy skoro wokolo lisce sbite; wjele schtomow je so wuwalilo. Tež tam so powalowschi jedym schtom żonu poreża, wona je na druhi dżeń wumrjela.**

* **Wo wżty Leipe pola Braunschweiga je polizija jedyn dom pschepytała 50 derje idżerżanych péschkowskich cżelbow modella 96, tżiżaz patronow a dwé z trjebanju hotowej maschinistej cżelbje namakała. Bronże a munizija bachu we wobhejenstwje némskich nazionalnych sozialistow, kotriż żu so hižo nażymu po nozach z nimi swarzowali.**

* **Każ so z Luzka w Pólskej powé, je so w Kolkach 117 domow se wschémi pódlanskimi twarjenjemi z wohnjom sniczilo. Jenoż mało twarjenjow je so wohnjej wulkowało, mjes nimi dwé zyrkwi, pósta a jena schula. Schkoda je na milijon słotych wobliża.**

Cyłowny karanéż.

Na dompuczu z Lésa, kij je wot mojeho kubka kótro sdaleny, bé mje hłód nadpadnył. Jéchach tohodla do jeneho pschi puczu leżazeho dwora, kotrehoż wobżedżerja znajach. Tutomu cżłowjekej wschak najradscho z puczа khodżach, dokelż njebé po mojim waschnju: jeho wótry, symny rosum pschewsa pschе jara żiwoju wutrobu.

Nadżendżech jeho doma: „Cżuz-li sprawny byż, dyrbju so Wam wufnacz, so bych najradscho nimo jéchał, njedyż-li mje hłód tak kjudował“ . . . Kubłet so żmjeschе: „Sprawnoscz je dobry poczink. Ja pak so wjeżelu, so mózu Waż saso jónu wohladacz. Pożydżuje so, schto móże Wam mój dom poskicżicz“. „Ale na zylym Hórnim Łużu proschu Waż, mjeczinicze hebi mojedła zane —“ Mój pschecżel bé durje hižo sadu so saczinił. Sżym hamtuttl. Jako hebi jeho pišanske blido wobhladżuju, na kotrymż kożda wża a kożda wézka w najlepschim porjedże leżi, nadpadny mi żywoły karanéż, kij na żane waschnje njeżłuschа k tamnym elegantnym wézam z Cemvre poli, z mischpschiceje mjedże, z dwanatnich metalow dożyła, dokelż je njeschpje dżélany.

Bórzy hżedżimoj pschi żwarżinje, jenoż symnu kaczku a pijemoj loh kemoseliske, a rozmodżowjamoj so żiwje wo tym a tamnym. Swojemu pschecżelej njeżłym wjaz tak rozpschecżiwneje wutroby każ pryedy a wosproschuju wo cżichim. Kak rosbudżuju wón powéda, kak jażne a wéste su jeho wudewanja, a jedna so wo to, kak wulkopjne rosumi so sakitowacz. Pschi tom njeje swojeje hłowy, pschipokłucha mi mérnje a z tamnym dobrym pschidawkom, z lohkim pohiwnjenjom z hłowu, se żłowami, każ: aj, aj . . . tu żym zyle Waschеho nażłada . . . ale kak derje so na wscho to dopominacze . . . nó, to chzu radżiwje wéricz . . . dawa swojej sledżbliwosczi wuras.

Po krótkej pschestawzy, kiż bé nastała, swopraschach so jeho njejapży: „Na Waschim pišanskim blidze wuhladacz runje piwowy karanéż i żyno, kiż so mi mjes taunymi tam stejazymi wézkami tak prawje lubiеż njecha. Wobajcze mi moju wczimwosczi. Hdyż bychcże mi pschedrażicz chcył, kak je so tam sabludżił, bych Wam dżakowny był. Wy wésche pa, moju myśl (Wy wschak sczе so mi dla taflich njesrosemsliwosczow pschezo wużmjiał) po sdaczu małe a njeżadne pódlanske wézki husto rosbudżichu. Je-li Wam mékajta potajnosczi njedowoli, abo —“ „Ale proschu Was, wéso, wéso. Je to chétro njeważna sławisna,“ smżikotache so kubłet.

Wón sapocża:

„Wéch pschesżadżeny do wulkeho mésta narańczeje Pruskeje sa pschicżinu zika brigady, hacżrunjez béch hischcze w pomérnje młodych létach. Cżeżesżelakomnosczi poczа mje krjudowacz. Hai, wona mésczche mje bórzy w tak wótrych pasorach, so smik z druhim żiwjenjom dospolnje słuchi a so wosebje pschirodżenym żiwjenskim wjeselam wjaz njewénowach, kiż su nam jako brédk k pożiwschenju cżeż so wschédneho żiwjenja spożczene.

Wéch so w jenym pschedmésczе sanajał, so bych so mohł w njemyslenym mérze sanórcz do dżéła k dalschemu spschihotowanju posupowanju. Sapałżych samo swoje towaschnosczе, sdalowacz so wschepo, schtoż by mje mógło méłkał wotdżerżowacz a buch wschezo sjamotnischi.

Nimo mje bydlesche w małej khéży moja gospoża, wudowa jenoho pschekupza, mój służownik a służownja.

Moji słobuwoslodżerjo su bórzy wopytowali. Staze knjeni staracze so wo mnje każ macz wo swojeho synna; widżach ju jenoż porédko. Mój służowny, Domingala bé dobrocżiwy a pilny Polak, kiż z wocżinjenej hubu a trochu strachocżiwje na mnje kładasche, hdyż jemu to a tamne pschikasach. Jako béch spójnał, so nénsi hischcze dosez derje njerosumjesche, dawach jemu swoje pschikazy pomału a mérnje, a njesżym żenje khépschego służowniка mél. Hewk bésche cżichi a trochu némy; a hdyż żeli na swoju domiznu njemyßlesche, dża kamasche sebi hłowu, kak by mojim schkodnym hischcze wjesczi błyschcz spożczicz mohł. Wo mojeju komjow starsche so każ dobrocżiwa macz wo swoje bżéczi.

Służownа skónczuje, schżinnacze-hydomnacze létna hołza, w Koeslinskej wokolinje rodżena, njebé rjana, njebé wohidna. W pryénich méżnzach wuhladach ju małko abo dozyła wjz. Schto mje żónske starachu. Pschezara sa-brach so t thutnosczu żiwjenja.

Jónu wrócżich so pojdże wjeczor domoj. Namakam ſwézu, a na mojim sosje, z cżołom na błidze, żedżi hołza a spi. Wonа wotnuczi, jako słótz po schpohodowanju tam a sem storkach. Zyle słaplóżcena wudżeracżke hołza na mnje, sacżerwjeni so, posmérknu so wuskotnje a proschesche wo wodacze; wo tym hacż je próch z mojeho pišanskeho blida strésła, je tdemnyła. Ja jej to wżo wupcorokowach, a wona kradny so nieżnie a makaio je jitton. Njemyslach żebi wjaz na tutón podawk. Tola bórzy nadpadny mi, so mje wona z někajkeje khowanki, z někajkeho kuczika, sady duri abo wonka wobkédżowasche, hdyż so wodnjo se swojeho bżrowna wrócżich. . . Wonа dżiwje Domugalej wschelake małe dżéła za mnje wotewjesch, kotraż pak jej tutón na żadyn pad wotstupicz njemóchasche. To dowjedże k wschelakim njeluboscziscejam mjes wobémaj. Tu, we jenej nozy, jako posżże do swojeje jstwy sastupich, namakach tam holzu saso. Wonа spasche, hłowu na konojowej puzawk słożenu. W rukomaj dżerżeszе moju fotografiju. Jeju huba bé trochu wotewrjena; na jeje wobliczu bé sprosty, njewinowaty posmérk stejo wostał, a na jeje lizomaj stejachu słzy. Wonа bé so hakle psched krótkim do sparja zapłakacz dyrbjała. . . Njejapży wotewrichtej so mi wocżi. Wuzwożiwschi ju, puschczich holzu se jstwy, bjes toho, so bych ju z kruthymi słowami na nicżłuschnosczej jeje zadżerżenja pekasak.

Nasajtra pak mójach rosmolwu se swojej hospożu. Prajach jej, so dyżoju wupowédżecz, jeli so Marja se służby njepuschczi. Też tara knjeni bé wo wży pytnyła. Wonа ba mi prawo. Proschach ju, so by holzu pschi skladowości puschczéła a jej pytnycz njedała, so ma z tym wésty wotpohleb. Wonа namaka też bórzy pschicżinu a schtyri njedżele posdżicho dyrbjesche mała Pomorczanka do noweje służby.

S wotpohladom bich so na dniu jeje wuczerpnjenja hakle wjeczor do swojeho bydlenja wrócził, so bych kżdemu „Bożemje“, kżdemu „wuskupej“ z pucza schok. Moja jstwa bé hižo wobżwérkena. Na mojim błidze leżesche do papjery zawalemy a njelipje sahsłowany wacżok. Moje mjeno bé na njón napišane. Wotwolich wéz, a wujemi so zynowy karanéż, kij pryedy we mojej dżélanjej jstwi wuhladasche. We nim leżesche papjerka: Dodomnerika na Marju.

Holza bé nit za dwé, tśi hriwny z jeje nalutowańkow tutu wézku kupiła. . .

Luby pschecżelo, wém, so mje dżerżicze za cżłowjeka twjerdeje wutroby. Tuż dyrbju Wam tola rjecz, so so hacż do wutroby a żerchenjow trjechemy cżłuzach.

Mišno swjeci lětsa 1000lětny jubilej. Němski kežor Hendrich I jo Serbam wotdoby, a započa města wobtwjerdżowacz, zo by so tu ze swojimi Němcami zahnóżdżił. Wot tutoho města Němcy, wokolnych Serbow přesćěchachu a wurubjowachu.

Wodżliwy powětron „Hrabja Zeppelin“ a jeho sobuwjednik kapitän Lehmann.

Sćěhły stupachu mi do woczow, a mjehanbowach a njehanbuju so mad tom. Wbohu ſlinkowmu holzu wjeſo jenje waz wohledak njeſtym; karanćk pak ſtym ſhebi ſkhowat, a na mojim pißanſkim blidze budże ſtacz hacz do mojeje ſmjerće."

Hnuty dyrbjach ſiwojemu ſnatemu ruku podacz. Won pak poßmjewkuje troſchku rozwawje rjeknu: „Nó nó, nó nó". . .

Wopor morweje popjery.

Niedawno ſtupi pſched barlinſkeho ſudnika Jónſka, kotruž ſ jaſtwa pſchiwjedżechu a ſudniſtej lawzy ſamješćechu. Jeje ſtarowa da ju cżežay poſtajicz. Kóždy widżi na thudiſkej ſhorowanej żonje, ſo je dyrbjała wiele dżełacz a je mnoho pſchetrala. Wona mění, ſo je 45 lět ſtara.

Rozpomedanje wożobinſkich należnoſczow ſo japoczian. Wobſkorżena njewě, hacż ſtej jeje ſtarſchej hiſchcże żiłoj. Sudniſka pokhoſtana hiſchcże njeje a nochze też dżenża khłoſtana bycź. Ale ſ tutym pſchecżom njeje wěz wothyta. Jónſka je „założne njedocżinſtwo" ſkuczżiła a te dyrbi ſo dobre cżinicź. Jónſka je bjes doßahazeho paßa w Němſkej żiwacź. Pſjedy bydleſche w Pößnanſkim, dyż ſchcże k Němſkej ſkuſchcże. Po wójnje bu nadoho pólſki ſtacżan. Kak je to po prawom pſchiſchło, to ſchcże dżenża ſapſchimnyć njemóże, każ dżěn je też zyle njewinowata na pſchemérjenych wobſtejnoſczach. Nadoho mějeſche je żiwojm mużom „nowy wótzny kraj", hdżež ſo jimaj zunje derje njewjedżeſche. Tuż dżěſche muż do Němſkeje. Wona chżyſche ſa nim pſchińcź. Muż pſchińdże do Lipſka. Ale w żiwojim prjedawſchim „wótznym kraju" njenamaka dżěła a bydleſche w měſchczanſkich barakach, doſta podpjeru a żiwjenje wot mésta. Tuż ſo żona ſebra a puſchcź ſo ſa żiwojim mużom. Myßleſche, ſo móżetaj pſchi podwojenym proſowanju ſaßu k nječżemu pſchińcź. Němſki konſul da ji w Němſkej płaczany paß, kiž pak, każ wſchitke tajke wupokaſy, jenoż krótſchi cżaß płacza. Hdyż bě cżaß wotběhał, njebu paß w Lipſku podełany. Tola ju jako „woſtudu wukrajinku" wupokaſachu. Niż ſ Němſkeje ale ſe ſaſtajeje republiki. Jeje muż ſmědżeſche dale w barakach na khóſty města bydlicź.

Do Pólſkeje, do ſiwojeho noweho „wótzneho kraja" njemóżeſche wrócżo, to ji pjenjeſy ſa jězbu njedoßahachu. Tuż dżěſche do Barlina, hdżež bě jeje 14lětny hólczej mjes tym wuczożbniſke měſtno namakał. Ale wona njemjeſche ptaczazy paż. Normalny cżłowjek cżeſko wopſchimnje, ſo kuſk morweje papjery ſ hamtſkim pjecżakom tajku założnu móz wukonja a jeje wobſtejnoſtwo abo njewobſtejnoſtwo cżłowjeka do ſiwobody abo do jaſtwa dowjeſcź móże. Spytajcże jenoż raz, na tute ſchlebjerdki papjery niż bżiwacź. S tym by ſaſtojnikow wſchěch narodow a krajow ſej roſhněwał a bychu eſe pſchieſchełhali.

Tak je też w tutym padże. Krutny ſudnik dże wědżecź, ſchto „wobſkorżena" w Barlinje dże, cżehodła ſo do ſiwojeje domiſny njewróczi. „Ghzu k ſiwojemu hólczi", mění Jónſka, „kiž nje runje nětko nuſnje trjeba!"

Jónſka je ſo pſchecżiwo paßowym pſchehbyſmam „pſcheſhełchiła". Statny rěcżnik by ſo, każ wupraji, ſ pjenjeżnym khłoſtanjom ſpokojił, ale dokelż Jónſka żanych pjenjes nima, namjetuje ſi dwy jatby. Też ſudnik ſo tak roſhudźi. Na praſchenje, hacż tute khłoſtanje pſchiwoſmje, wotmołwi Jónſka ſ „haj", je-li ſmě potom w Barlinje pſchi ſiwojim hólczeju woſtacź. To ji ſudnik ſwjeſcźicź njemóże, dokelż to do jeho prawow njeſłuſcha. Jona pſchiwoſmje khłoſtanje a ju wotwjedu.

Khóſtz dracź tola, njewopſchimuja hiſchcże pſchezo wſchitko, kajki njerozum tuta wěz ſ paßom je?!

Směški.

** Wona: „Tajke dżěcżo je tola każ ſame nałecżko!" Wón: „Dźw, haj, druhdy ſo poſmėwa a ſwjetſcha je mokre!"

** Sudnik k wobſkorżenemu: „Dokelż njemóżemy wam dopokaſacź, ſo ſcże cżłowjk kradnył, dyrbimy waſ wuwinowacź. S dżenżniſchim dnjom ſmėcże ſaſo ſiwobodu wužiwacź." Wobſkorżeny woſtanje dopołnje khutnje myßle, tuż jeho ſudnik ſaſo praſcha: „Schto hiſchcże chcżeże?". Na to mění wobſkorżeny: „To je rjenje, ſo ſcże nje wuwinował, ale tola hiſchcże njewém, hacż ſmėmu ſebi nětko cżłowjk wobkhowacź abo hacż mam jón pródzicź . . ."

Towarſtwowski powěſtnik.

Budyšin. „Bjesada" ſkhadźuje ſo kóždu póndźelu we Serbſkej kofejowni.

Budyšin. Wšitkim Budyſkim Serbam a Serbowkam! Pſichodnu wutoru 28. meje wječor we 8 hodź. budże w Serbſkim Domje w Budyſinje zhromadna ſpėwna hodżina za wulki koncert w nazymje. Hłowny dirigent ſam pſchińdże a tuž ſo wſchitcy ſpėwarjo „Nadźije", „Jednoty" a wſchitcy druzy Serbja, kiž njejſu w ſerbſkim towarſtwje a maju zajim na ſerbſkim ſpėwje, na tutu ſpėwnu hodźinu preproſuja. Pſchińdźe w prawje bohatej liczbje a mytujce z tym hłownemu dirigentej jeho prócu.

Bukečanske ſerbſke towarſtwo je wot Michałskeje wosady preproſene na ſwjedźeńſkim kemšenju njedźelu 2. 6. dop. ½10 hodź. a to z khorhoju ſo wobdźělić. Njedźelu wječor w 7 hodź. pola Stangee hłowna zhromadźizna. Bohaty wopyt wočakuje

předsyda.

Delni Wujezd. Jednota Sokoł wuhotuje njedźelu 2. junija z přileżnoſcu jeje 1ětneho wobſtaća wulki ſokolſki ſwjedźeń a přeproſuje na njón najwutrobniſo wſetke bratrowſke jednoty. Zwučować budże ſo proſtnje, kiž je w Sokolſkich liſtach w čiſle 1 a 2 rozpiſane. Započatk je w 2 hodź. Wo bohate wobdźělenje proſy, ſtarosta.

Radwoř. „Serbſki Ratařſki Dorost" za Radwoř a wokolinu ma přichodny ſtwórtk 30. meje 1929 pop. ¼4 hodź. pola Kralee ważnu zhromadźiznu. Wſitkich towarſchow wočakuje z dypkom předsyda.

Radwoř. Jednota Sokoł ma přichodny pjatk 31. V. hnydom po zwučowanju, krótku zhromadźiznu. Cyle wěſke wočakuje wſitkich ſobuſtawow dla ważneho zrěčenja ſtarosta.

Khróſćicy. Jednota Sokoł zwučuje kóždu wutoru pola Wjeńkec.

Ralbicy. Jednota Sokoł ma wutoru 28. meje hnydom po mejſkim nyſporje zaſo zwučowanje. Tuž chcemy nětko zaſo mócnje započeć a tohodla njech wſitcy přińdu. Jednać budże ſo też dla jězby do Pózname. Wo bohate wobdźělenje proſy. Načolnik.

Sowrjecy. Jednota Sokoł ma jutře wutoru wječor zwučowanje.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoleć w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dudman w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Hrjehorcach. Za nawěſtki: G. Janak w Budyšinje.

Jězdny plan automobila mjez Budyšinom a Kamjencom

płaćiwy wot 15. meje 1929.

	6,42	6,55	—	—	14,04	—	—	z Bud., z autow. haly přijědże	8,15	—	13,31	—	—	—	22,14
	6,44	6,58	—	—	14,06	—	—	do Bud., na dwórniſco wotjědże	8,12	—	13,33	—	—	—	22,13
								Zwizki k ćaham:							
* wot Biskopic	W*5,44	Każ pječaty	:9,06	:11,22	12,20	14,48	16,58	z Drježdż., hl. dwórn. přijědże	:10,21	*15,34		:20,01	20,01	24,00	
	W6,12		:10,19	:12,26	14,05	16,27	18,56	do Budyšina - - wotjědże	9,03	*14,19		:19,00	19,00	22,23	
	4,19		:8,42	11,12	11,12	14,37	:18,13	ze Zhorjelca - - přijědże	:11,09	15,25		:19,12	:19,12	0,15	
	5,34		:9,27	12,22	12,22	15,51	:18,58	do Budyšina - - wotjědże	:10,21	14,10		:18,30	:18,30	23,00	
	W5,57		8,24	11,35	11,35	15,16	18,13	z Wjelećina - - přijědże	11,05	14,43		20,16	20,16	**23,54	
km	W6,23		8,54	12,01	12,01	15,43	18,41	do Budyšina - - wotjědże	10,35	14,14		19,48	19,48	**23,24	

Auto wotjědże z Budyšina do Kamjenca							: = spěšne ćahi.	Auto wotjědże z Kamjenca do Budyšina						
1	—	6,45	10,22	12,30	14,10	17,00	20,05	z Budyšina, dwórniſća - -	8,11	8,55	13,30	14,00	18,11	18,25	22,12
1	—	6,47	10,24	12,32	14,12	17,02	20,07	Budyšina, pošta - - - -	8,09	8,53	13,28	13,58	18,09	18,23	22,10
2	—	6,50	10,27	12,35	14,15	17,05	20,10	Budyšina, „Serbskeho Doma"	8,07	8,51	13,25	13,56	18,07	18,20	22,08
3	—	6,52	10,29	12,37	14,17	17,07	20,12	† Budyšina „Hosć. Kronprynca"	8,05	8,50	13,23	13,53	18,05	18,18	22,07
4	—	6,55	10,32	12,40	14,20	17,10	20,15	† Ratarjec - - - - - -	8,02	8,48	13,20	13,50	18,02	18,15	22,05
6	—	6,58	10,35	12,43	14,23	17,13	20,18	† Tři Hwězdow - - - -	7,59	8,45	13,17	13,47	17,59	18,12	22,03
8	—	7,02	10,39	12,47	14,27	17,17	20,22	† Błohašcy - - - - -	7,55	8,41	13,13	13,43	17,55	18,09	21,59
								† Nowe Błohašcy - (njejědźi Hodźij - - - - wjacy)							
								Bóšerjey, Janecy - - -							
10	—	7,06	10,43	12,51	14,31	17,21	20,26	† Debłšćanſkeho puća - -	7,53	8,39	13,09	13,39	17,53	18,07	21,56
11	—	7,10	10,47	12,55	14,35	17,25	20,30	Prěčec - - - - - - -	7,51	8,38	13,05	13,35	17,51	18,04	21,53
13	—	7,13	10,50	12,58	14,38	17,28	20,33	† Libonja-Čornecy - - -	7,47	8,35	13,02	13,32	17,47	18,00	21,50
14	—	7,15	10,52	13,00	14,40	17,30	20,35	† Puć do Pozdec - - - -	7,45	8,32	13,00	13,30	17,45	17,58	21,48
15	—	7,17	10,54	13,02	14,42	17,32	20,37	† Lejna - - - - - - -	7,43	8,30	12,58	13,28	17,43	17,56	21,47
16	—	7,20	10,57	13,05	14,45	17,35	20,40	Lejna, hosćenc - - - -	7,40	8,28	12,55	13,25	17,40	17,54	21,45
17	—	7,22	10,59		14,47		20,42	Zywic, hosćenc - - - -		8,26	12,53			17,51	21,43
18	—	7,25	11,02		14,50		20,45	† Swinafnje - - - - -		8,22	12,50			17,48	21,40
20	—	7,29	11,06		14,54		20,49	Klóštra Marijneje Hwězdy -		8,20	12,46			17,45	21,37
21	—	7,31	11,08		14,56		20,51	† Křiżny puć Jawor-Mlločicy -		8,18	12,44			17,43	21,35
22	—	7,33	11,10		14,58		20,53	† Mlločic (puć do Halštrowa) -		8,15	12,42			17,40	21,34
24	—	7,37	11,13		15,02		20,57	† Thonberga, hosćenc - -		8,11	12,38			17,35	21,30
26	—	7,40	11,15		15,05		21,00	† Brěznje (puć k dwórniſću) -		8,09	12,35			17,32	21,27
27	—	7,42	11,17		15,07		21,02	† Brěznje (hosć. „Kronpryna" -		8,07	12,33			17,30	21,25
28	—	7,44	11,18		15,09		21,04	† Reiſec kachelſenje - - -		8,05	12,31			17,28	21,23
28	—	7,46	11,20		15,11		21,06	Kamjenca, „Slónca" - - -		8,04	12,29			17,26	21,22
29	—	7,48	11,22		15,13		20,08	†Kamjenca, płunafnje - - -		8,02	12,27			17,23	21,20
99	—	7,50	11,24		15,15		21,10	Kamjenca, dwórniſća - - -		8,00	12,25			17,20	21,18

								Zwizki ze żeleznicu:							
	—	8,09	12,24	—	15,30	—	22,30	z Kamjenca - - - - přijědże	—	7,36	11,06	—	—	17,00	21,15
	—	9,48	14,00	—	17,08	—	24,00	do Drježdż., hl. dwórn. wotjědże	—	6,03	9,34	—	—	15,18	19,30
	—	—	—	—	17,07	—	21,20	z Kamjenca - - - - přijědże	—	7,55	—	—	—	14,46	19,47
	—	—	—	—	18,20	—	22,26	do Biskopic - - - - wotjědże	—	6,50	—	—	—	13,42	18,40
	—	8,18	13,10	—	17,57	—	21,27	z Kamjenca - - - - přijědże	—	7,49	12,13	—	—	15,18	19,03
	—	9,00	14,10	—	18,45	—	22,31	do Złeho Komorowa wotjědże	—	7,01	11,27	—	—	14,30	18,17

Dalše wukazuje zarjadnistwo za awtowy wobkhad w Budyšinje na Tšlanskej dróży 45, dalokorźak 2581.

Za krótke jězby hač do 2 km płaći so 15 pj. † = Tu zastawa jenoż po potrěbnoſći. * Jenoż sobotu. ** Sobotu a njedźelu!

Ličće!

Za čas našich přiwabjacych dnjow wot
wot 23. meje do 6. junija płaća:

3 tafle **kremow. šokolady**	100 gr. -.75	**-.50**
3 tafle **zemsk. worj. šok.**	100 gr. -.66	**-.60**
3 tafle **loda-kremow. šok.**	100 gr. -.60	**-.56**
3 tafle **połnomlok. šokol.**	100 gr. -.90	**-.70**
3 tafle **smjetanoweje šok.**	100 gr. 1.35	**1.-**
kóžde ¼ punta **kisałych plackow**	-.20	**-.15**
porażniske měšeńcy dobr. konf. pt.	1.20	**1.-**
likěrowe buny	punt 1.-	**-.90**
keksy	punt 1.-	**-.78**
kakao	punt 1.-	**-.75**
paket **słodoweho kofeja**	punt -.55	**-.40**
puding-prošk	100 gr. -.25	**-.15**

ze 6% rabata

Přeswědčće so z pospytom

Dobytk je Waš!

KURI- w Kamjencu
na Bismarckowej hasy 7
blizko financneho hamta znapřeća restauracije „Sachsentreue"

Wšě šulske knihi
dostanjeće
w Serbskej knihalni w Budyšinje
na Lawskich hrjebjach 4

Nepje a słomu ma na předań **kublef Smoła we Wětency**

Wysokosučelna jałojca je na před. w Skaseach čo. 14 pola Barta.

Nowe knihi

w Serbskej knihalni na Lawskich hrjebjach

Skowrončk ze serbskich honow
Nowe spěwy za měšany, mužski a žónski khór.
Wudał Bjarnat Krawc hr. 0.80

Na farje - Halšku
wot Terezy Nowákoweje. Přełožił dr. M. Krječmař. Zawod napisał dr. Jos. Páta jako 12. čisło zběrki „Dom a swět" hr. 1.50

Raj myslow, sonow z Łužiskich honow Basnje Pawoła Krječmarja. Drjeworězby Měrćina Nowaka jako čo. XIII. zběrki „Dom a Swět" hr. 1.50

Pěsnje
Mato Kósyka. I. dźěl zběrał a zestajał Bogumił Šwjela. Wobrazy kreslił Fryco Latk XIV. zwjazk zběrki Dom a swět 152 str. hr. 1.50

Jan Kollár
Ze žiwjenja, dźěła a serbskich počahow wulkeho Słowjana wot prof. Oty Wićaza čo. 4 zběrki Słowjanske rozhlady hr. —.60

Wendische (Sorbische) **Bibliographie.** Wot dr. Wjaclawka 353 str. hr. 20.—

Das Wendentum in der Niederlausitz und im Spreewald. Wot G. Šwjela. 16 str. hr. 0.30

Po dołhej khorosći wotwoła Bóh dźensa nocy w 2 hodź. swojeho swěrneho, na puć do wěčnosće derje přihotowaneho służownika

Augusta Eiselta

wobsedźerja cyhelnicy w Lejnje

w 82. lěće jeho žiwjenja do wěčneje domizny

Jakub Eiselt, wobsedźer cyhelnicy
w mjenje zrudźenych zawostajenych

W Lejnje, 27. meje 1929

Khowanje budże štwórtk, 30. V. rano ½8 h. w Khróšćicach

Příloha k číslu 120 **SERBSKE NOWINY** Pondźelu, 27. meje 1929

Poswjećenje noweju zwonow Budyskeje Michałskeje wosady.

Pśichi najrjeńšim mejiśim nalétnim dnju pokno Božeho śłonza běšche Budyšku Michałsku wošadźe špožčene, w žwjatočnym žwjedźeńśim cłału pśichwjeśi swojej nowaj zwonaj pśeds swój Bóži dom. S sdźakownej wutšobu spominašche wošadu, kótraž žo we wulkej ławdźeli, na skónčne dopołnjenje žwojeho nutrnego pśeśa, so by sašo méra poknu licźbu žwojich zwonow. Wobzerawšchi dźeń dopołnjenja běšche pak žebi zadak mnoho pśichotowańšeho dźěła, mnoho prócy a wobstaranja. Wobsebje wobwinuj knjesomaj fararjomaj pśichi Michałskej zyrkwi jara na wutrobje leśeśe, so by žo ja zyku wošadu tak ważny žwjedźeń hacź nanajkšpe pśewjedł. A dźenźa žmě žo wobkrućiś, so je žo jimaj to dopołnje poradźiło. Wšo žo njeźmě zapomnicś na wšichnich lubych pomocnikow a pomocnizy, kótaž j wosobnje swojim słutkom jimaj pomhachu. A k wšomu cźłowjeskemu próspowanju wuzna žo Bóh Knjes sam, kótaž wobradźi kšasny dźeń. Tuž dha teź mnohich wošadnych wašeśe. bucź se žwjedkom poswjećenja žwojeju noweju zwonow.

W Natarjezach na knježim dworje, hdźež zwonaj na wošadnych cźakachtaj, stupaśe žo w 2 hodź. žwjedźeńśi cźah. Knjes farar Kapler poćrowi po wulspěwanju pśenjeju schtuckow znateho khwalobneho spěwa „Wulki Bože, khwalbu cźi", ke kótremuž Budyška měšcźańska kapała hudźeše, nowaj zwonaj. Wopomni, so je wošada nětko sašo dosćała narunanje sa staraj zwonaj, kótaž běšche dwórbjała sa cźaś žwětoweje wójny rosbicź dać a je nětko sašo dospołne biblišce brono, pśichetoj na wulkim zwonje śeli „Cźešcź budź Bohu we wyšokosći", na śrěnim „a měr na zemi" a na śeśim, kótaž je žmětk na wši wisaju wołtacź, „a cźłowjekam dobre spodobanje". Swoju rěcź skónczi knjes farar Kapler je śłowami wutrobneho dźaka knježiśtwu, kótaž je zwonam dotal śichu posćitko. Jako běšchetej dwě knježnje krótśej pěsni na zwonaj rjenje pśechodnjeśi, buchtaj monaj wupnješenaj. Mulki zwón wunpušći knježna Albertina w šerbskej drasće.

Do wuspěwaniu kěrluschoweje schtuczki hibaśe žo cźah, kótrjž nětkuli jěźdni na konjach wotewrichu a we kótrymž mnohe towaršiwa z khorhojemi, cźesćni hoscźo, buchowni, zyrkwinsan próbśeterjo, wjeśnjanostajo, wobsejowa wobora, schulske dźěcźi, wošadne žónske towaršiwa a mnohy hewaschi wošadni kročźachu, pod cźešnymi wrotami a pśiches dwóm sćežnjenymi pletwami pśewjedźeńśaj wupnješenych Natarjowskich twaricźow do měra, z kótrejž jón j wěše Michałskeje a Pětrowskeje zyrkwje swonn witachu. Pśichaj žwjedźeńskej wośej, z kótrejuž bu kóždy je schtyrimi, tehorunja rjenje wupnješenymi konjemi, cźežnjenn, wobdawachu cźešnje knježiny, kótaž selene pśetwo njeśechu. Mnohe šerbske knjenje a knježny we evangelšśej drasće žwjedźeńśi cźah wobsedźichu. Nelicźomne žonki luda běchu dróhu wobstupjece, so bychu bnli žwědkoju mažneho dnja. A dalšcha hobrěta žonka ludu pjelnjeśe Serbski kěrchow pśichi Michałskej zyrkwi, z kótrejež wěze žo smahowasche k pśenjemu rasej zyrkwinska thorhoj, kótruž je wošadna młodźina darita. Bóži dom hacź horje na wěžu a płót wokoło zyrkwje běšche wupyšcheny z młódnymi mesćkimi selenymi pletwami a wěnzami, tehorunja farbej domaj a Mišchałska šchula. Pśichi šathodźe na naměšto strowjachu cźešne wrota. Wošadna młodźina je žo teź we wopornjej mysli sa tutu kšasnu pychu postarała. A teź wobydlerjo wokolnych twarjenjow běchu na pśichećenje waschnje žwoje domy ze selenymi pletwami wupyšchili.

Poswjećeńśka žwjatocźnosć pśeds zyrkwju sapocza žo je šhromadnym šerbśkim kěrluschom „O wulki Knježe Bože ty", kótaž je knjes farar Tischer wošebje za dźeń poswjećenja swonow šhatnił w šerbśkej a němškej rěcźi. Najrjeńšy spěwasche žo šerbški. Na to pśichednješe knježna w šerbskej drasće pěsań, kótaž běšche knjes wyšcźi wuczeł a kantor na wotp. Kapler, kótaž je dokhe léta pśichi Michałskej zyrkwi słutkował, do šerbśkeje rěcźe pśchekložił. Sćěhowasche šerbška rěcź knjesa farara na wotp. Rądy, kótaž žmě je Michałskej wošadu hišom k kleńemu rasej tajki ważny wošadny žwjedźeń žwjeźicźiś, pśeds 37 létami, jako běšche wón tu hišchcźe k kaplanom pśichi poswjećenju nowych zwonow, w lěcźe 1919 pśichi 300létnym jubileju a nětko pśichi poswjećenju tuteju noweju zwonow, kótrymaj płacźi wošadźiny postrow a powitanje. Wošadni je wjeśeła, so je žo po dołhim cźakanju dopjelniło jich žadanje. Předaś postrowt swonaj je śłowami, kótaž žu do njeju śłate! Cźešcź budź Bohu we wyšokosći a měr na zemi. Ważne je, so wošadne ma swonu, kótaž ji rěcźa khutnje k mutrobje. Tehodla žu šcha teź cźešcź a dźak wšichtkim, kótaž žu žo sa nowe swonu postarali, zyrkwinskim próbśeterjam, wošadnym šaštupjerjam, wšichtkim, kótaž žu woporu pśinjeśli a rjanu žwjedźeń wuhotowacź pomhali. Předaś pśeśeśe žebdale, so bychtaj nowaj swonaj žłužiłoj měrej, so bměr pśichišchoł do wutrobow, domow, wošady a zyłeho kraja; so bychu na hłóž swonow sašo poštłuchaśe žnutrnych kemšcherjow, kaž je to nětdy było a so by nawošebje naše šerbśke kemšcenje było sakhowane. Sepśicećom, so by žo dopołnilo, šchtož na tśeśim swonu horkach na wěži šteji: „Cźłowjekam dobre spodobanje!" Skónczi wón žwoju rěcź. Po šhromadnym němškim spěwje a po pśichednjeńenju pěsnje, kótruž běšche knježna Hilbrigeź z Budyšchina, a kaž teź nětkotre druhe pśichednjeśene pěsnje, spěwnika sćěhowasche

poswjećenje noweju swonow

z poswjećeńśej rěcźu a modlittwu knjesa farara Tischera, kótaž spominasche na hodowne póśeśtwo, kótaž stej na swonach napišane. Dale podjakowa žo won wschtkim, kótaž žu ważnemu skutkej hacź žem dopomhali. Swoju rěcź k nam pśichi wšchelakich składnoscźach w žiwjenju, wjeśele pśichewodźa kwaźny žwón žłubjennych k Bożemu woltarjej, naležnje wołała swonu njedźelu rano k Bożej słužbje, lubowna a wośchewnu je synk wjećoreneho swona, kótaž žwjatok pśichipowěda, a khutnje rěcź smjertny žwón wo dźelenju na semi. Tak njech staj te nowaj swonaj wołarjej k Bohu a k měrej busche. Nětki staj swonaj hišcźe nemaj, ale bóriy budźetaj swój hłós žłyšeć dawacź daloko do kraja a wołacź cźłowjekor k Bożim słužbam a k rosćuždźenju mjes žwětom a Bohom. Přeni swón njech pśichipowěda khwalobny kěrlusch arzjandźela Michała a druhi, njech rěcźi jako jan dźel z palmu měra.

Sjednoćene mužśke spěwne towaršiwa, Mako-Mjetkowśke, Delnjokinjanśke, Židowśke mužśke spěwne towaršiwo a spěwny wotrjad Židowśkeho wośeńskeho towaršiwa spěwachu Ahłóžnje rjenje a cźišcze tři schtuckti Beethovenoweho spěwa „Njebjeśa pśichipowědaju wěcźneh šławu" pod wulstojnym nawjedowanjom knjesa kantora Polaka. Pśichi wšchitkich wobcźežnoscźach, kótaž wuwucźowanje a dirigowanje nětkotrych towaršiwow hromo bźe pśichinješe a njedźiwajuc žmalazeho hłónja, ma žu khwalobnje pśichpósnacź, so je žo to knjeśej kantorjara derje poradźiło a wobtrucźuje to snowa jeho snatmišchtrśtwo na hudźobnym a spěwnym polu.

Jena knježna pśichednješe na to pěśeń na khorhoj, wokotrejž bu na zyrkwinsku khorhoj, wot młodźiny darjenu, spominane. Sašupny superintendent, knjes wyšschi farar Sarjeńk, kótaž je teź nětdy pśichi Michałskej zyrkwi słužił, wuzbudźi swój zajim za nowe zwony a wuzběra wšitke, kótaž su k temu pomhali. Wón wuzběra wósebje knjesa Kocora, kótaž je wšitke nadawki wobstarał a wšitke wudawki wobsta-ł. Wón je wšitke wobrěcźenja a wšitke dary wobstarał a wón je wšitke wudawki wobstarał

wi ſtutkował, porěcza w mjenje herdſtich duchownych a wokolnych wožadow a dopomni na zyle hinaſchi cžaſy, jako wožada ſe žarowanjom ſwoje ſwony delebjerjeſche a žo ſ nimi roszjahnowa jako ſ dobrymi pſcheczelemi. Dženja pak nětk rěka, ſrudoba dyrbi žo do wjeſela pſchewobroczicź, tehodla proſchmy Boha, ſo by pſches ſwoju predarjow a ſpěwarjow, ſchtož ſwony ſu, twarit ſwoju zyrkej. Swonam je date do wuſrohy rěrzecź, ſ nami plakacź, ſ nami žo wjeſelicź. Swonaj ſtaj jandželaj, kotrejuž je Bóh pósłał. Predar pſchejeſche wožadze, ſo bychtaj wonaj bjes njeſhoża na wěžu pſchiſchłoj a ſo njebyſchtaj ženje trjebakoj wołacź k wězam, kiž ſ jich ſwjatym powołanjom niczo cžinicź nimaju. — Doſtónczne ſkowa porěcza knjes ſuperintendent Fröhlich na ſwony, kiž žu wot ſtarodawnych cžaſow ſymbol kheſcžanſkeje wěry, wone žu pózli wěcznoſcze. W mjenje Budyſſeje eforije ſtrowjeſche Michałkku wožadu ſe pſcheczom, ſo bychtaj ſwonaj ſwój mjedźany hłóž bórſy poſbehnyłoj nad městom a wſami k bohatemu ſnutſkownemu dobytku. Sodom ſtrowjeſche knjes ſuperintendent wožadu w mjenje žotrowſkeje wožady ſwj. Pětra, kotraž je jich ſ wěže žotrowſkeje poſtrow wěrnowała a kotrejež wožadne laſtupjeſtwo ju je ſwojej pſchitomnoſczu poczeſcźi. Mjes woběmaj wožadomaj wobſteja pak we naſtupanju ſtawiſnow ſwonow wěſte poczahi. W lěcze 1829, potajkim pſched 100 lětami, dari měſchczanſka rada Michałkſkej zyrkwi 2 ſwonaj a w lěcze 1892, pſchi kotrymž je liczba lěta wobroczena, buſchtaj wonaj pſchelataj, doniž w lěcze 1917 njebuſchtaj ſo wójnu rosbitaj. Wón pſchejeſche, ſo bychtaj ſwonaj na wěži w mérje wibajo wołtacź mohłoj a ſo tychu cžłowjekoſo kedžbowali na jich wołanje. Jenotliwy ſwón wola cžłowjeka do wutroby „Sskych, ſtkych“ a wſchitke hromadże pak „Wěcznoſcź, wěcznoſcź!“ W kóždym ſwonjenju, njech ranſchim, wjeczornym, k Bożim ſkužbam atd. we wſchém leži truch wěcznoſcze, wſchitko žo ſtawa we ſwětle wěcznoſcze. Njech namakaju ſwony wjele wuſchow, kiž ſkiſcha, a wjele duſchow, kiž pſchindu a njech je Lóh ſcźini k pózłam wěcznoſcze.

Se ſhromadnym dźakným kěrluſchom „Njech Bohu dźakuje“ žo poſběhowaja ſwjatoczneſcź ſkónczi.

*

Boże ſkónczto jara derje měnjeſche a ſcźeleſche horze pruhi, ſo bu mnohim ſwjedženſkim wobdźelnikam ſlé. Tu ſkuſcha też wožebity dźak ſanitetnikam, kiž mějachu wjele ſa dźeło. 75 wožobow bóſche žamo pſched zyrkwju dla horzoty do njemoży padnyło. W žuſtodnych twarenjach jim ſanitetniży ſaſo k mozam pomhachu, po puczu pſchi ſwjedženſkim cžahu je pjeczo 42 wožobow do njemoży padnyło, ſo je dožyła 117. Nichtó pak do wjeſcheje ſchkody pſchiſchok njeje.

*

Dženja ſcźehnjeſchtaj žo prěni kročź ſe wſchěmi ſwonami ſwoni, a to rano we 8 hodź. k němſkemu ſwjedženſkemu kemſchenju, pſchi kotrymž ſměje knjes ſuperintendent Fröhlich předowanje, a ½10 hodź. k ſerbſkemu kemſchenju, pſchi kotrymž knjes wyſchſchi farar Sarjeńk předuje. Pycha, kotraž wczera Bożi dom ſwonkach wobdawaſche, budże bliſſchu njedźelu zyrkej ſnutſkach debicź.

Pozdźiši puć zboża.

Wunamakał w młodoſczi — miljonar w ſtarobje.

Po dleſchim hacź dwaczeczlětnym wojowanju wo patentowe prawo je žo 63 lětnemu Champell Carſonej w San Franzikſu (w Sſeerjowej Amerizy) njedawno 20 miliżonow dollarow (to je 85 miliżonow hrivnow) wupłacźiłe. Schedźiwy, kiž bě hacź dotal khudušchi žiwy, pſchindże pſches to k bajowemu bohatſtwu. W žiwoji młodoſczi bě Carſon mechanikar. Wunamaka tehdom jednore waſchnje k dobyczu kopra, a to na palnym puczu we wyſokich ſachłach. W lěcze 1906 pſchipowědźi ſwoje wunamakanje jako patent, dyrbjeſche pak wjacy lět cźakacź, prjedy hacź patentny ſchkit (Patentſchutz) doſta. Mjes tym pak běſchtej dwě amerikanſkej družſtwje, — na jeje cźole ſtejeſche kopowy kral William Loeb — tute nowe waſchnje we ſwojich twornjach ſaſojedłoj. Tola žo ſapowědźiſchtaj, Carſonej pjenjeſy ſa patent wupłacźicź, kotreż mějachu žo po pſchiſwolenju patenta ſapłacźicź. Carſon njemóżeſche tehdom dla njedoſtatka na pjenježnych žrědłach njerunu ſkórźbu wo ſwoje prawo pſchećźiwo bohatymaj družſtwomaj wjeſcź. Sakłužì ſej lěta dołhe jako ryſeŕ ſa ſlotom khudušchi khłěb, dóniž žo roſſudźi, ſwoje patentne prawo na pſchipóſnace wuſkorźicź. W San Franzikſu nadeńdże dwjejoch bankjejow a dobu jeju ſa ſwoju wěz. W lěcze 1926 roſſudźi prěnja inſtanza ſ jeho łěpſchemu, a njedawno je najwyſchſchi ſud wutžud wobſtrucźił. Družſtwomaj njeſłyſchaſche niczo druhe, hacź na jenej dežy pſched wjele lětami jenu ſluſchaze pjenjeſy wupłacźicź. Tak je Carſon na ſtary dźeń bohaty muž.

Přilopk.

* **Semjerjenje w Argentinſkej.** Schwórk ſta žo we Argentinſkej ſkóro žyłne ſemjerjenje. S Mendozy žo powě, ſo je žo žyły rjad twarjenjow ſaſzypnył, pſchi cźimž bu 8 wožobow ſaraženych. Wobydlerſtwo njenowaneho města je žo do wulkeho njeměra podało, dokelž je w lěcze 1861 hižom raz žyłne ſemjerjenje město ſnicźiło.

* **Raketowy cźołm.** To je ſaſo nječhto žyle nowe. Jedyn ſchwajzarſki ſtudent je ſeſtajał model raketoweho cźołma ma ako tódze. Dotal ſmuły jenoż wo raketowych autach a lětadłach cźitali. Tuta nowa myſlicźka wo raketowej łódźi ma pak najſkerje hiſchoże pſchichod. Cźołm budże doſpotnje ſaworjeny a ſměje předku woknje. Sady je pſchitrajwenych 40 komorkow ſa rakety. Cźołm ako łódź budże dozpěcź hodźinſku ſpěchnoſcź wo 500 hacź 600 kilometrow a budże mócź, ſ nim ſa 12 hodźin ſ Europy do Ameriki dojeć. Dyrbjoła-li je tale nowa myſlicźka praktiſcy pſchewjeſcź hodźecź, ſchtož je na ſwobodnym morju łokko mózno, pſchinjeſe nam pſchichod hiſchoże wiſchelake pſchekwapjenja.

* **Prozeſh pſchecziwo Glětnemu hółzej.** Wulki ſajim ſpudźił je w Londonje wurjadny pſchipad, ſo je prozeſh wotmk pſchecziwo Glětnemu hółzej. Sſud pſchłudże k pſcheſſwědźenju ſo je hółz dla łuſka żelesa ſe nanoſiſelbu Glětneho towariſcha jaſſelił, a ſaſtudźi jeho k 15-Lětnemu pſchebywanju w poſtejſchenſtim wuſtawje.

S ſtyſkom trjechny. Nad Dołhej Wodu w Schleſyſkej wſpuſchcźi ſo pjatk popołdnju cźełke njewjedro. Jedyn błyſk ſchmórkny ſo kublerja Spillera ſ deſnjeje wóhy, jako wón na polu dźełaſche. Kubler wosta khwilu pohłuſchony a bu „hětro wopaleny.

Listowanje.

A. K. S wuſtawkow ſo wujaſni, w kotrym cźaſu możeſce Waſche žwuſtawſtwo wupowědźicź. Tute ſtatuty (wuſtawki) dyrbjeſche běſi pſchi Waſchim ſaſtupje do družſtwa wužadarź, ſo bychcźe Waſche winowatoſcźe a prawa ſeſnał. Je-li to cźiniłi njeješce, dha je to Waſcha wina. Po družſtwowym ſakonju ſmě ſo **na kónzu wobkhodneho lěta wupowědźicź.** Njeje dźiwaj na wupowědźenje we wuſtawkach niczo wožebite poſtajene, dha ma ſo ſnajmjeńſcha tſi měſacy do ſkónczenja wobkhodneho lěta pišmnje wupowědźicź. Njeje wone hiſchcźe wobtěžało, dha Waſche ſpjeczowanje niczo njeſomha. Budżecze dyrbjecź płacźicź. Dajeſe žebi tola hnydom wuſtawki družſtwa dacź, ſ kotrychž wſcho trěbne dowidźiſcze.

R. Sch. -Po lětach je ſ poježonki, kiž ſeſe tehdom ſe dobreje wole dał, jena wſchědna naſtałka, kiž ma ſo ſ 25 prozentami nahódnoſcźecź, potajkim 200 hr. Nětajke pſchiſſiwjenje njebě trjeba. Je-li Wy wot lěta 1922 ſ dołżnikom niczo jednał a žane dalſche pohódnoſenje žebi žadał njeješce, dha njeby ſkórźba nětajkeho wuſpěcha měła, dokelž by ſudniſtwo we Waſchim 6 lětnym mjeſcu widźało, ſo chcźece ſo wyſcheho nahódnoſcźenja wudacź.

Do Pruſkeje. Radźimy Wam, ſo najprjódy na ſchleſyſku ſaradźernju ſa wuczahowarjow we Wrótſkawje 5 (Schleſiſche Auswanderer-Beratungsſtelle Breslau 5, Friedrichſtr. 3 I.) wobroczicź, hdźež wſchě trěbne pokiwy wo ſeſiwjenju, dźełakoſcźi a ſaſhódźenju w Argentinſkej ſhoniczе. Saradźernja ma prawo, tak mjenowane pſchewodźerſke karty ſa wuczahowarjow do Argentinſkeje wuſtajecź dla pſchiporučenja na wyſchnoſeje a organiſazije. Dla wuſtajenja viſuma ſa Argeniniſku dyrbjeſe wożo-

Swójbne powěſce.

Semrěli: Arnoſcht Wilhelm Hendrich Eckardt, ſamkać w Budyſchinje, 62 lět. — Laura Bickowa w Budyſchinje, 74 l. — Arthur Erwin Roch, kubler we Frankenthalu, 58 l. — Jan Reinhold Dietrich, kowańſki miſchtr we Hunčhinje, 80 lět.

binſkeje pola Argentinſkeho konſulata we Wrótſkawje ſo ſamokwicź. Pſchedpokłaſcź ma ſo 1. Němſki puczowanſki paž a w nim ma ſo pſchipomnicź, ſo chcźeże do Argentinſkeje ſapuczowacź. Tajki paž dóſtanjeze pola krajneho rady a ma ſo ſa njón 5 hrivnow ſapłacźicź. 2. Wuſwědcźenje wo ſadźerżenju (formular doſtanjeze na konſulacźe). 3. Dwaj paſowaj wobraſaj, a 4. Dopokas, ſo ſeſe ſo hižo wo jene měſtno na wupuczowanſkej abo druhej łódźi ſamolwjał a też pſchipokaſane dóſtał. Na dobre ſkoże do zuſnych krajow ſapuczowacź, ſo nikomu njeradźi.

E. R. Jeli njeješce ſe ſwojimi dokthodami ſpokojom, dha je pſchirunajcźe ſ wuſwědcźenjom khorobneje kaſy, hdźež ſu Waſche mětacźne dokthody naſpomnjene. Nětrjechitej ſo wobej liczbje, dha ſo pola pſchiſłuſchneho ſawěſcźenſkeho hamta wobcźežujeże. Dla Waſcheho ſyna měła ſawěſcźenſke praſchenje ſo pſchepytowacź, dokelž płacźicźa jako pohrjednik ſa Waſcheho ſyna. Najlepje je, ſo raz wohobinjaj ſe ſawěſcźenſkim hamtom ſo dorěcźicźe. Tam dóſtanjeze trěbnu woſmołwu na Waſche praſchenja.

H. K. Waſche žadanje na podpjeru bjeſdźěłnych je wopraſnjene. Stajcźe namjet na dźěłowy hamt Waſcheho nowcheho ſydliſcźa. Dla ſtatneje pſchipomozy ſa ſaſche wutwucźenje wobroczcźe ſo na naſpomnjeny hamt a budźeże je ſ wěſtoſcźu dóſtacź.

Hamtſke wozjewjenje z Budyſina.

Do wikowańſkeho regiſtra je ſo dźenſa ſapiſałko:

1. Na łopjeno 1144 naſtupajo Guido Reiche we Budyſchinje: Marja Helena ſwud. Reichowa rodź. Kſchiſkanez je wuſtupiła. Pſchekupz Ota Sachſa w Budyſchinje ej mějicźel. Prokura je ſpodźena pſchekupſkej mandźelſkej Marcze Sachſowej rodź. Reichez w Budyſchinje.

2. Na łopjeno 1089 firma Kamjenjowa induſtrija Makſa Gěbana w Běłſchczaach a jako jeje mějicźel najeńk ſkały Maks Gěban w Běłſchczach.

W Budyſchinje, 24. meje 1929.

Hamtſke ſudniſtwo.

Hamtſke wozjewjenje z Kamjenca.

Na łopjeno 31 tudomnego towaſtwowſkeho regiſtra je ſo dźenſa **Kamjenſke wokrjeſne žadarſke towaſtwo** ſe ſydłom w Kamjenzu ſapiſałko.

Hamtſke ſudniſtwo w Kamjenzu, 23. meje 1929.

Hospodarski rozhlad.

Póndźelu, 27. meje 1929.

Barlinſka burſa ſaſtóżenu ſobotu ſe ſłabym wobroztom ſapocźa. Tutón ſo poſłužiſko ſkrucźi a kurſy efektow poſtupowachu. Wiki ſ dołżnymi a rentowymi liczbami měrne woſtachu.

Na produktowych wikach też ſaſtóżenu ſobotu žiwe płacźiſny ſpadowachu. Pſchenica a rožka pſchiſłażdźiſchtej po zentnarju 15 np. jeczmjeń 10 np. a wowoż 20 np. Zenimar płacźeſche ſobotu

w Barlinje

pſchenzy 10,50—10,55 hr., rožki 9,20 hr.
hacź 9,30 hr., nałkónjeżo jeczmjenja 10,40—11,10 hr., najwjetſcho 9,00—9,40 hr., wowſa 9,00—9,35 hrivnow.

w terminſkowym wikowanju

ſa meju: pſchenzy 11,12½—11,05 hr., rožki 9,60 hrivnow,
ſa julij: pſchenzy 11,00—11,06¼ hr., rožki 10,00—10,07½ hr. a wowſa 9,37½ hriw.,
ſa september: pſchenzy 11,46¼—11,52½ hr., rožki 10,15—10,20 hr. a wowſa 9,65 hr.

Pſchiſtajeja:

Kuchaſku, hamt ſa ſhromadne łěpſche (Wohlfahrtsamt) w Hródku.

Jutrownu, Henczka w Rakezach 59.

Holzu do domu, dr. Höpſner w Budyſchinje, Sahrodkowa haża 6.

„ Paulowa w Kamjenzu, Zyrkwinſka haża 5.
„ k 1. abo 15. 6. do Hródka, Bjedrichowa haża 6
„ Gliſežinſki we Łajowje pola Hródka.
„ k 1. 6. Kuczała we Wójporku.

Domownik do Budyſchina, Leſſingowa haża 31.

Pſchedawarku, rěrnik Lieba w Lubiju.

Dźiwarjerja, horniczeŕ Kraſka w Hródku, Bjedrichowa haża 9.

Drjewopuſcheczerjow, Donath w Kleſchniku pola Hródka.

Pohonca, Tröger w Semjazach.

Pohonca, Helbich Soba w Stachowje 45.

Blidarſkeho, Fröhlich w Kulowje.

Na pſchedań:

Wós bžeżozy w Kamjenzu, knjezi dol 2.
„ „ w Budyſchinje, Flinzowa haża 21 I, n. łěw.
„ „ w Budyſchinje, Rybarſka haża 9.
„ „ w Budyſchinje, Schäfferowa h. 32 II n. K.
„ „ měſchczańſke kubło w Pſchiſchczezach.
„ „ a kuchiński khamor w Budyſchinje, Paulowa haża 30.

Wanja, pokaza w Kamjenzu, Wrotowa haża 11 I.

Kruwa, wyſhoſkožuczelna w Běłej Wodze 6, Kobjelni 17.
„ „ do cźahanja w Skanezach 8.
„ „ młoda w Bžěſowje 5.
„ „ w Sſowjezach 17.
„ „ w Wulkim Wjelkowje 40.
„ „ młoda w Nowej Wjeſzy 4 pola Hucźiny.

Jałozja k blisko k cźelenju w Skanezach 14.

Jałozja w hoſcźenzu w Nadźanezach.

Byk, 10 měſacy, Wirth we Wulkich Sdźarach.

Kolo, motorſke w Běłej Wodze, Shorjelſka haża 29.

Kolo, motorſke w Matyldze 57.

Běrny, hoſcźenz w Hnaſchczach.

Běrny, Schmiß w Budeſtezach 62.

Běrny, Zimmer na Zidowje 202.

Běrny, knjeſt dwór w Sarěczu.

Konjej, ſyhlnej, Michał Schmidt w Radworju.

Kóń, ſtarſchi, we Wujezku 17 pola Bukeja.

Kóń, 4lětny, Bartel w Kamjeńcu Wołeſchniży.

Sſloma we Wołeſchniży 47 pola Lubija.

Sſloma, rjana a wowſyna w Porſchjazach 66.

Sſloma, 50 zent. w Klukſchu 6.

Sſloma, w Khwaczjazach 26.

Woblek, mužazy w Budyſchinje, Bismarckowa haża 6 I.

Kupuje.

Kosy, 3—4 dobre dójki, Urband w Njeſwarcźidle 41.

Sſudniſzy na pſchežadźowanje

wutoru, 28. meje 1929.

W Njebjelcźjazach, dop. ½9 hodź. w „Herbſtkej grychcźe“: ſpódźik kognaka a hoſpodarſtwi wós.

Škrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenſa dop. ¾11 hodź.: Wiki ſu hiſchcźe jara měrne.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž pſched hodźinu, ale płacźiſny ſterje ſkrucźene, kupy a pſchedawaŕ wotcźakujetaj, kak ſo witi dale wuwija.

Płacźizny na Barlinskich produktowych wikach.

Zito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg.
Płacźizny po złotej hriwnje.

	25. 5.	24. 5.		25. 5	24. 5.
Pšenica	210-211	213-214	bunv	22-24,00	22-24,00
rožka	184-186	187-190	woka	28-30,00	28-30,00
nal. ječmjeń	208-222	210-225	mórdro łupiny	17-18,00	17-18,00
naz. ječmjeń	180-188	182-190	žołte łupiny	22-24,00	22-24,00
wows	180-187	184-191	zeradella	—	—
kukurica	—	—	caps. wosuſk	19-19,20	19-19,20
pšeńč. muka	23-27,75	23-28,00	lany wosuſk	21-22,00	21-22,00
rožna muka	25-27,0:	25-27,25	ocen. melasa	—	—
pš. wotruby	12-12,75	13-13,25	bórnj. kruſki	15-16,20	15-16,80
rožne „	13-13,00	13-13,50	ſyno, 50 kg	4,30-5,40	4,30-5,40
lane ſymjo	—	—	ržana ſloma	1,55-1,80	1,30-1,70
hrošk. Viktor.	43-50,00	43-50,00	pšeńč. „	1,80-1,80	1,30-1,80
rapa	—	—	wowſyna „	1,65-1,80	1,65-1,80
Pjeński	25-26,50	25-26,50	ječna „	1,45-1,70	1,45-1,60

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod křižn. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihičišćernja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěstki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěstki a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 121 — Budyšin — Wutoru, 28. meje 1929 — Bautzen — Lětnik 86

Zjězd socialdemokratiskeje strony w Magdeburgu.

Pónđelu dopołdnja su w požedženju sastupjerjo němskeje socialdemokratije w Češkosłowakskej, čěskich socialdemokratow, a danskich, hollandskich, lotyšskich a finskich socialdemokratow wěcželi. Też jedyn sastupjeŕ z Gdanska zhromadźenu powita.

Předsydstwowy zwobrazowa Vogel předsydstwowu cospravu poda. W njej praji, so **druhe dny kóalizišćo knježeństwa njeje w Němskej možno.** Nječnik wobzamjerjowasche, so wjele socialdemokratow jenož to widźi, schtož socialdemokratiski sastupjerjo njemóža w knježeństwje předsydstwowčenja, a jenje to, čemuž su se sluchi předsydstwow předsydstwowčenja sadźerkeje worschty sadźewali.

Přenje lěto knježeństwoweje dźěławosće njeje sawěsće k wobdźelenju strony předsydstwa saharjo. Tola stej jenož dwě možnosći: čiste měšćanske knježeństwo abo trjeměstwo, w kotrymž so socialdemokratija po možnosći šyrokje sastupuje. Charakter kłapowego wojowanja njemóže so z hromadubudźenom z měšćanskimi stronami wutrěć. Předsydstwo wurěčowanju wo panzerowanym křižaku a wobornym programje su so njesły debatty husto předsydstwowčenje. Socialdemokratiska strona też druhu ratu sadźenje. Kak pak dyrbja so naschi ministrojo sadźerjeć? Gdy bychmy jich nusowali, se socialdemokratiskej frakziju skokowacź, bychu dyrbjeli z knježeństwa wustupić. S toho by nowa trajna kriza najhórschich sćežkowow nastała. Stronine předsydstwo tohodla namjetuje, **so bychu so wschě namjety, kotrejž so na panzerowany křižak podawaja, wotpokasale.**

Měnjenje předsydstwa socialdemokratiskeje strony, so změdża socialdemokratiskich ministrojo sa dalschi twar panzerowaneho křižaka złožowacź, je w zhromadźenju zwlasce wjelgin předsydstwowjenje nadeschło. Sapódłanjaj Künstler a Wels staj namjet sapodałoj, **so bychu socialdemokratiskich ministrojo druhu rain panzerowaneho křižaka wotpokasali a so po dźiwiplinje frakzije stožili.** Sa tónle namjet so wobsamnje wotpokazowanje po mjenje žada.

Też sapódłanz **Mecker** z Altenburga praji, so sćežkeho ministrowu w prašchenju panzerowaneho křižaka so w kraju wonka jako **cźežki poškork předsydstwowe stronineje dźiwiplinje** wobhladuje. Strona dyrbi swoje žadanja runje tak zwjazkowje w **konkordatowym prašchenju** sałkowacź. W naštupanju sakonja wo powołańskim sćežanju rěčnik ministrej Severingej porokowaschе, so je sćežbi **Keudellowu kulturnu politiku** předsydstwowjenje. Też **technišća nusowa pomoc** njeje so, kaž bě so zlubiło, **rozpuschćiła.** Nječnik dale **300milijonsku požeržnu krizowasche,** kotraž nima měry wulki dar sa wulkokapitał předsydstwowjaca.

Přejedawschi sekretar **Schulz** rozesłaji, so socialdemokratija chce, so bychu so **zjawne schule w duchu zjednoćenskeho myslenja a sćednaga ludowe wjedle,** so pak hinak dyrbli kommunistojo so sapowědowaće, schulu do stronineje słužby stajić.

Wotpósłanz **Aufhäuser** a wotpósłana **Senderowa** mjes druhim zadata, so by so **wožmohdźinski dźěławski dźeń zakonjty zakoźił,** so by so sawěsćenje psche invalidnosći wutworiło a so bychu so možne salutowanja psći wuprawje reparazijow na sawěsćenje socialnych předsydstwowanja a k snižnju datkow nałožće, kotrejž ma wulka ludowa hromada sapłaćić.

Němski socialdemokrat Sollmann w Eupenje rěča!

Sobotu njedźechu wjednika němskeje socialdemokratiskeje strony Sollmanna, kotryž chcyše hromadźe z jenym belgiskim socialdemokratom w Eupenje (w Belgiskej) rěčeć, psches belgiske mjesty puschćeli. Hačrunje měšesche puczowański paš, kotryž bě belgiskemu pósłanej w Barlinje dał wobźěłowdźeć, jeho belgiscy žandarmoja psći mjesty se železniskeho cjaha wuczeżechu. Shromadźenišću salu w Eupenje žandarmoja strażowachu. Shromadźisniny pschedbyhdźe hrožachu, so jeho hameho a kóždeho wukrajana sjimaju, kotryž by rěčał. Na šmerkach pak bě so sapódłanjez Sollmannej poradźiło, mjesu skradu psche-kročeć. Po wotkołopučach do shromadźizny psćihdźe a tu njej nimale hodźinu rěčeschе. Hakle njedźelu, hdyž bě Sollmann hižo dawno Belgiski wopuschćił, shromadźisnin wobdźelerjo wuschnosći spěli, so je njedźiwajo sawrjeneje mjezy a wulkoniskeho strażowanja po annexiji **prěni krócź** mjesto a wulkoniskeho strażowanja po **Eupenje rěčał.** Socialdemokratowje su drje so wjeselili, **so je so Sollmannej** poradźiło, belgiskich žandarmow złapić, **se** swojej rěču pak njeje samohł, wólbne poražene socialdemokratije wotwobroćeli. Liberalni su Verbieski wokrjesk, **do kotrehoż** Eupen złuscha, socialdemokratam wutorhnyli.

Namjety na přemjenjenje zakonja wo zawěsćenju dźěłonjemjerjow.

Předsydstwo zentrumskeje frakzije w němskim sejmje dr. **Stegerwald** k reformje **sawěsćenja dźěłonjemjerjow** namjetuje, so bychu so njedostatki, kotrejž swobliwosć k dźěłu samjesuja, wotstronile, a so by so dale na to dźěłało, so so sawěsćenym a hospodarstwu wjetsche dawki njenakładuja, hač je nusne. Podpjera dyrbi so po złowonym dźělu **na njesatwinowanu bjezdźěłokosć** wobmjesowacź. **Sawěsćenje psche invalidnosći** njedyrbi so w swojej nětčišnjej formje dźerżeć. Předsydstwowjenje a wutworjenje sawěsćenja psche invalidnosći njeje wobeńcź.

*

Też w němskim kabinjeće su so snowa z předsydstwowjenjom sawěsćenja dźěłonjemjerjow saběrali. Mjes druhim dyrbi dyrbjeć wot sawěsćenja wuswobodźene bycź, kaž dołho dźěłaceŕ hišće do schule chodźi. Tole postajenje je nusne, dokelž su też schulske dźěći sa bjezdźěłosć podpjeru dostake. Potom ma so předsydstwowjenje za tych stacź, kotrejž stajnje njedźěłaju. Dalše předsydstwowjenje stejišćo wuczohnikow w sawěsćenju nastupa. S nowowmi namjetowanymi předsydstwowjenjemi so do drobna postaji, schto ma so jako bjezdźěłosć wobhladacź. Dotalna njejasnosć je z tomu dowjedła, so su ludźo, kotrejž njejsu dźěłaceŕjo byli, podpjeru dźěłonjemjerjow dóstawali.

Belgiske nowowólby.

Njedźelu su so w Belgiskej nowowólby wotmě̌ke. Po dotal znatych wunoschkach su **socialistojo pjeć sydłow we Sjemje zhubili,** a w Thuimi, Chaeleroi, Nivelles a Verviers, kotrejž su liberalni wjele dobyli.

Flamojo su katolscy stronje tři sydła wotdobyli a su we wschěch flamskich wokrjesach so pozwolnili.

Kommunistojo su swojej dwě sydle, kotrejž su hač dotal měli, zhubili. W přichodnym sjemje njebudźe žanych sastupjerjow kommunistiskeje strony.

W Eupen-Malmedy je kandidat křesćijanskeje ludoweje strony 7000 hłosow dóstał, tola so njeje wuzwolił. Liberalny Forthome, nětkuschi belgiski kommisar psći Internazionalnej porheinskej kommisiji w Koblenzu, budźe Vervierski wólbny wokrjesk, kotremuž Eupen-Malmedy psćihlušcha, w komorje sastupowacź.

S dotalnych hišćece njedospołnych wunoschkow so źudźi, so budźetej dotalnej knježeńskowej stronje tež dale knježeństwo tworicź, a so Jasparowy kabinett njebudźe nusowany wróćo stupicź.

Francowsko-polski wojerski plan.

„Moskowski přehlad" je wopschijesće franzowsko-połskeho wojerskeho dojednanja z 15. septembra 1922 wozjišćał. Hač je wopraudźite abo falschowane, wo tym so ani Połacy ani Franzowzojo hišćeze njejsu wuprajili. W jeho 4. stawje so praji: Franzowske a połske knježeństwo psćihjónjatej, so je jako załkadne rukowanje nusne, so so jenotny wyschi schi komando pomjenuje.

Staw 5 praji: **Połske knježeństwo so zwjasa, ja pad, so Němska franzowski kraj nadpadnje, po wukasanjach franzowskeho generalneho staba cźinicź a mobilisaziji roskas sa swoje wójsko wudaćź.** Połske knježeństwo najpodźišo tydźeń dospołnu mobilisaziju swojeho wójska stónći. Dopředne naprawy k tomu budźa so hromadźe z franzowskej wojerskej mišiju w Połskej psćihotowacź.

W stawje 6 franzowske knježeństwo so k tomu zwjasanje psćeberje. Dale so Franzowska zwjasa, so połske letarske tłóštwo z 200 nowymi letadłami powjetšći a so k wuzschemu wobhładźenju mjes woběmaj **letarskima cźaru Paris—Straßburg—Praha—Warschawa** wotewri.

W stawje 7 so franzowske a połske knježeństwo k sakładańskemu a postupowańskemu planej za pad wobranjenskeho konflikta z Němskej zwjasatej. Dalše psćihstawki liču na zwjazkowu wobsedu wojerskeju mozow, sastaranje wobstronskeju wójskow z wójnskim materialom, nałoženje jenotneho wyschiskeho kommanda a **možne** zhromadźenje połskich wojerskich mozow psći němskej mjezy nastupaju.

Staw 8 rěka: Franzowske knježeństwo lubi, so k sawěsćenju naprawow połskeho knježeństwa psći němskej mjezy **swoje wójnske tłóstwo** nałoži, kotrejž ma so cźah diwju njedźel abo też po dleńšim cźasu Połsku w Gdańsku, Königsbergu a też na kraju podpjeracź.

Staw 11 jako pósledni praji: Tole rěčenje na 10 lět płaći, potajkim hač do 15. septembra 1932. Jeli so žo dojednanje njewupowědźi, žo wono automatiski (hanto wot žebje) na jenak dołhi cźah podleschi.

Amerikanski čišć na Francowskn.

Amerikanske knježeństwo je w kongresu namjet sapodało, po kotrymž dyrbi knježeństwo połnomóc dóstacź, so by na sapłacenje 400 milijonow dollarow je stronu Franzowskeje, kotrejž maju so 1. augusta sapłacźić, cźakacź, jelt so Franzowska hač do tehole dnja žiwi wójnski dołh we Ameriju psćipósłnaje, kotremuž je franzowski pósłanz Beranger psćihłosował.

Tule hobrsku summu dyrbi Franzowska Ameriju sa stary wójnski cźapor sapłacźić, kotryž je po skónčenju žiwótnjeje wójny amerikanskemu wójsku wotewsała.

Smjerć pozdaćneho mordarja.

Wo attentatu na litewskeho ministerskeho psćihdźydu su Barlinske nowiny „Tempo" z Memela słonice, sa mordaŕ so njeje njeńcźeho wuznał. Studenta Wosilius, kotrehoż su jako mordarja sajeli, je politiska policija je **wulkej brutalnosću cźiwilowała.** W Kownje žebi žadatwe wězy powołdaju. Posdaćnemu mordarjej su żelezniu krómu na hłowu stajili a ju **potom** se wschej mozu wokoło hłowy prażowali. Student Wosilius je skónčnje na pukjenje žiły we wutrobje wumrjeł.

Wojowanje civilistow z polskimi wojakami.

Njedźelu wječor je pola zkonownje psći Lwowsko-Solkiewskej dróšy mjes pólskimaj ulanomaj a dwěmaj schoferomaj k wojowanju doschło, psći kotrymž su žo kije a mjeze trjebałe. Nimoduzo jedyn hejtman porući, so dyrbi so hnydom wojowacź psćestacź. Hdyž civilistaj žo spjeczowaschtaj a žo podpjerajo z druhimi civilistami do offiźéra kamjenje mjetałchtaj, tón dwójzy z revolwera do nadpadnikow tśeli. Jedyn je schoferow žo z kulku do hłowy trjechi a morwy k semi padźe. Druhemu schoferej nop rošschěpichu. Żandarmerija hejtmana na měšćanskt kommando dowjedźe.

Aman Ullah nochce so do Afghanistana wrócić.

Bywschi afghanski kral Aman Ullah je, pryedy hač je w Delhiu na parnu tódy stupił, sastupjerjej Reuterez powědźerske rjeki, so nima myślo, žo do Afghanistana wrócźić. Wo swojich psćichodnych planach a sanměrach njeje cźehi ničžo fóšelicź.

Habib Ullah pósłanzstwo rospuschća.

Po powěsćach, kotrejž su do Konstantinopla doschle, je Habib Ullah wukas podpisał, po kotrymž so wschě afghanske pósłanzstwa we wukraju, kotrejž su Amanej Ullahej žiwerne wostałe, rospuschćeja. Wschitzy afghanscy pólkaŕjy a diplomatiscy sastupjerjo maju so sa cźah schtyrjoch njedźel w Kabulu sanjetkowicź. Habib Ullah chce afghanske pósłanzstwa w Franzowskej, Italskej a Moskwje zyle rospuschćicź.

Po njepotwjerdźenych powěsćach je macź Amana Ullaha z Kandahara cźekła, po druhej powěsći su ju sdźěłarske spłahi morile.

Zběžk w Persiskej.

Wokoło 10 000 wojowarjow wschelakich podźiwich Plahow je we wokolnosći Schiraza psćerješiwo knježeństwu postajko. Sběžk, kotryž hrožazy charakter pokazuje, so runje tak kaž rewolucija, kotraž njedawno w połnóżnej Persiskej wudyri, w přenim rjedźe psćeczjowo knježeństwowemu nowotarstwu wobrocźa, wobsebje psćeczjowe sakonje, loni w parlamentu psćijatemu, kotryž wschitkim Persiskim z wuwjacźom duchownych a nabožeńskich wuczerjow sakazuje, turban nošenja a staru persišku drastu so wobleckacź, město kotrejež so europiska drosta pschedpisuje. Pódła

jeho so splahi pschećiwo powschikkownej dyrbjenskej wojerskej službje spjećiwa, kotruž su wyschnosće pobledni czas z mozu spytake sawjesćo.

Knjezerstwowe wyschnosće w Schirasu a Teheranje su wsche wosy persiskich zelesnizow hromadu sposike, so bychu so po możnosći wojazy do sbezkarskich stron dowjesli. Někotre tysacy wojakow su hižo do kraja spjećiwnych splahow pschićahake a su wójnu pschećiwo sbezkarjam sapoczake. K někotrym scharwatkam je hižo doschło, wjetsiche wojowanje njeje so hischće stako.

Dźensa bě 22. měrza sakoń pschećiwo turbanej placziwosći dostak, su so hižo znamjenja niemérow mjes splahami w Schirasu pokasake. Knjezerstwo je tehdy hižo wjelesamożnego wladyku Ouarhaiskeho splaha salak a jako sastajenza do Schirasa dowjesć dako. Tale naprawa je pak po sdaću njespokojnosć hórkich splahow skerje powjetschika a twidrjenje sbéžka posperschika. Sbéžkarjo zadaju, so by knjezerstwo drastowny sakoń a sakoń we dyrbjenskej wojerskej službje wrozilo, brónje swobodnje nabyć dowolsko, sajateho wladyku puschezika a wésće pokrajne pschihwolenja cziniko.

Ze Serbow.

W **Budyschinje**, 28. meje 1929.

— Wo **wjedrje**. Wečera wjeczor w 7 hodź. barometer 740, hygrometer +2 a thermometer wodnjo +29 stop. Dźenja rano we 8 hodź. barometer 745, hygrometer +0,5 a thermometer w nozy +14,5 stop. Dalsche wjedra budże cżopłischo a pomrócżene. Krajne njewjedrowe deschcze su nasche hona sajo namatkake. Bohužel su sobotu hižo a tež wečera tu a tam krupy padale a žita jara wobschkodźile. Dźenja je drje trochu chłodnischo ale tola rjenje a złonczko namaczanu senju wohrjewa. Nowe wyschiny z wječorja pschihladuja. Tuž raz wjedra najserje dale rjany a cżopły sawostanje. Njewjedra su wschitke mózne. Nizina je srjedźnosemskeho morja pschikhadźaza je najserje wečera nasche strony pschećiwnje. Njewjedrowy deschćik mésesche sliwkoty ras. Jutrje srjedu skhadże złonczko 3,49 hodź. a thowa so 8,06 hodź. Mésacžk skhadża w polnozy 12,28 hodź. a thowa so dop. 8,29 hodź.

— **Wečerawsche njewjedro**, kiž so popoldnju nad Budyschinom a wokolinu rospuschći, je sajo rjany płódny deschćik pschinjesło. Pschi žiwnym hrimanju z mélmanti tež sajo krupy padachu. Powschikkownje pak tuto njewjedro wjele schkody njeje nacżiniło. Automobilej, kotrajž běschtaj w hrimanju po Wósporskej dróży z Budyschina jekoj, pschijědźeschtaj z rosbitymi schtlećami do Nowych Porschcz.

— Wo **smjelbożenju schewskeho mischtra Kaisera a jeho mandželskeje z Budyschina** możemy dale sdźělić, so je so njesboże pjatk rano po 6 hodź. stako mjes Hofom a Schwarzenbergom. W jenym sawinjenju dróhi stejesche je 6 wožbanmi wobhadżeny automobil. So njeby do njeho storcził, sajěde Kaiser se swojim motorskim kolom do Lěha a tam z nim pschez hromadu kamjenjow padże. Jeho mandželska nabi žiwe do hlowy a thrašchnu ranu. Smoprědka žiwe myšlachu, so je žiwe nop puknyła, schtož pak po sdaću njeje tak sle. Mandželski stanka žiwe wužłobnu kóstć (Beckenknochen) a rosbi žiwe lewe ramjo. Nimo toho je so pjeża też smutskach tranik. Smjelbożenymaj běchu ludźo hnydom k pomozy. Mandželsku dowjesechu do Schwarzenbergskeje, mandželskeho do Hofskeje khorownje. Motorske kolo je so jenož próżku wobschkodźiło. Kaiserez schewzownju w Budyschinje mjes tym bratr smjelbożeneho z Pančźa dale sjedźe.

— **Bratraj na jenym dnju wumrěłoj.** Transportnik jatych Korla Mäder w Budyschinje mějesche jatcho je Budyschina do Drjezdźan dowjesć. Jako chcysche jeho na hudnistkim twarjenju wotedacz, so z Božej ruczku jataty **morwy** swoje. Na hamžnym dnju, nimale w hamžnej hodźinje, wumrě tež jeho bratr, żandarmski strażnistwar Mäder w Seifersdorfie, z Božej ruczku jataty. Tak buschtaj bratraj na jenym dnju pohrjebanaj.

— **Samomordarstwo.** Njedźelu 26. meje 1929 je žebi sastojnik, kiž běsche pola jeneje tudomneje sarjadniskeje wyschnosće pschijatajeny, z wobwěsnjenjom žiwjenje wsak. Wondźelu rano jeho w jenej złužownej městnosći morweho namakachu. Jako pschiczinu k sadwělowanskej krocżeli buchu swěsczene rostschadżene zwjobne a hospodarske poměry.

— **Njesboże z motorskim kolom.** Dźenja dopoldnja ½12 hodź. pschijědże po Nowosalskej dróży motorske kolo z pschibocznym wosom do města a chcysche po pola piwarnje na Dwórnischczowu dróhu sawinyć. Wjednik motorskeho kola, kiž je, kaž so nam sdźeli, bjes wjednikeho wuzwědczenja jěł, sajěde w sawinjenju do khodnika psched Pestalozzijeskej schulu. Tu wožboby buchu sdźěła wu murju a sdźěła wo schtom wjerhnjeni. Dalsche drobnosće njeje hischcze znate.

— **Namakali su** 21. 5. 29 wjeczor wokoło 7 hodź. na Budyško-Wojerowskej statnej dróży krótko psched Malym Wjelkowom autowe koleso z wobrnczu. Wobsedżer njech so pola kriminalneho wotrjada w Budyschinje, Burgplatz 6 II, samolwi.

S **Raboz.** Ssobotu pschenajesche so w tudomnym hosczenju „K złotej wyschinje“ Sréžichinska wjesna honitwa. S wotnajerjom bu fabrikant zementowych tworow Marschner w Budyschinje. Wotnajerstwi pjenjes wuczinja lětnje 320 hriwnow. Honitwa je pschenajata na 9 lět.

S **Tjoch Hwězdow.** Pjatk wjeczor ¼7 hodź. sta so na statnej dróży do Budyschina cżežke njesboże z automobilom. Wosobowy automobil Bergmannez zigaretoweje fabriki sajědże do schtoma a wosta zyle rosbity w pschérowje ležo. We wosu běschtaj sedźakoj wjednik a sastupjer firmy. Njedźiwajcy cżežkeho njesboża bu jimaj wjetsiche schkody stako njeje. Wjednik bu we wobliczu je schkleńzami sréża. Sastupjer woteńdże je strózelemi a njebu sranjeny. Smjelbożeny wós je tak sle wobschkodżeny, so dże jo wjazy njewupkazi, jón swuporjedjeżeć.

S **Kubschiz.** Dźenja rano ½6 hodź. smjelboži na statnej dróży mjes Trjebjenzami a Kubschizami knjes Arndt Wobst z Budyschina. Won pschijědże z Lubijskeje strony i nimale nowym Chevrolet-Cabrioletskim wosom a sajědże, dokelž běsche najskerje wodźidło so sapowědżiło, do schtoma. Automobil bu dospołnje rosbi. Knjes Wobst na sboże bjes wjetschepho franjenja woteńdże.

S **Lutobcza.** Ssobotu so nad Lutobczom a wokolinu žylne njewjedro z krupobiczom rospuschći. Ssylny deschcz bu lijesche a wody swutorhachu z Lutobczanskeho-Khwacżanskeho pucza nażypk. Na Lutobczansko-Radwoskim pucu wudrě woda na spadowazym měrnje pucz něhdże 80 metrow daloko, so dżery nastachu, kiž běchu žamo hacz pol metra hluboke. Deschczowa woda je tež běrnowe a trunklizowe pola jara wudrěła.

S **Potpizy.** Pschi njewjedrje pondźelu popołdnju dyrbi błyk do tudomneho Korchez doma. Ssapny do elektriskeho powoda a wot njeho na twarjenje, na kotrymž kuch wuhenja wotrasy. Ludźo do schkody njepschinjedźechu.

S **Barta.** Ssylne njewjedro, kiž sobotu nad naschej wokolinu stejesche, je też na nasćich honach wjele schkody nacżiniło. Krupy su wožebje seschkodżale jabłukowemu kżenju a też sahrodkam.

S **Lubija.** Ssobotu rano sjesdżachu w sawinjenju pschi tudomnym Hindenburgskim mosze wožobowy automobil, kiž pschekuwa **Prasser** wodżesche. Wós poczu so wjerhacz a padże do pschérowa. Pschi njesbožu buschtaj pschekupski pomocznik Anders a student Krauza cżežko franjenaj, to dyrbjachu jeju do khorownje dowjezc. Prasser sam a schtwórta wožoba woteńdżeschtaj z lóżschim franjenjom.

Ze Smjerdźaceje. Zjawny puć ze Smjerdźaceje da Rózanta je dla nasypowanja wot 27. meje hač na dalše zawrjeny. Jězdny wobkhad pokazuje so na Łazk.

Se Ssmjerdżeja. Blížichu njedźelu wotewrí so we Ssmjerdżerjach dalscha młodźinowna we Luźizy. S teje wotewrjenjom dopełni so khtadobne pschecże khcheżanskich młodźinowych pschecżełowan a młodźiny žamje, kiž so hižom 9 lět w naschej evangelskej diasporaiesej wobsadże khadźuja k sjédam a setkanjam młodźiny.

Z Kulowa. Na zali tudomneho Brauneree hosczenca wudyri po skónczenych rejach woheń, kiž so spesnje rozšerješe, zo so tójsto nadoby, blidow a stólcow spali. Wohnjowe wobory, wosebje też Němcowska wobora, ruče přikhwatachu a dalšemu wupřestrěnju wohnja zadźěwachu. Kak je woheń nastal, njeje znaty.

S **Rósbórka.** Cżežke njewjedro z krupobiczom pschicżahny sobotu pschipołdnju pśches nasche město. Błysk dyri do transformatorskeje khěże pschi małej żelesniży, tak so khěża něhdże 40 sekundow dołho w módrym płomjenju stejesche. Druhi błysk sajěde do elektrikeho powoda pschi domje sa bědnych a wobschkodżi elektriku pschiprawu.

Z Łužicy.

*S **Wjasońzy.** Pschi njewjedrje sańdżenu sobotu dyri błysk do tudomneje Lehmanneez młokarnje a do sna pschecżeżneje korczmy rěmika Lotze, njesapali pak a njenacżini wjetscheje schkody.

* **Se Ssmilneje.** Pschi cżežkim njewjedrje sańdżenu sobotu dyri błysk wokoło 1 hodź. do maśibneje brózinje žiwnoscżerja Grundmanna. Sa krótki cżas stejesche zyła brózeń w płomjenjach. Domske běsche w najwjetschim strasche, tola z pomozu wjeżneju a žuboднych wohnjowych woborow poradźi so domste, z kotrehož běchu nadobu hižo žwunohżyli, wukhowacz. Wobsedżeć ma sawěrzene. Je to sподžiwny dónt, so psched 28 létami na žamžnym dnju Grundmannej jeho tehdomnischi statok w Porchowje z Božim njewjedrom wotpali. — Popołdnju dyri błysk sažo do nascheje wby, tón ras pak do telefonoweho powoda, kiž wjedże do Trjechowa, a wottorhny grót.

* **S Stibjopiz.** Na wječerawschich skótnych wikach běschu na pschedań 150 kruwow, 30 jałchjow, 15 běhakow a 90 prožatow. Kruwy płacżachu 400—700 hr., jałchjy 150 hacz 200 hr., běhaki 75—100 hr., prožata 38—48 hr.

* S **Bjschhorka** pola Lubija. Sańdżenu njedźelu je tudomny kamjentešer a khěżer Hika žiwojemu žiwjenju žam mjesu stajił. 50klétny muž, kiž běsche w powjadnych wobstejnosćach žiwy, wopuschći njedźelu rano swoji dom a wobźiwjenju so na Lubijsko-Zitawskej statnej dróży blizko Ssowineje korczmy na Großhennersdorfskich leżownosćach. Njedźiwajcy žylneho njedźelskeho wobkhada na tutej dróży so jeho cżežka poměrnje pschje dohladachu a jo wottronichu.

* **Se Shorjeza.** Cżežko wohorikło je so njedźelu dopoldnja w 10. hodźinje něhdże 13½létne dźěcżo telegrafoweho dźěłacżerja Enderta na Dwórnischczowej dróży 29. Macż dźěcża trjebasche hornz warjaceje wody, kiž na chwilku do jstwy staji. Jako macż na chwilku wot harnza wotstupi, padże dźěcżo do njeho a so žakostnje wopari. Wbohe dźěcżo dowjesechu se sanitetnym autom wohnjowje woborу do měschczańskeje khorownje.

Macerny dwór.

Halligiski roman.

27] (Pokračowanje.)

cżiwje wobaraische. „Masch-li to sa cżiwilowanje?“ wopraschа so Edlef. „Ja žym to bóle sa wjeselu komediju pschijak, kiž pschak so mi po prawom njesda być w hódź na žiwjedżenju mojeje wutroby. Ale, hdyž wowka a macż pschestarej njejstej k tutej fekliji, cżehodła dyrbjeli so my młodši wobaraczź? Ja wopołaju wonzu a macżeri służbu luboscże a žym Maren dźakowny, so mi pschi tom pomha.“

„Sczežka schtó smjeże so hischcze po tutom nakożku na Halligu“, prajesche Nomine. „Ale jenož macżerny dwór runje dyrbi nješchto wožebite mécz. Schtó mět to wottrónicz, njebudżemy-li my to cżinicz. A hdy žo to słónczinje stanje?“

„Sdyž so wy ras sa žiwojeho měschczańskeho profesora wudacże, knježna Nomine“, znapischcziwi Manne Wögens žhutnje. „Na tom diju pschinjeże pótrowy łódźnik cżischcżanu dopiščnizu na Hallig, kiž nam wosjewi, so sczе Wy w Kielu abo hewak w nékajkim wulkomésesche na staw n i s t w j e pobyła. W nowocżażnej drasce a kłobuczku. Bjes „Geschmeide“ (pychi), bjes „Kooss“ na pschedwjeczoru, bjes „Knicks“ abo Schusterlanz“ (narodneje rejki). Strótka, bjes kajkehožkuli „barbarstwa“.

„Kak wy to wschitko tak derje wésesche, Manne Wögens.“

„Sa to žym z wucżerjom. Wichezo derje pschihotowany, kaž so žiwi. Jenož Nomine sacżu tu hóńkotej z jeho słowom, nawoženi a niewjesese sda so to wschitko jenož se žortom być.

„Potajkim, Edlefo, ja cżi jutrje njewjestu słowam po wschčch pravidłach wumésstwa.“ Takle wucżeŕ. „Mózesch wo sboju rěczeż, je-li ju dozyła namakasch.“

„Na hornjej lubi, sesadły wulkeje truhły budu słowana“, scheptasche Maren lubemu do wucha. „Pschihódź jenož prawje bórzy horje, je tam straschnje wjele myschow horjesa.“

„Ty mój lubuschko“, scheptaschе sažo Edlef. „Wschе słhody wojsnu nadobo. Ach, so ty dożyła so na wowku njehnewasch dla wschčch blasnistwow.“

„Njepraj jenož takle“, proschesche wutrobnje. „Ssy tola Halligiki hólczez. Ja liczu to wschitko k „pucu“, kiž k žbožu wjedże. Niż zyl žamón, też pucż je tak krażny.“ Won słóżnje na nju pohlada.

„Hdyž budżetaj sažo na macżeri semi, póndżemy“, wubudźi jeju Nomine. „Pschihódźtaj i dypkom jutrje wječor ke „Koosi“ (ke kwažnej wjeczeri). A pschinjesetaj sej Halligiski žołdk žobu. Pudding a njazkowu polowku, plezo a běły khlěb wam podadża. Też w tom njecha wowka nowennu cżažez nochowacż.“

„Nó“, žmělesche so Manne Wögens, „to by njebyła wowka. Wona ma Halligsku wjeczeż sa rosomnischu a rjenischu wěz hacz někajki měschczański „Polterabend“, a ja wém, wona budże sę žiwojej žamžnej ruku sa žiwojeho Edlefa koju kwažneho pleza dżeż a złoczi bo běłeho tuka nawożenjenjowe a njewjesćcżne mjeno z pojerjowymi fornjalkami. A ja žo žadżam, cżerwjeny žiłżany bant leżi pschihotowany, so by wustupowazu plezowu kóżcż se želtku debita. — A moja žotra Maren nańdże najkrażnischu meju psched kwažnym domom a wscha cżeżez dostanje žo jej wot wowki.“ —

Nomine hladasche žo spodżiwajo na rěczażeho. „Wy powedacże to, jako bychu to wožebite skutki byłe. Cżehodła njemóżu žo sa wschо to wotestate sahorcż?“

„Dokelž sczе wot města natykniena“, wotmołwi Manne. „Wy sczе žiwój rjany Halligiski měr žhubiła. Wschо, schtož sadżerżuje a do predka njespécha, cżini waż nervosnu. Stare waschnja žadaju wobmyślenosć. Tu sczе wy do morja cżiłka, hdyž sczе so ż pryżenjenu stała.“

„Wy sczе pekuje pschi dożerowanju, schulski mischtro Wögenso“, žmělesche so Nomine nuczena. „Wěsżeże-li też, so sczе prosty wscheje makeje žwórkliwosże napschecżo mi?“

Wucżeŕ žo po zbłym wobliczu sapyri.

„A žmém-li waż, Nomine Holgersowa, na to dopomnicż, so sczе mi psched lětami jomu prajika: Hdyž budżesch hdy žwórkliwy ke mnje, Manne Wögenso, potom cżitnu cże sa pschiwala do morja?“

Wona mjelczesche porażena.

„Kajki pomjatk we tola macże“, rjekny wobkwjerdżo tomobil, kiž pschekuwa **Prasser** wodżesche. Wós poczu so wjerhacz a padże do pschérowa. Pschi njesbožu buschtaj pschekupski pomocznik Anders a student Krauza cżežko franjenaj, to dyrbjachu jeju do khorownje dowjezc. Prasser sam a schtwórta wožoba woteńdżeschtaj z lóżschim franjenjom.

Ze Smjerdźaceje. Zjawny puć ze Smjerdźaceje da Rózanta je dla nasypowanja wot 27. meje hač na dalše zawrjeny. Jězdny wobkhad pokazuje so na Łazk.

Se Ssmjerdżeja. Blížichu njedźelu wotewrí so we Ssmjerdżerjach dalscha młodźinowna we Luźizy. S teje wotewrjenjom dopełni so khtadobne pschecże khcheżanskich młodźinowych pschecżełowan a młodźiny žamje, kiž so hižom 9 lět w naschej evangelskej diasporaiesej wobsadże khadźuja k sjédam a setkanjam młodźiny.

Z Kulowa. Na zali tudomneho Brauneree hosczenca wudyri po skónczenych rejach woheń, kiž so spesnje rozšerješe, zo so tójsto nadoby, blidow a stólcow spali. Wohnjowe wobory, wosebje też Němcowska wobora, ruče přikhwatachu a dalšemu wupřestrěnju wohnja zadźěwachu. Kak je woheń nastal, njeje znaty.

S **Rósbórka.** Cżežke njewjedro z krupobiczom pschicżahny sobotu pschipołdnju pśches nasche město. Błysk dyri do transformatorskeje khěże pschi małej żelesniży, tak so khěża něhdże 40 sekundow dołho w módrym płomjenju stejesche. Druhi błysk sajěde do elektrikeho powoda pschi domje sa bědnych a wobschkodżi elektriku pschiprawu.

Z Łužicy.

*S **Wjasońzy.** Pschi njewjedrje sańdżenu sobotu dyri błysk do tudomneje Lehmanneez młokarnje a do sna pschecżeżneje korczmy rěmika Lotze, njesapali pak a njenacżini wjetscheje schkody.

* **Se Ssmilneje.** Pschi cżežkim njewjedrje sańdżenu sobotu dyri błysk wokoło 1 hodź. do maśibneje brózinje žiwnoscżerja Grundmanna. Sa krótki cżas stejesche zyła brózeń w płomjenjach. Domske běsche w najwjetschim strasche, tola z pomozu wjeżneju a žuboднych wohnjowych woborow poradźi so domste, z kotrehož běchu nadobu hižo žwunohżyli, wukhowacz. Wobsedżeć ma sawěrzene. Je to sподžiwny dónt, so psched 28 létami na žamžnym dnju Grundmannej jeho tehdomnischi statok w Porchowje z Božim njewjedrom wotpali. — Popołdnju dyri błysk sažo do nascheje wby, tón ras pak do telefonoweho powoda, kiž wjedże do Trjechowa, a wottorhny grót.

* **S Stibjopiz.** Na wječerawschich skótnych wikach běschu na pschedań 150 kruwow, 30 jałchjow, 15 běhakow a 90 prožatow. Kruwy płacżachu 400—700 hr., jałchjy 150 hacz 200 hr., běhaki 75—100 hr., prožata 38—48 hr.

* S **Bjschhorka** pola Lubija. Sańdżenu njedźelu je tudomny kamjentešer a khěżer Hika žiwojemu žiwjenju žam mjesu stajił. 50klétny muž, kiž běsche w powjadnych wobstejnosćach žiwy, wopuschći njedźelu rano swoji dom a wobźiwjenju so na Lubijsko-Zitawskej statnej dróży blizko Ssowineje korczmy na Großhennersdorfskich leżownosćach. Njedźiwajcy žylneho njedźelskeho wobkhada na tutej dróży so jeho cżežka poměrnje pschje dohladachu a jo wottronichu.

* **Se Shorjeza.** Cżežko wohorikło je so njedźelu dopoldnja w 10. hodźinje něhdże 13½létne dźěcżo telegrafoweho dźěłacżerja Enderta na Dwórnischczowej dróży 29. Macż dźěcża trjebasche hornz warjaceje wody, kiž na chwilku do jstwy staji. Jako macż na chwilku wot harnza wotstupi, padże dźěcżo do njeho a so žakostnje wopari. Wbohe dźěcżo dowjesechu se sanitetnym autom wohnjowje woborу do měschczańskeje khorownje.

Macerny dwór.

Halligiski roman.

27] (Pokračowanje.)

cżiwje wobaraische. „Masch-li to sa cżiwilowanje?“ wopraschа so Edlef. „Ja žym to bóle sa wjeselu komediju pschijak, kiž pschak so mi po prawom njesda być w hódź na žiwjedżenju mojeje wutroby. Ale, hdyž wowka a macż pschestarej njejstej k tutej fekliji, cżehodła dyrbjeli so my młodši wobaraczź? Ja wopołaju wonzu a macżeri służbu luboscże a žym Maren dźakowny, so mi pschi tom pomha.“

„Sczežka schtó smjeże so hischcze po tutom nakożku na Halligu“, prajesche Nomine. „Ale jenož macżerny dwór runje dyrbi nješchto wožebite mécz. Schtó mět to wottrónicz, njebudżemy-li my to cżinicz. A hdy žo to słónczinje stanje?“

„Sdyž so wy ras sa žiwojeho měschczańskeho profesora wudacże, knježna Nomine“, znapischcziwi Manne Wögens žhutnje. „Na tom diju pschinjeże pótrowy łódźnik cżischcżanu dopiščnizu na Hallig, kiž nam wosjewi, so sczе Wy w Kielu abo hewak w nékajkim wulkomésesche na staw n i s t w j e pobyła. W nowocżażnej drasce a kłobuczku. Bjes „Geschmeide“ (pychi), bjes „Kooss“ na pschedwjeczoru, bjes „Knicks“ abo Schusterlanz“ (narodneje rejki). Strótka, bjes kajkehožkuli „barbarstwa“.

„Kak wy to wschitko tak derje wésesche, Manne Wögens.“

„Sa to žym z wucżerjom. Wichezo derje pschihotowany, kaž so žiwi. Jenož Nomine sacżu tu hóńkotej z jeho słowom, nawoženi a niewjesese sda so to wschitko jenož se žortom być.

„Potajkim, Edlefo, ja cżi jutrje njewjestu słowam po wschčch pravidłach wumésstwa.“ Takle wucżeŕ. „Mózesch wo sboju rěczeż, je-li ju dozyła namakasch.“

„Na hornjej lubi, sesadły wulkeje truhły budu słowana“, scheptasche Maren lubemu do wucha. „Pschihódź jenož prawje bórzy horje, je tam straschnje wjele myschow horjesa.“

„Ty mój lubuschko“, scheptaschе sažo Edlef. „Wschе słhody wojsnu nadobo. Ach, so ty dożyła so na wowku njehnewasch dla wschčch blasnistwow.“

„Njepraj jenož takle“, proschesche wutrobnje. „Ssy tola Halligiki hólczez. Ja liczu to wschitko k „pucu“, kiž k žbožu wjedże. Niż zyl žamón, też pucż je tak krażny.“ Won słóżnje na nju pohlada.

„Hdyž budżetaj sažo na macżeri semi, póndżemy“, wubudźi jeju Nomine. „Pschihódźtaj i dypkom jutrje wječor ke „Koosi“ (ke kwažnej wjeczeri). A pschinjesetaj sej Halligiski žołdk žobu. Pudding a njazkowu polowku, plezo a běły khlěb wam podadża. Też w tom njecha wowka nowennu cżažez nochowacż.“

„Nó“, žmělesche so Manne Wögens, „to by njebyła wowka. Wona ma Halligsku wjeczeż sa rosomnischu a rjenischu wěz hacz někajki měschczański „Polterabend“, a ja wém, wona budże sę žiwojej žamžnej ruku sa žiwojeho Edlefa koju kwažneho pleza dżeż a złoczi bo běłeho tuka nawożenjenjowe a njewjesćcżne mjeno z pojerjowymi fornjalkami. A ja žo žadżam, cżerwjeny žiłżany bant leżi pschihotowany, so by wustupowazu plezowu kóżcż se želtku debita. — A moja žotra Maren nańdże najkrażnischu meju psched kwažnym domom a wscha cżeżez dostanje žo jej wot wowki.“ —

Nomine hladasche žo spodżiwajo na rěczażeho. „Wy powedacże to, jako bychu to wožebite skutki byłe. Cżehodła njemóżu žo sa wschо to wotestate sahorcż?“

„Dokelž sczе wot města natykniena“, wotmołwi Manne. „Wy sczе žiwój rjany Halligiski měr žhubiła. Wschо, schtož sadżerżuje a do predka njespécha, cżini waż nervosnu. Stare waschnja žadaju wobmyślenosć. Tu sczе wy do morja cżiłka, hdyž sczе so ż pryżenjenu stała.“

„Wy sczе pekuje pschi dożerowanju, schulski mischtro Wögenso“, žmělesche so Nomine nuczena. „Wěsżeże-li też, so sczе prosty wscheje makeje žwórkliwosże napschecżo mi?“

Wucżeŕ žo po zbłym wobliczu sapyri.

„A žmém-li waż, Nomine Holgersowa, na to dopomnicż, so sczе mi psched lětami jomu prajika: Hdyž budżesch hdy žwórkliwy ke mnje, Manne Wögenso, potom cżitnu cże sa pschiwala do morja?“

Wona mjelczesche porażena.

„Kajki pomjatk we tola macże“, rjekny wobkwjerdżo

(Pokračowanje sczežhuje.)

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Barlina.** (Tši wožoby ho satepike.) Na sažnim njedjelskim powołdnju pokazowasche thermometer we Fridaku 27 stop. cźopłoty po Celsiju. W šwobodnych kupowanjach bóndže tehodła k załostnej cźišcźeńcy. Bohužel wak ho njedjela njeminy, bješ snjeboženjow pichi kupowanju. W Tegelskim jźoru satepi so młody cźłowjek přez wocznaj pschiwuninych. Dalschej wožobje satepichtej ho w šwobodnej kupalni Joerssfelde, hdyž ho Dannerizkim jźoru jena wožoba. Też horzota zabalcyše hižom šwój wopor. Njedjelu popołdnju w Jźoru dróhy młodeho cźłowjeka Boža ruckła jaja.

* S **Kuttrina.** (Cźežke njeswoje ſ autmotobilom.) Krótko psched Frankobrodom nad Wódru snjeswoji njeschtaj rano cźežkitu auto ſe ſobustawami katolſkeho towarſtwa pomoznikow. Kaž ho dotal pomě, buchu tři wosoby morjene, tři cźežko a schtyri lohko ranjene.

Wielut jako Żonska zwoblekany?

Wot kónza januara t. l. wyschnoſeze rubjeżneho mordarja Wielusa pódarmo pytaja. Wosſujetne namakanki we Budyſkej wokolinje ſdudźichu ménjenje, ſo Wielut njebudze we wokolinje Budyſchina pschebywa a ſo je ſe Shorjelza na ſakſku ſemju cźekнył. Wschelazy ſu też mněli, ſo ſu jeho widźeli. Tak ſu hakle njedawno pola Kinsbórka tady Kamjenza muſſkeho wobkedźbowali, kak je hakle wosſuze ſorjelka je ſemje cźahał a je jědł. Nětkle 100 policijskow ſ dwjerom wjedźnikow policajskich ſpjow pytałche na to Wielusa, tola też bjez wuſpěcha.

Nětko je policija žonu ſajała, kotraž powěda, ſo je tutenu cźežkenu ſlóſtnikej wosſpjet ſwoju draſtu poſcźiła, w kotrejž je wón tež khodźił. Tehodła je możno, ſo ſo Wielut jako žona abo młoda holza ſdraſcźeny po kraju wokoło bruczi. W poſledniem cźaſu je ſo ſaſo mnoho cźežkich mordarſtwow ſtało. Hakle psched tydźenjom namakachu pſches 60 lět ſtaroſo rataria Korlu Schöpke w jeho khěſni w Malym Kúpperu w Schleſſkej ſarażeneho a ſadajeneho. Tu jedna ſo też wo rubjeżne mordarſtwo.

Dujsa 28. hapreleje bu inżeńer Schütza Siemens-Schuckertſkich dźěłarjow ſ dwěmaj wutſelomaj do khribjeta, nětkotrymi rěznymi ranami na cźiji a rosrěſanej žilu na dróſy pola Lubanja ſamordowany a wurubjeny namalany. W tutym padże běchu njeſkutka winowali jeneho rěznika ſ wokoliny Hirſchberga. Tuteho bórſy na to w Drježdźanach ſajachu, tola njeběſche žaneho ſwiſta ſ nim a ſ njeſkutkom.

Na doſahnjenje Wielusa je też wyſoke myto wuſtajene.

Přilopk.

* **Zalostny ſlimk.** Město Dnjepropetrowſk w Ruſkej je ſi hodźiny trajazy ſlimk potrjechił. Wody, kiž poldra metra wyſoko ſchumjachu, ſtorhnychu ſtobu ludźi a też twarjenje. Dotal powě ſo wo 12 ſmjertnych woporach.

* 82 **cźłowjekow ho ſpaliło.** W chineſkim pschiſtawnym měſace Inkoange wudyri woheń w kinowje, kiž ho ſ njenadrej ſpěchnoſcu roſcźěri. Jako wohnjowa wobora na pomoz pschichwata, bźěche ho twarjenje hižom połpalilo. Po hamtſkej powěſcźi je 82 cźłowjekow pschi tom w plomjenjach ſmjercź namakało. Pschicźina wohnjoweje kataſtrofy hiſchcźe njeje ſnata.

Jendźelsko-francowska lubosć.

Hrabinka dże do kłóſchtra.

Rozhorjena afera w hornych dźeſatcź tyſaz je w Pariſu ſwój ſtónz namakała. Jedna ſo wo lubosćiwy drama mjenje hrabinki de Janſe. Wu dla ſyntaneho mordarſtwa na jeje pschećelu, lordu Traffordu, ſ połſtónemu jaſtwu ſaſudżena. Dokelž je tehdom ſamomordſtwo ſpytała a po dołhej cźežkej khorośći njedawno thorownju wopuſchćiła, by wona nětko dyrbjała ſwoje khłostanje wotſedźeć. Tež pſches wobhnadźenje dóſta hrabinka ſwoju ſwobodu ſaſy. Tu wažeſche ſ tym, ſo je ſej wotmyſliła, do kłóſchtra laſtupicź a ſchlewjeſt pschijimacź, dokelž je ju ſwětny dónt tak ſjebał.

To je ſpodźiwny epilog — bohužel — ſ lubosćiwemu romanej, kiž je we ſjwojim cźaſu pod palazym njebjom Pariſa, na jenym najrjeńſchim blecźku ſwěta, ſo ſapoczinał. Lord Trafford, kiž bě pschez ſwe połožeńſtwo ſ diplomatiſkej ſłužbje a tehdom w jendźelſkim kolonijalnym wójſku ſłuſcheſche, ſe ſna ho na ſjwojim domu, kiž w Pariſu pſchebywi, ſ młodej hrabinku de Janſe, mandźelſkej franzowſkeho wulkoležownoſcźerja. S tuteho króſkeho ſeſnacźa naſta bórſy hłuboka pschichilnoſcź a Jendźelcźanej ho poradźi, młodu ſonu narcźežej, jemu do Afriki ſcźěhowacź, hdźež dyrbjeſche ſwoju wozeriku ſłužbu naſtupicź. Mandźelſkemu młodeje ſony njewoſta wšo wina tuteho afrikanſkeho puczowanja dołho potajna. Wón hrožeſche ſ roſwjazanjom mandźelſtwa. Tola Jendźelcźan ju ſ tym ſmjerowa, ſo ſej ju ſa ſonu wojnje, jeli ho jeje mandźelſki wot njeje dźěli. Tak ſwoſta hrabinka w Afriſy.

Mjes tym běchu też pschijwuſni wo lubosćiwym romanje młodeho lorda ſhonili a ſtarſchi jemu k ſwjedźenju dachu, ſo dyrbi ſo Franzowki wdaſ. Na pohnumanje hrabinki puczowaſche lord do Londona, ſo by je ſwojimaj ſtarſchimaj ſo dorěcźał a ſej dowolnoſcź k ſeńitoje wuprohył. Po nawrócźe ſ Londona wobkrućі lord młodej ſonje, ſo je wſchitko w najlepſchim rjedze. Budże, ſ wójſka naſtupicź a w Jendźelſkej po pſchećzu ſwojeho nana nowe powołanje ſapoczinacź a ſo potom ſ njej wożeniecź. Nětko ſcźěhowachu tydźenje njekažneho ſboża a młody por naſtupi dompucź ſ wulkim parnikom. W Pariſu roſtoli lord wěrnoſcź: ſo budu jemu dźědźinſtwo ſapowědźicź, jeli wón na wſchě cźaſy wſchě ſwiſki ſ hrabinku njeroſwiſaja. — Młoda žona ſnjeſpeche tutu ujewoczakanu nowinku po ſdaczu měrnje. Wſchitko pſchihotowa ſ wotpucźowanju młodeho lorda. Wona pſchewodźeſche jeho na dwórniſchcźo. Lord Straffford poſticzi lubowanej k poſledniemu raſej ruku a cźiſchče do ſpěſchnika Paris-Calais ſaſtupicź, kiž mjeſche ſa nětotre mjeńſchiny wotſejcź. We tym wokomiku praſny wuſtrěl. Hrabinka bě ſ rukawy revolwer wucźahnyła a ſ nim do lorda ſtrěliła. Młody Jendźelcźan padny krwawjo pſchi kolijach na ſemju. Mjeſe tym, ſo jěſdni hoſcźo a dwórniſchcźowi ſaſtojnikojo ho two lorda ſtarachu, ſłoži hrabinka revolwer na ſo a wutſělí dwójzy do ſo. Cźežko ſranjena leżeſche potom tydźenje dołho w khorowni. Na nażdyżne pſchiſcźeſcźechu ju do ſudniſkeje žurle. Lord, kotrehož ſranjenja ho podźiſcźo jako lohke wupokajachu, woſtawi, ſo jej njeźada, ſo bu hyła thłoſtana, dokelž je ſam na wſchěm wina. Njedźiwajo na to ſaſudźichu ju k 6 měſaznam jaſtwa. Mjes tym bu jeje mandźelſtwo ſ hrabju dźělene. Preſident Doumergue je jeje wobhnadźenje podpiſał. Tola ſwjaſk tuteje jendźelſko-franzowſkeje lubosćeje bu roſbity.

Listowanje.

E. R. Na podłožku Waſchich informacijow ſda ho, ſo dźědźenja (herba) ſa cźaſ ſwojeho žiwjenja ma prawo, dań ſapiſowaneje hypotheki wuźiwacź. Po jeho ſmjerćі ma ho kapitał na jeho dźěći wuplacźicź. Ma-li ho ležownoſcź wot tuteje cźeſe wuſwobodźicź, dha może ho to jenoſ po ſchwonadnym wucźinjenju dźědźenja a jeho dźěći ſtacź. Tak dołho harcź tuta cźeſa na ležownoſcź wotpoczuje, dha je nowy wobſedźeć k placźenju danje a poſdźiſchemu wuplacźenju winowaty.

A. D. Je-li ma wotmajeſ jara ważny ſajim na tutej póſlanſkej rumnoſcźi, dha może ho ſejerjaz na §4 podruž. ſakonja je wuźadacź a pſchećiwo podruźnikej ſforzicź. W wošſudże pak budże ho wuprajicź, ſo ma ho podruźnikej wotſtupjena rumnoſcź na nikaſe waſchnje naruſacź. Tuž je naſtkeje, ſo ho ſ bobrym ſjednataj.

B. D. Naſtkeje je, ſo Wołcheho hoſpodarja, to rěka wobſwědźerja wo wuliczenje měſaczneho podruźneho dawka proſyńcze. Sa ſeptember měſeſche ho 132 proz. placźicź. Nózne wobſtrnźenje ſłuſcha do ſarſadowańſkich wudawkow, kotrež w podruźnym ſjenjeſu tſja.

Dolhoćitny abonent. Po §25 nahódnoſtneho ſakonja njeſmě wércźeł bo 1. januara 1932 nahódnoſtny kapitał žadacź. Wércźeł a dołznik mataj prawo, po wupowědźenju hižo 3 měſazy bo 1. januara 1932 placźicź.

Hospodarski rozhlad.

Wutoru, 28. meje 1929.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1925	100 pólsk. złotych	47,20
1 jendźelski punt	20,333	100 čěskosł. krónow	12,417
100 šwajc. frankow	80,70	100 franc. frankow	16,38

Barlinſka burſa bě wčera zhłaba pschi ſpadowazych kurſach efektow. Wikt ſ dołžnymi a rentowymi liſcźinami běchu też wčera mérne.

Na produktowych wikach wčera wšše ſtrucźenje žitnych placźiſnow ſaſtupi. Placźiſny ſnajmjeńſcha wjazy dale njeſpadowachu. Jenoż wowſ po zentnarju hiſcźeše 5 np. pschiſładźi. Wčera placźeſche zentnar

w Barlinje

pſchenicźy 10,50—10,55 hr., rožki 9,20—9,45 hr., jecźmjenja naléttnjeho 10,40 hr. hacź 11,20 hr., nafmjeńſkeho 9,40—11,10 hr., wowſa 8,95—9,25 hrinownow,

w ternitzowym witowanju

ſa meju: pſchenicźy 11,05 hrinownow,
ſa julij: pſchenicźy 11,15—11,25 hr., rožki 10,12½—10,17½ hr., wowſa 9,50—9,55 hrinownow,
ſa ſeptember: pſchenicźy 11,55—12,57½ hr., rožki 10,35—10,37½ hrinownow,

w Drježdźanach (ſjatk):

pſchenicźy 10,45—10,70 hr. (10,55—10,80 hrinownow),
rožki 9,40—9,65 hr. (9,55—9,80 hr.),
jecźmjenja nafmjeńſkeho 9,00—10,50 hr. (9,00 hacź 10,50 hr.),
jecźmjenja naléttnjeho 11,40—11,75 hr. (11,40—11,75 hr.),
wowſa 9,75—10,00 hr. (10,25—10,50 hr.).

Pschistajeja:

Holzn do domu, rěſnik Müller w Biſkopizach, Kamjeńſka dróha 10.
Holzu, Stillerez konditornja w Budyſchinje.
Holzu. k 1. 6. do Budyſchina, Tſchańſka dróha 5.
Tſchikryerjow, Polk we Wojerezach.
Pjeckaſkeho, Zimmerman we Wukrancźizach.
Sepjeru, Lehman, měſchcźańſke kubło w Lubiju.

Na pschedań:

Wós. dźěcźazy w Bělej Wodźe, Mužakowſka dróha 40
„ delka na prawo.
„ dźěcźazy w Biſkopizach, Bismarckowa ł. 6 III.
„ dźěcźazy w Budyſchinje, Nowa haſa 10 II.
„ deſtowany w Małſcźazach 7.
„ dźěcźazy w Niſkej, Shorlerſka haſa 20 I.
Kachle, hlinjane w Hródku, Drježdźańſka dróha 7.
Wěrny, znjeſi Swór w Dobroſchi.
„ i we Wulkim Wjelkowje.
„ tachańſke kubło w Hrubocźizach.
„ Franz w Pſchiſchezach.
„ w Budyſchinje, Cźornobóbſka haſa 8.
Kuchińſka nadoba, w Hródku Bjedrich-Ebertowa haſa 85, ſadny dom.
Sſyno a ſyoma w Schcźežizy 23.
Hnój we Wojerezach, Sſrjedźna haſa 2.
Sſlomu a wěrny, Homel w Hońiſzy.
Loža ſ matrazu w Biſkopizach, Pózlowſka dróha 7.
Loža. tſi w Budyſchinje, Gickelsberg 16 I, na prawo.
Konjaj ſ gratom a wołom w Budyſchinje, Wilhelmowa haſa 3.
Stołny, płotowe, kamjeńtne, Nikolaj we Wojerezach, Kreishausſtraße 7.

Sſudniſzy na pschedźaſdźowanje

ſrjedu, 29. meje 1929.

W Bukowcu, na gmjeńſkim hamcze, dop. w 10 hodź.: deſtowany wóz;
w Zitru, w hoſcźencu, dop. w 11 hodź.: knihowy khamor;
we Wojerezach, w hoſcźencu „K ſłotej Hwězdźe", dop. w 11 hodź.: wſchelake meble, wojnarſke maſchiny, ſchewſka ſchijaza maſchina a wſchěmnje ſchijaza maſchina;
w Brětnje, w hoſcźencu, dop. w 9 hodź.: meble a krawſka ſchijaza maſchina;
w Niſkej, w hoſcźencu „K hwězdźe", dop. w 10 hodź.: wſchelake meble;
w Mjeſchiſzach, na gmjeńſkim hamcze, dop. w 10 hodź.: ſtanki, draſtnej khamoraj a kutrobaſk.

ſchtwórtk, 30. junija 1929.

W Budyſchinje na ſudniſtwje, dop. w 9 hodź.: wſchelake meble, cźaſnik, wobrazy, hudźbne a pišańſke ſtroje, radźija, pjenježne khamory, kola, awta, ſonjazej muſkaj a dźěcźaze draſty a ſchatu, wina, wſchelake emailowane, aluminijowe a zynkowe ſudobja.

Žitnoſcź, 12 jutrow wulka, ſłuſchaza murjerjej Robertej Barthejej w Zymplu. Pſcheſadźowanje je pónjedźelu 29. julija 1929, dop. w 10 hodź. w Niſkej na ſudniſtwje, ſjiwa cźo. 7.

Žitnoſcź. nětkle 8 górzow wulka, ſłuſchaza tſchikrijezſkemu miſtrjej Pawołej Laſerej we Lupoji. Dokelž ſu twarjenja wotpalene ſu hódnotu ležownoſcźow na 4388 hr. poſtajili. Pſcheſadźowanje budże na ſudniſtwje w Budyſchinje, ſjiwa cźo. 141, ſchtwórtk, 11. julija 1929, dop. w 10 hodź.

Dźěłarnja, 49 mtr. dołha a 12 mtr. ſcźeroka, ſ nětkle połoratórza ležownoſcźe ſłuſchaza firmi Njeſiwaczidłſka twórnja maſchinow, bratraj Jehringez tow. ſ. w. r. w Njeſiwaczidle. Hódnota 14 800 hr. Na pſcheſadźowanje pſchińdże pónjedźelu, 8. julija 1929, dop. ½11 hodź. w Gnenjej hoſcźencu pſchi dwórniſchcźu.

Ležownoſcź, nětkle 7 górzow wulka, hódna 10 138 hr., ležaza pſchi Pſchiſchezańſkim puczu w Budyſchinje, ſłuſchaza Wetzlicźej herbam. Na pſcheſadźowanje pſchińdże ſrjedu, 10. julija 1929, dop. ½11 hodź. na ſudniſtwje w Budyſchinje, ſjiwa 141.

Sſud je nad ſamożenjom pſchełuża Guſtawa Curka Langi w Budyſchinje na Carolaſkej haży 9 wurunanſke jednanje woteſwrił, termiju na pónjedźelu 24. junija 1929 dop. ½11 hodź. na ſudniſtwje do Budyſchina, ſjiwa 141 ſwałaſchi a prawiſnika dr. Harniſcha ja dowěrnika pomjenowanyſchi.

Škrowe depeše.

Dop. ¾12 hodź.: Placźiſny ſu dale ſeſtabjene, ale žito je žadne, je też njeſkupuja.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¼11 hodź.: Žyle ſpadny wobrot, ſa poſdźiſche termije ſu placźiſny ſnižene.

Placźiny na Barlinſkich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, howak 100 kg.

Placźiny po złotej hriwnje.

	27. 5.	25. 5.		27. 5	25. 5.
Pšenica	210-211	210-211	buny	22-24,00	22-24,00
rožka	184-189	184-186	woka	28-30,00	28-30,00
nal. jeńmjeń	208-222	208-222	mócne lupiny	17-18,00	17-18,00
naz. jeńmjeń	180-188	180-188	žołte lupiny	22-24,00	22-24,00
wows	179-185	180-187	zeradella	—	—
kukurica	—	—	rapa. wosnik	18-18,90	19-19,20
pšenź. muka	23-28,00	23-27,75	rany wosnik	21-22,00	21-22,00
rżana muka	25-27,25	25-27,00	poon. molasa	—	—
pš. wotruby	12-12,75	12-12,75	běrnj. kruški	15-16,80	15-16,80
rżane „	13-13,00	13-13,00	syno, 50 kg	4,30-5,40	4,30-5,40
lane ſymjo	—	—	rżana ſłoma	1,65-1,80	1,30-1,70
hróch, Viktor.	43-50,00	43-50,00	pšenź. „	1,80-1,80	1,30-1,80
raps	—	—	wowſna „	1,65-1,80	1,65-1,80
pjeluški	25-26,50	25-26,50	ječna „	1,45-1,70	1,45-1,80

Drježdźańska burza (27. V.).

Pšenica	209-214	běrnjace kruški	18,80-19,00
rožka	188-193	pšenź. wotruby	13,20-13,30
naléttni jeńmjeń	228-235	rżane wotruby	13,60-14,80
nazymsk. jeńmjeń	180-210	pšenična muka	38,00-39,50
wows	195-200	rżana muka	31,00-31,50
čerwjeny dźeſel	145-155	woka	34,00-35,00
raps	-	pjeluški	32,00-33,50
kukurica (Mais)	212-214	hróch	32,00-36,00
ſuche truhańcki	15-15,00	cokrowe truh.	18,00-20,00

Placźiny rěznego ſkotu na Drježdźańskich ſkótnych wikach.

27. meje.

188 woł., 356 byk., 394 jałojo. a kruw., 727 ćelat., 513 wowo., 2875 ſwini.

Placźiny za

woły: 1. 56—60, 2. 46—53, 3. 38—43;
byki: 1. 55—57, 2. 49—54, 3. 43—48;
kruwy: 1. 49—52, 2. 41—46, 3. 31—37, 4. 27—29;
jałojcy: 1. 54—59, 2. 42—50;
wowcy: 1. 65—70, 2. 55—62;
ćelata: 1. 84—88, 2. 78—83, 3. 65—75;
ſwinje: (přez 300 pt.) 74—76, 2. (240—300) 76—77, 3. (200—240) 74—76, 4. (160—200) 72—73, Ranty 68—68.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schkrowa powěsć wo wjedrje sa jutřišchu žrjedu:** Khłódnischo a mróčele žo pschecžahuja. W Jendželskej khłódno ale žuchO. W połnóčnej Europje khłódno a scherjate.

---

* **We Widdershausenje pola Erfurta je swada mjes pschiwušnymaj Schäferez a Eitzerez žwójbomaj k krwawnym pukam a k powschitkownej ſtželenju dotwjedła. W pschimanju žo je žekerami a hnojowymi widlami do žo dachu. Wschitzy pschiwušni žo pschi pukach wobdźělachu a žyłu wjeſ trašchichu. Pschi wojotwanju žu korbarja Eitzerta ſe schtyrjomi wutſełemi morili. Tjo Eitzertowi žynoſo a pschi wojotwanju njetwobdźělenỳ ſamkać žu žo ſ wutſełemi a ſ bombu, kotraž je žo ſe Schäferez doma cžiſła, cžeſko ſranili.**

* **Do Japaniſkeje je ſchkrowa powěsć doſchła, ſo je žo parna łódź „Atut“ njeſnataje narodnoſcje blisko Aljaſchki potepiła. Jena amerikanſka parna łódź je pjeczá 300 paſažerow ſ potepjeneje łódźe wukoſiła. 160 ludźi njeje žo hiſchcze namakało. Myſla žebi, ſo je łódź do ſkały ſawadźika a žo do dweju dźelow roſtorhła.**

Prozeſ pschećiwo Raczicej.

W Beogradze je žo prozeſ pschećiwo nětkuſchnim ſapóſłanzam Raczicej, Popowicej a Jowanowicej ſapocžał. Wobſkorjenych winuja, ſo žu w łoni w ſkupſchtinje do khorwatſkich ſapóſłanzow ſtželeli. S ſtželenju žu khorwatſkeju ſapóſłanzow Baſaričža a Pawoła Radiča morili a ſapóſłanzow Grandju a Schcžepana Radiča ſmjertnje ſranili. Schcžepan Radicž je na žwoju ranu wumrjeł.

Raczicej na praſchenje prajt, ſo žu jeho k cžinej nadpjerali. Sapóſłanzy khorwatſkeje ſtrony a Pernar žu jeho ſtſchiwodźili a na wſchěm, ſchtož je ſerbſke, ſ nohomaj teptali. Wón je měnił, ſo je Pernar, hdyž je do jeho pschimnył, do njeho ſ revolwrom ſtželicž chcył. Tohodla je jeho prjedy poſtželił. Je jeho do praweje ruki ſtželił a dyrbjeſche, dokelž žo Pernar k njemu dale bliježeſche, ſnowa ſtželecž. Druhi wutſeł je Pernara na wutrobje cžeſko ſranił. Na to žu khorwatſzy ſapóſłanzy pschihnali, a wón je žo bojał, ſo jeho nabija. Hdyž žu žo k njemu pschibliżili, je dyrbjał ſtželecž, ſo by jich wotehnał.

Towařstwowski powěstnik.

Budyšin. Naša jednota „Sokoł“ ma swoje zwučowanje kóždu srjedu wječor we 8 hodź. w towařšowni na Hornčerskej hasy (Christl. Vereinshaus).

Delni Wujezd. Jednota Sokoł wuhotuje njedźelu 2. junija z přileżnosću jeje lětneho wobstaća wulki sokolski swjedźeń a přeprošuje na njón najwutrobnišo wšetko bratrowske jednoty. Zwučowań budže so prostne, kiž je w Sokołskich listach w čisle 1 a 2 rozpisane. Započatk je w 2 hodź. Wo bohate wobdźělenje prosy **starosta.**

Lichań. Zernička spěwa srjedu wječor 1/9 hodź. pola Rudolfec. Wšitcy, kotřiž chcedźa při župnym swjedźenju sobu spěwać, maja wšěse přińć.

Předsydstwo.

Łaz. Serbske tow. „Jednota Zejlerjowa“ wobdźěli so njedźelu 2. junija při župnym swjedźenju w Delnim Wujězdźe. Sobustawy z přiwuznymi zhromadźa so we Łazu připołdnju 1/2 1 hodźin k wotjězdej do Wujězda. Dalše sobustawy přizamknu so towařstwu w Radey. Wo sylne wobdźělenje so bišče junkróć raznje prosy. Znamjeńsko ma so přityknyć.

Předsydstwo.

Ralbicy. Jednota Sokoł ma wuturu 28. meje hnydom po mejskim nyšporje zaso zwučowanje. Tuž chcemy nětko zaso mócnje započeć a tohodla njech wšitcy přińdu. Jednać budže so też dla jězby do Poznańja. Wo bohate wobdźělenje prosy. Načolnik.

Radwoř. „Serbski Ratařski Dorost“ za Radwoř a wokolinu ma přichodny štwórtk 30. meje 1929 pop. 1/4 hodź. pola Kralec ważnu zhromadźiznu. Wšitcy towařšow wočakuje z dypkom předsyda.

Sowrjecy. Jednota Sokoł ma jutře wuturu wječor zwučowanje.

Zjednoćeństwo serbskich wučerjow změje sobotu, 1. junija, pop. 1/4 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje posedźenje. 1. Dźeńſki porjad: Nakład nowe je spěwneje zběrki za serbske šule. K temu přeprošujemy wosebje też wubjerk za tutu zběrku. 2. Dalše wudaće Raja. K temu přeprošujemy wosebje też komisiju za Raj a jeje redaktorow. Rozpominanje prawopisa a maćizny. 3. Přihoty za hłosokulturny kurzus. 4. Wšelčizny (přeća, namjety atd.). Dla ważneje maćizny prosymy naležnje wšitkich serbskich wučerjow, na zhromadźiznu přińć. Z přećelnym postrowom

Krawc, zapisowař. Kral, předsyda.

Župa „Handrij Zejler“ wospjet kedźbne čini, zo ma kóžde towařstwo župy „Handrij Zejler“ njedźelu 2. junija w Delnim Wujězdźe w bohatej ličbje zastupjene być. Witanje towařstwow je wot 12 hač 2 hodźin.

Župan.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Kupujemy wowny

Wojerski zastaranſk. hamt w Budyšinje

Telefon 3020 Telefon 3020

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smolerjo w Budyšinje. Za lokalny dźeł a feuilleton: A. Duhman w Budyšinje. Za hospodarski dźeł Arnošt Hart w Budyšinje. Za nawodźenje ſo ſamak w Budyšinje.

Tworvkupow. towarstwo w Budyšinje

zap. dr. z wobm. ruk.

Šaty a šatowe tkaniny

Wosebje tunje poskićenje!

Tkanina za košle	mtr.	wot	**0.48—0.90 hr.**
Mako-płat	mtr.	wot	**0.85—1.30 hr.**
Kopřiwlna 80 cm šěroka	mtr.		**0.60—0.90 hr.**
„ 100 „ „	„		**0.95 hr.**
„ 140 „ „	„		**1.35 hr.**
Tkanina za twjelkim	tr.	wot	**0.78—1.40 hr.**
Žonjace košle	kus	wot	**1.75—5.— hr.**
Žonjace nócne košle	„		**2.90—8.65 hr.**
Prynces suknje	„		**2.10—7.40 hr.**
Šle z kholowami	„	wot	**3.40—5.— hr.**

Saty za mužow
Wulki wubjerk
Kupanske a frotěr ruby

Bilanz am 31. Dezember 1928

Aktiva	RM	Passiva	RM
1. Kassenbestand am 31.12.28.	1 596.03	1. Geschäfts-Anteile	3 230.—
2. Darlehne	21 145.47	2. Reservefond	1 437.75
3. Laufende Rechnung	34 157.92	3. Spareinlagen	57 585.55
4. Immobilien	1 900.—	4. Laufende Rechnung	2 622.77
5. Mobilien	150.—	5. Guthaben d. Mitgl. f. Waren	31.45
6. Beteiligungen	2 700.—	6. Wechsel	11 000.—
7. Forderungen für Waren	21 245.73	7. Aufwertungs-Konto	293.—
8. Wert des Warenlagers	3 330.42	8. Rückstellungs-Konto	2000.—
9. Zinsreste	3 806.40	9. Raiffeisenbank	9 407.50
		10. Aktien-Einzahl.-Konto	1760.—
		11. Gewinn 1928	663.95
Summa der Aktiva	90 031.97	Summa der Passiva	90 031.97

Mitgliederbewegung:

Bestand am 31. 12. 1927: . . .	139
Zugang	3
Abgang	2
Bestand am 31. 12. 1928: . . .	140

Ralbitzer Darlehnskassen-Verein e. G. m. b. H.

zu Ralbitz

N. Tžemer **J. Buck** **M. Zschornak**

Gumijowe twery

za žony a mužow

wopłokowadła, žiwotowe wobwjazki, měnač. wobwjazki a tajke přez wustupowanje. Wobroćće so dowěrliwje na

Wagnerowu

w Budyš. před Šulešk. wrotami 9

Pytam 1. k abo 15. junijej spušćomneho

motročka a pohonča

M. Delan we Wětenčy

Citajće „Serbske Nowiny“

Młoda kruwa

blizko k ćeleću je na předań w Stróži čo. 7 pola Rakec

Gardiny

přikrywy ◆ dźěćace šaty

W. Köhler w Budyšinje

Hłownem torhošću 9.

Serbski Hospodar

ratařske wulkowikowańske towařstwo z wobm. ruk.

Telefon: w Budyšinje 3510, w Khoćebuzu 1247

Naš młyn w Delnim Wujezdźe telef. čo. 13 dźěła nětko też

dejwo spěchowacu picu

z ržanych a pšeničnych wotrubow, rajsoweje mučki a mučki wolijowych wosuchow po receptach nazhonitych skotarjow, wšě dźěle w najlepšich a najčišćišich kajkosćach.

Tutu picu předawamy jako

Łužisku dejwo spěchowacu picu

I. družina wopřija 18,06% proteina a 8,42% tuka, škrobowa hódnota (Stärkewert) je 58,1 kg., požiwajomny bělk (Verdauliches Eiweiß) 13,1%.

II. družina wopřija 19,48% proteina a 7,83% tuka, škrobowa hódnota (Stärkew.) 63,3 kg., požiwajomny bělk (Verd. Eiweiß) 14,2%.

Wobě družinje stej po wobswědčenju statneje přepytańje w Möckernje pola Lipska njeskaženej a čistej.

Předawanje kubła

Löhnerec kubło w Nowej Wsy čo. 52 pola Huski we Budyskim hamtskim hejtmanstwje 65 1/2 prusk. jutrow wulke, w jenym zahonju při kuble, wopałna kasa z měrneho časa 19250.— hr. ma so ze žiwym a morwym inventarom

sobotu 8. junija

wot 10 do 1/2 12 hodź. dop.

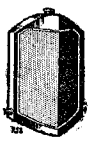
w mojej kenclije **w Budyšinje na Nowych hrjebjach 10** na **přesadźowanje předawać.** Kupne wuměnjenja dostanu zajimcy po přeču z doběrku po 2.— hr. přispósłane.

Rěčnik a notar just. radź. Wesser.

Dźěłarn. awfow. khłódźakow Wuporjedźerja

EWALD KÜHN w Budyšinje

na Drježdźansk. dr. 18 ◆ Blizk. Nawječ. garažow

Wuporjedźenje a nowozhotowjenje khłódnikow wšěch systemow kaž też bencinowych tankow, motorsk. přikrywow (Hauben) najtuńšo

Autogeniske kowanje

Barbjerńja a chemiska čiſcerńja M. Schubärth w Budyšinje - Telefon 3758

Fabrika na Fabrikowej dróży 10

Čiſcenje a barbjenje žonjaceje a mužaceje drasty, portěrow, tepichow, kóžkow a gardinow. Barbjenje po mustrach. Wosebitosć: znowa-barbjenje kožanych jakow, šapkow a nutſkowne čiſcenje awtow.

Samsne klamy: na Hošic hasy

Přijimańje:

w Budyšinje: Max Seifert na Kamjentnej hasy 29
Seidelec drastownja na Sedansk. dr.
Manufakturowy wobkhod na Kaeublerskej dróży
Božidar Stärsch, Pod hrodom 4

w Arnsdorfje: Jan Noack na Hłownej dróży

we Wjelećinje: Sperlingec kupny dom

w Kamjencu: předešćikowy wobkhod Graf

we Wojerecach: Willy Terl na Torhošću 10

Prošu kedźbujće na moju firmu

Knj. kand. theol. Röslerej

wuprajamy naš

najnutrniši dźak

za jeho wopřijeća połne a wutrobu jimace předawanje na přenim dnju swjatkow a na njedźelu swjateje Trojicy.

Njech je wosadźi spožčene, jeho bórzy jako swojeho dušepastrja witać.

Wjele kemšerjow.

SERBSKE NOWINY

DŽENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaća měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnika 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišć. Smolerjec kniholičkowarnja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěźtki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobkěrjenje so ćitajace nawěźtki a tabele so wyše wobliceja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 122 — Budyšin — Srjedu, 29. meje 1929 — Bautzen — Lětnik 33

Sakske zawjery přeco powodźenje.

Sakske Rudne hory žu šo 8. julija 1927 se ſlimkom podeſchle, kotryž je w dołomaj rěkow Gottleuby a Mohilnizy najhórſche ſapuſčenje naćinił a nětkuje 150 ćłowjeſkich woporow ſadał. Po dokładnym pruhowanju žu techniſojo dopóſnali, ſo móže ſo podobnym wupuſčenjam w pſchichodźe najlěpje ſ dołowymi ſawjerami ſadźěwać. Twarſke wudawki ſa nje ſo na 25 milijonow hriwnow wobliceja. Pſched dwěmaj lětomaj, hdyž wulke wody pſches wuſtej rěčnjſchćej ſchuchachu, je ſchkoda naſtała, ſa kotrejž wurunanje je ſo dyrbjało nimale runje tełko wudawać, kaž ſa twar dołowych ſawjerow. Pſchi tom ſo hiſchće na wjele njeſbožownych njedźiwa, kotſiž ſu tehdy ſtyſlnjenju ſmjerjeć poćerpili. Hiſchće dźenża njeje wſchě wupuſčenja tamneje hróſbneje nozy wotſtronjene, hačrunje je ſo je ſroſchej zajnoſću na wobnowjenju wudrětych dróhow, wottorhanych moſtow a wotpławjenych twarjenjow dźěłało.

Sakſki ſtat je ſo hižo lěta dołho ſ njedoſtatkom krajnych finanzow bědźi. Mjilijony, kotrež dyrbi na nowotwar dróhow a twarjenjow a nětkole ſa twar dołowych ſawjerow wudać, tehdyła cźežko na jeho ſtatne hoſpodarſtwo tłóča. Dokelž ma też němſki ſtat ſajim ſa to, ſo žo ſapuſčenja ſlimkow w Rudnych horach w podobnej měrje njeſwobjetuje, kaž pſched dwěmaj lětomaj, je Sakſka němſke knježeſtwo ſa pſchinoſchk 10 milijonow hriwnow ſa twar dołowych ſawěrow proſyła. Nadźachu ſo, ſo tale proſtwa ſo podarmo njeſtanje. Cźim bóle ſu ſo w Drjezdźanach ſe ſdźěſenku njeluble pſcheſtrašili, ſ **kotrejž ſo proſtwa wotpokaſuje, dokelž pjeća twar dołowych ſawjerow ſajinjy němſkeho ſtata njenaſtupa a jeho wódne dróhi ſo ſ nim njepołěpſcha.** Njeje trjeba wjele dopokazow, ſo pſchicźiny wotpokaſanja pruhu njeſwobſteja. Hižo wſpjet je němſki ſtat nuły krajnow wotpomhał, kotrychž wobydlerjo ſu ſtajnemu ſtrachej ſ kataſtrofami pſchirody wuſtajeni byli. Też wobydlerjam dołow Gottleuby a Mohilny by ſtajny ſtrach hroſył, hdy njebychu ſo dołowe ſawjery natwarile. Tohodła ſo **wopomnjenjeſi ſpiſ pſchihotuje, ſ kotrymž ſo dopokaſuje, ſo twar dołowych ſawjerow njeje jenož naležnoſcej ſakſkich raniſchich Rudnych horow, ale też Łobja,** kotrež, kaž je znate, pod ſarjadniſtwom němſkeho ſtata ſteji. S natwarjenjom dołowych ſawjerow by ſo w Łežnym ćahu, hdyž je Łobjowa woda ſa tódźniſtwo pſchenilła, tutemu njedoſtatkej hač do wěſteje měry mohło wotpomhać. Dokelž pak ſo wo njepſchetorhnjeny wobkhad tódźow niz jenož Sakſka, ale też Cźeſkoſłowakſka žiwje ſajimuje, by ſnadź wužitne hyło, hdy by ſakſke knježeſtwo też ſ cźeſkoſłowakſkim knježeſtwom jednało. Pſchimjeſowazy cźeſki kraj je ſ poſlednjej ſlimkowej kataſtrofu tehorunja cźežko ſchkodował. S twarom dołowych ſawjerow by ſo ſnadź mohło dozpić, ſo bychu ſo w pſchichodźe też pſchimjeſne Cźechi pſched ſapuſčenjom ſlimkow wobarnowale. W tymle padźe by ſnadź cźeſkoſłowakſki ſtat, kotrehož finanzy ſu w dobrym rjedźe, wjetſchi pjenjezny pſchinoſchk pſchiſłowolił.

Němski kancler pred zjězdom socialdemokratiskeje strony.

W Magdeburgu žu wutoru wo twarje němſkeho panzerowaneho łkichjaka dale jednali. Sapółkanz dr. **Dawid** bě prěni, kotrež ſtejiſchcźo ſozialdemokratiſkich miniſtrow ſakitowaſche. Praji:

„Nowowótba dla panzerowaneho łkichjaka by k porażenju ſozialdemokratiſkeje strony dowjedła."

Rěčnik warnowaſche, po pucźu namjetow oppoſizije hicź. Na prawizy wſchak bychu ſo ſ radoſcźu powitali. Knježeſtwo dyrbi dale dźełacź, ſo by wulke nadawki pſchitomnoſcźe rozrišało.

Se žiwym pſchikleſkom powitany ſo potom němſki kanzler **Müller** łkowa jimajcźe. Sakitowaſche ſo: „Měru kniiłi, kotrež ſo tu cźini, bych rośumił, hdy budźiſche ſozialdemokratiſka ſtrona ſa cźaſ žiwoje knježeſtwowje cźełowoſcźe ſobuſtawy ſhubiła, ale na wopak je, wona je po ſobuſtawach pſchiběrała. Nadźiju ſo, ſo ſo ſtroniny ſjězd teho dźerži, ſchtož ſo nětkole dozpicź hodźi. **Eckſtein praji, ſo njeſłymi ſtatej, ale jenož dźełacźeſtkej worſchcźe ſamolwiezi. To wſchemu do wobliczа bije, ſchtož ſmy wot dźeſacź lět cźinili a ſchtož ſu ſebi naſchi wulzy pſchedwoſojarjo pſcheli.**

Měnjeze ſnadź ſo ſu naſchi wolerjo, kotſiž ſu nam 153 mandatow dali, cźyłi prajteź, ſo dyrbimy abſtinentnu politiku dźełacź? Kritikojo dyrbja hicź ſadanje Stahlhelmarjow podpiſacź, ſo bychu ſtat wyſchnoſcźow wobnowiłi, ſo bychmy w kritizy wulzy narośili. Ssmy pſchedobrł ſozialiſtojo, ſo bychmy ſo nad koaliziſkej politiku wjeſelili. Wona pak je politiſka nuſnoſcź. So ſo njeje niczo dozpiło, njeje měrno. Schtož ſtej pruſke knježeſtwo a

němſke knježeſtwo ſa wuſamknjenych dźełacźerjow ſ dźěła w dołhowjeczornej Němſkej dołonjałej,

njeje hač dotal ſane knježeſtwo dozpiło. Eckſtein je potom **ſtronineho pſchedhžduju Hermanna Müllera ſ němſkim kanzlerom Müllerom pſchirunał.** We wólbnym wofotowanju ſmy wſo łóngy wottyknyli, kotrež ſebi jako ſozialiſtojo pſchejemy. Wjes dźěła je panzerowany łkichjak we wólbnej agitazji w ſrjedźiſnje ſtał, po objektu měrjeny, ſnadź pſcheſtylnje. Rěčnik na wobnowjene wobſamknjenje němſkeho ſejma ſa **twar panzerowaneho łkichjaka dopomni.**

Njejſmy tehdy po naležnym ſadanju wjetſchiny fraktzije ſ ſrakaju hłoſował, hačrunje je to pſcheczіwo myſli a duchej Weimarſkeje wuſtawy.

Němſki kanzler njemóže w praſchenju tak wulkeje holitiſkeje ważnoſcźe pſcheczіwo ſwojej ſamknjenej pſchedkoły hłoſowacź. Taſke experimenty njeſmědźa ſo pſchehuſto wſpjetowacź. Ssmy w tódym cźaſu hotowy, ſcźełwiki ſ teho wotwodźicź, jeli ſo ſo jada. Ssmy pak ſnaty jako muż, kotryž ſwoje łkowa ſaſtupuje a nochzu ſebi tole mjeno wſacź dacź."

Pſchi wothłoſowanju w politiſkej ſozialdemokratiſkich miniſtrow ſtej ſo nimale wſě cźeſtinje wotpółłanzow ſa politiſke ſtejiſchcźo miniſtrow a pſchedhžduſtwa ſozialdemokratiſkeje ſtrony wuprajiłej.

Hugo Stinnes młódši pred sudom.

Pſched wożebitym wothłelenjom wulkeho lawniſkeho žuda w Barlinje je ſo pónđelu ſudniſke jednanje pſcheczіwo Hugeſej Stinneſej, jeho direktorej Erichej Nothmannej a jeho ſekretarej ſ Waldowej ſapoczał. Dale žu wobſtorjeni ratař Erwin Wolf, pſchekupc Bela Groß ſe Wina, Leo Hirſch ſ Barlina, Rugen Hirſch ſ Parisa a Joſef Schneid.

Stinneſej a ſobuwobſtorjenym ſo porokuje, ſo ſu nowe wobſhedźenſtwo **wójnſkeje pożejonki jako ſtare** wobſhedźenſtwo pola finanzneje wyſchnoſcźe ſamolwili. Sa nowe wobſhedźenſtwo ſo tehdy 5—7 hriwnow płaceſche, mjes tym ſo ſo ſtare wobſhedźenſtwo ſe 125 ſkotymi hriwnami po 1000 hriwnach naſobnoſcźeſche. S falſchowanjom dopokaſmow ſa ſtare wobſhedźenſtwo, t. r. wotpowědowanych bankowych liſćinow dźiwym wobſtorjeni ſa ſwoje hromadu ſkupowane kruchi noweho wobſhedźenſtwa 25 krócź wjacy dóſtacź, hač běchu ſami ſa nje wudali. Hdy budźiſche ſo tole wobſchudźeńſtwo porodźiło, budźiſche ſtat wo wjele ſtow milijonow hriwnow ſchkodował.

Němski pavillon na swětowej wustajeńcy w Barcelonje so wotewrił.

Na ſwětowej wuſtajeńcy w Barcelonje je ſo pónđelu w pſchitomnoſcźi kraľa a prynzow, Prima de Rivera a ſtatnych wyſchnoſcźow němſki pavillon wotewrił. Pſchi wotewrjenju ſo němſki pósłanz hrabja Welczek, generalny kommiſar ſa wuſtajeńcu dr. ſe Schnitzler, miniſterialny direktor dr. Poſſe ſ němſkeho hoſpodarſkeho miniſterſtwa a druſy wobdźělchu. Pavillon je ſo ſa krótki cźaſ po nowocźaſnym ſtylu ſ marmora, ſchkleńcy a bronſy natwarił. Dr. ſe Schnitzler mějeſche wotewrjacu rěcź, w kotrejž wobſamknjo na to pokaſa, ſo Němſki dla jeneho nětcźiſchcźeho wobcźeńeho hoſpodarſkeho położenja nje móżno, na wuſtajeńcy wuwoſne wězy we wjetſchich roſměrach pokaſacź.

Kral ſo ſa němſke wobdźělenje na wuſtajeńcy dźakowaſche a próżowanje wo natwarjenje pavillona khwaleſche, pſchi cźimž ſu němſzy a ſchpanišzy rjemjeſlniſzy bratrowſzy hromadźe dźěłali. Na to kral a jeho pſchewodniſzy jenotliwe wotdźělenja němſkeje wuſtajeńcy wobhladowachu. Na łóngu wobhladowańzy wjedniſtwo němſkeje wuſtajeńcy kralowej a prynzeſam wumeſtke drohotne kamjenje pſchepodachu.

Francowsko-pólski wójnski plan hole wumysleńje.

Knježeſtwowa pólſka telegrafowa powěſćenja je wobſahowdźe wojſewika, ſo je pólſko-franzowſke wojeſke dojednanje ſ lěta 1922, **kotrež ſu Moſkowſke nowiny wojſewite,** hola łża.

Franzowſki miniſter ſwonkownych naležnoſcźow je ſběhowaze wojſewił: „We nowym, w Moſkwje wuhladźanym cźałopiſu je ſo text franzowſka-ruſkeho rukowańſkeho ſrěcźenja wocźiſchcźał. Tole wojſewjenje je falſchowanka. Wſchě twdawanja ſu njewěrne.

Litwa Pólsku winuje.

Attentat na litewſkeho miniſterſkeho pſchedhžydu Woldemaraſa, kotryž je ſo 8. meje w Kownje ſtucził, dźe litewſke knježeſtwo pſched Swjatk Ludow pſchiſtejeſcź. Wono Pólſku wobſkorżuje, ſo litewſkich politiſkich cźeknjenjow hoſpoduje a ſ tym jich ſłym pſchihotam pſcheczіwo litewſkemu knježeſtwu połkuje. Litewſke knježeſtwo měnjenje wotſchěrja, ſo Pólſka litewſkich cźeknjenjow podpjeruje a jich ſ njeſtutkam wabi. Bombhy, kotrež ſu nadpadnizy wuźili, ſu pjeza w Pólſkej dźěłane.

Pſched Swjatkom Ludow tele wobſtorżby mało wěry nadeńdu. Nadpadne je, ſo ſtoro žyła litewſka ſtudowaza młodźina ſ pſcheczіwnikami nětcźiſcheho knježeſtwa ſłuſcha, kotrež ſamóže jenoż ſe ſunjertnymi wuſudami a ſ tkoſtanjom na wjele lět ſaſtiwa ludowu njeſpokojnoſcź potłóczicź.

Zwjazk přeciwo přizamknjenju Awstriskeje k Němskej.

Kaž ſo ſ Moſkwy powě, ſu wojeſke nowiny „Kraſnaja Swězda" pódła ſrěcźenjow, mjes Pólſkej, Rumunſkej a Franzowſkej wobſamknjenych, dalſche ſrěcźenje mjes Cźeſkoſłowakſkej a Franzowſkej, wojſewite. Po nim by, hdy by ſo Awſtriſka ſ Němſkej ſjednoczіła, cźeſkoſłowakſke wójſko dyrbjało Wiń, Linz a Salzburg wobſadźicź. Druhi ſ Franzowſkej pſchećeſenły ſtat by potom dyrbjał Celowec wobſadźicź. Hłowne wjedniſtwo by w ruzy franzowſkeho knježeſtwa pſchi tymle ſakrocźenju leżało.

Franzowſke knježeſtwo tole twdawanje ruſkeho wojeſkeho cźałopiſa runje tak jako njewěrnoſcź wotpokaże, kaž wojſewjeny tekſt wo franzowſko-pólſkim wojeſkim ſwjatku. Pſcheczіwo pſchiſamknjenju Awſtriſkeje k Němſkej njetrjeba ſo wożebite wojeſke ſrěcźenje wobſtamknycź, dokelž je tole pſchiſamknjenje ſ poſtajenjemi Verſailleſkeho měra ſakſane. Hdy by k tomule pſchiſamknjenju doſchło, by hižo Swjatk Ludow pſcheczіwo njemu ſakrocźił.

Ruskeho generalneho konsula w Charbinje zajeli.

„Exchange Telegraph" ſ Charbina powě, ſo ſu chineſke wyſchnoſcźe tamniſchi ruſki konſulat pſchepytałe a ruſkeho generalneho konſula a jeho zwły perſonal, 70 wożobow liczący, ſajałe. Zyke konſulatſke twarjenje ſu pſchepytali a wjele pižmow ſebrali. Nadźijeja ſo, ſo w nich dopokaſma pſcheczіwo ſchcheſcźijanſkemu generalej Zengjuhſiangej namakaju, kotrehož winuja, ſo je ſyſchćihańſtwo ſ ruſkim knježeſtwom pſcheczіwo chineſkemu Nangkingſkemu knježeſtwu organiſował.

Wulki proces w Beogradze.

Pónđelu je pſchi pſcheſłyſchenju wobſkorżenjow nětkuſchi ſapółkanz Raćicź rjekł, ſo ſzyka njeje ſamych myſlow mět, do Schcheſana Radicźa trěleć, ale ſo je jenoż do ſapółkanza Grandża ſtrělił, kotryž bě ſam ſe revolwer pſchimnył. Pſchi tom je kulka Radicźa trjechiła.

K jednanju ſkónzowaneho Pawoła Radicźa ſo pſchiwatna ſtórżba wudowy ſkónzowaneho cźitałcheſ, kotraž ſa ſwoje dźeći wotſchkodźenje we wyſokoſći 1 233 000 dinarow a ſa ſebje wotſchkodźenje 1 000 000 dinarow żada. Wobſtorjeny Raćicź ſo ſ tym ſakitowaſche, ſo je do njeho ſ revolwrom jenoż w ſebjeſakitanju ſtrělił.

Aman Ullah wo wobstejnosćach w Afghanistanje.

Aman Ullah je do Bombaya pſchijeńſchi ſwojemu pſchedawſchemu wikowańſkemu miniſtrej Hadiej ſkanej poſruckił, ſo by dopiſowarjej Londonſkeho „Daily Telegrapha" pſchiſcźiny ſwojeho wotſtśda ſ Afghaniſtana roſkładł. Aman Ullah je Afghaniſtan wopuſchcźił, dokelž je nowa revoluzija mjes Kandaharom a Kabulom wudyrika. S njej je ſo jeho wotmyſlenjej cźaſ do Kabula ſnjeſmóżnił. Mohamedanſzy duchowni a druhi fanatikojo ſu ſpjeſtowoſcź pſcheczіwo Amanej Ullahej ſtudźili. Wont łóſdej reformje wobaraju, dokelž ſu ſo pjenjezy, kotrež ſu prjedy dóſtali, nětko k łęſchemu wocźehnjenja a roſwjeża afghaneſkeho ludu nałożowałe.

Jandi tyau menjeschе, so ſo Habib Allah, kotryż je ruhjeżnik, njebudże dolho we Kabulu dżerżeć. Jenoż prachjenje cżahża je, ſo jeho wuċerjenja. Wón nad wulkej wjeſerſej mozu njeroskasuje, a może ſo ſ tym liczieć, ſo by ſo Kabul dobył, hdy by ſo na njón ſylny naddeły ſċżinik. Powieże, kotreż ſu ſo poſledni cżaż we Afghanistanje roſkleċkrile, ſu ſwjetſcha njewerne, woſtebje wſchе powieże we wulkich bitwach ſ cżeſkim ſchkodowanjom.

Hadi Khan rekri, ſo ſo Nadirej Khanej poradżi, afghanſki lud po mérnym puezu ſaſo ſjednoċżeć.

Njemérne posedżenje mexikanskeho parlamenta.

Merikanſki parlament je po herjekazym poſedżenju 52 ſapóſſlanzow wuſamknuł, dokelż ſu poſledniu rebolucziju podpjerali. Pódla teho je ſo wobſamknło, wurjadne poſedżenje ſwolacz, w kotrymż dyrbja ſo wuriadne naprawy pſcherżiwo ſdżerżarjam cżiniċ.

Krute wojowanje chineſiſch knjeżerſtwowych wojakow ſ rubjeżnikami na Janze.

Londonſke „Times“ ſe Schanghaia powėdża, ſo je ſo njedawno rėli Janze kwatwa bitwa mjes knjeżerſtwowymi wojakami a rubjeżnikami biła. Po dwėdżobdżinkim ſoſtajnym wojowanju wojazy nad rubjeżnikami dobychu. 20 rubjeżniſkich hódżow je ſo tepiko. 1000 rubjeżnikow je ſo pak ſabiło pak tepiko, 250 bu ſajatych. Wojazy ſu 2000 ſtżelbow a hromadu munnizije ſebrali.

Lětuša nordiska synoda

je ſo wutoru, 28. meje wotewrika ſ kemſchenjom w nėdżiſchej ſtawiſniſzu a wumjelſzy ſajimawej krajnej evangelſko-lutherſkej Drježdżanskej dwórſkej zyrkwi kotrejż nėtko „Evangelich-lutheriſche Domkirche“ rėkaju. Prėdowanje mėſeſche knjes krajny biſkop D. Ihmels, kubym Seerbam woſebinſzu ſnaty po ſwónej viſitazyji nasnum 1927, pſchi kotrejż je wſchitke narodne ſcherbiſke evangelſko-lutherſke woſadny wopytał. Wón ſakaſi ſwoje prėdowanje na pſ. 120, 6: „Moja duſcha woċakuje na tżho Knjeſa wat jeneje raniſcheje wachi hacż do druheje“ a napominaſche, ſo bychu tuto pſalmſke ſłowo ſa ſwoje wuſmaċże a ſłubjenje ſcżinili pohladnjo na to, kat ſ zdżiwju ſteji, na to, ſo ſynoda pſched nami leży, a na to, ſchtoż naſche ſłóżedło woſebinſke żiwjenje naſtupa. Nady bych rumje tak ſwėdomnje wótſaże każ wutrobu poſpoſnjaze ſłowa naſcheho knjeſa krajneho biſkopa nadrobnoſcżiche tu rospiſeċ, ale njebych wėdżał, hdże ſapoczeċ a hdże ſkónczeċ, dokelż bė wſcho, ſchtoż praſeſche, wulżu ważne, a bjes dwėla ſo jeho prėdowanje też do cżiſchcża da.

Po krótkej pſchestawzy podach ſo dr. prėnjeho ſjawneho poſedżenja letuſcheje ſynody. We ſjawnych poſedżenjach ſu wichitzy ſobuſtawy ſynody ſpeſnoċżeni. Knjes biſkop bė pſchitomny, tehorunja evangelſko-lutherſke krajne konſiſtorium. Preſident ſynody, knjes hrabja Vitzthum ſ Eckſtädt je woteżwri ſ poſtitaſtej rėcżu, w kotrejż mjes druhim roſekaſi, cżehodża je ſo rużne ſcżinjko, hiżo na kónz haprejeſe t. m. wmiſlenu ſynodu wottorcżiċ; ſkónczenje dżakne ſłowa ſpėrnemu wopomnjanju wónowaſche w bėhu cżaſa, kiż je ſo minuły wot poſlednjeje ſynody, be wċżinoſeże ſawolanym ſobuſtawam: k. wyſchſchemu ſchulſkemu radże Banżej, naſchemu ſerſkemu pófarjej k. wyſchſchemu wuċerjerſi a kantorej Banċży a dżełacżerſkemu ſekretarej Giertzej, ſpominaje wėło też na faſtżuhy ſerbſkeho ſobuſtawa ſynody, knjeſa wyſchſcheho ſaſarja na wotz. Domaſchki, kotremuż wſchitzy ſ zyleje wutrobu pſchejachu, ſo by ſo nėtko lėtuſcheje ſtrowoſeże na mnohe lėta ſ Boha ſmił wjeſelicż, hacż woſebje w poſlednim lėżże. Tomu ſo pſchiſiomkny jeho 2. dypk dnjoweho porjada: japoſajanje 4 nowych ſobuſtarſtwow ſynody, mjes nimi naſi dwėju Seerbow: na mėſto njeboh k. Hanczki wuſwoleny knjes kantor Krawz Wujeżdżanſki a na mėſto k. wyſchſcheho ſaſarja Domaſchki do ſynody powołany podpiſarjow. S dalſcheho dnjoweho porjada tuteho ſjawneho poſedżenja by ſnadż dożahaze było wuſtėlnyċż, ſo ſo hacż dotal ſa wuradowanje a wobſamknjenje pſchedležaze pſchedmjety jednotliwym wubjerkam pſchipokaſachu, a ſo ſo na mėſto 5 dotalnych ſobuſtawow wubjerkow nowe ſobuſtawy wuſwolichu. — Ssnano mohło ſo tu ſ krótka hiſcheże na to pokaſaċ, kak taſka inſtituzija, każkaż je ſynoda, dżeła. Schtoż ſo we ſynodze wuċżinja, je płaċżazy ſakoń ſa naſchu krajnu zyrkej. Tohodła njemóże wona wuradowaċ, każ druhe ſchromadżiny, ale dyrbi dżełaċ po parlamentariſkim woſchnju. To rėka wſchitſki dżeł jeje dżeła ſo njewotmėwa w ſjawnych poſedżenjach, ale we wotbżelenjach (frakzijach, nėmży rėkaju Gruppen) a we wubjerkach, Wotdżelenja ſu 3; kóżde na ſwojeho wjednika, a kóżdy ſynodala ſłuſcha do jeneho ſ tutych 3 wotdżelenjow. Mój Sſerbaſ ſwoj wobaj w ſrjedżnym wotdżelenju, kotrehoż wjednik je knjes wyſchſchi zkrkwinſki rada Jenċż ſ Kamjenicy. Tute wotdżelenja wuradżuja we wożach, kiż pſched zyłu ſynodu pſchińdu, kóżde ſamo ſa ſo, ſ cżimż njeje prajene, ſo ſo też ſpreżenja ſtawaju mjes jenym a mjes druhim wotdżelenjom, woſebje pſches wjednikow abo też mjes wſchitkimi cżłonk. Wubjerkow je wżdy na pſch. prowiſiſkih abo finanzny abo ſa ſmutkowne należnoſcże atd. Kóżdy ſobuſtaw ſynody ſłuſcha każ do jeneho wotdżelenja tak do jeneho abo do dwoju wubjerkow. Kóżdemu wubjerkej wjednikowi ſynody pſchipokaſuje jeho dżeła. We wubjerkach ſo roſprawa podawa wo kóżdej wėży, ſchtoż kluſi ſa nju abo pſcherżiwo njej rėkaċ, ſo roſpomina, a hdyż je po tutym puezu wėż mohł rjec ſkala, hdyż ſu też horkach ſpomnjene wotdżelenja ſo roſhudżiłe, potom wjednikowe zdżele ſynody tuſe wėż na dujowy porjad jeneho ſjawneho poſedżenja ſtaji. — Wotdżelenja ſo ſchadżaja ſwjetſcha wjeczor, wubjerki dżełaju dopoldnja abo popoldnju, każ ſo hodżi, hdyż żane ſtawne poſedżenje njeje. S teho móże kóżdy ſpóſnaċ, ſo niemóże hnydom prėnje dny na 1. ſtawne poſedżenje leżkhowaċ 2., dokelż dyrbja prjedy wotdżelenja a wubjerki ſwoje dżeło ſcżinicż.

Pſchichodne ſjawne poſedżenje ſynody budże Pjatk, 31. meje. Potom, da-li Bóh, dalſche powėżcże.

— Sarjetk.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 29. meje 1929.

— **We wjedrje.** Wczera wjeczor w 7 hodż. barometer 739, hygrometer +2 a thermometer wokniſa +29 ſtop. Dżeńſa rano we 8 hodż. barometer 745, hygrometer +2 a thermometer w nozy +14 ſtop. Wjedro budże ſuche a ſaſne. Schkleniża njeſmuta na rjane wjedro poſkaſuje. Wuſchina wuſchiſeżera ſo dżeńſa po zyłej Europie. Mózemy też ſhrobie rjaċżeż, ſo dotalne rjane a cżeſte wjedro dale wobſtawaſche. Njewjedra ſaſdżenu wódżelu wſchak ſu wſchelakim ſerbſkim wżam w Biſkopſkich ſtronach każ Kamjenc, Spytezam, Wjeſkowam a druhim ſlinkate deſcheże pſchinjeſeże. Pola ſu hroſnje wudrjene, żita ſeſhlowane a ſdżża też luki ſamaſane. Jutſje ſchtwórk ſhadża kłónczo 3,48 hodż. a khowa ſo 8,08 hodż. Mżnaċk ſhadża w poſnozy 12,58 hodż. a khowa ſo dop. 9,41 hodż. Jutſje je Boże Cżelo. Nadże ſo rady hrima.

— **Drježdżanſku Sserbſku** hotuja ſo na njedżelu 2. junija na Hornjoluſiſki dżeń we wuſtajenży. Woni nam piſaċu, ſo je jenoż jedyn dżeń ſa Sſerbow ſwobodny, na kotrymż chcżedża dżełaċ ſa naſch narod a ſa naſchu ſerbſku domiznu. Wuſtupja ſ rjanym programom. Poſlicża ſu bżiwadło, ſherbſki kwaſ, pſchaſa a ſerbſke reje. Njech ſo iola kóżdy Drježdżanſki Sserb na tutom dnju woſwėdżi. Woſebje ſwjeſelilo pak by naſchich Drježdżanſkich krajanow, hdy by ſhebi prawje wjele Sſerbow domach we Lużicu tule njedżelu ſhebi do Drježdżan dojżło a Drježdżanſkich Sſerbow pſchi tutej ſkładnoſcżi woppytale.

— **Maforentnarjam** wuplaċżnje ſo podpjera na mėżaz junij pjatk, 31. meje dopoldnja wot 10 hacż 12 hodż. w Sſejmowni na Hrodowſkej haży 10 po jenym ſłhodże, wó ſtwje 43.

— **Swjaſt wjednikow khorobnych polluonjow** w Budyſchinje, w kotrejż ho ſe wſchelakimi powołaſſimi praſchenjemi ſabżeċkne. S roſprawy pſchedhdżu Zimmera wuſhadżeſche, ſo bu komiſija natarſkich dżełaċżerjow ſe dwėma ſobuſtawomaj ſchulujena a to ſ knjeſomaj Domſchke a Scheffkom. Pſchi pſchedwołanych ſliżbowanjach rėkaſche ſo wjele wo nuſy khorożnych pokładnjow a io ſu wſchelake lekarſke ſliżbowanja pjeża pſchewyſoke. Sujaſkowy pſchedſydża Meier roſprawjeſche wo jednanjach ſe ſtonymi lekarjemi a dentiſtami. Po nėkrutych dalſich wuradżowanjach ho ſhromadżina, kiż bėſche 2½ hodżiny trala, ſkónczi.

— **Młodoſtny wotrjad Budyſkich ſtżelzow**, kiż je prėni lużiſki ſtżelzowſki młodoſtny wotrjad, ſwjeżeżeſche ſandżenu njedżelu 4. ſafożenſki ſwjedżeń, na kotrymż hodom ſwoju nowu khorhoj poſwjeċi, pſchi cżimż mėſeſche knjes ſuperintendent Fröhlich poſwjeċenſku rėċ. S pſchiſeſnoſcżu ſwjedżenja, na kotrymż ho mnoho wonkownych ſtżelzowſkich towaſſtwow wobdżeli, wotmė ho payoldnju pſchi najrjeńſchim wjedrje ſwjedżenſki cżaſ po mėſeċe, we kotrymż 15 khorhojow bulo njeſechu.

— **Budyſka dobrowólna ſaniteta kolona Cżerwjeneho kſchiża** wotmė njedżelu rano ſake ſnuċżowanje we dróhowym ſawinjenju pola tachantſkeho kubla w Hrubjelcżicach. Plan ſnuċżowanja bėſche, ſo bėſche kolona na ſnuċżowanſkim wukhodże. Wjetſchi omnibuſ pſchijėżże po nahlej horje ſpėſchnje dele a ſajėdże do ſylneho ſchtoma. Wáś ſo powróċi a ludżo ſpadaju ſ njeho. Wukhadniży njeſboże kolonje wojſewja, kotreżż muſſitwa ſ najrjeńſchim khwatkom na pomoż pſchińdu a ſranjenych ſwobaleja. S najwjeſchim mérom a pſchemyſlenjom wukonuje ja ſanitetniżu ſwoje dżełko. Snuċżowanje nawjedowaſche faſt. wjednik Papperitz. Hrubjelcżanſka wóhnjowa woſbora bėſche nėkotrych muży k woſnamjenjenju ſranjenych pſchewoſtajiła.

— **Autokużowa cżara ſ Budyſchina do Hodżija a Biſkopitz.** Bjes dwėla njeje hiſcheże powſchitkownje ſnate, ſo njedawno pſchiprawjena ſtatna autowa cżara ſ Budyſchina do Hodżija a Biſkopitz ma w Biſkopitzach nėkotre dobre pſchiſlamknjenja k Drježdżanſkim cżahanm. Dotal je ſo pſchezo woſebje woſzarowało, ſo bėchu raniſche ſwiſli ſ Budyſchina do Drježdżan pomėrnje hubjene. Prėni raniſchi wós wopuſcżi Budyſchin 7,51 hodż. a pſchijėżże do Biſkopitz 8,45 hodż. a ma tam ſ Zitawſkim cżahom hnydom pſchiſlamknjenje do Drježdżan. Se Zitawy pſchikhadżazy cżaſy pſchijėżże na nowomėſcheczanſku dwórniſcheżo w Drježdżanach 9,46 hodż. S tym dożaja puecżowazy do Drježdżan nėżże ¾ hodżiny prjedy hyli ſe ſpėſchnikom, kiż ſ Budyſchina 9,28 hodż. wotjėżże a je 10,20 hodż. w Drježdżanſkim nowym mėſcże. Rimo teho ſalutuja hebi pichiraż ſa ſpėſchny cżaſ. Podobne pſchiſlamknjenja maju też wſchitke druhe jėdży tuteje cżary.

— **Stwonjenje na pruhu** ſ nowymi ſwonami Michaelſkeje zyrkwje w Budyſchinje bėſche wożera wutoru pſcheż wjeczorom. Swonowy wżywuſtojny bėſche do Budyſchina pſchiżėł a ſwony ſhcherruhował. Najprjedy da ſ kżżym ſ wonom wożebje ſwonicż, wot wulkeho hacż do maleho a w 6 hodż. ſaklinczа po dokonjanym dżele, kiż je ſo bjeſe wſcheho njeſboża ſkónczeż ſmikło, polne ſwonjenje wſchitkich tżjoch ſwonow, kotrychż mjedżane ſwiki ſo nad mėſtom a wokolinu ſnoſchowachu. K ſwonjenju na pruhu bėſche mnoho lubowarjow ſwonow pſchiſlaha pożłuchaċ. Pſchichodnu njedżelu chcżedża nowe ſwony mitrnych kemſcherjow k prėnjemu rafej k Bożej ſłużbże wołaċ.

S Maleho Wjelkowa. Sjawny puecż ſ Maleho Wjelkowa do Lubochowa je dla naſtupowanja na honach Malo-Wjelkowſkeje kolonije wot 30. meje hacż do 4. junija t. l. ſawrjeny. Jėdny wobhad pokaſuje ho na Cżiſchońż abo na Khelno a Radwoŕ.

S Barta. Sjawny puecż ſ Barta do Bżeżż je dla naſtupowanja na Barſkich honach wot 29. meje hacż do 4. junije t. l. ſawrjeny. Jėdny wobhad pokaſuje ho na Barſiki knjeżi dwór a Kortnizu.

Macerny dwór.

Halliaſki roman.

28] (Pokrjacżowanje.)

Prawje ſy cżinił, ſuſtodże Luerſeno.“ A zhla towaſſchnoſcż bė ſebi ſ cżichim cżłowjekom pſchipika. — Maren dawno hižo wėdżeſche, ſo bė Akke Luerſen ſ prėnjej Edlefowej njewjeſtu hyła. Ale hladaſche ſ tajſimaj jaſnymaj woczomaj do ſwėta, ſo ani ſcżin njedowėrcż jeje wutrobu wobeżeżowaſche. S ſeje jeniczkim pſcheczom bė, lubowanemu mużej wſcho njelube prėnjeżo ſkuba ſajohnowaċ.

Na tutom ſajnim ranju ſwojeho kwaſneho dnja, hdyż bratr hiſcheże na ſchuli ſpaſche, pſchemyſłowaſche hiſcheże raz wo wcżeraſchim wjeczoru, mużeſche na ſtarz reje, kiż bėchu dwaj Halliaſkaj pachołaj a dwė Halliaſkej holży wonczy k woli a k jeje cżeſci wumjedli. Kantor bėſche k tomu „pżeń kokule“ janjeſł:

„De Kuckuck över Thore ſteiht, de floggt to de Goolsmaats Hus,
Herr Goolsmaats, no mag mi um en Kroonzelein,
Mags du mi en ſmutken Kroonzelein,
So kommſt du mit to Kooſt.“
(„Kukula ſtoji na wėży, ta leczi k domu ſlotnikarja.
Knjes ſlotnikarjo, wudżélaſch-li ty mi wénuſchk.
Wudżélaſch-li mi pyſchny wénaſchk,
To póidżeſch ſobu k wjeczeri.“)

A ſchtyrjo rejwarjo bėchu ſebi ſchiż ruzy podali a ſo pſchezo na jenom blaku wjerżeli a wjerżeli, a po wonczynem ſtarem wobliczu bė jaſne blyſcżenje ſeſhadżało. — Maren mużeſche ſ wulkej radoſcżu na tole blyſchenje a ſo pſchikhadża do domu pożneho żarych, rjanych nakożkow.

Nėtko ſaſłyſcha Maren, kak tam bratr ſtany, a wona rucże ſwoju proſnu domjazu draſtu na ſo cżiſżny a roſpſchestrė kwaſnu draſtu na ſwojim łożu, Lubosċżiwje hladeſche cżornu aſlaſownu ſukniu. Wona droje by ſo rada ſnėhbelu draſtu ſwoblekała, ale pſched njej leżaża rjana maczina pothadżeſche wot njewjeſeſinſkeje draſty jeje Durinkſkeje maczerje. Nihdy na nihdy nochcyła by ju ſaſpėcż. Macż bė ſe ſtareje wucżeriſkeje ſwróżby wuſchła, a nad Marininym kwėtkojtym ſoſa wiſaſche dołhi, nahladny rjad prjedownikow w ſcżinowych rużach a wobraſach wodżanych barbow. To bėſche magiſter Kriſchan Haage ſ Eiſenacha, kiż je ſamo Janej Boſcżijanej Bachej jónu „bolli teytal“.

Wonka wotewrichu ſo thėżine durje, radoſtny wuſkchik dżowki da ſo ſłyſchecż, a nėtko pſchińdu Maren k wokna, wotewri jo a hladaſche won. Tu ſahaſchtej ſ wobeju ſtron ſchuliſcheho mwarjenja dwaj wyſokaj ſchcżeżoraj ſe ſmahowazymaj khorhojomaj, wobwėnzowanej wot cżenuneje ſelenje jėdlow. Maren ſaſtupi ſchtej ſo woczi a zeju ruzy ſo ſtykuſchtej. Wcżera wjeczor njebėchtej tu ſchcżeżoraj hiſcheże ſtalej, — kajzy karlizy bėchu to poſtajili? A kak je mohła kaſlizkuli ropot takle zyle pſchejpaċż? To dże cżinjeſche nutſkowny mėr, kiż dawaſche jej wėſte ſhożo, Edleſa wobhėdżeċ. Edleſa Holgerſa! Kak jeho lubowaſche! Zyle ſ Friſku chżyſche ho ſtaċ, zyle Halliaſkanka. Wowku a maċż chżyſche ſaſtaraċ, a maczerny dwór dyrbjeſche roſcż a pſchiberaċ pod jeje pilnej ruku.

Saſzo woczinjachu ho durje, a nėchtó kroczeſche po ſthodże horje k jeje komorje. Tu ſahlada ho do dobroczżiweho żónſkeho wobliczа. „Cżeta Frauke!“ ſawoła Maren wjeſele.

„Tuż drje żym to prawe trjechika“, rjekny wona a thchażeſche Marenin ruku. „Ja njechach, ſo by tebje dżowka wobleſkaċ mėła, a w maczernym dworje maja tola wſchitzy ruzy poſnej dżła. Wſmi ſtaru mjes tym ſa khonku, chżeſch-li?“

„Jenje njemohła ſżej lubſchu pſchecż.“ Mareniny hłóż klinczeże jara wutrobnje. „Maczerje hižo nimam, a Holgerſej maċż ho hiſchcże zuſa cżini napſchecżo mi ...“

Cżeta Franke poża Maren kwaſne nohajzy a kruże cżrije ſe ſpinkomaj wobutwaċż.

„Dokelż bėſche twoja maċż ſ wukraja“, ſdobri ju wona. „To njeſapſchija a njewodalva tak ruċże żadyn wobhyżer Halliga. Na ſamżnem cżele żym to ſpytała. A tola je to Halliczej k lėpſchemu, hdyż ho zuja krew da kraja doſtanje ... Tola je to też roſmatwa na ſwjatem, wjeſołem kwaſnem ranju? Pſchede wſchėm njechach tebje ſamotnu woſtajiċż, moje holeżo, hdyż pſchińdże nawożenja tebje pytaċż. Budże to mózne wojowanje, pacholo ſe ſchule budża ho ſtraſchnje ſpjeżowaċż. Sſanto muży ſchulerjo twojeho bratra ſu ho k „Junggaſternam“ pſchi drużiłi.“

„Wbohi Edlef! Kak kiżale dyrbi ſhebi mje ſaßłużiċż!“ „To niczo njewadżi“, ſmėſeſche ho cżeta Franke, a Maren widżeſche ſe ſpodżiwanjom, kak ho wuſtarane wobliczo ſamotnje w radoſcż ho łubojnje pſchekraſni. „Dżeżo, dżeżo, ſchto medżachu w pryedawſchim cżaſu mużejo na naſchej Hallig wuſtaċż, pryedy hacż ho jim njewóſła pſchiſlenkny. To bė tak kłé, ſo jónu nawożenja ho hiſchcże pſched ſzyrkwinſkimi durjemi ſo ſawróċi. Nosdżity a wubeżeny tam dóńdże a mėſeſche nėtko hiſchcże pſches wyſkokowpinjeny powjas pſcheſkoczeċż. „Ne, dat is ſe mi nich wert!“ (Ne, to mi wona hódna njeje!) je wón rjekk, a je domoj ſchok. Wėſo dyrbjeſche nėtko też hnydom brėmjeſchko ſwjaſaċ a wupuċżowaċ, hewak bychu jeho wyhnali.“

(Pokrjacżowanje ſcżehuje.)

S Njebjelčic. „Pječarske towarstwo pschi Chorlatyn“ wopyta njedźelu na puczowanju do Hórlow wulku pěšinizu pječolarja Schuberta. Mjeńdże 50 kołcow běšche w najlěpschim porjedże a běchu hižom dobre wunoschki nanjesli hromadźenja spočinacź. S hustu žortnym wujasnjenjemi pokasowaschе pčołar Schubert kóždy kołcź a wosłoži jeho wobsebitosće. W sajimawej rósmotwje postajichu pschitomni pječolarjo telko praktiskich naschonjenjow s pječowanjow, so drje je žebi kóždy mnoho powuczenja s tuteho wobhladanja hódowacź mohł.

Z Ralbic. Pri sobotnišim njewjedrju dyrbi blysk do statoka jeneho tudomneho ratarja a mori dwě kruwje.

Z Kulowa. Najstarša Kulowčanka, Mathilda zwudowjena Piaccowa, swjećese pri dobrej čělnej strowosći a duchownej čerstwosći swoje 88. narodniny.

S Mikowa. Sćyhne njewjedra zychnowachu pondźelu popołdnju nad naschej wokolinu. Wbiłki na elektriskich powodach schkodu nacźinichu. Jedyn blysk dyri do elektriskeho schcejžora, so bo tuton žehleiche. Wětřiscze dla wotewjachu tehodła wjeznje elektriski prud, so běšche zyła wjeź bjez wobžiwdźenja. Pschi njewjedrje žo też krupy dźechu, kiž su w sahrodach khětro schkody nacźinile.

Čežke njewjedro pola Biskopic.

Pondźelu popołdnju wokoło ½6 hodź. sahladźeschе w Biskopicy wokolinje žyłne njewjedro, pschi kotrymž s městnami k sliwkej a gnilenemu krupobiću bóndže. Njewjedro potrjechi najcežšcho Porchow, Schumborn, Pallow, Wjasońzu, Pózkowy a Baldrijanezy. Tam žo rěki sa krótki cźaš do torhazych rěcźiskow pschetworichu. Pjerschcź a pěšk s polow a puczow, wudrěte bórny, sahrodne płoty a žamo wjetsche kamjenje walachu žo je žołmami hobu. S městnami stupi woda hacź na meter wysoko. Se spadowazych wjeznych puczow swudrěchu wody pěšk a wumłekchu wulke dźery. W Schumborskim leżachu kruwy hacź 10 zentimetrow tołsto. Jara cźežko cźerpiše žu jabłuczinu, kiž cunje najrjeńscho kčežachu. Mutna woda dobu žo do hródžow a brózńjow a womasa je le pěskom a błótom. Tehodła dyrbjachu wschelazy ratarjo łóń s hródžow cźahacź.

Na Wjasońskej rězy woda s kójbej hodźinu pschiběrasche a kuli powodźi. Możelbje cźežko potrjechene buchu Baldrijanezy, kiž su krótke mjeńschiny wot Biskopiz zdalene. Tam na puczu woda hacź do kolen doschahaschе. Bitši dyri do mašinowe kubłerja Arnoschta Naumanna, kotraž so njedźiwajcy wschego napinazeho prózowanja wohnjowych woborow se wschém inventarom, žitom a pjawodłami hacź na murje wotpali. Druhi blysk sajeźe do schožarjoweje jitwy na Pažlerjej swobodnym kuble. Naštaty woheń pak s Minimaxom skaschachu.

Z Łužicy.

* S Wuschawcz. (Smorkau) pola Kinsbórka. Pschi njewjedri [illegible] hoboła wokoło ¼4 hodź. dyri blysk do domu kmótschowego dźělacźerja Sommerfelda. Twarjenje, kiž blizko schule stejí, bu s tak njenowanym symnym błyskom trjechene, kiž do tšechi sajeźe a ju khětro wobškodźi, wotdrě wobmjetk wot sčeńny a sajeźe do semje. Pola tšoch woknow rosći też schkleńzy. Dowjazy, kotrež w kuchinje siedźachu, se strózelemi wotdźechu.

* Se Zitawy. Se swojim dźěćicžom do šunjereze schła je tu njedźelu 20-létna dźěłacźerka. Wona běšche w swojim bydlenju płunowy honacź wotewrtka. Macź nanukchu mermu. Dźěćo, kiž běšche hakle 4 njedźele stare, běšche hišcze khwilku žiwe, pschetož pospyta na sakowoškiwjenje njemóžnychu wuspěcha. Pschičina njeschtukka leži pjerza we cźežkich myslach.

* Se Zitawy. We Lückendorfskim cźežkim njeschožu pschi hórskim wuježdźowanju je wujschnosć tule rosprawu podała: Pschi hamtskim pschepytowanju njeschoža, kiž so njedźelu pschi Lückendorfskim hórskim wuježdźowanju sta, je so swěcźiło, so je žebi njeschoże žadałko dwaj šunjertnaj woporaj, dźewjecź cźežkofranjenych, kiž něštole njeschu w šunjertnym strachu, a pjecź lohkofranjenych. Wuježdźenišći wós měsjesche defekt, kiž swoprědka sa móžny měcź njemóžachu a kiž ke katastrofje dowjedźe.

* S Hilbersdorfa pola Shorjelza. Cźežke njewjedro kiž pondźelu popołdnju Shorjelskim wokolinu [illegible] cźahnu, pschihnadźe se hinym slinkojtym dešcźom. Wjeźna rěka bu bórzy pschepjelnjena, wody wulachu so pyches brjohi a powodźichu łuki a dźele wjesneho puczа. Też do někotrych twarjenjow woda sahcźa a pócźe je delne mješnoscze. Na polach su wody khětro wudrěte a zaplawile a tak wjele schkody nacźinile.

Dźeń Łužicanow.

na lětnej wustajeńcy w Drježdźanach.

Njedźelu 2. junija wobstuje Lětna wustajeńca swój druhi domjsliti dźeń. Se hobuskutkowanjom Hornjołužiskeje wokrjesnjeje skupiny w Domiźiskim swjatku sakskich krajeskrjesnikow wotmě so dźeń Łužicanow, kiž so w 12 hodź. s rańschej swjatocznoscu w kinowje Lětnje wustajeńcy sapoczńje, pschi kotrejž Oskar Schwar s Drježdźan Łužiske šamtne pěsnje pschednjese. Wot popołdnja 3 hacź 5 hodź. wotměja so na pschednjemjezne pschi kulowatym twarjenjom Łužiske a serbske ludowe reje se serbskim kwaśnym cźahom. Wječor we 8 hodź. pschesporoschuja Łužicźenjo k swjedźeńskemu wječorej w hlownym hoscźenzu, hdźež so polička němske spěwy w hornjołužiskej narěcźi, serbska pschasa, hornjołužiski kwaš a dźiwadłowy kruch we łužiskej narěcźi wot Rudolfa Gärtnera-Helleraŭskeho.

Hlowna zhromadźizna Kupčanskeje nalutowarnje a wupoščerkanje.

W Khrósćicach, 26. meje 1929.

Tuto družstwo, założene 1891, někotre lěta po narodze Serbskeho Burskeho Towarstwa, kotrehož zamĕr je zdźěla Ratarski Dorost přewzał, zastupi lětsa do 38. lěta swojeho skutkowanja. Mjez tym su so časy za naše ratarstwo jara přemĕnile. Dźe wo tyče a byče. Pod tym cźerpja wězo też naše wjesne nalutowarnje. Njedźiwajo na to pak su so naše wjesne nalutowarnje zasy trósku zhrabale. Pod tutym zaćišćom wotewrì předsyda knjez kubler Lebza z Khrósćic 71. hłownu zhromadźiznu, wšitkich strowjo, wosebje zwjazkowcheho revizora k. Lehmanna z Drježdźan. Zdobom wozjewi, zo je zhromadźizna po wustawkach prawidłownje powołana a tak płaćiwa. Na nju běše so — praj a piš — 28 sobustawow zešło, a to wot 417. To je hanibne za towarstwo, zo sobustawy wjetšeho zajima za swoju wĕc nimaja, wězo też njerjany wobraz za cuzeho hosća, kiž mjeńše nětšokuli sobustawam rjec, kiž tu — njebĕchu.

Předpołożeny bilancu na lěto 1928 předčita k. zwjazkowy revizor. Přjedy haš k temu łońdźe, rĕcźeše wo nuznosći družstwoweho zjednoćenja wosobje w našim času. Temu wuzuja nětčiše grudne hospodarske pomĕry, Ratarske kruhi dyrbja so tuž zjednoćić, zo bychu bóle njewotwisnje w pjenježnych należnosćach a při wobstaranju tworow byle. Zasadnje mĕli so ratarske pjenjezy zasy do służby ratarstwa stajić. Wšitke ratarske kruhi dyrbjale za tutu myslicźku skutkować, zo bychu so wjesne družstwa skrućile. Jim maja so zbytne pjenjezy přiwobroćić, też cuze. Dobra dań a wěstosć zapołożenych pjenjez při njewobmjezowanym rukowanjom pohonjetaj k temu.

Při předčitanju bilancy a lětneho zličowanja na lěto 1928 rozloži ważnosć kóždeje ličby a też wašnje, kak móża sobustawy, w tym zarjadnistwo podpjerać. Wuzběhny też, zo njesmědźa sej sobustawy jenoč kredit žadać, ale też wšě zbytne pjenjezy družstwu přiwobroćić a byrnjež też na krótši čas było. Dołžnicy pak dyrbja też na to myslić, swoju pjenježnu winowatosć napřeco towarstwu porjadnje dopjelnić. Bilanca wukóńči z 305.88 hr. čistym wuroškom. Aktiva wučini 105 338,31 hr., pasiva 105 032,43 hr. Dokhody stajichu so na hr. 624 777,19 hr., wudawki na 624 552,83 hr., tak we pokładni zwosta 224,36 hr. Čyły wobrot wučini 1 249 330,02 hr.

Předsyda dohladowarstwa, k. kubler Wawrik-Nuknićanski, wozjewi, zo je dohladowarstwo bilancu a zličowanje swědomiće po předpołożenych knihach pruhowało, za prawo připóznało a tak smě namjetować wuswobodźenje předsydstwa a zličowarja, štož so jenohłósnje sta. Čisty wunošk so po 20 proz. k reservnemu a založnemu fondej — kaž sej to wustawki žadaja, přiwobroći, zbytne 60 proc. maja so na nahódnoscźenje nałožić, k čemuž so z jena přihłosowaše. Při tom naspomni revizor, zo mĕle njewĕrne wunošowanje wo pomĕrach nalutowarnje, štož so často při piwnym bidźe stawa, přestać. Cyłe pjenježne zarjadowanje družstwa je so dokładnje přeprufowało a steji na krutym zakładźe. W ničim njeje potajkim wusywana njedowĕra woprawnjena a tuž je w zajimje kóždeho sobustawa, zo tajkim njewĕrnoscźam kruće napřeco stupi. Wšě pjenjezy su zwěsćene.

Z předsydstwa wustupi k. kubler Wjesela z Jasenicy, na jeho město wuzwoli so k. žiwnosćer, Liznar z Łusća. Dokelž je k. Skala-Khróšćański zličowarstwo přewzał, namjetowaše so, zo by so na jeho město druhi zastupjeł do předsydstwa wuzwolił. Wólba padny na k. měšćanostu Henćla w Kozarcach. Po wustawkach mĕjachu kk. Rjelka-Khróšćański, Čepic-Dobrošćański a Kósk-Worklećański z dohladowarstwa wustupić, buchu pak jenohłósnje zasy woleni. Dla khorowatosće je k. žiwnosćer Henćl ze Smjećkec swoje zastojnstwo złožił. Za njeho wuzwoli so knjez kubler Domaš-Smjećkećański do dohladowarstwa. Zarjadnistwo je tak zaso połnoličbne.

Wone namjetowaše, zo bychu so přikładomne wustawki „statneho zwjazka ratarskich družstwow (Reichsverband der landw. Genossenschaften)“ přiwzałe. Zwjazkowy revizor jenotliwe paragrafy přečita a trĕbne wujasni. Zwjetša su wustawki zasadnje te same, jenož formalnje so tu a tam něšto přemĕni. Tuž so jich přiwzaće namjetowaše. Dokelž pak njesmědźeše słabje wopytana zhromadźizna to přewjesć, ma so bórzy druha hłowna zhromadźizna powołać, Wozjewić ma so jeje wotmĕće kaž na dotalne wašnje, zo so to na wěstych zjawnych deskach stanje. Namjety njeběchu žane došłe. Tola wupraji so k. Kósk-Worklećański, zo to, zo by sobustawstwo jenotliwcow kruće pruhowało. Mnozy drje steja na papjerje, njesu pak hišće swój sobustawski podźeł zapłaćili. Zarjadnistwo słubi, zo wĕc kruće do rukow wozmje a so dljejacych na swoje winowatosćo kedźbnych čini, abo so z družstwa wuzamknu. Po dobrej hodźinje zawrě předsyda zhromadźiznu, hdyž bě so zapis přečitał a připóznał.

Najnowiše z cyłeho swĕta.

— Schkrowa powĕsć wo wjedrje za julijskich schtwórtk: Khłódnišeho, mrócźele žo pschećahuja, trochu wětrate. We Zendźelskej khłódne, schćerjate wjedro. W połnócnej Europje podobne wjedro.

* Do přihajnje němskeho presidenta s Hindenburga wutoru popołdnju města Charlotta Kleinowa se swojim jednaczełetnym synom a tśinaczełetnej dźowku pschinidźe a žadasche, z presidentom porĕčeć. Na praschenje přihajnskeho pschedźěwdy, wo cźo so jedna, wona praji, so žu ju cunje za němsku presidentku wujwoliłi. Dokelž mějachu widźomnje duchakhoru psched sobu, so policija sawoła, kotraž zonu do schikatańskeje jatby wsa.

* W Barlinje běchu loni w dezembrje hrabiny Hermersbergowej drohotnu s dejmantami wobšadźenu pychu a debjeńki kradnyli. Nĕšto tuhi jejnu 23létnu cźeńku, komtešu Helgu z Monoroh jako paduschnizu wotkrychi. We swišu s tymle paduschnikowom je so nawoženja sajateje komteše, prjedawschi 43létny rytmischtr Fritz z Wedel saćěli. We paduschnikowje swojeje njewjesty njeje pjerza niczo wědźał. Komteša je pjerza jenož mjeńschi dźěl kradnjenych debjeńkow pola swatych sastajiła.

* W Hornjej Schlesynskej su njewjedra pożlednich dnjow za wjacy dyli milijon hriwnow schkody nacźinile. Pozjerjeni wobydlerjo su so na němskeho presidenta a na němske kostalne a krajne wyschnosće wo pomoc wobroćili.

* W Kinzigtalu pola Offenburga je wutoru jedyn automobil do dźećaczeho žwjedźeńskeho cźahu sajeł. Schćeri dźećeći je so pschejěło. Jene z nich je hnydom wumrjeło, druhe je šunjerej posbjidźicho s jeho bolosćowo wumohła. Schtyri druhe dźećći su cźežko zranjene. Automobilowy wjednik bě so na žwjedźeńskich cźah kedźbliwy šćinił, tola bě město na špinadło na pinowy sbĕhał stupił.

Sociałdemokratiska skhadźowanka w Magdeburku. Po hasach hibaja so njeličomne syły jich přiwisowarjow. Z prawicy na našim wobrazu widźimy statneho kanclera Müllera rĕco při wotewrjenju skhadźowanki.

Žałostne njezbože při napřemohonjenju z awtomobilemi pola Zitawy. Njedźelu 26. meje 1929 wotmĕchu napřemohonjenje z awtomobilemi na dróhach w Zitawskej krajinje. Awto znamki Buggati jědźeše z nimale 160kilometrskej spěšnosću. Blizko jeneho zawinjenja wjerhny w strony, wotłama přidrózny štom a nałama telefoniski sćežor. Přidrózny přĕrow přeskočiwši mori 10létnjeho hólca a 19létneho muža, dalše 14 wosobow ćežko rani. Wjednik awtomobila wěsty Mahla woteńdźe z lohšimi ranami. Naš wobraz pokaže nam awto a policistow, morweju a zranjenych zbožnajo někotre mjeńšiny po njezboku.

Listowanje.

A. Z. Dajcze w pschitomnoscheji Gwuzdow pinzu wotewricz a cziscze sapitz tam pschebywajucych wezow, kotrez chcze wuthewacz. Mozecze rumnoscz hnydom dale pschenajecz. To chyzli podruznikej, jeli je k namakanju, wotsjewicz. Jeli zaneje wotmotkowy njedostajencze a jo tez njenamaka, dha mozecze w jeho njepschitomnoscheji twobu postajicz, kiz jeho sajimy sastupuje a eventuelnje na wuplacenje sastatego podruznego pjenjesa skorzicz.

J. F. Dowolnoscz wotnajerja, wutrjebanje wobydlenja jenemu cleschemu zobu pschewostajicz, jo pisches dowolnoscz podruznego hamta naruna. Tutu dowolnoscz moze hamt wotpokasacz, hdyz je wotnajeł s wuzneje winy ju sapowedzil (§ 29 pobr. zak.). Schto je wazna wina, zakoń wscho njepraji. Podruzny hamt ma ju mesto wotnajerja pruhowacz a to wscho tez dzjiwaju na podruznika. Sapowedzenje njesmje so pschecziwo werje a zwucze stacz.

M. K. Njedostajencze pschi wojenjenju nicžo se sawdzecz-nja sa pschistajenych, mozecze pak so dobrowolnje dale sawdzecz a to w najnizschej klazy. Tak sdzerzicze sej Wasche prawa na klazu. Po wobkedzbowanju pschedpisaneho czakanskeho czasa dostajencze letny wotpoczinski pjenjes.

Swójbne powesce.

Semrěli: Pawoł Kallauch w Hornjej Hórzu, 24 lět. — Korla Wilhelm Kubiza w Budyšinje, 72 lět. — Jakub Arnošcht Dorschan w Kellizach, 75 lět. — Pomhajtóż Oswald Dietrich, kowarški mišchtr w Ssobotišu, 68 lět. — Hans Rječka, dwórnischczowy rjadowar na wotp. we Wojerezach, 61 lět. —

Towarstwowski powěstnik.

Delni Wujezd. Jednota Sokoł wuhotuje njedźelu 2. junija z přileżnosću jeje lětneho wobstaća wulki sokolski swjedźeń a přeprošuje na njón najwutrobnišo wšetke bratrowske jednoty. Zwučować budże so prostne, kiž je w Sokolskich listach w čisle 1 a 2 rozpisane. Započatk je w 2 hodź. Wo bohate wobdźělenje prosy **starosta.**

Drježdźany. Serbske tow. „Čornobóh“ wotmeje sobotu w 20 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu pola hosćenčarja knjeza Zmija na Christianskej drózy čo. 22. Přińdźe wšitcy. Předsydstwo.

Hodźij. Tow. „Jar. Imiš“ ma přichodnu njedźelu pop. w 5 hodź. zhromadźiznu pola Mrózec. Přednošk knjeza wučerja Meškanka. Znamješka su dóšle a móža so wotewzać. Hosćo a nowe sobustawy su wutrobnje witani. Předsydstwo.

Lichań. „Zernička“ srjedu wječor we 8 hodź. spěwanje pola Rudolfec. Předsydstwo.

Łaz. Serbske tow. „Handrij Zejler“ wobdźěli so njedźelu 2. junija při župnym swjedźenju w Delnim Wujezdźe. Sobustawy z přiwuznymi zhromadźa so we Łažu připołdnju ½1 hodźin k wotjězdej do Wujezda. Dalše sobustawy přizamknu so towarstwu w Radecy. Wo sylne wobdźělenje so hišče junkróć raznje prosy. Znamješko ma so přitykny.

Předsydstwo.

Ł. S. S. Z. Přichodne zwučowanje za Póznan budźo njedźelu 2. VI. dopołdnja ½11 hodź. w Delnim Wujezdźe. Zwučuje so z hudźbu. Kóždy na tam był.

Minakał. Statok w Minakale ma přichodnu njedźelu pop. w 3 hodź. w Lipiču zhromadźiznu. Kóždy sobustaw so należnje prosy, zo by z wěstosću přišoł dla župneho zlěta w Klukšu. Předsyda.

Nawječorny wokrjes „Sokoł“ zmeje 11. VI. 1929 wječor we 8 hodź. pola Wjenkec w Khrósćicach swoju wokrjesnu zhromadźiznu.

Pančicy. „Lipa Serbska“ (mužske hłosy) ma pjatk 31. meje wječor we 8 hodź. nuzne spěwanje we Wotrowje pola Šołčic. Njech so wšitcy wobdźěla.

Dirigent.

Pančicy. Jednota Sokoł ma kóždy štwórtk wječor we 8 hodź. w Pančicach na žurli zwučowanje. Swjedźeń je blizko. Načolnik.

Radwoř. „Serbski Ratarski Dorost“ za Radwoř a wokolinu ma přichodny štwórtk 30. meje 1929 pop. ½4 hodź. pola Kralec ważnu zhromadźiznu. Wšitcy towaršow wočakuje z dypkom předsyda.

Radwoř. Jednota Sokoł ma přichodny pjatk 31. V. hnydom po zwučowanju, krótku zhromadźiznu. Cyle wšešce wočakuje wšitkich sobustawow dla ważneho zrěčenja starosta.

Zajězd do Póznanja. Přizjewjenja wobdźělnikow maja so hnydom najpozdźišo hač do 1. VI. pola jednaćela Sok. Zwjazka w Budyšinje wotedać. Bliže rozpisanje hlej Sokolske Listy čo. 3.

Župa „Handrij Zejler“ wospjet kedźbne čini, zo ma kóžde towarstwo župy „Handrij Zejler“ njedźelu 2. junija w Delnim Wujezdźe w bohatej liěbje zastupjene był. Witanje towarstwow je wot 12 hač 2 hodźin. Župan.

Zjednoćeństwo serbskich wučerjow zmeje sobotu, 1. junija, pop. ¼4 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje posedźenje. 1. Dźeński porjad: Nakład nowe je spěwne zběrki za serbske šule. K temu přeprošujemy wosebje też wubjerk za tutu zběrku. 2. Dalše wudaće Raja. K temu přeprošujemy wosebje też komisiju za Raj a jeje redaktorow. Rozpominanje prawopisa a maćizny. 3. Přihoty za hłosokulturny kurzus. 4. Wšelčizny (přeća, namjety atd.). Dla ważneje maćizny prosymy należnje wšitkich serbskich wučerjow, na zhromadźiznu přińć. Z přećelnym postrowom

Krawc, zapisowař. Kral, předsyda.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Mańko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feljeton: A. Dudman w Budyšinje. Za hospodarski dźěl: Arnošt Bart w Rózwjacy. Za nawěsćki: O. Janak w Budyšinje.

Hospodarski rozhlad.

Sšrjedu, 29. meje 1929.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,191	100 pólsk. złotych	47,125
1 jendźelski punt	20,324	100 čěskosł. krónow	12,414
100 šwajc. frankow	80,685	100 franc. frankow	16,38

Barlinska burza jewješe wczera pschezelnische njeswocze. Kursy efektow trochu postupichu. Jara cziche bechu sajo wiki s dolżnymi a rentowymi liscżinami.

Na prozuktowych wikach bě żito sajo žadne, ale tola placżiny lnowa cżuczżinje klesnychu. Pschenża rožka a wowš pschihażdżichu sajo 15 pj. po zentnarju, jeczmjeń 10 pj. Wczera placżesche zentnar

w Barlinje

pschenży 10,35—10,40 hr., rožki 9,05—9,15 hr., jeczmjenja nałcżitjeho 10,30—11,00 hr., najwuschkho 8,90—9,30 hr., wowša 8,80—9,10 hriwnow,

w termiňowym wikowanju

sa mej: pschenży 10,92½ hr.,
sa julij: pschenży 10,92½—10,97½ hr., rožki 9,90—9,87½ hr., wowša 9,35 hr.,
sa september: pschenży 11,442½—11,47½ hr., rožki 10,10—10,07½ hr., wowša 9,60 hr. harż 9,52½ hriwnow.

Pschihotajeja:

Pschenicza, Pawlik w Dubrawje pola Hródka.
Holzu do domu, rězník Krätschmar w Hródku, Bjedrichowa haża 27.
Holzu do Lubija, Albertowa haża 12, delka.
Pječatšeho, Homan w Khrjebi.
Pječatšeho, Zimmermann we Wukranczizach.
Dźowku, kowař Glaser we Wjelecźinje.

Na pschedań:

Kachle w Hródku, Pforstenstr. 18.
Kosa, młoda dójna, Schołta we Wulkim Budowje pola Hródka.

Sšuniszy na pschezadżowanje

sch. štwórtk, 30. meje 1929

w Kamjenzu w komornym domje maschinistich tżělbow w kasarnach, dop. w 9 hodź.: wschelake meble, cżapniki, wobrazy, radia, motorske koła, tkaniny na nawobleczarje a symske kabaty;
w hoscżenzu „Ke krónprynzej“, pop. w 3 hodź.: wschelake žudobja a tżischne zyžele.

w Lubiju na žudnischwje, dop. w 10 hodź.: wschelake meble, wobraz, žmokingowy wobleč, motor, hobanku s tóčnikom, wulku drjewjanu kónju.

Škrowe denese.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. ¾11 hodź.: Wiki wostanu žnadne, ale placżiny sesłabjene.

Dop. ¾12 hodź.: Kaž psched hodźinu.

Placżiny na Barlinskich produktowych wikach.

Żito a wolijowe symjo po tunt abo 1000 kg, hewak 100 kg.

Placżiny po złotej hriwnje.

	28. 5.	27. 5.		28. 5.	27. 5.
Pšenica	207-218	210-211	buny	22-24,00	23-24,00
rožka	181-183	184-186	woka	28-30,00	28-30,00
nal. jačmjeń	206-220	208-222	modre lupiny	17-18,00	17-18,00
naz. jačmjeń	180-188	180-188	žołte lupiny	22-24,00	22-24,00
wows	176-182	179 185	seradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	18-18,90	18-18,90
pšenč. muka	23-27,75	23-28,00	lany wosušk	21-22,00	21-22,00
ržana muka	24-27,00	25-27,25	ocen. melasa	—	—
pš. wotruby	12-12,50	12-12,75	běrnj. kruški	15-16,00	15-16,20
ržane „	12-12,75	13-13,00	syno, 50 kg	4,00-5,00	4,30-5,40
lane symjo	—	—	ržana słoma	1,50-1,85	1,55-1,60
hróch, Viktor.	43-50,00	43-50,00	pšenč. „	1,30-1,60	1,30-1,60
raps	—	—	rowana „	1,50-1,65	1,65-1,80
pjeluški	25-26,50	25-26,50	ječna „	1,40-1,60	1,45-1,60

Placżiny rězneho skotu na Barlinskich skótnych wikach.

28. meje 1929. Placżiny po centn. a zł. hriwnach

Skótne družiny a woznamjenjenje.

Woły: 206.

Połnomjasne, wukormjene, najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 6 lět	58—62
Młode mjasne, njewukormjene, starše wukormjene	52—56
Mjenje wukormjene młode, derje picowane starše	47—50
Mjenje picowane wšěch starobow	41—44

Byk ł: 395

Połnomjasne, wurosćene, najwjetšeje rězneje hódnosće	52—54
Połnomjasne, młódše	50—51
Mjenje wukormjene młódše a derje picowane starše	47—49
Spatne	45—46

Jałojcy a kruwy: 738.

Połnomjasne, wukormjene kruwy najwjetšeje rězneje hódnosće	42—47
Połnomjasne, wukormjene jałojcy najwjetšeje rězneje hódnosće hač do 7 lět	36—41
Starše wukormjene kruwy a derje wuwite młódše kruwy a jałojcy	29—34
Derje picowane kruwy a mjenje picowane jałojcy	23—26
Mjenje a špatnje picowane	—

Čelata: 3300.

Najlěpše wukormjene (2. druž.)	80—90
Mjenje wukormjene a tajke wot cyca (3.)	62—78
Špatne (4.)	48—60

Wowcy: 4714.

Młódše a starše wukormjene (1. družina)	62—68
Starše wukormjene (2.)	57—60
Mjenje wukormjene (Märzschafe) (3.)	50—52

Swinje: 13546.

Połnomjasne, wosebitych rasow a jich křiżenjow, hač do 1½ lět stare	72—74
Wukormjene	72—74
Mjasne	71—73
Špatne	69—71
Rancy a kundrosy	66—68

Ličće!

Za čas našich přiwabjacych dnjow wot **wot 23. meje do 6. junija** płaca:

3 tafle **kremow. šokolady**	100 gr.	-.50
3 tafle **zemsk. worj. šok.**	100 gr.	-.60
3 tafle **loda-kremow. šok.**	100 gr.	-.56
3 tafle **połnomlok. šokol.**	100 gr.	-.70
3 tafle **smjetanoweje šok.**	100 gr.	1.-
kóžde ¼ punta **kisałych placzkow**		-.15
porazniske měšeńcy dobr. konf. pt.		1.-
likěrowe buny	punt	-.90
keksy	punt	-.78
kakao	punt	-.75
paket **słodoweho kofeja**	punt	-.40
puding-prošk	100 gr.	-.15

ze 6% rabata

Přeswědcże so z pospytom

Dobytk je Waš!

KÚRI- w Kamjencu
na Bismarckowej hasy 7
blizko financneho hamta znapřeća restauracije „Sachsentreue“

Za nowotwary a přetwary

poručamoj naju přenošne běle emaleŕowane a zaniklowane

kuchinske pjecaki

Podawanje bjez napłaćenja a přijomnym wotpłaćenjom

A. Klar a Syn w Delnim Wujezdźe

Kruwa

blizko k čelenju je na předań w Jeńkecach č. 5

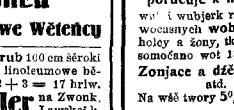
Kruwa

blizko k čelenju je na předań w Jitku č. 12

Předženaki

wot lětow 1855—1888

wšě lětniki spisane wot założerja Předženaka k. farara † Rjedy-Bartskeho su na předań **w Serbskej kniharni w Budyšinje**

Jurij Hänsel w Budyšinje

na Šukelskej hasy 34 :: Telefon čo. 2736

Hłowna předawarnja Rudolfa Sacka z Lipska
w Budyšskim hamtskim hejtmanstwje

Skład ratarsk. mašinow a gratu wšěch druzin

Pytam 1. k abo 15. junijej spuščomneho

motročka a pohonča

M. Delan we Wětencu

Jan Petŕkec nasl.

mějićel E. Schulz
w Khrósće
poruča k nałětu:

wot 1 wubjerk rjanych nowocasnych **woblekow** za holcy a žony, tkaninowe a somočane wot 13—36 hr.

Zonjace a dźěćace šaty atd.

Na wšě twory 5% rabata!

Wóskowany rub 100 cm šěroki m 1.60, zbytki, linoleumowe běhaki, tepichi 2 + 3 = 17 hriw. wšo tunjo **J. Erler** na Zwonkowej 10, Rózk Kronpryne mosta.

Swoju praksu

přichodny pjatk, 31. meje zaso přiwozmu.

Ręčne hodźiny wot ½9—11 hodź. a 5—7 hodź. srjedu a sobotu jenož wot ½9—11 hodź.

Dr. Fischer

wosebity lěkar za kožowe a splažne khorosće na Wilhelmskej hrózy 8 :: Telefon 3383

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnika 1.51 hr., pod křiž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. a čišći Smolerjec knihiličerňa, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nawěšteki, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pj. Wobčežnje so stajace nawěšteki a tabele so wyšše wobličeja. Za reklamowy mm-rjadk płaći so 24 pj. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pj.

Čisło (Nr.) 123 — Budyšin — Štwórtk, 30. meje 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Před kóncom konferency wěcywustojnych w Parizu.

Konferenza wězywustojnych znadź něšto k pśeśinemu kóncej dóńdźe a to po nastorku Owena Younga, kótremuž je po sćažu sćerpnosći wuśekła. Wón je wotpósłanzow namotwił, so bychu so hižo blížśe dny rozsudźili, pak jenotnu, pak dwójnu rosprawu wudźełaś.

Najźerje Owen Young wěsty, tola niz hižo znaty dźeń w Chenbourgu na tódź stupi, so by so to Newyorka wotwjesł. Konferenzyne jednanje njeje pak po sćažu wutoru dale doscho. Jeniježe nowe je, so so někotre rozmysluja, hač bychu Youngowemu planej 1. septembra do mozy supicź dali, to rěka, hišcośe pśiedy hač nětčišći Dawesowy plan wotběži.

To by lětšinu mělo, so by so wjele pśeheńodnych wobśeźnosćow njeś tymaj pśeśeńśimaj systemowaj sćubiło. Sćitadź so někto hižo blížśe dny rozsudźi, hač so jenotna rosprawa, abo hač so dwě rosprawje napinatej.

Jeli so by so dwójna rosprawa podała, bychu němšcu rosprawu Amerika a Japanska fobu podpiśaśej, mjes tym so bychu swjatkarjo wošebitu rosprawu napinali. Wšitko pak tomu njeje, so by so jenož jenotna rosprawa napinała, kótraž by so jenož wo hospodarśich pśašenjach wuprajiła a by politiske praśenja rozsudźenju knježeśtwow pśeńewostajiła.

Tysaćletny jubilej założenja města Misna bjez wobdźělenja knježerstwa.

Němski kanzler Müller a němski hospodarski minister Curtius staj so zapowědźiłoj, so pśichi tyhodźenskim jubileju założenja města Miśnna wobdźěliś, hačrunje běšćinu pśedy pśichilubiłoj, so budźetaj pśichi wošmjerjenju pśichitomnaj. Teź sakśe knježerstwo je so někto rozsudźiło, dźiwaju na njewobdźělenje němśkeho knježerstwa žanych oficialnych zastupjerjow k tomule wošmjerjenju pósłaś. Kaž je źiwjenjeć, je so to tehodła stako, dokelž je so kommunistiska wjetšina Miśnjanskeje měšćanskeje rady sapowědźiła, němśkemu presidentej Hindenburgej cześśne měšćanstwo spožćiś. W tym pśicheźiwizny kommunistow šiśiwobdźenje němśkeho presidenta widźa.

W swjazu z poćinanjom kommunistiskich Miśnjanskich radźićelow je sakśe knježerstwo němśkemu presidentej śedowacy telegram pósłało:

Pśiched tyhodźenjom lětami staj so Miśnjanski bród a Miśnjanska marka załoźiłoj a so z tym zakładny kamjeń k nětčišćemu zaśkemu statej załožił. Sakśe knježerstwo tule składnosć wuźije, so by Wam, knjes presidento, wuras swojeho pocześćowanja wobkwědźiło. Njesapomnite Wam w němśkim ludu wostanje, so sće so teź po swrěchowanju do zjadnośi naśeje wótčiny stajili, němśke wójsko do domizny wrócyo dowjedli a se swojim pśichitkadom njeźbicśiwego dopjelnjenja winowatośćo, ważne podłoźki za wobnowjenje naśeho statneho žiwjenja pśichotowali. Wot šćityrjoch lět nade wšěmi swadami politiskich stronow na cołe Němśkeje sćelisće. K Waschimaj rukomaj, knjes němśki presidento, sakśe knježerstwo tele wopomnjenja hódne dny swój šlub njekbalateje śwérty k Němśkej wobnowja.

Sakśe staśne knježerstwo.

Heldt, ministerski president.

Sakscy żeleznicarjo k rozrisowemu wusudej.

Wutoru běšćitej so w Drježdźanskim ludowym domje podkrejźane pśichodźowstwo a konferenza połnomócnikow jenotneho swjazka za Drježdźanju podkrejźanu direkziju němśkeje żeleznjeje sćowadźitej, so bychtej so wo wuprajenym rosrisowym wusudže rosprajitej. Po dlšśej debaśe połnomócnikow je so śledowaze wobśamknjenje jenogłósnje pśichwalo:

Cześko ważaze wobmyślenja wrócyołstajiwšchi mjeźetej jenoź so podkrejźane pśichodźowstwo a konferenza połnomócnikow sa pśichijece rosrisowanje wusuda se 24. meje wuprajiś.

Na nijśe mjedowe skupiny so z rosrisowym wusudom na doźahaze waschnje njedźiwa, a sa Sakśu njeje so zadane pśichwaśace do mjedoweje klazy 3 dopjelniło.

Możebje pak so pśichipožowanje z dokim swjasanjom — 31. měrza 1931 — jara poćežituje. Hdyž so so rozsudźaze zaśkowanje ze...

Před mzdowym wojowanju w sakskich sklenćernjach.

Jednanja wo rosrisowym wusudže w schlenćerjowej industriji su bjes wuspěcha wostałe. Schlenćerjerśi swjatk je tehdła dźeśej dźełacerjow schlenćerjernjow w Brokowizach, Ottendorfu-Okrilli, prjedawšcheje Hoffmannez schlenćerjerje w Niedźichotwje a dweju schlenćerjernjow sa wobswětlazu schlenćerju w Biśkopizach, k 16. junijej dźeło wupowědźiś kasał. Na to su dźełodawarjo wschitkim dźełacerjam k 8. junijej dźeło wupowědźili.

Wusud w Husumskim durskim procesu.

W prozesu pśeśeśiwo wobźěłowanym buram dla demonstraziju pśiched Hufumskim žudnišćiwom je so 57 wobstorjenych 11 wuwinowało, druhich su k pjenježnemu khłostanju po 100 hriwnach abo k jastwu po jenym tydźenju a k sapłaśenju žudniskich khostow sažudźili. We wusudže je praji, so je je wot jastwoweho khłostanja wothładało, dokelž so jich cźin njeje z njeześpjeśnego smysłjenja stał, ale so je je na musu katarjow dźiwało.

Maxa Hölza ze Swajcarskeje wupokazali.

Kommunist Max Hölz bź je z Lörracha po dróhowej żeleźnizy do Basela podał. Tu pak je jeho schwajcarśzy tajni policajtojo dohladachu a sajachu a potom jeho na podłoźku wupokasańskeho wukasa, hižo 25. měrza wudateho, k němśkej mjezy dowjedźechu.

Hölz praji, so je hižo z pośrědnitwom Baselskeho kommunista Weltsa pśeśiwu sapodał, so zmóc k wodwołanjenju w Schwajcarskej pśichebywaś a so je źłubił, so so za cźas źiwjeneho pśichebywanja kóždeje politiskeje aajtazije wostaji. Baselska policija je Hölzej radźiła, so by z Němskeje wo to prośył, so by ko wupokasański wukas wrócył.

Československi minister dr. Spina wo politicu sudetskich Němcow.

Na sjeźdźe němśkeho ratarskeho swjazka w Khomotowje je cźeskosłowakski minister za slawne dźeła dr. Spina (po rodźe Němc) wo politiźe swjazka ratarjow rěcźał. Po jeho ménjenju dyrdi politika Němcow w Cźeskosłowakskej za pomjery stata a jeho wobydlerstwa k wulkemu łuśodej, němśkemu statej, rosćuśaza byeć, kótryž je najlěpšći podawar a najlěpši wotebźeŕ Cźeskosłowakskeje. My sudetscy Němcy, wobydlerjo horatego kraja koło wokoło Cźech, śmy z naturiskim nuzom mjes wobéma statoma, kotrejuž twojnam a ważnosćoma žadyn cźeśi politik abo statnik saprěcź njemóże, kótryž ko woprawdźitym statnym sajimam wobśicź dawa. Dokelž śmy ko se swojej positivnej politiku na statny podłoźk stajili, nascha fylna mjenšchina w cźeskim statu sa to rukuje, so cźeśi stat njebudże žandarm Němśkeje, tola teź my njeśmy žandarmojo Němśkeje w cźeskim statu. Stejimy na podłoźku tehole stata. Njetrjebamy k Němśkej stradźu śhladowaś, ale śiwobodnje k njej śhladujemy. Niz Němśka njemóże nam pomhaś, niz Awstriska. Woni teź nochcedźa, njemóża teź, dokelž dyrbja wo swoje hyśe so bźdźo, swoje mozy hač do pośledniseje mjeźy napinaś.

Nowa belgiska komora.

Hakle śrjedu je ko zjadnośi jenotliwych stronow we nowej belgiskej komoze swěśiła. 76 katolikow a 27 liberalnych knježerstwowy blok twori. Jim napscheźiwo 70 socialistow, 11 Flamow, 1 kommunist a 1 dźiwi śleja. Knježerstwowy blok ma potajkim k najmjeńšcu 21 hłosow wjetšiny.

Minister Jaspar je wutoru w Lüttichu program knježerstwa pśedniješł, kótreż je ko z nowowólbami w jeho samerach potwjerdźiło. Smutska kraja śniżenje dankow a socialne naprawy lubjesche. Daiwki dyrbja ko wo pokora miliardy frankow śniżiś. Teź z praschenjom rěcźow budże ...

Wallonow (franzowsku narěcź rěcźazych Belgiczanow) budże ko dźiwaś, so by ko w měrje a jenoścí stołetne wobstacze belgiskeje njewotwisnosće wobwjeśćiś mohło. We swonkownej politiźy budże Belgiska na tym wobślejeś, so pokne wójnjste wotcichodźenje dostanje, a so ko jej śiwobodny pucź k morju a k Rheinej wotewri.

Tśioch sćpanskich offizirow k žmjerći sažudźili.

Wójnski žud w Madrideje je po 24hodźinskim wuradźenju w prozesu pśeśeśiwo sbźěłarskim artilleriskim offizéram w Ciudad Real tśi žmjertne wuśudy a wósom wuźudow k khłostarni na cźas źiwjenja wuprajił. Wschitkich druhich wobskorjenych wuwinowachu. Myśla źebi, so knježerstwo k žmjerći sažudźenych kralej k wobhnadźenju poruczi.

Rozhorjenje w Litwje pśeciwo nahłym sudam.

Dla krótkeho ...rozpa a dla wotprawjenja posdaćeneho nadpadnika Wośpluśa na Woldemarasa je w litewskim ludu wulke roshorjenje nastało. Deputazijo wschich politiskich stronow je Woldemarasej wopomnjeńśi spiś pśhepodała, w kótrymž pśheceźiwo pośłednim smutskownym podawkam protestuje a žada, so bychu ko nałke žudy wośtronile. Niedźiwajo teho ko snowo schtyrnaceke studentow, kotśi su pjeza do attentata na Woldemarasa sapleceni, pśiched nahły žud staji.

Proces dla śćelenćy w skupśtinje.

Wutoru staj wobśorzenaj Nacźicź a Toma Popowicź pśiched žudom sakitańku rěcź mełoj. Nacźicź swoje wuprajenje wospjetowasche, so je jenož swoju cźeścź schkitajo, do khorwatskeho pósłanza Pernara śćelił, a so su dalsche krejźpśeleśeje jenož sapóśłanzu sawinowali. Kotśi su ko na njeho walili a kotśi buchu pak satśeleni pak kranjenk. Nacźicź Schcześana Radicza a khorwatsku ratarsku stronu winowasche, so su pod wiliwom twikrajnych njepśećeśelow na rośbicze jugośłowjanskeho stata dźełali. So by to dopokasał, Nacźicź praji, so je Radicź najpśódy knježerstwo Mitkanscha Paśhicza podrył a nadpady na wšeśe źłedowaze knježerstwa cźinił, so bychu so, kaž by sam prajił, we Jugośłowjanskej njespokojnosći roświła, so bychu so samo Sserbjo tajtim njeśbźenjnym wobśtejnosćam pśheceźiwili. Jenotliwe knježerstwa chcychu źebi Radicza dobyć a tak jenu połnu śwobodu dachu, so by śwoje podrwaze a fażaze dźeło dale cźinił. Tak so Radicźej poradźi, so khorwatsku intelligenzu wrócyo stłóći a do śwojeje mozy khorwatski ratarski lud dosta. Po krwawnych podawkach we skupśtinje je knježerstwo wscho cźinilo, so by Radicza a Khorwatow smérowało. Tola njedźiwajo knježerstwoeje śwóliwosće Khorwatojo parlament wopuścicźiu, a nětko je wón, Nacźicź, strachej wudaty, so, hačrunje niewinowaty, pśheco budże wotsudźeny, jeno so by so dopokasało, so Khorwatojo nérnosć njerécźa, hdyž praja, so we Jugośłowjanskej njeje žaneje prawdy.

Sśohuwobśikorjeny Toma Popowicź je w śwojej sakitańkej rěcźi praji, so je so wot dnja, kotryž je so Radicźowa khorwatska ratarska strona je samostatnymi demokratami Sswětojara Pribicźewicza sjednośka, w skupśtinje sakonjedawzenu bźku systematiśaj sadźewało, a so su Radicź a jeho pśchiwótowarjo parlamentowu wjetśinu hanili a śkhodźowali. Popowicź zbku śbérku wudmow cźitasche, kotrejž Radicź a jeho pśchiwótowarjo ministram a jenotliwym sapóśłanzom nadawachu.

Pśchi pśheśtkuśchenju śwédkow prjedawśchej ministraj Obradowicź a Wujicź prajiśchaj, so je Nacźicź w tehdomnišchim pośedźenju skupśchtiny jara rosborjeny byt. Wo pśchśiśahanśtwje nicźo njewésłaj. Nacźicź drje njebudźi śche tśelak, hdy budźiśche Pernar śwoje śkichitwódzaze śkowa wrócyół.

Sakitarjo na to žadachu, so byschtaj so khorwatśkaj sapóśłanzaj Pernar a Grandja, kotrajž staj so w tehdomnišchim pośedźenju śranikoj, na dyrbjeńśke waschnje pśched žud pśchiwjedźoj, dokelž staj so sapowědźikoj, pśched žud pśchinćź. Sśub so rosśudźił, haž po namjetu wobśamknje. Nacźicź so po źadaju nadśita, so proześ sa njeho derje wupadnje. Hdyž wobtwjerdźowaśche, so Khorwatam njeje njepśećeśelśzy śmyśleny, pśhiśpomni, so budźe jónu, hdyž jeho i jastwa puśheźa, najpopularnischi muż w Khorwatśkej.

Prepytanje ruskeho generalneho konsulata w Kharbinje.

Reuterej powješćenja ſ Kharbina powdź, ſo je nětdźe sto chineſkich poliziſtow ruſki generalny konſulat pſchepytało, kotryž tu ſo njenadźiwy do twarjenja dobyli. Hdyž ſo ſamknjene durje rospačičhu, ruſay ſaſtojniſay ſpytachu, wulku hromadu pismow ſpalichu. Pſchi tym ſo teſ ſmuteſowa nadoba ſapali. Tohodla dyrbjachu wohnjowu woboru ſawołaćej. Poliziſa wſchitkich pſchitomnych, mjes nimi 45 Ruſkow, ſajachu.

W konſulatu ſu poliziſtoju pjeća hromadu falſchowanych amerikanſkich bankowkow namakali. Kaž ſo ſda, ſu wone k agitaziji ſa kommuniſtiſku ſtaćzu internazionalu poſtajene byke.

Dom pſchepytowachu ſu wokebje ſa pißmami pytali, ſe kotrychž ſo hodźi dopokazaćej, ſo je generalny konſulat we Kharbinje ſ generalom Fengjuhſianom wobkhadźał, kotremuž je, kaž je ſnate, centralne knježeſtwo w Nangkingu wójnu pſchipowědźiło.

Wo zajeću troch Budyšanow w Československej.

W należnoſći ſtjoch Budyſchanow, kotrychž ſu Boże ſtpiće na jenym wulkim do Czech ſajeli, njeje ſo hiſchće žaneho rozjaſnjenja ſtało. Dla pſchendźenja pſchećiwo poſtajenjam wo puczowanſkich pašach a dla ſpytaneho ſawjedźenja jeneho cźeſkoſłowakiſkoho wojaka k cźekanjeju wot khorhoje njeſłuſ ſajatych hiſchće na ſwobodu puſchcźili. Jenicźka položnoſć, kotraž je ſo jim hacź dotal mohła ſaradźićej, je, ſo ſu jich ſ małeho jaſtwa w Skankowje do nowocźaſnje pſchiprawjeneho jaſtwa wokrjeſneho ſudniſtwa w Cźeſkej Lipje pſchewjedli.

Kaž je ſ pohrjedniſtwom němſkeho konſulatſtwa we Liberzu ſkaſany ſakitał ſdźelił, wěz ſa ſajatych hubjenje njeleźi, ſo pak je ſapleſeńa, dokelž tu wſchelake wyſchnoſće ſaſpſchimaju. Cźeſkoſłowakſke wyſchnoſće dyrbja wěz jako wojeſke pſchetrubjenje wobhladaćej, pſchi cźimž ſo najſkerje roſſudźi, ſo je ſa to diwiſiſki ſud w Prahy pſchiſłuſchny.

Sajatych hacź na dalſche teſ ſa kawziju na ſwobodu njewuſchcźa, dokelž w tymle naſtupanju mjes Němſkej a Cźeſkoſłowakſkej njeje wſajimnoſće prawneje pomocy. Jeli ſo ſo w należnoſći po diwlomatiſkim puczu njeſtaćeji, budźa ſajeći hiſchće dlěſchi cźaſ dyrbjeć w jatbje ſedźeć. Jyła wěz ſo hiſchće pſchepytuje. Někajka wobſtörźba njeje ſo hiſchće naſtajiła.

Ze Serbow.

W **Budyſchinje**, 30. meje 1929.

— Wa **wjedrje**. Wežera wjeczor w 7 hodź. barometer 739, hygrometer +1 a thermometer wohnjo +28 ſtop. Dźeńſa rano we 8 hodź. barometer 748, hygrometer —5 a thermometer w nozy +13 ſtop. Dalſche wjedro budźe ſuche a jaſne. Pſcheš dołhowjeczernej Europu leżaca wyſchina ſiaha hacź do lodźiteho morja. Wot tam pſchiſłuſkuja bjes ſadźiwka ſymne wětry. Nad naſchimi ſtronami ſraża do cźopleho powětra. Tole ſawinuje wuſtworjenje ſamrócźenja. Ale teſ ſ kratkeho wjeczora a polonja niźiny pſchikhadźeja. Tuž ſu we bliſchich dnjach deſchcźiki najſkerje możne. Juſtje ptak Wětrjacźk ſłyſadźa ſo poſnoc 3,47 hodź. a khowa ſo 8,09 hodź. Wětrjacźk ſłyſadźa ſo poſnoc 1,11 a khowa ſo dop. 10,55 hodź.

— **Evangeliſka Jónka Pomoz ſ Mužakowa-Hory** wupyta ſaſtojenu njedźelu ſ tſjomi autobuſami Budyſchin. Wobdźeli ſo nětdźe 50 knjenjow, kiž ſu ſo pod wjednikſtwom knjeſa fararaja Groſze dokładnje mjeſto, pohrjebniſchcźo a Pětrowſku ſyrkej wobhladachu. W Pětrowſkej ſyrkwi wotmě knjes farař Groſze pſchipołonju krótku nutrnoſć.

— **Kontrolowanje mloka**. Kaž w druhich krajowych wokrjeſach je ſo ſ dowolnoſću ſtatskoweho miniſterſtwa teſ ſa Budyſke wokrjeſne heſtmanſtwo ta kontrolowanje mloka pruhować mloka pſchiſtajił, kiž mlokowe pokaſki (pola wikowarjow, pſchi pſchedawanju a w hródźach) wotebjerje, je na tuk a bakterije (maſtitis) pſchepyta, ſpezifiſku wahu poſtajі, ſo by ſkrany abo ſmješchenje ſ wodu ſwješći a mnohosći kiſałiny a njecziſtoſće wuměrkował. Namaka-li pruhi połneho mloka, kotreż nimaju ſakoniſay pſchedpiſanu mnohosć tuka wo ſnajmjeńſcha 2,8 proz., dha pſchi ſnadnym pobrachowanju ſo tón, poła kotrehoż ſo taſke mloko nadeńdże, warnuje, je pak rosdźěl wjeſkich wobſteji pſchi namakanej ſpezifiſkej waſy podhlad panzania, woteda ſo pokaſka na kontrolowańiu zyrobу k dalſchemu pſchepytanju. Saměnje ſo ſtanje dła kiſałiny, abo hdyž pruha bakterijow k łépſchemu njewuſadnje. W cźopłych měſazach ſcźelu mlokowi pruhowarjo mlokowe pokaſki we wjeſchej mnohosći na pſchiſtejnu kontrolowańiju zyrobу. To ma ſwoju pſchicźinu w tom, ſo ſo mloko we cźopłym poczaſu mjenje dźerži a je tehodła wjaſy redukſaſeiſkich pruhow numinych, kiž móža ſo jenoż w łépſchich ſamorje chemika pſchewjeſeć. — S tutym nowym ſariadowanjom ſo mlokowa kontrola organiſatoriſay ſara ſpędnori a popiſchi, ſdobom dozpěje ſo połépſchenje powſchitkoweho kontrolowanja zyrobу. Pſchiſpomnicź ma ſo, ſo mlokowy pruhowař dóſtanje mały auto na ſtatne khóły, ſo by po możnoſći wjele mlokowych a hródźnych pruhow wukonjeć mohł. Podźalne puczowańſke a pſchepytowańſke wobſtarki wobliczа ſo jenoż potom, hdyž je pſchepytowanje dopokaſało, ſo bźiſche napominanje, wuſtajenje a khłoſtanje nuſne. — Howak pak wukonja pruhowař mloka ſwoje pſchepytowanja w ſtajnym ſwiſku ſe pſchiſtejnymi ſariadniſtimi wyſchnoſćemi, wokrjeſnymi łékarjemi, wokrjeſnymi ſtótnymi łékarjemi a ſaſtupjerjemi zyrobowele kontrole.

Druhi župny zlět

župy „Jan Arnošt Smoler“ chce ſerbſki lud we znamjenju nawjetšeho wopyta ſwjećić. Župne wjedniſtwo ſo na njón na najšerſim podłožku też připrawi. Wšěch chce ſpokojić, a bychu-li w tysacorej ličbje ſo zešli k sobuswjećenju tuteho wuznamneho swjedźenja towaršenja w skutku narodneje lubosće. „Serbske Nowiny“ hižo často porjad swjedźenja wozjewichu, kiž je wšěde wuleź zajimawy a widźenja hódny. Župne wjednistwo přeprošuje lubje wšěch swěrnych Hornjeje a Delnjeje Łužicy, wšě towaršwa swojeho kruha a susodnych župow, niz najposledy naše serbske žony a knježny, kiž maju swjedźeń porjeńšić. Heslo za njedźelu 9. junija budź: Wšitcy, kiž lubujemy swoju domiznu, česćimy prócowanja wo jeje lěpše a zbožowne wuhotowanje, my zeńdźemy so w Klukšu!

— **Swjatkowy ſjězd ſakitkich hoſcźenjarjow**. Wot 26. hacź do 31. meje wotměwa ſo w Schwarzenbergu 43. ſjězd ſakitkeho hoſcźenjarſkeho ſwjatka.

— **Kurzus serbskich narodnych rejow** je hač dotal derje wopytany był. Mužožo a pacholožo Budyšina a wokoliny pak so najskerje boja, dokelž dadźa jara na so čakać. Přichodnu wutoru 4. junija wotměje „Nadźija“, serbske towaršwo w Budyšinje, dalšu tajku zwučowańſku hodźinu wjeczor ½9 hodź. w Serb. Domje, we wočakowanju bohateho wopyta też ze strony mužskeho splaha. Kóždy Serb, kiž ma lubosć we wutrobje za to, štož namrěchmy wot našich wótcow, je lubje witany a přeproseny.

S **Lubija**. W jenej tudomnej rjemjeſlniſkej ſchuli łěchu dl[illegible] cźaſ pospochi wot jźibnych kołow, kiž ſhebi ſchulerjo tam ſtajachu, wobſtwórkenja kradnjene. Kriminalnej poliziji pak je ſo nětko poradźiło, paduchow wuſlědźić, kotrajž ſtaj wonkownaj wuczobnikaj. Poradźi ſo też kradnjene ſtwórźadła wobkradnjenym ſaſo wrócźić.

Se **Starcha Lubija**. Póndźelu tudomny nowy gmejniſti dom ſkhadźachu w pſchitomnoſći twaiſkeho perſonala a gmejnſkeho ſaſtupjerſtwa. Wieſnjanoſta Böhmer podźakowa ſo twarſkemu miſtrej Pawołej Schraderej ze Lubija, kiž je ſe ſwojimi ſynami ludźimi twarjenje ſpěchnje natwarił. Na pſcheproſchenje twarſkeho miſtrja Schradera podachu ſo wobdźělnicy na ſkhadźanje ſ małej towaršnoſćeji w Schlagehanez hoſcźenju.

S **Wojerez**. 18kčiny połonc ſtyny ſo na motorſke koło, kiž hnes dohłada wonkach ſtejeſche, a wotſkoče ſ nim. Blizko Jeſchwizſkeho mosta wón ſ kołom padźe, pſchi cźimž ſo koło wobſchkodźi a lohkomyſlny pachoł ſo lohko ſrani. Wón pak motorſke koło ſaſo tam dowieſe hdźež hěſche je wotewſał. Wobſkodźeć je potom wobſchkodźene nadeńdźe.

S **Rychwalda**. Sſrjedu tydźenja wjeczor wotmě ſo w Pawłej hoſcźenju pożedźenje wjeſneho wubjerka ja wothładanje młodźiny, kotrež pſchedźěwa Mateſchka nawjedowaneſche. Saſtupjene běchu wſchitke pſchiſamknjene towaršſtwa ſ Rychwalda, Stareje Lubolnje, Ruhoza, Krjeſbje a Mikowa. Swjetſcha wojſewiſchu ſo liſty wot wokrjeſneje wothładarja młodźiny a młodźiſkeho hamta. Do wjeſneho wubjerka ſłuſcha nětko też nowa gmejnſka ſtara Meta Bagkerez.

S **Běleje Wody**. Lohkomyſlnje ſe ſwojim žiwjenjom hraſkał je 14lětny ſchuler Hans Köhler, pſchirodny ſyn wobdźěłkeho hajnika Jungera. Wón jěźdźeſche ſ cźołmom po wulkim haće a ſkoči w ſwojich kupańſkich kholowach do wody, runjeż njeběſche wěſty w pluwanju. Žónſki, kiž hiſchće w cźołmje ſedźeſchtej, khwataſchtej hnydom po pomoz. Tola hólza jenoż jako cźełko ſ wody wuczahnychu.

Z Łužicy.

* Se **Sborjetza**. Cźeſke wobkhadne njeſboże ſta ſo póndźelu popołdnju na Pólſkim naměſcźe. Automobil ſ Kießlingswaldy pſchejěźdźe Martu Höhnowu a jeje dźeſcźo ſ Penjaza. Zona bu tak cźeſko ſranjena, ſo dyrbjachu ju do khorownje bowjeſeć, hdźež je hiſchće na ſtawnjym dnju wumrěła. Dźeſcźo je ſo jenoż wobderało, a bórzy ſaſo wotkhori. Kaž ſo powź, je wjednik automobila njeſboże ſ pjanoſcu ſawinował. Je-li na tym je, dha khłoſtanje njebudźe ſnadne.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Freitala**. (Sſrjzpowſtwo na ſelezniſy.) Póndźelu rano dyrbjeſche tworowny cźah na Wilsdruffſej ſelezniſy krótko ja Dauckerodu ſadźerźeć, dokelž běchu ſłońſnike ruzy nětkuje duzent wulkich kamjenjow na kolije nakładle. Strach, ſo cźah ſ kołiſow wuježe, hodźeſche ſo hiſchće w połednim wokomiku wobeńcź. Direkzija ſelezniſy je na wuſtrańenje ſłońſnika 200 hriwnow wuſtajiła.

* S **Wulkeho Hajna**. (5. ſjězd ſakkleje wjeſneje młodźiny.) Njedźelu ſeńdźe ſo we Wulkim Hajnje nětkuje 3000 ſwjakarjow. Hamtiſki hejtman Fellisch ſtrowjeſche ſhromadźiſnu w mjenje ſtatnych wyſchnoſćow a wuſłěkny, ſo ma ſjězd dopołnicź hłowny ſaměr, kiž je, ſaſo poſtaricź dobre poćahi mjes měſchćanſtwom a wjeſnym ludom. Wón wočakuje, ſo młodźina tuto dźěło mózne podpjera.

* S **Kamjenizy**. (Sſmjertnje ſajeſbožika.) 29-łetna mandźelſka bankowſkeho pſchiſtajeńa Margareta Kürthowa padźe, jako dźiwjeſe na dróhowu żeleznu ſkočićź, a hjebi pſchi tom riap cźeſko wobſchkodźi, na cźož dyrbjeſche wumrěć.

Maćerny dwór.

Halligſki roman.

29] (Pokračowanje.)

„A wboha njewjeſta?“ woprascha ſo Maren dźěłberjo.

„Dźeſcźo, ta wja hebi druheho. Na ſamknym dnju, haj w ſamknej hodźinje bě ſ druhim wobſtarana. Proſchu cźe, dźeſcźo, — nichtó njecha tola podarmo twarnu ſmješchinu pſchihotowaćej.“

Maren njewědźeſche, je-li to khutnoſć abo žort abo pokoſć. Cźeta Frauke bě hłowu ſ ſemi ſkhilika a ſchijeſche na wobrubjenju kwaſnjeje drasty nješchto. —

„A ſtaj dyrbjoj ſbožowaj?“ woprascha ſo Maren wuſtoſtiwje.

„Sbožowaj? Dźeſcźo, dźeſcźo, njeběſ žanych pſchejatych měſchćanſkich wopſchijećejow tu na Hallig ſobu. Staj cźeſtna ſ hromadźe žiwaj byłoj, to je ſbožo. Staj hodźeſći porodźiłoj, tak wjele, ſo ſtarſchej nad najmłódſchim najſtarſcheho ſ wocźow ſhubiłchtaj. Ale to woni „ſbožo“ mjenuja. Schtoż pak ty a twój Edlef ſbožo mjenujetaj ....“

Cźeta Frauke mjelcźeješche, a jeje hubje běſchtej běłej, tak krucze běſchtej ſo hromadze ſtłócźiłej.

Nětko połběhny njewjeſcźinſki wěnz ſ wumětłiſkich myrtow horje, ſa kotrymž běſche pſchez cźeſki ſawodźewk pſchiſcźinjeny. Běſche, kaž ſo ſda, trochu na ſotcź nadwchnjeny, pſchetoż ſ maćerſkeho kwaſa hižo leſeſche derje, ſhowany w truhłi. Ale ſcherſoka kronja kołdokoła běſche najmniſche dźěło jebliežił, a cźeta Frauke pruhowaſche jo ſ cźeſtnym wobdźiwanjom. Jaſna cźerwjeń radoſcze ſtupi Marenicźo ſobu njepſchiniežu“, pſchiſtna ſo drozo, „ale tutón ſawodźewk (ſchlewjer) ſu ſ pjecź tyſaz hriwnami połóbnoſćiłi, je ſ mojej horbocźu a pychu....“

„Ty błaſniczka! Twoja durinſka wutroba je runje telko milijonow hódna. Ale ſa wowku a wokebje ſa Edleſowu macź niczo njewadźi, hdyž wo tuiej woprawdźitoſći trochu po maćerſnem dworje roſpowědam.“ Cźeta Frauke ſtupi ſo pruhujcy pſched njewěſtu. „Kraſna ſy, Maren Wögenſez“, rjekny wótſje a ſprawnje. „Twój Edlef pſchijima cźe ſ wyſkanjom.“ A we hłubokej thutnoſći pſchida ſcźicha a naležnje: „Tola modli ſo, Maren! Modli ſo wobſtajnje, ſo by Bóh twoje cźeſko zohnował. Maćerny dwór hłowa dyrbi wězy. Njebjeſa ſa ſtaru ſ drjewa wurěſanu kołebku w komorzy waſcheje lěhanſkeje jſtwy a — helu ſa njepłódnych.“

Kaž cźemna żonina ſtejeſche tu Frauke, jeje wocźi běſchtej połnej njeſboża a horja, a běſchtej tola runje hakle ſ wobdźiwajez łubоſcźu na njewjeſtu ſhladowałej. Maren pſchimny ju ſchepotajcy ſa ruku.

„Edlef a ja mamoj ſo njewuprajomnje lubo“, wona dźeſche, jako by ſ tutym wuſnaczom zyke njebjo pſchichoda proſte wſchěch mróczelow byko. Hókło ſo cźeta Frauke ſaſmja. Potom ſchepta ſche Marenje do wucha: „Nichtó njemóžeſche ſo nade wſchitko lubo nětcź kaž Tedje Holgers a ja. Sſmjeło khodźachmoj wjeczor do ſoża, a ſpěwajcy dźěchmo na tanſchtich ſerjach na dźěło. Telko błóncźa ſu njeje żenje hiſchće na Hallig ſwěcźiło hacź w tamnych łétach. A mójeſche mje tola wopuſchcźicź, mójeſche ruku pſchecźiwo mi ſhěmycź w dwanatem lěcze naju mandźelſtwa, hdyž widźeſche, ſo kołebka na wěcźne próſdna woſtanje w naju komorzy. Dźeſcźo, dźeſcźo, — njech je cźi ſahutowane, ſo twoja wutroba ſo jedźi a woła a trada ja łubоſcźu a wotmołwy njedoſtanje. Hela! Hela!“ Cźeta Frauke wotmjelkny zyke muczna. Potom pak ſaſo ſapocźa: „Niz, ſo je ſo k druhej wobrocźił, ow Bóh ſwarnuj, to žadyn Holgers njeczini. Hewak by też to ſa wopor poroka (Rügenopfer) padnył. Pſchetoż žadyn kraj ſcheſtu kaſniju Bohu tak krucze njedźerži kaž Hallig. wutrobu a cźeko je mi do wuhnanſtwa ſacźerił..... Jónu dźeſe ſo ida, jako by ſo ke mni nawrócźił, — ale tu běſche wowzy pſchewjele ſ tajkimi cźinkami „łubоſcźinkami“, a wona wotmjeſche mi jeho rotte mnje precź, pótźa jeho w nozy na ſelene morjo. To mi jeho wſa a moje ſbožo žebi ſkhowa ...“

Maren wſa pohnuta wobe ruzy powědaćli, kiž bě ſo kaž ſlemjena do ſtólza ſwjeſła.

„Kak dźiwnje a ſurowje pſchiprawi ſo mi mój ſwjaty dźeń“, ponyſli Maren. „Hdy by tola mój Edlef pſchiſchoł, abo bratr Manne!“

Tu dachu ſo łſchiti wot wonka ſłyſchećej, a ſdobom pokaſa ſo Manne Wögenſowe khutnowjeſkoſe wobliczo we ſtwi. „Edlef pſchikhadźa!“ wón ſawoła. „Wón je naſ pſchejatkapił, nawożenja, — w ſkoku, Maren, w ſkoku na hornju łubju. Saperloſke putki, kajka ſy ty tola rjana, ſotſicźka. Wſimi ſej pěknje ſawodźewk hromadźe, ſo by ſo cźi njerozdrěł.“

Wón nucześche Maren łubоſcźiwje ſ durjemi won a njedobłada ſo je ſpěſchnym khwatkom dozka hłubokeho roſhorjenja ſónſkeje, kotraž we ſtwi ſedźeſche a ſo nětko hakle hładajcy ſkraba. Wón ju rucze poſtrowi, a ſdobom ſuny ſo ſa nim dźiwna poſtawa do ſtwy nuts. Bě to ſtary, ſuchi a kſchiwy wotrocźk, kiž tu a tam ſa wjeczerja pojeſtiwoſo wobſtarowaſche, ważne papjery k ſararjej abo k ſtaroſce donjeſe, hewak pak bu ja Boże myto wot Manne Wögenſa wudźerżowany. — We wſchědnych wobſtejnoſćach hromadka njeſboża, na kotruż nichtó hewak njedźiwa, łłuſcheſche wſchak dźenża k hłownym wobdobom, pſchetoż dyrbjeſche njeſećerjenoho nawożenja „ſadźerjeć“, dyrbjeſche jemu jako „wopaczna njewjeſta“ pſchetworjeny ſ błaſniwymi ſłowami narěkjeć, ſo je wón, tón cźeladny, ſ wuſtwolenej, a ſo je rablubje ſtwólniwy, ſ nim ſobu do ſyrkwje a do komory hicź. —

(Pokračowanje ſcźehuje.)

* S Werdahn. (Wulki woheń). Pschenberselffez chemiſku fabriku je pondželu wulki wohoń potrjechił. Wohoń wudyrì pschi dźele w połodniſchim twarjenju, kiž so ſ maſchinami a aparatami wotpali. Schkoda wuczinja něhdże 80 000 hriwnow.

* S Piawena. (75lětny so pschi kupanju ſatepił.) Pschi poſwjećenju pluwaſkeho ſtadiona ſaja Boża ruczka 75lětneho wikowarja Heegerja, jako bo wody dźesche.

*S Lipſka. (S błyskom ſarażeny.) W Beuzigach pschekhwata njewjedro 18-ſtneho ſyna ratarja Mittaga ſe ſapſchahom na polu. Błyſk dyrì bo ſapſchaha a mori młodcho człowieka a jeneho konja, druhi kóń wosta njeſkaſeny.

* S Lehnizy. (Pomjatk ſhubił.) Starſchemu muſej ſo na dróhy nadobo pomjatk ſhubi. Dokelž njemóžeſche ſo ani na ſwoje mjeno ani na bydleriſte dopomnicz, njeſbu niczo hacz ſo jeho do khorowinje dowjeſechu. Poſydźiſchi jeho jeho pſchiwuſtni pytachu, ſ czimž ſo ſwójczi, ſchtó njeſbožowny je.

* Se Sprotawy w Schleſyſkej. (Czežke njewjedro.) Wurjaduje ſylne njewjedro ſe ſlimkojtym beſchczom a krupobiczom naczini pondželu w Sprotawje a wokolnje wulku ſchkodu. Mješchczanſke dróhi běchu powodżene. Wetſchebje ſłe běſche w Niederzaunhe, hdżež ſotko holdźaza jeja wulke krupy ſu njewjedrje 30 cm. wyſoko leżachu, ſo mješchcze ſpke krajine mašyniſti, jako dy ſo ſněhja naſchło. Na pola je ſrudnje hladacz, mlode żně ſu ſtoro wſchitke kżenja a liſcze wotbite, ſo nimale nahe halozy ſ njebju tykaju.

* S Bartina. (Swoje bżežo ſe ſadwželowanjom ſkonzowała.) Pónoželu wjeczor pſchinidże na 6. poliſajiſki rewěr 21lětna mandżelſka Ilſa Genežrowa ſe ſwojim mužom a powdżaſche, ſo je ſwoje 5 njedżeli ſtareho ſynka ſabajiła. Wona ſama je ſebi też ſpytała ſe ſchkleńzami ſilny pſcherażacz, jeje muż pak je to ſadźewał. Zona ſe njeſtuſt bjes dwěla w najwjetſchim ſadwželowanju ſkuczita, dokelž dyrbjeſche bórſy po tym, ſo bżežo bżežo na żiwet pſchiſchło, ſwójnacz, ſo czerpjeſche na thorosci, kotraž ſo njeda ſahojicz. Jako bżeſche wſchitko wothładanje bjes wuſpżecha woſtało, ſo wona roſbudźi, bżežo wot czerpjenja wumnóz. Zonu w ſchkitańſkej ſatbje ſkhowachu, dokelž bżeſche ſtrach, ſo żebi bżeſche żiwjenje wotmje.

* S Mnichowa. (Prěni Mnichowſki wyſokotwar.) Po 15 měſaczným twarjenju je prěni Mnichowſki wyſokotwar někto ſwonkach dotwarjeny a budże nahonu tak daloko hotowy, ſo ſmě ſo wuſiwanju pſchepodacz. Pod ſemju ſtaj dwaj poſthodaj a nad ſemju dwanaczе poſthodow. Nowotwar njenuje ſo techniſka radnizа, w kotrejż budża ſamekſtnjene wſchitke měſchczanſke ſarjadnizſtwa, jenož niż ſarjadnizſtwo dróhoweje żeleznizy. Zuke twarjenje płaczi 11 miliſonow hrivnow, wożiny dżeł ſam hižom 6 miliſonow hrivnow.

* S Litoměrizy w Czeſkoſlowakſkej. (S błyskom ſarażeny.) 19-lětny ſyn khżerja a czeſke Bjedricha Klimy bżeſche ſe ſwojim nanom w Praſkowizy na czeſkliſtim dżele. Njewjedro pſchiczahny a błyſk dyrì bo dżelanſchcza a ſarajy ſyna. Nanej bo ſaneje ſchkody njeſta.

* S Londona. (Wulki wohoń.) Pondželu wjeczor krótko po 11 hodź. wudyri w ſchéſcz poſthodow wyſokej ſtadowni w Londonſkim pſchedměſcze Rotherhithe pſchi rżcz Themje wohoń. Wjele ſyrowy, wożebje żita a wolijowych tankow ſo ſpali. Wobnjatwe wobory ſ zuke Londona wobdżelichu ſe ſ nekotrymi ſtami ſchlawchow pſchi haſchenju. Polizija da blizke twarjenja, kiž běchu ſ wohnjom wożebje wohrożene, wuprózdnicz. Nehdże 1000 mużow, zonow a dżeci dyrbjeſche ſwoje bydlenje ſ wulkim thwatkom wopuſcheczicz.

Smjertne njezbože z motorskim kołom pola Bělšec.

Dżenża ſchtwórtk rano něhdże 6 hodź. 20 mjenſchinow je 18lětny motorowy koleſaſ Erich Meier ſ Bönjez niże hoſcenza „Dwoju Lipow“ ſe ſwojim motorſkim kołom żónſku pſchejéł a pichi tom ſam cżežko ſnjeſbożił. Dopołdnja we 8 hodź. 40 mjenſchinow ſe w Budyſkej thorowni wumrěł.

*

Sobuſtaw naſcheje redakzije, kotrehož k mjenu ſnjeſbożenja wupókachmy, ſhoni tele podrobnoſcze: Dżenża rano něhdże ¼7 hodź. pichidżeſche po dróhy ſ Budeſtez do Budyſchina Drjezdżanſki motorowy koleſaſ, kiž mjeſeche żónſku na ſozjuſkim ſedle ſedżo. Trochu niże hoſcenza „Dwoju Lipow“ twupadnychu żónſkej nadobo nawoczki, kajkeż je motorowi koleſarjo trjebaja. Motorſke kolo na to ſaha a ſo ſawrócżi a żnadź něhdże ſto metrow wróżo jédżeſche nawoczi pytacz. Żónſka ſtupi ſ koła a dżeſche nawoczi ſdżěwnycz. W tymle wokomiku pſchijédże 18lětny murjeſki Erich Meier ſ Bönjez ſ wulkej ſpéſchnoſcze po nahlej a na tutom mjeſnje dżeratej dróſy dele. Żónſka, kotraż jeho pſchikhadżecz widżeſche, woſta ſmérom ſtejo, żebi myſlo, ſo won nimo njeje pojédże. Meier pak bu njewěſty a poczа ſo ſe ſwojim motorſkim kołom khabłacz a ſajédże ſ wulkim wotmachom do żónſkeje a ſo na błomu ſ koła cżiſny a ſ czežkimi krwawjazymi ranami wokoſeje na błowje leżo woſta. Żónſka pak ſo na prawym boku cżežkho frani. Motorſke kolo ſo thežko wobſchkodi. Njeſbože ſta ſo pſchi kilometrſkim kamjenju 3,0

Motorowy koleſaſ, kiž bórſy na to nimo pſchijédże, ſatelefonowa w „Dwěmaj Lipomaj“ po Budyſku dobrowólnu ſanitetnu kolonu. Mjeſ tym pak pſchijédże póſtowy autobus ſ Budeſtez, kiž cżežkoſtrażeneho kruch puczа ſwou wſa, bóniż ſo ſe ſanitetnym autom njeſeika, kiž jeho do thorownje dowjeſe. Tam je Meier hižom dopołdnja krótko do ¾9 hodź. wudychał. Żónſka pak dyrbjeſche ſo hnydom pod operaziju podacz.

*

Schtož winu na njeſbożu naſtupa, je polizajiſka wyſchnoſcz ſwjeſczita, ſo je Meier pſchiſpéſchnje po dżeratej dróſy dele pſchijéł a je tohodla móż nad kolom ſhubił a njeſboże ſawinował. Tu ſo ſaſo pokaże, ſo je tola nuſno, po nahłych dróhach dele pomału jédżicz, cżim bóle, hdżež je dróha, każ tuta, wuježdżena. Tu réka dwójzy pſchebładniwy bycz. Na to dyrbjeli awtarjo a motorowi koleſarjo bóle dżiwacz.

*

S potrjechenej Meierez ſwójzu w Bönjezach ma zyła wjeſ wutrobne ſobuzželenje. Starſchej matej tam żiwnoſcz a nan je murjeſki polěr. Snjeſbożeny ſyn běſche najſtarſche dżěcżo ſwojeju ſtarſcheju. Hakle pjeć krótkim běſche w Budyſchinje ſaſo dżěło doſtał, hdyż běſche dżěſchi cżaſ bjes dżěła był. A na jéſbje na ſwoje dżěło dyrbjeſche ſnjertnje ſnjeſbożicz. Bóh troſchtuj cżežko pruhowanu ſwójzu!

Sokolstwo, ſport a zwučowanje.

Na Klóſterſku horu.

Ranko, Bože ſłónczko ſo ſmjeje — wulećimy ſebi, je njedżela. Hnydom po Božej ſłużbje ruče na koła a přez Krónpryncowy móſt teptajmy, wopuſćmy luby naš Budyšin. Hdże chcemy? Na Klóſterſku horu! Spěchamy po Drježdżańſkej dróży won ke Hodźijej. Wóčko wokrewjeja mlódne zelene hona a pas naſich horow. Khěžki z čerwjenej třešku wupadaju jako holanſke kapički. Teptamy złótnje dale. — Hodźij ſmy docpěli. Cyrkwinſkej wěži nas ſtrowitej. Ruče poſrěbnjemy kapku k wočerſtwjenju a dale dże. Spěchamy horu horje, potom po runinje, z časami z małymi hórkami wotměnjatej. Wětřik khłódni čoło, pyšne wjeſki nas ſtrowja. Pola „Sakſkeho khěžora“ winjemy ſo na lěwo a ſmy w zelenej khłódnicy. Tak pſchekwapi nas tu ze ſtomami wobrubjena dróha. Bližimy ſo k Zemicam. Wjeſka z pěknymi domčkami a zahrodkami wupina ſo při nastupje na Klóſterſku horu. Żeleznjeſki wiadukt přeſahuje dróhu a domčki k khětrej wyšinje. Wjeſka we ſwojej čiſtoſći a měrnoſći ſkići napohlad woprawdźiteho zeńſkeho Édena, njeby-li naše wóčko mylił njeſměrny přeſtrjeń ſkałow, leżacych na horje ſamej. Skočimy ze ſwojich worcłowych konikow a wupřahnjemy je w hoſcenču, při nastupje na horu. Wočerſtwimy ſo z mlóčkom a hejſa, hižo dże po wijatym puća ſrjedź kerčkow a ſmrčkow na horu. Srjedź nastupa hory wuhladamy hižo ſkały a elektriſku żeleznicu, kotrejež wozy na dźěławym dnju woża kamjenje tam a ſem a k dolinje. Nóžkujemy dale horje na horu. W hoſcenču horka da ſo derje być. Za tuni pjenjez podawa ſo tu dobra kajkoſć za žołdk a pře łačnoſć. Wuhlad a přebytk zwonka hoſcenča je jara rjany a wokřewjacy. Sy-li na wšědnym dnju tu na horje wob čas připołdnja, dha přetorhnje ſo njejapy ſón přirody, hora začepota, wokna hoſcenca ſčerča, torha ſo z hory kruch po kruchu, zornowe ſo dobywa, wutřěla ze horiſča. Kročmy pomałku z hory dele. Na prawej ſtronje puta naše wóčko njeſměrnje hłuboka ſkała. Łuziſki zornowe leži tu we wulkich přeſtrjenach a kaž z nožom wotřeznjene hłuboke ſkalne murje, gigantiſke zběhadła rěča k nam wo poſpěchu techniki dźenſnišeho časa. Bychu-li ludźe w ſkale dźěłali — je njedźela — bychu wupadowałe jako palčiki małe. Wšěſe nječtó ſo kać njebudże, wopyta-li Klóſterſku horu hižo dla tuteje zajimawoſće. Nóžkujmy dale! Wuhladamy hiſče wopomnjeńſke namješto kežora Wilhelma poſledniſcheho a při horje delkach pomnik za padnjenych. W hoſcenču, w kotrymž ſwoje worcłowe koniki wupřahnychmy, žadamy ſebi je zaſo a hejſa — dże wróćo k Budyšinej po ſamſnym puću. W Hodźiju wotſkočimy na wokomik a na pohrjebniſću wěnujemy krótku khwilu ſpomjeńcza a džaka při rowje njezapomniteho wótčinca Jarměra Imiša. Dale ſwěru teptajmy horu horje a potom w runym ſměru k Budyšinej. Kóčjace ſtomy wobrubja naš puć, we halożkach čikotaju ptačatka a wšěſe ćělnje a duchownje wočerſtwjeni docpějemy, ſwój luby domčk. -f.

*

— „Casopis touriſtu“. Naši ſłowjańſcy bratřa zwonka mjezow naſeje domizny pěſtuja pućowanje hižo lětdźeſatki a jich organizacije ſu mnohe dźeſać tyſac ſobuſtawſtwa překročiłe. Nam předleži turiſtiſki časopis naših čeſkich přećelow ze titulom „Casopis touriſtu“. Wón wuńdże w nakładże „Kluba ceſkosl. turiſtu w Praze, zapiſe XXIX. lětnik a ma nakład 45 000 ſtuk. To je pěkna liczba zajimcow a čitarjow. Druhe, třeće a ſtwórte čiſło tuteho časopiſa přinjeſe jara zajimawe naſtawki, wo pućowanju a rjanoſcach tamneje domizny. Naſim zajimcam pućowanja bychmy móhli jenoż tutón časopis poručeć k čitanju. Z njeho *mnożu kóždy radoſć a zbožo pućowanja* po domizńje. W přichodźe přinjeſemy přeco maly přehlad wo naſtawčkach, kiž ſu w nim wóčišćane.

— „Výletní zpravodaj“ odboru Klubu čs. turiſtu Liberci, Světle p. Ještě a České Lipě, taž mjenuje ristu v. Č. Dubě, Jablonci n. Nis., Hodkovicich, ſo maly časopis, kiž naši lubi znaći, na čole knjez J. Kögler, vrch. ofic. ſtat. drah w Liberci, wudawaju. Často přileći nam jene čiſło na piſak. Nětko, hdyž ſo naši Serbja bóle zajimuja za pućowanje, chcemy też wo nim, to rěka, wo jeho wobſahu něſto podać. Tući přećelju z Liberca a wokoliny ſu nam lubi znaći, přetož pobychu też hižo pola nas na wopyće, na Čornobóhu, w Bukecach a nóžkowachu hač do Budyšina, zo bychu ſerbſke wjeſki a naš ſławny Budyšin ſpóznali. Naši Radoſćenjo a nětkotři Nadźijenjo ſu jich woſebje do wutroby přijeli, a ſebi też hdys a hdys k nim wuleća. Haj, njeſtojimy ženje ſami — jenoż hibać ſo dyrbimy ...

Jězdny plan póſtowcko automobila z Kamjenca do Wóſlinka a Kulowa.

Płaći wot 15. meje 1929.

Autobusowe přizamknjenja:

—	—	1015	—	—	1915	z Połčnicy	do	—	S1115	1630	—
—	745	1140	—	—	1915	z Khróšcże	do	805	1115	—	S1930

Zeleznjeſke přizamknjenja:

—	736	1108	—	1700	—	z Arnsdorfa	do	809	—	1530	1923
—	755	—	—	—	—	z Biskopic	do	—	1122	—	—

	—	S —	—	W1700	S —	Kamjenc, pósta		—	—	*W1518*	*S* —	
	805	1115	1230	1725	1920	„ dwórniſčo . .		745	1040	1512	1800	
	806	1116	1231	1726	1921	„ Sakſki Dwór .		743	1039	1510	1758	
	808	1118	1232	1728	1923	„ Finanzny hamt		742	1037	1506	1755	
Jenoż ſtwórtk	809	1119	1235	1730	1925	† Puć do Jěžowa	Sobotu	740	1035	1503	1753	
	812	1122	1238	1733	1928	† Łótaniſčo		737	1032	1500	1750	
	818	1127	1243	1738	1933	Čornow		732	1027	1457	1747	
	822	1131	1247	1742	1937	Křidoł		727	1023	1452	1740	
	831	1140	1256	1751	1946	Jitro		717	1014	1444	1734	
—	837	1149	1302	1800	1952	Skaskow, džělenje dróhow		709	1008	1438	1728	Jenoż ſtwórtk
—	842	1157	1307	1802	1957	Léskow, džělenje dróhow		703	1003	1433	1723	
620	845	1200	1310	W1805	2000	Wóſlink		700	1000	1430	1720	
625	—	—	1325*	—	—	† Puć do Dubrjeńka . .		†646	—	1415*		
630	—	—	1330*	—	—	Kulow		640	—	W1410*	S —	

* Haž do Kulowa po žadanju. † Jenoż ſtwórtk.

Na wobkhodże ma dohlad pósta w Kamjeńcu. Wšo dale wukaża póſty a wozowi wjednicy. Skazanki wosebitych jězbow a doprědne ſkazanja měſtnow přiwmujetej póſče w Kamjencu a Wóſlinku.

Cyganſka mordarſka ćwólba.

W Košice w Podkarpatſkej Ruſkej ſteji před ſudom ćwólba cyganow. Tych winuja, zo ſu wjele mordarſtwow ſkućili. Mjaſo ſwojich woporow ſu pječa warili a jědli. Z prawiecy na naſim wobrazu widźimy hłownych wobſkorżenych. Podkarpatſka Ruſka ſłuſa nětkok Čěſkoſłowakſkej; do wójny Wuhelſkej ſłušeše. Wuhelſka bě wſudźom zanjerodźena a zjawny wobkhad jara njewěſty

Spomožerſki a zastarański hamt města Budyšina.

Rosprawa wo dźěławoſćeji w měſaczu hapreleji 1929.

W měſaczu hapreleji pſchedſtaji ſo iw radupodawaćni a macerje a w ſaſtaraćni ſa cżežkne bżeczi na 13 połdnjach 286 cżežkeńcow, w radupodawaćni ſa małe cżeczi pak bu na 4 popołdnjach 166 bżeczi pſchepytanych.

Radupodawaćnju ſa ſamodruhe wopytachu 4 żónſke.

Na zyrobje rozdżěli ſo 954 puntow żiwidłow a 128 buſchkiwzow mloka darmo a potuńcżene. S darmotnym wudawaczom 105 bżeczażych ſchatow a braſtow bodżeſche ſo ſpomożnje ſapſchimnuwcz.

Dale wupołoži sastarańja sa cźesćne dźeći: 22 dźecźazych wosow, 12 sportiskich wosow, 13 dźecźazych korbow a 25 kožow.

Sastarańju sa tuberkulosnych wuži w měsazu hapreleji w 13 radupodawańskich hodźinach 59 wopytowarjow, ſ kotrychž bu 12 k prěnjemu rasej pschepytanych. Na njesamóžitych pluzakhornych woteda žo k lěpschemu zežiwjenju 225 puntow zyroby. Tuchwilnje žu wudate zežiwowace wěży sa wotbładanje khorych: 23 pschikrywow, 14 thermometrow, 70 bluwańskich bleschow, 2 powětrowaj wěnzaj, 11 lěhańskich stołow, 1 gumijowa podłoha a 1 žiwotohrějak.

S wobstatkow spomožeńskeho hamta je žo 13 porow stupnjow a 31 kruchow schatow schulskim dźećom wotedało. S darow mjsowego sjednoćenstwa žmědźiske žo 22 dorosćenym a 26 dźećom se schatami a drasty ponahacj. Pschi sastupje do schule bu 72 dźeći, a to 38 hołzow a 34 hołzow wuhotowanych.

W radupodawarni za bědnych bu 11 wožobow wot wuſtojneho lekarja pschepytanych a jim rada podata, 4 ſ nich běchu k prěnjemu rasej pschijschli, tamni w pokraczowańskim sastaranju.

Rěčne hodźiny saradźerńje sa alkoholnje khorych wopyta 12 wožobow. Sastarańka je wukonjała 92 wopytow a jeneho khoreho noweho do sastaranja pschijała.

Sastarańſki hamt je w rosprawnym měsazu potuńschene abo darmotnje wotedał: 823 pokrutow chlěba, 1860 kubikmetrow pluna, 127 kwh. elektriskeho pruda, 178 litrow petroleja abo spirituża a 666 jědnych znamkow.

Podpjerow w hotowych pjenjesach, podružniskich a hospodarskich pschipomozow bu ſ měschčanskich brěhkow dožyła 50 623,60 hr. wupłaćenych.

Nai'nowiše z cyłeho swěta.

— **Schtrowa powětrowa wo wjedrje sa jutſischi pjatk:** Samróżene, khłódne, scherjate wjedro. W Jendźelskej khłódno ale žuchło, w połnóčnej Europje khłódno a beschczowanje.

*** Se 120 kilometrami spěschnosće sa hodźinu je wottoru próždny spěschny cźah ſ nětkle 15 wosami worzołoweje konſtrukzije ſ Hamburga do Nauena p. Barlina jěł. Cźah je sa 251 kilometrow dołhu cźaru 2 hodźinje 37 mjeńschinow trjebał a je w pscherěsku 120 kilometrow sa hodźinu pschejěł pornjo hewaschej najwjetschej spěschnosći 100 kilometrow spěschnych cźahow.**

*** Na sjězdźe sozialdemokratiſkeje ſtrony w Magdeburgu je minister Severing rjekł, so dyrbi žo němſkota wobora republikaniſowacź, kaž je žo pruſka policija republikaniſowała. Wopraudźe je žo wot Groenerowho cźaſa hižo wjele pscheměniło. — Seydewitz ſe Zwikowa praji, so wobornu móz w kapitaliſtiſkim ſtatu wotpokaſuje. Naſhonjenje je pokaſało, so je na kónzu kóždeje wójny proletariat sbity. Móz dźełacźerſtwa je dołeſ wulka, so by wójnam zadźewała. — Schöpflin warnowaſche, woborne praſchenje wotſtorcźeć. Eckſtein měnjeſche, so je němſkoſtatna wobora najwótriſcha bróń měſchcźanſkeje pschećiwo proletariatej. Criſpien ſnapſchećiwi, so njemóžemy wotbroniź, mjeſ tym ſo reakzionarne ſtaty dale bronja.**

*** Wužiwaneho lokomotiwnika Reila w Regensburgu bě ſ wumyſlenym telegramom jeho njeporadźeny hyn, 25-létny pschekupk, do ſtiwy jeneho Regensburgſkeho hotela ſtasał. Tam njeſrańnik nana ſ dwěmaj wuſtrělomaj potſeli a mori. Nanowjeho mordarja žu ſajeli.**

*** Sababjeny rubježnik je pola ſastaniſchcźa Oſkulſcha w Polſce do wožoboweho cźaſa ſakeſł a puczowarjow nuſował, jemu pjenjesy wudacź. Hdyž dźyſche žo jedyn puczowar wobaracź, jeho bandit ſ tſjomi wuſtrělemi mori. Rubježniſa hiſchcze njeſu popadnyli.**

*** Wjele krajinow na Morawje (Mähren) je žo njedźelu ſ njewjedrami a krupobiczom podeſchło. Potrjechjene žu žo cźeſkomorawſka wyſokoczina, Hana, Słowakſka a połnóżna Morawa. Pola žu cźeſko ſchkodowałe, dróhi žu rozryte. Krupow je žo telko naſchło, ſo žu je hiſchcze mohli nasajiſa ſ wulkimi žudobjemi wotnoſyć. Na nětkrych měſtnach je błyſł łapaliſ.**

Towaŕſtwowski powěſtnik.

Delni Wujezd. Jednota Sokoł wuhotuje njedźelu 2. junija z prileżnosću jeje lětneho wobstaća wulki sokolski swjedźeń a přeprošuje na njón najwutrobniſo wſetke bratrowske jednoty. Zwučować budźe so prostne, kiž je w Sokolskich listach w cźisle 1 a 2 rozpisane. Započatk je w 2 hodź. Wo bohate wobdźělenje prosy **starosta.**

Drježdźany. Serbske tow. „Cornobóh" wotměje sobotu w 20 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu pola hosćeńcarja knjeza Zmija na Christianskej dróży čo. 22. Přiňdźe wšitcy. Předsydstwo.

Hodźij. Tow. „Jar. Imiš" ma přichodnu njedźelu pop. w 5 hodź. zhromadźiznu pola Mrózec. Přednošk knjeza wučerja Meškanka. Znamjeńska su dóšle a móża so wotewzać. Hosćo a nowe sobustawy su wutrobnje witani. Předsydstwo.

Łaz. Serbske tow. „Handrij Zejler" wobdźěli so njedźelu 2. junija při župnym swjedźenju w Delnim Wujezdźe. Sobustawy z přiwuznymi zhromadźa se we Łazu připołdnju ½1 hodźin k wotjězdej do Wujezda. Dalše sobustawy přizamknu so towarſtwu w Radey. Wo sylne wobdźělenje so bjšće junkróć raznje prosy. Znamjeńsko ma so přityknyć.

Předsydstwo.

Ł. S. S. Z. Přichodne zwučowanje za Pózman budźe njedźelu 2. VI. dopołdnja ½11 hodź. w Delnim Wujezdźe. Zwučuje so z hudźbu. Kóždy ma tam być.

Lichań. „Zernička" srjedu wječor we 8 hodź. spěwanje pola Rudolfec. Předsydstwo.

Minakał. Statok w Minakale ma přichodnu njedźelu pop. w 3 hodź. w Lipiču zhromadźiznu. Kóždy sobustaw so należnje prosy, zo by z wěstosću přišoł dla župneho zlěta w Klukšu. Předsyda.

Njebjelčicy. „Jednota Sokoł" zwučuje swjedźenja dla kotryž budźe kónc julija, wot nětka kóždu wutoru a pjatk ½8 hod(in. Předsyda.

Zajězd do Póznanja. Přizjewjenja wobdźělnikow maja so hnydom najpozdźišo hač do 1. VI. pola jednaćela Sok. Zwjazka w Budyšinje wotedać. Bliše rozpisanje hlej Sokolske Listy čo. 3.

Zjednoćenstwo serbskich wučerjow zmeje sobotu, 1. junija, pop. ¼4 hodź. w Serbskim Domje w Budyšinje posedźenje. 1. Dźeński porjad: Nakład noweje spěwneje zběrki za serbske šule. K temu přeprošujemy wosebje też wubjerk za tutu zběrku. 2. Dalše wudaće Raja. K temu přeprošujemy wosebje też komisiju za Raj a jeje redaktorow. Rozpominanje prawopisa a maćizny. 3. Přihoty za hłosokulturny kurzus. 4. Wšelězny (přeća, namjety atd.). Dla važneje maćizny prosymy należnje wšitkich serbskich wučerjow, na zhromadźiznu přińć. Z přećelnym postrowom

Krawc, zapisowař. Kral, předsyda.

Župny zlět w Klukšu. Zhromadna spěwna pruha budźe přichodnu sobotu 1. VI. wječor ½9 hodź. we Serbskim Domje w Budyšinje. Wšitcy spěwarjo a spěwarki dyrbja wěsće přińdź. Štóž niepřindźe njemóže potom sobu spěwać. Spěwać budźemy: 1. Krasna družka. 2. Trawafka. 3. Płakała Hanica 7 lět.

Hłowny redaktor a zamołwity za politiku: Marko Smoler w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dudman w Budyšinje. Za hospodarski dźěl

Tuni cokor

jenož wot štwórtka hač do soboty

10 pf. jenož 2.68 pj.

(wotedaće wěstych dźělbow sebi wumjenjamy)

Konfitury

1/8 punta	Drježdź. měšenja	25 pj.
1/4 „	Nürnbergsk. měšenja . . .	30 pj.
1/2 „	citronowych a apfels. plackow	40 pj.
1/2 „	lodowych plackow	40 pj.
1/2 „	měšanych plackow	38 pj.
1/2 „	łamanych popjerkow. plackow	25 pj.
1/2 „	kokosowych kružkow . . .	28 pj.
1/2 „	pralinow	35 pj.
1/2 „	měš. za dźiwadło	48 pj.
1/2 „	sakskeje měšeńcy	68 pj.
1/2 „	dessertpralinow	50 pj.
1/4 „	pjelnjen. łamaneje šokolady .	45 pj.
3 tafle	połnomloč. krem. šokolady 100 g	55 pj.
5 taflow	lodow. kremy, 100 g . . .	100 pj.
4 „	měš. blokow. šokolady, 100 g	100 pj.
4 „	połnomločneje šokolady, 100 g	100 pj.

Jenož kajkostne twory!

Chams & Barfs

w Budyšinje

Zo bych wobrot powjetšił, sym

płaćizny hišće dale znižił

žonjace sedła žołte, zaniklowane 2.25, **toše** žołte 0.90, brune 0.75, **riećazowy šķitak** 0.85, **sački** 0.90, **škitaki** luksusowe wuwjedźenje 1.75, drjewobarbne kompletne ze podpjerami 0.30, 0.75, 1.—, **zwjena** čorne 0.90, drjewobarbne 0.90—1.50, **wodźidła** čorne 0.90, drjewobarbne 0.90—1.50, **wodźidła** jendź. 2.75, **spinadła** k tomu 0.90, **přimadła** 0.35, **wodźidła** za přemoh jězdźerjow 4.—, **plumpy na krosna** 0.65, **pěsty** za přednje koło 1.46 hr. **dźerżaki za latarnje** 0.08, **zadna swěca** 0.25, **gumij za tepładła** 0.05 a 0.10, **spinki za kholowy** 0.05, **gumijowe łołaki njećistosće** 0.85, **tepładła z gumijom** 2.50, **rjaćazy** 1.85—2.85, **dźerżaki za wačoki** 0.40—0.90—1.50, **tepładłowe pěsty** kompl. 9.50, **krosna** kompl. **z tepładłowej pěstu, widlicy,** lěto rukowanje 24 00. **latarńje** mos. 4.50

J. Schieback w Budyšinje 4
na Mužakowskej dróży

Ćińće při potrjebje posnyt. Wostanjeće trajny wotebčraf. Zane klamy!
Najwjetši wobkhod w měsće. Wuporjedźenja spěšnje.

Dźełbu

mužacych a dźěćacych kołow
nowe ze žołtymi zwjenami jenož 65.— hr.

J. Schieback w Budyšinje
na Mužakowskej dróży 4 — :: — Zane klamy!

Stare Nowiny

ma na předań

Smolerjec knihićišćerńja w Budyšinje

Do Budyšina přišedši zetkujemy so stajnje

w Lehmanec kofejownji

na Serbskej hasy čo. 8 — telefon 3118

ſſ konditorske twory / najlěpše napoje
kofejowe pjećwa / jědźny łód
štomowe tykancy / šokoladu

Wosebitosć: lorty

z kóždym lubym napismom k wšěm składnosćam so hodźacy dar

Najkedźbliwišo zawalamy dla rozesłanja

We přećelnych **rumnosćach kofejownje** wšědnje popołdnju a wječor **koncert**

Trjebany

konopej

z krinju derje zdźerżany na předań na **Stiebetskej** hasy 33 dołka na lěwo

Čitajće „Serbske Nowiny"

Bilanca k 31. decembrej 1928

Bilanz per 31. Dezember 1928

Aktiva		Passiva	
Pokładnja / Kassa	266.38 hr.	Wěrićerjo / Gläubiger	104478.68 hr.
Póstowy šek / Postscheck	984.14 hr.	Podźěle družstwa / Genossenschaftsanteile	9016.58 hr.
Maſiny / Maschinen	17506.25 hr.	Reserwnefondy / Reservefonds	4762.18 hr.
Pismiki / Schriften	10856.27 hr.	Přenošk z lěta 1927 / Vortrag v. 1927	95.40 hr.
Nadoba w ſtajeńi / Setzerei-Inventar	1438.79 hr.	Dobytk / Gewinn	1681.93 hr.
Powšitkowna nadoba / Allgem.-Inventar	3265.33 hr.		
Čišć. pap. a čišć list. / Druckerei, Pap. u Druckb	8976.50 hr.		
Knihikupstwo skład / Buchhandlg. Bestand	31863.05 hr.		
Now. papjera a žadanki zr new. / Zeitung, Papier, Inserat, Aussenst.	8237.85 hr.		
Žadanki / Aussenstände	36640.21 hr.		
	120034.77 hr.		120034.77 hr.

Smolerjec knihićišćerńja a knihařnja

zap. družstwo z wobmj. ruk.

Schmalers Buchdruckerei u. Verlagsbuchhandlung e. G. m. b. H.

Arnošt Bart	**Dr. Bl. Posedel**	**Rěčnik a notar Wićaz**
Ernst Barth	Dr. Bl. Posedel	Rechtsanwalt u. Notar Lehmann

Bestand Ende 1927: 70 Genossen mit 86 Anteilen und 8600 RM. Haftsumme
Zugang 1928 7 Genossen mit 15 Anteilen und 1500 RM. Haftsumme
Suma 77 Genossen mit 101 Anteilen und 10100 RM. Haftsumme
Abgang 1928 5 Genossen mit 5 Anteilen und 500 RM. Haftsumme
Bestand Ende 1928 72 Genossen mit 96 Anteilen und 9600 RM. Haftsumme

Łožowe šaty pisane a běłe
wupjerki, košle, suknje, gardiny, vitraży, tunjo **J. Erler** na Zwonk. Lawskej hasy 10 w Budyšinje

Kofej Kakao Kolonialne twory

KURIO

na Zwonk. Lawskej hasy 24

Gardiny

pikrywy ◆ dźěćace šaty

W. Kohler w Budyšinje

Hłownom torhošću 9.

Słoma

je na předań **w Bukecach 11**

Picowańske a jědźne

běrny

ctr po 2.50 a 3.— hr
wotedała Ryćerkubło
Lubhošću Tel. Kulow čo 62

Srědka přijomne składnosć

Opel motorske koło

nowe z fabriki 500 ccm
jara tunjo, też na
wotpłać. předawa

KLINGST na Hošić hasy 17

Krótki čas — Kedźbu — Krótki čas — niše

Wulke konkurzowe wupředawanje

kupneho doma Herde w Budyšinje na Kamjentnej hasy 12

Njezakomóce tutu składnosć. Za wosebje zniżene płaćizny přezawamy wot dźensa:

žonjace mantle, wobleki bluzy kostumy, dźěćace mantle, wobleki. — Mužace wobleki, paletoty, kholowy, paletoty

3 poražki

Kupańske wobleki tricotowe a feorowe 0.95
dźěćace poćaki kus 0.50
dźěćace poćakowe khol. 0.50

Konkurzowy zarjadnik

Příloha k čisłu 123

SERBSKE NOWINY

Sćwork, 30. mejc 1929

Wětošow.

Wětošow je měšćańsko a wjoska Błótow mjes Khoćebuzom a Lubnjowom. Nima pšemysłowe industrije a rataršwo ma hišće we nim wulki wuznam. Mjeńšćo wjedźe šwoje wosebite žiwjenje a šwjećeši šwoje šwjedźenje wulkotnje we wulkej šwjatnosći zwłša. Ssym z łóda człowjeka wo šwojej domisiłnje z tajkim pohonom rěčeć słyšchał kaž Wětowćanа wo šwojim Wětošowje. Tajke drje je tež wony Wětošowćanjo w Ameriji pšebywazy a wobšatniwšchi, kotrež je wóndy šwojemu ródnemu měšćańu pał milijona hriwnow darił.

Wětošow drje je hižo pšed dłeńšim časom pšeměnjeny, ale jeho wobydlerjo rěča ſ wulkej luboscu wo naš Sserbach. Jeho měšćańcanosta je šobny muž a šwójźi šwony wustup Sserbow pšichi domowninkim šwjedźenju sakhónu njedźelu, a podpjerałe tej wječorny konzert delnjołužiśkich Sserbow a poćeśeći jich se šwojej pšiłožnosću pšichi konzerce we wulkej žurli Tšišerńe.

Wětošowški šwjedźeń na najwjetšehi wuhonk je pšiche Delnjołužiśkeho Sserbstwa. Wón je ſa žerbłu šjawnosć kaž hrib pšiches nóz ſe semje wurośći. Nichtón nje ja njón agitował, a dalšhe kruhi ſa njón ſaſimował. Sserbske nowinarſtwo je mjeńšałało, abo pšchepośdze naměnjenje wudało. Tak tam njeběšche Hornja Łužija ſkoro žadna ſastupjena a mnohi druzi delkacy w Błótach drje też šałke po jeho wotmérzu nječhto wo nim ſhoni.

To pał tak wjele prajić nima. Fakt tu je. Pšeni ſhromadnty wustup delnjołužiśkich Sserbow, pšeni žiwjeńſći šjoh we ſcherſchim wobłuku. To móže ſakład k nowemu žiwjenju w delnjej Łužiju wosnamjenjeć. Praju jenoż, móže. Stónčnje ſaleži to na dźenjuniſchich wjedniſkach, tuzi dyrbja dźenża kruće ſtacy, pšchetoż jutře pšichidu nowi pomozniži. Ale hdyž woni krućе njeſteja, potom tuzi pomozniži wuwoſtanu, potom pónóże Delnje Ssersbſko jara bórzy ſpacy.

My dyrbimy dźenża w Delnjej Łužiju kóždy žiwjeńſći ſjew jako wulki a dobry ſtutk wobhladowacy, my njeſmějemy porokowacy, a nikomu winu dawacy. Tu ſu wobſtojnoſeje mózniše hač człowjekoju. Cźi tjo, ſchtyrjo naródni wjedniži njedokonjeja ſami wjcko, hdyž njewuſtoji ſ luda ſameho pomozniži a nowi wjedniži. A tych dwoja nam tajke wuſtupy a šwjedźenje kaž we Wětošowje njchinjeſcé.

We Wětošowje ſpěwachu Hušojke, Wjerbnjańſke a Zyłojſke měſchane khóry, Wjerbnjańſki rejwachu a Khoćebuzki hrajachu dźiwadło. Njepoſłuchu jo to tak, jakoż bujcźchu hižo wſchelake towaršſtwa w Delnjej Łužiju ſkutkowałe, kotrez ſu nětt ſhromadny domowninſki wuſtup wuwjedłe? Haj wopraſnje! Ale dotal ſmy jenoż nječhto wo Hušojkim kwartetu ſłyſcheli, też, ſo ma ſo tam abo druhdże Ssersbſke ſpěwarſke towaršſtwo ſakoſcéi, ale wo ſjawnych wuſtupach žerbſkich delnjołužiśkich towaršſtwow dotal wjele žiwſcheć njeje.

Njeje wſchak też hnuć możno, dokelž wone njewobſtojachu, abo hdyž wone wobſtojachu, na ſjawnoſć njewuſtupichu. Wětošowi bě ſche pšichižina, ſo tute towaršſtwa poſłanychu a do ſjawnoſće wuſtupichu. Tam měſeche ſo nječhto pékne žerbſke pokaſacz a tuž dachu ſo do dźeła, ſpěwachu a ſpěwachu, rejowachi a rejowachu a ſmužowachu dźiwadło. Wſchitko wšo delnjoſerbiſy, ſ hornjoſerbſkimi pſchewsate ſpěwy kaž też dźiwadło. Delnja Łužija měješche dobrych baſnikow, ale žanych komponiſtow, delnja Łužija drje ma naikraſnjiſche narodne ſpěwy, ale ſałke hornjołužiśky ſkładnik pſchiwrawichu je ſa měſchane khóry. Tak ſtebi jena wot druheje wupožčowaſchtej a ſ tym ſ najomſtwo mjes ſobu pšchowaſchtej. Jadyn dźiw, ſo we Wětošowje ſaklinčadźu ſpěwy, kotrež też w Hornjej Łužiju na ſpěwnych wječorach cźaſto ſaſłyſchimy. A we Wětošowje běchu ſtebi naikraſnjiſche parſe hnuběrali. To ſtuflike wſchudźom, to ſtym też tu ſajo widźał. Delnjołužiśkarki njeſkutkowachu jenoż pšches ſpěvnu pſchnu drastu, ale też wabjachu ſa ſobje ſe ſwojimi ſtšbroklinčeſnymi hłoſami. Tajka połnoſeć, wěſtoſeć, ſnoſchenoſeć — kuſt Radworja.

We Barlinje ſtym ſtebi loni jenu reviju we wulkim dźiwadle wobhladał. Tam ſaljinkrowachu wóčko ſ njetanjom wſchelakich barbnych ſwužow na jewiſchčicko a hrajerjow. Potajkim, tam wóčko jedaja. Ssym we Wětoſchowje Błótowćanſki na jewiſchczu ſerbſke reje rejowacy widźał. Tam njetrjebachu wóčko jedacź ſ mjetanjom pšaneho ſnědka. Nē, tele pišane ſnědko wuwihwa ſe drastu pyſchnych połicźow a wobkuſluje wóčko. Tale wotmaſnitoſć ſnělła, pšchi pohibach po rytmiju! To cźini wočzani derje. to njemóżeſch ſo nahladacź. —

Sarjadowanje wjeckora je leżało na ramjenjach jenoż nékotrych wožowom a próża a wopornitoſć tutych naródnych bohorjow njehodźi ſo doſcź wyſoko wuſchěwacź. Tſi mjena chcu tu jenoż mjenowacź: Jordan, Witkoja, Zyž.

Knjeſa farara Biegera ſtym dopołdnja w měſcze je tajkej wutrobitoſcźu ſa wuthowanje ſerbſkeje naródnoſcze rěčeć ſłyſchał, ſo ſtněmy w nim pšcheſtwódzeneho a ſwérneho hobuwojowarja widźeć.

Wětoſchow je na mnje a ſawěſcze też na wſchitkich druhich wopytowarjow wulki ſacźišćeć cźinił. Njech ſo na tam ſapeczatym dale tiwari. Tak budźe drje tola hišćeze móżno, ſo ſo delni Ssersbja ſoberja jako krajna parcela némſkeho kraja k wjeſeſu Nimzowſtwa a k ſpokojenju Ssersbowſtwa.

Sa.

Wusudźenja.

§ **Pšchiſażny ſud w Budyſchinje.** Pónđelu ſłónczi ſo proſzeß dla wopacźneje pšchiſażbi pſcheczíwo dotalnemu wjeſnjanoſcze Janej Bohuwérej Kruſchi ſe Suborničći, kiž bu w nowembru 1928 ſe ſaſtojnſtwa pušchczeny. Kruſcha běſche wobſtorżeny, ſo je 1. a 14. oktobra 1927 we błownym jednanju pſchcźíwo ſwojemu pſchedkhadnikej w ſaſtojnſtwje pšched Budyſchim ſhromadnym ławniſkim ſudom a 2. a 10. haprleje 1928 we błownym jednanju pſchcźíwo ratarſej Pawoſej Nowafej ſe Subornički da ſſchiwdźenja ſaſtojnika jako ſwědk pod pšchiſażbu ſ wědżenjom wopaki wuprajił.

W jednanju pſchcźíwo nébſchichemu wjeſnjanoſcze Hajnzy, kiž bu dla pſchekſchiwjenja gmejnſkich pjenjes 14. oktobra 1927 k 4 měſażam ſaſtwa ſaſudżeny, běſche Kruſcha, kaj wón też nétko pſchida, jako ſwědk pſchiſażbu: „We gmejnje wobſtorżenemu pſchcźíwjenja njewědża.“ Tola je Kruſcha pjeza wědomje wopaki wudawał, ſo by Hajnzu ſchtitał, ſ kotrymž měješche dobre poćahi. Wón nétko rosħorjeny wuprají, ſo je ſ woporem ſchcźowanja, kiž ſo pſchcźíwo njemu měri. Schtoż je pod pšchiſażbu wuprajił, je pjeza wérno. Hač k jednanju pſchcźíwo Hajnzy jemu pjeza njeje ſnate było, ſo by Hajnzy nécht̄o pſchekſchiwjenje wérił. Hdyž a hdyž je ſo mérilo, ſo je ſo jeho ſyn Jetiks na gmeinſkich pjenjeſach pſchepſchimnył, pſcheczíwo Hajnzy ſamemu pał ſo tajki podhlad pjeza njeje wuprajił. Też w poſtedżenjach gmejnſkich ſaſtupjerjow ſe pjeza njeje nižo wumjetowało. — Pšchi pšchepſchcźowanju zyłeho rjada ſwědkow pał ſo wupokaza, ſo je wjeſmy rychtaŕ Arnoſcht Nowak do jednanja pſchcźíwo Hajnzy Kruſchu wołpjet na to ſedźibliweho cźinił, ſo Hajnza njeje knihi porjadnje wjedł, dokhodowe pjenjeſy njeje ſapiſował a hoſtwinſke pjenjeſy léta dołho njeje wupłacźił. Kruſcha měł ſwoju wěż lépje cźinicź a niż wobſchudżecź. Po wobkruczenju ſwědkow Arnoſchta a Pawoła Nowaka a Marje Nowakej běſche Kruſcha wołpiſ liſta cźital, kiž běſche Arnoſchi Nowak 5. 1. 27 na hamtſkeho heſtmana pſał, w kotrymž ſo ſpěſli, ſo je Arnoſcht Nowak hižom 1918 ſmjeſeli, ſo je Hajnza pſchekſchiwjał. Też we wobcźežowanju na ſmutkowne miniſterſtwo we wólbach běſche Arnoſcht Nowak 21. měrza 1927 wuprajił, ſo je Hajnza pſchekſchiwjenja ſłućił. Wobkhodnik Bartuſchk wuprají, ſo je w ſwojich kłamach Kruſchi wołpjet powědał, ſo je Hajnza gmejnu na ſóżbe waſchnje wobehłał a wobſchudźił. Wón je ſjeza też w jenym pożedżenju gmejnſkich ſaſtupjerjow na praſchenje, ſchtó je Hajnzu wobſtorżił, wótſje prajił: „To je tola wſchło jene, Hajnza je naš tola wobſchudźił.“ Dalſchi ſwědk hiſchcze powědaſche, ſo je ſo rěčało, ſo je Hajnza gmejnſke pjenjeſy do ſwojeho zementowego wobthoda ſtykał. Je ſo pjeza też powědało, ſo je Hajnza ſwoje ſaſtojnſtwo ſłoſiwſchi wjeſtch pjenjes ſkhował. — Pšchi druhim dnyku wobſtórżby jednaſche ſo we tónle podawk: 17. februara 1928 běſche Kruſcha w pożedżenju gmejnſkich ſaſtupjerjow pšchi rosmołwje wo kupjenju ſchijaje maſchiny ſa ſchulu wobkrućał, ſo je ſo we pożedżenju ſchullſkeho pšódſtejeſtwa wobſtamkło, ſo měła ſo maſchina kupicź a ſo móże na to pſchiſażbacź. Ratar Paiwoł Nowak je jemu na to wótſje pſchiwołał: „Ty ſy hižom wołpjet wopaki pſchiſażbał, ty budżeſch ſaſo wopaki pſchiſażbacź, to cźi dopokaju.“ Kruſcha to wołjeł a Nowak bu dla ſkichwdźenja ſaſtojnika wobſtorżeny, bu pak w jednanju pſched Budyſchim ławniſkim ſudom 10. haprleje 1928 wuminowany. W tutym jednanju běſche Kruſcha jako ſwědk wuprajił a pſchiſażbał, ſo je ſo w pożedżenju ſchullſkeho pſchedſtejeſtwa 8. 12. 27 wopraſnje wobſtamkło, ſo ſo ſańſaza maſchina kupi. Nétko pał ſo ſ protokołom wo tamniſchim pożedżenju a ſ wuprajenjom ſwědkow dopokała, ſo Kruſcha teborunja njeběſche wérnoſć rěčał. Sud dóńdże k pſchełwědżenju, ſo ſtej wobej Kruſchowej wuprajeni njeprawej błej a ſo pał je ſo jenoż njerozmeje wopraſnje pſchiſażbi winowaty ſcźinił. Kruſchu ſaſudżichu k ſhromadnemu khłoſtanju wo 9 měſażow jaſtwa. Po wotpołkuczenju 6 měſażow ma ſo roſpomnacź, hač ma ſo ſaſudżenemu dwě khłoſtanja wo 3 měſaży ſ wupruhowańſkim cźaſom ſpuſcźiceć ſ mumenjenjom, ſo ſo ſtatne rěčnitwo njerowobrozi na juſtizne miniſterſtwo dla roſtudżenja. Sakſtat běſche rěčnik dr. Schuſter ſ Budyſchina.

§ **Krajny ſud w Budyſchinje.** Pšched wulkej khłoſtańſtej komoru běſche wobſtorżeny dla cźeſkeho padukhłoſtwa dźeſatnik (Gefreiter) Ota Günther pſchi 5. batteriji artilleriſkeho połka cźo. 4. Jeho běchu winowali, ſo běſche ſe khamora dźeſatnika Birnſtengela ſ pomozu pałkucza por ſtupnjow kradnył. Budſki ławniſki ſud běſche jeho 17. januara 1929 dla pſchekſchiwjenja k 3 njedźelam kruczeſcheho arreſta ſaſudźił. Jeho ſakſtat rěčnik dr. Schuſter ſ Budyſchina běſche ſo pſchećiwo wuſudej powołał, ſ wuſpěchom, ſo ſo ſe ſpěſnjenjom wuſuda prěnjeje inſtanzy

Winowalosće ſtarſich a wólby do ſtarſiskeje radу.

S art. 120 němſkeje [illegible] je pſchijpójnate, ſo je wocźehnjenje [illegible] duſchinjej a towaršſtwej kwanoſći — potajkim k ſakładnym khmanoſćam, kiž cźinja hódnych k ſłużbje na zyłkownoſći — najwyſche winowatoſcź a naturſke prawo ſtarſichi, a ſo ma nad nimi ſtatne ſjednoczeńſtwo ſtrażowacź. Statne ſjednoczeńſtwo dyrbi ſtebi potajkim wot ſtarſichi wocźehnjenje žadacź a na druhej ſtronje dyrbi ſo ſtarſchim ſpěchowanje a wubjerjolnjenje wocźehnjenja po potrjebje žiwoho wuſtwinanja ſtata doſtawacź. Pšchetoż wocźehnjenje nje je „priwatna wěż“, wono ſłuži dorośtej ſtata a ſ tym žiwjeńſka nuſnoſcź ſa ſtat. Tohodla je tež ſtatne ſjednoczeńſtwo (ſtat, kraje a gmejny) po art. 143, 144, němſkeje ſtawy wuſtawy winowate, ſo ſtaracź ſa wocźehnjenje młodźiny w ſławnych wuſtawach (ſchulach), je wjacź pod ſwój dohlad a ſa to ſaſtojnikow (wucźerjow) pſchiſtarejeź. Na druhej ſtronje pał ſu ſtarſchi, kiž ſu ſami dźeſ — a to dźeſ pokracźneho žiwjenja — ſtatneho ſjednoczeńſtwa, ſ tym hižo ſakładnje ſobuwinowacźi a wopraſnjenji, ſwoje dźeſi pſchiwjeſcź do tuteho ſchullſkeho wukubłanja. Art. 145 němſk. wuſt. poſtaja po tym ſcźěhujo powſchitkownu ſchullſku powinoſcź.

Prawo a winowatoſcź wocźehnjerjow na jenej ſtronje a prawo a winowatoſcź ſchule na druhej ſtronje njeſteja ſebi potajkim napſchećo. Wonej wukonjetej ſo wjele dóże po prawje jako ſtutk a pomoz, jako wukſtutkowanje a wubjerjolnjenje. Schula nima jenoż požrědkowacź wědu, tṙěbnu ſa poſdźiſche dalekrocźenje ſchulerja, ale ma też błownemu ſamérej wocźehnjenja, wutworjenju ſtacźanſkich wuſtojnoſćow, ſobubłużiźcź. Tónle nadawk ſtaja ſi na pſch. art. 148 němſk. wuſt., po kotrymž ma ſo „we wſchitkich ſchulach pódła pózcźiwoſtneho wukubłanja, ſtacźanſke ſmyſłenje a wobſobinſka kwanoſcź w duchu němſkeho luoſtwa dozpěcź ſpytacź a wěda wo ſtacźanſtwje je wucźenu wotrjad, a art. 149, po kotrymž je roſtwucźowanje nabożiny, kiž je wažna ſa ſdźerzenje ſtata a tohodla w art. 135 wuraſnje pod ſtatnu ſchkit ſtajena, porjadny wučźbny wotrjad. (Naboźina je ſrědk, kiž duſchine ſkruczenje wobeſbje ſpěchuje.)

Hdyž pał někto w ſchkiſtkich létach nimo wot natury a po ſakładnym ſakonju k wocźehnjerjam powołanych ſtarſchich też wucźeŕ wocźehnjeńſki wliw na dźeſi wukonja, ma ſo ſa to ſtaracź, ſo tutej wliwaj njebyſchtaj ſebi naſpſcźeczнaj byłoj. Pſchetoż taſke ſcźeſkowenje by hacźo a ſamyło na wocźehnjenje ſłutkowało a tak ſchkodowało tych, kotſiž maju ſo wocźahnjeć, we jich wuwiczu k kmanoſći. Wocźehnjenje ma wukubłacź a tak ſchkodowacź

wobskorženy wuwinowa a kósty na planu pokładnju potorjichu.

§ Tajnje jednasche žud pschecžiwo blidarjej Augustej Wilhelmej Henzy ſ Hołzy pola Huski dla njekasańſtwa. Budyski kaſwnijſki žud běſche jeho 17. januara 1929 sa winowatscho spóſnał, ſo je žo 2. ſeptembra 1928 na 13-lětnej hołzy na njepódžejšiwe waſchnje pschepſchimnył, a jeho k 6 mježazam jaſtwa ſažudźił a cžeſtne prawa na 3 lěta wotrjekł. Jeho kaſitał rěčnik dr. Weißflog ſ Budyſchina běſche žo pschecžiwo wuſkudej powołał a dozpěł, ſo bu wuſud prénjeje inſtanzy ſdźěhnjeny a Henka jenož dla ſpytaneho njekasańſtwa a 3 mježazy jaſtwa dosta a cžeſtne prawa na 3 lěta ſhubi.

Přilopk.

* **Pomoz za ſchleſwig-hoſteinſkich rybakow.** Hižom dłſchi cžaſ žo prózuja, ſo by žo pſchewjedła pomozna akcija k lěpſchemu rybakow pſchi ſchleſwigſko-hoſteinſkim pobrjohu Nararſcheho morja. S krutej zymu žu rybazy do wulkeje nuſy pſchiſchli. Peuſke ſtatne knježeſtwo je ſwólniwe 50 000 hr. dacź, jeli też Schleſwigſko-hoſteinſka provinza hamburſki pjenjes wuſtaji a wobdźelenje wóſom komunalnych hamburſkich pjenjes. Provinza je pſchiſlubiła, ſo pjenjes pſchiſwoli a tuž žo wocžakuje, ſo komunalne ſwjaſki žo też wěſce pſchiſamknu. Tak by cžeſtno pruhowanym rybakam trochu pomhane bylo.

* **Blyſk dyri do wojakow.** S Nanzy w Franzowſkej žo powě. Wodźělenje 26. pěſcheho połka, kiž pola Malzéville ſtwcžowaſche, pichekhwata póndźelu ſylne njewjedro. Segeantaj, kotrajž bſchitaj žo pod ſchtom wukhowałoj, buſchtaj ſ błyſkom ſarazenaj. Tuto njeſhože ſhudźł mjes wojakami wulke roshorjenje, ſo pocžachu do wſchěch ſtron cžekacź.

* **Srjažnyki khripy w Jendźelſkej.** Khripa, kotraž je pſchi ſpocžatku tuteho lěta Jendźelſku pſchecžahnyła, je ſebi wurjadnje wjele žmjertnych woporow žadała. Wot ſpocžatka tuteho ſtitka je liczba ſmjerćnych w prénim ſchtwórcžkježe 1929 najwjetſcha. Wumrěło je 244 293 wožobow. Loni w hamburnym cžaſu je jenož 67 978 wožobow wumrěło.

* **Roſbuchnjenje w podkopkach.** Póndźelu ſta žo we wuhlowych podkopkach „Yolande“ w Connelsville w Jendźelſkej ſylne roſbuchnjenje, kotrež pſchicžina pak hiſchcže njeje wujaſnjena. Dwanaccje hórnikow žo ſajmyło. Dotal ſu dźewjecz mortwych ſmuczahali. Podkopkowa direkcija měni, ſo je žo njeſboże tehdła ſtało, ſo žu roſtrělenju wuhla pſcheſtrylnu dynamitowu patronu wužili.

* **Jendźelſki hórſki powětron pſchileczi do Němſkeje.** Jendźelſka iwari wulki powětron „R 101“, kiž ma być létża w juliju dowarjeny. Prěni dałſchi pucz powjedźe jón do Němſkeje. Na to nimſki powětron „hrabja Zeppelin“ Jendźelſku wopyta.

* **Evangelina Boothez ſ automobilom njeſbožila.** Na wjedniza amerikanſkeho wotdźěla wójſka ſboża (Heilsarmee), Evangelina Boothez, je ſ automobilom njeſbožała. Pſchi cžimž je žo na hłowje franiła a ſebi mały ſtſchažła. Kaž žo ſ Newyorka powě, ſtejł ſ njej ſtrach wo ſiwjenje. Jeje ſchofér běſche do pſchěkroma ſajał, ſo njeby do druheho auta ſrafył. Pſchi tom je Evangelina Boothez ſylnje wo woſowy hok drjła.

* **Skóczaja cžiwila w Grichiſſej.** W majedońſkimaj krajinomaj Langada a Coſani ſu ſtóczti ſkoro wſchitko ſelene ſežrałe.

Slowjanske pismowstwo.

„Česko-łužický Věstník“, 5. čisło, bu nam runje připósłane. Zawodnje přinjese nastawčk ze pjera knjeza dra. Patý: „Spolek přátel Lužice v Paříži“ a wobraz knjenje Marie de Vaux Phalipau. Čitamy wo pócowanjach našich přećelow k našemu lěpšemu a ze ſtajnym džakom na nich ſpominamy. Pod rubriku „Drobnosti“ rozprawja wo ſkutkownoſći we „Łužicy“ knjez redaktor Vl. Zmeškał. Wón piše wo hł. zhromadźiznje Domowiny, wo ſkutkownoſći jej podrjadowanych župow, wo Delnjołužiſkej Maćicy, a wo Wólhach do ſakſkeho ſejma. Ze ſerbſkich časopiſow da won najzajimawše k wjedźenju a džaknje ſpomni na tych, kiž do nich piſu. Pod „Zprávy“ čitamy naſtawčk z pjera naſeho ſwěrneho a ſpócniweho Prażſkeho krajana, knjeza dra. Krječmarja, wo „Františeku Náhlovſkým“. Tutón ſtoješe wuzko w zwiſku z nami Łužičanami a po boju wo prawo a narod zemrě před 75 lětami w Jaromĕři. — Čitamy dale wo připrawach zajězda łužiſkich Serbow na Swjatowjacſławſke ſławnoſće, wo pućowanju naſeho krajana redaktora Skale po Juhoſłowjańſkej, wo „Łužiſkim koncerće w Březnici u Příbramě“, kiž ſo wotmě w přitomnoſći k. direktora Krawca z Drježdźan. Mnohe zajimawoſće a pócowanja naſich přećelow překwapja nas. Pod rubriku „Literárná Hlídka“ referuje knjez dr. Patá wo zběrcy baſnjow Pawoła Krječmarja: „Raj myſlow, ſonow, z łužiſkich honow“ khwalobnje a nadrobnje. — My Łužičenjo bychmy ſebi wězo też z wutroby přeli, kdy bychu ſebi Serbja a jich přećelja tutu zběrku domownych kwětkow kupili a čitali. To by było nakładnistwu a basnikej najnadobniſe wotło. — Směmy hiſće z radoſću wſelake zajimawoſće we Věſtniku zhonić, a tuž džakujemy ſo wſćm ſwěrnym za wšu luboſć.

Směški.

** Pſchekupz pſchińdże pſchipołdnju domoj ke ſwojej žiwjenjeſkej towarſchazy. Wjeſelejce muhłe rjekniе: „Luba Jónka, djenża mjach kłabnoſeć, jenemu ſobuczłowjekej ſkutk luboſcże wopokazać!“ Mandźelſka jo wcžinje praſcha: „Nó mój luby, kak ſy to cžiniſ?“ Mandźelſki wotmołwi ſmjo: „Jednym ſ mojich pſchiſtajenych cžinjſche wjazy mſdy mĕć, dokelž chże jo ženić. To ſym jemu powyſchenje mſdy ſapowědźił, — we jeho ſajimje.“

** Wowka napomina maku wnuczku, ſo njeby telko ſchokolady a plezkow jědła, dokelž wone ſuby kaža a wone potom wupadnu. Wnuczka: „Ale wowka, tak pak ſy ty wjele zokora jědła!“

Hospodarski rozhlad.

Schtwórtk, 30. meje 1929.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,169	100 pólsk. złotych	47,075
1 jendźelski punt .	20,316	100 čěſkoſł. krónow .	12,411
100 ſwajc. frankow .	80,63	100 franc. frankow .	16,37

Barlinſka burſa jewjeſche žo wčera ſajo w krutoſći pſchi poſtupowanych kurſach efektow. Mĕrne běchu wiki ſ dołżnymi a rentowymi liſćinami.

Na produktowych wikach džěſche ſe žitnymi płaćižnami ſajo dale dele. Pſchenża a rožka ſajo 15 pj. po zentnaru pſchiſažadźiſchcze, nałatny jećmjeń a wowoſ 5 pj. Wčera płaćeſche zentnaŕ

w Barlinje

pſchenży 10,20—10,35 hr., rožki 8,90 hr.
hacź 9,00 hr., jećmjenja nałatnjeho 10,75 hr. hacź 10,90 hr., nałymſkeho 8,90—9,20 hr., wowoſa 8,75—9,05 hriwnow,

w terminſkowym wikowanju

ſa meju: pſchenży 10,75—10,80 hr. a rožki 9,67½—9,72½ hr.,
ſa julij: pſchenży 10,82½—10,91¼ hr, rožki 9,96¼—10,00 hr. wowoſa pak 9,30 hr.,
ja ſeptember: pſchenży 11,35—11,42½ hr., wowoſa 9,52½ hriwnow.

Wčerawſche płaćižny ſ Drježdźanſkich wikow.

Libjata 3,20—3,50 hr., kačata 1,50—2,00 hr., kury ſtare 3—5 hr., młode 3—6 hr., hołbje 1—3 hr., ſarſane huſy (po puntach) 2,20—2,40 hr., kački 1,50—1,70 hr., kury ſtare 1,30—1,60 hr., młode 1,40—1,80 hr., hołbje 0,50—1,30 hr., rati 10—70 pj., tiny 1,20 hr., ſchežuki 1,20—1,30 hr., bĕrny zent. 5—5,50 hr. (po punt.) 6—7 pj., hromak 0,80—1,10 hr., jĕdźna loboda 6—10 pj., morcheſ 25—30 pj., zyhła 20—25 pj., karoty 20—30 pj., ſyndrojty kał 70—1 hr., cžerwjeny 40 pj., bĕły 25—30 pj., kołrabi nowy 30—60 pj., ſelerij 25—70 pj., ſołotej kerćžk 15—25 pj., rjerwjeń 15—20 pj., kiſały kał 25 hacź 30 pj., butra 1,80—2,20 hr., jeja 12—13 pjenježkow.

Pſchiſtajeja:

Hołzu do domu, Wünſcha w Truſżezach.
Hołzu, rĕžnik Kühne w Niſkej.
Domownik pſches 20 lět ſtary, mĕſacžnje 50 hr. a wſcho darmo pódła wjele darow na wodku, Woczowſka pola Lubnjowa w Błoſtach.
Pſchedawatku, Fähla w Budyſchinje, Swonkna Lawſka haja 3.

Na pſchedań:

Wóſ. deſkowany, łohki w Kamjenzu, Budyſchſka d. 125.
„ a kóń, hrĕni w Mokrowje 6 pola Hródka.
Wóſ. džĕzacy we Wojerezach, Wilhelmowa haja 5 a Haag 4.
Lóžko, džĕzace we Wojerezach, Dolha haja 37.
Gramofon, jonjaze a hólczaze kolo we Hóſnizy 58.
Sćyno a ſłoma w Khojanach, Lipowe namĕſto 2 pola Hródka.
Wahy, dezimalnej w Budyſchinje, Hoſchiz haja 36.
Krowy. 3 wyſokoſnuczelne w Sſmilnej 28.
Krowa, wyſokoſnuczelna w Jenkezach 3.
Koń. 4lětny, Barthel w Kamjenitej Woleſchnizy.
„ 4lětny, ſobla-liſchak w Błožanach 31.
„ 4lětny Pohl w Nowej Wſy pola Kulowa.
Młócžarnja, ſubata w Radworzu 36.
Kolo, motorſte, Jakub w Hodźiju 57.
Kolo, jonjaze a muzaze we Wojerezach, Schulſka h. 6.
Hobanki, Pawlik w Hrodźiſchcžu.
Libjata, 4 njedźeł, Mužik w Bórku.

Sſunnizy na pſchedpołdnjowanje

pjatk, 31. meje 1929.

W **Brĕſynje** pola Kamjenza w hoſcženzu k żelejnizy, dop. we 8 hodź.: Wſchelaki autowy cžapr;
w **Khróſcžizach** w „Herbſkej Gryſchcže“, pſchiſp. w 1 hodź.: motorſke kolo, cžeſkowa maſchina a makowy młyn.
we **Wólworku**, w hoſcženzu „K ſłotej Hwĕzdże“, dop. w 11 hodź.: piſaniſſe błido a lehnſki ſtok.

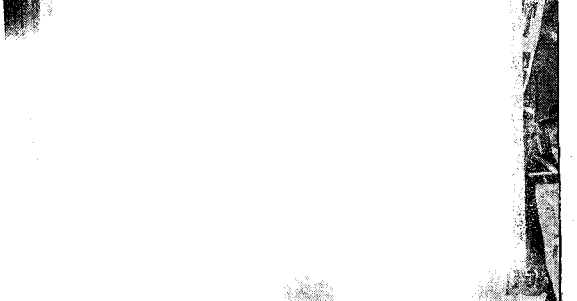
Skrowe depeše.

Produktowe wiki w Barlinje dźenża dop. ¾11 hodź.: Żito je na wikach jara žadne a płaćižny ſnowa ſkruczene. Dop. ¾12 hodź.: Kaž pſched hodźinu.

Płaćižny na Barlinſkich produktowych wikach.

Żito a wołſjowe ſymjo po tunї abo 1000 kg, hewak 100 kg. Płaćižny po ſłotej hriwnje.

	29. 5.	28. 5.		29. 5	28. 5.
Pſchenica	204-205	207-208	buny	22-24,00	22-24,00
rožka	181-185	184-186	woka	28-30,00	28-30,00
nal. jećmjeń	205-218	206-220	módre łupiny	17-18,50	17-18,50
naz. jećmjeń	178-184	178-176	žołte łupiny	23-25,00	23-25,00
wows	175-181	176 182	ſeradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosuſk	18-18,90	18-18,90
pšeńč. muka	23-27,75	23-27,75	lany wosuſk	21-22,00	21-22,00
ržana muka	24-26,75	24-27,00	pocn. melasa	—	—
pš. wotruby	—	12-12,50	bĕrnj. kruſki	15-15,80	15-16,00
ržane „	—	12,75	ſyno, 50 kg	4,00-5,00	4,30-5,40
lane ſymjo	—	—	ržana ſłoma	1,60-1,85	1,55-1,60
hróch, Viktor.	41-48,00	41-48,00	pšeńč. „	1,30-1,60	1,30-1,60
raps	—	—	wowſana „	1,50-1,65	1,65-1,80
pjeluſki	25-26,50	25-26,50	jećna „	1,40-1,60	1,45-1,60

Bohapytarjo cžahu po Londonſkich haſach. Ze wſćch ſtronow Jendźelſkeje ſu Bohapytarjo we Londonje ſo ſkhadźowali. Kóždy z nich njeſe tafličku z nĕkajkim napiſmom. Prĕni na naſim wobrazu ma napiſane: „Without Chriſt no hope“ to rĕka: „Bjez Khryſtuſa žaneje nadźije“. Na jenej je ſpóznać napiſmo: „Jeſus ſpeaks I am the way, the truth, and the life“ to rĕka: „Jezus praji: „Ja ſym tón puć, ta wĕrnoſć a to žiwjenje.“

Khorownja w Clevelandże. W khorowni we Clevelandże w Americy, wſelake chemikalije roſbuchnychu. Cyle twarjenje napjelni ſo z jĕdojtymi dymami. Pódła woheń naſta. Dymy zadusychu 127 wosobow, khorych, wothladarjow a na pomoc přikhwatanych woborníkow a policiſtow. Dalſe 100 wosobow ſu na ſmjerć khori. Na naſim wobrazu widźimy na pomoc přikhwatanu woboru. Na rĕblach ſpyta ſo dobyć do khorownje, zo by znjezbożenych wukhowała.

SERBSKE NOWINY

DŹENIK ZA SERBSKI LUD

„S. N." płaca měsačnje we wudawarni 1.10 hr., na pósće a pola dowěrnik. 1.51 hr., pod kříž. zwjazkom abo do wukraja 2.25 hr. abo 18 Kč. Wud. z Gšš Smolerjec knihiličerstwja, zap. dr. z w. ruk. w Serb. Domje w Budyšinje. Telefon 2687

Za nowěšći, kiž maja so hač do 9 hodź. dop. wotedać, płaći so za mały mm-rjadk 8 pf. Wobčežnje so staja nowěšći a tabele so wyše wobličeja. Za reklamowe mm-rjadk płaći so 24 pf. Rabat po tarifje. Kóžde čo. płaći 10 pf.

Čisło (Nr.) 124 — Budyšin — Pjatk, 31. meje 1929 — Bautzen — Lětnik 88

Socialdemokratiski zjězd w Magdeburku.

Jedyn z hłownych wjednikow socialdemokratije, Breitscheid, wo pschichodnej socialdemokratiskej politiky prajl, so žu socialdemokratojo měschčanski blok chcyli, so pak žo němska snutskowna politika njeje mohła zyle hinak słožiś, jenoż cziejischczo je žo troschu na lewizu pschesunyło. Finanzne pomery běchu bjestrošne. Hilferding je namjetowanym wuschmórnjenjam pschihłosował, dokelž hinak njebě možno, wjetschimu sa hospodarski plan dostaś, tola też to je jenoż nakwilny wupuez. Njedźiwajo finanzneje nuzy, žmy chcetre polepschenja w sozialnej politiziy pscheczischczeli. Nadpadny na sawěscenje žo dale stawaju. Sadaju sawěscenja dźełonjemějerjow njedamy wukhabkaś. Ssmy swólnivi, woprawdźite njedostatki wostrotnicu z pschinoschli troschu powpschicz. Měschczanske strony dyrbja spóznaś, so dyrbimy do opposizije stupicz, hdyž tule njeju pschekročimy. Runje tak ma powólnosć nascheje fraksije žiwoju mjenu napschecziwo prózowanju, zyrobu wulkich ludowych cźiłdow podrózicz.

Jeli so bychu jednanja wo wójnskim wotschkodzenju w Pariju k wołożenju dowjedźe, njeby žo sašadna dawkowa reforma wabeńcz daka. Jeli so bychu měschczanske strony na tym wobstake, so by žo wobwjedzenstwo chcetre wołożiło, naš w oppositiji namakaju.

We swonkownej politiuy žmy politiku dorosumjenja, kotruž Stresemannu sastupuje, podpjerali. Pytamy dorosumjenje we wjeczoru, njedźiwajo teho žo prózujemy, so žo nicze z ranjom njerozstorhnu. Komunistiski porok, so dźemy z wjeczornymi mozami jenotnu frontu pschecziwo kommunistiskej Ruskej wutworicz, je žmeschny. Prózowanje wo Swjask Ludow, wotbronjenje wukhowbodźenje Porheinskeje a wrócenje Saarskeho kraja podpjerujemy. Kaž dołho Porheinska wobkhadźena wostanje a žo wotbronjenje wotstorkuje, njemóže napjatosć woprawdźe popuschczicz.

Němski sejm so póndźelu zešdze.

Němski sejm žo po parlamentowych swjatkownych prózninach pschichodnu póndźelu, 3. junija, sašo sešdze. Na dnjowym rjedźe prénjeho pohedźenja dalsche wuraźenje wo hospodarskim planje sa sežiwjenske ministerstwo sieji.

Zwonkowny wubjerk němskeho sejma so zwołał.

Swonkowny wubjerk němskeho sejma je žo na wutoru 4. junija zwołał. Wón budze wo wunoschku konferency wězywustojnych w Pariźu wuradzeć. Pschi pohedźenju žo pschedwidźomnje němski swonkowny minister dr. Stresemann wobdźeli.

Po powěsćach z Pariża žu wězywustojni lětne płacźenja, kotrež na Němska dobywserskim statam płacźicz, dosahnali. Wone wscho hromadze 36 miliardow hriwnow wuczinjeja pornja 42 miliardam, kotrež by Němska dyrbiła po Dawesowym planje płacźicz. Wot 1. septembra 1929 hač do 31. měrza 1930 žo płacźenje Němskeje je 749,8 milijona sapoczuje, žo pschichodne lěto na 1707,9 milijona powyschi a po nětčim 24. lěto na 2,3 miliardy stoječe. Potom sašo kheżo wotedźera.

Němscy wězywustojni žu do tychle płacźenjow zwolili z wumjenjenjom, so dobywserske staty němskim žadanjam pschihłosuja. Wo nich žu wězywustojni schtyrkrótk pod pschedsydźiwom amerikanskeho wězywustojneho radu skadowali. Pschede wschém Němska žada, so zuse wobsadźenje wójska Porheinskeje w prénich mězazach pschichodneho lěta wopuschczi.

Nowy bombowy attentat w Schleswigsku-Holstensku.

W Hohenwestedźu w Rendsburgskim wokrjesu žu brjedźu w nozu nowy bombowy attentat sčuczili, kotryž je na attentat na krajne radźicelstwo w Itzehoe podobny. Njeznaty winikoju žu rosbuchadło z rosbitym woknom do automobiloweje kólnje w domje schulskeho radźicela Lempferta cźišnyli. Kólnina tšecha je žo zdźela wotkryła a jedyn automobil žo cźežko wobschkodźił. S traumami nadsadzena kara, kotraž psched automobilom stejesche, najwjetschu wubuchowu mózwotdźerża. Domjace je njewobschkodźene wostało.

K attentatej je žo jenoż cźorny pólver wužił. Wo wunoschku dotalneho policajskeho sledźenja njeje žo hač dotal niczo zhonito. Attentat chcedźa z tym do swiża swjesć, so je schulski radźicel Lempfert psched nětkrótkim cźasom Lutherowy wobras z Hohenwestedźiskeje schule wotstronicz dał.

Na napraschenje „Hamburger Fremdenblatta" je schulski radźicel Lempfert wotmołwił, so je njedawno Lutherowy wobras, dokelž je stary a je sabiwanjom wjele hosćow wobschkodźeny był, wotstronicz dał. To pak je žo z pschihłosowanjom wuczelskeho kollegija stało. Dale Lempfert praji, so žu jeho na sobustawstwu liscinu swjatka stajili. pschecziwo kotremuž Ludendorffowe ludowske sjednoczenstwo najwótrischo wojuje, so pak wón tomule swjatej njepschihłuschca.

Dohladowarska rada němskeje żeleznicy so zapowěduje mzdu powyšić

W pohjadanju dohladowarskeje rady towarstwa němskeje żeleznicy wot 27. hač 29. meje je žo sličbowanje na lěto 1928 zhwalilo a žo wobsamkło, na wudaśe lěpschinowe akzije 7 prozentow dividendy wudźělicz. Runowaz mjes dokhodami a wudawkami je žo jenoż z njeluboym samjesowanjom wudawkow na wězy dozwicz mohła. Prénje schtyri mězazy noweho lěta by dokhody wo něhdźe 30 milijonow hriwnow sady dopředujeho wobliczenja wrócźo wostake, mjes tym so žu so wudawki z wulkej symu powjetschiśe. Dla tehole njepschihódneho finanzneho połoženja njeje možno, powjetschenju wudawkow za personal pschihłosowacz, kotrež by něhdźe 55 milijonow za lěto wuczinilo. Sa tule summu njeje žaneho pschikrycza. Dalsche samjesowanje wězmych wudawkow njeje možne.

Wukrajinskeho studenta z Prahi, pohladneho politiskeho morda'stwa, w Lwowje sajeli.

Polizija w Lwowje je wukrajinskeho studenta Prazskeje university Jwana Paśjeku, kotryž je psched dwěmaj njedźelomaj z Prahi do Lwowa pschijěł, sajała. Na njeho tukaju, so je žo pschi ličbowanju redaktora wukrajinskeho, za sjednanje mjes Polakami a Wukrajinzami dźełacego cźasopisa „Riduchо Kraja", profesora Twjerdochliba, psched žydom létami wobdźělił.

Proces wo mordarstwach w skupschtinje.

Ssrjedu dopołdnja žu jako świdkowu prjedawschego pschedsydu skupschtiny Pericza, stenografow Nesicza a Gojkowicza, skupschtinskeho sastojnika Njedelkowicza a prjedawschego ministra justizy Peczicza pschesłuschseli. Skupschtinny pschedsydźa Paricz praji, so je w kritiskich dnjach, hdyž žu nowe rosbrojace swady mjes połłanzami nastałe, kaž hewak pschi tajkich padach, pohedźenje dwójzy pschetorhnył. Njeje pak sa mózne měr, so by k krejpschelczu doschło, tež njeje sa nusne měr, wurjadne napratowy cźinicz. Szyła je pschedsydowa prawna móz na nałoženje wobthodneho porjada wobmjesowana. Wo tsełeszy w skupschtinje njemóże wuzmołwelenje podacz, dokelž je po prénim wutsełu pohedźenje pschetorhnył a z pohedźenje wuschoł. Po konflikcu je policajskemu kommitarjej, słužbu w žejmowni mějazemu, porucził, so by sapółłanja Nasicza sajał. Ton pak bě hižo z parlamenta wuschoł.

Stenograf Nesicz, kotryž njepohódnje psched Nasiczom sa blidom stenografow žedźesche, jako świdk praji, so je Nasicz po Pernarowym sawołanju, so je won (Nasicz) begow (muhamedanskich kubleryow) wurubił, Pernara z ręcznikskeje tribuny namołwił, so by skichiwdźenje wrócźił, a hdyž je žo Pernar tomu sapowědźił, je do Pernara dwójzy tsełił. Nasicz je pschi tym zyle smérom był a je žo na jenotliwych połłanzow měrił. Na Pawoła Radicza, kotryž k ręcznikskej tribunje pschidźeja, Nasicz sawołał: „Da, tebje, Pawoło, pytam!" na cźož je pohledł kroćz do Pawoła Radicza nad świdkowej hłowu tsełił.

Druhi stenograf Gojkowicz, kotryž bě w pohedźerni jenoż pschi prénimaj wutsełomaj, k charakteristiki wobstorżeneho praji, so je Nasicz jedyn z najkhuninschich a najpilnischich wopytarjow parlamentowych pohedźenjow był, so jenże njeje skichiwdźazych hłowow sawołał, so njeje na ironiske pschispomnjenja na žiwoju wobłoku kedźbował, so pak je wulku njedotkliwosć pschecźiwo wschěm wězam pokasował, kotrež jeho cźesćí naskupaju. Ssobuwobstorżeny Jowanowicz-Lune je stajnje rosharjeny był, tak so je sacźischeć pschepjateho cźłowieka cźinił. Druhi wobstorżeny Toma Popowicz je po świdkowych hłowach pschikład wojowazeho revolucionara, kotryž pschecźiwo kóždemu njepratuu hnydom energiźu protestowasche. Gojkowicz dale praji, so je pohojenje w skupschtinje dźeń wote dnja njemérnische bywało, tak so je świdk inwjerdźe pschesćwědczeny był, so dyrbi pryedy abo posdźischo k krwawnym swadam dóńcź. Pomer mjes Schcześpanom Radiczom a Nacźiczom je pjeca skoro pschecźelny był, schtož móże žo z tym wujasnicz, so je žo Nacźiczowy półstanski mandat jenoż na pschirečenje Schcześpana Radicza potwjerdźił. We jenym wozbinskim rosmołwjenju pak je žo Schcześpan Radicz, kaž je to jeho waschnje bylo, nahle nimo měry rosbnéwał a Nacźicz rjekł: „Sa tebje je rjekniene „Knjes Nichtš" hischcze pocześcowanje!"

Skupschtinny sastojnik Nedélkawicz, kotryž pschi krwawnym konflikcu za Nacźiczom stejesche, praji, so je Nacźicz najprjódzy dwójzy bo sapółłanza Pernara tsełił, itsezi krócz bo sapółłanza Bałaraczka, schtwórty raz bo sapółłanza Granje, pjaty raz bo Schcześpana Radicza a schesty raz bo Pawoła Radicza. Pawoł Radicz psches zylu pohedźerju z ręcznikskej tribunje pschidźeja a sawołał: „Schto tebi do myślow pschidźe, ludźi morić, kajże je to wajsnje?" Prjedawschi minister justizy, Draguin Peczicz, kotryž do pohedźerne hałle po krwawnym podawku pschidźe a tam cźełko sapółłanza Bałaraczka na semi leżo wohlada, na woprascheńje jeneho sakkarja wotmołwi, so běchu myśle w skupschtinje w pohledźinim cźasu pschede krwawnym podawkom njemérne a so je pokojenje njesnjesne bywało.

Po dalschim pschesłyschenju świdkow dwaj brodutruharjej Cźinicź a Kocźicź prajeschtaj, so je so kritiski dźeń 20. junija sašadźeneho lěta jena knjeżna w jeju wobkhodźe cźekacz dała. Tale knjeżna je pjeca praiłka, so je sapółłanz Nacźicz dźeń psched 19. junijom rjekł, so tón dźeń Schcześpana Radicza skóncznje. Tale knjeżna je to runje we wokomiku łopłika, hdyž je nowe wudacże nowin we krwawnym podawku w skupschtinje wuschło. Świdkaj dale prajischtaj, so staj knjeżnu smakoj, so pak bo wot teho cźasa njeje w jeju wobkhodźe wjazu pokasała.

Wulki strajk tobakowych dźełacerjow w połodnischej Bołharskej.

W Haskowje, w srjedźischcu bołharskich płahowarjow tobaka, je strajk wudyrił, pschi kotrymž žo nětkole 5000 dźełacerjow wobdźěluje. Strajkowe hibanje žo tuczje rosschérjeju. Policaju je nětkrótk komunistiscy, nacistarowi sajała a krute naprawy cźinika, z kotrymiž dyrbi žo nahlnosćam sadźewacz.

Grichiske wójnske łódźstwo so powjetschi.

Turkowske wójnske łódźstwo žo wo dwaj hunjakaj torpedowych cźołnow a wo dźewjecz wobronjenych patrouillowazych cźołnow powjetschi, kotrež dyrbja žo hač do měrza 1931 natwaricz. Grichiska je z tym nusowana, swoje wójnske łódźstwo tehorunja pohnitnicz.

We wurjadnym pohedźenju najwyschischeje rady wójnskeho łódźstwa je žo pod Wenizelosowym pschedsydźiwom wobsamkło, so dyrbi Grichiska wobschérne bronjenje na morju pschewjesć. Wjetschich liczba małych, ale spěschnych wójnskich łódźow ma žo stajacz, so by žo wojowarska hłownosć grichiskeho łódźstwa znajmjenscha turkowskemu wójnskemu łódźstwu runała. Njerowotwinje wot skasanja tychle łódźow chce knježerstwo žo za to pytaracz, so žo schicźiłaj „Salamis", kotryž žo we Bulkanowej łódźerni w Němskej twari, borzy dotwari. Turkowska je žiwoje nowe łódźe we Italskej skasała a na tydźenje nawarjenje honi, so Grichiska maja žo nowe łódźe po możnosći ruče w Francowskej natwaricz.

Bombowy attentat na Habiba Ullaha

Po powěsći z Kabula je tam 26. meje, mjes tym so Habib Ullah wójsko wobhladowasche, bomba rosbuchła. Jedyn wojak žo mori a nětkótki so cźežko franichu. Habib Ullah je žo jenoż pschi tym z njemjerce sminył. Kaž žo wupokasa, bě bomba w semi zahrjebana była. Pschecźiwo žiwjenju Habiba Ullaha bě žo widźomnje attentat pschihotowak.

Ze Serbow.

W Budyšchinje, 31. meje 1929.

— **Wo wjedrje.** Wječera wječor w 7 hodź. barometer 748, hygrometer 0 a thermometer wodnjo +14,5 stop. Dźensa rano we 8 hodź. barometer 745,5, hygrometer —2 a thermometer w nozy +7 stop. Dalsche wjedro budże ćuche a jasne. Mjenjenja wjedrarinjow kajke wjedro mějemy, su někotre jara wschelake. Na dźensnischе stajsche khłodny a schérjasty počasch. Ale wječera nawječor so njesapay wuwjedri. Po nimale symnej nozy symkawa so Boże błónčko s nimale bjesmróčkneho njebja. Schkleńca wschak je dźensa trochu na hrońe schła. W poninozy cźahnu nižiny nimo. Tuž fin mjenjedra pschezo možne. Jutrje sobotu khładźa błónčko 3,46 hodź. a khowa so 8,10 hodź. Mětačk khładźa na ranje 1,27 hodź. a khowa so popołdnju 12,10 hodź.

— **Schkoda, kotruž je minjena syma naczinila,** so hakle nětkle tak prawje pokasuje. Skoro wschudźom nadeńdźemy dopokasy saniczazeho mjersinjenja. Wobsebje jara je w krutej symje wino na murjach a twarjenjach cźerpjelo. Halosy su so se symjerskom rozpukale, nětk počinu hakle sabo nowe halosy z korjenja wubiwacź. To drje może z mésnanmi lěta tracź, prjedy hacź sabo płody ponjesu. Też wjele różow w sahrodkach je symjerło. Jara srudny napohlad posticzeja kěta nalěto nasche pohrebnischeza. Na rowach je symjersnył praschiwy (Efeu) a wobsebje su zwyrešy a pohrjebne schtomy (Lebensbäume) cźerpjele. Schćere blaki źwědcza wo sahdźenej sahubjazej symje. S méstnami je symjerk też worjeschinam khérzo swadźił, dotal stejachu hischcze bjes lisca, je pak nadźija, — snajmjenjischa pola někotrych —, so sabo wubiwaju. W žuźodnych Cźechach je na alejach wjele słowczinow symjerše. Też w lěsach nadeńdźemy błódy pschekrutcze symy. Jehlina na schtomach je tehorunja symjerska a swotpadała, so so pod schtomami mjechko khodźi.

— **Doßkowo k Wětroschowskemu žerbskemu konzertej.** We wječerarskej rosprawje wo Wětroschowskim žerbskim konzertu cźitamy, so tam Hornja Łužica njeje skoro dozuka satupjena była. Knjesej dopisowarjej je po žadu z pomjatka zyle wupadło, so je hižo prjedy konzerta w zyrkwi knježna Alisa Ssmolerjej z Budyschina se śpěwom we delnjołużiskej rěcźi „Hdźe je mój dom“ žerbsku Bożu służbu porjeschika. Śpěw so z tajkim rosumjenjom, hłubokim sacźućom a wutrobnosću pschednjese, so so nutrni poßłucharjo a poßłuchački hacź do sylzow hnuchu. Knjes farar Bégar bě tónle śpěw za Bożu służbu wubrał. W žwojim predowanju je rěcźeńcy mi słowami wo semskim a njebjeskim domje rěcźeschе, luboscź a sahorjenje k naschej lubowanej žerbskej domisuje a rěcźi žudźowasche a wožadnym pucź k njebjeskemu rajej pokasowasche. Po Bożej służbje kenscherjo a kemscherki žadnu wopytarku z Hornjeje Łužicy wobtiwichu a jej wutrobnje ruku tłóčo so jej sa sejnu śpěwnu posficzenku dźakowachu. We wječornym konzertu potom knježna Alisa Ssmolerjej jako jenicźka jostitka tři žerbske śpěwy w delnjołużiskej narěcźi pschednjese. Też z nimi na poßłucharjow a poßłuchački mózny sacźischcź cźinjeschе. Se wschěch stron jej po konzercze dźak a pschipósnacze wuprajichu. Knježna Ssmolerjej bě so po próstuje Delnjołużicźanow z cźistej luboscźu k Sserbowstwu na dalski pucź do Wětroschowa nastajiła. Dokelž žebi sa žwoje pjenjezne wopory žaneho sorunanja nječakasche, jej dźakowni Delnjołużicźenjo rjany z wolijowymi barbami molowany wobraz, delnjołużiśtu krajinu pschedstajazy, k trajnemu wopomnjenju darichu.

— **Sswobodne mjasowe jědźi** (Freibank) w Budyschinje. Ssobotu 1. junija 1929, dopołdnja wot 7—9 hodź. wotedawa so žyre howjasе mjaso, punt po 40 pj., žyre žwinjace mjaso punt po 50 pj.

Kedźbu, kotriž hydlenje pytacźe!

K wožebitemu wobkedźbowanju sa tych, kotriž hydlenje pytaju, pokasujemy na to, so je popostajenju dźełowjeho a spomožerskeho ministerstwa z 15. 4. 1929

31. meje 1929 nusowe liczenje hydlenjow.

Gmejnske wyschnosće pschipóscźelu tele dny wschitkim, wo kotrychž wědźa, so hydlenje pytaja, fa tuto nusowe liczenje trěbne formularny. Schtóž hischcze žadyn formular dostał njeje, njech žebi jón hnydom pola swojeje gmejnskeje wyschnosće wotersa. Hydlenjepytaju, kotriž žadyn wupjelnjeny formular njesapodadźa, maju wocźakacź, so jich z hydlenskeje liscźiny wuschmórnu, dokelž maju sa to, so wjazy hydlenje njepytaju. Leži potajkim we sajimje kóždeho hydlenjepytaźeho sameho, so žebi tajki formular wobstara, je-li jón hischcze njeje dostał a jón wupjelnjeny na gmejnskim hamcze woteda.

Porjadne pschewjedźenje nusowe liczenje hydlenjow ma, schtož husto hischcze njeje dosć znate, wulki wusnam też dale sajima jenotliweho hydlenjepytaźeho. Wunoschk tuteho liczenja ma mjenujezy knježerstwu podawacź podłohi, po kotrychž może so pschi wojowanju pschećźiwo hydlenskej nusy złožowacź. Liczenje budże potajkim w pschichodźe na prěnim méstnje ważne za rosdźělenje pjenjes z fonda za twarjenje hydlenjow (Wohnungsbauausgleichstock) abo hewaschich statnych a krajnych frědkow. Po wunoschach ludliczenja 16. 6. 1925 je pak wothydlerstwo we wokrjesnych gmejnach wot lěta 1910 powschitkownje bóle pschidźěrało hacź we wulkomésticach, hdźež je hdźela samo wotsóberako. Tola pak sarjadnischwa wulkomésstwo pschezo wobkrucźeja, so je wopraworjźita nusa na hydlenjach jenoż we wulkomésticach, niz pak w krónich a malych méstach a wožebje niz na wjach. Ma so z tym liczicź, so wulkomésta se žiwosim wutwarjenym sarjadnistwom nětcźischе nusowe liczenje hydlenjow nanajdospołnischo pschewjedu. Tohodla ma so krucze na to hladacź, so też swonka wulkomésstow kóždy hydlenjepytaź swój formular wupjelni, so njebychu wokrjesne gmejny pschi pschichodnym rosdźělenju frědkow cźežko schkodowale. Je so dotal husto wobkedźbowało, so je hydlenjepytaź, wosebje na wjach, njejsu samolwili, dokelž wot teho žaneho praktiskeho wuspeha njewocźakowachu. Tole smyslenje je zyle wopaczne, dokelž so z tym wotstronjenje nusy na hydlenjach na wjach dla wopaczneho rosdźělenja frědkow sa twarjenje hydlenjow njetrjebawschi poczeżuje.

Kóždy, kiž hydlenje pyta, dyrbi žebi potajkim wěsty być, so za njeho wobsteji strach, je-li formular njewupjelni, so je z liscźiny wuschmórnjeny, a so dale też žnjemóżni prawe rosdźělenje sjawnych frědkow, z cźimž bo twarstwo we wokrjesu poczeżuje a stónczinje so też dopjelnjenje žamžneho pschecźa na hydlenje pschezo dale wotstorkuje.

Tohodla, hydlenjepytaju!

Wobstarajce žebi k nusowemu liczenju hydlenjow 31. meje 1929 wupjelnjeński formular, wupjelńcze jón žwědomisce a z cźasom a wotedajcze jón hacź do 4. junija 1929 sabo na gmejnskim hamcze!

*

— **Łužiśki dźeń w Drježdźanach.** S 2. junijom pocźinaju Łužicźenjo w ktuchcej Lětnej wustajeńcy „pucźowanje a dróhowanje“ rjad nahladnych krajańskich dźenjow. Jim scźahuja 30. junija Rudnohórźu, 7. julija Vogtlandźan a Altenburgźan a 25. augusta ma so powschitkownym ssłó Sakow wotmjeć. Ale też Naranšči a Nawjecźorni Pruśakojo (21. jutšija), Bayerjo (11. auguśta), Pomorjenjo (18. auguśta) a Schlesiakojo (1. septembra) sarjaduja takle krajańske swjedźenje, na kotrychž so samowmocze, wasćinja a nałoški jich domišny pokasuja, kajkeż je w krajańskim, daloko wot domišny, z wobsebiteł luboscźu pěstuja. K Łužiśkemu dnjej, 2. junija, na kotrymž so wschitke Hornjołużiske krajańskwa w Drježdźanach wobdźěla, pschednjese domjazy bažnik Oskar Schwär Łužiske bažnje, herbske towarstwo „Cźornobóh“ a Južni Łužicźenjo pokaża we žiwosći rjanych drastuch herbske a łužiske ludowe reje. Też herbski kwas so sarja dnja a Rudolf Gärtnerowy kruch „Eine Oberlausitz-Hucke“ so pschednjesdźe. Wječor sjednoca so wschitcy Łužicźenjo w hlownym hosćencu, hdźež so hischcze mnoho Hornjołużiskeho poskeći a k cźemuž krajanstwa też wschitkich pscheczelow z domišny wuwitosnje witaja.

— **47. duchowny wjerzorny konzert** budże wutorn 4 junija, wječor we 8 hodź. w Pětrowskej zyrkwi. Wón pschinjese saso dźěła z njewucźerjapomnych žórkow bohatych cźasa za hudźbnu pschewodźenu wokalnu a pischcźele. Bruhns, Rosenmüller, Walther, Corelli, Ph. E. a J. S. Bach wumjedźaju: Margareta Nowacej, Gottfried Strosche (huśle), stud. rada Gotthard Neumann (huślowe cello), collegium musicum, domšti organist Horst Schneider (nawjedowanje a pischcźele). Programy su po 30 pj. pschi zyrkwinych durjach dostacź.

— **Budyske žadarske towarstwo** wotmeje jutrje sobotu dop. w 10 hodź. w sali hosćenza „Běłeho konja“ porjadnu wokrjesnu shromadźiznu. Na dnjownym porjedze stejaj: 1. Nowowólby dweju zbohustajowu pschedsydstwa; 2. wólby pruhowarjow słicźbowanja a wotpóśłanzow do krajneho wubjerka; 3. lětna rosprawa two wobkhodnym lěcze 1928/29; 4. wotliczenje wo lěcze 1928/29; 5. postajenje hospodarskeho plana na wobkhodne lěto 1929/30 a lětneho pschinoschka, kiž maju wobzobinje a towarschnostne zbohustajowy sapkacźicź; 6. pschednoski knjesa ratarskeho rady Umhauera wo skutkowanju smjerskowych schkodow na žadarstwe; 7. wschelcźišny.

S **Dobrušche.** Žiwnosć tudomneho ratarja Mańa Rjenca je hebi tudomny rěsnik mischtr Wilhelm Barthel kupił.

S **Budestcza.** Ssrjedu wječor wokoło 6 hodź. sta so w Budestczach hižom saso wobkhadne njeboże. Wčeń dźěłacźeł Mjeń pschijědźe se žwojim jěźdnym kokom z dźěła a winy žo se Kowarńkeje haźy na Sohlandšku statnu dróhu. W tutom wokomiku pschijědźe jemu wožobowy automobil napscheczo a jědźeschе se prěnjej špěchnosću po pschedpitznje na lěwej stronje. Mjeń, kiž žwoje koło wjazy sastajicź njemóżeschе, sajědże automobilej do boka, hacźrunjeż běžche wjednik auta žwój wós na lěwo storhnyć, so by kolojéśdnemu wujeł. Mjeń padże na autowy khłódźak, a žo kaž z Božim dźiwom njestrani, jenoż jeho koło žo sylnje woschkodźi. Autowy wjednik, kiž je žwój wós hnydom sastajił, je se žwojej duchapschitomnosću wjetschemu nješčožu sadźewał. Policija, kotraž hnydom k méstnu nješčožu pschikhwata, podawk napiša. Tónle podawk je snowa z pschicźinu k warnowanju, so ma žo dla wuskeje dróhi z jeje žiwnym wobkhadom i najwjetschej wobkladnitwosću z Kowarńkeje haźy na statnu dróhu jěźdźicź.

S **Brěžunki** pola Huški. Sjawny pucź z Budyschina do Huški je dla naßppowanja na Brěžuncźanšči honach wot 31. meje hacź do 4. junija t. l. sawrjeny. Jězdny wobkhad pokasuje so na Bále Nošlizy abo na Ličźeńk.

S **Spytez.** Sjawny pucź z Lutyjez na Stare Spytez na statnu dróhu pschi narańschim wujeździe z Spytez je dla wuhadźenja z kanjenjenai na Spytezkanšči honach wot 1. junija t. l. hacź na dalsche sawrjeny. Jězdny wobkhad pokasuje so na Cźerwjene Nošlizy a Kaneźy.

S **Wulkeje Dubrawy.** Dwanaćelětny schuleŕ Heinz Hausmann je wot direktorje němskotatneje żelesnizy 5 hr. myta dostał, dokelž je woheń na żelesniśkim mosće z cźasom wosjewił, z cźimž je so wjetscha schkoda wotwobrońcźila.

S **Brěžez.** Sjawny pucź z Hrodźiščicźa do Brěžez je dla naßppowanja na Brěžkanšči a Kortnjanšči honach wot 30. meje hacź do 5. junija t. l. sawrjeny. Jězdny wobkhad pokasuje so na Njechońn abo Bart.

Ze **Zejic.** Pónđelu dopołdnja chcyše wosobowy automobil, kiž na stronu k Budyšinej jěźdźeše, krótko před Zejicami nakładny automobil pkeścohnyć. Při tom pak so poča wjerhać, dokelž

Maćerny dwór.

Halliski roman.

30] (Pokračowanje.)

Wonka pšeď domišim pšeleťowachu wjeśoke a teź dźiwoje žłowa. Wšicha radoscź, ale teź wšicha jakniwosć Frisow wotražowaśe žo we wuskańu, so je skónčnje saso ras tajši prawy Halliski kwaś wuhotowany.

Ale Edlefowa žylnosć a wusłoźnosć pšichkrótcźeschtej dobyceršiju jemu pšichmérjeny cźakanšči cźaš, a pšeď nawalom „Haltjunkengängerow“, kotrychž bě žebi Edlef se druthich „warfow“ (twarjenjow) žobu pschimjedł, dyrbjachu žo cźi se schule podacź. — Ssmějiju a sapyrjeny, trochu wusłokilinje stojeśe Edlef Holgers wo jitwi schulskeho twarjenja. Wón honješe „wopacźnu njewjestu se žmějchnym grawanjom wot žebje, pschicźišnu jej stotak a cźerjeśe z žukej mozu na hornju łubju.

Tam postanu njetwejśa Maren śejady prawótžowitkeje kichinje a stojeśe zyle kaž tajke lubośne žwjezdo mjeseschčanym pšitanym cźaporom kotdokoło. Edlef Holgers sceźe žwoju pyšchnu njewjestu hłuboko k semi.

„Tyj!“ wón wjasołeśe. A sa khwilku: „Chźeśch-li ty se mnu hicź, knježna Maren?“

„Hacź do šmjerce!“

Tu ju wón nade truhlu wusłobnu a dźerżeśe ju k žebi pschitkóčeznu.

„Ssu-li cźi woni hołoscźow naczinili?“ wopraśa žo luboscźiwje po khwilcy. „Tajzyle hepjeljo! Sthschach hewjetkanje hacź jow horje a bojach žo žałośnje. Ty njedostanješ smužiteje žony, mój Edlefo. Oh, oh“, pschetorhny žo a hrabny ja jeho lěwiju, — „ichto pak to je?“

„Ničźo dale, kuž wobodrěžiy“, žo wón wobarasche. „Akke Luerjeneje bratr je mi ju naczinił. Hlej, mój lubuschko, to je mi ja pokutu . . .“

Maren dźerżeśe ranjenu ruku staroscźiwje we žwojej. S maćerźiskim tworaśom lubośće nakhili žo nad njej a wokoschi ranu

„Ty jandźelko!“ wjasołeśe Edlef. Bóžiczko, tebje chzu žej hladacź! Njebudźeśch-li tola pschenežna ta mnje, moja najlubšicha? Sšym bur, — — Maren, Maren!“ — Sabywschi na wschitko kosćeschtaj žo a kóscheschtaj.

Tu saswonichu zyrkwinske swony k prěnjemu rosej. W pokornej hańbicźiwosći stojeśe njewjesta pšeď žwojim najlubšim.

„Bój, knježna Maren“, rjekny Edlef nježnje.

Wón dowjeźe ju po šhodach dele, a deleka pschiwita ju Manne Wögens a wokoschi ju na cźoło.

„Dźi z Bohom“, rjekny wón hnuty. A k Edlefej žo wobroczíwschi pšchimny jeho za prawiju: „Pschepodam cźi pokład śareho mucźerśkeho domu, žwoju mkodu žotru. Měj ju w cźesći!“ Khutnje hladaśchtej jeho wóczy do wocźow žyna maćerźneho dwora. Tón pak też wotewrjenje jemu do wocźow hladasche.

W pšchedkhěži stojeśe wuj Rickert w dołhej njedźeśelej žurki, cźorny kłobuk z pišanym baniom a kwóćelom wupschenv.

„Ja mam knježnu njewjesu z ruki nana Wögensa abo teho sastupnika pschijecź a mam jej rjez: ‚Ty žy witana, knježna, na cźestnem maćerźnem dworje‘.“

Tu pschiwjedźe mucźer žwoju žotru k njemu a rjekny: „Cźesći mucźerśkeho domu pschepodawam do rukow a sceźnow maćerźneho dwora.“

Wuj Rijert pschija Mareninu ruku a dowjedźe njewjestu saso k Edlefej Holgerjej wróćo. — Po jeho lěwej stronje cźakasche Romine Holgers jako błonka. Wona bě žo staru fryjowsku narodnu drastu wobletka a stojeśe njewschědnje wyšoko a rjenje we wołhěži mucźerńe. Manne Wögensowe wócźko pažeśe žo nałežnje na njej. Tu ifkoni wona hłuboko hłowu a schepny: „Edlefo, pójmy!“

Kwažny cźah kročeśeśe k stawnišchu. Tam bydleśeśe starosta, kiž mějeśeśe jeju po stawnišku šwórcowacź. Ketel Boon pschija jeju žwjatocźnje a jara dostojnje. Jeho wědomjo, „po prawje“ bycź z hlownej wožobu a snajmjeńšcha pódla faraŕa, jelšo niz dozka nad faraŕom stacź, žwěcźeśeśe žo z jeho dostojneho wobliczа. Też wón bě žo hižo kwažnu drastu wobleki, pschetož wón a jeho žona běschtaj žobu na kwaž pscheproschenaj. Lědy bě mjeno podpišane, tu sjewi žo „knjeni starostowa“, a cźah rjadowasche žo sajo a kročeśeśe do zyrkwje. Wjeśele wiachu swony a wołachu po kupje, a jaśne, błyščeźaze symśke słónco śeśeleśeśe žwoje pruhi do njewjeśežinskeho wénca Maren Holgersoweje, rodźeneje Wögensez. — —

*

Pastor Efraim Licht cźakasche pschi wrotach kŕchowa a wupschestrě mladej dwojižy wołě ruzy napschećo. A hdyž Edlef a Maren žwojej do jeho stožischtaj, běschtaj kaž w pohódnem hnědźaschku, pschetož pastorka pokoji žwojej ruzy na jeju horje. A k tomu cźinjeśe tajke wjeśele wobliczo, jako by dźěco była a hnydom hraśkacź dźakła: Fru Nachbarn, borgen Se mi ehren Hönneekorb! Pschi tom nastajnoscźi wołaśe: „Boże žohnowanje! Boże žohnowanje!“ a hladaśe na wobeju i błyščeźazej maćerźnej luboscźu. Potom dźěchu do zyrkwje, pschi cźimž dyrbjeśe błonka Romine tón krócź k njewjeśežinej łewizu hicź, so by pohdźišče za kwažnej taflu město k łewizu wot nawoženje sajała. Maren pohybny žo sceźicha do štólcze, mjes tym so Edlef pola žwojich stejo wosta, dóniž pastor Licht jemu pschikliwny.

Tu dźeśeśe wón z krutym stupom k stólcźej. A hdyž wón we wyšej žwojej žylnosći a muźźej rjanosći cźakasche, wohnjiwe wócźko na žwoju pyšchnu lubu njewjestu složiwschi, tu sahy Maren dospołnje wšicheh dobrych mucźerow žwojeho bratra Manne. A spěšnje pokoźi a hwataju sceźehowasche sa nawożenjom.

Hdyž bě žebi potom wuwědomiła, cźehośe drje hańbicźiwje wrócźo stupicź, ale tu bě wón hižo jeje ruku pschimnył a hižo ju njepuschcźi.

(Pokračowanje scźěhuje.)

a tam nasypanych pěskowych hromadow smórkowy. Wosobowy automobil zajědże po brjozy, dele na łuku. Na zbože so wjednik njezrani, tola automobil so wobškodźi.

Z **Pančic.** Srjedu rano we wosmej hodźinje přinidże dźěłaćer z Jaseńcy, pola Njeswačidła přez automobil do njezboża, kiž hišće za potrjebeneho tak daloko zbožownje wotběža. W blizkosći Kožorec wobkhoda chcyše dróhu překrosć. W tym wokomiku přinidże auto z Kamjenca, kiž poměrnje pomałku po wsy jědźeše. Krótko před tym běštaj statny autobus a privatne auto nadstajo přejěłoj a dróhu do prózných mróčelow zawalilo. Trubjenje auta přesłyšawši — drje sebi myslo, zo je to wot wotkhadźaceho — hrabny jeho předke kolo přikhadźaceho auta a wjerhny jeho na twjerdu dróhu. Zrani so na lěwej rucy, tež lěwu nohu je sej khětro wobškodźił. Dokelž wjesna policija doma njebě, zkaza so zastupjer telefoniscy z Kamjenca, zo by so wše hnydom přitomny zajězboženeho rany zawobalawał. Samsny auto, kotrehož wobsedźer z Polčnicy, chcyše na zhromadźizna do Lubija dojěć, dowjeze zranjeneho do swojeho statoka w Jaseńcy. Nadźijomnje njezmóje wobkarujomny pad žanych dalšich sćěhwkow za zranjeneho. Wšudże łaka njezbože na človjeka.

S **Kamjenca.** We Kamjenzu zhromadźichu so sobotu a njedźelu přichiłuschnizy něhdźiseho pěschego połka čo. 178 k sajowohładanjemu swjedźenjej. S zwjeselenje a se słužobnje Prnišeje běšče wjazo hač 1000 wojowjich 178 crjowjich, sydźała běchu se swojimi familijowymi přichiłli. Sobotu sjednoćichu so stari wjazy w najwjetšej sali města k powitańskemu wječorej z hudźbnymi poskićenjemi a narěčemi. Niedźelu natwori so z budźenjom z hudźbu po měšćańskich dróhach. Dopołdnja sestupachu so něhdźišći 178 rjo k parade. Na to połožichu wěnz pschi pomniku 178. połka pschi Seerstej zyrkwi. Popołdnju zhromadźichu so zajmjerjo sjednoćenstwa 178erjow z Drježdźan, Freiberga, Freitala, Wulkeho Hajna, Kamjenza, Lipška, Lubija, Míšnja, Plawna, Riesy a Zitawy, kotřiž su sjednoćeni w 178ertim dźaku, ke kóždołětnej hłownej zhromadźizny. Wo 5 hodź. popołdnju wotmě so pschi wobdźělenju něhdźe 1500 wojobow komers, na kotrymž měješe nowšt na wušk. swob. knjes š Hammerstein-Loxten rěč. Póndźelu wobhladowachu zhromadźizny a popołdnju sjednoćichu so k sadawnej towaršchnoćzi na Paswinje (Hutberg), kiž běše so najrjeńšu nałožtnju pychu wobłekła.

Z **Kulowa.** Njedźelu a póndźelu swjećeše tudomne 438 lět stare třělcowske towarstwo swoje swjatkowne třělenje. Kral bu murjer Jan Schüch, z prěnim marsałlom zamkarski mištr Franc Mikela a z druhim marsałlom šewc Jurij Kokert. Swój 25-letny sobustawski jubilej swjećachu pjekarski mištr Hendrich Scheinert, krawski mištr Jan Narčik, blidarski mištr Emil Schömmel a šewski mištr Ota Wawry. Jubilarojo buchu ze zasłužbnymi křižemi wuznamjenjeni.

S **Wulkeje Nydźe** pola Wojerez. Sobotu, 25. meje t. l. běšče mandźelskimaj Rychtarjec — Scholcźicy š Boka swobrjećene pschi dobrej strowoscźi woswjeczisć swój demantowy kwas. „Rychtarjej wuj", jako taiki we Wojerowskej wošadze a Wojerowskim wokrjeżu derje znaty a pola wuschnoscźow cześcźeny, běšče 50 lět z wjesnym schotnu a dołhe lěta š wošadnym starschim. Tak dostachu so jubilejskimaj mandźelskimaj poczescźowanje zbožopschecela a dary. Dóndźe wosebje jwot nemskeho presidenta Hindenburga poczescźowazy dowjk, wot pruskeho ministerstwa pjenježny dar, wot schulskeho konsistorstwa rjane wupisnio a medajla. Knjes wošadny farat Nowak a deputazija zyrkwinskeje rady mjeschtaj nadawk, mjenowane a wošadne dary pschepodaċ. Njech Bóh luby Knjes 86 a 87 lět starymaj dale žohnowany wjeczor žiwjenja wobradźi.

S **Mikowa.** Sandźenu póndźelu je něhdźischi kolijowy wuslužbar Henčl z Mikowa wumrěł. Semrěty běšče hižom wschitko pschihotował, so by bliščicu njedźelu swój 81. narodźeny dwanj swjećił.

Se **Sprowjow.** Pschi horcym dnju pschičzahnychu pónd'elu popołdnju wot 2 hodź. někotre hyšte njewjedra pyches naschu wjes. Pschinjeschechu nam hyšty deschcz. Pyches diwe hodźinje dołha czežke hrimanje a błyskanje sachadźesche. Na wschelakich městnach w naschej wšy je błysk dyrił, njeje pak na žiwe nihdže sapalił. Wobeběje hyšty symny błysk dyri da swišlow tudomneho Lehmanneż hoscźenza.

S **Mikorsa.** Wutoru popołdnja 1/2 9 hodź. widyri woheń w domišim dźělaczerja Mateja Žura, kiž twarjenje do cźista sniczi. Wohnjowa wobora z krutym sapschimnjejom šmužodne twarjenja schkitasche. Njeje hischcze dospołnje swjazanjene, z kajkeje pschicziny je woheń nastał. Wotpalený dom běšče psched 100 lětami Mikorska schula. Tuž je so z nim sniczilo twarjenje, kiž mějesche za wjesne stawizny wulki wuznam.

S **Riseke.** Riscźanska rěsnistka dyrbjenska jednota wotbyła swoju 7. junija t. l. swój 50-letny jubilej. Sobotu swjeczi 25-letny khorhojiny jubilej.

Z Łužicy.

* S **Wjasońzu.** Pschi njewjedrje, kiž póndźelu popołdnju pyches Wjasońzu pschičzahny, dyri błysk nimo druhich městnow też do tudomneje zyrkwinskeje wěże, pschi skoczi na zyrkej a rozbi někotre wokna, skónzowa elektristi powod a telefon.

* S **Dornich Pózkowow.** W tudomnej knjeżej pěskowej jamje je so czežke njezboże stało. Pschi póndźelnischim hyštym deschczíku puschczi so nadobo pěskowa sčěna a sabyła žiwnoscźerja Klimanta Kuhna, kiž sam w jamje pschebywasche. Borzy Indźo pschindźechu, kiž hnydom za sabyłym žiwnoscźerjom rjanchu a jeho za krótki czas namakachu. Běšče pak hižom pschepozdze. Pospyty na sabowožiwjenje njemóžachu žaneho wuspěcha.

* Se **Schumbacha** pola Lubija. Tjo najstarschi wobydlerjo Schumbacha hmužża tele dny shladowacz na žiwoje dołhe žiwjenje, kiž zhromadnje wuczinja 273 lět. Invalidny rentnar Korla Gruhl hmjerješe njedźelu swoje 93. narodniny, Johanna Hauptmannowa pak mějesche sobotu swoje 90. narodniny. Hermina Burischowa pak je hižom 6. haprleje swoje 90. Lěto dopjelnicz hmětla.

* S **Noweho Gersdorfa.** W tajnym pospjedźenju měšćańskich sastupjerjow sandźenu póndźelu jednasche sa wo sabowolenju měšćeżanoth Rožbacha. Hačkuljež so cźaš, na kotrymž je wolcny, hakle š 31. augustom 1932 skónczi, njenowaneho dla jeho wustojneho wodźenja we žiwojim sastojnstwje na dalsche schésć lět, potajkim hač do 31. augusta 1938 sabowolachu. Sa měšćeżanostu hłowachu wschitke politiske stronv, jenoż niz komunistojo.

* Se **Zitawy.** Pschi srażenju mjes automobilom a motorikim kolom bu tudomny dźěłaniki mischtr Bretschneider tak njebožownje š kola wjerhnjeny, so krótko po njezboju na žiwoje sranjenja wumrě.

* S **Zitawy.** Dźewjeczi cźežkosranjenych, kiž pschi Lückendorfskim hórskim wujedźowanju do njezboża pschindźechu, leża pschezo hischcze w khorowni a w Wolmicz klinizy. Lékarjo su š nimi powschitkownje spokojom. Pjecź sranjenych, kotrychž sranjenja su žo jako mjenje straschne wupokasałe, buchu sašo š khorobnje puschczeni a su hischcze w privatnum lkarskim wotpładanju.

* Se **Sepiz.** Sandźenu njedźelu w statnym lěsu pola Sepiz blisko Seleno-Hrabowskeho rhododendronskeho sahrodnistwa, pschi puczu, kiž do husteho lěsa wjedże, woheń wudyri. Sepiczanska wohnjoa wobora ljschinje sapschimny a ji žo poradźi, dalschi strach wotwobroczicz, hewak mohła njepschewidna schkoda nastacz. Pschicznina wohnja leži pschezo sašo w njekedźolziwosczi a njerodźi někotrych lěsnych wulkadnikow, kiž w lěsu kurja.

* Se **Shorjelza.** Sarjedu popołdnju spyta žeby tu 76lětny pjekař A. H. žiwjenje wsacz. Wón chcyše žeby hibikaj pschereschnuez. Jako běchu jeho swobaleli, dowjedechu je do měšćeżanskeje khorownje.

Ze Sakskeje a dalšich krajow.

* S **Oschatza.** (Straschny spiritušowy warjak). Njepoczink lecz spiritus do wohnja. Budźischce tu bjes mała dowjedł k śmjerczi tśioch dźěczi. Pschi pjeczenju kobasow klumpny tym rěsnika Bachmanna spiritus do wohnja, so by so lepje palił. Womjensa hnydom wyšoko łapnychu a wopalichu cźežko tři dźěczi, kiž bliže stejachu, je dyrbjachu wschitke tśi do khorownje dowjezcz.

* S **Flöhy.** (Śmjercź pschi łupanju.) Póndźelu popołdnju zatepi so pschi łupanju w rěcy Flöha pschi Heymannej sastawje młody cźłowjek f Dippoldiswaldy f mjenom Schmidtgen, kiž chyšche napschećzo sastawje płuwacz. Jeho je Boża rucźka sajała.

* S **Rumburka.** (Dla łakanja nabožnych wobrjadow sajaty.) Samkarskeho pomocznika Bruna Klimta f Rožweina dyrbjachu w Rumburku sajeć. Runjež běšche jeho warnowała, sajdże wón kola je žiwojim jěsdnym kolom do žiwjatoczneho dźěczańskeho prozejšijona pschi žiwjedźenju Sśwjateje Trojizy. Dźakowacz ma so jenoż někotrym dorosczenym, kotřiž jeho z kola sczahnychu, hewak budźischce mohł njeboże nacźinicz. Njeboczink je 20 lět stary.

Najnowiše z cyłeho swěta.

— **Schikowa powjesć wo wjedrje sa jutšischu zbožotu:** Rjenje, žuchu, ale tłóhnu. Podobne wjedro w Jendźelskej a w południowej Europie.

* **W Freitalu pola Drježdźan je schtworik rano we 1 hodźinje f twarjenjowo akzijoweho towaršstwa sa schkleńzowu industriju woheń wudyrił, kotryż so skoru rozschěri. Wokoło 2 hodźin hižo běchu wschitke twarjenja jenicźke wobjezowe morja. Nastata schkoda njehodźi so hischcze wobličicz.**

* **Amerikanski senator Harriman do Warschawy pschijědże. Wón chce f pólskim knjesestwom wo elektrifizowanju wschelakich dźělow Pólskeje jednacz. Pola Rosnjowa nad Dunajezom dyrbi so dźěłanja elektrizitety, še samožnoscźu 100 000 konjazych mozow, a w Krakowskim abo Dom browarim wuhlowym kraju druha dźěłarnja še 150 000 konjazymi mozami natwaricz. K tomu ma so snajmjenscha 100 millionow dollarow nałožicz.**

* **W provinzach Mendoza, San Luis a Cordoba su žitne podlenike storki sczuli. Telefonowy a telegrafowy wobthad je so pschetorhnył. Do San Rafaela su so lěkarjo podali. Tam je so semja pschesunyła a wjele ludźi je do njeboża pschischło. Położa wšy Villaturle je so wupuscźiło, 20 ludźi je smjerczi poczekpiło. Licźbe ranjenych njeje hischcze pschewidzeć. Wjele khěżow je so sapaliło a je so f wohnjom sniczilo. Jedyn móst je so sažgnył. Schule dyrbjachu so sawrjecz, dokelž je strach, so zo sažgnyu. Też wow wyły Las Malvinas je so wjele domow wupuscźiło a so wjele ludźi sranilo.**

* **Wulko Kalgana w Chinje je so na dwórnischczu Fuczian chinelki połnózny expreżny cźah swročził. Dźewjecz wosow je dołha rosbitych. Lokomotivnik bě na měsce morwy. Hač dotal su 21 morwych a 60 sranjenych naliczili.**

* **W Shanghaiu su dźesacz Indiskich sasełi. Woni daloko wupischetrjenemu komplottej pschećziwo jendźelskemu knjesstwu w Indiskej pschiskuschcheja. Wschitcy sajeli su zobustawy sjednoczenstwa rasischich połitczenych ludow, kotrez wot tśioch lět pišanju w Nankingu widźerjije. Wot tam je žiwa agitazija sa niewotwisnoscź Indiskeje dźěła.**

Přilopk.

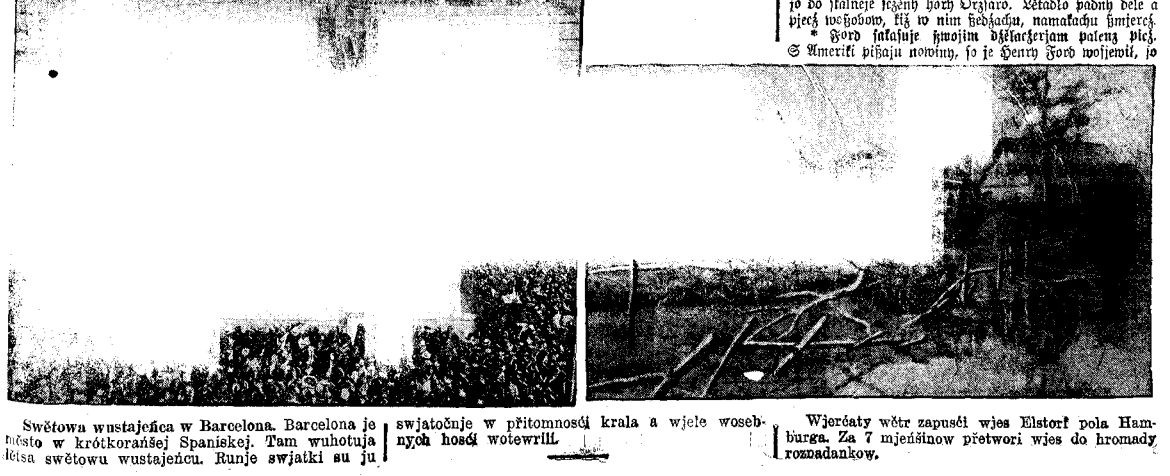
* Njeporadźenaj lětaj pyches ozean. Schtwórtk dop. we 10 hodź. amerikanscheho cźahana puschczischtej so lětadle do powětra, so byschtej z Ameriki do Europy leczałej, jene do Parisa a druhe do Roma. Prěnje lětadło dźe so k leczenju sbožnu, ale so po 20 mjeńschinach sasu wróczi, dokelž běšche motorej nschto swadźiło. Druhe lětadło je so też hnydom sasu k semi puschczicz dybjało.

* **Taifun na Filipinskich łupach.** Dnja 24. meje je na Filipinskej. kupje Leyte taifun kraj sće sapuscźił a 112 wosobow morił.

* **Kał radio dobywa.** Na konzu měrza t. l. běšče w Němskej 2 837 894 žiwjcherjow radia portejo lońschemu Ktu na konzu měrza 2 234 732 žiwjcherjow. Licźba je potajkim sa jene lěto pschiběrała wo 603 162 wobdźělnikow, w pobledninm schtwórtcźe cźasu wo 202 327 wobdźělnikow.

* **Njeboże f' lětadłom.** Wulke italske bombowe lětadło nad Apeninami do njewjedra falesza. Wichor wjerhny jo do skalneje seżeny horv Orzjaro. Lětadło padny dele a pjecź wosobow, kiž w nim sedźachu, namakachu žmjercz.

* **Ford sakasuje žwojim dźěłarjerjam palenz pjecź.** S Ameriki pišaju nowiny, so je Henry Ford wosjewił, jo

Swětowa wustajeńca w Barcelona. Barcelona je město w krótkorańšej Spaniskej. Tam wuhotuja lětsa swětowu wustajeńcu. Runje swjatki su ju swjatočnje w přitomnosći krala a wjele wosebnych hosći wotewrili.

Wjerčaty wětr zapuści wjes Elstorf pola Hamburga. Za 7 mjeńšinow přetwori wjes do hromady rozvadankow.

też w swojich europskich dźěłarnjach w Corku, Manchestru a Londonje fakas wužiwanja alkohola kruče pschewjedže. Wón chce dźěło dawać jenož taftim dźěłacejram, kotříž so na to swjatuja, so wschěch alkoholskich napojow wsdacz.

* **K 12 létam chłostarnje zasudzeny.** Kasselski pschisažny sud zasudźi tepjerja Walterja Schmidta z Kassela k 12 létam chłostarnje a wotrjekny jemu čestne prawa na 10 lět, dokelž je w nozy wot 27. měrza k 28. měrzej wyschschego zaudarmo Ullricha w Groß-Allmerode pola Kassela satsělk. Wobstorkowany běšche so z dwěmaj pomocnikomaj do klamowy kolonialnych tworow dobył a sastojnik běšche jeho sadžakpik. Stólnik jeho z nětkle 4 metrow dalokosče satsěli.

Puć do njebjeskeho kralestwa.

(Pokračowanje.)

A Jesuš? Wón dźe k njebjesam wola: „Mój Božo, mój Božo, čehodla sy mje wopuschčił?" Tola wón so wot hordźow njewottorhnje, a z khižu dele njeskupi, ale wostanje sćežkliwje wisajo. Khłostanje, kotrež po Božej prawodosći dyrbješe na lud pschińć, leželo nad nim a wón čerpi na městno člowjestwa, dóniž Božej prawodosći dosćežinjene njeje. Wón bě poslužny hač do smjerće, haj hač do smjerće na khižu. Potom sawola wón „dokonjane je". A na to: „Wótče, ja poruču swoju duschu do twojeju rukow" a jako běšche to wurjeknył, da swojeho ducha wot so. Jedyn wojak pschekło jemu napołedk hischće jeho bok, krej a woda wubžitaj z njeho. — A na te wulke praschenje: „Čehodla je Bóh to wschitko činił," dawa nam Jesuš sam wotmolwu: „Tak je Bóh tón swět lubował, so wón swojeho jenitšeho narodźeneho synna je dał, so bychu wschitcy, kiž do njeho wěrja, shubjeni njebyli, ale wěčne žiwjenje měli." Boža prawodosć dyrbješe hrěschnikow khłostać, hewak njeby Bóh Bóh był. Boža lubosć pak chcyše hrěschnikow wumóc, z hnady a zmilnosće. A so by to dokonjał, da wón swojeju jenitšemu narodźenemu synnej so člowjek narodźić a je jeho khłostał na městno hrěschnikow, kaž swjaty duch w bibliji praji: „Bóh běšche w Khrystusu a sjedna swět sam se sobu a njepschizpě jim jich hrěchi. 2. Kor. 5, 19. Nětko pomyli žebi hischće raz na wulki židowski dźeń wujednanja. Tam te drjewjane wěko z tej mróčelu, na dźesaty kašnje wodźete. Tudy na nowowischčeju: Drjewjany khižk z tym Synnom Božim na hrěchi złeho swěta wodźety. Tam krej jeneho swěrjerca do mróčele krjepjena. Tudy krej Jesuša, na prawodosć Bożu krjepjena. Tam sćežiń, snamjo, wěschčenje na pschichodne wujednanje hrěschnika z Bohom. Tudy woprawdźitosć, wěrnosć, dopjelnjenje, wujednanje swjatcho Boha z hrěschnikami. Srosumjschi někto, schto swjaty Duch měni, hdyž won praji (Rom. 3. 25): „Kotrehož Bóh je wustajił sa hnadny stoł pisches wěru we jeho krwi, so by won tu prawodosć, kotraž psched nim płaći wopokazał pisches spuschčenje hrěchow, kotrež hač do teho czasa běchu wostałe w Božej sćerpliwosći". Hdyž pak so někt praschesch, hdże wostanje pak to najwjetšiche z tymi Cherubim-postawami? Mosch cha to też jeźiń a wěschčenje? Hdże dha je ta ... prawodosćiju, bycze, dopjelnjenje? Poślúchaj! Wosta Jesuš w rowje? „Rossalcze tón templ, a w tśjoch dnjach chzu ja jón saso stajeć", běšche wón Židam prajił. Tón templ swojeho cźela běsche wón měnił. A tak so sta. Jesuš stany z rowa a je hischće 40 dnjow wobkhadźał se swojimi wuczobnikami a wěrjazymi. A potom? „Sa synm wot Wótza wuschoł, a pschischoł do swěta, saso wopuschczu swět a du k Wótzej", je wón wuczobnikam prajił. (Jan. 16. 28). Sso so, so psched wuczomi wuczobnikow do njebjes k Wótzej dźěsche, se swojimi krawnymi ranami, kiž běsche na khižu dostał. A tak je wón sam pisches swoju krej do teho swjateho sakchot, so by so siewił psched wobliczom Božim sa naš (Hebr. 9. 12, 24). Jan pak widźesche jeho na thrónje hodźo a khwischesche hłós wjele janđželow wokoło teho stoła a jich běsche wjele 1000×1000 a dźachu z wulkim hłosom: „To Jehnjo, kiž je sabite, je dostojne wsać móc, bohatstwo a mudrosć, sylnosć a czesć, krasnosć a khwalbu." Widźiśch nětk? Tu je polna woprawdźitosć, bycze a dopjelnjenje wot teho wulkeho dnja sjednanja, kiž je był na 1500 lět Židam sćiń, snamjo a wěschczenje. Do wschcžeho swěta pak da Bóh nětk prědować, słowo wujednanja. A tak je Bóh zyłemu swětej Khrystusa Jesuša wustajił, sa hnadny stoł w jeho krwi. Bóh sam, wobleczeny to krawne zónske kmjo, sedźi na thróńje njebjesow. „Njebjo je jeho stoł a semja podnóžk jeho nohow. A tak je wón kóždemu hrěschnikej na semi blisko, zyle blisko pisched nim. Hrěschnik może we duchu swoje porsty położić do jeho wotewrjenych bruschow, kiž wón hischcze dźensa nohy na rukomaj a nohomaj. Hrěschnik może w duchu swoju ruku położić do jeho wotewrjeneho boka. Hrěschnik może Jesušowu hnadu we wěrje se swojej ruku sapschimnyć a do swojeje wutroby sćahnyć, pschcžo a pschcžo saso.

(Pokračowanje sćěhuje.)

Hugo Stinnes młódši steji dla jehanstwa před sudom w Barlinje.

Listowanje.

P. S. Jeli je testament woprawnje sestajany, dha so njehodźi pschećiwo poślednjej woli semrětkeho nicžo činić, tak dołho hač je mać hischcze jako jenička dźědźenja — herbina. — žiwa. Dźěrži šmědźa swoje žadanja halle po jeje šmjerći stajeć.

J. L. Chcecze podrunika na wotwobroćenje harry kedźżneho činić? Jeli to temu njepodwoli, możeće skórbu na wurunowanje bydlenja na podłožku sakonja jej wunuzować. Hdyž ho hara skoro smjesej njehodźi, możeće jej pola hamtskeho hudźišiwa tak dołho wuczinić, so po dźěłaćich wjecžor podrunik tuteje hary so na kóždy pad wostaji. Hewak może so z pjenježnym khłostanjom khłostać.

Do Pruskeje. Wschelazy tudźo mjenja, so šmědźa hołbje tśěcej abo lóicej, runje tak tež te dźerżeć, kotrež tu so do zuseho hołbjenja sabłudźiše. Hač do léta 1914 běsche tak, dokelž po Powschitkownym krajnym prawje z léta 1794 §111 a 119 mějesche jenož tón prawo, so hołbje dźerżeć, kiž žito hłodźaze pola wobsadźesche. Tak buchu hołbje pisches jeho wobšědźeństwo schtikane. Hołbje druhich, kotrež žane pola njewobsědźechu, běchu swobodnemu lójenju wustajene.

S hołbje schtikajym sakonjom z 24. 5. 94 bu lójenje wojerskich privatnych listowych hołbjow lakajane. Tola postaja § 4 a tutoho sakonja, so šmě tuteje wón w pschipadźe wójny tute postajenja wo lójenju hołbjow zdźěłnyć. To je so stako pisches postajenja wot 23. G. 14 (statne sakonjse lopjeno str. 425). Te schcze dźensnišći dźeń sdźěłnjene njeju, tak po prawom wobsteja. Potajkim podsteja hołbje tamtym sakonskim postajenjam kaž wschón druhi domjacy stót a to po § 958 stat. jak. knihi. Tak płaći potajkim hołb, kiž je so do zuseho hołbjenja sabłudźił, jako šubjena wěz. Schtóž jej jón pschišiwoji, pschehrěschi so pischeczjiwo sakonjej. Popadnje pak nječtó z wonka hołbjenja hołbja, tak skuczi paduźiwo. Wobšědźeć ma prawo, je wróco žadacz. Je-li trašch zu pisches winu druheho wobschkodzene abo su kónz wsale, ma so zyła schkoda zarunacz a wotlójet może so sa wobschkodzenje wobschorjacz.

Prošu wšěch, kotřiž terminy

za mjezuj juni 1929.

Saplacenje ma so na finanzny hamt:

5. junija 1929: Dawkowy wotczah wot dźěłaćerskeje mzdy za mjezuj, kiž buchu we czasu wot 16. hož do 31. meje 1929 wupłacene.

10. junija 1929: Bursowy wodtrjebanje.

15. junija 1929: Pschemysłowski dawk, 1. podźěl 1929.

20. junija 1929: Dawkowy wotczah wot dźěłaćerskeje mzdy za mjezuj, kiž buchu w czasu wot 1. hač do 15. junija 1929 wupłacene.

Hamtske wozjewjenje z Budyšina.

Pištole za nastrožensće tšelenje.

Dopomina so na to, so je sakazane wotedawacz pištole za nastrožensće tšelenje se pschihłušnej munizoju wožobam, kotrež mohłe z nimi njewužitnje wobkhadźacz, wožebje tajtym, kiž hischcze njejsu 16 lět stare.

W Budyschinje, 18. meje 1929.

Pschisłuschanska rada. pschemysł. hamt.

Jězdne kola Wanderer, Viktoria, Torpedo, Wittler

Motorske kola Zündapp, Viktoria, N. S. U.

pola

Arnošta Čornaka

Kolesafnja **w Delnjej Kinje** Wuporjedźeńnja

Tunje kamjeniny

Sadźba sklow	běłych z mjatym	**0.95 hr.**
„ „	pisan. rjan.zmyl	**1.60 hr.**

mujny naporjadk 5 dźělbny, wulka škla

běły	pisany	ze złot. kromu
3.75	**7.—**	**9.25**

talerje hłuboke abo nizke, 3 kusy **50 pj.**

talerje za wječerje 6 kusow **90 pj.**

kuchinska garnitura 22 dźělb. **11.- hr.**

Hlinjane sudobja

jara tunjo

na Sukelnsk. hasy — Cka — rózk Kčžorsk. dróhi

Centralny kupny dom

Najwjetši Budyski kupny dom tuteho razu!

Liče!

Za čas našich přiwabjacych dnjow wot **wot 23. meje do 6. junija** płaća:

3 tafle **kremow. šokolady**	100 gr.	-.75 -.50
3 tafle **zemsk. worj. šok.**	100 gr.	-.86 -.60
3 tafle **loda-kremow. šok.**	100 gr.	-.80 -.56
3 tafle **polnomlok. šokol.**	100 gr.	-.90 -.70
3 tafle **smjetanoweje šok.**	100 gr.	-.1.- **1.-**
kóžde ¼ punta **kisałych plackow**		-.20 **-.15**
poražnjske měšeńcy dobr. konf. pt.		-.1.- **1.-**
likěrowe huny	punt	-.1.- **-.90**
keksy	punt	-.1.- **-.78**
kakao	punt	-.1.- **-.75**
paket **słodoweho kofeja**	punt	-.50 **-.40**
puding-prošk	100 gr.	-.20 **-.15**

ze 6% rabata

Přeswědčće so z pospytom

Dobytk je Waš!

KÜRI- w Kamjencu

na Bismarckowej hasy 7

blizko financneho hamta znapřeča restauracije „Sachsentreue"

Za nowotwary a přetwary

poručamoj naju přenošne běle emalěrowane a zaniklowane

kuchinske pjecaki

Podawanje bjez napłaćenja a přijomnym wotpłaćenjom

A. Klar a Syn w Delnim Wujezdze

Kruwa blizko k čelenju je na předań w lisku č. 12

Vogtl. Madras. Mull. **GARDINY** vitraže kromki tunjo

J. Erler na Zwonk. Lawskej h. 10, rózk Krónprync. mosta w Budyšinje

Picowańske a ...

běrny

ctr po 2.50 a 3.– hr wotedała Ryčerkubło

Lubhoscu Tel. Kulow čo 62

Džak.

Kóždemu, kiž ma

drjenje

ischias

a wić

ja rady

darmo

zdźělu, što je moju žonu spěšnje a tunjo wustrowiło 15 pj. za wróćoporto pripołožće. Rozprawu jenož pisomnje.

Müller, Obersekretär a. D. Dresden 414 Neustädt. Markt 12

Młódša holca

pyta so hnydom na 3 měsacy do domu z lěčnimi hosćemi we Serbach, hdźež może warić a servěrować nawuknyć. Předstajić so jutře sobotu wot ½2—2 hodź. we wud. „Serbsk. Nowin"

Žane wotpowědowańske płaćizny jenož na kredita hódnych

8 njedźel časa dopłaćenj.

Počehnjenja běłe, damastowe linonowe, čiste **žiłdżane mtr. 5.— hr., twjelki**

Dopisańca dosaha, čas wopyta njech so předpisa

R. Röhle w Budyšinje na Sprewinej hasy 6

Stare Nowiny

ma na předań

Smolerjec knihićišćerńja w Budyšinje

E. Zieschang w Wósporku wobuća, wuporjedźerńja

Wše šulske knihi

dostanjeće

w Serbskej knihalni w Budyšinje na Lawskich hrjebjach 4

pśiłoha k čisłu 124

SERBSKE NOWINY

Pjatk, 31. meje 1929

Jako běła žona w Africy.

W jenej wulkej jendźelskej nowinje powda puczowaśka Saharu, nawjeckornu Afriku a Malu Aziju. Tak pišo, kaž situazije druhdy běchu, dyrbaja nětko w dopomnjeću na nje wšěty žort, sćyta, hdyž njebu knjeni Mills wšěch tym jako puczowaśka błudźerka potrjechena, ale hnuj jako žona. Mjes druhim powda, so je pśi pśeměnjanju puśćiny Sahary tuareyiki splaśi nadeschla, kiž je hišćeze dźensa wot rubježnikowa a wikowanja ł lugjami žiwi. Byrnjež bóle fo próżowali, tola tute wikowanje hišćeze wobsteji. Wojeśaŋ mużny tutych Tuareyow pśijachu wopšawdźe ryćerske waśnje w hodowanju zubjaŋ, kaž to sćeźała w Europje namakaśe. Tola tutych wšěchnych žonjte, kotrejž pola tuteho śpłaha fzeptał njebu, wo wjele. Tute sapleśeźichu knjeni Mills na wšyknje waśnje. Też próżowachu fo, běłu žonu na kóždy pad pola sebje wobtwarjowaś. Tehdyła pośiceji žona jeneho wšejcha, młodeho wojaka, so móże fo ł nim wożeniś, wo kotrymż wona wědźeśe, so ma knjeni Mills jeho rady. Gdyż ji knjeni snapiśeźiwi, so je tola hižo wożenjena, wótmolwi ji mandźelska wobtyła, so to niczo njewadźi. Mózno wšchak je, so budźe to jendźelski mandźelski njerad widźeś a njebudźe ł nowej žeńtwu spokojom, ale jeje nowy mandźelski budźe tamneho pytaś, namakaś a wosstronić. Wjeśkse napiśeźowpśichiněenje śej fkoro žadaś njemóźeśi.

W južnej Tunesiskej — w źewjernej Afriży — pofrjedowaśe arabiski wobyt, kiž bě hižo je tśiśomi žonami wożenjeny — ł dwěmaj cźornymaj a ł jenej brunej — pomocu tolmacza namjet k žeńtwje. Allah dáju dopoła cźornym, fćityri žony móc, a tak chże fwój wubjerk na barbojtych žonach ł jenej běłej wudospołnjeć. Tola dáśe fi ł dobom k wěźenju, fo je wona jako mandźelska wobtyła pśicheźeńka. Tuž ftaji tumaczenje, fo byrbi ł wěźicho korjenja cźaj pić. W běhu jeneho měźaca by potom tośtoliu dozwóliła, kaž bo to jeho majeftofći pśichiluscha. Wón podpjerafe fwój namjet ł wulkotnym njeviećinikum darom, wobftejaju ł wjaźy ftow wowzow, ł tankow ł ruku dźełaneho flébora a druhich drohotnych wěcow. So fo knjeni Mills wfchěch tutych darow wdha, tehdy japowdźi, jeho fchćwórta žona być, to njemóźeśiche wedyk fawfchźicej, runje tak tež niz, fo fu fchwiźne žony w Europje rjane.

Też pśicheźewaŋzy fu w Afriży. Do nich fluścha tamny wobyt, kiž mjeśeśe hižom dwě žonje — jenu ftaru hrofnu a jenu młodu fchikwanu — a tehdyła chżyśe fo też hišćeze ł knjenju Mills wożeniś. Na wurěź, fo Europjanka njeje fmuźena, fwojeho muża ł druhimi žonami dźźiś, běśe hnydom hotowy, wot fwojeju dotanezu fo dźźiś daś. Na praśeńcja do wuflokośe je knjeni, wuhna fo, fo jemu wšo cźeźko padnje, wot młodeje fo dźźiś, ale běśeze kujenje dla wón też tutón wopor pśichwjeźe. Hdyž jemu knjeni praśeńcje pśicheźoložźi, hacź by fo też wot njeje lohkeje wutrohy dźźiś, hdyž budźe ras ftara a hrofna, fo by fej młóźfchu a rynfch. wiał, wjeśeśe najpriódyž ł hłowu a ménjeśeśe potom: Byl-li to Allahowa wola była, by wfchak to cźinił. Tajtu fprawnu duśchu drje pola běłych muźi pódarno pytaźch. —

Cyrkwinske powěśće.

1. njedź. po fwjatej Trojicy

Z Budyšina.

W Michałskej cyrkwi rano we 8 hodź. němska fwjatočna Boża fłužba z nowym polnym zwonjenjom po prědowanju knjeza fuperintendenty Fröhlicha a ½10 hodź. serbska fwjatočna Boża fłužba z nowym polnym zwonjenjom po prědowanju knjeza wyšśeho farara Zarjeńka. Zbórka za elektriske zwonjenje. — Wutoru pop. w 3 hodź. žonjace towaŕ ftwo w Měśćanskej zahrodze.

Krajnocyrkwinske zjednoćeństwo w Budyšinje pśi Pólnym hrodźiku 6.

Njedźelu dop. ½11 hodź. njedźelska fula. Pop. wot ½3 hodź. zahrodny fwjedźeń z kofejom a tykancom, pśi deśćojtym wjedrje w zali. Wječor we 8 hodź. evangelizaciska zhromadźizna. Pónđelu wječor we 8 hodź. zhromadźizna fobuftawow. Wutoru pop. w 4 hodź. bibliska nutrnosć za žony. Stwórtk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć.

Zjednoćeństwowy wothladaŕ Zimmermann změje biblisku nutrnosć njedźelu a ftwórtk w Budyšinje, wutoru we Wjazońcy a srjedu w Biskopicach.

Zjednoćeństwowy wothladaŕ Křižan změje biblisku nutrnosć njedźelu pop. w 3 hodź. w Běłej Horje, wječor w Hlinje, pónđelu we Wósporku, wutoru w Cyžecach, srjedu w Motvźle, ftwórtk we Wolbramecach a pjatk w Kotecach.

Z Barta.

Rano w 7 hodź. němska fpowjedź, we 8 hodźin němska a ½10 hodź. ſerbska Boża fłužba. Kěrluš fo fpěwa za njeboh fararja na wotp. Mateka. Zbórka za zastaranje wandrowskich.

Z Budestec.

Rano w 7 hodź. je ſerbska fpowjedź, we 8 hodź. ſerbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje. Pśed cyrkwinymi durjemi zbórka za našu cyrkej.

Z Bukec.

Rano ½7 hodź. ſerbska fpowjedź, we 8 hodźin ſerbska a ¼10 hodź. němska Boża fłužba. Pop. we 3 hodź. kśeśańske kemšenje.

Z Budyšinka.

Pop. w 2 hodź. ſerbska Boża fłužba (farař Handrik-Poršiski). Zbórka za khudych pućowacych.

Z Bošćija.

Rano w 7 hodź. změje farař Voigt němsku fpowjedź, farař Wjezař we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. ſerbske kemšenje. Zbórka za hozpodu k domizinje w Sakskej. Pop. w 11 hodź. je Boża fłužba za dźźećí a pop. w 2 hodź. cyrkw. rozrěčowanje z mužskej młodźinu.

Z Hrodźiśka.

Rano w 7 hodź. němski hamt, we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. ſerbska Boża fłužba. — Zbórka za ſakſke wothladanje pućowarjow. Pop. w 2 hodź. rozrěčowanje z konfirm. młodźinu.

Pokhowani: Hana Marja Richtarjowa, mandź. wyššeho dróhoweho dohladowarja Jana Arnošta Richtarja w Njechornju, 59 l. 9 m. a 8 dn. ſtara. Carlotta Karolina Marja Beſchowa, zawoſtajena wudowa hajnika Jana Bjedricha Reinholda Beſchowa w Běłej Horje, 79 l. 8 m. a 5 dn.

Z Khwaćic.

Rano we 8 hodź. němske a ½10 hodź. ſerbske kemšenje. Prědowanje budźe ſo cźitać. Kollekta budźe ſo ſkładować k lépšemu wuſtawow za khudych pućowacych.

Z Klukša.

Rano w 7 hodź. němska fpowjedź z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. němske a ½10 hodź. ſerbske kemšenje. Pop. w 2 hodź. cyrkw. rozrěčowanje z konfirmérowanej młodźinu.

Z Kotec.

Rano we 8 hodź. je němske miſionske prědowanje (miſionar Krjećmaŕ).

Pjatk wječor we 8 hodź. bibliska nutrnosć (zjedn. wothladaŕ Křižan z Běłeje Hory).

Z Łupoje.

Rano we 8 hodź. němska a dop. ½10 hodź. ſerbska Boża fłužba, potom rozrěčowanje z konfirm. młodźinu. Zbórka za dźoło lubosćo mjez nadróżnymi.

Z Małešec.

Rano we 8 hodź. ſerbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje (kand. Rösler z Kluksa). — Zbórka za ſakſke ſpomoženje za podróżnikow.

Z Minakała.

Rano w 7 hodź. ſerbska fpowjedź z Božim wotkazanjom, we 8 hodź. ſerbske a dop. ½10 hodź. němske kemšenje (farař Mikela-Malešanski).

Srjedu, 5. junija pop. ½5 hodź. ſerbske kemšenje ze ſpowjedźu pola Borneo w Khróšće.

Z Njeſwačidła.

Rano w 7 hodź. němska fpowjedź, we 8 hodź. němske a dop. ½10 hodź. ſerbske kemšenje. — Zbórka za wobſtaranje evang. nadróżnych. — W 2 hodź. rozrěčenje z konfirm. młodźinu.

Z Nosaćic.

Rano we 8 hodź. němska Boża fłužba, dop. w 9 hodź. wosadna zhromadźizna. Pop. ¼3 hodź rozrěčowanje z młodźinu, w 3 hodź. towaŕ ſtwo młodych holcow, wječor ¼8 hodź. towaŕ ſtwo mł hólcow.

Stwórtk 6. junija ¼8 hodź. towaŕ ſtwo žonow.

Z Poršic.

Rano w 7 hodź. němska fpowjedź, dop. w 8 hodź. němſka Boża fłužba. Zbórka za khudych pućowacych, ½10 hodź. rozrěčowanje z młodźinu a ½11 hodź. dźźećikemšenje za ſtarše dźźeći w Poršicach, pop. dźźećikemšenje w Bošecach, ½2 hodź. za młódźe a ¼3 hodź. za ſtarše dźźeći; pop. ½3 hodź. towaŕ ſtwo młodych holcow pola wosadneje ſotry a ½3 hodź. towaŕ ſtwo młodych mužſkich w Poršicach. — Wutoru wječor rozwučowanje po zawniſtow.

Asawscu hłowjace hajnkoje.

W krótkim ranju indiiſkeje provinzy Aſam fu Nagaſke hory, domiſna poſłednich hłowjazych hajnkow jendźelſkeho kolonizalneho kraja. Njech ſakhadźeja ludźiſkrać-kojo też hišćeze w druhich jendźelſkich woſpodaŕſtwach, kaž w Nowej Guineji a na Salomonſkich kupach, tak ſu ſwa Nagaſkoju w Aſamiſkej dźeńſka jenitcźej, kotrymž jich pſchiſłuſchaſtwo, hołtwu ſa złowami jich njepſcheckelow, we najnyny padże wopſrowanje ſamſnych žonow a hołow pſchedwiſuje.

Jendźelcźenjo běchu ſo hacź dotal malo wo wjeſpſchiſtupnych horach bydlazych Nagaſkow ſtarali. Hłowjaza ſwětna ſo ſkuturowanych dźźelow kraja ſćini pak pſched krótkim cźaſom wupoſtanje khokotaſtſeje eſpedizije ſa nuſne. Tuta pſchinjeſe prěnje blišſche naſhonjenja a fotografije ſ kraja hłowjazych hajnkow ſobu domoj. Wobſtajnoſće, kiž Jendźelcźenjo mjes Nagaſami nadeźdźechu, pſchetrjechja na hróſnoſći wſcho hacź dotal ſnate.

Podobnje mnohim druſim mongoliſkim ludam Nagaſojo

ſłym ducham holdują.

ſchitaj pak ſo na wjele hróſnoſniſche waſchnje ſtawa: wonj wěrja, ſo móże běſi pſchikhilnoſć „Natow“ (ſłych duchow) jenoź ſ tym dobyć, ſo jim cźłowjekow wopruja. Tak njeſłuſi jich hłowjaze honjwy, morjenja hołzow a ſwrowoſće dobrowólne njeſkutki, ale wupłód ſabłanowo ſtrocha pſched njeduchami. Nagaſojo wěrja, ſo pſchinjeſe Nat, bywa-li ſanjechany, a pſchi wopracha pſcheđźeny, zbjerny ludej thorojſće, ſłubjene žně, abo dojpołne ſnjeſenje jako thołoſtanje.

S hołdowańju Nagaſow je mużſki kluŕ, najſćipſcha, a najrumniſcha thałupa zgleje wěſy, do kotrejež ma jenoź mużſke wobyblešćiwo pſchiſtup. Kóžda žónſka, kiž ſ pſchiſłuſchom, abo ſ wotpohładom do ſakaſaneje thałupy ſaſtupi abo wuradźowanjam mużſkich ſtrażu pſchiwoſtuchа, wopruje ſo ſmilnje Nataм. Pſchićhodna hłowjaza honjwa, wubéranje woporow ſe ſamſnego łuda a cźaſ wopromaſſeje ſwjatoćnoſeje ſu ſ najkłownjiſchej roſnoſćowańſkej maćizny mużſkeho kluba. Na ſcźenach ſhromadźeńſkeje thałupy wiſaju mnohe wurěźane wobliczа ſtrachowanych Natow, molowane maſki najſednoriſcheho raſu.

Powſchitkownje bywaju ſ nadpadow na ſuſodne wſy pothadźaze hłowy woprowane. Na bambuſowe ſerdki naſchtarjene „pyſcha“ tute ſmjertne hłowy potom namęſto pſched hołdowańniu mużſkich a nad hróſnymi mamjenjemi dobyća wiſa maſka tamneho Nata, kotremuž ſo nowy wopruja.

Njeporadźa-li ſo hłowjaza honjwa w zuſej krajinje, potom dyrbja ſo hołzy ſe ſamſnje wſy woprowaćź. K temu maja tak mjenowany „hołcźazy thłeŕ“ pſchiprawjeny, do kotreheż njeſłoſłowne woporty ſaćźinja. Ma-li ſhromadźizna mużſkich tajki wopor hołzy ſa trźony, dokelž ſmađź raźi na tym abo tamnym polu derje njeſteji, potom wupuſća ſo jena ſ hołzow w thłeŕe a cźwiluje ſo po wſěch pſchedwiſmach pomału k ſmjerći, ſo by ſo ſ woporom pſchiſthilnoſć njeducha dobyła.

Hróſnny wozud

boſtiwi jedyn ſchwedſki miſionaŕ, kiž bě ſpytał mjes Nagaſami wěru iſchiſłowaneho prědowaćź. Se ſonu jeho ſajaćku, dokelž Nagaſojo wěrjachu, ſo mohła Khećelcźanſka wuczba hnėw Natow ſbudźiś. Miſionaŕ ſam dyrbjeſche dźźeło njewólnikow ſaſtaraćź, kotremuž cźeſnje njeběſ ſroſcźeny, mjes tym ſo jeho ſonu do khewa tuknychu. Jako ſo muſ pſchi dźźele ſe ſłaboſću ſwjeſe, dyrbjeſche pſchihładowaćź woprowanju ſwojeje ſamſnje ſony!

Hódnoſć wjeſneho ſtarſcheho je mjes Nagaſami dźźećiſcha. Kóždy młody muż, kiž ſo ſa wjeſneho kriudowarja poſłaji, bóſtanje jako ſnamjo pſchićhodneje hódnoſće, kiž ma cźaſ ſwojeho žiwjenja ſaſtaraćź, mjedźany pjerſcheńcźk.

Wulku próżu naloża Nagaſojo pſchi twarjenju rownych pomnikow ſa ſtarſchich ſwojeho rodu. Nad cźłowm nawjedniſka natwarja hacź do dwaceźi metrow wyſoki drjewjany kołeł ſe ſłomjanej tśěchu. Wjerſchk kránuje wurěźana poſtawa, kiž dyrbi ſemrěteho pſchi ſćeźe do ſwěta ſmjerća pſchedſtajeć. Dopołnje na djaſowſtwo ſłożena wuczba Nagaſow mjenuje praji, jo ſa cźaſ žiwjenja ſo wuſnamjenjazych hłowjazy hajnk po ſwojeſ ſmjerći do hraja njeduchow ſaćźehuje a ſwojich potomnikow potom jako krewjelaćźny Nat cźwiluje. So by ſo knjeſej puć do tamneho ſwěta wołóźił, dyrbi ſo dźźeł jeho ſonow a žónſkich njewólnikow pſchi jeho rowje woprowaćź.

Do tuteho ſwěta naſćmiſchelje pſchiwěry

poda ſo jenozelſka khokotaſtſka eſpedizija. Po wulpěchach prěnjeho pſchekłapjenja wěrjachu Jendźelcźenjo, ſ diplomatiju najwjaźy boazyć a Nagaſkow wo njerozumje ludźerſtwa pſchekhodźeć moż. Poſtyt ſo njeporadźi. Na to bu zyły rjad mużſkich thałupow a hołowonſkich mſtnoſćow ſ wobraſami Natow ſnjeſenj. Nagaſojo cźakaju pobornje na wjeſkow njeduchow a běchu ſo jwólnimi, ſo woprowanja cźłowjekow widaćź. Tola pſchihotowaſche jim myſl, ſo móhli ſo Natojo po wotkhadźe Jendźelcźenjow wjeſćźeć, cźeźke ſtarośće. Sarjadowanje porjadnjeje fłużby ſ thładami, kiž dyrbjachu Natow po woprożenju Jendźelcźanow ſahnaćź, wupoſaſa ſo we kóždym naſtupanju jako ſara ſkutkowne. Wobmyſlenja Nagaſow, ſo móhli ſo Natojo tola hišćeze ſ hubjenymi ſnjemi wjeſćźeć, buchu ſ pſchekłmawjazymi wuſpěchami nowocźaſnych knjigidłow a roſumneho wobhładkanja połow, kaž Jendźelcźenjo to domorodnych nawuczichu, też ſ dźźela ſaćźerjene.

Niedźiwajcy teho njeſłoži ſo rjeź, ſo Nagaſojo nahłady běłych a ſakaſanje woprowanja cźłowjekow jako poſtup wobhładowańu. Spuſchćenje ſtareho nałoża a dźźeło, kotreż běchu hacź dotal jenoź žony a njewólnizy ſaſtarali, nochźaſche ſo mużſkim Nagaſam prawje ſpodobaćź. Sł bohdom buchu mjenjzy nuſowani, holcźaze khłěwy roſpuſchćeźćź a žony — wot kotrychž dźźela ſo lénjuchoju hacź dotal žiwjachu, wuſwobodźićź. Na ſcźerotich a tola rjanych wobliczach nagaſkich hołzow bě ſpóſnaćź njewěrliwy poſmjeſk, jako jim Jendźelcźenjo wojiewichu, ſo ſu ſwobodne a ſo njetrjebaja žiwjenje wjazy dźaſam woprowaćź.

Mjetora ſ dwěłowazych hołzow drje ſmjeſe prawje, pſchezoż łdy je wocźakowaćź, ſo ſo łetſyſazy ſtorn naſkoſ ſ kraja ſłubi, w kotrymž běźi nimaju doſonazeho wuliwa. Snajmjeńſcha njeboćźiny to jeniczka khłoſtaſtſka eſpedizija.

Zemrěła: Christiana Marja zwuč. Wünšowa rodźena Simmec, kubłowuměnkarka w Poršicach, 76 l. 1 m. 21 dn. stara.

Z Rychwałda.

Dop. w 9 hodź. je serbske a ¼11 hodź. němske kemšenje.

Z Wósporka.

Dop. w 10 hodź. misionske kemšenje, ½12 hodź. misionske kemšenje za dźěći (misionar Krječmar z Kondee kraja). Pop. w 2 hodź. křćenje (wosadny farar).

Póndźelu bibliska nutrnosć (zjedn. wothladar Křižan z Běleje Hory). Wutorú wosadne žónske towarstwo, wječor bibliska nutrnosć za młode holcy (wosadny farar); štwórtk wulět wosadneho žónskeho tow. do Barta.

Z Wóslinka.

Rano w 7 hodź. němska spowjedź, we 8 hodźin němska a ¼10 hodź. serbske kemšenje. Kollekta. We 11 hodź. kemšenje za dźěći.

Naše pismowstwo.

Sokolske Listy. Njeschčerpliwje smy je wočakowali. Trósku so zapozdźichu. Snadź su sebi pózdne naléčo za přikład wzałe. Jich wobsah pak je za to jara bohaty. Hnydom, hdyž je wotewrjeny, hlada na nas znate mjezwočo. Naš najstarši sokolski bratr, naš horliwy a najsławniši narodowc dr. Arnošt Muka, je w nich zwobrazowany. Bratr M. N. pišo w slědowacym nastawčku wo jeho žiwjeńskim prócowanju k lěpšemu našeho serbskeho ludu a wosebje k spomoženju Delnjeje Łužicy. My Sokoljo budźimy našemu najstaršemu, swěrnemu bratrej z tym 77 lětami, zo njezapomnimy na Delnju Łužicu. — „A što Delnja Łužica . . .?“ tak praša so br. Měrćin Nowak-Njechorński. Čitajmy jeho nastawčk, zo bychmy směr skutka za Delnju Łužicu wšitcy dopóznali. — „Narodna raznosć“ je nam Serbam trěbna kaž płucam powětr k dźerženju človjeskeho žiwjenja. Dwanata hodźina našeho narodneho boja žada sebi muži a žony ze hobrskej narodnej raznosću, kotraž jeničcy sama zamóže škitace nasypy natwarić, zo njebychu žołmy germanizacije spóžrěle našu rjanu Łužicu. Krute a wěrne słowa našeho bratra zwj. starosty. Mějmy so po skutkach našeho cylawědomeho wjednika! — „Njezanjechajće naše pěsničći“, tak napomina zaso br. Měrćin Nowak. Wón derje wě, što wožiwi naše narodne žiwjenje, što krasni naše domowne hona, što Łužicu tak kuzłotajnu čini. Swoje sebi hajmy, cuzom zadźěwk stajmy! — Wójnski kěrluš“ je pěkna zjewjeńka. — Zo Sokoł njekruči jenož swoje ćěło, ale też swój duch, to dopokaže nam br. zwj. zapisowar Krječmar ze swojej zběrku basni: Raj myslow, sonow, z łužiskich honow, kiž wuńdźe w nakładze Kola serbskich spisowačelow. Bratr -a. píše radostnje wo tutej nowej zjewjeńcy na literarnym polu, z dobom ze přećom, zo chcył br. Krj. dale swěru swoje dary ducha Sokolej wěnować. To drje je so hižo ze swěrnym skutkom kryło a so wěsće też dale stanje! — Bratr Měrćin piše zajimawje wo swojim dožiwjenju na prěnim sok. kurzu w Kulowje. — **Pod rubriku** ze Zwjazka poda br. Janak informacije **sa** zajězd do Póznanja, kiž je zaso na so wzał. **Sk**utkujmy wšitcy tak swěru kaž br. jednaćel, zo bychmy směr postupa sebi swěru zakhowali. Też na 8. zlěće č. Sokolstwa w Pilzni zo naši Sokoljo wobdźěla. „Z našeho sokolskeho žiwjenja“ dopóznajemy, kak swěru skutkuja naše sokolske jednoty. — „10 kazni sporta“ a „Die Turnsache des Auslandsdeutschtums“ doskónča zajimawe čisło.

Towarstwowski powěstnik.

Bukecy. „Sokol“ zwučuje jutře sobotu wječor we 8 hodźin.

Delni Wujezd. Serbske tow. „Zahrodka“ wobdźěli so njedź. 2. junija z khoroju na župnym swjedźenju w Delnim Wujezdźe. Winowatosć kóždeho sobustawa je, zo so wobdźěli. Znamješka maja so přitykнyć. Zhromadźujemy so w 1. hodź. pola Haškec. **Předsyda.**

Drježdźany. Serbske tow. „Čornobóh“ wotmeje sobotu w 20 hodź. swoju měsačnu zhromadźiznu pola hosćeńcarja knjeza Zmija na Christianskej drózy čo. 22. Přińdźe wšitcy. Předsydstwo.

Hodźij. Tow. „Jar. Imiš“ ma přichodnu njedźelu pop. w 5 hodź. zhromadźiznu pola Mrózec. Přednošk knjeza wučerja Mešknka. Znamješka su dóšłe a móža so wotewrjeć. Hosćo a nowe sobustawy su wutrobnje witani. Předsydstwo.

Jednota „Sokol“ w Delu. Wujezdźe proporosy z tutym předsydstwo Łuž. serb. sok. zwjazka na swój lětny swjedźeń a nadźija so, zo nas wopyta.

Na zdar.

Kedźbu Njeswačidło. Serbske towarstwo „Jutrnica“ wotjědźe njedźelu rano ½8 hodź. z khoroju do Budyšina na swjedź. kemšenje w Mich. wosadźe. Bohate wobdźělenje wočakuje **předsydstwo.**

Ł. S. S. Z. Přichodne zwučowanje za Póznan budźe njedźelu 2. V. dopołdnja ½11 hodź. w Delnim Wujezdźe. Zwučuje so z hudźbu. Kóždy ma tam być.

Radwoř. Jednota Sokoł ma přichodny pjatk 31. V. hnydom po zwučowanju, krótku zhromadźiznu. Cyle wěsće wočakuje wšitkich sobustawow dla važneho zrěčenja starosta.

Tydźeńska skhadźowanka a wědomostna zabawa sobustawow Maćicy Serbskeje je kóždu póndźelu nawječor wot 6 hač 9 hodźin w Serbskej kofejowni w Serbskim Domje.

Wojerowske serbske burske towarstwo. Njedźelu 2. junija mamy wulět do Deln. Wujezda k župje Handrij Zejlef. Sobustawy, też ze žonami, zhromadźa so dop. 10 hodź. při Wojerowskim dwórnišću. Wróćimy so wječor w 9 hodź. z Wujezda. Też hosćo móža so wobdźělić. **Předsydstwo.**

Župa „Jan Arnošt Smoleř“ Naš lětušu župny zlět wotmějemy njedźelu 9. junija w Klukšu. Nadrobny narys zlěta wozjewichmy hižo w „Serb. Nowinach“.

Kóždemu našemu podrjadowanemu towarstwu so tajki připósła. Towarstwa „Zernička“, „Nadźija“, „Łužica“ a „Radosć“ **prosymy**, sebi naspomnjene tři khóry přiswojić dla zhromadneho spěwneho wustupjenja. Zlět budź dźeń zjednoćenja wšěch našich towarstwow.

Hłowny redaktor a samowity za politiku: Marko Smoleř w Budyšinje. Za lokalny dźěl a feuilleton: A. Dudman w Budyšinje. Za hospodarski dźěl

Hospodarski rozhlad.

Pjatk, 31. meje 1929.

Wčerawše kurzy w Barlinje.

1 Dollar	4,1893	100 pólsk. złotych	47,10
1 jendźelski punt .	20,322	100 čěskosł. krónow	12,413
100 šwajc. frankow .	80.64	100 franc. frankow	16,38

Barlinska burša bě powschitkownje skuczena. Kursy efektow postupowachu. Tež wiki ſ dołžnymi a rentownymi liſčinami běchu wožera žiwiſche.

Na produktowych wikach so žitne płaćiſny jako je ſłabichu. Pšeńcźna a rožka běchu 5 pj. po zentnarju tuńſchej, najwuſki jećmjeń 10 pj. Pſchi tom je žito žadne ale też łupjowe mało. Ale też na wikach ſwonkach Barlina ſu žitne płaćiſny ſtraſchnje kleſłe. Wožera płaćeſche zentnar

w Barlinje

pſcheńcźy 10,15—10,20 hr., rožki 8,25 hr. hač 8,95 hr., jećmjenja najwuſkeho 8,80—9,10 hr., nałćinjeho 10,25—10,90 hr., wowſa 8,75—9,05 hriwnow,

w tak mjenowanym wikowanju

ſa mej: pſcheńcźy 10,62½ hr., wowſa pak 10,50 hriwnow,

ſa julij: pſcheńcźy 10,81¼—10,75 hr., rožki 9,62½—9,52½ hriwnow a wowſa 9,23¾ hr. hač 9,17½ hriwnow,

ſa september: pſcheńcźy 11,35—11,30 hr., rožki 9,93¾—9,82½ hr. a wowſa 9,40 hr. hač 9,32½ hriwnow.

ſchtwórtk w Lubiju:

pſcheńcźy 10,05—10,40 hr., rožki 9,00—9,25 hr., jećmjenja nałćinjeho 9,25—10,50 hr., wowſa 9,10—9,40 hriwnow,

ſchtwórtk w Kamjenzu:

pſcheńcźy 9,75—10,00 hr., rožki 8,70—8,80 hr., jećmjenja nałćinjeho 11—11,25 hr., wowſa 9,30—9,50 hriwnow,

proſjata 36—47 hriwnow,

běhaki 75—87 hriwnow,

libjata 4,50—5,00 hriwnow.

Wiki ſchtwórtk w Kamjenzu.

Kłóń 1,20 hr., kotrabi 30 pj., ſydrolty kał 1,20 hr., jěchta koboda 10—15 pj., morchej 25 pj., zybła 25 pj., jabłuka 35 pj., bźły kał 35 pj., butra punt 2—2,10 hr., jeja 10 pj., cźełowjeny kał 35 pj., ſkjały 25—30 pj., rózićkowy 80 pj., cźełowjena rźpa 30 pj., ſyrotej kěrchéł 15 pj., ſymjenina zybła 0,80—2,00 hr., rhabarber 15—20 pjenjezkow.

Wiki ſawdźany ſchtwórtk w Lubiju.

Butra 1,00—1,25 hr., jeja 11—12 pj., twaroh 25 pj. a lany wolij 1,80 hr., łukerpa 15 pj., rjetkej 25 pj., morchej 20 pj., mšo 1,40—1,60 hr., zybła 20 pj., běrny 6 pj., ſelerij 50—80 pj., jabłuka 20 pj., bźły kał 35 pj., cźełowjeny 35 pj., karoty 40 pj., ſydrolty kał 35—100 pj., jěchna koboda 15 pj., ſkjały kał 28 pj., ſyrotej 10 pj. hač 15 pj., łóſłata punt 85 pjenjezkow.

Wiki ſawdźenu jrzedu w Halſchtrowje.

Pſcheńcźa 9,80—10 hr., rožka 8,80—9,00 hr., jećmjeń nałćini 11,00—12,50 hr., wowſ 9,50—10,00 hr., butra 1,10 hr., proſjata 35—45 hr., běhaki 75—87 hr., zybła 25 pj., hołbje 1,00 hr., jeja 10—11 pj. a libjata 4,00 hriwnow.

Wiki w Khoćebuſu.

Howjaje mjaſo 1,00—1,40 hr., cźełaje 1,00—1,20 hr., ſkopjaje 1,20—1,40 hr., ſwinjaje 1,10—1,40 hr., jeja 10—12 pj., butra 1,90 hr., twaroh 30 pj., lany wolij 1,50 hr., ſiny 1,70 hr., karpy 1,40 hr., ſchćuki 1,40 hr. a hołbje 70—1,20 hr., kury punt 80—100 pj., kapony punt 60—80 pj., libjata 4,00 hr., cźełowjeny kał 35 pj., bźły kał 30 pj., zybła 20 pj., jabłuka 40—50 pj., kaćjki 1,20—2,20 hr., ſyrotej 15—20 pj. a rhabarber 15 pj.

Stótne wiki ſchtwórtk w Barlinje

(Magerviehhof Friedrichsfelde).

Pſchihnali běchu 679 howjadłow, njes ninu 663 dejnych krunow a wyſokoſcźelnych jałojzow, 13 próſnikow a nimo toho 113 cźelatow. Wiki běchu pomałku, dźěl ſtotu woſta njeſpjechcdaty. Wone płaćachu

młode dójti a wyſokoſcźelne krunwy 290—580 hr.

wyſokoſcźelne jałojzy 270—480 hr.

Na ſwinjaje wiki:

tam běchu pſchiwjeſli 300 proſjatow a 175 běhakow. Te płaćachu

běhaki:

małe	45—65 hr.
ſrjenje	65—90 hr.
wulke	90—110 hr.

Pſchiſtajenja:

Holzu do domu. Köhlerej pječakarja w Biſkopizach, Bismarkowa haja.

Pohonca, hajnikowja w Dubzu.

Schewiſcha, Hummel w Biſkopizach, Torhoſchcžo 12

Pječakſkeho w Korſymju 41.

Kowačy, koprowi, Rumſch a Hammer w Barichczu.

Dźiwadźerki, knježi dwór we Wickowach.

Hušpodarſkeho pomocznika, hoſcźenz w Gnaſchczach.

Roboćanſku ſwójbu, Pohl, najeńk w Nowej Wěſy pola Kulowa.

Na pſchedań:

Sćłoma, rźana 100 zent. w Zurizach 10.

„ rźana 50 zent. w Kolwaſy 21.

„ rźana a pſcheńcźna a proſjata, Schkoda we Boſchczach.

Mós, dźěwcźaty w Biſkopizach, Bismarkowa haja 5 na prawo.

Krowa, wyſokoſcźelna we Wóſſlinku 32.

Sźeno, 10 zent. w Hodźiju 99.

Sćunišćaj na pſchepadźowanje

ſobotu, 1. junija 1929.

W **Biſkopizach** na ſudniſtwje, dop. w 10 hodź.: wjeſelake meble, ſkłanimy a 30 kłoſkow mydła;

w **Hródku** Schloßbezirk 2., dop. w 11 hodź.: wjeſelake ſchćitenczanje ſudobja;

Na Wojerowſkej dróhy 9, pop. w 2 hodź.: wjeſelake meble zigary, zigarety, kamaſke twory, radio, hudźbne ſtroje a wjeſelaki kolowy cźaſnik.

W konkurſu nad ſamoźenjom firmy Granit Steinbrüche G. m. b. H. w Budyſchinje je ſud daſchcu termin na ſrjedu 26. junija 1929, dop. ¼12 hodź. na ſudniſtwu do Budyſchina, ſtwa 141 ſwołał.

Škrowe denježe.

Produktowe wiki w Barlinje dźenja dop. ¾11 hodź.

Płaćiſny dale ſeſtajene, ale žito je žadne.

Dop. ¾12 **hodź.: Kaž pſcheh hodźinu.**

Płaćizny na Barlinskich produktowych wikach.

Žito a wolijowe ſymjo po tuni abo 1000 kg, hewak 100 kg

Płaćiny po złotej hrivnje.

	30. 5.	29. 5.		30. 5	29. 5.
Pšenica	203-204	204-205	łuny	22 24,00	22-24,00
rožka	177 179	181-183	woka	28-30,00	28-30,00
nal. jećmjeń	205-218	205-218	mócne łupiny	17-18,50	17-18,50
naz. jećmjeń	176-181	178-184	ſołte łupiny	23-25,00	23-25,00
wows	175 181	175 181	teradella	—	—
kukurica	—	—	raps. wosušk	18-18,90	18-18,90
pšenč. muka	23-27,50	23-27,75	lany wosušk	21-22,00	21-22,00
rźana muka	24-26,50	24-26,75	ooen. melasa	—	—
pš. wotruby	—	12-12,50	běrnj. kruški	15-16,00	15-15,80
rźane „	—	12,75	syno, 50 kg	4,00-5,00	4,80-5,40
lane symjo			*rźana ſłoma*	1,60-1,85	1,55-1,60
hróch, Viktor.	41-48,00	41-48,00	pšeńč. „	1,80-1,60	1,35-1,80
raps	—	—	wowsna „	1,50-1,65	1,65-1,80
pjeluški	25-26,00	25-26,50	ječna „	1,40-1,60	1,45-1,60

Wiene płaćizny štwórtk	w Kamjenzu	w Lubiju
30. V. Wšo po złotej hrivnje	za 1 centn	za 1 centn.
Pšeńca	9,75—10,00	10,00—10,40
Rožka	8,70—8,80	9,00—9,25
Jećmjeń (nałét.)		9,95—10,50
Wows	9,30—9,50	9,10—9,40
Syno	6,00—6,50	6,50—7,00
Słoma z maš. młóć. . . .	3,00—3,25	2,50—3,00
Słoma k zaſlanju	2,50—2,80	2,50—3,00
Słoma z ruku młóćena . .	—	3,50—3,75
Běrny pola ratarja . . .	3,50	3,50—4,25
„ hač na żeleznicu . .	—	—
Butra	2,00—2,10	1,00—1,15
Jeja	0,10—0,10	0,11—0,12
Přeńene wotruby	7,00	7,50—7,75
Rźane wotruby	7,80—8,00	7,60—7,80
Pšeńčna muka	19 00—20,00	15,50—16,00
Rźana muka	15,00—15,25	14,75—15,25
Prosata, wulke	75,00—87,00	—
„ „ srěnje	36—47	—
„ „ małe	—	—

Płaćizny rězneho skotu na Drježdźanskich skótnych wikach.

30. meje.

12 woł., 8 byk., 14 jałoje. a kruw., 915 ćelat., 92 wowc., 558 swini.

Płaćizny za

ćelata: 1. 85—89, 2. 78—84, 3. 72—75;

swinje: (přez 300 pt.) 73—74, 2. (240—300) 74—76, 3. (200—240) 74—76, 4. (160—200) 70—72.

Rancy 63—68.

dobre mjedowe rostliny. K tomu šlušcheja też wschelake dźesćele jako mjetelokćěhaze rostliny. Sće to cźesnjene dźesćel, běły dźesćel, schwedišk a inkarnat-dźesćel, esparsetu, kotraž wažnowu pódu žoda, seradelu, kotraž ju z mjenje přidatnymi polami zvokoji, a wschelake woki. K tomle mjetelokćěhazym rostlinam šlušcheja też bóby a akazije. Hódźe zu tomidla abo pschi rěkach, też wukradže (Sunflowerdotterblume) kćěja. Te maja też dosć mjedu. Posdźišo kćěja wschelake maki, kotrež tehorunja jako dobre mjedowschne rostliny placa. Se zapoczatkom julija poskići lipa naschim pčelkam bohatu pašwu. Wschě druźiny lipowy zu jenak wjele hódne. W górkowych krajinach poskicuja też górki jara wjele mjedu. Hdyž niczo druhe njeskići, dha pčelka też na jehlicźile schtomow léta. Hewak pak wo nje njerodźi. Hačrunjež maja jédle wjele mjedu, njeje wuźitk wjele hódny. My bychmy šlischcze wjele wo mjedownaschich schtomach pišaš mohli, tola chcemy hischcze naspomnić, kak rostliny porjadu kćěja a naschim pčelkam pašwu poskicźeja.

W měrcu kćěja lěšne wohrjeschki, wjerby, do kotrychž też wěrzo rototy šlušcheja, žnjehowki, tapoły a wóšiche. We hapreleji kćěja kožmaczki, Jankse jahodki, někotre žadowe schtomy, repit (Winterraps), žonopej, inkarnatowy dźesćel, wohnišchcźo a wukradže. W meji kćěja dalsche žadowe schtomy, wobezbe jabluczinu, kotrej maja wjele mjedu, a te rostliny, kotrež hischcze w hapreleji wukćěle njeje. W junija kćěja jaworzy (Ahornen), žonop, dźesćele, lěčne lipy abo kaž jim rěkamu Jankse lipy, wschelake woki, žwinjace bóby, akazije, wóšnischcźo a druhe tučne kwěty. W juliju kćěja akazije, wóšnischcźo, jsmike abo pósdatne lipy, běły dźesćel, inkarantowy dźesćel, wschelake maki, žwinjase bóby, hejduschi, banje (Kúrbis), wschelake kały, kotrež na žimnjo plahujemy. W auguscze kćěja druźiny makow, inkarnatki dźesćel, woki, banje, běły dźesćel, wschelake kały, lěčny repit a hejduschi. W septembru kćěja cźerwjeny dźesćel, kotryž też hižo w auguscze kćěje, běły dźesćel, ejoj, wrjóšk a wschě druhe rostliny, kotrež hischcze wukćěke njeji. Tak maja pčelki hač do nasmjna wo měnjazu pašwu.

Prašenja a wotmolwjenja

Prašenje: Mój walach rybuje stajnje z wopuzu sady na słokpje. Tohodla ma nimale wschě wožanti wotschidrowane, tak jo z blakami krej z wopuzche bęšt. Ssamžne je z hrivami. S tymi też stajnje wo ješenu schudrinje. Dokelž tón derje žerje, dwěluju na tym, jo by waki měł. Pitaju jeho z kufurizu, jeczmjenjom, wotrejom a melažu. Kak mam tomule njepecźinkej wotpomhacź?

Wotmolwa: Najprjedy wurjedźeje wobschidrowenje dźele z mydlinowej wodu a twórjeje kožu cźišče a kerceje. Na to narybujeze potrjebne mějtna z 2% salicylowej kiselinu. Dawacźe-li jemu žyno z rěbli, hladkjeje, jo njeje pschejara japróschene. Sšnadź je to žyobu z pschicźinu, to jo tón schudrinje.

Prašenje: Naš kanarik je hač do bóh rjesće spěwak. Nětko pak wjazy njecha a pschejo lina. K linanju je jeho naš maly pachoł posbudźił, dokelž jeho w njewobkedźbowanej chwili pschejo schrejschche. Wjazy kóžde žito spytał jeho z tym k spěwanju pohnuć, jo se ižicu na talerž klepach. Tola niczo njebu. Ptaczk wjazy njespěwa.

Wotmolwa: So waših ptaczk lina, je tola zyle pschirodna wěc, dokelž to dyrbi kóždy ptaczk. S trašenjom žaneho ptaczka k linanju njepohnujemy. So ptaczk tak dołho lina, saleži drje na tym, jo je khory. Strowy ptaczk lina nazymu, njespěwa potom wokoło wóžom njedźeli a potom zo sazo pomaknu zwučužije. W januaru pak dawno sazo spěwa. Najprjedy potajkim za tym šlědźeje, hač ptaczk khory njeje. Kedźbujcźe, hač nima nadute pjerja, mutme wocźi, njeje-li scherjasty, abo nima-li rostoce (Wirbel). Khyba jo pizu prawje njespožiwa. Kak jeho blamuje a pizujecźe? Kajka je tkotka a móže-li jo kupacź? Swonkowrnje njesmjetnaze ptaczke k spěwanju pohnuwacź, pschetož kóždy strowy ptaczk spěwa, dokelž dyrdi. Bychcźe-li nam fotografiju ptaczka pósłać, bychmy wam žnadź lepschu radu pokazowacź mohli, dokelž bychmy žnadź kharaktr lepje spóznali.

Prašenje: Sym psched dwěmaj létomaj zyłdku wischnjenu žadźił, kotraž mějesche bijo kuli dobre wischnje. Na pozledku, pyjedy hač wischnje zwarjachu, pocźuchu bypjena zolinowcz a brunicz. Posdźischo wschě lisce zyle sbrunjachu a wuschnu. Też mjadze pruschki su zaschnyte. Na zdatku pod krónu wjele žiwizy se schtoma cźecźesche. Nětko harlożki wam póscźelu. Jedna žo tu žnadź wo někajku khorosć. Kak bych mógł najlepje tomu wotpomhacź?

Wotmolwa: Na pschisušźanych halžkach njemóžemy khorosć spytacź. Sšnadź su žo na schtomiku pschekapanzy jalahnyte. Te sterbu nicźakim a tajerje žiwizy jatoinychu. Schtomik rozzuj farbowacź njemóžeze, dokelž je hischcze tak mały. Radźimy wam, zo byschcze jón hnydom roukopali a spalili. Hdyž nowy schtomik žadźeze, dha hnydom ze wschelko spocźatka na to kedźbujeze, hdy je njeho žiwiza kipicź bźecźnje. Tak bórzy hacź to zwačźeze. Sašpitaze do maleje rowwierčanseje dźěrki žyrowubliczinatan (Kupfersulfat) a hnydom dźěrku zaworjeze. Kedźbujcźe pak, dokelž žyrowubliczinatan žo lohko sapali.

Prašenje: Mam žłódku wischnjow, z kotrejž bijo wot wónjedyo jara rjenje žadźe. Dotrom wóni na zwonkanej pódźe a je wokoło 9 lět stary. Kak bych mohł cźecźenju žiwizy sadźewacź?

Wotmolwa: Wusichkrabajce khory mjetna hacź na zirowe wótkniny a wumijeze ranu na to někotre razy ze kišakej wodu. Nałeto w měrcu narjeźeze z kóždeho boka rany do zlotej žnuhu, aby pak hacź do drjewa, ale jenaž psched skoru. S tym wotstronieze cźecźenje žiwizy najlepje. Njebudźecźe-li w pratowym cźažu něschto nałožowacź, wasm schtom sabinje.

Prašenje: Sšym žebi wotnyblik, pok jutra pola na łuku pschemėnicź. Nało leži pschi rězu. Loni běschce tam wóska a léto prjedy běrny. Hnojik žym tam w zymje 8—10 žudow juchi, schěsć wozow hnoja. W februarze žym klichze spadworak. Potom žym smukcźik a 3 mety hnoja sawarak. Kajke trawy mi radźicźe, zo bych na sahon wožył a kelko trjebam. Dale, hdy mam zyć a kajki hnoj mam hischcze pschidacź? S kajkim hnojom ma zo k létu hnojicź?

Wotmolwa: Hnojili scźe w tu khwilu dosć. Se compostom pak mózecźe hischcze kóžde dwě abo tśi lěta pohnojicź. Tak bórzy hacź je łuka dosć twjerda zarosćena, mózecźe kóždu zymu juchu wozwacź. Póda pak njech je trochu smjerska, zo bychmy woulte kolije njenajedźili. Sa tym hacź zo trawa wutwije, dyrbicźe na ½ jutra (1250 cm.) pschikupneho hnoja pschidacź, a to kóždolětnje: 50 hacź 70 kg. Domaschowoje rudy 25—30 kg. 40prozentowskeje drastkowoje žele a 20—30 kg. žyrikowkišałeho schtupika (Schwefelsaures Ammoniak). Tak bórzy hacź žiny wrěnje žyno domoj wiał, mózemy hnydom hischcze 10—15 kg. žyrikowkišałeho schtupika roscźišnucź. Domaschnu rudu a kali jenož nasunu njetamny. Schtupik njetamny w februaru, tak bórzy hacź je žneh rostał. Dokelž scźe z kompostom a z hrubźnym hnojom bijo hnojili, mózecźe k žnju pschihotowacź. Smješchejeze žebi sešehowaze trawy hrunadze, kotrež scźe žebi w dobrej žymjenaini wobstarali: na ½ jutra 300 gr. schwedskeho dźecźela, 200 gr. běłeho dźecźela, 200 kg. wotwónika (Wiesenschwingel), 200 gr. njetlicy (Wiesenrispe), 1300 gr. timotki (Timothusgras) a 300 gr. tučneho cźerwjeneho dźecźela. Wobsedź dyrbimy travny bórzy na łeto (wokoło 1. hapreleje), to bychmy zyndźe wokoło wuzili. Pótnje nasmjo dyrbimy łuku sabe pobnuć a dołhe schcernischcźo wostajicź. Hewak bo smjerik w zymje dornej wadźił. Létha na łeto móhli też łuku zwalkowacź.

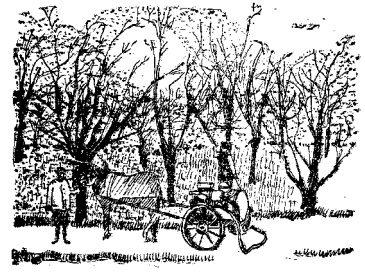

Číslo 21 Budyšin, 31. meje 1929 Lětnik 37

Motorske stomowe pricpjawy.

(S wobrazom.)

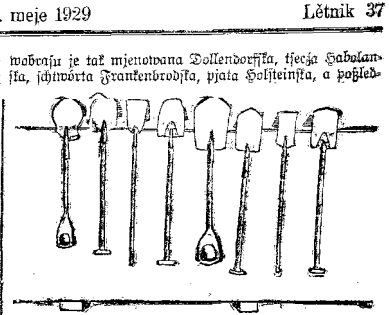
W nasich sadarskich schtomy hischcze pschemało krjepju. Naschemu žadej a też schtomam zamjan wadźa wschelake drudźiny hribikow a wschelake nadźiny. Sšad je pokom blecźkam, druhdy sćrivjeny. Tohodla jón je wschelakimi hribiti a natajitnu morjazymi chemijtimi motschisnami krjepja abo pobnjaja. K tomu služa wobebite pschiprawy. Niske schtomiki a krcźki noke schtomy tvarja ručnej špikavou pokrjepicź. Ale ja wyše schtomy motorske krjepjawy abo špikavy. Tute njesu mschschitnu 8 metrow wyšoku, jo potom jako mjaza na schtom pada a jo na njón špita.

We łopačach

(S wobrazom.)

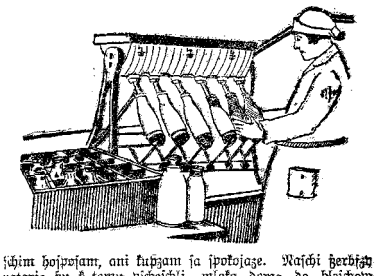
W sahrodnitstwje trjebane łopacze su jara wschelake a wschelakore. We naschim kraju mamy 1500 wschelakich łopačow pódła 1800 wschelakich hrabjow a 6300 wschelakich motykow. Wuhjerk w sahrodnitstwje graty je tohodla znadny njeskhmaneho dźela. Mjes nimi je jo we też wjele dobreho gratu. S dobrych łopačow podobnemu ty maly pschehkad. Stajetsche su pomjenowane po krajinach, hdźež je najbóle trjebaja. Druha łopacź j zwizy na naschim wobrazu je tak mjenowana Dollendorffa, tjecza Habolanska, schiwórta Frankenbrodska, pjata Holsteinska, a posledńa trjebaja naschi Serbjo w Błotach, mózemy ju tohodla khrudle „zerbsku“ mjenowacź.

Mlokowotłočowak.

(S wobrazom.)

Dźerżnischi dźeń pschejo wjetschu wažnosć na dobru kajtošć a cźistosć mloka kadu. Mloko po litrach z karatow na haby a w domach pschedawacź, njesda žo ani na

schim hojrosam, ani kupzam za spokojaze. Naschi žerbšty ratarjo zu k tomu pschejschli, mloko doma do blejchow wottoczowacź, derje zawrjecź a je potom po domach we měsce pschedawacź. S tymle nałoženim měscźanskeho

pschetrjebarjej najlépje sa cžišsiolu a kajkosčj rukuja. Sso wě, nasche hospoši maja ſ tym jenoš wjazy bžka. Sa šwoje wołoženje trjebaja ja pjelnjenje bleschow wołbetite wottocžowaki. S mlokowého ſtudžaka běži mloko do kortka. Kortko ma wjazore trošti. Na tute tykuje šo pršdna blescha. Hdyž je pokna, sačanje mloko běžeca. Wottocžowak poštužowaza wołboda trjeba pokne blesche jenoš prjecž bracž a je ſ pršdnymi narunacž. Wschě tute pschiprawy pschedawanje mloka po bleschach jara wołóza. Wschelake wottocžowaki bleschu ſ popowym wěcžkom awtomatiizy jacžinjeja.

Korncowe kwětki w lěce.

W lěcže dyrbimy tež jitwine kwětki derje wothladacž. Njeježměmy jim tež pschenwjele pschilíwacž. Tu mnoſy wopaki cžinja, dokelž žebi myšla, so jitwine kwětki we lěcže pschi wjetschej cžoločce wjazy wody trjebaja. Tak dołho hacž rostlina kčeje abo pupki cžeri, trjeba wjele wody. Je-li pak pschecžeca, abo šamo płody měa, trjeba wěſty cžaš wotpocžinka, ſo by šo ja pschichodny cžaš wotschewita. Na tajkich rostlinach, ſ kotrychž liſcžo ſwotpada, móžemy to najbóle wobkedžbowacž. Na tajkich rostlinach, kotrež ſu pšches zyle léto selene, ſpóſnajemy to cžim cžeſžscho. Tu dyrbimy šo bórzy po tym měcž a na to kedžbowacž, kak rostlina rosče. Tak bórzy hacž rostlina w lěcže rosčj pschestajwa, pschestanjemy tež je žylnym pschilíwanjom a džeržimy jenoš pjerschcž trochu wólžnu. Tohodla dyrbimy pschi žadženju do hornza cžrjopk na dno połožacž. Tak ma kwětka pschezo dosčj wody a ſhyna woda wotběži. W ſpódnim taleřku njewostajmy dlěſchi cžaš žamu wodu ſtejo. Hewak nam pjerschcž w hornzu šafižnje a šo skaſy. Tež hnojicž dyrbimy kedžbliwje. Dyrbimy jenoš potom hnojicž, hdyž je rostlina dospołnje rosčj japoczała. Dobry hnój šu we wodze rospuſchczene rohowe truhanczki. Najthmańscho hnojenje wjeczor abo pschi wlóžnym wjedrje ſtatkuje. Tola pak njeſmě mymy žebi myšlicž, žmy-li rostlinje pohnojili, ſo ju potom njetrjebamy pschežadžowacž. Druhdy móžemy wobkedžbowacž, ſo hortenſije abo myrty w lěcže bědne wupadaju a łopjeſchka sapočnu žołtnyeč. To je najlépschi dopokas, ſo žmy ſapomnili pschilíwacž, abo ſo měſtno rostlinje njehodi. Mnoſy pak žebi šaso myšla, ſo, cžim wjazy pschilíwaju, cžim lépje. Dyrbimy hakle potom pschilíwacž, hdyž je pjerschcž ſwjercha zyle ſucha. To móžemy najlépje pola drjewjanych rostlinow wobkedžbowacž. Kwětkam pschilíwacž dyrbi po pratwom pschezo jenoš jena a ta žama wołboda. Hewak je pschilíwanje njeſtajne.

Je-li rostlinje pschenwóžno, dha pjerschcž ſakſtnje, łopjeſchka žołtnu a ſwotpadaju. Je-li rostlinje pschežuchno, jeſkhnje a ſahinje. To je cžim ſtraſchnische ſa małe rostlinki, jeli pschejara na ſlónczku ſteja. Te hižo ſa někotre dny wuſkhnu. Kwětki, wołžebje młode, dyrbimy na horzych dnjach na ſkódnische městno ſestajecž.

Druhdy nam někotre kwětki tohodla hinu, dokelž dyrbimy je pschežadžicž. Jich korjenja ſu hižo wschu pjerschcž pschetocžiče a tak wjazy žanu zyrobu njenamakaja. Saroſcžene korjenja dyrbimy kołonokoło wobwrěžacž a zyły pjerschcž ſ drjewjanym kjeſchkom pschekakacž. Na to roſtlinu do druheho hornza pschežadžimy, kotryž dyrbi wo něſchto wjetſchi, žnadž 2 zentimtr., byc žako prjedawſchi. Zyły pjerschcž psched žadženjom derje namocžimy. Kruczijiche palmy, kotrež mamy hewak wo jitwje ſtejo, móžemy w lěcže bjes ſtracha do ſahrody ſtajicž. Tola pak na to džiwajmy, ſo na nje njeczehnje. Hewak by je nam wětſkik ſtamak abo łobjena rostwrhał. Jara cžuczitwe ſu palmy pschecžiwo pschipołdnjiſchemu ſlónczku. Najlépje je, hdyž je do khłódka pod ſchtomami ſtajimy, tola tak, ſo na nje raniſche a popołdnjiſche ſlónczko ſwěcži.

W lěcže, hdyž palma ſapočnje nowe hałoſy tworicž, trjeba najwjazy wody. Njepſchilíwajmy pak pschezymuu wodu. Na pršchnych dnjach dyrbimy je cžaſto ſwjercha wokrjepicž. Kak wjele tajke ſwjerſchne wokrjepjenje kóždej rostlinje howi, móžemy po deſchcžu wobkedžbowacž. So bychu pjenki jara njewuſkhnyle, ſarjemy je hacž do kromy hornza do ſemje. Tak bórzy hacž ſu ſažo khłódne nozy, to je po prěnjej połojzy ſeptembra, dyrbimy palmy ſažo nuts ſeſtajecž. Pschežadžowacž njeſmě my je ženje w lěcže abo naſymu. Młode palmy dyrbimy kóžde léto pschežadžicž. Starſche móža na tſi léta ja žobu w jenym a tym žanym hornzu wostacž. Dyrbimy pak jim wěſo hnojicž. Wostajmy-li palmy w lěcže wo jitwje, ſtajimy je na najſwětliſche městno. Pschipołdnju ſarčžehnjemy ſawěſchki, ſo by je ſtónzo njeſežahało."

W poſlednim cžaſu ſu wſchelazy lubowarjo kwětkow ſapoczeli rjanu ſwónczatu kwětku w hornzach plahowacž. Kwětka je pleczata a ma pschezo nimoměry wjele rjanych ſwónczkow. Jara derje ſo tajka kwětka do verandow a na balkony hodži. S zuſym mjenom mjenuje ſo Campanula iſophilla a pokhadża ſ Lignogiſkeje. Plahowanje tuteje roſtliny je jara jednore. Roſcže rady w dobrej ſypotatej pjerschcži. Pschijporja ſo ſ wotnožkami. Móžemy ju hacž do konza léta wonka woſtajicž. Sapočnu nózne mrózy byc, ſtajimy ju do jitwy, hdyž njetepimy, ale hdyž tež njemjerſnje. Tola dyrbi tam dosčj kwětko byc. Nałéto pschežadžimy ju do wjetſcheho hornza a ſtajimy ju na wonkowne wokno, hdyž pravje rjenje nałétnje ſlónczko ſwěcži. Tak bórzy hacž je pschekcžka, ſchischti wotrěſamy. W ſymje ji mjenje pschilíwamy. Pschinjeſajemy-li ju na ſchpalér, dyrbimy kedžbowacž, ſo žane hałožli njewotkamamy. Kwětka je tohodla wožebje woblubjena, dokelž na nju njerodž njeléže, jako wſchi a podobne pschekažarſzy.

Znowawobsadzowanje kwětkowych rjadkow w juniju.

Hdyž ſu prěnje nałétne kwětki jako tulpy, hyjazinthy a podobne pschekcžéle, je rjadka dosčj wucžerpana. Tohodla dyrbimy rjadki hnydom hłuboko pschery a ſwjercha poſypamy na kóždy kóžny metr kilo kompoſtowoje pjerſchcže. Tu nětko ſ motyku mjes tamnej pjerſchcžu ſakopamy. W tajkej pjerſchcži tež pschichodne lécžne kwětki hnydom nowe korjenja wutworja.

Chcemy-li na rjadku wſchelake kwětki ſadžecž, jako godetije, ageraty abo aſterki, dha dyrbimy žebi nětkaže pola ſahrodnika krute roſtlinki kupicž. Druhdy widžimy w ſahrodach jara ſłabe lécžne kwětki kčeja. Tež dyrbimy hładacž, ſo žebi pravje rjane pišane kwětki wubjerjemy. Tež dyrbimy je tak ſeſadžecž, ſo jena barba druhu wjasa. Potom hakle ſo kwětkowa ſahroda kóždemu lubi.

Rólnistwo

Plahowanje kórkow na polu.

Mnoſy hospodarjo abo plahowarjo ſeleniny wjele hrěſcha, hdyž hižo na ſapočatku meje kórki ſyja. My dže dyrbimy hacž do 15. meje pschezo hiſchcže powſchitkownje ſ nózynymi ſmjerſkami liczicž. Tak mamy druhdy ſa jenu nóz po kórkach. Tohodla njech kóždy hacž do druheje połojzy meje cžaka. Lépje pak hiſchcže je, hdyž kórki hakle na ſónzu meje žyjemy.

Rjadki ke kórkam dyrbja byc 1,20 mtr. ſchěroke, ſo bychu kórki dosčj měſtna měle. Wobrjedž rjadki ſcžehnjemy hrjebiczku. Někto wumjetamy pjerſchcž na 15—25 zentimtr. Tutu hrjebju napjelnimy hacž do połowzy ſe konjazym abo krumjazym hnojom. Stwjerčha pak nałožnemy pjerſchcžnu ſ lčžnej pjerſchcžu pſcheměſchanu. Potom rjadku ſrunamy. Někto k druheunu raſej hrjebiczku ſcžehnjemy a potom wotrjepimy, ſo bychu kórki ſtajnje ſkhadžale. Pócži 2—3 zentimtr. hłuboko žadžamy a ſ łohka ſ drobnej pjerſchcžu ſawodžujemy. Jeli kórki pschehuſto ſkhadžeja, dyrbimy je na 20—25 zentimtr. pschecžahowacž. Tak bórzy hacž maja kórki pjate łopjeſchko, ſcžehnjemy ſ kóždeho boka hrjebiczku. Do teje potom kórkam pschilíwamy. Hrjebiczku dyrbimy ſ cžaſnami wobnowicž. Prjedy hacž ſo kórki pleſcž ſapocžinu, pschiliſemy jim hiſchcže jónu juchu. Je-li jucha pschežyła, dha hnydom po tym ſ wodu ſwopłokamy. Njerodž plěſemy. Na horzych dnjach krjepimy. To je najthmańscho rano, ženje niž wjecžor, dokelž nozy ſu khłódne. Też móžemy je pschipołdnju ſ wotteſtatej wodu ſ łohka pokrjepicž. Kórki hwaju pschipołdnju radu poſkytane (beſpritzi). Hewak je wunoſchk žłaby. S tym też njerodž ſacžerimy. Kajke druzjiny kórkow dyrbimy plahowacž, to ſaleži na podnjebju a na tym, kajkeż radscho jěmy. Radžimy, ſo bychu plahowarjo kórkow wſchelake druzjiny plahowali.

K plahowanju měrnika.

Kulaty měrnik (Knollenſellerie) žada žebi derje pohnojenu, hłuboku a bóle wlóžnu pódu. Tajku, kotraž njeje ſ njerodžu ſarosčena a kotraž je pomčenje cžopka a leži dosčj na žłónczku. Wěſo dyrbimy hižo naſymu pódu pschecžicž a derje pohnojicž. Tohodla pak njechamy hiſchcže prajicž, ſo měrnikej ſ pschikupnym hnojom hnojicž njeſmémy. Wě měrnikowych krajinach hospodarjo, kotſiž na pschedań měrnik plahuja, tola wjele pschikupneho hnoja měrnikej wumjetaju. Někotſi praja, ſo ma měrnik po hnojenju ſ pschikupnym hnojom wjele pod wschelakimi ſchkódnikami cžerpjecž. To pak njetrjechi. Se wschelakim pschepytowanjom ſu wucženi dopokasali, ſo měrnik wjele hnoja ſnjeſe, hacž je organiſti ako pschikupny, to je wschu jene. Žadyn hnój jemu njewadži. A je-li posložiſchu někajſi trupawy abo budkawy, dha je to po něcžim druhim. Ssmy-li měrnikej ſ pschikupnym hnojom hnojili, dha je mjeſki, rjany běły a dobry. Ssmy-li jemu jenoš ſ hródžnym hnojom hnojili, dha je hubicžojty (ſchwammig), maſaneje barby a njeje tak dobry. Też na wikach nam ſa tajſi měrnik, ke kotremuż žmy jenoš ſ hródžnym hnojom hnojili, wjele njepłacža. Měrnik žada žebi pschedewschčm wjele draſtkowje žele. Lijemy-li jemu kóžde dwě njedželi hnójnicžu, dha dyrbimy jemu też wjele wody lecž. Szyła měrnik wjele žele a wody trjeba. Kóžde dwě njedželi dyrbimy jemu też wſchě naboczne korużka ſwotrěžowacž. Tak pravje do kułow cžeri. Hewak wſchě wutki do korjenow cžerja, kotreż potom wotſtrotimy, a měrnik wulki narosče. Łopjena pak měrnikej njeſběramy, khiba jenoż žołte. Hewak jemu rosť ſatorhnjemy.

Schčjejel.

Schčjejel abo kiſchłak, abo każ jón naſchi hospodarjo njenuja, je je ſnamjenjom, ſo je na łukach a połach mało wapna. Je-li na łuzy nimo toho móch, je to ſ dopokasom, ſo też kóſejomka pobrachuje. Tu dyrbimy na měru 80 kg. Domaſchowaje muczi a 60 kg. draſka pohnojicž. Ssmy-li na łuku juchu wojyli, dožaha dużyk a njewadži nimo toho zentnar ſyrikowého ſchtajika pschicžiſtnyeč. Najprjedy ſnicžimy njerodž a potom hakle hnojimy.

Mnohosčj dużyku w mjetelokcžejazych rostlinach je wschelakora.

To ſu ſo wſchelazy pschirodoſpytnicy pschežwědczili. Wójcžeſchka nahromadži ſa léto na hektaru, je-li derje rosče wokoło 400 kg. dużyku a hiſchcže wjazy. Cžetwjeny ojecžeſ ſtoro runje telkà na. We wozy a hrúchu je 120—150 kg. W ſerabeli je 74 ſamo druhdy hacž na 200 kg., hdyž derje rosče. Mjetelokcžejaze roſtliny nahromadża cžim wjazy dużyka ſ powětra, cžim mjenje je w pódze. Móžemy prajicž, ſo je w 1000 kg. ſeleneje macžiny 5 kg. dużyka ſ powětra nahromadżeneho. Hłubokokorjenjaze roſtliny ſrěbaja wjazy dużyka ſ powětra hacž roſtliny nikokorjenjaze. Naſwjacžh dużyka ſrěbaja roſtliny na hubjenych pěſtojcžnych pódach. Na tych ſo lupina najlépje radži. Se ſchcžernſchcžom a korjenjemi wobohacžimy pódu najmjenje wo 60 kg. dużyka na 1 ha. S toho widžimy, kak wažne je ſa kóždeho hospodarja ſelene hnojenje.

Wulki wusnam wójcžeſchki (Luzerne) w hospodarſtwje.

Wójcžeſchki ſo pola naſ hiſchcže wjele njepěſtuje. To pak je ſchkoda, dokelž ſ wójcžeſchki pódu ſako wo dużyk wobohacžimy. Nimo toho mamy ſ wójcžeſchki wjazy pizy hacž ſ djecžela, dokelž móžemy wójcžeſchku tſi krócž a wjazy ſycž. Nimo toho ſo nam pschenża po wójcžeſchcži wubjerje radži.

Wójcžeſchku njemóžemy ſe ſanej druhej pizu w hospodarſtwje narunacž, dokelž ſ njej mamy nałéto ſažnu pizu, hdyž hiſchcže niczo druhe njeje. Je-li wójcžeſchku kóžde léto wótcžimy a druhdy powapnimy, wudžerži nam 7—8 lět. Juchu pak njeſmémy na wójcžeſchku woſpeč. Tónle ſmykt pak hižo cžaſto wobkedžbowali. Wójcžeſchka, dokelž je mjetelokſchcžejaza roſtlina, njeſnjeſe hnójnicu a tohodla hintje. Druha njerodž ſo mjeſ njej ſahnědži. Rědku wójcžeſchku dyrbimy na kóžde pad pschewronacž, dokelž je hewak ſchkoda pola. Dokelž wójcžeſchka jara hłuboko korjenje cžeri, ſlepſchi na tele waſchnje tež ſiſikalne kaſkoſcže pódy. Se ſwojimi dołhimi korjenjemi cžerpa žiwiny ſe hłubokoſcže pódy. To ma wſcho wulki wuſnam ſa ſwěrſchinu pódy. Žiwiny, kotreż po wójcžeſchcži woſtanu, dowija też pschichodnym roſtlinam.

S toho widžimy, kak wažne je plahowanje wójcžeſchki, wožebje we wjetſchich hoſpodarſtwach. Tohodla njech njeje ani jenoho hoſpodarja, kotryż by wójcžeſchku njeſył.

Kajſi hnój pódze pobrachuje.

S njerodže na polu móžemy najlépje žudžicž, ſchto we pódze pobrachuje. Kóžda póda ma ſwoju njerodž, po kotrejž widžimy, kajke žiwiny ſu dži póda žada. Hdyž je na pschikład tſchaſałka, jchcžéjel, jaſnycž, ſmjetanka, koſcžijanz a moch, tam pobrachuje wapno. Njedoſtatk dużyku je tam, hdyž kobołt, wóſity a pyr roſtu. Pschenwjele dużyku je tam, hdyž njerodž je ſ dopokaſom, ſo je w pódze mało koſcžotwórcži. Roſcže-li na pódze dżiwja morchej a tſchaſałka, je w pódze mało draſka.

Pčołarſtwo.

Kotre roſtliny pczołkam jako njedowe hodża.

Naſche pczołki ſu runje każ wſchě druhe żiwe ſtworjenja na wěſte wumènjenja ſwjaſane. Jene ſ najwažnischich je pczołkaja paſtwa. Pczołkam jenoż tam homi, hdyż je doſcž taſkich roſtlinow, kotreż maja wjele njedu. Tohodla dyrbimy žebi też najwažnische njedonoſne roſtliny prawje hladacž.

Kóždy pczołař dyrje žebi wěſo prawje bohatu paſtwu ſa żiwoje pczołki pcheje. Napiſamy potom, kak wſchě roſtliny ſažobu kcžeja. Tola wſchě roſtliny, kotreż cžſemy naſpomnicž, brje ſrědła w jenej kraſinje nadobo roſtu. We někotrych krajinach nadeńdżemy jenoż někotre ſ nich. Cžſemy we někotrych něſchto naſpomnicž. Wjerchy dże ſwjetſcha w kóždej mokrichej krajinje roſtu, wožebje pſchi rěkach a w lěſach roſot. Wjerba njeżada žebi wožebitu pódu, ale ſpokojі ſo ſ kóždej, žamo ſ kamuſchkatej pódu. Wſchě druzjiny wjerbow kcžeja porjadu, a tak maja pczołki dołho naléto rjanu a dobru paſtwu. K wjerbam pſchiſamknu ſo hnydom páple wſchěch druzjinow. Po nich kcžeja jahodki w ſahrodach, ſ kotrychž maja pczołki też dosčj njedu. Kſchižnokcženjate roſtliny (Kreuzblätter) płacża žobu jako najlépſche njedowe roſtliny. Do tych ſłuſcheja répik (Raps), kotryż naléto tak ſahe kcžeje a wſchelake druzjiny kałow, płahujemy-li je na żymjo. Ssamo njerodž, kotraż do tutych kſchižnokcženjatych roſtlinow ſłuſcha, ma žanżnu hódnotu. Je to wóhniſchcžo, dżiwi żonop abo podobne roſtliny. Nimo toho ſu łuſchcžiſny (Hülſenfrüchte)